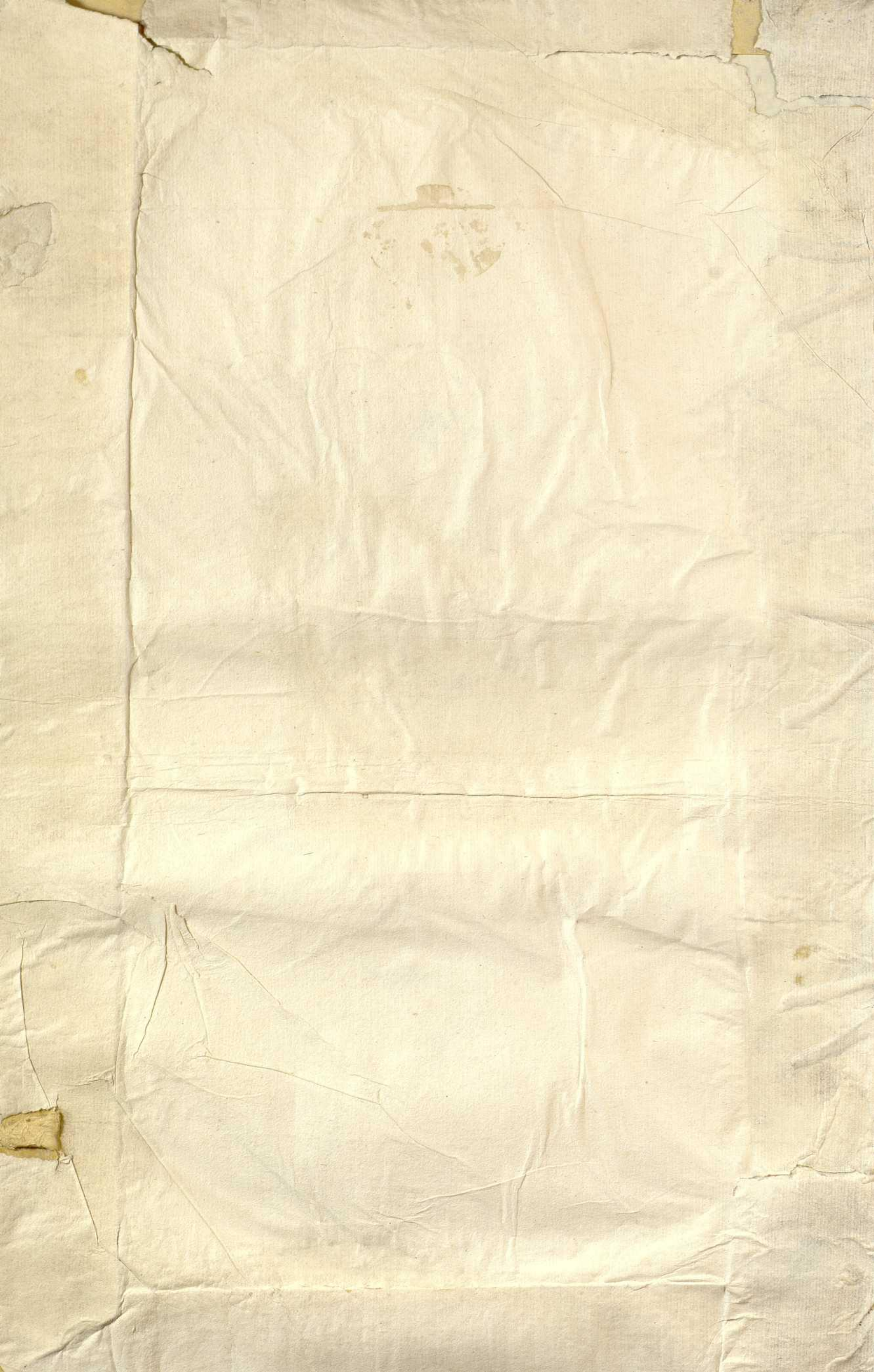

E. 4

28-4-2

LIBRARI
SANCITATI
NAVARRIENSIS
ORDINIS DISCIPLINAE
Redemptio...
Nunc iterum...
QVÆSTIONES MORALES
DE
CENSURIS ECCLESIAE
TAMEN CENSURIS QVÆSTIONES

Del collegio cath.

R. P. Fr.

letra E. n.º 4-

R. 5844
5844

LEANDRI

DE

SANCTISS^{MO} SACRAMENTO,

NAVARRI, OPPIDI DE VILLA-FRANCA;

ORDINIS DISCALCEATORVM SANCTISSIMÆ TRINITATIS

Redemptionis Captiuorum, olim Prouincialis Prouinciæ Spiritus-sancti:

Nunc iterum atque iterum Diffinitoris Generalis totius Ordinis, quon-
dam in suo Collegio Complutensi Theologiæ Professoris,

QVÆSTIONES MORALES THEOLOGICÆ

DE

CENSVRIS ECCLESIASTICIS,

TAM IN GENERE, QVAM IN SPECIE.

Cunctis Opus perutile, duplici Indice locupletatum, Primo Tractatum, Disputationum,
& Quæstionum: Altero verò Sententiarum.

PARS QVARTA.

NVNC PRIMVM IN LVCEM PRODIT.

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. C. N.

LVGDVNI,

Sumptib. IOANNIS COVRONNEAV, Bibliopolæ Bayonnensis.

M. DC. LIV.

CVM PRIVILEGIO REGVM CHRIST. ET CATHOL.

193157712

1887

LEANDRI

SANCTISSIMO SACRAMENTO

NAVARRI OPIDI DE VILLAVANOSA

ORDINIS DISCALI CATHOLICI SANCTISSIMI TRINITATIS

QUESTIONES MORALES THEOLOGICAE

GENSVARIIS ECCLESIASTICIS

TAM IN GENERI QUAM IN SPECIE

CAUSIS QUAE PERTINENT AD IUSTITIAM, PUNTO TERTIUM, DISPENSATIONUM

ET QUESTIONUM ALIARUM QUAE PERTINENT AD IUSTITIAM

IN VINO PRIMUM IN LICEM PROBIT

AVDVA

AVDVA

AVDVA

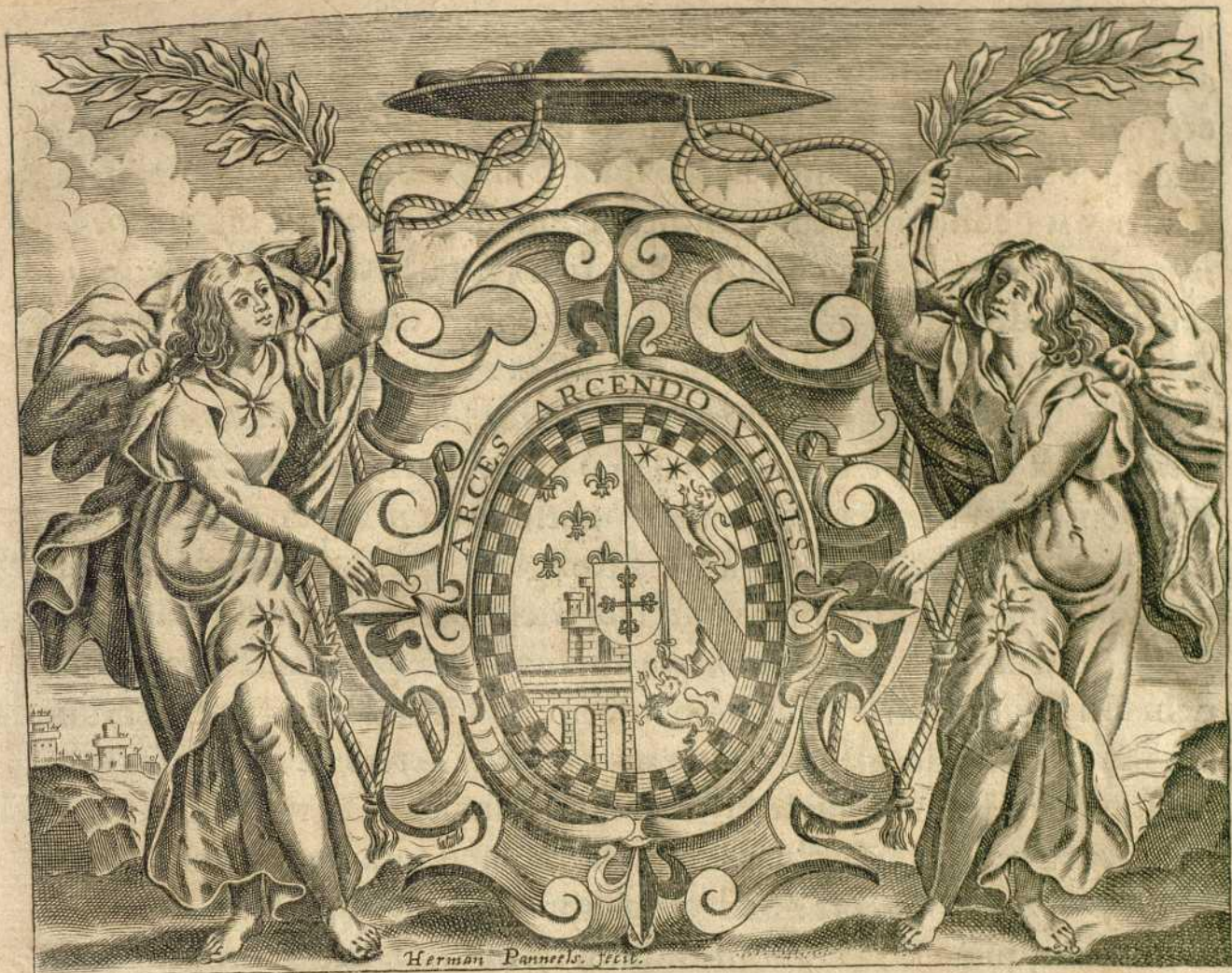
AVDVA

AVDVA

AVDVA

AVDVA

AVDVA

ILLVSTRISSIMO, ET REVERENDISSIMO
DOMINO,

CLARITAS GENERIS formavit Crystallum.
MAIORITAS TOGÆ meruit Speculum.
CATHEDRA ASTREÆ consuluit Oraculum.
FIDES vnicè supremum veretur Iudicem.
 Quem *SPE* bis respicit Catholicæ Majestatis Consiliatorem.
CHARITAS ter Optimum adinuenit Ecclesiæ Principem.
OMNIS VIRTUS gratum firmat Numen.
CVNCTA HISPANIA faustum accipit omen.
NOMEN pro fama esto.

DOMINO DIDACO ARCE REINOSO.

CVIVS, ni *Censoris* debent censuræ censerî? Nec
 apud quem mea censiturus sum fide digna, ni apud
 quem omnia dignè censet fides censenda? *Sua*
quodque in linea subjicitur primo. Censuram ergo
 dum de *Censuris* suppono, censum *TVVM* acci-
 pe, *CENSOR SVPREME*. Sed proh do-
 lor! Cedere cogor viæ, vt impotens ad terminum
 accedere. Nam etsi stimulo amoris cæsus, nequibit ad supremum ac-

cedere infimus. Diuinum te censeo, quia *SUPREMV M*. Cessent ergo ad TE ire *Censurae*, utpotè, *Cessatio à diuinis* ipsarum notæ maximæ. Sed ad TE cedant: etenim accedent. Nam hic supremus mei labor TVORVM pedum infimum ambit locum. *Supremumque infimi attingit infimum supremi*. Sed recedant. Cur? ô mirabile! Non audeo; nam vocem audio dicentem mihi; *Ne appropies huc*. At quid hoc? *Dominus in flamma ignis*, id est, in stupendo actu *Sacræ Inquisitionis*, *SUPREMV S IVDEX*. Et Dominus, & Iudex quis? *Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob*. Hic IACOBE. Hic DIDACE. Tui specialiter Deus. Sed hic Deus TRINVS ex hac trina repetitione non apparet manifestus? Cur ergo, qui excelsæ TRIADOS Religionem colit alumnus, terram genuum sulcibus non colat, ut ad Dei triclinium sic venerator accedat? *Quia* (prorumpit vox) *locus in quo stas terra sancta est*. Sanctificatur quidem soli solum, solum fanciendo fidei ministerium. Haud erit medium, aut remedium adierit? Erit. *Solve calceamentum de pedibus tuis*. Excalceatus sum, iam solui. Soluere ergo liceat censualem CENSITORI censuram, ut à censuris absoluar. Iam quid tremendum de flamma! *Nonne Deus est ignis consumens*? Sed quid ignis in cineres? Extra eius sunt dominium; quia extra combustibilium terminum. Ergo cum Abraham ob humilitatem securus, *loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis, & cinis*. Nam amore combustus, *terminos natura ignea est supergressus*. Iam nunc ignis non cremat, sed illuminat; non vrit, sed irradiat. E quo vertice? E quo culmine? EX ARCE.

Lumina noctuagæ tollit Pharus emula Luna.

Fax sit Dominus, sequar facem. *Leander* sum; at Erus mea, *Herus* meus: Benignitas tua. *EA* ero: ob hanc, mare verecundiæ rubrum transno, nec vndas aquarum ventis agitata pertimeo. Nam fax mea Septentrio secura. Vis probem? *Expecta*. Ab ARCADIBVS dictæ sunt ARCES, qui minutissimos sub Euandro tenuere colles. Fuit Euander ARCA hoc nomine primus, Iouis ex Calisto filia Peloponesi Regis natus, à quo regio *Arcadia* nomen, *Arcadésque* mutuarunt originem, ex tunc decantatum:

Arcadis Euandri nomen tibi sæpè refertur.

Calisto Dianæ facultate in *Vrsam*: ex *VRSA* verò in stellam pingitur versa, quæ *Arctos* ab *Arcade*, nunc extat nominata. Hinc Polus *Arcticus*, stella fixa. Ergo TV ARX celsa, & quia ob zelum cælia, cælum, faxque sapientiæ TVÆ flammans firmabitur Astrum, qui Pharus perenne sydus. Rursus ARCTOS stella, Græcè appellatur *VRSA*. Sunt autem *VRSAE* duæ, quarum quæ maior est, *Helice*; quæ minor, *Cynosura* appellatur. Vnde dictum,

Esse duas Arctos quarum Cynosura vocatur

Sidonijs, Helicen Graia carina notat.

At TVA lux vnica illustrior duplici: istudque detegitur TVo cognomine *Reino-so*, id est, in Regno-solus: Generalisque fidei vindex Maximus. Nec ab *VRSI* notamine declinas *Rein-o-so*; id est, in Regno Vrsus:

Vrsus : hoc est , irradians sydus , vt stellantes splendore superes *Vrsos*, dum vnicus T v Polus mysticus clarius fidem firmas. Iam felix Ego, Te duce, non aberrabo. Alteri credito,

Fœlices quibus Vrna dedit expectare Coruscum,

Solibus Arctois , Syderibusque Ducem.

Lux ergo tua ; lux mea, non sicut alterius Leandri, erronea, tremula, tumultenta , caduca , (è cuius fatali occasu naufraga eius exitialis ruina) sed coruscans, sed fixa, sed æterna, sed grata, cuius beneuola directione, non possibile est deuiare, portumque est necesse tenere. Sed qualis Portus? Non præter *Te* alius. T v, qua Arctos, qua irradians VRSVS me dirigis ad TE, qua ARCEM. Nam si ARCTICVS VRSVS est lux ; Portus vnicus est ARX. Eloquentis phrasis est, *Hic locus est igitur vnus, quò perfugiant , hic Portus , hæc ARX.* Sed quid in ARCE? Præsidium. Iam diffido ; nam Castellum se denegabit mihi, qui se in PRÆSIDENTEM non admisit CASTELLÆ. Sed è contra ; Fido. Nam Præsidatum recusare non fuit SE PRÆSIDENTEM non exhibere. Quid enim est ARX? *Hac voce vtimur, cum tutissimum, ac validissimum Præsidium significamus. Præsidium autem dicuntur custodia , vel defensionis Arcis Præsidentes.* Iam qui admitteret appositum, qui ex natura Nominis, & Numinis, & Præses est, & Præsidium. Ultra, Quid amplius in ARCE? Secretum. Nam *Arcanum potest , & ab Arce dici , quæ tutissima pars urbis est.* At quid si *Arcanum*, ab Arca prouenit, in qua, quæ clausa sunt secreta manent? Itidem : nam ad vtrumque est TIBI nomen ARCE, in qua mysteria fidei reconduntur *Arcana.* Heu! & nunc titubo. Nam quid in penetralibus *Arcæ* opus, quod indiget publica luce? Sed ô bene! *Abyssus Abyssum inuocat*, mysterium videlicet, de Sanctissimo Sacramento cognomentum est mihi, in quo fidei per Antonomasiam mysterio *Arctatur* Christus, carpitur Immensus, vulgare pretiosum, publicum secretum. O celsum *Arcæ* testamenti Arcanum. In TE ergo ARCE, vt in *Arcæ* capacitate Arcanum cognomentatur mihi aduocationis, vt plausibilis fiat publicum, clauditur, velut secretum, (me enim secernit à quolibet alio.) Id ipsumque nomen exigit *Arcæ.* Ab hoc namque *Arcadius* Deus, Deus *Arcadiæ* panis est inuocatus. Et quis Deus Panis, ni in transsubstantiationem Christus? Ergo de *Sanctissimo Sacramento*, vt de *Arcadio* pane, est, domum *Arcadi* petere. Iam ARX mea, ARX tua. Et si ab Arce, Artus deriuantur vertices, *Artusque* membra imperio subduntur capitis, qui meos capiti *Artus* subiicere non *Arctabor*? Et si in capite consilium, ab Artubusque *Articuli*, per TE, & ad TE, vt à Magni Regis Consiliis, Supremumque fidei caput *Articulos* coarctor dirigere quæstionum : aliàs qualiter sine capitis cerebro possem articulare? Quomodo absque articulis manus scribere? Specula est *Arx*, ab eaque, & ex ea *Speculator maximus* à Græcis appellatur *Episcopus.* Hic ter fuisti strenuè, vt veritatis speculator euaderes optimè. Ergo & speculationes meas teneor iure per TE regulare, è TVAQUE ARCE, & SPECVLA functiones in TE vt in speculo

componere. Bene prius TVDENSIS Ecclesiæ Præsul, qui TVDES, seu MALLEVS futurus eras Hæreticorum. ABVLENSIS postea, qui ABVLENSEM imitans scientia. PLACENTIVS inde, vt cunctis placeres. At quomodo se *Placitum* tribuet, qui PLACENTIAM renunciauit? Verum ei, qui *Placidus* ex genio, quid *Placentia* adderet PLACENTIA ex officio? Nec Pastoralis indiget baculo, seu scepro, qui in corde ARCE vt seruet, locum præstat Dei Agno. Igitur & respondeas placet expeto, dum tot titulis, debitum animus offert ex voto. Ad ARCEM me vocas; non audax est qui *Arctatur*. Potius obedire reperies, si expendis Prouerbiū sacrum: *Sapientia TVA edificauit charitate*: nam charitas ædificat. *Domum* nobilitatis TVÆ ARCIS, seu ARCADIS in Regno solius. *Excidit columnas*, ignis; & quia amoris, & quia fidei. *Septem*, id est Septem-triones. En Arcta, sydera etiam ab ARCE deriuata. *Et proposuit mensam*, Eucharisticam. *Misit ancillas*, scientias, & facultates SVAS, vt vocarent ad ARCEM. Ad TE, scilicet. *Si quis* (ait) *est paruulus*; Ego. *Veniat ad me*. Vado. *Et locuta est*, *comedite panem*, de Sanctissimo Sacramento. *Meum*: iam tuum, ô melior: quia panis absconditus in penetrali ARCÆ suauior. *Da Sapienti occasionem*: acceptatione, & Sopho dabis: *Et addetur ei sapientia*; mihi propter TE est addita. Erat enim *principium sapientiæ*, meæ; *timor Domini*, mei, qui es TV. Vale in æuum Felix; & de me scito,

————— *Quod dum lumen solare tenebo,*
Seruiet officio spiritus iste Tuo.

Dominationis Illustrissimæ Tuæ

Addictissimus, & humillimus seruus

FR. LEANDER DE SANCTISSIMO
SACRAMENTO.

Approbatio RR. PP. Fr. ANTONII DE CONCEPTIONE, & Fr. IOANNIS DE SANCTISSIMA TRINITATE, Ordinis Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis, in Complutensi Collegio S. Theologia Professorum.

EX Commissione nostri Diffinitorij Generalis voluptate magna, & maxima vtilitate vidimus attentè, & notanter euoluimus *Quæstiones Morales de Censuris Ecclesiasticis, tam in Genere, quàm in Specie, à R. A. P. Fr. Leandro de Sanctissimo Sacramento, huius nostri Collegij sacre Theologiæ primario Professore, eiusdem semel & iterum meritisimo Ministro huius Spiritus sancti Prouincia dignissimo Præsuli, & denique totius nostræ sacre Triados Excalceatorum familia Diffinitore Generali elaboratas.* Authoris nomen diximus, & omnia diximus; minora sunt cætera ad operis commendationem; *Abundè enim cognoscitur (aiebat Cassiodorus) quisquis fama teste laudatur.* Equidem nomen illius & opus commendat, & exultat, illud antecedentibus consonum in firmitate iudicij, in profunditate scientiæ, in singulari eruditione, in altitudine, perspicacia, & vbertate doctrinæ, cum breuitate, cum nouitate, cum soliditate, cum fideli omnium DD. relatione, cum matura opinionum electione, cum prudenti & efficaci contrariarum refutatione, & (vt alia omittantur) cum totius Ecclesiæ vtilitate maxima, declarat. Dicit quidem opus omnibus numeris constans & absolutum, vnde quaque perfectum; non nimia dilatatione fastidiosum, sed Laconica & proportionata rerum varietate ab omnibus anxie desideratum, optatum, concupitum; & denique sua modestia & religione securum. Vnde hic etiam venit aliud eiusdem Cassiodori: *Fama tua est quod loqueris, conscientia nostra, sine dubitatione, quod sentis.* Quare cum nihil sacre Scripturæ, Conciliis & Patribus dissonum, sed omne animarum profectui, & ingeniorum culturæ consonum contineat, dignum iudicamus, vt in lucem prodeat. Sic sentimus, sic iudicamus, in hoc Religiosissimo Collegio Complutensi Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis, die 2. Ianuarij, anno Domini 1652.

Fr. ANTONIVS DE CONCEPTIONE.

Fr. IOANNES DE SANCTISSIMA TRINITATE.

FACULTAS ORDINIS.

R. MARTINVS DE ASSUMPTIONE Maior, ac Generalis Minister Ordinis Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum; de consensu nostri Diffinitorij Generalis, vt *Quarta pars Quæstionum Moralium Theologiæ, in Censuras Ecclesiæ à P. Fr. Leandro de Sanctissimo Sacramento, nostræ Sacre Religionis Theologiæ Professore, composita, & à grauioribus, & doctioribus eiusdem Ordinis Theologis recognita, & approbata, typis mandetur, tenore præsentium facultatem concedimus.* In quorum fidem, has litteras manu nostra, & sigillo, ac Secretarij nomine subscriptas dedimus. Matrili, die vigesima octaua Martij, anni millesimi sexcentissimi quinquagesimi tertij.

Fr. MARTINVS DE ASSUMPTIONE, Minister Generalis.

De Mandato P. N. Ministri Generalis

Fr. HIERONYMVS DE SANCTO IOSEPH, Secretarius.

Approbatio Sapientissimi R. P. MATTHÆI DE MOYA à Societate IESV, in Collegio suo Complutensi Vespertina Cathedra Antecessoris.

PRÆCLARVM hoc Opus *Quæstionum Moralium de Censuris Ecclesiasticis à R. P. F. Leandro de Sanctissimo Sacramento, Ordinis Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis elaboratum, ex præscripto Sapientissimi Doctoris Domini D. Ioannis de Narbona in hac Toletana Diœcesi Vicarij Generalis non minori admiratione, quam fructu perlegi.* In eo enim eruditissimus Autor in euoluendis aliorum scriptis indefessum laborem; in opinionibus eligendis maturum iudicium, in eis probandis soliditate, & in stylo cum claritate breuitatem amico fœdere coniungit. Quamplures quæstiones difficiles ea perspicuitate soluens; iudicij trutina pendens; ingenij acumine persequens, vt nil iam Theologi Morales in tractatu de Censuris desiderare possint, quod in hoc Volumine concinnè disputatum, eruditè tractatum, & maturè resolutum non reperiant. Quapropter omnibus studiosis gratissimum erit si in lucem prodeat; nil enim continet quod Theologis & Canonistis vtilissimum non sit; sicut nec Fidei Catholicæ, aut bonis moribus dissonet. Ita sentio, in hoc nostro Collegio Complutensi Societatis IESV, die 19. Ianuarij, anno Domini 1652.

MATTHÆVS DE MOYA.

*Approbatio R. P. Doctoris GASPARIS DE RIBADENEIRA,
è Societate IESV, in Collegio Complutensi Primarij
Theologiae Professoris.*

EX præcepto Domini Doctoris D. Ioannis de Narbona, Canonici Ecclesiae Magistralis Sanctorum Iusti, & Pastoris, Vicariique Generalis totius Diocesis Toletanae, in Archiepiscopali Curia Complutensi, legi *Quaestiones Morales de Censuris Ecclesiasticis, tam in Genere, quam in Specie, Auctore R. admodum P. Leandro de Sanctissimo Sacramento, Ordinis Discalceatorum Sanctissima Trinitatis Redemptionis Captiuorum*, vbi nihil contra Fidem, bonisque mores reprobandum occurrit; sed plurima, quae commendentur dignissima. Elucet in primis in hoc Authore labor indefessus in exacta Doctorum lectione, suauissima, & clarissima disponendi methodus, maturum in eligendo iudicium, subtile in disputando ingenium. Distinctè, ac compendiosè, quae molestè, & fastidiosè apud plures alios sparsa, & indigesta reperies, hinc videbis breuiter congesta, & digesta. Neque difficile erit nouas, & vtilissimas illationes subodorari, vt non solum docta iam ab aliis addiscantur, sed nouus campus pateat, vbi denuò excolatur ingenium. Iudico ergo, quod ab omnibus hoc opus euoluentibus iudicandum censeo, dignum hunc esse laborem, qui communi vtilitati lucem publicam videat. In hoc nostro Collegio Complutensi die 19. Ianuarij, Anno 1652.

GASPAR DE RIBADENEIRA.

*Approbatio Reuerend. ac Sapientiss. P. F. GASPARIS DE LA FVENTE,
olim, & nunc denuò Prouincialis Prouincia Castella Seraphici
Ordinis Observantia, Sancti Officij Consultoris, &c.*

SVPREMO mihi iubente Senatu, qua potui diligentia perlegi *Quaestiones Morales de Censuris Ecclesiasticis, tam in Genere, quam in Specie, quinque Tractatibus comprehensas, Opus Reuerendi admodum Patris Fratris Leandri de Sanctissimo Sacramento, Ordinis Discalceatorum Sanctissima Trinitatis Redemptionis Captiuorum*, & non modò quidquam in eo reperi, quod vel in minimo Catholicam lædat veritatem, aut quidquam contineat sacris Canonibus, aut bonis moribus aduersum, quin potius, ita omnia abundè, clarè, ac dilucida veritate pertractat, vt nihil amplius de hoc argumento in tanta rerum varietate, & difficultate possit desiderari. Quapropter dignum existimaui opus, quod typis impressum, in omnium manus summa cum Authoris gloria (qualem ex aliis operibus iam pridem nactus est) & legentium, tum Theologorum, tum Canonistarum fructu, deuenire possit. Matriti in Conuentu sancti Francisci die 14. Aprilis 1652.

GASPAR DE LA FVENTE.

LICENCIA DEL ORDINARIO.

NOs el Doctor Don Iuan de Narbona Dignidad de Theforero de la sancta Yglesia Magistral de san Iusto, y Pastor de la Villa de Alcalá de Henarez, y Vicario General de todo el Arçobispado de Toledo, residente en la Audiencia Arçobispal de la dicha villa de Alcalá, Pór el Illustrissimo Señor D. Balthazar de Moscoso, y Sandoual, Cardenal Arçobispo de Toledo mi Señor, &c. Por la presente Damos licencia para que se pueda imprimir y imprima vn libro intitulado, *De Censuris*, compuesto por el Padre Fr. Leandro del Sanctissimo Sacramento, Lector de Theologia del Collegio de la Sanctissima Trinidad Descalsa desta Villa, attento a sido visto y examinado por nuestro mandado, y no ay en el cosa contraria a la sancta Fé Catholica y buenas costumbres. Fecho en Alcalá en doze de Março de 1652. años.

Doctor Don IVAN DE NARBONA.

Por su mandado

PHELIPE ENRIQUEZ.

I N D E X

TRACTATVVM,
DISPV TATIONVM,

QVÆSTIONVM, EARVMQVE RESPONSIONVM, QVÆ
in hac quarta parte continentur.

TRACTATVS PRIMVS,
De Censuris in Communi.

DISPV TATIO PRIMA.

De Quidditate Censuræ, eiusque Speciebus.

- Quæst. 1. **Q**UID nomine Cen-
suræ veniat?
R. Quod sit correctio,
seu pœna à iudice
inflicta. pag. 1
2. Quid sit censura
Ecclesiastica?
R. Quod est casti-
gatio, seu correctio Ecclesiastica, qua Ecclesia fide-
les delinquentes punit in bonis spiritualibus. 2
3. An censura propriè, & strictè sumpta in tres tan-
tùm species diuidatur?
R. In tres tantum diuidi, nempe in excommunicatio-
nem, suspensionem, & interdictum. *ibid.*
4. An irregularitas, saltem ratione delicti, sit propriè
& in rigore censura?
R. Longè probabilius, quod adhuc non sit. *ibid.*
5. An depositio sit propriè, & verè censura?
R. Longè probabilius, quod non. 3
6. An degradatio sit verè, & propriè censura?
R. Longè probabilius, quod non. *ibid.*
7. An Cessatio à diuinis sit verè & propriè censura?
R. Longè probabilius quod non. *ibid.*
8. An saltem quatuor prædicta impedimenta Eccle-
siastica, possint impropiè, aut reductiue dici, aut
denominari censuræ?
R. Possè. *ibid.*
9. An excommunicatio, suspensio & interdictum
sint distinctæ species formaliter?
R. Vt certum: esse. *ibid.*
10. An ex his omnibus censuris, & impedimentis
gravior pœna sit excommunicatio?
R. Vt certum: esse grauiorem. *ibid.*
11. An censura rectè diuidatur in censuram quæ est
à iure, & in censuram, quæ est ab homine?
R. Affirmatiue. *ibid.*
12. An censura bene subdiuidatur, in eam, quæ est
lata sententiâ, & in eam, quæ est ferenda sententiâ?
R. P. Leander de Censuris.

- R. Bene subdiuidi. *ibid.*
13. Ex quibus verbis cognosci possit, quando cen-
sura sit lata?
R. Ex multis cognosci. *ibid.*
14. Ex quibus item verbis cognosci possit quando
censura est ferenda?
R. Ex multis etiam cognosci. *ibid.*
15. An censura lata sub his verbis: *Excommunicatio-
nem, aut suspensionem te noueris incursum, dicatur*
censura latæ sententiæ, vel ferendæ?
R. Probabilius esse lata sententiæ. 5
16. An etiam censura lata sub his verbis, *Qui hoc fe-
cerit, anathema sit, aut excommunicatus sit,* sit item
censura latæ sententiæ?
R. Longè probabilius: esse. *ibid.*
17. An istæ particulæ, *ex tunc, mox, omnino, prorsus, in-
continenti, illico, continuo, confestim, statim,* decla-
rent censuram ipso iure esse latam?
R. Cum distinctione declarare iuxta exigentiam ver-
borum quibus adiunguntur. *ibid.*
18. An hæc verba: *sub pœna excommunicationis præ-
cipio hoc,* significant censuram latam?
R. Absolutè non ferri, sed comminari. *ibid.*
19. In quo differant censuræ, quæ sunt à iure, ab
his, quæ sunt ab homine?
R. Quod in tribus præcipue. 6

DISPV TATIO II.

De causa efficienti Censurarum.

- Q. I. **A**N in Ecclesia sit potestas ferendi censuras?
R. De fide: esse certum. 6
2. An potestas, quam habet Ecclesia ferendi censu-
ras sit de iure diuino?
R. Tanquam certissimum, esse. *ibid.*
3. An non solum potestas ferendi censuras, sed etiam
ipsamet institutio censurarum sit de iure diuino?
R. Vt quid certum: non esse. *ibid.*
4. An saltem detur aliquod crimen, cui iure diuino
sit annexa aliqua censura?
R. Multo longè probabilius; imo, ut ferè certum: nul-
lum dari. 7
5. An obligatio non operandi contra censuram im-
positam sit de iure humano?
R. Omnino esse simpliciter & immediatè. *ibid.*
6. An Papa possit dispensare cum aliquo in actibus
ex censura vetitis?
R. Om

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Omnino: Possè.* *ibid.*
 7. An solum summus Pontifex possit instituere censuras?
R. Vt quid certum: Quòd solus possit. 8
- §. 1. *De personis, quæ iurisdictione ordinaria ferre censuras possunt.*
 Quæst. 8. Quidnam sit iurisdictione Ecclesiastica, & an rectè diuidatur, in iurisdictionem ordinariam, & delegatam?
R. Quòd sit potestas Ecclesiastica de publico introducta, cum potestate iuris dicendi, & æquitatis statuendæ, & quòd rectè diuidatur. *ibid.*
 9. In quo differant potestas, seu iurisdictione ordinaria, & delegata?
R. Quòd in tribus præcipuè. *ibid.*
 10. An potestas ferendi censuras iure ordinario, conueniat Papæ, Concilio Generali, & Cardinalibus?
R. Vt quid certissimum: Conuenire. *ibid.*
 11. An etiam, Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi habeat iure ordinario ferendi censuras potestatem?
R. Tanquam quid certum: Habere. *ibid.*
 12. An legatus à latere, Vicarius Papæ, & aliorum Episcoporum, & Archiepiscoporum Vicarij, habeant potestatem ordinario iure ferendi censuras?
R. Tanquam quid certum: Etiam habere. 9
 13. An etiam Concilium Prouinciale Archiepiscopi, & diœcesanum Episcopi, & Capitulum Ecclesiarum, sede vacante, habeant etiam iure ordinario potestatem ferendi censuras?
R. Tanquam certum: Habere. *ibid.*
 14. An inquisitores sancti officij habeant etiam iurisdictionem ordinariam ferendi censuras?
R. Etiam habere. *ibid.*
 15. An Religionum Prælati, vt Generales, Prouinciales, Abbates, Ministri, Priores, Guardiani, & alij etiam habeant iurisdictionem ordinariam ferendi censuras?
R. Tanquam certum illam habere non solum ex priuilegio, sed de iure communi. *ibid.*
 16. An Archidiaconi, & Archipresbyteri hanc iurisdictionem ordinariam ferendi censuras habeant?
R. Probabilius, & distinctius: Modo illam non habere, nisi solum qui vel in ipsa institutione vel ex consuetudine hoc ius sunt consequuti. *ibid.*
 17. An Parrøchi habeant ordinariam iurisdictionem ad ferendas, saltim in aliquibus casibus censuras?
R. Absolutè; nullo modo habere. 10
 18. An vt quis sit capax ferendi censuras iure ordinario requiratur quod sit ordinis clericalis, seu primæ tonsuræ?
R. Vt certum: Requirit. *ibid.*
 19. An vt quis sit capax censuras ferendi iure ordinario, non solum debeat esse clericus, sed etiam Præsbyter, aut saltè aliquo sacro ordine initiatus?
R. Vt certissimum: Non esse necessarium. *ibid.*
 20. An clericus etiam coniugatus, sit iure communi capax ferendi censuras?
R. Vt quid certum: Non esse. 11
 21. An Religiosus, qui non sit clericus, sit capax iure ordinario ferendi censuras?
R. Tanquam certum: Non esse capacem. *ibid.*
 22. An vt quis possit ferre censuras debeat esse homo viator?
R. Debere esse viatorem. *ibid.*
 23. An saltem si certum constasset Angelum bonum aliquem excommunicasse, censendum esset illam excommunicationem esse validam?
R. Vt certum censendam validam. *ibid.*
 24. An, vt quis sit capax ferendi censuras, debeat esse compos rationis, & vsus illius habere?
R. Vt certum: Debere esse. *ibid.*
25. An saltem possit committi puero carenti vsu rationis potestas ferendi censuras, vt illam exerceat postea factus adultus?
R. Multò probabilius: Non posse. *ibid.*
 26. An, vt quis sit capax ferendi censuras, debeat esse baptizatus?
R. Vt certum: Debere. 12
- §. 2. *De personis, quæ vi delegationis ferre censuras possunt.*
 27. An viri merè laici possint ex commissione, seu dispensatione Papæ, censuras ferre?
R. Vt certum: Possè. 12
 28. An non solum ex commissione Papæ, sed etiam Episcopi possint merè laici censuras ferre?
R. Vt certissimum: Non posse. *ibid.*
 29. An saltem ex antiqua consuetudine possit laicus acquirere sibi ius ad ferendas censuras?
R. Vt certum: Non posse. *ibid.*
 30. An Collegio constanti ex clericis & laicis possit non solum Papa sed etiam Episcopus committere facultatem censuras ferendi?
R. Possè: Si sit Ecclesiasticum Collegium. 13
 31. An fœmina etiam ex commissione summi Pontificis possit ferre censuras?
R. Probabilius: Possè. *ibid.*
 32. An etiam de potestate absoluta Pontificis, eiusque de commissione possit infidelis non baptizatus censuras ferre?
R. Probabilius: Possè. *ibid.*
- §. 3. *De conditionibus necessarijs, vt quis validè censuras ferat.*
 33. An Prælatus publice, & nominatim excommunicatus, aut notorius clericus percussor, aut ab officio, seu iurisdictione suspensus possit validè censuras ferre?
R. Vt certissimum: Non posse. 14
 34. An Vicarius Episcopi publice, & nominatim excommunicati, &c. validè censuras ferre queat?
R. Non posse. *ibid.*
 35. An saltem delegatus Prælati delegantis, publicè, & nominatim excommunicati, &c. possit validè ferre censuras iuxta exigentiam alicuius negotij inchoati?
R. Probabilius: Possè, si res non sit integra. *ibid.*
 36. An Vicarius Episcopi, qui captiuus à barbaris detinetur possit validè censuras ferre?
R. Tanquam certum: Non Possè. *ibid.*
 37. An Prælatus, vel iudex occulte excommunicatus, aut impeditus, possit validè, licet non licitè censuras ferre?
R. Probabilius: Possè validè non licitè. 15
 38. An iudex excommunicatus manifestus, toleratus tamen possit validè censuras ferre?
R. Probabilius longè: Possè. *ibid.*
 39. An Prælatus, seu iudex, qui potestatem habet ferendi censuras possit illas ferre contra eum, qui antea legitimè appellauerat, aut recusationem fecerat?
R. Tanquam certum: Non Possè. *ibid.*
 40. An possit Prælatus in se ipsum censuras ferre?
R. Tanquam certum: Non Possè. *ibid.*
 41. An possit iudex, seu Prælatus in causa propria per modum iudicij ferre?
R. Tanquam certum: Non Possè. *ibid.*
 42. An saltem possit Prælatus ferre censuram in propriam defensionem ad vitandam iniuriam, & violentiam, quam subditus illi irrogare vult?
R. Tanquam certum: Tunc posse. *ibid.*
 43. An item possit Prælatus ferre censuram in causa propria,

Quæstionum, & Resolutionum.

propria, quando hæc est tam manifesta, & publica, ut negari nequeat?

R. *Ut certum: Etiam tunc posse.* *ibid.*

44. An possit quis in superiorem, aut saltem in æqualem censuras ferre?

R. *Tanquam certum: Non posse.* *ibid.*

45. An qui potestatem habet censuras ferendi debeat necessario ad valide illas ferendas, advertere, & intendere eas infligere?

R. *Tanquam certum: Debere necessario.* *ibid.*

46. An sit necessarium ad valide censuras ferendas, quod iudex libera voluntate illas ferat?

R. *Tanquam certum: Esse etiam necessarium.* 17

47. An censura lata a iudice, vi, & metu cadente in virum constantem valida sit?

R. *Probabilius: Esse omnino validam.* *ibid.*

DISPUTATIO III.

De causa materiali remota censura, de subiecto videlicet.

Q.1. **A**N creaturæ irrationales, ut locustæ, Bruchi, & alia animalia, quæ semina depascuntur sint capaces censuræ?

R. *Tanquam certissimum: Non esse capaces.* 17

2. An Angeli sint capaces censuræ?

R. *Tanquam certum: Non esse.* 18

3. An demones possint censuris ligari?

R. *Tanquam certum: Non posse.* *ibid.*

4. An mortui possint censura aliqua ligari?

R. *Probabilius: Nullo modo posse.* *ibid.*

5. An qui censura aliqua ligatus moritur, permaneat post mortem illa ligatus?

R. *Probabilius: Absolutè loquendo non permanere.* 19

6. An qui mandavit clericum percutere, si ante executionem vulneris moriatur, incurrat excommunicationem latam in cap. *Siquis suadente* succedente postea percussione?

R. *Probabilius: Non incurrere.* *ibid.*

7. An Iudæi, & alij infideles non baptizati possint ab Ecclesia censuris ligari?

R. *Ut quid certum: Non posse.* *ibid.*

8. An saltem catechumeni sint censuræ Ecclesiasticæ capaces?

R. *Ut certum: Non esse capaces.* *ibid.*

9. An hæretici, vel Apostatæ possint censura Ecclesiastica obstringi?

R. *Ut certissimum: Posse.* *ibid.*

10. An omnes homines baptizati etiam si careant usurationis sint censuræ capaces?

R. *Quòd non.* *ibid.*

11. An pueri impuberes, ratione tamè vrentes sint capaces ligari censuris, tã à iure, quã ab homine latis?

R. *Ut plus quam probabile: Esse capaces.* 20

12. An non solum possit Ecclesia, sed etiam de facto velit ligare pueros impuberes censuris à se latis?

R. *Probabilius: Non velle, nisi ex verbis iuris aut inflictæ censuræ id expresse innotescat, aut necessario colligatur.* *ibid.*

13. An amentes, aut infani, qui ante usum rationis in amentiam inciderunt, possint ligari censuris?

R. *Tanquam certum: Non posse.* *ibid.*

14. An saltem amentes, & infani, qui in amentiam post usum rationis inciderunt possint ligari censuris propter contumaciam & inobedientiam commissam contra Prælatum, tempore, quo vsu rationis vigeant?

R. *Posse ligari, saltem, quoad effectus, quorum sunt capaces, &c.* *ibid.*

15. An amentes, & infani, possint incurrere censuram à lege latam, propter culpam, ante amentiam commissam?

R. P. Leand. de Censuris.

R. *Posse.*

ibid.

16. An sit necesse, ut superiorem habeat in terris, qui censuris ligari potest?

R. *Ut certum: Esse omnino necesse.* 21

17. An Papa ligari possit censura, ab homine, aut à iure lata?

R. *Tanquam certum: Non posse.* *ibid.*

18. An casu saltem, quo Pontifex inciderit in hæresim possit a Concilio compelli per censuras ad comparandum?

R. *Longè multo probabilius: Posse à Concilio duntaxat.* *ibid.*

19. An Imperatores, & Reges possint à summis Pontificibus censuris ligari ac puniri?

R. *Tanquam certum: Posse.* *ibid.*

20. An stando in iure diuino, & etiam iure communi antiquo possint Imperatores, & Reges ligari censuris latis, non solum à Papa, sed etiã ab Episcopis?

R. *Ut certum: Etiam posse.* *ibid.*

21. An etiam stando in iure nouo, aut minus antiquo possint Imperatores & Reges à suis Episcopis puniri censuris?

R. *Probabilius: Etiam posse.* *ibid.*

22. An saltem ex priuilegio particulari sint Reges, & Imperatores exempti à iurisdictione Episcoporum, ita, ut non possint Episcopi eos autoritate propria censuris obstringere?

R. *Esse exemptos ex speciali priuilegio.* 22

23. An Vniuersitas, Communitas, seu Collegium, possit interdici, aut suspendi?

R. *Tanquam certum: Posse.* *ibid.*

24. An etiam sicut interdici, & suspendi potest communitas, seu collegium, sic etiam possit immediate excommunicari dicendo: *excommunico talem communitatem, seu collegium?*

R. *Tanquam certum: Non ita Posse.* *ibid.*

25. An si de facto excommunicetur communitas, seu Collegium ab aliquo Prælato inferiori Papa; teneat & sit valida excommunicatio?

R. *Probabilius: Non solum esse illicitam, sed & inuolidam.* *ibid.*

26. An saltem si totum Collegium aut communitas peccet, excommunicari possit à Prælato inferiori Papa?

R. *Probabilius: Adhuc non posse.* 23

27. An ad minus possint excommunicari omnes, & singuli Collegij, aut Vniuersitatis, quemlibet eorum sigilatim excommunicando, casu, quo omnes peccauerint?

R. *Tunc posse.* *ibid.*

28. An autem, si Prælatus ferat legem excommunicationem latæ sententiæ, continentem, ut nemo de Collegio exeat, aut quidpiam aliud agat, incurrant excommunicationem quicumque, etiam si omnes illam legem violent?

R. *Tanquam certum: Omnes incurrere.* *ibid.*

29. An si non inferior Prælatus, saltem Rom. Pontifex possit excommunicare omnes, & vniuersos collegij, aut vniuersitatis collectiue sumptuos, si sciret omnes esse nocètes; omnesque deliquisse?

R. *Tanquam certum: Tunc posse.* *ibid.*

30. An etiam possit Pontifex valide excommunicare vniuersitatis, aut collegij omnes, & singulos collectiue, adhuc casu, quo ei nõ cõster omnes deliquisse?

R. *Probabilius: Posse, dummodo notet illos tantum, qui in culpa fuerunt dicendo.* Excommunico omnes mandato meo rebelles, &c. *ibid.*

31. An censura lata in vnam personam indeterminatam ex pluribus, quæ patrarunt delictũ, sit valida?

R. *Tanquam certum: Non esse validam.* 24

32. An qui semel censura aliqua ligatus est, possit aliis diuersæ rationis censuris ligari?

É 2

R. Tan

Index Tractatum, Disputationum.

- R. Tanquam certum: Possè.* *ibid.*
 33. An etiam, possit ligari denuò censura eiusdem speciei, & rationis, qui iam semel ligatus est, &c.
- R. Tanquam certum: Etiam possè.* *ibid.*
 34. An etiam propter vnam, & eandem causam possit quis à diuersis iudicibus excòmmunicari sepius?
- R. Tanquam certum: Etiam possè.* *ibid.*
 35. An non solum à diuersis iudicibus, sed etiam ab eodem possit quis, propter idem delictum sepius excòmmunicari?
- R. Clarius: Possè, & non expedire.* 25
 36. An toties incurrat quis censuras, quoties transgreditur legem prohibentem aliquid sub pœna alicuius censuræ v.g. excòmmunicationis?
- R. Tanquam certum: Toties incurrere.* *ibid.*
 37. An si quis vnico impetu pluries percutiat clericum plures excòmmunicationes incurrat?
- R. Tanquam certum: Vnam tantum incurrere.* *ibid.*
 38. An verberans clericum successiuè per aliquod tempus; tot censuras incurrat, quot sunt verbera, quibus illum percutit?
- R. Tanquam certum: Non incurrere nisi vnam, dum non sit interruptio.* *ibid.*
 39. An etiam, qui tota die, excòmmunicato non tolerato communicat, vnam tantum excòmmunicationem incurrat?
- R. Vnam tantum incurrere; si sit sine morali interruptione.* *ibid.*
 40. An qui totam per noctem continuatis asportationibus plura frumenti rubia ab Ecclesiæ horreo furaretur, vnam etiam solùm excòmmunicationem incurreret, si tali sacrilegio ipso facto esset annexa excòmmunicatio?
- R. Quòd vnam solùm incurreret.* *ibid.*
 41. An iudex, qui duos homines simul, vtraque manu per vim extraheret ab Ecclesia, vel etiam qui eodem tempore, simul cum duobus excòmmunicatis, non toleratis loqueretur, vnicam solùm incurreret censuram?
- R. Probabilius: Vnam solùm incurrere.* 26
 42. An saltem, qui vno actu, vel ictu v.g. eadem protectione sagittæ plures clericos percutit, aut interficit plures excòmmunicationes incurrat?
- R. Equè Probabiliter: Vnam tantum incurrere.* *ibid.*
 43. An ad minus plures excòmmunicationes incurrat, qui plures clericos successiuè eadem tamen continuata actione, percutit, aut interficit?
- R. Probabiliter: Non incurrere, nisi vnam tantum.* *ibid.*
 44. An etiam, si quis plures fornicationes successiuè absque temporis interruptione, vnam post alteram committat, vnum solum mortale committat, & consequenter excòmmunicationem vnam, si fornicationi est annexa excòmmunicatio?
- R. Tanquam certum: Non vnam, sed tot, quot fuerint fornicationes.* 27
 45. An si plures homines percutiant simul eundem clericum, omnes excòmmunicationem incurrant?
- R. Tanquam certum: Omnes incurrere.* 28
 46. An incurrat plures excòmmunicationes, qui vnica actione, vel actu violat legem habentem plures circumstantias, pro quibus singulis lata est excòmmunicatio?
- R. Quòd plures incurrat si circumstantie sint mutantè speciem actus moralis, &c.* *ibid.*
 47. An percutiens clericum, qui simul sit subdiaconus, diaconus, & sacerdos plures excòmmunicationes incurrat?
- R. Cum communi: Non incurrere.* *ibid.*
 48. An plures excòmmunicationes incurrat qui violenter percutit clericum, qui simul est Monachus?
- R. In duas incidere.* *ibid.*
 49. An qui vno, & eodem acto sepelit in loco sacro publicum vsurarium, qui simul sit excòmmunicatus, & nominatim interdictus, vnam; tres ve excòmmunicationes incurrat?
- R. Tanquam certum: Tres incurrere.* 29
 50. An, qui tempore etiam interdicti sepelit personam nominatim interdictam in loco sacro, duplicem censuram incurrat?
- R. Probabilius: Non incurrere, nisi vnam.* *ibid.*
 51. An saltem, qui eadem actione furatur duo (v.g.) vasa preciosa, diuersorum Dominorum, duplicem excòmmunicationem incurrat, quando furtum sub excòmmunicatione est prohibitum?
- R. Probabilius: Vnam tantum incurrere.* *ibid.*

DISPUTATIO IV.

De causa formali, seu de forma seruanda in ferendis censuris.

- Q.1. **A**N vt quis censuras validè imponat, sufficiat eas ferre per actum interiorem duntaxat dicèdo v.g. intra se; volo, & mando, quòd qui tale peccatum patrauerit, maneat excòmmunicatus?
- R. Tanquam certum: Non sufficere.* 29
 2. An vt valida sit censura, necessariò sit in scriptis proferenda?
- R. Non esse necessarium.* *ibid.*
 3. An vt valida sit censura, necessariò sit verbis ferenda, an vero sufficiat illam nutibus proferre?
- R. Probabilius: Sufficere illam nutibus, &c.* 30
 4. An ad inferendam censuram sint præscripta aliqua certa & determinata verba?
- R. Tanquam certum: Quòd non.* *ibid.*
 5. An vt valida sit censura debeat ferri per verba definita, quo ad speciem censuræ, vt; *Excommunico; suspendo, interdico*?
- R. Tanquam certum: Debere.* *ibid.*
 6. An sit valida censura, data sub hac forma. *Excommunico te*?
- R. Tanquam certum: Esse validam.* *ibid.*
 7. An etiam sit valida suspensionis censura, data in genere sub iis verbis: *suspendo te; sis suspensus, &c.*?
- R. Probabilius: Non esse validam.* 31
 8. An censura lata sub disunctione inter duas censuræ species, vt si iudex dicat. *Clericus, qui nutrierit comam sit, aut excòmmunicatus, aut suspensus ab officio,* sit valida, & consequenter liget?
- R. Probabilius: Esse validam, & ligare.* *ibid.*
 9. An censeatur quis excòmmunicatus, ex eo solum quod Papa nolit communicare cum illo: vel absolutus, ex eo quod cum illo communicet?
- R. Quòd non, nisi Pontifex se ita velle declarat.* 32
 10. An vt valida sit censura debeat disertè exprimi persona in quam fertur?
- R. Tanquam certum: Affirmatiuè.* *ibid.*
 11. An vt censura ipso facto liget debeat eius forma determinare, quoad præsens tempus?
- R. Tanquam certum: Quòd sic.* *ibid.*
 12. An forma ferendi censuram possit esse sub conditione pertinente ad causam censuræ, vt si iudex dicat, *nisi solueris intra mensem, excòmmunicò te*?
- R. Tanquam certum: Possè.* *ibid.*
 13. An etiam validè possit ferri censura sub conditione impertinente ad causam censuræ, vt si feratur hac forma: *excòmmunicò te, si nauis ex India venit, aut venerit*?
- R. Esse validam, si conditio existat.* *ibid.*
 14. An censura lata ab homine sub conditione peccati, in futurum commitendi, si quis commiserit tale peccatum excòmmunicatus sit, sit & iure prohibita, & inualida?
- R. Esse validam, & licitam, non solum, à iure latam, sed ab homine.* 33

Quæstionum, & Resolutionum.

15. An censura sub conditione lata non incuratur, donec conditio in censura apposta impleatur?
R. Tanquam certum: Non incurri. ibid.
16. An censura lata sub conditione, suspendatur per legitimam appellationem illius in quem lata est?
R. Tanquam certum: Suspendi, si appellatio fiat ante impletam conditionem. ibid.
17. An censura lata sub conditione, suspendatur per appellationem factam, quocumque tempore, antequam conditio impleatur?
R. Probabilius: Suspendi. ibid.
18. An à censura lata sub conditione, possit appellari, conditione etiam impleta?
R. Vt certum: Non posse, saltem, quoad effectum suspendendi censuram. 34
19. An censura sub conditione lata, suspendatur per consensum partis, in cuius fauorem lata est, adhuc, si in id consentiat, absque consensu iudicis?
R. Tanquam certum: Suspendi, imò, & tolli si pars debitum remittat. ibid.
20. An etiam cōsensus partis prorogantis terminum solutionis à iudice datum, suspendat ad tempus incurtionem censuræ; si pars prorogationem faciat inconsulto iudice?
R. Probabilius: Adhuc suspendere. ibid.
21. An, si debitor non soluat in secundo termino à creditore prorogato, incurrat dictam censuram latam, absque nouo consensu iudicis?
R. Equè probabiliter: Incurri. 35
22. An per mutationem fori, incurrat quis censuram latam sub conditione, si illa pendente, forū mutet?
R. Non effugere: Si lata fuit, tempore prioris subiectionis, & fori. ibid.
23. An etiam per mortem iudicis effugiat quis censuram sub conditione latam?
R. Non ligare, si quando adimpletur conditio mortuus est iudex, &c. ibid.
24. An censura impedita, tempore, quo adimpletur conditio, per iudicis suspensionem, aut excommunicationem, reuiuiscat, si tollatur iudicis impedimentum?
R. Quod reuiuiscat, si sit talis natura quod duret post tempus præfixum a iudice, &c. ibid.

DISPUTATIO V.

De his, quæ præmitti debent ante prolationem censuræ, nempe, de Admonitionibus.

- Q. 1. **A**N necessarium sit ante censuræ sententiã, aliquam admonitionem præmittere?
R. Esse omnino necessarium. 36
2. Quid, & quotuplex sit admonitio?
R. Quod vna Canonica, & altera non Canonica, &c. ib.
3. An ad incurrendam censuram latam à iure, vel ab homine pro futuris culpis, necessum sit, vt præcedat monitio Canonica?
R. Quod non, sed sufficere non Canonica monitio. ibid.
4. An saltem ad incurrendam censuram latam ab homine, pro culpis præteritis, vel presentibus requiratur monitio Canonica?
R. Tanquam certum: Requirit. ibid.
5. Quæ causæ mouere Pontifices ad inducendum, monitionis, ante lationem censurarum, præceptum?
R. Quod varia. ibid.
6. Quid, & quotuplex sit contumacia, ad quam in subditis reprimendam præmittitur ante censuras monitio?
R. Quod contumacia est quadam species inobedientiæ, &c. & quod diuiditur in duas species, &c. 37
7. An ex sola transgressione præcepti simplicis, absque comminatione censuræ censetur homo con-

- tumax ita vt contra illum possit ferri censura absque monitione?
R. Tanquam certum: Non posse. ibid.
8. An de valore, & essentia censuræ ferendæ ob peccatum commissum sit aliqua monitio præuia?
R. Tanquam certum: Quod sit absolute loquendo. ibid.
9. An de essentia celsuræ prædictæ sit trina aut vna pro trina monitio, ita, vt sine illa censura sit inualida?
R. Tanquam certum: Non esse: nisi de illa præmittenda sit ius speciale. 38
10. An dentur aliqui casus, in quibus censura v. g. excommunicatio, sit inualida, Canonica monitione omiſsa?
R. Dari aliquos. 39
11. An saltem, vt censuræ licitè, ac iustè ferantur præmittenda sit trina Canonica monitio?
R. Tanquam certum: Esse præmittendam. ibid.
12. An, vt censuræ licitè, ac iuste ferantur, sufficiat, vt vnica Canonica pro trina monitio præmittatur?
R. Tanquam certum: Sufficere etiam si causa non urgeat, &c. ibid.
13. An iudex, qui censuram, non præmissa trina monitione, vel vna pro tribus, fert, & incurrat suspensionem, & peccet mortaliter?
R. Tanquam certum: Incurrere suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, &c. & peccare mortaliter. ibid.
14. An monitio debeat fieri autoritate iudicis, quo ferendæ censuræ?
R. Tanquam certum: Debere fieri. 40
15. An admonitio debeat fieri ad instantiam partis, in cuius commodum ferenda est censura?
R. Affirmatiuè. ibid.
16. An admonitio debeat fieri immediate ipsi reo, qui censura ligandus est, vel fat sit, vt fiat ad domum vbi solet frequenter habitare?
R. Tanquam certum: Quod debeat fieri ipsi reo. ibid.
17. An quando, qui censura ligandus est, dolo later, ne personaliter moneatur, aut vi, vel fraude id impedit, sit satis, vt monitio fiat in domo suæ habitationis?
R. Tanquam certum: Tunc esse satis. ibid.
18. An quando, quis semel fuit monitus aut citatus personaliter, possint reliquæ monitiones in domo eius, aut alio in loco publico fieri?
R. Tanquam certum: Posse fieri. ibid.
19. An quando aliqua monitio facta in domo peruenit sufficienter ad notitiam ipsius Rei; tunc etiã reliquæ monitiones possint fieri in eius domo?
R. Tanquam certum: Posse tunc fieri. 41
20. An quando quis fuit male absolutus à censura, & tractatur de reducendo eum ad primam censuram, qua fuit ligatus; sufficiat tunc, quod ad domum citetur vel moneatur?
R. Tanquam certum: Sufficere in dicto casu. ibid.
21. An tandem, quando censuræ feruntur contra reos incognitos satis sit, quod monitiones fiant in Ecclesia, aut in alio loco publico coram populo?
R. Tanquam certum: Satis esse. ibid.
22. An monitio debeat fieri reo presentibus idoneis personis?
R. Absolutè ita fieri debere. ibid.
23. An inter vnã, & alteram monitionem debeat aliquod tempus mediare?
R. Tanquam certum: Debere mediare. ibid.
24. An pro singulis monitionibus, siue separatim, siue simul fiant, sint saltem duo dies constituendi?
R. Probabilius: Duos esse constituendos. 42
25. An saltim ex rationabili causa possit index dictam pluralitatem dierum, ad vnum etiam diem, imò ad certas horas restringere?
R. Tanquam certum: Posse. ibid.

Index Tractatum, Disputationum,

26. An quando delictum est publicum, & notorium possit licet iudex censuram sententiam ferre, monitione Canonica prætermitti?
R. Tanquam certum: Non posse. ibid.
27. An saltem, quando non solum est publica & notoria delicti notitia, sed etiam est notoria contumacia delinquentis, possit admonitio prætermitti?
R. Probabilius: Adhuc non posse. ibid.
28. An ad minus in præfato casu possit prætermitti secunda, & tertia monitio; si ad primam delinquens incorrigibilis appareat, veluti, dicendo publice se non pariturum monitionibus?
R. Probabilius: Quod adhuc nec in eo casu, nisi aliàs aliqua urgeat necessitas, &c. 43
29. An si urgeat periculum in mora, (veluti, si sacerdos à iudice laico ducatur in furcam) possit iudex Ecclesiasticus, sine monitione aliqua, censuram ipso facto in talem (scilicet laicum iudicem) ferre?
R. Adhuc non posse sine aliqua, &c. ibid.
30. An quando ius, aut lex vetat aliquod crimen sub aliqua censura ferenda, v.g. qui furtum fecerit excommunicetur, suspendatur, &c. An tunc possit iudex sine alià monitione censuram in Reum convictum ferre?
R. Probabilius: Non posse. ibid.
31. An saltem, qui semel censura aliqua à iure ipso facto est ligatus, v.g. excommunicatus ob percussionem clerici, possit etiam à iudice alia censura ligari, v.c. excommunicari propter idem delictum, sine noua monitione?
R. Probabilius: Negatiuè. 44
32. An quando Prælatus fert censuram ad defensionem proprii iuris, vt v.g. in spoliatione Ecclesiæ, sit etiam necessarium præmittere monitionem Canonica?
R. Probabilius: Adhuc esse præmittendam. ibid.
33. An Prælati Regularium teneantur præmittere trinam Canonica monitionem, in ferendis censuris?
R. Probabilius: Teneri ex vi iuris, non ex vi consuetudinis. ibid.
34. An etiam summ. Pont. teneatur in censuris ferendis monitionem Canonica præmittere?
R. Clarius: Omnino teneri aliquam præmittere, licet non Canonica, &c. 45
35. An possit subditus cedere iuri monitionis Canonica, ita, vt illa non præuia possit censuris ligari?
R. Tanquam certum: Non posse. ibid.
36. An in declaratione, seu denunciatione censura incurse, quam iudex facit, requiratur Canonica monitio?
R. Quod non. ibid.
-
- ## DISPUTATIO VI.
- ### De Conditionibus comitantibus actum ferendi censuras.
- Q. I. **A**N censura sit à iudice in scriptis ferenda?
R. Tanquam certum: Quod sic. 46
2. An non solum censura lata ab homine per sententiam, sed etiam censura lata à lege, aut ab homine per modum legis, vel statuti sit in scriptis ferenda?
R. Quod solum censura lata ab homine. ibid.
3. Quam ob causam statuit ius censura sententiam proferri debere in scripto?
R. Quod ob plures, &c. ibid.
4. An scriptura, in qua conscripta est censura debeat esse authentica, id est confecta manu publici Notarij, aut etiam testibus munita?
R. Non esse necessarium. ibid.
5. An iudex teneatur sententiam censuram sic conscriptam per se ipsum, non per alium legere & promulgare?
R. Probabilius: Non teneri, sed per Notarium sufficere, &c. ibid.
6. An scriptura censura, sit de eius substantia, an verò de eius forma accidentali?
R. Non esse. 47
7. An sit necessum, quòd in scriptura in qua censura fertur, expressè apponatur causa, propter quam fertur?
R. Tanquam certum: Quod sic. ibid.
8. An expressio causæ propter quam fertur censura conscribi in omni censura debeat?
R. Quod non: Nisi quando contra personam determinatam, &c. ibid.
9. An hac expressio causæ censura, sit de eius valore ita, vt si non exprimat sit inualida censura?
R. Tanquam certum: Non esse de eius valore. ibid.
10. An iudex excommunicans teneatur tradere reo, si ab hoc intra mensem fuerit requisitus, exemplum scripturæ continentis sententiam censuram?
R. Tanquam certum: Teneri. ibid.
11. An exemplum scripturæ dictæ, quod reo tradendum est, debeat esse integrum?
R. Tanquam certum: Debere. ibid.
12. An iudex teneatur dare exemplum, seu copiam sententiæ, non solum quando pronuntiat censuram contra determinatas personas, sed etiam quando pronuntiat in generali, contra quoscumque, qui hoc vel illud fecerint?
R. Quod tenetur suo modo; maxime si censura comprehendit aliquem, qui illam petat copiam. ibid.
13. An iudex pronuncians sententiam censuram, præscripta iuris forma non seruata; pœnam suspensionis à diuinis officiis per mensem, ipso iure incurrat?
R. Affirmatiuè. 48
14. An iudex, qui prædictum ordinem in ferendis censuris negligit, peccet mortaliter?
R. Tanquam certum: Quod sic. ibid.
15. An Prælati Regularis teneantur ex vi iuris, in scripto in quo contineatur causa, &c.
R. Longè Probabilius: Teneri. ibid.
16. An Prælati Regulares possint licet saltem ex vi consuetudinis ferre censuras, solo verbo sine scriptura, &c.
R. Quod possint. ibid.
17. An saltem ex vi priuilegij possint Prælati Regulares absque pœna peccati & suspensionis ferre censuras verbo tenus, sine expressione causæ, &c.
R. Posse solo verbo, quando censura feruntur per modum sententiæ particularis, &c. 49
18. An Episcopi ferentes censuras solo verbo peccent etiam mortaliter, & incurrant suspensionem per mensem?
R. Tanquam certum: Peccare mortaliter, nisi aliàs iusta urgeat causa, suspensionem verò non incurrere. ibid.
19. An iudex, qui ob vitandum periculum instans, ob aliam iustam causam, ferret censuras, solo verbo peccaret mort. & incurreret suspensionem?
R. Tanquam certum: Quod non. 50
20. An iudex, qui bona fide, aut ignorantia inculpabili, ferret censuram solo verbo, excusaretur à dictis pœnis?
R. Tanquam certum: Excusari. ibid.
21. An etiam ille iudex, qui ex inaduerentia censuram ferret

Quæstionum, & Resolutionum.

- ferret solo verbo censuras, excusaretur à relatis pœnis?
- R. Excusari.* *ibid.*
22. An Iudex, qui ex ignorantia culpabili, solo verbo censuras ferret, incurreret dictas pœnas?
- R. Quòd incurreret.* *ibid.*
23. An Prælati, qui in ferendis censuris, non feruat formam in c. *Cum Medicinalis* præscriptam, maneat eo ipso priuatus per mensem ab ingressu Ecclesiæ, & diuinis Officiis in ea celebrandis?
- R. Tanquam certum: Affirmatiuè.* 51
24. An Prælati, qui ob non seruatum formam præscriptam in dicto textu in suspensione incidit per mensem, transacto illo absque alia relaxatione tollatur suspensio?
- R. Quòd tollitur: Si pœnituerit &c.* *ibid.*
25. An si Prælati ob non seruatum dictam formam iuris suspensus durante mense celebret in Ecclesia, aut alia diuina officia exequeretur, eo ipso maneret irregularis?
- R. Tanquam certum: Manere irregularem.* *ibid.*
26. An ut iudex incurrat pœnam dictæ suspensionis satis sit, ut in ferenda censura, vnicam conditionem prætermittat, etiam si alias adhibeat?
- R. Satis esse.* *ibid.*
27. An huiusmodi pœna incurratur à Iudice non seruante dictam formam iuris, casu, quo censura careat effectu?
- R. Absolutè semper incurri.* *ibid.*
28. An censura lata in die festo, sit licita & valida?
- R. Esse validam, quando fertur per modum legis, sed inualidam quando per modum sententiæ.* 52
29. An censura debeat inter diem ferri, ita ut si in tenebris feratur, factum non teneat?
- R. Quòd factum teneat, sed debere inter diem ferri. ibidem.*

DISPUTATIO VII.

De Conditionibus, quæ subsequuntur, post latam censuram.

- Q. 1. AN post latam sententiam censuræ debeat necessariò sequi denuntiatio, seu publicatio censuræ eiusdem?
- R. Tanquam certum: Debere necessario publicari.* 52
2. Quam ob causam fuit instituta denuntiatio, seu publicatio nominis illius, qui censuram contraxit?
- R. Primò. Propter ruborem: secundo, ut sit ab omnibus notatus: tertio, ut ceteri fideles vitent excommunicatum, &c.* 53
3. An post omnem latam censuram debeat fieri denuntiatio?
- R. Nullomodo debere, sed quando contra particularem, & determinatam personam.* *ibid.*
4. An denuntiatio semper sit facienda à legitimo superiore, seu de eius autoritate?
- R. Tanquam certum, quòd sic.* *ibid.*
5. An quando censura incurta fuit lata ab homine, primò & per se debeat fieri denuntiatio ab eo, qui censuram intulit?
- R. Tanquam certum: Quòd sic.* *ibid.*
6. An quando censura incurta, lata fuit à Iure communi sit facienda denuntiatio ab ordinario illius loci, vbi patratum est crimen, ob quod censura incurta est?
- R. Quòd possit fieri: vel à proprio delinquentis ordinario, vel ab illo, in cuius Diocesi patratum est de-*

- lictum.* *ibid.*
7. An ante denuntiationem censuræ incurta debeat semper præcedere sententia declaratoria criminis commissi, ob quod censura fuit lata?
- R. Probabilius longè; imò moraliter loquendo, certissime: Debere.* *ibid.*
8. An ante denuntiationem censuræ incurta, seu quod idem est, ante declarationem, quod aliquis incidit in eam debeat necessariò præcedere citatio Rei?
- R. Tanquam certum: Debere.* 54
9. An denuntiatio censuræ facta sine citatione partis, non solum sit iniusta, sed inualida?
- R. Tanquam certum: Esse iniustam, & inualidam.* *ibid.*
10. An si quando Reus citatur ad videndum, fieri denuntiationem statim compareat, & delictum suum fateatur, & satisfactionem offerat, possit tunc iudex iuste illum denuntiare?
- R. Tanquam certum: tunc iuste non posse.* *ibid.*
11. An casu, quo inflictæ sit à iure censura contra committentes aliquod crimen, & sit notorium illud fuisse ab aliquo patratum; possit tunc iudex, nulla præmissa citatione deuenire ad denuntiationem, & declarare delinquentem censuratum?
- R. Posse tunc.* *ibid.*
12. An si quis citatus à Iudice, ad videndam fieri denuntiationem, incurta censuræ ab homine lata appellet, tunc possit iudex, adhuc prædictum Reum citatum denuntiare?
- R. Probabilius: Posse.* 55
13. An saltem appellatio à censura contra ignorantem lata, impediatur Iudicem; ne reum denuntiet?
- R. Quòd impedit, si ignorantia est talis, quod excuset, ibidem.*
14. An saltem ignorantia censuræ à Iure lata, vel alterius, quæ ipso facto contrahitur, possit per appellationem à sententia declaratoria criminis impediri?
- R. Posse. Dum aliàs non constet reum incidisse in censuram aliquam, ob transgressionem legis.* *ibid.*
15. An semper quod censura lata est iusta possit, & teneatur iudex denuntiare?
- R. Posse; non semper sub culpa teneri.* *ibid.*
16. An quando sententia censuræ fuit iniusta teneatur iudex, qui illam tulit ad non denuntiandum?
- R. Tanquam certum: Teneri ad non denuntiandum reum, saltem sub mortali.* *ibid.*
17. An quando executori certo constat, sententiam censuræ esse nullam, possit illam licite denuntiare?
- R. Tanquam certum: Non posse licite.* 56
18. An quando sententia censuræ est iusta, secundum allegata, & probata, tamen executori per scientiam, aut notitiam priuatam, constat in re esse iniustam debeat executor ipse, si superior ei præcipiat, dictam sententiam denuntiare?
- R. Tunc teneri executores exequi Iudicis mandatum.* *ibid.*
19. An idem sit dicendum, in casu, quo executor habeat scientiam priuatam de iniustitia censuræ, ignorat autem vel dubitat, an sit iusta, secundum allegata, & probata?
- R. Idem esse dicendum.* *ibid.*
20. An item idem sit dicendum, casu, quo merito executori constet sententiam esse iniustam secundum allegata, & probata. An videlicet tunc etiam debeat talem censuræ sententiam exequi?
- R. Non*

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Non esse idem dicendum.* *ibid.*
 21. An quando sententia censuræ in se, & secundum allegata, & probata est iusta, iniusta verò, quo ad modum, teneatur mcrus executor illam exequi, si illi constet de tali iniustitia?
R. Tanquam verum: teneri. 57
 22. Quonam loco, & quomodo sit facienda censura denunciatio?
R. Quòd publicè in Ecclesia, & postea affigi eius portis, vel iuxta morem, &c. *ibid.*
 23. An denunciatio debeat fieri in die non feriato?
R. Tanquam certum debere. *ibid.*

DISPUTATIO VIII.

De Causa Materiali proxima censuræ; nempe de Culpa, propter quam debeat censura ferri.

- Q. 1. **A**N censura solum possit ferri validè, propter peccatum, seu culpam?
R. Tanquam certum: Quòd solum. 57
 2. An censura imponi possit pro peccato omnino interiore, & per se occulto, quod quidem solo corde committitur, & intus retinetur?
R. longè Probabilius: Non posse. *ibid.*
 3. An ad incurrendam censuram sufficiat aliena culpa?
R. Sufficere ad suspensionem & interdictum: non verò ad censuram excommunicationis. 58
 4. An saltem possit imponi censura pro peccato per accidens occulto, hoc est pro peccato, quod non solum corde committitur, sed voce aut opere manifestatur, testem tamen non habet?
R. Tanquam certum validè & rectè posse, &c. 59
 5. An ut quis incurrat censuram impositam ab Ecclesia, sit necessarium, ut actus externus, sit signum externum malitiæ, ob quam ab Ecclesia imponitur censura?
R. Multò Probabilius: esse necessarium. *ibid.*
 6. An quando actus exterior malus prohibitus sub aliqua censura, non procedit ab actu interiori habente eam malitiam, quæ sub censura est prohibita; num homo illum actum exteriorum exercens, incidat in illam censuram?
R. De facto non incurrere. 60
 7. An etiam, quando aliquis seruat præcepta Ecclesiæ, ficto animo, aut sine actu interiori excusetur à censura, si quæ sit, contra non obseruantes talia præcepta?
R. Cum distinctione: Non excusari, si fictio est contra substantiam actus externi; secus, si est contra substantiam. 61
 8. An actus externus, per quam quis ligatur censura, debeat esse in sua specie morali completus, & consummatus?
R. Debere esse. *ibid.*
 9. An censura maior, solum pro mortali culpa legitime infligi possit?
R. Tanquam certum: Quòd solum. 62
 10. An censura minor inferri saltem pro culpa veniali possit.
R. Tanquam quid certum: Posse. *ibid.*
 11. An quodlibet peccatum mortale externum puniri possit iustè ac dignè censura maiori?
R. Quòd non quodlibet. *ibid.*
 12. An ut censura valida, & iusta sit debeat esse proportionata culpæ cuius causa fertur?
R. Affirmatiuè. *ibid.*
 13. An in imponendis censuris debeant indices

- aliquem ordinem & dispositionem seruare?
R. Debere omnino. *ibid.*
 14. An censura imposita, aduersus committentem aliquod delictum, comprehendat mandantem, seu consulentem?
R. Longè probabilius: Non comprehendere, nisi in lege, seu præcepto exprimat. *ibid.*

DISPUTATIO IX.

De causis excusantibus ab incurrendis censuris, & primò de Ignorantia.

- Q. 1. **Q**uid & quoruplex sit ignorantia, de qua in dubium verti possit, an excuset à censura?
R. Quòd multiplex. 63
 2. An ignorantia inuincibilis aut inculpabilis præcepti Episcopi aut Ordinarij, cui annexa est censura ab illa excusetur?
R. Tanquam certum: excusare, imò tanquam certissimum. 64
 3. An ignorantia inuincibilis præcepti lati sub censura iure peculiari Pontificis, ut Episcopi Romani, excuset etiam ab incurfione censuræ?
R. Excusare. *ibid.*
 4. An ignorantia inuincibilis alicuius Canonis, seu præcepti Pontificis ut Pontificis est, prohibentis aliquod delictum sub censura, excuset à censura?
R. Excusare. *ibid.*
 5. An ignorantia inuincibilis præcepti lati, sub censura iure communi de aliquo actu de se non malo, sed malo, quia prohibito, excuset à censura?
R. Probabilius multò: vere excusare à censura. *ibid.*
 6. An ignorantia inuincibilis Ecclesiastici præcepti, lati sub censura, etiam iure Pontificio excuset à censura, casu, quo actus sit contrarius diuinum & naturale, & homo contra illum peccet?
R. Probabilius excusare ab omni censura. 65
 7. An etiam ignorantia inuincibilis non Ecclesiastici præcepti, sed solius censuræ, illi annexæ, adhuc excuset ne censura incuratur?
R. Probabilius Adhuc excusare. 66
 8. An ignorantia inuincibilis facti excuset ignorantem, à censura illi facti, per legem statuta, casu quo ignorans det operam rei licitæ.
R. Tanquam certum: excusare. *ibid.*
 9. An ignorantia inuincibilis facti excuset à censura ignorantem, etiam casu quo hic det operam rei illicitæ?
R. Probabilius: Etiam eo casu excusare. *ibid.*
 10. An item ignorantia inuincibilis circumstantiæ, aut qualitatis culpæ, ob quam imponitur censura, excuset etiam ab incurfione censuræ?
R. Probabilius. Adhuc excusare. 67
 11. An qui percutit Petrum Clericum credens inuincibiliter illum non esse Petrum, sed Ioannem, etiam Clericum censuram excommunicationis incurrat?
R. Tanquam certum: Incurrere. *ibid.*
 12. An etiam incideret in censuram ille, qui proiciens lapidem, quo percuteret Petrum Clericum, fortè, casu, & inculpabiliter percuteret alium Clericum illuc transeuntem?
R. Tanquam certum: Non incurrere. *ibid.*
 13. An qui percussit laicum existimans eum esse Clericum, eo quod tonsuram deferret, incidat in censuram?

Quæstionum, & Resolutionum.

- R. *Vt certum: Non incidisse.* *ibid.*
 14. An ignorantia vincibilis, culpabilis, venialiter tantum, excuset à censura?
 R. *Excusare; saltem à tribus speciebus, excommunicatione, interdicto, suspensione, imò à pœna irregularitatis ob delictum imposita.* 68
 15. An ignorantia vincibilis mortaliter, quæ affectata, crassa, & supina non est, etiam censuram excuset?
 R. *Affirmatiuam, & negatiuam partem probabilitate non carere, sed negatiuam in praxi sequendam esse. ibidem.*
 16. An ignorantia affectata à censuris excuset?
 R. *Tanquam quod certum: Non excusare.* 69
 17. An ignorantia crassa, seu supina tam facti, quam iuris liberet à censura?
 R. *Tanquam certum: Non excusare.* *ibid.*
 18. An saltem ignorantia crassa excuset à censura imposita facienti aliquid scienter?
 R. *Tanquam certum: Excusare.* *ibid.*
 19. An etiam ignorantia supina excuset, sicut excusat crassa à censura inflictà contra facientem aliquid scienter?
 R. *In casu presenti: Excusare.* 70
 20. An item ignorantia crassa, & supina excusent à censura canonis: lata sub his verbis: *Si quis presumpserit, si quis ausus fuerit, vel ausu temerario fecerit?*
 R. *Vt certum: Excusare.* *ibid.*
 21. An deinde ignorantia affectata, vel adeò crassa; vt moraliter censeatur intensa, seu affectata excuset à censuris, scientiam, temeritatem, seu præsumptionem exigentibus.
 R. *Probabilius: Non excusare.* 71
 22. An ignorantia concomitans excuset à censuris incurrendis.
 R. *Probabilius: Semper excusare.* *ibid.*
 23. An saltem si quis laborans, ignorantia comitante, putans se occidere feram occideret Clericum inimicum, eliciens actualiter hunc actum: *utinam, quod video esset clericus, nam adhuc illum occiderem,* excommunicationis censuram incurreret?
 R. *Probabilius adhuc non incurrere.* 72
 24. An naturalis obliuio, inaduertentia, & inconsideratio excusent à censuris?
 R. *Tanquam certum: Excusare.* *ibid.*
 25. An metus grauis, mortis, infamiae, exilij, &c. purè & simpliciter illatus excuset à censuris?
 R. *Tanquam certum: Excusare, si hac sint absque negligentia, &c.* *ibid.*
 26. An metus grauis excuset etiam à censura, casu quo haclata sit pro crimine, aliàs, lege naturæ prohibito, veluti, si lata esset contra adulterium, vel incestum, cum consanguinea patrantibus?
 R. *Probabilius etiam in dicto casu metum grauem, à censura Ecclesia excusare.* 73
 27. An item metus grauis incussus in contemptum fidei, aut Religionis, aut potestatis Ecclesiae excuset à peccato & à censura?
 R. *Probabilius: Tunc metum non excusare.* *ibid.*
 28. An tandem metus leuis, seu non cadens in virum constantem excuset etiam à censura?
 R. *Tanquam certum. Non excusare.* 74
 29. An impotentia moralis faciendi id quod præcipitur sub censura excuset ab illa?
 R. *Tanquam certum: Excusare.* *ibid.*
 30. An etiam excuset à censura, graue damnum, seu detrimentum famæ, vitæ, & aliorum bonorum superioris ordinis, seu illorum vtilitas, aliæue causa rationalis?

- R. *Tanquam certum: Etiam excusare.* *ibid.*
 31. An innocentia à culpa graui, excuset à censura, ita, vt innocens à mortali in quem lata est, non ligetur tali censura, nec teneatur ei obedire?
 R. *Longè Probabilius: Excusare innocentiam à censura; ita vt non ligetur, quoad Deum, etiamsi secundum allegata & probata, &c.* *ibid.*
 32. An dentur aliæ causæ excusantes ab incurrendis censuris?
 R. *Plures dari: vt nullitas censura, Appellatio legitima, consensus partis, consuetudo præscripta, & aliæ.* 75

DISPUTATIO X.

De effectibus censurae in communi.

- Q. I. **Q**uot, & qui sint effectus censurae in communi?
 R. *Quòd est duplex, nempe proximus, seu intrinsecus, & remotus seu extrinsecus, &c.* 75
 2. An statim ac Reus censuram latam incurrit spiritualium rerum vsu priuetur, ante Iudicis sententiam?
 R. *Tanquam certum: Statim priuari.* *ibid.*
 3. An huiusmodi effectus censurae sint perpetui?
 R. *Tanquam certum: quòd nullo modo.* 76
 4. An Reus censura non publica, sed occulta innodatus, etiam maneat priuatus vsu spiritualium rerum?
 R. *Tanquam certum: Etiam manere.* *ibid.*
 5. An Reus censura constrictus vbique maneat priuatus vsu spiritualium rerum?
 R. *Etiam manere (licet sit reus Prelati inferioris Papa) priuatum vsu spiritualium rerum.* *ibid.*
 6. An per appellationem suspendatur effectus censurae, absolutè iam latae?
 R. *Tanquam certum: Non suspendi, seu impedi, ibidem.*
 7. An per dispensationem Papæ fieri possit, vt manente censura, eius effectus suspendi, aut impedi possint?
 R. *Posse suspendi.* *ibid.*
 8. An etiam Episcopi possint dispensare in effectibus censurae, quam ipsi tulerunt?
 R. *Absolutè: In nullis effectibus dispensare posse.* 77

DISPUTATIO XI.

De absolute censurarum in Communi.

- Q. I. **A**n censura tollatur per mortem eius, qui censura ligatus erat?
 R. *Tolli absolute, & directè, licet aliàs indirectè dici possit, non tolli, &c.* 77
 2. An censura semel contracta, etiam tollatur per solam emendationem Rei, censura dicta ligati?
 R. *Tanquam certum: Non tolli.* *ibid.*
 3. An censura semel contracta, per mortem ferentis illam, extingatur?
 R. *Tanquam certum: Non extingui.* *ibid.*
 4. An censura semel contracta per solam absolute tollatur?
 R. *Tanquam certum: Per solam absolute tolli, ibid.*
 5. An excommunicationis censura lata ab homine sub hac conditione: *Donec satisfeceris,* etiam non tollatur absque absolute, adhuc satisfactione secuta?

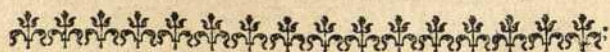
R. Vt

Index Tractatum, Disputationum,

- R. *Vt fere certum. Neque in dicto casu tolli absque absolutione.* 78
6. An ita sit necessaria absolutio ad tollendam censuram, iam contractam, vt nullo modo aliter tolli possit.
- R. *Quod nullo alio modo tolli possit iure ordinario: bene tamen de potentia absoluta Pontificis.* *ibid.*
7. Quotuplex sit censurarum absolutio?
- R. *Quod quadruplex.* *ibid.*
8. Quid sit absolutio à iure, & quid ab homine?
- R. *Quod illa est qua datur ab ipsa lege: hac ab homine, &c.* *ibid.*
9. Quid sit absoluta, & quid conditionata?
- R. *Quod illa est qua datur absolutè & simpliciter: hac sub aliqua conditione.* *ibid.*
10. An absolutio censurarum data sub conditione de præsentis, vel præterito sit valida?
- R. *Vt certum. Esse validam purificata conditione.* *ibid.*
11. An sit licitum dare aliquando absolutionem censuræ sub conditione de præsentis, aut præterito?
- R. *Vt certum. Affirmatiuè.* 79
12. An etiam sit valida absolutio à censura sub conditione de futuro data? nempe; *absoluo te, si infra mensem satisfeceris.*
- R. *Probabilius esse validam.* *ibid.*
13. An non solum sit valida, sed etiam licita absolutio lata sub conditione de futuro?
- R. *Regulariter loquendo non esse licitam, nisi aliàs urgeat necessitas, vel utilitas.* *ibid.*
14. Quid sit absolutio simplex, quidque ad cautelam?
- R. *Quod absolutio simplex est illa, qua datur simpliciter, & sine vlla restrictione: ad cautelam vero, qua datur sub conditione, si indiget, si teneris, &c.* *ibid.*
15. Quid sit absolutio simpliciter & quid ad reincidentiam?
- R. *Quod absolutio simpliciter est illa, per quam tollitur censura in perpetuum: absolutio ad reincidentiam: est illa, per quam tollitur censura non in perpetuum, sed ita, vt reditura sit post aliquod tempus, &c.* *ibid.*
16. Quotuplex sit absolutio ad reincidentiam.
- R. *Quod duplex, vna improprie dicta: altera proprie.* *ibid.*
17. An qui absolutus est, ad reincidentiam, hoc secundo modo (v. g. ad tres dies, ita vt si infra eos non soluat, reincidentat in excommunicationem) & impleto tempore non potest satisfacere, reincidentat in conscientia, in excommunicationem?
- R. *Probabilius: Non reincidentere, in foro saltem conscientia.* 80
18. An excommunicatus ad instantiam creditoris, donec debitum soluat: satis sit, ad hoc, vt non reincidentat in excommunicationem, quod creditor, solutionem debiti differat sine interuentione Iudicis.
- R. *Probabilius: esse satis, si creditor solutionem differat ante lapsum tempus, à Iudice assignatum?* *ibid.*
19. An quando excommunicatus à iure, vel ab homine, ob iustum impedimentum absoluitur à casu Papali, per eum, qui aliàs absoluere non posset; debeat, ne reincidentat; cessante impedimento se præsentare Pontifici.
- R. *Debere.* 81
20. An Reus absolutus ab inferiori (ob aliquod impedimentum) à censura referuata Papæ ad reincidentiam; si ante terminum reincidentiæ satisfaciat parti, teneatur adhuc se præsentare Papæ?

- R. *Probabilius in eo casu non teneri.* *ibid.*
21. An prædictæ obligationi comparandi Pontifici satisfaciat quis, si id faciat medio Procuratore?
- R. *Probabilius: satisfacere.* *ibid.*
22. An absolutio à censuris habeat in iure formam præscriptam, & determinatam?
- R. *Vt certum: Non habere.* *ibid.*

TRACTATUS II.

De Prima Censura in specie; nempe: De Excommunicatione in genere.

DISPUTATIO I.

De Voce, Definitione, & Diuisione Excommunicationis.

- Q. 1. **Q**uid nomine excommunicationis significetur?
- R. *significari, extra communionem.* 82
2. Quibus nominibus fuerit olim appellata excommunicatio?
- R. *Quod multis, vt Medicina, Nerus Ecclesie, &c.* *ibid.*
3. Quod nomen sit *Anathema*, Græcum an Hæbraicum, quidque proprie significet?
- R. *Quod hac vox sit equiuoca.* *ibid.*
4. An excommunicatio in communi, prout includit maiorem, & minorem, rectè sic definiatur. *Est censura, qua homo baptizatus, ab aliqua communione Ecclesiastica separatur?*
- R. *Rectè sic defini.* 83
5. An excommunicatio, prout abstrahit à maiori, & minori, priuet fideles, quacunque communione, seu communicatione?
- R. *Non priuare quacunque, sed tantum aliqua.* *ibid.*
6. An excommunicatio maior sit censura, qua priuat fidelem omni Ecclesiastica communione?
- R. *Affirmatiuè.* *ibid.*
7. An excommunicatio adæquatè diuidatur in maiorem, & minorem?
- R. *Vt certum: Affirmatiuè.* *ibid.*
8. An quando absolutè à iure vel ab homine imponitur excommunicatio, & non additur *Maior*, vel *Minor*, intelligendum sit de excommunicatione maiori?
- R. *Iam nunc esse intelligendum de excommunicatione maiori.* 84
9. An excommunicatio maior, in aliquas alias species, seu modos excommunicationis diuidatur?
- R. *Affirmatiuè.* *ibid.*

DISPUTATIO II.

De pœnis, seu effectibus, quasi in communi Excommunicationis maioris.

- Q. 1. **Q**uot, & quæ sint pœnæ, vel effectus, quos infert Excommunicatio maior in excommunicatum?
- R. *Quod adæquatus effectus est vnus, scilicet, totalis priuatio Ecclesiasticæ communicationis, sed inadæquati sunt plures, scilicet, duodecim, &c.* 85
2. An

Quæstionum, & Resolutionum.

DISPUTATIO III.

De Primo effectu excommunicationis maioris, nempe, de priuatione communium suffragiorum Ecclesie.

1. An Excommunicatio maior inducat ipsos effectus dictos in Excommunicatum, iure diuino, an canonico?
R. Quòd omnes effectus excommunicationis inducuntur ab illa iure humano. ibid.
3. An excommunicatio inualida, etiam inducat in excommunicatum, præfatos effectus?
R. Tanquam certum: Quòd non. ibid.
4. An excommunicatio iniusta, sed valida, habeat suos effectus.
R. Tanquam certum: Habere. ibid.
5. An olim iure Antiquo omnes excommunicati, maiori excommunicatione erant vitandi.
R. Tanquam certum: Quòd sic. 86
6. An nunc, iure nouiori, solum, & necessario, sint vitandi omnes notoriè excommunicati, iuxta decretum Basiliensis Concilij: aut iuxta Constantiense solummodo excommunicati nominatim denunciati, & notorie Percussores Clericorum?
R. Iam, vt certum: solum esse vitandos eos, qui expresse, & nominatim sunt denunciati, & eos, qui Clericorum, notorie fuerint percussores. ibid.
7. An qui expresse, & nominatim est declaratus excommunicatus, sit necessario vitandus, antequam denuntietur, seu, vt excommunicatus publicetur?
R. Longè probabilius: Non esse vitandum, antequam denuntietur nominatim, excepto casu percussione notoria clerici. 87
8. An ille, qui de hæresi, aut de alio crimine, cui constat annecti excommunicationem est denunciatus; statim sit Vitandus, tanquam nominatim excommunicatus?
R. Probabilius. Non esse vitandum, donec expresse nominetur excommunicatus. ibid.
9. An, vt quis teneatur vitare excommunicatum iam denuntiatum sufficiat dubium: aut saltem quæuis fama dictæ denuntiationis?
R. Neutrum horum sufficere, sed necessario requiri, adeò publicam famam, vt conferat notitiam certam moraliter dictæ denuntiationis. ibid.
10. An qui notorietate iuris est notorius percussor clerici, sit excommunicatus vitandus?
R. Tanquam certum: Non esse vitandum, nisi aliàs sit etiam percussor clerici, notorietate facti. 88
11. An, vt percussor clerici sit excommunicatus vitandus, sit necessum, quòd, & percussio sit coram multis testibus, & quod nulla possit tergiversatione celari, aut excusari?
R. Tanquam certum: Vtrumque esse necessarium, ibid.
12. Quot testes requirantur, vt percussor clerici dicatur Notorius, notorietate facti Percussor, & consequenter sit vt excommunicatus vitandus?
R. Quòd Plures, &c. ibid.
13. An si quis coram me, & aliis paucis testibus non sufficientibus ad faciendum delictum notorium, percutiat Clericum, teneat illum, saltem in occulto, tanquam excommunicatum vitare?
R. Probabilius: Non teneri: donec crimen factum sit Publicum. 89
14. An ipsi excommunicati tolerati, seu non necessario vitandi, possint licitè ex se incipere, & se ingerere ad communicandum cum aliis fidelibus?
R. Tanquam certum, quod non. ibid.
15. An etiam ipsi fideles peccent communicando cum excommunicatis toleratis, seu non vitandis?
R. Vt certum: Non peccare, ibid.

- Q. 1. **Q**uam dicantur suffragia communia Ecclesie: & quid suffragium priuatum?
R. Quòd suffragium commune Ecclesie sit communis totius Ecclesie oratio: suffragium verò priuatum; hominis priuati: oratio, ieiunia, &c. 90
2. An Ecclesia possit priuare excommunicatum, communibus eiusdem Ecclesie suffragiis, & commodis?
R. Vt certum: Posse. ibid.
3. An Ecclesia priuet de facto excommunicatum, non toleratum, communibus Ecclesie commodis, & suffragiis?
R. Vt certum: Affirmatiuè. ibid.
4. An etiam priuet Ecclesia excommunicatum non tolerandum, suffragiis priuatis, & particularibus?
R. Vt fere certum: Non priuare. ibid.
5. An peccet mortaliter, qui suffragia communia Ecclesie excommunicatis non toleratis, in particulari offert?
R. Vt certum: Peccare, & mortaliter. 91
6. An etiam peccaret mortaliter, qui suffragia Ecclesie offerret pro excommunicatis, quasi in communi, eadem intentione, qua solent offerri pro ceteris peccatoribus non excommunicatis?
R. Vt certum mihi: peccare etiam mortaliter. ibid.
7. An item peccaret mortaliter, qui offerret suffragia communia Ecclesie pro excommunicatis omnibus in Vniuersali, tanquam pro exteris ad impetrandam eis reductionem ad obedientiam Ecclesie?
R. Vt fere certum: etiam peccare mortaliter. ibid.
8. An saltem dicere posset Sacerdos in aliis diebus in Missa, orationem illam pro hæreticis & schismaticis, quam pro solo die veneris Sancti, & Officio Ecclesia instituit?
R. Non posse absque mortali, &c. 92
9. An ad minus, posset quis offerre indirectè sacrificium, & alia suffragia communia Ecclesie, pro hæreticis, schismaticis & in communi?
R. Tanquam certum: Quòd sic. ibid.
10. An liceat offerre suffragia Ecclesie pro excommunicatis non toleratis, (hoc est, pro excommunicatis nominatim denunciatis, aut publicis Clericorum percussoribus) casu, quo per contritionem sint iustificati ante obtentam excommunicationis absolutionem?
R. Probabilius: Nullo modo licere. ibid.
11. An saltem liceat applicare communia Ecclesie suffragia pro excommunicato occulto defuncto in gratia?
R. Probabilius: Adhuc non licere. 93
12. An liceat publicè orare, & sacrificia offerre pro excommunicatis publicè toleratis?
R. Probabilius: Non licere. ibid.
13. An saltem possit quis licitè & cum fructu orare nomine Ecclesie pro dictis excommunicatis toleratis, si iam sint per contritionem iustificati, ante obtentam absolutionem?
R. Probabilius: Non posse. 94
14. An fructuosè, & licitè possit offerri sacrificium Missæ à Sacerdote nomine Ecclesie, pro excommunicato quolibet iam contrito, ante obtentam absolutionem ab excommunicatione?
R. Probabilius: Non posse. ibid.
15. An

Index Tractatum, Disputationum,

15. An saltem possit Sacerdos, nomine, & persona Christi applicare fructuosè sacrificium Missæ cuiuscumque excommunicato, siue existat in peccato, siue per contritionem in gratia?
R. Equè probabiliter: Adhuc non posse. ibid.
16. An liceat Sacerdoti in Memento Missæ orare pro excommunicatis, etiam non toleratis?
R. Probabilius: licere ei orare quatenus est persona priuata: non tamen ut est persona publica, aut nomine Ecclesiæ. 95
17. An Indulgentiæ obtineri possint ab excommunicato contrito ante obtentam excommunicationis absolutionem?
R. Equè probabiliter: Posse. ibid.
18. An orans publicè pro excommunicatis vitandis, peccet mortaliter, & incurrat minorem excommunicationem?
R. Probabilis. Affirmatiuè. 96

DISPUTATIO IV.

De secundo effectu maioris excommunicationis, qui est, Priuatio passiuæ participationis Sacramentorum.

- Q. I. **A**N peccet mortaliter excommunicatus, quodlibet suscipiendo Sacramentum?
R. Tanquam certum: Peccare per se loquendo. 96
2. An non solum excommunicatus denunciatus, & publicus percussor clerici, sed etiam quilibet alius excommunicatus publicus, seu occultus peccet mortaliter quodlibet recipiendo sacramentum?
R. Vt certum: omnes peccare mortaliter. 97
3. An duo committat peccata in confessione explicanda, excommunicatus, qui scienter sacramentum aliquod sumit?
R. Non committere duo peccata, & ideo non teneri, nisi de unico confiteri. ibid.
4. An excommunicatus recipiens aliquod sacramentum, pœnam aliquam, aut censuram, ipso iure incurrat?
R. Tanquam certum: Non incurrere, nisi in receptione Sacramenti Ordinis quia tunc incurrit irregularitatem. ibid.
5. An saltem excommunicatus possit in aliquo casu recipere Sacramentum sine peccato?
R. Vt certum: Posse, in tribus casibus. ibid.
6. An Sacramenta Confirmationis, Eucharistiæ, Ordinis, Matrimonij, & Vnctionis extremæ recepta ab excommunicato, sint valida?
R. Vt certum: Esse valida quantum ad substantiam. ibid.
7. An excommunicatus, qui sic Matrimonium contraxit, possit licitè solemnem in Ecclesia Benedictionem recipere, ante excommunicationis absolutionem?
R. Vt quid certum: Quod non. 98
8. An excommunicatus suscipiens Sacramentum Ordinis, maneat suspensus ab usu Ordinis suscepti?
R. Vt certum: Manere suspensum. ibid.
9. An Pœnitentiæ Sacramentum, bona fide, vel in necessitate, aut cum inuincibili ignorantia, ab excommunicato susceptum, sit ratum, ac validum?
R. Probabilius: Ratum, ac validum esse. ibid.
10. An Sacramentum Pœnitentiæ receptum ab excommunicato sit validum, etiam quando hic ad illud accessit, volens prius à peccatis, quàm ab excommunicatione absolui?

- R. Tanquam mihi certum: tunc non esse validum. 99*
11. An etiam Sacramentum Pœnitentiæ sit inuaidum, si suscipiatur ab excommunicato culpabiliter mortaliter ignorante se esse excommunicatum, vel quod est mortale sic accedere?
R. Multo longè probabilius: etiam esse inuaidum. ibid.
12. An Absolutio data à peccatis, & non ab excommunicatione, sit per se, & directè, ac ex natura rei, valida?
R. Esse validam ex natura rei. ibid.
13. An, quando excommunicatio in foro interiori est nulla, possit excommunicatus prius à peccatis, quàm ab excommunicatione absolui?
R. Posse. 100
14. An Ministri Ecclesiæ mortaliter, ex vi censuræ, peccent, dando sacramentum aliquod excommunicato euitando, non tolerato ab Ecclesia?
R. Tanquam quid certum: Affirmatiuè. ibid.
15. An Minister peccet mortaliter, administrando aliquod sacramentum excommunicato laboranti ignorantia inuincibili, seu obliuione, se esse excommunicatum?
R. Vt certum: Peccare mortaliter Ministrum, si conficius esset talis excommunicationis. ibid.
16. An quoties Excommunicato est licitum recipere sacramentum, licitum sit quoque Ministro illud ei conferre?
R. Vt certum: Affirmatiuè. ibid.
17. An si Excommunicatus, ita sit proximus morti, ut non possit prius ab Excommunicatione, quàm à peccatis absolui, possit tunc licitè prius à peccatis absolui?
R. Nullam dari posse necessitatem, ut cogat sacerdotem absoluere prius à peccatis quam ab excommunicatione, &c. 101
18. An Ministrans sacramenta excommunicato vitando, peccet mortaliter, & pœnam aliquam, aut censuram incurrat?
R. Affirmatiuè, ibid.
19. An etiam peccent mortaliter, ex vi censuræ, Ministri Ecclesiæ, ministrando sacramenta excommunicatis occultis, seu toleratis ab Ecclesia?
R. Negatiuè. ibid.
20. An saltem peccet Minister, contra ius naturæ, & diuinum, conferendo sacramenta excommunicatis toleratis, quamuis non peccet contra prohibitionem Ecclesiæ?
R. Vt certum: Peccare, & mortaliter. ibid.
21. An peccent Ministri Ecclesiæ conferentes sacramenta excommunicato occulto, publicè illa petenti?
R. Vt certum: Non peccare, casu quo sine infamia denegare sacramenta nequeat. 102

DISPUTATIO V.

De eodem secundo effectu excommunicationis, nempe, de Priuatione actiua administrandi, & conficiendi Sacramenta.

- Q. I. **A**N excommunicati non tolerati (quales sunt nominatim denunciati, aut publici Clericorum percussores) peccent mortaliter, conficiendo, vel ministrando sacramenta?
R. Vt certum: Peccare mort. contra, Religionem, si id extra casum necessitatis faciant. ibid.
2. An ignorantia inuincibilis, aut naturalis obliuio, seu inaduertentia, excuset excommunicatum à peccato administrandi, aut conficiendi sacramenta?

R. Vt

Quæstionum, & Resolutionum.

- R. *Vt certum: Excusare.* *ibid.*
3. An licitum sit excommunicato non tolerato, celebrare, aut ministrare alteri sacramenta ne se infamet, aut occultum delictum suum publicum faciat, & ne scandalum generet, aut aliud graue incommodum incurrat?
- R. *Longè probabilius, licitum ei esse, habita prius contritione.* *ibid.*
4. An Excommunicatus non toleratus, aut vitandus possit ministrare, sacramenta ob mortis periculum vitandum?
- R. *Probabilius longè: Posse etiam habita prius contritione.* 103
5. An Sacerdos Excommunicatus vitandus possit, casu quo, sit morti vicinus, & non habeat alium, cui possit confiteri, licitè ministrare sibi Eucharistiam, siue celebrando missam, siue fumendo formam ex consecratis?
- R. *Vt mihi certum: Posse.* *ibid.*
6. An excommunicatus vitandus possit urgente necessitate alterius, licitè ministrare sacramentum Baptismi?
- R. *Vt certum: Posse.* *ibid.*
7. An dictus excommunicatus, vitandus, non solum possit, sed etiam teneatur sub mortali ministrare baptismum paruulo, aut adulto non baptizato animam agenti?
- R. *Vt certum: Non solum Posse, sed & teneri.* *ibid.*
8. An Sacerdos excommunicatus vitandus, Baptizans aliquem in extrema necessitate in solemnitate, & ceremoniis, peccet mortaliter?
- R. *Vt certum: Affirmatiuè.* 104
9. An licitè possit Sacerdos excommunicatus ministrare baptismum, in dicto casu necessitatis, si adesset laicus non excommunicatus, qui baptizare posset?
- R. *Probabilius: licitè Posse.* *ibid.*
10. An in eodem mortis articulo liceat excommunicato vitando, ministrare sacramentum pœnitentiæ, quando non est alius Minister præter ipsum?
- R. *Vt longè probabilius: licere ei, si iam sit contritus,* *ibid.*
11. An etiam si quis Sacerdos sit excommunicatus propter hæresim possit licitè administrare pœnitentiam existenti in articulo mortis?
- R. *Longè probabilius: licitè posse, si aliàs interius conuersus fuerit ad fidem & pœnitentiam.* 105
12. An præsentem sacerdote simplici non excommunicato, posset licite sacerdos excommunicatus vitandus absolueret pœnitentem in articulo mortis.
- R. *Probabilius Posse.* *ibid.*
13. An licitum sit excommunicato non tolerato Eucharistiam in articulo mortis administrare?
- R. *Probabilius: licitum illi esse, si non est alius cui competat illam ministrare.* 106
14. An etiam sit licitum excommunicato non tolerato ministrare infirmo constituto in mortis articulo sacramentum extremæ vnctionis, etiam casu quo sacramentum pœnitentiæ vel Eucharistiæ receperit?
- R. *Tanquam ferè certum: Non esse illi licitum, casu saltem, quo infirmus receperit sacramentum pœnitentiæ vel Eucharistiæ.* *ibid.*
15. An saltem casu, quo moribundus non possit sacramentum pœnitentiæ vel Eucharistiæ recipere, possit tunc Pastor Excommunicatus vitandus sacramentum Extremæ Vnctionis licitè dicto moribundo tribuere?

R. P. *Leand. de Censuris.*

- R. *Probabilius: tunc licitè posse.* 107
16. An Episcopus excommunicatus vitandus, possit in aliquo casu licite Sacramentum Ordinis alicui ministrare.
- R. *Probabilius: Posse, in aliquo casu.* *ibid.*
17. An Parochus Excommunicatus vitandus, validè possit assistere matrimonio eius, qui in mortis articulo ducit vxorem, quam vsque ad illum in concubinam habuerat?
- R. *Longè multò probabilius: Posse validè.* *ibidem.*
18. An saltem Parochus ille excommunicatus vitandus peccet assistens Matrimonij Sacramento in casu assignato?
- R. *Æquè probabiliter non peccare adhuc venialiter.* *ibid.*
19. An etiam excommunicatus vitandus validè & licitè possit coram Parocho non Excommunicato contrahere matrimonium cum sua concubina in mortis articulo?
- R. *Probabilius: Posse.* 108
20. An item liceat Episcopo excommunicato non tolerato administrare Confirmationis Sacramentum alicui homini in aliqua extrema necessitate constituto.
- R. *Posse quidem casu dumtaxat quod non possit aliud recipere Sacramentum.* *ibid.*

DISPUTATIO VI.

De eodem secundo effectu Excommunicationis maioris, nempe De validitate & inualiditate Sacramentorum collatorum ab Excommunicatis toleratis, & non toleratis.

- Q. 1. **A**N Sacramenta collata ab excommunicato vitando, seu non tolerato ab Ecclesia sint valida?
- R. *Vt de fide certissimum: Esse valida, dummodo omnia necessaria ad substantiam Sacramentorum concurrant.* 108
2. An Baptismus collatus ab Excommunicato vitando, saltem extra casum necessitatis sit validus.
- R. *De fide: Esse validum, si necessaria concurrant.* 109
3. An etiam Sacramentum Confirmationis collatum ab Episcopo excommunicato vitando extra casum necessitatis sit validum?
- R. *Certissimè: Esse validum, licet conferens peccet mortaliter.* *ibid.*
4. An deinde Sacramentum Eucharistiæ sit ratum, si extra casum necessitatis conficiatur ab Excommunicato vitando?
- R. *Vt certissimum esse validum.* *ibid.*
5. An rursus Sacramentum Ordinis sit validum, si conferatur ab Episcopo excommunicato, hæretico, aut alio quocumque modo præciso ab Ecclesia extra casum necessitatis?
- R. *Vt certissimum: Esse validum etiam, si à degradato Episcopo conferatur.* *ibid.*
6. An Matrimonium inter excommunicatos extra casum necessitatis contractum, sit validum?
- R. *Vt certum: Esse validum, quamuis contrahentes peccent.* 110
7. An Sacramentum Extremæ Vnctionis collatum moribundo à Parocho excommunicato vitando

1 sit

Index Tractatum, Disputationum.

- fit validum, si illud conferat extra casum absolute necessitatis?
- R. *Vt certum esse validum, quamvis eo casu Parrochus peccet graviter.* ibid.
8. An Sacramentum pœnitentiæ collatum ab excommunicato Parrocho non tolerato, extra articulum necessitatis, & circa materiam necessariam sit validum.
- R. *Vt certissimum: Non esse validum.* ibid.
9. An saltem Prælatus Excommunicatus vitandus, esto, non possit per se validè extra necessitatis casum absoluerè, possit alteri suas vices committere?
- R. *Longè probabilius: Non posse, eo casu suas vices committere. Nec Episcopus Confessorem approbare, & exponere.* 111
10. An ad minus confessarius excommunicatus non toleratus possit absoluerè valide à venialibus?
- R. *Vt Probabilius: Non posse validè.* ibid.
11. An Confessio peccatorum, mortalium, facta eum excommunicato vitando sit inualida, & necessariò iteranda, etiamsi pœnitens inuincibiliter ignoret confessorem esse excommunicatum?
- R. *Esse inualidam, & iterandam, casu, quo ignorantia inuincibilis, ex particulari, & priuato errore procedat, secus verò si ex publico, & communi.* ibid.
12. An Sacramenta Confirmationis, Ordinis, Eucharistiæ, Matrimonij, & Vnctionis Extremæ collata ab excommunicato tolerato (hoc est non nominatim denunciato, nec publico percussore clerici) etiam extra casum necessitatis sint valida, ac rata?
- R. *Tanquam quid certum: esse omnino valida.* 112
13. An etiam Sacramentum pœnitentiæ collatum ab excommunicato tolerato, extra articulum necessitatis sit validum?
- R. *Vt certissimum: esse per se loquendo, validum, ac ratum.* ibid.
14. An huiusmodi excommunicati tolerati possint non solum validè, sed & licitè conferre sacramenta quando fideles illa postulant ab eis?
- R. *Vt longè multò probabilius; imò vt mihi certum; Non solum validè sed & licitè posse.* ibid.
15. An ad hoc, vt excommunicatus toleratus, licite possit conferre pœnitentibus sacramenta, debeant hi aliquam necessitatem habere saltem communem, aut vtilitatem?
- R. *Probabilius: licitè posse, etiam si in speciali causa, & necessitate.* 113
16. An licitum sit his excommunicatis toleratis, se ingerere, & inuitare ad Sacramenta fidelibus ministranda?
- R. *Tanquam certum: Non esse eis licitum.* ibid.
17. An licitum sit alicui, petere, etiam absque necessitate, sacramenta à Ministro excommunicato tolerato, parato sua sponte administrare, si illa administrando peccaturus sit?
- R. *Probabilius: Esse illi licitum.* ibid.
18. An item, liceat petere sacramenta à Ministro, (etiam non Pastore) excommunicato tolerato, extra casum necessitatis, aut maioris vtilitatis, si aliàs non sit ad administrandum paratus?
- R. *Probabilius: Etiam esse licitum.* ibid.
19. An etiam sit licitum, sacramenta ab excommunicato tolerato petere, casu, quo sit alius Minister non excommunicatus, à quo, æque vtiliter recipi possint?

- R. *Vt certissimum ferè; tunc non esse licitum.* 114
20. An tandem licitum sit aliquando petere Sacramenta ab excommunicato non tolerato, seu vitando?
- R. *Vt certum: Non esse licitum, extra casum urgentis necessitatis.* ibid.
21. An excommunicatus administrando sacramenta illicitè, incurrat aliquam pœnam?
- R. *Incurrere; nempe irregularitatem.* 115
22. An etiam, qui Sacramenta excommunicatis non toleratis largiuntur, incurrant aliquam pœnam?
- R. *Incurrere interdictum ab ingressu Ecclesiæ.* ibid.

DISPUTATIO VII.

De Tertio effectu excommunicationis; qui est Priuatio diuinorum officiorum, & aliarum rerum sacrarum.

- Q. 1. **A**N quicumque excommunicatus priuetur, ex vi censuræ, omni communicatione Ecclesiastica in rebus diuinis?
- R. *Vt certum: Priuari.* 115
2. An excommunicatis ingredi Ecclesiam liceat, saltem eo tempore, quo diuina officia non celebrantur?
- R. *Vt quid verum: licere.* ibid.
3. An etiam liceat excommunicatis, ingredi Ecclesiam, eo tempore, quo officia diuina in ea celebrantur?
- R. *Probabilius: Etiam eis licere: dummodo id non faciant causa assistendi diuinis, &c.* ibid.
4. An liceat excommunicatis ingredi Ecclesiam, & ibi Deum orare, etiam casu, quo sint alij fideles ibi priuatim orantes?
- R. *Vt longè multò probabilius: licere.* 116
5. An prohibitum sit excommunicatis omnibus Horis Canonicas cum aliis publicè, seu nomine Ecclesiæ recitare; & etiam eisdem horis, quos alij recitant, interesse?
- R. *Vt certum: Esse prohibitum, & sub mortali.* ibid.
6. An saltem liceat excommunicato, vt persona priuata, cum alio socio horas Canonicas recitare?
- R. *Vt certum: Non licere.* ibid.
7. An ad minus liceat excommunicato, priuatè Officium B. Virginis, vel Defunctorum, aut aliud officium priuatum cum alio recitare?
- R. *Vt certum: Nec id licere.* 117
8. An peccet mort. excommunicatus officium diuinum, cum socio, vt priuata persona recitando?
- R. *Vt multò probabilius: Non peccare mortaliter; sed solum venialiter.* ibid.
9. An etiam excusetur ab hac culpa veniali, ille, qui antequam excommunicationem incurreret, ratione sui muneris solitus erat recitare cum alio: v. g. Canonicus cum suo Capellano, vel famulo?
- R. *Vt quid probabilius: Etiam excusari.* ibid.
10. An Excommunicatus Religiosus professus, aut Clericus insignitus Ordine sacro, non solum possit, verum etiam teneatur priuatim Horas Canonicas soluere?
- R. *Vt quid certum: Non solum posse; sed teneri.* 118
11. An qui non ratione Ordinis Sacri, aut Professionis, sed tantum ratione beneficii, tenetur ad Horas Canonicas, si est excommunicatus, teneatur ad illas recitandas?
- R. *Vt quid verum: Teneri etiam.* ibid.
12. An

Quæstionum, & Resolutionum.

12. An huiusmodi excommunicati, priuatim horas dicentes, teneantur ita occultè illas dicere, vt ab aliis audiri non possint?
R. Vt quid longè probabilius: Ad id non teneri. ibid.
13. An sit licitum excommunicatis, quando recitant officium diuinum, dicere, *Dominus vobiscum*?
R. Vt multo probabilius: Non esse eis licitum. ibid.
14. An Sacerdos, aut Diaconus excommunicatus pronuntians in recitatione officij, *Dominus vobiscum*, peccet mortaliter, & incurrat irregularitatem?
R. Vt longè probabilius: Non peccare nisi venialiter, ac proinde, nec incurrare irregularitatem si illo versiculo utatur in recitatione priuata officij. 119
15. An sit permissum excommunicatis, ire cum aliis in publica processione, aut litaniis publicis, ad quas Populus fidelis cum Sacerdote cantante concurrat?
R. Vt quid certum: Non esse illis id permissum: sed potius sub mortali prohibitum. ibid.
16. An etiam sit prohibitum excommunicatis, comitari Sacram Eucharistiam, quando ad infirmos defertur?
R. Esse etiam prohibitum. 120
17. An item sit prohibitum excommunicatis, Aquam Oliuas, aut Candelas solemniter benedicere: Epistolam, aut Euangelium solemniter cantare, aut aliam functionem propriam alicuius Ordinis solemniter, & ex officio exercere?
R. Vt certum omnia hæc esse illis sub mortali prohibita. ibid.
18. An deinde excommunicato sit vetitum, sacra concioni interesse?
R. Vt certum: Quòd non. ibid.
19. An saltem sit vetitum ipsis excommunicatis concionem audientibus, dicere in principio, & in fine concionis *Aue Maria*, cum aliis simul?
R. Quòd non. ibid.
20. An etiam excommunicati, saltem tolerati possint absque mortali, aliis concionari?
R. Nullo modo posse absque labe mortali, nisi aliàs ad concionandum ab aliis inuitati fuerint. ibid.
21. An si excommunicatus, solemniter, & quasi ex officio, prædicet; non solum mort. peccet, verum etiam fiat irregularis?
R. Probabilis: Non fieri irregularem, etiam casu quo mort. peccet. 121
22. An liceat excommunicato, interesse lectioni sacrae Theologiæ, vel scripturæ?
R. Vt longè probabilius: Non ei licere. ibid.
23. An lector excommunicatus vitandus, possit licitè publicas lectiones suis Discipulis prælegere?
R. Vt certum: Non posse. ibid.
24. An lector excommunicatus possit licitè legere publicam lectionem coram multis; casu quo vnus ex auditoribus sit excommunicatus vitandus?
R. Equè probabiliter: Posse. ibid.
25. An etiam sit licitum Doctore respondere Discipulo excommunicato interroganti circa lectionem?
R. Quòd non; nisi interrogatio esset in ordine ad suam utilitatem, & conuersionem. 122
26. An Magister excommunicatus toleratus, possit lectionem publicam, ad quam ex officio tenetur, facere?
R. Vt certum: Posse, si aliàs per alium non posset suo muneri satisfacere? ibid.
27. An omni excommunicato sit prohibitum sub mortali, interesse Missæ; aut Sacerdoti illam dicenti inferuire?
R. P. Leand. de Censuris.
- R. Vt certum, Quòd sic. ibid.*
28. An saltem sit licitum excommunicato occulto, seu tolerato, inferuire Sacerdoti non excommunicato volenti Missam ex necessitate celebrare, casu, quo non sit alius Minister, qui inferuiat?
R. Tunc esse ei licitum, si ad seruendum à Sacerdote inducatur. ibid.
29. An excommunicatus quilibet peccet mortaliter non audiendo Missam in die festo?
R. Vt certum: Quòd non. ibid.
30. An saltem peccet mort. excommunicatus, qui non procurat absolutionem à censura, vt Missam in festo audiat?
R. Probabilis: Adhuc non peccare contra præceptum audiendi Missam. 123
31. An excommunicatus audiens Missam, incurrat aliquam pœnam?
R. Vt certum: Quòd non. ibid.
32. An saltem, excommunicatus, qui non solum assistit Missæ, sed etiam auctor est, & causa vt Missa coram ipso celebretur, incurrat irregularitatem?
R. Vt longè multo probabilius: incurrare, saltem, casu quo talis excommunicatus sit Sacerdos. ibid.
33. An non solum Sacerdos, sed quilibet alius excommunicatus, faciens coram se celebrare, incurrat irregularitatem?
R. Mitius: Negatiuè. ibid.
34. An si excommunicatus admonitus à celebrante vt ab Ecclesia exeat, nolit exire, incurrat nouam excommunicationem?
R. Vt certum: incurrare, & reseruatam Pape. ibid.
35. An sit licitum Sacerdoti prosequi Missam, si illi adsit excommunicatus toleratus, seu non vitandus?
R. Vt certum: Quòd sic. ibid.
36. An etiam sit licitum Sacerdoti prosequi officium diuinum, Benedictionem oliuarum, & similes sacras actiones, dum ibi adest excommunicatus vitandus, & non toleratus, & non vult de Ecclesia exire; nec ab illa sine periculo expelli potest?
R. Vt certum: Non esse ei licitum. ibid.
37. An etiam teneatur Sacerdos relinquere Missam incœptam, casu, quo Canonem non inchoauerit, si aduertat ibi adesse excommunicatum vitandum, & non possit illum expellere de Ecclesia sine periculo?
R. Vt certum: Etiam teneri Missam relinquere, casu quo Canonem non inchoauerit. ibid.
38. An item debeat Sacerdos relinquere Missam incœptam, si excommunicatus vitandus intret in Ecclesiam, postquam ipse Sacerdos inchoauit Canonem, non tamen consecrationem?
R. Probabilis: Teneri relinquere Missam si nondum peruenit ad illa verba: Qui pridie quam patretur. ibid.
39. An liceat simul cum excommunicato vitando, audire eandem Missam?
R. Quòd non. 125
40. An non solum peccet venialiter, sed etiam mort. qui audit simul cum excommunicato vitando Missam?
R. Equè probabiliter: ex suo genere solum peccare venialiter, & incurrare excommunicationem minorem, &c. 126
41. An non excommunicatus participet cum excommunicato vitando, & consequenter peccet, & incurrat excommunicationem minorem, etiam casu, quo hic in eadem Ecclesia audiat aliam Missam, quam non excommunicatus audit?
R. Vt

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Vt certum: Quod nec peccet, nec incurrat excommunicationem, &c.* *ibid.*
42. An sit licitum non excommunicato sumere Eucharistiam in eadem Missa ab eodem Sacerdote, simul cum excommunicato vitando?
- R. Non esse licitum. Quia adminus peccat venialiter, & incurrit excommunicationem minorem.* *ibid.*
43. An Sacerdos non excommunicatus celebrans scienter coram excommunicato vitando, non solum peccet mort. & incurrat minorem excommunicationem, verum etiam incurrat irregularitatem?
- R. Vt quid certum: solum peccare mort, & incurere minorem excommunicationem: non irregularitatem.* 127
44. An vsus Aquæ benedictæ sit prohibitus omni excommunicato?
- R. Probabilius: Esse talem usum illi prohibitum, si utatur aqua benedicta, ut est ab Ecclesia instituta: non verò si alia peculiari ratione illa utatur.* *ibid.*
45. An excommunicatus possit licitè, benedicere mensam; munire se signo Crucis: adorare Eucharistiam: uti Imaginibus, & aliis similibus rebus?
- R. Vt quid certum: Posse.* 128

DISPUTATIO VIII.

De eodem tertio effectu, videlicet, De Sepultura sacra, qua excommunicatus priuatur.

- Q. 1. **A**n excommunicatus Ecclesiastica sepultura priuatur?
- R. Vt quid certum: Priuari.* 128
2. An licitum sit excommunicato infirmo, petere, ut in hoc, vel illo loco sacro sepeliatur?
- R. Vt certum: Quod non.* *ibid.*
3. An sepelientes excommunicatum vitandum in loco sacro, grauiter peccent?
- R. Vt certum: grauiter peccare.* *ibid.*
4. An etiam sepelientes excommunicatum non vitandum, seu toleratum, in loco sacro, grauiter peccent?
- R. Iam, nec leuiter peccare, post Concil. Constanc.* *ibid.*
5. An excommunicatus vitandus solum prohibeatur per iura sepeliri in cæmeterio; non verò in Ecclesia, seu in Templo, id est, intra ambitum illorum?
- R. Vt certum: Quod etiam prohibitum sit illi in Ecclesia, seu Templo sepeliri.* 129
6. An saltem liceat sepelire excommunicatum non toleratum in loco non sacro; etiamsi sit proximus Ecclesiæ, vel cæmeterio, aut alteri sacro loco?
- R. Vt certum: licere.* *ibid.*
7. An ossa excommunicati vitandi, sint è loco sacro proicienda, casu, quo discerni possint ab ossibus aliorum fidelium?
- R. Esse proicienda, casu quo discerni possint: secus, si alias nequeant discerni.* 130
8. An excommunicatus vitandus priuatur etiam, ex vi censuræ omni honore Ecclesiastico, qui in tumultatione fidelium fieri solet?
- R. Vt certum: Priuari etiam.* *ibid.*
9. An Clerici exhibentes excommunicato vitando dictum honorem, seu pompam funeris Ecclesiasticam, fiant irregulares?
- R. Vt certum: Non fieri.* *ibid.*

10. An sepeliens excommunicatum vitandum in loco sacro, non solum peccet mort. verum etiam incurrat excommunicationem maiorem?
- R. Vt certum. Affirmatiuè.* *ibid.*
11. An sepeliens excommunicatum vitandum in loco sacro, non solum incurrat excommunicationem maiorem latam in d. Clement. sed etiam minorem latam iure communi, contra communicantes cum excommunicato vitando?
- R. Vt probabilius: etiam maiorem incurere.* 131
12. An etiam hanc pœnam maioris excommunicationis incurrant, qui excommunicatum vitandum, cum solempni pompa sepeliunt in loco omnino profano?
- R. Vt ferè certum: Non incurere.* *ibid.*
13. An dicta Constitutio Clem. V. sit generalis, & comprehendat omnes sine vlllo discrimine?
- R. Vt quid certum: Omnes comprehendere.* *ibid.*
14. An, vt sepeliens excommunicatum vitandum incurrat excommunicationem maiorem latam in d. Clemen. i. de sepult. sit necessum, quod id faciat scienter, hoc est, non ignorans mortuum esse excommunicatum?
- R. Affirmatiuè.* *ibid.*
15. An ad incurrendam Clem. dictæ excommunicationem, requiratur quod excommunicatus, qui sepelitur sit excommunicatus vitandus, seu non toleratus?
- R. Vt Longè probabilius: Requiritur iam.* 132
16. An huiusmodi pœnam excommunicationis Clement. i. de sepult. latam, contra sepelientes excommunicatos, solum illi homines, qui propriis manibus cadauer excommunicati in sepulchrum immittunt, aut in fossam inferunt, non alij, qui comitantur funus, incurrant?
- R. Quod alij probabiliter affirmant: alij probabiliter negant. Quidam autem probabilius; ex dicendis constabit?* *ibid.*
17. An innodentur excommunicationis d. Clement. censura, illi qui lauant corpus excommunicati; qui induunt illud vestibus: & qui pulsant campanas, commonefaciende populum de precibus pro dicto excommunicato faciendis?
- R. Vt certum: Non innodari dicta Censura.* *ibid.*
18. An, qui Cruces, Cereos, & alia ad funus excommunicati spectantia, ferunt, incurrant censuram d. Clemen. latam contra sepelientes excommunicatos?
- R. Probabilius: Non incurere.* *ibid.*
19. An omnes, qui funus comitantur ad sepulchrum, censura d. Clemen. comprehendantur?
- R. Probabilius: Non comprehendendi.* *ibid.*
20. An saltem, dictam excommunicationem incurrant, qui deferunt corpus excommunicati ad sepulchrum, non tamen sepeliunt?
- R. Probabilius: Non incurere.* 133
21. An ad minus dictam excommunicationem incurrant fodientes, aperientes sepulchrum; etiamsi postea in illud cadauer excommunicati non inferant, nec terra operiant?
- Probabilius Respondeo, nec hos homines incurere.* *ibid.*
22. An saltem dictam censuram incurrant Clerici, aut alij Ecclesiarum Ministri, qui (cum teneantur impedire) cor excommunicati sepelire in suis Ecclesiis permittunt?
- R. Probabilius, nec adhuc hos incurere.* *ibid.*
23. An ad minus, consulentes, fautores, vel cooperatores ad collocandum cadauer excommunicati in sepultura Ecclesiastica, innodentur vinculo excommunicationis latæ in dicta Clementina?

Quæstionum, & Resolutionum.

- R. Probabilius : Nec has personas incurrere. *ibid.*
 24. An tandem, saltem, qui mandantes, aut Procurantes, ut corpus excommunicati Sepultura Sacra tradatur in dictam excommunicationem incidant.
 R. *Equè probabiliter. Nec huiusmodi personas incurrere. ibid.*
 25. An tantummodo incidant in dictam excommunicationem, qui propriis manibus cadaver excommunicati in sepulchrum inferunt, & terra cooperiunt?
 R. *Probabiliter. Tantum illos incurrere. 134*

DISPUTATIO IX.

De quarto effectu excommunicationis maioris, qui est, Priuatio, seu inhabilitas ad obtinenda Ecclesiastica beneficia, & eorum fructus.

- Q. I. **A**N Excommunicatio maior priuet, ipso facto, hominem beneficiis ante ipsam, legitime obtentis?
 R. *Tanquam certum quod non. ibid.*
 2. An saltem priuari possit excommunicatus beneficiis, quæ ante excommunicationem legitime obtinebat.
 R. *Probabilius: aliquando posse priuari. 135*
 3. An collatio beneficij, facta excommunicato, sit ipso iure inualida & nulla?
 R. *Tanquam certum esse, & in utroque foro nullam. ibid.*
 4. An saltem, collatio beneficij facta Excommunicato tolerato, & non vitando sit valida & rata?
 R. *Probabilius etiam esse inualidam, & nullam. ibid.*
 5. An Collatio beneficij facta excommunicato inuincibiliter ignoranti se esse excommunicatione maiori ligatum, sit etiam inualida, & nulla?
 R. *Probabilius. Adhuc esse inualidam, ac nullam. 136.*
 6. An saltem sit valida beneficij collatio facta illi, qui tempore collationis credebatur, sed falso, esse excommunicatus?
 R. *Vt certum: Tunc esse validam. 137*
 7. An similiter, valida, ac rata sit electio, aut collatio beneficij facta ei, qui per sententiam fuit excommunicatus, sed reuera nulliter?
 R. *Vt certum: Etiam esse validam. ibid.*
 8. An item sit valida, ac rata collatio beneficij facta illi, qui per sententiam iudicis, iniuste, valide tamen fuit excommunicatus.
 R. *Vt certum: In hoc casu non esse validam. ibid.*
 9. An sit valida collatio beneficij facta alicui, tempore, quo non est maiori excommunicatione ligatus; postea tamen, dum est maiori excommunicatione adstrictus, collationem acceptat?
 R. *Equè probabiliter: Talem collationem esse validam. ibid.*
 10. An saltem sic acceptans beneficium in excommunicatione peccet?
 R. *Probabilius. Quod non. 138*
 11. An etiam sit valida collatio beneficij, facta excommunicato maiori, casu, quo talem collationem acceptet post absolutionem ab excommunicatione?

R. P. Leand. de Censuris.

- R. *Longè probabilius non esse validam (saltem non interueniente dispensatione Episcopi.) ibid.*
 12. An saltem, possit Papa, seu Episcopus, absque noua collatione, & expeditione literarum, dispensare, ut is, qui absolutus est ab excommunicatione, licet retineat beneficium, quod ei tempore excommunicationis fuit collatum?
 R. *Probabilius: Posse; dummodo ad tales Pralatos, collatio beneficij pertineret. 139*
 13. An, qui obtinuit beneficium eo tempore, quo erat maiori excommunicatione ligatus, teneatur resignare illud?
 R. *Teneri, &c. 140*
 14. An excommunicatus occultus teneatur manifestare suam excommunicationem, si aliter non possit se retrahere ab acceptione beneficij ad quod eligitur?
 R. *Teneri: nisi aliàs ex tali manifestatione sequatur scandalum, infamia, aut aliud graue damnum. ibid.*
 15. An collatio pensionis spiritualis, quæ fundatur in titulo spirituali, & dicitur, *prestimonium*, facta excommunicato maiori, sit rata, ac valida?
 R. *Longè probabilius: Negatiuè. ibid.*
 16. An saltem, collatio pensionis communiter dictæ, quæ, scilicet, vacat morte pensionarij, datur tamen Clericis, ob munus aliquod spirituale, ut ob dicendum officium B. Mariæ Virginis, facta excommunicato maiori, sit rata, ac valida?
 R. *Probabilius: Nec hanc collationem esse validam, aut ratam. 141*
 17. An adminis, collatio pensionis temporalis facta excommunicato maiori, sit rata & valida?
 R. *Equè probabiliter: Adhuc non esse validam. ibid.*
 18. An, non solum collatio beneficij; verum etiam, Electio, Postulatio, Præsentatio, aut alia quæcumque prouiso illius; facta excommunicato, sit nulla, ac inualida?
 R. *Vt certum: Esse nullam, & inualidam. 142*
 19. An Electio excommunicati ad sæcularem dignitatem; videlicet, ad Imperialem, Regalem, vel Ducalem, sit item inualida, ac nulla?
 R. *Probabilius: Etiam esse nullam. ibid.*
 20. An Electio excommunicati ad Dignitatem summi Pontificatus, sit inualida, ac nulla?
 R. *Probabilius: Non esse inualidam, sed ratam. 143*
 21. An collatio beneficij, aut alterius Dignitatis Ecclesiasticæ, aut sæcularis, facta ei, quem Pontifex scit esse excommunicatum, sit valida, & rata?
 R. *Quòd sic. ibid.*
 22. An saltem, si non per Electionem, aut Collationem ex testamento, aut ab intestato, aut titulo emptionis, acquirat excommunicatus dignitatem aliquam laicalem, aut officium, cui adnexa est iurisdictio, possit validè, & licetè eam retinere?
 R. *Posse. ibid.*
 23. An Impetratio literarum ab excommunicato obtenta ad beneficia vacatura, sit ipso iure nulla?
 R. *Vt certum: Quòd sic. ibid.*
 24. An Commenda, seu Commendatio beneficij parochialis, seu Ecclesiæ, facta excommunicato, sit etiam inualida?
 R. *Affirmatiuè. ibid.*
 25. An Permutatio beneficiorum, facta per excommunicatum, sit etiam irrita, ac nulla?
 R. *Esse nullam, & irritam. 144*
 26. An excommunicatus sit priuatus fructibus suorum beneficiorum, quorum collationem accepit tempore excommunicationis?
 R. *Vt certum: Esse priuatum. ibid.*
 27. An

Index Tractatum, Disputationum.

27. An excommunicatus quamdiu in excommunicatione perseverat, etiam sit priuatus fructibus illorum beneficiorum, quæ legitimè ante excommunicationem possidebat?
R. Tanquam certum: Etiam esse priuatum. ibid.
28. An excommunicatus, tam toleratus, quàm non toleratus, sit propter excommunicationem priuatus, ipso iure, & facto, fructibus beneficiorum, non expectata iudicis sententia?
R. Probabilius: Esse priuatum, ante sententiam Iudicis, fructibus beneficij, correspondentibus solum, durationi excommunicationis. ibid.
29. An, etiam ex vi iuris, priuetur ipso facto, fructibus sui beneficij excommunicatus, quem pœnitet, & non stat per ipsum, vt absoluitur?
R. Probabilius: Etiam in hoc casu priuari ipso facto, ex vi iuris, fructibus beneficij. 145
30. An, supposito, quod excommunicatus, ipso iure, & ante omnem sententiam, est priuatus fructibus sui beneficij; teneatur in conscientia se ipsum spoliare his fructibus, eosque restituere, etiam ante sententiam declaratoriam Iudicis?
R. Probabilius: Teneri ex vi iuris: non verò ex vi consuetudinis, ubi est legitimè introducta. ibid.
31. An etiam, stando in rigore iuris, quando excommunicatus est pauper, non habens aliàs vnde viuat, possit retinere ex fructibus sui beneficij, quidquid fuerit necessarium ad sustentationem sui, & suorum, etsi sit negligens in procuranda absolutione?
R. Longè probabilius: Non posse. 147
32. An saltem, casu quo excommunicatus non sit in mora petendi absolutionem à censura, sed potius illam petit; possit ipsemet excommunicatus propria authoritate, ex fructibus beneficij suæ inopiæ occurrere, si aliunde non potest se alere?
R. Tunc posse. 147
33. An teneatur superior excommunicatum contumacem de fructibus beneficij eius sustentare, si excommunicatus inopia, & egestate laboret?
R. Minime ad id teneri. ibid.
34. An si excommunicatus ignorans inuincibiliter suam excommunicationem fructus percipiat, teneatur postea certior suæ excommunicationis factus, fructus perceptos restituere?
R. Teneri. ibid.
35. An excommunicatus sit priuatus omnibus fructibus, qui nomine Ecclesiasticorum proventuum comprehenduntur?
R. Affirmatiuè. ibid.
36. An fructibus Patrimonij in titulum alicui clerico assignati, sit priuatus excommunicatus?
R. Tanquam certum: Esse priuatum distributionibus quotidianis. 148
37. An excommunicatus sit priuatus distributionibus quotidianis, hoc est, illis fructibus, seu proventibus, qui conferri solent solum assistentibus in choro?
R. Tanquam certum: Etiam esse priuatum. ibid.
38. An fructus beneficij, quibus excommunicati priuantur, sint expendendi in vtilitatem Ecclesiæ ad quam beneficium spectat?
R. Affirmatiuè. ibid.
39. An etiam distributiones quotidianæ, quas excommunicatus amittit, debeant etiam expendi in vtilitatem Ecclesiæ, aut pauperum, an verò in vtilitatem eorum qui choro assistunt?
R. In applicatione harum distributionum standum esse Ecclesiæ consuetudini. ibid.
40. An iniuste excommunicatus, possit (postquam excommunicatio declarata fuerit iniusta) repe-

- tere fructus beneficij quos amisit tempore excommunicationis?
R. Posse repetere. ibid.
41. An similiter possit iniuste excommunicatus, repetere distributiones quotidianas, quas tempore excommunicationis amisit?
R. Probabilius cum distinctione: Posse tales distributiones repetere, casu, quo esset in loco presens ubi beneficium habebat, & item assisteret diuinis Officijs, &c. ibid.
42. An etiam iuste excommunicatus possit post absolutionem à censura, recuperare fructus, quos perdidit, tempore excommunicationis?
R. Tanquam certum: Non posse. 149
43. An saltem prædictus iuste excommunicatus, possit recipere, ac recuperare post absolutionem distributiones quotidianas, quæ dantur assistentibus choro, si per ipsum non stet; ne absoluitur, & ne intersit choro?
R. Probabilius: Non posse, nisi casu, quo iniuste ei denegetur excommunicationis absolutio. ibid.
44. An iniuste excommunicatus possit ab Ecclesia repetere fructus beneficiorum, quos amisit, tempore excommunicationis iniustæ?
R. Probabilius: Posse repetere seu debere, non à iudice, qui iniuste sententiam tulit, sed à clericis quibus fuerunt applicata. ibid.
45. An etiam, iniuste excommunicatus debeat, repetere distributiones, quas amisit, ab ipsis, quibus applicatæ fuerunt?
R. Debere repetere. ibid.

DISPUTATIO X.

De eodem effectu quarto, videlicet, de incapacitate Excommunicati ad conferenda beneficia Ecclesiastica.

- Q. 1. **A**N Excommunicatus priuatus sit potestestate conferendi beneficia Ecclesiastica?
R. Vt certum esse priuatum. 150
2. An collatio beneficij facta à quolibet excommunicato, tam tolerato, quàm non tolerato, sit nulla, & inualida?
R. Quòd non; sed solum illa qua fit ab excommunicato non tolerato. ibid.
3. An excommunicatus toleratus, seu non vitandus, peccet beneficia conferendo?
R. Peccare, si id faciat spontè, & non ad petitionem alterius: secus si aliàs. ibid.
4. An, Non solum ipse excommunicatus, sed etiam qui eius vicem gerit, sit priuatus iurisdictione ad conferenda beneficia?
R. Etiam hunc esse priuatum. ibid.
5. An, ad quæcumque beneficia Ecclesiastica conferenda, sit excommunicatus vitandus priuatus iurisdictione?
R. Vt certum: Quòd sic. 151
6. An, quando ius conferendi beneficium pertinet ad plures coniunctim, collatio reddatur nulla, si ex conferentibus aliquis sit excommunicatus vitandus?
R. Vt certum: Reddi nullam. ibid.
7. An etiam, excommunicatus vitandus, sit priuatus iurisdictione eligendi?
R. Vt certum: Quòd sic. ibid.
8. An, si excommunicatus vitandus non eligat solus, sed

Quæstionum, & Resolutionum.

sed cum aliis excommunicatis; valida tunc sit electio, casu, quo votum excommunicati necessarium fuerit ad effectum Electionis?

R. *Ut certum: Tunc non esse validam.* *ibid.*

9. An etiam, sit inualida Electio, casu, quo votum excommunicati, non fuerit necessarium ad effectum Electionis, eo quod ad illam legitime faciendam sufficiens esset numerus suffragiorum?

R. *Ut certum: Tunc esse validam, dummodo coeligentes ignoranter illum esse excommunicatum ad suffragandum admiserint.* *ibid.*

10. An etiam sit valida electio, casu dato, quod votum excommunicati non sit necessarium ad effectum Electionis, si ipse excommunicatus vitandus scienter fuerit admittus ab aliis veris, & habilibus Electoribus?

R. *Probabilius: In hoc casu non esse validam.* *152*

11. An saltem, casu quo excommunicati admittantur ad Electionem ab aliis coelectoribus scienter, & non eligant vnam personam; sed non excommunicati vnam, aliam verò excommunicati, tunc Electio facta à non excommunicatis sit valida?

R. *Nec in hoc casu esse validam.* *ibid.*

12. An etiam sit Electio inualida, quando Electores coguntur admittere excommunicatos vitandos ad simul eligendum?

R. *Esse validam, casu quo electores non possint ductos excommunicatos à tali electione expellere.* *ibid.*

13. An saltem, Electio sum. Pontificis facta ab excommunicatis Electoribus, sit valida?

R. *Ut certum: Validam esse.* *153*

14. An Patronus excommunicatus, licite possit ad Ecclesiasticum beneficium præsentare aliquem?

R. *Ut certum: Non posse licite.* *ibid.*

15. An Præsentatio ad beneficium Ecclesiæ, à Patrono clerico excommunicato vitando facta, sit valida?

R. *Tanquam mihi certum: Esse inualidam.* *ibid.*

16. An item, præsentatio ad beneficium, facta à Patrono laico excommunicato vitando, sit etiam inualida?

R. *Probabilius: Tunc esse validam, absolute loquendo.* *ibidem.*

17. An præsentatio huiusmodi à Patrono laico excommunicato vitando facta, sit ita valida, vt teneatur Episcopus eam admittere, si persona præsentata digna sit?

R. *Non teneri: Imo nec posse licite.* *154*

18. An, si Patronus laicus excommunicatus vitandus in mora sit præsentandi; possit Episcopus tunc alteri, cui voluerit, collationem beneficij facere?

R. *Posse.* *ibid.*

19. An saltem, casu quo Patronus laicus, sit excommunicatus toleratus, possit obligare Episcopum, vt acceptet præsentationem ab eo factam?

R. *Non posse obligare Episcopum vt acceptet, quamuis hic, si velit, possit, etiam licite, acceptare.* *ibid.*

20. An, casu, quo Episcopus acceptet præsentationem factam à clerico excommunicato vitando, valida sit ac rata, collatio, & institutio beneficij?

R. *Equè probabiliter: Esse validam, quamuis Episcopus acceptando illam, peccet.* *155*

21. An Admissio, seu, sumptio possessionis beneficij legitime sibi collati, facta ab excommunicato, sit valida?

R. *Probabilius: Quòd non.* *ibid.*

22. An saltem, actus intromittendi aliquem in possessionem beneficij, ab excommunicato factus, sit validus?

R. *Esse validum, si fiat ab executeore mero: secus si fiat ab executeore mixto excommunicato.* *ibid.*

23. An Resignatio beneficij simpliciter facta ab excommunicato quolibet, in manibus Prælati, à quo confertur beneficium, sit valida?

R. *Ut certum. Esse validam: imo & licitam.* *156*

24. An etiam Resignatio beneficij ab excommunicato vitando facta, in fauorem tertiæ personæ, hoc est, sub conditione, vt conferatur personæ à se assignatæ, sit rata ac valida?

R. *Probabilius: Non esse ratam.* *ibid.*

25. An item sit inualida beneficij resignatio in fauorem tertiæ personæ, si fiat ab excommunicato occulto, & non vitando?

R. *Probabilius: In hoc casu, esse validam.* *ibid.*

26. An Institutio, aut confirmatio beneficij, facta ab excommunicato vitando sit nulla?

R. *Tanquam certum: Esse nullam.* *ibid.*

27. An Postulatio solemnis facta ab excommunicato vitando, sit nulla, & inualida?

R. *Ut certum: Esse inualidam.* *ibid.*

28. An Postulatio simplex facta ab excommunicato vitando, sit etiam nulla, & inualida?

R. *Quòd non, sed valida, & rata.* *157*

DISPUTATIO XI.

De Quinto effectu excommunicationis, qui est, Priuatio iurisdictionis vtriusque fori, tam Ecclesiastici quàm secularis?

Q. I. **A**N excommunicatus non toleratus omnino iudiciaria potestate in foro Ecclesiastico sit priuatus?

R. *Ut certum: Quòd sic.* *157*

2. An Ecclesiasticus nominatim excommunicatus valeat ferre in aliquem excommunicationis sententiam?

R. *Ut certum: Non valere.* *ibid.*

3. An etiam sit prohibitum excommunicato denunciatio Ecclesiastico, indulgentias concedere?

R. *Ut certum: Esse illi prohibitum, sicut sunt omnes alij iurisdictionis propria actus.* *ibid.*

4. An Acta à iudice Ecclesiastico excommunicato non tolerato, non solum sint illicita, verum etiam inualida?

R. *Ut certum: Etiam esse inualida.* *ibid.*

5. An subditus teneatur obedire mandatis superioris sui excommunicati non tolerati?

R. *Ut certum: Non teneri: imò, nec posse.* *158*

6. An Episcopus excommunicatus non toleratus, valide possit approbare aliquem ad confessiones audiendas?

R. *Probabilius: Non posse.* *ibid.*

7. An Parochus nominatim excommunicatus possit dare licentiam alicui sacerdoti ad conferendum Sacramentum extremæ vnctionis?

R. *Probabilius: Posse.* *ibid.*

8. An etiam, Parochus excommunicatus vitandus possit dare licentiam alicui sacerdoti, vt assistat Matrimonio?

R. *Probabilius: Etiam posse.* *ibid.*

9. An item, ipsemet Parochus excommunicatus vitandus possit valide assistere Matrimonio?

R. *Ut longe multo probabilius: Posse.* *ibid.*

10. An Acta à iudice Ecclesiastico excommunicato tolerato, & non vitando, sint irrita, & inualida?

R. *Ut quid verum: Iam esse rata, ac valida.* *ibid.*

11. An excommunicatus non toleratus, possit licite exercere officium iudicis in foro seculari?

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Vt certum: Quòd non.* 159
 12. An saltem, si non licitè, validè tamen, possit exercere officium Iudicis, in foro, seu iudicio sæculari dictus excommunicatus non toleratus, si in excommunicatione per annum inforduerit?
R. Vt certum: Quòd nec validè possit. *ibid.*
 13. An etiam si iudex sæcularis non inforduerit per annum excommunicatus vitandus, actus eius in iudicio exerciti, sint adhuc inualidi ac nulli?
R. Vt certum: Adhuc tunc esse inualidos, & nullos. *ibid.*
 14. An iudex, tam Ecclesiasticus, quàm sæcularis excommunicatus vitandus, peccet mort. exercendo officium iudicis?
R. Vt tertum Quòd sic. 160
 15. An Gesta à iudice sæculari excommunicato tolerato, & non vitando, sint valida, & rata?
R. Vt certum: Iam esse valida. *ibid.*
 16. An iudex quilibet excommunicatus toleratus, & non vitandus, peccet mort. sicut peccat non toleratus, ferendo sententiam, & exercendo alia officia iudicis?
R. Probabilius: Peccare etiam mortaliter, nisi aliàs ignorantia, &c. illum excuset. *ibid.*
 17. An sententia, & alij actus iudicis excommunicati tolerati, sint etiam validi, casu quo partes illum excipiant, quod sit excommunicatus?
R. Non esse validos, in hoc casu. *ibid.*
 18. An excommunicatus toleratus possit validè excommunicare?
R. Cum distinctione: Non posse, casu, quo ante pro latam sententiam excommunicationis subditus exceptionem excommunicationis opponat. Posse vero casu quo iurisdictio non fuerit declinata. 161

DISPUTATIO XII.

De sexto effectu excommunicationis, qui est inhabilitas exercendi actus legitimos, tam in foro iudiciali, quàm extra?

- Q. I.** AN excommunicatus maior possit esse in iudicio per se actor, seu agere in foro; Hispanè. *Poner demanda, ò acusar en Iuicio?*
R. Tanquam certum, quo minimè possit. 161
 2. An non solum per se, sed per Procuratorem qui ab eo auctoritatem accipiat, possit licitè excommunicatus in iudicio agere?
R. Tanquam certum: Adhuc non posse. *ibid.*
 3. An excommunicatus maior possit seipsum defendere in iudicio?
R. Tanquam certum: Posse. *ibid.*
 4. An reus excommunicatus possit esse Reactor, aut Reconuentor sui Actoris in iudicio?
R. Tanquam certum: Non posse, nisi aliàs in defensionem propriam. 162
 5. An excommunicatus agens in iudicio publico repelli debeat à iudice, quando exceptio excommunicationis non opponitur ab aduersario?
R. Repelli debere à iudice, si excommunicatus sit vitandus; si verò non sit vitandus; posse repelli, sed non teneri. *ibid.*
 6. An ita sit prohibitum excommunicato vitando, in iudicio agere; vt tamen si agat, & non repellatur à iudice, nec ei exceptio excommunicationis apponatur, gesta per ipsum valida sint?
R. Vt verum valida esse. *ibid.*
 7. An actor excommunicatus peccet, ius suum in iudicio petens; antequam à iudice expellatur ab illo?
R. Peccare; Venialiter tantum, nisi aliàs urgeat causa iusta. 163
 8. An reus excommunicatus vitandus possit ad iudicium cogi, & vocari?
R. Vt certum: Posse. *ibid.*
 9. An reus excommunicatus vitandus, in ius vocatus, possit validè, non per seipsum, sed per Procuratorem à se constitutum, respondere?
R. Vt certum: Posse. *ibid.*
 10. An huiusmodi reus excommunicatus, non solum possit, verum etiam teneatur respondere in iudicio per suum Procuratorem; ita vt nequeat per se ipsum respondere, casu, quo inueniat idoneum Procuratorem?
R. Equè probabiliter: Posse per se ipsum respondere, etiam in dicto casu. *ibid.*
 11. An reus excommunicatus possit in iudicio ad suam defensionem ante absolutionem admitti; casu, quo si velit, potest illam obtinere?
R. Probabilius: Posse admitti etiam in dicto casu. 164
 12. An reus excommunicatus, si voluntarius sit debeat audiri in iudicio?
R. Vt certum: Non debere audiri. *ibid.*
 13. An excommunicatus licitè possit officium Notarij, seu Tabellionis exercere?
R. Vt certum: Non posse. *ibid.*
 14. An grauitè peccet excommunicatus manus Notarij, sue Tabellionis exercendo?
R. Mortaliter peccare. *ibid.*
 15. An instrumenta, acta, seu scripta facta à Notario, siue scriba publico, vel Tabellione, excommunicato non tolerato, sint valida, & ideo illis abhibenda fides, quæ instrumentis authenticis præstatur?
R. Probabilius: Esse irrita, & inualida, in utroque foro. 165
 16. An etiam sint inualida instrumenta, seu scripta facta à Notario, seu Tabellione excommunicato tolerato?
R. Non esse inualida. *ibid.*
 17. An si quis excommunicatus existens creetur Notarius, seu Tabellio valeat hæc institutio, & acta ab ipso post ablatam censuram, facta valida sint?
R. Longè probabilius, valere Notarij Electionem, & facta ab ipso, &c. 166
 18. An excommunicatus vitandus possit in iudicio licite officium Procuratoris gerere?
R. Vt certum: Non posse licitè. *ibid.*
 19. An saltem in casu necessitatis, possit excommunicatus exercere officium Procuratoris pro reo?
R. Vt certum: Posse tunc. *ibid.*
 20. An etiam licitè possit excommunicatus gerere officium Procuratoris pro socio, & litis-conforte?
R. Vt certum: Quòd non. *ibid.*
 21. An peccet dumtaxat venialiter excommunicatus vitandus, munus Procuratoris exercendo?
R. Probabilius: Peccare, & mortaliter. *ibid.*
 22. An etiam excommunicatus non vitandus, seu toleratus, peccet mort. officium Procuratoris agendo?
R. Etiam Peccare mort. si se non requisitus ingerat: se-cus si requisitus. *ibid.*
 23. An acta à Procuratore excommunicato, tam tolerato, quàm non tolerato, facta sint valida, & rata?
R. Esse valida, si à iudice per exceptionem excommunicationis, non repellantur. *ibid.*
 24. An qui excommunicatus est, licitè possit in Procuratorem constitui?

R. Nec

Quæstionum, & Resolutionum.

R. *Nec posse ab alijs constitui : nec ipsum tale officium acceptare.* *ibid.*

25. An, non solum sit illicita constitutio Procuratoris excommunicati, verum etiam inualida; ita vt ex vi illius, talis persona, reuera nec accipiat potestatem, nec maneat Procurator constitutus?

R. *Probabilius : Esse validam, ac legitimam, licet illicita sit.* *ibid.*

26. An Iurifconsultus excommunicatus vitandus, licetè possit esse Aduocatus, seu aduocare in iudicio, pro reo, vel actore?

R. *Vt certum : Non posse licitè.* 168

27. An Iurifconsultus excommunicatus vitandus peccet solum venialiter, aduocando pro alio in iudicio?

R. *Probabilius : Peccare mortaliter.* *ibid.*

28. An valida sint ea, quæ ab Aduocato excommunicato vitando fiunt?

R. *Vt certum : Valida esse.* *ibid.*

29. An Aduocatus excommunicatus vitandus, teneatur restituere stipendium, quod pro aduocatione accepit?

R. *Vt longè probabilius : Quòd non.* *ibid.*

30. An excommunicatus non toleratus, licetè possit esse testis in iudicio, & extra?

R. *Vt certum : Non posse licitè.* *ibid.*

31. An excommunicatus non toleratus, peccet solum venialiter, ferendo testimonium in iudicio, vel extra?

R. *Probabilius : Peccare mortaliter.* *ibid.*

32. An saltem excommunicatus toleratus, licetè possit esse in iudicio testis?

R. *Posse, si sit ad id rogatus.* *ibid.*

33. An validum sit testimonium testis excommunicati non tolerati, casu, quo non repellatur à iudice?

R. *Probabilius : Nec in tali casu, esse validum.* 170

34. An saltem testimonium testis excommunicati non tolerati, sit validum, casu, quo non solum, non repellitur, verum etiam de consensu iudicis, & vtriusque partis admittitur?

R. *Probabilius : Etiam in hoc casu, esse inualidum.* 170

35. An etiam sit inualidum, testimonium testis excommunicati tolerati, & non vitandi?

R. *Non esse inualidum : Sed validum.* *ibid.*

36. An excommunicatus possit esse testis, in causis fidei?

R. *Vt certum : Posse.* *ibid.*

37. An etiam possit excommunicatus esse testis in contractu Matrimonij?

R. *Probabilius : Etiam posse.* *ibid.*

38. An item, in alijs casibus, in quibus admittitur infamis in testem, admitti & possit excommunicatus?

R. *Probabiliter : Posse.* 171

39. An deinde possit excommunicatus esse testis contra excommunicatum?

R. *Negatiuè,* *ibid.*

40. An saltem possit esse testis, qui est excommunicatus, quia non fuit confessus semel in anno, iuxta præceptum. cap. *Omnis vtriusque sexus, de Pœnit.*

R. *Probabilius : Nec hunc excommunicatum posse esse testem ; si denunciatus sit.* *ibid.*

41. An excommunicatus possit licetè ferre testimonium in contractibus, testamentis, & alijs scripturis extraiudicialibus?

R. *Vt certum : Non posse licitè.* *ibid.*

42. An saltem sit validum testimonium excommunicati denunciati, seu vitandi, in scripturis, con-

tractibus, testamentis, & alijs instrumentis extraiudicialibus?

R. *Probabilius : Quòd non.* *ibid.*

43. An excommunicatus possit esse Tutor, vel Curator?

R. *Vt certum : Non posse.* *ibid.*

44. An gesta à Tutore, vel Curatore excommunicato vitando, sint valida, & rata?

R. *Probabilius : Esse valida, si aliàs per exceptionem non expellatur.* 172

45. An excommunicatus licetè possit condere testamentum, & Codicillum facere?

R. *Vt certum : Non posse licitè.* *ibid.*

46. An saltem, validum, ac firmum sit testamentum factum ab excommunicato?

R. *Probabilius longè : Esse validum : nisi in casu, quæ excommunicatus sit ob hæresim, aut percussorem Cardinalis,* *ibid.*

47. An excommunicatus institui possit hæres, ita vt institutio in eum facta, teneat?

R. *Probabilius longè : Posse, &c.* *ibid.*

48. An licitum sit excommunicatis inire cum alijs contractus?

R. *Tanquam certum : Non esse licitum excommunicatis vitandis ; imò, nec, non vitandis, casu quo ipsi se ingerant.* 173

49. An saltem, contractus initi cum excommunicatis vitandis, sint validi, si alium defectum non habeant, præter excommunicationem?

R. *Probabilius longè : Esse validos.* *ibid.*

DISPUTATIO XIII.

De septimo effectu excommunicationis, qui est Priuatio ciuilibus, politicæ seu humanæ communicationis, aut conuersationis.

Q. 1. **A**N omni excommunicato maiori, sit, per se loquendo, prohibitum, communicare, seu conuersari cum alijs fidelibus?

R. *Tanquam certum : Affirmatiuè.* 173

2. An etiam non sit prohibitum, sed licitum excommunicato, cum alio excommunicato communicare?

R. *Vt quid certum : Esse prohibitum.* *ibid.*

3. An sit prohibitum excommunicatis ex vi censuræ cum infidelibus communicare & conuersari?

R. *Vt quid certum : Non esse prohibitum.* *ibid.*

4. An item sit prohibitum fidelibus, communicare cum excommunicatis?

R. *Tanquam certum : Esse prohibitum cum nominatim denunciatis, aut publicis clericorum percussoribus, non verò cum Excommunicatis non vitandis, &c.* 174

5. Quibus in rebus, seu actionibus prohibitus sit fidelis communicare cum excommunicatis vitandis, hoc est nominatim denunciatis, & publicis clericorum percussoribus?

R. *Quòd est prohibitus in contentis in hoc versu. Os, orare, vale, communicatio, mensa negatur.* *ibid.*

6. An prohibitum sit fidelibus osculari, aut amplexari excommunicatum vitandum?

R. *Tanquam certum : Esse prohibitum.* *ibid.*

7. An etiam sit prohibitum cum excommunicato vitando loqui, aut confabulari?

R. *Esse prohibitum, tanquam certum. Palam, & clam. & licet non respondeat excommunicatus, seu ab illo prouocemur.* *ibid.*

8. An saltem sit licitum fidelibus loqui cum excommunicatis, per signa, & nutus?

R. *Tan*

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Tanquam certum : Nec id esse licitum.* *ibid.*
9. An sit licitum fidelibus loqui cum excommunicato vitando, per scripturam vel literas, aut nuntium ?
- R. Tanquam certum : Nec id licere.* *ibid.*
10. An saltem sit licitum rescribere excommunicato vitando ?
- R. Probabilius : Non esse licitum.* 175
11. An sit licitum munera excommunicato vitando mittere ?
- R. Vt certum : Non esse licitum.* *ibid.*
12. An saltem, sit licitum munera ab Excommunicato vitando recipere ?
- R. Vt certum : Nec id esse licitum.* *ibid.*
13. An munera, quæ quis illicite ab excommunicato recepit teneatur ea excommunicato reddere, vel dare pauperibus ?
- R. Longè probabilius : Non teneri, licet bene faceret.* *ibidem.*
14. An saltem, sit licitum ab vxore, filio, vel familia excommunicati munera accipere ?
- R. Vt certum : Nec id esse licitum, si nomine excommunicati mittantur.* 176
15. An per verbum, *vale*, prohibitum sit fidelibus salutare excommunicatum verbis honorificis. *Hispanè tenga v. m. buenos dias vero à v. m. lumaño, &c.*
- R. Tanquam certum : Probabilis esse.* *ibid.*
16. An saltem, sit licitum salutare excommunicatum verbis deprecatoriis, veluti dicendo : *Deus te illuminet, vel Deus te conuertat ?*
- R. Probabilius : Licitum esse, non solum resalutare, verum, & salutare dictis verbis.* *ibid.*
17. An etiam sit licitum resalutare excommunicatum, salutantem prius verbis etiam honorificis ?
- R. Probabilius : Non esse licitum.* *ibid.*
18. An saltem sit licitum fidelibus resalutare excommunicatum vitandum absque verbis v.g. aperiendo caput, ei assurgendo, dando ei locum in sedili, vel simili signa præbendo in signum vrbantatis ?
- R. Probabilius : Non esse licitum.* 177
19. An saltem, sit licitum caput excommunicatis detegere, eis assurgere, &c. si hæc signa non fiant, animo eis honorem præstandi, sed solum ad evitandum scandalum, vel ob vrbantatis indicia ?
- R. Probabilius : Nec dum esse id licitum.* *ibid.*
20. An ad minus sit licitum aperire caput, Pretori, iudici, aut magnati excommunicato vitando ?
- R. Esse licitum non ex vi iuris, sed consuetudinis.* *ibidem.*
21. Quid intelligatur per particulam *Communio*, quæ est quarta vox versiculi ?
- R. Intelligi communicationem externam in habitatione, societate &c.* 178
22. An licitum sit fideli non excommunicato, cum excommunicato vitando in eadem domo habitare ?
- R. Non esse licitum, si id fiat, pro eodem negotio, non pro diuerso.* *ibid.*
23. An non solum in eadem domo, sed etiam in eodem cubiculo, vel camera, licitum sit non excommunicato habitare cum excommunicato vitando ?
- R. Etiam esse licitum, casu, quo non cohabitaret cum illo tanquam socius, & pro eodem negotio.* *ibid.*
24. An etiam sit licitum non excommunicato, non solum habitare in eadem camera; verum etiam in eodem lecto cum excommunicato vitando dormire ?
- R. Non esse licitum, nisi casu necessitatis, vilitatis, & contingentia.* *ibid.*
25. An sit prohibitum fideli, confedere, coambulare, simul iter agere, collaborare, seu cooperari cum excommunicato vitando ?
- R. Esse prohibitum, si id fiat per modum communicationis : aliàs non.* 179
26. An per Particulam, *Mensa*, prohibeatur, comedere & bibere in eadem mensa cum excommunicato vitando ?
- R. Prohiberi, comedere, & bibere in eadem mensa formaliter, hoc est, in Mensa, qua reputetur vna.* *ibid.*
27. An sit licitum, comedere cum excommunicato, in vna, & eadem Mensa, si id fiat, animo non se communicandi ?
- R. Probabilius : Non esse licitum.* *ibid.*
28. An saltem sit licitum, comedere cum excommunicato in vna, & eadem Mensa formaliter, si id fiat, absque mutua societate ?
- R. Probabilius : Non esse licitum.* 180
29. An liceat iter genti, sedere in hospitio, in eadem etiam paruula Mensa, cum excommunicato vitando ?
- R. Licere ei; ob itineris necessitatem,* *ibid.*
30. An liceat alicui, comedere cum excommunicato in conuiuio alicuius tertij, à quo vterque est inuitatus ?
- R. Probabilius : Non licere; nisi aliàs comedat in diuerso cubiculo.* *ibid.*
31. An Religiosus, qui scit in suo Refectorio adesse aliquem excommunicatum vitandum; teneatur à Mensa surgere, & in alia parte comedere ?
- R. Teneri. Et videatur questio.* 181

DISPUTATIO XIV.

De eodem septimo effectu excommunicationis; nempe, de culpa, quam non excommunicatus incurrit, ex communione cum excommunicato vitando, & è contra ?

- Q.1. **A**N fidelis communicans in rebus ciuilibus, & actionibus humanis cum excommunicato vitando, peccet mortaliter ?
- R. Probabilius multo : Solum peccare venialiter, exceptis casibus mox referendis.* 181
2. An saltem peccet mortaliter quis, casu quo frequenter cum excommunicato vitando, in dictis actionibus humanis communicet ?
- R. Probabilius : Adhuc non peccare, nisi venialiter.* 182
3. An ad minus, peccet mort. qui in huiusmodi humanis actionibus communicat cum excommunicato vitando, ex contemptu formalis excommunicationis, & clauium Ecclesiæ ?
- R. Vt certum : Tunc peccare mortaliter.* *ibid.*
4. An qui communicat cum excommunicato vitando, contra præceptum superioris interdicentis, sub pæna excommunicationis, huiusmodi communicationem, peccet mortaliter ?
- R. Vt certum : Peccare mort. & excommunicationem incurrere.* *ibid.*
5. An etiam peccet mort. qui communicat cum excommunicato vitando, in crimine criminoso ?
- R. Vt certum : Et peccare mort. & incurrere excommunicationem maiorem, vt mox constabit.* *ibid.*
6. An requirantur aliquæ conditiones, vt quis participans in crimine cum excommunicato, peccet mort. & incurrat excommunicationem maiorem ?
- R. Re*

Quæstionum, & Resolutionum.

- R. *Requiri, nempe quinque: Legantur.* 183
7. An huiusmodi excommunicatio lata in participantibus in crimine criminoso, sit iuris?
- R. *Vt longè multo probabilius: Esse iuris, non hominis.* *ibid.*
8. An huiusmodi excommunicatio incuratur toties, quoties quis participat cum excommunicato in crimine criminoso?
- R. *Quòd sic, modò participationes sint moraliter diuersa.* *ibid.*
9. Quisnam potest absolvere ab excommunicatione incurfa, ob communicationem cum excommunicato in crimine criminoso?
- R. *Quòd solus ille, qui potest absolvere principalem cum quo communicauit.* 184
10. An item peccet mort. & incurrat excommunicationem maiorem clericus, qui sciens, & spontè admittit ad officia diuina excommunicatum nominatum à Papa?
- R. *Affirmatiuè: Debent tamen ad id concurrere aliquæ conditiones.* *ibid.*
11. An deinde peccet mort. qui communicat in officiis diuinis solemniter celebratis, cum excommunicato vitando?
- R. *Vt certum: Quòd sic.* *ibid.*
12. An, ex paruitate materiæ, possit quis excusari à mortali communicans excommunicato vitando in officiis diuinis solemniter celebratis?
- R. *Posse.* *ibid.*
13. An etiam excusetur à mortali, qui participat cum vitando excommunicato in officiis diuinis, priuata communicatione?
- R. *Vt probabilius: Excusari à mortali, licèt à veniali, non.* 185
14. An saltem sit licitum, communicare cum excommunicato non vitando, seu tolerato, ac si non esset excommunicatus?
- R. *Esse illis licitum, &c.* *ibid.*

DISPUTATIO XV.

De eodem septimo effectu, nempe, de causis excusantibus à culpa, & à censura in participatione, & communicatione cum excommunicato vitando?

- Q. I. **A**N dentur aliqua causa, propter quas licitum sit, participare, & communicare cum excommunicato vitando?
- R. *Vt certum: Dari quinque, hoc versiculo contentus: Vitale, lex, humile, res ignorata, necesse.* 185
2. An per particulam, *vitale*, intelligatur utilitas specialis, tam spiritalis, quàm temporalis: tam ipsius excommunicati vitandi, quàm aliorum participantium cum illo?
- R. *Vt certum: Id totum intelligi.* 186
3. An ob spiritalem utilitatem excommunicati vitandi, licitum sit confessori, audire confessionem illius, priusquam eum absoluat à censura?
- R. *Vt certum: Licitum illi esse.* *ibid.*
4. An etiam, ob utilitatem spiritali excommunicati, possimus illum ad audiendam concionem admittere?
- R. *Vt certum: Etiam posse.* *ibid.*
5. An item ob eandem utilitatem possit quis priuatum admonere excommunicatum, vt recipiat, & ob id etiam interponere aliqua verba vrbana ad captandam beneuolentiam?
- R. *Vt certum: Etiam posse.* *ibid.*

6. An si quis admoneat excommunicatum per epistolam, possit in principio eius ponere solitam salutationem?
- R. *Vt ferè certum: Posse.* *ibid.*
7. An deinde, licèt possit quis monere excommunicatum, etiam si sciat talem monitionem nihil futuram?
- R. *Vt certum: Non posse.* 187
8. An sit licitum alicui, legere pium librum, aut sacram scripturam coram excommunicato, vt illum ad salutem animæ conducat?
- R. *Vt certum: Esse illi licitam.* *ibid.*
9. An licitum sit nobis eleemosynam pauperi excommunicato erogare?
- R. *Vt certum: Quòd sic.* *ibid.*
10. An etiam sit nobis licitum nostra ope, auxilio, aut defensione, excommunicato subuenire, ne aliquod graue damnum in corpore, aut in fama, aut in aliis bonis temporalibus patiatur?
- R. *Vt certum: Etiam esse licitum.* *ibid.*
11. An item, ob propriam utilitatem spiritualem possit quis cum excommunicato communicare?
- R. *Posse, dummodo non adsit alius, à quo talis utilitas recipi possit.* 188
12. An deinde ob utilitatem corporalem, cuilibet liceat cum excommunicato vitando communicare?
- R. *Cuilibet licere, modo dicto.* *ibid.*
13. An rursus ipsismet excommunicatis, ob suam utilitatem spiritualem aut temporalem, sit licitum, cum aliis communicare, sicuti est licitum aliis cum ipsis?
- R. *Vt quid certum: Etiam ipsis esse licitum.* *ibid.*
14. An tandem, sit licitum excommunicato, etiam vitando, petere à suo debitore suum creditum priuatim?
- R. *Probabilius: Licitum illi esse.* *ibid.*
15. Quid intelligatur per secundam particulam, *Lex*?
- R. *Intelligi, Legem Matrimonij.* 189
16. An vxor possit communicare cum marito excommunicato non tolerato, in redditione, & petitione debiti coniugalis?
- R. *Vt certum: Posse.* *ibid.*
17. An vxori liceat communicare cum marito excommunicato non tolerato, non solum in debito coniugali; sed etiam in colloquiis, mensa, & aliis omnibus, ac si excommunicatus non esset?
- R. *Vt ferè certum: Licere.* *ibid.*
18. An etiam, casu quo mulier sciens contraheret matrimonium cum excommunicato; posset eodem modo, quo est dictum, cum illo communicare?
- R. *Probabilius: Posse eodem modo.* *ibid.*
19. An etiam, sponsa de presenti gaudeat priuilegio d. cap. *Quoniam multo*: & ita communicare cum sponso excommunicato vitando?
- R. *Vt probabilius longè: Posse.* 190
20. An sit licitum vxori, simul prandere cum suo viro, qui illicitè ad mensam excommunicatum vitandum admittit?
- R. *Vt certum: Non esse illi licitum.* *ibid.*
21. An vxor, non solum possit, verum etiam teneatur esse, & communicare cum viro excommunicato, eodem modo, quo ad id, ante excommunicationem, astricta erat?
- R. *Vt certum: Teneri etiam.* *ibid.*
22. An licitum sit viro non excommunicato, communicare cum vxore nominatim excommunicata, in omnibus, & eodem modo, quo licitum est vxori

Index Tractatum, Disputationum,

- vxori cum viro nominatim excommunicato ?
R. Vt multo probabilius: Affirmatiuè. ibid.
23. An si vterque coniux sit excommunicatus, sit etiam illis licita communicatio in debito, mensa, colloquio, & aliis omnibus ?
R. Quòd sic. 191
24. An permissio, quam ius tribuit vxori communicandi cum marito excommunicato, extendatur ad diuina ?
R. Vt longè probabilius: Extendi. ibid.
25. An coniux excommunicatus possit licitè debitum petere ab vxore non excommunicata ?
R. Probabilius: Posse. ibid.
26. Quæ personæ excipiantur per verbum, *Humile* ?
R. Quòd omnes illæ, quæ aliqua legis obligatione subiunguntur alteri, vt filij, serui, &c. 192
27. An filij legitimi, & sub cura Parentum existentes, licitè possint communicare cum Patribus excommunicatis vitandis ?
R. Vt certum: Posse. ibid.
28. An etiam filij legitimi, emancipati tamen, possint communicare cum suis Parentibus excommunicatis vitandis ?
R. Equè probabiliter: Posse, eodem modo, ac alij filij non emancipati. ibid.
29. An etiam, filij illegitimi possint licitè cum Parentibus excommunicatis vitandis communicare ?
R. Posse, sicuti alij filij legitimi. ibid.
30. An item, filij adoptiui possint communicare, eodem modo, ac filij legitimi cum Parentibus excommunicatis ?
R. Non posse; nisi aliàs tales filij sint sub cura Parentum, & cum illis habitent. 193
31. An nepotes, & Pronepotes comprehendantur etiam sub nomine filiorum; & ita possint cum auo, & Proauo excommunicatis communicare ?
R. Affirmatiuè. ibid.
32. An nurus, & gener, possint communicare cum focero, & focro excommunicatis: & Priuignus, & Priuigna, cum nouerca, & vitrico ?
R. Equè probabiliter: Posse omnino, etiamsi quasi emancipati ab illis viuant. ibid.
33. An pupillus possit communicare cum suo Tutore excommunicato vitando ?
R. Posse absolutè; si sit sub eius cura, & comensalis illi: si vero viuat separatus solum poterit ei communicare in ijs, quæ ad munus Tutoris pertinent. 194
34. An filij spirituales possint communicare cum Patribus spiritualibus excommunicatis vitandis ?
R. Quòd non. ibid.
35. An superiores non excommunicati possint cum suis Inferioribus excommunicatis communicare, v.g. Pater, vel Mater cum filiis: Auus, aut Proauus cum nepotibus, & pronepotibus, &c.
R. Probabilius: Posse. ibid.
36. An etiam, quando superiores sunt excommunicati, possint cum suis Inferioribus non excommunicatis communicare ?
R. Etiam posse. ibid.
37. An serui, vel famuli, quocunque titulo tales sint, possint communicare cum Dominis excommunicatis vitandis ?
R. Vt certum: Posse. ibid.
38. An vt famuli, serui, &c. possint communicare cum suis Dominis excommunicatis, necessum sit, quod ante excommunicationem Dominorum intrauerint ad seruiendum illis ?
R. Equè probabiliter: Non esse id necessum. 195
39. An prædicti serui, & famuli possint generaliter communicare in omnibus rebus, tam humanis quàm diuinis, cum suis Dominis excommunicatis vitandis ?
R. Probabilius: Posse. ibid.
40. An etiam, vasalli possint communicare cum Domino suo excommunicato vitando; & Dominus cum illis ?
R. Probabilius: Posse communicare in solutione tantum tributorum: non in alijs rebus humanis. ibid.
41. An Inferiores eiusdem familiæ, vt fratres, sorores, serui, & similes; si vnus horum sit excommunicatus, possint cæteri communicare cum illo ?
R. Nullo modo posse directè, & per se: bene tamen aliquando indirectè, & per accidens. 196
42. An sit licitum clericis, communicare cum suo Episcopo excommunicato vitando ?
R. Vt certum: Quòd nullo modo; nisi aliàs sint simul de eius familia ac seruitio. ibid.
43. An Religiosi possint communicare cum suis Prælatibus excommunicatis vitandis ?
R. Posse: Quidquid alij dicant. ibid.
44. An milites possint communicare in bello cum Duce excommunicato vitando ?
R. Posse. 197
45. Quid intelligatur per illam particulam, *Resignorata* ?
R. Quòd ignorantia inuincibilis excuset à peccato communicandi cum excommunicato. ibid.
46. An qui dubitat, an alius excommunicatus denunciatus sit, illum statim vitare debeat ?
R. Non debere. ibid.
47. An saltem, qui certo scit alium esse excommunicatum; dubitat tamen, an denunciatus sit, teneatur tunc illum vitare ?
R. Non teneri: Posse tamen si velit. ibid.
48. An confessarius teneatur vitare illum, quem per confessionem scit, esse excommunicatum non toleratum ?
R. Nec teneri, nec posse vitare illum in publico: bene tamen posse in secreto illum vitare, quamuis ad id non teneatur. ibid.
49. An ego teneam vitare illum, qui extra confessionem mihi dixit; se esse excommunicatum non toleratum ?
R. Teneri me illum vitare. ibid.
50. An teneatur quis vitare eum, quem per famam publicam nouit esse excommunicatum denunciatum, aut publicum percussorem clerici ?
R. Vt certum: Teneri. 198
51. An etiam sola fama excommunicationis sufficiat ad hoc, vt infamatus repellatur à iudicio; aut, vt puniatur ille, qui excommunicatum non vitauerit, &c.
R. Vt fere certum: Non sufficere. ibid.
52. An si quis, non per famam publicam, sed à paucis audiat, aliquem esse excommunicatum vitandum, teneatur eum vitare ?
R. Probabilius: Teneri, si illi pauci, sint viri probi, & fide digni: secus, si tales non sint. ibid.
53. An si quis adhuc per vnicum testem fide dignum; v.g. Parochum, sciret Petrum, v.g. esse excommunicatum denunciatum, teneatur vitare illum ?
R. Probabilius: Non teneri. ibid.
54. An saltem, teneatur quis vitare illum, quem Episcopus, vel Parochus, testificatur esse nominatim denunciatum, ostendendo ei literas denunciationis ?
R. Vt certum: Teneri tunc. 199
55. An quis teneatur vitare illum, quem fama publica constat, percussisse clericum; sed non constat fama publica, quod notoriè percussit ?
R. Non teneri. ibid.
56. An si quis sciat, Petrum v.g. esse excommunicatum nomina

Quæstionum, & Resolutionum.

- nominatim in vna Prouincia, teneatur illum vitare in alia, vbi est occultum?
- R. *Vtrumque esse probabile.* *ibid.*
57. An qui semel sciuit, aliquem esse excommunicatum non toleratum semper teneatur vitare illum, donec ei constet de Absolutione?
- R. *Affirmatiuè.* *ibid.*
58. Quando excōmunicatus præsumi absolutus debeat; & sic quis cum eo licitè communicare valeat?
- R. *Quòd præsumi debet ex varijs signis.* 200
59. Quid intelligatur per particulam, *Neceffe*, quæ est vltima caula excusans?
- R. *Quòd intelligitur, necessitas, tam ipsius excommunicati, quàm aliorum; siue sit extrema, siue grauis, spiritualis, vel corporalis, &c.* *ibid.*
60. An possit quis excōmunicato vitando equū gratis, vel pretio tradere; vt prosequatur iter incœptū?
- R. *Posse, si equo opus habeat.* *ibid.*
61. An non excōmunicatus possit petere eleemosynam ab excōmunicato vitando?
- R. *Non posse, nisi in casu, quo sit alius à quo commodè possit petere.* *ibid.*
62. An saltem, Prædicatores, & Confessores possint licitè petere eleemosynam ab excōmunicato vitando, etiamsi aliàs possent aliundè sibi prouidere?
- R. *Posse, quidquid alij dicant.* *ibid.*
63. An licitum sit, communicare cum excōmunicato vitando, ratione euitandi aliquod graue damnum?
- R. *Esse licitum.* *ibid.*
64. An sit licitum, erogari eleemosynam excōmunicato, vt tali iuuamine securius persistat in excōmunicatione?
- R. *Quòd nullo modo.* 201
65. An ceteris paribus, prius sit elargienda eleemosyna non excōmunicato, quàm excōmunicato?
- R. *Affirmatiuè.* *ibid.*
66. An in casibus, quibus permessa est communicatio cum excōmunicatis vitandis, possit superior præcipere, vt quacumque necessitate occurrente, eorum communicatio euitetur?
- R. *Posse: Nisi aliàs communicatio sit talis, quæ naturalis, aut diuino iure præcipiatur.* *ibid.*
67. An si Pontifex, sub pœna excōmunicationis præciperet; ne quis licitiis, aut Bannitis subueniret, posset aliquis in extrema necessitate illis existentibus subuenire, absque incurfu Censuræ?
- R. *Non posse, absque incurfione censuræ.* *ibid.*

DISPUTATIO XVI.

De alijs Effectibus excommunicationis maioris.

- Q. 1. **A**N Rescripta quacumque à Pontifice, per excōmunicatum maiorem, impetrata; sint inualida & nihil ei profint?
- R. *Affirmatiuè.* 201
2. An etiam, Rescripta Episcoporum, & aliorum Prælatorum Papa inferiorum, obtemperata per excōmunicatum, sint inualida, & nullius efficaciam?
- R. *Probabilius: Minimè esse inualida, sed valida.* *ibid.*
3. An item, sint valida rescripta, priuilegia, seu gratiæ, impetrata à supremo Principe sæculari per excōmunicatum?
- R. *Probabilius: Etiam hæc esse valida.* 202
4. An si excōmunicatus est omnino occultus, rescriptum per eum, impetratum à Papa, sit etiã nullum?
- R. *Probabilius: Etiam esse nullum.* *ibid.*
5. An Clausula absolutionis, quæ in Rescriptis Apostolicis præmittitur ad valorem eorum, sit ad eò vniuersalis, vt per illam, Impetrantes ab omnibus censuris, etiam reseruat, absoluantur?
- R. *Ab omnibus absolui.* *ibid.*
- R. P. Leand. de Censuris.

6. An rescriptum Pontificis impetratum ab excōmunicato in fauorem tertiæ personæ, sit etiam nullum?
- R. *Probabilius: Etiam esse nullum.* *ibid.*
7. An Excommunicatus, qui per annum in excōmunicatione, obdurato animo, persistit; fiat suspectus de hæresi, & vt talis puniri possit?
- R. *Affirmatiuè. Legatur.* *ibid.*
8. An qui conuenitur super aliqua crimina, & ob contumaciam in ea causa excōmunicatur; si in ea excōmunicatione per annum, perseveret, censetur cōuictus de crimine, de quo fuit accusatus?
- R. *Affirmatiuè.* 203
9. An Clericus persistens in excōmunicatione per annum, priuari possit, beneficiis, quæ possidet?
- R. *Posse priuari.* *ibid.*
10. An excōmunicatus reddatur per excōmunicationem infamis?
- R. *Quòd sic.* *ibid.*

DISPUTATIO XVII.

De Absolutione ab excommunicatione.

§ I.

De ijs, qui ab excommunicatione maioris absoluere possunt.

- Q. 1. **Q**ui sunt Iudices, qui potestate Ordinaria, hoc est, iure proprio, absoluere à censuris possunt?
- R. *Quòd omnes illi, qui suo iure, non alieno mādato, excōmunicare possunt: vt Papa, Patriarcha, &c.* 203
2. Qui sunt Iudices, qui potestate delegata absoluere à censuris possunt?
- R. *Quòd omnes illi, quibus commissa est potestas ab ipsis Ordinarijs, &c.* 204
3. Quibus personis possit delegari potestas absoluendi à censuris?
- R. *Quòd omnibus illis, quibus delegari potest potestas ferendi censuras.* *ibid.*
4. An non solum Sacerdos, sed etiam Clericus primæ tonsuræ, qui habet iurisdictionem Ecclesiasticam in foro exteriori, ac proinde in eodè foro potest excōmunicare, possit etiam, non solum in foro exteriori absoluere à censuris, verum etiam in foro interiori?
- R. *Vt quid certum: Non solum Sacerdotem, sed etiam dictum Clericum primæ tonsuræ posse, &c.* *ibid.*
5. An laicus non tonsuratus possit absque speciali commissione absoluere à Censuris in articulo mortis, deficiente Sacerdote?
- R. *Probabiliter: Non esse absque speciali cōmissione.* *ib.*
6. An saltem, quilibet Clericus, etiamsi solum habeat primam Tonsuram, possit, etiam sine speciali commissione, absoluere ab excōmunicatione, & ab aliis censuris, existentem in articulo mortis?
- R. *Probab. Adhuc nõ posse sine speciali cōmissione.* 205
7. An ad minus, Iudex Ecclesiasticus, qui potestatem habet excōmunicandi, & absoluendi, possit, licet sacerdos non sit, absoluere in articulo mortis à quacumque censura, quemcumque etiã non subditū?
- R. *Probabilius: Adhuc non posse, si Sacerdos non sit.* *ib.*
8. An omnes Sacerdotes, nulla exceptione facta possint in articulo mortis, absoluere ab omnibus peccatis, & Censuris, etiam Papæ reseruat?
- R. *Vt certum: Omnes sine exceptione, posse.* 206
9. An sit illicitum, absolutionem censurarum, per errorem, aut dolum, à Iudice extorquere?
- R. *Vt certum: Quòd sic.* *ibid.*
10. An non solum sit illicita, verum etiam inualida, absolutio censurarum, per dolum, aut errorem, extorta?
- R. *Etiam esse inualidam, si fuit extorta per dolum, aut errorem versantem circa causam finalem: secus ve-*

Index Tractatum, Disputationum,

- ro si per dolum aut errorem versantem circa causam impulsuam. *Legatur. ibid.*
11. An etiam, non solum sit illicita, sed etiam inuvalida censurarum absolutio, extorta per vim, vel metum iniuriosum cadentem in constantem verum?
R. Vt quid certum: Etiam esse inuvalidam, ex iure positivo. ibid.
12. An item, sit inuvalida absolutio censurarum, extorta à iudice, per vim, vel metum leuem?
R. Probabilius: Tunc non esse inuvalidam. ibid.
13. An qui per metum grauem, seu vim, impetrat absolutionem à censura, incurrat nouam excommunicationem?
R. Vt certum: Incurrere ex decreto Gregor. X. 207
14. An huius decreti excommunicationem incurrant iudices Régij, quando ad tollendam vim, rogant, & iure compellunt iudicem Ecclesiasticum, vt absoluat excommunicatum ab ipso, ad tempus?
R. Non incurrere. ibid.
15. An ab excommunicatione ab homine lata, possit absolueri ipse, qui illam tulit?
R. Posse, regulariter loquendo. ibid.
16. In quibus casibus non potest absolueri ab excommunicatione ipse, qui excommunicauit?
R. Quid in quinque. Legantur. ibid.
17. An ab excommunicatione ab homine lata, non tantum possit absolueri, qui illam tulit; verum etiam eius successor?
R. Vt certum: Posse successorem. 208
18. An non solum possit absolueri ab excommunicatione, qui per sententiam illam tulit, aut eius successor; verum etiam superior eius?
R. Probabilius: Posse etiã superiore in iurisdictione. ib.
19. An Archiepiscopus possit validè, & licitè absolueri ab excommunicatione, & alia quauis censura, lata per suffraganeum Episcopum, in causa appellationis?
R. Vt certum: Posse in dicto casu. ibid.
20. An Episcopus possit absolueri à censuris latis ab Abbatibus quibusdam, Archidiaconis, & Archipræbyteris sibi inferioribus, etiam casu, quo ad ipsum facta non sit à parte, appellatio?
R. Probabilius: Posse; licitè quidem, si id faciat cum conscientia illius, qui talem censuram tulit: illicite verò, quamuis validè, si id absque consensu illius, faciat. ibid.
21. An Prouincialis Ordinis Mendicantium, possit absolueri illum, quem inferior Prælatus v. g. Minister, seu, Prior conuentualis excommunicauit?
R. Vt certum: Posse. ibid.
22. An excommunicatio lata per sententiam generalem, pro peccatis futuris, possit etiam relaxari, & absolui, non solum à Prælato, qui illam tulit, & superiore; sed etiam ab alijs, qui possunt absolueri ab excommunicatione lata ab ipso iure?
R. Posse etiam ab alijs, qui possunt absolueri à censuris iuris, nulli reseruatis. Legatur. ibid.
23. An qui excommunicatus fuit à suo Episcopo per sententiam generalem, & postea domicilium in aliam Diœcesim transtulit; non solum possit absolui ab Episcopo, qui illum excommunicauit, sed etiam ab illo, cuius iam subditus est?
R. Posse etiam absolui ab illo. ibid.
24. An etiam, qui à suo Episcopo fuit excommunicatus per sententiam particularem, possit adhuc absolui ab alio Episcopo, in cuius diœcesim domicilium transtulit?
R. Tunc non posse, nisi à priori Episcopo. 210
25. An qui manens in territorio alterius Episcopi, incidit in excommunicationem latam ab illo; vel ratione delicti, vel ex alio capite; debeat absolui ab eodem, vel possit etiam absolui à suo Episcopo rediens postea ad suum Episcopatum?
R. Posse, si incidit in excommunicationem non reseruatum latam pro futuris culpis: secus verò si in excommunicationem latam per sententiam particularem. ibid.
26. An qui excommunicatus est ad instantiam partis ab vno Prælato, possit, consentiente parte, absolui validè ab alio Prælato?
R. Vt certum: Non posse. ibid.
27. An post factam, & admissam appellationem, possit Prælatus, à quo appellatum est, absolueri appellentem ab excommunicatione, quam contra ipsum tulerat?
R. Vt certum: Posse. Et à fortiori, Prælatum, ad quem appellatum est. ibid.
28. An si quis excommunicatus per sententiam generalem ab aliquo iudice, ingrediatur Religionem; possit absolui à Prælato Religionis, ex vi iuris cõmunis, seclusoque omni priuilegio Religionis?
R. Posse absolui. ibid.
29. An etiam excommunicatus per sententiam particularem à suo iudice, ingrediens Religionem possit absolui à superiori dictæ Religionis, secluso etiam priuilegio?
R. Non posse, secluso priuilegio. ibid.
30. An saltem, ex vi priuilegij, specialis Religionis, possint Prælati illius absolueri excommunicatum, ab excommunicatione ab homine per sententiam particularem lata, & contracta ante ingressum Religionis?
R. Equè probabiliter: Posse, dummodo satisfacta sit pars. 211
31. An Episcopus possit absolueri ab omni censura iuris, nemini reseruata?
R. Vt certum: Posse illum: Imò & Prælatum Episcopalem iurisdictionem habentem: & eius vicem gerentem. ibid.
32. An etiam Vicarius Generalis Episcopi, & Capituli, sede vacante, possit absolueri ab omni censura iuris, sicuti potest Episcopus; & Capitulum, sede vacante?
R. Vt certum: Etiam posse. ibid.
33. An item, Parochus possit absolueri ab omni censura iuris non reseruata; sicuti alij Prælati sup. recensiti possunt?
R. Probabilius: Etiam hunc posse. ibid.
34. An denique, non solum Parochi, sed etiam omnes alij sacerdotes, habentes, quocunque modo, facultatem absoluedi à peccatis mortalibus; possint etiam absolueri ab omni excommunicatione, & alia quauis censura iuris, non reseruata?
R. Probabilius: Adhuc hos omnes posse. 212
35. An cap. Nuper. concedens Episcopis, & Parochis facultatem ad absoluedum à censuris iuris, per contrariam consuetudinem, abrogatum sit?
R. Quidquid alij sentiant; Non constare, esse abrogatum, saltem generaliter loquendo. ibid.
36. Quis potest absolueri ab excommunicatione, & alia quauis censura iuris reseruata?
R. Quid ipsemet Canonis conditor, aut eius superior; vel qui ab eis, potestatem delegatam habuerit. ibid.
37. An obtinens facultatem à Papa ad absoluedam ab omnibus censuris; possit absolueri à censuris iuris reseruatis?
R. Probabilius: Posse. 213
38. An etiam, obtinens facultatem absoluedi à censuris Papæ reseruatis; possit absolueri à casibus contentis in Bulla Cœnæ, quando non est facta mentio huius Bullæ?
R. Vt certum: Non posse. ibid.
39. An eo ipso, quod quis obtineat facultatè absoluedi ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ; possit absolue

Quæstionum, & Resolutionum.

- absolvere ab excommunicatione ob hæresim contracta ?
- R. *Quod licet alij affirmant, alij aequè probabiliter negent in hoc casu, possit ille absolvere ab excommunicatione, ob hæresim occultam exteriorem contracta: non verò contracta, ob hæresim publicam. ibid.*
40. An qui à Papa obtinuit facultatem absolvendi à censuris, & casibus illi referuatis; possit absolvere à censuris, & casibus, quos sibi Episcopi referuaverunt ?
- R. *Vt certum (quidquid alij dicant) Possit ex vi consuetudinis; licet non ex vi iuris, 214*

§. II.

De potestate Episcoporum & Prælatorum Regularium, circa absolutionem ab excommunicationibus, & alijs censuris referuatis Papæ.

41. An Episcopus possit absolvere ab excommunicatione referuata Papæ, ex delicto occulto contracta ?
- R. *Vt certum: Possit, ex decreto Trident. sess. 24. cap. 6. tam per se, quam per suum Vicarium. 214*
42. An nomine Episcopi, cui in dicto Tridentini decreto, conceditur facultas absolvendi à referuatis Papæ, veniat quicumque Episcopus, dummodo sit consecratus ?
- R. *Vt certum: Quod non: sed solum, Episcopum electum, & confirmatum (etiamsi consecratus non sit) habentem Diocesim, in qua Tridentinum sit receptum. ib.*
43. An etiam capitulum, sede Episcopali vacante, possit, virtute dicti decreti Trident. absoluerè à censuris referuatis Papæ, ex delicto occulto ortis ?
- R. *Probabilius: Etiam posse. 215*
44. An deinde, ex vi d. decreti, possint etiam Abbates, & alij Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, & diocesim propriam; vt sunt Abbas Metinen. & Alcalæ Regiæ, absolvere suos subditos à prædictis censuris referuatis ?
- R. *Probabilius: Etiam hos Prælatos posse. ibid.*
45. An Episcopi possint, ex vi d. decreti Trident. absolvere, etiam à casibus Bullæ Cænæ, & ab excommunicationibus eis annexis (excepta saltem hæresi) ortis ex delictis occultis ?
- R. *Aequè probabiliter: Possit. ibid.*
46. An etiam, possint Episcopi absolvere sibi subditos ab hæresi externa occulta, vigore d. decreti Trident ?
- R. *Aequè probabiliter: Etiam posse. ibid.*
47. Quid intelligatur, per delictum, aut casum occultum referuatum, à quo Episcopi possunt absolvere, vigore d. decreti Concilij Trident ?
- R. *Probabilius: Quod intelligitur, non solum illud delictum, quod est per accidens occultum; sed etiam illud quod non est publicum, aut notorium, &c. 217*
48. An absolutionem ab occultæ hæresis censura, committere possit Episcopus alicui ?
- R. *Probabilius: Possit, si id faciat specialiter. ibid.*
49. An Episcopi possint absolvere ab hæresi, & ab alijs casibus occultis referuatis Papæ, extra Sacramentum confessionis ?
- R. *Possit. 218*
50. An possit Episcopus absolvere in absentia à prædicta occultæ hæresis, aut alterius cuiusvis criminis, referuata excommunicatione ?
- R. *Possit. ibid.*
51. An sit necesse, tam Episcopum, quam subditum esse intra diocesim; vt possit Episcopus illum ab hæresi, & ab alijs casibus referuatis, in d. Tridentini decreto contentis, absolvere ?
- R. *P. Leand. de Censuris.*

- R. *Vt certum: Non esse necesse, vt uterque sit intra diocesim. ibid.*
52. An saltem sit necesse, vt Episcopus sit intra suam diocesim, vt possit suum subditum ab occulta hæresi, & ab alijs referuatis absolvere ?
- R. *Aequè probabiliter: Non esse id necesse, casu saltem, quo subditi intra diocesim existant. ibid.*
53. An ad minus, necesse sit, vt subditus sit intra diocesim, quando Episcopus est extra, vt hic possit prædicta absolvendi facultate uti ?
- R. *Probabiliter: Adhuc id non esse necesse. ibid.*
54. An possint Episcopi absolvere à prædictis delictis occultis Papæ referuatis, etiamsi hæc ad forum contentiosum sint deducta ?
- R. *Vt certum: Tunc non posse. 219*
55. An saltem, si delictum fuit deductum ad forum contentiosum, reus tamen non conuictus in eo, possit Episcopus absolvere à tali delicto Reum ?
- R. *Possit tunc, ibid.*
56. An item, possit Episcopus absolvere suum subditum à delicto deducto ad forum contentiosum, casu, quo, finito iudicio, punitus fuit ?
- R. *Probabilius: Etiam posse. ibid.*
57. An Episcopus possit absolvere eum, qui in vno loco commisit delictum publicum, & notorium, Papæ referuatum; sed postea se transfudit ad alium locum, vbi est occultum, & ibi absolutionem à tali delicto petit ?
- R. *Probabiliter: Possit. 220*
58. An Episcopus possit, iure ordinario, absolvere ab excommunicatione publica, etiam referuata Papæ, quando excommunicatus est impeditus recurrere ad Papam ?
- R. *Vt certum: Possit. ibid.*
59. Quot, & quænam sint impedimenta legitima, propter quæ nequeat quis Papam adire; & consequenter possit Episcopus, illis interuenientibus, absolvere à censura publica Papæ referuata ?
- R. *Esse undecim adminus: Videantur. ibid.*
60. An qui propter aliquod ex præcensuris impedimentis, non potest Romam adire; teneatur mittere Procuratorem, aut epistolam, pro absolutione à casibus publicis Papæ referuatis ?
- R. *Vt longè probabilius: Non teneri. 221*
61. An si reus, ita impeditus non possit adire Pontificem, possit tamen adire legatum, aut ad alium habentem privilegium ad absolvendum à censura referuata; tunc possit absolui ab Episcopo ?
- R. *Probabilius: Tunc non posse. ibid.*
62. An si reus, non possit recurrere ad legatum, nec ad Episcopum, possit tunc absolui à Parocho, aut ab alio legitimo confessore, à præfatis casibus publicis Papæ referuatis ?
- R. *Probabilius: Non posse. ibid.*
63. An qui ratione articuli mortis, aut alterius impedimenti legitimi, est absolutus per Episcopum ab excommunicatione Papæ referuata, teneatur postea, cessante impedimento, se præsentare Pontifici ?
- R. *Teneri se præsentare quàm cito commode possit, alias reincidet in eandem excommunicationem. 222*
64. An hoc onus, se præsentandi Papæ, sit imponendum sub iuramento omnibus excommunicatis prædictis ?
- R. *Probabilius: Quod omnibus, exceptis pueris, ibidem.*
65. An etiam à mulieribus sit exigendum, hoc, compatendi Pontifici, iuramentum ?
- R. *Vt longè probabilius: Etiam esse exigendum à mulieribus, regulariter loquendo. ibid.*

Index Tractatum, Disputationum,

66. An huiusmodi præsentatio, quæ Papæ est facienda, sit ad obtinendam aliam absolutionem de nouo?
R. Quòd non, sed ad obediendum mandato Pontificis, &c. videatur. ibid.
67. An qui tenetur se præsentare Papæ, sufficiat id facere per Procuratorem?
R. Probabilius: Sufficere regulariter loquendo. ibid.
68. Quale censetur tempus commodum, intra quod reus absolutus se præsentare debeat, ne in censuram reincidat?
R. Quòd, quoad forum exterius id relinquitur prudentis arbitrio: quoad forum verò interius, conscientia rei absoluti. 223
69. An hoc onus se præsentandi, iniungendum fit reo quando absoluitur virtute Bullæ, aut Iubilei, vel alterius priuilegij, concedentis absolutionem à referuatis?
R. Quòd tunc non sit iniungendum. ibid.
70. An Episcopus possit absoluerè Religiosos (vel Religiosas) exemptos, ab omnibus casibus referuatis qui conceduntur in tridentino sess. 24. c. 6. Episcopis, erga subditos suos?
R. Probabilius: Posse; dummodo Religiosi se illi subiiciant de licentia suorum Prælatorum. ibid.
71. An si Prælatus negaret licentiam Religioso subiiciendi se Episcopo; posset tunc hic eum à referuatis absoluerè?
R. Probabilius: Posse, casu quo iniuste Prælatus regularis Religioso denegaret licentiam: secus verò si iuste. 224
72. An Prælati regulares possint absoluerè suos subditos, ab omnibus casibus occultis, etiam Bullæ Cœnæ, Papæ referuatis, vigore decreti Trident. sess. 24. cap. 6.
R. Probabilius: Posse; si aliàs tale decretum non sit reuocatum, de quo infra. ibid.
73. An non solum vigore d. Tridentini decreti, sed etiam aliorum priuilegiorum, possint præfati Prælati regulares absoluerè suos subditos à recensitis casibus occultis Pontifici referuatis.
R. Probabilius: Posse. 225
74. An adhuc, Prælati regulares possint absoluerè suos subditos ab hæresi occulta, tam vigore Concilij Tridentini, quam priuilegij Pij V.?
R. Vt quid probabile: Posse vigore, tam Concilij quam dicti priuilegij; si aliàs his non derogauerint Pontifices respectu regularium, de quo infra. 226
75. An etiam, virtute aliorum priuilegiorum, possint Prælati regulares absoluerè ab hæresi occulta, non solum suos Religiosos subditos, verum etiam sæculares, ad eos, causa absolutionis, recurrentes?
R. Etiam posse: dato quod eorum priuilegia non sint reuocata; de quo infra. 227
76. An præfata priuilegia, à Tridentino, Pio V. & ab aliis Pontificibus, pro absolutione à peccatis, & censuris Papæ referuatis, regularibus concessa; sint iam omnino reuocata, pro promulgatione annua Bullæ Cœnæ?
R. Equè probabiliter: Non esse reuocata per dictam Bullæ promulgationem. ibid.
77. An saltem, dicta priuilegia regularibus concessa, sint iam reuocata per decretum Urbani VIII. Latum die 17. Nouemb. anno 1628.
R. Probabiliter: Non per hoc decretum, esse dicta priuilegia reuocata. 229
78. An præfata regularium Prælatorum priuilegia, sint, saltem quoad absolutionem ab hæresi, reuocata, seu suspensa, per aliquod priuilegium Sanctæ Inquisitionis Hispaniensis Tribunali concessum?
R. Vt mihi certum: Affirmatiuè. ibid.
79. An regulares possint nunc absoluerè sæculares, à casibus Episcopis referuatis?
R. Probabilissime: Posse. 232

§. III.

De Facultate absoluendi à casibus referuatis, & censuris, virtute Bullæ Cruciatæ, & Iubilei.

80. An virtute Bullæ Cruciatæ, possit quis absolui ab omnibus casibus, & excommunicationibus Episcopis referuatis; totiesquè, & quoties indiguerit?
R. Vt certum: Posse. 233

81. An virtute Bullæ Cruciatæ, possit quis absolui bis, nempe semel in vita, & iterum in articulo mortis, ab excommunicatione referuata Papæ, etiam in Bullæ Cœnæ?
R. Vt certum (quidquid alij negent) Posse. ibid.

82. An vigore huius Bullæ, possit pœnitens absolui ab vnoquoque casu Pontifici referuato, quovisque absoluetur ab omnibus; ab vnoquoque tamen semel intra publicationis annum?
R. Probabiliter: Posse. 234

83. An virtute Bullarum præteritarum, possit quis etiam absolui semel, à casibus Papalibus; si Bullis illis, in ordine ad hunc effectum, non sit vsus?
R. Probabilius: Non posse, quamuis oppositum sit satis probabile. 235

84. An confessarius possit absoluerè pœnitentem habentem Bullam Cruciatam, à casibus Pontifici referuatis, non solum semel, sed toties, quoties, dummodo sint occulti?
R. Equè probabiliter: Affirmatiuè. ibid.

85. An virtute Bullæ Cruciatæ, in qua conceditur facultas absoluendi à contentis in Bulla Cœnæ, excepta hæresi, possit adhuc confessarius, hæreticum occultum pœnitentem, & emendatum absoluerè?
R. Quòd licèt certum sit, non posse vi Bullæ, absoluerè hæreticum nominatim denunciatum; nec publicum, adhuc non denunciatum: tamen probabile est, posse vi illius, absoluerè hæreticum occultum pœnitentem, & emendatum. 236

86. An etiam in Regnis, in quibus sanctum Inquisitionis tribunal reperitur, possit confessarius absoluerè pœnitentem habentem Bullam Cruciatam à crimine hæresis externæ occultæ?
R. Nullo modo posse. ibid.

87. An saltem, virtute Bullæ Cruciatæ, possint absolui semel in vita, & semel in morte, qui lapsi sunt publicè in crimina contenta in primo Canone Bullæ Cœnæ, excepta hæresi?
R. Equè probabiliter: Posse absolui, dummodo verè hæretici non sint. 239

88. An confessarius possit, virtute Bullæ Cruciatæ, absoluerè toties quoties à casibus Sanctæ Inquisitioni referuatis: dummodo non sint ex illis, qui sunt simul summo Pontifici, & Inquisitoribus referuati, quales sunt contenti in primo Canone Bullæ Cœnæ?
R. Posse. ibid.

89. An confessarius possit, vi Bullæ Cruciatæ, absoluerè eum, qui culpabiliter omisit denunciare delicta, quæ sunt in edicto Inquisitorum, antequam de facto denunciaret?
R. Non posse eum absoluerè antequam de facto denunciaret: nisi casu, quo adsit iusta causa differendi denunciationem. ibid.

90. An vi Bullæ Cruciatæ possit quis absolui à censuris,

Quæstionum, & Resolutionum.

- iuris, à iure, vel ab homine impositis, antequam satisfactio præstetur parti læsæ, in casibus, in quibus pars fuit offensa?
- R. *Vt certum: Non posse.* 240
91. An qui de facto fuit absolutus vi Bullæ, sine satisfactione partis, sit nulliter absolutus?
- R. *Probabilius: Non esse nulliter, sed valide absolutus. ibidem.*
92. An confessarius possit licitè, vi Bullæ, absolueri pœnitentem, qui non potest parti læsæ, satisfacere?
- R. *Probabilius: Posse.* *ibid.*
93. An nomine, parti læsæ, in clausula Bullæ vel in alio simili priuilegio, intelligatur, non solum persona, cui iniuria facta est; sed etiam iudex cui ipso iure, applicanda esset pœna pecuniaria, & Prælati excommunicans, &c.
- R. *Vt certum: Solummodo intelligi personam, cui immediate iniuria facta est.* 241
94. An vi Bullæ Cruciatæ, possit absolui pœnitens, qui solum satisfecit clerico, vel Manacho læso, & offenso; non item Ecclesiæ, vel Monasterio?
- R. *Æquè probabiliter: Posse absolui.* *ibid.*
95. An vi Bullæ Cruciatæ, valide possit confessarius absolueri nominatim excommunicatos aut publicos percussores clericorum, aut alios, quorum excommunicatio deducta est ad forum contentiosum, & lis non est finita?
- R. *Probabilius: Posse, saltem pro foro interiori.* 242
96. An non solum validè, sed etiam licitè, possit confessarius absolueri prædictos excommunicatos, quorum excommunicatio est deducta ad forum contentiosum, & lis non est finita?
- R. *Posse, satisfacta prius parte.* 243
97. An absolutio ab excommunicatione publica, iam delata ad forum contentiosum externum, facta virtute Bullæ cruciatæ, profit etiam pro foro externo, si collata sit, parte satisfacta?
- R. *Probabiliter: Prodesse.* *ibid.*
98. An absolutio à præfata excommunicatione, virtute Cruciatæ lata, valeat item pro foro externo, casu etiam, quo pars læsa, non sit realiter, & cum effectu satisfacta, aut cum ea concordatum, ob impotentiam pœnitentis?
- R. *Tunc non pro foro externo, sed solum pro interno valere.* 245
99. An, supposito quod, iuxta nostram sententiam, valida sit etiam pro foro externo, absolutio data vi Cruciatæ, ab excommunicatione reseruata, & delata ad forum contentiosum; non solum possit, sed teneatur iudex eam acceptare, & approbare & liberum reputare reum excommunicatum à pœna fori exterioris?
- R. *Quòd licet possit acceptare; non tamen teneatur ex vi iuris, quamuis bene ex æquitate.* *ibid.*
100. An absolutio censurarum, vi Cruciatæ, necessario sit impertienda in acta confessionis Sacramentalis?
- R. *Probabilius: Quòd non.* *ibid.*
101. An absens possit validè, & licitè à censuris absolui?
- R. *Tanquam certum: Posse validè: imò & licitè si interueniat causa rationalis; aliàs non.* 246
102. An etiam absens possit absolui à censuris; si absolutio ei conferatur, vigore Bullæ Cruciatæ, aut alterius similis priuilegij?
- R. *Probabilius: Etiam posse.* *ibid.*
103. An absolutio à censuris, præscindendo à priuilegio Bullæ, & ab alio simili, possit validè inuito conferri?

R. P. Leand. de Censuris.

- R. *Vt certum: Posse.* 247
104. An etiam vi Bullæ Cruciatæ aut alterius similis priuilegij concessi in fauorem pœnitentis, possit hic, etiam inuitus, à censuris absolui?
- R. *Vt quid certissimum: Non posse.* *ibid.*
105. An quando priuilegium absoluendi à censuris, est concessum, non in gratiam pœnitentis, sed ipsius Confessarij; tunc saltem possit hic valide absolueri inuitum?
- R. *Tunc posse, si tale priuilegium sit confessario concessum sine limitatione.* *ibid.*
106. An casu, quo validè absoluitur à censuris inuitus; etiam absoluat licitè?
- R. *Absolui etiam licite, si concurrant nonnullæ conditiones. Legantur.* *ibid.*
107. An petenti absolutionem ad cautelam, nocere ea petitio possit; ita, vt reputare eum oporteat pro excommunicato?
- R. *Minimè ei nocere posse.* 248
108. An ignorans, vel inscius, possit à censuris absolui?
- R. *Posse, absolutè loquendo, & spectata ratione censura, ibidem.*

§. I V.

De requisitis in Absolutionis forma.

109. An sit de essentia absolutionis censurarum, vt fiat per verba propriè dicta?
- R. *Vt certum: Non esse.* 248
110. An absolutio censurarum, etiam per nutus & signa, valide dari possit?
- R. *Non posse; nisi solum a sum. Pontifice.* *ibid.*
111. An ad absolutionem censuræ in foro conscientie, requiratur determinata verborum forma?
- R. *Vt certum: Non requiri; sed ea sufficere, quæ indicent absolutionem à censuris dari.* 249
112. An in absolutione censurarum, quæ datur, virtute Bullæ Cruc. necessario requiratur, vt forma, quæ in ipsa Bulla præscribitur?
- R. *Non requiri necessario.* *ibid.*
113. An absolutio censurarum valet, si dicatur: *Absoluo te: non addendo; ab excommunicatione, suspensione, vel, interdicto?*
- R. *Probabilius multo: Non valere; nisi in casu, quo reus petat absolutionem determinando censuram à qua absolui rogat.* *ibid.*
114. An in absolutione censurarum, explicati debeat necessariò causæ, ob quam quis incurrit censuram, dicendo: *Ego te absoluo ab excommunicatione, quam ob furtum v.g. incurristi?*
- R. *Vt certum: Non debere necessario.* 250
115. An absolutio censurarum, dari validè possit iisdem verbis, quibus datur absolutio peccatorum, nempe, *absoluo te?*
- R. *Probabilius: Posse dari validè.* *ibid.*
116. An non solum validè, sed & licitè, possit sacerdos absolueri simul à censuris, & à peccatis, præfatis verbis: *absoluo te?*
- R. *Æquè probabiliter: Non posse, nisi in casu necessitatis.* *ibid.*
117. An ante absolutionem ab excommunicatione, sint aliquæ solemnitates, & ceremoniæ præmittendæ?
- R. *Affirmatiuè: Legantur.* *ibid.*
118. An reus excommunicatus debeat, ob quodcumque crimen, præstare iuramentum, de non committendo amplius illud?
- R. *Quòd non, ob quodcumque, sed solum ob maiora, & enormia crimina.* 251
119. An huiusmodi iuramentum, sit præstandum, ante

Index Tractatum, Disputationum,

- ante absolutionem, ab omnibus, tam à fœminis quàm à viris; & etiam à pueris?
R. Probabilius: Quòd ab omnibus. ibid.
120. An absolutio ab excommunicatione data absque præstito iuramento prædicto, sit irrita, & nulla?
R. Vt quid certissimum: Quòd non; sed rata & valida. ibidem.
121. An non solum viri, sed etiam fœminæ, quæ absolvendæ sunt, debeant ab absolvente verberari, scapulis nudis?
R. Tanquam certum: Quòd non. 252
122. An hæc solemnitas, & ceremoniarum forma, sit de substantia absolutionis, saltem publicæ?
R. Quòd non sit. ibid.

TRACTATUS III.

De excommunicationibus Viginti, quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur.

DISPUTATIO I.

De Prima excommunicatione Papæ reservata in Bulla Cœnæ.

- Q. I. **C**ontra quot genera personarum, prima Bullæ excommunicatio fulminetur?
R. Quòd contra undecim, nempe hæreticos, Apostatas, &c. 252
2. Quis dicatur hæreticus, & quid requiratur, vt quis tanquam hæreticus, sit excommunicatione Bullæ Cœnæ adstrictus?
R. Quòd multa requirantur: Legantur. ibid.
3. An si quis ductus hinc, & inde rationibus, dubius maneat de veritate alicuius articuli fidei, sit verè hæreticus, & incurrat hanc excommunicationem Bullæ?
R. Quòd licet aliqui absolute affirmant; alij contra negent: nobis verò distinctione aliqua respondendum videtur. Legatur. 253
4. An vt quis sit hæreticus, & incurrat hanc Bullæ excommunicationem, debeat esse pertinax in negando aliquo articulo fidei?
R. Affirmatiuè. ibid.
5. An vt quis dicatur pertinax, sit necessaria temporis diuturnitas, qua, authoritati Ecclesiæ contradicens, perseveret?
R. Tanquam certum: Non esse necessariam temporis moram. 254
6. An vt aliquis sit hæreticus, & incurrat hanc Bullæ excommunicationem, sit necesse, vt errorem, quem habet in mente contra fidem, exprimat aliquo exteriori signo?
R. Vt longè multo probabilius: Esse necesse. ibid.
7. An vt quis hanc Bullæ excommunicationem incurrat, iufficiat, esse hæreticum externum, per accidens occultissimum?
R. Vt certum: (Quidquid quis dicat) sufficere. ibid.
8. An qui solo verbo profert hæresim, ita vt in animo nullum assensum talis propositionis hæreticæ habeat, incurrat huius Bullæ excommunicationem?
R. Quòd non incurrat; licet aliqui contrarium dixerint. ibid.
9. Quid sit Apostata?
R. Quod ille, qui totam Religionem Catholicam deserit. 255

10. An omnis Apostata, hanc censurâ Bullæ incurrat?
R. Vt certum: Quòd omnes. ibid.
11. An etiam magi, qui aliàs non sunt Apostatæ, vel hæretici, sint excommunicati per hanc Bullam cœnæ?
R. Quòd non sint. ibid.
12. An omnes credentes hæreticorum erroribus, sint excommunicati in primo Bullæ Canone?
R. Vt certum: Esse excommunicatos. ibid.
13. An etiam illi, qui solum credunt, hæreticos esse viros bonos, & ideo non malè tractandos, sint per hanc primam Bullæ clausulam excommunicati, etiam si erroribus eorum minimè assentiant?
R. Longè multo probabilius: Nullo modo esse. ibid.
14. An qui frequenter hæreticorum concionibus, aut congregationibus interfunt, censeantur credentes hæreticorum, ac proinde incurrant excommunicationem contentam in hac clausula?
R. Affirmatiuè. ibid.
15. An etiam censeantur credentes hæreticorum, qui non frequenter, sed semel solum concionibus hæreticorum, aut congregationibus eorum interfunt?
R. Censeri, si id faciat existens in terris Catholicorum: secus si in hæreticorum terris. 256

§. II.

De hæreticorum receptatoribus, qui tertio loco in hac clausula excommunicantur.

16. An qui semel, aut bis, hæreticum recipit, in excommunicationem hanc incidat?
R. Vt longè probabilius: Incidere. 256
17. An quacunq; ratione quis hæreticum in suam domum recipiat, sit excommunicatione ligatus?
R. Vt longè multo probabilius: Quòd non, vt statim. ibidem.
18. An sit receptator hæretici, vt hæretici, qui hæreticum amicum, vel consanguinem recipit, ne in Inquisitoris manus deueniat; non quia hæreticus est, sed quia est amicus, aut consanguineus?
R. Probabilius: Non incurrere. ibid.
19. An qui Patrem, Matrem, vxorem, filium, aut fratrem hæreticum recipit, aut defendit, ne in manus Inquisitorum deueniat, eo precisè, quia est hæreticus; incidat in hanc excommunicationis pœnam?
R. Vt longè probabilius: Incidere. 257
20. An qui hæreticum recipit, aut fauet, metu mortis, excommunicationem, & pœnas iuris incurrat?
R. Non incurrere. ibid.
21. An si quis hæreticum occultet, animo, ne capiatur, vt sic possit suos errores disseminare; incurrat hanc Bullæ excommunicationem, si re vera hæreticus captus est, & ideo non disseminauerit?
R. Probabilius: Nec hanc, nec aliam iuris excommunicationem incurrere. ibid.
22. An vt hæc excommunicatio à receptatore incurratur; necesse sit, vt hæreticus ab illo receptatus, sit denunciatus de excommunicatione, ob hæresim incurta?
R. Vt longè multo probabilius: Sufficere quod sit hæreticus, etiam non denunciatus. 258
23. An qui necessitatis causa hæreticum recipit; aut ignorans probabiliter eum esse talem; excommunicationem hanc incurrat?
R. In neutro casu incurrere. ibid.

§. III.

Quæstionum, & Resolutionum.

§ III.

De Fautoribus hereticorum, qui quarto loco, in hac prima Bullæ clausula excommunicantur.

24. Qui vocentur, *Fautores hereticorum*, ad incurrendam hanc Bullæ excommunicationem?

R. *Quòd illi, qui favore, gratia, opibus, verbo, opere, aut omissione, &c. hereticis, ut heretici sunt, fauent.* 258

25. An Iudices, Magistratus, & aliæ personæ publicæ, qui requisiti ab Episcopis, vel Inquisitoribus, negligunt hereticos capere, vel captos diligenter custodire, hac Bullæ excommunicatione ligentur?

R. *Ligari hac, & altera iuris.* *ibid.*

26. An etiam ipsi Inquisitores, & Prælati, hanc excommunicationem incurrant, si causa fauendi hæresi, omittant capere, torquere, aut priuare hereticos, aut fideliter in carcere custodire?

R. *Incurrere.* *ibid.*

27. An censeatur fautor hereticorum, & proinde in excommunicationem incidat, qui de hæresi suspectus fauet?

R. *Probabilius: Quòd non.* *ibid.*

28. An Priuatæ personæ dicantur etiam fautores hereticorum ex omissione, si hereticos, v.g. non capiant, aut non custodiant, &c.

R. *Non dici, regulariter loquendo.* 259

29. An Personæ priuatæ incurrant ex omissione, excommunicationem Bullæ Cœnæ, contra fautores hereticorum latam; si dolosè omittant capere, aut indicare hereticum?

R. *Probabilius: Non incurrere.* *ibid.*

30. An si priuata persona fuerit à Prælato, aut Magistro requisita, ad præstandum auxilium ad hereticos capiendos; ipsa verò sine causa id omittat, ut faueat hæresi illorum, excommunicationem hanc incurrat?

R. *Vt quid certum: Incurrere.* *ibid.*

31. An etiam in aliis casibus, ex sola omissione reputentur priuatæ personæ, hereticorum fautores, ac proinde excommunicationem incurrant?

R. *Etiam in alijs casibus, præcipue in tribus, reputari. Legantur.* *ibid.*

32. Quando personæ, siue publicæ, siue priuatæ, dicantur, commissione fauere hereticis: & consequenter excommunicationem incurrere?

R. *Quòd in multis casibus, legantur.* 260

§ IV.

De Defensoribus hereticorum, qui quinto loco, in hac Bullæ clausula excommunicantur.

33. Qui dicantur, Defensores Hereticorum: & quam ratione à Fautoribus distent?

R. *illos dici, qui viribus, armis, &c. hereticos defendunt.* 260

34. An qui extra causam hæresis, defendunt hereticum, eorum defensores dicantur; & excommunicationem incurrant?

R. *Quòd non.* *ibid.*

35. An Defensor hereticorum dicatur, qui se ipsum, vel alium hominem supponit pro aliquo heretico, qui capiendus erat?

R. *Esse, & excommunicationem incurrere, si id faciat animo fauendi heretico, ut talis est.* *ibid.*

§ V.

De Legentibus, Retinentibus, Imprintentibus, & Defendentibus libros hereticorum, qui sexto loco in prima Clausula Bullæ Cœnæ excommunicantur.

36. An legentes, retinentes, imprimentes & defendentes libros infidelium continentes errores contra fidem, hanc Bullæ excommunicationem incurrant?

R. *Non incurrere.* 261

37. An ad incurrendum hanc Bullæ excommunicationem sufficiat, quod auctor libri qui legitur, sit hereticus?

R. *Non sufficere.* *ibid.*

38. An ut legentes libros hereticorum excommunicationem Bullæ cœnæ incurrant, requiratur, quod liber, & contineat hæresim, & simul de Religione tractet?

R. *Vt certum: Non requiri utrumque.* *ibid.*

39. An ut incurratur huius Bullæ excommunicationem necesse saltim sit, ut liber heretici ex professio, & instituto, de hæresi, aut religione tractet?

R. *Probabilius, cum distinctione scilicet, ut incurratur, sufficit quod vnã hæresim tractet, sed si de religione, quod tractet ex professo requiritur; ut incurratur.* *ibid.*

40. An casu, quod totus liber heretici vnã hæresim contineat, sit totus liber prohibitus?

R. *Tanquam certum: Non posse legi talis liber, utpote prohibitus.* 262

41. An absque incurfione censuræ possit quis legere dictum librum, si ab illo talis hæresis deleatur?

R. *Tanquam certum: Non posse, nisi deletio hæresis publica fiat autoritate.* *ibid.*

42. An quando liber heretici in multiplex volumen est diuisus, qui partem libri, in qua, nec hæresis continetur, nec de religione tractatur, legit, incurrat excommunicationem Bullæ?

R. *Non incurrere.* *ibid.*

43. An incurrat excommunicationem Bullæ, qui legit librum heretici continentem hæresim nondum tamen typis excussum?

R. *Incurrere.* *ibid.*

44. An etiam incurrat dictam excommunicationem qui legit Epistolam missiuam, concionem, vel aliam papyrum heretici, continentem hæresim?

R. *Probabilius: Non incurrere.* *ibid.*

45. An saltem incurrat hanc Bullæ excommunicationem, qui indicem libri Heretici continentem hæresim, siue eius præfationem, seu præmium legat?

R. *Incurrere.* 263

46. An si quis legat, teneat aut imprimat libros Catholici Auctoris, in quibus sunt annotationes, & scholia hereticorum, incurrat Bullæ cœnæ excommunicationem?

R. *probabilius. Non incurrere.* *ibid.*

47. An incurrat excommunicationem Bullæ qui librum hominis Catholici, in quo ad verbum sunt inserti heretici alicuius errores, legat?

R. *Non incurrere.* *ibid.*

48. An saltem incurrat, qui librum hominis Catholici, in quo ipse Auctor Catholicus ob ignorantiam hæreses aliquas scripsit, legat?

R. *Adhuc non incurrere.* *ibid.*

49. An incurrat excommunicationem cœnæ, qui legit Græcorum, & Armenorum libros qui horum ritus continent?

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Non incurrere.* 264
50. An incurrat dictam Bullæ censuram, qui libros Magicæ artis legit, tenet, seu imprimit?
- R. Non incurrere iam, nisi Magnus hæreticus sit.* *ibid.*
51. An qui legit librum hæreticum in Gallia, Anglia, & aliis Prouincijs, vbi Bulla cænæ non est recepta, incidat in excommunicationem Bullæ?
- R. Non incurrere.* *ibid.*
52. An si ipsemet hæreticus legat suum librum continentem hæresim, aut de Religione tractantem, hanc Bullæ excommunicationem incurrat?
- R. Incurrere.* *ibid.*
53. An incurrat excommunicationem Bullæ qui legit librum hæreticum, non dolo malo, sed solius curiositatis causa?
- R. Incurrere.* *ibid.*
54. An etiam datam excommunicationem incurrant, qui librum hæreticum solum visu percurrendo, & nulla verba proferendo legunt?
- R. Etiam incurrere.* *ibid.*
55. An etiam dictam excommunicationem incurrat, qui legit librum hæreticum scriptum lingua quam non callat, scit tamen illam legere?
- R. Probabilius: Non incurrere.* 265
56. An hanc Bullæ excommunicationem incurrat, qui per solam mentis recordationem, quasi mentaliter librum hæreticum percurrit, aut legit?
- R. Probabilis: Non incurrere.* *ibid.*
57. An famulus, qui iussu Domini legit librum hæreticum, vt ipsemet Dominus sciat, quid in illo contineatur excommunicationem Cænæ incurrat?
- R. Tanquam certum: Incurrere.* *ibid.*
58. An etiam ipsemet Dominus, qui vt audiat famulum legere præfatum librum iubet, eandem quoque excommunicationem incurrat?
- R. Aequè probabiliter: Incurrere.* *ibid.*
59. An item incurrant eandem Bullæ excommunicationem, qui audiunt aliquem librum hæreticum legentem, si non iubeant, petant, aut consulant quod illum legant?
- R. Incurrere quoque.* 266
60. An ab incurrenda excommunicatione Bullæ Cænæ in lectione librorum hæreticorum excuset paruitas materiæ?
- R. Probabilius, excusare.* *ibid.*
61. Quænam sit paruitas materiæ, quæ legendo libros hæreticos, à mortali & excommunicatione excuset?
- R. Sufficere vnâ integram paginam voluminis maioris, hoc est de Marca ad incurrendum, &c.* *ibid.*
62. An retinentes scienter hæreticorum libros qui vel hæresim continent, vel de Religione tractant excommunicationem Bullæ incurrant?
- R. Tanquam certum: Incurrere.* 267
63. An retinens etiam librum hæreticum, scriptum lingua, quam non intelligit, incurrat Cænæ excommunicationem?
- R. Etiam incurrere.* *ibid.*
64. An item hanc excommunicationem incurrant, qui retinent libros hæreticos non legendi causa, sed curiositatis, aut ornatus Bibliothecæ, aut permutandi cum libris Catholicis?
- R. Tanquam certum: Etiam incurrere.* *ibid.*
65. An etiam incurrat dictam excommunicationem vir doctus, librum hæreticum apud se retinens animo errores hæreticorum confutandi?
- R. Tanquam certum: Incurrere.* *ibid.*
66. An quoque dictam censuram incurrat, qui partem libri hæretici retinet, si ea saltem pars hæresim non contineat?
- R. Vt certum: Incurrere.* *ibid.*
67. An tandem eandem excommunicationem, qui vnum duntaxat folium libri hæretici apud se retinet, incurrat?
- R. Nullo modo incurrere.* 268
68. An in retentione librorum hæreticorum detur paruitas materiæ?
- R. Quòd sic.* *ibid.*
69. Quænam censenda sit parua temporis retentio, quæ à dicta censura incurrenda excuset?
- R. Esse retentionem vnius, vel alterius diei.* *ibid.*
70. An habens librum hæreticum, & illum propria autoritate comburit, quin tradat Inquisitoribus, incurrat excommunicationem Bullæ Cænæ?
- R. Non incurrere.* *ibid.*
71. An saltem incurrat excommunicationem latam à Julio III. qui habens librum hæreticum illum comburit, aut alio modo propria autoritate destruit, & non tradit Dominis Inquisitoribus.
- R. Vt longè probabilius: Quòd sic, casu, quo lata sit talis excommunicatio.* 269
72. An ad minus licitum sit habenti libros hæreticos, eos propria autoritate comburere casu, quo sine graui suo detrimento, aut periculo nequeat illos Inquisitoribus tradere?
- R. Licitum Esse.* *ibid.*
73. An Domini Inquisitores ab hac censura excusentur legendo libros hæreticos?
- R. Non excusari.* *ibid.*
74. An Cardinales, possint libros hæreticorum legere absque incurfione censura Bullæ?
- R. Probabilius: Non posse.* 270
75. An etiam Episcopi, & Archiepiscopi incurrant Bullæ excommunicationem, legendo hæreticos libros?
- R. Incurrere.* *ibid.*
76. An Generales Regularium possint legere libros hæreticorum, & alios prohibitos, necnon, & præbere licentiam legendi eos, vel purgandi non obstanti decreto Urbani VIII. anno 1631. edito?
- R. Nullo modo iam posse.* *ibid.*
77. An Inquisitores possint concedere licentiam legendi libros à se prohibitos?
- R. Tanquam certum: Posse.* 271
78. An qui ab Inquisitoribus v. g. Lusitaniæ habent licentiam legendi libros specialiter ab ipsis ibidem prohibitos possint eosdem legere v. g. Castellæ, casu, quo ibi etiam sint prohibiti ab Inquisitoribus?
- R. Probabilius: Non Posse.* *ibid.*
79. An saltem in casu necessitatis possint Episcopi, & Archiepiscopi legere libros hæreticorum, & dare facultatem alijs eos legendi?
- R. Licitum esse, si sit periculum in mora.* *ibid.*
80. An Collegium Cardinalium sede vacante possit dare licentiam legendi libros hæreticos?
- R. Absolutè: Non Posse nisi seruatjs circumstantijs, &c.* *ibid.*
81. An imprimentes libros hæreticorum excommunicentur in primo canonæ Bullæ cænæ?
- R. Quòd sic, & per Concil. Trid. sess. 4.* *ibid.*
82. An nomine imprimentium libros hæreticorum comprehendantur in hoc canone omnes, qui ad impressionem eorum proximè cooperantur?
- R. Comprehendi.* *ibid.*
83. An hanc Bullæ excommunicationem incurrant correctores exemplaris impressi?
- R. Probabilius: Non incurrere.* 272
84. An Bullæ excommunicationem incurrant illi qui expensas impressionis faciunt?
- R. Probabilius: Non incurrere.* 272

Quæstionum, & Resolutionum.

85. An saltem dictam excommunicationem incurrant, qui Auctor libri, librum hæreticum imprimendum tradit?
R. Multò probabilius: Incurrere. ibid.
86. An etiam incurrant excommunicationem hanc latam contra imprimentes, qui prædictis vendunt literas æneas, papyrum, atramentum, & alia ad impressionem necessaria?
R. Non incurrere. ibid.
87. An transcribentes libros hæreticos incurrant eandem excommunicationem, quam incurrunt imprimentes?
R. eandem incurrere. ibid.
88. An etiam, qui deferunt, & vendunt libros hæreticorum in terris fidelium incurrant excommunicationem Bullæ?
R. Incurrere. ibid.
89. An defendentes libros hæreticorum excommunicentur etiam in prima clausula Bullæ?
R. Etiam excommunicari. 273
90. An qui librum hæreticum scriptis in occulto defendunt hanc censuram Bullæ incurrant?
R. Tanquam certum. Incurrere, ibid.
91. An qui dicit se velle defendere libros hæreticorum v. g. Lutheri, hanc Bullæ excommunicationem incurrat?
R. Ex hoc præcisè non incurrere, nisi in actu vel paratus, &c. ibid.
92. An qui solius disputationis gratia libros hæreticos defenderet, eadem innodaretur censura?
R. Quòd sic. ibid.
93. An qui quavis ratione impedit, præfatos libros, ne ad manus inquisitorum perveniant, in hanc excommunicationem incidant?
R. Tanquam certum. Incidere. ibid.
94. An etiam in eandem excommunicationem incidant, qui id, quod Catholicum est in libro hæretico defendunt?
R. Non incidere. ibid.
95. An qui stylum libri hæretici, vel ingenium Authoris eius laudaret excommunicationem eam incurreret?
R. Non incurrere. ibid.
96. An saltem incurreret dictam excommunicationem, qui absolutè librum hæretici laudarent?
R. Incurrere. ibid.
97. An qui hæreticorum libros prohibitos legerint, retinuerint, imprefferint, vel defenderint ignorando esse in Bulla cænæ prohibitos, hanc censuram incurrant?
R. Non incurrere. 274

§ VI.

De Schismaticis, inobedientibus Papæ, qui ultimo loco, in prima clausula Bullæ Cænæ excommunicantur.

98. An Schismatici in prima clausula excommunicentur?
R. Iam modo excommunicari. 274
99. An Schismaticus, qui in hac Bulla cænæ excommunicatur sit ille, qui spontaneè ab Ecclesiæ Vniuersalis vnitatem, eiusque capite Romano se separat?
R. Esse. ibid.
100. An etiam sit schismaticus, & excommunicatus, per Bullam, qui se ab Episcopo separat, renuens subesse auctoritati Episcopali?
R. Non esse. ibid.
101. An ut quis sit schismaticus, & excommunica-

tus, sat sit nolle se subiicere Papæ, vt Domino temporali?

- R. Non esse satis. ibid.*
102. An hanc Bullæ excommunicationem incurrant, qui ab obedientia Papæ recedunt, non tamen sunt verè schismatici?
R. Non incurrere, nisi solum schismaticos. ibid.
103. An qui sola mente est schismaticus absque aliquo actu externo hanc incurrat censuram?
R. Negatiuè. 275
104. An item non incurrat, qui solo actu externo, non interno est schismaticus?
R. Vt certum: Incurrere. ibid.
105. An fautores, defensores, & Receptatores schismaticorum, hanc Bullæ excommunicationem contrahant?
R. Non contrahere. ibid.
106. An schismaticus non hæreticus absolui possit virtute Bullæ cruciatæ?
R. Posse. ibid.

DISPUTATIO II.

De secunda excommunicatione Cænæ, lata contra appellantes à mandatis Papæ ad futurum Concilium?

- Q. 1. **C**ontra quas personas secunda excommunicatio Bullæ fulminetur?
R. Quòd contra appellantes, eorumque fautores, & etiam contra personas vniuersales, &c. 275
2. An qui à sententia, seu mandato iniusto Papæ appellaret ad generale Concilium in hanc excommunicationem incideret?
R. Vt certissimum: Incidere. 276
3. An hac censura feriatur, qui à mandatis Papæ ad Concilium Prouinciale appellat?
R. Affirmatiuè. ibid.
4. An etiam feriatur hac censura, qui ad presens Concilium Generale, iam legitime congregatum à mandatis Papæ appellat?
R. Probabilius: Non feriri. ibid.
5. An qui auxilium, seu fauorem præbet post appellationem interpositam à sententia Papæ, vt appellans possit tueri appellationem, incurrat hanc excommunicationem?
R. Non incurrere. ibid.
6. An qui dat consilium ad appellandum, hanc Bullæ excommunicationem incurrat?
R. Equè probabiliter: Non incurrere. ibid.

DISPUTATIO III.

De tertia censura Cænæ, lata contra Pyratas, cursarios, ac latrones maritimos?

- Q. 1. **C**ontra quas personas hæc excommunicatio feratur?
R. Quòd contra Pyratas, Latrunculos, cursarios per mare summi Pontificis discurrentes. 276
2. Quidnam per Pyratas, cursarios, & latrones maritimos intelligat Pontifex?
R. Quòd latrones, qui in mari versantur vt prædantur, &c. 277
3. An omnes, qui in mari prædantur, etiam si non percurrant mare intentione speciali furandi, sed ob alium finem licitum, hanc excommunicationem contrahant?
R. Non.

Index Tractatum, Disputationum.

- R. Non omnes contrahere.* *ibid.*
4. An qui animo deprædandi vnam tantum nationem, non omnes indifferenter, percurrunt mare, hanc excommunicationem incurrant?
- R. Longè probabilius: incurrere.* *ibid.*
5. An qui titulo belli spoliant in mari suos inimicos incurrant etiam hanc censuram?
- R. In tali casu non incurrere.* *ibid.*
6. An qui in solis fluminibus, animo principali prædandi rapinam exercent, incidant in hanc excommunicationem,
- R. Absolutè: Quòd non.* *ibid.*
7. An saltem inciderent, qui in fluminibus propè mare discurrentes animo deprædandi nauigantes in mari, & deinde regredendi ad flumina?
- R. Incidere etiam.* 278
8. An item inciderent in eandem excommunicationem, qui discurrentes mare, in fluminibus deprædarentur?
- R. Incidere etiam.* *ibid.*
9. An Pyratæ nauigantes, si descendentes in terram prædent homines, in illa degentes hanc excommunicationem incurrant?
- R. Quòd non.* *ibid.*
10. An Pyrata Christianus, qui alium Pyratam Christianam in mari spoliat, hanc excommunicationem incurrat?
- R. Virumque Pyratam incurrere.* *ibid.*
11. An Pyratæ, qui non Christianos, sed solum Turcas, Iudæos, vel alios infideles in mari spoliant hanc censuram incurrant?
- R. Probabilius. Quòd non.* *ibid.*
12. An Pyratæ in quouis mari, etiam extra loca ad dominium Papæ pertinentia prædantes hanc excommunicationem incurrant?
- R. Probabilius quod iam tantum incurrant qui mare sedis Apostolicæ, vel alterius Principis, ex cuius ditone facilis sit transitus ad illud percurrunt, &c.* *ibid.*
13. An in hanc excommunicationem incidant Pyratæ statim ac mare incipiunt discurrere, animo prædandi, etiam si reipsa non sequatur prædatio?
- R. Quòd sic iam, iuxta Bullam Clementis VIII. & Pauli V. &c.* 279
14. An Nautæ, vel Remiges Christiani, qui nauibus infidelium Pyratarum versantur in mare, sint excommunicati per hanc clausulam Bullæ?
- R. Negatiuè.* *ibid.*
15. An non solum fautores, receptatores & defensores Pyratarum, sed etiam consulentes excommunicentur in hac clausula Bullæ?
- R. Probabilius, modò iam consulentes non esse excommunicatos.* *ibid.*

DISPUTATIO IV.

De excommunicatione IV. Cæne, lata contra rapientes bona Christianorum naufragantium.

- Q. 1. **C**ontra quos hæc IV. excommunicatio feratur?
- R. Cum eodem textu Bullæ, &c. contra omnes & singulos, qui Christianorum bona in quacumque parte maris inuenta surriperint, &c.* 279
2. An incurrant hanc excommunicationem, qui bona Christianorum ex nauis pereunte, non ex tempestate, sed ex vetustate, vel ex imperitia Naucleri, aut aliàs surripiunt?

- R. Incurrere modò.* *ibid.*
3. An etiam incurrant eandem excommunicationem qui bona Christianorum ex nauis, ab hostibus bombardis confracta, aut igne cremata, surripiunt?
- R. Certè Probabilius: Etiam incurrere.* 280
4. Quid intelligitur in Bulla nomine *bonorum naufragantium*?
- R. Omnia, quæ sunt in nauis, & ipsa nauis.* *ibid.*
5. An incurrant hanc Bullæ censuram qui Iudæorum, Turcarum, & aliorum infidelium qui naufragium subiere, bona surripiunt?
- R. Quòd non, licet aliàs teneantur ad restitutionem.* *ibid.*
6. An saltim, qui prædantur nauim naufragatam infidelium, onustam tamen fidelium bonis sint hac excommunicatione innodati?
- R. Quòd innodantur rapientes bona fidelium.* *ibid.*
7. An saltem sint hac censura ligati, qui rapiunt bona hæreticorum naufragantium?
- R. Multò probabilius: Non esse.* *ibid.*
8. An saltem incurrant hanc Bullæ censuram, qui bona latronum matrimonium & Pyratarum naufragantium rapiunt?
- R. Non Incurrere.* *ibid.*
9. An rapientes bona proiecta è nauibus ad eas alleuandas sint hac censura comprehensi?
- R. Esse comprehensos.* 281
10. An casu quo bona eiecta, ad alleuandas naues sint statim peritura, vt sunt saccharum, farina, papyrus, &c. possit quis absque incurfione censuræ statim ea sibi sumere?
- R. Posse.* *ibid.*
11. An qui bona naufragantium, quæ diu in littore maris iacuerunt, rapiunt, hanc Bullæ censuram contrahant?
- R. Non contrahere eam.* *ibid.*
12. An qui ex nauis, in mari onusta mercibus merfa aliquid accipit, sit excommunicatus?
- R. Affirmatiuè: Probabilius.* *ibid.*
13. An casu quo in euidenti periculo naufragij nauis deseratur ab omnibus, etiam à Domino, & solus Nauta remaneat, & iudustria conseruet illam, possit absque incurfione peccati, & censuræ sibi nauim acquirere,
- R. Quòd non possit.* *ibid.*
14. An si quis bona naufragantium, iam ex mari extracta, & in terra exposita, atque in domo alicuius conseruata, sibi surriperet, in excommunicationem huius canonis incideret?
- R. Probabilius, Talem Raptorem non incidere.* *ibid.*
15. An qui huiusmodi naufragantium bona accipit, putans sibi licere, ab excommunicatione hac excusetur?
- R. Excusari, quamdiu est in hac probabili ignorantia.* 282
16. An etiam excusetur ab hac excommunicatione, qui bona naufragantium accipit, vbi id permiffum est ex consuetudine introducta?
- R. Tanquam certum: Quòd non excusetur etiam ex vi consuetudinis.* *ibid.*
17. An saltem ab excommunicatione excusetur, qui bona naufragantium accipit, animo restituendi ea veris Dominis?
- R. Tanquam certum: Excusari.* *ibid.*
18. An etiam ob materiæ leuitatem excusaret?
- R. Tanquam certum excusari etiam.* *ibid.*
19. An etiam excusaretur ab hac excommunicatione, qui bona naufragantium in flumine, vel lacu surriperet?
- R. Item excusari.* *ibid.*
20. An

Quæstionum, & Resolutionum.

10. An deinde ab eadem censura excusaretur qui accipit in custodiam, bona præfata à surripientibus?

R. *Quòd sic.* *ibid.*

21. An qui iniuste hæc bona naufragantium accipit, & etiam iniuste retinet, duas incurrat excommunicationes, alteram Bullæ, & alteram cap. *Excommunicamus.*

R. *Vnam solam incurrere.* *ibid.*

22. An hæc Bullæ excommunicatio extendatur, ad eos, qui fauent, aut adiuuant raptores bonorum naufragantium?

R. *Absolutè loquendo: Extendi.* 283

DISPUTATIO V.

De quinta excommunicatione Cane, lata contra imponentes iniusta, & iniqua pedagia, seu Gabellas.

Q. 1. **C**ontra quas personas hæc excommunicatio feratur?

R. *Quòd contra tria personarum genera, imponentes, augentes, & exigentes, &c.* 283

2. Quid Prohibere velit Summ. Pontif. in hoc canone, nomine *pedagiorum*, seu *Gabellarum*?

R. *Quòd Generaliter omnem impositionem cuiuscunque tributorum generis.* *ibid.*

3. Quæ genera personarum habeant iure ordinario potestatem imponendi pedagia, & Gabellas?

R. *Quòd, qui non habent superiorem, & qui ex privilegio, seu consuetudine.* *ibid.*

4. An præfati Principes, qui iure ordinario habent potestatem imponendi Gabellas incurrant hæc censuram, quando iniusta tributa imponunt?

R. *Probabilius. Nunc iam incurrere.* *ibid.*

5. An casu, quo Rex imponat tributum suis subditis, ex causa iusta, & tamen quo ad personas, generalius illud imponat, quàm iuste possit comprehendendo clericos, vel alias personas exemptas in hæc Bullæ censuram incidat?

R. *Non incidere in excommunicationem huius Canonis, licet in alia incidat, &c.* 184

6. An qui absque autoritate, imponendi tributa, augent vetera, sint per hunc Canonem excommunicati?

R. *Vt certum: Esse iam excommunicatos.* *ibid.*

7. An non solum imponentes Gabellas, seu tributa hac lege prohibita, sed etiam exigentes illa, sint hoc Canone excommunicati?

R. *Vt certum: Vtrosque esse excommunicatos.* *ibid.*

8. An per hunc Canonem Bullæ simpliciter excommunicentur omnes exigentes Gabellas, quomodocumque iniuste impositas, & auctas extra casus, sibi à iure permisos: An verò solum illi, qui exigunt Gabellas iniustas defectu potestatis, illas indicentis?

R. *Probabilius: Omnes excommunicari.* *ibid.*

9. An qui plures Gabellas exigunt, quam ab imponente sint impositæ, incidant in hæc censuram?

R. *Probabilius: Incidere.* 285

10. An accipientes Gabellas supra damnatas excommunicationem incurrant?

R. *Certè. Tales esse excommunicatos.* *ibid.*

11. An non solum Principes supremi, verum etiam ciuitates, aut communitates, imponentes noua pedagia, in casibus, sibi à iure non permisis, excommunicentur, per hunc Canonem?

R. *Vt certum etiam excommunicari.* *ibid.*

12. An ciuitas, aut communitas, quæ recognoscit superiorem temporalem, possit absque incurfione huius censuræ imponere collectam pro necessitatibus occurrentibus eiusdem ciuitatis, aut communitatis?

R. *Vt ferè certum: Posse absque incurfione, &c.* *ibid.*

DISPUTATIO VI.

De sexta excommunicatione Cane, lata contra falsarios literarum Apostolicarum.

Q. 1. **C**ontra quot genera personarum hæc excommunicatio feratur?

R. *Quòd contra quatuor, &c.* 286

2. An Falsificans literas Nuntij Apostolici, aut Legati à latere, aut summi pœnitentarij, aut Episcopi, incurrat hæc Canonis excommunicationem?

R. *Tanquam certum: Non incurrere.* *ibid.*

3. An Falsantes supplicationes à Papa signatas hæc excommunicatione comprehendantur?

R. *Vt certum: Iam etiam incidere.* *ibid.*

4. Quis dicatur falsare literas Apostolicas ad incurrandam excommunicationem huius Canonis?

R. *Quòd qui mutat, & variat tales literas à sensu, quem habebant, &c.* *ibid.*

5. An qui corrigeret vnam dumtaxat literam, vel punctum in literis Apostolicis, ex quorum correctione immutaretur sensus à Pontifice intentus censuram hæc contraheret?

R. *Tanquam certum: Affirmatiuè.* 287

6. An item contraheret hæc excommunicationem, qui mutaret, aut corrigeret vnam literam, aut punctum, etiam casu quo ex tali mutatione, aut correctione, nec mutaretur sensus, quem Pontifex in Bulla seu Breui intendit?

R. *Probabilius: In dicto casu non contrahere.* *ibid.*

7. An saltem hæc excommunicationem incurreret, qui in Bullis Apostolicis plures literas mutaret, etiam, si non mutaret sensum?

R. *Probabilius: Nec istum incurrere.* *ibid.*

8. An dictam excommunicationem incurrat qui extendit tempus in literis Apostolicis expressum?

R. *Tanquam certum: Incurrere.* *ibid.*

9. An qui corrigit literas Apostolicas iuxta Pontificis mentem hæc censura ligetur, v.g. Papa concessit dispensationem in tertio gradu consanguinitatis, & vitio scriptoris positum est, affinitatis; an si hunc errorem corrigat impetrans, hæc excommunicationem incurrat?

R. *Probabilius: Non ligari.* *ibid.*

10. An falsificans literas Pontificis, quæ iam euauerunt, ac expirarunt, incurrat hæc excommunicationem?

R. *Non incurrere, nisi aliàs intendat illas vtilis redere, & eis abuti.* 288

11. An saltem hæc excommunicationem incurrat, qui falsificat literas, quibus nemo vnquam vteretur?

R. *Probabilius: Incurrere in hoc casu.* *ibid.*

12. An comburens, aut dilacerans literas Apostolicas, incurrat etiam hæc excommunicationem?

R. *Non incurrere.* *ibid.*

13. An saltem hæc censuram incurreret, qui antequam has literas Apostolicas combureret, aut dilaceraret, eas mutando sensum corrigeret?

R. *Probabilius: ipsum incurrere.* *ibid.*

14. An

Index Tractatum, Disputationum,

14. An etiam hanc excommunicationem incurrat, qui ex literis Apostolicis volens eas falsificare verbum aliquod abrasit, animo addendi aliud, sed pœnitentia ductus non addidit, sed abrasum verbum, iterum apposuit?
R. Certè probabilis: Incurrere. *ibid.*
15. An item excommunicationem incurrat, qui cœpit falsò fabricare literas Apostolicas, sed facti pœnitens, antequam illas perficeret ab incepto opere destitit?
R. Non Incurrere in hoc casu. 289
16. An excommunicationem hanc contrahant, qui literas Apostolicas falsant, antequam omnino sint expeditæ, hoc est antequam sint signatæ, ac munitæ sigillo cereo, seu plumbeo?
R. Non contrahere. *ibid.*
17. An illi, qui falsitatem narrando, aut veritatem silendo, impetrant à Pontifice literas subreptitias sint excommunicati per hunc Canonem?
R. Tanquam certum: Non esse. *ibid.*
18. An saltim sint excommunicati, qui sub nomine alieno, quod sibi falsò imponunt, impetrant à Pontifice veras literas, aut his vtuntur?
R. Nec esse excommunicatos, *ibid.*
19. An ad minus hæc excommunicatio afficiat illos, qui prædictas literas inualidas ob surreptionem, aut ob aliam causam falsificant?
R. Vt certum: illos afficere. *ibid.*
20. An in hanc excommunicationem incidant qui literis Apostolicis, per alium falsificatas, vtuntur?
R. Tanquam certum non incidere. *ibid.*
21. An saltim ligentur huius Canonis censura, qui retinent apud se literas ab aliis falsificatis?
R. Nec hostali censura ligari. 290
22. An falsificantes literas, quas Summ. Potif. tanquam persona priuata scribit, hanc censuram Canonis contrahant?
R. Probabilis: Non contrahere. *ibid.*
23. An Mandantes, aut consulentes falsificare literas Apostolicas, hanc excommunicationem incurrant?
R. Affirmatiuè. *ibid.*

DISPUTATIO VII.

De septima excommunicatione Cœna, lata contra dantes auxilium infidelibus, aut hæreticis, aduersus Christianos.

- Q. 1. **C**ontra quot genera personarum hæc excommunicatio feratur.
R. Quòd contra tria, &c. 290
2. An Christiani viuentes in terra Turcarum, hæreticorum, &c. ligentur excommunicatione huius Canonis, si vendant equos, arma, aut alia prohibita Turcis, aut hæreticis, &c.
R. Probabilis: Non ligari. *ibid.*
3. An Christiani, qui in vna terra hæreticorum, aut infidelium existentes deferunt arma equos, & alia prohibita ad aliam terram eorundem censentur excommunicati?
R. Probabilis non censei. 291
4. An incidant in excommunicationem huius Canonis, qui arma, vel alia in illo expressa tradunt Sarracenis, aut aliis infidelibus habitantibus in terris Christianorum, vendendo ea, seu permutando?
R. Probabilis: Non incidere; aliquando tamen in-
- cidere, &c.* *ibid.*
5. An in hanc excommunicationem incidant, qui in terras paganorum euntes deferunt arma ad tuitionem?
R. Tanquam certum. Non Incidere. *ibid.*
6. An saltem incidant, qui euntes ad terras Sarracenorum extulerunt arma sibi necessaria, sed postea existentes inter illos illa vendiderunt lucrandi gratia, aut donarunt?
R. Probabilis Incidere. *ibid.*
7. An item inciderent in hanc excommunicationem, qui permurarent arma cum Sarracenis, vel recipiendo ab ipsis arma alterius generis, aut gladium pro arcu, vel eiusdem generis, vt equum pro equo, &c.
R. Probabilis incidere. 292
8. An feriatur hac Canonis censura, qui ab vno infideli arma capiens, donatione, aut emptione eadem vendit aliis infidelibus?
R. Probabilis: Quòd vere feriatur. *ibid.*
9. An incurrant hanc excommunicationem qui arma deferunt infidelibus non indigentibus, eo quod armis omnis generis ad bellum necessariis sint optimè muniti?
R. Probabilis Incidere. *ibid.*
10. An etiam, qui arma & alia prohibita deferrent Sarracenis, aut aliis infidelibus, tempore pacis hanc excommunicationem contrahant?
R. Tanquam certum: Contrahere. *ibid.*
11. An incurrant hanc censuram, qui arma deferunt infidelibus, vt contra alios infideles pugnent?
R. Non incurrere. 293
12. An Christianus, qui suis armis munitus, Princeps Sarracenorum adit, incidat in hanc censuram, si ab ipso Principe rogatus, vel munere donatus, in gratiam redonat arma?
R. Probabilis: Non incurrere. *ibid.*
13. An in hanc censuram incidat, qui absolute exiguam, & paruam rem ex prohibitis ad infideles deferret?
R. Vt certum: Non incidere. *ibid.*
14. Quanam sit censenda in hac re grauis, & leuis materia?
R. Quòd attendenda est personarum qualitas, &c. *ibid.*
15. An qui arma, equos, & similia, ad terras infidelium detulit, pœnitentia tamen ductus retulit inuendita, excommunicationem contraxerit?
R. Non contraxisse. 294
16. An si custodientes urbem, tam acriter à Turcis oppugnentur, vt non possint fugere vitæ, aut grauis famis discrimen absque urbis, & armorum deditio, possint tunc absque incursione censuræ tradere Turcis arma, aut urbem?
R. Posse. *ibid.*
17. An qui pecunias, & alias merces interdixtas deferunt ad Sarracenos pro redimendis captiuis incurrant hanc excommunicationem?
R. Tanquam certum: Non incurrere. *ibid.*
18. An saltem incurrant, qui pro redimendis captiuis deferunt Sarracenis arma, equos, ferrum, & alia prohibita, eo quod Redimentes nequeant commodè aliis rebus non prohibitis captiuos redimere?
R. Probabilis: Non incurrere si saltem delatio armorum fiat tempore pacis. *ibid.*
19. An ad minus incurrant hanc censuram, qui tempore belli deferunt arma, equos, ferrum, & similia Sarracenis pro redimendis captiuis?

R. Multi

Quæstionum, & Resolutionum.

- R. Multipliciter sed vniuersaliter, & Regulariter, probabilius, ipsos non incurrere.* 29
20. Quid nomine armorum, quæ primo loco deferri ad Sarracenos, & alios infideles, prohibentur, intelligatur?
- R. Quòd tam offensua, quam defensua.* *ibid.*
21. An cultelli ad cibos, vel calamos scindendos, nomine armorum comprehendantur, vel sint materia huius censura?
- R. Comprehendi, & sic non ligari deferentes, &c.* *ibid.*
22. An incideret in hanc censuram, qui magnam horum paruorum gladiatorum copiam ad Sarracenas deferret?
- R. Tanquam certum: Tunc incidere.* *ibid.*
23. An item contraheret hanc censuram, qui securas, falces, rastra, perticas, & alia instrumenta necessaria, ad colendos agros, & vineas ad Sarracenos vel alios infideles deferret?
- R. Etiam contrahere.* *ibid.*
24. An nomine equorum prohibeantur omnes equi cuiuscumque conditionis sint?
- R. Tanquam certum: Omnes prohiberi.* *ibid.*
25. An nomine equorum prohibeantur sub hac censura, omnia genera bestiarum pugnantium vt v. g. Elephanti, &c.
- R. Prohiberi.* *ibid.*
26. An item sub eodem nomine equorum, & sub eadem censura prohibeantur deferri ad infideles Cameli, Asini, Muli, & Boues, & omne aliud genus bestiarum feruentium, ad onera in bello ferenda?
- R. Vt certum: Prohiberi sub eadem censura.* *ibid.*
27. An deinde equorum nomine prohibeantur deferri ad infideles omnia instrumenta, quibus aluntur, curantur, & ad bellum instruuntur equi?
- R. Affirmatiuè.* *ibid.*
28. An in hoc Canone nomine *Ferri* prohibeatur ad infideles deferri, tam ferrum factum, quam infectum?
- R. Vt certum: Virumque prohiberi.* 297
29. An sub nomine *Ferri* comprehendatur vena ferri, ita, vt Bullæ censura incurratur si infidelibus transferatur?
- R. Probabilius multò: Comprehendi.* *ibid.*
30. An nomine *Ferri* intelligatur non solum ferrum, sed etiam quæcumque alia materia, apta ad formanda arma, & instrumenta bellica?
- R. Quòd solum ferrum intelligitur.* *ibid.*
31. An qui deferret clauiculus paruus Sarracenis in hanc excommunicationem incideret?
- R. Non incidere.* *ibid.*
32. An filum ferri, quod prohibetur ad Sarracenos deferri, comprehendat in se filis omnium aliorum metallorum?
- R. Comprehendere.* *ibid.*
33. Quid nomine stanni, quod etiam prohibetur ad infideles deferri Pontifex significare voluerit?
- R. Quòd voluerit significare notissimum metallum aptum ad bellum, de quo Plin. lib. 34. cap. 16.* *ibid.*
34. Quid sit Chalybs, qui post stannum prohibetur ad Sarracenos deferri?
- R. Quòd est genus quoddam ferri magis purum, &c.* *ibid.*
35. An ultra ferrum, & filum ferri, stannum & Chalybem, etiam prohibeat Pontifex omnia alia metallorum genera?
- R. Prohibere expresse.* 298
36. An pecunia, ex auro, argento, aut ære confecta prohibeatur ad Sarracenos deferri?
- R. Vt certum: Prohiberi hoc in Canone.* *ibid.*
37. An ex delatione cuiusque instrumenti bellici ad infideles hæc excommunicatio incurratur?
- R. Incurri.* *ibid.*
38. Quid prohibeat Pontifex ad infideles transferri per hanc vocem lignamina?
- R. Quòd omnia ligna idonea tam ad nauigia, quam ad cetera instrumenta bellica.* *ibid.*
39. An sub hac voce lignamina comprehendantur naues ipsæ, Galeæ, Antennæ, Triremes, & similia?
- R. Vt certum: Comprehendi.* *ibid.*
40. An incurreret hanc Bullæ excommunicationem, qui ligna, ad ignem solum fouendum ad infideles deferret?
- R. Non incurrere.* *ibid.*
41. Quid prohibeat Pontifex, per verba hæc: *Canapem, & funes*, tam ex ipso canape, quam alia quacumque materia, & ipsam materiam?
- R. Prohibere omnes chordas, tam maiores quam minores, &c.* 299
42. Quid item prohibeat Pontifex per hæc vltima prima clausulæ verba: *Aliaque huiusmodi*, quibus Christianos, & Catholicos impugnant?
- R. Prohibere generatim omnes res ad bellum spectantes.* *ibid.*
43. An in hac Bulla prohibeatur victualia & vestimenta, ad infideles deferre?
- R. Vt fere certum: Non prohiberi.* *ibid.*
44. An qui certiores facit infideles, & Hæreticos de statu Reipublicæ Christianæ in Christianorum perniciem, hanc Bullæ censuram contrahant?
- R. Contrahere.* *ibid.*
45. An vt quis hanc censuram incurrat, debeat certiores facere hostes Christiani nominis de statu temporali, totius Christianæ Religionis.
- R. Negatiuè.* *ibid.*
46. An si quis degens Madridij v. g. certiores faciat Turcam, aut alium Infidelem seu hæreticum, de rebus ciuilibus, aut iocosis, non pertinentibus ad statum, incurrat hanc censuram?
- R. Tanquam certum, non incurrere.* 300
47. An si quis certiores faciat hostes Christi nominis per Nuntium, hac censura prætingatur?
- R. Quòd vterque ligetur Nuntius & Mandans.* *ibid.*
48. An si reuelatio dictarum rerum fiat per Epistolam, incurrat etiam vterque hanc censuram?
- R. Quòd qui literas mittit, & etiam, qui desert (si illi constet) incurrunt.* *ibid.*
49. An etiam incurrat hanc censuram Bullæ, qui alicui Proditori narrat consilia Principis Christiani, sciens talem proditorem certiores faciendum Turcam de statu Regni Principis in perniciem Christianorum?
- R. Probabilius: Incurrere.* *ibid.*
50. An hac censura innodetur, qui Turcas aliove Infideles certiores facit de his quæ iam nouerant ita, vt nil noui sciant ex tali denuntiatione?
- R. Respondeo Probabilius: Non innodari in tali casu.* *ibid.*
51. An qui vi tormentorum reuelat Infidelibus res, ad statum Reipublicæ concernentes incidat in hanc censuram?
- R. Equè Probabiliter: Non incidere in dicto casu.* 301

Index Tractatum, Disputationum.

52. An Narrans alicui fideli secreta Principis Christiani, vt ea in damnum Christianorum detegat Turcis ligetur censura Bullæ? & etiam antequam fidelis detegat?
R. Non ligari: antequam fidelis Nuntius detegat Turcis secreta sibi reuelata. ibid.
53. Quid prohibeatur per illa verba Canonis: *Illisque ad id auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstant?*
Respondeo: Prohibetur quodcumque genus fauoris in damnum, & perniciem Christianorum. ibidem.
54. An auxilium, consilium, & fauor, sint actiones principaliter, non accessorie in hoc Canone prohibita?
R. Principaliter prohibitas esse. ibid.
55. An consulens Infidelibus aliquid in damnum Christianorum incidant in hanc censuram, casu quo, inde nullum damnum Christianis sequatur?
R. Probabilis: Incidere. ibid.
56. An Christiani, qui opem ferunt Sarracenis, pugnando cum illis contra alios Christianos sint hac excommunicatione obstricti?
R. Tanquam certum: Esse. 302
57. An incidat in hanc excommunicationem qui mandat, aut consulit, vt Christianus opem infidelibus ferat, sub ministrando illis, arma, equos, & alia prohibita?
Respondeo: Verè incidere in excommunicationem. ibid.
58. An Mandans, vel consulens, vt Christianus opem, aut fauorem infidelibus, subministrando illis arma, & alia ferat, maneat excommunicatus, etiam non secuto effectu?
R. Probabilis: Non manere, nisi secuto effectu. ibid.
59. An sit hac lege excommunicatus, qui defendit alium, vt tuto valeat opem præstare Turcis contra Christianos?
R. Tanquam certum: Esse. ibid.
60. An etiam ille incidat in hanc excommunicationem qui potest impedire, ne Christianus opem ferat Turcis, & non impedit?
R. Etiam incidere, si debet ex officio, aut sine periculo potest impedire. 303
61. An ille, qui ratum habet, quod aliquis infidelibus, aut hæreticis præstiterit opem, veluti arma, & similia obstringatur excommunicatione huius Canonis?
Respondeo tanquam certum: Non obstringi. ibidem.
62. An Captiui Christiani remigantes, in Triremibus Turcarum, metu mortis, vel verberum contra Christianos; incidant in hanc excommunicationem?
R. Multò probabilis: Non incidere. ibid.
63. An saltem peccent mortaliter contra ius naturale, & diuinum captiui Christiani, remigantes in triremibus Turcarum, Christianos inuadentium, metu mortis, verberum, &c.
Respondeo Probabilis: Non peccare mortaliter. ibid.
64. An Captiui Christiani, remigantes in Triremibus Turcarum, mortaliter peccent, si de mandato Turcarum, sub comminatione mortis, vel verberum nauim rostratam ita impellunt, vt ipsa, rostro nauim Christianorum infringat?
R. Vt certum peccare, & censuram incurrere. 304
65. An licitum sit captiuis Christianis, metu mortis, aut alterius grauis damni, præstare in bello, omnia opera, quæ in pace serui præstare possunt?
R. Licitum esse. ibid.
66. An si vrgente bello censeret aliquis captiuus vitandum esse graue damnum Christianæ Reip. si ipse à remigio, à porrectione armorum, & ab aliis similibus actionibus cessaret, teneretur tunc, sub mortali & sub censura, id facere?
R. Affirmatiuè ab aliquibus, sed cum periculo sua vite videtur non teneri. ibid.
67. An liceat Christianis in Triremibus Turcarum remigantibus, dum descendunt in terram Christianorum, illas deuastare, & bona eorum surripere, casu quo illis periculum vitæ, aut membri abscisio immineat?
R. In illo euentu illis licere. ibid.
68. An Christiani remigantes in nauigijs Turcarum, non contra alios Christianos, sed contra alios infideles, peccent mort. & incidant in hanc censuram?
R. Tales Remigantes nec peccare, nec in censuram incurrere? 305
69. An saltem peccent mort. & incurrant excommunicationem regentes, aut gubernantes naues Turcarum, contra alios infideles, non contra alios Christianos?
Respondeo probabilis, nec peccare, nec incurrere. ibid.
70. An in hanc censuram incidat Princeps Catholicus, qui bellum gerens cum alio Principe Catholico, ad se defendendum aduocat infideles milites, illisque arma præstat, &c.
R. Ferè vt certum: Non incidere. ibid.
71. An saltem incidat, qui fauorem, auxiliumve præstat infidelibus contra Principem Christianum, sicque postea fiat, vt ei aucta potentia resisti nequeat?
Respondeo Tanquam verius & probabilis: Incidere. ibid.
72. An qui arma, & alia instrumenta bellica, ex priuilegio Pontificis ad infideles defert, ligetur excommunicatione Bullæ?
R. Vt certum: Non ligari. 306
73. An dentur aliqua priuilegia, à Pontifice concessa, spectantia ad delationem armorum, & aliorum bellicorum instrumentorum?
Respondeo Fuisse, sed iam esse sublata. ibid.
74. An licita sit consuetudo, quam Toletani ciues cum Africanis obseruant, mittendo ad ipsos, per ciuitatem Orani pileos rubros?
R. Esse licitam. ibid.
75. An etiam licitum sit commercium, quod ciues Orani cum Alarabibus vicinis habent?
R. Etiam esse licitum. ibid.

DISPUTATIO VIII.

De octaua excommunicatione, lata contra impediētes victualia, & alia necessaria, ad Curiam Romanam deferri.

Q. I. **C**ontra quas personas lata sit hæc excommunicatio?
Respondeo

Quæstionum, & Resolutionum.

- Respondeo Quòd contra omnes impedièntes, seu inuadentes eos, qui afferunt victualia, & alios plures, &c.* 306
2. An omnes, qui impediunt, inuadunt, prohibent & perturbant eos, qui victualia, ad vsum Romanæ Curiaë adducunt, sint hac censura innodati?
- R. Esse.* *ibid.*
3. An qui non vult res suas vendere, vt ad Romanam Curiam deferantur, comprehendatur sub hac censura?
- R. Non comprehendendi.* *ibid.*
4. An saltem comprehenderetur sub hac censura, qui absque vlla vi victualia emeret ab eo, qui deferret ad curiam, & ita impediret, ne Romam asportarentur?
- R. Quòd sic, si emeret, intentione impediendi.* 307
5. An Princeps, seu Gubernator, qui pœnis appositis prohibet, ne quis extrahat à sua ditione triticum, vinum, & huiusmodi, ad portanda ea ad Romanam Curiam, vt suæ Prouinciaë consulat, incidat in censuram huius Canonis?
- R. Non Incidere.* *ibid.*
6. An etiam liceat Principi detinere victualia, quæ ex alieno territorio ad Romanam Curiam aduehuntur, si per suum territorium transeant, vt ea in suorum subditorum vsum impendat?
- Respondeo Clarius. Posse licitè detinere, nisi in casu, quo curia Romana in maiori sit necessitate. ibidem.*
7. An incurrant hanc censuram, qui impediunt eos, qui nondum deferre victualia cœperunt, sed deferre volebant?
- R. Incurrere.* *ibid.*
8. An etiam incurrat, qui deferentem ad curiam victualia, spoliat pecuniis, non ablati victualibus?
- Respondeo Equè probabiliter: Non incurrere. ibid.*
9. An hanc censuram contraherent, qui inuaderent deferentem solum pecunias, ad Romanam Curiam?
- R. Vt certum: Contrahere.* *ibid.*
10. An eadem innodetur censura, qui spoliat aliquem victualibus, quæ ab ipso deferbantur ad vsum determinatæ personæ, ex curialibus, seu officialibus curiaë?
- R. Vt certum innodari.* 308
11. An etiam tali innodetur censura, qui spoliat victualibus, deferentem illa ad priuatam aliquam personam, quæ licet viuat in loco, vbi moratur curia, non tamen est curialis, aut officialis Curiaë, nec famulus, aut familiaris ipsorum?
- Respondeo Probabilius: Non innodari in hoc casu. ibid.*
12. An ligentur censura huius Canonis, qui deferentem victualia Romam, impediunt, casu quo curiales ea emere non soleant?
- R. Ligari.* *ibid.*
13. An feriatur hac censura, qui deferentem victualia ad curiam compellit ad soluenda Pedagogia, & alia onera, quæ soluuntur ab aliis, iter agentibus?
- R. Vt certum: Non feriri.* *ibid.*
14. An inuadens, aut occidens deferentem victualia ad Romanam Curiam, non animo impediendi delationem victualium, sed ob vindictam, sit hac censura ligatus?
- R. P. Leand. de Censuris.*
- R. Probabilius: Non ligari.* *ibid.*
15. An qui deferentem victualia ad curiam Romanam ob debitum, aut ob patratum crimen in carcerem trudit, in censuram hanc incidat?
- R. Quòd non.* *ibid.*
16. An qui victualia corrupta, vt pisces putridos ad curiam Romanam deferri impedit, incurrat hanc censuram?
- R. Non incurrere.* *ibid.*
17. An peste grassante, vbi nunc est curia possit Princeps, aut Gubernator prohibere suis, ne tali tempore, aut occasione deferrent victualia ad Curiam?
- R. Posse ab incurfione.* 309
18. An nomine victualium intelligantur omnia, quæ ad esum, potum & victum spectant?
- R. Intelligi.* *ibid.*
19. Quænam intelligantur, per illa verba Canonis: seu alia, ad vsum Romana Curiaë necessaria?
- R. Intelligi quacumque necessaria sunt ad statum, decentem ornatum, &c. Curialium.* *ibid.*
20. An etiam comprehenderetur sub hac censura, qui prohiberet, ne ad Romanam Curiam deferantur canes, & accipitres, taxilli, etiam alex, simia, psittaci, & similia recreationi Curialium inseruientia?
- R. Non comprehendendi.* *ibid.*
21. An qui Tabellarios impedit ne literas Romam deferant afficiatur hac censura?
- R. Probabilius, Affirmatiuè.* *ibid.*
22. Quid veniat appellatione Romanæ Curiaë, cuius intuitu sub excommunicatione prohibetur, ne victualia, & alia ad vsum curiaë necessaria deferri impediatur?
- R. Intelligi Curia, idem quod Sedes Apostolica. ibid.*
23. An paruitas materiae ab hac excuset censura, & quænam censeatur materiae paruitas?
- R. Ad primum. Excusare. Ad secundum paruitatem materiae iudicio prudentis desiniri debere. ibid.*

DISPUTATIO IX.

De nona excommunicatione, lata contra laedentes eos, qui ad Sedem Apostolicam veniunt, vel ab ea recedunt: Tum etiam contra eos, qui vexant, sine iurisdictione in Curia commorantes.

Q. I. **C**ontra quas personas, lata sit hæc excommunicatio?

R. Quòd contra spoliantes, mutilantes, interficientes, &c. illos, qui veniunt ad Sedem Apostolicam. 310.

2. An incurrant hanc censuram, qui interficiunt, vel mutilant, &c. eos, qui ad summum Pontificem veniant, non tanquam ad Papam vt Papa est, sed tanquam ad Principem temporalem, vt v.g. ab illo officium temporale assequantur, &c?

R. Equè Probabiliter: Incurrere. *ibid.*

3. An incurrant, qui mutilant, aut spoliant, &c. venientes Romam, deuotionis, aut stationis, et si indulgentiarum causa.

R. Certè: Non incurrere. *ibid.*

4. An incurrat excommunicationem ille qui interficit aut spoliat, &c. aliquem proficiscentem Romam

Index Tractatum, Disputationum,

- mam ad sedem Apostolicam putantem ibi esse, cum tamen alibi sit ?
R. Probabilius : Non incurrere. ibid.
5. An cum Papa in hoc Canone dicit: *venientes, & recedentes*, intelligat de eisdem, qui ad Sedem Apostolicam venerunt, deinde expeditis negotiis reuertuntur ad suos, ita, vt velit excommunicare omnes qui offendunt eos, siue accedendo, siue recedendo ?
R. sic intelligere. 311
6. An incurrat eandem censuram, qui occidit, spoliat, &c. aliquem discedentem à sede Apostolica, ad quam non venerat ad negotia tractanda, sed in curia morabatur ?
R. Non incurrere. ibid.
7. An qui mutilat, aut spoliat, &c. illum qui venit ad Sedem Apostolicam, eo tempore, quo apud illam commoratur, hac excommunicatione obstringatur ?
R. Vt certum : Non obstringi modo. ibid.
8. An qui vnum tantum hominem accedentem ad Sedem Apostolicam interficit, aut spoliat ligetur censura in hoc Canone expressa ?
R. Ligari. ibid.
9. An etiam ligetur dicta censura, qui debilitat membrum illius, qui ad Sedem Apostolicam accedit, ita, vt suum officium exercere nequeat ?
R. Probabilius in hoc casu non ligari. ibid.
10. An incurrat censuram huius Canonis, qui digitum, vel auriculam, vel mamillam, vel dentem, aut similem partem corporis, ad Sedem Apostolicam venientis, aut ab illa recedentis, amputauit, aut abscidit ?
R. Clarius. Non incurrere, nisi aliàs membrum esset magnum, &c. 312
11. An clam surripiens pecuniam ab accedentibus ad Sedem Apostolicam, afficiatur hac excommunicatione, lata contra spoliantes præfatos accedentes ?
R. Probabilius : Non incurrere. ibid.
12. An incidant in hanc censuram, illi, qui accedentes, seu recedentes à Sede Apostolica spoliant non rebus ipsorum propriis, sed aliorum ipsis accommodatis, aut in custodiam traditis ?
R. Incidere. ibid.
13. An Rapiens vxorem, filios, aut famulos, quos accedens ad sedem, seu recedens à sede Apostolica secum ducebat excommunicatione huius Canonis ligetur ?
R. Probabilius : Ligari excommunicatione. ibidem.
14. An occidens, spolians, aut mutilans infideles ad sedem Apostolicam venientes in hanc incidant censuram ?
R. Probabilius : Incidere. ibid.
15. An qui capiunt, detinent, aut manibus comprehendunt accedentes ad sedem Apostolicam, aut ab illa recedentes, censura huius Canonis astringantur ?
R. Tanquam certum : Astringi. 313
16. An etiam astringeretur hac censura, qui aliquem venientem ad sedem Apostolicam caperet, sed paulò post illum liberè dimitteret ?
R. Absolutè dicendum. Quòd astringeretur ? ibidem.
17. An etiam ligetur hac censura, qui accedentem ad Sedem Apostolicam capit, & punit, ob delictum in sua diœcesi patratum ?
R. Non ligari. ibid.
18. An capiens aliquem venientem ad sedem Apostolicam & in domo includens, ne ab hostibus offendatur, huic excommunicationi subiiciatur ?
R. Tanquam certum : Non subiici. ibid.
19. An qui sine vlla captura, sed sola fraude & dolo detinet proficiscentem ad sedem Apostolicam, hac censura feriatur ?
R. Probabilius : Affirmatiuè. ibid.
20. An qui non violenta actione, sed tantum præcepto, aut verbis minatoriis detinet venientem, ne ad sedem Apostolicam accedat incidat in hanc excommunicationem ?
R. Probabilius : Incidere. ibid.
21. An qui vendicantes sibi iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, occidunt, mutilant, spoliant, capiunt, aut detinent commorantes in curia sedis Apostolicæ causa negotiorum in ea expediendorum excommunicationem incurrant ?
R. Tanquam certum : Incurrere. ibid.
22. An qui priuata autoritate, morantes in curia occideret, mutilaret, aut spoliaret, &c. incideret in hanc censuram ?
R. Nunc iam vt certum : Non incidere. 314
23. An Episcopus, vel alius Prælatus, qui præfatas prohibitas actiones præstat contra sibi subditum in curia commorantem, contrahat hanc excommunicationem ?
R. Tanquam certum : Contrahere. ibid.
24. An vt hæc censura incurratur, necessum sit, quod morans in curia, contra quem aliqua ex relatis actionibus exercetur, sit vnus ex curialibus, qui Romæ versantur ?
R. Probabilius : Sufficere, quod in curia reperiat. ibid.

DISPUTATIO X.

De decima excommunicatione, lata contra ledentes Romipetas, ac Peregrinos, qui Romam deuotionis causa petunt.

- Q. I. **C**ontra quas personas lata sit hæc excommunicatione ?
R. Quòd contra interficientes mutilantes, &c. Romipetas, Peregrinos. 314
2. An qui interficit, vel mutilat, &c. quemcumque Romam venientem, censura huius decimi Canonis feriatur ?
R. Tanquam certum : Quòd non. ibid.
3. An incurrat censuram huius Canonis, qui aliqua ex prohibitis actiobibus vexaret illum, qui Romam venit, principaliter causa deuotionis, & minus principaliter ad emendum aliquid, vel quid simile per agendum ?
R. Tanquam certum : Incurrere. 315
4. An etiam incurreret hanc censuram, qui interficeret, vel mutilaret, &c. illum, qui principaliter, ob beneficium, vel absolutionem à censuris, vel dispensationem obtinendam, vel ob aliud negotij tractandum, Romam veniret; sed dum in vrbe existeret, vellet Ecclesias visitare, &c ?
R. Tanquam certum : Non incurrere. ibid.
5. An occidens, vel mutilans, &c. peregrinantem ad urbem, deuotionis causa, incurrat hanc censuram si in

Quæstionum, & Resolutionum.

si in vrbe non existat Papa vel Romana curia?

R. *Tanquam certum: Incurrere.* *ibid.*

6. An item incurrat excommunicationem huius Canonis, qui offendit vna ex præfatis actionibus, Romanum ciuem, sacra Vrbs loca visitantem?

R. *Non incurrere.* *ibid.*

7. An vexans peregrinos proficiscentes ad sepulchrum Domini; vel ad sanctum Iacobum Compostellanum, vel ad ædem Compostellanam, vel ad ædem Lauretanam, huic excommunicationi subiaceat?

R. *Nunc non subiacerè.* *ibid.*

8. An offendens Romipetam, volentem, solum visitare Ecclesias, extra mœnia vrbs existentes, vt sancti Laurentij extra muros, sancti Sebastiani sancti Pauli, &c. vinculo huius excommunicationis ligeretur?

R. *Ligari.* 316

9. An non solum, qui Romam petit causa visitandi Ecclesias, vel venerandi reliquias, aut consequendi indulgentias, sed etiam, causa adimplendi votum, vel pœnitentiam iniunctam, dicatur, causa deuotionis Romam adire, & gaudeat, priuilegio huius Canonis?

R. *Probabilius. Gaudere.* *ibid.*

10. An offendens, Clericum Religiosum, Romam deuotionis causa euntem, sine licentia tamen sui superioris, excommunicationem huius Canonis incurrat?

R. *Probabilius: Incurrere.* *ibid.*

11. An etiam offendens Paganum, Iudæum, hæreticum, aut alia via excommunicatum, accedentem ad vrbe, causa conuersionis, absolutionis, aut deuotionis incidat in hanc censuram?

R. *Incurrere.* *ibid.*

12. An occidens, aut mutilans, aut aliis actionibus prohibitis vexans Romipetas, aut peregrinos, dum in vrbe versantur, deuotè visitando Ecclesias. Venerando reliquias, &c. hanc excommunicationem incurrant?

R. *Vt certum: Affirmatiuè.* 317

13. An qui Romam, causa deuotionis venit, sed ibi mutato proposito, nulla pia opera aut deuotionis exercuit, fruatur priuilegio huius Canonis, dum ad suos reuertitur?

R. *No. frui.* *ibid.*

14. An gaudeant priuilegio huius Canonis Peregrini, qui dum veniunt ad vrbe deuotionis gratia diuertunt ad visendum amicum aut aliquid agendum, &c?

R. *Gaudere.* *ibid.*

15. An per hunc Canonem sit excommunicatus ille, qui Romipetas, etiam iniuste verberat, aut percutit, sine vulnere?

R. *Quòd non.* *ibid.*

16. An si quis Romipetam occideret, vel mutilaret, vel vulneraret, &c. non ex proposito, sed ex subito iræ motu, aut alia passione insurgente, incidat in hanc censuram?

R. *Tanquam quid certum; Incidere.* 318

17. An Peregrinus, qui alium peregrinum occidit, vel mutilat, &c. hac ligeretur censura?

R. *Tanquam certum ligari.* *ibid.*

DISPV TATIO XI.

De undecima excommunicatione, lata contra offendentes S. R. E. Cardinales & alios Prælatos.

Q. 1. **C**ontra quas personas lata sit hæc excommunicatio?

R. *Quòd contra vulnerantes, mutilantes, &c. & hostiliter insequentes Prælatos, Cardinales Nuntios, &c.* 318

2. Quid significet Pontif. per has voces, quibus vitur, ad significandas relatas actiones prohibitas?

R. *Quòd ex præfatis vocibus iam patet disp. 9. & 10. ibid.*

3. An si quis impetum faciat ad domum Cardinalis vel Patriarchæ, &c. & obsideat illum, vel claudat in domo, non ad carcerandum, sed solum, vt verecundiam inferat, hanc excommunicationem incurrat?

R. *Probabilius: Non Incurrere.* 319

4. An qui Cardinalem, vel Patriarcham, &c. insequens telum, vel saxum proicit ad illum interficiendum, hac excommunicatione obstringatur?

R. *Obstringi.* *ibid.*

5. An non admittens Cardinales, Patriarchas Archiepiscopos, Episcopos, legatos, & Nuntios ad possessionem suarum Ecclesiarum, aut ad Prouincias, ad quas mittuntur, censura huius Canonis feriat?

R. *Non ferri.* *ibid.*

6. An eiiciens aliquem Prælaturum, ex dictis à domo Regis, seu Principis comprehendatur hac censura?

R. *Tanquam certum non comprehendit.* *ibid.*

7. An eiiciens legatum, vel Nuntium, Episcopum vel Archiepiscopum, à locis in quibus iurisdictionem exercere possunt, afficiatur hac censura?

R. *Longè probabilius affici.* *ibid.*

8. An eiiciens Episcopum, aut Archiepiscopum aut alium ex Prælati præfatis, ex locis in quibus nati sunt, vel domicilium habent, vel ex suis Castris, aut oppidis quæ bona sunt patrimonialia hanc censuram incurrat?

R. *Probabilius: Incurrere.* 320

9. An vt incurratur hæc excommunicatio, ob eiectionem præfatorum Prælatorum opus sit, vt eiectio fiat facto, & non sufficiat verbis?

R. *Respondeo sufficere quòd fiat verbis.* *ibid.*

10. An hac excommunicatione feriat occidens, aut mutilans, &c. qui ad Cardinalitiam dignitatem euecti à Pontifice sunt, & consensum electioni præstiterunt, galorum tamen rubeum non obtinuerunt?

R. *Tanquam certum: Affirmatiuè.* *ibid.*

11. An etiam, qui occideret, mutilaretve, &c. Cardinales Ecclesiæ S. Iacobi, afficeretur excommunicatione huius Canonis?

R. *Tanquam certum: Affirmatiuè.* *ibid.*

12. An interficiens, aut capiens, &c. Episcopum electum, & confirmatum, sed non consecratum, vinculo excommunicationis huius ligeretur?

R. *Probabilius: Non ligari.* 321

13. An interficiens Episcopum excommunicatum, suspensum, interdictum, irregularem, aut

Index Tractatum, Disputationum.

degradatum verbaliter incidat in censuram huius Canonis?

R. Incidere. *ibid.*

14. An item in excommunicationem huius Canonis incidat, qui Clericum, vel Religiosum, de familia Cardinalis, Nuntij, vel Episcopi, occidit, mutilat, vel vulnerat, &c.

R. Longè probabilius: Non incidere. *ibid.*

15. An saltem offendentes, non solum Clericos vel Religiosos familiares Papæ, vel Cardinalium, sed etiam Patriarcharum, Archiepiscoporum re incidat in excommunicationem, latam in cap. *Felicis* de pœnis?

R. Probabilius Neutros incidere. *ibid.*

16. An Cardinalis, Episcopus, vel Nuntius mutilans, occidens capiens, alium Cardinalem, Episcopum, vel Nuntium, excommunicatione huius Canonis afficiatur?

R. Affici. 3 2 2

17. An Cardinalis, seu Episcopus, &c. seipsum vulnerans, aut percutiens excommunicationi huius Canonis subiiciatur?

R. Probabilius subiici. *ibid.*

18. An occidens, aut percutiens, Cardinalem seu Episcopum, turpiter inuentum cum propria matre, vxore, vel filia hanc excommunicationem incurrat?

R. Probabilius: Non incurrere. *ibid.*

19. An mandans, ratum habens, vel consulens seu fauens, & auxilians præfata delicta in excommunicationem incidant?

R. Affirmatiuè. *ibid.*

DISPUTATIO XII.

De duodecima excommunicatione, lata contra offendentes, Recurrentes ad Romanam Curiam, super eorum causis, & negotijs.

Q. 1. **C**ontra quas personas lata sit hæc excommunicatio?

R. Ex textu Canonis, &c. 3 2 2

2. In quo distinguatur hæc censura ab alia in ordine nona?

R. Quòd in eo quod in hac excommunicentur illi qui recurrunt ad sedem Apostolicam. 3 2 3

3. An incurrant excommunicationem huius Canonis, illi, qui occidunt, seu percutiunt spolianteve recurrentes ad Curiam super eorum causis, casu quo ex aliis motiuis, & occasionibus eos occidunt, percutianteve, &c?

R. Tanquam certum: Non incurrere. *ibid.*

4. An Recurrens ad curiam pro suis negotijs gaudeat priuilegio huius Canonis, casu quo ipsis iam absolutis, & finitis in suam domum sit reuersus?

R. Non gaudere. *ibid.*

5. An saltem gaudeat priuilegio huius Canonis Recurrens ad curiam, dum ad suam domum reuertitur?

R. Probabilius: In eo casu gaudere. *ibid.*

6. An ad incurrendam excommunicationem huius Canonis, opus sit, vt prædictæ actiones fiant auctoritate iudiciaria laica?

R. Tanquam certum: Non esse opus. *ibid.*

7. An qui iniuste occidit, seu percutit aut spoliat illum, qui iniuste recurrit ad Sedem Apostolicam excommunicationem huius Canonis incurrat?

R. Probabilius: Incurrere. *ibid.*

8. An ratas habens actiones in hoc Canone prohibitas, vinculo huius excommunicationis ligetur?

R. Probabilius: Non ligari. 3 2 4

9. An non impediens præfata fieri delicta vinculo huius censuræ obstringatur?

R. Non obstringi. *ibid.*

DISPUTATIO XIII.

De decima tertia excommunicatione, lata contra Appellantes à grauamine, aut executione litterarum Apostolicarum, ad laicam Potestatem?

Q. vnic. **C**ontra quos lata sit hæc excommunicatio?

R. Latè ex textu Canonis, & omittitur quia latè à pluribus Doctoribus in Hispania tractata, &c. 3 2 4

DISPUTATIO XIV.

De decima quarta excommunicatione, lata contra eos, qui causas spirituales commissas à Papa virtute litterarum Apostolicarum ad se aduocant, vt illarum executionem impediunt?

Q. 1. **C**ontra quos lata sit hæc excommunicatio?

R. Ex textu Canonis latè, &c. 3 2 5

2. Quæ sit materia, quæ actiones, & quæ personæ comprehensæ in hac excommunicatione?

R. Quòd materia est sacrilegium, &c. actiones plurimæ, & persona quæ per se vel per alios dictas actiones exercent, &c. *ibid.*

3. An incidant in excommunicationem huius Canonis qui aduocant ad se à dictis Ecclesiasticis Iudicibus causas non spirituales, sed temporales?

R. Tanquam certum: Non incidere. *ibid.*

4. An ad incurrendam excommunicationem huius Canonis opus sit, vt aduocentur ad sæculare tribunal causæ, quæ coram Ecclesiastico tribunali erant introductæ?

R. Omnino opus esse. *ibid.*

5. An, vt Magistratus sæcularis incurrat hanc censuram, auocando causas spirituales ab Auditoribus Sedis Apostolicæ necesse sit, vt hoc faciat auctoritate Iudiciaria, & etiam prætextu priuilegiorum, & gratiarum, quas præterdit, à Sede Apostolica obtinuisse?

R. Probabilius: Vtrumque esse necessarium. 3 2 6

6. An auocatio causarum spiritualium à Iudicibus Ecclesiasticis, sit sub hac excommunicatione vetita, non solum casu, quo fiat auctoritate laica, sed etiam casu, quo fiat auctoritate Ecclesiastica?

R. Multipliciter diuersas sententias concordando, &c. ibidem.

7. An Auocatio causarum specialium, sit vetita sub excommunicatione huius Canonis non solum, si causæ dictæ auocentur à Iudicibus Sedis Apostolicæ, verum etiam, si auocentur ab aliis Iudicibus Ecclesiasticis?

R. Probabilius: Esse vetitam. *ibid.*

8. An

Quæstionum, & Resolutionum.

8. An impediens causarum spiritualium cursum, prosecutionem, audientiam, personas, Capitula, &c. causas ipsas prosequi volentes incurrat hanc excommunicationem, nisi etiam se, tanquam Iudicem in earum cognitione interponat?
R. Incurrere. 327
9. An Aduocatus, vel Procurator, qui impedit cursum, seu prosecutionem causarum spiritualium incidat in cuius Canonis censuram?
R. Quòd non. *ibid.*
10. An priuata persona, compellens per vim, & metum, partes actrices, ad reuocandas citationes & inhibitiones, vel ad consentiendum absolutioni eorum, contra quos tales inhibitiones & literæ emanarunt; obstringatur excommunicatione huius Canonis?
R. Probabilius: Obstringi. *ibid.*
11. An qui partes actrices inducit, ad curandam absolutionem aduersarij, &c. via iudicaria, vel precibus, aut pecunia, aut alio modo, excluso vis, & metus, etiam in excommunicationem incidat?
R. Non incurrere. *ibid.*
12. An incidat in excommunicationem huius Canonis qui non partes, sed iudicem, qui excommunicationem, & alias pœnas pronunciauit, compellit, vt absolutionem impendat, & alias pœnas reuocet?
R. Negatiuè. *ibid.*
13. An laici iudices auocantes causas spirituales, à iudicibus Ecclesiasticis ex priuilegio summi Pontificis, à censura huius Canonis excusentur?
R. Excusari. *ibid.*
14. An Augustissimus noster Hispaniarum rex & eius Magistratus, ac Consiliarij, gaudeant præfato priuilegio, in causis prohibendæ violentiæ, iniuriæ, seu damni ita, vt virtute illius licitè auocent causas à iudicibus Ecclesiasticis?
R. Vt verum: Gaudere dicto priuilegio. 328
15. An Magistratus, seu Consiliarij Regis Hispaniæ atquæ Galliæ, siue aliorum Principum incurrant excommunicationem huius Canonis, detinendo Bullas Apostolicas, aut cognoscendo causas Ecclesiasticas, aut auocando eas à iudicibus Ecclesiasticis, si id faciant prætextu impediendæ violentiæ, & perturbationis, in Republica vitandæ?
R. Vt ferè certum: Esse licitum. *ibid.*
- Respondeo, &c.* *ibid.*

DISPUTATIO XV.

De decima quinta excommunicatione Bullæ, lata contra trahentes personas Ecclesiasticas ad Tribunal seculare, & contra facientes statuta, quibus Ecclesiastica libertas laeditur?

- Q. 1. **C**ontra quos lata sit hæc excommunicatione?
R. Latè in textu Canonis. 328
2. An si iudex laicus, siue sponte ratione sui officij, siue ad instantiam partis recurrentis ad eum, trahat aliquam personam Ecclesiasticam ad suum tribunal, excommunicationem huius Canonis incurrat?
R. Tanquam certum: Incurrere. 329

3. An iudex sæcularis feriatur excommunicatione huius Canonis, casu quo clericum, spontè accedentem ad suum tribunal vt coram eo se purget, admittat ad purgationem, & sententiam profert?
R. Probabilius: Non feriri in tali casu. *ibid.*
4. An pars, seu eius Procurator, aut quæuis alia priuata persona, qui curat & instat apud iudicem sæcularem, vt Ecclesiasticos, ad suum trahat tribunal, afficiatur excommunicatione huius Canonis?
R. Tanquam certum: Quòd non. *ibid.*
5. An incurrat hanc excommunicationem iudex sæcularis, qui amicabiliter, & absque vlla coactione, suadet alicui Ecclesiastico, vt ad suum accedat tribunal, vt sedentur lites?
R. Non incurrere. *ibid.*
6. An iudex sæcularis, qui inique vexat clericos, aut eius consanguineos, vel famulos, aut colonos, vt sic cogat illum ad suum accedere tribunal, sit excommunicatus?
R. Tanquam certum: Esse. *ibid.*
7. An non solum iudex laicus, sed etiam Ecclesiasticus, trahens, iurisdictione laica, personas Ecclesiasticas ad suum tribunal, excommunicationem huius Canonis incurrat?
R. Incurrere. *ibid.*
8. An iudex laicus incurrat hanc censuram trahendo Ecclesiasticum ad suum tribunal ob grauissima aliqua delicta?
R. Absolutè: Incurrere. *ibid.*
9. An laico iudici liceat trahere ad suum tribunal, & iudicare clericum degradatum seu realiter depositum?
R. Tanquam certum: Licere ei. *ibid.*
10. An etiam sit licitum iudici laico trahere ad suum tribunal clericum bigamum?
R. Etiam licere. *ibid.*
11. An in causa feudi licitum sit Iudici Domino laico, trahere ad suum tribunal clericum feudum laicum, possidentem?
R. Vt ferè certum: Esse licitum. *ibid.*
12. An in causa reconuentionis in ciuilibus possit laicus reconuenire clericum, coram eodem iudice sæculari, apud quem clericus vt actor conuenit laicum?
R. Possè in tali casu. *ibid.*
13. An etiam sit licitum laico reconuenire clericum in causis criminalibus coram iudice laico?
R. Tanquam certum: Non esse ei licitum. *ibid.*
14. An ob negligentiam, vel ob defectum Iustitiæ Ecclesiasticæ, possit iudex laicus trahere à suum tribunal personas Ecclesiasticas?
R. Tanquam certum: Non posse absque incurfione. 331
15. An absque incurfione censuræ, possit iudex laicus eiicere à Regno clericum seditiosum & perturbatorem Reip.
R. Vt certum ferè mihi: Non posse. *ibid.*
16. An laicus possit capere, & punire pœna pecuniaria Ecclesiasticos impediens, aut resistentes iurisdictioni laicali?
R. Quòd nec ob resistentiam, nec ob aliam causam. *ibidem.*
17. An laicus iudex possit punire Ecclesiasticos pœna pecuniaria, casu, quo illi signa reuerentiæ non exhibuerint, aut coram illo deliquerint?
R. Tanquam certum: Non posse. *ibid.*
18. An Ecclesiastici crimen læsæ Maiestatis committentes

Index Tractatum, Disputationum,

- rentes possint puniri à Iudice laïco, ab eoque condemnari ?
R. Vt certum : Non posse. 332
19. An iudex laïcus possit trahere ad suum tribunal, & punire Ecclesiasticos aliquos delinquentes in officio aliquo sæculari illis ab ipsomet Principe, seu iudice concessio ?
R. Probabilius : Non posse absque incurfione, &c. ibidem.
20. An iudex laïcus possit absque incurfione huius Canonis censuræ punire Ecclesiasticum Assassinum, hoc est, Ecclesiasticum, qui pretio aliquem occidit, aut occidi mandat ?
R. Vt mihi certum : Non posse. *ibid.*
21. An casu, quo Ecclesiasticus, sit notorius sodomita, possit licitè iudex sæcularis illum punire ?
R. Non posse. *ibid.*
22. An concessum sit iudici laïco clericum incorrigibilem ad suum tribunal tradere & punire ?
R. Absolutè loquendo esse illi concessum. *ibid.*
23. An iudex laïcus possit conuenire Ecclesiasticos, & trahere ad suum tribunal pro solutione Gabellæ, casu, quo teneantur illam solvere ?
R. Longè probabilius : Non posse. 333
24. An iudex laïcus possit trahere ad suum tribunal, & punire clericum, pro delicto commisso ante clericatum ?
R. Non posse. *ibid.*
25. An saltem possit iudex laïcus liberè punire clericum, qui post delictum patratum assumpsit habitum clericalem, intentione se subtrahendi à iurisdictione sæculari ?
R. Probabilius : Adhuc non posse. *ibid.*
26. An vt facientes, ordinantes, seu publicantes statuta, decreta ordinationes, &c. contra libertatem Ecclesiasticam, excommunicationem incurrant, sit necessum, vt id ex intentione faciant ?
R. Tanquam certum : Esse necessum. *ibid.*
27. Quid sit statuta facere contra Ecclesiasticam libertatem, & publicare ?
R. Quòd est publica authorittate constituere superioris voluntatem disponere, &c. 334
28. An qui vnã solum ex his actionibus facit excommunicationem huius Canonis incurrat ?
R. Vt ferè certum : Incurrere. *ibid.*
29. An faciens statuta, seu decreta contra libertatem Ecclesiasticam incidet in hanc excommunicationem, etiam ante promulgationem illorum ?
R. Vt probabile : Affirmatiuè. *ibid.*
30. An qui statutum edidit, aut ordinauit; afficiatur excommunicatione, sequuta publicatione, si statuta, nunquam executioni mandentur ?
R. Affici statim. *ibid.*
31. An princeps, qui contra libertatem Ecclesiasticam non fecit statutum, tamen ab alio factum promulgari curat, excommunicationem huius Canonis contrahat ?
R. Contrahere. *ibid.*
32. An præcones, & alij inferiores Ministri, qui statutum contra libertatem Ecclesiæ libere promulgant, censuram huius Canonis incurrant ?
R. Probabilius : Incurrere. *ibid.*
33. An scriptores statutorum contra libertatem Ecclesiasticam, etiam sub hac excommunicatione comprehendantur ?
R. Probabilius : Comprehenendi. 335
34. An Magistratus, seu Rectores, ciuitatum scientes seruari statuta contra libertatem Ecclesiasticam, & non impediendes, hanc excommunicationem incurrant ?
R. Absolutè : Non incurrere. *ibid.*
35. An incurrant hanc Bullæ censuram qui statuta facta contra libertatem Ecclesiasticam non delent ex libris publicis, etiam, si non faciant ea seruari ?
R. Tanquam certum : Non incurrere. *ibid.*
36. An saltem incurrant excommunicationem laicam in cap. *Nouerit, de sent. excomm.* qui dicta statuta omittunt delere de libris capitularibus, etiam, si obseruari non curent ?
R. Affirmatiuè stando in iuris rigore iuris, sed secundum equitatem & in praxi negatiuè, &c. *ibid.*
37. Quando statutum aliquod censendum sit contra libertatem Ecclesiasticam, ita, vt nec facere, nec ordinare illud quis possit, nec ordinato uti, nisi velit in excommunicationem huius Bullæ incidere ?
R. Quòd quando ex intentione, &c. 336
38. Quænam statuta in particulari censenda sint contra libertatem Ecclesiasticam ?
R. Quòd ea quæ tollunt, adunt, in genere vel specie priuilegia, &c. *ibid.*

DISPUTATIO XVI.

De decima sexta excommunicatione, lata contra impediendes Prælatos, ne sua iurisdictione vtantur.

- Q. I. **C**ONTRA quas personas lata sit hæc censura ?
R. Late in textu Canonis. 336
2. An hanc excommunicationem contrahant qui sine vi, & metu, sed precibus, pecunia, premio, amore, aliave via, impedit iudicem Ecclesiasticum, ne sua iurisdictione vtatur ?
R. Non contrahere. *ibid.*
3. An qui iustè impedit Prælatos, ne sua iurisdictione vtantur, hanc excommunicationem incurrat ?
R. Non incurrere. *ibid.*
4. An non solum publicæ personæ, quæ iurisdictionem habent, sed etiam priuata impediendes iudices Ecclesiasticos, ne suam iurisdictionem exerçant, huius Canonis excommunicationem incurrant ?
R. Affirmatiuè. *ibid.*
5. An qui noctu dilacerat edictum Episcopi in loco publico affixum, huius Canonis excommunicatione feriatur ?
R. Feriri. *ibid.*
6. Quot modis potest impediendi iudex Ecclesiasticus, ne vtatur iurisdictione sua ?
R. Quòd tribus, &c. *ibid.*
7. An impediendes Abbates, Decanos, Archidiaconos, & Vicarium Generalem Episcopi, ne sua iurisdictione vtantur, hanc excommunicationem contrahant ?
R. Tanquam certum, contrahere. *ibid.*
8. An etiam incurrat censuram huius Canonis, qui impedit iudices Ecclesiasticos ordinarios in causis mixti fori ?
R. Quòd non incurrat, si accipiat causam, antequam ad iudicem Ecclesiasticum deducatur. 338
9. An impediens Episcopum ne absolutionem Sacramentalem alicui impendat, aut ne potestatem ordinis exercent, censuram huius Canonis incurrat ?
R. Probabilius : In neutro casu incurrere. *ibid.*
10. An

Quæstionum, & Resolutionum.

10. An si quis ad tribunalia sæcularia recurrat, antequam iudices ordinarij sententias ferant, excommunicationem huius Canonis contrahant?
R. Aequè probabiliter : Contrahere. ibid.

DISPUTATIO XVII.

De decima septima excommunicatione, lata contra usurpantes sedis Apostolicæ & aliorum Ecclesiasticorum iurisdictiones, aut fructus, aut denique contra illos, sine facultate superioris sequestrantes?

Q.1. **C**ontra quas personas lata sit hæc censura?

R. Ex Canone, &c. 338

2. An personæ, quæ per hunc Canonem, prohibentur iurisdictiones, fructus, redditus etiam Ecclesiasticorum usurpare, sint solum personæ publicæ, & potestatem habentes, an etiam priuatæ?

R. Probabilius : Quod omnes. ibid.

3. An non solum laicæ personæ, verum etiam Ecclesiasticæ prædicta usurpantes, sint hac censura comprehensæ?

R. Probabilius : Affirmatiuè. 339

4. An fures, seu latrones, qui fructus, aut proventus Ecclesiasticorum furantur, aut rapiunt, incidant in censuram huius Canonis?

R. Probabilius : Non incidere. ibid.

5. An qui usurparet proventus alicuius Episcopatus, seu beneficij, aut Ecclesiæ vacantis hanc incurreret censuram?

R. Probabilius longè : Incurrere. ibid.

6. An usurpans fructus sedis Apostolicæ mortuo summo Pontifice, huius Canonis censuram incurrat?

R. Tanquam certum : Incurrere. ibid.

7. An usurpans fundos; prædia, Ecclesias, vel ipsamet beneficia, censuram hanc, etiam incurrat?

R. Probabilius : Etiam incurrere. ibid.

8. An usurpans iurisdictionem spiritualem Prælatorum, sit per hunc Canonem excommunicatus?

R. Probabilius : Etiam esse. 340

9. An qui scienter retinet fructus beneficij aut Ecclesiæ, ab alijs usurpatos in excommunicationem hanc incidat?

R. Tanquam certum : Incidere. ibid.

10. An qui usurpat fructus alicuius clerici titulo Patrimonij ei competentis, Canonis huius censuram contrahat?

R. Non contrahere. ibid.

11. An creditor, qui non potest alia via suum creditum recuperare incurrat hanc censuram subtrahendo clerico ex fructibus beneficij, quantum credito correspondet?

R. Tanquam certum : Non incurrere. ibid.

12. An clerici cædentes arbores frugiferas suorum beneficiorum, & eas sibi appropriantes in hanc excommunicationem incidant?

R. Tanquam quid certum : Non incidere. ibid.

13. An personæ, quæ per hunc Canonem prohibentur sequestrare dictos fructus non solum sint publicæ, sed priuatæ?

R. Solum publicas prohiberi. ibid.

14. An etiam iudices Ecclesiastici, sequestrantes bona ad Ecclesiasticos pertinentes, sint sub hanc censuram comprehensî?

R. Esse comprehensos. 341

15. An non solum iudices, sed etiam eorum Ministri exequentes sequestrum, hanc excommunicationem incurrant?

R. Tanquam certum : Incurrere. ibid.

16. An qui instat, & procurat, apud iudicem, præsertim sæcularem sequestrationem Ecclesiasticorum fructuum sibi concedi incidat in hanc censuram?

R. Probabilius : Nullo modo incidere. ibid.

17. An iudex sequestrans fructus Ecclesiasticos ad tollendas lites, aut ob aliam honestam causam, sit per hunc Canonem excommunicatus?

R. Tanquam quid certum : Esse. ibid.

18. An iudices laici, qui fructus Ecclesiasticos sequestrant, sine facultate legitima incurrant hanc censuram; si id faciant, ut Ecclesiastici tædio affecti desistant ab usurpatione sæcularis iurisdictionis, casu quo usurpatam illam habeant?

R. Omnino : Etiam incurrere. ibid.

19. An non solum Rom. Pontif. sed alij Prælati, possint iudicibus sæcularibus, facultatem sequestrandæ fructus Ecclesiasticos concedere?

R. Tanquam certum : Posse. 342

20. An bonorum Ecclesiasticorum usurpatione, non solum in hac Bulla, sed etiam in alijs locis verita sit?

R. Esse pluribus in locis, &c. ibid.

DISPUTATIO XVIII.

De decima octaua excommunicatione, lata contra imponentes decimas, & alia onera Ecclesiasticis personis, Ecclesijs, Monasterijs, & eorum fructibus?

Q.1. **C**ontra quas personas fertur hæc excommunicatio?

R. Laicè ex textu Canonis, &c. 342

2. An in hanc excommunicationem incidat Princeps, qui imponit Gabellas, & alia tributa clericis, in minoribus ordinibus constitutis?

R. Tanquam certum : Incidere. ibid.

3. An saltem absque incurfione huius censuræ possit Princeps imponere tributa, & alia onera, clericis, solum prima tonsura insignitis?

R. Probabilius : Non posse. 343

4. An ad minus, licitè possit Princeps imponere tributa, & alia onera clericis, qui non obseruant præscripta à Concilio Tridentino sess. 23. capite 6.

R. Probabilius : Nec in præsignato casu posse. ibidem.

5. An Princeps possit absque incurfione huius excommunicationis, imponere Gabellas, & alia tributa super bona Nouitiorum?

R. Probabilius : Non posse. ibid.

6. An onus hospitandi milites, aut Principes possit personis Ecclesiasticis imponi?

R. Tanquam certum : Non posse. 344

7. An exigentes, aut extorquentes ab Ecclesiasticis Gabellas, aut alia tributa, casu quo etiam hæc tantummodo laicis sint imposta, excom

Index Tractatum, Disputationum,

- excommunicatione huius Canonis afficiantur ?
R. Probabilius : Non affici. *ibid.*
 8. An exigens pretium à Clerico pro translatione, aut transitu fluminis in hanc incidat censuram ?
R. Tanquam certum : Quòd non. *ibid.*
 9. An recipiens tributum ab Ecclesiastico, spontè datum in hanc excommunicationem incurrat ?
R. Incurrere, si sit tale tributum impositum, &c. *ibidem.*
 10. An exigens, aut mandans exigi tributa à clericis, animo eas restituendi in fine anni, excommunicationem huius Canonis contrahat ?
R. Absolutè : Quòd sic. *ibid.*
 11. An imponens onera, siue personalia, siue realia famulis clericorum, censura huius Canonis ligetur ?
R. Negatiuè. 345
 12. An Princeps imponens tributa, super bona Patrimonialia, & aliunde acquisita clericorum, hoc Canone sit excommunicatus ?
R. Vt certum : Esse. *ibid.*
 13. An licitum sit laïcis imponere Ecclesiasticis tributa, & onera, de expressa summ. Pontificis licentia ?
R. Tanquam certum : Licitum esse illis. *ibid.*
 14. An laïcis sit licitum imponere clericis onera casu, quo de hoc habeant immemorabilem consuetudinem ?
R. Quòd non. *ibid.*
 15. An Princeps laïcus possit, absque incurfione huius censuræ imponere clericis tributa, & alia onera pro reparatione pontium, aut murorum ciuitatis, pro arcendis hostibus, vel pro aliqua publica causa ?
R. Vt certum mihi : Non posse. *ibid.*
 16. An Prælati Ecclesiastici imponentes onera Ecclesiasticis, huius Canonis censuram incurrant ?
R. Probabilius : Incurrere etiam. 346
 17. An excommunicatio contra imponentes onera Ecclesiis, aut Ecclesiasticis personis, etiam extra hanc Bullam alibi expressa reperitur.
R. Quòd sic vt diuersis cap. de immunitate Ecclesiastica, &c. *ibidem.*

DISPUTATIO XIX.

De decimanona excommunicatione, lata contra Iudices sæculares, qui se in causis criminalibus, interponunt contra personas Ecclesiasticas ?

- Q.1. **C**ontra quas personas lata sit hæc excommunicatio ?
R. Ex Canone, &c. 346
 2. An Reges, seu Principes incurrant hanc censuram huius Canonis, processando, aut faciendo aliam actionem, in eo expressam contra Ecclesiasticos ?
R. Quòd non. 347
 3. An iudices Ecclesiastici interponentes se contra personas Ecclesiasticas in causis criminalibus dum in illis se interponere non possunt, excommunicationem huius Canonis incurrant ?
R. Non incurrere. *ibid.*

4. An incidat in hanc censuram iudex sæcularis, qui in causa criminali facit informationem contra clericum, non vt pœnam inferat, sed vt facti veritas cognoscatur ?
R. Probabilius : Incidere. *ibid.*

5. An etiam incidat in hanc censuram iudex sæcularis, qui in cursu processus comperit delinquentem esse Ecclesiasticum, & nihilominus processum prosequitur ?
R. Etiam incidere. *ibid.*

6. An iudex laïcus, interponens se in causis criminalibus contra clericum consentientem, contra se processum fieri, huic censuræ subiiciatur ?
R. Vt certum : Subijci. *ibid.*

7. An dentur aliqui casus, in quibus laïci possint sine excommunicatione, aliquas actiones in hoc Canone prohibitas facere ?
R. Dari & plures, &c. *ibid.*

DISPUTATIO XX.

De excommunicatione vigesima, lata contra occupantes bona, aut terras Ecclesiæ Romanæ, & eius iurisdictionem in illis vsurpantes ?

Q.1. **C**ontra quos fertur excommunicatio huius vigesimi Canonis ?
R. Ex ipso Canone, &c. 348

2. An qui aufert à dominio sedis Apostolicæ aliquam ciuitatem, non hostiliter, sed pacifice, & sine armis hanc excommunicationem incurrat ?
R. Probabilius : Incurrere. *ibid.*

3. An factio inuadens aliquam ciuitatem Papæ non intentione illam à potestate eius auferendi, sed animo opprimendi suos aduersarios ibi existentes, excommunicationem contrahat ?
R. Contrahere. *ibid.*

4. An Banniti, aut alij facinorosi, qui non animo terras Pontificis occupandi, sed furandi solum, illas deprædantur, hac excommunicatione ligentur ?
R. Probabilius : Non ligari. *ibid.*

5. An vsurpans iurisdictionem supremam tam spirituales, quam temporalem Romanæ Ecclesiæ huius Bullæ excommunicationem incurrat ?
R. Incurrere. *ibid.*

6. An impediens executionem sententiæ latæ à summo Pontifice, in causa punitionis corporalis, aut confiscationis bonorum, censuram huius Canonis incurrat ?
R. Tanquam certum : Incurrere. *ibid.*

7. An vsurpans, vel perturbans supremam iurisdictionem Ecclesiæ Romanæ, Sede vacante, huic censuræ subiaceat ?
R. Tanquam certum : Subiacere. *ibid.*

8. An etiam huic censuræ subiaceat Rex Hispaniarum exercens supremam iurisdictionem in Sicilia, & Sardinia ?
R. Vt certum non subiacere. *ibid.*

9. An inuadens, vel destruens bona priuatorum in terris Romanæ Ecclesiæ existentia, censuram huius Canonis incurrat ?
R. Tanquam certum : Non incurrere. *ibid.*

10. An qui Sede vacante, vel summo Pontifice ægotan

Quæstionum, & Resolutionum.

negotante expoliant Palatium sacrum, excommunicatione huius Bullæ ligentur?
R. Vt certum: Iam non ligari. *ibid.*

TRACTATUS IV.

De Suspensione, secunda censura Ecclesiæ.

DISPUTATIO I.

De diuisione, & natura Suspensionis.

- Q. I. **Q**uot modis accipitur Suspendio?
R. Quod, tribus, præcipue: Nempe, latissime; minus late, & proprie, ac strictè. 350
2. Quid est suspendio, proprie, & in rigore accepta?
R. Quod est censura Ecclesiastica, qua Clericus ob suam culpam priuatur à iure, vel à iudice usu sui officij, aut beneficij, &c. *ibid.*
3. Quotuplex sit suspendio hæc proprie dicta?
R. Quod multiplex: Legatur. *ibid.*
4. An suspendio essentialiter differat à cæteris censuris, & pœnis?
R. Vt certum: Differre. 351

DISPUTATIO II.

De causa Efficienti, Materiali & Formali Suspensionis.

- Q. I. **A**n omnis qui excommunicare potest, possit etiam suspendere?
R. Vt certum: Posse. 351
2. An suspendus à iurisdictione, possit alium suspendere?
R. Posse valide, si non est nominatim suspendus & denunciatus: secus si talis est. *ibid.*
3. An è contra, omnes qui excommunicari possunt, possint etiam suspendi?
R. Vt certum: Quod non omnes. *ibid.*
4. An omnes personæ Ecclesiasticæ possint suspendi?
R. Quod non; quia Papa nequit suspendi. *ibidem.*
5. An Communitas aliqua possit suspendi?
R. Vt certum: Posse. *ibid.*
6. An suspendio proprie dicta, possit imponi absque culpa?
R. Vt certum: Non posse. *ibid.*
7. An suspendio huiusmodi, quæ est censura, imponi possit, pro culpa aliena?
R. Posse Communitati; non particulari, imponi pro culpa aliena. 352
8. An quando suspenditur communitas, v.g. capitulum Canonicorum, & aliqui de capitulo sunt innocentes, hi tali suspensione comprehendantur?
R. Non comprehendunt, casu quo suspendio ponatur propter culpam membrorum, seu Capitularium: secus si ponatur ob culpam regentis Capitulum: v.g. Episcopi,

- copi, vel Decani.* *ibid.*
9. An suspendio imponi aliquando possit pro peccato veniali?
R. Probabilius: Suspensionem maiorem, seu totalem non posse imponi: bene tamen minorem, seu partialem. *ibid.*
10. An forma, sub qua sententia suspensionis fertur, habeat verba determinata?
R. Vt certum: Quod non. 353
11. An suspendio debeat ferri in scriptis, post mentionem, &c?
R. Debere. *ibid.*

DISPUTATIO III.

De effectibus Suspensionis, tam in genere, quam in specie.

- Q. I. **A**n Suspendus ab vno effectu; censeatur etiam suspendus ab aliis actibus, seu effectibus?
R. Non censeari. 353
2. An suspendio absolutè, & sine restrictione prolata, suspendat absolutè ab omnibus, hoc est, ab officio, & beneficio?
R. Probabilius: A nullo effectu suspendere. *ibidem.*
3. An suspendio ab officio, simpliciter, & absolutè lata, priuet omni vsu, tam Ordinis, quam iurisdictionis?
R. Vt certum: Quod sic. *ibid.*
4. An suspendus, sine limitatione, ab officio; sit etiam censendus suspendus à beneficio?
R. Vt multo probabilius: Quod non. *ibid.*
5. An suspendus ab officio, possit fructus beneficij, quod habet percipere?
R. Posse: si aliàs beneficio inseruiat. 354
6. An suspendus absolutè ab officio, validè possit conferri nouum beneficium?
R. Probabilius: Quod sic. *ibid.*
7. An suspendus ab officio, non solum validè, (vt vidimus) sed etiam licitè, possit beneficium conferri?
R. Vt longè probabilius: Non posse licitè. *ibid.*
8. An saltem, suspendus ab officio in perpetuum per iudicis sententiam, sit quoque à beneficio suspendus?
R. Probabilius: Nec in casu, esse à beneficio suspendum. 355
9. An suspendus ab officio, possit Sacramenta, præter ordinem saltem, recipere, & diuinis officiis interesse?
R. Posse. *ibid.*
10. An etiam possit ordinis Sacramentum recipere, qui ab officio est absolutè suspendus?
R. Probabilius: Non posse licitè: secus validè. *ibidem.*
11. An suspendus à beneficio, sit suspendus ab officio?
R. Quod non. *ibid.*
12. An suspendio ab ordine simpliciter lata, prohibeat quemcunque, tam maioris, quam minoris ordinis, actum?
R. Prohibere. *ibid.*
13. An suspendus simpliciter à collatione, seu receptione ordinum sit etiam suspendus à collatione, & receptione primæ tonsuræ?
R. Vt longè probabilius: Quod non. *ibid.*
14. An

Index Tractatum, Disputationum,

14. An suspensus ab ordine superiori, cenſeatur ſuſpenſus ab ordine inferiori ?
R. Vt certum : Non cenſeri. 356
15. An ſuſpenſio facta determinatè ab ordine inferiori, addita particula, *ſolum*, ſeu, *tantum*; prohibeat exercitium ordinum ſuperiorum ?
R. Vt certum : Non prohibere. *ibid.*
16. An ſaltem, ſuſpenſus ab ordine inferiori, ſine vlla reſtrictione, cenſeatur ſuſpenſus ab ordine ſuperiori, etiam caſu, quo hic non includat actum inferioris, ſeu uſum ?
R. Quòd, licet aliqui negent : alij contra affirmant, nequeat exercere actum ſuperioris ordinis : quamuis ſi de facto exerceat, non incurrat irregularitatem. *ibidem.*
17. An ſuſpenſus ab officio prædicandi, cenſeatur etiam ſuſpenſus, à lectione Euangelij, & ab alijs actibus Diaconatus ?
R. Quòd non. *ibid.*
18. An ſuſpenſus à Diaconatu, vel ſubdiaconatu diuiſuè, maneat ab aliquo ſuſpenſus ?
R. Quòd (licet aliqui dicant à nullo : alij ab utroque manere ſuſpenſum) maneat ab vno, vel altero determinate, ad electionem ſuſpenſi. 357
19. An ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſit Sacramentorum capax ?
R. Eſſe. *ibid.*
20. An ſuſpenſus ab ordine, ab Horarum liberetur onere ?
R. Vt certum : Non liberari. *ibid.*
21. An Episcopus ſuſpenſus ab ordine Pontificali, maneat etiam ſuſpenſus ab exercitio ſuæ iuriſdictionis ?
R. Quòd non. *ibid.*
22. An Episcopus ſuſpenſus à Pontificalibus, ſit tantum ſuſpenſus ab uſu inſignium, quæ Episcopis ferre, eſt in more ?
R. Tantum. *ibid.*
23. An ſuſpenſus ab ordine, maneat etiam ſuſpenſus à iuriſdictione ?
R. Vt certum : Non manere ſuſpenſum à iuriſdictionis actibus, niſi alijs ſint connexi, & fundati in ordine. *ibid.*
24. An ſuſpenſus à iuriſdictione ſimpliciter, maneat etiam ſuſpenſus ab ordine ?
R. Non manere ; niſi ſolum ab illis actibus ordinis qui iuriſdictionem requirunt. 358
25. An ſuſpenſus ab Ordine, ſit etiam ſuſpenſus à iure eligendi ?
R. Quòd non. *ibid.*
26. An ſuſpenſus à beneficio, ſit prohibitus percipere fructus talis beneficij ?
R. Vt certum : Quòd ſic. *ibid.*
27. An ſuſpenſo à beneficio, ſint denegandi fructus beneficij, antequam à iudice illis priuetur ?
R. Probabilius : Eſſe denegandos. *ibid.*
28. An beneficiarius ſuſpenſus à beneficio, poſſit licitè percipere fructus beneficij, ſi præſtet officium, quod beneficium exigit ?
R. Probabilius : Non poſſe. *ibid.*
29. An ſaltem, ſuſpenſus à beneficio, ſi egeat, poſſit fructus ſui Beneficij percipere ad ſuſtentionem ſui, & ſuorum ?
R. Probabilius : Non poſſe caſu, quo ſit ſuſpenſus pro contumacia : bene tamen ſi ſit ſuſpenſus in pœnam delicti commiſſi, & non ſit in eius poteſtate ut pœna ſuſpenſionis tollatur. 359
30. An ſuſpenſus à beneficio, ſit etiam ſuſpenſus à iure eligendi, confirmandi, & conferendi beneficij, quòd ei conuenit ratione beneficij, à quo ſuſpenſus eſt ?
R. Probabilius : Quòd non. *ibid.*
31. An ſuſpenſo ſimpliciter à beneficio, poſſit, non ſolum validè, ſed etiam licitè, nouum beneficium dari ?
R. Probabilius : Poſſe validè, ſed non licitè. *ibidem.*
32. An qui multa habet beneficia, ſi ſimpliciter à beneficio ſuſpendatur ; ab omnibus maneat ſuſpenſus ?
R. Manere ab omnibus, ſi ſuſpenſio lata ſit propter cauſam generalem : ſecus ſi propter particularem. 360
33. An ſuſpenſus ſimpliciter à beneficio, maneat etiam ſuſpenſus à iure percipiendi penſiones ?
R. Quòd (licet alij negent : alij contra affirmant) maneat ſuſpenſus à penſione, qua datur titulo ſpirituali, & Eccleſiaſtico : non verò à penſione, qua non datur ex hoc titulo. *ibid.*
34. An ſuſpenſus à beneficio, priuatus maneat etiam diſtributionibus quotidianis, quæ propter diuinas Horas, & officium, clericis aſſiſtentibus dari ſolent ?
R. Vt longè probabilius : Manere etiam priuatum. *ibidem.*
35. An Episcopus, qui ſimpliciter ſuſpenditur à beneficio, ſit etiam ſuſpenſus à Pontificatu ?
R. Quòd ſic. *ibid.*
36. An præter assignatas res, ſint actiones aliqua, quibus ſuſpenſus à beneficio, priuetur ?
R. Eſſe aliquas, ut locationes beneficiorum, &c. *ibidem.*
37. An ſuſpenſio lata, abſque loci determinatione, extendatur ad omne beneficium, vbicunque illud ſit, aut poſſideatur ?
R. Probabilius : Extendi. 361
38. An ſuſpenſio lata ſimpliciter, abſque determinatione temporis, ſemper duret, donec per habentem poteſtatem auferatur ?
R. Affirmatiuè. *ibid.*
39. An ſuſpenſio lata cum temporis determinatione, duret intra tempus determinatum, & eo tempore elapſo, ceſſet ?
R. Affirmatiuè. *ibid.*
40. An ſuſpenſus peccet mort. exercendo actum, à quo eſt ſuſpenſus ?
R. Vt certum : Peccare mort. niſi excuſet illum paruitas materia. *ibid.*
41. An teneantur fideles vitare ſuſpenſum, in rebus, à quibus ſuſpenſus eſt ?
R. Probabilius : Non teneri, niſi caſu quo quis cooperaretur cum ſuſpenſo in malo uſu Miniſterij. *ibidem.*
42. An qui audit Miſſam Sacerdotis nominatim ſuſpenſi à diuinis, peccet mortaliter ?
R. Probabilius : Non peccare mort. niſi illi inferuiat, &c. 362
43. An ſi ſuſpenſus faciat actus, à quibus ſuſpenſus eſt, ſint validi ?
R. Vt certum : Eſſe validos actus Ordinis : ſecus verò iuriſdictionis facti à ſuſpenſo nominatim denunciato. *ibid.*

Quæstionum, & Resolutionum.

DISPUTATIO IV.

De Suspensionibus in particulari, quæ à iure late sunt.

§. I.

De Suspensionibus latis contra Clericos.

Q. 1. AN qui ordinantur ab Episcopo hæretico; aut schismatico; aut excommunicato nominatim; aut simoniaco declarato, suspensus ab ordine suscepto maneat?

R. *Affirmative.* 362

D. V. B. An incurrat hanc suspensionem etiam, qui ignorans, Episcopum esse hæreticum, excommunicatum, &c. ab illo ordinem recipit?

R. (*Quidquid alij affirmant, alij negent,*) quod non incurrat veram Suspensionem; sed ad summum aliquam inhabilitatem, quæ eum in foro externo ab executione ordinum impediatur. Et contra facientes non incurrunt irregularitatem. *ibid.*

2. An etiam maneat suspensus ab ordine suscepto, qui ordinatur ab Episcopo, qui Episcopatu renunciauit?

R. *Vt certum: Manere.* 363

3. An qui ante legitimam ætatem, aut extra tempora, recipit ordines sacros, maneat ipso iure, suspensus ab ordinibus sic susceptis?

R. *Vt certum: Manere.* *ibid.*

Circa hanc Suspensionem sit

1. *Dub.* An qui in Gallia ordinem ante legitimam ætatem, &c. recipiunt, ipso facto ab ordine sic suscepto suspensi maneat?

R. *Esse probabile: Non manere ipso facto suspensos, sed suspendendos esse.* *ibid.*

2. An qui ante ætatem &c. Ordines etiam minores accipiunt, pariter sint, eo ipso à susceptis Ordinibus suspensi?

R. *Non esse suspensos: Sed suspendendos.* *ibidem.*

3. An etiam incurrat hanc suspensionem, qui bona fide, ante legitimam ætatem Ordinem sacrum suscepit?

R. *Quod non.* *ibid.*

4. *Dub.* An, si sic bona fide Ordinatus, adveniente mala fide, ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem, vel saltem peccet mortaliter?

R. *Probabilius: Peccare mort. sed non incurrere irregularitatem.* *ibid.*

5. *Dub.* An ille, qui ob receptionem Ordinis sacri ante ætatem, mala fide, suscepti, suspensus manet; possit, ætate completa, absque vlla superioris dispensatione, celebrare?

R. *Probabilius: Non posse. Secus dicendum de illo, qui bona fide ante legitimam ætatem sacris initiatus fuit, nam hic completa ætate absque vlla dispensatione potest celebrare.* *ibid.*

6. *Dub.* An, qui mala fide Ordinem maiorem, v.g. Sacerdotium, ante legitimam ætatem recipit; non solum maneat suspensus ab exercitio Sacerdotij, sed etiam ab exercitio aliorum Ordinum, nempe Diaconatus, & Subdiaconatus, ante legitime susceptorum?

R. *P. Leand. de Censuris.*

R. *Probabilius: Non manere suspensum, nisi ab Ordine, verbi gratia Sacerdotio, malè fide suscepto.*

364

7. *Dub.* An Sacerdos, qui mala fide, ante legitimam ætatem, Sacerdotium accepit; non solum maneat suspensus, sed etiam irregularis, consecrando simul cum Episcopo Ordinate?

R. *Probabilius: Quod licet maneat suspensus, non tamen irregularis.* *ibid.*

8. *Dub.* An Confessarius, possit, vi Bullæ Cruciatæ, absolvere quem à suspensione incurra, per receptionem Ordinis maioris, ante legitimam ætatem?

R. *Probabilius: Posse; non tamen dispensare, ut administret ante ætatis complementum.* *ibid.*

4. An, Ordinatus per saltum, recipiendo Ordinem superiorem, inferiori prætermisso; maneat ipso iure suspensus ab Ordine sic suscepto?

R. *Probabilius: Manere ipso iure.* *ibid.*

Circa hanc Suspensionem sit

1. *Dub.* An, qui per saltum Ordinem suscepit, suspensus solum maneat ab exercitio Ordinis suscepti: an etiam ab exercitio aliorum, quos ritè suscepit?

R. *Probabilius: solum manere suspensum ab Ordine, quem per saltum suscepit: non ab alijs.* *ibidem.*

2. *Dub.* An, qui Ordinatus est per saltum, possit Ordinem prætermisum recipere, sine dispensatione?

R. *Probabilius: Non posse.* 365

3. *Dub.* An etiam suspendatur ipso facto, qui Ordinatur per saltum, in Ordinibus minoribus; aut qui, relictis Ordinibus minoribus, Ordinem Subdiaconatus recipit?

R. *Probabilius: Etiam suspendi ipso facto, & iure.* *ibid.*

4. *Dub.* An Episcopus, possit in hac suspensione dispensare?

R. *Vt Probabilius longè: Posse: dummodo talis sic Ordinatus in malè suscepto Ordine, vel in prætermisso, non ministraverit: quia tunc iam incurrit irregularitatem, à qua solus Papa dispensare potest, si delictum est publicum.* *ibid.*

5. *Dub.* An huiusmodi suspensio contracta per Ordinationem per saltum, tolli etiam possit, per Bullam Cruciatæ.

R. *Posse: & ad minus in fore conscientie.* *ibid.*

5. An, qui innodati censura aliqua excommunicationis maioris, suspensionis; vel interdicti, Ordinem maiorem suscipiunt, suspensi sunt, ipso iure?

Circa hanc Suspensionem, sit

1. *Dub.* An etiam maneat suspensus, qui aliqua censura innodatus, recipit Ordines minores?

R. *Probabilius: Etiam manere.* *ibid.*

2. *Dub.* An, hanc suspensionem incurrat excommunicatus, aut suspensus &c. qui ex probabili ignorantia, vel inadvertentia suæ excommunicationis, aut suspensionis, &c. aliquem Ordinem recipit?

R. *Probabilius. Quod non.* 366

3. *Dub.* An saltem incurrat suspensionem hanc, qui existens excommunicatus, vi, & metu cadente

Index Tractatum, Disputationum,

- in constantem virum, cogitur recipere Ordines?
- R. *Probabilius: Nec hunc incurrere suspensionem. ibidem.*
6. An qui ficto titulo (nempe ficto patrimonio, aut ficto beneficio; aut pensione) ordinatur; suspensionem incurrat?
- R. *Probabilius: Incurrere. ibid.*
7. An suscipiens ordines, non seruatis interstitiis, suspensionem incurrat?
- R. *Probabilius: Non incurrere, quamuis grauiter peccet. ibid.*
8. An suscipiens duos ordines sacros in vna die, suspensionem ipso facto incurrat?
- R. *Probabilius: Quod sic. ibid.*
9. An etiam incurrat Suspensionem eandem, qui eodem die, minores ordines cum Subdiaconatu suscipit?
- R. *Probabilius: Quod non. 367*
10. An ipso facto maneat suspensus, qui aliquem ordinem, per simoniam realem scienter recipit?
- R. *Manere suspensum; & ab omnibus ordinibus susceptis, vt statim. ibid.*

Circa hanc Suspensionem sit

1. *Dub.* An qui bona fide, & ignoranter recipit ordines simoniace: maneat etiam suspensus ab ordine sic suscepto?
- R. *Probabilius: Non manere. ibid.*
2. *Dub.* An qui per simoniam realem, scienter ordinatur; suspensionem omnium ordinum, quos habet, incurrat?
- R. *Probabilius: Affirmatiue. ibid.*
11. An qui furtiue, hoc est, nesciente Episcopo, nec approbante, nec examinante, ordines suscipit; sit, ipso facto, & iure, a susceptis suspensus?
- R. *Affirmatiue. ibid.*
12. An qui post matrimonium contractum, etiam non consummatum, sacros ordines suscipit, maneat ipso facto, suspensus ab ordinibus sic susceptis?
- R. *Manere a susceptis, & a suscipiendis, & ab omni officio, & beneficio Ecclesiastico, suspensum. ibid.*

Circa hanc Suspensionem sit

1. *Dub.* An sic ordinatus maneat suspensus, etiam ab ordinibus ante matrimonium susceptis?
- R. *Quod non, sed solum ab ordinibus post matrimonium susceptis. ibid.*
2. *Dub.* An etiam maneat suspensus, qui ex ignorantia, putans bona fide, uxorem esse mortuam, ordines sacros suscipit?
- R. *Non manere Suspensum: Quamuis debeat sic ordinatus ab usu ordinum, durante matrimonio, non amplius, abstinere. ibid.*
13. An clericus in sacris constitutus, publice, & notorie concubiniarius, aut fornicarius, sit suspensus?
- R. *Esse, secundum ius antiquum. 368*

Circa hanc Suspensionem sit

1. *Dub.* An huiusmodi suspensio, sit ipso iure lata?
- R. *Probabilius: Esse. ibid.*
2. *Dub.* An hæc suspensio, sit iam abrogata per disuetudinem?
- R. *Aequè probabiliter: Esse iam. ibid.*
14. An qui ab Episcopo alieno, sine licentia proprii, scienter sacris initiatur, sit ipso iure suspensus?

R. *Vt certum: Esse: & si ante absolutionem in ordine accepto administret, sit irregularis. ibid.*

Circa hanc Suspensionem sit

1. *Dub.* An etiam, qui minores ordines, aut etiam primam tonsuram, ab alieno Episcopo recipit, ipso facto suspensionem eorundem incurrat?
- R. *Iam incurrere, post decretum Urbani VII. ibidem.*
2. *Dub.* An à prædicta suspensionem excuset bona fides, seu ignorantia mortaliter inculpabilis?
- R. *Excusare. ibid.*
3. *Dub.* An ab hac suspensionem possit Episcopus nunc absolueret?
- R. *Posse nunc, si delictum sit occultum. ibid.*
15. An ordinati cum dimissoriis à Capitulo, sede vacante, obtentis infra annum vacationis, incidant in suspensionem?
- R. *Vt certum: Incidere, nisi casu, quo beneficii recepti, vel recipiendi necessitas cogat. 369*
16. An etiam in suspensionem incidat, qui adhuc à proprio Episcopo ordinatur in aliena Diœcesi, sine licentia proprii?
- R. *Vt certum: Etiam incidere. ibid.*
17. An clericus, publice saltem, sodomita, sit ipso iure suspensus?
- R. *Aequè probabiliter: Non esse suspensum: neque irregularem. ibid.*
18. An clericus publice portans vestes virgatas, vel partitas: Hispanè, *vestitos bordados, ô texidos de diuersas colores,* sit ipso iure suspensus?
- R. *Vt certum: Esse. ibid.*

Circa hanc Suspensionem sit

1. *Dub.* An in aliquo casu, possit Clericus vtens prædictis vestibus, excusari à suspensionis pœna?
- R. *Quod sic; & in pluribus casibus. Legantur. 370*
2. *Dub.* An hæc suspensionis pœna, sit consuetudine abrogata?
- R. *In multis videri derogatam. ibid.*
19. An, Maneat suspensus Secerdos, qui etiam intuitu cuiusuis priuilegij, aut consuetudinis, sponsis benedicit; aut matrimonio coniungit, sine proprii illorum Parochi licentia?
- R. *Manere suspensum. ibid.*

Circa hanc suspensionem sit

1. *Dub.* An hæc suspensio sit ipso iure lata?
- R. *Probabilius: Esse. ibid.*
2. *Dub.* An prædictus Sacerdos matrimonio assistens, solum maneat Suspensus ab officio Sacerdotali?
- R. *Aequè probabiliter: Non solum ab officio Sacerdotali, sed etiam à beneficio manere Suspensum. ibid.*
20. An celebrans Missam, & in ea non communicans, maneat, ipso iure Suspensus?
- R. *Manere Suspensum per annum à communione. ibid.*
21. An Sacerdos, qui sine graui causa, Missam incompletam omitteret; ipso iure, & facto suspendatur à Corpore, & Sanguine Christi?
- R. *Probabilius. Quod sic. ibid.*
22. An

Quæstionum, & Resolutionum.

22. An sint aliæ suspensiones ipso iure, contra Clericos latae?

R. *Esse aliàs: Legantur.* *ibid.*

§. II.

De Suspensionibus latis in iure contra Episcopos.

23. Quot, & quæ sunt suspensiones latae in iure contra Episcopos, & alios Prælatos maiores?

R. *Præcipuas esse viginti quatuor: Legantur.* 371

§. III.

De Suspensionibus latis in iure contra Religiosos.

24. Quot, & quæ sunt Suspensiones latae in iure, & in aliis Bullis Pontificum, contra Religiosos?

R. *Principales esse quatuordecim: Legantur.* 373

25. An Suspendus, mort. peccet violando suspensionem?

R. *Peccare mort. ex suo genere: Licet ex paruitate materia possit à mortali excusari.* 374

DISPUTATIO V.

De Absolutione à Suspensione.

Q. I. **A**N Suspendio lata ad certum tempus: v. g. *per mensem*, vel sub conditione v. g. *Donec satisfecerit*: eo tempore elapso; vel facta satisfactione cesserit suspendio, sine noua absolutione?

R. *Non cessare ex vi iuris, sine noua absolutione: bene tamen ex vi consuetudinis ubi legitime introducta est.* 374

2. An Suspendio hæc, si lata sit à iure, ad certum tempus, possit auferri ab Episcopo, ante tempus completum?

R. *Vt certum: Non posse, nisi à solo Papa.* *ibid.*

3. An saltem, possit Episcopus absoluere à suspensione lata à iure, etiamsi referuata sit Papæ, si proueniat à delicto occulto?

R. *Tunc posse.* *ibid.*

4. An à suspensione lata à iure simpliciter, & absolute, absque eo, quod referuata sit Papæ, possit Episcopus absoluere?

R. *Posse absolute.* *ibid.*

5. An à suspensione lata simpliciter in pœnam; possit quis absolui per Bullam Cruciatæ?

R. *Posse.* 375

6. An in absolutione suspensionis, requirantur verba determinata?

R. *Non requiri: Licet sit necessaria aliqua forma, &c. ibidem.*

7. An in absolutione suspensionis, sit necessarium exprimere causam, ob quam contracta est?

R. *Non esse necessarium.* *ibid.*

R. P. Leand. de Censuris.

TRACTATUS V.

De Interdicto, Tertia Censura specie.

DISPUTATIO I.

De essentia, & diuisione Interdicti.

Q. I. **Q**uid sit Interdictum secundum se?

R. *Quod est, Censura Ecclesiastica prohibens vsum quarundam rerum diuinarum, vt fidelibus communem, & quatenus est vsum talium rerum.* 376

2. An Interdictum in communi, rectè diuidatur in interdictum locale, personale, & mixtum ex utroque?

R. *Rectè diuidi: Etsi aliqui negent.* *ibid.*

3. Quid sit Interdictum locale?

R. *Quod est, Censura Ecclesiastica, qua imediatè & directè interdicitur aliquis locus, ne in eo celebrentur diuina, &c.* *ibid.*

4. An Interdictum locale, rectè & adequatè diuidatur in generale, & speciale?

R. *Rectè, & adequatè diuidi; quidquid aliqui renuant.* *ibid.*

5. An Interdictum, quo omnes Ecclesiæ alicuius Regni, Prouinciæ, aut Ciuitatis, &c. interduntur; sit interdictum generale, casu, quo non vniuersaliter omnis locus dicti Regni, Prouinciæ, &c. sit interdictus?

R. *Probabilius: Non esse generale, sed speciale.* 377

6. An etiam, Interdictum positum in vna Parochia Ciuitatis, vel oppidi, in quo sunt plures Parochiæ sit item dicendum speciale, & non generale?

R. *Esse item speciale, si nomine Parochiæ, sumatur pro solo templo Ecclesiæ Parochialis: generale verò non tantum pro sola Ecclesia: sed etiam pro toto districtu locale & profano illius.* *ibid.*

7. An si interdicator hæc Ciuitas, excepta vna, vel altera Ecclesia, sit etiam dicendum Interdictum generale?

R. *Vt longè probabilius: Esse generale, & non speciale, ibidem.*

8. An Interdicta aliqua Ciuitate, interdicator etiam suburbia, locaque ei contigua?

R. *Vt certum: Etiam interdici.* *ibid.*

9. An casu, quo suburbia, aut loca contigua Ciuitatis interdictæ, pertineant ad alteram Diocesim, aut alium Dominum, propter cuius culpam, Ciuitas est interdicta; tunc interdicta Ciuitate, sint etiam interdicta suburbia, &c.?

R. *Vt longè probabilius: Etiam tunc esse interdicta suburbia, vi iuris communis.* 378

10. An item, Interdicta Ciuitate, per interdictum locale generale; intelligantur etiam interdicta Religiosorum exemptorum Ecclesiæ?

R. *Vt certum: Quod sic.* *ibid.*

11. An deinde, possit Episcopus interdiceri Ecclesias Regularium, interdicto speciali locali, sicut potest Interdicto generali?

R. *Vt certum: Quod non.* *ibid.*

12. An Interdicta Ciuitate, aut Diocesi, interdicto generali; intelligatur interdicta Ecclesia Cathedralis?

ñ 2 R. Vt

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Vt certum : Intelligi : quidquid alij negent. ibidem.*
13. An item, casu, quo speciali interdicto, sub generali tamen nomine, interdicantur omnes Ecclesie ciuitatis; Interdicta censeatur Ecclesia Cathedralis?
R. Probabilius : Adhuc in hoc casu, censeri. 379
14. An Interdicta tota Diocesi, maneat interdicta ciuitas, quæ est caput eius, & consequenter Ecclesia Cathedralis, vnà cum aliis, quæ sunt in ciuitate?
R. Probabilius : Affirmatiuè. ibidem.
15. An, Interdicta Ecclesia; intelligantur interdicta Capellæ, & Cæmeteria contigua Ecclesie?
R. Vt certum : Intelligi. ibidem.
16. An casu, quo sint duæ Ecclesie contiguæ, solo communi pariete intermedio; tunc si vna ex illis interdicto speciali interdicatur, maneat consequenter altera interdicta?
R. Vt certum : Non manere, nisi illam tantum Ecclesiam, in quam fertur interdictum. ibidem.
17. An Interdicta Ecclesia; interdicta sit censenda pars illa, quæ postea ei aduenit?
R. Quòd sic. ibidem.
18. An Interdictum generaliter latum, contra terras alicuius Principis; cadat in omnes terras, quarum Princeps dominium habet?
R. Vt certum : In omnes cadere. ibidem.
19. An si vendatur terra interdicta, aut donetur à domino; subiaceat adhuc interdicto?
R. Probabilius : Adhuc subiacere, donec à Superiori relaxetur. 380
20. An Interdictum positum in terras alicuius Principis; cadat etiam in terram acquisitam ab ipso, post latum Interdictum?
R. Equè probabiliter : Etiam cadere. ibidem.
21. An qui habet duo domicilia, vnum in loco, vbi totus populus est generaliter interdictus; alium in loco non interdicto, censendus sit interdictus?
R. Probabilius : Esse interdictum, dum actu habitat in loco Interdicto : Miminè vero dum est in loco non interdicto. ibidem.
22. Quid sit Interdictum personale?
R. Quòd est, Censura Ecclesiastica, qua immediatè, & directè, ac primo, & per se, prohibetur persona aliqua audire diuina officia, vbicunque sit, ibidem.
23. Quotuplex sit Interdictum personale?
R. Quòd duplex : Generale, videlicet, & speciale, seu particulare. Generale dicitur, quando aliqua hominum vniuersitas Interdicitur : speciale vero, quando aliqua persona determinata, aut vna tantum de communitate. ibidem.
24. An Interdicto Populo, aut communitate; maneat Interdicti illi, qui de nouo, post tale Interdictum, fiunt partes illius populi, aut Communitatis?
R. Affirmatiuè. 381
25. An Interdicto Clero; censeantur Interdicti Religiosi, ac Religiosa?
R. Probabilius : Quòd non; nisi aliàs contrarium constet de mente legislatoris; aut Religiosi habeant beneficium seculare, aut Pastorum, &c. si legislator est Papa; secus, si illo Inferior. ibidem.
26. An saltem, si censura Interdicti feratur sub nomine personarum Ecclesiasticorum; comprehendantur Religiosi?
R. Vt certum : Comprehendi omnes Religiosos, & Religiosas, si talis censura lata sit à Papa. ibidem.
27. An Interdicto populo; censeatur interdictus clerus; & è contra?
R. Non censeri. ibidem.
28. An Interdicta familia aliqua sint etiam Interdicti clerici illius familiae?
R. Quòd sic. 382
29. An etiam, qui post latum Interdictum in familiam, sit de nouo de tali familia; incurrat Interdictum?
R. Vt certum : Quòd non incurrat. ibidem.
30. An Interdicto populo; maneat etiam interdicta personæ primariae, & insignes ipsius populi; vt sunt Nobiles, Duces, Marchiones, & similes, quamuis non sint specialiter nominatae?
R. Vt certum : Etiam manere. ibidem.
31. An Interdicto populo; sint interdicti, qui habitant in suburbis, & continentibus ædificiis?
R. Esse interdictos : nisi aliàs diuersum populum, vel vniuersitatem efficiant. ibidem.
32. An Interdicta aliqua ciuitate; censeantur interdicti, qui in ea ad tempus habitant, studij, vel negotiorum causa?
R. Non censeri : nisi aliàs essent culpabiles in delicto, ob quod latum est interdictum. ibidem.
33. An Interdicta aliqua communitate; censeantur Interdicti amentes, aut infantes carentes vsu rationis?
R. Vt longe probabilius : Non censeri interdictos. 383
34. An etiam si interdictum generale, latum sit in locum; possint adhuc pueri, & amentes ad Missam, & ad alia diuina officia admitti?
R. Equè probabiliter : Posse adhuc admitti. ibidem.
35. An sicut tempore interdicti, possunt paruuli carentes vsurationis, aut mente capti, admitti ad diuina officia; sic etiam possint admitti ad Ecclesiasticam sepulturam?
R. Probabilius : Non posse admitti. ibidem.
36. An Interdicto populo, censeantur Interdicti Innocentes, qui non dederunt causam culpabilem Interdicto?
R. Vt certum : Censeri Interdictos. ibidem.
37. An quando Interdicuntur ciues alicuius oppidi; maneat etiam Interdicti ciues, qui erant absentes tempore, quo latum fuit Interdictum?
R. Etiam manere Interdictos. ibidem.
38. An Interdictis Doctoribus alicuius Academiae; censeantur etiam Interdicti Doctores clerici?
R. Probabilius : Etiam censeri. 384
39. An Interdicto personali generaliter lato, comprehendatur ille, qui illud posuit, vel superior, aut æqualis?
R. Vt certum : Non comprehendit. ibidem.
40. An saltem comprehendantur prædictæ Personæ, Interdicto locali?
R. Comprehendi. ibidem.
41. An posito interdicto locali generali; censeatur positum personale?
R. Vt certum : Non censeri, nisi aliud exprimat. ibidem.
42. An saltem è contra, posito interdicto generali personali; censeatur positum interdictum locale generale, quamuis non exprimat?
R. Vt multò probabilius; Quòd non censeatur. ibidem.

Quæstionum, & Resolutionum.

DISPUTATIO II.

De causa efficienti, materiali, finali, & formali Interdicti?

- Q. 1. **A**N omnes illi, qui excommunicare, & suspendere possunt; possint etiam censuram Interdicti ferre?
R. Vt certum: Possè. 385
2. An Episcopi possint interdicere Clerum, & Ecclesiam, sine consensu Capituli?
R. Iam posse, non ex vi iuris; sed consuetudinis. ibid.
3. An sicuti Prælati Religionum possunt, potestate ordinaria, ferre Interdictum personale, in sibi subditos: ita possint ferre Interdictum locale in suas Ecclesias, & loca?
R. Vt certum: Non posse: quia oppositum est consuetudine introductum. ibid.
4. An Prælati possint ponere interdictum locale extra suam Prouinciam, Diocesim, aut territorium?
R. Vt certum: Non posse. ibid.
5. An saltem, possint Prælati interdicere suos subditos existentes in aliena Prouincia, Diocesi, aut territorio?
R. Vt certum: Possè quoad manent sub sua iurisdictione. 386
6. An vniuersa Ecclesia interdici possit?
R. Vt certum: Possè interdici, sed a solo Papa, vel à Concilio generali, sede vacante. ibid.
7. An Episcopus possit totam suam Diocesim, suæ iurisdictioni subiectam, interdicere?
R. Vt certum: Possè. ibid.
8. An Ideæ non sacra, seu, rebus diuinis non deputata, Interdici possint?
R. Ut certum: Possè: quamuis id non sit in usu. ibidem.
9. An omnes personæ, quæ excommunicari possunt, possint etiam interdici?
R. Vt certum: Possè. ibid.
10. An vniuersitas, collegium, seu communitas, possit interdici?
R. Vt certum: Possè interdici, etsi non excommunicari. ibid.
11. An Episcopi censeantur interdici per legem generalem, aut sententiam, qua interdicuntur omnes, qui hoc, vel illud Interdictum commiserint?
R. Non censerentur interdici. 387
12. An ad imponendum interdictum locale, etiam speciale, requiratur culpa mortalis?
R. Vt certum: Requiritur. ibid.
13. An etiam, Interdictum personale generale, imponi non possit, nisi ob peccatum mortale?
R. Non certum: Non posse. ibid.
14. An ob peccatum suum veniale; possit quis Interdicto puniri?
R. Non posse puniri Interdicto absque limitatione sumpto: Interdicto limitato quoad effectum & tempus. ibidem.
15. An Interdictum locale generale possit ferri, propter debitum pecuniarium, contractum ab aliqua communitate?
R. Vt certum: Non posse, nisi de expressa licentia Papæ. ibidem.
16. An saltem, pro debito pecuniario possit ferri interdictum locale particulare, sine licentia Pontificis?
R. Probabilius: Possè. 388

R. P. Leand. de Censuris,

17. An pro debito pecuniario possit ferri Interdictum generale personale, hoc est, Interdictum communitatis?
R. Probabilius: Possè. ibid.

18. Quænam sit causa finalis Interdicti?
R. Quod est, correctio, & emendatio delinquentis, & lucrum animæ illius. ibid.

19. An forma sub qua Interdicti sententia fertur, habeat verba determinata?
R. Quod non. ibid.

20. An Interdicti sententia debeat ferri in scriptis, expressione causæ, monitione præuia, &c?
R. Debere ferri in scriptis: cum expressione causæ, & etiam cum præuia monitione, si Interdictum ponatur ad reprimendam contumaciam: non si ponatur ut pura pœna, ob delictum. ibid.

DISPUTATIO III.

De effectibus in communi Interdicti.

- Q. 1. **Q**uot sunt effectus Interdicti, siue localis, siue personalis?
R. Quod iam solum quatuor præcipue; nempe, priuatio diuinorum officiorum. Priuatio aliquorum Sacramentorum. Priuatio sepulture Ecclesiastica, & Priuatio ingressus in Ecclesiam. 388
2. An effectus Interdicti sint ita inter se connexi, sicut sunt effectus excommunicationis?
R. Quod non: & ideo effectus Interdicti optime possunt, etiam ab Episcopo, ab inuicem separari. 389

DISPUTATIO IV.

De primo effectu Interdicti, qui est, priuatio diuinorum Officiorum.

- Q. 1. **A**N priuatio Diuinorum publicè dictorum, sit primus effectus Interdicti integri?
R. Quod sic. 389
2. An aliqua officia diuina, licita fuerint iure antiquo, tempore interdicti localis generalis?
R. Vt certum: Licita fuisse aliqua. ibid.
3. An etiam tempore interdicti specialis, fuerit licitum olim clericis, recitare modo dicto, Horas Canonicas?
R. Probabilius: Non fuisse licitum. ibid.
4. An modò, iure nouo, possint omnes Ministri Ecclesiæ, tempore Interdicti localis generalis, celebrare quotidie Missas, & alia officia diuina in Ecclesiis, & Monasteriis, sicut si non esset Interdictum?
R. Tanquam certum: Possè iam, seruatis tamen quatuor conditionibus, nempe, quod id faciunt, iannus clausis; voce submissa; exclusis excommunicatis, & interdicitis; & non pulsatis campanis. 390
5. An etiam in Ecclesiis specialiter interdicitis, liceat Missas, & alia officia diuina celebrare quotidie seruatis conditionibus nuper positis?
R. Vt certum: Non licere. ibid.
6. An tempore interdicti localis generalis, sit licitum celebrare quotidie officia diuina, seruata moderatione cap. Alma mater. secretò, videlicet, &c. in Ecclesiis Hospitalium, & Monialium?
R. Vt certum: Esse licitum. ibid.

h 3

7. An

Index Tractatum, Disputationum,

7. An etiam tempore interdicti localis generalis, liceat quotidie celebrare Missas, & alia diuina officia, in priuatis Oratoriis, quæ solent esse in communibus domibus?
R. Probabilius: Licere. ibid.
8. An Persona interdicta, possit celebrare officia diuina, in Ecclesiis, & Monasteriis, cum moderatione prædicti *cap. Alma*?
R. Vt certum: Non Posse. ibid.
9. An tempore interdicti, solum sit licitum, dicere Missam diei?
R. Vt certum: Posse dicere quamcumque Missam. 391.
10. An non solum Sacerdotes loci generaliter interdicti, sed etiam extranei, possint celebrare Missas in dicto loco, cum illis quatuor conditionibus *d. cap. Alma*?
R. Vt multo probabilius: Etiam extraneos posse. ibid.
11. An quando tempore interdicti localis generalis, celebrandæ sunt Missæ, & alia diuina officia, necessum sit, vt omnes portæ Ecclesiæ sint omnino clausæ?
R. Vt certum: Neccessum esse. ibid.
12. An etiam sit necessum, vt ianua, quam aliquæ Ecclesiæ versus Claustrum habent, omnino claudatur, sicut alia?
Respondeo Non esse ita necessum, si Claustrum, ita sit post Ecclesiam contentum, vt ad illud non pateat aditus, nisi per Ecclesia ianuas: secus alias. ibid.
13. An requiratur etiam, vt ianuæ Ecclesiæ, ita sint clausæ, vt ab externis aperiri nequeant?
R. Vt certum: Id non requiri. ibid.
14. An rursus requiratur, vt tempore dicti Interdicti, ponatur Ostiarius ad ianuam Ecclesiæ, vt admittat priuilegiatos, & prohibitos ab ingressu repellat?
R. Quòd non requiritur ex præcepto; quamuis laudabile sit id facere. ibid.
15. An tempore Interdicti, possint Clerici Missam, & alia diuina officia, cantare?
R. Vt certum: Posse, sed non cantu solemnè, aut utendo organo; sed submissa voce, &c. 392.
16. An casu, quo, tempore Interdicti, non dicantur diuina officia in communi, sed à duobus tantum; sit etiam necessum, claudere Ecclesiæ ianuas?
R. Probabilius: Non esse tunc necessum. ibid.
17. An excommunicati, & personaliter Interdicti, excludi debeant, Interdicti tempore, à celebratione Missæ, & aliorum diuinorum officiorum?
R. Vt certum: Debere excludi. ibid.
18. An tempore Interdicti, debeant etiam excludi à celebratione diuinorum officiorum, omnes laici, qui non sunt excommunicati, nec interdicti?
R. Vt verum: Debere excludi (si alias priuilegium non habeant) & solos Clericos admittendos. ibid.
19. An laicus non excommunicatus, nec interdictus, possit in necessitate ministrare Sacerdoti sacrum facienti?
R. Posse, dummodo nec excommunicatus, nec Interdictus sit, nec item causam dederit Interdicto? ibid.
20. An Persona, quæ priuilegium habet celebrandi, vel audiendi Missam, tempore Interdicti, possit secum in Ecclesiam suos familiares, & domesticos adducere?
R. Vt certum: Posse. ibid.
21. An Clerici, qui ex vi Iuris communis (scilicet, *cap. Alma*. Tempore Interdicti, diuinis officiis assistere possunt; possint consequenter secum adducere suos Familiares, iuxta priuilegium concessum in *cap. licet*. citato?
R. Probabilius longè: Posse consequenter. 393.
22. An tempore Interdicti, vsus campanarum sit simpliciter, & vndequaque prohibitus?
R. Vt certum: Quòd non, sed solum ille, qui tanquam signum publicum deseruit ad conuocandum Populum ad officia diuina. ibid.
23. An saltem sit licitum, Interdicti tempore, aliquo signo, quòd non sit Campanæ, conuocare Clerum ad officia diuina celebranda?
R. Vt verum: Esse licitum. ibid.
24. An tempore Interdicti, licitum sit, pulsare campanas ad ea omnia, quæ officia diuina non sunt; vt ad Concionem, Salutationem Angelicam, &c?
R. Vt certum: licitum esse. ibid.
25. An etiam sit licitum tempore Interdicti, pulsare in Missa, tintinnabulum in signum eleuationis Eucharistiæ?
R. Vt longè probabilius: Non esse licitum. ibid.
26. An tempore Interdicti, sit licitum, pulsare campanas ad notificandum, & Confirmandum Interdictum?
R. Non esse licitum, si id fiat, tempore, quo solent conuocari Clerici ad Horas Canonicas: secus si alio. 394.
27. An tempore Interdicti, sit licitum Religiosis, pulsare paruam campanellam pro diuinis officiis celebrandis?
R. Vt certum: Non esse licitum. ibid.
28. An in quatuor præcipuis festiuitatibus anni, nempe, Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis Virg. Mariæ, permissum sit, tempore Interdicti, Missas, & alia diuina, publicè, & solemniter celebrari?
R. Affirmatiuè. ibid.
29. An hæc suspensio Interdicti, & permissio celebrandi solemniter diuina, in prædictis quatuor festiuitatibus, duret per totam octauam earum?
R. Vt certum: Quòd non. ibid.
30. An saltem, suspensio Interdicti duret per tres, aut quatuor dies Natalis Domini; & tres primos Paschæ, & Pentecostes?
R. Probabilius: Quòd sic. ibid.
31. An huiusmodi festiuitates incipiant à primis Vesperis Vigiliæ; & finiantur in secundis Vesperis; ita vt post illas, non liceat dicere Completorium cum solemnitate?
R. Probabilius: Has festiuitates (exceptis festiuitatibus Resurrectionis, & Pentecostes, qua incipiunt à Missa Vigiliæ) incipere à primis Vesperis, & finiri in ultimo Completorio festi inclusiuè. 395.
32. An suspensio Interdicti in festiuitatibus Natalis Domini, Resurrectionis, & Pentecostes, incipiat à Missa Vigiliæ?
Respondeo Incipere in festis Resurrectionis, & Pentecostes: non verò in festo Natalis Domini. ibid.
33. An Præter quatuor illas festiuitates assignatas, in *cap. Alma*, dentur alia, quæ suspendant Interdictum locale generale?
R. Vt certum: Dari alias: nempe Corporis Christi, Conceptionis Virg. Mariae, &c. Legentur. 396.
34. An

Quæstionum, & Resolutionum.

DISPUTATIO V.

De secundo Effectu Interdicti, qui est, priuatio actiua, & passiuæ quorundam Sacramentorum.

34. An in prædictis quatuor festiuitatibus, in quibus per *cap. Alma*, suspenditur Interdictum; solum permittatur celebrare Missas, & officia diuina propria illarum festiuitatum?

R. Vt certum: Non solum propria officia, &c. sed alia quæcumque posse celebrari. ibid.

35. An tempore Interdicti localis generalis, licitum sit, recipere Sacramenta in præfatis festiuitatibus, in quibus concessum est, Missas, & alia diuina officia publicè, & solemniter celebrari?

Respondeo Licitum esse, recipere aliqua Sacramenta, &c. ibid.

36. An Sacerdotes non celebrantes, & alij Clerici, qui tempore Interdicti, Missæ, & aliis officiis diuinis assistere possunt; possint Eucharistiam sumere, more laïcorum communicando?

R. Probabilius: Posse. ibid.

37. An tempore Interdicti, possint etiam laïci Eucharistiam sumere, in illis diebus, in quibus, ex *vi cap. Alma*, aut alterius priuilegij, assistere Missæ possunt?

R. Probabilius: Etiam posse. 397

38. An adimplendum præceptum annuæ communionis, possit quis, aut debeat; tempore interdicti, communicare?

Respondeo Probabilius: Posse iam ex iure nouo. ibidem.

39. An Benedictiones nuptiales possint fieri tempore Interdicti, in illis diebus, in quibus tex. in *cap. Alma*, permittit Missam, & alia officia diuina, publicè, & solemniter celebrari?

R. Posse fieri; dummodo non sit tempus, in quo huiusmodi Benedictiones, speciali decreto Tridentini, interdiciuntur. ibid.

40. An Omnes Clerici, saltem non coniugati, possint interesse diuinis officiis, tempore interdicti localis generalis?

Respondeo Posse, dummodo non sint interdicti, aut excommunicati, aut causam dederint interdicto, 398.

41. An etiam Clerici coniugati, possint interesse Diuinis Officiis, dicti Interdicti tempore?

R. Probabilius: Posse, casu tamen solum, quo dicti Clerici coniugati cum vna, eaque Virgine, deputati sint alicui Ecclesie ministerijs. ibid.

42. An teneantur audire Missam diebus festis, tempore Interdicti, qui priuilegium audiendi officia diuina, dicto tempore habent?

R. Vt longè probabilius: Teneri. ibid.

43. Quænam alia diuina officia, præter Missam sint prohibita publicè fieri à Clericis, tempore Interdicti localis generalis?

R. Quòd multa alia legantur. ibid.

44. Quænam officia sunt, quæ non prohibentur fieri, adhuc publicè, tempore Interdicti localis generalis?

R. Quòd illa, quæ ex suo modo non sunt deputata Ordini Clericali, Legantur. 399

45. An Recommendatio animæ Moribundi, possit licitè fieri coram alijs, tempore Interdicti?

R. Vt certum: Posse. ibid.

Q. I. **A**N tempore cuiuscumque interdicti, possit licitè administrari Sacramentum Baptismi?

R. Vt certum: Posse, & cum solemnitate. 399

2. An Baptismus administrari possit in Ecclesia specialiter interdicta, si alia sit Ecclesia non interdicta, vbi absque incommodo celebrari potest?

Respondeo Vt longè probabilius: Posse administrari. ibid.

3. An Persona interdicta generaliter, & absque propria culpa, (vt si Clerus generaliter interdiceretur) possit licitè ministrare Baptismum?

Respondeo multò probabilius: Posse ministrare, solemniter & etiam extra casum necessitatis. ibidem.

4. An etiam Persona specialiter interdicta directè, vel virtute, quia causam dedit interdicto generali, possit licitè ministrare, adhuc extra necessitatem, Sacramentum Baptismi?

R. Longè probabilius: Non posse extra necessitatem. 400.

5. An tempore cuiuscumque Interdicti, possit administrari Sacramentum Confirmationis; etiam in Ecclesia specialiter interdicta?

R. Posse, & cum solemnitate consueta. ibid.

6. An Persona interdicta, possit ministrare Sacramentum Confirmationis?

R. Longè probabilius: Posse si sit interdicta, interdicto generali personali: secus verò, si speciali, aut dederit causam Interdicto. ibid.

7. An Adultus personaliter interdictus, possit licite hoc Sacramentum Confirmationis recipere?

R. Posse; si solo interdicto generali inculpabiliter contracto, est Interdictus: secus si sua culpa est generaliter interdictus: aut specialiter. ibid.

8. An Interdictum priuet Sacramento Pœnitentiæ?

R. Vt certum: Non priuare. ibid.

9. An excommunicati omnes, possint, etiam extra articulum mortis, admitti ad Pœnitentiæ Sacramentum, tempore Interdicti?

R. Equè probabiliter: Posse admitti omnes excommunicatos, præter illos, qui excommunicati sunt ob delictum, cuius gratia interdictum fuit latum; aut excommunicatione reseruata innodati sunt. 401

10. An tempore interdicti localis generalis, possit Pœnitentiæ Sacramentum ministrari in loco interdicto?

R. Vt certum: Posse. ibid.

11. An etiam in Ecclesia specialiter interdicta, possit Sacramentum Pœnitentiæ ministrari?

R. Probabilius: Posse. ibid.

12. An Confessor possit, tempore Interdicti localis, validè, ac licitè, Sacramentum Pœnitentiæ ministrare?

R. Vt certum: Posse, dummodo causam interdicto non dederit. ibid.

13. An Confessor personaliter interdictus, per

Index Tractatum, Disputationum,

- interdictum generale personale, possit etiam licite Sacramentum Pœnitentiæ ministrare?
R. Ut multò probabilius: Posse; dummodo talis Confessor sit innocens, nec culpabiliter tale Interdictum contraxerit? *ibid.*
14. An rursus, Confessor specialiter, & culpabiliter interdictus, possit licite ministrare, adhuc extra casum necessitatis, hoc Sacramentum Pœnitentiæ?
R. Ut certum: Non posse extra casum necessitatis licite id facere. *ibid.*
15. An si non licite, valide saltem, ministraret hoc Sacramentum Pœnitentiæ Confessor specialiter, & culpabiliter Interdictus?
Respondeo Probabilius: validè, licet non licite, posse. 402.
16. An Pœnitentiæ Sacramentum, collatum pœnitenti personaliter interdicto, per generale Interdictum, sine propria culpa contracto, sit validum?
Respondeo Ut certum: Esse validum: Imò & licitum. *ibid.*
17. An etiam sit validum hoc Sacramentum, collatum pœnitenti interdicto, per interdictum particulare & speciale, sua culpa contracto?
R. Esse validum, casu solum quod pœnitens bona fide, aut necessitate, &c. processit, & absolutus fuit à peccatis, antequam ab Interdicto: secus aliàs. *ibidem.*
18. An Interdictum priuet Sacramento Eucharistiæ?
R. Ut certum: Quòd sic. *ibid.*
19. An tempore Interdicti localis, siue generalis, siue specialis, possit ministrari Eucharistia existentibus in probabili periculo mortis?
R. Ut certum: Posse. *ibid.*
20. An tempore Interdicti, possit ministrari Eucharistia damnatis ad mortem, præcipuè si sani sint?
R. Ut certum: Posse. *ibid.*
21. An Eucharistia conferri possit, tempore Interdicti, Mulieribus prægnantibus, quando partui sunt propinquæ?
R. Probabilius: Posse absolutè omnibus. *ibid.*
22. An etiam possit dari Eucharistia, tempore interdicti, inchoanti periculofam nauigationem; aut intranti bellum; aut existenti in alio periculo mortis?
R. Ut certum: Posse, sicut potest dari Clericis sanis volentibus Eucharistiam sumere more laicos, &c. 403.
23. An Omni Sacerdoti non interdicto, sit licitum, ministrare Eucharistiam, vt viaticum, constitutis in articulo, seu periculo mortis?
R. Quòd sic, se aliàs habeat ius ministrandi illam. *ibidem.*
24. An etiam Sacerdoti personaliter, & specialiter interdicto, directè, vel indirectè; sit licita administratio huius Sacramenti, existentibus in articulo mortis?
R. Ut certum: Non esse licitam, per se loquendo. *ibid.*
25. An Parochus specialiter Interdictus, possit licite ministrare Viaticum Infirmo; casu, quo extarent alij simplices Sacerdotes, qui ex Parochi commissione possent id efficere?
R. Ut certum: Non posse. Legatur. *ibid.*
26. An tempore Interdicti, quando Eucharistia deferretur ad infirmos, licitum sit, illam deferre cum solemnitate consueta?
R. Ut certum: Esse licitum; imò & debitum. *ibid.*
27. An Sacramentum Ordinis ministrari possit, tempore Interdicti personalis, aut localis?
R. Ut certum: Non posse. 404
28. An tempore Interdicti, liceat ministrare hoc Ordinis Sacramentum, in illis quatuor festiuitatibus, in quibus ex Indulto *cap. Alma*, permittitur celebratio solemnibus Diuinorum?
R. Ut certum: Non licere. *ibid.*
29. An tempore generalis interdicti, possint Clerici initiati prima Tonsura, aut alio inferiori Ordine, ad Ordines Superiores promoueri?
R. Tanquam verum: Non posse. *ibid.*
30. An qui non sunt personaliter interdicti, possint in loco non interdicto Ordines recipere?
R. Ut certum: Posse. *ibid.*
31. An in loco interdicto, possint Ordinari personæ personaliter non interdictæ, ab ipso Episcopo, qui talem locum interdixit?
R. Non posse; nisi aliàs Episcopus suspendat interdictum ad istum actum. *ibid.*
32. An saltem, imminente necessitate Ordinandi Ministros Ecclesiasticos, esset licitum conferre Ordines in loco interdicto, si non esset alius locus non interdictus, in quo possent Ordines conferri?
R. Probabilius: Tunc esse licitum. *ibid.*
33. An Matrimonium contractum tempore Interdicti, aut in loco interdicto, sit validum?
R. Ut certum: Esse. 405
34. An non solum validè, sed etiam licite, possit Matrimonium celebrari, tempore Interdicti, aut in loco interdicto?
R. Equè probabiliter: Non posse licite. *ibid.*
35. An Sacramentum Extremæ Vnctionis, possit tempore Interdicti, ministrari non habenti priuilegium, seu Bullam Cruciatam?
R. Ut certum: Non posse. *ibid.*
36. An Moribundus, qui Eucharistiæ, aut Pœnitentiæ Sacramentum non potest recipere; possit inungi Vnctionis Extremæ Sacramento, tempore Interdicti?
R. Probabilius: Posse in dicto casu. *ibid.*
37. An saltem Clericis, & Religiosis possit dari Extrema Vnctio, tempore Interdicti?
R. Ut certum: Non posse dari Clericis: bene tamen Religiosis. *ibid.*
38. An saltem, possit tempore Interdicti ministrari vnctio, in quatuor illis anni festiuitatibus, in *cap. Alma*. exceptis?
R. Ut certum: Non posse. *ibid.*
39. An Interdictus personaliter, possit recipere Extremam Vnctionem, in loco non Interdicto?
R. Ut certum: Non posse. 406
40. An in loco interdicto possit ministrari Vnctio personis non Interdictis?
R. Ut certum: Non posse. Legatur. *ibid.*

DISPUTATIO VI.

De tertio effectu Interdicti, qui est, Priuatio Ecclesiasticæ Sepulturæ?

- Q. I. **A**N per generale interdictum, prohibeatur directè, & spiritualiter, ne cadauera fidelium admittantur ad Ecclesiasticam Sepulturam?
R. Tanquam certum: Prohiberi directè, & specialiter. 406.

Quæstionum, & Resolutionum.

DISPUTATIO VII.

De quarto effectu Interdicti, qui est, Priuatio ingressus in Ecclesiam?

2. An per Interdictum generale locale, prohibeatur, ne quis laicus Ecclesiasticam Sepulturam in loco interdicto accipiat?
R. Vt certum: Prohiberi. ibid.
3. An tempore Interdicti generalis, possint laici sepeliri in loco Interdicto; dummodo non sit locus sacer?
R. Vt certum: Posse. ibid.
4. An laici, qui tempore dicti Interdicti localis sepulti sunt in Campo, aut alio in loco non sacro; debeant, sublato Interdicto, exhumari, & in loco sacro sepeliri?
R. Vt certum: Debere. ibid.
5. An laicus, qui dicti Interdicti tempore, fuit sepultus illicite in Ecclesia, aut alio loco sacro Interdicto, debeat, durante Interdicto, exhumari, vt sepeliatur in loco prophano, & non sacro?
R. Debere exhumari. si id aduertatur durante Interdicto: secus si aduertatur post. ibid.
6. An tempore Interdicti localis, licitum sit, tradere sepulturam Ecclesiasticam in loco sacro interdicto, Infantibus Baptizatis?
R. Quod non sit licitum. 407
7. An Clerici possint, Interdicti localis tempore, sepeliri in loco Interdicto?
R. Vt certum: Posse; dummodo id fiat sine solemnitate, & sine Campanarum sono. ibid.
8. An Interdicti localis tempore, non solum cæmeterio, sed etiam in Ecclesia interdicta, liceat sepelire Clericos?
R. Vt multo probabilius: iam licere. ibid.
9. An Clerici aliarum Ecclesiarum non Interdictarum, possint ex vi d. cap. Quod in te. Sepeliri in Ecclesia interdicta specialiter?
R. Probabilius: Posse etiam. ibid.
10. An tempore Interdicti, possint sepeliri Clerici cum officio, & Missa defunctorum?
R. Posse, attento iure nouo, non antiquo. ibid.
11. An etiam sit licitum, dicere huiusmodi officium Defunctorum vel Psalmos, alternis choris, per viam deferendo corpus Defuncti Clerici ad sepulturam?
R. Vt certum: Id non esse licitum, sicut nec est dicere hæc officia in cæmeterio, si ibi sepeliatur, &c. 408.
12. An Clericus coniugatus gaudeat, tempore interdicti localis, priuilegio sepulturæ?
R. Probabilius: Gaudere, casu tamen quo Clericus coniugatus cum unica & Virgine contraxerit matrimonium, & sit adscriptus ministerio alicuius Ecclesie: alias non. ibid.
13. An in illis festiuitatibus, in quibus, iuxta cap. Alma licitum est assistere diuinis officiis, tempore interdicti localis; liceat etiam absque speciali priuilegio, sepelire laicos in loco sacro?
R. Probabilius: Non licere, absque priuilegio. ibid.
14. An laici, qui habent priuilegium particulare vt tempore Interdicti, possint assistere diuinis officiis, & recipere Sacramenta; possint etiam sepeliri in loco sacro, quamuis tale priuilegium, nullam faciant mentionem sepulturæ?
R. Probabilius: Adhuc non posse. ibid.
15. An Personaliter Interdictus, per Interdictum generale personale, possit licite sepeliri in loco sacro?
R. Vt longè probabilius: Posse. 409
16. An etiam personaliter interdictus nominatim vel specialiter, possit in loco sacro sepeliri?
R. Vt certum: Quod non. ibid.

- Q. I. AN Interdictum priuans ingressu Ecclesie, sit effectus cuiuscumque Interdicti personalis; vel nouum genus Interdicti?
R. Probabilius: Esse nouum genus Interdicti. 409
2. An Interdictus ab ingressu Ecclesie, possit extra Ecclesiam existens, audire diuina, quæ intra Ecclesiam celebrantur?
R. Probabilius: Non posse. ibid.
3. An Sacerdote celebrante intra Ecclesiam, possit Subdiaconus, aut Diaconus interdictus ab ingressu Ecclesie, existens extra Ecclesiam, canere Epistolam, vel Euangelium?
R. Probabilius: Non posse absque violatione Interdicti, & incursum irregularitatis. ibid.
4. An saltem contra, Sacerdote extra Ecclesiam celebrante, possit Subdiaconus, vel Diaconus interdictus ab ingressu Ecclesie, canere Epistolam, aut Euangelium intra Ecclesiam, absque violatione interdicti, & incursum irregularitatis?
R. Probabilius: Non posse absque violatione Interdicti, & incursum irregularitatis. ibid.
5. An in præfatis casibus, non solum Subdiaconus, aut Diaconus, incurrat irregularitatem; verum etiam ipse Sacerdos celebrans?
R. Probabilius: Quod in præfatis casibus non incurrit Sacerdos irregularitatem, nisi alias ipse sit ab ingressu Ecclesie interdictus, & intra Ecclesiam celebret. 410
6. An Interdictus ab ingressu Ecclesie, possit in cæmeterio Missam dicere, aut illam, & alia diuina audire, si ibi dicantur?
R. Probabilius: posse. ibid.
7. An Interdictus ab ingressu Ecclesie, non solum priuatur sepultura in Ecclesia, verum etiam in Cæmeterio?
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
8. An dictus interdictus ab ingressu Ecclesie, si moriatur cum signis pœnitentiæ, possit intra Ecclesiam sepeliri, etiam absque Interdicti vlla absolutione?
R. Probabilius: Quod non. ibid.
9. An Interdictus ab Ecclesia, possit intra illam, Sacramenta recipere?
R. Probabilius: Non posse. 411
10. An Interdictus ab ingressu Ecclesie, possit ingredi Ecclesiam ad priuatim orandum, tempore quo non celebrantur diuina officia?
R. Probabilius: Non posse in rigore Iuris. ibid.
11. An saltem Interdictus ab ingressu Ecclesie possit illam ingredi, ibique loqui, disputare aut aliud simile agere?
R. Probabilius: posse. ibid.
12. An etiam Interdictus ab ingressu Ecclesie, licite valeat concionem in ea audire?
R. Probabilius: Etiam posse. 412
13. An Interdictus ab ingressu Ecclesie, possit etiam exercere in ea actus pertinentes ad iurisdictionem Ecclesiasticam fori exterioris, vt sunt, eligere, absoluere à censuris, & similes.
R. Vt multo probabilius: posse.

Index Tractatum, Disputationum,

DISPUTATIO VIII.

De Peccatis, & Pœnis violentium Interdictum.

- Q. 1. **A**N Clerici violentes quodcumque Interdictum circa diuina officia, peccent mortaliter?
- R. *Vt certum: Quòd sic.* 412
2. An Clericus violans Interdictum per exercitium alicuius Ordinis minoris, peccet mort.
- R. *Probabilius: Peccare mort. si exerceat actum dicti Ordinis, modo proprio Clericorum, quod vix in praxi facit.* *ibid.*
3. An si Clericus, seu Religiosus publicè canat cum aliis in Choro Vesperas, aut Completorium, tempore Interdicti, mort. peccet?
- R. *Vt certum: Peccare mort. si id faciat vt persona Ecclesiastica. Secus esset si vnum, aut alterum versus, Imò & vnum psalmum.* 413
4. An etiam peccaret mort. Sacerdos, qui tempore Interdicti, publicè caneret in officio Orationem, præmissis, *Dominus vobiscum?*
- R. *Vt longè probabilius: Quòd sic.* *ibid.*
5. An celebrare in Ecclesia interdicta, prætermittenda vna tantum circumstantia ex requisitis in *cap. Alma mater.* vt v. g. celebrare diuina officia ianuis apertis, vel non voce submissa, sit mortale peccatum?
- R. *Vt longè probabilius: Esse mortale.* *ibid.*
6. An laici mortaliter peccent, violando Interdictum personale circa officia diuina?
- R. *Vt sit certum: quòd sic.* *ibid.*
7. An etiam sit certum, quod laicus peccet mort. violando Interdictum locale generale, vel speciale?
- R. *Vt certum: Peccare mort. in quatuor casibus.* 414
8. An etiam peccet mortaliter laicus, qui mentiendo se habere Bullam, aut Ordinem, decipit Sacerdotes, vt illum ad diuina admittant?
- R. *Probabilius: quòd sic.* *ibid.*
9. An deinde, laicus non Interdictus peccet etiam mort. audiens diuina officia, præcipuè Missam, in loco interdicto?
- R. *Probabilius: Peccare etiam mortaliter.* *ibid.*
10. An violare Interdictum quodcumque, tam personale, quàm locale, in materia Sacramentorum, sit culpa mortalis?
- R. *Vt certum: Esse mortalem, ex suo genere.* *ibid.*
11. An etiam sit mortale, violare Interdictum quodcumque in materia Ecclesiasticæ sepulturæ?
- R. *Vt quid certum: Etiam esse mortale.* 415
12. An in humanis actibus, teneatur quis vitare Interdictos, saltem denunciatos nominatim?
- R. *Vt certum: quòd non.* *ibid.*
13. An laici teneantur vitare Interdictos nominatim denunciatos, si non in humanis, in diuinis saltem?
- R. *Vt certum: quòd non, ex vi saltem præcepti Ecclesiastici, nisi in Ecclesiastica sepultura.* *ibid.*
14. An Clerici saltem, teneantur sub mortali, evitare Interdictos nominatim, in iis rebus, à quibus sunt Interdicti?
- R. *Vt certum: Teneri. Sed solos Clericos, qui celebrant, aut celebrare permittunt.* *ibid.*
15. An laici violentes Interdictum aliquas pœnas incurrant?
- R. *Vt certum, nullas pœnas ipso iure incurrere præterquam in quinque casibus, &c.* *ibid.*

16. An Clerici violentes Interdictum priuentur electione actiua, & passiua ad dignitates Ecclesiasticas?

R. *Vt certum: Priuari omnes, qui scienter violent illud.* *ibid.*

17. An Clericus violans Interdictum, maneat ipso iure, suspensus à iurisdictione Ecclesiastica exterioris fori?

R. *Probabilius: Manere.* 416

18. An Clerici, tam sæculares, quam regulares exempti à iurisdictione Ordinaria, incurrant suspensionem ab Ingressu Ecclesiæ, si celebrant diuina in locis interdictis, aut coram personis interdictis non toleratis, &c.

R. *Vt certum: Incurrere, si id illicitè facere præsumpserint.* *ibid.*

19. An etiam Clericus non exemptus incurrat hanc suspensionem, celebrando diuina, eodem modo, hoc est, in loco Interdicto, &c.

R. *Probabilius: Etiam incurrere.* *ibid.*

20. An Religiosi, & Moniales non seruantes Interdictum, scientes illud seruari à Matrice Ecclesia, aut à Parochia loci vbi degunt, excommunicationem ipso facto incurrant?

R. *Vt certum: Incurrere.* *ibid.*

21. An Religiosi hanc incurrant censuram, si non seruent Interdictum, quod non omnes Parochiales Ecclesiæ, sed aliqua solum seruant?

R. *Non Incurrere.* *ibid.*

DISPUTATIO IX.

De Interdictis in specie à iure latis.

Q. 1. **I**N quibus casibus, Interdictum personale speciale, ipso iure incurritur?

R. *Quòd in septem.* 416

2. In quibus casibus incurritur ipso iure, Interdictum generale personale?

R. *Quòd in Octo.* 417

DISPUTATIO X.

De Relaxatione, vel Absolutione Interdicti.

Q. 1. **A**N Interdictum latum ad tempus, vel sub conditione tacita, vel expressa; *Donec satisfaciat, vel restituat;* Eo tempore elapso, vel adimpleta conditione, ipso facto, sine noua absolutione cesset?

Respondeo *Probabilius: Quòd non, saltem ex vi iuris.* 417

2. An Interdictum locale generale impositum in tota Ciuitate, tollatur per destructionem ipsius Ciuitatis?

R. *Vt certum: Quòd non tollitur.* *ibid.*

3. An Interdictum locale impositum ob delictum eius Domini, tollatur alienatione sola, aut venditione talis loci?

R. *Probabilius: Non tolli.* 418

4. An Interdictum locale speciale, vt alicuius Ecclesiæ; tollatur sola destructione ipsiusmet Ecclesiæ?

R. *Probabilius: Quòd non.* *ibid.*

5. An Interdictum deambulatorium, quo interdicitur

Quæstionum, & Resolutionum.

tur locus incertus, & indefinitus; v. g. terra, seu Prouincia, vbi maneat talis persona, v. c. Petrus; tollatur, eo ipso quod Petrus mutet terram, seu Prouinciam, absque alia relaxatione superioris?

R. *Tolli eo ipso.* *ibid.*

6. An Interdictum generale personale, quo Ciuitas, Communitas, seu Collegium, est interdictum; tollatur, dissoluta Ciuitate, Communitate, vel Collegio, sine alia absolutione superioris?

R. *Vt certum: Tolli.* *ibid.*

7. An qui ligatus interdicto personali particulari, verè pœnitens moritur; ipso facto liberetur interdicto?

R. *Probabilius: Quod non.* *ibid.*

8. An Interdictum omne possit auferri, vel suspendi, ab illo, qui illud tulit?

R. *Vt certum: posse.* *ibid.*

9. An Episcopus possit absoluere ab omni Interdicto locali, lato à iure absolutè; & sine termino?

R. *Probabilius: Posse.* *ibid.*

10. An Episcopus, non solum tollere, sed etiam suspendere ad tempus, possit dictum locale Interdictum?

R. *Probabilius: Etiam posse.* 419

11. An etiam possit Episcopus absoluere ab Interdicto locali, non solum à iure posito, sed etiam lato à Papa tanquam ab homine?

R. *Tanquam certum: Non posse.* *ibid.*

12. An Episcopus possit absoluere ab Interdicto personali lato à iure?

R. *Vt certum: posse.* *ibid.*

13. An Parochus, seu alius Confessor Ordinarius possit absoluere, iure ordinario, ab interdicto generali locali, & personali?

R. *Vt Quid certum: Quod non.* *ibid.*

14. An saltem possit dictus Parochus, aut alius quilibet Confessor Ordinarius, absoluere ab Interdicto personali speciale, seu particulare, lato sine reseruatione?

R. *Probabilius: posse, dummodo detur satisfactio, aut cautio satisfaciendi.* *ibid.*

15. An Interdictum generale locale, possit relaxari ad cautelam?

R. *Vt certum: Quod non.* 420

16. An saltem Interdictum speciale locale possit relaxari ad cautelam?

R. *Vt longè multò probabilius: posse.* *ibid.*

17. An etiam Interdictum personale particulare possit relaxari ad cautelam?

R. *Vt certum: posse.* *ibid.*

18. An deinde, Interdictum personale generale, putatum in Vniuersitatem, aut Collegium, possit adhuc relaxari ad cautelam?

R. *Posse.* *ibid.*

19. An Interdictum censeatur sublatum, quando non seruatur ab eo in cuius fauorem latum est?

R. *Vt certum: Quod censeatur.* *ibid.*

20. An etiam censeatur sublatum Interdictum, quando non seruatur ab eo, propter cuius delictum positum est?

R. *Vt certum: Quod non.* *ibid.*

21. An censeatur Interdictum sublatum, quando non seruatur ab eo, qui tulit interdictum?

R. *Tanquam certum: Non censeari sublatum; nisi alias id verbis antea significasset.* 421

22. An Papa possit tollere Interdictum, solo actu interiori?

R. *Posse.* *ibid.*

23. Quæ forma est obseruanda in relaxando interdicto?

R. *Quòd hæc: Absoluo te ab interdicto, in quod, ob hanc, aut illam causam incurristi. In nomine Patris, &c.* *ibid.*

DISPUTATIO XI.

De Priuilegio Bullæ Cruciatæ, Circa Interdicti Censuram.

Q. 1. **A**N laici habentes Bullam Cruciatæ possint, tempore Interdicti generalis, interesse Missæ, & aliis officiis diuinis?

R. *Vt certum: posse.* 421

2. An etiam possit quis vigore Bullæ interesse Missæ, & aliis officiis diuinis, in Ecclesia specialiter interdicta?

R. *Vt certum: Non posse.* *ibid.*

3. An vi Bullæ possit quis tempore Interdicti, audire, aut celebrare Missam in quacumque Ecclesia, & Oratorio?

R. *Tanquam certum: Quòd sic.* *ibid.*

4. An Bullæ Cruciatæ vigore, possit quis habere Oratorium priuatum in sua domo, & in illo Missam audire, vel celebrare, etiam tempore Interdicti?

R. *Vt certum: Quòd nullo modo; quidquid alij sentiunt.* 422

5. An omnes habentes Bullam possint secum, tempore Interdicti, ducere famulos, aut familiares, in Ecclesiam, & Missæ, & aliis officiis adesse?

R. *Vt certum: Posse omnes.* *ibid.*

6. An etiam, omnes habentes Bullam possint secum deducere ad Ecclesiam omnes Domesticos, familiares, ac Consanguineos, & ibi tempore Interdicti, Missæ interesse?

R. *Vt certum: Posse hos omnes secum deducere.* *ibid.*

7. An nomine Consanguineorum, qui etiam tempore Interdicti, possunt cum habente Bullam, in Ecclesia, aut Oratorio, audire Missam veniant Consanguinei vsque ad quartum gradum?

R. *Vt certum ferè: Venire.* *ibid.*

8. An sub nomine Consanguineorum, comprehendantur coniuges; hoc est, vxor comparatione mariti; & maritus comparatione vxoris?

R. *Vt longè probabilius: Comprehendi.* 423

9. An etiam, nomine Consanguineorum, in dicto Bullæ priuilegio, comprehendantur quoque affines?

R. *Vt certum: Non comprehendendi.* *ibid.*

10. An vt quis dicatur, Domesticus Priuilegiati & possit cum illo audire, tempore interdicti Missam; sit necessum, & quod in eadem domo cum Domino habitet, & eius expensis alatur?

R. *Æquè probabiliter: Quòd non sit totum necessum.* *ibid.*

11. An prædicti familiares, Domestici, & Consanguinei, possint diuinis interesse, absente Domino, qui Bullam Cruciatæ habet?

R. *Æquè probabiliter: Posse.* *ibid.*

12. An Dominus, audito vno Sacro, possit alteri interesse in gratiam familiarium, Domesticorum, aut Consanguineorum, qui aberant, vt hi Sacro assistant?

R. *Probabilius: Posse.* 424

13. An vt quis virtute Bullæ, possit in Oratorio celebrare, aut audire Missam, teneatur necessariò fundere aliquas preces Deo, pro vnione Principum Christianorum, & victoria contra Infideles?

R. *Teneri, sub veniali tantum.* *ibid.*

14. An

Index Tractatum, Disputationum, &c.

14. An virtute Bullæ, possit quis, siue in Ecclesia, siue in Oratorio, tempore Interdicti, præterquam in Pascha, Eucharistiam sumere; itemque Ordinem, & Extremam Vnctionem?
R. Posse. *ibid.*
15. An qui tempore Paschatis ad satisfaciendum præcepto, Eucharistiam in Parochia sumpsit, possit etiam in Oratorio priuato, ipso die Paschæ communionem accipere, virtute Bullæ Cruciatæ?
R. Probabilius: Posse etiam. *ibid.*
16. An vi Bullæ possit quis recipere Eucharistiam à quolibet simplici Sacerdote, tam tempore Interdicti, quàm extra, absque licentia Parochi?
R. Probabilius: Non posse, ex vi Bullæ: secus ex vi consuetudinis, & praxis. *ibid.*
17. An tempore Interdicti, licitum sit, Benedictiones nuptiales dare, & accipere à Parocho; tam in Ecclesia, quàm in Oratorio?
R. Vt certum: Esse licitum. 425
18. An laïci Bullam habentes possint, tempore interdicti localis generalis, sepeliri in loco sacro?
R. Posse. *ibid.*
19. An non solum in Ecclesiis generaliter interdictis, sed etiam in Ecclesia interdicta specialiter, possit quis sepeliri, vigore Bullæ Cruciatæ?
R. Probabilius: Quòd sic. *ibid.*
20. An Pueri, Amentes, & alij vsu rationis carentes, possint tempore Interdicti, sepeliri in loco sacro, vi Bullæ pro eis susceptæ?
R. Tanquam certum: Posse. *ibid.*
21. An vt quis virtute Bullæ, possit tempore Interdicti, sepeliri in loco sacro, sit omnino necessarium, quod in vita ipsius, non post mortem, fuerit Bulla suscepta?
R. Vt quid mitius: Sufficere quod post mortem ipsius accipiatur. *ibid.*
22. An tempore Interdicti generalis, possit quis virtute Bullæ sepeliri in loco sacro, cum clamoribus campanarum, & cum officio sepulturæ, & Missa?
R. Probabilius: Posse, dummodo id fiat cum moderationibus cap. Alma mater. *ibid.*
23. An prædictum priuilegium, pro tempore interdicti concessum, etiam habeat locum, & extendatur ad cessationem à diuinis?
R. Non extendi. 426

TRACTATUS PRIMVS DE CENSVRIS ECCLESIASTICIS IN COMMVNI.

TRACTANT de Censuris Ecclesiasticis Patres in illud Matth. 16. *Et tibi dabo claves. Et in illud 18. Quicumque alligaueritis super terram. Et, Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & publicanus.* Vbi D. Hieron. Chrysostr. Hilar. Anselm. Theophylact. & alij Patres. Canonistæ in *Iure Canon. tit. de Sentent. excommunic. in Decretalib. & lib. 6. & Clem. & in Decreto 9. quest. 1. & 11. quest. 3. & 24. quest. 2. & 3.* Theologi cum Magistro in 4. *distinct. 18. cap. 7.* vbi D. Thomas *quest. 2.* Durand. *quest. 3.* Ricard. Bonauent. Albert. Scot. *distinct. 19. quest. 1. artic. 5. & 6.* Sotus *distinct. 22.* Alexand. 4. *part. quest. 81.* Ledesma 2. *part. 4. quest. 23.* & alij. Antonin. 3. *part. tit. 24.* Caietan. *tom. 1. opusc. tract. 9. & tom. 2. tract. 13. & in Sum. verb. excommunicat.* Vbi Angel. Syluest. Tabiena, Armilla, Basseus, & alij Summistæ; Nauarr. in *Man. cap. 27. à princip.* Couarruu. in *cap. Alma mater. de sentent. excommunic. in 6.* Viguerius in *Sum. Theolog. cap. 16. §. 6.* Victoria in *summ. tit. de excommunicat.* Petrus Sotus *tit. de Clauib. lect. 2.* Medina *lib. 1. instruct. cap. 11.* Viuald. 2. *part. Candelabri.* Henriquez *lib. 13.* Suarez *tom. 5. in 3. part.* Vasquez *tomo 4. in 3. part. tract. de excommunicat.* Auila *tom. unico de Censuris.* Bauny *per integrum tomum.* Marius Alterius *per vnum, & alterum.* Luysius Turrianus *de Pœnitent. & Censuris, & in summa* Hurtado *tom. de Matrim. & Censuris,* Laymann *tomo 1. summa tract. 5.* Candidus *tom. 1. disquisit. Moral. disquisit. 22.* Archangelus Rubeus *de Sacram. distinct. 18. & 19.* Hieronym. Llamas 1. *part. Method. cap. 9.* Petrus Cornejo *tom. 2. in 3. part. tract. 5.* Sayrus *de Censur. lib. 1. à cap. 1.* Bonacina *de Censur. à disput. 1.* Filliucius *tom. 1. tract. 11. à cap. 1.* Ægidius Coninch *de Sacram. tom. 2. à disput. 13.* Præpositus 3. *part. de Censur.* Petrus Ledesma, Rodriguez, & Villalobos in *sum. Ioan. à Cruce in summa tract. de censur.* Petrus Binsfeldius in *Enchiridione part. 5.* Raphaël Rastellius *tract. de Censur.* Bañez 2. 2. *quest. 64. artic. 8. dub. 1. 4. part. & Aragon. ibid.* Iodocus Lorichius *tom. 1. Theauri Catholici, verb. Censura, excommunicatio.* Castro Palao *tomo 6. per totum.*

DISPUTATIO PRIMA.

De quidditate Censura, de eiusque speciebus.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid nomine Censura veniat?

RESPONDEO dicendum, quod Censura, Latine, nil aliud significat, quam munus, seu officium, & dignitatem Censoris. Et quia Censor, apud Romanos, officium correctionis morum gerebat, hinc est, quod Censura pro correctione, seu pœna à iudice inflictâ accipitur. Sic Nauar. in *Man. cap. 27. num. 1.* Viuald. 2. *part. Candelabri, tract. de excommunicat. num. 4.* Iodocus *tom. 1. Theauri Catholici, verb.*
R. P. Leand. de Censuris.

Censura, num. 1. Suarez *tom. 4. in 3. p. disp. 1. sect. 1. num. 2.* Palao *tom. 6. disp. 1. punct. 1.* Auila *de Cens. p. 1. dub. 1.* Bauny *de Censuris tract. 1. quest. 1.* Cornejo *tom. 2. in 3. part. tract. 1. disput. 1.* Hurtado *tract. de Censuris difficultate 1. num. 1.* Filliucius *tom. 1. tract. 11. cap. 1. num. 1. & alij.* Vel si mauis, dic cum Alterio *tom. 1. de Censuris disput. 1. cap. 4.* quod Censura deriuentur à verbo *Censeo*, quod significat iudicare, & sic dicuntur (inquit) iudicia; quia discretus Iudex ponderatis circumstantiis rerum, & personarum, debet illam pœnam inferre, quam magis censet expedire, ad salutem illius quem punit, &c. Sic ille, & Villalobos *tom. 2. summa tract. 16. difficult. 1. num. 2.*

QVÆSTIO II.

Quid sit Censura Ecclesiastica?

Respondeo quod secundum aliquos, est *Sententia lata à capace Ordinis mediante iurisdictione Ecclesiastica fori exterioris, qua quis priuatur communione Sacramentorum, vel hominum, vel exercitio diuinorum donorum spiritualium; vel prohibentur officia diuina, vel Sacramenta, vel sepultura.* Ita Nauarrus, & Iodocus loco citato.

Item, secundum alios, Censura Ecclesiastica, est *pœna spiritualis inflicta ab Ecclesiastica potestate, priuans hominem baptizatum usu aliquorum bonorum spiritualium, donec à contumacia recedat.* Sic ferè communiter omnes. Suarez tom. 5. disp. 1. sect. 1. num. 5. Sayrus de Censur. lib. 1. cap. 1. num. 10. Cornejo tom. 2. tract. 5. disput. 1. dub. 1. Candidus disquisit. 22. artic. 1. Filliuc. tract. 11. cap. 1. num. 4. & 5. Bonacina de Censur. disp. 1. quest. 1. punct. 1. & communis.

Alij tandem, aliter, sed æquiuallenter, censuram definiunt. Hurtado namque tract. 1. de Censur. diffic. 1. sic: *Est pœna medicinalis bono spirituali priuans.* Auila dub. 1. citat. ita: *Est castigatio, seu correctio Ecclesiastica, qua Ecclesia fideles delinquentes punit in bonis spiritualibus.* Graffius lib. 4. decis. cap. 1. *Est morum correctio, scelerum vindictio.* Bauny de Censur. tractatu 1. quest. 2. *Est pœna spiritualis ad forum exterius Ecclesie pertinens, qua baptizatus eius imperijs non obsequens, quorundam bonorum spiritualium usu priuatur, donec à contumacia recedat.*

QVÆSTIO III.

An Censura propriè, & strictè sumpta, in tres tantum species diuidatur?

Negant in primis aliqui moderni, affirmantes, Censuram in septem species diuidi: nempe in excommunicationem, suspensionem, interdictum, irregularitatem ratione delicti, degradationem, depositionem, & cessationem à diuinis. Quia, inquiunt, his omnibus conuenit definitio Censuræ, nuper tradita; cum quælibet ex illis sit pœna Ecclesiastica, qua puniri solet fidelis baptizatus, & priuari aliquo bono spirituali: ergo Censura adæquatè in omnes has species debet diuidi. Sic tenent Petrus Ledesma in summatract. de Censur. cap. 1. conclus. 3. pag. mihi 323. vbi ait, sed non bene, in hoc conuenire Theologos: Petrus Cornejo tom. 2. in 3. part. tract. 5. dub. 5. num. 2. dicens, id tenere plures modernos Thomistas.

Negant deinde alij, existimantes, in quinque species diuidi, videlicet, in excommunicationem, suspensionem, interdictum, irregularitatem ratione delicti, & cessationem à diuinis. Ita Sotus in 4. dist. 22. quest. 3. artic. 1. (non 4. vt citatum inueni apud Balseum) vers. *Est autem,* pag. mihi 1030. & ante dist. 3. quest. 3. artic. 9. & 10.

Negant tandem alij, docentes, censuram in quatuor species diuidi, scilicet, in excommunicationem, suspensionem, interdictum, & irregularitatem. Sic Corduba lib. 5. questio 9. 43. dub. 4. & casu 28. 37. 144. Medina 1. 2. quest. 96. art. 3. & lib. 1. instruct. cap. 11. §. 9. & 12. & lib. 2. cap. 12. Gutierrez quest. canon. cap. 3. Victoria & Cano. Et idem tenuerunt à principio Sancius Episcopus, Mantius, Peña, & Soto Maior, qui tamen postea mutarunt sententiam, vt refert Henriquez lib. 7. cap. 13. num. 6. in Glossa lit. Q. tenet etiam Vega in sum. 2. p. cap. 15. casu 9. & 10. Bañez 2. 2. quest. 64. artic. 8. dub. 1. 4. part. & Aragon ibid. dub. ult. & alij. Concinit in numero, Couarruias in cap. Alina mater. parte 2. §. 2. numero 1. pag. mihi 754. tol-

lens irregularitatem, addensque loco illius, cessationem à diuinis.

Sed longè probabilius, longèque veriùs, respondeo dicendum, quod Censura Ecclesiastica strictè, & integrè sumpta, in tres tantum species adæquatè diuidatur, nempe, in excommunicationem, suspensionem, & interdictum. Sic videtur definitum esse ab Innocentio III. in cap. quarenti. de verbor. significat. Vbi interrogatus Pontifex, quid per Censuras intelligeretur, respondit, intelligi, interdictum, suspensionem, & excommunicationem: ergo dicendum est, tantum esse has tres species Censuræ, aliàs insufficientes esset, & imperfecta responsio Pontificis, si præter tres Censuras ab ipso numeratas, aliæ species Censuræ possent assignari. Argumento autem contrariorum ex statim dicendis fiet fati. Sic tenent communiter omnes Canonistæ, & Theologi. Glossa in cap. quarenti cit. & ibi Hostiens. & Panormitan. Nauarrus in Man. cap. 27. num. 1. Hugo tabula 2. cap. 26. num. 1. Gomez de Bulla claus. 8. num. 30. dicens, contrarium asserentes, miserè errore elapsos fuisse. Henriquez lib. 7. cap. 13. num. 6. cit. & lib. 13. cap. 2. Angel. verb. Censura, Syluester, Armilla, Tabiena, eo verb. Ledesma 2. part. 4. quest. 26. art. 2. Caietan. verb. excommunicat. cap. 36. D. Anton. 3. part. tit. 28. cap. 1. & tit. 30. cap. 1. Ioan. de Lignan. tract. de Censur. quest. 1. num. 8. Suarez de Censur. disput. 1. sect. 3. num. 7. dicens, id esse sibi certum, Valentia tom. 4. disput. 7. quest. 17. punct. 1. Sayrus lib. 1. de Censur. cap. 1. num. 4. & 15. Alterius de Censur. tom. 1. lib. 1. cap. 2. & 3. Auila part. 1. dubit. 5. Præpositus de Censur. quest. 1. dub. 3. Syluius in supplem. quest. 21. Egidius disput. 17. dub. 1. Hurtado de Censur. tract. 1. difficult. 2. Luysius de Censur. lib. 1. disputat. 1. dub. 2. Bauny de Censur. tract. 1. quest. 3. Laymann tom. 1. tract. 5. cap. 2. num. 1. Candidus disquisit. 22. artic. 2. Bassæus verb. Censura num. 3. Iodocus cod. verbo. n. 2. Binsfeldius 3. part. Enchirid. in princip. Rastellius de Censur. quest. 1. art. 2. Villalobos tom. 1. tract. 11. diff. 2. num. 1. Llamas 1. part. Methodi cap. 9. §. 1. Filliucius tract. 11. cap. 1. quest. 7. Bonacina de Censur. disput. 1. quest. 1. punct. 1. num. 4. Machado lib. 1. sum. tract. 2. docum. 1. num. 1. Viualdus 2. parte Candelabri, tract. de excommunic. num. 3. Diana 1. p. tract. 11. resol. 27. Palao disput. 1. punct. 1. num. 4.

QVÆSTIO IV.

An Irregularitas, saltè ratione delicti, sit propriè & in rigore Censura?

Affirmant, vt vidimus, Petrus Ledesma, Cornejo, Sotus, Corduba, Medina, Bañez, Aragon, Gutierrez, Victoria, Cano, & Vega locis citat. Quia Censura Ecclesiastica est pœna spiritualis priuans hominem baptizatum usu aliquorum spiritualium, vt quest. 2. est habitum; sed sic est, quod irregularitas ratione delicti, est pœna Ecclesiastica spiritualis imposita ob peccatum, & delictum, qua quis ad ordines Ecclesiasticos promoueri per se, & directè prohibetur: ergo propriè, & in rigore est Censura.

Sed longè multò probabilius respondeo quod irregularitas etiam imposita ob peccatum, non sit propriè, & in rigore Censura; Primò, quia irregularitas quæ incurritur citra culpam, non est Censura, cum hæc semper supponat delictum: ergo neque irregularitas, quæ oritur ex culpa, vera Censura erit. Antecedens concedunt contrarij. Consequentiam probo. Quia irregularitas omnino eiusdem rationis est, in eo, qui ob delictum eam incurrit, & in illo, qui citra culpam eadem est innodatus. Vterque enim eodem modo inhabilis est ad ordines suscipiendos, & impeditus, ne susceptos ordines exercere valeat: ergo si prima non est Censura, neque secunda erit.

Secundò,

Secundò, quia Censura absolute tollitur: at sic est quod irregularitas non tollitur, nisi dispensatione: ergo irregularitas non est Censura. Sic omnes Doctores pro nostra sententia nuper citati. Legantur Nauarrus, & Alterius *locis citatis*, & alij.

Vnde ad fundamentum contrariorum, concessa maiori neganda est minor. Quia irregularitas non dicitur propriè pœna, seu Censura, sed impedimentum Canonicum ad ordines sacros promouendos, seu exercendos: quia videlicet, non imponitur, & infertur propriè, & formaliter in vindictam seu pœnam peccati; vt constat ex secunda ratione à nobis data, sed ob decentiam, & dignitatem functionum Ecclesiasticarum, quæ spectant ad Sacramentum Ordinis.

QVÆSTIO V.

An Depositio sit propriè, & verè Censura?

Affirmant Ledesma, Cornejo, & alij moderni: eo quod hæc, etiam sit pœna Ecclesiastica spiritualis, &c.

Sed longè multò probabiliùs respondeo: nullo modo esse veram Censuram. Quia propriè non est pœna, sed impedimentum, quo quis propter crimen aliquod priuatur, tanquam inhabilis, vsu Ordinis sacri, vel officij in perpetuum absque spe restitutionis, retento vtroque priuilegio, *fori*, videlicet, vt conueniri non possit depositus in iudicio sæculari, nec capi, nec puniri à laicis: & Canonis, *si quis suadente* 17. q. 4. ergo depositio non est Censura, cum hæc propriè sit pœna, & ex sua institutione possit auferri posita respicientia delinquentis. Sic omnes Authores pro secunda, tertia, & quarta sententia adducti.

QVÆSTIO VI.

An Degradatio sit verè & propriè Censura?

Affirmant etiam Ledesma, & Cornejo, & alij moderni apud ipsos.

Sed longè multò probabiliùs respondeo quod non sit verè, & propriè Censura. Quia degradatio idem ferè est ac depositio. Est namque quoddam impedimentum, quo vir Ecclesiasticus priuatur vsu Ordinis, & administratione beneficij, & vtroque priuilegio clericali absque spe restitutionis, adhibitis quibusdam externis ceremoniis: ergo. Sic Authores citati.

QVÆSTIO VII.

An Cessatio à diuinis sit vera, & propria Censura?

Affirmat Petr. de Ledesma, & Petr. Cornejo, & ante illos, Sotus, & Couarruias *locis citatis supra, quæst. 3.*

Sed longè multò probabiliùs respondeo, quod non sit vera, & propria Censura. Quia cessatio à diuinis, est simplex prohibitio, seu impedimentum quoddam, quo Ministri Ecclesiæ prohibentur in vniuersum, celebrare diuina officia, adhuc ianuis clausis, sicut in interdicto; ministrare Sacramenta, & sepelire laicos in loco sacro, & hoc formaliter in signum iniuriæ, quæ fuit illata Ecclesiæ; non autem in pœnam, & vindictam formaliter illius: & ideo formaliter, & propriè non est Censura. Sic omnes Authores pro nostra & tertia sententia *sup. q. 3. relati*. Legantur præcipuè Alterius *lib. 1. disput. 1. cap. 2. & 3.* Auila *1. part. dub. 5.* Bonacina *tom. 1. tract. de Censur. disputatione 6. punct. 1.* Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. quæst. 115. art. 2.* Suarez *tom. 5. disput. 39. sect. 1. num. 14.* & alij.

R. P. Leand. de Censuris.

QVÆSTIO VIII.

An saltem prædicta quatuor impedimenta Ecclesiastica, nempe, Irregularitas, Depositio, Degradatio, & Cessatio à diuinis, possint impropriè, aut reductiuè, dici, aut denominari, Censura?

Respondeo posse, quia hæc quatuor impedimenta, nec inter se, nec à tribus Censuris materialiter distinguuntur, cum omnes habeant pro obiecto materiali, priuationem eorundem bonorum spiritualium, scilicet, Sacramenti Ordinis, aut officiorum, aut beneficiorum, aut vsus illorum; & ideo ex hac parte possunt reduci ad Censuras, nempe irregularitas ad suspensionem, quia facit, vt homo sit quasi suspensus à receptione Ordinum, & eorum vsu; & similiter depositio, quæ est perpetua suspensio; & eodem modo degradatio, quæ etiam est depositio, addita solemnitate; cessatio verò à diuinis reuocatur ad interdictum: ergo reductiuè, & impropriè dici, & denominari possunt Censuræ. Distinguuntur tamen omnia prædicta formaliter ex propriis rationibus formalibus, quia videlicet, quamuis priuent eisdem bonis, non tamen priuant eodem modo, nec ex eodem motiuo, sed ex diuersis, vt constabit ex definitionibus vniuscuiusque Censuræ, & impedimentorum adducendis, *infra*. Sic Alterius *loc. cit. c. 3. pag. 7.*

QVÆSTIO IX.

An Excommunicatio, Suspendio, & Interdictum, sint distinctæ species formaliter?

Negandum videtur. Quia excommunicatio continet suspensionem, & interdictum personale: ergo non sunt distinctæ species: quia vna species non potest aliam continere. Antecedens probatur. Quia excommunicatio, eo ipso, quod priuet participatione Sacramentorum, priuat etiam vsu officij Ecclesiastici, in quo consistit illud bonum, quod per suspensionem tollitur: & quatenus priuat celebratione diuinorum officiorum, quæ annexa sunt alicui loco sacro, conuenit cum interdicto: ergo.

Sed tanquam certum respondeo: esse distinctas species formaliter; probatur *primò*, quia omnes hæc tres Censuræ habent diuersas definitiones formaliter, & essentialiter; vt *infra*: ergo inter se distinguuntur specie formaliter, & essentialiter.

Secundò, quia bona spiritualia, quæ homini interdiciuntur, vi harum trium Censurarum, nempe, Sacramenta, Diuina officia, conuictus communis, & sepultura, tribus modis possunt ab Ecclesia inhiberi: *Primò*, auferendo ista bona ab homine, vel à loco aliquo, in quo exercentur, & hoc facit per interdictum. *Secundò*, eiiciendo aliquem à fidelium communione, vel conuictu communi, auferendo ex consequenti ista bona, & hoc facit Ecclesia per excommunicationem. *Tertiò*, potest Ecclesia inhibere dicta bona, non absolute, sed vt sunt actus officij, vel Ordinis, & hoc facit per suspensionem: ergo cum hæc dictæ tres species formaliter diuersa munia exercent, formaliter inter se differri debent. Et sic tenent omnes Doctores. Legantur citati.

Ad rationem verò dubitandi, neganda est consequentia: ad cuius probationem, dicendum est, verum esse quod excommunicatio contineat suspensionem, & interdictum, sed hoc esse tantum materialiter, non tamen formaliter; sicuti numerus quaternarius continet ternarium, & binarium, & tamen sunt formaliter diuersæ species numeri, quia rationibus formalibus distinguuntur: sic in præsentia.

QVÆSTIO X.

An ex his omnibus Censuris, & impedimentis, grauior pœna sit Excommunicatio?

NEgandum videtur ex cap. Forte 23. quest. 4. & ex cap. Quorundam, dist. 34. vbi in corripiendis peccatoribus, hic ordo seruari præcipitur, vt scilicet, primò coërceantur delinquentes; deinde excommunicentur, & tandem deponentur: ergo depositio, quæ vltimo loco imponitur, erit grauior, & atrocior pœna.

Sed vt certum respondeo: Excommunicationem esse grauiorem omnium aliarum recensitarum pœna. Quia hæc priuat hominem pluribus bonis spiritualibus, & temporalibus, & separat à communione fidelium tanquam membrum præcisum: ergo. Sic Alterius lib. 1. disput. 1. cap. 3. Palao de Censur. disputat. 2. puncto 1. num. 5. & alij.

Ad rationem dubitandi respondeo, dictum ordinem, non seruari semper in puniendis delictis, sed variari, & ideo ex hoc ordine puniendi, nihil inferri potest. Nam in cap. Cum non ab homine, de Iudic. Clericum depositum, si incorrigibilis persistat, iubet Pontifex excommunicari, vbi Excommunicatio sequitur Depositionem.

QVÆSTIO XI.

An Censura rectè diuidatur in censuram, quæ est à iure, & in censuram, quæ est ab homine?

Affirmatiuè respondeo: quia omnis Censura, vel fertur, media aliqua lege, seu constitutione, quæ propriam rationem iuris habeat; vel, medio aliquo præcepto temporali, & transitorio lato à Iudice: si primo modo fertur Censura, dicitur à iure; si secundo, dicitur ab homine: ergo prædicta Censuræ diuisio, sufficiens, & adæquata est.

Est tamen aliquod discrimen inter has Censuras, de quo infra quest. 19. Sic Nauarrus cap. 27. n. 2. Sayrus de Censur. lib. 1. cap. 4. nuus. 22. & cap. 19. n. 5. Suarez disput. 3. sect. 1. & penes ipsum, Abbas, Caietanus, Syluester, & alij Summistæ. Sotus dist. 22. q. 2. artic. 3. Filliucius tract. 11. cap. 1. num. 13. Vgolinus de Censur. tabula 1. cap. 9. §. 4. Egidius disput. 13. dub. 2. à num. 11. Bassæus verb. Censura, num. 4. Candidus disquisit. 22. art. 3. Laymann tract. 5. cap. 2. num. 2. Alterius lib. 1. disput. 2. cap. 5. vers. secundo. Machado tom. 1. lib. 1. parte 3. tract. 2. docum. 1. num. 4. & 5. & Auila 2. parte disput. vnica cap. 1. & omnes.

QVÆSTIO XII.

An Censura benè subdiuidatur in eam, quæ est latæ sententiæ; & in eam, quæ est ferendæ sententiæ?

Respondeo benè subdiuidi, vt concedunt omnes. Qui benè explicant quid sit vtraque Censura, dicendo: quod Censura latæ sententiæ, dicitur illa, quàm reus ipso facto, vel criminis admissione, sine alia iudicis sententia incurrit. Censura verò, sententiæ ferendæ, dicitur illa, quæ non ipso facto, seu delicto, incurritur, sed sicuti aliæ pœnæ, per Iudicis sententiam infligi debet. Sic Syluester verb. Excommunic. 1. num. 21. Vgolinus tabula 1. cap. 9. §. 6. Toletus lib. 1. cap. 5. numero 4. Laymann tractatu 5. cap. 2. numero 3. Bassæus verb. Censura, num. 5. Candidus disquisit. 22. artic. 3. dubit. 2. Machado loco citato, num. 6. Filliucius loco citato, num. 14. Rastellius de Censur. in genere q. 3. artic. 2. num. 1. & alij.

QVÆSTIO XIII.

Ex quibus verbis cognosci possit quando Censura sit lata?

Respondeo cognosci primò; si Censura feratur per verba præsentis temporis indicatiui modi, vt, Excommunicamus, promulgamus sententiam excommunicationis, innodamus, &c. quod colligitur ex cap. Excommunicamus 1. & 2. de heret. & docent Vgolinus tab. 1. cap. 9. §. 6. num. 6. Suarez disputat. 3. sect. 3. Filliucius tract. 11. cap. 1. num. 15. Bassæus verb. Censura, num. 6. Bauny de Censur. tract. 2. disput. 1. q. 17.

Secundò cognoscitur, si ponatur Censura per Verbum præteriti temporis, siue indicatiui, siue subiunctiui sit, vt, Noueris te esse excommunicatum; scias te anathemate percussum, &c. colligitur ex Clement. 1. de decim. Clem. 1. & 2. de pœnis, & docent Authores citati. De quo adhuc infra.

Tertiò, quando fertur per verba imperatiui modi, vt, Incidat in excommunicationem; incurrat suspensionem, excommunicationi subiaceat, vel subdatur. Doctores citati.

Et quartò, quando in lege, aut statuto apponatur aliquod horum Verborum; ipso iure; ipso facto; lata sententiæ; aut, sine alia sententiæ, & declaratione, &c. Sic Authores citati. Quibus addi possunt Henriquez lib. 13. cap. 20. §. 2. Laymann loco citato; num. 3. vers. Caterum. Auila 2. part. cap. 2. disputatione vnica dubit. 1. Candidus disquisit. 22. artic. 3. dubit. 3. Egidius disp. 13. dub. 2. Toletus lib. 5. cap. 5. Rastellius loc. cit. num. 2.

QVÆSTIO XIV.

Ex quibus item verbis, cognosci possit, quando Censura est ferenda?

Respondeo: Primò, si verba sint futuri temporis; vt, Excommunicabitur, aut excommunicabo, suspendetur; Erit excommunicandus; aut etiam imperatiui; vt excommunicetur, suspendatur, arceatur ab ingressu Ecclesiæ, &c. aut, qui hoc fecerit, excommunicetis illum, aut excommunicetur. Castro Palao disp. 1. punct. 2. num. 5.

Secundò, si verba sint comminatoria, veluti, Sub pœna excommunicationis, suspensionis, aut anathematis: sub interminatione, aut interpositione excommunicationis. Quæ regula habet verum, siue sententia sit à Iudice, siue à Canone, vt benè docet Auila contra Hostiensem, & alios Canonistas, docentes, solùm habere verum, quando imponitur ab homine. Sic ille loc. cit. Nauarrus cap. 27. num. 12. Vgolinus cap. 9. §. 6. num. 15. Suarez loc. cit. sect. 2. num. 18.

Tertiò, si in forma, apponatur applicatio Censuræ per verbum similitudinis, veluti; Sicut excommunicatus vitetur: quia similitudo excommunicationis non est excommunicatio. Abbas in cap. super specula. not. 2. Rastellius loc. cit. num. 3.

Quartò, quando sub his verbis præcipitur aliquid, Indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli, aut nostram, incurras: quia sicut benedictio Papæ non est absolutio à Censura; Clement. fin. de sentent. excommunicat. ita nec maledictio importata per indignationem huiusmodi, est Censura latæ sententiæ. Licet mortaliter peccaret qui contra faceret. Felinus in cap. Veniens, de prescript. num. 1. Candidus disquisit. 22. art. 3. dubit. 3.

vers. Dico decimo. Rastellius loco citato, numero 3. vers.

Quarta regula.

QVÆSTIO XV.

An Censura lata sub his verbis: Excommunicationem, aut suspensionem te noueris incursum, dicatur Censura lata sententiæ, vel ferendæ?

Negant, quod Censura data sub his verbis, sit latæ sententiæ, Felinus in cap. Rodolphus, de rescript. num. 28. Bonac. de Censur. disp. 1. quest. 1. punct. 1. n. 6. Castro Palao de Censur. disp. 1. punct. 2. n. 5.

Sed probabilius respondeo: Esse latæ sententiæ. Quia licet verba sint de futuro, significant tamen Censuram esse contrahendam ex vi legis illius, atque adeo ipso facto. Sic Vgolin tabula 1. cap. 9. §. 6. Suarez disp. 3. sect. 3. num. 3. Filliuc. tract. 11. num. 18. Ægidius disp. 13. dubit. 2. num. 20. Balleus verb. Censura num. 7.

QVÆSTIO XVI.

An etiam Censura lata sub his verbis, Qui hoc fecerit, Anathema sit, aut excommunicatus sit, sit item Censura lata sententiæ?

Negant apud Suarium, Glossa in cap. fin. de foro compet. & negant etiam Nauarr. cap. 27. num. 12. & Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 12. num. 2. & lib. 1. moral. cap. 38. num. 91. quos citat, & sequitur Laymann tom. 1. tract. 5. cap. 2. num. 3. Veracruz in append. ad specul. coniug. pag. 23.

Fundamentum eorum est; quia in dubio, an Censura sit latæ sententiæ, an ferendæ, iudicandum est, esse ferendam, eo quod odia restringenda sint, & in mitiorem partem interpretanda, vt habet regula 49. Inuris: sed sic est, quod est dubium de illo verbo sit, an significet præsens, vel futurum; ergo est dubium, an Censura sub illis verbis data, sit lata, vel ferenda; nam si ly sit, sumitur pro tempore præsentis, significat sententiam latam; si pro tempore futuro, significat sententiam ferendam: ergo.

Sed probabilius longè respondeo. Quod censura lata sub illis verbis, sit latæ sententiæ. Primò. Concilium Tridentinum sæpissimè de facto, & ipso iure, damnat, excommunicat, & anathematizat hæreticos: absconditque eos ab Ecclesia, sub dictis verbis, Anathema sit; sit excommunicatus: ergo.

Secundò. Quia licet verbum, sit, abstractè sumptum, sit æquiuocum ad significandum præsens imperatiui, & futurum optatiui, determinatum verò ad materiam præcepti, seu de Censuris, intelligi debet de imperatiuo; si quidem lex, aut præceptum, non optet, sed imperet. Ex quo patet ad fundamentum Contrariorum; Concessa namque maiori, neganda est minor: nam in præsentis materia, non est dubium, sed certum, quod verbum sit, significet præsens imperatiui. Et sic docent Henriquez lib. 13. cap. 20. §. 2. Palac. dist. 18. quest. 3. Suarez loc. cit. num. 4. dicens, oppositam sententiam esse falsam. Filliuc. loc. cit. num. 19. vbi ait, Glossam etiam pro contrario à Suario, non id ibi saltem docere; quod verum est, nam ibi non docet Glossa; sed in cap. 2. de foro compet. Vnde Suarez, licet bene citet Glossam, non tamen locum. Sic etiam sentiunt Abbas in d. cap. vbi ad nostrum sensum trahit Glossam, Rastellius de censur. in gen. quest. 3. art. 2. vers. Tertia regula, pag. mihi. 61. Vgolin. cap. 9. cit. §. 6. n. 18. Tabiena verb. Excommunicatio 2. num. 3. Sayrus lib. 1. de censur. disp. 3. num. 4. Bonac. tom. 1. tract. de censur. quest. 1. punct. 1. num. 5. Candid. disquis. 22. art. 4. Balleus verb. Censura, num. 6. Bauny de Censur. tract. 1. quest. 6. & tract. 2. disp. 1. quest. 17. vers. Regula tertia. Comitols lib. 6. Respons. quest. 14. num. 4. & 5. Hurtado de censur. in communi diff. 5. num. 20. Luylius de Censur. disp. 3. dub. 1. R. P. Leand. de Censuris.

prope finem, vbi etiam pro Contrario citat Glossam in cap. finale de foro compet. sed malè; Quia debebat citare Glossam final. in cap. 2. de foro comp. aut glossa in c. 2. de foro comp. verb. sequestratus. Vbi, quidquid velit Abbas, expressè oppositam docet sententiam; cum expressè ad incurrendam dictam excommunicationem, sententiam Iudicis quærat.

QVÆSTIO XVII.

An ista particula: Ex tunc, mox, omnino, prorsus, incontinenti, illicò, continuo, confestim, statim, protinus, declarent Censuram ipso iure esse latam?

Affirmant absolutè, Castro lib. 6. de potest. leg. pæn. cap. 7. §. 6. Bauny tract. 2. de censur. disp. 1. q. 17. col. 3. addens, eandem vim habere hæ particula; & vestigio, repente, sine mora, indilatè, immediatè. Balleus verb. Censura, num. 6. Rastellius de cens. in genere q. 3. art. 2. num. 2.

Sed cum distinctione respondeo dicendum, quod non semper declarent Censuram esse latam, nec semper ferendam, sed aliquando vnam, & aliquando alteram. Et ita iudicandum est de dictis particulis, iuxta exigentiam verborum, quibus adiunguntur. Nam si dicatur, statim excommunicetur, solum continet sententiam, seu Censuram ferendam. Si vero dicatur, sub pœna excommunicationis statim, ex tunc continuo &c. incurrenda, continebit Censuram latam. Sic Suarez disp. 2. sect. 3. n. 5. & 6. Filliuc. tract. 11. c. 1. n. 20. Luylius de Torres disp. 3. de censur. dub. 1. in fine.

QVÆSTIO XVIII.

An hæc verba, Præcipio hoc sub pœna excommunicationis, significant censuram latam?

Affirmant quidam absolutè, apud Suarium, vbi infra. Alij verò, vt refert Glossa quædam, infra, distinctione vtendo respondent dicendo, quod si talis prohibitio fiat à Canone, non contineatur excommunicatio lata in illis verbis, sed ferenda: secus inquit, si fiat ab homine, quia Canon, inquit, mitius agit, quàm homo, vt 26. q. 7. alligant. ita sentiunt Hugo, & Laur. relati à Glossis in c. Salonitana. dist. 66. verb. sub excommunicationis.

Sed absolutè respondeo dicendum, quod illis verbis præcisè sumptis, non feratur Censura, sed comminetur; secus verò si illis addatur aliquid determinans significationem, quia tunc poterunt, continere Censuram ipso iure latam.

Prima pars responsionis constat. Quia in illis verbis, nullum est, quod Censuram latam indicet; sed, vt minimum, sunt indifferentia, & abstrahunt à Censura lata & ferenda, & ideo de ferenda potius, quàm de lata intelligenda sunt; quia odia sunt restringenda, & in mitiorem partem interpretanda. Nec quid ad rem facit, quod Censura sit à Canone, vel ab homine, cum illa verba idem significant à quocumque prolata, quod si mitius facit Canon, quàm homo, id quando facit mitioribus verbis significat.

Secunda pars responsionis, his exemplis comprobatur: si enim dicatur, sub pœna excommunicationis statim incurrendæ. Vel, cui statim, confestim, omnino subiaceat; tunc his verbis continebitur Censura lata. Sic Glossa docet absolutè loc. cit. Suarez sect. 3. cit. n. 6. & 7. Filliuc. & Luylius loc. cit. Henriq. lib. 13. c. 20. §. 2. his verbis: Si Iudex, vel Canon, verbo de futuro addat sub pœna excommunicationis, intelligitur ferenda: nisi exprimes intentionem addat, statim, aut ipso facto incurrendæ vel, siue alia sententia, aut declaratione. Sic ille, & penes illū, Nauarr.

Nauar. in *Man. c. 27. num. 12.* Gotfred. & Castro, Azor. tom. 3. lib. 5. cap. 26. Bassæus verb. *Censura. n. 7.* Sanchez lib. 2. moral. cap. 38. num. 90. Machado lib. 1. part. 3. tract. 2. docum. 1. num. 6. Palao disp. 1. punct. 2. num. 6.

QVÆSTIO XIX.

In quo differant censura à iure, ab his, quæ sunt ab homine?

Respondeo quod in tribus præcipuè. *Primum est.* Quod censura quæ est à iure, perseverat in perpetuum, quo vsque constitutio, lex, statutum, seu ius, per quod fertur censura, contrariis abrogetur, aut non vsu, vel consuetudine opposita tollatur, etiamsi Legislator constitutionis, seu legis, quocumque modo deperdiderit iurisdictionem. Censura verò, quæ est ab homine, non est perpetua, nec perseverat, nisi dum perseverat hominis iurisdictione, utraque verò censura si semel incuratur, durat vsquequo relaxetur, quia communi iure est cautum, ut nemo liberetur à censura quam incurrit, sine absolutione.

Secundum est, quod Censura à iure, solum respicit tempus futurum: fertur namque semper, sub conditione futuri peccati, ut v.g. qui Ecclesiæ vim intulerit sit excommunicatus. Censura verò ab homine tantum spectat tempus præteritum: infligitur namque ab homine, ut ab homine commissam culpam emendet.

Tertium est, quod censura, quæ est ab homine, triam monitionem exigit, aut vnam pro tribus: Censura verò à iure, solum exigit promulgationem. Sic Nauar. Sotus, Suarez, Sayrus, & alij adducti *sup. quæst. 11.* Bauny tract. 1. quæst. 7. & omnes.

DISPUTATIO II.

De Causa efficiendi Censurarum.

QVÆSTIO PRIMA.

An in Ecclesia sit potestas ferendi Censuras?

NEGARUNT olim hæretici quidam, ut Vviclef, Hus, Hieronymus à Praga, & alij, quos postea secutus fuit Lutherus. Quorum fundamentum fuit; quia Ecclesia non habet potestatem spoliandi quem bonis spiritualibus; ergo neque Censuras ferendi.

Sed de fide certum respondeo: dari in Ecclesia potestatem, ferendi censuras. *Primo* quia sic fuit definitum contra primos hæreticos in Concilio Constantiensi *sess. 8. & 9.* & in Bulla Martini V. Et postea contra Lutherum à Leone X.

Secundo, quia id constat ex verbis Christi Matth. 18. *si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus.* Ac si diceret, nullam cum eo habeas communionem; sed sicut Iudæi in ritu suæ religionis vitant Gentiles, ne illorum tactu polluantur; & abominantur publicanos, tributorum exactores, quod se putant à tributis liberos, ita & tu cuitare debes excommunicatos.

Tertio, id constat ex præxi Ecclesiæ, in qua vsus potestatis ferendi censuras, à tempore Apostolorum fuit exercitus: ut constat ex illo Pauli ad *Corint. 5.* *Judicavi eum qui sic operatus est, in nomine Domini Iesu Christi tradere huiusmodi hominem Sathanæ in interitum carnis, ut spiritus saluus fiat.* In quibus verbis, Apostolus excommunicavit quemdam incestuosum, qui nouerca abutebatur. Et 1. Timot. 1. duos Blasphemos Quos tradidi Sathanæ, ut discant non Blasphemare,

Ex quibus omnibus, satis constat dari in Ecclesia potestatem ferendi censuras.

Nec quid obstat fundamentum hæreticorum Quia licet Ecclesia nõ habeat potestatem priuandi aliquem bonis spiritualibus merè internis, ut sunt gratia, virtutes, & dona; habet tamen potestatem priuandi sua membra bonis spiritualibus, quæ subsunt suæ dispositioni, & administrationi, ut sunt suffragia communia Ecclesiæ, vsus Ordinum, & beneficiorum, & commercium cum baptizatis, & consequenter ferendi Censuras quæ in dictorum bonorum priuatione consistunt. Sic sentiunt omnes Catholici. Legantur D. Hieron. Chrylost. Hilarius, Ansel. D. Thom. & alij PP. in Math. *loc. cit.* Sot. in 4 d. 22. quæst. 1. art. 1. & 4. Co-uarru. in cap. *Alma. 1. p. in princip. num. 8. & 9. num. 1.* Suarez *disp. 2. sect. 1.* Henriquez lib. 13. cap. 1. & cap. 2. §. 3. Filliuc. *tractat. 11. cap. 2.* Hurtado de *Cens. in com. diff. 3.* Alterius tom. 1. lib. 1. *disp. 3. cap. 2.* Rastellius de *cons. in gen. quæst. 2. art. 1.* Candid. *disquis. 22. art. 7. dub. 1.* Machado lib. 1. part. 3. tract. 2. docum. 2. Castro Palao *disp. 1. punct. 3. per totum.*

QVÆSTIO II.

An potestas, quam habet Ecclesia ferendi censuras, sit de Iure diuino?

NEGARE videtur Tiraquellus de utroque retractus *part. 1. Glossa 9. n. 276.* quatenus docet, Excommunicationem ab antiquis, & Græcorum, & aliorum dogmatibus, legibusque initium habuisse, & consequenter non esse iuris diuini, aut canonici, sed humani civilis tantum.

Sed, tanquam quid certissimum, respondeo: potestatem ferendi censuras, quam Ecclesia habet, esse Iuris diuini, non humani. Patet. Quia immediate illam à Deo Ecclesiæ concessam, habitum est, *quæst. antecedenti;* & determinatum in *Extranaug. Vnam Sanctam. de Maiorit. & obed.* & docent omnes PP. præcipuè citati, inter quos, Chrylost. *ad c. 2. Epist. ad Heb. homil. 4.* per hæc præclara verba: *Nemo contemnat Ecclesiæ vincula, non enim homo est, qui ligat, sed Christus, qui hanc potestatem dedit, & Dominos fecit homines tanti honoris.* Si ergo Christus est qui ligat, & qui Ecclesiæ hanc potestatem dedit, clarè constat, potestatem ferendi Censuras, non à Gentium legibus ortum habuisse, sed ab ipsomet Christo Domino, & consequenter esse de Iure diuino. Sic docent omnes Theologi, & Canonistæ. Legantur citati.

QVÆSTIO III.

An, non solum potestas ferendi Censuras, sed etiam ipsamet institutio Censurarum, sit etiam de Iure diuino?

Affirmarunt aliqui, apud Suar. *infra.* Quorum fundamentum fuit, illa verba Christi: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus.* Nam in his verbis, videtur Christus tradidisse ritum ferendi Censuras, immo instituisse Censuram excommunicationis, & precepisse, ut feratur contra inobedientes. Ita Driedo lib. 2. de *libert. Eccles. cap. 8.*

Sed, ut quid certum respondeo, Quod institutio Censurarum, non est de Iure diuino, sed humano, & positiuo; sicut est etiam impositio, seu applicatio Censuræ ad hanc, vel illam personam, vel ad hoc vel illud crimen. Probat. Quia ritus, & modus ferendi Censuras, non fuit datus à Christo, sed compositus ab Ecclesia per potestatem ab ipso acceptam: ergo institutio Censuræ non est diuina sed humana. Confirmatur, quia nihil est in Censuris quod ab Ecclesia mutari

mutari non possit, sicut de facto multa sunt mutata: at hoc non fieret, si institutio censurarum esset de Iure diuino: ergo. Ex quo constat, quod applicatio Censurarum sit etiam de Iure positio, quia si institutio, quæ præcedit applicationem est de iure positio, multo magis erit de iure positio, applicatio censuræ.

Nec obstat quid fundamentum contrarium. Quia in illis verbis Christi Domini, non continetur institutio Censurarum, sed potestas ad illas inferendas, & præceptum vitandi generaliter omnes inobedientes Ecclesiæ, tanquam graues peccatores, quales sunt Ethnici, & publicani. Sic communiter Doctores, & Nau. c. inter verba prælud. 3. n. 4. Sotus dist. 22. q. 1. art. 1. Suarez sect. 1. cit. n. 3. & 4. Filliuc. cap. 2. cit. à num. 26. Alterius, Candid. Hurt. & alij supra citati.

QVÆSTIO IV.

An saltem detur aliquod crimen, cui iure diuino sit annexa aliqua censura?

Affirmant aliqui dari, & esse crimen hæresis, cui adiuncta est, inquiunt, iure diuino, excommunicatio. Probant ex verbis Pauli ad Titum. 3. *Hæreticum hominem post primam, & secundam monitionem deuita.* & etiam ex verbis Ioann. 2. cap. 1. *Venientem ad vos sine hac doctrina, nolite recipere, nec ei Aue dixeritis.* Ita Almayn. in 4. dist. 18. quest. 1. Echius in Enchir. c. 27. Driedo lib. 2. de libert. christ. cap. 8. Simanch. de Catholic. instit. cap. 27. num. 1. Duran in 4. d. 18. quest. 3. Nauarr. cap. 27. num. 13. & de orat. notab. 12. num. 9. Turrecrem. lib. 4. Sum. part. 2. cap. 18. Clitovæus in assertione veritatis Concilij senonen. & Iacobat. lib. 8. de Concil. art. 1. & 2. Quos omnes pro hac parte refert Henriquez lib. 13. c. 2. n. 3. in Glossa lit. E. Quibus adiungi possunt, apud Castrum, & apud Alterium, infra, Gabriel in 4. dist. 18. q. 3. art. 3. dub. 4. Ocamus, & Iodocus, quorum sententiam, vt probabilem, vterque sequitur; Castro lib. 2. de iusta hæret. punit. c. 18. 23. & 24. & Alterius lib. 1. dist. 3. c. 2. pag. mihi. 26.

Sed vt longè multo probabilius, imò, vt ferè certum, respondeo: Nullum crimen dari, cui iure diuino sit annexa aliqua Censura. Quia si aliquod daretur, esset hæresis, sed huic non est annexa Censura iure diuino: quia si aliqua deberet, esset excommunicatio, vt fatentur contrarij: at hæc non annectitur hæresi iure diuino: ergo. Minor probatur. Quia de facto Pontifices, iure humano, non solum declarant, sed sua sententia excommunicant hæreticos publicos: ergo excommunicatio, nullo modo est iure diuino annexa hæresi.

Ad fundamentum contrarium. Respondeo primò. Quod Apostoli Paulus, & Ioannes, non excommunicarunt, tanquam Scriptores sacri; sed vt Prælati Ecclesiæ, qua ratione iubent hæreticum semel aut bis monitum vitare, &c. Et ita illa Censura non est ex iure diuino, sed humano, vel, vt ita dicam, Apostolico. Sic Suarez *vbi infra.* Et antea Henriquez lib. 13. cap. 2. n. 3. ex Bannez 1. 2. q. 11. art. 2. Secundò, & melius, respondeo: Quod Paulus Apostolus, per dicta verba, nullo modo excommunicet hæreticum; sed solum præcipiat Tito Episcopo, vt excommunicet hæreticum hominem. Et in hunc sensum intelligi possunt verba Ioannis. Vel intelligenda sunt de præcepto quodam naturali, euitandi periculum contagionis, & sic, de non exhibendo talibus hominibus aliqua signa, quibus vel nos ipsis consentire videamur; vel ipsi in suo errore confirmari possint. Sic sentiunt D. Thom. in 4. dist. 18. q. 2. Sotus dist. 22. q. 1. art. 1. ad med. Palac. dist. 18. q. 3. Victor. relect. de potest. Eccl. n. 6. p. 18. Syluest. verb. excommunicat. 5. n. 10. dub. 1. Henriq. lib. 13. c. 2. §. 3.

Suarez disput. 2. sect. 1. à num. 6. Filliuc. tract. 11. cap. 2. num. 27. Rastellius de censur. in gen. quest. 2. art. 1. num. 3. Candid. disquis. 22. art. 6.

QVÆSTIO V.

An obligatio non operandi contra censuram impositam, sit de iure humano?

Negant aliqui, docentes, excommunicatum iure diuino esse exclusum à Sacramentorum perceptione, & ab omni communicatione in diuinis, & consequenter fideles, iure diuino teneri excommunicatum vitare in diuinis. Ita Couarruu. in cap. Alma mater part. 1. §. 1. à num. 1. pag. mihi 620. & apud ipsum, Felinus in cap. Nulli, de sentent. excommunic. & alij Theologi.

Sed omnino respondeo dicendum; talem obligationem, non operandi contra censuram: esse de iure humano simpliciter, & immediatè. Ratio est. Primò. quia obligatio confurgit ex prohibitione Ecclesiæ; sed prohibitio Ecclesiæ solum obligat humano iure, vt supra est habitum: ergo & obligatio. Secundò. Quia, ille versus; *Os, orare, vale, communico, mensa, negatur:* ab Ecclesia fuit præscriptus; ergo. Sic sentiunt Suarez, Filliuc. Alterius, Rastellius, & alij communiter.

QVÆSTIO VI.

An Papa possit dispensare cum aliquo in actibus ex censura vetitis?

Negant Couarruu. & alij citati nuper pro prima sententia, specialiter loquendo, de illo actu communicandi in diuinis, seu sacris. Fundamentum eorum est, quia Papa non potest dispensare in iis, quæ iuris diuini sunt: at actus communicandi cum excommunicatis, saltem in diuinis, est prohibitus, iure diuino legis euangelicæ, vt patet ex cap. *Matth. 18.* & ex Pauli, & Ioannis Apostolorum locis, quest. 4. citatis: ergo.

Sed omnino respondeo: Dicendum, quod possit Papa dispensare in actibus ex censura vetitis; nempe, vt excommunicatus excommunicatione maiori, possit, si aliàs sit dispositus, seu in gratia, recipere licitè Sacramenta; illaque licitè administrare, & tractare: habereque communionem in suffragiis Ecclesiæ, & externo consortio fidelium; Ratio est, quia Papa potest dispensare super ius positium, cap. *Proposuit, de concess. praben.* sed obligatio non operandi contra censuram impositam, aut contra actus ex censura vetitos, oritur immediate, & simpliciter à iure positio, & humano: ergo potest sum. Pontifex, qui tale ius constituit, ex iusta causa, relaxare. Confirmatur, quia Sum. Pontifex in *Extrauag. Ad euitanda*, prohibitionem comunicandi cum excommunicatis, coarctauit, & limitauit ad excommunicatos nominatim denunciatos per cedulones, & ad excommunicatos notorios ex notoria percussione clericorum: ergo simili modo poterit ex iusta causa dispensare cum aliquo in particulari, quoad alias particulares actiones vetitas ex censuris.

Nec obstat fundamentum contrarium. Nam ad locum ex Matthæo adductum, dicendum est, quod licet verum sit, quod Christus Dominus interdixit modo supra q. 1. explicato, communicationem cum excommunicato; non tamen definiuit in quibus talis communicatio fugienda esset, sed id reliquit dispositioni Ecclesiæ, quæ postea declarauit, quibus modis excommunicatus esset vitandus, & ideo in illis, si expediret, posset ipsa variare. Et sic docent Suarez, Filliuc. Alterius, Rastellius supra citati.

QVÆSTIO VII.

An solus Summus Pontifex possit instituere Censuras.

Respondeo vt quid certum, Quod solus ipse possit instituere Censuras quantum ad ea, quæ sunt in ipsis Censuris essentialia, & quantum ad effectus, qui ab ipsis Censuris oriuntur. Ratio est. Quia Censuræ sunt pœnæ, & ritus vniuersales totius Ecclesiæ: ergo instituere illas ad Sum. Pontificem, tanquam vniuersalem totius Ecclesiæ pastorem spectat. Vnde Episcopi nullatenus possunt instituere nouas Censuras in suis Prouincijs, aut diœcesibus (licet variare possint modum, & formam accidentalem) sed debent necessariò vti solummodo illis, qua sacri Canones editi à Pontificibus præscribunt. Sic omnes Doctores. Qui sub Pontificis nomine, etiam comprehendunt Concilium generale, cuius ipse sit caput. Legantur Suarez *disp. 2. sect. 2.* Alterius *tom. 1. lib. 3. disp. 7. cap. 1.* Filliuc. *tractat. 11. cap. 2. num. 29.* Hurtadus *tractat. de Censur. in comm. diff. 4.* Rastellius *de cens. in genere quest. 2. art. 2. num. 2.* & alij omnes. Vnde solum est difficultas, in quibus sit, aut resideat potestas siue ordinaria, siue delegata ferendi Censuras institutas à Sum. Pontificibus, de qua difficultate in sequentibus §.

§. I.

De personis, quæ Iurisdictione Ordinaria ferre Censuras possunt.

QVÆSTIO VIII.

Quidnam sit Iurisdictione Ecclesiastica, & an rectè diuidatur in Iurisdictionem ordinariam, & delegatam?

Respondeo primò: Quod Iurisdictione Ecclesiastica, nil aliud sit, quàm potestas ecclesiastica de publico introducta, cum potestate iurisdicendi, & æquitaris statuendæ. Vel est, Potestas, seu facultas ecclesiastica de publico introducta & concessa ei, qui iuri dicendo præest. Sic Doctores in *lib. 1. ff. de Iurisd. omni.* Rastellius *de cens. in gen. quest. 2. art. 2. num. 4.* Iodocus *verb. Iurisdictione. num. 1.*

Secundò. Quod rectè diuidatur Iurisdictione ecclesiastica in iurisdictionem ecclesiasticam ordinariam; & in iurisdictionem ecclesiasticam delegatam. Iurisdictione ecclesiastica ordinaria, est potestas ecclesiastica in foro externo annexa Prælatuæ ecclesiasticæ, quæ acquiritur per electionem in Prælaturam. Iurisdictione verò ecclesiastica delegata, est potestas ecclesiastica dependens à delegatione illius, qui potens est delegare tempore delegationis. Sic Rastellius loco citato *num. 6. & 7.* Sayrus *lib. 1. de cens. cap. 6.*

Itaque, quantum spectat ad facultatem ferendi Censuras, ille dicitur habere Iurisdictionem ordinariam, qui in foro exteriori, ex vi proprij muneris, seu officij, est superior alijs, & potest illam alteri committere: Delegatam verò, ille, cui commissa est ab ordinario, nec possit alteri subdelegare. Sic Alterius *lib. 3. disp. 7. cap. 1.*

QVÆSTIO IX.

In quo differant Potestas seu Iurisdictione Ordinaria & Delegata?

Respondeo: Quod in tribus præcipuè. Primum est. Quod potestas seu Iurisdictione ordinaria potest

alteri delegari: Delegata verò minimè ex vi propriæ delegationis. *L. More maiorum, ff. de Iurisdictione. omni iud. lecus ex vi peculiaris concessionis; vt iurisdictione delegata à Sum. Pontifice potest subdelegari cap. 3. de offic. deleg. ex vi priuilegij generalis concessi à Sede Apostolica legatis Summi Pontificis.*

Secundum est, quod Iurisdictione ordinaria pendet tantum in fieri ab Electoribus; Vnde etiam his mortuis, remanet in Electo, (excepto Vicario Episcopi) At Iurisdictione delegata dependet non solum in fieri, sed etiam in conseruari à Delegante; & ita, si re integra Delegans moriatur, delegatio extinguitur, non vero si res non sit integra causa inchoata, *cap. gratum. & cap. licet, de offic. deleg.*

Tertium est. Quod Iurisdictione ordinaria competit iure proprio, quia semper confertur per collationem alicuius muneris, & officij ecclesiastici: Delegata vero competit iure alieno, quia semper habetur commissione speciali delegantis. Sic communiter omnes, Suarez *disputat. 2. sect. 2.* Filliucius *tractat. 11. cap. 2. num. 34.* Rastellius *de censur. in gen. quest. 2. art. 2. à num. 7.* Alterius *lib. 3. disput. 7. cap. 1. pag. mibi 332.*

QVÆSTIO X.

An Potestas ferendi Censuras Iure ordinario, conueniat Papæ, Concilio generali, & Cardinalibus?

Respondeo vt quid certissimum: Conuenire. Et quidem primariò, Papæ: quia in illo tanquam in capite residet hæc potestas, quam immediatè à Christo recipit. *Matth. 18. & Ioannis 22. Pasce oues meas.* Deinde conuenit Concilio generali congregato autoritate Summi Pontificis: quia cum Pontifice eius capite, vnum efficit corpus. Tandem conuenit Cardinalibus, in proprijs dumtaxat titulis: vt constat ex *cap. his quæ, de maior. & obed.* Quia in his solum in foro externo iurisdictionem habent. Sic omnes. Legantur Suarez *disputat. 2. sect. 2.* Filliucius *tractat. 11. cap. 2. à num. 31.* Alterius *lib. 3. disputat. 7. cap. 1.* Rastellius *quest. 2. cit. art. 2. num. 12.* Hurtad. *de Censur. in comm. diff. 4.* Sayrus *lib. 1. cap. 6. num. 11.* Vasquez *de excomm. lib. 17.* Luyfius de Torres *de cens. disputat. 2. dubit. 2. & disputat. 22. dubit. 1.* Henriquez *lib. 13. cap. 24.* Nauarrus *cap. 27. à numero 5. & lib. 3. de pœnitent. cap. 5. §. 9.* Sotus in *4. d. 22. quest. 2. art. 1. & 2.* Scotus *dist. 19. quest. 1. art. 5.* Bauny *de Censur. tractat. 1. quest. 8.* Bassæus *verb. Censura à num. 8.* Villalobos *tractat. 16. diff. 5.* Castro Palao *disputat. 1. punct. 4.*

QVÆSTIO XI.

Ac etiam Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi habeant, iure Ordinario, ferendi Censuras potestatem?

Respondeo tanquam quid certum: Hos omnes habere iure ordinario talem potestatem; cum illa sit annexa eorum Prælatuæ, dummodo, proprios habeant subditos, propriosque Patriarchatos, Archiepiscopatos, & Episcopatos; vt excludamus illos, qui solum sunt Prælati titulares, nec habent subditos, nec proprias Diœceses. Sufficit tamen quod qui sunt propriè, & omni ex parte Prælati habentes subditos, sint confirmati, licet non consecrati. Sic omnes Doctores. Legantur nuper citati.

QVÆSTIO XII.

An item Legatus à latere, Vicarius Papa, & aliorum Episcoporum, & Archiepiscoporum Vicarij, habeant potestatem ordinario iure ferendi Censuras?

Respondeo tanquam certum. Etiam habere. Et quidem, quod illam habeat Legatus Pontificis, siue sit Legatus de latere; siue Legatus natus, siue Legatus missus constat *ex cap. Legatus, de offic. leg. in 6.* & ibi Glossa, & ex illa omnes Doctores, præcipuè citati. Deinde quod illam habeant Vicarij præfati, etiam constat ex Glossa *in cap. licet, de offic. Vicary, lib. 6. verb. officialem.* Nam vnum, & idem est tribunal Vicarij, & Papæ, Episcopi, & Archiepiscopi, vt habetur *in cap. 2. de consuetudin. in 6. & in cap. Romana, de Appellat. in 6.* Hoc tamen intelligendum esse de Vicario principali Episcopi, vel Archiepiscopi; non verò de Vicario foraneo, qui non habet ordinariam, sed delegatam iurisdictionem, nec facit idem consistorium, aut tribunal cum Episcopo &c. notat Abbas *in cap. Si quis contra Clerum numero 30. de foro competent. & ex illo Alterius lib. 3. disputatione 7. capite 1. pagina 330.* sic omnes Doctores. Legantur citati.

QVÆSTIO XIII.

An deinde, Concilium Prouinciæ Archiepiscopi; & Diœcesanum Episcopi; & Capitulum Ecclesiarum, Sede vacante, habeant etiam iure ordinario potestatem ferendi Censuras?

Respondeo tanquam certum, potestatem habere. Quod enim illam habeant dicta Concilia, si legitima sint, non est dubium *ex cap. 1. de Iudic. & cap. graue nimis, de præbend.* Faciunt namque vnum corpus politicum in quo hæc potestas residet. Deinde, quod dictam potestatem etiam habeat Capitulum Ecclesiarum Cathedralium, & aliarum, quæ Capitulum habent, Sede vacante, & suo Antistite mortuo, etiam constat, tum *ex cap. Cum olim, de Maiorit. & obedient. & ex cap. vnico, eod. titulo in 6.* tum etiam quia Prælatus, & Capitulum faciunt vnum corpus: mortuo ergo Prælate, iure proprio competenti succedit in iurisdictione Prælati. Ex quo etiam colligitur similem iurisdictionem habere Vicarius, eiusdem Capituli Sede vacante, vt decernit etiam Tridentinum Concilium *sess. 24. de reformatione capite 16.* sic omnes Doctores. Legantur citati.

QVÆSTIO XIV.

An Inquisitores sancti Officij habeant etiam iurisdictionem ordinariam ferendi Censuras?

Negat Archidiacon. *in cap. Ne aliqui de Hæretic. in 6.*

Sed omnino respondeo dicendum: etiam habere. Quia sunt Delegati Sedis Apostolicæ in causis fidei, & in aliis ad eorum officium spectantibus. Sic Nauarrus *consil. 1. aliquibus, mihi 3. de offic. deleg. Si-manc. de Hæret. tit. Inquisitor. num. 7.* Francus *in cap. Ne aliqui de hæretic. lib. 6. Alterius lib. 3. disp. 7. cap. 1. pag. mihi 331.*
Henriquez *lib. 13. cap. 24. §. 2.*

QVÆSTIO XV.

An Religionum Prælati, vt Generales, Prouinciæ, Abbates, Ministri, Priores, Guardiani, & alij, etiam habeant iurisdictionem ordinariam ferendi Censuras?

Respondeo tanquam certum: illam habere, non solum ex priuilegio, sed iure communi. Quia sic cauetur *in cap. Cum in Ecclesiis, de maiorit. & obed. cum Gloss. in verb. Excommunicationis, & cap. Quanto, de offic. Ordin. & ibi Gloss. in verbo: si Prælati. & in cap. sicut, de Simon. & sic etiam constat ex vsu omnium Religionum, iuxta Apostolica indulta vnicuique concessa. Sic DD. omnes: præcipuè citati. *Sot. dist. 22. q. 2. art. 1. Nau. cap. 27. n. 5. Henriquez lib. 13. cap. 24. n. 3. Suarez disput. 2. sess. 2. n. 9. Filliuc. c. 2. cit. n. 33. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. 2. n. 5. Alterius disp. 7. cit. cap. 1. pag. 331. Bauny tract. 1. q. 8. pag. 11. Castro Palao disput. 1. punct. 4. num. 2.**

QVÆSTIO XVI.

An Archidiaconi, & Archipresbyteri hanc iurisdictionem ordinariam ferendi Censuras habeant?

Negat modò illam habere Archidiaconos, Bauny *loc. cit.* per hæc verba: Vltimo infligendæ Censuræ ius habent Archidiaconi, non solemniter, sed quidem priuatim secundum Mosconium *de maiestat. Ecclesia lib. 1. p. 1. cap. 12. lit. A.* quo tamen non vtuntur, eo quod consuetudine contraria, ista se potestate priuari sunt passi. Ita Bauny.

Affirmat per oppositum Henriquez *lib. 13. cap. 24. num. 2.* ita dicens: Ex consuetudine præscripta, per Pontificem, aut Episcopum, approbata, quidam circa subditos habent hanc iurisdictionem in vtroque foro, vt Archidiaconus, Archipresbyter, & Decanus, vt externa istorum gubernatio sit efficax cum hac coactiua: sed indulgentias, gubernationi minus necessarias, concedere non possunt. Ita Henriquez, qui in Glossa *lit. Q.* citat pro se Nauarrum *cap. 27. n. 7.* & Angelum *verb. Excommunicat. 1. §. 6.* Sed hi Doctores, solum docent, quod consuetudo præscripta, & approbata per Papam, aut alium Prælatum quoad suos subditos, reddat aliquem potentem ad excommunicandum: nec ponunt exemplum in Archidiacono, aut Archipresbytero, quod etiam vidit Henriquez.

Sed ego probabilius, & distinctius respondeo, quod licet olim Archidiaconi iurisdictionem ordinariam ad ferendas Censuras haberent à Canone; modo tamen illam non habent, nisi solum illi, qui vel in ipsa institutione, vel ex consuetudine legitime præscripta, & approbata hoc ius sunt consecuti. Idem dico de Archipresbyteris.

Prima pars huius responsionis habetur expressè *in cap. Cum ab Ecclesiarum, de offic. ordinarij, & ibi Gloss. verb. Ecclesiastica sententia, & in cap. Veniens, el 1. de eo, qui furt. Ordin. recept. & ibi Glossa verb. Archidiaconorum.* Et docet expressè etiam Innoc. *in d. cap. Cum ab Ecclesiarum, num. 5. & in cap. Cum Archidiaconus, & cap. Cum satis sit, de offic. Archid.* illumque pro hac parte citat, & benè, Glossa *marg. in d. cap. Cum ab Ecclesiarum.*

Secunda verò pars etiam habetur expressè *in cap. Archidiaconis, el 5. de offic. Archidiacon.* per hæc verba: Archidiaconis non videtur de Ecclesiastica institutione licere (nisi auctoritas Episcoporum accesserit) in aliquos sententiam promulgare. Sic text. & sic Ant. But. *in d. cap. & Gloss. in d. cap. verb. Promulgare, & verb. Consuetudinis, in c. cum satis, eod. tit. de iure ergo communi non potest Archidiaconus Censuras ferre.* Poterit

Poterit nihilominus tamen ille Archidiaconus, qui vel in ipsa institutione, vel ex consuetudine aprobata hoc ius est consecutus: quia sola adhuc consuetudo, hoc ius tribuere potest, vt docent omnes. Nauarrus, & Angel. *sup. cit.* & alij. Sic docent Alterius *lib. 3. disp. 7. cap. 1.* Hurtad. *diffic. 4. cit. verstandem reperitur.* Suarez *disp. 2. sect. 2. n. 9.* Filliuc. *tract. 11. cap. 2. n. 33.* Villalob. *tract. 16. diffic. 5. num. 5.* ibi: Affi mismo ay en la Iglesia algunos Abades, Arcedianos, i Arciprestes que tienen esta Iurisdicion. Mas como no la tienen todos, ha se mirar en esto la costumbre. Sic ille.

QVÆSTIO XVII.

An Parochi habeant ordinariam iurisdictionem, ad ferendas, saltem in aliquibus casibus, Censuras?

Affirmant in primis D. Thomas *in 4. distinct. 18. quæst. 2. art. 2. quæstiunc. 1.* quem refert & sequitur Syluester *verb. excommunicat. 1. num. 5.* per hæc verba: S. Thomas dicit *in 4.* quod solus Episcopus potest propria autoritate excommunicare, nisi in furto, & rapina, & huiusmodi, in quibus concessum est à iure parochiano (tu lege *Parocho*) excommunicare. *Et infra:* Et similiter Sacerdotes Parochiales excommunicare possunt, secundum Hostiens. in notoriis, quæ non indigent indagine iudiciali, præmissa tamen monitione. Quod verum est, vbi hoc eis tribuit consuetudo, quæ dat iurisdictionem *9. q. 3.* conquestus Vel vbi speciali iure eius competit iurisdictione, scilicet, in aliquibus particularibus casibus, vt dicit S. Thomas, quod intellige, nisi Episcopus prohibeat, aliter non est verum *2. quæst. 1. nemo.* Ita Syluester.

Deinde Archidiac. cum Glossa *in cap. Romana, de sentent. excommunicat. lib. 6. & in cap. 2. de constit. eod. lib.* affirmat Parochos habere iurisdictionem ex iure solum ferendi excommunicationem generalem ad correctionem suorum subditorum.

Fundamentum horum Doctorum potest esse. Quia illi possunt iure ordinario, Censuras ferre, qui habent potestatem iudicandi in foro exteriori: sed Parochi hanc habent potestatem, vt colligitur *ex cap. decernimus, de Iudi. cap. nullus Episcoporum 15. quæst. 4. & cap. nullus Episcopus ead. q. ergo & poterunt Censuras iure ordinario ferre.*

Sed absolutè omnino respondeo dicendum: nullo modo habere Parochos, iure communi, ac ordinario, potestatem ferendi Censuras, adhuc pro aliquibus casibus. Quia Parochi nullam habent iurisdictionem in foro exteriori, & contentioso, sed solum in foro pœnitentiæ; vt habetur *cap. de persona 11. q. 1.* iuncta *Glof. ibi. vers. non ab alio:* at sic est, quod potestas ferendi Censuras iure ordinario, solum est propria illorum, qui habent sedem, ac tribunal, ad quæ adire cunctis liceat, iuris obtinendi causa, vt docet Nauarrus *cap. 27. num. 5.* ergo Parochi iure ordinario non habent potestatem ferendi Censuras.

Ad fundamentum contrariorum, concessa maiori, neganda est minor: & ad eius probationem, dicendum illa capita intelligenda esse, de illis Parochis, qui vel ab ipsa institutione, vel ex priuilegio, vel ex delegatione speciali Episcopi, habent potestatem iudicandi in foro exteriori causas, vel illud ius acquisierunt ex consuetudine: non verò de Parochis in communi. Sic tenent D. Bonau. *in 4. dist. 18. 2. p. dist. q. 3.* D. Anton. *3. p. tit. 24.* Sotus *dist. 22. q. 2. art. 1.* Nauar. *cap. 27. num. 5.* & *in cap. cum contingat, de rescript.* Suarez *disputat. 2. sect. 2. n. 10. & disp. 18. sect. 1. n. 3.* Alterius *lib. 3. disput. 7. cap. 3. pag. 333.* Sayrus *lib. 1. cap. 6. num. 21.* Bonacina *disput. 1. quæst. 1. punct. 2. num. 5.* Henriquez *lib. 13. cap. 24. §. 3.* ibi: Parochus autem non habet à iure po-

testatem excommunicandi; & consuetudo, qua alicubi excommunicabat pro rebus subtractis, aut perditis, reuocata est per Conc. Trid. *sess. 17. de reform. c. 3.* & demandatum, id est soli Episcopi. Sic ille. Qui *in marg. lit. X.* citat pro hac parte D. Thomam *in addit. q. 22. art. 1.* Sic etiam Bauny *tract. 1. q. 10. & tract. 2. q. 1. Portel p. 3. casuum, casu 29.* Valquez *tract. de excommun. dub. 17. n. 1.* Luyfius *de Censur. lib. 2. disputat. 22. dub. 2.* Bassæus *verb. Censura, vers. Parochus,* Villalobos *tract. 16. difficult. 5. num. 8.* Castro Palao *disputatione 1. punct. 4. num. 2.*

QVÆSTIO XVIII.

An, vt quis sit capax ferendi Censuras, iure ordinario, requiratur quod sit Ordinis Clericalis, seu primæ Tonsuræ?

Respondeo tanquam certum: requiri. Quia solus Clericus, iure communi ordinario, & positiuo, atque vsu Ecclesiæ est capax dictæ potestatis. Non ex eo, quod Censuras ferre sit actus huius Ordinis, sed quia iste ordo facit, iuxta ius commune, hominem capacem Ecclesiasticæ iurisdictionis, cuius actus est Censura.

Hæc responsio habetur expressa in iure, *cap. 2. de Iudic. vbi prohibentur laici tractare negotia Ecclesiastica, cap. cum laicis, de reb. non alien. cap. contingit, de arbitr. cap. Ecclesia, de constit. & in specie in cap. bene quidem, distinct. 96. §. Maximus Episcopus.* Vbi expressè definitur; non licere laico anathemata dicere, aut excommunicare, & *in cap. Duo, & cap. Si Imperator. eadem distinctione.*

Ratio huius decisionis est: quia omnino decens est, quod sit Ecclesiasticus, qui Ecclesiasticam potestatem exercet; indecorum, quod sit laicus, vt habetur *cap. In noua 16. quæst. 7.* Ideo hanc responsionem, docent omnes DD. tam Theologi quàm Canonistæ, D. Th. *in 4. dist. 10. q. 1. art. 2. q. 1.* Ricard. *dist. 18. art. 4. q. 3.* Sot. *dist. 22. q. 2. art. 1.* Syluest. *verb. excommunicat. 1. §. 6.* Ledesma *q. 24. art. 2.* Couar. *in cap. Alma Mater 1. p. §. 11. num. 3.* Henriquez *lib. 13. cap. 24. num. 1.* Suarez *disp. 2. sect. 3. à n. 8.* Vgolin. *tabula 1. cap. 2. §. 15.* Sayrus *lib. 1. cap. 5. n. 6.* Præpositus *de Censur. q. 1. dub. 4. n. 19. & 20.* Nauarrus *cap. 27. n. 6.* Auila *1. p. dub. 6.* Alterius *lib. 6. disput. 7. cap. 6. pag. 340.* Filliucius *tract. 11. cap. 2. n. 36.* Bonac. *disp. 1. q. 1. punct. 2. n. 6.* Bassæus *verb. Censura num. 10.* Bauny *tract. 1. de Censur. q. 8.* Luyfius *de Censur. lib. 6. disput. 23. dub. 2.* Hurtad. *de Censur. in communi, difficult. 4. num. 13.* Cornejo *de Censur. in genere tract. 5. disp. 2. dub. 3.* Candidus *disquisit. 22. art. 6.* Villalobos *tract. 16. diffic. 5. num. 11.* Ledesma *1. part. sum tract. de Censur. cap. 4. concl. 2.* Laymann *tom. 1. tract. 5. part. 1. cap. 3. num. 3.* Palao *disput. 1. punct. 4. num. 3.*

QVÆSTIO XIX.

An, vt quis sit capax Censuras ferendi, iure ordinario, non solum debeat esse Clericus, sed etiam Presbyter, aut saltem aliquo sacro Ordine initiatus?

Affirmare videtur expressè, *Gloss. in cap. Bene quidem, dist. 96. verb. Præter Romanum.* Ita loquens: quid dices de Templariis? nonne ipsi possunt excommunicare fratrem suum? Dicit potest, quod sic: quia ipsi non sunt laici, *argum. 12. quæst. 1. duo.* Credo quod non possunt, nisi sint Presbyteri, *extra. de sentent. ex cap. Canonica.* Ita Glossa? Quid Clarius affirmate hinc potest?

Sed, vt quod certissimum, respondeo: quod solum sit necessum, quod sit Clericus, non Presbyter, aut

aut sacro alio ordine initiatus. Probat *primò*, ex *cap. transmissam, de elect.* (non *transmissa, de sentent. excommunic.* vt leges apud Filliucium) vbi Sum. Pontifex definit, quod Episcopus electus, & confirmatus, quamuis non consecratus aut initiatus sacris, possit exercere ea, quæ sunt iurisdictionis, non Ordinis; putà iudicare, excommunicare, corrigere, vt exponit Gloss. *ibi*, verb. *De talibus*: ergo.

Secundò, quia ad exercendam potestatem ferendi Censuras, non requiritur Ordo sacer iure diuino, cum non sit actus Ordinis, sed iurisdictionis: nec iure humano, cum sacri Canones solum exigunt clericatum, vt habetur *in cap. in noua 16. quest. 7.* ergo. Sic omnes DD. præcipuè citati *quest. 18.* Ex quibus, aliqui Glossam explicant, vt intelligatur, quando solemniter, & ceremoniis inferenda est excommunicatio, nam tunc, inquit, solum ferri potest à solo Presbytero. Ita Vgolinus apud Suarium *loc. cit. num. 10.* cuius explicatio non placet, cum Glossa illa vniuersaliter loquatur. Ad textum autem ab ea ductum dicemus *tract. 2. disput. 17. quest. 4.*

QVÆSTIO XX.

An Clericus etiam coniugatus, sit, iure communi, capax ferendi Censuras?

Respondeo vt quid certum; non esse capacem. Quia Clericus coniugatus, etiamsi cum vnica virgine contraxerit, deferatque tonsuram, & habitum clericalem, non est capax administrationis Ecclesiasticæ, vt habetur *in cap. 1. de Cleric. coniug. in 6.* vbi habetur quod, *Coniugatus Clericus tantum habet ista duo priuilegia, scilicet, canonis si quis suadente: & fori; ne possit conueniri coram iudice seculari, omnibus alijs est priuatus.* Ergo non gaudet priuilegio, quod est proprium Clericorum, nempe administrationis Ecclesiasticæ. Sic etiam definitur *in cap. sanè 1. de Clerico coniug. & sic docent Abbas ibid. S. Thom. in 4. dist. 18. quest. 2. art. 2.* Sotus, Henriquez, Suarez, Couarruias, Alterius, & alij omnes *quest. 18.* citati.

QVÆSTIO XXI.

An Religiosus, qui non sit Clericus, sit capax iure ordinario ferendi Censuras?

Affirmatiuam sententiam indicare Glossam *in cap. mulier. distinct. 23. verb. Laicus*, ait Suarez *disput. 2. sect. 3. num. 11. in fine.* Sed certè non bene. Nam ibi Glossa, solum concedit Templariis, posse in conuentu docere, eo quod sint Religiosi, vel hoc habeant ex speciali priuilegio; non verò quod sint capaces iure ordinario ferendi Censuras, cum hoc expressè illis negauerit *in cap. Bene distinct. 96. verb. Præter Romanum*, vt vidimus nuper *quest. 19.*

Respondeo igitur, tanquam certum: non esse capacem. Quia cum non sit Clericus, non est capax, iure ordinario, iurisdictionis Ecclesiasticæ. Sic Ledesma *2. part. 4. quest. 20. artic. 4.* Victoria *in 2. relect. de potest. Eccles. quest. 2. num. 4.* Suarez *loc. cit.* Alterius *lib. 3. disput. 7. cap. 6. pag. 341.* Candidus *disquisit. 22. art. 6. dubit. 2.* Auila *1. part. dub. 6. vers. secunda conclus.* Rastellius *de Censur. in gen. quest. 2. art. 2. pag. 34. n. 11.* vbi ex hac responsione colligit, Capitulum Religiosorum non habentium saltem in maiori parte primam tonsuram, non posse sine dispensatione applicare Censuram, iuxta Abbatem, *in cap. dilecto, de maior. & obedient. numero 5.* & alij, colligentes ex dictis necessariò, quod nec laicus, & minus scemina, habeant capacitatem iure communi, aut ordinario, Censuras ferendi. An autem id ex delega-

tionem Pontificis habere possint, dicemus infra §. sequenti.

QVÆSTIO XXII.

An vt quis possit ferre Censuras, debeat esse homo viator?

Respondeo debere esse hominem, vt viatorem. Quare nec Angelus, nec beatus sunt capaces, iuxta institutionem Christi Domini, huius ferendi Censuras iurisdictionis. Quia noluit Angelos, adhuc bonos, esse capaces Ordinis, aut iurisdictionis. Nam cum Censuræ sint arma militantis Ecclesiæ, per Ministros in ea militantes exerceri debet. Sic D. Th. *3. part. quest. 64. art. 7.* Vgolinus *tab. 1. cap. 2. §. 2.* Reginaldus *lib. 9. num. 114.* Alterius *lib. 3. disput. 7. cap. 6. col. 2. pag. 339.* Bassæus *verb. Censura num. 8.* Filliucius *tract. 11. cap. 2. num. 36.* Cornejo *tract. 5. de Cens. disp. 2. dub. 3.* Rastellius *loc. cit. pag. 31. num. 3.* Candidus *loco cit. dub. 3.* Suarez *disput. 2. sect. 3. num. 3.* Luysius *lib. 2. de Censur. disput. 22. dub. 2.* Bauny *tract. 1. disput. 2. quest. 6.* & alij.

QVÆSTIO XXIII.

An saltem, si certò constaret, Angelum bonum aliquem excommunicasse, censendum esset, illam excommunicationem esse validam?

Respondeo tanquam certum: censendam esse validam. Quia tunc credendum esset, Angelum non pronunciaisse excommunicationem ex propria voluntate, cum ad id non habeat potestatem ex lege communi, sed ex speciali facultate, & dispensatione diuina. Confirmatur, quia si certò constaret Angelum bonum ministrasse Baptismum verbis per corpus assumptum prolatis, ratum credi debet ex dispensatione Dei, vt cum S. Thom. *quest. 64. art. 7.* & alijs diximus *tract. 2. de Sacram. disput. 4. quest. 2.* ergo parè, imò, & validiori ratione, idem est affirmandum de excommunicatione lata ab Angelo. Et idem dico, si à quocumque homine beato lata esset. Sic expressè Alterius *loco citato.*

QVÆSTIO XXIV.

An, vt quis sit capax ferendi Censuras, debeat esse compos rationis, & usum illius habere?

Respondeo tanquam certum: debere. Quia carentes vsu rationis, non possunt iudicium ferre, nec sententiam pronuntiare, nec alium quempiam actum iurisdictionis exercere: ergo non sunt capaces ad ferendas actu Censuras. Vnde, nec puer ante vsu rationis, nec perpetuò amens, stultus, aut stolidus sunt capaces vsus ferendi Censuras actus: quia iurisdictionis actus exercere non possunt. Sic omnes Doctores citati *quest. 22.*

QVÆSTIO XXV.

An saltem, possit committi puero carenti vsu rationis potestas ferendi Censuras, vt illam exerceat postea factus adultus?

Affirmat Alterius *lib. 3. disput. 7. cap. 6. col. 3.* qui & probat, *ex cap. Ex ratione, de etate & qualit.* vbi Sum. Pontifex non declarat irritas collationes Ecclesiarum factas pueris à quodam Episcopo, sed solum

solum iubet administrationes dictarum Ecclesiarum Clericis idoneis committi, donec prædicti pueri ad congruam peruenerint ætatem: ergo similiter, &c.

Rursus id probat. Quia nulla apparet ratio, cur talis delegatio, ipso iure sit irrita, licet irritari possit; nam consensus in Delegato, ut velit recipere delegationem, non est necessarius tunc, quando à Delegante committitur, sed antequam exerceat actum iurisdictionis: ergo satis est, ut puer Delegatus, cum peruenit ad legitimam ætatem, & vult exercere officium suum, tunc habeat usum rationis, ut sit præditus iudicio, ut munus ei commissum gerere valeat. Ita Alterius. Cuius sententiam refert, & ut probabilem sequitur Bassæus *verb. Censura, num. 8. vers. An autem.*

Sed probabilius multò respondeo: non posse concedi dictam potestatem puero carenti usu rationis. Quia ad recipiendam dictam potestatem requiritur specialis consensus, & voluntas recipientis: at sic est, quod hunc non potest præstare, qui compos rationis non est, cum consensus dicat actum humanum, & rationalem: ergo puer dum caret usu rationis, incapax est recipiendi hanc potestatem. Sic Suarez *disput. 2. sect. 3. num. 4. in fine.* Filliucius *tract. 11. cap. 2. num. 36.* Rastellius *quest. 2. de Censur. in gen. pag. 31. vers. secunda conditio.* Cornejo *tract. 5. disput. 2. dub. 3. num. 3.*

Ad primum argumentum Alterij, desumptum *ex cap. ex ratione*, concesso antecedenti, neganda est consequentia, & paritas. Nam ideo Pontifex non irritat illas Ecclesiarum collationes factas pueris, quia videlicet, defectus fuit in ætate, quam voluit supplere pro tunc Pontifex; non in consensu (cum ad hunc præstandum sufficientem haberent ætatem) nam si in hoc fuisset defectus, omnino oppositum declararet, cum omnino necessarium sit ad acceptandam quamlibet dignitatem. Legatur Glossa *in citato capite.*

Ad secundum negandum est, quod non appareat ratio unde talis delegatio sit ipso iure irrita; cum iure naturali sit necessarius actus humanus ad præstandum consensum, quo acceptetur delegata iurisdictionis: unde quocumque tempore acceptetur, eodem debet talis assensus præstari; & quocumque tempore præstetur, tunc temporis & non antea, acceptabitur.

QVÆSTIO XXVI.

An, ut quis sit capax ferendi Censuras, debeat esse baptizatus?

Respondeo tanquam certum: debere esse baptizatum. Quia, qui non est baptizatus non est membrum Ecclesiæ: sed qui non est membrum Ecclesiæ, incapax est iurisdictionis Ecclesiasticæ: ergo, ut quis capax ferendi Censuras sit, debet esse baptizatus. Imò & Christianus, qua ratione à ferendis Ecclesiasticis in Christianos Censuris, excluduntur Infideles, Iudæi, Hæretici, Apostatæ, eo quod, *Non potest quemquam eius remouere sententia, qui se iam præbuit ipse remouendum.* Nicol. Papa epist. 7. ad Michaël. Imperat. Sic omnes DD. Legantur Vgolinus *tab. 1. cap. 9.* qui id probat *ex cap. 1. 2. & 3. de Presbyt. non baptiz.* Henriquez *lib. 13. cap. 23. num. 1.* Filliucius, Rastellius, & Bassæus *loco citato Alterius loco citato, vers. Tertia conditio.* Bauny *tractatu 1. quest. 8. pag. 10.* Luysius *lib. 2. de Censur. disp. 22.*

dub. 2. Palao disputatione 1.

punct. 4. num. 3.

& alij.

§. II.

De personis, quæ vi delegationis ferre Censuras possunt.

QVÆSTIO XXVII.

An viri merè laici possint, ex commissione, seu dispensatione Papæ, Censuras ferre?

Negatiuam partem insinuare videtur Couarr. *in cap. Alma mater. 1. part. §. 11. num. 3.* quatenus absolute docet, quod laicus incapax sit iurisdictionis ad excommunicandum. Vbi id ex commissione Papæ, non posse adhuc Censuras ferre insinuare videtur, præcipue cum in fine addat hæc verba: Tametsi præcitata Glossa velint ex delegatione Papæ posse laicum excommunicare: ipse verò transit.

Sed respondeo ut quid certum: posse. Quia, quod iurisdictionis Ecclesiasticæ, & potestas ferendi Censuras, solis Clericis committatur, & delegetur, solum est cautum iure Pontificio, ut constat *ex cap. decernimus de Iudicys*: ergo optime potest Pontifex in eo, iusta interueniente causa, ex plenitudine suæ potestatis dispensare, ac proinde dictam potestatem mero laico conferre. Sic Glossa *in cap. præter verb. duci. distinct. 32. & in cap. bene, verb. præter Romanum dist. 96.* Nauarr. *cap. 27. num. 6.* Vgolinus *tab. 1. cap. 2. §. 10.* Suarez *disput. 2. sect. 3. num. 12.* Alterius *lib. 3. disput. 7. cap. 6. col. 6.* Henriquez *lib. 13. cap. 24. num. 1.* Tabiena *verb. absolut. 2. num. 3.* Filliucius *tract. 11. cap. 2. num. 37.* Auila *de Censur. part. 1. dub. 6. concl. 2.* Ægidius *disp. 13. dub. 4. num. 32.* Bauny *tract. 1. quest. 8. vers. posset tamen.* Rastellius *de Censur. in gen. quest. 2. art. 2. pag. 33. & 34.* Cornejo *tract. 5. disput. 2. dub. 3. vers. Infero tertio.* Hurtadus *de Censur. in communi, diff. 4. num. 13.* Laymann *tract. 5. cit. cap. 5. in fine.* Bassæus *verb. Censura num. 8. vers. Quarta.* Candidus *disquisit. 22. art. 6. dub. 2.* Llamas *1. part. Methodi cap. 9. §. 20. pag. 131.* Archangelus *distinct. 18. vers. Aut sermo est, pag. mihi 235. col. 2.* Diana *part. 8. tract. 1. resolut. 39. vers. Notandum est.*

QVÆSTIO XXVIII.

An, non solum ex commissione Papæ, sed etiam Episcopi, possint merè laici Censuras ferre?

Respondeo ut quid certissimum; non posse. Quia nullus inferior potest dispensare in lege Superioris: sed sic est, quod lege, aut iure sacrorum Canonum, quorum Auctor est Papa, est prohibitum laicis tractare negotia Ecclesiastica, ut *sup. quest. 18.* est habitum: ergo nullus Episcopus: sed solus Papa, dispensare potest in dicta lege, & consequenter, ipse solus committere laicis facultatem Censuras ferendi. Unde si qui Episcopi id facere tentent, irritum erit, & inane: quia Canones non solum prohibent, sed etiam faciunt laicos incapaces talis iurisdictionis. Sic Suar. Alterius, Archang. Filliuc. Rastel. Laymann, Cornejo, Ægidius, Auila, Diana *loc. cit. & communis.*

QVÆSTIO XXIX.

An saltem, ex antiqua consuetudine possit laicus acquirere sibi ius ad ferendas Censuras?

Affirmandum videtur: quia consuetudo diuturna & præscripta, potest derogare iuri positio: etgo & poterit conferre laico potestatem ad censuras ferendas,

ferendas, cum hæc ei solùm iure communi, & canonico denegetur: nam consuetudo induci etiam potest contra Canones, teste Abbate in cap. Cum tanto. num. 8. de Consuetud.

Sed, vt quid certum, respondeo: Non posse. Quia consuetudine solum acquiritur ius ad illas res, quæ aliàs præscribi possunt: sed sic est quod laicus est incapax rerum spiritualium: ergo illud ex consuetudine acquirere non potest. Solum ergo Papa potest conferre laicis potestatem Censuras ferendi, quia ipse solus potest facere laicos capaces rerum spiritualium. Ex quo iam patet ad rationem dubitandi. Sic Abbas loc. cit. num. 5. ex cap. Causam. de præscript. & cap. Massana. & cap. Sacrosancta. de elect. Suarez, Alterius, Filliuc. Rastellius loc. cit.

QVÆSTIO XXX.

An Collegio constanti ex Clericis, & laicis possit non solum Papa, sed etiam Episcopus committere facultatem Censuras ferendi?

Respondeo Posse etiam Episcopum, casu, quo tale Collegium sit ecclesiasticum; non verò si sit sæculare. Ratio est. Quia si est Collegium ecclesiasticum habet potestatem ordinariam ferendi censuras, vt ex dictis sup. constat: ergo à fortiori poterit ei ab Episcopo talis potestas delegari, si verò Collegium est sæculare, minimè poterit, nisi à solo Papa, vt ex dictis q. 28. liquet. Tunc autem iudicandum est, Collegium esse ecclesiasticum, quando plures sunt Clerici ex quibus conflatur Collegium, quàm laici; sæculare verò, quando plures sunt laici. Quod si sint pares, tunc dicendum est ecclesiasticum; quia magis dignum trahit ad se minus dignum. cap. Quod in dubiis, de consecr. Eccles. Sic Abbas in cap. ex literis. de constit. num. 3. Alterius lib. 3. disput. 7. cap. 6. pag. 342. Suarez disputat. 2. sect. 3. num. 13.

QVÆSTIO XXXI.

An Fœmina etiam, ex commissione Summi Pontificis possit ferre Censuras?

Negat in primis Auila 1. p. de cens. dub. 6. concl. 1. citans pro se Ledesnam 2. 4. quest. 21. art. 3. & quest. 24. art. 2. & alios viros Doctissimos, quorum nomina tacet. Dicitque id colligi ex mente Syluestri v. Abbatissa, numero 1. & Soti dist. 20. quest. 1. art. 4. in solut. ad 4. Negant deinde, Victoria Relect. de potest. Papa quest. 2. num. 5. Ægidius disput. 13. dub. 4. num. 33. Corneio disput. 2. de excomm. dub. 5. Citat etiam Bauny infra, pro hac parte, Henticum Henriquez lib. 6. cap. 2. num. 3. Sed non ita benè, vt statim dicam. Tenent tamen Petr. Ledesma tom. 1. Summ. tractat. de cens. in com. cap. 4. concl. 1. Llamas 1. p. Metho. cap. 9. §. 20. Diana part. 5. tract. 9. resol. 16. & Aulonius in summ. verb. Abbatissa. num. 1. Qui vterque male citat pro opposita parte Petrum Corneio tractat. 5. de Censur. disputat. 2. dub. 3. nam ibi non resoluit questionem, benè tamen loco à nobis cit. Negat tamen Caspensis in Cursu Theolog. tom. 2. tract. 25. cap. 1. sect. 2. n. 14.

Fundamentum huius sententiæ est. Quia potestas ferendi Censuras pertinet saltem mediate, & remotè ad clauem Ordinis: ergo solùm potest esse in his, qui vel habent Clauem Ordinis, vel saltem possunt illam habere, sed fœminæ omnino sunt incapaces Ordinis, iure diuino, in quo Papa dispensare non potest: ergo adhuc ex delegatione, aut commissione Papæ, fœminæ ferre Censuras nequibunt.

Sed probabilius respondeo: Posse fœminas ex abso-

R. P. Leand. de Censuris.

luta & extraordinaria potentia Pontificis, deque plenitudine eius potestatis, Censuras ferre. Quia probabilis est quod Ordo clericalis est requisitus, solo iure canonico, & ecclesiastico, vt quis Censuras ferre possit: at in hoc potest Pontifex dispensare: ergo potest dispensare cum fœmina, vt ferre Censuras possit, Confirmatur. Quia Pontifex potest dispensare cum viro merè laico, vt sit capax Censuras ferendi, vt cum communi est supra habitum: ergo similiter poterit cum fœmina, quia vtriusque par certè est ratio, vt probat benè Bauny, citandus. Vnde

Ad fundamentum Contrariorum. Neganda omnino est maior. Nam ad ferendas Censuras, nullo modo est necessaria, nec remotè, Clauis Ordinis, sed Iurisdictionis solùm, vt docent communiter DD. S. Anton. 3. p. tit. 24. cap. 75. Nauarr. cap. 27. num. 41. Couarr. in cap. Alma. 1. p. §. 11. num. 1. & 10. Henriquez lib. 13. cap. 24. num. 1. & alij: ergo cum hæc solùm sit prohibita fœminis iure canonico, in quo Papa dispensare potest, consequenter & poterit dispensare cum fœminis, vt dictam iurisdictionem ad ferendas Censuras habeant. Nec quid obstat, quod nec à Christo, nec ab eius Vicario talis iurisdictione vnquam concessa fuerit, quia eo fait, quod id nec salus publica, nec priuata alicuius exigerit. Addo quod non desunt Doctores, qui doceant, quod fœminæ ex indulto Papæ possint ad clericalem censuram admitti, eo quod tonsura tantum sit ex institutione Ecclesiæ, in quorum sententia probabilis (licet multò longè probabilior sit contraria, vt diximus tract. 6. de Sacr. disp. 5. quest. 4.) necessarium est dicendum, eodem iure posse Pontificem indulgere fœminis potestatem ad ferendas Censuras.

Hanc nostram sententiam defendunt, in primis Palud. in 4. dist. 19. quest. 2. Sotus dist. 20. quest. 1. art. 4. quos absque dubio sequitur Henriquez lib. 13. cap. 24. num. 1. & ideo pro illa refertur à Corneio de Censuris in gen. disputat. 2. dub. 3. num. 4. pag. mihi 527. Nauarr. in capite Nouit. de Indi. Notab. 3. num. 143. & Consil. 1. de sent. excomm. Suarez disputat. 2. sect. 3. num. 7. Sayrus lib. 1. cap. 5. num. 16. Salas delegib. disputat. 8. sect. 19. per totam. Armilla Ver. excommunicatio num. 24. Vgolin. tab. 1. cap. 2. §. 7. num. 5. Tabiena Verb. absolutio. 2. num. 3. Laymann lib. 5. tractat. 5. part. 1. cap. 3. num. 4. Bauny tractat. 1. de Censur. quest. 9. per totam. Vbi pro hac parte refert Armillam loc. cit. & Fumum eo. lo. vt duos distinctos auctores, cum ipsissimus sit. Alterius lib. 3. disput. 7. cap. 6. pag. 338. Angles quest. de Clauibus part. 2. art. 1. diff. 5. concl. 3. in fine, pag. mihi 12. Filliuc. tractat. 11. cap. 1. num. 39. vers. Dixi in conclusione. Reginald. num. 116. Bonacina disput. 1. de Censur. quest. 1. punct. 2. num. 4. Hurtad. de Censur. in comm. diff. 4. num. 13. vers. Quia tamen. Syluius in supplem. quest. 19. art. 3. Miranda de Monial. quest. 6. art. 5. cap. 1. Bassæus verb. Abbatissa. num. 3. in fine. & clarius, verb. Censura num. 8. vers. Quarta. Villalob. tract. 16. diff. 5. num. 10. Candidus disquis. 22. art. 6. dubit. 1. vers. Dico secundò. Archangel. Rubeus dist. 18. & 19. pag. mihi 236. col. 2. & (ni fallor) Machado lib. 1. part. 3. tract. 2. docum. 3. numero 4. eo quod hanc sententiam in Vltimo loco referat. Lugo de fide disputat. 23. resol. 8. quest. 4. num. 112. Laymann lib. 1. tract. 5. part. 1. cap. 3. num. 4. Duard. in Bull. Cens. lib. 2. cap. 1. quest. 2. punct. 2. & Diana sibi contrarius, part. 8. tract. 1. resol. 39.

QVÆSTIO XXXII.

An, etiam de potestate absoluta Pontificis, eiusque de commissione, possit infidelis non baptizatus Censuras ferre?

Negat Suarez disp. 2. sect. 3. num. 12. Candid. disquis. 22. art. 6. dubit. 2. dicto. 5. Duardus in Bull.

B

Cens

Cœne lib. 1. quest. 3. num. 33. & Bonacina disp. 1. quest. 1. punct. 2. vers. sit tertia conditio.

Fundamentum eorum est. Quia non baptizatus non solum iure ecclesiastico, sed diuino, & quasi naturali est capax iurisdictionis spiritualis: at in his, nequit Pontifex dispensare: ergo.

Sed probabilius respondeo: Etiam posse. Quia probabilius existimo, quod infidelis, non sit incapax iurisdictionis spiritualis iure diuino, sed humano: at in hoc potest absolute Pontifex dispensare: ergo & posset dispensare, vt infidelis quis non baptizatus Censuras posset ferre. Confirmatur. Quia Infidelis nõ baptizatus non est in capax iure diuino iurisdictionis necessariae ad administrandum Sacramentum Baptismi, vt omnes docent ex cap. *A quodam Iudeo. de consecr. d. 4.* ergo minus multo erit incapax iure diuino iurisdictionis quæ requiritur ad cognoscendas causas spirituales, & proferendas Censuras, cum minus sit.

Addo, quod Delegatus, non nomine proprio, sed nomine & autoritate Delegantis operatur, cap. *valde, dist. 94.* vnde ille met qui commisit, operatur: ergo si Papa committeret viro non baptizato potestatem Censuras ferendi; ipsemet Papa id faceret.

Ex quibus iam constat ad rationem in contrarium. Neganda enim est maior. Sic Sayrus *lib. 1. cap. 5. n. 18.* Hurtadus de *Censur. in comm. diff. 4. num. 13.* Vgolin. *tabula 1. cap. 2. §. 9. & Alterius lib. 3. disput. 7. cap. 6. col. 4. pag. 340.* Quibus adherere videntur Card. Lugo de *fide disput. 23. sect. 3. cap. 4. num. 112.* & Diana *part. 8. tractat. 1. resol. 39. in fine.*

§. III.

De Conditionibus necessariis, vt quis valide Censuras ferat.

QVÆSTIO XXXIII.

An Prælatus publicè, & nominatim excommunicatus; aut notorius Clerici percussor, aut ab officio, seu iurisdictione suspensus, possit valide Censuras ferre?

Respondeo vt quid certissimum: Non posse. Quia prædictæ Censuræ omnino impediunt vltimum omnium spiritualis iurisdictionis: ergo, qui dictis innotantur, nequibunt censuras quæ sunt actus iurisdictionis exercere. Sic cauetur in cap. *Audiuimus. 24. q. 1. cap. exceptionem. de exceptio. & cap. Ad probandum, de sent. & re iudicata.* Et docent D. Thom. in *4. dist. 18. quest. 2. art. & in addit. ad 3. part. quest. 22. art. 3.* Caiet. in *sum. verb. Excommunicatio ad finem.* Syluest. *excommunicatio 2. §. 1. casu 2.* Couarruias in cap. *Alma mater, part. 1. §. 11. num. 4.* Nauarr. *cap. 27. numero 7.* Suarez *disputat. 2. sect. 4. num. 2.* Filliucius *tractat. 11. cap. 2. quest. 9. num. 40.* Alterius *lib. 3. disputat. 7. cap. 4.* Hurtado de *Censur. in commun. diff. 6. num. 12.* Corneio de *Censur. in gen. disputat. 2. dub. 4. num. 1. & 2.* Rastellius de *Censur. in genere quest. 2. art. 2. pag. 35. num. 1.* Armilla *vers. absolutio. num. 31. & 42.* Henriquez *lib. 13. c. 24. num. 4.* Diana *part. 5. tractat. 9. resol. 50.*

QVÆSTIO XXXIV.

An Vicarius Episcopi publicè & nominatim excommunicati, & c. valide Censuras ferre queat?

Affirmat Ricard. in *4. dist. 18. art. 10. q. 4.* Quem citat, & sequitur Syluester *verb. absolutio. 2. §. Sextio queritur.* Quibus accedit Armilla *verb. Vicarius num. 10.* casu solum, quo res non sit integra; secus

verò si sit. Ait namque ita: Cessat enim Vicarij potestas Episcopo excommunicato. Panor. in *c. 1. de offic. Deleg.* Intellige secundum quosdam re-integra: quia idem iudicium est sicut de delegato, secundum Panor. in *c. licet. de offic. Deleg.* Secus autem, quando res non est integra secundum Ioan. Ang. in *dict. cap. 1. de offic. Vicarij.* Ita ille.

Sed omnino respondeo dicendum. Non posse in dicto casu Censuras validè ferre. Quia Iurisdictione Vicarij est accepta à Iurisdictione Episcopi: ergo suspensa iurisdictione Episcopi per denunciationem excommunicationis maioris, aut notoriam percussorem Clerici, & c. suspensa quoque remanet iurisdictione Vicarij: ergo sicut Episcopus nequit tunc Censuras ferre; ita neque eius Vicarius, etiam casu, quo res non sit integra; quia est vnum, & idem tribunal, & vterque pro vna eademque persona reputatur. cap. *1. de offic. Vicar. in fine lib. 6.* Sic Abbas, in cap. *Quoniam de offic. Deleg. Gutier. lib. 1. Canon. c. 1. n. 83. & 84.* Vgolin. *tab. 2. c. 11. §. 3. n. 8.* Rebuff. in *praxi benefic. tit. de forma Vicariatus Suarez disp. 2. sect. 4. num. 4 & disput. 14. sect. 1. n. 1.* Filliuc. *tract. 11. c. 2. q. 9. n. 40.* Alterius *lib. 2. c. 2. disp. 1. pag. 191. & lib. 3. disp. 7. cap. 4. pag. 336.* Hurtad. *diff. 4. cit. Corneio tract. 5. de Cens. in gen. disput. 2. dub. 4. n. 2. vers. Infero secundò.* Villalobos *tract. 16. diff. 6. num. 2.* Auila *2. part. disput. 6. dub. 4. pag. mibi 138.*

QVÆSTIO XXXV.

An saltem Delegatus Prælati delegantis publicè & nominatim excommunicati, & c. possit validè ferre Censuras, iuxta exigentiam alicuius negotij inchoati?

Negat Suarez *num. 4. cit. Corneio loc. cit.* dicens, id esse commune inter Doctores in cap. *licet, de offic. Delegati.*

Sed probabilius respondeo: Posse validè ferre Censuras, si res non sit integra, secus si res integra sit. Quia in primo casu, non expirat potestas, seu iurisdictione Delegati per Delegantis excommunicationem, vt colligitur ex cap. *Gratum. el. 20. de offic. & potest. Ind. delegati;* Secus verò in secundo, quod item colligitur ex cap. *licet. cit.* pro parte contraria, per quod hæc secunda pars nostræ sententiæ tantum probari potest. Sic docent Glossa in *c. licet. cit. verb. Re integra.* Alterius *lib. 2. disp. 1. lib. 2. c. 2. in fine* per hæc verba: Et idem verum est, etiam quoad negotia incepta ante Episcopi denunciationem: qua in re differt Vicarius à Delegato, cuius potestas non suspenditur per Delegantis excommunicationem, saltem quantum ad negotia inchoata cap. *Gratum. de offic. deleg.* Et ratio discriminis est, quia Episcopi, & Vicarij, est vnum, & idem Tribunal, non autem Delegantis, & Delegati: Abbas *cap. licet. de offic. deleg. num. 8.* Rebuff. *praxi benefic. tit. de forma Vicariatus. n. 162.* Sic ille, & Suarez *disp. 14. sect. 1. n. 2.* vbi sic ait: An verò Iurisdictione delegata ante excommunicationem delegantis suspendatur propter superuenientem excommunicationem: breuiter dicendum est, si res sit integra, suspendi; non verò si inchoata iam sit. Sic ille. Et in hoc sensu explicanda sunt, quæ dixit, loco pro opposito citato. Sic etiam Auila *loco citato.* Immo & Corneio *tractatu 5. disputat. 10. dubio 1.*

QVÆSTIO XXXVI.

An Vicarius Episcopi, qui captiuus à Barbaris detinetur, possit validè Censuras ferre?

Respondeo tanquam certum: Non posse. Quia tunc Episcopus ciuilitè reputatur mortuus, & ideo vsus

vſus Episcopalis iurisdictionis deuoluitur ad Capitulum, donec Episcopus libertati restituatur, vel Sedes Apostolica aliter disponat: vt habetur expreſſe *cap. Si Episcopus de ſuppl. negl. Præl. in 6.* per hæc verba: *Si Episcopus à Paganis, aut schismaticis capiatur, non Archiepiscopus, sed Capitulum, ac si sedes per mortem vacaret illius, in ſpiritualibus, & temporalibus ministrare debet: donec eum libertati restituat, vel per sedem Apostolicam (cuius interest Ecclesiarum prouidere necessitatibus) super hoc per ipsum Capitulum quam citò commodè poterit conſulendam, aliud contigerit ordinari.* Sic textus. Igitur si in hoc caſu Episcopus reputatur mortuus: sic etiam debet reputari eius vicarius. Sic *Corn. tract. 5. de Censur. in genere diſput. 2. dub. 4. n. 4. pag. 529.*

QVÆSTIO XXXVII.

An prælatus vel iudex occultè excommunicatus, aut impeditus, poſſit validè, licèt non licèt, Censuras ferre?

Negant quidam Doctores exiſtimantes in dicto caſu, nec licèt, nec validè poſſe Prælatum occultè excommunicatum Censuras ferre. Quia etiam occultè excommunicatus eſt priuatus iurisdictione: ergo. Ita ſentiunt *Gloſſa in 3. quaſt. 7. verſu. veruntamen. verb. Dum putaretur.* & *Gloſſa in 24. quaſt. 1. verſ. Quod autem.* Anchar. & Francus in *cap. Pia. de exceprio.* Anton. & Imola in *cap. Sciſcitatus. de reſcript.* Paul Eleazar in *cap. ſi celebrat. de Cleric. excomm.* Dominicus in *cap. ſi is, cui. de offic. deleg. lib. 6.* Pro hac ſententia citantur ab Alterio infra, Caiet. in *ſum. verb. excommunicatio. §. Excommunicato plura ſunt illicita.* & Sotus *lib. 3. de Iuſt. q. 4. art. 6.* Tenentque eam præter citatos, Angelus *verb. excommunicatio 3. §. 2.* Sylueſt. *verb. Excommunicatio 1. num. 6. in fine.* & *Excommunicatio. 2. num. 1.* Ledefma *q. 24. art. 3.* & Cano apud Hentiquez *vbi inſr. Ita etiam Petr. Ledefm. de excomm. c. 5. concl. 4.*

Sed probabilius reſpondeo: Poſſe validè, quamuis non licèt, Censuras ferre. Quia probabilius eſt, quod Eccleſia non velit priuare iudicem vſu ſuæ Iurisdictionis, quo vſque excommunicatus eſſe conſtet, & denunciatur: ergo. Sic Ricard. *diſt. 38. art. 7. q. 1. Palud. q. 2. art. 3. & q. 4. Sot. in 4. diſt. 22. q. 2. art. 1. circa finem verſ. Dubium autem eſt, vbi ait hanc ſententiam proculdubio eſſe tenendam.* Citatque pro illa Sylueſtrum, *verb. excommunicatio 3.* Et benè quamuis id non doceat cōſequenter Sylueſter cum oppoſitum dixerit locis à nobis pro prima ſententia adductis Nauart. in *ſum. c. 27. n. 7. & 21. & ante c. 9. n. 8.* Couart. in *c. Alma. part. 1. §. 11. n. 4.* & penes ipſum, Abbas, & Felinus in *c. Ad probandum, de re iudi. Suar. diſp. 14. ſect. 1. à n. 8. (& diſp. 2. ſect. 5. n. 3.* vt citat Corneio Henriq. *lib. 13. c. 7. §. 6. & c. 24. §. 4.* Auila 2. *part. diſp. 6. dub. 3. verſ. Ex quo ſequitur.* Filliuc. *tract. 11. c. 7. n. 209.* Sayr. *lib. 1. c. 5. n. 34.* Alter. *lib. 2. diſp. 2. c. 2. Corn. in 2. p. tract. 5. de Censur. diſp. 2. dub. 4. verſ. Et ſi quaras.* Villalob. *tract. 16. diſp. 6. n. 1.* Bizzozetus in *ſumma de excomm. par. 2. cap. 1. num. 5.* Diana *part. 5. tractat. 9. reſol. 50.* Aegidius *diſp. 14. dub. 10. n. 88.*

QVÆSTIO XXXVIII.

An Iudex excommunicatus manuſteſtus, toleratus tamen, poſſit validè Censuras ferre?

Negat Laymann *lib. 2. tract. 5. part. 2. cap. 5.* citans Suarium *diſp. 14. ſect. 2.* per hæc verba: Sed contrarium probabilius docet Suarez *ſect. 1. num. 15.* Non eſſe validam excommunicationis ſententiam, latam à Iudice notoriè excommunicato tolerato, ſeu non vitando. Quia in Extrauagante Constantienſi nullum ius, fauor, aut licentia data eſt iſtis excommunicatis, R. P. Leand. *de Censuris.*

nifi quatenus cedit in gratiam, commodum, aut peccati onem reliquorum fidelium: ergo actus iurisdictionis coactiue, quos iudex ex officio erga ſubditum inuitum, non minus nunc inefficaces, ſeu triti ſunt, quam olim fuerunt. Ita ille. Citat etiam pro hac parte Auila *part. 2. diſputat. 6. dub. 3. verſ. Prima opinio. & verſ. Secunda opinio.* Cai etanum. *verb. excommunicatio, poſt omnia capita, verſ. vbi ſcito.* Ricardum in *4. d. 18. art. 4. q. 2.* & Paludanum *in quaſt. 2.*

Sed probabilius longè reſpondeo: Poſſe prædictum excommunicatum validè Censuras ferre, & ideo validè alios excommunicare. Quia probabilius longe eſt, quod omnia quæ geruntur ab Excommunicato etiam publico, dummodo ſit toleratus (quia videlicet, nec eſt publicè denunciatus, nec notorius Clerici percuffor) ſint valida, ſiue pertineant ad forum interius, ſiue ad forum exterius. Ratio eſt, quia talis, quamdiu publice agnoſcitur verus Iudex, validè exercet actus iurisdictionis vtriuſque fori, eo quod Eccleſia, propter bonum commune, & ob vitanda pericula animarum, ſupplet eius defectum, ergo valide poterit Censuras ferre.

Ex quo patet ad fundamentum Laymanij. Negandum enim eſt quod fauor ille conſeſſus Iudici, non cedat in gratiam, & commodum reliquorum fidelium, cum detur illi ob bonum commune, & ob vitanda maxima inconuenientia, & pericula illorum. Sic Nauart. *cap. 27. n. 7. & 21.* Henriquez *lib. 23. cap. 7. (non 8. vt offendet apud Auilam) num. 6. verſ. Si autem Iudex. & verſ. Nunc ille dicitur.* Auila *part. 2. diſputat. 6. dub. 3.* Gutierrez *Can. qq. lib. 1. cap. 1. num. 82. in fine.* Aegidius *diſp. 14. dub. 10. n. 91.* Filliucius *tract. 11. cap. 6. n. 144. & Bonacina diſp. 2. de Cens. q. 2. punct. 5. num. 3.* Qui vterque citant pro hac parte Suarium *diſp. 14. ſect. 1. n. 8. & 10.* Sed non ita benè quia in his locis loquitur de excommunicato occulto, non publico tolerato. Sic etiam Corn. *tract. de excomm. diſp. 10. §. 5. dub. 2.* Bauny *tract. 2. diſp. 2. q. 6. verſ. Quintum.* Dian. *part. 5. tract. 9. reſol. 135.*

QVÆSTIO XXXIX.

An Prælatus, ſeu Iudex, qui poteſtatem habet ferendi Censuras, poſſit illas ferre contra eum, qui antea legitime appellauerat; aut reccuſationem fecerat?

Reſpondeo tanquam certum: Non poſſe. Quia appellatio, in tempore facta, ſuſpēdit vſum iurisdictionis in Iudice; vt habetur expreſſe in *cap. Romana. & c. ſi à Iudice. de Appellat. in 6.* & ibi *Gloſſa verb. teneris.* Idemque omnino facit reccuſatio Iudicis, facta antequam ſententiam excommunicationis vel alterius Censuræ ferat, vt habetur etiam expreſſe *cap. Quoties Episcopi. 2. q. 6. & ibi Gloſſa Appellent.* Sic omnes. Vgolin. *tabul. 1. cap. 2. §. 22. & 23.* Filliucius *tract. 11. cap. 2. q. 9. n. 40.* Corneio *tract. 5. de Cens. in genere. diſp. 2. dub. 4. verſ. Infero tertio Aegid. diſp. 13. de Cens. dub. 5. n. 35.* Alter. *lib. 3. de Cens. diſp. 5. c. 1. pertotum.* Qui verò cum communi contrarium docet loquendo de Appellatione non facta in tempore, hoc eſt facta poſt latam ſententiam excommunicationis, vel alterius Censuræ, quod ſcilicet, tunc Appellatio non habeat vim ſuſpēdendi, ex *cap. Ad reprimendam. de offic. Ordin. ſed ſolum deuoluendi, vt ſuperior poſſit cognoscere de Iuſtitia excommunicationis.*

QVÆSTIO XL.

An poſſit Prælatus in ſe ipſum Censuras ferre?

Aſfirmandū videtur, *Primò.* Quia ſi Episcopus, v. g. cōmunicat cum excommunicato à ſe ipſo, incidit

sed in excommunicationem minorem; & si celebrat in Ecclesia à se interdita incurrit irregularitatem: ergo saltem remotè, aut mediàtè potest quis in se ipsum Censuras ferre.

Secundò. Quia Concilium, Capitulum, & Collegium, passim fert Censuras in se ipsum: ergo.

Sed, tanquam certum, respondeo non posse. Quia sicut naturale agens nequit agere in seipsum; ita nec morale poterit: nam nemo potest esse agens, & patiens, ut docet Glossa cum communi in cap. Quoties. 1. quest. 7. Deinde, quia Censura debet ferri in subditum, ut docent omnes ex D. Thom. 2. 2. quest. 67. art. 1. & in Addit. ad 3. p. quest. 22. art. 4. & docent omnes. Abbas cap. 1. de raptor. num. 12. D. Thom. loc. citat. Suarez disputat. 2. sect. 4. num. 5. Filliucius loc. citat. num. 41. Nauarr. cap. 27. num. 6. per hæc verba: Nec quisquam seipsum l. qui iurisdictioni ff. de iurisd. omn. iud. & ob id Episcopus, qui excommunicat generaliter quemcumque qui furatus est, aut furabitur, lusit, aut ludet, licet ipse faciat, aut fecerit, non erit excommunicatus secundum Hostien. in sum. de sentent. excommun. §. Quis valeat. & S. Thom. in 4. dist. 18. q. 2. ad 2. & Ioan. Andr. in reg. cui licet, lib. 6. communiter receptos. Ut probat Henric. lib. de Synodo 2. part. art. 2. num. 26. Sed si Episcopus solum esset denunciator excommunicationis Summi Pontificis, aut excommunicationis alterius Episcopi, aut eius Vicarij aut alius, qui excommunicat, maneret excommunicatus secundum Bernar. de Busto part. 2. Serm. 37. pag. 3. & mentem omnium. Hæc usque meus Nauarrus. Cornejo dub. 4. cit. vers. Ex qua infero pag. 530. Hurtadus de censur. in comm. diff. 6. vers. Quarto requiritur. Villalobos tractat. 16. diff. 6. num. 3. & omnes.

Ad Primum argumentum in contrarium, concessio antecedenti, neganda est consequentia; quia licet verum sit, quod in dictis casibus Episcopus incurreret præfatas Censuras, sed non à se latas, sed ab alio, nempe à Iure, seu à Summo Pontifice.

Ad Secundum dicendum, quod Concilium, Capitulum, seu Collegium nunquam fert Censuras in totum Concilium, Capitulum, &c. quia non potest esse sibi subiectum tanquam Superiori habenti iurisdictionem in se: sed solum fert Censuras contra singulos de Concilio, Capitulo, & Collegio, c. irrefragabili, de offic. Ordin. quia singuli de Concilio, Capitulo &c. tanquam partes subiiciuntur Concilio &c. ut suo toti.

QVÆSTIO XLI.

An Iudex, seu Prælati, possit in causa propria Censuram, per modum iudicij, ferre?

Respondeo tanquam certum: Non posse. Sic expressè definit D. Gregorius, relatus in cap. Inter querelas. 23. quest. 4. ubi Glossa verb. propria. optimam rationem assignat; quia nemo permittitur esse iudex in propria causa. Accipe verba Glossæ: Ergo Episcopus non potest excommunicare aliquem, pro iniuria sibi facta, ut hic, & infra eo. quest. 5. de occidendis. Nec enim potest esse iudex in causa sua, ut 4. quest. 4. cap. 1. Sic Glossa Et benè. Quia ut dictis constat, nemo potest iudicare nisi sibi subiectum: ergo cum nemo sit ibi subiectum, nemo potest in sua causa ferre iudicium, commune utrique parti inter quas agitur. Sic omnes. Legantur Suarez Filliucius, Corneio, Villalobos, & alij citati. Diana part. 5. tract. 9. resol. 52.

QVÆSTIO XLII.

An saltem possit Prælati ferre Censuram in propriam defensionem, ad vitandam iniuriam & violentiam, quam subditus illi irrogare vult?

Respondeo tanquam certum: Posse in dicto casu. Quia sic cauetur in cap. Dilecto. de sentent. excommuni. in 6. Fundaturque in illo principio naturali, quod vim vi repellere licet: ergo ad sui defensionem, optime poterit Prælati uti armis sibi propriis, qualis est potestas ecclesiastica, in Ecclesiæ Principe. Sic Suarez loc. cit. num. 8. Filliuc. num. 42. Corneio dub. 4. cit. versu, Infero Secundo. Hurtadus diff. 6. cit. versu Quarto. in fine. Villalob. loc. cit. num. 5. Rastellius dicens in genere quest. 2. pag. 37. num. 5. Quia in dicto casu, inquit, non procedit Prælati ut iudex, sed ut defendens semetipsum. Diana resol. 52. cit. Mercer. in 3. part. de Sacram. quest. 20. dubit. 4.

QVÆSTIO XLIII.

An item possit Prælati ferre Censuram in causa propria, quando hæc est tam manifesta, & publica, ut negari nequeat?

Respondeo tanquam certum: Etiam in hoc casu posse. Sic Abbas. in cap. Cum venissent. de Iudiciis, n. 6. 10. & 11. & in cap. 1. de offic. deleg. n. 6. Et tenent cum illo Suarez, Filliuc. Corneio, Rastellius, Diana, & Mercerus loc. cit. & Villalob. loc. cit. Sic concludens: Ytá bien valdria, quando la causa es manifesta, y publica, de suerte que no fuessen menester examinarla, que en tal caso puede iuzgar en propria causa, y poner censura. Sic ille.

QVÆSTIO XLIV.

An possit quis in Superiorem, aut saltem, in æqualem Censuras ferre?

Respondeo tanquam certum: Non posse. Quia ferre Censuras est actus iudicialis habens vim coactiuam: at sic est, quod nemo, nisi sibi subditum, cogere potest: ergo nec inferior in Superiorem, nec æqualis in æqualem, aut par in parem, Censuras ferre potest. Et quidem, quod inferior Superiorem suum aliqua Censura obligare nequeat, habetur in c. Inferior. dist. 21. & cap. Cum Inferior. de maiorit. & obed. Quod verò, nec æqualis æqualem, in c. Innotuit. §. Quamvis. de electio. Quia par in parem (inquit textus) non habet imperium. Vnde si duo Vicarij ab eodem Archiepiscopo æquali auctoritate constituantur, ut fit semper ab Archiepiscopo Toletano, nullo modo poterit alter in alterum Censuram ferre, dato, quod vnus eorum delictum aliquod committeret. Sic ex D. Thoma in addit. ad 3. part. q. 22. art. 4. docent omnes Theologi. Sot. dist. 22. q. 2. art. 2. Vgol. tabula 1. c. 2. §. 11. n. 21. Corneio tract. 5. de Cens. in gen. disp. 2. dub. 4. pag. 531. Syluest. vers. excommunicatio. 1. n. 8. & 9. Auila 2. part. cap. 3. disp. 1. dub. 7. Petr. Ledesma tract. de excomm. c. 5. concl. 5.

QVÆSTIO XLV.

An, qui potestatem habet Censuras ferendi, debeat necessariò, ad validè illas ferendas, aduertere, & intendere eas infligere?

Respondeo tanquam certum: Debere necessariò. Quia si non aduertat quid agat, non agit, ut homo: et si non intèdit eas infligere, non fert illas validè, cum intentio operãdi fit, quæ dat valorem actionibus humanis

humanis, ex capite cum voluntate de Sentent. excomm. ergo Ex quo constat, quod quoties Prælati sub Censura aliqua præcipit, non ea intentione, ut à transgressoribus præcepti, contrahatur, sed solum ad inferendum metum, seu exaggerandum rem, quæ præcipitur, tunc revera non incurritur Censura: & hæc solet comminatoria appellari. Sic omnes DD. Filliuc. cap. 2. 2. cit. num. 43. Hurtadus de Censur. in com. diff. 6. Villalob. diff. 6. cit. num. 6. Suarez disput. 2. sect. 4. n. 10. Qui admonet Prælatos, ne iis comminatoriis Censuris utantur: tum, quia eo ipso, quod vera intentione non procedunt, fictionem quandam continere videntur: tum etiam, quia fieri facile potest, ut ea occasione nonnulli simpliciores ex conscientia erronea graviter peccent: alij verò, qui perspicaciores sibi videntur, interdum veras Censuras contemnant. Sic ille. Et bene Alterius lib. 3. de censur. disp. 4. cap. 1. Bauny tract. 1. quest. 8. pag. 9. Corneio tract. 5. cit. disput. 2. dub. 4. in fine.

QVÆSTIO XLVI.

An etiam sit necessarium ad validè Censuras ferendas, quod Iudex libera voluntate illas ferat?

Respondeo tanquam certum: Etiam esse necessarium. Quia actus non liber, non est humanus, ut constat: ergo homines ligare non potest. Unde necessarius est usus actualis rationis in eo, qui Censuras ferre velit, quia sine illo, non potest esse liber usus voluntatis. Sic omnes DD. legantur citati.

QVÆSTIO XLVII.

An Censura lata à Iudice, vi, & metu cadente in virum constantem, valida sit?

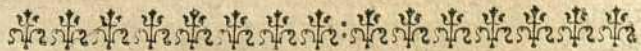
Negant quidam DD. existimantes, talem Censuram, nullam, & irritam esse. Ratio eorum est. Quia absolutio à Censura vi, & metu cadente in constantem virum expressa, & extorta, est nulla ex decreto Gregorij X. in incip. unico, de his, quæ vi metusve causa fiunt: ergo & Censura, seu ligatio eadem vi, vel metu imposita: patet consequentia: tum, quia æquale ius est ligandi, & soluendi, ut habetur in cap. verbum. de penit. dist. 1. tum etiam, quia iura promptiora sunt ad soluendum, quam ad ligandum: ergo si absolutio, quæ favorabilis est, censetur iure irrita, ratione metus, & violentiæ, multò magis idem erit censendum de ipsa Censura, quæ odiosa est. Ita Vgolinus tab. 1. cap. 2. §. 4. num. 2. (unde male citatur ab Henrico de Villalob. pro opposita parte) Sayrus lib. 1. cap. 16. n. 9. quos refert ac sequitur Corneio tract. 5. de censur. in gen. disput. 2. dub. 4. pag. 582.

Sed probabilius respondeo: Esse omnino validam. Ratio est. Quia Censura sic lata, nec est inualida iure naturali, nec iure positivo: ergo non est inualida. Quod non sit inualida iure naturali, constat; quia quamvis eo metu Censura feratur, est simpliciter voluntaria, cum voluntas coacta voluntas sit, ex Arist. 3. ethicor. cap. 1. & l. si mulier. §. si metu. ff. quod metus causa. Deinde nec est inualida iure positivo, quia nullum est, quo irritetur talis Censura, sicut datur, quo irritetur absolutio: ergo. Sic Glossa in cap. unico. de his, quæ vi, metusve causa fiunt. in 6. verb. Vacuamus. & in cap. Injustum. 1. 1. quest. 3. verb. Non valet. & in cap. Quatuor. 10. quest. 3. verb. Timore. Abbas in cap. 2. de ijs, quæ vi num. 17. Suarez disp. 2. sect. 5. à num. 2. Filliuc. tract. 11. cap. 2. quest. 9. num. 44. Bonac. disp. 1. de censur. q. 1. punct. 12. n. 1. Ægidius disp. 13. dub. 5. à num. 36. Alterius lib. 3. disp. 9. cap. 1. pag. 347. Hurtad. tract. de censur. in comm. diff. 6. vers. Quod autem. Bauny tract. 1. q. 8. pag. 9. Candid. disquis. 22. art. 29. pag. 255. Luysius de Torres disp. 2. R. P. Leand. de Censuris.

de Censur. dub. 2. pag. 3. Villalob. tract. 16. diff. 6. num. 7. Rastellius de censur. in genere quest. 2. pagina mihi 42.

Ad fundamentum contrariorum, concessio antecedenti, neganda est consequentia. Ad cuius primam probationem dicendum est primò, utique verum esse, quod in ecclesia par sit ius ligandi atque soluendi, quia ad illam pertinet & ligare Censuris fideles, & etiam illos à censuris absolvere. Matth. 18. Quæcumque ligaveritis, &c. Secundo. Quia licet hæc regula sit vera, quod qui potest ligare potest absolvere; & ex consequenti, qui non potest soluere non potest ligare, patitur tamè aliquas exceptiones, ut notavit Glossa c. Inferior. dist. 21. ut in Incendiis excommunicatis, & idem dicendum est in præsentī casu.

Ad secundam probationem, concedendum est iura promptiora esse ad soluendum, quam ad ligandum; ad indulgendum, quam ad puniendum, negandum tamen inde sequi, quod si ius, aut Ecclesia, reddit nullam absolutionem ex gravi metu, velit etiam excommunicationem aut aulicam Censuram laram ex tali metu esse nullam: tum quia in his quæ iure humano decreta sunt, non licet ab vno casu inferre ad alium, tum etiam, quia Ecclesia expressè declaravit absolutionem ex metu esse nullam, & nihil dixit de excommunicatione; quia magis congruit id decernere de absolutione, quam de excommunicatione, ut bene probant Authores citati: præcipuè Alterius.

DISPUTATIO III.

De Causa materiali remota Censuræ, de Subiecto videlicet.

QVÆSTIO PRIMA.

An Creaturae irrationales, ut Locustæ, Bruchi, & alia animalia, quæ semina depascuntur, sint capaces Censuræ?

Affirmandum videtur Primò: quia in aliquibus locis viget consuetudo præcipiendi prædictis animalibus, ut intra certum dierum spatium sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, terminos illius territorij deserant.

Secundo, quia in exorcismis, quibus utuntur Ministri Ecclesiæ contra prædicta animalia admisceri solet sæpe nomen anathematis, & excommunicationis: ergo possunt excommunicari.

Sed tanquam certissimum, respondeo: non esse capaces Censuræ. Quia dictæ irrationales creaturæ sunt incapaces culpæ: ergo & Censuræ, cum hæc culpam supponat.

Unde ad primam rationem dubitandi dicendum est, talem actionem esse omnino superstitionosam. Ad secundum dicendum, quod Ministri Ecclesiæ non utuntur illis verbis intentione ferendi Censuras contra dicta animalia, sed intentione detestandi, execrandi, & maledicendi illis, postulando à Deo, ut illa destruat, & ad interitum reducat. Sic omnes. Nauarr. cap. 27. n. 13. in fine. & consil. 52. de sent. excomm. Sotus dist. 22. q. 2. art. 2. Henriq. lib. 13. c. 25. n. 1. Suarez disp. 5. sect. 1. n. 2. Filliuc. tract. 11. c. 5. n. 121. Alterius lib. 3. disp. 10. c. 2. Rastellius de censur. in gen. q. 4. art. vni. n. 2. Hurtad. de censur. in comm. diff. 7. num. 27. Reginald. lib. 9. n. 134. Ægid. disp. 13. n. 47. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. 4. n. 5. Bass. verb. cens. n. 17. Auila part. 2. cap. 4. disp. vni. dub. 3. Villalobos tract. 16. diff. 14. n. 1. Ciruejo in part. 3. de superst. cap. 10. & Castro Palao disputat. 1. punct. 6. num. 1.

QVÆSTIO II.

An Angeli sint capaces Censuræ?

Affirmandum videtur. Nam Paul. Apostol. ad Galat. 1. Anathema dicit in eum, qui contra Evangelium docet, etiamsi Angelus sit.

Sed tanquam certum respondeo: Non esse capaces. Quia nec pertinent ad forum Ecclesiæ: nec sunt subditi illius, sed custodes: nec effectus, quos parit Censura possunt habere locum in illis, vt constat. Vnde ad verba citata Pauli dicendum est, non significare veram Censuram ecclesiasticam, sed solum maledictionem, & detestationem; quasi diceret Paulus, *Qui aliud euangelizauerit quàm quod ego euangelizauit, anathema sit*, idest, execrandus, maledictus, & detestabilis; etiam si sit Angelus; quæ verba addidit Paulus ad ostendendam Euangelij stabilitatem, & firmitatem. Sic omnes DD. Suar. Filliucius, Palao, Bauny, Alterius, & alij loc. citat. Qui idem dicunt de anima separata.

QVÆSTIO III.

An Dæmones possint Censuris ligari?

Affirmandum videtur. Quia in aliquibus exorcismis, quibus aliqui Exorcistæ vtuntur, in adiuratione Dæmonum, sæpe excommunicantur & anathematizantur. Imò id fecisse D. Bernardum ferendo excommunicationem in quemdam dæmonem succubum, narrat Author mallei maleficarum.

Sed, tanquam certum, respondeo: non posse. Tum obrationes nuper dictas: tum etiam, quia Censura fertur propter delictum, & contumaciam ad emendationem ipsius Contumacis: at sic est, quod dæmones non sunt capaces emendationis: ergo nec Censuræ. Sic docent omnes. Legantur Alterius disp. 10. cit. cap. 1. & 2. Suarez disputat. 4. sect. 1. num. 1. & 2. Bonacina punct. 4. cit. num. 1. & 4. Palao loc. cit. Nauarr. cap. 27. num. 13. Filliucius loc. citat. num. 120. & 122. concludens cum communi omnium, solum hominem viatorem posse ligari Censuris. Quia non Beati cum peccare non possint, non Dæmones, & damnati, quia emendari nequeunt, non tandem animæ existentes in purgatorio, quia iam sunt extra forum Ecclesiæ militantis: ergo &c.

Ad rationem dubitandi dicendum ex dictis, quod quando Exorcistæ vtuntur verbis *excommunico, anathematizo* &c. in adiuratione Dæmonum, non velint ferre veram Censuram ecclesiasticam in illos, sed vsurpant prædicta verba, pro maledictione, & detestatione, quia volunt compellere Dæmones virtute & potestate Ordinis, & orationum ab Ecclesia institutarum, vt exeant à corporibus obsessis, & desinant illa amplius vexare.

QVÆSTIO IV.

An Mortui possint Censura aliqua ligari?

Affirmant plures Doctores. Quia ex pluribus capitibus iuris constat, mortuos posse excommunicari, immo, & de facto aliquando excommunicatos fuisse: ergo. Antecedens probatur ex cap. Sane. 24. q. 2. vbi habetur, Hæreticos post mortem esse anathematizandos. Ex cap. si quis Episcopus, de Heret. vbi præcipitur, vt propter quædam delicta Episcopi, post mortem saltem ei anathema dicatur, atque eius nomen inter dei sacerdotes nullo modo recitetur. Et denique, ex cap. Neque. 88. dist. vbi refertur, Cyprianum, propter speciale crimen, quemdam mortuum excommunicasse: ergo. Secundo, Quia, qui ante mortem non

fuit absolutus à Censura excommunicationis quam incurrit, manet post mortem excommunicatus, si quidem post mortem ab illa absoluitur: ergo post mortem potest etiam excommunicari, quia eiusdem rationis est, ligatum permanere, vel de nouo ligari. Ita sentiunt Glossa in cap. si quis Episcopus. cit. verb. post mortem. In cap. Iudei. 2. de Iuda. verb. Prmittatur. Abbas in d. cap. si quis Romanus in singul. 725. Tabiena verb. Excommunicatio. 4. §. 1. Gabriel dist. 18. quest. 2. art. 2. concl. 5. corol. 4. Ricard. ea dist. art. 4. quest. 4. Hugolinus tab. 1. cap. 17. §. 2. num. 3. & cap. 19. Bauny tract. 1. quest. 13. vbi docet, quod, etsi mortui, non omnium sint Censurarum capaces, excommunicari tamen ob eadem crimina possint, ob quæ viui excommunicati fuissent: quod & latè probat.

Sed probabilius respondeo: Nullo modo, saltem directè, & immediate, posse mortuos homines Censura aliqua ligari. Primò. Quia Ecclesia non habet iurisdictionem in mortuos, sed in viuos dumtaxat, vt definuit Gelasius Papa in cap. legatur. 24. quest. 2. citans illa verba Saluatoris, *Matth. 17. Quodcumque ligaueritis super terram: ergo non potest illos Censura aliqua punire.*

Secundò. Quia Censura potest ferri in animam separatam, cum iam sit extra forum Ecclesiæ militantis; nec in corpus, cum iam sit incapax rationis, & emendationis: ergo nullo modo ferri potest in mortuum. Sic Ioan de Lingano tit. de Censuris §. 9. num. 2. & 3. Nauarr. cap. 27. num. 13. & 271. Couarr. cap. Alma Mater. 1. part. §. 11. num. 8. dicens, id esse communi Theologorum, & Canonistarum sententia probatissimum. Castro lib. 2. de Iusta Heretic. punit. cap. 19. & 20. Sotus dist. 22. quest. 2. art. 2. Syluest. verb. excommunicatio. 1. §. 7. Caiet. tom. 1. opusc. tract. 16. part. 4. vers. Quoad 2. D. Anton. 3. part. tit. 27. cap. 75. Henriquez lib. 13. cap. 25. num. 2. Armilla v. excommunicatio §. 28. Perez l. 3. tit. 4. lib. 8. ordin. pag. 85. Turrecrem. 24. quest. 2. Auila 2. p. cap. 4. disput. vnic. dub. 8. Suarez disputat. 5. sect. 1. Ægidius disputat. 13. dub. 6. Alterius lib. 3. disputat. 10. cap. 3. Bonacina punct. 4. cit. num. 1. Filliuc. tractat. 11. cap. 5. num. 123. Sayrus lib. 1. cap. 8. Reginaldus lib. 9. num. 131. Vasquez de excomm. dub. 17. num. 6. Hurtadus de cens. in comm. diff. 6. num. 27. Laymann tract. 5. cap. 4. num. 2. Luyfius lib. 2. de Censur. disp. 23. dub. 1. Corneio tract. 5. de Censur. in gen. disp. 9. dub. 1. Candidus disquis. 22. art. 9. pag. 228. Baillæus verb. Censura num. 17. Machado lib. 1. part. 3. tract. 2. docum. 4. num. 1. Villalob. tract. 16. diff. 14. num. 1. & 2. Valentia disput. 7. quest. 17. punct. 4. Petr. Ledesma de excomm. cap. 5. difficult. 2. post. 4. concl. Castro Palao disp. 1. punct. 6. num. 1.

Ad fundamentum pro contraria sententia adductum, Respondent Syluest. Suarez, Sayrus, Alterius, & alij, ibi non præcipi ferri sententiam excommunicationis in hæreticos, quia iam eam in vita ipso facto propter hæresim incurrerant, sed solum præcipi, promulgari, & seruari sententiam illâ, quæ ab ipso iure lata fuerat, in hæreticum dum viuebat. Alij respondent in illis textibus, non præcipi defunctos excommunicari propriè, sed maledici, & execrari, iuxta à nobis supra dicta; ita Auila, & alij. Sed melius respondeo cum Corneio, concedendo in prædictis textibus verè esse sermonem de excommunicatione, negando tamen illam esse latam directè, & immediate in defunctos, aut comprehendere omnes effectus excommunicationis duo operetur, vnum, ne excommunicatus Ecclesiæ sacramentis, & suffragiis vtatur; alterum, ne Christiani pro eo suffragia offerant, & sepulturam non donent ecclesiasticam, dicendum est, quod dicta excommunicatio lata contra defunctos, non operetur primum effectum contra ipsos, sed secundum, & hoc non immediatè in ipsis defunctis, sed in viuis, quibus prohibetur, ne pro talibus defunctis orent, hoc autem non

non est excommunicari defunctos directe, cum revera nulla Censura ligentur; sed solum est, quaedam prohibitio viuorum, quæ respectu ipsorum defunctorum, dici potest indirecta excommunicatio. Huc vsque Corneio, legantur Alter. Castro, & Couart. *loc. cit.* Pro solutione autem secundi argumenti, sit

QVÆSTIO V.

An qui Censura aliqua ligatus moritur, permaneat post mortem illa ligatus?

Affirmant Authores pro prima sententia adducti. Quorum fundamentum est tactum; nempe, Quia Excommunicati iam defuncti possunt absolui, sicuti defuncto multoties absoluntur ab Ecclesia, ut constat ex *cap. A nobis 2. & cap. sacris, de sentent. excomm.*: ergo quia erant excommunicati. Ita præter citatos Authores, tenent valentia *disp. 7. quest. 17. punct. 4.* per hæc verba: Denique & est illud notandum, quamuis defunctus, qui in excommunicatione è vita discessit, maneat etiam post mortem excommunicatus, non posse tamen iam defunctum de nouo excommunicari. Ita ille & Auila *2. part. cap. 4. disp. vni dub. 8. con. 1.*

Sed probabilius respondeo: non permanere absolute loquendo, iam ligatum illum, qui censura aliqua ligatus obiit. Nam aut excommunicatus decessit in gratia, & tunc iam est absolutus coram Deo: aut in peccato, & tunc cum sit damnatus, iam sustinet poenam vltimam, & maximam. Vnde nec super est ei alia, nec indiget absolute saltem directa, cum nihil ei prodesse possit: ergo per mortem omnis Censura tollitur, ac dissoluitur. Sic Suarez *disp. 5. sect. 1. num. 11.* Alterius *lib. 3. disp. 10. cap. 3.* Hurtadus *diff. 7. cit. vers. Immo nec defuncti.* Sayrus *lib. 1. cap. 8. num. 11.* Ægidius *loc. cit. num. 43.* Corneio *loc. citat.* Bonacina *disp. 1. quest. 1. punct. 4. num. 2.* Et ante hos Palud. *in 4. dist. 18. quest. 1. num. 7.* & alij communiter.

Ad fundamentum contrarium dicendum est, quod prædicta capita non sunt intelligenda de absolute directa collata defunctis, cum hi, iam non permanent directe excommunicati; sed de absolute indirecta, hoc est, de facultate concessa viuis, ut pro tali defuncto orent, & offerant suffragia, illique sepulturam concedant; propter hoc ergo, est necessaria absolute in foro Ecclesiæ, & propter hoc absoluit Ecclesia mortuos indirecte; sicut diximus indirecte posse per illam ligari.

QVÆSTIO VI.

An qui mandauit Clericum percutere, Si ante executionem vulneris, moriatur, incurrat excommunicationem, latam in cap. Si quis suadente, succedente postea percussione?

Affirmant aliqui ex prædictis authoribus apud Avgolinum *tab. 1. de cens. cap. 17. §. 2.*

Sed probabilius respondeo: non incurrere. Quia, ut supra est habitum, post mortem nullus est capax excommunicationis. Ut igitur talis Mandans incurreret Censuram, necessum erat, quod non solum esset capax Censuræ eo tempore, quo dedit causam delicto, ob quod Censura incurritur; sed maxime in eo, in quo effectus consummatur, cum tunc Censura, quasi inhaerere incipiat, non antea. Sic Glossa, Innoc. & Abbas, *in cap. Mulieres. §. Illi vero.* quos citat, & sequitur Suarez *disp. 5. cit. sect. 1. num. 15.* Alterius *cap. 3. cit. pag. 365.* Corneio *tract. 7. cit. disp. 9. dub. 1.* & alij, Qui idem, & consequenter dicunt de illo, qui excommunicatur sub conditione, vbi infra decem dies restituat, & antequam dies decimus adueniat, moritur, is enim non

incurreret in excommunicationem, etiam si non restituerit; cum talis excommunicatio intra illos decem dies non eum ligauerit, & postea ligare non potuerit post mortem ob subiecti incapacitatē. Legatur etiam Filliuc. *loc. cit. n. 125.* vbi alios similes casus accumulatur, & infra *disp. 4. à quest. 15.*

QVÆSTIO VII.

An Iudæi, & alij infideles non baptizati, possint ab Ecclesia Censuris ligari?

Respondeo ut quid certum: non posse. Quia huiusmodi, nec sunt subditi Ecclesiæ, nec capaces bonorum spiritualium, quibus priuant ecclesiasticæ Censuræ: & ideo de illis Ecclesia iudicare nequit, iuxta illud Pauli, *ad Corinth. 5. de his, qui foris sunt, nihil ad nos.* Sic omnes Doctores, præcipue citati.

QVÆSTIO VIII.

An saltem Cathecumeni sint Censura ecclesiastica capaces?

Affirmauit Archidiaconus *in cap. Eos, de Consecr. dist. 4.* Quem nonnulli alij sunt sequuti, ut firmat Alterius, *infra.* Horum fundamentum fuit; quia Cathecumeni possunt habere gratiam Dei: ergo & esse membrum Ecclesiæ, ac ita subesse potestati Papæ: ergo & poterunt ab ipsomet Ecclesiæ Censuris ligari.

Sed ut certum, respondeo: non esse capaces. Quia nec fides, nec charitas, nec gratia faciunt hominem irreuocabiliter subiectum Ecclesiæ, eiusque capiti, sed Baptismus, qui est ianua per quam quis ingreditur Ecclesiam, illique irreuocabiliter subiicitur. Vnde cum Cathecumeni non sint insigniti Characterē baptisimali, non sunt dicto modo subiecti potestati Ecclesiæ, & consequenter non possunt eius ligari Censuris. Sic communis Doctorum. D. Thom. *in addit. quest. 22. art. 5. ad. 1.* Nauarr. *cap. 27. num. 13.* Henriquez *lib. 13. cap. 25. num. 1.* Suarez *disp. 5. sect. 1. num. 17. & 25.* Filliuc. *tract. 11. cap. 5. num. 127.* Bonac. *disp. 1. quest. 1. punct. 4. num. 6.* Alterius *lib. 3. disp. 10. cap. 4. pag. 368.* & Hurtadus *diff. 7. Palao punct. 6. citat. num. 1. vers. Secundo debet esse.*

QVÆSTIO IX.

An Heretici, vel Apostata, possint Censura Ecclesiastica vinculo obstringi?

Respondeo ut quid certissimum: posse. Quia per characterem, quem in Baptismum suscipere, remanent semper subiecti iurisdictioni Ecclesiæ: ergo possunt ab illa Censuris, etiam directe ligari. Sic omnes. Legantur Alterius *lib. 3. disp. 10. cap. 4.* Filliucius *tract. 11. cap. 5. num. 129.* Palao *loc. cit.*

QVÆSTIO X.

An omnes homines baptizati, etiamsi careant vsu rationis, sint Censura capaces?

Respondeo quod non. Quia sicut est necessarium, quod sint Ecclesiæ subiecti per Baptismum: sic & quod sint rationis compotes. Ratio est. Quia vbi non adest vsus rationis, ibi abest culpa: at vbi non adest culpa, non potest adesse Censura, cum hæc illam supponat: ergo. Sic omnes DD. inde colligentes quod infantes ante septennium completum non sint capaces Censuræ, eo quod hæc non ferantur nisi propter propriam culpam, cuius isti, ut supponimus

nimus, sunt incapaces. Legantur Suarez *disp. 5. sect. 1. à num. 17.* Fillicius *tract. 11 cap. 5. à num. 130.* Alterius *lib. 3. disput. 10. cap. 4.* Cornejo *tract. 5. disput. 9. dab. 3.* & Bonacina *disp. 1. quest. 1. punct. 4. num. 7. alias 9.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 2. docum. 4. num. 2.* Villalobos *tract. 16. diff. 14. num. 5. Palao loc. cit.*

QVÆSTIO XI.

An Pueri impuberes, ratione tamen utentes, sint capaces ligari censuris tam à iure, quam ab homine latis?

Negant esse capaces ligari censuris ab homine latis (licet à iure, concedant) Abbas, Lupus, & alij, quos citant, & sequuntur Vgolinus *tab. 1. de censur. cap. 17. §. 3. num. 5.* Sayrus *lib. 1. cap. 8. num. 4.* & Villalobos *loc. cit.* Quia ante pubertatem (inquiunt) non censetur ad esse sufficiens ratio ad intelligendum ordinem iudiciarium, qui interuenire solet in censuris ab homine latis.

Sed, vt mihi plusquam probabile respondeo: Esse omnino capaces Pueros impuberes, ligari censuris ecclesiæ, siue latis à iure, siue ab homine. Ratio est. Quia pueri impuberes ratione plena utentes, sunt capaces culpæ mortalis, & consequenter & obligationis præcepti: ergo & consequenter Censurarum Ecclesiæ: ergo si hæc velit illos Censuris ligare, valide & iuste poterit. Sic Suarez *disp. 5. sect. 1. num. 8.* Ægidius *disput. 11. dub. 6. num. 45.* Filliuc *tract. 11. cap. 5. num. 131.* Hurtado *de censur. in comm. diff. 7. num. 30.* & communis. Quia bene ad fundamentum contrarium respondent, quod non sit necessarium ad incursionem Censurarum, vt dicti pueri intelligant ordinem iudiciarium, quia vel non est necessum, vt cum illis interueniat ordo iudiciarius, vel, si est, instrui possint de illo. Sic etiam tenet Palao *disp. 1. punct. 6. num. 2.*

QVÆSTIO XII.

An non solum possit Ecclesia, sed etiam de facto velit, ligare pueros impuberes, Censuris à se latis?

Affirmat absolute Hurtad. *de censur. in comm. diff. 7. vers. Pueri tamen. in fine* citans pro se Alterium *lib. 3. disput. 10. cap. 4.* & Ægidium *disput. 13. dub. 6.*

Sed probabilius respondeo: Censendum esse, de facto non velle Ecclesiam pueros impuberes, Censuris à se latis obligare; nisi aliàs ex verbis iuris, aut inflicte Censuræ id expressè innotescat, aut necessario colligatur. *Primò.* Quia quamuis absolutè dictos pueros obstringere Censuris possit Ecclesia, si compotes sint rationis, vt nuper est habitum; minus tamen communiter conuenit; eo quod tales potius virgis, quam Censuris Ecclesiasticis coercendi sunt, vt bene ait Ægidius *loc. cit. num. 45.* & sic est, quod non est decens cogitare, quod faciat Ecclesia id quod communiter minus conuenit: ergo neque quod velit suis Censuris ligare impuberes, nisi aliàs id exprimat.

Secundò. Quia piè creditur piam matrem Ecclesiam, nolle vsque ad pubertatem, pueros Censuris ad sua præcepta seruanda cogere, quantumuis possit, vt diximus *tract. 5. de Sacram. disp. 3. quest. 57. & tract. 7. disp. 3.*

quest. 9. ergo. Sic. Vasquez, Suarez, Corduba, Soto, Azor, Henriquez, Granados, Sa, Diana, & alij quamplures ibidem à nobis citati.

QVÆSTIO XIII.

An amentes, aut insani, qui ante vsum rationis in amentiam inciderunt, possint ligari Censuris?

Respondeo tanquam certum: non posse. Quia omnino sunt, & fuerunt incapaces doli, & culpæ: ac consequenter pœnæ Censurarum. Sic omnes DD. legantur Suarez *disp. 3. sect. 1. à num. 17.* Filliucius *tract. 11. cap. 5. num. 133.* Bonacina *disp. 11. quest. 1. punct. 4. num. 8.* Alterius *lib. 13. disput. 10. cap. 4.* Bassæus *verb. Censura num. 17.* Hurtadus, & Ægidius *loc. cit.* & alij. Qui idem dicunt dicendum de amentibus, qui in amentiam post vsum rationis inciderunt.

QVÆSTIO XIV.

An saltem, amentes, & insani, qui in amentiam post vsum rationis inciderunt, possint ligari Censuris, propter contumaciam, & inobedientiam commissam contra Prælatum, tempore, quo in ipsis vsum rationis vigeat?

Respondeo posse ligari, saltem quoad effectus, quorum sunt capaces, quia vt hi validè ligentur per Censuras, sufficit fuisse contumaces, & inobedientes suis Prælati. Verum tamen est, quod si præfati post vsum rationis in amentiam perpetuam incidissent, non deberet Iudex aduersus illos Censuram ferre, etiam si Contumacia præcesserit quando erant sanæ mentis; Quia cum talis Censura respiciat certam personam, & respectu illius sit omnino inutilis, ac sine fructu, cum ob carentiam rationis non possit corrigere, & emendare præteritam contumaciam, non rectè faceret iudex prædictos amentes ligando, Censuris, quamuis si faceret, teneret factum. Quod à fortiori dicendum est, casu, quo prædicti in amentiam non perpetuam, sed solum temporalem incidissent, quia tunc non solum validè sed & iuste (si cetera non desiderarentur) possent à Iudice Censuris ligari, cum iam tunc rei se corrigere, & emendare possent, quod est finis intentus ab ipsomet Iudice Censuras ferente. Sic omnes; Suarez *loc. cit. à num. 20.* Alterius *cap. 4. cit. col. mibi. 3. & 4.* Bonacina, Hurtadus, Bassæus, & alij *loc. citat.* Cornejo *tractat. 5. de Censuris in commun. disputat. 9. dubit. 3.*

QVÆSTIO XV.

An Amentes, & Insani possint incurrere Censuram à lege latam, propter culpam ante amentiam commissam?

Respondeo: Possè, imò & de facto incurrere, tempore quo effectus in re ponitur: vt v. g. si quis dum ratione utebatur mandauit seruo percutere Clericum, & postea in amentiam incidit, verè incurrit excommunicationem tempore insanix, si tunc seruus mandatum exequatur: sicut etiam incurreret Mandans seruo eandem percussorem, si seruus illam exequeretur tempore somni, aut ebrietatis mandantis. Ratio est. Quia præcedens mandatum non reuocatur per subsequenter insaniam, somnum, aut ebrietatem, vt constat, argum. c. *Maiores. de Baptis. §. penult.* ergo Censura præfata contrahi debet, eo tempore quo seruus mandatum exequitur: at sic est, quod tunc temporis mandans est insanus, aut amens: ergo tempore insanix & amentix Censuram latam incurrit. Patet consequentia, quia dicta Censura non potest contrahi antea, cum nondum consummata sit transgressio, & causa Censuræ: ergo debet necessario contrahi tempore

pore amentia. Sic Suarez, Alterius, Bonacina, Palao, & Corneio loc. citat. & communis.

QVÆSTIO XVI.

An, sit necesse, ut superiorem habeat in terris, qui Censuris ligari potest?

Respondeo tanquam certum: Esse omnino necessarium. Quia Censura non potest ferri nisi in subditum, ut supra disp. 2. quest. 40. est habitum. Nam Censura est poena, quæ imponitur in foro exteriori ad compescendum subditum contumacem: ergo debet necessario imponi à Superiori: ergo qui Censura ligari potest, necessario debet habere superiorem. Sic omnes. Suarez disput. 5. sect. 1. à num. 26. Alterius lib. 3. de Censur. disp. 10. cap. 5. Filliuc. tract. 11. cap. 5. n. 134. Bonacina disput. 1. quest. 1. punct. 4. num. 8. Nauarr. cap. 27. num. 13. Auila 2. part. cap. 4. disp. vni dub. 2. Corneio. tractat. 5. de Cens. in genere disput. 9. dub. 4. Henriquez lib. 13. cap. 25. num. 3. & alij.

QVÆSTIO XVII.

An Papa ligari possit Censura ab homine, aut à iure lata?

Respondeo tanquam certum: Non posse. Quia quâuis sit in Ecclesia, non tamen est in ea, ut subditus, sed ut Pastor vniuersalis, & Prælati: ergo nec à iure nec ab homine ligari potest Censuris. Vnde quamuis legibus ecclesiasticis, subiectus sit quantum ad vim directiuam, non tamen quantum ad vim coarctiuam. Et ita si Papa aliquem Clericum ex ira percuteret, et si peccaret, non tamen incurreret excommunicationem Canonis, quia ipse est author Iuris positivi, & proinde superior illo: ut constat ex c. 1. de Constit. c. Proposuit de Concess. præben. & probat Caiet. tom. 1. opusc. tract. 1. de Author. Papa, & Concil. c. 20. Nauarr. in c. Nouit. de Iudi. notab. 3. n. 78. Sic omnes præcipuè citati & Bauny tract. 1. quest. 12. Bassæus verb. Censura num. 18.

QVÆSTIO XVIII.

An casu saltem, quo Pontifex incidere in hæresim, posset Concilio compelli per Censuras ad comparendum?

Negat Petr. Corneio tract. 5. de Censur. in gen. disp. 9. dub. 4. vers. obicitur. Secundo, docens quod in proposito casu, nequaquam possit Papa per Censuras compelli à Concilio ad comparendum; sed solum per viam correctionis & exhortationis, vsque ad depositionem, qua facta, tunc ipso facto incurreret excommunicationem latam contra hæreticos.

Sed longè multò probabilius respondeo: Posse Papam, in dicto casu dumtaxat, accusari à Concilio, Iudicari, & excommunicari; ex autoritate ministeriali, quam à Deo habet Ecclesia specialiter ad hunc finem. Hæc responsio colligitur clarè ex cap. si Papa dist. 40. vbi sic dicitur. *Huius* (scilicet, Papæ) *culpas istic. redarguere presumat mortalium nullus: quia cunctos ipse iudicatos à nemine est indicandus, nisi deprehendatur à fide deuus.* In quibus verbis habemus, & quod Papa possit esse hæreticus. ibi: *Nisi deprehendatur à fide deuus: & quod à nemine Iudicari possit, nisi in casu hæresis.* ibi: *A nemine est indicandus &c.* Si ergo &c. Sic Syluest. v. excomm. 1. num. 8. Sotus in 4. dist. 22. quest. 2. art. 2. dicens, id esse commune. Henriquez lib. 13. cap. 25. num. 3. Archangel. dist. 18. pag. 289. col. 1. & alij. Imò id ipsum, contra seipsum, docuit Corneio disput. 2. de excomm. dub. 7. vers. Quares an saltem. & vers. Quares

Secundo. Legatur Glossa in can. si Papa, cit. vbi multa de hac materia querit; sed inter alia; An Papa possit statuere, quod non possit accusari de hæresi? Et respondet quod non: quia ex tunc periclitaretur tota Ecclesia, quod non licet. 25. q. 1. sunt quidam. Et reuera non potest: Nam eius constitutio esset obseruanda in casu hæresis, & consequenter in casu, quo Papa desineret esse caput Ecclesiæ: atque ita non teneret Constitutio,

QVÆSTIO XIX.

An Imperatores & Reges, possint à Summis Pontificibus Censuris ligari, ac puniri?

Respondeo tanquam certum: Posse. Quia licet quantum ad sæcularem potestatem, non habeant superiorem in terris; bene tamen quantum ad spirituales, vnde in cap. Si qui. dist. 81. dicitur. Peccatum Idololatriæ committit quicumque se Christianum fatatur, & Sedi Apostolicæ non obedit. Et patet hoc exemplis: Nam in primis Beatus Innocentius Papa Arcadium Imperatorem (quia consentit, ut S. Ioannes Chrysostomus à suæ Sede pelleretur) excommunicauit, ut habetur cap. Duo sunt. dist. 96. & Innocentius IV. Federicum Imperatorem, ob scelera multa, quæ commiserat, anathematizauit, ut refertur c. Ad Apolica. de sent. & re iud. in 6. & deinde crescente contumacia illum deposuit ab Imperio, & priuauit Regno Sicilia. Sic docent omnes DD. nemine de hoc dubitante. Legantur Alterius lib. 3. disp. 10. cap. 5. Couarru cap. Alma. in princip. & lib. 2. variar. cap. 6. D. Anton 3. part. tit. 22. cap. 5. §. 17. Auila 2. part. cap. 4. disput. vni dub. 4. & Henriquez lib. 13. cap. 25. in fine.

QVÆSTIO XX.

An, stando in iure diuino, & etiam in iure communi antiquo, possint Imperatores, & Reges ligari Censuris, latis non solum à Papa, sed etiam ab Episcopis?

Respondeo tanquam certum: Etiam posse à suis Episcopis. Et in primis, quod id possint de iure diuino probatur; quia Episcopus in sua diocesi potest quidquid Pontifex in vniuersali Ecclesia, excepta definitione rerum fidei. De iure verò antiquo, etiam constat ex cap. Duo cit. vbi habetur, quod D. Ambrosius Imperatorem Theodosium excommunicauit, & ab ingressu Ecclesiæ prohibuit: ergo tam ex iure diuino, quam ex iure communi antiquo, Imperatores, & Reges Censuris possunt ligari à suis Episcopis. Sic omnes DD. legantur citati, & citandi nuper.

QVÆSTIO XXI.

An etiam stando in iure nouo, aut minus antiquo, possint Imperatores, & Reges à suis Episcopis puniri Censuris?

Negant Syluest. verb. excomm. 1. n. 10. per hæc verba: Nec similiter excommunicari potest Imperator, vel Princeps, ab Episcopo suo. 2. q. 7. §. Cum humanam. Tabien. excomm. 4. populo ante q. 3. & Armill. verb. excomm. num. 28. qui allegant §. Balaam. 2. q. 7. Idem docent Auila dub. 4. cit. concl. 2. D. Anton. 3. p. tit. 24. c. 75. Corn. tract. 5. cens. in gen. disp. 8. dub. 4. vers. Dico. secundo.

Sed probabilius respondeo: Etiam posse. Quia nullo iure per Doctores oppositæ partis citato, exprimitur priuilegium, quo Rex, aut Imperator à Iurisdictione sui Episcopi, in hac parte, eximatur. Nam in primis, §. cum humanam, non inuenitur dicta 2. q. 7. & §. Item cum Balaam quod ponitur, post cap. Nos si compe

competenter. nil ad propositum facit, vt post Henriquez, fatetur ipsemet Auila cit. ergo dicendum est, quod etiam ex nouiori iure, non est prohibitum, quod Rex, aut Imperator à suis Episcopis Censuris possint obstringi. Sic Alterius lib. 3. disp. 10. cap. 5. Henriquez lib. 13. cap. 25. numero 5. & in glossa lit. D. & alij statim citandi.

QVÆSTIO XXII.

An saltem ex priuilegio particulari, sint Reges & Imperatores exempti à iurisdictione Episcoporum, ita vt non possint Episcopi eos, auctoritate propria, Censuris obstringere?

Negant Alterius loc. cit. dicens, quod quamuis regulariter propter reuerentiam Regis, aut Imperatoris, excommunicari non soleant ab Episcopis, possint optimè, si sceleris pondus, & qualitas id postulet.

Sed omnino oppositum respondeo dicendo quod Imperatores, & Reges ex vi priuilegij particularis eximantur à iurisdictione Episcoporum, ita ut ab ipsis, absque auctoritate Pontificis, nequeant Censuris ligari. Quia in hac re ratione priuilegij non sunt subditi Episcopis. Et quamuis verum sit quod de huiusmodi priuilegio non satis constet, credendum tamen est Reges & Imperatores illud habere; cum id communiter ab omnibus Doctoribus admittatur. Sic Henriquez lib. 13. c. 25. n. 5. Auila loc. cit. concl. 3. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. 4. n. 15. Corn. loc. cit. Filliuc. tract. 11. c. 5. n. 134. vers. Infertur tercio. Castr. Pal. disp. 2. punct. 6. n. 3.

QVÆSTIO XXIII.

An Vniuersitas, Communitas, seu Collegium, possit interdici, aut suspendi?

Respondeo tanquam certum: Possè. Quia huiusmodi Censuræ, non sunt ita graues, ac est excommunicatio; nec requirunt contumaciam personalem. sed sufficit contumacia in capite: ergo licet ferri non possit excommunicatio in totam Vniuersitatem, aut Communitatem, vt statim dicam, benè tamen suspensio, aut interdictum. Sic habetur in cap. Quia saepe, de elect. in 6. & c. Non est vobis, de sponsal. Et docent omnes. D. Thom. in add. q. 22. art. 4 ad 2. & q. 23. art. 3. ad 3. Sotus q. 2. art. 2. Nauarr. in Man. c. 27. n. 168. Henriq. lib. 13. cap. 25. n. 4. Filliuc. loc. cit. n. 138. Bonac. loc. cit. sub. n. 8. Candid. disquis. 22. art. 9. dub. 7. & alij. De quo vltèrius agemus tract. de suspens. disp. 2. q. 5. & tract. de Interdicto. disputat. etiam 2. quest. 10.

QVÆSTIO XXIV.

An etiam sicut Interdici, & suspendi potest Communitas, seu Collegium, sic etiam possit immediatè excommunicari dicendo: Excommunico talem Communitatem, vel Collegium?

Respondeo tanquam certum: non ita posse. Quia excommunicatio ferri non potest nisi in personam determinatam, tum, quia peccatum mortale quod excommunicationem præcedit, est actus personalis, non vniuersitatis, cum hæc non peccet. Tum etiam quia aliàs contingeret saepe innoxios sententia excommunicationis irretiri. Sic expressè determinatur in c. Romana. de sent. excomm. in 6. vbi simpliciter prohibetur Collegium, aut Vniuersitatem posse excommunicari. Et ideo ita tenent omnes DD. S. Thom. loc. cit. & in 4. dist. 18. q. 2. art. 3. ad 2. Sot. dist. 22. q. 2. art. 2. (non 5. vt citatum inuenies apud Alterium, non enim ni-

si tres continet illa quæstio articulos) concl. 2. Riccard. dist. 18. art. 5. q. 3. Palud. dist. 18. q. 2. Nauarr. c. 27. n. 13. Syluest. excomm. 1. §. 10. Couarr. lib. 2. var. c. 8. n. 9. & in cap. Alma Mater. 1. p. §. 9. n. 9. & 2. p. §. 1. ad fin. Vasq. de excomm. dub. 17. n. 8. Suarez disp. 5. sect. 1. num. 29. Filliuc. loc. cit. Alterius lib. 3. disput. 10. cap. 6. Bonacina & Henriquez loc. cit. Luylius de Censur. lib. 2. disput. 23. dub. 2. Auila 2. p. cap. 4. disp. vni. dub. 5. concl. 1. & alij omnes.

QVÆSTIO XXV.

An si de facto excommunicetur Communitas, seu Collegium ab aliquo Pralato inferiori Papa, teneat, & sit valida excommunicatio?

Affirmant aliqui quod sit valida, licet non licita talis excommunicatio, saltem si facta informatione cognoscat Prælatus omnes personas Collegij, seu communitatis deliquisse. Ita Henriq. lib. 13. c. 25. n. 4. & penes ipsum, D. Thom. in addit. quest. 22. art. 5. Nauarr. cap. 27. num. 13. & 69. sine Couarruias 1. p. in cap. Alma §. 9. num. 3. sine & 2. p. §. 1. sine. & Syluest. v. excommunicatio. 1. §. 6. num. 10. Sed certè ex his Authoribus, quos pro se citat Henriquez in primis Nauarrus, nil ad propositum ait num. 69. immo num. 13. oppositum innuit his verbis: Non possunt excommunicari Diabolus, anima separata à corpore, Collegium, aut Vniuersitas, quæ non sunt homines cap. In quadam, de celebr. Missar. ita ille. Nec Couarruias id docet, nam §. 9. num. 3. cit. expressè ait, sententiam excommunicationis, non posse ferri in Vniuersitatem ex cap. Romana. nec quid amplius ibi addit. Nec 2. p. §. 1. quidquam ad propositum affert. Nec tandem Syluester hanc sententiam absolutè docet, cum potius affirmet, quod Vniuersitas ipsa sumpta, vt aliquid præscindens à singularibus hominibus, nulla auctoritate possit excommunicari, benè tamen sumpta pro singularibus personis omnibus collectiue excommunicari potest, etiam citra Papan, non excommunicando totum Collegium, nec excommunicando singulos de collegio absolutè, vt putauit Hostiensis, dicendo sic: Excommunico Præpositum, Decanum, & omnes alios de Collegio: sed excommunicando singulos cum hac limitatione, Qui, vel si fecerunt tale quid. Vel: Qui fuerunt culpabiles. Hæc Syluester, & non aliud. Melius possit citari pro hac parte à Glossa in cap. Romana. cit. verb. penitus. & penes ipsam Bernard. Angel. verb. Excommunicatio. 1. num. 7. & Couarruias 2. variar. cap. 8. num. 9. quatenus ait, hanc esse tutiorem. Et expressè tenet Auila loc. citat. concl. 3. casu quo, præcedente examine, constaret omnes, & singulos de vniuersitate, vel de tali Collegio, esse nocentes: tunc enim, inquit, excommunicatio lata ab Episcopo contra talem Communitatem sumptam pro singulis membris, esset valida, licet illicita. Alterius lib. 3. disputat. 10. cap. 6. vers. Dico secundo. Petr. Ledesma de excomm. c. 5. concl. 6. vers. Aesta duda.

Sed probabilius respondeo: Non solum esse illicitam; sed & inuolidam: etiam casu, quo facta informatione Prælatus cognouisset, omnes personas communitatis, seu Collegij, deliquisse. Quia absolute est prohibitum Communitatem immediatè, & secundum se excommunicari: ergo, adhuc dato illo casu, excommunicatio, non solù illicita, sed inuolida quoad omnes foret. Consequentia patet. Quia quoties lex prohibet, ne circa aliquod genus personarum aliquid fiat, vt assignet legitimam personam, circa quam fiat; & excludat personam, circa quam non sit faciendum, vt contingit in præsentem, irritat actum, quem prohibet; vt ex Vasq. 1. 2. disp. 264. n. 14. docet Hurtad. infra. Antecedens verò, constat ex c. Romana de sent. excomm. in 6. vbi hæc verba habentur; In Vniuersitatem, vel Collegium

gium proferri excommunicationis sententiam penitus prohibemus: volentes animarum periculum vitare, quod exinde sequi posset, cum nonnunquam contingeret innocios huiusmodi sententia irretiri: sed in illos dumtaxat de Collegio, vel Vniuersitate, quos culpabiles esse constiterit, promulgetur. Sic text. iuxta quem, hanc sententiam docent, Hostiensis Ioan. Monachus, Archid. & Franc. vt refert Glossa verb. penitus. in c. cit. Gabr. Palud. & Sot. quos affert, & sequitur Vasq. de excomm. dub. 17 n. 7. Suarez disp. 5. sect. 1. & disp. 18. sect. 2. Couarr. loc. cit. quatenus docet, hanc sententiam, secundum rigorem iuris, esse veriore. Hurtad. disp. 12. de excomm. diff. 2. sub n. 5. Luysius lib. 2. disp. 23. dub. 2. Corneio de excomm. disp. 8. dub. 2. vers. Dico tertio. Optimè meus Nauarr. 5. Consil. tit. de sent. cons. 10. (non 20. vt inuenies apud Auilam) dict. 3. Syluius in supplem. quest. 22. art. 4. cum D. Thom. Bassæus excommunicatio 2. num. 6.

QVÆSTIO XXVI.

An saltem, si totum Collegium, aut Communitas peccet, excommunicari possit à Prælato inferiori Papa?

Affirmant omnes DD. pro prima sententia nuper citati, & ultra illos Couarr. lib. 1. variar. c. 8. n. 9. Candid. disquis. 22. art. 9. dub. 1. vers. Dico secundo: his verbis: Diuisiue tamen poterit Collegium, & Vniuersitas excommunicari dicendo: Excommunico Præpositum, Decanum, Archidiaconum, & omnes alios de tali Collegio, qui mandatis meis non obedierunt. Ita ille. Alterius loc. cit. vers. Dico tertio. Quia in hoc casu (inquiunt) cessat incommodum illud, cuius causa interdictum est in c. Romana, Collegium, aut Vniuersitatem excommunicari posse: quia tunc non irretitur innocius.

Sed probabilius adhuc respondeo. Nec in hoc casu posse excommunicari Collegium, aut Vniuersitatem à Prælato inferiori Papa. Quia adhuc est contra ius, contentum in dicto c. Romana. Quia quamuis verum sit, quod textus eo fine ducatur, ne innocentes hac pœna comprehendantur, nihilominus tamen Vniuersaliter, loquitur in omni casu, ne fortè id contingat. Vnde si talis Prælati diceret: Excommunico hoc Collegium, non erit valida excommunicatio, sicut nec erit, si diceret: Excommunico omnes & singulos, etiam si illos nominet: quia idem omnino est, cum Communitas, nil aliud sit, quàm isti omnes nominatim; secus esset si diceret: Excommunico hos, qui peccauerunt, quia tunc, si non sunt omnes, valida erit excommunicatio. Sic optimè Vasq. de excomm. dub. 17. n. 8. & 9. & ex illo Luysius lib. 2. de Cens. disp. 23. dub. 2. Hurtad. disput. 12. de excomm. diff. 2. vers. Sed quamuis

QVÆSTIO XXVII.

An adminus possint excommunicari omnes, & singuli Collegij, aut Vniuersitatis; quemlibet eorum sigillatim excommunicando, casu, quo omnes peccauerint?

Respondeo: tunc posse etiam ab inferiori Prælati. Quia, quod prohibetur in c. Romana, citato, est quod, ne vnica sententia excommunicetur Collegium, aut Vniuersitas: ergo si quilibet sigillatim excommunicetur, valida erit quilibet horum excommunicatio, etiam si omnes Collegij, & Vniuersitatis excommunicentur. Sic Vasq. loc. cit. per hæc, quæ addit, verba. Sed notandum quod hæc intelliguntur, quando vnica excommunicatione excommunicaretur Vniuersitas, & singuli; si verò pluribus nominatim, non item; v. g. cum omnes peccauerunt, & vnusquisque,

nō habita ratione alterius, quia diuersis peccatis peccauerunt; vel ab vno, vel à diuersis Iudicibus excommunicantur bene, valida est excommunicatio; quoniam tunc, sententia non est vna, quæ in omnes feratur: & c. Romana, tantum voluit obuiare sententiis, quæ simul omnes de communitate excommunicant, propter vnum, & idem crimen; quia præsumitur præsumptione iuris, quod vno, & eodem crimine non potest Vniuersitas peccare tota, diuersis tamen peccatis potest: & ita c. illud Romana, nō prohibet excommunicare omnes, & singulos, ob diuersa peccata, quando omnes fuerunt nocentes, quia in hoc casu caput illud non loquitur &c. Huc vsque Vasq. Hurtad & Luysius loc. cit.

QVÆSTIO XXVIII.

An autem, si Prælati ferat legem, excommunicationem lata sententia continentem, vt nemo de Collegio exeat, aut quidpiam aliud agat, incurrant excommunicationem quicumque, etiam si omnes, illam legem violent?

Respondeo tanquam certum: Quoscumque, & omnes, qui illam violent, incurrere. Quia illa excommunicatio, non fuit lata contra Communitatem, & Collegium, sed contra particulares personas Collegij, & Communitatis qui talem legem, aut statum violauerint: & ideo solum ligat omnes sigillatim, qui seorsim deliquerunt, etiam omnes, si omnes deliquerint. Sic omnes DD. Sot. dist. 22. q. 2. art. 2. post. 2. concl. Alter. lib. 3. disp. 10. c. 6. vers. Dico secundo & vers. Dico tertio. Syluest. & Couarr. apud ipsum, Corn. disp. 8. de excomm. dub. 2. sine Auila p. 2. cap. 5. disp. vni. dub. 6. concl. 4.

QVÆSTIO XXIX.

An, si non inferior Prælati, saltem Rom. Pontifex possit excommunicare omnes, & vniuersos Collegij, aut Vniuersitatis, collectiue sumtos, si sciret omnes esse nocentes, omnèsque deliquisse?

Respondeo tanquam certum: Posse in dicto casu: Quia quod non possit excommunicari Collegium, aut Vniuersitas collectiue, in dicto casu, non est prohibitum Iure diuino, aut naturali, sed solum iure ecclesiastico, nempe, c. Romana, cit. ne videlicet cōtingat innocios excommunicationis sententia irretiri: at sic est, quod omne ius ecclesiasticum, potest à Pontifice abrogari: ergo quoties constet, totam Vniuersitatem, aut totum Collegium deliquisse, cessante tunc dictæ Constitutionis rariōe fundata in iure diuino, & naturali, optimè poterit, à Pontifice excommunicari illa. Sic omnes Lap. Pet. Anchar. Domin. Frac. in d. c. Romana. D. Thom. Ang. Syluest. Nauarr. Couarr. Quos citat, & sequitur Henriquez lib. 13. cap. 25. num. 4. in corp. & Glossa lib. 6. Alterius lib. 13. disputat. 10. cap. 6. vers. Respondeo. Sayrus lib. 1. de Censur. cap. 8. num. 18. Auila 2. cap. 5. disp. vni. dub. 6. concl. 3. & alij.

QVÆSTIO XXX.

An, etiam possit Pontifex validè excommunicare Vniuersitatis, aut Collegij omnes, & singulos collectiue, adhuc casu, quo ei non constet, omnes deliquisse?

Affirmant nonnulli, validè posse excommunicare, adhuc in dicto casu, Pontificem; sed non cadere excommunicationem tunc, super Vniuersos, (nisi omnes fuissent nocentes) sed solum supra singulos, qui nocentes essent. Ita Syluest. verb. excomm. 1. n. 10. Sayrus

rus lib. 1. c. 8. n. 8. Candid. *disquis.* 22. art. 9. dub. 1. dict. 3. Alterius *loc. cit. vers. Si quis insuet.*

Sed probabilius respondeo sub distinctione hac: Pontifex valide potest excommunicare omnes, & singulos Collegij, aut Vniuersitatis, etiam si ei non constet omnes deliquisse, dummodo in excommunicatione nolet, illos tantum, qui in culpa fuerunt, dicendo v. g. *Excommunico omnes huius Collegij, aut Vniuersitatis, qui fuerunt mandato meo rebelles.* Secus verò, si nullam faciat restrictionem ad solos delinquentes, sed ferat excommunicationem sub hac forma: *Excommunico totam hanc Vniuersitatem. Vel, Excommunico omnes & singulos huius Vniuersitatis.* Quia tunc inualidè excommunicaret, taliter quod nullo modo ligaret excommunicatio adhuc eos, qui fuerunt in culpa.

Prima pars huius responsionis constat ex dictis questione antecedenti. Quia si aliquid obstat, esset ius commune, caput, videlicet, *Romana.* Sed Pontifex non subiicitur iuri communi: ergo. Vnde hanc partem Communitè Docent Authores, & præcipuè citati supra, inter quos specialiter illam, tanquam D. Thom. & Innocentij I V. docent Tabiena *excomm.* 2. n. 18. & Alterius *loc. cit. vers. Deinde.*

Secunda verò pars, Probat. Quia talis excommunicatio contineret errorem intolerabilem contra ius naturale & diuinum, quod prohibet punire innocentes, qui nullo modo sunt probati nocentes: ergo esset nulla, & irrita, & consequenter neminem, necdum culpatum, ligaret.

Nec obstat quod dicunt Contrarij, quod videlicet, tunc innocentes non manerent in foro interiori excommunicati: & sic non punirentur. Quia contra est; quod si talis excommunicatio esset valida, saltem sequeretur, quod innocentes, non probati nocentes, punirentur in foro exteriori, cum omnes tanquam excommunicati essent vitandi, ac pro excommunicatis habendi, quod tamen est contra ius naturæ: ergo. Sic docent Henriquez *lib. 13. cap. 25. num. 4.* Palud. *dist. 18. quest. 2. art. 3.* Ricardus *art. 5. quest. 3.* Auila *part. 2. cap. 5. vni. dub. 6. concl. 2.*

QVÆSTIO XXXI.

An Censura lata in vnā personam indeterminatam ex pluribus, quæ patrarunt delictum, sit valida?

Respondeo tanquam certum: Non esse validam, sed irritam. Quia continet intolerabilem errorem: procedentem ex insufficiente intentione ad habendum effectum, vel ex insufficiente declaratione & pronuntiatione. Sic Suarez *disp. 5. sect. 2. n. 3.* Filliuc. *tract. 11. cap. 5. num. 137.*

QVÆSTIO XXXII.

An qui semel Censura aliqua ligatus est, possit alijs diuersæ rationis Censuris ligari?

Respondeo tanquam certum: Posse. Quia nulla est repugnantia, quod is, qui excommunicatus est, possit suspendi, aut interdici, & è contra: Nam cum hæ pœnæ sint diuersarum rationum, nil impedit, quo minus in eodem subiecto, suo modo insint. Et hæc est praxis Ecclesiæ, quæ, crescente in subiecto contumacia, plures Censuras multiplicat, vt videre est, in Extrauag. 3. de *Præuileg.* Sic omnes DD. Legantur Suar. *loc. cit.* Filliuc. n. 140. Alterius *lib. 3. dist. 10. c. 7.* Bonac. *disputat. 1. quest. 1. punct. 5. num. 1.* Corneio *tractat. de Censur. in gen. disputat. 9. dub. ultim. num. 4.* & alij statim citandi.

QVÆSTIO XXXIII.

An etiam possit ligari denuò Censura eiusdem speciei, & rationis, qui iam semel ligatus est: v. g. An possit excommunicari denuò, qui iam excommunicatus est?

Negat Meldendus, vt refert Glossa in cap. *Engel-*
Nruidam. 3. quest. 4. verb. Anathemate.

Sed respondeo tanquam certum: etiam posse. Quia nihil item impedit, vt qui ratione vnius contumaciæ est excommunicatus à Prælato, si iterum sit in alia re inobediens, & contumax, denuò excommunicetur. Nam iurisdicção & potestas Prælati excommunicantis, non extinguitur per vnum actum. *cap. cum pro causa. de sent. excomm.* Sic omnes. S. Thom. *Addit quest. 22. art. 6. S. Bonau. in 4. dist. 18. 2. part. dist. quest. 4.* Gabr. *q. 2. art. 1. concl. 5.* Alenf. *4. p. quest. 22. mem. 1. art. 1.* Ricard. *art. 5. q. 2. Sotus dist. 22. art. 2. concl. 3.* Nauarr. in cap. *Ita quorundam. de Inda. Notab. 11.* Glossa, & Abbas *ibidem.* Suarez Filliuc. Alterius, Bonacina, & Corneio *loc. cit.* Auila *2. p. cap. 5. disp. Vni. dub. 7.* Couarr. *cap. Alma Mater. 1. p. §. 11. num. 13.* Sayrus *lib. 1. cap. 10. num. 1. & 2.* Vgolin. *tabul. 1. cap. 16. §. 3.* Bassæus *verb. Censura num. 22.* Bauny *tract. 1. quest. 19. pag. 29.* & Palao *disput. 1. punct. 6. n. 5.* Molina *tract. 3. disput. 41. n. 3. & 7.* Garcia *8. p. de Benef. cap. 3. n. 86.* & alij.

QVÆSTIO XXXIV.

An, etiam propter vnā, & eandemmet causam, possit quis à diuersis iudicibus sepius excommunicari?

Negat Meldendus citatus. Quia qui semel est (inquit) excommunicatus, non potest amplius excommunicari. Nam qui semel per excommunicationem existit priuatus bonis Ecclesiæ, nequit iterum, illis eisdem non restitutus, priuari. Huic sententiæ fauent fatis D. Bonau. Alenf. & Ricard. citati, quatenus solum concedunt, multiplicari posse excommunicationes, propter diuersas causas: tacitè ergo videntur negare, posse propter eandem causam.

Sed, tanquam certum: respondeo: Posse propter vnā & eandemmet causam à diuersis Iudicibus, sepius quem excommunicari, si grauitas criminis id mereatur. Quia nil ad id obstat. Et quidem ob eandem causam posse quem à Iure, & ab homine excommunicari, aut suspendi, docet expressè Abbas in *cap. Grauem, n. 5. de sent. excomm.* & omnes cum eo. Quod verò id etiam possit ab homine fieri, etiam est notum. Nam optime potest Clericus, ob percussionem Episcopi, suspendi ab Episcopis originis, domicilij, & beneficij, quibus subest. Rursus potest Pontifex ferre legem prohibentem, ne aliquid fiat sub pœna excommunicationis; & idemmet præcipere Episcopus, nouam excommunicationem imponendò: ergo. Sic Suar. *disp. 5. sect. 1. n. 13.* Palao. *loc. cit. n. 6. in fine.* Filliuc. *tract. 11. c. 5. n. 142.* Alter. *lib. 3. disp. 10. c. 7.* Qui bene ad fundamentum Contrariorum respondet dicendo, quod quamuis semel excommunicatus sit priuatus omnibus bonis spiritualibus ex institutione Ecclesiæ, ita ut non possit magis priuari, si iterum, & pluries excommunicetur, quia hæc priuatio non recipit magis, & minus secundum se, & directè; recipit tamen magis, & minus in causa; quia pluries excommunicatus, est pluribus causis, & titulis separatus ab eisdem suffragiis Ecclesiæ, & ideo secunda, aut tertia excommunicatio verè impediunt ne restituantur ad participationem dictorum bonorum, quo vsque etiam ipsa secunda, aut tertia excommunicatio auferantur; eo quod quantum est ex se etiam priuat illis.

QVÆSTIO XXXV.

An, non solum à diuersis Iudicibus, sed etiam ab eodem, possit quis, propter idem delictum, sæpius excommunicari?

Negare videntur Alterius lib. 3. disputat. 10. cap. 7. vers. Inferitur tertio, & Filliucius loc. cit. n. 142. vbi solum concedunt, posse ab eodem Iudice, ob diuersas causas, quarum quælibet sufficiat, ad excommunicationem infligendam, quem sæpius, atque sæpius excommunicari: non tamen propriè propter eandem causam, ac delictum.

Sed clarius respondeo: posse, absolutè, & simpliciter loquendo, excommunicari quem sæpius, ab eodem Iudice, propter idem delictum, & in eadem causa: non tamen expedire, nec esse necesse. Prima pars constat, quia nulla apparet repugnantia in hoc quod ab eodem Iudice, circa eandem personam, in eadem causa, & propter idem delictum, mutato solum statu causæ per augmentum contumaciæ, Censuræ multiplicentur secundum eandem speciem, vt constat ex dictis quæst. 23. & 24. Potèstque confirmari ex cap. Engeltrudam 3. quæst. 4. vbi habetur; hanc Engeltrudam vxorem Bossonis, à Ioanne VIII. non solum excommunicatione, sed etiam anathemate crebrò percussam esse. Idque confirmat Gratianus ibi: §. Epistola hac: Vbi narrat, quod Nicolaus I. in Concilio à se Romæ habito, cap. vlt. ait, quod hæc Engeltruda bis à se anathemate percussa fuerit, ob obstinatam eius contumaciam: ergo, &c.

Secunda pars, etiam liquet. Tum, quia talis modus Censuras eiusdem rationis, in eadem causa ferendi, parum est vstitutus in Ecclesia. Tum etiam, quia quādo quis ab eodem Iudice propter idem delictum, semel ac iterum, excommunicationis Censura aggrauatur, non dicitur propriè, nisi aliter de mente Iudicis constet, multiplicari excommunicatio, cum vna absolutio sufficiat. Sic Suar. disp. 5. sect. 2. n. 3. Cornejo de Censur. in gen. disp. 9. dub. vlt. ita dicens: Ratione autem eiusdem delicti, & perseuerante eadem contumacia, nunquam de facto excommunicatur reus, nisi tantum semel, quia reliquæ denunciations, quæ postea fiunt, solum manifestationes, & aggrauationes primæ Censuræ, nec liceret propter eandem omnino causam, bis, aut pluries, excommunicare eundem hominem, si tamen id fuerit propter perseuerantiam eiusdem contumaciæ, factum teneret. Sic Cornejo.

QVÆSTIO XXXVI.

An toties incurrat quis Censuras, quoties transgreditur legem prohibentem aliquid sub pœna alicuius Censuræ: v. g. excommunicationis?

Respondeo tanquam certum: toties de nouo Censuras incurrare; quoties de nouo, aut actu formali, & moraliter distincto, transgreditur quis legem prohibentem aliquid sub Censura aliqua. Quia excommunicatio imponitur contra transgredientes legem: ergo vt excommunicatio sit multiplex, multiplex debet esse transgressio. Vnde si transgressio formaliter est vna, erit quoque excommunicatio vna. Tunc autem censenda erit noua transgressio formaliter, quando ex illa nouum insurgit peccatum; Sic docent omnes Doctores, præcipuè statim citandi, inter quos solum est dissensio, in ferendo iudicio de multiplicitate transgressionum, quando videlicet censenda sit transgressio vna, vel multiplex in genere moris. De qua difficultate in sequentibus agemus. Sit ergo

R. P. Leand. de Censuris.

QVÆSTIO XXXVII.

An, si quis, vnico impetu, pluries percutiat Clericum; plures excommunicationes incurrat?

Respondeo tanquam certum: non plures, sed vnicam tantum excommunicationem incurrare. Quia in dicto casu, vnica est transgressio legis, & ideo vnicū peccatum mortale, & consequenter, vnica tantum excommunicatio. Sic colligitur apertè ex cap. Cum pro causa, de sententia excomm. Et tenent Ioan. Andr. in cap. Delictum, de Regul. iuris, in 6. concludens, quod quidam Anglus: qui tres ictus vno impetu intulit in Clericum, semel fuerit excommunicatus, eo quod tres illi ictus, vnico impetu illati, censendi sunt vnus actus in genere moris, licet plures in genere entis. Bonac. disput. 1. quæst. 1. punct. 5. n. 4. Cornejo loc. cit. dub. vlt. vers. Sed queres. Vgolinus, Nauarrus, Suarez, Alterius, & alij statim citandi.

QVÆSTIO XXXVIII.

An verberans Clericum successiuè per aliquod tempus, tot Censuras incurrat, quot sunt verbera quibus illum percutit?

Respondeo tanquam certum: non incurrare, nisi vnicam tantum excommunicationem, aut Censuram, dummodo id faciat sine interruptione morali. Quia tunc vna tantum censetur actio moraliter, vna percussio, & vnum delictum, & consequenter vna excommunicatio. Sic habetur expressè in cap. Cum pro causa, de sentent. excomm. (non cap. Pro causa, vt citatum inuenies apud Bonacinā, & Corneium) vbi qui Clericum in dormitorio verberauit, & postea eundem verberando per claustrum traxit, semel excommunicatum fuisse dicitur. Sic omnes. Suar. disp. 5. sect. 3. num. 3. Nauar. tom. 2. consil. lib. 5. de pœnit. & remiss. conf. 14. n. 2. Vgolin. tab. 1. cap. 16. §. 3. n. 5. Sayr. lib. 1. cap. 10. n. 9. Laymann lib. 1. tract. 3. cap. 3. n. 5. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. 5. n. 5. Candidus disquisit. 22. art. 10. dub. 2. Bassæus verb. Censura, num. 23. Cornejo loc. cit. vers. Sed queres, & tract. de excomm. disp. 8. dub. vlt. pag. 663. & communis.

QVÆSTIO XXXIX.

An etiam, qui tota die Excommunicato non tolerato communicat, vnā tantum excommunicationem incurrat?

Respondeo vnā tantum incurrare, si id faciat sine interruptione morali; quia vna communicatio moralis censetur: ergo vna transgressio mortalis, & consequenter vna incurritur excommunicatio. Sic Candidus loc. cit. Suarez loc. cit. num. 4. in fine, apponens exemplum in illo, qui per vnā horam, cum vno excommunicato conuersatur.

QVÆSTIO XL.

An, qui per totam noctem, continuatis asportationibus, plura frumenti rubia ab Ecclesia horreo furaretur, vnā etiam solum excommunicationem incurreret, si tali sacrilegio ipso facto esset annexa excommunicatio?

Respondeo dicendum, quod vnicam solum excommunicationem incurreret. Quia ibi solum reperitur vnica asportatio moralis, vnum continuatum peccatum, vna transgressio, & ideo vna excommunicatio. Nam licet ibi plures inueniantur asportationes, quia tamen sunt continuatæ ex parte temporis,

temporis, non constituunt plura furta formaliter, aut moraliter distincta, nec plures transgressiones simpliciter, sed vnica tantum; & ideo per illam, solum potest quis vnica excommunicationem incurere. Sic Suarez *loc. cit. num. 4. & 7.* Bonacina *disput. 1. quest. 1. punct. 5. num. 6. vers. Obijcies secundò.* Candidus *disquisit. 22. artic. 10. dubit. 2. & 4.* Cornejo *disput. 9. de Censur. in gen. dub. vlt. vers. Sed obijcies.* Alter. *lib. 3. disput. 10. cap. 8. vers. secundò considerari.* Qui idem dicunt, & benè, de illo, qui per totum diem successiuè, absque interruptione morali furaretur vni, & eidem homini, vinum, oleum, pecuniam, &c. si peccato furti esset annexa excommunicatio; non enim incurreret nisi vnica; quia vna sola censetur furti actio formaliter, & moraliter, & vnum peccatum, ac proinde vna excommunicatio.

QVÆSTIO XLI.

An Iudex, qui duos homines simul vtraque manu per vim extraheret ab Ecclesia, vel etiam, qui eodem tempore simul cum duobus excommunicatis non toleratis loqueretur, vnica solum incurreret Censuram?

Negat Gordonus *in sum. tom. 2. lib. 7. quest. 3. §. 3. num. 23.* & post illum, speciatim, contra doctrinam à me *tom. 1. traditam, Diana part. 9. tract. 9. resolut. 55.* his verbis. Et hæc omnia docet Pater Leandrus *vbi supra:* cui adde Tamburinum *in opusc. 1. de Confess. lib. 2. cap. 1. §. 1. & 9.* quæ satis plausibilia erunt Confessariis, & pœnitentibus. Sed ego in meo tractatu de circumstantiis, plures de dictis casibus non admitto. Et secundum doctrinam Leandri, quis dicere posset, probabile esse, Iudicem, qui simul duos homines extraheret ab Ecclesia, vnica Censuram incurere: Et eum: qui eodem tempore simul duos excommunicatos alloqueretur, vnica etiam incursum Censuram: Hæc Diana. Cuius Censuram contra meam doctrinam datam, esse improbabilem, facile ostendam.

Respondeo ergo, probabilius, dicendum: vnica solum incurere Censuram. Quia probabilius est, ibi vnum solum esse peccatum, ac proinde vnica solum excommunicationem. Sic expressè Suar. *disp. 5. sect. 3. n. 4 & 8.* his verbis: Et ita mihi probabile est, iudicem v. g. qui simul duos homines duabus manibus teneret, & ita extraheret ab Ecclesia, vnica Censuram incurere: & idem censeo de illo, qui eodem tempore simul conuerfatur cum duobus excommunicatis: quia reuera illa distinctio personarum in tali materia, parum confert ad multiplicanda peccata. Hæc Sapiens. Suarez. Alterius etiam *tom. 1. lib. 3. disp. 10. cap. 8. col. 2. vers. Secundò considerari,* & Bonacina *disp. 1. q. 1. punct. 5. n. 7.* id probabiliter defendunt. Tenetque absolutè Candid. *disquisit. 22. artic. 10. dubit. 6.* ita scribendo: Quod si Iudex simul duos homines duobus manibus tenens extraheret ab Ecclesia, vnica Censuram incurreret. Quia licet hæc actio virtualiter æquiualeat multis, reuera tamen vna est, & vnicum sacrilegiū, cum vni, & eidem Ecclesiæ fiat iniuria contra eius immunitatem agendo. Idem dicendum, de eo, qui eodem tempore simul conuerfatur cum duobus excommunicatis non toleratis: quia reuera distinctio personarum in tali materia parum confert ad multiplicanda peccata, & sic vnica erit transgressio, & vna tantum excommunicatione minori ligabitur. Hæc Candidus. Nec non Cornejo *tract. 5. de excommunicat. disputat. 8. dub. vlt. quest. 3. dicto 2. in fine,* loquendo de eo, qui cum duobus excommunicatis eodem actu communicat. Dicat nunc Diana, si audebit formare hanc nostram sententiam, non esse probabilem.

QVÆSTIO XLII.

An saltem, qui vno actu, vel ictu, v. g. eadem proiectione sagittæ, plures Clericos percutit, aut interficit, plures excommunicationes incurrat?

Affirmant, plures excommunicationes incurere, iuxta numerum Clericorum, quos percutit, aut occidit, eo quod tot peccata committat, quot sunt Clerici percussi, aut occisi, Nauar. *in man. cap. 6. n. 18.* Vgolin. *de Censur. tab. 1. cap. 16. §. 3. n. 8.* Sayrus *lib. 1. de Censur. cap. 10. n. 9.* Alter. *lib. 3. disp. 10. cap. 8.* Diana *3. p. tract. 4. resol. 164.* Zerola *de pœnit. cap. 12. q. 48.* & Fagundez *de præcept. Eccl. præc. 2. lib. 3. cap. 5. n. 5.* Quos omnes pro hac parte retulimus *1. p. de Sacram. tract. 5. disput. 8. §. 3. q. 22.* Et nunc pro eadem, addi possunt, Bassaus *verb. Censura num. 26.* Cornejo *in 3. p. tract. 5. de Censur. in genere, disput. 9. dub. vlt. q. 4. & tract. de excomm. disp. 8. dub. vlt. q. 3.* Candidus *disquisit. 22. artic. 10. dubit. 7.* Bauny *tract. 1. de Censur. q. 19. pag. 30. dicto 5.* Villalobos *tract. 16. difficult. 15. num. 3.* Machado *lib. 1. parte 3. tract. 2. docum. 6. num. 3.* Gordonus *tom. 2. sum. lib. 7. quest. 3. cap. 3. §. 3. num. 23.*

Sed æquè probabiliter respondeo: non incurere, nisi vnica tantum excommunicationem. Quia æquè probabile est, quod in illo casu, vnicum tantummodo reperiatur peccatum, & vnica legis transgressio, vt diximus *1. p. loc. cit.* ergo vnica tantummodo reperiri potest Censura: patet consequentia ex regula, quam omnes Doctores assignant, nepe, quod quādo ex noua transgressione legis committitur nouum peccatum, tunc incurritur noua excommunicatio, quando verò vnum est solum peccatum, tunc est vnica excommunicatio. Antecedens verò probatur ex dictis *1. p. loc. cit.* Nam qui vnico impetu decem, v. g. occidit homines: aut vnico verbo lædit famam, & honorem trium, aut plurium; aut optat mortem Petri cum tota sua familia: aut tandem, maledicit Deo, & duodecim Apostolis, vnum tantummodo peccatum committit, quamuis ex parte obiectorum, plures reperiuntur personæ: ergo etiam, qui vno actu plures Clericos percutit, aut interficit, vnum tantum peccatum committit. Sic sentiunt Suar. *disp. 5. sect. 3. n. 8.* Bonac. *disp. 1. q. 1. punct. 5. n. 7.* (Quamuis *in fine,* addant, oppositam sententiam tutiorem esse, & in praxi sequendam.) Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 59.* vbi expressè hanc sententiam, vt probabilem defendit. Et quidem illam esse probabilem, & satis, apertè & expressè affirmant, & probant, Alterius, Bassaus, Candidus, Cornejo.

QVÆSTIO XLIII.

An adminus plures excommunicationes incurrat, qui plures Clericos successiuè, eadem tamen continuata actione, percutit, aut interficit?

Affirmant communiter omnes Doctores, & à fortiori citati nuper pro prima sententia, & in specie Alterius *loc. cit. vers. Si obijcias.* Suar. *sect. 3. cit. n. 9.* Bonac. *disp. 1. de Censur. punct. 5. n. 7. vers. obijcies primò, & vers. Obijcies quariò.* Cornejo *de Censur. in gen. disp. 9. dub. vlt. quest. 3. vers. Sed obijcies,* & *tract. de excomm. disp. 8. dub. vlt. q. 3. vers. Obijcies secundò.* Candid. *art. 10. cit. dubit. 3.* & Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 60.* Fundamentum horum Authorum est. Quia in isto casu reperiuntur plures percussiones formaliter, & numero distinctæ: ergo & plures excommunicationes: consequentia patet. Antecedens vero probatur: quia vnitas numerica percussionum, non tantum sumitur à continuatione temporis, & actionis, verum etiam

ab obiecto circa quod exercetur actio, & percussio: ergo cum in proposito casu sint plura obiecta, id est, plures Clerici, qui percutiuntur, sequitur esse plures percussiones formaliter, & moraliter, & numero distinctas, quarum singulae inducunt excommunicationem, ac proinde tot erunt excommunicationes incurse, quot sunt Clerici, qui percutiuntur.

Sed certè, ut (meo videri) ad nuper dicta consequenter loquar, probabiliter respondeo: non incurrere plures excommunicationes, sed vnicam tantum, illum, qui successiue, absque interruptione morali, per vnam continuatam actionem, in eodem tempore, aut in eadem rixa, plures percutit, aut interficit Clericos.

Probat *primò*, quia probabile est, ut nuper vidimus apud ferè omnes DD. quod ille, qui vnica actione, aut vnico actu, aut vnica percussione, plures percutit Clericos, non plures, sed vnicam dumtaxat excommunicationem incurrat: ergo etiam erit probabile, quod vnicam tantum incurrat, ille, qui successiue, per eandem tamen actionem continuatam, plures percutit Clericos: patet consequentia: quia in vtroque casu reperitur vnica formalis, & moralis actio, non multiplex, ut *infra*: rursus in vtroque reperiuntur diuersa obiecta, & termini diuersi, nempe plures Clerici percussi: ergo sicut percutiens in primo casu, solum vnam excommunicationem incurrit: ita & percutiens in secundo, cum in vtroque casu eadem sit ratio.

Secundò, quia probabile est, quod ille, quod continuatis asportationibus per totam noctem, plura frumenti rubia, etiam plurium dominorum si essent, ab eodem arario furatur, vnicam tantum excommunicationem incurrit, si illi furto sit annexa excommunicatio (eo quod ibi non reperiatur nisi vnica transgressio formalis, & vnum tantum peccatum) ut constat ex nuper dictis q. 40. & ex dictis 1. p. de Sacram. tract. 5. disp. 8. §. 3. q. 26. ergo & probabile erit, quod in nostro casu, qui per vnam actionem, successiue ex parte temporis continuatam, plures percutit Clericos, non incurrat nisi vnicam excommunicationem (eo quod hic non reperiatur nisi vnica transgressio formalis, & vnum tantum mortale.) Consequentia mihi est clara, cum in vtroque casu, actiones versentur in materia iustitiæ; & obiecta, aut termini, quibus offensa fit, & ad quos talis iniustitia terminatur, inueniantur plures.

Tertiò, probatur. Quia vbi vnica tantum est actio peccaminosa, aut vna legis transgressio, ibi tantum est vnicum peccatum, & consequenter vna sola excommunicatio, si tali peccato est annexa: sed sic est, quod in nostro casu, tantum reperitur vnica actio formaliter, & moraliter: ergo solum in illa reperiri potest vnum peccatum, & consequenter vna excommunicatio, cõsequentia ex dictis liquet. Antecedens verò exemplis comprobatur. Nam ideo qui vno iracundiæ impetu, absque morali interruptione temporis, profert in alium multa verba iniuriosa; aut multa conuictia in Deum: aut ter percutit alium, vnum tantum peccatum committit, quia totum hoc fit vnico actu morali, ut diximus 1. p. tract. 5. disp. 8. §. 8. q. 9. & 10. & concedunt Nauar. Fagund. Sancius, Diana, Hurtadus, Castro Palaus, ibi citati: ergo eodem omnino modo, qui eadem continuata actione ratione temporis, successiue percutit in aliqua rixa, tres aut plures Clericos, non committet nisi vnicum sacrilegium, & consequenter vnam solum incurret excommunicationem, eo quod etiam in hoc casu totum faciat vnico actu morali.

Rursus, Cõfessarius qui in peccato mortali plurium confessiones successiue vnam post aliam, audit; vnum peccatum tantummodo committit, ut cum Rodrig. Fagundio, Lugo, & Diana, diximus 1. p. de Sacram. tract. 5. disp. 8. §. 8. q. 19. & si illi esset annexa excom-

R. P. Leand. de Censuris.

municatio, vnicam etiam consequenter excommunicationem incurreret, & hoc non ob aliam rationem, nisi quia in genere moris hæc actio pro vnica reputatur: ergo idem omnino dicendum venit, in casu, quo quis in vna rixa, successiue, vnum post alterum, nulla vel parua interposita mora, plures Clericos percuteret, quod scilicet vnum solum formaliter committeret peccatum, & consequenter vnam solum excommunicationem incurreret. Quod amplius confirmabitur ex mox dicendis.

Nec fundamentum in contrarium quid obstat. Respondetur namque ex dictis, negando quod in nostro casu reperiantur plures percussiones formaliter numero distinctæ in genere moris, sed vnica tantum, desumpta ex continuatione successiua temporis, & actionis, quæ licet terminetur ad diuersa obiecta, nempe circa plures Clericos percussos, hoc tantum est partialiter; nam totaliter, formaliter, & complete, solum terminatur ad vnicum obiectum conflatum ex pluribus partialibus habentium se per modum vnius.

Q V Æ S T I O XLIV.

An etiam si quis plures fornicationes successiue, absque temporis interruptione, vnam post alteram committat, vnum solum mortale committat, & consequenter excommunicationem vnam, si fornicationi est annexa excommunicatio?

Affirmatiue videtur ex dictis respondendū. Quia omnes dictæ fornicationes, cum fiant successiue vnam post alteram, nulla, vel parua interposita mora temporis, pro vnica actione totali, aut pro vna fornicatione reputari in genere moris debent: veluti reputantur plures percussiones patratae successiue, vna post alteram; plures asportationes rerum alienarum factæ successiue per totam noctem; & plures confessionum exceptiones successiue etiam vnam post aliam, iuxta nuper dicta.

Sed tanquam quid certum, respondeo dicendum: quod in hoc casu, non vnicam excommunicationem, sed tot, quot fuerint fornicationes patratae, excommunicationes incurreret. Ratio est, quia in casu posito, non vnum peccatum, sed tot peccata committeret, quot fornicationes patraret: ergo & tot excommunicationes, cum hæc numerum peccatorum sequatur. Antecedens probatur. Quia fornicatio sequens, v.g. secunda, non potest moraliter continuari cū prima præcedente, nec cum illa facere vnam actionem formalem, & totalem adhuc in genere moris: ergo singulae earum diuersum constituunt mortale. Consequentia est omnibus nota. Antecedens verò probatur. Nam vnaquæque fornicatio habet per se definitum, & certum terminum, nempe, semel coire cum soluta: ergo licet aliquis fornicetur cum vna, & statim, etiam cum eadem, sine mora temporis fornicetur, duo peccata committet, & duplicem incurret excommunicationem, si fornicationi excommunicatio sit annexa. Quod amplius confirmabitur ex solutione rationis dubitandi.

Ad rationem igitur dubitandi, negandum est, plures fornicationes, successiue adhuc, vnam post aliam ab aliquo commissas, posse pro vnica actione totali in genere moris reputari, sicut reputari possunt plures percussiones successiue vna post aliam, in eadem rixa factæ ab eadem persona: plures rerum alienarum asportationes; & plures confessionum in eadem occasione exceptiones. Ratio discriminis, & differentia est iam tacta: Nam actio fornicationis, ex se habet determinatum, & definitum terminum, ultra quem non potest egredi, nempe, coitum vnicum cum soluta;

soluta; & ideo impotens remanet ad se coniungendum in effectu cum fornicatione secunda patrata etiam ab eadem persona, & consequenter ad efficiendam cum illa vnam actionem moralem. At verò actio prima percussiva, aut prima percussio, non habet determinatum, & definitum terminum, nempe vnicum hominem, quem feriat; cum possit, duos, tres, & plures ferire, & consequenter efficere quidquid secunda vel tertia percussio efficere poterat, & ob id facile possit cum illis se ita coniungere, vt moraliter pro vnica actione reputari possint. Idemque constat in aliis exemplis appositis. Nam per se non repugnat per vnam actionem surripere quis, aliena, quæ alias per plures actiones furari posset; nec similiter repugnat per se confessarium excipere plurium pœnitentium confessiones, illósque vnica absolute ab soluere à peccatis, quæ alias per plures confessiones, audire, & absoluere ab illis posset: repugnat verò omnino quod actio fornicationis efficiat, quidquid sequentes efficiunt, aut earum effectum attingat: & ideo hæc actiones nequeunt ita coniungi inter se, vt pro vnica adhuc in genere moris reputentur; bene tamen aliæ à nobis assignatæ. Sic Nauarr. cap. 6. num. 17. Bonacina disput. 1. de Censur. quest. 1. punct. 5. num. 6. vers. Obijcies primò. Candidus disquisit. 22. artic. 10. dubitatione 4. Bassæus verb. Censura, num. 25. Alterius lib. 3. disputat. 10. cap. 8. vers. Secundo, & omnes.

Q V Æ S T I O XLV.

An, si plures homines percutiant simul eundem Clericum, omnes excommunicationem incurrant?

Negandum videtur ex dictis. Nam qui vnica actione plures simul percutit Clericos, non incurrit nisi vnicam excommunicationem: ergo ex opposito, si plures simul eundem percutiant Clericum, non incurrunt nisi vnam excommunicationem, non tot, quot percutientes sunt.

Sed tanquam certum respondeo: omnes, & singulos percutientes excommunicationem incurrere. Ratio est, quia in hoc casu, omnes, & singuli violant legem, cui annexa est excommunicatio: ergo omnes & singuli illam incurrunt: quia absurdum est, imò, & impossibile, legem infringi, & pœnam eius à transgressore non incurri: ergo.

Nec quid obstat ratio dubitandi. Concesso namque antecedenti, neganda est consequentia. Disparitas est, quod quando sunt plures percussores, sunt etiam plures transgressiones, cum vnusquisque legem transgrediatur: at verò, quando plures ab vno, eadem actione percutiuntur, tunc vna tantum est transgressio, cum vna actione legem violet. Sic tenent omnes Alterius lib. 3. disput. 10. cap. 8. vers. Adhuc obijcies. Bauny tract. 1. quest. 19. dicto 4. Bonacina disput. 1. quest. 1. punct. 5. num. 7. vers. Obijcies secundo.

Q V Æ S T I O XLVI.

An incurrat plures excommunicationes, qui vnica actione, vel actu, violat legem habentem plures circumstantias, pro quibus singulis lata est excommunicatio?

Respondeo sub distinctione hac. Si illa circumstantia, pro quibus singulis lata est excommunicatio, sint mutantæ speciem actus moralis, tunc tunc violans legem habentem tales circumstantias, tot contrahit Censuras, quot sunt violatæ circumstantia: quia propter singulas per se sumptas incur-

ritur excommunicationis Censura: Nam quamuis illa circumstantia materialiter coniungantur, formaliter tamen sunt, & manent distincta peccata in specie, & ideo plures sunt transgressiones. Si verò illa circumstantia, non sint mutantæ speciem, sed solum aggrauantes intra eandem speciem peccati, vnam solum incurrit excommunicationis Censuram: quia vna est tantum formalis transgressio. Sic omnes. Suarez disput. 5. sect. 3. num. 13. Alterius lib. 3. disputat. 10. cap. 8. vers. Sed potest. Bonacina disput. 1. q. 1. punct. 5. num. 8. Sayrus lib. 1. cap. 10. num. 10. Vgolinus tab. 1. cap. 16. §. 3. Candidus disquisit. 22. artic. 11. num. 2. Cornejo de Censur. in gen. disput. 9. dub. vlt. questio 5. & disputat. 8. de excomm. dub. vlt. quest. 4. Bassæus verb. Censura, num. 27. & omnes. Sed, vt hæc in communi dicta, in singularia descendant, sit

Q V Æ S T I O XLVII.

An percutiens Clericum, qui simul sit Subdiaconus, Diaconus, & Sacerdos plures excommunicationes incurrat?

Respondeo cum communi: non incurrere plures excommunicationes. Quia quamuis quilibet illorum Ordinum gradus, sit sufficiens, vt percussor sit excommunicatus, non tamen propterea in plures excommunicationes incidit; quia omnes illi Ordines concurrunt per modum vnius, & solum aggrauant delictum in eadem specie, & sic solum committit vnum tantum sacrilegium, & consequenter vnam excommunicationem incurreret. Sic Suarez loc. cit. num. 15. Alterius loc. cit. vers. Rem exemplis. Bonacina num. 9. Candidus num. 3. dubit. 1. Cornejo, & Bassæus loc. cit. Bauny tract. 1. quest. 19. vers. Obijcies, pag. 30. Diana part. 5. tract. 9. resolut. 60. Villalobos tract. 16. diffic. 15. num. 4.

Q V Æ S T I O XLVIII.

An saltem plures excommunicationes incurrat, qui violenter percutit Clericum, qui simul est Monachus?

Negatiuam in sententiam inclinare videtur Cornejo de Censur. in gen. disput. 9. dub. vlt. in fine, & disputat. 8. de excomm. dub. vlt. in fine, quatenus oppositam examinandam contra Suarez ad tract. de excomm. remittit; minimè tamen fecit. Vnde.

Respondeo in duas excommunicationes incidere, qui violenter percutit Clericum, qui simul est Monachus. Ratio est, quia huiusmodi percussor duo committit peccata; vnum, contra reuerentiam debitam statui religioso, & alterum contra reuerentiam statui clericali debitam; nam consecratio Monachi, diuersa in specie est à consecratione Clerici: ergo duas incurrit excommunicationes. Vnde quamuis in eodem Canone si quis suadente 17. quest. 4. vtrumque contineatur, tamen, vt res distincta & percussiones diuersa traduntur, videlicet, *Qui Clericum, vel Monachum*, &c. Sic Suarez sect. 3. cit. num. 15. in fine. Alterius cap. 8. cit. in fine, Bonacina, Vgolinus, & Bassæus loc. cit. Candidus disquisit. 22. artic. 3. dubit. 2. Villalobos difficult. 15. cit. num. 4. in fine. Diana resolut. 60. cit. versic. secundo. Vbi pro hac parte citat, sed malè,

Perrum Cornejo, loco à nobis nuper citato: cum hic author potius in oppositum tendat, & adminus, nihil ibi resoluat, sed examinandum alibi relinquat.

QVÆSTIO XLIX.

An, qui uno; & eodem actu, sepelit in loco sacro publicum usurarium, qui simul sit publicè excommunicatus, & nominatim interdictus, unam, tresve, excommunicationes incurrat?

Negat tres excommunicationes incurrare quidam Ioannes de S. Gregorio, vt refert Vgolin. *infra*, existimat namque vnã solum incurrare; sicut incurrit vnã tantum, qui sæpius successiue eundem percutit Clericum.

Sed respondeo tanquam certum: tres excommunicationes incurrare. Quia prædictus triplex committit sacrilegium formaliter diuersum, quorum quodlibet, seorsum etiam sumptum, est prohibitum sub excommunicatione; vnũ, violando excommunicationem, sepeliendo excommunicatum publicum, qui ratione excommunicationis, priuatur Ecclesiastica sepultura. Secundum, violando interdictum, quod est Censura speciei diuersa ab excommunicatione. Et tertium, sepeliendo usurarium publicum contra prohibitionem factam sub excommunicatione: ergo tres excommunicationes incurrit. Hæ autem prohibitiones habentur in *Clement. 1. de sepult.* sub his verbis: *Eos, qui propria temeritate audacia defunctorum corpora, non sine contemptu clauium Ecclesiæ in cæmeterijs interdicti tempore, in casibus non concessis à iure, vel excommunicatos publicè, aut nominatim interdictos, vel usurarios manifestos, sciens sepelire præsumunt: Decernimus ipso facto excommunicationis sententiæ subiaceret.* Sic textus. Et sic communiter Doctores. Suarez *disput. 5. sect. 3. n. 14.* Sayrus *lib. de Censur. cap. 10. n. 10.* Bonacina *disput. 1. q. 1. punct. 5. sub num. 10.* Vgolinus *tab. 1. §. 16. num. 4.* Candidus *disquisit. 22. art. 11. dub. 3.* Cornejo *disput. 9. de Censur. in gen. dub. vlt. quest. 5. & disput. 8. de excommunic. dub. vlt. quest. 4.*

QVÆSTIO L.

An etiam, qui tempore interdicti sepelit personam nominatim interdictam in loco sacro, duplicem Censuram incurrat?

Affirmat Sayrus loco nouissimè citato. Sed probabilius respondeo in hoc casu, nõ incurrare nisi vnã, quia nõ committit, nisi vnũ peccatũ: nam illæ circumstantiæ non variant speciem moralem, sed tantũ aggrauant violationem eiusdẽ Censuræ. Sic Bonac. *Candid. loc. cit.* Cornejo *locis etiam cit. q. vlt.* & Suar. *loc. cit.* quid confirmat exẽplo illius, qui comederet cibũ prohibitum, tempore prohibito, sub Censura, hic namque non incurreret duas Censuras, sed vnã: quia totus ille actus est vnũ rationis, & illæ circumstantiæ solum aggrauant illũ, intra eandem speciem. Quod idem docet Alterius *lib. 3. disp. 10. cap. 8. in fine.*

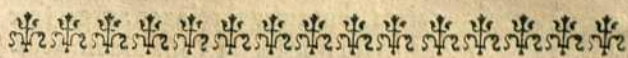
QVÆSTIO LI.

An saltem, qui eadem actione furatur duo (v.g.) vasa pretiosa diuersorum dominorum, duplicem excommunicationem incurrat, quando furtum sub excommunicatione est prohibitum?

Affirmate tenentur, qui tenent in dicto casu, duplex patrari à furanti peccatum. Hi autem sunt Molina *tom. 4. disp. 41. n. 4.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. q. 5. sect. 2. punct. 2. diff. 3. num. 15 aliàs 16.* Fagundez *lib. 2. in Decalog. cap. 3. n. 24.* & Diana *3. p. tract. 4. resol. 164.* quos citauimus *1. part. de Sacram. tract. 5. disputat. 8. §. 3. quest. 26.* Et in specie nostri casus, ita sentiunt Cornejo *tom. 2. in 3. p. tract. 5. de Censur. in gen. disp. 9.*
R. P. Leand. de Censuris.

dub. vlt. quest. 4. vers. Dico secundo, & disput. 8. de excommunic. dub. vlt. quest. 3. vers. Dico secundo.

Sed probabilius respondeo: non incurrare duplicem excommunicationem, sed vnã. Quia probabilius est, quod in casu, non committat fur duplex peccatum, sed vnũ; cum ibi vnã tantum reperiatur actio, nil obstat ad hoc multiplicitas iuri laesi, vt diximus, & probauimus cum Valquio, & Lugo *loco citato*: ergo vnã tantum incurret excommunicationem. Sic sentient Vasquez, & Lugo *loc. cit.* & in specie tenere hanc sententiam Suarium *disp. 5. de Censur. sect. 3.* ait Cornejo *loc. citatis.* Malè tamen cum oppositum expressè dicat, *ibid. num. 5. & 6.* illis verbis: Et hoc probat exemplum de homicidio, & de vulneratione vnũ, & occisione alterius, & idem credo esse de furto, & de quacumque actione iniuriosa. Ita ille.

DISPUTATIO IV.

De causa formali, seu de forma seruanda in ferendis Censuris?

QVÆSTIO PRIMA.

An, vt quis Censuras validè imponat, sufficiat eas ferre per actum interiorem dumtaxat; dicendo, v.g. intra se, volo, & mando, quod qui tale peccatum patrauerit, maneat excommunicatus?

Respondeo tanquam certum: non sufficere, sed requiri necessariò, vt suam voluntatem, per aliquod signum exterius, manifestet. Primò, quia ferre Censuram pertinet ad forum exterius: ergo debet manifestari per aliquam actionem sensibilem. Secundò, quia Censura dicitur, & est gladius Ecclesiæ, quæ est sensibilis, ex *Trid. sess. 25. de reform. cap. 3.* ergo illius forma debet esse sensibilis. Sic omnes DD. Legantur Syluester *verb. excommunicat. 1. n. 13. & 15.* Armilla *n. 17.* Tabiena *excommunic. 2. n. 4.* Nauarr. *cap. 27. num. 12. & 161.* Suarez *disput. 3. sect. 2. n. 1.* Sayrus *lib. 1. cap. 11. num. 1.* Alterius *lib. 3. disput. 4. cap. 2.* Bonac *disput. 1. q. 1. punct. 7. n. 1.* Auila *1. part. dub. vlt. Filliuc. tract. 11. & 1. de Censur. in commun. cap. 3. q. 2. num. 51.* Rastellius *q. 3. de Censur. in gen. art. 1. num. 3.* Candidus *disquisit. 22. art. 16. dubit. 2.* Cornejo *de Censur. in genere disput. 4. in principio,* & alij omnes. Quare dubium solum est inter illos, sub quibus signis significanda est voluntas ferentis Censuras, quod quæstionibus sequentibus explicabimus.

QVÆSTIO II.

An, vt valida sit Censura, necessariò sit in scriptis proferenda?

Affirmat Hieronymus Llamas *1. parte Methodi cap. 9. §. 25.* his verbis: Quarta essentialis conditio ex solo statuto Ecclesiæ excommunicationis (vt valida sit) est, vt excommunicans procedat, & sententiam proferat scripto, nisi vbi necessitas, vel consuetudo, quæ est vera legum interpres, contrarium dictauerint, & paulo *infra.* Reliqui autem sæculares Prælati, siue Vicarij, si sententiam excommunicationis, sine scripto proferant, sunt ipso facto suspensi, (vltro quod sententia non tenet,) & suspensione vnũ mensis, &c. ita Llamas. Cuius sententiam tenet etiam Ripa *in rubric. de constitution. num. 48.* vt referunt Suarez, & Bonacina *infra citandi.*

Fundamentum horum est, *cap. fin. de sentent. & re iud. in 6.* vbi de omni sententia absolutè affirmatur, quod si lata fuerit sine Scriptura sit nulla, nisi in causis summaris l. 1. *Cod. de sentent. ex breui recit. in Authent. Nisi breues, eod. tit. in Clement. sapè, de verb. signif.* ergo sine Scriptura, nulla erit sententia excommunicationis, suspensionis, &c.

Sed omnino oppositum respondeo dicendo, quod vt Censura sit valida, non sit præcisè necessarium, vt proferatur in scriptis (benè tamen, vt sit iusta, vt *infra quæst.*) Ratio est, quia quod Censura feratur in scriptis, non est de substantia Censuræ, sed de iustitia, vt *infra*: ergo tenet Censura, etiamsi non sit lata in scriptis. Antecedens clarè colligitur *ex cap. Cum Medicinalis, de sentent. excommun. in 6.* vbi Innoc. IV. præcipit Superiori ad quem recurritur, quando Censuræ sententia à Iudice non fuit lata in scriptis, vt sine difficultate talem sententiam relaxet: ergo fuit valida talis sententia lata sine scripto, siquidem relaxatione indiget. Sic Glossa *in dicto cap. Medicinalis, in Summa.* Quæ & fundamento contrariorum responderet dicendo illum textum intelligi de aliis sententiis definitiuis, non verò de sententiis Censurarum, quas hîc specialiter excipit Pontifex, tum, vt magis timeantur, & tum etiam, quia hæ non sunt propriè definitiue, cum non proferantur in pœnam, sed potius in correctionem, & medicinam, qua ratione respicente reo, statim conceditur absolutio. Suarez *disput. 3. sect. 13. à num. 8. & lib. 5. de legib. cap. 32.* Nauarrus *cap. 27. num. 8.* Alterius *lib. 3. disputat. 4. cap. 2. vers. tertio dubitari.* Filliucius *tract. 11. cap. 3. quæst. 9. num. 107.* Bonacina *disput. 1. quæst. 1. punct. 8. num. 1.* Rastellius *de Censur. in gen. quæst. 3. art. 1. num. 5. pag. 54.* Candidus *disquisit. 22. art. 18. num. 1.* Hurtadus *disp. 12. de excommunic. diff. 4.* Luysius *disputat. 3. de Censur. dub. 1.* Villalobos *tract. 16. difficult. 7. num. 3.* Ægidius *disput. 13. dub. 9. num. 85.* Bassæus *verb. excommunic. 2. num. 8. sine.*

QVÆSTIO III.

An saltem, vt valida sit Censura, necessariò sit verbis ferenda; an verò sufficiat nutibus illam proferre?

Affirmant esse necessarium ad valorem Censuræ illam verbis proferre, nec sufficere id nutibus efficere, Vgolinus *tab. 1. de Censur. cap. 1. §. 5. & cap. 2.* Sayrus *lib. 1. de Censur. cap. 11. num. 1.* & Bauny *tract. 1. de Censur. quæst. 8. pag. 9. & quæst. 17. pag. 25.* Inde inferentes, mutum non posse validam Censuram ferre. Ratio est, quia Censura, lege, aut sententia debet ferri: sed lex, aut sententia, necessariò exprimi oportet verbis: ergo. Huic sententiæ videtur adherere Bonacina *disput. 1. quæst. 1. punct. 7. num. 2.* quatenus docet, ad ferendam Censuram, requiri, aut verba, aut Scripturam: ergo iuxta illum, non sufficient nutus dumtaxat.

Sed probabilius longè respondeo: dicendum, quod vt valida sit Censura, sufficiat illam nutibus proferre. Vnde si Iudex interrogatus ab aliquo, an velit Petrum excommunicare, vel suspendere, &c. ipse nutibus annuat, & significet, ita velle scribi, & intimari, verè tenebit excommunicatio, aut suspensio, &c. Ratio est, quia, nec iure diuino, nec humano, cauetur necessaria esse verba ad ferendam Censuram: sed solum exteriorem intimationem, & manifestationem voluntatis illam ferentis: at sic est, quod hæc sufficienter manifestatur, siue verbis, siue Scriptura, siue nutibus: ergo. *Confirmatur.* Nam ad valorem formæ Sacramenti Matrimonij, in quo est necessaria expressio voluntatum contrahentium, sufficit signum

sensibile expressè id declarans, vt diximus cum eoinmuni 2. *part. de Sacram. tract. 9. disput. 4. quæst. 9.* ergo similiter sufficet ad ferendam Censuram, si Iudex exprimat sufficienter nutibus voluntatem suam de ferenda Censuræ sententia, vt fieri potest modo nunc assignato. Sic Suarez *disput. 3. sect. 2. num. 3. & 4.* Rastellius *num. 5. cit. Filliucius tract. 11. cap. 3. quæst. 2. num. 52.* Candidus *disquisit. 22. artic. 16. dubit. 1. & 3.* Luysius *disput. 3. dub. 1. vers. secundo existimo.* Cornejo *tract. de Censur. in gen. disput. 4. dub. 1. & disputat. 4. de excommun. dub. 1.* Machado *lib. 1. p. 3. tract. 2. docum. 7. num. 4.* Villalobos *tract. 16. diff. 6. num. 10.*

Ad fundamentum contrariorum dicendum est, quod verum sit quod lex, aut sententia debeat proferri verbis, non tamen sit necessarium, quod verba sint vocalia, sed sufficere, quod sint scripta, vel propria manu vel alterius ope exhibita, quibus intentio iudicis sufficienter exprimat. Vnde rectè ait Suarez, quod si verba in hac amplitudine sumantur, benè afferment contrarij, quod ad inferendam Censuram, necessaria sint sensibilia verba: & breuitatis causa ita semper loquemur.

QVÆSTIO IV.

An ad inferendam Censuram, sint præscripta aliqua certa, & determinata verba?

Respondeo tanquam certum, quod non: sed sufficiant quæcumque verba, quibus Iudex sufficienter suam intentionem exprimat, & manifestet, vt v. g. *Excommunico te.* Vel, *subijcio te excommunicationi,* &c. Quia nullo iure est cautum, Censuram per certa aliqua verba esse ferendam: ergo sufficient quæcumque, dummodo per illa sufficienter intentio iudicij declaratur. Sic omnes. Syluester *excommunicat. 1. num. 15.* Nauarrus *cap. 27. num. 12.* Suarez *disput. 3. sect. 2. num. 5.* Vgolinus *tab. 1. cap. 20. & tab. 2. cap. 28.* Auila 2. *part. cap. 2. dub. 1.* Ægidius *disput. 13. dub. 2. n. 23.* Filliucius *loc. cit. num. 53.* Candidus *dubit. 3. cit. Bonacina disp. 1. quæst. 1. punct. 7. num. 2.* Rastellius *loc. cit. vers. Dico secundò.* Cornejo *loco cit. Bauny tract. 1. q. 17. & alij.*

QVÆSTIO V.

An, vt valida sit Censura, debeat ferri per verba definita quoad speciem Censuræ, vt, excommunico, suspendo, interdico?

Respondeo tanquam certum, debere sic ferri. Quia sicut præceptum Superioris nil obligat, nisi in specie determinet actum, quem præcipit: nec sententia Iudicis damnans ad pœnam, nisi species talis pœnæ exprimat: sic nec Censuræ sententia, nisi exprimat speciem Censuræ. Vnde si Episcopus in Clericos ferret hoc modo Censuram: *Quicumque tulerit arma, maneat Censura ligatus,* nihil efficiet. Sic omnes. Legantur nuper citati.

QVÆSTIO VI.

An sit valida Censura, data sub hac forma: Excommunico te?

Negandum ex dictis nuper videtur. Quia Censura in genere lata, nil valet: vt, si Iudex dicat: *Quicumque tulerit arma, maneat Censura ligatus:* ergo nec valebit excommunicatio in genere lata, dicendo: *Excommunico te, si hoc feceris:* quia etiam sub excommunicatione dantur duæ species, scilicet, maior, & minor.

Sed tanquam certum respondeo: esse validam talem excommu

excommunicationis Censurari. *Primò*, quia sic est textus expressus in cap. *Si quem, de sentent. excommun.* *Secundò*, quia secundum communem usum Ecclesiæ, illud Verbum *Excommunico*, simpliciter prolaturum, accipitur pro maiori excommunicatione, non verò pro excommunicatione in communi, quæ vel genericè, vel analogicè diuiditur in maiorem, & minorem. Vnde quando fertur excommunicatio minor, apponi solet aliquod verbum sufficienter indicans illam; vt *Primo te perceptione Sacramentorum*. Secus verò dicendum est, quando Censura fertur in genere, quia tunc non est maior ratio, cur vna potius Censuræ species, quàm altera intelligatur. Ex quo iam constat ad rationem dubitandi. Sic Suarez *disputat. 3. sect. 2. num. 9.* Syluester *verb. Excommunic. 1. num. 18.* Sotus in 4. *dist. 22. quæst. 1. artic. 2. vers. Illum excommunico.* Sayrus *lib. 1. cap. 4. num. 19.* Bonacina *disput. 1. quæst. 1. punct. 7. num. 3. vers. dices.* Filliuc. *tract. 11. cap. 3. quæst. num. 55.* Cornejo *tract. de Censur. in gen. disput. 4. dub. 1. vers. Infero tertio.* Bauny *tract. 1. q. 17. pag. 25.* Rastellius *loc. cit. num. 7. pag. 56.*

QVÆSTIO VII.

An etiam sit valida suspensionis Censura, data in genere, sub ijs verbis: Suspendo te, Sis suspensus, &c.

Affirmant plures Doctores, à paritate rationis, facta nuper, loquendo de Censura excommunicationis; nam illa est valida, data sub ijs verbis: *Excommunico te*: ergo & suspensionis Censura, data sub ijs: *Suspendo te*, & ideo hanc partem tenent Syluester, Toletus, Auila, Sayrus, Vgolin. & alij, quos citat, & sequitur Bonacina *disput. 3. de suspens. punct. 2. num. 1.* Machado *tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 10. docum. 1. in fine.*

Sed probabilius respondeo: non esse validam: Ratio est, quia quando sub Censura specifica, quæ fertur, sunt aliæ species infimæ, necessarium est omnino exprimere nomen Censuræ inferioris, aut infimæ, quæ fertur, vt sic effectum sortiatur. Cum igitur sub Censura specifica suspensionis, contineantur tres infimæ, nempe, suspensio ab officio, suspensio à beneficio, & suspensio ab vtroque, hinc est, quod Censura suspensionis, data sub ijs verbis: *Suspendo te*, nil valeat, & nil efficiat, eo quod per dicta verba non determinetur effectus vsque ad vltimam, aut infimam speciem; & sic oportet dicere: *Suspendo te ab officio, vel à beneficio, vel ab officio, & beneficio simul.*

Nec quid vrget paritas rationis ab excommunicationis forma desumpta; nam ideo Censura excommunicationis data sub ijs verbis; *Excommunico te*, est valida, vel quia sic declaratur in cap. *Si quem, cit.* vel quia sic vsu Ecclesiæ, & intelligentia Doctorum est receptum, vt scilicet, hæc verba: *Excommunico te*, absolutè prolata, pro maiori excommunicatione intelligantur. Vel tandem, quia excommunicatio maior, & minor non sunt duæ species excommunicationis, sed duo analogata, quorum præcipuum est excommunicatio maior, & ideo excommunicatio absolutè prolata, stat pro maiori. Ex quo iam constat, paritatem rationis non teneri. Sic Suarez *disputat. 3. sect. 2. num. 8. & 9.* Cornejo, & Filliucius *loco citato*, (quamuis hinc oppositum sentiat *infra tract. 17. cap. 1. quæst. 9. num. 9.*) Alterius *tom. 2. disput. 7. cap. 2. col. 2.* Qui benè id intelligit, casu, quo verba, quibus datur suspensio sint omnino incerta, & ambigua ita, vt nec ex antecedentibus, nec consequentibus verbis, constare posset, quam suspensionem legislator inducere voluerit, vt sunt verba in genere prolata: secus aliàs.

QVÆSTIO VIII.

An Censura lata sub disiunctione inter duas Censuræ species, vt, si Iudex dicat; Clericus, qui nutrierit comam, sit aut excommunicatus, aut suspensus ab officio, sit valida & consequenter liget?

Negant esse validam Nauarrus *cap. 27. num. 161.* Nibi: *Suspensus ab officio, aut beneficio diuisim, à nullo illorum est, iuxta Panormitanum receptum.* Syluest. *verb. suspens. quæst. 6. n. 5. §. si iterum.* Vgolinus *tab. 1. cap. 20. §. 3. num. 4.* Sayrus *lib. 4. cap. 7. num. 3.* Henriquez *lib. 13. cap. 32. num. 4.* his verbis: si quis tamen diuisim suspenderetur ab officio, vel beneficio, à neutro manet suspensus, quia non est maior ratio cur non eximatur ab vno, quàm ab alio. Ita ille. Qui in *Glossa lit. E. citat* (vltro Nauarrum, & Syluestrum) Ludouicum Lopezius *2. part. instruct. cap. 97.* Maiolum *lib. 3. irregular. cap. 19. num. 14. vers. 1.* & alios *recent. Theologos.*

Affirmant verò è contra, talem Censuram esse validam, & ita, vt vtrumque inferat effectum, cum non sit maior ratio, cur vnum, quàm alterum inferat, *Glossa in cap. Latores, verb. ab officio, de Clerico excommunicato, &c. ministrante.* Per hæc verba: *Quid si Episcopus dicat, suspendo te ab officio, vel beneficio: nunquid debeo abstinere ab vtroque?* Ita credo, saltem propter dubium. Ita *Glossa, & Rastellius de Censur. in gen. quæst. 3. artic. 1. num. 8. & 9. pag. mibi 57.* Quoniam (inquit alternatiua posita inter duas species priuatiuas æquipollet copulæ *l. cum quidam, Cod. de verb. signif.* sed species Censuræ sunt priuatiuæ: ergo idem est, ac si diceretur, excommunico, & suspendo.

Sed distinctius, & probabilius respondeo: esse validam, & ligare, aut quoad vtramque partem, si illa particula *vel*, sumatur copulatiuè, aut quoad vnam dumtaxat, ad electionem rei; si disiunctiuè sumatur. Patet vtraque nostræ responsionis pars. Quoniam si particula *vel*, sumatur copulatiuè, vtramque partem determinat: ergo tunc Censura, quoad vtramque partem, ligat. Si verò sumatur disiunctiuè, determinat dumtaxat vnam partem Censuræ, hoc est, vnam speciem è duabus in sententia contentis, quæ illa erit, quam reus elegerit. In casu autem, quo reus neutram partem disiunctiuè velit eligere, & consequenter neutram seruare, vtrique pænæ subiaccere, ex intentione Iudicis ferentis pænâs disiunctiuè, colligitur. Sic Suarez *disput. 3. sect. 2. à num. 12. qui n. 15.* benè monet, Iudices vt à tali forma caueant, ne aliàs grauius peccent, tum propter dubium: tum etiam, quia non est in vsu Ecclesiæ. Bonacina *disput. 1. q. 1. punct. 7. num. 4.* Filliucius *tract. 11. cap. 3. quæst. 5. à num. 58.* Candidus *disquisit. 22. art. 17.* Cornejo *disput. 5. de Censur. in gen. dub. 4.* vbi ait sententiam *Glossæ esse falsam.* Alterius *lib. 3. disput. 9. cap. 3.* & alij quos citabimus *tract. de suspens. disput. 3. quæst. 18.*

Ad fundamentum primæ sententiæ, negandam est, quod in casu quod *ly vel*, sumatur disiunctiuè, non sit maior ratio, cur vna Censura liget potius quàm aliàs, adest namque propter electionem vnius implicitam, vel explicitam. Nec obstat, quod si reus eligit vnam partem, sequi videatur reum applicare illam contra seipsum; quia Censura applicatur ab agente, non autem ab eligente. Ex quo iam patet ad fundamentum *Glossæ*, & aliorum è diametro oppositum sententium, falsum namque est, quod particula *vel*, non possit sumi etiam disiunctiuè, imò semper sic sumi debet, nisi aliàs ex materia ipsa, vel ex adiunctis constet, copulatiuè debere sumi. Legatur Doctus, & amicus Barbofa *tract. de dictionib. vsu frequentioribus, distinct. 415. num. 3. & 4.*

QVÆSTIO IX.

An censeatur quis excommunicatus, ex eo solum, quod Papa nolit communicare cum illo: vel absolutus, ex eo quod cum illo communicet?

NEgant Sayrus, & Vgolinus *quæst. 3. cit.* quia existimant, quod ad ferendam Censuram, necessaria sint omnino verba.

Sed probabilius cum distinctione respondeo: dicendum, quod licet verum sit, quod simpliciter, & absolute loquendo, non maneat quis excommunicatus, ex eo solum, quod Papa non vult communicare cum illo, vt habet Innocentius *in cap. Cum olim, el. 1. de priuileg. num. 4.* & bene, quia non communicare cum aliquo, non est signum expressum, & certum ferendi Censuras; cum possit Papa ex antipathia non communicare cum illo; nec etiam absolutus ab excommunicatione, ex eo solum quod Papa participet cum excommunicato, quia id habetur expresse *in Clement. fin. de sentent. excommun.* nihilominus tamen, si se ita velle, declararet Pontifex, tunc, ob plenitudinem potestatis illius, ob vitiationem, maneret quis excommunicatus, & ob participationem cum illo, absolutus: cum tunc vitatio, & participatio, iam ex præcedenti suæ voluntatis manifestatione, essent signa certa, excommunicandi, & absoluendi. Sic habetur *in cap. si Summus Pontifex, de sentent. excommun.* Et sic sentiunt Hostiens. *in summ.* quem citat, & sequitur Bauny *tract. de Censur. quæst. 17. pag. mihi 25.* Rastellius *de Censur. in gen. quæst. 3. artic. 1. num. 5. pag. mihi 55.* Candidus *de Censur. disquis. 22. art. 16. dubit. 9.*

QVÆSTIO X.

An, vt valida sit Censura deceat disertè exprimi persona in quam fertur?

Respondeo tanquam certum, affirmatiuè. Quia verba Censuræ sunt operatiua, & faciunt id quod significant: ergo si nullam personam determinatè significant, nullam afficiunt. Vnde si verba suspensa sunt; vt ego *excommunico*, effectus manebit suspensus, & ita nihil fiet. Sic Suarez *disput. 3. sect. 2. n. 16.* vbi bene notat, quod hæc determinatio personæ, non fit semper eodem modo, sed iuxta exigentiam legis ferentis Censuram. Interdum namque fertur sententia contra particularem personam distinctè cognitam, & tunc determinari debet, vel per proprium nomen, vel pronomen, aut quodlibet aliud signum speciale; vt dicendo, *Excommunico Titium*, &c. Interdum etiam fertur Censura contra particularem personam, sed occultam: & tunc designari debet per ordinem ad delictum dicendo: v. g. *Excommunico eum, qui hoc fecit, nisi satisfaciatur.* Interdum tandem fertur Censura in generali; & tunc etiam generaliter debent signari personæ in ordine, & habitudine ad tale delictum; vt, *omnes hæretici, aut percussores Clericorum sint excommunicati.* Bonacina *disput. 1. quæst. 1. punct. 7. num. 6.* Filliucius *tract. 11. cap. 3. quæst. 4. num. 56.* Rastellius *de Censur. in gen. quæst. 3. art. 1. num. 10. pag. 58.* Candidus *disquisit. 22. art. 16. dub. 16.* Bauny *tract. 1. quæst. 17. vers. Notare, pag. 25.*

QVÆSTIO XI.

An, vt Censura ipso facto liget, debeat eius forma determinari quoad præsens tempus?

Respondeo tanquam certum: quod sic; nam si determinaretur ad tempus futurum, esset nulla.

Et ideo oportet, vt dicatur; *Excommunico: sit excommunicatus, &c.* Non autem de futuro, *Excommunicabo*, aut, *excommunicandus erit; præcipio excommunicari.* Quia his de futuro verbis, non fertur Censura, vt constat. Ratio est. Nam tempus futurum suspendit effectum: ergo secundum hic, & nunc, non est applicata Censura, & consequenter non valet: vt ergo applicetur, & valeat, debent eius verba significare de præsentem. Sic Suarez, Filliucius, Rastellius, & Candidus *locis citat.* & omnes. Legantur dicta à nobis, *disput. 1. à quæst. 11.* si quoad præsentem materiam, aliquid desideretur.

QVÆSTIO XII.

An forma ferendi Censuram possit esse, sub conditione pertinente ad causam Censuræ, vt si Iudex dicat: Nisi solueris intra mensem, excommunico te?

Respondeo tanquam certum: posse. *Primò*, quia id constat ex innumeris iuris textibus, *cap. Præterea, el. 2. de appellat. & cap. Romana, de sentent. excommunicat. in 6. &c.* *Secundò*, quia Censura non fertur, nisi ratione delicti, vel futuri in ordine ad obseruationem alicuius mandati, vel præteriti in ordine ad satisfactionem faciendam, vnde semper includitur conditio: veluti, *si quis hoc fecerit; vel, si quis non satisfecerit, &c.* aut, *nisi solueris intra mensem, &c.* Sic communiter Doctores. Couarruuias *in cap. Alma mater 1. part. §. 10. num. 4. & 6.* Vgolinus *tab. 1. cap. 2. §. 2. num. 3.* Suarez *disput. 3. sect. 4. à num. 2.* Filliuc. *tract. 11. cap. 3. quæst. 6. à num. 61.* Rastellius *quæst. 3. de Censur. in genere quæst. 3. art. 3. pag. mihi 64.* Cornejo *disput. 4. de Censur. in gen. dub. 2. Alterius lib. 3. disput. 9. cap. 2.*

QVÆSTIO XIII.

An etiam validè possit ferri Censura, sub conditione impertinente ad causam Censuræ: vt si feratur hac forma: Excommunico te, si nauis ex India venit, aut venerit?

Respondeo dicendum, quod Censura lata sub conditione omnino impertinente de præsentem, vel præterito, si illa extet, Censura erit valida (licet malè & imprudenter sic feratur) si verò non extet, non erit valida. Lata vero sub conditione de futuro contingenti; vt *si nauis ex India veniet, aut venerit*, tunc probabilius est quod talis Censura ab initio sit inualida.

Ratio primæ partis nostræ responsionis est; quoniam conditio de præsentem, vel de præterito, (si extat) est iam purificata, & habetur ac si non esset appositæ: ergo talis conditionalis non vitiat formam Censuræ. Ratio verò secundæ partis est. Quoniam Censura lata sub conditione de futuro contingenti, continet intolerabilem errorem: ergo est inualida. Consequentia est nota, vt habetur *in cap. Per tuas, & cap. Solet, de sentent. excommun. in 6.* Antecedens verò probatur. Quia actus spiritualis potestatis, non debet dependere à futuro impertinenti euentu, nam hoc, intolerabilis abusus est spiritualis potestatis. Sic Vgolinus, quem citat, & sequitur Suarez *lo. cit. disp. 3. sect. 7. per totam*, Filliucius *loc. cit. quæst. 7. n. 64. & 65.* Rastellius *art. 3. cit. num. 4. & 5.* Cornejo *disp. 4. citat. dub. 3. per totum. Alterius lib. 3. disput. 9. pagina mihi 349. vers. si autem.*

* * *

QVÆSTIO XIV.

An Censura lata ab homine, sub conditione peccati in futurum committendi; ut, si quis commiserit tale peccatum, excommunicatus sit, sit à iure prohibita, & inualida?

Affirmandum videtur ex cap. Romana, de sentent. excommunic. in 6. vbi expressè prohibentur Iudices, ne Censuras ferant per sententias conditionatas, pro futuris culpis, aut pro culpis iam commissis: his verbis: *Caveant etiam ne tales sententias excommunicationis, siue specialiter siue generaliter in aliquos pro futuris culpis, videlicet, si tale quid fecerint, vel etiam pro iam commissis, sub hac forma: si de illis infra tale tempus minime satisfecerint, proferre præsumant, nisi mora in exhibenda satisfactione, vel culpa seu offensa præcesserit, &c.* Sic textus. Propter quem, Canonistæ communiter docent, hunc modum ferendi Censuras ab homine (nō à iure) esse prohibitū; quāvis Censuræ sic latæ, nō sint inualidæ, aut irritæ; eo quod in tali textu, nullum sit verbum irritans factum. Ita sentiunt Abbas in c. licet, de elect. n. 9. Couar. in c. Alma mater. 1. p. §. 10. (nō 18. vt leges apud Suarium) n. 1. & 4. & alij penes ipsos.

Sed ego respondeo dicendum, quod non solum à iure, sed etiam ab homine, possit ferri validè, imò, & licitè, Censura sub conditione peccati in futurum committendi. Et in primis, quod possit ferri à iure, constat ex innumeris eius capitibus, & patet ex dictis q. 12. cum communi omnium. Deinde quod etiam sic ferri ab homine possit; patet, quia non est maior ratio, cur per legem, quam per hominem id fieri validè possit: ergo per vtrumque potest. Præterea quia id nec est contra ius naturale, cum non sit contra rationem. Nec contra ius diuinum; quia nullibi de hac re extat. Nec contra ius canonicum, sed potius conformius illi; cum in cap. A nobis, de sent. excommun. Interrogatus Clemens III. de hac forma excommunicandi: *Quisquis furtum fecerit, excommunicatus sit*, dicit comprehendere omnes subditos, qua responsione, illam simpliciter approbat.

Nec contra id obstat text. in cap. Romana, cit. Primò: quia ibi non prohibetur prædicta excommunicandi forma absolutè, nisi cum limitatione, scilicet; *Nisi mora vel culpa præcesserit, aut alia rationabilis causa subsit.* Secundò. Quia etiam in dicto cap. talis prohibitio contineretur, iam per contrariam consuetudinem est abrogata. Tertiò, quia reuera ibi non continetur prohibitio, sed admonitio quædam, ne Iudices facile huiusmodi sententias proferant, sed magna circumspectione, & cautione id faciant.

Ex quibus iam constat, non solum validè, sed & licitè posse ab homine ferri prædictas sententias Censuræ conditionatas; cum non solum à iure non irritentur, imò nec absolutè, & simpliciter prohibeantur, sed solum moneantur Iudices ne ad id faciles sint: & cum circumspectione faciant. Sic Suarez disp. 3. sect. 4. à num. 4. Filliucius tract. 11. cap. 3. q. 8. à num. 66. & 67.

QVÆSTIO XV.

An Censura sub conditione lata, non incuratur, donec conditio in Censura apposta, impleatur?

Respondeo tanquam certum: non incurri donec conditio impleatur. Quia tunc Censura solum habet vires suas; tuncque censetur proferri à Iudice; nam ad diem pronuntiationis retrorahi nequit, eo quod in his rebus spiritualibus, fictionibus locus non est, sed semper veritas attenditur: ergo. Sic habetur expressè in cap. licet, de sent. excommunic. & docent

Archid. & Panormitan. quos citat, & sequitur Co-uarruias in cap. Alma mater. part. 1. §. 10. n. 6. Vgolinus tab. 1. cap. 2. §. 2. num. 3. Cornejo disputat. 4. de Censur. in gen. dub. 2. pag. mihi 539. Alter. lib. 3. disp. 5. c. 1.

QVÆSTIO XVI.

An Censura lata sub conditione, suspendatur per legitimam appellationem illius, in quem lata est?

Respondeo tanquam certum: suspendi, si appellatio fiat ante impletam conditionem. Primò, quia sic habetur in cap. Præterea 2. de appellat. Secundò, quia si Censura vires non habet donec impleatur conditio, vt nuper est habitum, clarè constat, quod si appellatio, pendente conditione, interponatur, idem est ac si interponeretur antequam Censura lata esset: at sic est, quod Censura absolutè lata, inualidatur per appellationem antecedentem: ergo & Censura sub conditione lata inualidabitur per appellationem pendente. Vnde si post talem appellationem pronuncietur sententia Censuræ, v.g. excommunicationis, excommunicatio erit nulla; quamuis, donec constet de nullitate, sit concedenda absolutio ad cautelam. Sic ex cap. cit. & ex cap. licet, cap. ex venerabilibus, de excommun. in 6. docent omnes DD. Couar. in cap. Alma mater 1. p. §. 10. num. 4. & penes ipsum, Ioan. Andr. & alij DD. in cap. is cui, de appellat. Nauar. in cap. Cum contingat, de rescript. causa 14. & 15. Vgolinus tabula 1. cap. 20. §. 6. Filliucius tract. 11. cap. 3. quest. 11. num. 78. Alterius lib. 3. disputatione 5. cap. 1. vers. Quintò dubitatur, pag. 314. Suarez disp. 3. sect. 6. n. 1.

QVÆSTIO XVII.

An Censura lata sub conditione, suspendatur per appellationem factam quocumque tempore, antequam conditio impleatur?

Negant quamplures Authores, docentes, necessariò deberi appellationem fieri, infra decem dies à die sententiæ latæ, vt sic suspendatur Censura, & impediatur executio illius, quia (inquiunt) hoc solum ad appellandum tempus conceditur in iure cap. Quoad consultationem, de sentent. & re iudicata, his verbis: *Taliter duximus respondendum, quod cum post decem dierum spatium, sententia in auctoritatem rei transeat iudicata: qui ad prouocationis subsidium infra id temporis non recurrit, appellandi sibi aditum denegauit, cum per hoc videatur per interpretationem iuris lata sententia paruisse: præsertim vbi causa non redditur appellandi.* Sic Innocent. III. in d. cap. propter quod ita sentiunt Abbas in cap. Præterea 2. de appellat. Vgolinus tab. 1. cap. 20. §. 6. num. 3. in quorum sententiam satis inclinat Filliucius tract. 11. cap. 3. q. 9. n. 78. dum contrariam solum appellat probabilem, & Suarez vbi infra, ait, hanc sententiam esse securiorem, & ad tollendas lites aptiorem.

Sed probabilius respondeo: prædictam Censuram conditionalem, reuera suspendi per appellationem factam, quocumque tempore, ante impletam conditionem: etiam si decem dies dati ad appellandum fuerint elapsi. Ratio est iam assignata. Quia sententia Censuræ incipit alligare à die conditionis impletæ: ergo interim semper appellari potest; quia, vt nuper diximus, vsque ad diem conditionis impletæ, non videtur lata sententia, neque illa adueniente trahitur retrò ad diem pronuntiationis. Sic Nauar. in cap. Cum contingat, de rescript. causa 14. & 15. Couar. in cap. Alma mater 1. p. §. 10. n. 4. dicens id esse consensu ferè omnium obtentum aduersus Abbatem. Sic etiam Fracus, &

& Decius apud ipsum. Glossa in d. cap. Praterea. Alter. lib. 3. disp. 5. cap. 1. Cornejo disp. 4. de Censur. in gen. dub. 2. quæst. 1. Suar. disp. 3. sect. 6. n. 4. vbi dicit, hanc nostram sententiam, in rigore, & in conscientia foro, esse satis tutam: & in foro etiam exteriori, securè posse Iudices iuxta illam pronunciare: & tandem (quia fauorabilior est, & mitior) magis (cæteris paribus) probandam. Luyfius de Censur. disput. 3. dub. 3. fol. mihi 4. Hurtadus disput. 13. de excommunic. difficult. 4.

QVÆSTIO XVIII.

An à Censura lata sub conditione, possit appellari, conditione etiam impleta?

Affirmarunt nonnulli, quos, suppressis nominibus, refert Suarez sect. 6. cit. n. 6. existimantes in Censuris latis sub cōditione intra certum terminum, habere locum appellationem, post expletam conditionem, dūmodo intra decem dies fiat. Fundamentum eorum est. Quia, vt nuper est habitum, Censura conditionata, tunc simpliciter censetur lata, quando conditio impletur: sed sic est, quod à Censura conditionali simpliciter lata, potest appellari intra decem dies, vt supra est habitum: ergo. Ita sentit Alterius loc. cit. vers. Quare in fine, sic concludens: Sed dicto spatio decem dierum corrente, etiam post impletam conditionem, potest interponi appellatio, non solum quoad effectum deuolutiuam, sed etiam, vt dixi, suspensiuam. Ita ille.

Sed vt certum respondeo: nullo modo posse appellari à Censura conditionata, conditione iam impleta, saltem quoad effectum suspendendi Censuram. Ratio est, quia certum est, apud omnes, quod non possit appellari à Censura purè, & absolutè lata, saltem quoad effectum suspensiuum, vt habetur in cap. Pastoralis, §. verum de appellat. & in c. Is cui, §. ult. de sent. excomm. in 6. quoniam (inquit primus textus) sententia Censuræ secum affert executionem: à sententia autem iam executioni mandata, nullus potest appellare, sed debet abolutionem quætere: at sic est, quod Censura conditionalis, post conditionem impletam transit in absolutam: ergo sicuti talis in præsentī materia, eodem modo affert executionem, & consequenter non poterit ab illa appellari, saltem ad effectum suspensiuum. Sic Suar. loc. cit. dicens, oppositum sentientes grauiter in hac parte errasse. Filliuc. tract. 11. cap. 3. q. 9. num. 78.

QVÆSTIO XIX.

An Censura sub conditione lata, suspendatur per consensum partis, in cuius fauorem lata est, adhuc si in id consentiat, absque consensu Iudicis?

Respondeo tanquam certum: suspēdi, imò, & tolli, si omnino remittat pars debitum, propter quod ad instantiam illius Iudex protulit Censuram. Quia certum est apud omnes, quod condonante creditore debitum, etiam id nesciente Iudice, cessat omnino Censura, cum cesset causa propter quam lata est: ergo. Sic tanquam certum supponit Hurt. disp. 13. de excom. diff. 5. his verbis: Supponimus consensum partis, in cuius fauorem lata est excommunicatio sub conditione futuræ transgressionis, absolutè præstitum eam ante impletionem conditionis omnino impedire absque consensu Iudicis: v. g. consensum Creditoris, ad cuius instantiam lata est excommunicatio contra debitorem, si non soluat intra tres dies, omnino impedire incursum excommunicationis absque consensu Iudicis, si intra eos tres dies omnino remittat debitum. Sic ille. Et antea Suarez disputatione 3. sect. 6. à

num. 8. Filliucius tract. 11. cap. 3. quæst. 10. num. 80. Syluester, statim citandus.

QVÆSTIO XX.

An etiam, consensus partis prorogantis terminum solutionis à Iudice datum, suspendat ad tempus incurfionem Censura, si pars prorogationem faciat, inconsulto Iudice?

Negat Syluester excomm. 2. n. 1. casu 13. referens pro hac parte Hostiensem, & Innocentium, his verbis: Decimus tertius est, quando sub pœna excommunicationis imponitur, vt aliquid fiat in certo termino; & terminus prorogatur ab eo, cui facere debebat: putà si Petro imponitur vt soluat Henrico decem in Pascha: & Henricus prorogat vsque ad Pentecostem: In quo casu Host. & Innoc. dicunt, quod creditor terminum prorogare non potest, quantum ad sententiam excommunicationis vitandam, nisi Iudex prorogationi consentiat: quod si faciat, adueniente secundo termino est excommunicatus, si non soluerit, quia terminus videtur prorogatus cū accessoriis, &c. Ita ille. Nauar. cap. 27. n. 15. his etiam verbis: Tertio, quod excommunicatus sub conditione, si non soluat ad præscriptum terminum, nō erit excommunicatus, eo prorogante illum, antequam incurratur excommunicatio, iuxta communem Panorm. & citatorum à Decio in d. cap. Praterea 2. sed si non soluat in termino prædicto, erit excommunicatus iuxta Innoc. & communem *ibid.* Quod intelligendum est, quando prorogatum fuit consensu Iudicis, aliàs secus, vt rectè ait, (mea sententia) Syluest. verb. excomm. 2. notab. 1. casu 13. Nam excommunicatio lata ad petitionem partis tolli potest antequam incurratur de consensu eiusdem: non tamen suspendi, neque differri, neque ita mutari, vt semel sublata, iterum incurratur: quia id iurisdictionis est, quam pars non potest tribuere *l. priuatorum, Cod. de iurisdic. omn. Iudic.* Ita Doctus Nauar. Cuius verba, simul & Syluestri, referre volui, vt constet quàm malè citentur pro parte opposita à Petro Cornejo, vbi infra. Vgolius tab. 1. cap. 20. §. 6. num. 5. Sayrus lib. 1. cap. 11. num. 20.

Sed probabilius respondeo: etiam in tali casu consensum partis prorogantis terminum à iudice datum, suspendere incurfionem Censuræ. *Primò*, quia si remittat creditor debitum pro quo lata est censura, cessat Censura, etiamsi Iudex id nesciat, vt nuper cum communi est habitum: ergo eodem modo, si concedat dilationem, aut suspendat obligationem debitoris, suspendetur Censura, quamuis id Iudex ignoret. *Secundò*, quia intentio Iudicis imponentis Censuram ad petitionem partis, commensuranda est ad voluntatem ipsius partis, ne iudicium requisitum intentionem requirerentis excedat: ergo eo ipso, quod pars terminum proroget, & differat, etiam Iudex debet velle illū differre, cum eius officium sit partes ad concordiam reducere *l. 1. §. potest autem quis, ff. de noui operis nunciatio- ne.* Et *tertiò*, quia per partis consensum, aut assensum, excluditur debitoris contumacia: at sic est, quod non incurritur Censura nisi ob contumaciam: ergo.

Nec fundamentum pro parte contraria à Nauarro adductum vrget multum. Respondendum enim est, quod licet actus differendi Censuram directè, & quasi potestatiuè, stante causa Censuræ, & materia eius in eodem vigore, sit iurisdictionis actus, & ideo differre Censuram hoc modo ad solum iudicē spectet: at verò actus suspendendi, vel dilatandi Censuram indirectè per subtractionem materiæ, quæ est obligatio debitoris, non est actus iurisdictionis, sed dominij circa talem materiam. Vnde sic sentiunt Abbas. Dec. in cap. Praterea, cit. Angel. verb. Excomm. 1. (non 2. vt cita-

tum inuenies apud Suarium, & Filliucium) n. 20. qui & refert pro hac parte, Bartol. Ioan. Anton. & alios. Henric. lib. 13. cap. 20. (non 2. vt inueni citatum apud Hurtadum) n. 1. & penes illum Couar. Ioan. Andr. & alij plures, inter quos refert Nauarrum, & Syluest. sed male, vt vidimus. Sic etiam Suarez disput. 3. sect. 6. n. 8. Filliuc. tract. 11. cap. 3. q. 10. n. 81. Hurtadus disp. 13. de excomm. diff. 5. Cornejo disput. 4. de Censur. in gen. dubit. 2. quest. 3. pag. 549. Ægidius disputat. 14. dub. 16. num. 199. Bonacina disput. 1. quest. 3. punct. 4. num. 1.

QVÆSTIO XXI.

An, si Debitor non soluat in secundo termino à Creditore prorogato, incurrat dictam Censuram latam, absque nouo consensu Iudicis?

Negant talem Censuram Debitorem incurrere, casu, quo, vt proposuimus, absque licentia Iudicis, facta fuerit à Creditore prorogatio, non solum Authores primæ sententiæ, verum ex nostra, Angel. loc. cit. n. 21. per hæc verba: Sed pone, quod prorogato termino Titius non soluit etiam in termino prorogato, eritne excommunicatus? Respondeo, quod non, si prorogatio sit sine auctoritate iudicis: secus si fieret cum auctoritate iudicis prorogantis mandatum, quod erat, vt solueret in Pascha, vt soluat in Pentecoste sub eadem pœna, quia sic ligaretur, aliàs non: quia secundum Bal. l. tale pactum, ff. de pact. excommunicatio non potest nasci ex pacto, sed ex sententia. Ita Angel. & Henriquez loc. cit. & penes ipsum Hostiens. & Innocent. Perez, Corduba, Soto, Pedraza, & alij.

Sed æquè probabiliter respondeo: Incurri Debitorem, elapso secundo termino à Creditore prorogato, in Censuram latam à Iudice, absque nouo consensu illius, ex vi præcepti à principio facti, & lationis Censuræ ei annexæ; quæ post terminum à Iudice præfixum, & post terminum à parte, seu à Creditore prorogatum, perseverant. Quia terminum, quem præfixit Iudex, vt intra illum fieret solutio à debitore, nõ præfixit illum ad finiendum intra illum suum præceptum, & Censuram ei annexam, sed tantum ad finiendam permissionem differendi impletionem sui præcepti, nisi aliàs interponeret voluntas, seu consensus partis: igitur hoc interueniente, suspenditur præceptum, & Censura ex voluntate Iudicis, vsquequò terminus prorogatus à parte finiatur; quo finito, quia verè finitur conditio sub qua lata est Censura, verè incurritur Censura à debitore, ex vi lationis in principio factæ, absque nouo consensu Iudicis, qui cum primus consensus eius adsit virtualiter, non est nouus necessariò requisitus. Sic Suar. disput. 3. sect. 6. n. 11. Qui bene respondet fundamento Angeli, & aliorum, dicendo, quod in dicto casu, non incurritur Censura, nisi ex vi prioris sententiæ, & ideo non est necessarius nouus consensus Iudicis, quem illi requirunt. Filliuc. loc. cit. n. 82. Bonac. disp. 1. q. 3. punct. 4. n. 2. Hurtad. disput. 13. de excomm. diff. 5. n. 15. Cornejo disput. 4. cit. dub. 2. quest. 4.

QVÆSTIO XXII.

An per mutationem fori effugiat quis Censuram latam sub conditione, si illa pendente, forum mutet?

Respondeo dicendum, quod non effugiat Censuram, si lata fuit cum respectu ad factum præteritum, & commissum tempore prioris subiectionis, & fori; vt si Iudex dicat: *Nisi restituant intra mensem, qui furati sunt ornamenta Ecclesie, excommunicati sint*, tunc enim si quis iam furatus est, & ante expletum men-

sem mutet forum, transacto mense, nisi restituat, incidet in Censuram. Quia tunc ratione iuris acquisiti ex priori facto, fit, vt licet mutet subiectionem, & forum simpliciter, remaneat tamen secundum quid, id est, quoad talem causam subiectus illi Iudici, (nam vbi iudicium exceptum est, ibi finiri debet, ff. de Iudicijs,) & consequenter subiicietur Censuræ impositæ ob dictam causam. Sic colligitur ex cap. Præterea 2. de appellat. iuncto cap. Proposuiisti, de foro competenti. Si vero lata fuerit censura per generale statutum, aut sententiam, prohibens aliquod peccatum in futurum; vt: *Si quis abortum fecerit: si quis peierauerit, sit excommunicatus*: tunc si mutet forum antequam peccet, etiam si postea, foro mutato, id faciat, non incidet in Censuram: Quia non est iam subditus prioris Iudicis, & est extra eius territorium, & sic non ligatur eius præceptis, & Censuris. Sic omnes. Legantur Suarez disp. 3. sect. 5. per tot. Filliuc. tract. 11. cap. 3. q. 10 à num. 73. Vgolinus tab. 1. cap. 20. §. ult. num. 4. Cornejo loc. cit. quest. 3.

QVÆSTIO XXIII.

An etiam per mortem Iudicis effugiat quis Censuram sub conditione latam?

Respondeo dicendum, quod si illa Censura fuit iam contracta ante mortem Iudicis, tunc non tollitur per mortem illius, cum semel iam contracta, non auferatur, nisi per absolutionem, quæ non pendet ab existentia Iudicis. Si vero non fuerit contracta ante mortem Iudicis, tunc si Censura est à iure, cum habeat vim, etiam legislatore mortuo, non effugiet illam quis, conditione impleta: si vero Censura sit ab homine, tunc etiam impleta conditione, non ligabit quem Censura Iudicis mortui: quia hæc Censura, vt sæpè diximus, non censetur ferri, nisi quando adimpletur conditio: ergo cum iam eo tempore Iudex non existat, eam ferre non valebit. Sic omnes. Suar. Filliuc. Vgolin. & Cornejo, Nauar. cap. Placuit, de pœnit. dist. 6. n. 35. & 161. Alterius lib. 3. disp. 9. cap. 4. & alij. Qui idem dicunt dicendum, casu quo Iudex amittat suam iurisdictionem, siue depositione, resignatione, aut assumptione ad aliam dignitatem, &c. Sed quid dicet casu, quo iurisdictione sit interrupta dumtaxat? Dicam tibi quæstione sequenti.

QVÆSTIO XXIV.

An Censura impedita, tempore quo impletur, conditio, per Iudicis suspensionem, aut excommunicationem; reuiuiscat, si tollatur Iudicis impedimentum?

Respondeo dicendum, quod si conditio Censuræ sit talis naturæ, vt non spiret in puncto, & in momento, sed duret etiam post tempus præfixum à Iudice; vt si quis Episcopus dicat: *Nisi intra mensem restitueris, sis excommunicatus*, tunc quamuis impleto mense, non incurrat debitor non restituens, in excommunicationem, eo quod tunc erat suspensus Iudex à iurisdictione, attamen si, mense transacto, Iudex absoluitur, iam Censura ab ipso imposita vires reassumit, & sic ligabit non restituentem. Quia illa conditio est talis, vt semper duret, etiam transacto mense.

Si verò conditio Censuræ sit talis, vt non duret, sed indiuisibiliter impleatur; tunc, si imposita fuit inesse, quando Iudex erat suspensus, non reassumit vim, quando Iudex reassumit iurisdictionem, & ideo non ligabit contra facientem: vt si Censura talis sit: *Si peieraueris, aut, si adulterium commiseris, sis excommunicatus*, peierat quis, aut adulterium committit quando Iudex est suspensus, non incidit, etiam reas-

sumpta

Secunda. Quod est alienum à prudentia, & æquitate, vt ignorans damnū subeat, cum decretum non liget ignorantes, vt habetur in *c. Cognoscentes, de con-stit.*

Tertia Quod sicut lex non obligat nisi promulgata: ita nec Censura, quæ fertur ad instar legis debet ligare nisi monitione præmissa habente se ad instar promulgationis.

Quarta. Quod Censuræ non feruntur nisi in contumacem: at nemo est contumax, antequam monitus sit: ergo. Sic Bauny tract. 3. de excomm. disp. 1. q. 14. p. 81.

QVÆSTIO VI.

Quid, & quotuplex sit contumacia, ad quam in subditis reprimendam, præmittitur ante Censuras Monitio?

AD Primum respondeo. Quod contumacia nil aliud sit, quàm quadam species inobedientia, qua quis ex proteruo animo, aut obfirmato Iudici, aut Superiori præcipienti parere, aut illi se sistere respuit. Sic Colligitur ex Couarr. in *c. Alma mater.* 1. p. §. 9. à num. 3. & docent Vgolinus tab. 1. cap. 17. §. 7. num. 6. & 8. Bauny tract. de excomm. disp. 9. pag. 77.

Ad Secundum respondet Bauny *loc. cit.* Quod contumacia in primis diuiditur in duas species, vel quasi species. *Prima* consistit in non parendo Iudici aliquid præcipienti. *Secunda* consistit, in non comparendo Iudici vocanti reum ad iudicium.

Rursum contumacia quæ consistit in non comparendo, diuiditur (inquit) id Manifestam, & Præsumptam. Deinde Manifesta, vt habetur in *cap. Venerabilibus, de septen. excommunic. in 6.* est quadruplex. *Prima*, reperitur in illo, qui in iudicio dixit iudici, quod non comparere vult, nulla probabili ratione suæ negationis comparendæ reddita. *Secunda*, si extra iudicium citatus licet, coram aduersario, & testibus idoneis, negauit se compariturum. *Tertia*, cum quis aperte Iudicis iussa violat, & contra eius imperia facit. Et *Quarta*, cum quis dat causam non comparendi in certo aliquo loco, & id non probat, & neque ad superiorem Iudicem appellat id probaturus, & interim Iudex ordinarius pronunciat, impedimentum tale nullum esse, tunc reus manifesta tenebitur contumacia, quam appellemus licet causationis. Sic Bauny.

Præsumpta autem contumacia est (inquit ipsemet) (quæ ad prædictarum aliquam non refertur) aut defectu vniuscuiuspiam circumstantiæ, aut alicuius adiectione, quæ culpam rei minuat: v. g. si nil dixit, sed latuit, vel aliter citaretur impedijt, hic dicitur præsumptiuè contumax, quia clare, ac manifestè eum parere nolle non constat. Ita ille.

Sed certè non hæc omnia, vt certa habenda sunt; Nam in primis, falsum est, quod *ex cap. Venerabilibus*, habeatur, vt contumacia manifesta sit quadruplex; nam ibi solum dicit Pontifex Innoc. IV. quod ille dicitur manifestus contumax, qui se contumacem confiteatur; vel aliàs de contumacia sua constet, quia fortè prædixerat in iudicio, quod minimè compareret; ecce vbi ab Innocen. non quadruplex, sed duplex tantum contumacia manifesta assignatur.

Deinde non est certum, quod ille, qui extra iudicium citatus, dixit, se compariturum, sit manifestè contumax. Nam oppositum docet Glossa in dicto *cap. verb. in iudicio*, per hæc verba: *In iudicio, quia si extra iudicium hæc diceret, secus: sicut nec nocet confessio extra iudicium facta. Vnde per hoc videtur, quod si nuntio citanti dixerit se nolle venire, & nuntius sic retulerit, non propterea dicitur vera contumacia.* Ita Glossa y e rum tamen est, quod potest habere verum, id quod firmit Bauny, casu, quo nuntius supra citationem esset iuratus, eo quod tunc credendus est nuntio, vt ex

R. P. Leand. de Censuris.

Ioan. Andrea docet Glossa ibidem, in summa dicti capituli in fine.

Id tamen certum, est, quod quando contumacia est manifesta, & euidens, tunc sufficiat ad censuram; & etiam quando est præsumpta, vt ex citato capite colligitur. Immo si aliquis falsò putetur contumax, dummodo contumacia illius in iudicio probata fuerit, sufficit ad censuram: sin autem, sit euidens, aut notorium, aliquem non esse contumacem, tunc etiam si Iudex in eum censuram fulminet: erit nulla, eo quod intolerabilem errorem contineat. Legatur Bauny *loc. citat.*

QVÆSTIO VII.

An ex sola transgressione præcepti simplicis, absque comminatione Censura, censeatur homo contumax, ita vt contra illum possit ferri Censura, absque monitione?

Affirmant Caiet. 2. 2. quest. 69. art. 2. & Almainus de potest. ecclesiast. c. 10. Quia (inquiunt) sicut reliqua omnia peccata possunt, nulla monitione præmissa, pecunia aliqua pœna puniri; ita etiam excommunicatione.

Sed tanquam certum, respondeo non posse. Quia aliàs pro transgressione cuiuscunque legis, ecclesiasticæ, vel simplicis præcepti Iudicis ecclesiastici, posset quis statim excommunicari, vel suspendi &c. quod nec est in Ecclesiâ vsu, nec iure ordinario fieri potest. Sic omnes. Sotus in 4. dist. 22. quest. 1. art. 2. concl. 2. ibi: Quare licet quis scelera, & flagitia quantunque grauissima commiserit, dummodo Ecclesiâ sit parere paratus, potest quidem Iudex alio supplicio pro commisso crimine eum plectere, excommunicare verò minime. Sic ibi. Et *concl. 3.* ita: Nullum censetur in obedientiâ peccatum ob quod sit sententia excommunicationis ferenda, nisi admonitio sub excommunicationis comminatione præcesserit, vel à iure, vel ab homine. Sic Sotus. Suarez disputat. 3. sect. 11. num. 7. Candidus disquis. 22. art. 19. dubit. 2. Bauny tract. 2. de censur. disputat. 1. de excomm. quest. 14. pag. mihi 83. vers. Dixi, inobedientia. Henriquez lib. 13. cap. 17. num. 3. (non lib. 3. cap. 22. vt citatum inuenies apud Bauny) Sanchez lib. 9. disputat. 32. num. 13. Vasquez de excommunic. dub. 12. num. 4. Couarr. 1. p. in cap. Alma mater. §. 10. n. 4. Nauarr. tom. 2. consil. lib. 5. de sent. excommunic. consil. 4. n. 1. & antea in man. cap. 27. num. 4. & 9. dicens, sententiam Caietani esse contra Concil. Trid. sess. 25. de refor. cap. 3. & contra capita omnes. 16. quest. 7. cap. Sacro. de sent. excommunic. in 6. & cap. Romana. §. caueant. eod. tit. in 6.

QVÆSTIO VIII.

An de valore, & essentia Censuræ ferendæ ob peccatum commissum, sit aliqua monitio præuia?

Negant Caiet. & Almainus *loc. nuper cit.* Córdoba in lib. 2. quest. 27. §. sed ad exaltationem. Qui refert Glossam expressè hanc sententiam tenentem in *cap. Romana. de senten. excommunic. in 6.* & Couarruuiam eam insinuantem in *cap. Alma mater. p. 1. §. 10. num. 5.* & Syluestrum, *excommunicatio. 1. notab. 3. & 4. & excomm. 2. notab. 1. & 4. & q. 11.* His addi potest nouissimè Candidus disquis. 22. art. 20. dub. 1. vbi expressè ait, quod ad valorem, & essentiam Censuræ nec sic necessaria monitio canonica, nec alia vlla; per hæc verba: Hæc assertio non est eadem cum præcedenti: nam in illa loquuti sumus de trina, vel de vna pro trina monitione, in præsentem verò loquimur exclusa omni monitione

D

nitio

nitio, etiam vnica, & dicimus censuram sic latam esse validam, & ligare, cum Caiet. 2.2. q. 69. art. 1. Syluest. verb. excommun. 1. notab. 2. n. 12. Tabiena excommun. 2. n. 1. Nauarro to. 2. consil. lib. 5. de sent. excommun. consil. 4. n. 1. & Suario to. 5. de censur. disp. 3. sect. 8. n. 7. fine. Huc vsque Candidus. Sed an bene; statim dicam.

Fundamentum horum Authorum est. Quod D. Paulus, sine vlla monitione praua excommunicat quemdam incestuosum. 1. ad Corint. 5. & D. Gregor. quemdam auctorem occultum libelli famosi, nisi se ipsum prodat, ac Iudici sistat. cap. quidem 5. q. 1. ergo monitio nullo modo est de valore censuræ, liquidem sine illa datur valida.

Sed tanquam mihi certum, respondeo dicendum, quod de valore, & essentia prædictæ censuræ ferendæ ob peccatum commissum (hoc est, vt à tali peccato desistatur, aut pro illo satisfiat) est aliqua praua monitio (abstrahendo pro nunc à monitione canonica, aut non canonica) itaut censura si detur absque vlla prorsus monitione, saltem simplici, sit nulla & inualida. Ratio est; quia certum est, quod censura ad sui valorem, requirit contumaciam, & inobedientiam in illis, quibus publicè irrogatur: at sic est quod non potest esse contumacia, nisi præsupponatur monitio superioris, aut Iudicis præcipientis: ergo absque illa, nec valida censura. Sic sentiunt communiter Doctores. Et in primis Syluest. loco citato pro se à Candido num. 12. iuncto num. 13. vbi expressè, ait, esse omnino necessariam monitionem, vbi infertur sententia pro re præterita. Nauar. in Man. cap. 27. n. 11. Vbi quamuis affirmet, & bene, vt infra, quod censura lata absque canonica monitione, sit valida, licet iniusta, at tamen clare docet, quod excommunicatio sine monitione, sententia, & clausula iustificatiua sit nulla. Idemque docet Suarez disp. 3. sect. 12. num. 3. & disp. 4. sect. 5. à num. 4. & disp. 18. sect. 3. n. 29. sic illum concludens: Est enim omnium summa, & resolutio, illam monitionem, quæ ad contumaciam contra obedientiam Ecclesiæ sufficiat, necessariam esse ad hanc censuram ferendam, itaut sine illa lata, non valeat ex defectu materiæ necessaria: maiorem autem monitionem, seu trinam & canonicam, quamuis ex præcepto Ecclesiæ necessaria sit, vt actio rectè fiat, non tamen esse simpliciter necessariam ad valorem censuræ, quia ille defectus solum est in accidentalibus solemnitate &c. Sic Suarez. Malè ergo citat Candidus hos tres (saltem) Authores pro se. Imo nec bene citari à Corduba, Glossa, Couarruias, & Syluester, pro sua parte facile ostendit Suarez disp. 4. cit. Item nostram sententiam docent Bonac. disp. 1. q. 1. pun. 9. n. 3. vers. secundo inualidam. Sotus dist. 12. q. 1. art. 2. concl. 4. Victoria in sum. vbi de excommun. n. 6. Petr. Soto lect. 3. de excommunic. Toletus lib. 1. cap. 9. n. 1. Bauny tract. 1. de censur. q. 15. pag. 22. & tract. 2. disp. 1. q. 14. Egidius disp. 13. dub. 9. concl. 3. n. 82. Layman lib. 1. tract. 4. cap. 5. Auila 2. p. cap. 5. disp. 1. dub. 10. vers. secunda opinio. dub. 12. de excommun. n. 16. Hurtad tract. de censur. in comm. diff. 20. Cornejo tract. de censur. in gen. disp. 5. dub. vlti. vers. Nec contra hanc conclusionem Diana par. 5. tract. 9. resol. 19. & alij innumeri.

Nec fundamentum in contrarium adductum quid vrget. Quia non est probabile, quod à D. Paulo prius fuerit censura inflicta, quam incestuosus ab ipso secretò monitus, vt sic doctrinam, quam ipsemet Apostolus Tito tradidit, Hæreticum hominem post vnam, & alteram correctionem, deuota, obseruaret. Nec Diuus Gregor: excommunicauit illum diffamatorem pro peccato præterito (de quo hic sermo) sed solum interdixit ei vsum sanctissimi Sacramenti, donec se offerret ad factum suum probandum, aut reuocandum. Sic enim ait D. Gregor. Quod si non exierit, neque publicè

confessus fuerit, quisquis ille sit, qui hoc agere præsumpsit, vel consensum tanta iniquitatis consilio prauit, ex Dei, & Domini nostri Iesu Christi spiritu desinimus, vt sancti eius Corporis, & Sanguinis participatione priuatus sit. Sic ex D. Thoma, Suarez disp. 3. sect. 11. num. 9. Egid. Bauny, Auila, & alij communiter respondent.

QVÆSTIO IX.

An de essentia Censuræ prædictæ, sit trina, aut vna pro trina, monitio, itaut sine illa, Censura sit inualida?

Affirmant, apud Dianam, Victoria in sum. verb. excommunicatio num. 6. Sotus in 4. dist. 22. qu. 1. art. 2. & Ledesma 2. p. 4. qu. 23. art. 3. Item affirmat Llamas 2. p. Metho. cap. 9. §. 23. pag. mihi 136. per hæc verba. Necessariò prærequisitum est, vt excommunicatio valida sit, vt trina monitio præcedat: quod præcedat monitio, iuris est naturalis, & diuini: quod autem trina, hoc iuris est ecclesiastici: in quo pia Mater Ecclesia suam, & Sponsi sui agni, ostendit lenitatem, & mansuetudinem: & ex ipso iure ecclesiastico, si hæc trina monitio non procedat, inualida excommunicatio redditur, quia supponit contumaciam, iuxta illud Christi Redempt. nostri Math. 16. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi, sicuti Ethnicus, & Publicanus. At eademmet Ecclesia designauit has tres monitiones ad sui auditum, & furditatis contumacis probationem, & secus contumax non reputatur, vt decernitur cap. sacro cap. statuimus de sent. excommun. in 6. Huc vsque Llamas. Et ante ipsum, loquendo de excommunicatione lata à Iudice delegato, idem sensere apud Couarruiam in cap. Alma mater. 6. p. §. 7. n. 7. Rota in antiquis 139. Felinus in d. cap. Sacro, col. 1. & Nicolaus Milis.

Sed, vt mihi certum, respondeo quod nullo modo sit de essentia censuræ trina monitio, aut vna pro trina & ideo sine illa, omnino est valida; nisi alias de illa præmittenda, speciale sit ius, vt infra. Ratio est. Quia censura sine dicta canonica monitione est valida: ergo monitio canonica non est de essentia censuræ. Consequentia est clara. Antecedens probatur ex cap. Romana de sent. excommun. in 6. Vbi habetur, quod Iudices non ferant excommunicationem sine competenti aut canonica monitione, & si contra præsumperint, iniustas nouerint esse illas. Iniustas, dixit Pontifex, non nullas, vt aduertit Glossa ibi verb. Iniustas. Vnde hanc sententiam docent Glossa cit. & Glossa in cap. Sacro. de sent. excommun. verb. Possit probari. & ibi Panormit. & Felinus. Glossa in summa 2. q. 1. Glossa in cap. 1. de excessib. Pralat. Decius, Ioan. Andr. Domini. & Francus, quos citat, & sequitur Couarru. num. 7. cit. Et ante illum Doctissimus Nauarr. in Man. cap. 27. n. 11. & lib. 5. consil. tit. de sent. excomm. consil. 4. n. 2. dicens, hoc sine dubio esse tenendum, non tantum ob autoritatem Glossæ, quantum per contextum capitis si Episcopus 11. q. 3. & cap. Sacro. cit. in quibus expressè iubetur, vt excommunicatus sine monitione canonica, trina videlicet; aut vna pro trina, absoluator. Tunc sic: sed sic est, quod absolutio præsupponit valorem eius, quod soluit. argum. in cap. Ad dissoluedum. de despons. impub. & l. manumissiones ff. de iust. & iure. & cap. statuimus cit. ergo &c. Sic etiam Auila 2. p. cap. 5. disp. 1. dub. 9. qui citat Sotum art. 2. citato pro parte contraria à Diana, & re vera verius, quia id expressè docet ibi post tertiam conclusionem vers. Quod si scisciteris. Henriquez lib. 13. cap. 17. n. 3. prope finem; ita dicens: Et generaliter, licet peccet, qui sine trina monitione excommunicat; ligat tamen in vtroque foro, si præcessit aliqua monitio. Sic ille. & apud illum in Glossa lit. S. D. Th. Palud. Syluest. Victoria, Nauar. & Sotus, vsq. etiam de excom. d. 12. n. 16. dicens,

dicens, in hoc omnes conuenire. *Ægidius disp. 13. dub. 9. concl. 2. num. 81. Bonac. disp. 1. quest. 1. punct. 9. n. 6. Suarez disp. 3. sect. 12. num. 4. Vgolinus tab. 1. cap. 18. num. 4. Sayrus lib. 1. cap. 12. num. 26. Filliuc. tract. 11. cap. 4. q. 8. n. 104. Petr. Corneio tract. 5. de Censur. in gen. disp. 5. dub. ult. & disp. 5. de excomm. dub. etiam ultimo. Candidus disquis. 22. art. 20. dub. 1. Laymann lib. 1. tract. 4. cap. 5. Bauny tract. de excomm. disp. 1. q. 14. assertio 3. Archangel. dist. 18. pag. 232. col. 2. Diana part. 5. tract. 9. resol. 19. Alterius tom. 1. lib. 3. disp. 3. cap. 5. & alij communiter tam moderni, quam antiqui. Legatur Suarez disp. 3. sect. 12. n. 3. & disp. 4. sect. 5. à n. 4. & disp. 18. sect. 3. num. 29.*

Ex quo concludo, dicendo, quod illa monitio dumtaxat, quæ ad contumaciam Ecclesiæ sufficit, sit necessaria ad censuram ferendam, ita ut sine illa, lata non valeat; maior verò monitio, seu trina, & Canonica, quamuis ex præcepto Ecclesiæ sit necessaria, ut actio rectè fiat, ut statim dicam, non tamen est simpliciter necessaria, ad valorè censuræ, quia ille defectus solùm est in accidentali solemnitate, ideòque ad eius valorè, sufficit quæuis etiam simplex monitio, dummodo sit præcepta, & iuridica.

Nec fundamentum quod insinuat pro sua sententia Llamas quid contra nos probat, cum ad summum probet, quod sit necessaria trina monitio, ut censura iuste feratur, non tamen, ut validè

QVÆSTIO X.

An dentur aliqui casus, in quibus, Censura, v.g. excommunicatio, sit inualida, canonica monitione omiſſa?

Respondeo dari aliquos. *Primus est*, Quando Iudex pronunciat excommunicationem contra participantes cum excommunicatis à seipso. Si enim excommunicatio fuerit lata omiſſa, aut non præmissa canonica monitione, erit inualida tunc excommunicatio. Quia id est definitum in cap. Constitutiones, & in c. statuimus, de sent. excomm. in 6. per hæc verba: *Quod si ex locutione & alijs, quibus participans labitur in minorem, excommunicatus indurescat; poterit Iudex post monitionem canonicam, huiusmodi participantes consimili damnare censura. Aliter autem in participantes excommunicatio prolata non teneat.* Sic Innoc. IV. Qui casus singularis est in iure expressus.

Secundus est. Si Iudex delegatus in mandatis expressè habuisset, quod censuram ferret canonica præmissa monitione: si enim lata fuisset ab ipso tunc censura, absque trina, aut vna pro trina monitione, nulla esset, quia lata esset contra mandati formam. c. Cum dilecta. de Rescript. cap. Pissanis. de restit. spoliat. cap. Romana de sent. excomm. in 6. §. Sed nec. Sic docent communiter Doctores citati. Legantur inter alios, Couarr. §. 9. cit. n. 8. Filliuc. loc. cit. n. 106. & Alterius cap. 5. cit. vbi alios casus enumerat. Sed quia non agunt de omiſſione trinæ monitionis, sed simplicis, ideo illos propalare omitto. Sayrus lib. 1. c. 12. n. 26. & Corneio disp. 5. de Censur. in comm. dub. 3.

QVÆSTIO XI.

An saltem, ut Censura licitè ac iuste ferantur, præmittenda sit trina canonica monitio?

Respondeo tanquam certum; Præmittendam esse, regulariter loquendo. Quia sic habetur expressè in cap. omnes decima. 17. q. 7. c. Præbyterorum. 17. q. 4. c. contingit. 2. de sent. excomm. c. de illicita. 25. q. 3. c. Constitutionem, de sent. excomm. in 6. vbi sic dicitur: *Statuimus quoque (inquit Gregor. X.) ut inter monitiones, quas, ut*
R. P. Leand. de Censuris.

canonicè promulgetur excommunicationis sententia statuunt iura præmitti: Iudices, siue monitionibus tribus utantur, siue vna pro omnibus, obseruent aliquorum dierum competentia interualla: Nisi facti necessitas, aliter ea suaserit moderanda. Sic Pontifex. Et sic omnes DD. præcipuè Nauarr. c. 27. n. 8. Couarr. in c. Alma mater 1. p. §. 9. n. 7. Bauny disp. de excomm. q. 14. assertio 3. Alter. disp. 3. cit. cap. 3. 4. & 5. & alij omnes nuper citati.

QVÆSTIO XII.

An, ut censura licitè, & iuste ferantur, sufficiat, ut vnica canonica pro trina, monitio præmittatur?

Negant Sot. in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. & Conimbricens. q. 23. art. 3. dub. 2. existimantes, non esse licitum, quod præmittatur vna monitio pro tribus, nisi casu, quo aliàs adsit vrgentissima causa.

Sed tanquam certum respondeo sufficere, etiam si causa non vigeat; dummodo pro vnica dicta monitione præmittenda, cōcedantur aliquorum dierum competentia interualla, quæ pro tribus sufficiant: ut si sub hac forma fiat: *Admoneo te ut intra sex dies satisfacias, duos dies pro singulis admonitionibus tibi concedendo. Vel: Moneo te semel pro tribus vicibus, ut intra sex die satisfacias, concedendo tibi dies duos pro singulis monitionibus.* Quia sic expressè habetur in dicto c. Constitutionem, ut vidimus nuper, & ex illo, sic docent omnes DD. cit. & Suarez disp. 3. sect. 9. n. 2. Qui benè notat, quod in dicto textu, nulla causa postuletur, ut hoc modo possit fieri monitio vna pro trina, sed generaliter, & absolute concedatur: & ideo indistinctè potest utroque fieri modo. Et fortasè posterior modus vnus, videlicet, admonitionis pro trina, est magis vsu receptus, quia facilius. Sic Suar. Vasq. de excomm. dub. 12. n. 15. Auila 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 7. concl. 4. & 5. & penes ipsum Henriquez, Nauarr. Syluester, Couarr. & communis.

QVÆSTIO XIII.

An Iudex, qui Censuram, non præmissa trina monitione, vel vna pro tribus, fert; & incurrat suspensionem, & peccet mortaliter?

Respondeo tanquam certum: Et incurrere suspensionem ab ingressu Ecclesiæ per vnum mensem (nisi contrarium faciat in casibus à iure permissis iuxta c. Constitutionem. cit. q. 11. de quibus infra) & consequenter peccare mortaliter. *Prima pars* huius responsionis est expressa in c. Cum medicinalis. de sent. excomm. in 6. & in decretali, Sacro. eo. tit. Vbi sic Innoc. III. in Concil. Generali Lateran. loquitur: *Sacro approbante Concilio prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competenti admonitione præmissa, & personis præsentibus idoneis, per quas (si necesse fuerit) possit probari monitio, promulgare præsumat: quod si contra præsumperit, etiam si iusta fuerit excommunicationis sententia, ingressum Ecclesiæ per mensem vnum, sibi nouerit interdictum, alia nihilominus pœna mulctandus, si visum fuerit expedire.* Sic Pontifex.

Secunda verò pars, nempe quod Iudex peccet mort. ferens censuram, sine trina, aut vna pro trina, monitione, extra casum necessitatis vrgentis, constat etiam. *Primò*, quia violat ius in re graui, & non seruat priuilegium à Iure concessum reo. *Secundò*, quia hæc culpa punitur graui pœna, ut vidimus: ergo supponit graue culpam. Sic communiter DD. Sot. in 4. d. 22. q. 1. art. 2. post. 3. concl. 1. Nauarr. c. 27. n. 8. Auila part. 2. c. 5. disp. 1. dub. 7. concl. 4. Corneio disp. 5. de excomm. dub. 1. q. 12. Suarez disp. 3. sect. 12. num. 1. Bonacina disp. 1. q. 1. punct. 9. n. 6. Bauny disput. 1. de excommunic. quest. 15. in fine. Alterius tom. 1. lib. 3. disp. 3. cap. 5.

Qui omnes notant, illam pœnam suspensionis, & interdicti ab ingressu Ecclesiæ non comprehendere Episcopos, iuxta cap. *Quia periculosum. de sent. excommunic. in 6.*

QVÆSTIO XIV.

An monitio debeat fieri auctoritate Iudicis, à quo ferenda est Censura?

Respondeo tanquam certum; Debere fieri auctoritate, & nomine ipsius Iudicis, qui Censuram laturus est. Quia admonitio talis esse debet, vt si quis non pareat; contumax, & inobediens existat: at hoc esse non potest, nisi admonitio auctoritate superioris sit facta: ergo. Adde quod admonitio gerit vices citationis: at sic est, quod citatio, vt sit legitima, debet fieri auctoritate Iudicis: ergo & admonitio. Sic Abbas *in c. 1. de Iudicij. n. 33.* Suar. *disp. 3. sect. 11. n. 1.* Filliuc. *tract. 11. cap. 4. q. 6. n. 100.* Bonac. *disp. 1. q. 1. punct. 9. n. 4. vers. Tertio dubium est,* & Bauny *tract. 1. de cens. q. 16. pag. 24. vers. debet autem.* & *tract. 2. disp. 1. de excomm. q. 15. pag. 85.* Hurtad. *de cens. in comm. diff. 19.* Bassæus *verb. cens. num. 34. vers. Secundo.*

QVÆSTIO XV.

An Admonitio debeat fieri ad instantam partis, in cuius commodum ferenda est Censura?

Respondeo affirmatiuè. *Primò,* Quia citatio, vt valida sit, debet fieri ad instantiam partis: at sic est, quod admonitio habet vim citationis, vt nuper est habitum: ergo. *Secundò,* Quia Iudex non debet proprio motu suam auctoritatem, aut officium interponere propter priuatum alicuius commodum: vt latè Abbas *loc. cit. n. 4.* & *in c. Prout. de dolo & contum. n. 19.* Secus verò dicendum quando censura fertur ob commune bonum; quia tunc, sicut iudex potest ex officio procedere, ita potest ex officio admonere, sicut & citare, vt notat idem Abbas *in c. veritatis, de dolo & contum. n. 5.* & sumitur *ex c. Venerabilibus. §. Porro. de senten. excomm. in 6.* Sic Suarez, Filliuc. & Bonac. *loc. cit.*

QVÆSTIO XVI.

An Admonitio debeat immediatè fieri ipsi reo, qui Censura ligandus est: vel sat sit, vt fiat ad domum, vbi solet frequenter habitare?

Affirmat Stephanus Bauny *tract. 1. de Censur. q. 16.* Ita loquens: debet autem hæc monitio nomine Iudicis fieri & immediatè ipsi reo, sin minus in eius domo, aut si id esse nequit, in publico aliquo vrbis loco, vnde facile ad eum censura fama, notitiæque penetret. & *disp. 1. de excomm. q. 14. ibi:* Quinto ipsi reo immediatè, aut si abest, in eius domo, quod si hoc ipsum sit difficile, in templo, aut alio loco publico &c. Sic Bauny, Cuius sententia potest probari ex iure communi: Nam illa monitio, seu citatio, quæ fit ad domum illius qui monendus, vel citandus est, nempe, vbi habitare solet, dicitur, & est vnde quaque legitima: ergo & monitio sic facta reo, qui censura est ligandus. Consequentia patet ex paritate. Antecedens verò constat *ex l. scire oportet. vel, debemus. §. Qui autem. ff. de excus. tutor. l. aut qui aliter. §. & si forte. ff. quod vi, aut clam. l. 4. §. Prator ait. ff. de damn. infect. c. causam, de dolo, & contumac. in Clemen. causam. vers. Quod si forsan. de elect.* & alibi apud Tiraq. Couarr. & alios *infra* citandos.

Sed tanquam quid certum, respondeo dicendum, quod regulariter, & communiter loquendo, debeat

prædicta admonitio fieri immediatè & in persona ipsi reo; nec satis sit, vt fiat ad domum, vbi habitare solet. Ratio est. Quia quamuis verum sit, quod loquendo de aliis monitionibus, & citationibus sufficiat, vt in domo eius, qui monetur, aut citatur, fiant: non tamen loquendo de monitionibus, & citationibus, quæ ante censuras, præmittuntur: quia in his adest specialis ratio: quoniam huiusmodi monitiones tendunt ad correctionem, quam si quis audire nolit, eius contumacia consumetur, & sic censura iusta locum habeat: at sic est, quod ad hoc est necessariū, vt ipsa persona moneatur taliter, vt ipsa monitio audiri possit: ergo. *Confirmatur.* Quia difficile est cognoscere, an qui personaliter monitus, & citatus non est, contumax, & inobediens sit: ergo, vt talis cognoscatur personaliter est monendus. Sic sentiunt communiter DD. Innoc. *Collecta.* & Abbas *in cap. De eo, qui mitt. in poss. Rota in nouis 271. & 367.* Paulus Castren. *in d. Prator. ait. col. 1.* Felin. *in c. Cum sit Romana, de Appellat. à n. 13.* Tiraq. *lib. 1. de retract. §. 9. glossa 2. n. 4.* Quos authores citant, & sequuntur Couarr. *in c. Alma mater. 1. p. §. 9. n. 4.* & Alter. *tom. 1. lib. 3. disp. 3. c. 2.* Suar. *disp. 3. sect. 11. n. 4.* Filliuc. *tract. 11. c. 4. q. 9. n. 102.* Vgol. *tab. 1. c. 18. §. 1.* Ægid. *disp. 13. dub. 9. n. 79.* Bonac. *disput. 1. q. 1. punct. 9. 8.* Reginald. *lib. 9. n. 181.* Henriquez *lib. 13. cap. 17. n. 3. vers. In excomm. ab homine.* Vbi in *Glossa lit. l. ait,* hoc priuilegium concessum fuisse à Gregorio XIII. Conferuatori electo à Religione Societatis Iesu. Hurtado *de censur. in comm. diff. 19.* Laymann *lib. 1. tract. 5. 1. p. c. 5. n. 4.* Bassæus *verb. cens. n. 35.* Auila *2. p. c. 5. disp. 1. dub. 7. concl. 3.* Vasq. *de excomm. dub. 12. n. 10. vers. Dubium sit* Luyfius *lib. 2. de excomm. disp. 18. dub. 3.* Corneio *de Censur. in gen. disp. 5. dub. 2. q. 8. & disp. 5. de excomm. dub. 3. q. 2.* Dian. *part. 5. tract. 9. resol. 19.* Villalob. *tract. 16. diff. 8. n. 111.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 2. docum. 8. n. 6.* & alij. Qui tamen excipiunt aliquos casus, in quibus non sit necessaria monitio personalis, sed satis sit, si fiat in domo habitationis, aut si domum non habeat, in Ecclesia, aut in alio loco publico; de quibus in sequentibus quæstionibus agemus. Sit ergo.

QVÆSTIO XVII.

An, quando, qui Censura ligandus est, dolo latet, ne personaliter moneatur, aut vi, vel fraude id impedit, sit satis, si monitio fiat in domo sua habitationis?

Respondeo tanquã certum: Tunc esse satis, si fiat in domo, vbi habitare solet, & si illam non habet, in Ecclesia aut alio loco publico. Quia tunc ipse est in causa, vt ei nõ possit fieri monitio personalis: ergo cū aliàs vis, aut dolus nemini debeat patrocinari, hinc est, quod ille iam contumax meritò censeri debeat, vt habetur *in cap. Quoniam frequenter. §. 1. de dolo & contum.* & sic possit Censura iustè puniri. Sic Innoc. Bartol. Paul. de Castro, Mathesil. & Tiraq. quos citat & sequitur Couarr. *n. 4. cit. vers. Primus passim.* Bauny *disp. 1. de excomm. q. 15.* Alter. Suar. Vasq. Luyf. Hurtad. Henriq. Bonac. Ægid. Corneio, & alij. Qui benè notant, quod Iudex in hoc casu, debeat prius probare, reum se abscondere per dolum, vel impedire per vim, ne personaliter moneatur, eo quod nunquam præsumitur factum, vel dolum, nisi probetur *l. dolum. ff. de dolo.*

QVÆSTIO XVIII.

An quando quis semel fuit monitus, aut citatus personaliter, possint reliquæ monitiones in domo eius, aut alio in loco publico fieri?

Respondeo tanquam certum: Possè fieri. Sic Couarr. *loc. citat.* per hæc verba: Cum quis legitimè fuit

fuit iam semel citatus ad causam, personali quidem citatione, postmodum poterit citatus ad domum, aut per edicta, vel in ipso tribunali, excommunicari: quod visum est Rotæ in nouis 399. & Felino in d. cap. cum sit Romana. num. 14. hunc sanè maximum effectum habet legitima & personalis citatio ad causæ integram discussionem facta. Sic ille. Vasquez ex illo, Alterius, Vgolinus, Bonacina, Luylius, Corneio, Filliucius loc. citat. & alij.

QVÆSTIO XIX.

An quando aliqua monitio facta in domo, peruenit sufficienter ad notitiam ipsius Rei, tunc etiam reliqua monitiones possint fieri in eius domo?

Respondeo tanquam certum: Possè tunc fieri in domo: quibus sic factis, omnino sufficètes erunt, vt vi illarum possit quis à Iudice legitime excommunicari, & alia Censura puniri, non solum in conscientia, sed etiam in foro exteriori, si probari possit monitionem ad eius notitiam deuenisse. Est huius exceptionis textus expressus in Clement. Causam. in fine, de elect. in illis verbis: *Nec causa per appellationem eandem ad sedem censeatur deuoluta prædictam, nisi ad appellatum eius plena, & certa notitia infra tempus prædictum aliter peruenisset. Idem quoque in aliis casibus obseruari volumus in quibus requiritur intimatio faciendæ.* Sic text. quo nullus expressior. Vnde ex illo, sic docent Roma. Hippoly. Ludou. Gomez, Tiraquel. & Felinus, quos citat, & sequitur Couarr. num. 4. cit. vers. Tertius casus Suarez disput. 3. sect. 11. num. 9. Vasquez, Alterius, Bonacina, Bassæus, Luylius, Corneio, Vgolin, Villalobos loc. cit. & alij.

QVÆSTIO XX.

An quando quis fuit malè absolutus à censura, & tractatur de reducendo eum ad primam Censuram, qua fuit ligatus, sufficiat tunc, quod ad domum citetur, vel moneatur?

Respondeo tanquam certum: Etiam sufficere in dicto casu. Quia tunc nulla requiritur personalis monitio, seu citatio: vt sentit Rota in nouis 399. Cui accedunt Felin. in d.c. Cum sit Romana. n. 15. Couarr. n. 4. cit. vers. Quartus casus. Vasq. n. 10. cit. vers. Quartus. Alterius, Bassæus, & Luylius, Qui cum suo Mag. Vasquio notat, & colligit ex dictis, quod cum monitio non peruenit aliquo modo ad notitiam excommunicandi, nulla sit excommunicatio: Quod contingere (inquit Vasq.) potest, cū quis admonetur in communi, vt fieri solet in Ecclesiis diebus dominicis, dum admonentur: quicumque hanc, aut illam rem fuerint furati, quod restituant, alioquin excommunicabuntur: si enim tunc non venit ad notitiam excommunicandi, nulla est illa excommunicatio; quia non erit peccatum contumaciæ, pro quo est infligenda. Sic ille. Et bene.

QVÆSTIO XXI.

An tandem, quando Censura feruntur contra reos incognitos, satis sit, quod monitiones fiant in Ecclesia, aut in alio loco publico coram populo?

Respondeo tanquam certum: Satis esse, quia cum personæ delinquentes ignorentur, non possunt eis monitiones personaliter fieri; & sic, sat est, quod fiant in loco publico, & more vsitato, vt in foro exteriori præsumatur ad eorum notitiam deuenisse, quandiu oppositum probatum non fuerit. quamuis
R. P. Leand. de Censuris.

in conscientia, & in foro interiori, semper est necessarium, vt ad notitiam personæ excommunicandæ, vel alterius Censuræ plectendæ perueniat, alioquin excusabitur, vt nupet quæst. antecedenti notauimus. Sic Suarez disp. 3. quæst. 11 n. 5. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. 9. n. 8. vers. Dixi quando fertur. Filliuc. tract. 11. cap. 4. q. 7. n. 102. Corneio disp. 5. de cens. in comm. dub. 2. q. 8. in fine. Alterius tom. 1. lib. 3. disp. 3. c. 3. vers. Dubitant Doctores Vasq. loc. citat. vt constat ex eius verbis relatis quæst. 20. & communis.

QVÆSTIO XXII.

An monitio debeat fieri Reo, præsentibus idoneis personis?

Affirmant necessariò debere fieri coram idoneis personis, ad id testificandum, si opus fuerit; nisi aliàs talis monitio in scriptis fiat, Abbas in cap. Sacro. cit. n. 3. & ex illo, Bauny tract. 1. q. 16. pag. 24. nec non Tabiena verb. excomm. 2. in principio. Quia, inquit quando monitio in scriptis fit, non est necessaria præsentia testium, eo quod tunc cesset ratio textus, scilicet, vt admonitio possit, si necesse fuerit, probari; nam si admonitio in scriptis facta est, per scripturam poterit sufficienter probari.

Sed absolute, & sine exceptione respondeo: Debere monitionem fieri Reo præsentibus idoneis personis, etiam casu, quo monitio in scriptis fiat.

Prima pars habetur expressè in cap. Sacro. de sent. excomm. ubi Innoc. II. sic ait: *Prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competenti admonitione præmissa, & personis præsentibus idoneis, per quas (si necesse fuerit) possit probari monitio, promulgare præsumat.* Sic Pontifex. Et bene. Nam vt inquit Glossa ibi: *verb. Possit probari:* non crederetur soli iudici in præiudicium alterius cap. Quoniam. de Probat.

Secunda pars, quæ contra authores primæ sententiæ militat, etiam ex ipsomet cap. colligitur. Quia admonitio non habet vim, & rationem admonitionis, ex eo quod fiat in scriptis, sed ex eo quod intimetur, & notificetur reo: at ad hoc est necessarium omnino, vt fiat coram testibus, vt sic intimatio, aut notificatio probari possit: ergo siue talis admonitio fiat verbis tantum, siue scriptura, præsentia testium quam caput cit. generaliter, & sine exceptione præscribit, necessaria semper est. Scriptura autem ideo non est necessaria, quia ge non requiritur. Sic Suar. disp. 3. sect. 11. num. 1. Alter. tom. 1. lib. 3. disp. 3. c. 3. sine Hurtad de censur. in comm. diff. 19. vers. tandem sexto Rastellius de censur. in genere q. 3. art. 4. n. 2. pag. mihi 69. Filliuc. tract. 11. cap. 4. q. 6. n. 101. Corneio disp. 5. de cens. in gen. dub. 2. q. 7. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. 9. n. 12. Imò & Bauny id absolute docet, tract. 2. disp. 1. de excomm. q. 14. vers. debet. autem pag. 82.

QVÆSTIO XXIII.

An inter vnã, & alteram monitionem debeat aliquod tempus mediare?

Respondeo tanquam certum: Debere mediare. Quia sic habetur expressè in c. Constitutionem, de senten. excomm. in 6. per hæc verba: *statuimus quoque, vt inter monitiones, quas (vt canonicè promulgetur excommunicationis sententia) statuunt iura præmitti iudices siue monitionibus tribus vtantur, siue vna pro omnibus, obseruent aliquorum dierum compctentia interualla: Nisi facti necessitas aliter ea suaferit moderanda.* Sic Greg. X. Cum quo absolute omnes DD. conueniunt: licet inter illos, in assignandis diebus, quæ inter vnã, & alteram monitionem interponi debeant, sit aliqualis dissensio, pro qua moderanda sit

QVÆSTIO XXIV.

An pro singulis monitionibus, siue separatim, siue simul fiant, sint saltem duo dies constituendi?

Negat Abbas in cap. Sacro. de sent. excommun. existimans, quod vnica dies sit sufficiens, pro qualibet monitione legitimè intimanda, quod probat ex l. inter accusatorem. ff. de Publ. iudi. & l. si conuenerit. in fin. ff. de pignor. Idem videtur sentire Bauny tractat. 1. quæst. 16. pag. 24. & tract. 2. disp. 1. quæst. 14. versu. Tertiò. pag. 82. & Villalob. tract. 16. diff. 8. num. 8. quamuis in fine addat tutius esse assignare duos dies inter monitionem, & monitionem.

Sed probabilius respondeo: Debere pro singulis monitionibus, siue separatim, siue simul fiant, concedi adminus spatium duorum dierum. Quia id, adminus, spatium temporis indicat illa dictio pluralis textus, nempe: *obseruent aliquorum dierum competentia interualla.* Sic tenent Glossa in summa d. c. per hæc verba: Nota, quod tres monitiones, quæ debent præcedere excommunicationem, debent habere interualla; nec possunt fieri continuè: & adminus inter quamlibet monitionem debent esse duos dies, ex quo iste textus loquitur in plurali. Et si fiat vna monitio peremptoria, pro minore debet continere sex dies: Sic Glossa. Subditque statim hæc: Potest tamen excommunicator ex causa abbreviare illud tempus: Vnde potest dicere: Moneo te, vt infra tres dies desistas à tali participatione; & hoc pro primo edicto: & si non desistas, moneo te secundo vt desistas: & elapso termino, poterit dicere: Moneo te tertio, vt desistas. Quibus tribus terminis elapsis, poterit illum excommunicare. Vel si velit se expedire vnico contextu, poterit dicere: Moneamus omnes, & singulos parochianos vnica monitione canonica, & peremptoria pro omnibus, vt desistant infra sex dies à participatione. Quorum sex dierum, duo pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos pro tertio, & peremptorio termino assignamus. Huc vsque Glossa. Cuius verba retuli, vt per ea, nostram sententiam integrè demonstrarem. Sic etiam Nauarr. cap. 27. num. 11. Vgolinus tab. 1. cap. 18. §. 2. numero 2. Suarez disputat. 3. sect. 9. num. 3. Gemin. in cap. Constitutionem. cit. §. statutum. num. 2. & Francus, quos citat, & sequitur Alterius tom. 2. lib. 3. disputat. 3. cap. 3 licet addat, quod communiter soleant concedi, & possint, quinque vel sex dies inter vniam, & aliam monitionem. Filliucius tractat. 11. cap. 4. quæst. 5. n. 99. Reginald. lib. 9. n. 181. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. 9. n. 7. Sayrus lib. 1. cap. 12. num. 34. & 35. Candid. disquis. 22. art. 20. dub. 3. Couarr. in cap. Alma mater. 1. p. §. 9. num. 5. Corneio tract. 5. de Cens. in gen. disp. 5. dub. 2. & disp. 5. excommun. dub. 4. Vasquez de excommun. dub. 2. num. 13. Diana par. 5. tract. 9. resol. 19. Archangel. dist. 18. pag. 239. col. 2. Toletus lib. 1. cap. 9. num. 2.

QVÆSTIO XXV.

An saltem ex rationabili causa possit licitè Iudex dictam pluralitatem dierum ad vnum etiam diem, imò ad certas horas, restringere?

Respondeo tanquam certum: Possè. Quia sic habetur in dicto cap. Constitutionem. cit. illis verbis: *Nisi facti necessitas, aliter ea suaserit moderanda.* In quibus significatur planè, quod talis possit esse necessitas, vt sine tribus interuallis dierum, possit aliquando Iudex Censuras ferre. Vnde iuxta diuersam negotiorum qualitatem, poterit illam dierum pluralitatem coarctare, & restringere ad duos, vel vnum etiam diem, imò & ad tres horas, dummodo tria temporis interualla concedantur. Sic Henriquez lib. 13. cap. 17. n. 3.

Nauarr. c. 27. n. 11. Alterius tom. 1. lib. 3. disp. 3. cap. 3. Vasquez dub. 12. de excomm. num. 15. Auila 2. p. cap. 5. disp. 1. dub. 17. concl. 4. Suarez disp. 3. sect. 9. num. 4. Filliucius n. 99. cit. ibi: Nisi periculum esset in mora; tunc enim posset illa dierum pluralitas commutari in vnum diem, assignando duas, vel tres horas pro singulis monitionibus: vel etiam ad breuius tempus. Ita ille. Corneio locis citatis Archangel. loc. cit. ita scribens: Quamobrem non peccant visitatores, qui non possunt morari in omnibus monasteriis dies aliquot, sed in aliquibus solum vna die, si ferant sententiam excommunicationis contra non reuelantes proprietatem & huiusmodi, nullo seruato dierum interuallo. Nam tunc facti necessitas aliter ex postulat. Ita Archang. & communis. Vnde solum potest esse dubium, an dentur aliqui casus, in quibus licitum sit Censuras sine præuia monitione ferri, pro quo dicendo sit

QVÆSTIO XXVI.

An quando delictum est publicum, & notorum, possit licitè Iudex Censura sententiam ferre, monitione Canonica prætermissa?

Affirmant apud Couarruuiam, Anton. de Butrio in cap. 1. de Indic. col. 14. & Felinus in cap. Sacro. de sent. excommun. & penes Alterium, & Suarium, Abbas in cap. Illud, de Cleric. excomm. minister. quatenus docet; in notoriis monitionem non requiri. Verum est, quod addit, id esse intelligendum, iuxta doctrinam aliis locis (quæ ibi citat) ab ipso traditam, propter quæ ab aliis authoribus pro parte opposita hic citatur author & melius.

Sed tanquam quid certum, respondeo: non posse. Quia Censura sententia semper fertur ob contumaciam, vt supra est ostensum: ergo necessariò prius à iudicè monendus est reus, vt inde appareat, an verè contumax sit, etiam casu, quo crimen sit publicum, & notorium. Sic Glossa in cap. Episcopi. 11. q. 3. Glossa in c. Cum sit Romana. §. vlti. de Appellat. Vbi Hostiens. Abbas, & Decius. Innoc. Ioan. Andr. Henriquez, & alij in d. cap. Sacro. Quos omnes pro hac parte refert, & sequitur Couarr. in cap. Alma mater. 1. p. §. 9. num. 6. pag. mihi 699. Suar. disp. 3. sect. 10. n. 11. dicens, oppositum absolutè pronuntiatum, esse improbabile. Alterius tom. 1. lib. 3. disp. 3. cap. 4. vers. Primus est. affirmans contrarium carere omni fundamento. Filliucius tract. 11. cap. 4. q. 2. n. 86. Bauny & Corneio, mox citandi.

QVÆSTIO XXVII.

An saltem quando non solum est publica, & notoria delicti notitia, sed etiam est notoria contumacia delinquentis, possit admonitio prætermitti?

Affirmant Couarruuias in cap. Alma mater. 1. p. §. 9. n. 6. pag. mihi 699. his verbis: Non obstat, quod Apostolus Corinthinum illum absentem, & irrequisitum excommunicauit: vt meminit tex. in d. §. vlt. Nam licet eo tempore, quo illum Apostolus excommunicauit, minimè admonuerit, prius tamen & sapissimè illum per frequentes admonitiones ad pœnitentiam agenda ducere conatus fuerat. Qua ratione euidentè constitit, eius contumaciam notoriam esse, quo casu, absque vlla monitione potest quis excommunicari: sic sanè in contumacem notorium ferri potest excommunicatio absque alia monitione; tex. in cap. Illud, de Clerico excomm. ministran. idem probatur in cap. de Indic. vbi Abbas, Decius, super Glossam vlt. & Ripa n. 81. hanc eandem opinionem defendere conantur. Huc vsque Doctus Couarruuias. Cuius verba retuli,

retuli, vt definat Corneio semel, & iterum dicere, malè citari à Sayro pro hac parte. Affirmant ergo cum Couarr. Sayrus *lib. 1. cap. 12. n. 43.* & Vgol. apud ipsum. Bauny *tract. 2. de Cens. disp. 1. q. 16. vers. Dubium tertium.*

Horum fundamentum est. Quod ideo monitio ante censuram præmittitur, vt iudici constet, an reus velit obedire, vel non, & vt eius contumacia conuincatur: ergo quando publica est, & manifesta, non est opus monitione.

Sed probabilius respondeo: Non posse adhuc in dicto casu, monitionem canonicam prætermitti, sed debere necessariò ante lationem Censuræ præmitti, vt illa reus ligari valeat. Ratio est assignata quæstione antecedenti. Nam Censura supponit contumaciam actu ipso exteriori perfectam, & consummatam: sed hæc esse non potest, donec reus actu moneatur; cum nemo existimari debeat contumax, nisi actu recuset agere id, quod ei præcipitur: ergo quamui reus non admonetur, manet in ipso ius, vt ante Censuram moneatur, vt sibi liberum sit Censuram euitare. Ex quo iam constat, quid contrariis respondendum. Sic Suarez *disp. 3. sect. 10. n. 8. & 9.* Filliuc. *tract. 11. cap. 4. q. 2. num. 86. & 87.* Alterius *lib. 3. disp. 3. cap. 4. vers. Hanc ob causam.* Corneio *tract. 5. disp. 5. de cens. in genere dub. 2. q. 4. & disp. 5. de excomm. dub. 4. q. 3.* & pro hac parte refert Bauny *loc. cit.* Sotum *22. disp. 1. art. 2.*

QVÆSTIO XXVIII.

An adminus in præfato casu, possit prætermitti secunda & tertia monitio, si ad primam delinquens incorrigibilis appareat; veluti, dicendo publicè se non pariturum monitionibus.

Affirmat absolutè Alterius loco nuper citato, *vers. Hanc ob causam* adducens pro se Gratianum *2. q. 1. initio. §. qui incipit: Quod autem.* Abbatem in *cap. Cum sit Romana. de Appellat. n. 32.* & Couarruuiam *§. 9. cit. n. 6.* (Sed an benè omnes Authores pro se afferat, infra constabit.) & *vers. Tertius casus.*

Sed probabilius cum distinctione respondeo dicendum, quod, in eo casu possit absolutè omitti secunda & tertia monitio; nisi aliàs aliqua necessitas urgeat, iuxta decisionem textus in *cap. constitutionem. de senten. excomm. in 6.* vt constat ex habitis nuper à *quest. 23.* Sic videtur sentire in primis Gratianus *q. 1. cit. suo §. ult.* Qui incipit: *Quando autem.* (non quod autem, vt ait Suarez) per hæc verba: Aliquando euidentia ipsa operis reum esse testatur, quando opere publico crimen suum confitetur: tunc post secundam, & tertiam correctionem sine excommunicatione damnandus est, si incorrigibilis extiterit. Sic Gratianus. Vnde constat, potius nostram, quàm oppositam, docere sententiam, & ideo malè pro contraria citatur ab Alterio, immo & à Suario *loc. cit. n. 12.* Qui hanc nostram tenet; sicut etiam Filliuc. *loc. cit. num. 87.* Nec Couarruuias docet aliud quàm id quod vidimus *quæstione antecedenti.*

QVÆSTIO XXIX.

An si urgeat periculum in mora (veluti, si Sacerdos à Iudice laico ducatur in furcam) possit Iudex ecclesiasticus, sine monitione aliqua, censuram, ipso facto (in talem scilicet laicum Iudicem) ferre?

Affirmat Sayrus *lib. 1. c. 12. n. 18.* Quia aliàs, si monitio expectanda foret, urgente periculo, delusa maneret potestas ecclesiastica; cum v. g. in assignato casu Clericus interim posset à Iudice interfici.

Sed cum distinctione respondeo dicendum, quod

neque urgente periculo in mora possit quis Censura ligari absque præuia aliqua monitione Censuræ ferendæ; benè tamen absque monitione trina, aut vna pro trina, assignatis alicuius temporis interuallis.

Prima pars huius responsionis constat. Quia ad valorem censuræ, necessaria est omnino aliqua præuia monitio, vt habitum est supra *q. 1.* *Secunda* verò pars, etiam constat ex fundamento adducto pro prima sententia, quod quidem solùm probare potest, non esse necessarium, quando est periculum in mora, præmitti, ante Censuram, trinam, aut vnam pro trina, monitionem, non verò esse necessariam præmitti aliquam, quodcumque instet periculum eo quod contumacia debeat præcedere, vt valida sit Censura. Sic Nauarrus in *Man. c. 28. n. 10. & 126.* Sotus *dist. 22. q. 1. art. 2. col. 4.* Victor. *§. 375.* Couarr. *§. 9. cit. n. 5. & 7.* quos omnes citat, & sequitur Henriquez *lib. 13. cap. 17. num. 3.* Suarez *disp. 13. sect. 10. n. 7.* adducens Nauarrum in *cap. Cum contingat, de rescript. causa 5.* Alterius *lib. 3. disp. 3. cap. 4. vers. secundus casus.* Filliuc. *tract. 11. c. 4. q. 2. n. 88.* Petrus Corneio *tract. 5. disp. 5. de Censur. in gen. dub. 2. q. 2. & 3. & disp. 5. de excomm. dub. 4. q. 1. & 2.* Bauny *disp. 1. de excomm. q. 16. dub. 5.* Sic dicens: Addo modo, iustam quoque interdum causam esse non concedendi vllius ad deliberandum spatij, vt si vir nobilis faces templo subiicere, si in festo in hostem gladio irruere, si violentas ei inferre manus pararet, posset Episcopus in hunc modum franos eius furori iniicere: *Moneo te semel, iterum, ac tertio, sub pœna excommunicationis incurrendæ, vt à cogitato hoc facinore desistas.* Sic ille: & antea *tract. 1. q. 16.* his verbis: Si tamen periculum esset in mora, resque ipsa, aut necessitas aliqua, secus fieri exigeret, tunc officio, conscientiaque Iudex satisfaceret, si à reo obsequium sub Censura peteret, quam & neganti illicò imponeret, dicendo, v. g. *sub pœna excommunicationis, interdicti, aut suspensionis, veto ne tale quid facias, impero, vt obedias, quod ipsum quia facere recusas, sacris te altaribus remoueo, si delium communionis priuo, suffragia Ecclesiæ communia ad salutem tibi prodesse nolo.* Ita ille ex Laymanio *lib. 1. tractat. 4. cap. 5. num. 4.*

QVÆSTIO XXX.

An, quando ius, aut lex vetat aliquod crimen sub aliqua censura ferenda, v. g. qui furtum fecerit excommunicetur, suspendatur, &c. tunc possit Iudex, sine alia monitione, censuram in reum conuictum ferre?

Affirmant apud aliquos. Innoc. *cap. ex parte el 1. num. 4. de verb. signifi.* Abbas *cap. Cum sit Romana. n. 28. de Appellat. & Humada super l. 10. t. 9. p. 1. glos. 1. n. 3.* quos citat, & sequi videtur Sanchez *tom. 1. de matrim. lib. 2. disp. 24. n. 28* ita dicens: Quando præcipitur aliquid sub excommunicationis pœna, potest non obtemperans absque alia monitione excommunicari: nam id præceptum fuit monitio, & præcessit contumacia non obediendi. Ita ille. Quorum sententiam tenent Auila *2. p. c. 5. disp. 1. dub. 5. concl. 1.* Qui pro se citat Couarruuiam in *c. Alma mater. 1. p. §. 9. n. 5.* Bonac. *de cens. disp. 1. q. 1. punct. 9. n. 4.* dicens, licet ex parte sentire Filliuc. *c. 3. q. 3. n. 95.* His consentit, ni fallor, Machado (cum hanc partem vltimo in loco constituat) *lib. 1. part. 3. tract. 2. docum. 8. n. 3.* vbi sic ait: Tambien es dudojo y controuerso entre los Doctores, si quando el derecho, estatuto, ò prohibicion pone la censura conminatoria ferenda sententia; como si dijera, *qui hoc fecerit, excommunicabitur*: sea necessaria nueua admonicion, mas que la misma de la ley. Couarruuias, y otros Autores son de parecer, que se requiere porque el texto que admite por monicion bastante la misma

prohibicion, solamente trata de las Censuras que estan impuestas ipso facto lata sententia &c. Si bien Bonac. sic te lo contrariou, izgando que es necessaria (tu lege, que no es necessaria) nueua admonicion. Ita Machado. Sed probabilius respondeo: Non posse, sed necessarium esse in eo casu, pramitti admonitionem ante censuram. Quia sic colligitur ex cap. *Reprehensibilis de Appellatio*. Vbi expressè prohibetur Prælati, ne; nisi canonica monitione præmissa sententiam Censuræ in subiectos ferant, nisi alias talis sit culpa, quæ ipso suo genere, seu ex se, aut ipso facto, pœnam inducat. Cum igitur exceptio firmet regulam in contrarium, planè sequitur, quod ad omnem censuram, quæ nõ ipso facto incurritur, sed à iudice actualiter est ferenda, canonica monitio, (& per se loquendo, trina) necessariò est præmittenda. Sic Caiet. in sum. verb. *Clericorum peccata, vers. Non obstat dictis. & verb. Præcepti transgressio vers. Siste tamen hic pedem.* (non legas, si iste tamen, vt scriptum inuenies apud Petrum Corneio) Suarez disp. 3. sect. 10. num. 20. Hurtad. de censur. in comm. diff. 18. (non 8. vt leges apud Dianam) num. 79. Alterius lib. 3. disputat. 3. cap. 4. vers. *Quintus casus. & vers. Quamobrem.* Rastellius de censur. in gen. quest. 3 art. 4. num. 14. Corneio tractat. 5. de censur. in gen. disputat. 5. dub. 2. quest. 5. & disput. 5. de excomm. dub. 2. quest. 1. Vbi explicat Sanchez, dicendo, istum stuctorem non loqui ibi de nostro casu, sed de præcepto imposito ab ipso iudice sub pœna excommunicationis ferendæ, in quo casu certum est, posse sine alia monitione excommunicationem latæ sententiæ ferri, quia iam reus monitus erat ab ipso iudice per tale præceptum. Diana part. 5. tract. 9. resol. 18. vers. *Non desinam.* Villalobos tract. 16. diff. 8. num. 10. Qui simul cum Suarrio, & Bonacina citant pro hac parte Couarruiam eod. omnico loco, quo pro se citat Auila. Sed certè hic author, nullam expressè mentionem de hac nostra quæstione ibi facit, ideòque expressè neutri fauet parti, vt benè vidit Corneio: Fauet tamen implicite nostræ, si attentè legatur, ideòque non omnino abire pro nostra sententia fertur. Quam etiam tuetur Banny tract. 2. de censur. disp. 1. de excomm. quest. 16. dub. 5. vers. *similiter*, adducens, nescio an omnino benè D. Antonin. Syluestrum, & Reginaldum. Sic etiam Laymann lib. 1. tract. 5. cap. 5. Præpositus de Cens. q. 1. dub. 12. n. 82. Bassæus v. *censura*, num. 37.

Q V Æ S T I O XXXI.

An saltem qui semel censura aliqua à iure ipso facto est ligatus, v. g. excommunicatus ob percussorem clerici, possit iterum à iudice alia censura ligari, v. c. excommunicari, propter idem delictum, sine noua monitione?

Affirmat Couarr. §. 9. cit. num. 20. his verbis: Quod aded verum est, vt semel excommunicatus à lege vel canone ipso iure, possit iterum ab homine, causa eiusdem criminis, & contumaciæ excommunicari absque monitione. Ita ille, & penes ipsum, Abbas, Franc. & Felin. Pro quorum sententia refert Bonacina punct. 5. cit. num. 10. vers. *respondeo.* Toletum lib. 2. cap. 9. & Sayrum lib. 1. cap. 12. Sed ex his Toletus, licet id doceat cum Abbate antiquo, & aliis, non est lib. 2. sed lib. 1. cap. 9. num. 3.

Sed probabilius respondeo: Negatiuè. Vnde publicus v. g. percussor Clerici, qui excommunicatus est ipso facto à iure *can. si quis suadente.* 16. quest. 4. non potest ab Episcopo, ob idem defectum, iterum excommunicari, sine præuia monitione, qua videlicet, exhortetur, vt pœniteat vel satisfaciatur. Ratio est. Quia censura hominis fundatur in contumacia commissa respectu hominis: ergo necessariò requiritur, vt quis

in illam incurrat monitio hominis: ergo non sufficit monitio iuris sub pœna censuræ latæ sententiæ, licet illa ad iuris censuram incurrendam sufficiat. Sic Hostiens. quem, simul cum Couarruiam, citat pro hac parte, ac sequitur Suarez disp. 3. sect. 10. num. 4. Sed ex his, malè citat pro nobis Couarruiam, vt ex verbis eius à nobis relatis liquet. Filliucius tract. 11. cap. 4. quest. 2. vers. *sexta.* Valquez de excomm. dub. 12. n. 14. Bonacina disput. 1. q. 1. punct. 9. num. 10. vers. *secundus casus.* & benè, sed non consequenter ad ea, quæ dixit, & finit, num. 3. & 4. vt constat ex habitis quest. antecedenti. Corneio tract. 5. de censur. in gen. disp. 5. dub. 2. q. 6. & disp. 5. de excomm. dub. 2. quest. 2. Qui pro hac refert Sayrum eodem loco, quo Bonacina refert pro contraria, n. 24. Rastellius de censur. in gen. q. 3. art. 4. n. 15. pag. mibi 76. Hurtadus num. 79. citato.

Q V Æ S T I O XXXII.

An Quando Prælati fert Censuram ad defensionem proprii iuris, v. g. in spoliacione Ecclesiæ, sit etiam necessarium præmittere monitionem Canonicam?

Negant Ioan. Andreas, Dominic. Franc. Lopus, Felinus, & Decius, & Anton. quos pro hac parte refert Couarruiam in cap. *Alma Mater.* 1. p. §. 9. num. 6. vers. *Hinc denique.* Quod probant ex cap. *Dilecto.* de sent. excomm. in 6. Vgolin. tab. 1. de cens. tab. 1. c. 18.

Sed probabilius respondeo: Etiam tunc præmittendam esse monitionem canonicam. Quia nulla ratio apparet, cur ordo generalis constitutus in cap. *Sacro.* de sent. excomm. de monitione præmittenda, non debeat habere locum in casu nostræ quæstionis. Nam is, qui res, & patrimonium ecclesiasticum occupauit, forsitan trina canonicè monitus interpellatione, ab offensa, & violentia abstinebit. Sic Innoc. quem citat, & sequitur Couarru. loc. citat. Valquez de excomm. dub. 12. num. 15. dicens caput, *dilecti* contra nos citatum, nihil contra nos definire, aut docere. Luyfius de Censur. lib. 2. disputat. 18. dub. 4. (non 5. vt leges apud Dianam) vers. *Ex doctrina tradita Dian. part. 3. tract. 9. res. 18. vers. Sed hic.* Qui duo citant Suarium disput. 3. sed non citant sectionem, vbi id doceat: docet tamen, sect. 8. num. 9. & 10. ex Abbate in cap. *Venerabili,* de Censur. num. 3. Filliucius tract. 11. cap. 4. quest. 4. num. 96. Alterius tom. 1. lib. 3. disput. 3. cap. 1. vers. *solent autem,* & cap. 4. vers. *solent etiam.* Rastellius loc. cit. n. 12. pag. 75. Henriq. lib. 13. c. 17. n. 3. Nauarr. & Sotus apud ipsum.

Q V Æ S T I O XXXIII.

An Prælati Regularium teneantur præmittere canonicam trinam monitionem in ferendis Censuris?

Negatiuam sententiam tenere Gabrielem in 4. diff. 18. quest. 2. concl. 7. & Angel. verb. *excommunicatio* 1. ait Auila 2. p. cap. 5. disput. 5. dub. 8. Sed ex his Authoribus, saltem Angelus, (quem pro nunc solum vidi) nil ad propositum docet loco ab Auila citato: bene tamen *excommunicatio* 2. num. 1. 2. & 3. sed omnino oppositum: quare malè pro hac parte ab isto auctore citatur.

Melius posset citare pro hac parte Hieronymum Llamas 1. part. *sua metho.* cap. 9. §. 23. pag. mibi 136. sic dicentem. Quando in mora periculum est (eadem Ecclesia decernente) sufficit vna monitio pro tribus: & sic in Religionibus, quoad suas Censuras, numquam hanc solemnitatem seruauerunt superiores: & in hoc iam præscriperunt tacitè approbantibus summis Pontificibus. Tum, quia in religionibus periculum esset

esset moræ trinæ monitionis: nam cum in illis præcipue vigere debeat obedientia, quælibet inobedientia, contumacia computatur, & quia semper in illis proceditur sine iudicij strepitu, & solemnitatibus accidentariis: utinam non fiat aliquando sub hoc vallamine, sine substantialibus. Et insuper, quia quando delictum & contumacia notoria est, canonica monitio trina necessaria non est, iuxta Glossam *cap. Manifestam. leg. Peccatum.* & in Religionibus semper super manifesta delicta proceditur: & idem Glossa *c. statutus* supra citati. Et tenent hanc doctrinam Palud. & Duran. *in 4. dist. 18.* Huc vsque Llamas.

Affirmant verò è contra Auila *loc. cit.* & penes illum, Syluest. *vers. excommunic. 1. §. 14.* & Nauarr. *cap. 27. n. 8.* Quia (inquit) quamuis Prelati Mendicantium habeant priuilegium, vt possint ferre sententiam excommunicationis, solo verbo, sine scriptis, vt habetur in *Compend. Minorum. ver. excommunicatio §. 7.* non tamen habent priuilegium ad ommittendam canonicam monitionem. Sic Auila. Cuius sententiam sequuntur Alterius *lib. 3. disp. 3. cap. 4. vers. solent. etiam.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 20.* Corneio *disp. 5. de cens. in gen. dub. 2. quest. 11.* & alij. Tenet etiam hanc sententiam ex parte Sayrus (non Corneio, vt malè citat Diana) *lib. 1. cap. 12. num. 22.* dicendo, esse veram, casu, quo Prælati Regulares præcipiant aliquid quod non continetur in Regula Ordinis, aut in regularibus obseruantis: secus verò casu, quo præcipiant aliquid, quod in illis continetur, quia tunc optime, inquit, possunt vna vel altera monitione, excommunicare, aut aliam censuram ferre.

Sed ego probabilius, distinctione vtendo, respondeo dicendum. Quod ex vi iuris verè tenentur Prælati Religionum præmittere in ferendis censuris trinam canonicam monitionem. Quia textus in *cap. Sacro. de sent. excomm.* in quo cauetur, ne quis aliquem excommunicet, nisi competenti admonitione præmissa, generaliter loquitur, & sic omnes comprehendit. Ex vi verò consuetudinis minimè tenentur illi Prælati in quorum Religione est iam introductum, & præscriptum, vt censuras ferant, vna, aut duabus tantum, monitione præmissa; secus alij, in quorum Religione id non est introductum. *Prima pars* huius responsionis est contra authores primæ sententiæ, & in fauorem Authorum secundæ. *Secunda* verò, est Petri Corneij *loc. cit. vers. Hanc doctrinam.* vbi postquam retulit sententiam Sayri à nobis nuper propositam, sic contra illam concludit: Sed melius videtur dicendum, attendendam esse consuetudinem talis Religionis, & si legitime fuerit præscripta, præualebit contra ius, sin autem minime.

Q V Æ S T I O XXXIV.

An etiam Summus Pontifex teneatur in censuris ferendis monitionem canonicam præmittere?

Affirmat Auila *part. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 10. vers. secunda opinio.* quatenus ait, quod nec Ecclesia possit adhuc de plenitudine suæ potestatis excommunicare aliquem, nisi monitione præmissa: Quia (inquit) potestas excommunicandi solum est concessa Ecclesiæ contra rebelles, & contumaces, qui eam non audiunt: sed nullus dicitur contumax, & rebellis Ecclesiæ, itaut sit dignus excommunicatione, nisi moneatur ab Ecclesia, non quomodocumque, sed sub excommunicationis pœna, ergo. Ita Auila, & penes illum vterque Sotus, Nauarr. Victoria, & alij. Vasquez *etiam dub. 12. n. 4.*

Alij è contra id negant absolute loquendo: quia existimant, posse Pontificem de sua potestate absoluta ferre censuras sine admonitione, eo quod id facere,

non ita repugnat iuri naturali, aut diuino, quin Pontifex de plenitudine suæ potestatis possit hoc facere, vt colligitur *ex c. In causis, de sent. & re iud.* Ita Bonac. *disp. 1. de cens. q. 1. punct. 9. n. 3. vers. secundo dubium est.* & penes illum, Caiet. *2. 2. q. 69. art. 2.* Suar. *disp. 3. sect. 8. n. 7.* Filliuc. *tract. 11. c. 4. q. 4. n. 97.* Ægid. *disp. 13. dub. 9.* & Machado *lib. 1. part. 3. tract. 2. docum. 8. n. 2.*

Sed sub distinctione, clarius respondeo. *Primò.* Summus Pontifex verè tenetur ex æquitate (sicut in Vniuersum, Legislator suis legibus obligatur) in censuris ferendis, hanc trinam monitionem præmittere, & iuri se conformare: nisi iusta causa aliud exigat. Ideoque non rectè faceret Põtifex, si absolute, & sine vlla causa hunc ordinem ferendi censuras à iure latum inuenteret. Ex causa tamen iustè, & rectè posset ferre censuras, absque præmissa trina monitione; quia cum hæc sit indicta iure canonico, potest ex causa in illo, Papa dispensare. Hæc responsio est nota, & illà tenent Authores secundæ sententiæ; imò & authores, quos pro se citat Auila. Et præter illos, Corneio *disp. 5. de cens. in gen. dub. 2. q. 20.* Rastellius *de censur. in gen. q. 3. art. 4. n. 9. pag. 73.* Henriquez *lib. 13. n. 1.*

Respondeo *Secundò.* Summus Pontifex omnino tenetur in ferendis censuris aliquam (quamuis non canonicam) monitionem seruare. Quia monitio aliqua, est necessaria, iure naturali, Reo ad sui defensionem: at sic est, quod Sum. Pontifex tenetur obseruare ea, quæ sunt legis naturalis, itaut nec illis vllò modo dispensare possit: ergo. Sic Rastellius *loc. cit.* & DD. primæ sententiæ. Qui omnes id solum volunt.

Q V Æ S T I O XXXV.

An possit subditus cedere iuri monitionis Canonice, itaut, illa non præuia, possit censuris ligari?

Respondeo tanquam certum: Non posse. Quia ius præmittendi trinam monitionem in ferendis censuris, non est introductum in fauorem priuatum, sed in fauorem publicum, vt sic euitentur plures iniustitiæ, argum. *ex cap. contingit. el 1. de senten. excommunic.* sed sic est quod non potest communi & publico iure priuata authoritate, aut pacto derogari, *l. ius publicum. ff. de pactis. & cap. si diligenti. de foro competen.* ergo. Sic Corneio *disp. 5. de censur. in gen. dub. 2. quest. ultima.*

Q V Æ S T I O XXXVI.

An in declaratione, aut denuntiatione Censuræ incursum, quam Iudex facit, requiratur canonica monitio?

Respondeo Quod non. Quia tunc ius, non iudex, censuris ligat, & ideo in hoc casu non requiritur hominis trina canonica admonitio: licet verum sit, quod requiratur partis citatio, vt de crimine illo constet, aliàs nulla erit talis declaratio, eo quod tunc tolleretur defensio Rei, & colligitur *ex c. 1. de causa posses. & propriet. c. Pastoralis, de Appellat. & c. cum secundum leges, de heret.* & docent Rom. Decius, Panormit. Felinus, Rodolph. Cardin. Imola. Hieron. Gigas, & alij quos refert, & sequitur Couarr. *c. Alma mater. 1. p. §. 9. n. 5. vers. vtrumque tamen sit.* Sic etiam ex illo Vasq. *dub. 12. de excomm. n. 14.* Rastellius *q. 3. de censur. in gen. art. 4. n. 17. & 18.* Nauarr. *cap. 27. n. 10. & lib. 5. consil. de sent. excomm. consil. 20. n. 4.* Auila *2. p. c. 5. disp. 1. dub. 5. concl. 2.* Alter. *lib. 3. disp. 3. c. 4. vers. Quintus casus* vbi sic concludit: Quare nullus erit denunciandus excommunicatus, nisi monitione præmissa, quamuis non sit necessaria canonica monitio, scilicet, trina monitio, vt declarat Glossa *c. Sacro. de sent. excomm.*

Sic

Sic ille, & idem docet *vers. sed hac exceptio. ibidem.* Vbi absolute docet quod ad declarationem non requiritur necessario admonitio. Villalob. *tract. 16. diff. 8. n. 10.* per hæc verba: Mas si ya el derecho puso la censura ipso facto, no es necesario para aque el iuez la declare, que preceda trina monicion, como consta del texto citado (nempe, *ex c. Reprehensibilis, de Appellat*) la Raçon es porque el iuez no descomulga, sino el mismo derecho. Sic ille.

DISPUTATIO VI.

De Conditionibus comitantibus actum ferendi Censuras.

QVÆSTIO PRIMA.

An Censura sit à Iudice in scriptis ferenda?

RESPONDEO tanquam certum: Quod sic. Quia sic expresse præcipitur à Iure. *cap. Cum Medicinalis, de senten. excomm. in 6.* per hæc verba: *Quisquis igitur excommunicat, excommunicationem in scriptis proferat, & causam excommunicationis expresse conscribat, propter quam excommunicatio proferatur. Exemplum verò huiusmodi scriptura teneatur excommunicato tradere infra mensem, si fuerit requisitus, super qua requisitione fieri volumus publicum instrumentum, vel litteras testimoniales conscribi sigillo authentico consignatas. Si quis autem iudicum huiusmodi constitutionis temerarius extiterit violator, per mensem unum ab ingressu Ecclesie, & diuinis officiis nouerit se suspensum. Et infra. Et hac eadem in suspensionis, & interditi sententijs volumus obseruari.* Sic Innoc. IV. Et ex illo omnes DD. tam Theologi quàm Canonistæ.

QVÆSTIO II.

An, non solum Censura lata ab homine per sententiam, sed etiam Censura lata à lege, aut ab homine, per modum legis, vel statuti, sit in scriptis ferenda?

RESPONDEO: Quod non; Sed solum censura lata ab homine per modum sententiæ: nam altera, scriptura non indiget. Ratio discriminis est. Quia censura lata ab homine per modum sententiæ, potest esse iniusta, & ideo indiget scriptura, vt à superiori eius iniustificatio videatur, secus verò censura lata per modum legis, aut statuti, quia hæc semper est, aut præsumitur iusta. *ex cap. Erit autem lex. dist. 4.* Sic omnes. Suarez *disputat. 3. sect. 13. num. 1.* Filiucius *tractat. 11. cap. 4. quest. 9. num. 107.* Corneio *disputat. 6. de censur. in gen. dub. 1. & disputat. 6. de excomm. dub. etiam. 1.* Sayrus *lib. 1. cap. 8. num. 16. & cap. 13. num. 20.* & Rastell. *de Censur. in gen. q. 3. art. 6. in principio.* & alij.

QVÆSTIO III.

Quam ob causam statuit ius, sententiam Censura proferre debere scripto?

RESPONDEO quod ob multas. Prima sit, quæ in citato *cap. dum medicinalis* adducitur, nempe, vt Iudices non festinatò, temere, & imprudenter ex quacunque lenissima causa, unico verbo censura gladio quem iugulent. Nam dum sententia scribitur, quid magis deccat aduertitur, mens componitur, & ira sedatur.

Secunda sit, iam à nobis insinuata nuper, videlicet, vt superior Iudicis excommunicantis, si fortè ad eius tribunal reus recurrat, habeat vnde ei auxilium, opemque in tempore conferat.

Tertia, vt reus, qui censura plectitur, causam supplicij sui oculis videns, facilius illam corrigat.

Quarta, vt est causa sententiæ censura lata, quæ in scriptis fertur, omnes illam probent, nemo reprehendat.

Quinta tandem, Quia censura debet esse determinata quoad speciem, quoad tempus, & quoad personam, quæ omnia magis per scripturam cognoscuntur. Sic ferè Bauny *disputat. 1. de excommunic. quest. 13. pag. 81.* Alterius, ex parte, Rastellius *loc. cit.*

QVÆSTIO IV.

An scriptura, in qua conscripta est Censura, debeat esse authentica, id est, confecta manu publici Notarij, aut etiam testibus munita?

RESPONDEO: Quod licet hoc sufficiat, non tamen sit necessarium; quia in dicto Innocentij decreto, nullo modo exigitur publica, seu authentica scriptura, sed solum cauetur sententiam Censuræ in scriptis pronuntiari. Sufficiet ergo, vt talis sit scriptura, quæ habeat vim probandi, si opus sit, tam penes reum, quàm penes superiorem, & alios, tenorem sententiæ Censuræ latae. Ideoque necesse erit, vt scriptura talem authoritatem habeat, quæ ad hanc fidem faciendam sufficiat, alioqui careret suo fine. Quare oportet, vt saltem sit subscripta manu ipsius iudicis, vel idoneis testibus legitime probari possit, per illam scripturam prolata fuisse sententiam Censuræ. Sic communis Doctorum. Suarez *disputat. 3. sect. 13. num. 3.* Alterius *lib. 3. disput. 4. cap. 2. vers. Si quarat quis.* Corneio *disp. 6. de censur. in gen. dub. 1. q. 3.*

QVÆSTIO V.

An Iudex teneatur sententiam Censuræ sic conscriptam, per se ipsum, non per alium, legere, & promulgare?

AFFIRMANT aliqui, eo quod in *cap. fin. de senten. & re iud. in 6.* præcipitur Iudicibus (exceptis dumtaxat Episcopis, suam dignitatem) vt per se ipsos sententias proferant. Et in dicto *cap. Cum medicinalis*, expresse habetur, quod *qui excommunicat, excommunicationem in scriptis proferat*: Iudex ergo excommunicans, per se ipsum debet talem Censuram legere, & promulgare. Ita Vgolinus *tab. 1. cap. 21. §. 1.* citans Philipp. Francum, Geminianum, & Socinum. Quos sequitur Sayrus *loc. cit. num. 5.*

Sed probabilius respondeo: Non teneri iudicem (etiam non Episcopum) per se ipsum, sententiam censuræ legere, aut promulgare: sed sat esse, quod id faciat per Notarium, aut alium ministrum. *Primo* Quia hoc consuetudine est magis receptum. *Secundo*. Quia si Iudices tenerentur sententiam Censuræ legere, multo magis tenerentur illas conscribere: at hoc nemo dicit: ergo. *Tertio*. Quia illa verba adducta *ex cap. Cum Medicinalis*, nempe *Excommunicationem in scriptis proferat*; cum non inueniatur in illis dictio *per se*, non id significant: ergo ex omni parte, si Iudex per alium proferat, satisfacet legi.

Nec obstat text. in *cap. fin. de sent.* & adductus à Contrariis: quia sub illa regula generali non comprehenditur sententia Censuræ: aliàs sequeretur, quod omnis Censura aliter lata esset nulla: quod ipsi non admittunt. Sic Suarez, *disputat. 13. num. 4.* Filiuc. *tract. 11.*

tract. 11. cap. 4. quest. 9. num. 107. Alterius tom. 1. lib. 3. disputat. 4. cap. 2. vers. Queri etiam potest. Cornejo disputat. 6. de cens. in gen. aub. 1. quest. 4. Villalobos tract. 16. diff. 7. num. 1.

QVÆSTIO VI.

An scriptura Censura sit de eius substantia; an verò de eius forma accidentali?

Affirmant esse de substantia Censuræ, ita vt lata sola voce non valeat, Ripa, & Llamas, à nobis supra 4. quest. 2. citati.

Sed omnino oppositum, loco cit. respondi & nunc iterum respondeo dicendo quod, scriptura, solum requiratur ad solemnitatem accidentalem censuræ, vnde hæc sola voce lata, valida erit. Ratio est. Quia hæc conditio non est præscripta à Pontifice, vt essentialis, sed vt necessaria, necessitate præcepti, vt loc. cit. probauimus. Sic Authores ibidem adducti.

QVÆSTIO VII.

An sit necessum, quod in scriptura, in qua Censura fertur, expressè apponatur causa propter quam fertur?

Respondeo tanquam certum, Affirmatiuè, ex dicto cap. Cum medicinalis. adducto quest. 1. vbi, vt vidimus, sic dicitur. Et causam excommunicationis expressè conscribat, propter quam excommunicatio proferatur. Sic textus. Quam sic explicat Glossa ibi, verbo expressè. Oportet (inquit) quod excommunicator exprimat causam expressè: & non sufficit dicere: talem Titium causis rationabilibus in his scriptis excommunicamus: sed requiritur, quod exprimat causam, propter quam illum excommunicat: puta, quia talis fuit contumax, & sua exigente contumacia in his scriptis excommunicamus. Vel sic dicendo: Talis recusauit facere tale quid, licet fuerit debite monitus, quare ipsum in legendo scriptis excommunicamus. Sic Glossa & cum illa omnes DD. Syluest. excommunicatio 1. n. 12. vers. Non est tamen. Suarez disp. 3. sect. 13. n. 5. Alterius lib. 3. disp. 4. cap. 2. vers. secundo loco. Filliuc. tract. 11. cap. 4. q. 9. num. 107. Bassaus verb. excommunicatio 2. n. 8. Corneio disp. 6. de cens. in gen. dub. 1. q. 2. Bauny disp. 1. de excomm. q. 13. & omnes.

QVÆSTIO VIII.

An expressio causæ, propter quam fertur censura, conscribi in omni censura debeat?

Respondeo quod non: sed solum quando fertur censura pro peccato præterito contra certam, & determinatam personam: quia tunc plenè & completè solum, potest obseruari hæc constitutio; cum solum in dicto casu, in censuræ sententia possit explicari, non solum causa remota, scilicet delictum commissum, sed etiam causa proxima censuræ, quæ est contumacia, & inobedientia ipsius rei, quia scilicet, præmonitus, vt satisfaceret, vt restitueret, vt cessaret à crimine &c. noluit parere. Non verò quando fertur censura pro peccato commissio contra incertam personam, quia quamuis tunc in sententia possit exprimi causa remota, scilicet, scelus commissum, non tamen proxima, nempe contumacia, quæ adhuc non præcessit quando fertur censura. Sic Alterius, Suarez, & Filliuc. citati.

QVÆSTIO IX.

An hæc expressio causæ Censuræ sit de eius valore, ita vt si non exprimatur, sit inualida Censura?

Respondeo tanquam quid certum: Non esse de eius valore; Quia expressio causæ propter quam fertur censura, non est de huius substantia, aut essentia, sed solum necessaria necessitate præcepti, vt expressè docet Corneio loc. cit. per hæc verba: Quamuis si causæ expressio omittatur, censura nihilominus valida erit: sicut diximus validam fore, etiamsi sine scriptura proferatur: nec ita conditio requiritur ad censuram latam ab homine per modum legis, aut statuti, cum lex semper iusta sit, aut præsumatur: ex cap. Erit autem lex dist. 4. Sic Corneio. Legantur à nobis dicta q. 2. disputationis 4.

QVÆSTIO X.

An Iudex excommunicans teneatur tradere reo, si ab hoc intra mensem fuerit requisitus, exemplum scripturæ continentis sententiam censuræ?

Respondeo tanquam certum: teneri. Quia id expressè præcipitur in citato cap. Cum medicinalis, sup. quest. 1. Illis verbis: Exemplum verò huius modi teneatur excommunicato tradere infra mensem si fuerit requisitus &c. Ex quibus verbis constat, hanc tertiam conditionem, dicto capite assignatam, non præscribi à Pontifice absolutè, & simpliciter, sicut duæ priores conditiones, nempe scripturæ & expressio causæ; sed sub conditione, si Iudex infra mensem requisitus fuerit, quare si non requiratur, non afficitur pœna, vt ex Gig. in tract. de pens. q. 37. n. 36. docet Alterius lib. 3. disp. 4. cap. 2. vers. Postrema conditio, & ante illos Glossa in cit. cap. verb. requisitus. Sic omnes DD. Suarez lo. cit. n. 7. Filliuc. n. 108. & alij.

QVÆSTIO XI.

An exemplum scripturæ dictæ, quod reo tradendum est, debeat esse integrum?

Respondeo tanquam certum: Debere esse integrum, & continere sententiam censuræ de verbo ad verbum vsque ad notationem diei, mensis, & anni: Quia aliàs non esset exemplum. argum. cap. Eam re. de rescrip. Sic glossa in d. cap. Cum Medicinalis. verb. exemplum. ex sententia Ioan. Andr. Alterius loc. cit. vers. Glossa. Suarez num. 7. cit.

QVÆSTIO XII.

An Iudex teneatur dare exemplum, seu copiam sententiæ, non solum quando pronunciat censuram contra determinatas personas, sed etiam quando pronunciat in generali contra quoscumque, qui hoc, vel illud fecerint?

Negat Alterius loc. cit. ex Glossa per hæc verba: Similiter notat Glossa in verb. Excommunicato. ex textu, cum ait: teneatur scripturæ exemplum tradere excommunicato; hanc obligationem intelligendam esse, quando excommunicatur certa persona, non autem quando pronunciat sententia excommunicationis contra quoscumque, qui hoc, vel illud fecerint, & ita persona excommunicata est incerta,

certa, tunc enim non tenetur Iudex sub pœnis contentis in hoc capite, tradere copiam sententiæ. Ita Alterius.

Sed melius sub distinctione respondeo dicendum. Quod licet verum sit, quod Iudex potiori iure teneatur dare copiam sententiæ, quando pronunciat censuram contra personas determinatas, in quo bene Glossa; nihilominus tamen etiam id tenetur suo modo facere Iudex, quando censuram fert in generali, vel contra innominatam personam, casu, quo aliquis qui sub illa comprehendi poterat, exemplum seu copiam ab illo petat; sic ex Hostiensis docet Ioan. Andr. Glossam citatam ab Alterio: per hæc verba: Plus dixit Host. quod si innominatus, qui comprehendi poterat sub generali, petat exemplum, debet sibi concedi. Sic ille. Et ex illo Suarez *disp. 3. sect. 13. n. 7. Filiuc. tract. 11. cap. 4. q. 9. n. 108. versu Tertia. Villalob. tract. 16. disp. 7. num. 6.*

QVÆSTIO XIII.

An Iudex pronuncians sententiam Censuræ, præscripta Iuris forma non seruata, pœnam suspensionis à diuinis officijs per mensem, ipso iure incurrat?

Respondeo tanquam certum: affirmatiuè. Quia sic expressè habetur in dicto cap. *Cum medicinalis. cit. his verbis. Si quis autem Iudicum huiusmodi constitutionis temerarius extiterit violator, per mensem unum ab ingressu Ecclesiæ, & diuinis Officijs nonerit se suspensum.* Sic textus. Addens præterea; quod si sic excommunicatus superiorem adierit, tunc sine difficultate ab ipso sit absoluendus, & Iudex qui censuram tulit condemnandus ad expensas, & interesse, & alia pœna puniendus, si superior iudicet expedire. Adjungit denique: quod si Iudex ita suspensus diuinis Officijs se immiscuerit: incurrat irregularitatem, à qua solus Papa dispensare possit. Hæc omnia statuit in d. cap. Innoc. IV. contra Iudices negligentes præfatam ordinem Iuris in pronunciandis censuris. Legantur de hoc puncto Suarez & Filiuc. *loc. cit. Alterius lib. 3. disp. 4. cap. 3. Villalob. loc. cit. n. 7.*

QVÆSTIO XIV.

An Iudex, qui dictum ordinem Iuris in ferendis censuris negligit, peccet mortaliter?

Respondeo tanquam certum: dicendo: Quod Iudex qui censuram fert solo verbo, sine scriptura, continente causam, propter quam fertur censura &c. mortaliter peccet. Ratio est. Quia violat legem in re graui, quàm maximè interest publici boni seruari: ergo. *Confirmatur.* Nam pœnæ grauitas, indicat grauitatem culpæ: sed sic est, quod qui negligit hunc juris ordinem seruare, plectitur pœna suspensionis per unum mensem ab ingressu Ecclesiæ &c. (vt nuper est habitum) quæ est grauis pœna: ergo. Sic tenent omnes. Nauarr. *cap. 27. num. 8.* (non 18. vt leges apud Bauny.) Sayrus *lib. 5. cap. 13. n. 17.* Suarez *disp. 3. sect. 13. & disp. 17. sect. 13.* Auila 2. p. *cap. 2. disp. 1. dub. 3. & 3. p. disp. 3. dub. 1. concl. 4.* Vgolinus *tab. 1. cap. 14. §. 6.* Alterius *lib. 3. disp. 4. cap. 3. in principio.* Ægidius *disp. 13. dub. 9. n. 89.* Filiuc. *tract. 11. c. 4. q. 9. num. 109.* Bonac. *disp. 1. q. 1. pun. 8. n. 1.* Bauny *disp. 1. de excommunic. q. 13.* Cornejo *disp. 6. de censur. in comm. dub. 1. & disp. 7. de excomm. dub. 1.* Bassæus *verb. Excommunicatio 2. num. 8.* Candid. *de censur. disp. quis. 22. art. 18. dub. 1.* Diana *par. 5. tract. 9. resol. 73.*

QVÆSTIO XV.

An Prælati Regulares teneantur ex vi iuris, censuras ferre in scriptis, in quo contineatur causa &c?

Negant absolute Lopus *allegat. 73. de sent. excom. & Felin. in cap. sacro, de sent. excom. n. 7.* Quia (inquiunt) Prælati Regulares, quantum ad regimen suorum subditorum, seruant diuersum ordinem, & ritum ab eo, quem seruant Prælati sæculares. Citat etiam pro hac parte Bonacina (vt vidit Diana) Sayrum *lib. 5. cap. 9. & Henriquez lib. 13. cap. 34. num. 4.* Sed certè ex his (quod non vidit Diana) oppositum docet Sayrus *lib. 1. cap. 7. n. 5.* (vt bene Corneio citat) & Henriquez nil ad propositum dicit, loco à Bonacina citato; bene tamen *cap. 16. num. 2.* ita in corpore capitum dicens: At Prælatus Regularis si absque scriptis excommunicet subditos, non incurrit suspensionem. Sic ille in corpore. Licet in glossa, *lit. Q.* probet id habere ratione priuilegij. De quo infra.

Sed probabilius longè respondeo. Teneri ex vi iuris, Prælatos Regulares censuras, ferre in scripto &c. & aliter facientes peccare, & incurere suspensionem ab ingressu Ecclesiæ per mensem &c. Quia constitutio *cap. cum medicinalis.* Quo definitur, vt hic ordo in ferendis censuris seruetur, & generalis, absque vlla exceptione: ergo comprehendit Prælatos Regulares; patet quia quando lex aliquid singulare de Religiosis statuere vult, eos excipit, vt patet in *Clement. 1. de priuileg.* Sed sic est, quod hic non excipiuntur, nec alibi in iure habetur, quod Prælati Regulares non contineantur sub generali constitutione, nisi fuerint expressi: ergo ex vi iuris Prælati Regulares tenentur sub pœna peccati mort. & sub pœna suspensionis ferre censuras in scriptis, cum expressione causæ &c. Sic Nauar. *cap. 27. n. 8.* Vgolinus *tab. 1. cap. 14. §. 6.* Alterius *lib. 3. disp. 4. cap. 3. vers. oppositum tamen,* Auila 2. *par. cap. 2. disp. unica dub. 3.* Bonac. *disp. 1. de censur. q. 1. pun. 8.* (non 9. vt leges apud Dianam) *num. 2. vers. Quinto eximuntur.* Corneio *disp. 6. de censur. in gen. dub. 1. q. 5.* & antea Dominic. *cap. 1. de sent. excom. n. 21.* Franc. *n. 7.* Angel. *excom. 5. n. 3.* Palac. *disp. 18. q. 4. pag. 350.* Archangel. *disp. 18. pag. 234. col. 1. lit. D.* Refert etiam Diana vtraque sententias, *par. 5. tract. 73.* & solum ait, id posse Prælatos, ex vi priuilegij, de quo *infra. q. 17.*

QVÆSTIO XVI.

An Prælati Regulares possint licitè saltim ex vi consuetudinis, ferre censuras solo verbo, sine scriptura &c?

Affirmat absolute Llamas. 1. *part. Metho. cap. 9. §. 25.* ita loquens: Quarta essentialis conditio, ex solo statuto Ecclesiæ, excommunicationis, (vt valida sit) est, vt excommunicans procedat, & sententiam proferat scripto, nisi vbi necessitas, vel consuetudo, quæ est vera legum interpres, contrarium dictauerint. Nam cum hæc conditio sit merè iuris humani, contra illam consuetudo præscriptionem ingerit, & sic in Religionibus nunquam obseruata fuit hæc conditio, nec ibi commodè potuit, vel potest: sed fat est, verbo proferatur, & tenet, vt docet Nauar. *Man. cap. 27. n. 9.* docuit, & Gabriël in 4. *dist. 18. q. 2. art. 7.* Huc vsque Llamas.

Sed certè malè in eo quod pro se citet Nauartum, nam absolute loquendo contrarium omnino docet, loco cit. à Llamas (*sibi num. 9. mihi 8. fine*) per hæc verba: Quæ tamen pœna suspensionis non afficit Episcopos:

Episcopos: quia non fit eorum particularis mentio, quod est necesse, ut ipsi incurrant suspensionem, *cap. Quia periculosum, eod. tit. & lib.* Nec Prælatos Religioforum, quando est periculum in mora, vel constitutiones Ordinis præscribunt aliam formam, vel propter ignorantiam iuris secundum Gabr. *in 4. dist. 18. q. 2. col. 9. can. 7.* qui non satis vigilanter loquitur: quia quando periculum est in mora, etiam alij omittunt sollemnitatem prædictam, per *cap. Constitutionem, sub fin. de sent. excomm. lib. 6.* & constitutiones, nisi essent confirmatæ à Summo Pontifice non possunt derogare iuri communi, *cap. Quod super ijs, de maiori, & obedient. & ignorantia, nisi esset iusta, eos non excusaret, cap. ignorantia, de reg. iur. lib. 6.* Præsertim quod Prælati Religioforum cautius excommunicare debent, quàm sæcularium, propter maiorem charitatem, qua debent esse erga fratres, *argum. notatorum per Pannormit. & in cap. Cum causam, que, de Iudic.* Hucusque meus Nauarrus. Per cuius verba vides, quod non solum ipse, non doceat quod Llamas docet, sed neque Gabriel. Vnde

Clarius respondeo dicendum, quod licite possint Prælati Regulares, aut ex vi consuetudinis, in Religionibus, vbi fuerit introducta & legitime præscripta, (vt est in multis Religionibus tempore visitationis, vt fatetur Archang. *dist. 18. pag. 234. col. 1. lit. C.*) aut ex vi suarum constitutionum aliud præscribentium, dummodo sint confirmatæ à Papa, ferre Censuras solo verbo, absque scriptura, &c. ob rationes assignatas à Nauarro, & Hieronymo Llamas: secus verò loquendo de Prælati in quorum Religionibus, nec vrget dicta consuetudo, nec habent constitutiones à Pontifice Summo confirmatas, contra ordinem præfatum iuris formam in Censuris ferendis statuentes. Sic ex parte Auila *2. p. cap. 2. diff. unica, dub. 3.* ex Nauarro *loc. cit.* & antea Syluest. *excomm. 1. 2. 14.* ibi: Secundò limitatur quoad Religiosos specialiter & rationabiliter, quando statuta sui Ordinis, vel communiter approbata consuetudo aliud haberet.

QVÆSTIO XVII.

An saltem ex vi priuilegij, possint Prælati Regulares absque pœna peccati, & suspensionis, ferre Censuras, verbo tenus, sine expressione cause, &c.

Affirmat absolutè Henriquez *lib. 13. cap. 16. num. 2.* *in corpore capituli,* per hæc verba: At Prælati regularis, si absque scriptis excommunicet subditos, non incurrunt suspensionem. Per priuilegium Leonis X. (*addit it Glossa lit. Q.*) ad Minor. refert suplem. Minor. *fol. 93. concess. 291.* Compend. Mendic. *verbo excommunic. §. 7.* Absolutio quoad fratres, §. 22. *fol. 8.* Claud. & compend. Bernard. *verb. excomm. §. 1.* ita Henriquez.

Alij verò non absolutè id affirmant, sed solum ex casu, quo Prælati Regulares Censuras ferant contra aliquem fratrem in particulari; non verò casu, quo illas ferant per modum statuti, vel ordinationis omnibus fratribus Prouinciæ, aut domus, seu Conuentus, eo quod ad illud habeant priuilegium, non ad hoc. Sic Portel *in dub. Regul. verb. excommunicare, num. 1.* Diana *parte 5. tract. 9. resolut. 7.* & Villalobos *tom. 1. summa tractatu 16. difficult. 7. num. 2.* & in *man. Confessor. cap. 12. num. 7.* vbi sic ait: Algunas condiciones pone el derecho, que se deuen guardar en poner las Censuras. La primera que se ponga por escrito, aunque si se hiziesse sin esso valdria. Y Leon X. concedio que los Prelados de la Orden de los Frailes Menores de la Obseruancia, quando descomulgan algun Fraile en Capitulo ò Comunidad, no esten obligados a poner la por escrito: mas el Prælado

R. P. Leand. de Censuris.

que pone descomunion por via de statuto (como si la pudiesse à todos los Frailes de la Prouincia, ò Conuento, para que no hagan tal cosa) sin escrito, incurrer en la pena de suspension, como los demas, que no ay para esso priuilegio. Ita Villalobos, & ante hos omnes Rodriguez *tom. 2. quest. regul. quest. 69. artic. 3. pag. mihi 294.* Quia solum, inquit, concessit Pontifex, quod Prælati Ordinis Minorum, cum aliquem fratrem propter apostasiam, vel aliam causam excommunicant in capitulo fratrum, vel in communitate, non teneantur proferre sententiam in scriptis, prout in iure, sub pœna suspensionis, præcipitur proferentibus. Sic Leo X. ex verbis cuius constat, non concessisse vniuersaliter, vt nullam sententiam excommunicationis non teneantur Prælati in scriptis proferre: sed tantum illam, quæ per modum præcepti fulminatur contra aliquem fratrem particularem: vt patet ex illis verbis: *Cum aliquem fratrem.* Hæc Rodriguez.

Sed ego distinctius respondeo: primò. Prælati Regulares possunt ferre excommunicationem, & alias Censuras, solo verbo, & sine scriptura, quando illas ferunt per modum sententiæ particularis, contra aliquem, vel aliquos de communitate, propter apostasiam, scilicet, vel aliam causam; quia id expressè continetur in priuilegio Leonis, vt constat, & concedunt Authores vtriusque sententiæ.

Respondeo secundò, Prælati Regulares non possunt, (ex vi dicti Leonis priuilegij) absque pœna peccati mortalis, nec non & suspensionis, ferre solo verbo & sine scriptura, excommunicationem, & alias Censuras per modum statuti, ordinationis, seu præcepti. Vnde nullo modo poterunt ponere Censuras solo verbo, absque incurfione dictarum pœnarum, omnibus fratribus Prouinciæ, vel domus, siue permanenter, per modum statuti; siue ad tempus, per modum præcepti; verbi gratia, ne in diebus, adhuc à Regula vetitis, carnes edant; ne tales domos ingrediantur, vel quid simile. Quia priuilegium Leonis solum loquitur de Censuris, quæ apponuntur fratribus ob puniendum delictum commissum: ergo non est extendendum ad Censuras quæ solent ferri ad præcauenda peccata futura, & apponuntur per modum statuti, aut præcepti. Confirmatur. Quia difficile admodum est, vt Prouinciales, solo verbo, & sine scriptura ponant Censuras omnibus fratribus Prouinciæ: imò nec Prælati Conuentualis omnibus fratribus sui Conuentus, per modum præcepti permanenter: ergo de iis casibus non debet intelligi priuilegium Leonis. Hæc responsio est contra Henriquez.

Respondeo tertio, Prælati Regulares, nequeunt, adhuc dum actualiter visitant suos Conuentus, ferre Censuras per modum præcepti, solo verbo, ex vi dicti priuilegij, ob rationem dictam. Secus aliàs, ex vi consuetudinis, vbi introducta, & præscripta est: aut ex vi suarum constitutionum præscribentium in tali casu, posse Prælatos ferre Censuras verbo tenus, dummodo hæc à Pontifice specialiter sint confirmatæ, vt supra est habitum.

QVÆSTIO XVIII.

An Episcopi ferentes Censuras solo verbo, peccent etiam mortaliter, & incurrant suspensionem per mensem?

Respondeo tanquam certum: peccare mortaliter, (nisi aliàs vrgeat iusta & rationabilis causa, vt infra) non tamen incurrere pœnam suspensionis. Primum constat. Quia *cap. Cum medicinalis, de sent. excomm. in 6.* vbi prohibetur Prælati solo verbo Censuras

E ferre,

ferre, generaliter loquitur, & nullum Prælatū excipit: ergo, quisquis ille sit inferior Papa, peccabit mortaliter, si illius ordini cōtraueniat. Sic expressè Llamas 1. parte *Method. cap. 9. §. 25.* ibi: Sed hæc pœna Episcopos non tangit, etsi peccarent mortaliter. Sic ille, & credo omnes, vt habet Glossa *in summ. dicti capitis.*

Secundum etiam constat. Quia vt prædicta pœna suspensionis Episcopos tangeret, & comprehendere, deberet fieri specialis mentio in dicto capite: at non fit, vt constat: ergo. Maior, in qua potest esse difficultas, clarè probatur, *ex cap. Quia periculum, de sent. excommun. (non, de sent. & re iud. vt habet Llamas) in 6.* vbi habetur, quod Episcopi nullam interdicti, vel suspensionis incurrant sententiã, nisi in sententia sint expressi, per hæc verba: *Quia periculosum est Episcopis, & eorum Superioribus propter executionem pontificalis officij, quod frequenter incumbit, vt in aliquo casu interdicti, vel suspensionis incurrant sententiam ipso facto: Nos deliberatione prouida duximus statuendum, vt Episcopi, & alij Superiores Prælati, nullius constitutionis occasione, sententiæ, siue mandati, prædictam incurrant sententiam vllatenus ipso iure: Nisi in ipsis de Episcopis expressa mentio habeatur.* Sic Innocent. IV. Et sic omnes. Glossa *in summa dicti cap.* vbi ait, quod Episcopus non incurrit suspensionem latam à iure: *Nisi de ipso fiat expressa mentio in constitutione pœnali, puta si dicatur, quod faciens tale quid, vel non faciens, incurrit sententiam excommunicationis, vel suspensionis, etiamsi fuerit Episcopus.* Nauarrus *in sum. cap. 27. num. 8.* Auila *de Censur. 2. parte cap. 2. disput. 1. dub. 3.* Alterius *lib. 3. disput. 4. cap. 3. vers. Vt autem clarius.* Llamas *loc. citato.* Bonac. *disput. 1. q. 1. punct. 8. num. 2.* Bauny *disput. 1. de excommun. quest. 13. pag. 81.* Suarez *de Censur. disp. 27. sect. 1. num. 16. & disput. 38. sect. 2. num. 6. & 7.*

QVÆSTIO XIX.

An Iudex, qui ob euitandum periculum instans, aut, ob aliam iustam causam, ferret Censuras, solo verbo, peccaret mort. & incurreret suspensionem?

Respondeo tanquam certum: quod nullo modo. Quia id clarè indicant *verba dicti cap. Cum medicinalis, nempe: Si quis autem Iudicum huiusmodi constitutionis temerarius extiterit violator, &c.* Nam, qui periculo instante, aut alia causa rationabili suadente, solo verbo Censuras ferret, neutiquam diceretur temerarius violator. Sic Glossa *in d. cap. verb. temerarius.* vbi sic ait: Et per litteram istam putò, quod si excommunicator non fuit in aliqua culpa; puta, non erant necessaria ad scribendum, & periculum erat in mora: credo quod non habeat locum pœna. Sic Gloss. Alterius *loc. cit. vers. Vocatur autem.* Bonacina *loc. cit. num. 2. vers. Tertio eximuntur.* Auila *loc. citato.* vbi ait, quod causa iusta, vt excommunicatio feratur solo verbo, est quando laicus iniuste extrahitur ab Ecclesia, vel Clericus subito per Iudicem fertur ad supplicium, &c. Nauarrus *cap. 27. n. 8.* Quid id probat *ex cap. Constitutionem, de sentent. excomm. lib. 6.* Archang. *dist. 18. pag. 234. col. 1.* sic dicens: Ego teneo, etiamsi periculum non sit in mora, dummodo facti qualitas aliter suadeat, quempiam non in scriptis excommunicantem, minimè prædictam incurrere pœnam. Ratio est, nam Pontifex ait: si quis autem iudicum huiusmodi constitutionis temerarius extiterit violator, per mensum vnum, &c. Modo cum facti qualitas aliter suadeat, vel ratione temporis, vel ratione vsus in oppositum, sicut contingit tempore visitationis in Religionibus; vel ratione alterius causæ rationabilis, qui non scilicet ptis excommunicat, non est temerarius, vti constat, huius constitutionis violator: qua re

nec pœnam hanc incurrere eum debere fatemur. Sit Archangelus.

QVÆSTIO XX.

An Iudex, qui bona fide, aut ignorantia inculpabili, ferret Censuram solo verbo, excusaretur à dictis pœnis?

Respondeo tanquam certum: excusari. Quia qui cum bona fide, aut ignorantia iusta, seu inculpabili iuris, procedit, nullo modo potest dici quod sit legis temerarius violator. Sic Nauarrus *loc. citato.* Alterius *lib. 3. disput. 4. cap. 3.* Bonacina *disput. 1. q. 1. punct. 8. num. 2. vers. Quarto,* ante illos Gabr. *in 4. dist. 18. quest. 2. col. 9.* Syluester *excommun. 1. §. 14.* Angelus *verb. excommunicat. 2. num. 3.*

QVÆSTIO XXI.

An etiam ille Iudex, qui ex inaduerentia Censura, ferret solo verbo Censuras, excusaretur à relatis pœnis?

Negatiuam sententiam tenere Glossam *in cap. Cum medicinalis, de sentent. excommun. in 6.* ait Bonacina *loco citato.*

Sed omnino oppositum respondeo: quia sicut bona fides est potens ad excusandum quem à fractione præcepti, vt diximus *tom. 3. de præcept. Ecclesie.*

Ita est potens inaduerentia legis, seu præcepti, ad excusandum quem à fractione illorum, & consequentur à pœna imposita violatoribus eorum: nam vbi abest culpa, nullo modo adesse debet pœna. Sic sentiunt communiter Doctores. Nec oppositum sentit Glossa. Nam illa non loquitur de illo, qui ex inaduerentia Censuræ, verbo tenus excommunicat; sed de illo, qui ex negligentia, stultitia, vel fatuitate hoc facit.

QVÆSTIO XXII.

An Iudex, qui ex ignorantia culpabili, solo verbo Censuras ferret, incurreret dictas pœnas?

Negatiuam sententiam esse veram, probare quis potest, ex verbis capituli, in quo est prohibitum, solo verbo, sine scripto Censuras ferre: dicitur enim ibi: *Si quis autem Iudicum huiusmodi constitutionis temerarius extiterit violator, &c.* tunc ille: Sed sic est, quod temerarius violator, solum dicitur ille, qui scienter, & dolosè contemnit legem: ergo ille, qui ignoranter, etiam culpabiliter, prætermisso huiusmodi iuris ordine, poneret Censuras solo verbo, absque Scriptura, non afficeretur pœnis in dicto capite apposis. Hanc partem videtur tueri Bonacina *loco cit.* cum se opponat Glossæ iam citandæ.

Affirmatiuam nihilominus sententiam absolutè docet Glossa *in cap. Cum medicinalis, cit. verb. Temerarius.* Vbi inquirens, an ad has pœnas incurrendas, requiratur quod quis sit in dolo? Respondet per hæc verba: Dic contra: quia sufficit quod negligentia, stultitia, vel fatuitate hoc fecerit. Sic Glossa. Quam sequuntur ibi Dominic. Philippus, & Ioan. Andr. & etiam Alterius *cap. 3. citat.* ita loquens: Respondeo ignorantiam culpabilem non excusare ab his pœnis: Quare quamuis Iudex omiserit hunc ordinem definitum ab ipso iure ex negligentia, stultitia, fatuitate, vt loquitur Glossa *in verb. Temerarius,* incurrit

incurrit suspensionem, & aliàs pœnas: quoniam ignorantia eius, quod ad officium proprium pertinet, non excusat. *Instit. de lege Aquil. §. Præterea habetur: Imperitiam in re ad proprium officium pertinente non excusare.* Itaque. Et ante illum, *Nauar. cap. 27. n. 8. in fine,* quatenus ait, quod solum ignorantia iusta potest Iudicem excusare à pœnis in iure positis.

Sed distinctius, & probabilius respondeo dicendum. Quod Iudex qui ex ignorantia, aut negligentia mortaliter culpabili ferret Censuras solo verbo, planè incurreret culpam mortalis peccati, & suspensionis pœnam, etiamsi in Iudice nullus esset dolus. Secus verò si hoc faceret Iudex ex ignorantia, negligentia, aut inaduertentia venialiter culpabili.

Prima pars huius responsionis est nota. Quia ad incurrendam Censuram aliquam, cum sit pœna gravissima, necessum est, quod præsupponatur culpa grauis: ergo ut Iudex, incurrat in dicto casu suspensionem, necessum erit, quod ex ignorantia, quæ sit mortalis, ferat Censuram solo verbo. Ex quo iam constat veritas secundæ partis. Id credo sentiunt, & non aliud Authores secundæ sententiæ. Et innuit Syluest. *excommunicat. 2. num. 4.* Quatenus ad incurrendam hanc pœnam ex negligentia, aut ignorantia iuris, innuit debere esse maximam. Sed de hac materia adhuc *infra*.

Nec fundamentum primæ sententiæ vrget contra nos. Quia in textu vocatur *temerarius violator*, non quia requirat dolum ad contrahendam hanc suspensionis pœnam, sed dicitur temerarius violator, quando Iudex prætermittit Ordinem definitum, voluntariè & spontè, & non propter aliquam iustam causam. Simile habetur *in cap. Periculosa. Ne Clerici vel Monachi lib. 6.* Legatur Alterius *loc. cit. vers. vocatur autem, & vers. Dicendum est, & Archangelus dist. 18. pag. 234. col. 1.*

QVÆSTIO XXIII.

An Prælati, qui in ferendis Censuris non seruat formam in d. cap. Cum medicinalis, præscriptam, maneat eo ipso priuatus per mensem ab ingressu Ecclesiæ, & diuinis Officijs in ea celebrandis?

Respondeo tanquam certum: affirmatiuè. Quia ita expresse habetur *in dicto cap. ut vidimus quest. 1.* his verbis: *Si quis autem Iudicum huiusmodi constitutionis temerarius extiterit violator per mensem unum ab ingressu Ecclesiæ, & diuinis Officijs nouerit se suspensum.* Sic textus. Et *infra* *Caueant autem Ecclesiarum Prælati, & Iudices vniuersi, ne prædictam pœnam suspensionis incurram: quoniam si contingeret eos sic suspensos diuina officia exequi sicut prius, irregularitatem non effugiunt iuxta canonicas sanctiones, super qua non nisi per Summum Pontificem poterit dispensari.* Sic ibi. Et sic omnes Doctores *in d. cap. & in cap. Is cui, eod. tit. in lib. 6.*

QVÆSTIO XXIV.

An Prælati, qui, ob non seruata formam præscriptam in dicto textu, in suspensionem incidit, per mensem, transacto illo, absque alia relaxatione, tollatur suspensio?

Affirmat Glossa *in d. cap. Cum medicinalis, verb. per mensem,* dicens, quod elapso mense, ipso iure restituatur. Quod probat *ex cap. Si quis amodo, dist. 81. & cap. Non est nobis, de sponsalib.* Sed certè, hi per quos probat textus, hanc suam sententiam, nil habent ad propositam quæstionem licèt concernant ad eam materiam.

R. P. Leand. de Censuris.

Secularius respondeo dicendum. Quod verum sit, quod transacto mense, ipso iure restituatur ad suum pristinum statum, & absque alia relaxatione tollatur suspensio, si tamen sententiam seruauit, & peccatum confessus fuerit, aut pœnituerit, nam aliàs, quoad se, semper remanet suspensus, eo quod hæc suspensio incurritur ex peccato mort. non tamen remanebit suspensus quoad alios. Sic ex Hostiens. docet Ioan. Andr. ut habetur *in d. cap. in Addit. ad dictam Glossam.* Quos citat, & sequitur Alterius *lib. 3. disput. 4. cap. 3. vers. Tertio quari potest.*

QVÆSTIO XXV.

An, si Prælati, ob non seruata dictam formam iuris, suspensus, durante mense, celebraret in Ecclesia, aut alia diuina officia exequeretur, eo ipso maneret irregularis?

Respondeo tanquam quid certum: manere irregularem. Quia sic expresse est cautum, *in dicto cap. Cum medicinalis, ut habitum est, quest. 23.* Sic communiter Doctores *in hoc cap. & in cap. Is, cui eod. tit. & lib. 6.* Alterius *loc. cit. vers. Dicendum est Prælatum.* Vbi notat quod prædictus contrahat hanc irregularitatem, siue celebret in Ecclesia, siue extra Ecclesiam, in domo priuata, vel sub tentorio, &c. eo quod suspenditur à Pontifice, non solum ab ingressu Ecclesiæ, sed etiam à diuinis Officijs, hoc est, à duobus actibus, nempe ab actu ingrediendi Ecclesiam, & ab actu celebrandi. Quod secus dicendum foret casu, quo talis Prælati esset priuatus absolute ab ingressu Ecclesiæ tantum, ut priuatur Iudex qui excommunicat prætermittit canonica monitione, *in cap. Sacros. de sentent. excommunicat.* quia tunc solum incurreret irregularitatem in Ecclesia celebrando, non si extra illam, eo quod non est priuatus principaliter à diuinis Officijs, sed ab ingressu Ecclesiæ solum.

QVÆSTIO XXVI.

An, ut Iudex incurrat pœnam dictæ suspensionis, satis sit, ut in ferenda Censura, unicam conditionem prætermittat, etiamsi alias adhibeat?

Respondeo satis esse. Quia *in dicto cap. Cum medicinalis, præcipitur, ut excommunicatio, suspensio, & interdictum promulgentur in scriptis, cura expressione causæ, & copia sententiæ tradatur Reo intra mensem petenti, &c. at qui vnâ ex his conditionibus omittit, violat reuera constitutionem præcipientem illam formam: ergo ipso facto incurrit dictam suspensionem.* Sic Glossa *in sum. in cit. cap. Cum medicinalis, vers. Sed ponamus.* Alterius *lib. 3. disputat. 4. cap. 3. vers. Quarto dubitari.*

QVÆSTIO XXVII.

An huiusmodi pœna incurratur à Iudice non seruante dictam formam iuris, casu, quo Censura careat effectu?

Negat Lopus *allegat. 73. de sentent. excomm. initio, vers. Sed de secundo.* Quia inquit talis pœna est accessoria Censuræ latæ: ergo si principale, firmum non est, nec accessorium erit. *regul. Accessorium, ex regul. iur. in 6.* Huic sententiæ fauent satis Dominicus *in dict. cap. Cum medicinalis, dum ait, fortasse esse veram, & Franc. ibi, §. si quis, num. 3.* dicit esse probabilem.

Negant etiam alij, non absolute, sed limitate sic in in calu presentis distinguendo. Nam Censura caret effectu, vel quia est omnino irrita, vel quia reus, antequam adueniret dies termini assignati, appellauit, vel paruit. Si caret effectu, quia est omnino nulla, tunc inquit, Iudex qui talem Censuram protulit sola voce, aut sine expressione causae, &c. non incurrit praedictam suspensionis poenam. Quia quod nullum est, nullum producit effectum, *cap. Illud, de iureparronat*. Si vero caret effectu, eo quod reus in tempore appellauit, vel paruit: tunc inquit, Iudex qui talem Censuram voce sola protulit, praedictam poenam incurrit: quia in hoc casu, cum Censura valida sit, per accidens est, quod effectu caruerit. Ita Cornejo *de Censur. in gen. disput. 6. dub. 2. quest. 7.*

Sed ego absolute omnino respondeo: in praesignato casu semper incurri à Iudice suspensionis poenam; siue Censura careat effectu, quia omnino nulla; siue quia reus appellauit, aut paruit. Ratio est, quia Summi Pontifices imponentes suspensionis poenam aduersus transgressores ordinis praefati iuris, non habuerunt in consideratione iuris effectum, sed solum factum, & animum facientis: ergo omnino per accidens est, quod Censura careat effectu, etiam ex eo quod sit inualida, ad hoc ut praefati transgressores non incurrant poenam sibi impositam.

Confirmatur. Nam Notarius qui testamentum falsum ordinat, & facit, si formam testamenti retineat, licet ob aliquam causam nullum sit, nullumque sortiatur effectum, potest puniri poena falsi, ut docet Bartol. *in l. quod ergo, §. cum autem, ff. de his qui notan. infam.* ergo similiter si sententia excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, lata contra formam iuris, retineat formam Censurae, quamuis sit inualida, Iudex qui illam tulit, subiectus erit poenis. Sic sentiunt Cardinal. *Clement. 1. opposit. 8. de consanguin.* Felinus *cap. Tua nos, de iureiurand. num. 7. & cap. Ex tenore, de rescript. num. 9. Alterius lib. 3. disput. 4. cap. 3. vers. Sed quamuis.*

Nec fundamentum Lapi vrget multum. Negandum enim est, quod praedicta suspensionis poena, sit accessoria formaliter Censurae latae, sed actus, seu forma, qua illa fertur, non seruato iuris ordine, unde hoc praeposito, quidquid sit de valore, aut non valore Censurae statim ponitur, & confurgit poena afficiens Iudicem inuertentem dictum iuris ordinem, & praepceptum. Ex quo etiam constat quid sit respondendum ad Petrum Cornejo, ex parte nobis oppositum.

QVÆSTIO XXVIII.

An Censura lata in die festo sit licita, & valida?

Negauit Anton. Butrius, ut retuli 3. part. tract. 1. disputat. 5. quest. 37.

Sed clarius respondeo: esse validam, & licitam, quando Censura fertur per modum legis, statuti, aut praepcepti: quia id nullibi est prohibitum, ut *loc. cit.* cum communi Doctorum diximus. Unde Praelatus licite poterit suis subditis, quaecumque sub Censura in diebus festis praecipere. Quando vero Censura fertur ab homine per modum sententiae, tunc aiunt Cornejo *de Censur. in gen. disputat. 6. dub. 3. q. 2. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. 12. Proposit. 3. & penes illum, Sayrus lib. 1. cap. 14. n. 3. & cap. 7. num. 17. Suarez tom. 1. de relig. tract. 2. lib. 3. cap. 30. n. 9. & Vgolin. tab. 1. cap. ult. §. 2. n. 3.* talem Censuram illicitè ferri in die festo, eo quod huiusmodi Censura imponi nequit sine prauiua cognitione causae iudiciali, ut habetur *in cap. Sacros. de sent. excommun. & cap. Nemo 2. quest. 1. & causae cognosci non possunt in die feriato cap. fin. de ferijs*, esse tamen validam si tali die feratur: sicut est valida Censura, quae fertur

sine trina monitione. Sed ego talem Censuram in festo latam non solum esse illicitam, verum etiam inualidam, eo quod quaecumque sententiam datam in die festo à Iudice Ordinario, esse talem, sentio, ut sensi 3. parte tract. 1. disput. 5. quest. 31. 35. 41.

QVÆSTIO XXIX.

An Censura debeat inter diem ferri, ita ut, si in tenebris feratur, factum non teneat?

Affirmatiuam partem posse defendi innuit Glossa *in cap. Consuluit, de offic. & potest. Iud. deleg. verb. Tenebras.*

Sed ego omnino respondeo: quod deberet inter diem ferri: licet si nocturno tempore feratur, factum teneat. *Prima pars* constat *ex cap. Consuluit, cit.* ubi expressè Innocent. III. prohibet; ne Iudicium Ecclesiasticum exerceatur in tenebris: quia iuxta testimonium veritatis: qui malè agit odit lucem.

Secunda verò pars constat, quia aliter factum nullo modo irritatur per dictum caput, aut per alium textum. Sic expressè Glossa *loc. cit. verb. Tenebras*, per haec verba: Quid si Iudex processit in tenebris ad lumen candelae, vel ad contestationem litis, vel sententiam protulit, nunquid valet quod agitur? Credo quod valeat processus, licet procedi non debuerit, dummodo aliud non impediatur, & praecipue si Iudex honestus sit, quod hic non dicatur, quod si processum fuerit non valeat; quia multa fieri non debent, facta tamen valent. Alij fortè contra. Hucusque Glossa. Sic etiam Cornejo *loc. cit. q. 2. pag. 562.*

De conditione requisita ex parte territorij dicam *infra tract. 2. de excommunic.*

DISPUTATIO VII.

De conditionibus, quae subsequuntur post latam Censuram.

QVÆSTIO PRIMA.

An post latam sententiam Censura, debeat necessario sequi Denunciatio, seu Publicatio Censurae eiusdem?

RESPONDEO tanquam quid certum: debere necessario sequi denunciationem, seu publicationem Censurae, aut, ut clarius dicam; debere necessario publicari, & denunciari qui Censuram contraxit. Quia sic statutum est in iure. Nam *in cap. Cura 11. quest. 3.* praecipitur omnibus Episcopis, ut excommunicatorum nomina publice denuntient, ac postea in celebri loco posita cunctis conuenientibus inculcent. Et loquendo de excommunicationis Censura idem definitur *in cap. Peruenit 1. & cap. Pastoralis, §. verum, de appellat. cap. Parochianos, & cap. Conquesti, de sentent. excomm.* Et de interdicto, habetur *in Clement. ult. de censibus.* Et denique de suspensione, *in Clement. 2. de poenis.* Et ita quamuis in iure magis definitum sit de excommunicatione, ob eam nempe causam, quoniam excommunicati vitandi sunt ab aliis, tamen de omnibus aliis Censuris idem cautum est, ut constat, & docent Felicianus, & Vgolinus, quos citat & sequitur Suar. *disputat. 5. sect. 13. num. 1. Alterius lib. 3. disputatione 5. cap. 3. Bonacina disputatione 1. de Censur. questione 1. puncto 13. num. 1. Cornejo de Censur. in gen. disput. 7. &*

& de excomm. disp. 7. Candid. de Cens. disquis. 22. art. 30. dubit. 2. Rastellius de Censur. in gen. q. 3. art. 8. num. 2. pag. mibi 83. Filliuc. tract. 11. cap. 4. q. 10. n. 109. Machado lib. 1. parte 3. tract. 2. docum. 14. num. 1.

Candidus de Censur. disquis. 22. artic. 30. dubitat. 3. Couarruias in cap. Alma 1. parte, §. 2. n. 9. Machado lib. 1. parte 3. tract. 1. docum. 14. num. 3.

QVÆSTIO II.

Quam ob causam fuit instituta Denunciatio, aut publicatio nominis illius, qui Censuram contraxit?

Respondeo primò, quia ut reus posita denūciatione, & eius nominis publicatione, propter ruborem facilius resipiscat. Secundò, quia sic excommunicatus (cuius nominis publicatio magis est necessaria, quàm interdicti, aut suspensi) sit, non in vno tantum loco, sed vbiq; ab omnibus notatus ut infamis, & reiectus ab Ecclesia, & à communi consortio fidelium. Terziò, ut ceteri fideles vitent excommunicatum, nec valeant vllò excusationis preteritu se tueri, si excommunicati consuetudine vtantur, seque eius communioni, & societati adiungantur. Sic Doctores communiter.

QVÆSTIO III.

An post omnem Censuram latam debeat fieri Denunciatio?

Respondeo quod nullo modo: sed solum post Censuram latam contra particularem, & determinatam personam, non contra indeterminatas, & ignotas. Ratio est. Primò, quia eo ipso quod incognita sunt personæ quæ deliquerint in particulari: nequeunt in particulari earum nomina publicari. Secundò, quia denunciatio fit, ut fideles admoneantur, ne cum eo, qui Censura est ligatus communicent: at sic est, quod vitari à fidelibus nequit is, qui ignoratur an sit innodatus Censuris: ergo. Sic Rastellius loc. cit. num. 1. Bonacina, & Candidus loc. citat. Filliucius loc. citato, num. 111.

QVÆSTIO IV.

An Denunciatio semper sit facienda à legitimo Superiori, seu de eius auctoritate?

Negat Geminianus, quem citat, ac sequitur Vgolinus tab. 1. cap. 21. §. 2. circa initium, existimantes, posse à quocumque fieri denunciationem, casu, quo crimen sit aded clarum, notum, ac publicum, ut nulla tergiversatione celari possit: secus iniquum aliàs in aliis casibus.

Sed tanquam certum respondeo: quòd semper, & in omni casu, & euentu sit facienda Denunciatio à legitimo Superiori, vel de eius delegatione. Ratio est, quia fieri denunciatio, est actus executiuus Censuræ: at hic actus est potestatis coercitiuæ, seu correctiuæ: ergo, & legitimi Superioris. Confirmatur specialiter contra Authores primæ sententiæ. Quia si, adhuc in casu ab ipsis signato, denunciatio posset fieri à quocumque, magna sequeretur confusio, & occasio scandalii: ut constat. Deinde. Quia sententia declaratoria criminis & Censuræ propter illud incurfæ, semper antecedere debet denunciationem, quantumvis factum sit notorium, ut infra quæst. 7. dicemus, eo quod sit prorsus inexcusabile moraliter sit impossibile: at sic est, quod sententia declaratoria non potest fieri à quocumque, sed solum à legitimo iudice: ergo ab eodem fieri debet denunciatio. Sic Suar. disp. 3. sect. 13. num. 7. & 8. Filliuc. tract. 11. cap. 4. q. 9. n. 112. Bonac. disputat. 1. de Censur. quæst. 1. punct. 13. Propositione 2. R. P. Leand. de Censuris.

QVÆSTIO V.

An, quando Censura incurfa, fuit lata ab homine, primò & per se debeat fieri denunciatio ab eo, qui Censuram intulit?

Respondeo tanquam certum: quod sic. Quia ad illum pertinet exequi sententiam suam: ex cap. Pastoralis, §. verum, de appellat. Deinde potest fieri denunciatio ab eo, cui tale ministerium fuerit commissum ab ipsomet Prælato qui Censuram tulit, ut habet Glossa in cap. super 2. de offic. deleg. in verb. executorem. Sicque potest, imò & debet fieri ab aliis Pastoribus, & Episcopis, qui fuerint ab eo qui posuit Censuram requisiti. Sic Suarez, Filliucius, & Bonacina loco citat. Cornejo de Censur. in gen. disput. 7. quæst. 1. pag. 562. & de excommunic. disput. 7. dub. unico, quæst. 1. pag. 658. Alterius lib. 3. disput. 5. cap. 3. vers. Secundò dubitari. Candidus loco citato, vers. Dico quintò. Qui idem dicendum putant, & benè cum eadem sit ratio, si Censura incurfa lata fuerit ab statuto; & iure speciali Episcopi, nam tunc eodem modo potest fieri denunciatio, vel ab Episcopo qui talem Censuram tulit, vel ab executeore, cui id ab Episcopo committitur.

QVÆSTIO VI.

An, quando Censura incurfa, lata fuit à iure communi, sit facienda denunciatio ab Ordinario illius loci vbi patratum est crimen, ob quod Censura incurfa est?

Affirmant debere necessariò à dicto Ordinario fieri, Alterius loc. cit. versu, secundò si incurrat, & Cornejo locis nuper cit. q. 2. Filliuc. loc. cit. Quod probant ex Clement. 2. de pœnis, & Clement. 1. de priuileg. & ex cap. De illis 6. q. 3. & cap. 1. de raptoribus.

Sed clarius respondeo dicendum, quod in dicto casu, & potest fieri denūciatio, vel à proprio Ordinario ipsius delinquentis; vel si delictum patratum est in aliena diocesi, etiam ab Ordinario illius: eo quod ratione delicti ibi commissi factus est quoad hoc subditus. Sic expressè Glossa in cap. De illis, cit. verb. excommunicentur. Vbi ex Archidiacono, ita ait: Excommunicentur, scilicet, ab ipsius loci Episcopo, vel in cuius iurisdictione deliquerunt. Sic Glossa. Et Suar. loc. cit. n. 7. ita ait: At verò in Censuris latis iure communi denunciatio fieri potest, vel à proprio Episcopo ipsius delinquentis, vel si in alterius diocesi deliquit, & consequenter ibi Censuram contraxit, ab Ordinario illius loci poterit denunciari. Sic Suarez, vbi aduerte, quod dicit poterit, non debet, denunciari. Sic etiam innuit Bonac. loc. cit. Candid. art. 30. cit. dubit. 3. dicto 4. Machado lib. 1. part. 3. tract. 2. docum. 14. num. 4.

QVÆSTIO VII.

An ante denunciationem Censuræ incurfæ, debeat semper præcedere sententia declaratoria criminis commissi, ob quod Censura fuit lata?

Negant semper præcedere debere, apud Couarruiam vbi infra, Felin. in cap. Rodolphus, de rescript. n. 17. Panormit. in cap. Cum non ab homine 4. de Iudic. col. 12. vers. Sed certè subtiliter, & Dominic. in cap. Cum secundum leges, de heret. in 6. Quia existimant, nullam senten

sententiam declaratoriam requiri, aut necessariam fore, quando crimen ita notorium est, quod nullam excusationem habeat, nec possit vlla tergiversatione celari. Secus, inquit, alias.

Sed probabilius longè, imò moraliter loquendo, certissime, respondeo: semper debere precedere, ante denunciationem Censuræ incurse, declaratoriam sententiam commissi criminis, etiamsi hoc sit notorium. Quia quantumvis tale sit, imò moraliter est possibile, quod sit omnino inexcusabile: ergo non impedit ex eo quod delictum sit notorium, quominus debitus Ordo iustitiæ seruetur, vt sic nemo non auditus damnetur. Sic Couar, in cap. Alma mater 1. p. §. 2. n. 9. pag. mihi 634. vbi sic ait: Ipse verò, adhuc indistinctè potius admitterem eam opinionem, quæ declacrationem requirit ad exequutionem pœnæ, etiam ipso iure impositæ, etiamsi notorium crimen sit, & itidem eius Author: quod praxis recepisse videtur: & plurimum probat textus in dicto cap. Peruenit, & in cap. Inter dilectos, de excessib. pralat. atque ita aduersus Felinum, & alios tenet Hyppolit. in rubric. Cod. de probation. num. 226. Caietanus 2. 2. quæst. 12. art. 2. & Syluester verb. Assassinus, in fine. Sic Couarruias. Et post illum, Suarez disputat. 3. sect. 14. num. 6. & 8. Filliucius tract. 11. cap. 4. quæst. 10. dicto 2. num. 111. Bonacina disput. 1. de Censur. quæst. 1. punct. 13. Proposit. 5. Machado docum. 14. cit. num. 3.

QVÆSTIO VIII.

An ante denunciationem Censuræ incurse, seu, quod idem est, ante declarationem, quod aliquis incidit in eam, debeat necessariò precedere citatio Rei.

Respondeo tanquam certum: debere necessariò, vt sic reus se defendat, & probet suam innocentiam, aut probabilem sui facti excusationem afferat. Ratio est, quia declaratio est actus iudicialis, & consequenter publicus, publicitatè iuris: ergo necessariò est faciendæ cum causæ cognitione, parte citata; patet: quia notitia publica, quæ parit publicitatem iuris, parte citata fit. Sic Rastellius de Censuris in genere, quæst. 3. artic. 7. num. 1. pag. mihi 83. Couarruias citand. & penes ipsum Glossa in Clement. Præsenti, verb. constitit, de censib. & in Clem. Multorum, de pœnis Roman. Decius, & Panormitanus, & alij, præcipuè statim citandi.

QVÆSTIO IX.

An Denuntiatio Censuræ facta sine citatione partis non solum sit iniusta, sed inualida?

Respondeo tanquam certum: esse iniustam, & inualidam. Primum, ex dictis constat. Secundum probatur ex illo principio generali iuris: Contra inauditam partem, nihil potest in iudicio definiri: adhuc, ab ipso Papa; vt ipsemet testatur in cap. 1. de causa possess. & proprietatis: his verbis: Nec nos contra inauditam partem aliquid possumus definire. Et idem habetur in cap. Nos in quemquam 2. quæst. 1. & Clement. Pastoralis, ad finem, de re iudic. l. de vnoquoque, ff. de re iudicata, & sic docent ibi Glossæ, & Felinus, Curtius senior, Cardin. Imola, & Hieronym. Gigas, quos citat & sequitur Couarruias in cap. Alma mater 1. p. §. 9. num. 5. Nauarrus in man. cap. 29. num. 10. & 11. & clarius lib. 5. consil. de sentent. excommunicat. consil. 56. num. 5. vbi sic ait: Cui addo id, quod in proposito plurimum seruit, quod licet excommunicatio, & aliæ Censuræ latæ sine monitione valeant ipso iure secundum receptiorem opinionem: & appellatio, quæ ab

eis fit, non suspendat eas, nec earum effectum, licet deuoluat iurisdictionem ad Superiorem, per ea, quæ habetur in cap. Pastoralis: Declaratio tamen quod aliquis incurrit in illas, non potest fieri absque citatione eius, & antequam audietur, vel contumax iudicetur, etsi fiat declaratio, absque illa citatione, & auditione, est ipso iure nulla, & nullum impedimentum facit, quominus facta per ligatum Censuris valeant. Sic Nauarrus, ex Glossa in cap. Cupientes, §. Quod si per. de elect. lib. 6. Suarez disput. 3. de Censur. sect. 10. num. 15. Alterius tom. 1. lib. 3. disput. 5. cap. 3. vers. Tertio dubitatur. Candidus de Censur. disquisit. 22. artic. 21. dubit. 1. Cornejo disput. 7. de excommunicat. dub. vnico, quæst. 3. Filliucius tract. 11. cap. 8. quæst. 3. dict. 2. num. 223. & antea cap. 4. quæst. 12. dicto 2. num. 118.

QVÆSTIO X.

An, si quando reus citatur ad videndam fieri denunciationem, statim compareat, & delictum suum fateatur, & satisfactionem offerat, possit tunc Iudex iustè illum denunciare?

Affirmandum videtur. Quia denunciatio non est noua Censura, nec amplius ligat, vt habetur cap. Pastoralis, §. vnum, de appellat. ergo non pendet ex eo quod reus delictum fateatur, & satisfactionem offerat: ergo absolutè fieri potest à Iudice delictum commissum, statim ac iuridicè illi de illo constet.

Sed tanquam certum respondeo: non posse tunc Iudicem iustè reum denunciare. Quia statim ac reus subditur Ecclesiæ, & satisfactionem offert, est absoluentus à Censura; nam cum hæc medicinalis pœna sit, cessare debet obtenta salute: ergo iniustè faceret Iudex in nostro casu, procedendo ad denunciationem Censuræ. Licet namque denunciatio non liget amplius; retinet tamen prius vinculum, & aliquo modo illud auget, saltem respectu aliorum, qui ante denunciationem non tenebantur vitare reum, post Concil. Constantiense. Vnde etiam augetur infamia ipsius rei: quæ omnia videntur contra Ecclesiæ intentionem, quæ est, salus delinquentis, & condigna satisfactio, qua obtenta, non vult maius nocuumentum illi inferre. Sic omnino Suarez disp. 3. sect. 10. num. 17. Cornejo disput. 7. de Censur. in genere, dub. vnico. vers. Etsi roges, & disput. 7. de excommunicat. dub. vnico, quæstione 4.

QVÆSTIO XI.

An casu, quo inflicta sit à iure Censura contra committentes aliquod crimen, & sit notorium, illud fuisse ab aliquo patratum, possit tunc Iudex, nulla præmissa citatione, deuenire ad denunciationem, & declarare delinquentem censuratum?

Respondeo posse tunc. Quia in criminibus, quæ ipso iure habent Censuram annexam, cum ob facti notorietatem, noua citatio, necessaria non sit, & Censura iam sit contracta, statim potest ad denunciationem procedi, nulla præmissa citatione. Sic colligitur ex cap. Bona memoria 1. de elect. c. Euidencia, de Accusat. cap. Illud, de Cleric. excomm. ministran. & ex cap. Manifesta 2. quæst. 1. & docent Nauarrus cap. 27. num. 10. Syluester verb. Excommunicat. 1. §. 12. & 13. Suarez disputatione 3. sect. 10. numero 18. Alterius libro 3. capite 3. disputatione 5. dubio 3. & ante illos Abbas in cap. Parochianos, numero 2. de sentent. excommunicat.

QVÆSTIO XII.

An, si quis citatus à Iudice ad videndam fieri denunciationem incurſa Censura ab homine lata, appellet; tunc poſſit Iudex adhuc prædictum reum citatum denunciare?

Negant abſolutè, Sanchez tom.1. conſil. lib.3. cap. unico, dub. 32. num. 243. Nauarrus in cap. Cum contingat, de reſcript. cauſa 5. Couarruias in cap. Alma 1. part. §. 10. num. 4. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe Iudicem tunc reum citatum denunciare, aut declarare incidiſſe in Censuram. Quia appellatio à Censura ab homine lata non impedit denunciationem, vt habetur in cap. Paſtoralis, §. verum, de appellat. & cap. Cum contingat, de offic. delegati, & cap. Is qui, de ſentent. excomm. in 6. Vbi expreſſè cauetur, quod appellatio interpoſita poſt ſententiam latam, & contractam excommunicationem, non impediatur eius effectum, nec denunciationem: ergo optimè poterit Iudex, non obſtante appellatione ad denunciandum reum progredi, etiam ſi alioquì appellationem admiferit, dummodo ſit Iudex ordinarius: nam ſi ſit delegatus, & velit reum denunciare, oportet, vt id faciat antequam appellationem admittat, nam ſi ſemel & prius illam admittat, non poterit poſtea denunciare, eo quod iam ceſſet eſſe Iudex in illa cauſa, iuxta cap. Paſtoralis, §. Præterea, & §. Cum autem, de offic. deleg. vbi videri poſſet Abbas num. 23. Sic Gloſſa in ſumm. in cap. cit. Suarez diſputat. 3. ſect. 15. num. 18. Filliucius tract. 11. cap. 4. quaſt. 12. num. 117. Cornejo diſput. 7. de excomm. dub. unico, quaſt. vlt. & alij. Legatur Machado lib. 1. parte 3. tractatu 2. docum. 14. num. 5. vbi varios modos dicendi in hac quaſt. refert, ex quibus nullum expreſſè ſequitur.

QVÆSTIO XIII.

An ſaltem appellatio à Censura contra ignorantem lata, impediatur iudicem, ne reum denunciaret?

Affirmat Vgolinus tab. 1. cap. 21. §. 2. num. 4. Sed ſub diſtinctione ſic reſpondeo dicendum, quod aut ignorantia eſt talis, quæ poſſet excuſare à Censura, vel non. Si poſſet excuſare, impediatur denunciationem in foro interiori; imò, & in exteriori, ſi de tali ignorantia in foro exteriori conſtiterit. Si verò talis ſit ignorantia, quæ non poſſit excuſare à Censura, tunc nullo modo appellatio impediatur denunciationem: quia cum in eo caſu liget Censura, affert ſecum executionem, & ideo conſequenter habet locum denunciatio iuxta diſpoſitionem textus in dicto cap. Paſtoralis, cit. Sic Suarez loc. cit. num. 19. Filliucius num. 117. cit.

QVÆSTIO XIV.

An ſaltem, Denunciatio Censura à iure lata, vel alterius, quæ ipſo facto contrahitur, poſſit, per appellationem à ſententia declaratoria criminis, impediari?

Reſpondeo poſſe impediari per dictam appellationem, caſu, quo non conſtet aliàs, reum incidiſſe, & deliquiſſe in Censuram aliquam ob tranſgreſſionem legis, aut Canonis, ſed ſolum eſt dubium, an incidit in Censuram legis, v. g. an percuſſerit Clericum; necne: an ex cauſa eum excuſet ab excommunicatione; quia tunc deferendum eſt appellationi, vt habetur in cap. Peruenit, de appellat. Secus

verò dicendum, ſi conſtaret reum incidiſſe in Censuram, itavt nulla tergiverſatione poſſet celari; quia tunc etiam poſt appellationem poſſet denunciari cenſuratus, vt expreſſè habetur in cap. Parochianos, de ſentent. excommunic. Et bene quidem, quia iam tunc eſſet virtualiter appellare à ſententia, vel poena ipſa Canonis, aut legis (quod fieri nequit) aut velle illam eludere. Sic Abbas in d. cap. Peruenit, num. 2. Innocent. in cap. Paſtoralis, §. verum, de appellat. Alterius tom. 1. lib. 3. diſput. 5. cap. 3. dub. 4. pag. 318. Suarez diſput. 3. ſect. 15. & vlt. n. 19. Filliucius tract. 11. cap. 4. num. 118. Qui id colligunt ex iis, quæ tradunt Nauarrus in cap. Cum contingat, de reſcript. cauſa 5. & Couarruias cap. Alma mater 1. part. §. 10. num. 4.

QVÆSTIO XV.

An ſemper quod Censura lata eſt iuſta, poſſit, & teneatur Iudex, denunciare?

Reſpondeo quod ſemper, per ſe loquendo, poſſit; non tamen ſemper ad id, ſub culpa teneatur. Primum ex ſe conſtat: quia ſi Censura lata eſt iuſta, non eſt dubium, quin iuſtè per ſe loquendo, ſubſequi poſſit denunciatio. Dixi autem, per ſe loquendo: nam per accidens, ratione ſcandali, vel periculi, poſſet Iudex obligari ad non denunciandum. Secundum etiam liquet. Quia vbi non adest obligatio ad denunciandum, interdum poſſet ratio perſuadere, vt denunciatio omittatur, aut differatur, vt ſic minor infamia, & nocumentum proximo inferatur, cum nonnunquam denunciatio reddat difficiliorem abſolutionem à Censura: ergo tunc omitti poſſet à Iudice abſque peccato. Sic, ex parte, Alterius loc. cit. cap. 4. in principio. Qui & notat, quod non ſit vniuerſaliter affirmandum, quod quoties Iudex non teneatur aliquem cenſuratum denunciare, ſemper peccet, ſi denunciaret: nam id relinquendum, inquit, eſt prudentiæ Iudicis, ſi exiſtmet ob aliquas probabiles cauſas, eſſe bonum, & vtile denunciationem facere. Suarez diſput. 3. ſect. 15. num. 1. Filliucius tract. 11. cap. 4. quaſt. 10. num. 113. Bonacina diſput. 2. de Cenſur. quaſt. 1. punct. 13. Propoſit. 3. vbi ſic ait: Iudex non ſemper teneatur ad huiusmodi declarationem, & conſequenter ad denunciationem, niſi aliud ratio boni priuati vel communis ſuadeat, vt quando pars inſtat, aut quando denunciatio ita bono communi conducit, vt ſuperior teneatur ex officio illi conſulere, Sic ille.

QVÆSTIO XVI.

An, quando ſententia Censura fuit iniuſta, teneatur Iudex, qui illam tulit, ad non denunciandum?

Reſpondeo tanquam certum: teneri ſub mortali, ſaltem regulariter loquendo, ad non denunciandum reum. Quia id nihil aliud eſſet, quàm proſequi iniuſtitiam inchoatam, & iniuſtam ſententiam executioni mandare: quod de ſe mortale eſt. Sic Suarez, & Filliucius loc. cit. & omnes id tanquam indubitatum docentes: ſolùmque grauiter dubitantes de executoribus loquentes, an videlicet, quando denunciatio Censuræ eſt facienda ex præcepto ſacrorum Canonum, poſſit, aut debeat executor, cui committitur: vt quempiam publicè denunciaret cenſuratum, illam prætermittere, & non denunciare, in caſu, quo ei euidenter conſtet, ſententiam Censuræ ab ipſo Iudice latam fuiſſe nullam; aut validam ſed iniuſtam, &c. de quibus in ſequentibus dicemus quaſtionibus.

QVÆSTIO XVII.

An, quando executori certò constat, sententiam Censuræ esse nullam, possit illam licitè denunciare?

Respondeo tanquam certum: non posse licitè tunc illam denunciare. Quia sic clarè desumitur ex cap. Super eo, de crimine falsi. Vbi à Lucio III. laudatur executor, eo quòd sententiam auctoritate litterarum falsarum latam noluerit executioni mandare, quia videlicet, talis sententia nulla erat. Rursusque præcipitur ei ab eodem Pontifice, vt quoties aliqua scripta sub nomine Papæ destinata, redarguenda viderit falsitatis, nullam eis fidem exhibeat, nec obseruet. Idemque constat ex cap. Litteras, de offic. Deleg. & docet Abbas ibid. num. 2. & Glossæ in text. cit. Et ratio est, quia nullo modo licet peccare ad instantiam, adhuc Iudicis præcipientis, cum magis oporteat obedire Deo, quàm homini: sed denunciare Censuram nullam, est exequi falsitatem, cum ex parte Rei non sit Censura ligatus, & declaratur Censura ligatus: ergo est peccatum, & mortale. Patet, quia illa falsitas, seu mendacium est graue, cum sit perniciosum, & iniuriosum. Sic Suarez disp. 3. sect. 15. num. 6. Rastellius de Censur. in gen. quest. 3. artic. 7. n. 5. Alterius tom. 2. lib. 3. disput. 5. cap. 4. pag. 321. vers. Deinde, in fine, & vers. His positis, ex Glossa in cap. Pastoralis, §. quia vero, de offic. Deleg.

QVÆSTIO XVIII.

An, quando sententia Censuræ est iusta, secundum allegata, & probata; tamen executori, per scientiam, aut notitiam priuatam, constat in re esse iniustam; debeat executor ipse, si Superior ei præcipiat, dictam sententiam denunciare?

Negandum videtur. Quia in dicto casu, reuera Censuræ sententia est secundum se iniusta: ergo illam exequi erit intrinsecè malum, quia exequi sententiam iniustam, est ad iniustitiam cooperari, vel potius ipsam iniustitiam efficere: ergo quomodocumque id constet executori, nullo modo poterit talem sententiam denunciare.

Sed oppositum omnino respondeo: & dico, quod tunc executor, verè teneatur exequi præceptum Iudicis Superioris, & sententiam Censuræ ab ipso latam pronunciare. Quia id expresse videtur diffinitum ab Innocent. III. cap. Pastoralis, §. quia vero, de offic. & pot. Iud. deleg. vbi ad similem questionem propositam his verbis: *Quia verò sapè contingit quod executio sententia ordinario demandatur: quasiuisi, an si ipse iniustam esse cognouerit, debeat eam executioni mandare; an sit ei potius subsistendum?* Sic Innocent. respondet. *Attendentes itaque, quod non cognitio, sed executio tantum demandatur eidem: respondemus, quod cum ordinarius teneatur obsequi Delegato, etsi sciat sententiam illam iniustam, exequi nihilominus tenetur eandem, nisi apud eum efficere possit, vt ab hoc onere ipsum absoluat.* Sic Pontifex. Ex cuius verbis clarè apparet: quòd Iudex ordinarius, cui à Delegato Papæ executio sententiæ demandatur, teneatur obsequi Delegato, & sententiam illam executioni mandare, etiam si sciat illam esse iniustam; nisi aliàs efficere possit, vt ab illo mandato eum absoluat.

Deinde probatur ratione desumpta ex prædicto textu. Quia mero executori, non committitur causæ cognitio, sed mera executio: ergo ad ipsum non spectat discernere an iustè, vel iniustè iudicatum sit: ergo verè tenetur exequi Censuræ sententiæ, etiam si

cognoscat, per priuatam scientiam, illam esse iniustam. Sic Suarez disput. 3. sect. 15. num. 7. Alterius lib. 3. disputat. 5. cap. 4. pag. 322. col. 1. vers. secundo dicitur. Omnino ex Suario, quem semper ferè ad vnguem sequitur, cum tamen eum, rarissimè citet. Rastellius de Censur. in gen. quest. 3. artic. 7. num. 8. pag. mihi 85. Filliucius tract. 11. cap. 4. quest. 11. num. 114.

Nec obstat fundamentum pro contraria parte adductum, quia responderetur, quod licet reuera in dicto casu, sententia Censuræ secundum se sit iniuste, & intrinsecè mala, hoc tamen solùm est materialiter, non formaliter: quoniam executor non intendit illam exequi, vt est iniusta, sed vt est iusta, scientia publica. Vnde sicut occisio hominis ad sui defensionem, est intrinsecè malum materialiter, & non formaliter, cum non sit intenta occisio, sed defensio, & propterea non est peccatum: ita in nostro casu est dicendum.

QVÆSTIO XIX.

An idem sit dicendum in casu, quo executor habeat scientiam priuatam de iniustitia Censuræ; ignorat autem, vel dubitat, an sit iusta secundum allegata, & probata?

Respondeo idem esse dicendum. Tunc namque non solùm potest, sed etiam debet executor sententiam Censuræ exequi, denunciando reum censuratum, si ab eo, qui potestatem habet præcipiatur: dummodo executor non possit commodè se excusare, vel superiorem à priori sententia mutare, aut rogare, vt ipsum ab officio liberet: iuxta præscriptum cap. Si quando, de rescript. ibi: *Quia patienter sustinebimus, si non feceris, quod praua nobis fuerit insinuatione suggestum.* Quo facto si superior nolit fidem illi adhibere, nec ab officio executoris eximere, tunc, vt diximus, non solùm potest, sed debet Superiori obedire, vt constat ex d. cap. Pastoralis, §. quia vero, in illis vltimis verbis: *Etsi sciat sententiam illam iniustam, exequi nihilominus tenetur eandem; nisi apud eum efficere possit, vt ab hoc onere eum absoluat.* Sic Suarez loc. cit. num. 8. Alterius loc. cit. vers. Tertio dicitur. Filliuc. n. 114. cit.

QVÆSTIO XX.

An item, idem sit dicendum, casu, quo mero executori constet, sententiam esse iniustam, secundum allegata, & probata; an videlicet, tunc etiam debeat talem Censuræ sententiam exequi?

Respondeo nullo modo esse idem dicendum. Quia tunc neque debet, neque potest talem sententiam exequi. Primo, quia, vt habet Glossa in cit. cap. Pastoralis, §. quia vero, verb. Etsi sciat, non semper obediendum est Iudici, si euidenter iniquum est mandatum ipsius, siue contra ius; cap. Quid culpatur 23. quest. 1. & cap. Non semper, & duob. seq. 11. quest. 3. ergo neque in presenti.

Secundo, quia tota ratio parendi Iudici præcipienti executionem sententiæ Censuræ, quæ in re est contra innocentiam partis est, quia talis sententia vel cognoscitur, vel præsumitur iusta secundum allegata & probata: ergo quando cognoscitur, etiam secundum hanc rationem, esse iniustam, nulla ratione potest obediri; nam tunc nullus relinquitur locus præsumptioni. Sic omnino Suarez loc. cit. num. 9. Alterius loc. cit. vers. Quarto dicendum est. Filliucius loco cit. num. 115. Rastellius de Censur. in gen. quest. 3. artic. 7. num. 6. pag. 84.

personas singulares, vt cautum est in cap. Si habes 24. q. 3. ex August. epist. 75. aduersus Auxilium Episcopum, qui excommunicauit filium Clascianum, cum coniuge, & cum tota familia sua, quæ non peccauerat. Sic Couar. 2. variar. cap. 8. & in cap. Alma, p. 1. §. 9. n. 3. vers. Hac & alia multa. Suar. disp. 4. sect. 1. n. 2. Henriq. lib. 13. cap. 50. n. 2. in Glossa lit. I. Vgol. tab. 1. cap. 17. §. 8. Sayrus lib. 1. cap. 9. n. 29. Auila p. 5. disp. 3. dub. 1. Bonac. punct. 3. cit. n. 3. Cornejo loc. cit. q. 2. Filliuc. loc. cit. dict. 3. n. 157.

QVÆSTIO III

An Censura imponi possit pro peccato omnino interiori, & per se occulto, quod quidem solo corde committitur, & intus retinetur?

Affirmant plures, tam Canonistæ, quàm Theologi: existimantes Ecclesiam habere iurisdictionem directam in actus humanos purè internos, nempe in actus mentis, & voluntatis, ac proinde posse illos præcipere, ac prohibere etiam sub Censura.

Probant primò, quia peccata purè occulta, & interna possunt reseruari à Pontifice, vt diximus etiam Nos 1. part. tract. 5. de pœnit. disputat. 12. quæst. 7. ergo etiam poterunt puniri quauis Censura.

Secundò, quia potestas Ecclesiæ est spiritualis & à Deo accepta Ioan. 21. & Matth. 26. Quodcumque ligaueritis super terram, &c. ergo potest punire peccata purè interna & (vt ita dicam) purè spiritualia, per Censuras, saltem in foro interiori incurrendas.

Tertiò, quia Ecclesia de facto punit Censuris actus omnino internos: ergo. Probatur antecedens: primò ex 1. Concilio Tolet. in Confess. fidei, vbi dicitur: *Qui dixerit, aut crediderit mundum hunc non esse à Deo Omnipotentem factum, anathema sit.* Vbi expressè distinguitur actus exterior dicendi, ab interiori credendi, & ita vterque seorsum ab altero excommunicatione punitur. Secundò, ex Clement. 1. de heret. §. verum, vbi excommunicantur Inquisitores, qui odij, vel amoris, lucti aut commodi temporalis obtentu, contra iustitiam, vel conscientiam suam, aliquid fecerint contra hæreticos non faciendum, aut omiserint quod facere contra illos debuissent: ergo, &c. Ita sentiunt Glossa in Clement. cit. verb. *Es ipso incurrant.* Vbi ita ait: Hic patet apertè quod constitutio Ecclesiæ militantis ligat crimen omnino occultum quoad pœnas suspensionis, & excommunicationis. Et infra: Ex his videtur indubitatum, quod Archidiaconus habebat pro dubio, & disputationi relinquebat in Decretali cum quis, de sent. excomm. lib. 6. An hæreticus omnino occultus sit excommunicatus? Ioan. tenet quod sic 34. q. 1. in sum. & in Gloss. seq. de pœnit. dist. 1. cogitationis. Placet etiam Goffr. & Raym. in summa, de heret. Et infra: Quare de plano fateamur quod constitutio militantis Ecclesiæ ligat omnino occulta: non tamen nominatim de illis iudicat Tribunal Ecclesiæ: imò ipsa Ecclesia in quantum per hominem iudicat hominem nominatim, & in quantum est collectio fidelium, ligatos sic occultos habet pro solutis, de sent. excomm. à nobis 2. Ita Glossa. Et etiam Abbas in cap. 2. n. 13. de offic. ordinan. & in cap. Extirpanda, §. qui verò, n. 12. de prabend. d. Anton. 3. p. tit. 24. cap. 7. Felin. in cap. Porrò, de sent. excomm. Arelat. in tract. de heret. q. 9. Gerson lect. 3. de vita spirit. anima. Adrian. quodlib. 8. art. 1. & in 4. q. 2. de Confess. Albertin. tract. de heret. q. 33. Albert Pighius lib. 6. de Eccles. Hierarch. cap. 16. Medina C. de oratione, q. 15. Ambros. Catherin. contra Caiet. super Summul. verb. Et nota, de excomm. & verb. Hæreticus. Maior in 4. dist. 12. quæst. 7. §. contra primam. Rosella verb. Absolut. 1. n. 28. & verb. Hæresis. Corduba lib. 4. quæst. Theolog. quæst. 13. Rojas tract. de heretic. 1. part. num. 140. & 267.

Sed longè multò verius, multòque probabiliùs re-

spondeo dicendum: Quod nulla Censura, siue à iure, siue ab homine, possit validè ferri pro peccato omnino, & purè interiori, quod ex se, & propria natura occultum est, nec potest aliter quàm per cogitantis reuelationem cognosci.

Probatur primò, quia Ecclesia non iudicat de occultis, sed de manifestis: ergo Ecclesia nequit peccata per se occulta vllò modo punire; patet consequentia, quia de quibus Iudex non valet iudicare, minimè potest ea Censuris punire. Antecedens verò expressè habetur in cap. Tuanos, & cap. Sicut tuis, in fine, de Simonia, cap. Erubescant 32. dist. cap. Christiana 32. q. 5. cap. Si quando 16. quæst. 6. cap. Consulisti 2. quæst. 4. Vnde exiit axioma iuris: *Non habent latentia peccata vindictam.*

Secundò, quia nulla Censura Ecclesiastica potest infligi, nisi ab ipso iure, vel ab homine: sed à nullo ex iis potest infligi propter peccata omnino occulta: ergo. Minor probatur. Quia in primis non potest infligi ab homine, cum hic non possit cognoscere crimen intra cordis recessum absconditum, cum solus Deus sit scrutator cordium: ergo nequit propter illud Censuræ pœnam inferre, cum nullus Iudex possit aliquem punire, nisi propter crimen sibi iuris ordine notum. Rursum, nec potest infligi à iure; quia authoritas, & potestas legislatoris non se extendit, nisi ad ea, quæ ab ipso legislatore cognosci possunt: at sic est, quod ea quæ omnino intra mentè nostrâ occulta manent nequeunt cognosci: ergo neque puniri aliquo humano iure.

Sic sentiunt communiter Theologi cum D. Th. 1. 2. q. 91. art. 4. Caiet. 22. quæst. 11. art. 3. & q. 104. art. 1. & in summa, verb. Hæresis, vers. Aduerte secundò. Paludan us in 4. dist. 13. quæst. 3. art. 1. concl. 8. & dist. 15. q. 5. art. 2. & dist. 17. q. 2. art. 2. Durand. dist. 17. quæst. 8. & 14. Gabriel dist. 15. q. 2. dub. 5. & lect. 64. in Canone Missæ, lit. N. Sor. in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. & dist. 22. q. 2. art. 1. col. 4. & art. 3. col. 9. & lib. 10. de Iust. & Iure, q. 5. art. 5. concl. 6. Almayn. de potest. Eccles. cap. 3. D. Anton. 3. p. tit. 13. cap. 4. §. 7. & tit. 24. (non 23. vt citat Alterius; nec 25. vt habes apud Henriq.) cap. 4. licet postea cap. 7. oppositum dicat, & ideo hic, pro prima sententia rectè à nobis est citatus. Syluest. verb. excomm. 7. q. 2. num. 3. & 4. Qui pro hac parte citat Archid. Summam Angelic. Ioan. de Anch. & Cardinalem, Tabiena verb. excomm. 5. casu 4. num. 4. Armilla verb. Hæresis, §. 1. Castro lib. 2. de iusta heret. punit. cap. 18. & lib. 2. de potest. leg. pœnal. cap. vlt. concl. 1. Driedo lib. 3. de libert. Christ. lib. 3. c. 5. Hostiens. in cap. Mulieres, de sent. excomm. Iulius Clarus prædic. vers. hæres. Nauar. de pœnit. cap. Cogitationes, dist. 1. & in man. cap. 23. n. 38. (non cap. 11. num. 17. vt citatum inuenies apud Alterium, nam ibi nil ad propositum inueni) & in cap. 27. num. 56. Couar. in 2. p. relect. sup. reg. Peccatum, n. 7. (non item in 1. p. relect. in cap. Alma mater, §. 11. n. 4. quia nec ibi aliquid) Henriq. lib. 3. de pœnit. cap. 14. §. 6. lit. H. & lib. 13. de excomm. cap. 17. §. 2. Medina 1. 2. q. 91. art. 4. & q. 100. art. 9. Simanc. in Cathol. institut. cap. 42. Rodrig. in explicat. Bullæ, §. 9. n. 71. Gutierrez qq. Canon. cap. 13. n. 28. Suar. disp. 4. sect. 2. n. 1. & 16. Alterius lib. 3. disp. 1. cap. 2. col. 4. vers. Modò his annotatis. Valq. tract. de excomm. dub. 13. n. 2. Sanch. lib. 9. de Matrimon. disp. 32. Valent. 2. 2. disp. 7. q. 3. punct. 2. Salas disp. 9. de legib. sect. 1. Egid. disp. 13. de Censur. dub. 8. n. 71. Reginald. lib. 9. n. 158. Auila 1. p. (non 5. vt legi apud Bonacinam) dub. 10. conclus. 1. Qui pro hac parte citat Cordub. loco à nobis pro contraria citato. Sed malè. Hurtad. de Censur. in comm. diff. 11. Filliuc. tract. 11. cap. 6. q. 3. num. 162. Bauny de Censur. in comm. q. 14. Assertionem 4. & tract. 2. de excomm. disput. 1. q. 7. vers. Inferitur secundò. Laymann tom. 1. tract. 4. cap. 4. Assert. 2. & tract. 5. cap. 5. Assert. 1. Luyf. Turrian. de Censur. disp. 4. dub. 2. Sayr. lib. 1. cap. 9. & lib. 3. cap. 1. Vgolinus tab. 1. cap. 9. §. 10. Cornejo de Censur. in gen. disput. 8. dub. 3. Rastellius de Censur. in gen. quæst. 4. art. 1. num. 4. pag. 92. Faber in 4. dist. 25. quæst. 1.

quest. 1. disp. 4. cap. 2. n. 53. Diana parte 1. tract. 5. resol. 1. & p. 5. tract. 9. resol. 48. Candidus de Censur. disquis. 22. art. 7. num. 3. Villalobos tract. 16. diff. 9. n. 1. Machado lib. 1. parte 3. tract. 2. docum. 9. num. 4. Palao disputat. 1. punct. 7. num. 4.

Ad primum in contrarium, concessio antecedenti, neganda est consequentia. Quia ut loco citato diximus, ad reservationem sufficit negare iurisdictionem, & facultatem absoluendi: at verò ad censurandum, est necessarium ferre iudicium de peccatis humano modo, ac proinde de re externa, & aliquo modo sensibili: ex quo constat, quod primum fieri possit, non secundum.

Ad secundum, concessio etiam antecedenti, neganda est item consequentia. Ratio est: quia cum prædicta Ecclesiæ spiritualis potestas in hominibus humano modo resideat, necessariò debet humano modo exerceri, & ita solum potest extendi ad ea, quæ homines cognoscere possunt, opera sensibilia externa; aut etiam spiritualia, signis sensibilibus manifesta.

Ad tertium dicendum est, quod Ecclesia nullo modo puniat Censuris actus merè internos, nisi aliàs verbò, vel alio signi exteriori manifestentur: Et ita punit Censuris illum, qui crediderit mundum hunc non esse à Deo factum, casu quo suam hæresim aliquo signo exteriori expresserit. Deinde Inquisitores excommunicantur, non ob solum odium, vel amorem, aut lucri spem, sed propterea, quod exterius aliquid faciunt, quod est prohibitum fieri ex tali effectu, odij, nempe, vel amoris, &c. Vnde Inquisitores nullo modo incurrunt excommunicationem, quamvis ex odio, vel amore, &c. procedunt in causa fidei, nisi quando signo aliquo exteriori indicant facere aliquid contra iustitiam, vel conscientiam suam contra hæreticos, &c. ex odio, vel lucri gratia, &c.

QVÆSTIO IV.

An saltem, possit imponi Censura pro peccato per accidens occulto; hoc est, pro peccato, quod non solum corde committitur, sed voce, aut opere manifestatur, testem tamen non habet?

NEgat adhuc Durandus, apud Rastellium (infra citandum) sic dicentem: Secunda opinio est Durandi 4. sentent. dist. 17. q. 8. & 14. dicentis, Ecclesiam non habere auctoritatem super interna tantum, nec super interna informantia externum secretum. Tum, quia non potest prohibere id cuius transgressionem punire non potest, cum potestas directiua, & coercitiua sint simul. D. Thom. 1. 2. q. 109. art. 9. actus autem internus quamvis informet externum secretum, non tamen potest puniri ab Ecclesia, cum illum ignoret. Tum etiam, quia potestas data est Ecclesiæ à Christo ad pascendum: sed Ecclesia non potest pascere per actum internum, quia Ecclesia est sensibilis, ergo oportet, ut pascat per sensibilia: igitur fideles non possunt pasci quoad internum insensibile, quamvis informet externum secretum; secretum enim probari non potest: & tandem quia in cap. Cogitatio, & in cap. Cogitationis pœnam, de pœnit. dist. 1. dicitur: interna pœnam non mereri. Hucusque Rastellius ex Durando, referens huius sententiam.

Sed certè Rastellius haud benè refert sententiam Durandi. Nam in primis, hic Author expressè fateatur, Ecclesiam habere auctoritatem super peccata per accidens occulta, aut (quod idem est) super peccata interna informantia externum secretum. Id namque planè constat, per hæc verba, quæ scripsit q. 8. cit. n. 7. si autem (inquit Durandus) peccatum procedit exterius per dictum, vel factum, occultum tamen alijs, tale peccatum benè subiacet potestati humane, sed iuste puniri non potest propter defectum probationis, unde ius non deficit,

sed probatio, quia si posset probari posset iuste puniri. Ita Durand. ibi. Et q. 14. n. etiam 7. expressè ait, posse Ecclesiam punire peccata interna informantia externum secretum, sententia excommunicationis, ipso facto incurrenda, per hæc verba: Si autem statuto huic (intellige, confitendi peccata etiam occulta per accidens) esset annexa pœna excommunicationis, tunc non confitens omnia peccata sua semel in anno, ipso facto esset excommunicatus: sed illa excommunicatio, quamdiu esset alijs ignota, ligaret solum eius conscientiam, & posset se vellet, subtrahere se à communione aliorum fidelium. Sed alij non tenerentur vitare ipsum, nisi spontè fateretur se excommunicatum. Hucusque Durandus. Ex cuius verbis aperte constat, non amplecti sententiam, quam illi imputat Rastellius. Melius potest citari pro hac parte, Croufers in Reg. S. Franc. capite 7. lectio 4. Vbi expressè censet esse probabile, hæreticum externum, qui denunciari saltem non potest, non esse excommunicatum.

Sed tanquam certum respondeo: validè, & rectè posse imponi ab Ecclesia per legem, Canonem, aut statutum generale, pœnam Censurarum pro peccato per accidens occulto, aut (quod idem est) pro peccato interno informantia externum secretum: non tamen per modum sententiæ, & nominatim, quamdiu manet sic occultum.

Prima pars huius responsionis constat primò ex iure cap. Porro, de sentent. excomm. & cap. Clericis de immunit. Eccles. in lib. 6. & in Extranaug. cum detestabile de Simon. In quibus non solum peccata externa, sed & occulta per accidens, Censuris excommunicationis, & suspensionis plectuntur.

Secundò id constat ratione. Quia prædicta peccata sunt occulta per accidens: ergo per se subiiciuntur Ecclesiæ iudicio: ergo validè, & rectè possunt ab illa pœnis Censurarum puniri in foro exteriori.

Secundà verò pars responsionis, etiam constat. Quia peccatum occultum per accidens, quamdiu manet occultum, puniri non potest, publica, & exteriori punitione; cum ex vna parte, legitimè probari nequeat, & ex altera, non expediat ad rectam Ecclesiæ gubernationem obligare hominem, ut seipsum prodatur, cum id contrarium legi naturæ sit: ergo peccatum occultum per accidens, quamdiu sic manet occultum, nequit per modum sententiæ, aut nominatim, Censuram pœna puniri. Et hoc solum voluit Durandus, & probant argumenta pro ipso facta. Sic docent omnes Doctores, (vno excepto) legantur citati quest. antecedenti, præcipuè Henriquez lib. 13. cap. 17. n. 2. vbi in lit. K. refert Caiet. Nauar. Couar. Simanc. Perez, Castro, Cordub. Victoriæ, Peñam, Bañez, & alios Recentiores. Suar. loc. cit. n. 17. Alterius cap. 2. cit. concl. 2. Auila loc. cit. concl. etiam 2. Candidus loc. cit. dubit. 2. num. 4. Cornejo loc. cit. dub. 3. in fine, & alij, ex dictis concludentes, hæreticos per accidens occultos, esse ipso iure excommunicatos, per Bullam in Cœna Domini. Legantur etiam Fagundez de præcept. Eccles. lib. 1. cap. 11. a num. 7. Azor tom. 1. lib. 2. cap. 8. Hurtad. de Mendoza de fide volum. 1. disp. 83. sect. 4. §. 36. & Diana parte 6. tract. 6. resol. 51.

QVÆSTIO V.

An, ut quis incurrat Censuram impositam ab Ecclesia, sit necessarium, ut actus externus, sit signum externum malitiæ ob quam ab Ecclesia imponitur Censura?

Negant esse necessarium, ut quis incurrat Censuram impositam, quod actus exterior sit signum malitiæ, ob quam imposita fuit, sed sufficiat quodcumque opus exterius, etiam si illam non significet exterius,

exterius, nonnulli apud Vasquez, & Luyfius, *vbi infra.*

Probant. Quia si quis, v.g. cogitans in hæresim in quam mentaliter incidit, cædit mensam, aut femur, &c. aut dicit: *Ita est*, verè incurrit Censuram excommunicationis impositam ob exteriorem hæresim: at sic est, quod prædicti actus exteriores, non sunt signa significatiua expressè potius hæresis, quàm alterius rei: ergo non est necessarium ad incurrendam hæresis Censuram, quod illud opus externum expresset illam: Probatur maior, quia vt hæresis sit exterior, sufficit, quod voluntas, & iudicium hæresis interius, principium sit alicuius exterioris actus, cum omnis malitia actus interioris redundet in eandem speciem in actum exteriorem: sed mensam aut femur ferire, aut dicere, *Ita est*, oritur ex iudicio hæretico, & affectu hæresis: ergo ille actus est malus, & non alia malitia quam hæresis: ergo est exterior hæresis, & causa excommunicationis.

Sed longè multò probabiliùs respondeo: esse omnino necessarium, vt quis incurrat Censuram, quod actus externus sit signum significatiuum malitiæ actus interni sub ratione, qua est prohibitum opus externum sub Censuræ pœna, nec vllò modo sufficiat, quod sit signum indifferens. Ratio est. Quia signa, quæ non sunt significatiua malitiæ actus interni, v.g. hæresis, sed indifferentia, non sunt exterior hæresis, cum hæresis per illa non sit expressa: ergo nec sunt causa sufficiens, vt in Censuram excommunicationis quis incurrat, & puniatur. *Confirmatur.* Quia per illos actus exteriores indifferentes ad diuersa significantia, nempe per cætionem mensæ, aut femoris, &c. nequit cognosci malitia hæresis, ex cuius affectu exiere dicti actus exteriores; cum sub ea ratione malitiæ omnino sint incogniti ab Ecclesia; & aliàs, neque ex materia habeant eam malitiam; nec sint signa malitiæ ex fine, quæ latet in voluntate; ergo per illam hæresim non incurret quis excommunicationis Censuram. Sic sentit Castro *lib. 2. de iusta hæret. punit. cap. 18. fol. mihi 232. pag. 2.* ita loquens: Neque omnes etiam hæretici sententiæ excommunicationis subiacent, sed soli illi, qui hæresim, quam mente conceperunt, foris quomodolibet manifestant, vt si aliquis esset præsens, posset cognoscere illum in talem hæresim fuisse lapsum. Sic Castro. Et ex illo Vasquez 1. 2. *disput. 160. cap. 3. & cap. 5. num. 20. & tract. de excommunic. dub. 19. num. 20 & 21.* Simanc. *de Catholic. institut. tit. 24.* (non 42. vt leges apud Luyfium) *num. 11.* Suarez *disput. 4. sect. 1. num. 20.* Luyfius *lib. 1. de Censur. disput. 4. dub. 2.* Diana *parte 5. tract. 9. resolut. 49.* Rastellius *de Censur. in comm. quæst. 4. artic. 1. num. 9.*

Ad fundamentum contrariorum, neganda est maior, ad cuius probationem dicendum est, non sufficere quod ille actus exterior induat eandem malitiam hæresis actus interni, vt sit exterior hæresis, quia vltra hoc requiritur, vt hæc, signis exterioribus manifestetur, saltè sub ratione hæresis in communi, vt sic iudicio Ecclesiæ subdi possit, & tunc excommunicationis pœna tale hæresis crimen iustè, & validè feriri.

QVÆSTIO VI.

An, quando actus exterior malus, prohibitus sub aliqua Censura, non procedit ab actu interiori habente eam malitiam, qua sub Censura est prohibita; num homo illum actum exteriorem exercens, incidat in illam Censuram?

Affirmat Caietanus 2. 2. *quæst. 12. artic. 1. vers. In responsione ad 2. confirmationem,* & latius, & expressius *quæst. 94. artic. 1. versu, in responsione ad pri-*

mum, vbi id multis exemplis comprobare nititur, sed inter alia, hoc magis ad propositam quæstionem, per hæc verba: Similiter, Christianus ille, qui in solum exteriorem actum negandi fidem consensit, est in foro conscientiæ excommunicatus: quia voluntariè consensit in actum infidelitatis, & illum exercuit negando Christum verbo, vt Petrus fecit. Et similiter, qui solum actum idolatriæ exteriùs commisit, excommunicatus est in foro conscientiæ: quia actum infidelitatis, & apostasiæ voluntariè exercuit, &c. Sic Caiet.

Sed omnino oppositum respondeo: dicendum, quod, quamuis actus exterior malus, non procedens ab actu interiori habente eam malitiam, quæ prohibetur aliqua Censura, possit puniri ab Ecclesia: tamen de facto, non incurrit Censuram positam contra tale peccatum, qui illud modo dicto commisit: verbi gratia, de facto est imposita excommunicatio contra hæreticos, si aliquis meru mortis exercet actum exteriorem infidelitatis, vt adorando apud Sarracenos Mahumetum, aut apud Paganos, thurificando idolis, retenta tamen interius fide, tunc iste talis, licèt possit in foro externo puniri ab Ecclesia tanquam hæreticus; in foro tamen conscientiæ non incurret Censuram positam contra hæreticos.

Prima pars huius responsionis, quæ fauet Caietano, constat. Quia talis verè committit exteriùs peccatum; & hoc præsumi potest esse in specie hæresis: ergo vt talis potest ab Ecclesia in foro externo puniri.

Secunda verò pars, quæ directè militat contra Caietanum etiam patet. *Primò,* quia mentalis hæreticus, sine actu exteriori, non incurrit excommunicationem: ergo nec incurret illam exterior hæreticus, qui sine actu interiori, negat fidem. *Secundò,* quia excommunicatio lata contra hæreticos, solum comprehendit eos, qui verè, non apparenter, sunt hæretici: sed ille qui, retenta interiori fide, solum actu exteriori illam negat, non est verè hæreticus, sed solum in effigie: ergo. Minor probatur. Quia de intrinseca ratione hæresis, est error in intellectu contra fidem; ergo hæresis in actu interiori consumatur: ergo absque illo nequit vera hæresis subsistere. Sic D. Anton. 1. *parte titulo 12. cap. 5. §. 1.* Sotus *in 4. distinct. 22. quæstione 2. artic. 3. conclus. 5.* vbi ait, quod ad contrahendam veram hæresim, requiratur deliberatus actus: puta assertio exterior, quam interior præcesserit. Nauarrus *in summa cap. 11. num. 24. & 25.* mihi verò, *numero 27. vers. Tertio peccat mortaliter.* Vbi citat pro hac parte Repertorium Inquisitorum *verb. hæreticus.* Syluestrum *verb. hæresis, quæstione 9.* & Tabienam *verb. hæreticus, numero 2. & verb. Apostasia, num. 3.* eandemque sententiam repetit *cap. 27. num. 56.* Et illam tenent etiam Simanca *de Catholic. institut. tit. 17. num. 36.* Vasquez *de excommunic. cap. 13. in fine.* Suarez *disputatione 4. sect. 3. num. 15.* Filliucius *tractatu 11. cap. 6. quæst. 6. num. 176.* Rastellius *de Censur. in genere, quæstione 4. artic. 2. num. 4. pag. mihi 100.* Auila 1. *parte dub. 11. conclus. 3.* Luyfius *lib. 1. de Cens. disputatione 4. dub. 3. in fine.* Bauny *quæst. 1. in cap. 1. Bullæ Cœna Dominic. vers. Ita secundo patet, pag. 297.* Diana 1. *parte tractatu 5. resolut. 1. & 3. parte tract. 4. resolut. 143.* Syluius 2. 2. *quæstione 11. artic. 3. quæst. 1. conclusione 2.* Toletus *lib. 4. cap. 4. numero 6.* Bassaus *verb. Censura, num. 13.* Bonacina *disputatione 1. quæst. 1. puncto 3. numero 14. & alij communiter.*

* * *

QVÆSTIO VII.

An etiam, quando aliquis seruat præcepta Ecclesie, ficto animo, aut sine actu interiori, excusetur à Censura, si quæ sit imposita, contra non obseruantes talia præcepta?

Affirmant nonnulli excusari à Censura imposita. Quia talis iam implet præceptum Ecclesie quoad substantiam actus exterioris, quod sufficit ad euitandam Censuram. Vnde si excommunicetur, qui non audit Missam in festo, aut qui non recitat horas, &c. excusabitur ab excommunicatione, si solum sit præfens Missæ sine vlla attentione, aut proferat verba omnino voluntariè distractus. Sic Henriquez *lib. de Missa. cap. 25. §. 5. lit. P. & lib. 2. de pœnit. de confessione infirmi. cap. 14. ad finem. & lib. 13. de excom. c. 21. §. 1. in fine*: ita dicens: Excusatur (intellige, ab excommunicatione) qui impleuit externum opus, puta recitauit secundum substantiam, quamuis defuit occulta intentio, seu attentio, aut integritas confessionis. Ita ille, cuius sententiam, saltem quoad seruationem præceptorum recitandi Officium diuinum, & audiendi Missam, amplecti debent omnes authores sustinentes, quod ad satisfaciendum his præceptis sufficiat attentio externa, nec sit necessaria attentio, seu deuotio interna, quos latè citauimus 2. part. de sacr. tr. 6. disp. 13. q. 1. & 3. p. de quinq. præcep. Eccles. tract. 2. disput. 1. quest. 66.

Sed probabilius cum distinctione respondeo: Non excusari à Censura illum, qui animo ficto, aut sine actu interiori non seruat præcepta Ecclesie (si absolute contra earum transgressores sit imposita) casu, quo fictio animi; aut defectus actus interni, sit contra substantiam actus externi præcepti, vt præceptum est: secus verò si non est contra substantiam actus externi præcepti. Ratio est, Quia ille in primo casu, verè transgreditur Ecclesie præceptum, & consequenter incurrit Censuram impositam contra transgressores: in secundo verò, minimè, quia verè adimplet præceptum quoad substantiam actus externi. Et iuxta hanc doctrinam iudicandum est, de illo qui recitat Officium diuinum aut audit Missam, sine vlla attentione aut deuotione interna, nam iuxta probabiliorē sententiam, quam nos docuimus *locis citatis*, aliqua attentio est de substantia talis actus, vt cadit sub præceptum, & ideo qui nullam habet, verè omittit præceptum quoad substantiam, & ideo incurrit Censuram, si absolute contra omittentes imposita sit. E contra verò, dicendum est de illo, qui indignè communicaret in Paschate; aut faceret confessionem informem, sed validam; quia cum talis adimpleret substantiam præceptorum Ecclesie per talem Communionem & Confessionem iuxta dicta à nobis. 1. p. de Sacram. tract. 5. disp. 3. quest. 53. & 54. & 2. part. tr. 7. disp. 3. quest. 28. non incurrit Censuram, si quæ lata esset contra non communicantes eo tempore, aut non confitentes semel in anno. Sic Suarez *disput. 4. sect. 2. n. 27. & sect. 3. n. 19. & 20. Filliuc. tract. 11. cap. 7. quest. 3. num. 166. & quest. 6. num. 178. Bonac. disp. 1. de Censur. quest. 1. puncto 3. num. 1. aliàs 5.*

QVÆSTIO VIII.

An actus externus, per quem quis ligatur Censura, debeat esse in sua specie morali, completus, & consummatus?

Respondeo debere esse, nisi aliàs aliud explicent verba, quibus fertur Censura. Pro hac resolutione nota ex Rastellio *quest. 4. de Censuris in comm. R. P. Leand. de Censuris.*

art. 2. pag. 97. Quatuor modis posse esse culpam externam non consummatam in sua specie: *Primò* ex defectu termini actionis physice. *Secundò* ex defectu voluntatis. *Tertiò* ex defectu veritatis, & *Quartò* ex defectu modi. Quo supposito

Dico *primò*, Quod quoties Ecclesia fert Censuram sub ratione culpæ sub verbis includentibus vltimum terminum actionis physice, nullo modo ligat Censura, quousque fuerit consummatus vltimus terminus: quia cum Censura sit pœna, restringenda est ad terminos, ad quos fuit applicata. Vnde non est excommunicatus, qui proiecit lapidem contra Clericum, si Clericus non est percussus: quia in *Can. si quis suadente diabolo. 17. q. 4.* fertur Censura sub verbis includentibus percussorem. Nec est excommunicatus, qui mandat percussorem Clerici, quousque mandatus percusserit. Nec simoniacus conuentionalis, quousque conuentio fuerit executioni mandata, ex vtraque parte. Nec tandem suffragans pro indigno, est priuatus iure suffragandi, si indignus de facto non fuerit electus, vt habetur *cap. Perpetuò, de elect. in 6.* Legantur pro ijs Corollarijs Nauarr. *cap. 27. n. 51. & cap. 23. n. 104. Suarez disp. 4. sect. 3. n. 4. Couar. in cap. Alma. 1. p. §. 10. num. 15. & Palao disp. 1. punct. 7. n. 8. & alij.*

Dico *secundò*. Quoties Ecclesia fert Censuram ratione culpæ sub verbis requirentibus perfectum voluntarium, non ligat Censura. Si hoc absit. Quia, vt diximus, Censuræ pœna, restringi debet ad terminum, ad quem applicatur. Ex quo fit, quod Confessarius aboluens pœnitentem à casu reseruato in Bulla Cœnæ, ex eo quod existimabat, illum non contineri in Bulla, nullo modo maneat excommunicatus; quia excommunicatio applicata in fine Bullæ Cœnæ requirit perfectum voluntarium, significatum per illa verba: si quis præsumperit. Suarez *disput. 21. sect. 3. in fine, & antea disp. 4. sect. 3. num. 9.*

Dico *tertiò*. Quoties Ecclesia applicat Censuram ratione culpæ, sub verbis includentibus veritatem, non ligat Censura, quando culpa commissa est fictè. Nauar. *cap. 11. n. 27.* Ex quo infertur: quod qui fingit se hæreticum, vt liberè transeat per loca hæreticorum, nullo modo manet excommunicatus, quia ille talis verè non est hæreticus, cum in ipsius intellectu non maneat, vt supponimus, error fidei, vt habitum est, *questione 6.* Secus esset dicendum, casu quo fictio esset ad occultandum delictum, quia tunc fictio potius auget quàm minuit, culpam. Vnde si quis animo hæretico, verbis amphibologicis proferat hæresim, vt pœnam subterfugiat, verè est excommunicatus, quia occultatio in dictis verbis est per accidens, & occulta hæresis per accidens verè subijcitur potestati Ecclesie, vt *suprà q. 4.* habitum est. Suarez *disput. 4. sect. 3. n. 15. ex Nauarro cap. 11. n. 27. aliàs 25. & cap. 27. num. 56.*

Dico *quartò*. Quoties Ecclesia fert Censuram ratione culpæ, sub verbis includentibus modum, non ligat Censura, si abest modus. Quia ius in eo casu non punit effectum, sed modum. Ex quo infertur, quod nullo modo sint excommunicati simoniaci consummantes mutuam traditionem rei spiritualis pro temporali, sine conuentione externa: quia Censura cadit super conuentionem externam, *cap. vlt. de simonia.* Hæc ex Rastellio, quæ omnia desumpsit ex P. Suar. *disp. 4. sect. 3. vbi de hac re latè agit, Legantur etiam Filliuc. tract. 11. cap. 6. quest. 4. à num. 167. vsque ad 178. Bonacina disputat. 1. q. 1. punct. 3. à num. 12.*

Vgolinus *tab. 1. capite 9. §. 13. Luysius libro 1. de Censuris disp. 4.*

dubitat. 3.

F

QVÆSTIO

QVÆSTIO IX.

An Censura maior, solum pro mortali culpa legitime infligi possit?

Respondeo tanquam quid certum: solum pro mortali culpa infligi posse. Ratio est. Quia maior Censura est grauissima Ecclesie pœna: ergo supponere debet culpam grauem mortalem pro qua imponatur; patet, quia contra æquitatem esset iustitiæ pro leui culpa grauissimam pœnam imponere. Sic docent omnes Doctores, nullo excepto, loquendo de excommunicatione maiori. Nam loquendo de suspensione, aliter quidam sentiunt, vt videbimus *infra tr. 4. disp. 2. quæst. 9.* Legantur, D. Thom. *in 4. dist. 18. q. 2. art. 1.* Nauarr. *cap. 27. num. 253.* Suarez *disp. 4. sect. 4.* Bonac. *disp. 1. quæst. 1. punct. 3. propos. 3.* & alij. Qui omnes vno ore fatentur neminem incurri Censuram maiorem excommunicationis ob peccatum veniale.

QVÆSTIO X.

An Censura minor inferri saltem pro culpa veniali possit?

Respondeo tanquam quid certum: Posse, Quia sic proportionatur culpa pœnæ. Vnde excommunicatio minor, per communicationem in humanis, cum excommunicato denunciato, vel notorio Clerici percussore contrahitur, cap. *Nuper, de sententia excommunicationis*, quæ communicatio est, ratione leuitatis materiæ, venialis: ergo. Sic omnes Doctores. Legantur *citati.*

QVÆSTIO XI.

An quodlibet peccatum mortale externum, puniri possit iuste, ac dignè, Censura maiori?

Respondeo. Non quodlibet mortale puniri maiori Censura posse. Quia sicut homo non potest pro quolibet veniali iuste puniri Censura minori, vt constat; quis enim dicit pro quolibet leui mendacio, aut otioso verbo, posse hominem excommunicari minori excommunicatione? nullus certè: ita ergo pari ratione, non poterit pro quolibet mortali, Censura maiori puniri. Requiritur ergo quod non solum sit mortale, sed quod etiam habeat in se specialem quandam grauitatem, vt putà quod aut scandalum generet in Ecclesia, aut pacem perturbet, aut aliquod graue nocumentum efficiat, quod alia via non possit impediri. Quando autem id debeat, aut deceat executioni mandari prudentiæ Iudicis relinquendum est, vt considerato fine principali imponendi Censuras, & qualitate delicti, & necessitate, aut vtilitate magna urgente eam imponat. Sic Suarez *disputatio 4. sectio 4. num. 3.* & Bonacina *loco citato, numero 9.* addens, quod licet non iuste, validè tamen possit Censuram ferri pro quolibet mortali: quod est verum, si hoc habeat ceteras condiciones ad id requisitas, quas & addit Alterius *tom. 1. lib. 3. disputatio 1. capite 1.* dicens, esse certissimum, neminem posse maiori Censura percuti nisi pro culpa mortali, & qui alioqui corrigi non valeat, ita vt sit contumax, quia persistat in peccato mortali, & ab eo cessare nolit, aut propter inobedientiam, & contumaciam non comparandi, aut non parendi superioris præcepto; de quibus omnibus nos egimus *supra.*

QVÆSTIO XII.

An, vt Censura valida, & iusta sit, debeat esse proportionata culpæ, cuius causa fertur?

Respondeo affirmatiuè. Quia irrationabile est inæquales culpæ, æquali pœna puniri: aut è contra, æquales culpæ, inæquali pœna: ergo sine rationabili causa fertur Censura maior pro minori culpa: ergo & iniuste & inualide. Requiritur ergo maior causa, & maior culpa ad maiorem Censuram, vt sic feruetur proportio inter pœnam & culpam. Vnde aliqua poterit esse causa rationabilis & proportionata, vt valida sit Censura suspensionis, quæ est minor Censura, quæ tamen non sit proportionata & rationabilis respectu maioris Censuræ, nempe excommunicationis, & consequenter hæc tunc sit inualida defectu causæ rationabilis. Sic Corneio *disputatio 8. de Censuris in gen. dubit. 2. quæst. 1. pag. 564.*

QVÆSTIO XIII.

An in imponendis Censuris debeant Iudices aliquem ordinem & dispositionem seruare?

Respondeo, debere omnino. Quia valdè consentaneum rationi & iuri est (inquit Suarez) vt cum inter Censuras specie diuersas, vna sit minus grauis, quàm alia, & omnes ad hunc finem tendant corripiendi contumaciam, & reprimendi peccata, quando ille potest obtinere per Censuram minus grauem, illa tantum imponenda sit, & non statim esse inchoandum à suprema Censura, vt est excommunicatio maior. Sic Suarez *disp. 4. sect. 4. num. 5.* Qui id colligit ex capite *Præsenti 5. quæst. 2. & ex capite, Veritatis. de dolo & contumac. ex capite 2. de testibus cogend.* Et ex Glossa, *in cap. Cum tu, de usur. verb. Per pœnam.* & Glossa *in cap. Coronatus. dist. 74. verb. Adhuc.* Vbi notant suspensionem debere antecedere excommunicationem in Sacerdotibus, qui suspendi possunt: in laicis verò, interdictum. Non quod hic ordo sit semper necessarius, sed prudens Iudex debeat illum seruare, nisi aliud negotij grauitas requirat, aut nisi probabiliter iudicet nullam esse spem fructus in præmittenda Censura minori, quia tunc inutile esset illam ferre.

QVÆSTIO XIV.

An Censura imposita aduersus committentem aliquod delictum, comprehendat mandantem, seu consulentem?

Affirmant Sylu. *excom. 9. n. 79.* Rosella *eodem verb. casu 43. n. ult.* eo quod mandans, seu consulens delictum, absolutè dici potest, delictum committere. Sed longè probabilius respondeo; Non comprehendendi mandantem, seu consulentem, nisi aliàs in lege, seu præcepto exprimat; aut aliunde lex reddatur fermè inutilis, nisi mandantem comprehendat. Quia leges imponentes Censuras, vtpote odiosæ, & pœnales, strictè sumendæ sunt: at sic est, quod mandans, aut consulens delictum, nequit dici propriè, & in rigore, illud delictum facere, aut committere, vt docent Bartol. *in l. si is qui pro emptore à n. 56. ff. de usucapionibus. & l. sed si vnus §. seruus. n. 2. ff. de iniurijs* Iason, Iulius Clarus, & alij quos affert & sequitur Dacianus *de tract. crimin. lib. 9. c. 32. n. 2.* ergo. Sic Sanchez *lib. 3. de Matr. disp. 48. n. 2. & 4.* & penes ipsum, Syluester sibi contrarius, *verb. excommunic. vltima, q. 4. dicto 3.* Caiet. Armilla, & Tabiena. Necnon Nauarrus *c. 27. numero 51.* Metina *libro 1. summa, capite 11. §. 2.* Barthol.

melius occideret, si nouisset. *Consequens* tandem ignorantia est illa, quæ quouis modo est voluntaria, & peccabilis, diciturque consequens; quia sequitur voluntatem, eo quod verè voluta est, aut directè, vt cum est affectata; aut indirectè, quando ignorans, potuit, & tenebatur illam expellere, sed non curauit. De hac ignorantia distinctione agunt Theologi cum D. Tho. 1. 2. q. 6. art. 8. & q. 76. art. 1. Medina 1. 2. q. 6. art. 8. §. sequitur, vt dicamus. Montelinus 1. 2. quest. 6. art. 8. quest. 11. Suarez de Censuris disp. 4. sect. 8. n. 5. Sanchez lib. 1. sum. cap. 16. à num. 3. Bonac. disp. 1. quest. 2. p. 1. n. 5. Candid. disquis. 22. art. 31. dubit. 4. Castro Palao tom. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 15.

Denique distingui potest ignorantia, in habitua-lem & actualem. Habituaalis contingit, quando quis nihil audiuit de lege, aut præcepto; Actualis verò, quando quis iam nouit præceptum, aut legem, & eius memoriam in habitu retinet, tamen hinc, & nunc ad illud non aduertit; quæ ignorantia proprie dicitur. inaduertentia, inconsideratio, seu actualis obliuio de qua dari possunt omnes fere diuisiones, quæ de ignorantia sunt traditæ; nam & potest esse inuoluntaria, & voluntaria saltem indirectè, &c. Quod aduertunt Suarez loco cit. Sanchez loco cit. num. 8. Azor. tom. 1. lib. 1. capite 16. quest. 3. Bonacina loco citato & alij.

Ex ijs autem ignorantia distinctionibus, plures quæstiones ad præsentem disputationem attinentes, oriuntur, de quibus omnibus claritate consueta, tractabimus. Sit ergo

QVÆSTIO II.

An ignorantia inuincibilis aut inculpabilis præcepti Episcopi, aut Ordinarij, cui annexa est Censura, ab illa excuset?

Respondet tanquam quid certissimum: Excusare à Censura. *Primo*. Quia sic definitur in iure. cap. *Vt animarum. de Constitut. in 6.* à Bonifacio VIII. per hæc verba: *Vt animarum periculis obuietur: sententijs per statuta quorumcumque Ordinariorum prolatis, ligari nolumus ignorantes: dum tamen eorum ignorantia, crassa non fuerit, aut supina*: Sic text. Ergo ex illo ignorantia inuincibilis, aut inculpabilis excusat.

Secundo. Quia ignorantia inuincibilis, cum tollat omnino voluntarium, excusat culpam: ergo & censuram: cum hæc solum possit ferri propter culpam, vt supra disp. 8. quest. prima, est habitum. Sic docent omnes Doctores. Canonistæ in d. cap. Theologi cum D. Thom. 1. 2. quest. 76. art. 3. Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. vers. *Quartus demum*. Syluest. excom. 2. num. 6. Suarez disp. 4. sect. 8. n. 6. Bauny tract. 1. de censur. in comm. q. 17. dicto 1. Candid. disquis. 22. art. 31. dub. 5. dicto 8. Hurtad. de Censur. in comm. diff. 12. Corneio disput. ult. de Censur. in genere dub. 2. Sanchez lib. 1. sum. cap. 16. num. 9. Bonac. disp. 1. de Censur. quest. 2. pun. 1. num. 6. Castro Palao tom. 6. disp. 1. de Censuris punct. 8. num. 7. & alij omnes.

QVÆSTIO III.

An ignorantia inuincibilis præcepti lati sub Censura, iure peculiari Pontificis, vt Episcopi Romani, excuset etiam ab incurfione Censura?

Respondeo, Excusare. Quia quando Pontifex fert præceptum sub Censura, pro suo dūtaxat Episcopatu, se habet ad instar aliorum Ordinariorum: at sic est, quod ignorantia inuincibilis præcepti lati sub Censura ab Ordinarijs, excusat ab incurfione Cen-

sura, vt nuper vidimus: ergo. Sic Hurtad. disput. 22. cit. num. mihi 96. vers. *Vnde ignorantia*. Sanchez lib. 9. de Matrimonio disp. 32. num. 31. Palao disp. 1. punct. 8. n. 7. & antea tom. 1. tract. 2. de peccatis disp. 1. punct. 17. n. 2. Valquez de excomm. dub. 16. n. 6. Suarez hic disp. 4. sect. 8. n. 20. & alij.

QVÆSTIO IV.

An ignorantia inuincibilis alicuius Canonis, seu præcepti Pontificis, vt Pontificis est, prohibentis aliquod delictum sub Censura, excuset Censuram?

Negandum videtur. Quia sæpe in Censuris latis à Sum. Pontificibus dicitur, sufficere ad incurrendas illas affixionem ad valuas Ecclesiæ sancti Petri Romæ: ergo enim, qui illas inuincibiliter ignoraret, incurreret.

Sed oppositum omnino respondeo dicendo: Excusare. Quia ad incurrendas censuras requiritur contumacia: sed sic est, quod vbi requiritur ignorantia inuincibilis non adest contumacia: ergo vbi requiritur ignorantia inuincibilis, non incurritur censura. Minor, in qua potest esse difficultas, probatur, quia contumacia vt sup. disp. 5. quest. 6. & sequent. est habitum, non est aliud, quàm inobedientia voluntaria, qua quis monitionem superioris implere contemnit, aut non vult: at sic est, quod qui Canonem, aut Legem superioris inuincibiliter ignorat, nullatenus dicitur, eam non audire, nec esse superiori inobedientem, nec conditorem Canonis offendere: ergo nec potest dici, talem inuincibiliter Canonem ignorantem incurere Censuras. Sic Sotus dist. 22. quest. 1. art. 1. Candid. disquis. 22. art. 31. dub. 6. Qui ad rationem dubitandi respondet, illa verba contenta in dictis Censuris intelligenda esse, quoad fori contentiosi præsumptionem; & quoad eos, qui sunt in culpa, ne publicentur in suis terris, quia videlicet, horum ignorantia est affectata. Sic ille. Et antea Angelus verb. excommunicatio 7. casu 48. num. 3. in fine, addens quod aliàs sequeretur, quod quilibet teneretur habere procuratorem in Curia, vel studere iuri canonico, quod est impossibile multis.

QVÆSTIO V.

An ignorantia inuincibilis præcepti lati sub censura iure communi, de aliquo actu de se non malo, sed tantum malo, quia prohibito, excuset à Censura?

Negant aliqui, tam ex Canonistis, quam ex Theologis. Qui id probant ex cap. *Vt animarum. sup. quest. 2. cit.* Vbi vt vidimus, definitur, quod sententia Ordinariorum, non ligat ignorantes: ergo bene sententia iuris communis, seu Pontificij patet, quia ante hanc Constitutionem Bonifacij, nulla ignorantia statuti, siue Papalis, siue Episcopalis, excusabat à Censura, & Pontifex ex benignitate, condens ius nouum, decreuit, quod ignorantia præcepti Episcopalis excuset: ergo quantum ad præcepta & statuta Papæ ius antiquum manet incorruptum. Ita sentiunt Glossa in d. cap. *Vt animarum. verb. statuta*. Hurtad. de Censuris in communi, difficultate 22. numero mihi 96. ita dicens: Vnde ignorantia inuincibilis Censuræ latæ iure communi Pontificio, non impedit incursum illius, quamuis impediatur ignorantia inuincibilis Censuræ latæ iure peculiari Pontificis, vt Episcopi Romani pro eo Episcopatu, sicut & aliorum Ordinariorū ita ille, & alij.

Sed probabilius multo longè, imò, vt mihi certum respondeo:

respondeo: Dicendum, quod ignorantia inuincibilis talis præcepti, vere excuset à censura. Quia talis ignorantia, etiam si sit præcepti iuris communis, vere excuset à culpa: ergo & à pœna censuræ. Sic Ledesma, 2. p. 9. 34. art. 6. concl. 3. Syluest. verb. ignorantia n. 12. Angel. verb. excommun. 7. casu ult. q. 2. Nauarr. c. 27. n. 16. dicens id esse verum apud omnes. Auila 1. par. ca. 5. disp. 5. dub. 7. in principio. Legantur Suarez disp. 4. sect. 8. & 9. Layman tract. 5. par. 1. cap. 5. de censur. in communi, num. 7. Bonacina disput. 1. quest. 2. punct. 1. num. 6. Sanchez de Matrim. lib. 9. disput. 32. & lib. 1. sum. cap. 16. num. 16. & alij penes ipsos, quos statim citabimus.

Nec obstat fundamentum pro opposito adductum. Quia neganda est consequentia. Nam vt bene Sanch. disput. 32. cit. num. 11. ex Syluestro, & alijs, ait, argumenta à contrario sensu vim non habent, quando in casu contrario militat eadem, vel maior ratio. At in censura iure Pontificio lata procedit ratio in illo textu explicata; nimirum, vt animarum periculis subueniatur. Imo maior est ratio, cum facilius ius Pontificium commune ignoretur. Vnde ad probationem consequentiæ, dicendum est, quod ibi Pontifex non condant nouum ius, sed solum declaret ius commune quantum ad illum casum specialem, de quo fuerat interrogatus. Legatur Sotus dist. 22. q. 1. art. 1. casu 4. & Auila loc. citato. Vbi ad argumenta secundæ sententiæ.

QUESTIO VI.

An ignorantia inuincibilis Ecclesiastici præcepti lati sub Censura, etiam iure Pontificio, excuset à Censura, casu quo actus sit contra ius diuinum, & naturale, & homo contra illum peccet?

Negant in primis vniuersaliter, excusari in eo casu, à Censura lata, siue iure communi, siue Episcopi statuto, nonnulli Doctores, affirmantes, quod si quis v. g. ignorans inuincibiliter, prohibitum esse ab Ecclesia, sub excommunicatione, ne quis Clericum suadente diabolo, percutiat, si illam sic percutiat; incurreret nihilominus excommunicationem, & eo quod contra ius naturale & diuinum, quod non ignorabat, iniuriam inferat Clerico, percutiendo illum. Probant ex cap. Cum illorum. de sent. excommun. Vbi Pontifex concedit, quod possit dispensari cum percussoribus Clericorum, iuris inuincibiliter ignaris: ergo non excusat ad ea excommunicatione ignorantia iuris communis eam imponentis: patet, quia dispensatio non habet locum, nisi vbi adest vinculum. Ita Glossa in cap. Anobis el. 1. Verb. non nisi de sentent. excommun. Carolus Molina in consuetud. Parisiens. §. 30. quest. 41. col. 1. Scotus in 4. distinct. 6. quest. 8. Quos, & alios, citat, ac sequitur Co-uarr. in cap. Alma mater, 1. part. §. 10. à num. 9. vsque ad 12.

Negant deinde alij, non vniuersaliter, sed sub distinctione, dicendo, quod in dicto casu, non excuset ignorantia inuincibilis à censura, si lata sit iure communi; bene tamen si lata sit statuto Ordinarium. Probant id ex cap. Vt animarum, de constitut. in 6. vbi id solum decerni videtur. Ita sentiunt apud Sanchez, Glossa in d. cap. vt animarum. verb. statuta. iuncto verb. ignorantes, D. Anton. 3. p. tit. 24. c. 33. fine. & c. 75. fine. Maior in 4. dist. 18. qu. 4. ad finem. Rossella verb. Ignorantia. n. 13. Driedo lib. 2. de liber. Christ. cap. 9. in 2. sent. Victoria in sum. de excommunic. num. 337. Corduba in suo quest. lib. 2. quest. 27. Adrian. 4. de confess. 3. de Clanib. §. Ex his aliter. Vgolinus de censur. tab. 1. cap. 9. §. 8. num. 10. & alij. Citat etiam R.P. Leand. de Censuris,

pro hac parte Auila infra citandus, Angelum verb. Excommunicatio. 7. quest. 2. sed malè vt infra.

Sed probabilius respondeo. Talem ignorantiam præcepti Ecclesiastici, excusare ab omni censura, siue lata sit à constitutione Episcopali, siue Pontificia: quamuis actus, cui Censura adnexa est sit iure diuino & naturali aliàs prohibitus. Vnde si, verbi gratia, imponat Papa censuram excommunicationis peccato furti, tunc, qui talem pœnam, seu præceptum nouum impositum sub tali pœna ignorans, peccatum furti committeret, peccaret quidem contra legem diuinam & naturalem de non furando, censuram tamen excommunicationis non incurreret.

Ratio est. Primò. Quia quantitas pœnæ committenda est cum quantitate delicti, c. Felicitis. vers. Illud autem, de pœnit. in 6. & cap. 1. de his, que fiunt à mai. per cap. Sed hic ignorans ius Ecclesiasticum, solum offendit ius naturale & diuinum, contra quem agere norat, vt supponimus, non autem ius posituum, quod inuincibiliter ignorabat: ergo solius iuris naturalis, & diuini pœnas incurreret, non iuris ecclesiastici positiui.

Secundò. Quia Censura solum fertur ob contumaciam præcepto Ecclesiæ, vt sæpe diximus; sed ignorans inuincibiliter præceptum Ecclesiæ, non est, nec potest dici contumax & inobediens Ecclesiæ: ergo nec potest innodari censuræ vinculo. Sic ex Canonistis tenent Hostiens. Anton. Abbas, Felin. Ioan. Andr. Dominic. Ioan. de Lignauo, & Imola apud Sanchez lib. 9. de Matrimonio, disput. 3. numero 9. Ex Summistis Angelus verb. excommunicatio 7. casu ultimo numero 3. (quem bene pro hac parte citant Sanchez citatus, & Suarez vbi infra) Syluest. verb. excommunicatio 2. notab. 3. §. 6. & excommunicatio ultima, quest. 3. §. 4. & verb. Ignorantia. §. 8. dicto 2. Tabiena, excommunicatio 7. quest. 1. num. 2. Nauarr. in sum. cap. 27. num. 16. & 274 vers. 13. Henriquez lib. 13. cap. 23. num. 2. Lopez 2. par. instruct. cap. 13. de excommunicat. §. Igitur pro elucidanda. Barthol. de Ledesma de excommunic. dub. 5. p. 996. Martinus de Ledesma, 2. p. 4. quest. art. 6. Petrus de Ledesma de Matrimonio, quest. 55. art. 9. dub. 5. ad 4. Rodriguez tom. 2. sum. cap. 77. in edit. 2. num. 3. Vega 1. tom. sum. cap. 85. casu 73. Quos & alios refert, ac sequitur Sanchez de Matrimonio loco citato & lib. 1. sum. cap. 16. num. 26. Suarez disputatio. 4. de Censur. sectio 8. num. 20. (non 2. vt leges apud Sanchez) Graffis, lib. 4. decis. cap. 9. numero 13. Azor. libro 1. moral. cap. 3. quest. 3. & cap. 16. quest. 1. & lib. 7. cap. 7. quest. 4. Vasquez tract. de excommunic. dub. 16. numero 6. Bonacina disp. 2. de Censur. quest. 2. puncto 1. numero 7. citans pro contraria sententia Auilam 2. par. cap. 5. disputat. 5. dub. 10. conclus. 2. Sed non omnino bene, nam ibi solum loquitur, de irregularitatis pœna, quam incurrere illum, quem ignorantia non excusat ab eo peccato, propter quod imposita est pœna irregularitatis, dicit: de quo aliàs. Nostram tamen sententiam expressè docet. disput. 5. citata, dubio 7. in tertia sententia. Qui tamen etiam citat malè pro hac parte D. Antonin. 3. punct. tit. 25. cap. 33. circa finem. & Cordubam lib. 2. quest. 9. 26. in principio. Nam hic, solum dicit hanc opinionem nostram esse probabilem; sed oppositam in secundo loco à nobis adductam sequitur, loco ibi citato. Sanctus verò Antoninus eandem etiam sententiam amplectitur non tit. 25. c. 33. vt etiam in hoc male citat Auila, cum tit. 25. non contineat nisi tria capita, sed tit. 24. c. 33. in fine. Candid. disquis. 22. art. 31. dubit. 6. Filliuc. tr. 11. cap. 8. quest. 10. dicto 3. num. 253. Bauny tract. 1. de censur. q. 18. dicto ult. pag. 28. Ægydius disp. 13. dub. 10. concl. 1. n. 91. Luyfius lib. 1. de Censur. disputatio 5. dub. 2. Diana par. 3. tract. 6. resol. 41. & par. 4. tract. 5. resol. 85. & par. 5. tract.

tract. 9. resol. 17. & penes ipsum, Tannetus to. 4. diff. 6. q. 10. dub. 3. n. 4. & Cœlestinus in Compend. Theol. moral. tract. 3. cap. 5. num. 2. Reginald. lib. 9. n. 199. & 200. Sayrus lib. 1. cap. 18. à num. 15. Bassæus verb. censura. num. 29. Villalob. tract. 2. diff. 15. num. 4. & tr. 16. diff. 12. num. 2. Corneio disput. vlti. de censur. in gen. dub. 2. q. 2. Hurtad. de censur. in comm. diff. 22. Qui ad fundamentum primæ opinionis respondet, dictum textum intelligi de ignorantia vincibili, & culpabili, quod clarè deducit Sanchez lo. cit. num. 10.

QVÆSTIO VII.

An etiam ignorantia inuincibilis, non ecclesiastici præcepti, sed solius censurae, illi annexa, adhuc excuset, ne censura incurratur?

Negant nonnulli Doctores; existimantes, ignorantiam inuincibilem solius censurae, non esse sufficientem, vt excuset quem, quominus censuram incurrat. Quia generaliter loquendo, ignorantia pœna legis, non impedit quominus transgressor voluntarius legis, pœna eiusdem legis puniatur: ergo satis est ad incurrendam quis pœnam censurae, quod sciat actum iure humano esse prohibitum, nec erit necessarium, quod ipse agens contra legem sciat pœnam censurae pro eo actu constitutam esse. Consequentia constare videtur. Antecedens inductione probatur: Nam blasphemus, homicida, adulter, fur, & similes de facto puniuntur pœnis legalibus talium delictorum, siue eas ignorauerint, siue non, vt constat. Ita tenent Doctores citati pro prima sententia quæstionis præcedentis; præcipuè Couarr. in cap. Alma mater. 1. par. §. 10. num. 9. vbi contrariam sententiam dicit, esse manifestum errorem, maximamque, vel pudendam oscitantiam. Driedo lib. 2. de liber. Christ. cap. 9. fine. Ledesma 2. p. 4. q. 24. art. 6. ad finem. Metina 1. 2. qu. 76. art. 3. fine. Corduba lib. 2. quæst. 25. in princip. Vazquez tract. de excomm. dub. 16. n. 7. & 8. Hurtadus de censur. in comm. diff. 22. Versu, Addunt Suarez. Luysius lib. 1. de censuris disput. 5. dub. 3. vers. Mihi sanè.

Sed probabilius respondeo, Ignorantiam inuincibilem solius censurae, sufficere, vt aliquis ab incurfione censurae excusetur: etiam si aliàs simplex præceptum Ecclesiæ non ignoret. Primò. Quia ignorantes non ligantur sententijs cap. Vt animarum, de constitut. in 6. at qui nescit censuram esse præcepto annexam, verè est ignorans, cum eius vim verè non calleat: ergo.

Secundò, Quia censura, quatenus censura est, non incurritur ab aliquo, nisi præcedat monitio sub comminatione eiusdem censurae, vt sup. diff. 5. qu. 7. est habitum: at qui ignorat censuram quamuis sciat præceptum, & admoneatur per illud, non admonetur sub comminatione censurae: ergo non incurrit illam. Sic loquendo vniuersaliter de tribus speciebus censurae, nempe de excommunicationis, suspensionis, & interdicti pœnis, tenent Nauarr. in Man. cap. 23. n. 47. & cap. 27. num. 16. & 274. versu 13. & lib. 3. consil. 10. n. 4. de sepulturis. Philiar. de offic. Sacerd. to. 2. par. 1. lib. 3. cap. 4. Rodrig. to. 1. sum. in 2. edit. cap. 195. Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 32. num. 13. & 21. Suarez disp. 4. sect. 9. num. 19. Egidius disp. 13. de censur. dub. 10. n. 90. Filliuc. tract. 11. cap. 8. q. 11. num. 257. Bonac. disp. 1. de censur. q. 2. pun. 1. n. 13. Bauny tract. 1. de censur. q. 18. dicto vltimo pag. 27. Layman tract. 5. de censur. in comm. par. 1. cap. 5. n. 8. Corneio disp. vlt. de censur. in comm. dub. 2. q. 3. pag. 595. Azor 1. par. lib. 1. cap. 15. dub. 3. Candid. disquis. 32. art. 32. dubit. 1. Bassæus verb. censura num. 29. & verb. Ignorantia num. 17. & penes illum, Syluius in supplem. q. 21. art. 4. & 1. 2. q. 76. ar. 3. q. 5. & 6. Croufers

sect. proœmiali 1. ad regul. S. Francisci. fol. 8. & Diana par. 3. tract. 6. Resol. 41. & 4. par. tract. 2. Resol. 36. Machado lib. 1. par. 3. tract. 2. docum. 19. num. 1. Villalob. tract. 16. diff. 12. num. 2. & alij. Et quidem loquendo de censura excommunicationis, vltra citatos DD. id sentiunt Henriquez lib. 13. cap. 21. num. 1. & cap. 23. n. 2. Graffis 1. par. decis. lib. 4. cap. 9. n. 27. & 18. Auila 2. par. cap. 5. dub. 7. vers. Ex dictis. Angel. Syluest. Sotus, Lopez, Vega, Ruardus, & alij penes Sanchez, num. 13. cit. Palao disp. 1. pun. 8. n. 7. & to. 1. tract. 2. de peccat. disp. 1. pun. 17. & 18.

Ad fundamentum Didaci Couarru. neganda est consequentia, Quia quamuis in cæteris pœnis, præcipuè ordinarijs, locum habeat id, quod ait Couarr. non verò in hac censurarum pœna; tum, quia est exorbitans, & extraordinaria: tum etiam, quia est medicinalis, & ideo postulat peculiarem modum contumaciæ & inobedienciæ, quem aliæ pœnæ non postulant. Legantur Nauarr. Suarez, & Sanchez citat.

QVÆSTIO VIII.

An ignorantia inuincibilis facti excuset ignorantem à censura illi facta per legem statuta, casu quo ignorans det operam rei licitæ?

Respondeo tanquam quid certum; Excusare. Quia talis ignorantia excusat omnino à culpa ignorantem: sed absque culpa nequit censura incurri: ergo. Vnde si quis in nemore, licitè venationi incumbens, occidat Clericum existimans inuincibiliter moraliter, esse feram, non incurrit excommunicationis censuram, occisioni Clerici per Canonem statutam. Sic docent omnes Doctores. Legantur Suarez disp. 4. sect. 8. à num. 12. Sanchez lib. 9. de Matrim. disput. 32. à num. 23. Hurtad. de censur. in comm. diff. 21. Bauny q. 18. cit. dicto 3. Bonac. disp. 1. q. 2. pun. 1. num. 8. & alij penes ipsos.

QVÆSTIO IX.

An ignorantia inuincibilis facti, excuset à censura ignorantem, etiam casu, quo hic det operam rei illicitæ?

Negant in hoc casu excusare ignorantem à censura, Glossa cap. Si verò el 2. de senten. excomm. verb. Ignorauerit. (non ignorantia, vt citat Sanchez) vbi secuta Alanum docet in Canonis excommunicationem incidere illum, qui percutere volens Martinum laicum, errans in persona, Titium Clericum percusserit, existimans illum esse Martinum laicum. Syluester verb. excommunicatio. num. 6. vers. Secundo, citans pro se Hostiensem, & Alanum (non Molanum, vt scripsit Sanchez.)

Sed probabilius respondeo, Etiam in eo casu excusare ab incurfione censurae. Quia ex eo quod ignorans det operam rei illicitæ, v. g. illicitæ venationi, non definit ignorare inuincibiliter factum suum, cum tali inuincibili ignorantia: at factum sic ignoratum, nequit esse voluntarium, seu liberum, cum non procedat à principio intrinseco cum cognitione: ergo talis ignorantia excusat ab omni culpa & consequenter à censurae pœna. Sic tenet Tancretus, Innocent. Andr. Anton. Anchar. Abbas, & Hent. in cit. cap. Si verò; quos citant, & sequuntur Couarr. in cap. Alma mater. 1. p. §. 10. n. 15. vers. Non ad eiusdem. & Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 101. num. 3. & lib. 9. disp. 32. num. 24. Graffis 1. par. decis. lib. 4. cap. 9. n. 24. Suarez disp. 4. sect. 8. à n. 12. Hurtad. de censur. in

sur. in comm. diff. 21. vers. Hoc ergo supposito. Valquez tract. de excomm. dub. 14. fine. Henriquez lib. 13. c. 23. num. 1. Medina 12. qu. 76. art. 3. in commento. §. Ignorantia circumstantia. Sayrus lib. 1. de censur. cap. 18. num. 18. Candidus disquis. 22. art. 31. dub. 8. & 9. Auila 2. p. cap. 5. disp. 5. dub. 6. concl. 2. Bonac. disp. 1. de censur. q. 2. pun. 1. num. 8. & 9.

QVÆSTIO X.

An item, Ignorantia inuincibilis circumstantia, aut qualitatis culpa, ob quam imponitur censura, excuset etiam ab incurfione Censuræ?

NEgant, & consequenter, omnes Auctores pro prima sententia nuper adducti. Et ideo affirmât, quod si quis Clericum percutiat, Clericatus inuincibiliter ignarus, in excommunicationem incidat, eo quod rei illicitæ, nempe hominis occisioni operam daret.

Sed, iuxta nuper dicta, probabilius respondeo, Etiam excusare ab incurfione censuræ: Quia, licet talis ignorantia non excuset factum à culpa, seu malitia homicidij, excusat tamen à malitia sacrilegij homicidij Clerici, ob quam tantum lata est excommunicatio: ergo si talis ignorantia excusat à culpa talis qualitatis & circumstantiæ, consequenter excusabit à censura, cum hæc propter culpam dictæ circumstantiæ inflicta sit. Sic *ex cap. si verò cit.* docent omnes Doctores pro nostra sententia nuper adducti. Legantur.

QVÆSTIO XI.

An, qui percutit Petrum Clericum, credens inuincibiliter illum non esse Petrum, sed Ioannem etiam Clericum, Censuram excommunicationis incurrat?

NEgant nonnulli apud Henriquez *lib. 13. cap. 23. num. 1.* ubi sic, nostram proponens quæstionem, ait: Quidam excusare contendunt ab excommunicatione eum, qui intendens percutere vnum Clericum sibi inimicum, percussit aut occidit alium Clericum, quem præmissa diligentia putabat esse alterum sibi inimicum: eo quod similis ei esset statura, habitu, voce, & incellu. Quia hic non intendebat occidere hominem, aut animal, nisi vt inclusum in Petro, quem odio habet: circa alium verò in singulari occisum ex ignorantia inuincibili, non videtur habere rationem voluntarij, nec voluit occidere hominem, aut Clericum in isto singulari inclusum. Ita refert hanc negatiuam partem Henriquez, Qui in Glossa *lit. N.* addit, quod licet illa non habeat assertorem, possint tamen citari pro dicta parte Angelus, Florianus, Carrerius, Cepola, Ripa, & alij quos citat *lit. Q.*

Sed, vt mihi certum, respondeo dicendum, quod talis percussor, verè censuram excommunicationis incurrat. Quia nulla, in dicto casu, contingit ignorantia, quæ constituat percussorem inuoluntarium quoad Clerici percussorem, & iniuriam: nam quamuis percussio illa sit inuoluntaria respectu personæ percussæ in particulari, scilicet respectu Petri, ratione erroris, & ignorantia inuincibilis; est tamen voluntaria ratione percussoris sacrilegæ, aut iniuriæ factæ statui Clericali, contra quam lata est excommunicatio. Ita *ex l. eum qui nocentem §. si iniuria, ff. de iniurijs* docent Carol. Molineus, quem refert ac sequitur Couarru. *in cap. Alma mater. 1. par. §. 10. n. 15.*

*vers. Octauo constat. Corduba lib. 2. q. 26. §. 2. Barth. de Ledesma de pœnit. dub. 17. de excomm. §. sed dubium oritur. & Vega 1. 10. sum. cap. 85. casu 107. Quos omnes, sic citatos, sequitur Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 32. (non 37. vt leges apud Candidum) num. 27. Quibus addi possunt Sayrus lib. 3. de censur. cap. 27. n. 5. Cornejo disp. ult. de censur. in gen. dub. 2. in fine. Candidus disquis. 22. art. 31. dubit. 10. Henriquez *loc. cit.* Qui postquam verbis relatis contrariam proposuit sententiam; suam per hæc verba profert. At re vera ignorantia non excusat ab ea parte malitiæ, quam hic agnoscit, & voluntariè exequitur in objecto: excusabitur quidem à specie parricidij, aut clericidij, si omnino ignorabat esse patrem, aut Clericum: at si agnouit esse hominem & Clericum, incurrit sacrilegum clericidium: & de eo percussus iuste conqueritur, quod videns eum esse hominem, & Clericum, sponte percusserit, cum id malum, & damnum vitare teneretur. Quare hic fit excommunicatus, & irregularis &c. Sic ille. & penes illum, omnes Thomista cum D. Thoma 1. 2. q. 76. art. 3. Couarr. *loc. cit. num. 14.* Bart. Ifernina, & alij. Bonac. *disp. 1. de censuris q. 2. pun. 1. num. 20.* Molina, *disp. 30. & 53. n. 2.* Sic etiam Castro Palao *tom. 1. tract. 2. de peccat. disput. 1. pun. 17. n. 3.* & alij.*

QVÆSTIO XII.

An etiam incideret in Censuram ille, qui projiciens lapidem, quo percuteret Petrum Clericum, fortè casu, & inculpabiliter percuteret alium Clericum, illac transeuntem?

Affirmandum videtur iuxta nostram sententiam nuper quæst. antecedenti traditam.

Sed tanquam certum respondeo: In præfenti casu non incidere talem percussorem Clerici in censuram. Quia percussio dicti Clerici est inculpabilis, vt supponit casus: at sic est quod censura solum incurritur ob culpam mortalem, vt sæpe est habitum: ergo. Sic Sanchez *loc. cit. n. 27.* Qui bene ait, non esse hunc casum similem illi, quem resoluiimus affirmatiuè quæstione antecedenti. Nam in illo, inquit, & affectus, & opus ipsum externum, sunt penitus mala & iniusta: siquidem affectus fuit Clericum percutiendi, & adfuit voluntas illum Clericum, putando esse alium Clericum, cædendi, sequutumque est opus. In isto verò casu, solus affectus fuit malus, qui non inducit censuram: opus autem externum cætionis illius, omnino fuit præter voluntatem, ac proinde culpa vacans, & consequenter incurfione censuræ. Ita ille. Suarez *disp. 23. de censur. sect. 1. n. 54.* Bonac. *num. 20. cit.* Candid. *loc. cit. dubit. 11.* Palao *tom. 1. tract. 2. de peccat. disp. 1. punct. 17. n. 3. vers. Sed quid si.*

QVÆSTIO XIII.

An, qui percussit laicum, existimans eum esse Clericum, & quod tonsuram deferret, inciderit in Censuram?

Affirmatiuam sententiam absolutè, & absque limitatione vlla, tenere Glossam in cap. *Si verò, el. 2. de sentent. excomm. verb. Ignorauerit.* ait Syluest. *verb. Excommunicatio 6. num. 6. vers. Secundo quando quis.* Et postea eidem Glossæ, Hostiensi, Antonio, & Henrico tribuit hanc sententiam Couarruias in cap. *Alma mater. 1. p. §. 10. num. 15. vers. Duodecimo libet.* non tamen absolutè, sed cum limitatione hac, nempe, quod talis percussor sit excommunicatus, donec sibi constet, non esse Clericum, sed laicum, quem percussit.

cussit. Ita sentiunt ij Doctores, juxta intelligentiam Didaci Couarruias.

Sed, vt certum respondeo : Non incidisse talem percussorem laïci, in Censuram. Quia re vera non percussit Clericum, sed laïcum. Nec obstat, quod habuerit animum, & voluntatem percutiendi Clericum; nam ad hoc, vt quis censuris plectatur, nec animus, nec conscientia læsa, nec conatus sufficit, si opus externum non sequatur; vt supra habitum. Sic Glossa in cap. In audientia. verb. Iniuriarum, de sentent. excommunicat. Abbas. Si verò. el. 2. de sent. excomm. n. 6. Vbi Anchar. n. 4. Federic consil. 13. Astens. 2. p. sum. lib. 7. tit. 3. art. 2. q. 30. & 32. D. Anton. 3. p. tit. 24. cap. 2. §. 2. Angel. excomm. 5. casu 1. n. 25. Syluest. & Couarr. loc. cit. Lopez 2. p. instruct. cap. 13. de excomm. §. sequitur sexto. Graffius. 1. par. decis. lib. 4. c. 9. n. 43. Barth. à Ledesma loc. cit. Rodrig. tom. 1. sum. c. 80. in edit. 2. num. 11. Vega 1. tom. summa cap. 85. casu 107. Quos omnes refert ac sequitur Sanchez lib. 9. de Matrim. cap. 32. num. 28. Vbi ait, immeritò Couarruias tribuisse Glossæ, & alijs, oppositum nostræ sententiæ; nam illi (inquit Sanchez) solum volunt ab conscientiam erroneam debere dictum percussorem se reputare excommunicatum, donec de veritate facti certior factus sit. Quod est verissimum. Sic explicat in bonum sensum prædictos Doctores Sanchez. Sed quidquid ipsi voluerint : ego pro nostra sententia addo Ioan. de Lig. & Innoc. apud Syluestrum. Suarium disput. 22. sect. 1. num. 53. Vbi etiam in sensum bonum explicat Glossam. Valquez de excomm. dub. 14. num. 3. Bonac. disp. 1. q. 2. punct. 1. num. 22.

QVÆSTIO XIV.

An ignorantia vincibilis culpabilis, venialiter, tantum, excuset à Censura?

Respondeo, Excusare, saltem à tribus speciebus censuræ, nempe ab excommunicatione, suspensione, & interdicto; imò & à pœna irregularitatis ob delictum imposita. Hæc responsio constat ex supra dictis; Quia hæc censuræ incurri non possunt absque lethali causa: ergo ob ignorantiam vincibilem culpabilem solum venialiter, nulla censura contrahi potest. Sic omnes communiter Doctores. Qui bene pro casu præsentis notant, quod ignorantia vincibilis, duplex sit, alia culpabilis venialiter: & alia culpabilis mortaliter. *Culpabilis venialiter*, datur in illo, qui aliquam adhibuit diligentiam, ad sciendum id, quod tenetur scire, non tamen sufficientem & necessarium ad illam ignorantiam vincendam. *Culpabilis verò mortaliter* est in illo, qui, aut valdè modicam, aut nullam prorsus adhibuit diligentiam, ad sciendum quod tenetur, & poterat scire. Ex his ergo ignorantibus prima ad minus, sicut excusat à mortali culpa; ita & à pœna omni, quæ solum ob culpam mortalem incurri possunt, vt sunt prædictæ censuræ. Legantur Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 32. num. 29. & alij innumeri penes ipsum.

QVÆSTIO XV.

An ignorantia vincibilis mortaliter culpabilis, quæ affectata, crassa, aut supina, non est, etiam Censuram excuset?

Affirmant, apud Sanchez, tractantes de excommunicationis censura, Syluest. excomm. ult. q. 3. Angel. excomm. 7. casu ult. num. 3. Tabiena, excomm. 7. quest. 1. num. 2. Petr. de Ledesma de Matrim. quest. 45. art. 5. pun. 1. dub. 3. concl. 2. Lopez 2. par. Instruct. cap. 13. de excomm. §. sed jam ad 2. fol. 887.

Henriquez lib. 13. c. 23. num. 2. Sotus in 4. dist. 28. quest. 1. art. 2. col. 4. Graffius 1. par. decis. lib. 4. cap. 9. n. 20. & Salas 1. 2. quest. 6. art. 8. tract. 3. disp. 4. sect. 1. num. 6. Quos omnes citat, ac sequitur Sanchez lib. 9. de matrim. disp. 32. num. 31. & lib. 1. sum. cap. 16. num. 7. Quibus addi possunt, Diana 3. par. tract. Resol. 13. Vbi pro sua sententia, citat Portell. in addit. ad dub. Regul. verb. Ignorantiam, num. 25. Bonacinam disp. 1. de Censur. quest. 2. pun. 1. num. 10 & Barbosam in collectan. tom. 3. lib. 1. Sexti decret. lib. 2. cap. 2. n. 8. Et pro contraria, citat Sotum & Graffium, eisdem locis, quibus Sanchez pro se assert. Iterum eandem sententiam docet, par. 5. tract. 9. Resol. 17. adducens pro se Tannerum, tom. 4. disp. 6. qu. 10. dub. 3. num. 4. & Cælestinum in Compend. Theol. moral. tract. 3. cap. 5. num. 2. & tract. 14. Resol. 24. fine. (sed an bene citet omnes hos Doctores infra videbimus.) His autem addi possunt, Auila de censur. 2. par. cap. 5. disp. 5. dub. 8. concl. 2. licet, in fine addat, hanc sententiam non esse sibi certam, sed eam sequi voluisse, quia elementior est.

Fundamentum horum Authorum vnum est, nempe desumptum ex cap. 2. de consit. in 6. Vbi adstruitur, quod solum ignorantia crassa, aut supina, non liberat à censuris: ergo quauis alia ignorantia, quæ non sit crassa, aut supina, etiam si sit mortaliter culpabilis, à censura liberabit: patet consequentia, nam exceptio firmat regulam in contrarium.

Negant verò è contra alij Doctores existimantes, eadem ignorantiam minimè à censuris excusare: Quia existimant, nullo modo dari ignorantiam mortaliter culpabilem, quæ non sit crassa, aut supina, siue sit facti, siue iuris, non excusat à censuris, vt statim dicemus: ergo. Sic docent Suarez disp. 4. sect. 10. n. 10. vbi non audet dicere, oppositam sententiam esse practicè, aut moraliter probabilem. Corduba lib. 2. q. 1. in 4. diuisione ignorantie. Valquez 1. 2. qu. 76. art. 1. disp. 117. c. 1. n. 3. & tract. de excomm. dub. 15. in princip. dicens, in hoc conuenire omnes. (intellige, sui temporis Authores) Corneio, disp. ultim. de censur. in gen. dub. ult. Palao, tom. 1. tract. 2. de peccat. disp. 1. pun. 15. n. 3. Azor tom. 1. lib. 1. cap. 12. q. 1. diuisione 4. quatenus ignorantiam vincibilem solum diuidunt in affectatam, crassam, & supinam. Candidus disquis. 22. art. 34. dubit. 4. vbi pro hac parte citat Syluestrum, verb. Periurium, num. 1. §. secundo, & verb. excomm. ult. q. 3. num. 4. Sed certè Syluester, contrarium potius, licet obscurè, indicat, vt ait Suarez. Sic etiam, Filliuc. tract. 11. cap. 8. q. 12. n. 162. vbi malè ait, oppositam sententiam vnum tantum habere authorem Lopezium, citatum qui non mouetur urgente fundamento, sed quadam pietate ad euitanda animarum pericula. Villalob. 1. p. tract. 16. diff. 12. num. 6. Luyfius de censur. lib. 1. disp. 5. dub. 4. Gordonus, tom. 2. lib. 7. q. 6. c. 6. n. 3. Machado, lib. 1. par. 3. tract. 2. docum. 15. n. 2. Et in hanc sententiã valdè inclinant Bonac. loc. cit. à Diana pro sua, & Bassæus verb. ignorantia, quatenus solum aiunt, posse non improbabiler defèdi cum Sanchez & Nauar. non incurri censuras, quando ignorantia est vincibilis mortaliter, sed non crassa aut supina. Quod quidem verum est, vt nos iam dicimus. Igitur in hac quaestione

Ego respondeo, dicendum: Quod licet prima sententia sit satis probabilis, tam speculatiuè, quam practicè loquendo: probabilior longè sit secunda, & in praxi omnino seruanda.

Prima pars constat ex autoritate tantorum Doctorum, qui illam amplexantur, & ex ratione pro illa adducta; quæ sic confirmari potest: Quia probabile est, quod non omnis ignorantia, quæ non excusat à mortali, potest dici crassa, aut supina: at sic est, quod sola ignorantia, crassa, aut supina est, quæ non excusat

culat à censura, vt patet ex 2. capite de constitut. in 6. ergo illa alia, licet non excuset à mortali, excusabit à Censura. Maior probatur. Quia probabile est quod ad hoc vt ignorantia dicatur, & sit crassa, aut supina, debet procedere ex culpa lata, & summa in adhibenda diligentia eorum, quæ sciri possunt, ac debent: ergo cum detur alia ignorantia mortaliter culpabilis, quæ non sit ita summa, excusabit à Censuris, & pœnis.

Secunda pars etiam constat, ex ratione, & auctoritate pro illa adducta. Tertia verò, nempe quod secunda sententia sit in praxi seruanda, sic ex Ægidio probo: Quia in praxi vix vnquam possumus distinguere, quæ ignorantia sit illa media inter affectatam & crassam, aut supinam, quæ videlicet sit mortaliter culpabilis, & non sit vna ex his duabus. Rursus quia non videtur credibile, Ecclesiam nunquam velle punire eam negligentiam, quæ committitur in Censuris cognoscendis, quæ præcisè sufficit ad peccatum mortale, cum in Inferno pœna æterna puniatur à Deo. Sic Ægidius disputatio 13. de Censuris, dubio 11. n. 95.

QVÆSTIO XVI.

An ignorantia affectata à Censuris excuset?

Respondeo tanquam quid certum: Non excusare. Primò. Quia id constat ex cap. Vt animarum. de Constitution. in 6. Vbi apertè habetur quod ignorantia crassa, aut supina, non excusat quem à Censuris contrahendis: ergo à fortiori non excusabit affectata, cum hæc magis augeat voluntarium, & consequenter peccatum; vt cum communi docet Couarruias in capite, Alma. 1. puncto §. 10. numero 17. versu. Illud sane.

Secundò, Quia ignorantia affectata, seu optata, est illa, qua quis ignorat id quod scire tenetur, eligens illud nescire, vt liberius peccet, vt sup. quæstio 1. est habitum: ergo hæc ignorantia est directè volita: ergo directè causat voluntarium & consequenter peccatum: ac per consequens nequit excusare quem ab incurrendis Censuris. Sic omnes cum D. Thoma 1. 2. quæst. 76. artic. 3. Nauar. tom. 1. consil. libro 1. de constitut. consil. 1. numero 2. Soto distinctio 28. quæstio 1. artic. 2. Henriquez lib. 23. cap. 23. num. 1. Suarez disput. 4. sect. 10. numero 4. Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 2. numero 40. Candid. disquis. 22. artic. 24. dub. 1. Ægidius loc. cit. num. 93. Corneio disp. ultima pag. 596. & omnes.

QVÆSTIO XVII.

An ignorantia crassa, seu supina, tam facti, quam iuris, liberet à Censura?

Affirmat, licet ex parte solùm, Bauny tract. 1. de Censur. quæst. 18. per hæc verba: Dico quartò: à Censura excusat ignorantia eius crassa, quando est causa antecedens, sine qua non violandæ legis, quæ aliquid prohibebat, aut iubebat, sub comminatione Censuræ; id est, quando ignorans eam non violasset, si sciisset latam esse Censuram contra transgredientem: causa est, quod talis non est contumax, nec incorrigibilis, cum sola eum monitio emendare, ac in bonam frugem renocare potuisset. Dico quintò: Quando ignorantia, quæ est crassa, non est causa sine qua non, sed concomitans, hæc à Censura non excusat. Sensus est, quod quando ignorans est ita dispositus, vt etiam si sciisset opus, cui vacat, esse prohibitum sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, illud nihilominus fecisset, eum Censuram non

effugere, sed ea teneri, perinde ac si sciens incurrisset in legem. Huc vsque Bauny.

Sed absolutè, & sine distinctione vlla, tanquam quid certum, respondeo. Nullam ignorantiam crassam, aut supinam, siue antecedentem, siue comitantem, excusare à Censura. Probatur primò, ex capite, Vt animarum. cit. vbi dicitur; statutis Ordinariorum excusari ignorantes, dum tamen eorum ignorantia, non fuerit crassa, aut supina. Qui textus verè loquitur de ignorantia crassa & supina antecedenti, vt ex contextu constat, & docent communiter Doctores: ergo nulla excusat à Censura.

Secundò. Quia ignorantia crassa, aut supina, facti, vel iuris positivi prohibentis aliquid sub pœna Censuræ, cum sit saltem indirectè volita, est moraliter culpabilis; ergo sicut non est potens ad liberandum quem à culpa, nec erit ad liberandum à Censurarum pœna, propter culpam impositam.

Tertiò. Quia ignorantia crassa aut supina alicuius iuris positivi vetantis aliquid sub simplici præcepto, nullo modo excusat quem à peccato, si ex tali ignorantia frangat præceptum, vt omnes concedunt: ergo similiter omnino, nec ignorantia crassa, seu supina Censuræ impositæ tali facto, aut omissioni excusare poterit quem ab incurfione talis Censuræ, si ex dicta ignorantia, tale factum sub tali Censura prohibitum efficiat.

Nec obest fundamentum Stephani Bauny, quo motus fuit ad primum suum dictum tuendum. Negandum namque est, quod transgrediens ex ignorantia crassa, aut supina aliquam legem prohibentem aliquid sub Censura, non sit contumax, aut incorrigibilis. Est namque satis sufficiens ad Censuram contrahendam. Quia licet non sit ita expressè & directè sicut est ille qui transgreditur legem ex ignorantia affectata, est tamen virtualiter & indirectè contumax & inobediens, cum negligat legem, aliàs satis publicam, & omnibus notam, vt tam crassa ignorantia illius labore. Vnde satis etiam est, quod lex, quantum est ex se, illum admoneat: quamuis eius admonitio ad aures eius non perueniat, ex supina eius negligentia, vt benè docet Suarez disputatio 4. sectio. 10. numero 4. Sic ille loco citato, Henriquez libro 9. de Matrim. disputatio 32. numero 31. & sequent. Sotus, Candidus, Ægidius, Corneio, & Nauarrus citati, quæstio 16.

QVÆSTIO XVIII.

An saltem ignorantia crassa, excuset à Censura imposita facienti aliquid scienter?

Negat excusare, Glossa in capite finali, de offic. & potest. Ind. deleg. in 6. verb. scienter. existimans incurrere in Censuras, qui ex ignorantia crassa iuris, aut facti violaret Censuras latas contra scienter aliquid facientes. Negant etiam post Glossam, alij Doctores, quos citat Tiraquellus tractatu de pœnis temporal. causa 13. numero 22. Et fauent satis Nauarrus in sum. latina capite 27. numero mihi 73. declaratio. 1. Præposit. Francus, Rosella, D. Anton. Syluester, & Tabiena citati per Sanchez loco citato, numero 35. quatenus aiunt in dicto casu, ignorantiam inuincibilem excusare, quasi innuant non crassam, aut supinam, vt clarè dixit, ex illis Nauarrus loco citato, & post illum in simili Alterius 2. tomo de Censuris disputatio 11. de suspens. capite 5. vers. Hoc autem. pagina mihi. 201. Toletus libro 1. sum. capite 48. num. 4. vers. Quarta habetur.

Sed, vt mihi certum respondeo: Excusare. Quia quando aliqua Lex, aut Canon, non addit illam particulam,

ticulam, scienter, crassa ignorantia requiritur, ut ignorans ne excusetur ab incurfione Censuræ; ut *quest. anteced.* est habitum: ergo amplius requiritur, quando addit scienter, aliàs frustra adderetur: ergo ad incurfionem Censuræ non sufficet tunc ignorantia crassa aut supina: quia videlicet, lex noluit Censuram inferre nisi contra scienter peccantes, non contra ignorantes crassè, aut supinè. Sic Henriquez libro 13. capite 23. numero 3. initio. Sic dicens: Si excommunicatio sub his verbis feratur; *Qui scienter, vel ausu temerario fecerit, vel qui præsumpserit*, excusatur ab illa, qui ignorat etiam ignorantia crassa. Sic ille, & penes illum, *litera C.* Caietanus *verb. excommunic.* capite 77. Syluester *verb. excommunic.* 7. numero 34. Cardinalis Clemens 1. *de priuileg. questione* 38. Medina libro 1. *instruct. capite* 11. §. 2. Nauarrus *capite* 27. numero 141. & 155. & Couarruias *in capite Alma.* 1. p. §. 10. numero 7. Sed ex ijs authoribus, Caietanus nil clarè ad propositum affert, ibi, clariùs aliquid sic, *cap. 55.* Syluester verò, licet hanc sententiam asserat, addit tamen in fine, tutius oppositum esse. Nobiscum etiam sentiunt alij Doctores citati: sed Couarruias non *num. 7.* sed *16. & 17. vers. Eadem sanè,* & non ita sicut nos clarè. Excepto meo Nauarro, qui nostram sententiam his verbis docet & probat: A pœna istius Clement. sola ignorantia facti probabilis excusat, secundum Gloss. *verb. scienter.* quam dixit singularis Præpositus in capite. *Ex parte 1. columna penultima, de appellat.* contra quam tenui prælegendo illam Salmanticæ, & nuper consulendo in facto Pœnitentiariæ pratorio cum Ioanne Inol. & Bonif. super eadem. Tum quia dicta Clem. non loquitur simpliciter, sed de contrahente scienter: & lex puniens facientem aliquid scienter, requirit dolum. *l. sed si lege §. scire. ff. de petit. hereditat.* à quo quælibet ignorantia etiam crassa excusat. *l. igitur ff. de liber. cau. & l. plagy C. ad l. Flau. de plag.* vbi Glossa hoc dicit citans in id alias leges, *verb. iusta.* Tum, quia alioqui nil refert, an lex diceret simpliciter, qui contrahit, vel qui scienter contrahit; quod est contra mentem omnium. Tum quia certum est, quod quacumque ignorantia quis aliquid faciat, verè non facit scienter: & ita verè non continetur lege data contra facientem scientem: quamuis quoad forum exterius aliud interdum præsumi posset; sed hic de foro conscientie agimus. Huc vsque doctissim. Nauarrus. Huic addi possunt Sanch. *lib. 9. de Matrimonio disputatione* 32. numero 36. & libro 2. *sum. cap. 10. num. 38.* Petrus de Ledesma *in summa capite 3. de excommunicatione, dubio ultimo dicto* 3. Candidus *disquisitione* 22. *artic. 32. dubit. 1.* Villalob. *tract. 16. diffic. 12. conclusione* 6. numero 10. Bonacina *disputat. 1. de Censuris, quest. 2. puncto* 1. numero 12. & *tom. 3. de Censur. disputat. 1. quest. 2. puncto* 4. numero 9. Laymann *tractatu* 5. *parte 1. capite* 5. *num. 8. vers. Multo minus.* Auila *de Censuris parte 2. capite* 5. *disputat. 5. dubio* 9. *concl. 1. & capite 6. disputatione* 10. *dub. 6.* Basilius *de Matrim. libro* 10. *capite* 6. *num. 10.* Curiel. 1. 2. *quest. 76. artic. 4. dub. 4.* Hurrad. *de Censuris in communi, difficult. 21. versu* Conueniunt terriò. Molina *tractatu* 5. *disputatione* 71. *numero* 13. Filliucius *tract. 21. cap. 8. quest. 12. dicto* 1. *num. 260.* Diana *parte 3. tract. 5. resol. 13. & tract. 6. resol. 7.* Merolla *in Theologia morali, disputatione* 1. *c. 2. dub. 6. num. 232.* Anguianus *de legibus tom. 1. lib. 4. controu. 4. num. 18.* Machado *libro* 1. *parte 3. tract. 2. docum. 19. numero* 4. Casto Palao *tom. 1. oper. moral. tract. 2. disputatio* 1. *puncto* 18. *numero* 1.

QVÆSTIO XIX.

An etiam ignorantia supina excuset, sicut excusat crassa, à Censura inflicta contra facientem aliquid scienter?

NEgat Henriquez *loc. cit.* addens hæc verba, verbis à nobis supra relatis: *Non tamen excusat si faceret ex ignorantia supina, & affectata: quæ perinde est in re morali, ac si directè & scienter præsumeret facere contra excommunicationem.* Ita Henriquez *num. 3. cit.* Qui citat Caietanum *cap. 77. de excomm.* Sotum *in 4. dist. 28. quest. 1. artic. 2. col. 4.* & alios. Sed certè vtrumque authorem malè citat. Nam Caiet. *loco* ab ipso citato, nil ad propositum dicit; neque Sotus cum ibi, non de præfenti quæstione, sed de casu *quest. 17. habito*, sermonem faciat. Vnde

Vt quid certum respondeo in casu præfenti, excusare à Censura ignorantiam supinam, sicuti excusat crassa. Quia vtraque eandem vim habet, eandemque sortiuntur formalem rationem, solumq; inter se differunt in modo significandi, ut habitum est *supra quest. 2.* Et ideo absque vlla distinctione idem de vtraque affirmant Doctores præcipuè *quest. antecedenti citati.* Legatur inter eos Sanchez *lib. 9. de Matrim. disputatione* 32. *à numero* 36. *Qui numero* 39. explicat Henriquez quasi solum velit *loc. cit.* affirmare, quod quando ignorantia, est adeo crassa aut supina, ut esset ingens temeritas, tunc non excusaret à Censura Canonis contra scienter facientes lata; eo quod tunc iam dicerentur in dolo esse.

QVÆSTIO XX.

An item ignorantia crassa, & supina excusent à Censura Canonis lata sub his verbis: Si quis præsumpserit, vel, si quis ausus fuerit, vel ausu temerario fecerit?

NEgant, & consequenter, Authores pro prima sententia, nuper *quest. 18.* adducti, & Innoc. *cap. Cum medicinalis. fin. de sententia excommunic.* vbi ait, in hoc casu probabilem ignorantiam excusare, crassam autem & supinam, reddere faciliorem dispensationem, his verbis: *Quia ergo per Canones cautum erat in excommunicatis celebrantibus diuina officia scienter, & in contemptum clauium, ut irregularitatem incurrant, ut 11. quest. 3.* Si quis Episcopus damnatus; si quis Episcopus in Consilio; extenditur hoc ad suspensos optima ratione; quia quoad executionem diuinorum non est differentia inter excommunicatos & suspensos, quia isti, & illi excluduntur à diuinis. Sed sicut in excommunicatis requiro contemptum, ut irregularitas incurratur, quod notant illi Canones, nam vnus dicit, ausi fuerint; alius dicit, præsumpserint, sic & in suspensis, nisi eos reddat probabilis ignorantia excusatos, crassa, & supina, vel erronea habilitat ad dispensandum. Ita Innocentius *ibi.*

Sed, ut certum etiam respondeo: Excusare. Quia minimè dicitur præsumere, aut ausu temerario facere, qui ignorantia crassa, aut supina aliquid facit: eo quod præsumptio & audacia temeritatem & dolum importent: at sic est, quod Canon petit dolum, ergo non satis est ignorantia crassa, seu supina, ut latè probat Sanchez *loc. cit. num. 36.* ergo. Sic communiter Doctores citati pro nostra sententia *quest. 18.* legatur Sanchez *loc. cit. num. 37. & 38.* & penes illum, Cardin. D. Anton. Caietan. Nauarr. Rosella, Angel. Syluest. Tabiena, Ledesma, & Sà. Quibus addi potest Candidus *loco citato dub. 2.* vbi sic, ex Sanchez allegato,

allegato, & Suario *disp. 4. sect. 10. num. 2.* ait. Idem dicendum est, quando Canon præcipit, vel punit aliquid, sub pœna Censuræ; si adhibeat has particulas: *Si quis ausus fuerit, vel ausu temerario fecerit, si quis consilio, si quis præsumpserit, si quis temerè, si quis temerarius violator extiterit,* non incurri scilicet, Censuram, si quis laborans ignorantia crassa & supina, transgreditur legem, si lex adhibeat aliquam ex particulis enumeratis. Sic ille. Additque rationem conclusionis huius; quia (inquit) Ecclesia in dictis casibus, solum intendit punire delictum formaliter, & expressè volitum, quod præsupponit illius notitiam: sed ignorantia, etiam si sit crassa & supina, non supponit delictum directè, & formaliter & expressè volitum, sed tantum virtualiter, & indirectè: ergo, &c.

QVÆSTIO XXI.

An deinde, Ignorantia affectata, vel crassa, ut moraliter censeatur intenta, seu affectata, excuset à Censuris, scientiam, temeritatem, aut præsumptionem exigentibus?

Affirmat Hurtadus *de Censuris in communi, diff. cult. 21.* Quia (inquit) quod fit ex ignorantia, vel cum ea, quæcumque sit, non fit scienter, nec cum dolo, quia verè fit ignoranter: & quamvis dicta ignorantia ferè æquivalet scientiæ, seu dolo, quoad incurrendam culpam, non tamen quoad pœnam, quando hæc imponitur contra scienter, seu ex dolo peccantes. Et ob eandem rationem excusat à Censura lata, contra eos, qui aliquid facere præsumpserint, aut contra eos, qui, ausu temerario, aliquid fecerint, quia pro eodem sumuntur, & idem est aliquid facere scienter, seu ex dolo, & illud facere ausu temerario, & præsumere illud facere, imò & illud contemnere. Ita Hurtadus, qui pro se citat Angelum & Tabienam *verb. dolus.* Sylvestrum *verb. culpa q. 1.* & Vasquium *tract. de excommunic. dub. 15.* Sed certè hi duo Doctores, non loquuntur de ignorantia affectata, sed de crassa tantum. Tenent etiam hanc sententiam apud Dianam, (*vbi infra*) Sanchez se retractans, in *summa, tom. 1. lib. 2. cap. 10. num. 38.* Filliuc. *tom. 2. tract. 22. cap. 7. num. 205.* Bonacina *de Censuris disp. 2. quest. 5. punct. 4. num. 9.* Duard. in *Bulla Cene lib. 2. quest. 36. num. 3.* Cœlestinus in *compend. Theol. moral. tractat. 3. capite 5. numero 2.* Quos refert & sequitur Diana *parte 3. tractat. 6. resolut. 7. & 5. parte, tractat. 9. resolut. 17. & p. 7. tractat. 4. resolut. 14. & tractat. 5. resolut. 11.* Ghilinus *verb. excommunicatio num. 21.* Quem relatum sequitur Aufonius in *summa Dianæ verb. ignorantia num. 7.*

Sed probabilius respondeo. Non excusare. *Primò.* Quia ignorantia affectata, qua ignorans eligit nescire, quò liberius peccet, non minuit, sed potius auget culpam, & facit actum directè, & per se voluntarium, cum per se, & directè eligatur, ut docet D. Thom. *quest. 6. & quest. 76. artic. 4.* ergo non excusabit à Censuris, scientiam, temeritatem, aut præsumptionem exigentibus.

Secundò. Quia ignorantia affectata æquivalet scientiæ & dolo: ergo quisquis cum illa contra Censuram, scientiam, temeritatem, &c. requirentem operatur, perinde est in re morali, ac directè scienter, temerariè & præsumptuosè, contra Censuram facere. Ergo clarè constat quod ignorantia affectata non potest quem à Censura dicta excusare. Antecedens, in quo potest esse difficultas, patet ex cap. *eos qui, de tempor. ordin. in 6.* Vbi aperte ignorantia affectata scientiæ æquiparatur, ijs verbis: *Eos qui Clericos parochia aliena absque superioris Ordinandorum licentia scienter, seu af-*

fectata ignorantia, vel quocumque alio figmento quasi præsumpserint ordinare, per annum à collatione Ordinum decernimus esse suspensos. Sic Gregor. X. & cum eo Gloss. *ibi. in summa, & verb. affectata,* per hæc verba: *Æquipollent ergo scientia, & affectata ignorantia. de clan. desp. Cum inhibito, & dicitur affectata, ex quo scire potuit, sed noluit, imò dissimulavit. C. de incest. & inuit. nup. l. qui contra.* Sic Glossa. & ibidem Anchar. Domi. & alij Doctores. Couarru. in *cap. Alma mater. 1. p. §. 10. num. 17. vers. Decimo quinto. ibi:* Id verò poterit accidere propter ignorantiam affectatam, que cum directè volita sit, eandem habet scientiæ conditionem, & idem operatur, quod operaretur scientia si adesset. Sic ille, & alij. Et ideo hanc nostram scientiam tenent Glossa *Clem. 1. verb. scienter, de Confang. Francus cap. 2. num. 4. de Constitut. in 6. D. Anton. 3. p. tit. 24. cap. 34. Rosella excommunic. 1. casu 43. n. 2. Sylvest. excommunicatio 9. casu 41. num. 76. Tabiena excommunic. 5. casu 49. num. 3. notab. 2. Grassis 1. par. decis. lib. 4. cap. 9. num. 38. Henriquez lib. 13. cap. 23. num. 3. Petrus Ledesma in sum. cap. 8. de excommunic. dub. ultim. dicto. 3. Suarez disp. 4. de Censuris, sect. 10. num. 3. Quos omnes refert, & sequitur Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 22. num. 40. Quamvis postea contrarium docuit in sum. loc. cit. His addi possunt Molina *tract. 5. disput. 71. num. 13. Egidius disp. 3. dub. 11. n. 93. Layman lib. 5. tract. 5. part. 1. cap. 5. num. 8. vers. multò verò minus. Auila de Censur. part. 2. cap. 5. disp. 5. dub. 9. concl. 2. Candid. disquis. 22. art. 35. dubit. 3. & id esse satis probabile, docet Corneio disp. ultim. de Censuris in communi, dub. ult. in fine. Tenent tursus nostram sententiam Filliuc. tom. 1. tract. 11. c. 8. quest. 12. dicto 1. n. 260. vers. Secundum, de affectata (quamvis postea hîc, loc. cit. à Diana, oblitus sui, suppositum docuit.) Villalob. tr. 16. diff. 12. n. 10. vers. Mas base de aduertit. Machado lib. 1. part. 3. tr. 2. docum. 19. n. 4. in fine. Palao tom. 1. tr. 2. de peccat. disp. 1. punct. 18. n. 1.**

QVÆSTIO XXII.

An Ignorantia concomitans excuset à Censuris incurrendis?

Negant aliqui Doctores existimantes, non excusare. Quia qui percutit, v. g. Clericum existimans ignorantia concomitante, esse laicum, non euadet excommunicationem; cum tunc eo sit affectus animo, ut etiam cognito Clericatu, illum percuteret: ergo sicut in hoc casu, hæc ignorantia concomitans non excusat à peccato ratione prauæ voluntatis, ita nec excusabit à Censuris. Ita sentiunt apud Sanchez *lib. 9. de Matrim. disp. 32. num. 26. & lib. 1. summa c. 16. n. 13. Couarru. cap. Alma mater. 1. p. §. 10. n. 15. versu, Decimò. Vgolinus de Censur. tab. 1. c. 9. §. 8. fine. Rodr. 1. p. sum. cap. 80. num. 11. concl. 11. Grassis 1. p. decis. lib. 4. cap. 9. n. 42. Mercado lib. 6. de contract. cap. 5. Durand. 2. dist. 22. quest. 4. num. 5. & ibi Gabriel q. 2. artic. 1. notab. 3. & Sayrus lib. 2. Clavis cap. 9. num. 33. & 36. Negant item, apud Henriquez lib. 13. cap. 23. num. 1. lit. L. Conrad. Victoria, Astudillo, & Specul. coniugat.*

Sed probabilius respondeo: Ignorantiam concomitantem semper excusare operantem à Censuris, & ab alijs iuris pœnis incurrendis. Ratio est, quia licet huiusmodi ignorantia concomitans non excuset à peccato operantem, ratione illius prauæ affectus, quem habet circa obiectum ignoratum; excusat tamen profecto à peccato, illud opus externum, cum hoc opus non procedat ex praua illa voluntate: at sic est, quod Ecclesia suis Censuris & pœnis non punit actus internos, sed externos tantum: ergo cum in hoc euentu actus, seu opus ipsum externum à culpa excusetur

cusetur, eximetur subinde ab excommunicatione, suspensione, interdicto, & ab alijs pœnis à iure impositis. Sic Vasquez 1. 2. *quæst.* 76. *disput.* 125. & 126. & *tractat. de excommunic. dub.* 14. à numero 4. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 1. *cap.* 14. *quæst.* 4. Suarez *disput.* 4. *de Censur. sect.* 8. *num.* 9. Salas. 1. 2. *quæst.* 6. *art.* 8. *tract.* 3. *disput.* 6. *sect.* 2. à *num.* 16. Valentia 1. 2. *disput.* 6. *quæst.* 6. *punct.* 3. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 10. *initio in Glossa, littera A. & lib.* 13. *cap.* 23. *num.* 1. *in corp. & in Glossa littera L.* in quibus locis citat pro hac parte Durandum 2. *sent. dist.* 22. *quæst.* 4. Gabr. *quæst.* 2. Marfilium 9. 15. *art.* 2. Almainum *tract.* 1. *moral. cap.* 4. Angestum *in moral. cap.* 9. Castrum 2. *leg. pœn. c.* 14. Cordubam *lib.* 2. *quæst.* 19. Viguer. *tit. de Ignorantia, Sotum, & Sotum maior. Peña cum Caiet.* 1. 2. 9. 76. *art.* 3. & Fratre Medina, *ibidem.* Sed certè ex his authoribus Durand. & Gabriel oppositam sententiam docent, ideoque pro illa benè citantur à Sanchez hanc nostram tenens doctrinam, *lib.* 9. *de Matrim. disp.* 32. *num.* 26. & *lib.* 1. *sum. loc. cit.* Addi adhuc possunt his Doctoribus, Nauarra *lib.* 3. *de restit. cap.* 1. *dub.* 6. Lopez 2. *part. instr. cap.* 13. *de excommun. §. ex prædictis sequitur pag.* 886. Molina *tom.* 4. *disp.* 53. *num.* 2. & *tom.* 6. *tract.* 5. *disp.* 71. *num.* 8. Filliuc. *tract.* 11. *cap.* 8. *quæst.* 9. *dicto.* 2. n. 247. Bonac. *tom.* 1. *disput.* 1. *de Censur. quæst.* 2. *numero* 14. Candid. *de Censur. disquis.* 22. *art.* 33. *dubit.* 2. optimè Montefinus *tom.* 2. *in* 1. 2. *quæst.* 86. *art.* 3. *disp.* 8. 9. 8. à *num.* 99. Hurtad. *de Censur. in communi, diff.* 21. *vers. Addit Couarrn.* Qui & citat Auilam 2. *p. capite* 5. *disputat.* 5. *dubit.* 6. Sed malè, quia ibi nil de hac quæstione. Bauny *tractat.* 1. *de Censuris, quæst.* 18. *dicto.* 2. *pagin.* 27. Villalob. *tractat.* 16. *diff.* 12. *numero* 4. *conclus.* 3. Petrus Corneio *de Censuris in communi, disputatione vltima, dubit.* 2. *quæst.* 1. Syluius 1. 2. *quæst.* 76. *artic.* 3. *quæst.* 6. Bassæus *verb. ignorantia. numero* 18. Machado *libro* 1. *part.* 3. *tractatu* 2. *docum.* 19. *num.* 3. Palao *tom.* 1. *cit. tract.* 2. *disp.* 1. *punct.* 17. *num.* 3.

QVÆSTIO XXIII.

An saltem, si quis laborans ignorantia comitante putans se occidere feram, occideret Clericum inimicum, eliciens actualiter hunc actum; Utinam quod video esset Clericus, nam adhuc illum occiderem, excommunicationis Censuram incurreret?

Affirmant, & à fortiori authores primæ sententiæ nuper relati, præcipuè apud Montensium, Corduba *lib.* 2. 9. 19.

Sed probabilius respondeo, Adhuc non incurrere. Quia licet ille actus elicitus à voluntate sit peccatum mortale sacrilegij, est tamen mere internum, & nihil influens in illam actionem exteriorem occisionis: ergo cum illam non reddat peccaminosam, nec quid confert ad Censuram incurrendam. Sic Authores primæ sententiæ præcipuè Suarez *loc. cit. num.* 9. Montefin. *num.* 108. Filliuc. *loc. cit.* vbi cum Suario addit, contrarium esse dicendum, si dictus Ignorans haberet hunc actum: *Volo occidere illam feram, & si Clericus est, volo etiam illum occidere*: nam tunc illa actio externa, iam procederet ex illa interna, quæ cum sit sacrilegium, etiam externa sacrilegium esset. Sed certè hic casus vix potest contingere, si ignorantia comitans sit inuincibilis, de qua est quæstio, benè tamen si ignorantia esset vincibilis, vt si ille ignorans, aliquo modo, etiam inconsultè, & indeterminate, dubitasset, aut cognouisset ibi esse Clericum inimicum, quia cum tunc iam non haberet ignorantiam inuincibilem, sed culpabilem, consequenter saltem inconfusè vellet sacrilegium, ac proinde incurreret Censuram.

QVÆSTIO XXIV.

An Naturalis obliuio, inaduertantia, & inconsideratio, excuset à Censuris?

Respondeo tanquam certum; Excusare, si hæc sint absque crassa, supinaue negligentia. Ratio est, Quia naturalis obliuio, seu inconsideratio comparatur ignorantia: at sic est, quod ignorantia, si non est crassa, aut supina, sed inuincibilis, excusat à culpa & à Censuris incurrendis: ergo & naturalis obliuio, seu inconsideratio, si non est crassa aut supina, sed inuincibilis, excusabit ab vtroque.

Secundò, Quia cum obliuione, aut inaduertantia ad præceptum Ecclesiæ latum, sub Censura, nequit stare contumacia, in eo consistens, quo aliquis monitioni talis præcepti obedire recuset: at sic est, quod vbi non adest contumacia, non est locus Censuræ: ergo qui obliuione, aut inaduertantia ad tale præceptum illud violat, non incurrit Censuram. Sic Suarez *disput.* 4. *sect.* 8. *numero* 11. Bonacina *disput.* 1. *de Censuris, quæst.* 2. *punct.* 1. *numero* 17. Bauny *de Censuris in communi tract.* 1. *quæst.* 18. *dicto.* 1. Candid. *disquis.* 22. *art.* 39. *dubit.* 1. & *alij.* Legantur D. Thom. 1. 2. *quæstione* 88. *artic.* 6. *in corp. & ad* 2. Nauarrus *tom.* 1. *Consil.* *lib.* 2. *de Iureiurando Consil.* 12. *num.* 1. Azor. 1. *parte instit.* *lib.* 1. *cap.* 16. *dub.* 3. Sanchez *libro* 1. *summa c.* 16. à *num.* 8. & *alij.*

QVÆSTIO XXV.

An Metus grauis, mortis, infamiae, exilij, &c. pure, & simpliciter illatus, excuset à Censuris?

Negant Durand. *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 5. *ad* 3. Caiet. 1. 2. *quæst.* 96. *artic.* 4. & 2. 2. 9. 125. *art.* 3. Adrianus *de Clanib. quæst.* 3. *fol.* 153. cum Altifiodoren. Astenfis *libro* 3. *tit.* 11. Alenf. *part.* 4. *quæst.* 23. *mem.* 1. *art.* 6. §. 2. Vgolinus *de Censuris tab.* 2. *tap.* 23. *num.* 4. & *alij* existimantes, metum quantumcumque grauem, cadentemque in virum constantem, nunquam excusare à Censura, quia nunquam, inquit, excusat ab obseruatione præcepti.

Probant hoc *ex cap. Sacris, de ijs, qua vi metu ve fiunt.* Vbi loquens Innoc. III. de ijs qui metu inducuntur, vt communicent cum excommunicato, ait: quod excommunicantur, Quia (inquit) licet metus attenuet culpam: quia tamen eam non prorsus excludit cum pro nullo metu debeat quis mortale peccatum incurrere, excommunicationis labe credimus inquinari. Sic Pontifex: vbi cum illo, Glossa, *in summa*, sic ait: Si quis metu communicat cum excommunicato, excommunicatur: ergo, &c.

Sed probabilius longè multò, respondeo dicendum, quod talis metus simpliciter illatus verè excuset à Censuris: Quia longè multò probabilius est, quod dictus metus excuset à transgressione præcepti ecclesiastici, cum non sit credibile, aut probabile velle Ecclesiam, matrem vtique pietissimam, præcepta sua cum aperto mortis, infamiae, exiliue discrimine, ab homine custodiri: ergo etiam excusabit ab incurfione Censuræ, cum hæc solum ob transgressionem præcepti incurrantur. Confirmatur. Nam qui ex graui metu peccat alioqui non peccaturus, non censetur contumax, nec delinquere ex contemptu potestatis ecclesiasticæ, sed ex infirmitate: sed sic est, quod ad Censuram incurrendam est necessarius contemptus saltem interpretariuus: ergo.

Nec obstat textus, *ex cap. sacris*, à contrarijs adductus. Quia in illo non loquitur Innoc. III. de metu graui cadente in constantem virum, sed de metu leui, qui

qui cum non excuset communicantem cum excommunicato, maxime in diuinis, aut in crimine, à culpa, nec excusabit à Censura excommunicationis saltem minoris incurrenda. Vnde hanc nostram sententiam communiter amplectuntur Authores. Illámque colligunt Theologi ex D. Thoma in *Addit. q. 23. art. 3. ad 1. & quodlib. 11. artic. 9. corp. & ad 3.* vbi exponit ipsum cap. *Sacris. Sotus dist. 22. q. 1. art. 4. col. 13.* Ledesma 2. p. 4 q. 25. art. 3. ad finem. Medina 1. 2. q. 96. art. 4. Cordub. in sum casu 142. Nauarrus in sum. cap. 27. num. 36. 63. & 239. & cap. 25. num. 84. Qui num. 36. cit. citat Innocent. in cap. *Si verè, de sentent. excommun.* Maiorem in 4. *distinct. 18. quæst. 4.* Syluestrum *excommun. 5. q. 4.* Henriquez *lib. 13. cap. 21. num. 2.* Suarez *disput. 4. de Censur. sect. 3. num. 13.* Castro *lib. 2. de lege pæn. cap. ult. conclus. 2.* Gutierrez *Canon. q. cap. 13. num. 21. & 22.* Auila 2. parte cap. 6. *disputat. 8. dub. 5.* Salas *de legib. disput. 11. sect. 1.* Ægidius *disput. 13. de Censur. dub. 12. à num. 97.* Filliucius *tract. 11. cap. 6. quæst. 4. num. 171. & cap. 8. quæsto 14. num. 269.* Duardus in *Bulla Cœna lib. 1. cap. 1. quæst. 3. num. 49.* Bonacina *disput. 1. de Censur. quæst. 2. punct. 3. num. 2.* Bauny *tract. 1. de Censur. quæst. 18. vers. Septimò excusat.* Laymann *tract. 5. cap. 5. de Censur. in comm. n. 9.* Hurtadus *de Censur. in comm. diff. 23.* Candidus *disquisit. 22. art. 41. dubit. 3. dict. 5.* Cornejo *disput. ult. de Censur. in gen. dub. 1. Valq. 12. disputat. 161. cap. 1.* Azor 1. parte *lib. 1. cap. 11. quæst. 1.* Diana 3. p. *tract. 6. resolut. 48. vers. Quartò licitum erit.* Machado *lib. 1. part. 3. tractat. 2. docum. 18. num. in ordine 4.* Villalobos *tract. 16. difficult. 11. num. 1.* Palao *tom. 1. tract. 2. de peccat. disput. 1. punct. 16. & tom. 6. de Censur. disput. 1. punct. 8. num. 10.*

QVÆSTIO XXVI.

An metus grauis excuset etiam à Censura, casu, quo hæc lata sit pro crimine, aliàs lege naturæ prohibito: veluti si lata esset, contra adulterium, aut incestum cum consanguinea patrantes?

Negant tunc, dictum metum excusare à Censura, aliqui Doctores, eo fundamento ducti; quia videlicet, in prædicto casu, metus quantumuis grauis non excusat à peccato mortali: ergo nec à Censura. Antecedens constat; quia certum est apud omnes, quod si quis ex graui metu, committat incestum, aut adulterium prohibitum sub pœna excommunicationis, peccet mortaliter: ergo. Ita sentiunt Sanchez *lib. 9. de Matrimon. disputatione 31. num. 4. & 6.* Hurtadus *difficult. 21. cit. num. 100. vers. At quando.* Castro Palao *tom. 6. disp. 1. punct. 8. n. 11.* Citant etiam Bonacina, & machado pro hac parte Suarium *disp. 6. de Censur. sect. 3. num. 3.* Sed certè non ad rem, quia Suarius ibi, non loquitur de præsentis quæstione, sed de alia diuersa, nempe de illa, quæ inquirat, an quando actio per Censuram prohibita, redditur intrinsecè mala, ratione talis prohibitionis; an tunc eam exercens contra legem Ecclesiæ, licet ob metum grauem, peccet, & Censuram adiunctam tali legi incurrat; & respondet, quod sic. Sed quid refert hæc resolutio ad quæstionem de qua nobis hic est sermo? Nihil profecto: Cum diuersa sit omnino, & ideo ad illam, contrarium respondit, *vbi infra*, vt statim videbimus. Vnde

Probabilius respondeo: dicendum, quòd etiam in dicto casu metus grauis à Censura Ecclesiæ excuset. Ratio est, quia licet metus dictus non excuset à culpa graui commissa contra ius naturale; excusat tamen à culpa contra præceptum Ecclesiasticum, eo quod non obliget cum tanto damno, & consequenter à Censura, cum hæc non incurratur nisi ob fractionem

R. P. Leand. de Censuris.

dicti præcepti. Vnde si quis metu mortis adulterium committeret, reuera excusaretur à Censura, si quæ lata esset contra adulterium patrantes, licet non excusaretur à culpa contra castitatem, aut iustitiam commissa. Sic Suar. *disp. 4. de Censur. sect. 3. n. 14.* ita loquens: Oportet tamen aduertere, aliquando per legem Ecclesiasticam sub Censura prohiberi id, quod iure naturæ prohibitum est; vt, v. g. incestum cum consanguinea. Contingere ergo potest, vt metus excuset illum actum, vt prohibitum ab Ecclesia, etiamsi non excuset libidinosum accessum, qui intrinsecè malus est: & tunc quamuis non omnis culpa excusetur ratione metus, excusabitur Censura: quia illa non contrahitur, nisi ob violationem præcepti Ecclesiastici, vt sic. Hucusque Suarius, quem hucusque retuli, vt videas, quàm malè pro opposita parte eitetur. Sic etiam tenent Bonacina *disput. 1. de Censur. quæst. 2. punct. 3. num. 5.* Alterius *tom. 2. disp. 10. cap. 6. de suspens. vers. in secundo casu.* Vbi se citat in *tract. de excommunic.* Ægidius *de Censur. disputat. 13. dub. 12. à num. 98.* & penes illum, Nauarrus *cap. 27. num. 63. §. septimum.* Henriquez *lib. 13. cap. 21. num. 3. in fine.* Auila parte 7. *disputat. 2. dubio 7. conclus. 5.* & Suarius loco à nobis citato. Sed ex his Doctoribus, Nauarrus solùm & Suarius, omnino benè citantur: alij namque non in specie de nostra quæstione agunt. Tenent item hanc nostram partem Cornejo *disputat. ult. de Censur. in genere, dubio 3. vers. Sed quæres.* Machado *lib. 1. parte 3. tractatu 2. docum. 18. in fine.* Villalobos *tractatu 16. difficult. 11. num. 2.* Candidus *disquisit. 21. artic. 41. dubit. 4. dicto 7.*

QVÆSTIO XXVII.

An item, metus grauis incussus in contemptum fidei, aut Religionis, aut potestatis Ecclesiæ, excuset à peccato, & à Censura?

Affirmat adhuc excusare à Censura, licet non à peccato, Candidus loco nuper citato, per hæc verba: Dico septimò. Probabilius tamen mihi videtur, quod licet is, qui per grauem metum compellitur in contemptum Ecclesiæ, Religionis, seu fidei, committere e. g. furtum prohibitum ab Ecclesia sub pœna Censuræ, peccet lethaliter committendo furtum, quia delinquit contra præceptum naturale, & contra præceptum diuinum tuendæ potestatis Ecclesiasticæ, Religionis, & fidei, quòd obligat etiam cum periculo vitæ: non tamen contraheret Censuram; quia præceptum Ecclesiasticum, quale est hoc ad non furandum sub pœna Censuræ, purè & simpliciter, vt præceptum Ecclesiasticum est, non obligat cum tanto detrimento. Vnde si herus compellet famulum metu graui ad legendo libros hæreticorum hæresim continentes, aut de Religione tractantes, etiam in contemptum fidei, etsi famulus tunc legens peccaret mortaliter, non tamen incurreret excommunicationem Bullæ Cœnæ latam contra legentes libros hæreticorum hæresim continentes, aut de Religione tractantes: quia hic non delinquit in præceptum Ecclesiæ hanc lectionem interdicens, cuius transgressioni statuta est excommunicationis pœna, sed in præceptum diuinum tuendæ fidei, & Religionis, quòd obligat etiam cum periculo vitæ. Hucusque Candidus. Cuius sententiam prius docuerat Salas *de legib. disput. 11. sect. 1. num. 5. vers. Ex hac conclusione.*

Sed probabilius multò respondeo: tunc metum non excusare à Censura. Quia multò probabilius est, quod in dicto casu, velit Ecclesia obligare suo præcepto

G cepto

cepto etiam cum discrimine grauis damni, nempe vitæ, exilij, &c. ergo sicut ille qui inposito casu, præceptum Ecclesiæ violaret, peccaret mortaliter contra Ecclesiæ prohibitionem; ita etiam Censuram latam, tali prohibitioni annexam, incurreret. Sic Henriquez *lib. 13. cap. 21. num. 2. vers. Excusatur à peccato.* Suarez *disput. 6. de Censur. sect. 3. num. 6.* dicens, hanc responsionem esse per se notam. *Ægid. disp. 13. dub. 13. n. 100. vers. Dixi aliquando.* Bonac. *disput. 1. de Censur. quest. 2. punct. 3. num. 2.* Filliuc. *tract. 11. cap. 8. quest. 14. n. 269. dicto 3.* dicens, id esse commune. Bauny *tract. 1. de Censur. in commun. q. 18. vers. Primum cum eius transgressio.* Cornejo *dub. 1. cit. pag. 592.* Villalobos *difficult. 11. citat. num. 2. in fine,* & hanc sententiam esse magis communem, & receptam testatur Machado *lib. 1. parte 3. tract. 2. docum. 18. num. 4.* licet contrariam, nihil definiendo, in ultimo ponat loco.

QVÆSTIO XXVIII.

An tandem, Metus leuis, seu non cadens in virum constantem, excuset etiam à Censura?

Respondeo tanquam certum: non excusare. Quia metus leuis, quo videlicet, timemus malum leue, non excusat à culpa; ergo nec à Censura, cum hæc, ob illam incurratur. Sic omnes. Inter quos eleganter Bauny *loc. cit.* per hæc verba: Secundum tempus est: Cum metus non est eiusmodi, qui hominem constantem mouere possit, ac debeat: nam à metu leui, cuiusmodi est offensusculæ apud Principem, iacturæ bonorum exiguæ, vt aurei vnius, aut duorum, iusta nulli, ac probabilis esse causa potest, præcepti Ecclesiastici non seruandi: ergo nec vitanda Censuræ, qua visum est Ecclesiæ, eius transgressionem pro auctoritate plectere: ab ea ergo non excusat metus, cui pro obiecto leue quidpiam obuertatur, cura, studioque constantis viri, dignum non satis. Sic ille. Hurtad. *de Censur. in comm. difficultate 23.* dicens, in hoc omnes conuenire.

QVÆSTIO XXIX.

An Impotentia moralis faciendi id, quod præcipitur sub Censura, excuset ab illa?

Respondeo tanquam certum: excusare. Quia talis impotentia excusat à peccato, nam ad impossibile nemo tenetur: ergo etiam excusabit à Censura, cum hæc ob peccatum incurratur. Sic omnes. Henriquez *lib. 13. cap. 18. num. 4. & 5. & cap. 21. n. 2.* Suarez *disputat. 20. sect. 2. num. 14.* Sotus *distinct. 22. quest. 1. artic. 2. casu 1. post 4. conclus.* Gratius *lib. 4. decis. cap. 8. num. 10.* Filliucius *tract. 11. cap. 8. quest. 8. num. 241.* Bonacina *disput. 1. quest. 2. punct. 3. num. 1.* Bauny *quest. 18. cit. pag. 29.* Reginaldus *lib. 9. num. 206.* & alij. Hinc clarè colligentes, eum qui propter impotentiam non restituit, non affici Censura: v.g. excommunicationis lata contra detentores rei alienæ, aut contra non restituentes.

QVÆSTIO XXX.

An etiam excuset à Censura, graue damnum, seu detrimentum famæ, vitæ, & aliorum bonorum Superioris Ordinis, seu illorum utilitas, aliarve causa rationabilis?

Respondeo tanquam certum: etiam excusare. Quia hæc omnia excusant ab obseruatione legis, cum hæc cum graui damno non obliget: ergo etiam excusabunt ab incurfione Censuræ. Ex quo colligitur, quod

ille, qui cogitur sub excommunicationis, v. g. Censura, aliquid restituere, aut pensionem soluere, ipse autem non potest sine detrimento bonorum Ordinis Superioris, vt vitæ, famæ, &c. aut sine longè maiori damno, tunc ille, sicut excusatur à præcepto restituendi, ita & à Censura lata, ob id quod non restituit, aut soluit. Sic omnes. Henriquez *lib. 13. cap. 21. num. 2.* ibi: Excusatur secundo, qui statim restituere non potest pecuniam sine graui detrimento bonorum Superioris Ordinis, vt famæ aut vitæ: vel si quid iubet minus honestum, vt quod denuncient occultum peccatorem absque præuia correctione. Sic ille ex D. Thom. & Caietan. 2. 2. *quest. 33. art. 7. ad 5. & quest. 62.* Nauar. *cap. 17. num. 55. & cap. 18. num. 40. & 62. & cap. 24. num. 12. & cap. 25. n. 5.* Sotus *relect. de Secreto, memb. 2. quest. 6. dub. 5.* Corduba *in sum. q. 63. & 64.* Suarez *disput. 20. sect. 3. num. 9.* Bauny, Bonacina, Filliucius *loc. cit.* Qui benè notant, eum, qui tempore excommunicationis, v. g. habuit vnde solueret, & non soluit, ideoque incidit in excommunicationem, per superuenientem impotentiam moralem, non liberari ab excommunicatione incurfa, nam hæc solum tollitur per absolutionem, vt aliàs diximus, & dicemus *infra.*

QVÆSTIO XXXI.

An Innocentia à culpa graui, excuset à Censura, ita vt innocens à mortali, in quem lata est, non ligetur tali Censura, nec teneatur ei obedire?

Negant quidam excusare, casu, quo secundum Allegata iuridicè probata sit nocentia, seu culpa grauis Innocentis in conscientia, quia (inquiunt) cum Iudex iustè in dicto casu præcipiat, condemnatus verè tenetur obedire. Ita tenet Durandus *in 4. distinct. 18. quest. 4. in corpore, ibi:* Sub hoc autem non comprehenditur sententia, quæ fertur contra illum, qui conuincitur in iudicio per testes secundum ordinem iuris, licet sint falsi, ex quo probatum est sufficienter contra eum. Ita ille. Corduba *lib. 1. quest. 43.* & alij, quos tacitè refert *Ægidius, ubi infra.* Citat etiam Sotus pro hac parte D. Thomam *distinct. 18. q. 2. art. 1. quest. 4.* Alexand. 4. *part. 18. memb. 2.* Ricardus *dist. 18. artic. 3. quest. 5.* Syluestrum *excommun. 2. §. 2.* & Paludanum *dist. 18. q. 1.* Quibus addit Suarius, Guillelmum Paris. *in 2. p. tit. de Sacram. Ordin. §. Post hæc autem.* Glossam *in cap. 1. de sentent. excomm. in 6.* Couarruiam *in cap. Alma 1. parte, §. 11. n. 14.* existimantem hanc opinionem esse communem, & veram, & in hanc absolutè loquendo inclinatur Filliuc. *tract. 11. cap. 8. quest. 6.* licet *in fine* dicat, oppositam sententiam, benigniorem esse, & conformem sensui pietatis, quem par est haberi matris Ecclesiæ.

Sed probabilius longè respondeo: excusare Innocentiam à Censura; itaut Innocens etiam, probatus iuridicè nocens, nullo modo ligetur ea in conscientia, seu quoad Deum. Vnde ille, qui certus est se esse innocentem, quamuis secundum allegata & probata legitime excommunicetur, in rei veritate non est excommunicatus, nec priuatus suffragiis, & orationibus communibus Ecclesiæ. Ratio est manifesta. Quia talis Censuræ sententia, per se, & in rei veritate, est iniusta, & nulla ex defectu causæ, seu materiæ, quæ est peccatum mortale, (licet sit iusta quoad præsumptionem) vt ex supradictis constat: ergo in rei veritate nec ligat, nec ligare potest innocentem, etiam si iuridicè probatus sit nocens. Sic latè & optimè Sotus *in 4. dist. 22. art. 3. vers. His tamen obstantibus,* & penes ipsum, Caiet. 2. 2. *quest. 70. art. 4. ad 2. argum.* & Adrian. *in quodlib. quest. 6.* sic etiam *Ægidius disput. 23. dub. 12.* Bauny

Bauny tract. 1. quest. 18. vers. *Quinò excusatur*. Filliucius tract. 11. quest. 7. num. 238. sibi aliquo modo contrarius. Hurtad. de Censuræ in communi, difficultate 24. Sic etiam apud Suarium, Maior in 4. distinct. 18. q. 2. conclus. 3. corol. 4. Gabriel quest. 2. conclus. 8. & in re Couarruias cap. cit. §. 7. num. 5. Nauarrus cap. 9. n. 4. & cap. 27. num. 3. & alij, quos ipse citat, & sequitur disputat. 4. de Censur. sect. 7. à num. 11. Sic etiam Palao disputat. 1. de Censur. puncto 8. num. 15. Qui omnes aduertunt, quod licet huiusmodi innocens, in foro conscientiæ, non ligetur prædicta Censura, nec teneatur, vt diximus, ei obedire: teneatur tamen in foro externo, coram eis quibus sententia Censuræ est nota, & innocentia ignota, se gerere vt Censura innodatus, vel ratione præcepti à Iudice iuridicè lati, vt Caietanus cum aliis vult; vel ratione scandali, ne eis videatur Censuram contemnere, vt Hurtadus & alij melius putant; cum talis non teneatur ratione obedientiæ, cum non teneatur immediatè ratione Censuræ, siquidem non est valida; nec ratione alicuius prohibitionis à Iudice superadditæ ipsi Censuræ, quia Iudex nullam ponit, cum nihil aliud faciat, quàm ferre Censuram: ergo solum ad id teneatur ratione scandali. Quod tandem, licet limitatè concedit Suarez loc. cit. num. 17. cum Nauarro loc. cit. & absolutè Palao loc. cit. num. 16.

Quod si quæras, an si huiusmodi, apud Deum, & in foro conscientiæ, innocens, publicè & cum scandalo Censuram prædictam violet, incurrat pœnas iure impositas contra violantes Censuram? vt verbi gratia, si illa Censura erat excommunicatio, an ille celebrans in publico maneat irregularis?

Respondeo non incurere dictas pœnas absolute loquendo, & ita nullo modo manere irregularem, etiam celebrando in publico. Quia ille verè, & in re non est excommunicatus: ergo verè, & in re, etiam si in publico celebret, non violat excommunicationis Censuram: ergo verè, & in re, non incurrit irregularitatem. Dixi verè, & in re, quia in foro exteriori, seu existimatione, ille habebitur irregularis in eo casu, & vt talis in iudicio condemnabitur. Sic omnino Suarez loco citato, num. 20. Filliucius cap. 8. cit. quest. 6. numero 237. vers. *Infertur præterea*. Hurtadus difficultate 24. citat. vers. *Nihilominus*. Egidius dub. 12. citat. conclus. 4. num. 119.

QVÆSTIO XXXII.

An dentur alia causa excusantes ab incurrendis Censuris?

Respondeo dari. In primis namque datur; Nullitas Censuræ ex quacumque causa proueniat: Appellatio legitima facta in tempore, & Consensus partis in cuius fauorem lata est Censura. De quibus causis egimus supra, & dicemus amplius.

Deinde à Censura excusat, consuetudo rationabilis præscripta, vt habetur cap. final. de consuetud. Censuratio finis totalis legis, aut præcipui; quia tunc omnis obligatio eius interit. Incertitudo iuris aut facti; eo quod in dubio melior est conditio possidentis libertatem suam, quàm non possidentis, de regul. iur. Regula 65. & denique omnes causæ excusantes à peccatis, excusant etiam à Censuris, vt ex dictis constat. Legantur Henriquez lib. 13.

cap. 17. & 21. Bauny tract. 1. de Censur. in communi, quæstione 18.

* * *

DISPUTATIO X.

De Effectibus Censuræ in communi.

QVÆSTIO PRIMA.

Quot, & qui sint effectus Censuræ in communi?

RESPONDEO quod effectus Censuræ in communi est duplex, nempe, proximus, seu intrinsecus; & remotus seu extrinsecus. *Effectus proximus* Censuræ, est priuare censuratum aliquibus bonis spiritualibus, & etiam temporalibus, quatenus sunt spiritualibus annexa. Quæ priuatio habet rationem vinculi, aut ligaminis cuiusdam moralis, ac pœnæ; eo quod applicans Censuram censurato, auferendo bona, quorum alioqui ille capax est, constringit, & ligat illum. Quod totum constat ex Censuræ definitione supra tradita; necnon ex hac inductione. Nam Excommunicatio priuat communionem Sacramentorum, & fidelium: quorum primum est spirituale; secundum temporale. Suspendio priuat iure percipiendi fructus beneficij Ecclesiastici, & etiam priuat fructibus, quorum primum est spirituale, secundum temporale. Interdictum priuat diuinis Officiis, & iure licitè contrahendi matrimonium, quorum primum est spirituale; secundum, vt matrimonium est contractus humanus, & temporalis: vt plenius dicemus, cum de singulis tractabimus Censuris.

Effectus verò remotus, seu extrinsecus Censuræ in communi, nil aliud est, quam fructus bonus, quem Iudex ferens Censuram intendit, qui etiam est duplex, spiritualis, videlicet, & temporalis. Spiritua- lis est, obseruantia Ecclesiasticæ disciplinæ; & resipiscentia contumacis, seu emendatio peccatoris: temporalis verò, restitutio rei temporalis, aut reparatio damni, quod illatum est innocenti. *Primum* probatur: quia Censura applicatur, vt spiritus saluus fiat, iuxta illud 1. Chrinth. 5. *Et tandem spiritus eius saluus fiat in die Domini*. *Secundum* etiam constat: quia, nisi quis restituat temporale, excommunicari potest, vt constat ex Trident. sess. 25. de reformat. cap. 3. Sic omnes Doctores. Legantur Suarez disp. 6. sect. 1. Rastellius de Censur. in gen. quest. 6. artic. unico. Filliucius tractatu 11. cap. 7. quæstione 1. & 2. Bauny tractatu 1. de Censuris, §. De Iudice absoluento à Censuris, quest. 5. pag. 50.

QVÆSTIO II.

An, statim ac reus Censuram latam incurrit, spiritualium rerum usu priuetur, ante Iudicis sententiam?

Respondeo tanquam certum: statim priuari. Quia priuatio harum rerum spiritualium, est quasi proprietas naturam Censuræ consequens. Vnde est illud iuris proloquium communiter receptum: *Censura lata per se fert executionem*, cap. Pastoralis, §. verum, de Appellat. de quo ibi, & in cap. Is cui, de sentent. excommunic. in 6. Et ratio est, quia Censuræ, eo quod spirituales sunt pœnæ, nullam ad executionem sui, exequentis actionem exigunt: ergo reus, qui Censuram latam incurrit, illico dictarum rerum spiritualium usu priuatur. Sic omnes Doctores. Legantur Suarez loc. cit. num. 4. Filliucius quest. 3. num. 196. & 197. Bauny loco citato, vers. de constantia temporis.

QVÆSTIO III.

An huiusmodi effectus Censura sint perpetui?

Respondeo tanquam certum: quod nullo modo. Quia iure ordinatio per absolutionem à Censura, auferuntur & ipsi à reo. Possunt tamen aliquo modo dici perpetui, nempe, negatiuè, eò quod non habeant tempus definitum suæ durationis; quia possunt breuiore, aut longiore tempore permanere, prout reus perseveret in suo peccato, & contumacia, qua ablata, Censura incipit esse in proxima dispositione, vt auferatur per absolutionem, & consequenter, eius effectus. Sic Suarez *num. 5.* Filliucius *quæst. 6. num. 205. & 206.* Bauny *loc. cit. vers. Posterius est.*

QVÆSTIO IV.

An reus Censura, non publica, sed occulta, innodatus, etiam maneat priuatus vsu spiritualium rerum?

Respondeo tanquam certum: etiam manere. Quia idem remanet reus, siue Censura eius sit publica, siue occulta; nam denunciatio quidquam ipsi affert, vel aufert: benè tamen aliis, qui possunt cum eo agere, & recipere Sacramenta. Vtraque huius responsionis pars constat, ex Extrauaganti Martini V. in *Concil. Constant. Ad euitanda.* In ea namque expressè definitur, non intendere Concilium *excommunicatos, suspensos, & interdictos, in aliquo reuelare, nec eis quomodolibet suffragari:* At sic est, quod ante dictum Concilium, reus Censura occulta ligatus: manebat priuatus vsu spiritualium rerum: ergo post dictam extrauagantem, eodem modo manebit. Non alij ab ipso, nam his expressè datur à Concilio facultas, vt agere possint cum censuratis occultis, recipere ab eis Sacramenta, & alia, sicuti prius poterant. Sic omnes. Legantur Vgolinus *tab. 1. cap. 11. §. 4. & 7.* Filliucius *tract. 13. cap. 7. quæst. 4. num. 199.* Bauny *tract. 1. de Censur. vbi de Iudice absolvente, quæst. 5. vers. Quod attinet.*

QVÆSTIO V.

An reus Censura constrictus, ubique maneat priuatus vsu spiritualium rerum?

Negat, loquendo de Reo censurato à Prælato inferiori Papa, Scotus (non Sot. vt leges in Bauny) in *4. distinct. 19. quæst. 1. art. 5.* vbi apertè docet quod nullus Prælatus, præter Papam, possit propria auctoritate sic subditum excommunicare, vt ubique in tota Ecclesia euitetur, & Ecclesie vniuersalis suffragiis priuetur. Quod probatur. Quia quempiam excommunicare, est, non solum ipsum cohibere, ne cum aliis communicet, & omnes alios, ne cum ipso participant; verùm etiam priuate ipsum excommunicatum suffragiis Ecclesie, ita vt pro illo nullibi fiat oratio: at sic est, quod Episcopus Parisiensis non habet auctoritatem in ciues Colonenses: ergo illos prohibere non potest, ne cum suo Parisiensi excommunicato communicent, aut pro illo orent.

Sed vt certum respondeo: reum, etiam Prælati Papa inferioris, Censura constrictum, ubique esse priuatum vsu spiritualium rerum. Probat. Quia Censura eiusque effectus est pœna personalis: at sic est, quod pœna personalis sequitur nocentem, sicut & culpa: ergo quòque ille pergat, manebit illa pœna affectus, & ideo priuatus vsu spiritualium rerum.

Nec obstat fundamentum Scoti. Quia responderetur, quod non subditi Episcopi Parisiensis, qui Censuram infligit, non obligantur ab eo ad vitandum ex-

communicatum, & ad non orandum pro eo, sed à iure communi, quod ad omnes pertinet: ab illo namque cauetur, ne quis cum excommunicatis communicet, cap. *Si quis à proprio 11. q. 3. & ibid. cap. Sicut Apostoli;* & cap. *Si quis frater,* & *Can. 5. Concilij Niceni,* vbi hæc verba habentur: *Seruetur ista sententia, vt si qui ab alijs excommunicantur, ab alijs ad communionem non recipiantur,* & *Can. 6. Concilij Antiocheni.* Sic dicente: *Si quis à proprio Episcopo fuit excommunicatus, ne prius ab alijs suscipiatur, quam fuerit à proprio Episcopo susceptus.*

Vnde hanc nostram sententiam tenent Sotus in *4. dist. 22. q. 2. art. 1. concl. 1.* vbi ait sententiam Scoti esse nouam, & inauditam. Vgolin. *tab. 1. §. 8. & 10.* Couar. in *cap. Alma mater 1. p. §. 3. n. 2.* & penes ipsum, Nauar. in *cap. Inter verba 11. q. 3. corol. 67.* Maior in *4. dist. 18. q. 8.* Almayn. *ibi, q. 1. art. 3.* Abbas, Felin. Cardin. & alij. Filliuc. *tract. 11. cap. 7. q. 3. n. 196.* Bauny *q. 5. cit. pag. 50. vers. Huius porro effectus.* Suar. *disp. 6. sect. ult. num. ult.*

QVÆSTIO VI.

An per appellationem, suspendantur effectus Censura absolute iam lata?

Respondeo tanquam certum: non suspendi, aut impediri. Quia certum est, quod Censura semel absolute lata, non suspenditur per appellationem; vt constat, ex cap. *Pastoralis, §. verum,* & cap. *Ad hac, de Appellat. cap. Ad reprimendam, de Offic. Ordin. & cap. Is cui, §. ult. de sent. excomm. in 6.* vbi Glossæ & Doctores: ergo nec suspendi possunt per illam Censuræ effectus. (Secus dicendum de Censuris latis sub conditione, quæ quidem non est perfecta, nec absolute & simpliciter sententia, iuxta à nobis cum communi dicta *sup. disput. 4. à quæst. 16.* Sic omnes. Legantur Canonistæ in *citatis capitib.* Suarez *disput. 6. de Censur. in sect. 4. n. 1.* Filliuc. *cap. 7. cit. q. 9. num. 212.* Hurtad. *de Censur. in comm. diff. 25. vers. Conueniunt secundo.*

QVÆSTIO VII.

An per dispensationem Papæ, fieri possit, vt manente Censura, eius effectus suspendi, aut impediri possint?

Negat absolute Panormit. & alij nonnulli Canonistæ in cap. *Nulli, de sentent. excomm.* arbitantes, non posse Pontificem alicui per priuilegium permittere, quod communicet cum excommunicatis maiori excommunicatione. Eandem sententiam cum limitatione tamen, tenet Couar. in *cap. Alma mater 1. parte, §. 1. num. 2. vers. Qua ratione, & num. 7. vers. Quod si tractemus.* Ait namque non posse Pontificem dispensare, nec cuiquam permittere, quod communicet in diuinis cum excommunicato maiori excommunicatione; quia hæc prohibitio, non est de iure humano, sed diuino: benè tamen, quod communicet cum excommunicatis in humanis, & temporalibus; quia hæc communicatio, inquit, iure humano est interdicta.

Sed omnino respondeo: dicendum. Posse per dispensationem Papæ suspendi Censuræ effectus, ita vt licite fieri & exerceri possint, etiam manente Censura. Quia prohibitio exercendi actus, aut effectus per Censuram vetitos, omnino est de iure humano, vt supra *disput. 2. quæst. 6.* est ostensum: ergo potest per potestatem Pontificis dispensari. Sic Suarez *disputat. 6. sect. 3. à num. 3.* Filliucius *tract. 11. cap. 7. q. 9. num. 212. dicto 1. & quæst. 10. num. 213. dicto 1.* & alij loco citato, à nobis adducti, & clare innuit Vgolinus *tab. 1. cap. 10. §. 6. num. 4.* Palao *tom. 6. de Censur. disp. 1. puncto 10.*

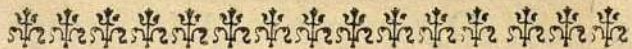
QVÆSTIO VIII.

An etiam Episcopi possint dispensare in effectibus Censurae, quam ipsi tulerunt?

Affirmant aliqui Canonistæ; eo ducti fundamentato, quia videlicet Episcopi possunt dispensare in omnibus, in quibus Papa, nisi sit illis prohibitum: sed nullibi legimus, hanc dispensationem esse reseruatam Papæ: ergo.

Sed probabilius respondeo: non solum, non posse Episcopos dispensare in effectibus Censuræ, à qua non possunt absolueri, in quo omnes Doctores conveniunt, verum etiam nec in effectibus Censuræ, quam ipsi tulerunt, & à qua queunt absolueri. Quia probabilius est, quod Episcopi non possunt dispensare in rebus iure communi, & Vniuersa Ecclesia prohibitis, nisi quando ipso iure communi eis conceditur, vel aliqua recepta consuetudine, & traditione; vt colligitur ex cap. *Dilectus*, de tempor. Ordin. & cap. *At si Clerici*, §. *De adulterijs*, de Iudicijs. Sed sic est, quod hæc potestas dispensandi in effectibus Censuræ, manente eadem Censura, nec iure communi illis conceditur, nec consuetudine est recepta: ergo. Sic Suarez *loc. cit. num. 7.* Filliucius *loc. cit. quest. 10. dicto 2.* Vgolinus *tab. 1. cap. 10. §. 6. num. 4.* & penes ipsum Socin. Senens. in cap. *Officij*, de sentent. excommunico. *num. 171.* Palao *puncto 10. citato.*

Et hæc pauca sufficiant nunc: nam melius explicabuntur effectus Censurarum, cum de singulis Censuris tractemus.

DISPUTATIO XI.

De Absolutione Censurarum in communi.

QVÆSTIO PRIMA.

An Censura tollatur per mortem eius, qui Censura ligatus erat?

NEGARVNT absolutè quidam, quos *suprà* *disput. 3. quest. 4. & 5.* reculimus.

Sed iuxta ibidem dicta, probabilius respondeo: tolli absolutè & directè; licet aliquo modo, indirectè, videlicet, & respectiue, dici possit quod non tollatur; quatenus ratione Censuræ; v. g. excommunicationis, corpus excommunicati mortuum, remanet inhabile ad sepulturam Ecclesiasticam, & anima vt sit particeps suffragiorum communium Ecclesiæ: sed qua hæc inhabilitas solum permanet in prohibitione Ecclesiæ, & hæc solum respectu viuorum directè daret, hinc est quod absolutè loquendo, per mortem subiecti, quod ligatum Censuris erat, verè directè tollatur, & auferatur Censura ab ipso, licet non indirectè, & respectiue quoad prædictos effectus, priuationem scilicet sepulturæ, & suffragiorum communem Ecclesiæ. Sic docent Authores *quest. 4. & 5. citatis*, à nobis adducti. Legantur vltimus Suarez *ibid. cit. & disput. 7. sect. 1. à num. 3.* Filliuc. *tract. 11. cap. 9. questio 1. à num. 273.* Hurtad. *disput. 14. de excommunico. diff. 1. num. 1.* Alterius *lib. 4. disput. 1. cap. 1. vers. Si querat quis.* Couarruuias *cap. Alma 1. parte, §. 11. num. 8.* Laymann *lib. 1. tract. 5. parte 1. cap. 7.* Ægidius *disput. 14. dub. 6. num. 201.* & Palao *tom. 6. disputat. 1. puncto 11. §. 1.*

R. P. Leand. de Censuris.

QVÆSTIO II.

An Censura semel contracta, etiam tollatur per solam emendationem rei, Censura dicta ligati?

Affirmandum videtur. Quia ablata causa, aufertur effectus, cap. *Cum cessante*, de Appellat. ergo, ablato peccato, per contritionem, quod fuit causa Censuræ; aufertur etiam Censura.

Sed tanquam certum respondeo: non tolli Censuram per emendationem Rei. Quia Censura fuit applicata Reo, iurisdictione Ecclesiastica: ergo opus est, quod eadem iurisdictione, adhuc supposita respicientia, absoluat, & tollatur à Reo.

Vnde ad rationem dubitandi respondeo: antecedens esse verum, loquendo solum de causa conseruante, non de causa existendæ Censuræ. Vnde cum Censura sit pœna, non pendet in conseruari à culpa, sed tantum in fieri, tanquam causa motiua ad imponendam Censuram; & ideo transacta culpa, seu remissa, durare potest pœna Censuræ. Sic docent omnes Doctores, ex cap. *A nobis 2.* & cap. *Cum desideres*, de sentent. excommunicat. & cap. *Quapropter*, de Appellat. Legantur Suarez *disputat. 7. sect. 1. num. 8.* Filliucius *loco cit. quest. 1. num. 276.* Bauny *tract. 1. tit. de Iudice absolvente, quest. 1. vers. Quid si Censura.* Rastellius *de Censur. in gen. quest. 7. artic. 1. num. 1. pag. 123.* Hurtad. *loc. cit. Cornejo de Censur. in gen. disputat. 11. dub. 1. pag. 579.* Alterius *tom. 1. lib. 4. disputat. 1. cap. 1. penes illum, Abbas, & Glossæ. Palao puncto 11. cit. num. 4.* Nauarrus, Couarruuias, & Ægidius penes ipsum.

QVÆSTIO III.

An Censura semel contracta, per mortem ferentis illam, extinguatur?

Respondeo tanquam certum: non extingui Censuram semel contractam siue sit à iure siue ab homine lata, propter mortem ferentis illam. Sic colligitur clarè, ex cap. *Si Episcopus 11. quest. 3.* & ex cap. *Pastoralis*, §. *Præterea*, de offic. Ordin. Et ratio est, quia Censuræ ita institutæ sunt, vt non pendeant in conseruari à vita, vel iurisdictione ferentis, sed tantum in fieri; ergo non cessant per mortem illas imponentis, cum transeant in rem iudicatam. Sic Suarez *sect. 1. cit. num. 14.* Filliucius *loco citato num. 278.* Rastellius, Bauny, Alterius, & Palao *loco citato*, & alij. Et constat ex dictis *suprà disput. 4. quest. 23.*

QVÆSTIO IV.

An Censura semel contracta, per solam absolutionem tollatur?

Respondeo tanquam certum: per solam absolutionem propriè & perfectè tolli. Probatur primò, ex illo Matth. 16. *Quicumque ligaueris, vel solueris.* Secundo ex cap. *Cum desideres*, de sentent. excommunicat. vbi Clemens III. apertè definit, quod ille qui excommunicationem contraxit, non debeat communioni aliorum restitui, ante absolutionis beneficium. Tertiò id constat à sufficienti partium enumeratione. Quia Censura nec tollitur per mortem ferentis illam; nec per mortem eius in quem fuit lata, nec per absolutionem causæ: igitur solum restat quod tollatur per absolutionem. Sic docent communiter Doctores. Legantur Suarez, Alterius, Filliucius, Bauny, Rastellius, & alij *loco citato.*

QVÆSTIO V.

An Excommunicationis Censura lata ab homine, sub hac conditione; Donec satisfeceris; etiam non tollatur absque absolutione, adhuc satisfactione sequuta?

Affirmant tunc tolli absque absolutione, Alciat. in cap. 1. de elect. notab. 5. lib. 6. & Couarruias in cap. Alma mater 1. parte §. 11. num. 6. & sequentibus, licet dicat alibi fuisse sequutum contrariam sententiam. Fundamentum eorum est. Quia, si alia Censuræ, nempe suspensio, & interdictum, latæ sint sub conditione, *Donec satisfeceris*, non indigent absolutione, aut relaxatione, solutione sequuta, ut tradunt communiter Doctores post Glossam in Clem. 1. de Decim. verb. *Donec*, & in cap. Si qui 81. distinet. sed eo ipso Censetur ablata: ergo idem dicendum est de Censura excommunicationis lata sub eadem conditione, *Donec satisfeceris*.

Sed adhuc ut ferè certum respondeo: nec in dicto casu tolli Censuram excommunicationis absque absolutione, etiam satisfactione sequuta. Quia excommunicatio semel contracta, non tollitur per solam emendationem rei, nempe, *si patuerit, si satisfecerit, si restituerit*, &c. cum semper sit necessaria absolutio, & sine illa non tollitur excommunicatio, ut patet ex cap. Consideres, cit. & ex cap. A nobis 2. de sentent. excommuni. ubi aperte definitur, quod ille, qui in excommunicatione decessit è vita, non sit censendus liber à vinculo excommunicationis, quantum spectat ad forum Ecclesiæ, nec ei esse communicandum ante absolutionem, etiamsi in vita sufficienter satisfecerit: ergo semper est necessaria absolutio.

Ad fundamentum in oppositum, desumptum à simili, Hostiens. Abbas, & Glossa in Clement. citat. & alij, concessio antecedenti negant consequentiam, quia inquiunt, quod ad hoc ut tollatur suspensio lata sub conditione, satis sit si accedat Iudicis declaratio de satisfactione præstita, secus verò in excommunicatione, quæ ut tollatur omnino indiget absolutione. Sed certè hæc solutio non soluit argumentum. Quare negandum est antecedens, quia falsum est saltem loquendo ex vi iuris, quod suspensio, vel interdictum datum ad tempus sub dicta conditione, *donec satisfeceris*, tollatur absque absolutione, etiam conditione impleta, quia nullibi ex iure id colligi potest. Nam licet Innocent. in cap. Cum bone, de etate & qualitate, & alij dicant suspensionem relaxari, præstita satisfactione, absque alia absolutione, loquuntur de suspensione inflicta ad certum tempus pro delicto præterito, quæ habet tantum ratione pœnæ, non Censuræ, sic Alterius respondet. Vnde hanc nostram sententiam tenet ipse cum Hostiens. Abbate, Syluestro, & aliis, lib. 4. disput. 1. cap. 1.

QVÆSTIO VI.

An, ita sit necessaria absolutio ad tollendam Censuram iam contractam, ut nullo modo aliter tolli possit?

Respondeo dicendum, quod iure ordinario, nullo alio modo tolli possit: benè tamen de potentia absoluta Pontificis. Quia cum hic sit Iuris auctor, optimè posset ferre contra aliquem excommunicationem, exprimendo in ea conditionem, ut cum primum reus conditionem impleret, liber esset ab excommunicatione, non alia absolutione requisita. Quo casu si excommunicatus pareret, & conditionem impleret, eo ipso remaneret, absque alia absolutione, ab excommunicatione absolutus. Quamuis vt

verum fateamur, adhuc in isto casu, non posset dici, quod excommunicatio sit simpliciter sublata absque absolutione, sed quod lata fuerit absolutio sub conditione futura, qua purificata, absolutio reddita est completa, & perfecta. Sic Glossa in Clement. unica, de Immun. Ecclesiæ vers. Pro infectis. Abbas, Felinus, & Syluester, quos refert, ac sequitur Alterius cap. 1. citat. prope finem.

QVÆSTIO VII.

Quotuplex sit Censurarum absolutio?

Respondeo quod quadruplex. Primò enim, alia est à iure, alia ab homine: secundò alia absoluta, & alia conditionata: tertio alia simplex, & alia ad cautelam, & quartò alia simpliciter, & alia ad reincidentiam. Filliucius tract. 11. cap. 10. quest. 1.

QVÆSTIO VIII.

Quid sit Absolutio à iure, & quid ab homine?

Respondeo quod Absolutio à iure est illa, quæ datur ab ipsa lege imponente excommunicationem, sub hac forma: *Qui incidet in excommunicationem ob transgressionem huius legis; si hoc vel illud fecerit, sit eo ipso absolutus*. Absolutio verò ab homine, est illa, quæ ab homine habente iurisdictionem tribuitur reo. Et de hac est sermo in præsentem, nam de prima nil agunt Authores, quia non est in vfu.

QVÆSTIO IX.

Quid sit Absolutio absoluta & quid conditionata?

Respondeo quod Absolutio absoluta, est illa, quæ datur ab absolvente liberè, absolute, & simpliciter, nulla apposita conditione: Absolutio verò conditionata, est illa quæ datur sub aliqua conditione, quod contingit, quando verba absolutionis includunt diem, vel aliam conditionem, ex qua dependet absolutio, & ideo vocatur conditionata; quia huiusmodi absolutio non habet vim, & effectum, quoad usque adueniat dies, vel purificata sit conditio. Sic omnes supponentes, quod nulla de priori sit dubitatio, & ideo regulariter ea impenditur, imò & debet impendi, si nullum adsit impedimentum, ad sic eam impendendam: de posteriori verò, aliqua sunt difficultates, pro quibus enodandis supponendum est, quod in absolutione, potest apponi conditio præsens, præterita, & futura. Quo supposito sit.

QVÆSTIO X.

An Absolutio Censurarum data sub conditione de præsentem, vel præterito, sit valida?

Respondeo tanquam certum: esse validam, adimpleta, vel existente conditione. Ratio est, quia huiusmodi conditiones non suspendunt actum, vel effectum, lege cum ad præsens, Si cert. pet. sed statim absolutio, vel est valida, vel nulla: si enim conditio existit, est valida, quia absolutio tunc transit in absolutam: si verò non existat, est nulla absolutio, quia cessat conditio. Sic omnes. Legantur Suarez disputat. 3. sect. 7. num. 3. & latius disp. 7. sect. 8. num. 3. Alterius lib. 4. disput. 1. cap. 3. Filliucius tract. 11. cap. 10. quas. 2. Bonacina disputat. 1. quest. 3. puncto 7. num. 1. & alij.

QVÆSTIO XI.

An sit licitum dare aliquando absolutionem
Censurae, sub conditione de presenti,
aut praterito?

Respondeo tanquam certum: esse aliquando licitum sic absolutionem dare: nempe, quando certò non constat de Censura, & ad cautelam impenditur absolutio ad maiorem securitatem, vt regulariter fit à Confessariis, antequam sacramentaliter absoluant à peccatis, dicendo: *Absoluo te à Censuris in quantum possum, & indiges.* Vel etiam quandoque dicendo: *Absoluo te à Censuris, &c. Si satisfacisti, aut, si ex corde à contumacia recessisti.* Nam hæ conditiones prudenter apponi possunt, vel ad declarandam rem esse dubiam: vel ad incutiendum metum: vel ad tollendam ignorantiam. Si verò conditio apposita, esset turpis, aut impertinens, tunc imprudenter adderetur, & nõ sine culpa ex suo genere graui, eo quod esset contra reuerentiam rerum sacrarum, & abusus quidam Ecclesiasticae potestatis: licet in particulari ex paruitate materiae possit esse leuis. Sic Suarez *loc. cit. n. 4.* Alter. & Filliucius *loco citato*, & antea Doctores Nauar. *cap. 26. num. 13.* Legantur dicta à nobis *tom. 1. tract. 5. de penitent. disputat. 2. quest. 25. 26. & 27.*

QVÆSTIO XII.

An, etiam sit valida absolutio à Censura, sub
conditione de futuro data; nempe, Absoluo
te, si infra mensem satisfeceris?

Negant quidam, & probant à paritate. Nam absolutio sacramentalis lata sub hac conditione de futuro contingente, est nulla: ergo & nulla erit etiam absolutio à Censura. Consequentia patet à paritate rationis; antecedens vero vt certum docuimus *q. 27. cit.* Ob id, ita tenent Syluester *Absolutio 3. §. 1. & excommunicat. 1. §. 19.* D. Anton. *3. parte tit. 24. cap. 77. §. 1.* Angelus *absolutio 3. & excommunicatio 2. §. 5.* & ex parte Auila *2. parte cap. 7. disput. 3. dub. 15.*

Sed probabilius respondeo: esse validam talem absolutionem. Quia Censura potest ferri validè sub conditione de futuro, vt constat *ex cap. Praterita 2. de Appellat. & cap. Salernitana, distinct. 63.* & ex dictis *sup. disput. 1. quest. 15.* ergo etiam absolutio, quæ fauorabilior est. Sic Nauarrus *cap. 26. num. 12. & de penitent. distinct. 6. cap. 1. in principio, num. 64.* Couarr. *in cap. Alma mater 1. parte, §. 11. num. 6.* Sayrus *lib. 2. cap. 16. num. 7.* Suarez *disput. 7. sect. 8. num. 7.* Alterius *lib. 4. disput. 1. cap. 3.* Filliucius *tract. 11. cap. 10. quest. 2. num. 310.* Reginaldus *lib. 9. num. 52.* Bonacina *disput. 1. quest. 3. punct. 7. num. 1.* Valquez *de excommunic. dub. 18.* Ægidius *disput. 14. dub. 16. num. 218.* Hurtad. *disput. 14. diff. 2.* Laymann *lib. 1. summ. tract. 5. parte 1. cap. 7. num. 2.* Palao *tom. 6. disput. 1. punct. 11. §. 2. à num. 2.* & alij. Qui omnes ad argumentum contrariorum, concessio antecedenti, negant consequentiam. Quia non est eadem ratio absolutionis à Censura, & à peccatis sacramentaliter: Nam absolutio à peccatis non potest manere suspensa propter conditionem adiunctam ex intentione Ministri, quia non inde pendet, sed ex Christi institutione, & intentione: At verò absolutio à Censura est quædam sententia humana inducta à iure positiuo, & ideo eius effectus pendet ex voluntate ipsius absoluentis, qui proinde potest adiecta conditione, suspendere effectum, vt non sequatur, nisi impleta conditione.

* * *

QVÆSTIO XIII.

An non solum sit valida, sed etiam licita
Absolutio, lata sub conditione
de futuro?

Affirmat Vgolinus *tab. 1. cap. 22. §. 1. num. 2.* ex eo quòd talis modus absoluendi, nullo iure sit prohibitus: ergo.

Negat contra Nauarrus *loc. cit.* Quia, inquit, absolutio non debet suspensa manere, argument. *cap. Ad hæc quoniam, de Appellat.* ergo non potest sic tradi, absque culpa.

Sed clarius, & distinctius respondeo: dicendum, quod, licet in rigore iuris loquendo, non sit per se malus, nec iure prohibitus hic modus absoluendi; & ideo, si necessitas, vel vtilitas occurrat, non sit illicitum illo vti: Tamen regulariter loquendo, non est licitus; quia in Ecclesia non est in vsu, neque in iure. Sic Suarez, Alterius, & Filliucius *loc. cit.*

QVÆSTIO XIV.

Quid sit Absolutio simplex; quidque, ad
cautelam?

Respondeo quod *Absolutio simplex*, est illa quæ datur simpliciter & sine vlla restitutione homini Censura innodato, de cuius Censurae valore non est dubium. *Absolutio* verò *ad Cautelam*, est illa, quæ datur sub conditione, *si indiges; si contraxisti, &c.* quando Censura ignoratur, aut dubitatur de illa, tunc namque ad cautelam datur ad superabundantiam, vel ad maiorem certitudinem, & tollendam omnem dubitationem, & ideo datur ad eam tollendam si in re est. Imò interdum & si nulla suspicio, aut dubium sit Censurae contractæ adsit, præmitti solet absolutio Censurarum, ante absolutionem à peccatis, vel ante collationem ordinum, aut Ecclesiastici beneficij, aut alterius priuilegij, ad tollendum impedimentum, si quod fortè subest. Sic omnes. Legantur Sayrus *lib. 2. de Censur. cap. 16. num. 7.* Couarr. *in cap. Alma mater 1. p. §. 7. n. 7. & §. 12. n. 7.* Vgolinus *tab. 1. cap. 23. §. 1. n. 9.* Suarez *disput. 7. sect. 8. num. 12.* Filliucius *tract. 11. cap. 10. num. 311.* Alterius *lib. 4. disput. 1. cap. 4.* Bonacina *disput. 1. quest. 3. punct. 7. n. 2.* Ægidius *disputat. 14. dub. 16.* & Castro Palao *tom. 6. disputat. 1. puncto 11. §. 2. num. 4.*

QVÆSTIO XV.

Quid sit Absolutio simpliciter; & quid,
ad reincidentiam?

Respondeo quod Absolutio simpliciter, seu absolute, est illa per quam tollitur Censura absolute, & in perpetuum: Absolutio verò ad reincidentiam, illa, per quam tollitur Censura, non in perpetuum, sed ita vt reditura sit, post aliquod tempus vel post aliquem effectum. Qui modus absolutionis valde conueniens, frequens, & vsitatus est. Legantur Suarez *loc. cit. à num. 16.* Filliucius *à num. 313.* Alterius *cap. 5.* & alij communiter.

QVÆSTIO XVI.

Quotuplex sit Absolutio ad reincidentiam?

Respondeo quod duplex. Vna, sic improprie dicta; altera, proprie. *Prima*, & improprie dicta, dicitur, & est illa, quæ ex intentione absoluentis non conceditur in perpetuum, sed solum ad limitatum

limitatum tempus, vel effectum, quæ frequentius datur, licet de Censura non constet, nec dubitetur, ut cum quis absoluitur, ut possit testimonium liberè ferre cap. *Veniens 2. in fine, de testib.* vel, ut possit beneficium obtinere, ut in litteris ad beneficia conferenda solet Pontifex id seruare, & colligitur ex cap. *Apostolica, de Exception.*

Secunda, & propriè dicta, est illa, quæ ex intentione absoluentis datur, non solum ad limitatum tempus, vel effectum, sed etiam, ut simpliciter valeat, & sit perpetua; sub conditione tamen satisfaciendi, vel aliquid faciendi intra certum tempus, quo transacto, & non impleta conditione apposta, iterum incidatur in eandem Censuram. Sit exemplum. Si à Sede Apostolica absoluat excommunicatus cum onere, ut intra certum tempus se præsentet Iudici qui eum excommunicauit, aut ut parti satisfaciatur, si se præsentauerit, aut satisfecerit, erit absolutus simpliciter & in perpetuum, si secus contigerit, de nouo excommunicationis Censura obstrictus erit, & recidencia reseruatur ei cui prima excommunicatio reseruata erat. Sic Suarez, Filliucius, & Alterius loco cit. Nauarrus cap. 27. num. 46. & 113. Syluester excommunicatio 2. §. 1. Palao tom. 6. disput. 1. puncto 11. §. 2. num. 7.

Q V Æ S T I O X V I I .

An qui absolutus est ad reincidentiam, hoc secundo modo, (v. g. ad tres dies, ita ut si intra eos non soluat, reincidat in excommunicationem) & impleto tempore non potest satisfacere, reincidat in conscientia in excommunicationem?

Affirmant quidam. Quia prædictus fuit absolutus sub conditione soluendi intra terminum præfixum à Iudice: verbi gratia, intra tres dies: ergo deficiente conditione, quamuis deficiat absque culpa reincident in conscientia in excommunicationem, ita Suarez disputat. 7. sect. 8. num. 27. Filliucius tractatu 11. cap. 10. quæst. 4. num. 316. Hurtado disputat. 14. de excommunicat. difficult. 3. num. 12. Luylius lib. 2. de Censuris, disputat. 24. dub. 2. & apud Dianam, Villalobos tom. 1. tractatu 16. difficult. 23. num. 6. Sed certè hic Author potius aliquo modo in contrariam partem inclinatur, & ideo pro illa citatur à Machado, vbi infra.

Probabilius ergo respondeo: quòd licet prædictus, ad summum, in foro exteriori reincidat in excommunicationem, non tamen in foro conscientie. Quia non est tunc inobediens Iudici, nec contumax: ergo tunc non potest reincidente in excommunicationem, cum hanc nequeat quis incurrere, sine contumacia. Sic Auila 2. parte cap. 7. disputat. 3. dub. 14. conclus. 1. vers. *Petis*, & penes ipsum, Corduba in sum. quæst. 20. punct. 3. Rodriguez in Bulla, §. 9. num. 58. & Henriquez lib. 13. cap. 29. num. 2. in fine, & num. 3. in Glossa lit. V. Machado etiam lib. 1. parte 3. tract. 2. docum. 11. num. 5. & dicunt probabilem æquè, Præpositus in 3. parte, quæst. 1. de Censur. in comm. dub. 15. num. 113. & Diana parte 5. tract. 9. resolut. 15. vbi citatur etiam Nauarrus cap. 27. num. 277. sed non benè, quia licet de hac materia ibi agatur, sed non de hac quæstione. Tenent tamen adhuc, Alterius lib. 4. disputatione 1. cap. 5. vers. *Hæc autem absolutio*. Palao tomo 6. disputatione 1. puncto 11. §. 2. numero 8.

& 10. Laymann lib. 1. tract. 5. part. 1.

cap. 7. in fine. Ægidius disp. 14.

dub. 16. num. 216.

& alij.

Q V Æ S T I O X V I I I .

An excommunicatus ad instantiam Creditoris, donec debitum soluat; satis sit, ad hoc ut non reincidat in excommunicationem, quod Creditor solutionem debiti differat, sine interuentione Iudicis?

Negat Hurtadus disputatione 14. de excommunicat. difficult. 3. his verbis: Vnde excommunicatus, qui non soluit debitum, & absolutus fuit ad reincidentiam ad tres dies, siue omnino absolutè, seu priori modo dicto, siue pro reliquo tempore ultra tres dies sub conditione alicuius absolutè posita, absque aliquo indicante respectum ad culpam, non impeditur à reincidentia in excommunicationem, ex eo quòd pars consentiat, quia consensus partis tantum potest deseruire, ut sic absolutus non peccet non soluendo: quod non sufficit, ut non reincidat, quia reincident ob antiquam culpam, & vi antiquæ sententiæ, & absque noua culpa requisita, ut defectu conditionis requisiti ad perseverantiam absolutio- nis. Hucusque Hurtadus. Pro cuius sententia citatur Bonacina, Nauarrus cap. 27. num. 25. Sayrum lib. 1. cap. 11. num. 20. & Vgolinum tab. 1. cap. 20. §. 6. n. 5. Sed ex iis, Nauarrus saltem, oppositum docet, vbi infra.

Sed distinctius, & probabilius respondeo: esse quidem satis, ut Excommunicatus absolutus ad tempus, non reincidat in excommunicationem, quod Creditor solutionem differat, ante elapsum tempus à Iudice assignatum, & consequenter ante contractam denuò excommunicationem. Ratio est, quia ad impediendum, ne incurratur futura excommunicatio, non requiritur actus iurisdictionis: ergo sufficit dilatio temporis, aut solutionis à Creditore factæ, etiam sine interuentu Iudicis. Sic Villalobos tract. 16. difficultate 23. num. 4. per hæc verba: Mas quando la parte concede al Iuez que le absuelua ad reincidentiam, por quince dias, i antes que se cumpla el termino, lo alarga la parte por otros quince dias, en tal caso hasta que se cumplan todos los treinta dias no incurra la descomunión, como dicen Abad cap. Præterea, de Appellat. Deciúsque ibid. num. 4. Felino cap. De causis num. 2. de offic. legati; Suarez disputat. 7. sect. 8. num. 23. Couarruias cap. *Quamuis pactum, in principio*, num. 5. y Rebufo in concord. tit. de prorogat. dilationis, gloss. 1. el qual dice que es comun. La raçon es, porque el termino del Iuez fue en fauor de la parte, y assi ella le puede prorogar, &c. Sic ille Necnon Alterius lib. 4. disput. 1. cap. 5. vers. *ex his sequitur*. Nauarrus cap. 27. num. 15. Gutierrez de iuram. 1. parte cap. 49. num. 11. & Bonacina disputat. 1. quæst. 2. punct. 4. num. 1.

Secus dicendum est, casu, quo debitor sit excommunicatus ad instantiam Creditoris donec debitum solueret; nam in eo, non est satis quod Creditor solutionem differat, ad certum tempus, ut Debitor censeatur absolutus ad reincidentiam pro tempore prorogato, sed necesse est, ut à Iudice absoluat cum eadem temporis prorogatione, quia, ut nuper diximus, excommunicatio semel contracta

non potest tolli nisi per absolutionem

Superioris. Legantur Suar.

loco citato. num. 23. &

Alterius cap. 5.

citato.

QVÆSTIO XIX.

An, quando Excommunicatus à iure, vel ab homine, ob iustum impedimentum absoluitur à casu Papali, per eum, qui aliàs absolueri non posset, debeat, ne reincidat, cessante impedimento, se presentare Pontifici?

Respondeo debere se presentare Pontifici, quàm primùm commodè possit: hoc est, quoad forum exterius, intra tempus arbitrio boni viri designandum, nempe postquam præparauit ea, quæ sunt necessaria ad iter faciendum, argum. l. 1. ff. de Iud. delib. cap. De causis, de offic. Deleg. quoad interius verò forum, relinquitur conscientia absoluti. Argum. Gloss. cap. Significasti 2. de Homic. vt inquit Nauarrus cap. 27. num. 89. & 113. Addens, quod qui iustum habet impedimentum, arbitrio boni viri, vt adire nequeant Sedem Apostolicam, vel legatum à latere, possint absolui ab Episcopo si satisfaciant, & iurent, sublato impedimento, se presentaturos apud Sedem Apostolicam; & nisi se presentauerint cum commodè poterunt, reincidunt in eandem excommunicationem cap. Eos qui, de sentent. excommuni. in 6. Sic ille. Et etiam Henriquez lib. 13. cap. 29. num. 3. adiungens, quod casu quo vacet Sedes, non liceat diu expectare donec prouisum sit de Pastore. Syluester excommunicat. 8. §. 3. Alterius lib. 4. disputat. 1. cap. 5. & Castro Palao puncto 11. cit. §. 2. num. 8.

QVÆSTIO XX.

An reus absolutus ab inferiori, (ob aliquod impedimentum) à Censura reseruata Papæ, ad reincidentiam; si ante terminum reincidentia satisfaciatur parti, teneatur adhuc se presentare Papæ?

Affirmant, adhuc se teneri ad presentandum Papæ, Corduba in sum. casu 60. & Rodriguez in exposit. Bullæ, §. 9. num. 55.

Sed probabilius respondeo: in eo casu non teneri se amplius presentare Papæ. Sic Nauarrus cap. 26. n. 26. versu, An autem, his verbis: Nec obstat quod excommunicatus reincidit in eandem excommunicationem, si non paruerit mandatis Excommunicatoris, quàm citò commodè poterit, per dict. cap. Eos. Tum quia non est idem de Confesso peccata reseruata. Tum, quia aliud est teneri ad absolutionem quærendam; aliud reincidere in excommunicationem, si non paruerit. Tum, quia non videtur teneri ad parendum Iudici, si cum parte concordauerit, vel aliàs satisfecerit tantum, quantum debebat coram Deo. Quia mens præfati cap. Eos. Illa videtur esse; quæ magis est attendenda, quam verba, præsertim in foro conscientia cap. penult. de reg. iur. lib. 6. & l. In conditionibus, ff. de condit. & demonst. Sic meus Nauarr. quem citant, & sequuntur Henriquez loc. cit. & Alte-

rius etiam, vbi nostram resolutionem per hæc verba docet, & explicat: si quis tamen ad instantiam partis incurrit excommunicationem reseruata Papæ, aut Episcopo, & propter aliquod impedimentum absolutus sit ab Inferiori ad reincidentiam, nisi infra mensem satisfecerit, & antequam elapsus sit mensis præstet satisfactionem realem parti, vel cum ea concordauerit, non tenetur amplius se presentare superiori: quia Superior sic excommunicans præsumitur nolle, debitorem. Vinculo excommunicationis ligatum retinere, nisi quantum expedit in fauorem partis, vt annotauit Nauarrus in man. cap. 26. num. 26. Hucusque Alterius.

QVÆSTIO XXI.

An prædictæ obligationi comparendi Pontifici satisfaciatur quis, si id faciat, medio procuratore?

Negat Vgolinus de Censur. tab. 1. cap. 14. §. 5. n. 4. quem citat, & sequitur Castro Palao tom. 6. de Censur. disput. 1. puncto 11. §. 2. num. 8. censentes, esse necessarium quod personaliter se presentet Pontifici, nec sufficiat medio procuratore.

Sed probabilius respondeo: satisfacere, se medio procuratore Pontifici comparendo. Quia iuxta regulam iuris. Quod per alium facis per te ipsum facere videris: ergo. Sic Nauarrus cap. 27. num. 46. (non 49. vt leges apud Palaum) ex Caietan. verb. excommunicat. casu 69. Sayrus lib. 2. Thesauri cap. 16. num. 13. Geminianus in cap. Eos qui, de sentent. excommunicat. num. 6. & ibi Stephanus Costa n. 16. Henriquez lib. 17. cap. 29. num. 3. his verbis: Et impeditus, qui se aliàs presentare deberet, non tenetur vice sui mittere procuratorem: & tamen satis est, vt pro obedientia & debita satisfactione suscipienda, mittat procuratorem vice sui, quamuis personaliter ire possit. Sic ille ibi, & antea lib. 3. penitent. cap. 9. in fine, lit. O. P. de quò amplius infra, tractatu de excommunicat. disputatione 17. questione 67.

QVÆSTIO XXII.

An Absolutio à Censura habeat in iure formam præscriptam, & determinatam?

Respondeo tanquam certum: non habere, & ideo, ream tantum sufficere, quæ voluntatem absoluentis declaret, vt si diceret: Ego te absoluo à vinculo excommunicationis, suspensionis, vel interdicti. Nec enim est necessarium exprimi causam ob quam est incurta, tametsi id sit expediens, vt infra tract. de excommunicatione disputat. 17. quest. 115. latius dicemus. Sic omnes Doctores.

De aliis quætionibus quæ hîc desiderari possunt, videantur à nobis infra dicenda tractatu de excommunicat. disput. 17. per totam.

Deo in Templo appensa, & ideo separata à rebus prophanis. Vnde quemadmodum non licebat donaria illa contingere propter honorem Dei, quia illi erant dicata; ita per contrarium excommunicatus, quia à Deo erat separatus, & non licebat cum eo communicare, ideo dictus est Anathema. Ita sentiunt D. Athanasius ad Rom. & D. Chrysostr. *ibid.* Homil. 16. August. lib. 4. *quest. in Num. cap. 40. & 41.* S. Thom. & Caiet. in *Epist. ad Rom. cap. 9.* Couarruias in *cap. Alma 1 p. §. 8. num. 6.* Bauny *quest. 3. cit.*

Sed clariùs respondeo: quod hæc vox *Anathema* sit æquiuoca, & sic deriuatur, & à verbo, quod Hebraicè, est idem, quod *execror*, & à verbo, quod Græcè, idem est ac *suspensio*, ideòque sumpta Hebraicè, idem est, ac detestatio, execratio, & maledictio, & debet pronuntiari penultima correpta, *Anathema*: sumpta verò Græcè, idem est, ac donum Deo dicatum, & in templo appensum, & tunc longa penultima est pronuntianda, *Anathema*. Legatur *disput. 8. sect. 2. num. 4.* vbi hoc modo videtur concordare sententias supra relatas.

QVÆSTIO IV.

An Excommunicatio in communi, prout includit maiorem, & minorem, rectè sic definiatur: Est Censura, qua homo baptizatus ab aliqua communione Ecclesiastica separatur?

Respondeo rectè sic definiri. Quia *Censura* ponitur loco generis, quia sunt, & aliæ duæ species *Censuræ*, nempe, suspensio, & interdictum, vt supra *disput. 1. q. 3.* est habitum, reliquæ autem voces ponuntur loco differentiarum, per illas namque differt excommunicatio, à suspensione, & interdicto, vt loco citato diximus. Sic D. Thom. in *Addit. quest. 21. artic. 1. ad 2.* Sotus in *4. dist. 22. quest. 1. artic. 1. vers. Igitur si excommunicat.* Henriquez lib. 13. *cap. 1. num. 2.* Suarez *disput. 8. sect. 1. à num. 1.* Alterius *tom. 1. lib. 1. disputat. 2. cap. 3.* Vgolinus *cap. 25. num. 2.* Valentia *3. part. disput. 7. q. 17. punct. 1.* Filliuc. *tract. 12. cap. 1. quest. 2. num. 3.* Viuald. *2. part. Candelab. tract. de excommuni. n. 2.* Hurtad. *disput. 1. de excommuni. difficult. 1.* Machadus lib. 1. *p. 3. tract. 3. docum. 1.* Cornejo *de excommuni. disputat. 1. dub. 1.* dicens, excommunicationem in communi, ita, vt supra, ab omnibus definiri, quia, quamuis aliqui verbis differant, sensu verò conueniunt.

QVÆSTIO V.

An Excommunicatio, prout abstrahit à maiori, & minori, priuet fideles quacumque communione, seu communicatione?

Respondeo tanquam certum; non priuare quacunquē, sed tantum aliqua, vt constat ex definitione tradita. Pro cuius maiori explicatione aduertendum est, quod duplex detur inter fideles communio, seu communicatio. Altera civilis: & altera sacra, seu spiritualis. *Communio civilis*, politica, seu naturalis, consistit in actionibus, quæ ad humanam societatem pertinent, & reperiuntur etiam inter infideles, vt est confabulatio, mutua salutatio, & habitatio, communis mensa, & alia huiusmodi, quæ intra limites politicæ societatis, continentur. *Communio verò sacra*, seu spiritualis, est communicatio in rebus spiritualibus; & ordinis supernaturalis, quibus homines ad vitam æternam ordinantur, & dirigitur, & hæc est propria fidelium.

Rursum hæc communio, seu communicatio spiritualis est triplex; exterior, videlicet, interior, & mixta. Exterior purè, est communicatio in eisdem cere-

moniis sacris, in assistentia ad diuina officia, & in Samentis, & ceteteris huiusmodi actionibus, præscindendo à fructu spirituali, qui ex tali communicatione in anima redundat. Interior purè spiritualis, est communicatio in gratia, fide, spe, & charitate, per quam sibi inuicem communicant fideles, & tanquam vnus corporis mystici membra, Christi capiti vniantur. Mixta est, communicatio spiritualis, partim externa, vt participatio Sacramentorum, vsus sacrificij, & communio in orationibus, ceremoniis, & in aliis officiis, & rebus sacris: & partim interna, vt participatio suffragiorum, & sacrificiorum Ecclesiæ, applicatio orationum communium ad impetrandum à Deo aliquod beneficium, &c. Quibus scitis.

Dico, quod excommunicatio, vt sic, non priuat fidelem interiori communicatione, aut communione; quia ista interior communicatio resultat ex gratia, fide, spe, & charitate; at nulla excommunicatio tollit per se gratiam, & charitatem, cum hoc sit proprius effectus solius peccati mortalis: ergo. Priuat autem tantum exteriori communicatione, tam ciuili, quàm sacra, seu spirituali, partim interna, & partim externa. Sic Nauar. *cap. 27. n. 17.* Suar. *disput. 8. sect. 1. n. 4.* Filliuc. *tract. 12. cap. 1. q. 2. num. 4.* Alter. *cap. 3. cit.* Bauny *tract. 2. disput. 1. de excommuni. q. 1.* Tolet. *lib. 25. cap. 4.* Valent. *tom. 4. disput. 7. q. 17. punct. 1.* Bonac. *de Censur. disput. 2. q. 1. punct. 1. n. 2.* Syluius in *supplem. q. 22. art. 1.* Bassæus *excommuni. 1. num. 2.* Cornejo *disput. 1. de excommuni. dub. 2. per totum.* Hurtad. *disput. 1. de excommuni. diff. 1.* Rastellius *de Censur. in specie, q. 8. art. 1.* Palao *disput. 2. cit. punct. 1. n. 3.*

QVÆSTIO VI.

An Excommunicatio maior, sit Censura, quæ priuat fidelem omni Ecclesiastica communione?

Respondeo affirmatiuè. Priuat namque excommunicatio maior hominem baptizatum omni communione, hoc est, tam ciuili seu humana, quatenus ab Ecclesiæ potestate, & voluntate pendet; quàm sacra & præcipuè Sacramentorum perceptione. Sic habetur in cap. *Si quem, de sent. excomm.* vbi videtur, quod excommunicatio maior est illa, quæ à communione fidelium separatur; Minor verò, quæ à perceptione Sacramentorum. Sic enim ait Greg. IX. ibi: *Dicendum est, eum non tantum minori, quæ à perceptione Sacramentorum, sed etiam maiori excommunicatione, quæ à communione fidelium separatur esse ligatum.* Ex quo constat, quod excommunicatis maiori excommunicatione, omnis cum fidelibus communicatio interdicitur: excommunicatis verò, excommunicatione minori, sola perceptio Sacramentorum. Sic omnes Doctores. Legantur nuper citati. Et Ægidius *de Censur. disput. 14. dub. 1.* Hurtad. *disput. 1. de excommuni. difficult. 3.*

QVÆSTIO VII.

An Excommunicatio adequatè diuidatur in Maiorem, & Minorem?

Negandum videtur. Quia præter excommunicationem maiorem, & minorem, datur excommunicatio maxima: ergo excommunicatio non diuiditur adequatè in maiorem, & minorem. Antecedens probatur, quia Anathema est excommunicatio, & tamen non est minor, cum priuet omni fidelium communicatione: nec est maior, vt colligi videtur ex cap. *Nemo Episcoporum 11. q. 3.* & ex cap. *Engeltrudā 3. q. 4.* ergo, &c.

Sed vt certum respondeo: affirmatiuè. Quia ita colligitur ex cap. *Si quem, cit.* & cap. *1. de exceptionib. in 6.* vbi Glossa verbo, *speciem.* Sic ait: Hoc ideo dixit, quia

quia duplex est excommunicatio, altera autem ab agendo repellit, scilicet maior: altera non, scilicet minor. Sic Glossa, cui consentiunt omnes Doctores.

Vnde ad rationem dubitandi, negandum est antecedens, ad cuius probationem, negandum est, quod Anathema, non sit excommunicatio maior, quia verè identificatur cum illa, quoad totalem priuationem communionis Ecclesiasticæ, solúmque differt ab illa, penes solemnitatem, quia fertur candelis accensis, & extinctis, ac pulsatis campanis, textus autem in probationem antecedentis adducti loquuntur de excommunicatione minori. Legantur Suarez *disput. 8. sect. 2. à num. 2.* Henriquez *lib. 13. cap. 2. à n. 2.* Nauarrus *cap. 27. num. 2. & 24.* Hurtad. & Cornejo *disput. 1. de excommunicat. dub. 3. in princip. & q. 2. & 3.* Vbi benè probat, quod omnes communicationes maiores sint eiusdem speciei infimæ, eiusdemque rationis essentialis, cum omnes priuent omni communicatione: & etiam omnes excommunicationes minores sint quoque eiusdem speciei infimæ, & eiusdem rationis essentialis, cum omnes separent ab eadem omnino communicatione in perceptione Sacramentorum.

Q V Æ S T I O V I I I.

An, quando absolutè à iure, vel ab homine imponitur excommunicatio, & non additur, Maior, vel Minor, intelligendum sit de excommunicatione maiori?

Negandum videtur. Quia multi sunt Canones, in quibus nomen excommunicationis absolutè, & sine addito pronuntiatur, & tamen non potest intelligi de maiori excommunicatione, vt cap. *Significauit.* & cap. *Nuper, de sent. excomm.* & cap. *Cum excomm.* cap. *Ad mensam,* cap. *Si quis frater* 11. q. 3. ergo.

Sed vt certum respondeo: iam nunc intelligendum esse de excommunicatione maiori. Quia sic definiuit Gregor. IX. in cap. *Si quem, de sent. excomm.* per hæc verba: *Si quem sub hac forma verborum, illum excommunico, vel à simili, à Iudice suo excommunicari contingat, dicendum est, eum non tantum minori, quæ à perceptione Sacramentorum, sed etiam maiori excommunicatione, quæ à communionem fidelium separat, esse ligatum.* Sic totus textus. Adde quod excommunicatio vt sic, analogicè dicitur de maiori, & minori: at sic, quod analogum per se sumptum stat pro famosiori significato: ergo excommunicatio per se sumpta stare debet pro excommunicatione maiori, quæ est excommunicatio simpliciter, cum absolutè priuet omni communicatione fidelium, & non pro excommunicatione minori, quæ est excommunicatio secundum quid, cum solum priuet particulari quadam communicatione. Sic Ioann. Monachus in Glossa *Extrauag. 1. de sent. excomm. verb. excommunicamus.* Maior in 4. dist. 18. q. 1. Nauar. in tract. *de datis. & promiss. notab. 4.* Couar. in cap. *Alma mater* 1. p. §. 8. num. 5. Abbas in cap. *Si quem,* cit. Suarez *disput. 3. sect. 2. n. 9. & disput. 8. sect. 3. n. 3.* Sayrus *lib. 1. cap. 4. n. 19.* Salas *de legib. disput. 5. sect. 2. num. 23.* Auila p. 2. *disp. 2. dub. unico.* Alterius *tom. 1. lib. 1. disput. 2. cap. 2.* Ægidius *disputat. 14. dub. 1. num. 5.* Filliucius *tractatu 12. cap. 1. quest. 3. dicto 3. num. 8.* Hurtadus *disput. 1. de excomm. diff. 3. vers. Addimus.* Syluius in *suppl. quest. 21. artic. 1. & 3.* Tolet. *lib. 2. cap. 5. n. 1.* Bassæus *excommunicatio 1. num. 3.* Cornejo *disput. 1. de excomm. dub. 4.* Bonacina *de excomm. disput. 2. punct. 1. num. 2.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 2. num. 3.* Laymann *tract. 5. parte 2. cap. 1. de excomm. n. 1.* Palao *disp. 2. punct. 2. num. 3.* Laymann *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 1. num. 1.* & alij communiter. Qui ad rationem dubitandi respondent, quod in dictis capitibus, & in alijs, in quibus

agitur de excommunicatione minori, aperte ex antecedentibus, & subsequenter verbis, colligitur sermonem esse de minori excommunicatione, & sic non mirum quod de illa ibi intelligatur.

Q V Æ S T I O I X.

An Excommunicatio maior, in aliquas alias species, seu modos excommunicationis, diuidatur?

Respondeo affirmatiuè. Nam primo diuiditur, in Reas excommunicationes, quæ sunt à iure, & ab homine. Excommunicatio à Iure est illa, quæ continetur in iure canonico, aut fertur per modum legis, qualis est excommunicatio lata à Concilio, vel ab Episcopo Romano per statutum perpetuum, quod continetur in Extrauagantibus, Clementinis, Bullis, aut decretis Pontificum. Excommunicatio vero ab homine, est illa quæ per aliquem Iudicem Ecclesiasticum fertur in reum per modum mandati, seu sententiæ temporariæ. Est autem in vtramque, hæc differentia, quod excommunicatio à iure perseverat, etiam mortuo eius authore Excommunicatio vero ab homine; minimè. Nam mortuo eius authore aut deposito ab officio, moritur; aut cum excommunicatis, vel cum causa excommunicationis expirat. De quo diximus *tract. 1. disput. 1. quest. 11.*

Rursus Excommunicatio diuiditur in excommunicationem lata sententiæ; & ferendæ, seu comminatoriæ. Prima, ipso iure, seu facto incurritur, absque vllius sententiæ expectatione: Secunda verò, non ligat statim, sed desideratur sententia. De qua etiam *suprà.*

Deinde Excommunicationis alia est iusta, alia iniusta. Iusta est illa in qua nulla circumstantia desideratur, earum, quas postulant Canones, ne sit iniqua, qualis erit, vt feratur à legitimo iudice, iuxta legem & præceptum Ecclesiæ, iuris ordine seruato, cum intentione debita, &c. Iniusta è contra est illa, cui deest aliqua ex circumstantiis, excommunicationi iniusta assignati; talis erit, si timore terreno, si contra ordinem iuris, si propter odium alicuius, vel ad fauorem, sine iusta causa infligatur.

Denique Excommunicatio diuiditur in validam, & inualidam. Valida est, quam Ecclesiæ leges non irritant. Inualida, quam, irritam leges Ecclesiæ decernunt. Estque talis maximè in his casibus. *Primò* dicitur nulla, si feratur post appellationem legitimam. *Secundò*, si continet intolerabilem errorem: veluti, si propter bonum opus, aut culpam venialem, & non mortalem inferatur. *Tertiò*, si non feratur à Iudice proprio rei. *Quartò*, si à Iudice suo lata sit, sed excommunicato. *Quintò*, quando excommunicatio fertur contra subditum contra sui priuilegij tenorem. *Sextò*, si in ferenda excommunicatione non seruetur ordo necessarius iuris. *Septimò*, si quis excommunicet aliquem, eo quod non det id, quod de iure dare non debet. De his & alijs casibus vsque ad 12. non vsque ad solos quinque, vt ait Alterius) tractat Glossa in cap. *Presenti, de sentent. excomm. in 6. verb. Ad cautelam.* Quos ad quindecim multiplicat Syluester *excomm. 2. §. 1. & 2.* Legantur etiam pro tota hac questione Couar. in cap. *Alma* 1. p. §. 7. num. 5. & 11. D. Th. Palud. Maior, & Durand. in 4. *distinct. 18.* Nauar. *cap. 27. à num. 3.* Sotus in 4. *distinct. 22. quest. 1. art. 1.* Caiet. 22. *quest. 70. artic. 4.* Alterius *tom. 1. lib. 1. disput. 1. cap. 5. per totum.* Bauny *disput. 1. de excomm. q. 4. pag. 70.* Filliucius *tract. 12. cap. 1. quest. 4.* Auila 2. *part. cap. 1. disp. 1. & cap. 6.* Sayr. *lib. 1. cap. 4.* Tolet. *lib. 2. cap. 4.* Bonacina *disput. 2. de Censur. quest. 1. punct. 2.* Henriquez *lib. 13. cap. 2. num. 2.*

Hic aliqui tractant de causis, efficienti, formali, materiali,

materiali, & finali, excommunicationis, repetendo iterum easdemmet quæstiones & difficultates, quas tractatu de Censuris in communi enodauerunt. Quapropter, ne nos in eandem incidamus Censuram, ad ea, quæ Tractatu primo latè diximus vos remitto.

parte 3. tract. 3. à docum. 4. vsque ad decimum octauum. Toletus libro 2. cap. 11. 12. & 13. Angles quest. unica de excommunicat. ab artic. 3. pag. mibi 36. Castro Palao tom. 6. oper. moral. disputatione 2. à puncto 6. vsque ad vigesimum.

QVÆSTIO II.

An Excommunicatio maior inducat dictos effectus in Excommunicatum, iure diuino, an Canonico?

DISPUTATIO II.
De Pœnis, seu Effectibus, quasi in communi, Excommunicationis maioris?

QVÆSTIO PRIMA.

Quot, & quæ sunt pœne, vel effectus, quos infert excommunicatio maior in Excommunicatum?

RESPONDEO quod licet pœna, damnum, seu effectus adæquatus huius Censuræ, sit vnicus tantum; nempe, totalis priuatio Ecclesiasticæ communicationis, vt constat ex definitione illius tradita sup. disp. 1. q. 6. quia tamen in illa communicatione, qua excommunicatus maiori excommunicatione priuatur, plura includuntur bona, inter se valdè diuersa; vt liquet ex habitis supra qu. 5. ideo per respectus ad illa bona, plures distinguuntur effectus inadæquati, & sunt numero duodecim.

Primus igitur effectus maioris excommunicationis est priuatio communium suffragiorum Ecclesiæ. Secundus est priuatio participationis Sacramentorum, tam actiua quàm passiuæ. Tertius est, priuatio rerum sacrarum & diuinarum. Quartus est, priuatio, & inhabilitas ad Ordines ecclesiasticos, & actus illorum. Quintus est, priuatio, & vsus iurisdictionis Ecclesiasticæ. Sextus est, Inhabilitas ad exercendos actus legitimos in iudicio. Septimus est Incapacitas ad conferenda beneficia Ecclesiastica. Octauus est Incapacitas ad obtinenda beneficia Ecclesiastica, & fructus illarum. Nonus est Incapacitas ad obtinendum Rescriptum. Decimus est Priuatio communicationis ciuilibus cum alijs fidelibus. Undecimus est Quod Excommunicatus per integrum annum, sit suspectus de hæresi. Duodecimus est. Quod Clericus, qui excommunicatus ministrat solemniter in ordine sacro sit irregularis. De his ergo omnibus effectibus in particulari est nobis agendum, disputationibus sequentibus, cum D. Thoma in add. q. 23. Scholasticis dist. 18. De quibus etiam agunt Sotus dist. 22. q. 1. art. 1. & 4. Ledesma q. 25. Victoria in sum. tit. de excom. Caiet. quodlib. 2. q. 12. Tabiena excom. 1. Sylu. 3. & Angel. vlt. Nau. e. 27. à n. 17. Couar. in cap. Alma. 1. p. §. 6. & alibi. Castro verb. Excomm. Nicol. Ploue de excom. §. de 2. D. Anton. 3. p. tit. 25. c. 72. aliàs 76. Polancus in director. fol. 77. Ioan. Lign. tr. de Cens. §. 23. quos omnes refert Henriquez lib. 1. 3. c. 4. in princ. Gloss. Suarez de Cens. à disp. 9. Filliuc. tr. 12. à c. 2. Alterius tom. 1. lib. 1. à disp. 5. & lib. 2. à disp. 1. vsque ad 8. Ægidius disp. 14. à dub. 4. vsque ad 13. Bonacina disp. 2. de Censur. q. 2. per octo. puncta. Bauny de Censur. tr. 6. disp. 7. per totam. Hurtadus tr. de excomm. à disp. 2. vsque ad 12. Layman tr. 5. part. 2. c. 2. & 3. Auila part. 2. c. 6. à disp. 1. vsque ad 11. Corneio tr. 5. de excomm. à disp. 10. per totam. Llamas 1. parte Method. cap. 9. per totum. Viualdus 2. parte Candel. vbi de excommunic. à numero 81. pag. mibi 21. Patet Vasquez tract. de excomm. à dub. 2. vsque ad duodecimum. Villalob. tractat. 17. à diff. 3. vsque ad decimam quintam. Bassæus excommunicat. 3. per totam. Machado libro 1. R.P. Leand. de Censuris.

Affirmant inducere effectum saltem prohibentem communicationem in diuinis, Couarru. in cap. Alma. 1. par. §. 1. & Vasquez de excomm. dub. 7. Quia putant hanc communicationem prohibitam esse à Christo Domino, illis verbis: *sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus. Matt. 18.*

Sed omnino oppositum respondeo, dicendum quod omnes absolute effectus excommunicationis inducantur ab illa iure humano, non diuino. Primum constat, ex cap. Excommunicatos. 1. 1. q. 3. vbi Calixtus Papa sic ait: *Excommunicatos quoscumque à Sacerdotibus, nullus recipiat, ante vtriusque partis iustam examinationem: nec cum eis in oratione, aut cibo, aut potu, aut osculo communicet, nec Aue eis dicat: quia quicumque in his, vel alijs prohibitis, scienter excommunicatis communicauerit, iuxta Apostolorum institutionem, & ipse simili excommunicationi subiacebit.* Sic Pontifex, cuius verba etiam refert, sed non ita fideliter, Bauny tr. 6. disp. 7. q. 1. pag. 248.

Secundum etiam patet. Quia longè probabilius est, quod excommunicatio etiam quoad effectum priuandi excommunicatum communicatione in diuinis, non est instituta iure diuino, sed humano vt diximus supra tract. 1. disp. 2. q. 5. cum Suario, Filliucio, & alijs authoribus ibi adductis.

QVÆSTIO III.

An Excommunicatio inualida etiam inducat in Excommunicatum præfatos effectus?

Affirmat, apud Dianam, Valerus in differ. vtr. fori. verb. Excommunicatio differ. 8. per totam.

Sed tanquam certum, respondeo: quod non. Quia sententia nulla, non est sententia: ergo excommunicatio nulla, nec in foro interiori, neque in exteriori suos operatur effectus; dummodo publicentur nullitatis causæ, vt sic euitetur scandalum. Sic Nau. cap. 27. numero 3. sine. per hæc verba: *Iniusta verò inualida, seu nulla (intellige, excommunicatio) nihil aliud operatur in foro interiori, nec exteriori, quàm quòd obligat excommunicatum ad seruandum eam, quoad populus sibi persuadeat, aut debeat persuadere causas nullitatis ad euitandum scandalum, vt diximus, in cap. Cum contingat. de rescrip. remed. 2. & in d. cap. pen. de sentent. excomm. Sic ille. Et etiam Auila 2. parte, cap. 6. disputatione 1. dub. 1. in fine. Gutierrez Can. quest. cap. 4. numero 36. Mexia in l. Regia Toleti, de los propios, y rentas. part. 5. fundam. 2. à num. 28. & penes ipsum, Palud. D. Anton. Gabriel, Syluius, Turrianus & alij, quos omnes citat ac sequitur Diana part. 5. tract. 9. resol. 26.*

QVÆSTIO IV.

An Excommunicatio iniusta, sed valida, habeat suos effectus?

RESPONDEO tanquam certum: habere. Quia talis excommunicatio est verè, & propriè excommunicatio,

communicatio, cum non differat quoad essentialia ab excommunicatione iusta: ergo debet habere omnes suos effectus, tam in foro interiori, quam exteriori. Sic Nauarr. & Auila *loc. cit.* & Diana *loc. cit. resol. 27.* de quibus etiam diximus *sup. tract. 1. disput. 7. quest. 12.* vbi etiam tractauimus, quid dicendum in casu, quo excommunicatio est iusta secundum allegata, & probata, qui tamen excommunicatur re vera est innocens.

QVÆSTIO V.

An olim, iure antiquo, omnes excommunicati maiori excommunicatione, erant vitandi?

Respondeo tanquam certum, affirmatiuè. Quia ita statutum à iure erat; vt patet ex Can. *Excommunicatos*: quem *quest. 2.* retuli. & ex Can. *Cum non ab homine. de sent. excomm.* vbi ita ait Clemens III. *Consultationi tuae taliter respondemus, quod à communionem illius, qui pro sacrilega manuum iniectio in Clericum, in edictum excommunicationis incidit, licet denunciatus non sit, debes abstinere: nisi forte id tibi soli pateret, in quo casu ipsum priuatim tantummodò euitabis, quandiu ab Ecclesia toleratur: vt saltem verecundia rubore suffusus, pro latenti excessu satisfacere compellatur.* Sic Clemens. Iuxta cuius decretum, olim omnes excommunicati maiori excommunicatione vitandi erant, ita tamen, vt publici excommunicati, publicè; occulti vero, occultè vitandi essent. Sic omnes fatentur. Legantur *Ægidius disp. 14. de Censuris, dub. 2. num. 8.* *Auila 2. p. cap. 6. disp. 2. dub. 1.* *Hurtad. disp. 2. de excomm. diff. 3.* *Bauny de Censur. tract. 1. q. 13. pag. 63.* *Henriquez libro 13. capite 5. numero 1.* *Couarruuias in cap. Alma. 1. p. §. 2. n. 6. & 7.*

QVÆSTIO VI.

An nunc, iure nouiori, solum & necessariò, sint vitandi, omnes notoriè excommunicati, iuxta decretum Basiliens. Concilij: aut iuxta Concilium Constantiense, solummodò Excommunicati nominatim denunciati, & notoriè percussores Clericorum?

Affirmant esse à nobis vitandos omnes notoriè excommunicatos, licet non sint denunciati, neque notoriè percussores Clericorum, iuxta decretum latum à Concilio Basiliensi *sess. 20. ad finem vndecimo Calend. Februarij, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo quinto.* Abbas in *Clem. 2. de sent. excomm.* Felin. in *cap. Rodolphus. de Rescript. num. 39.* quos citat, & sequitur Syluest. *excommunicatio 5. numero 9.* Nauarr. *de pœnit. disp. 6. cap. 1. §. labore. n. 10.* & in *Manuali cap. 27. n. 35.* Couarr. *cap. Alma mater. 1. part. §. 2. num. 7.* Vgolinus *tab. 1. capite 13. §. 7. numero 7.*

Quorum fundamentum est. Quia decretum Concilii Basiliensis, fuit posterius tredecim fere annis, aut secundum alios trigesimo interiecto, decreto Concilii Constantiensis: at sic est, quod Concilia posteriora mutant decreta priorum, quantum ad mores: ergo.

Sed, iam vt certum respondeo: Nunc solummodò esse vitandos duo genera Excommunicatorum, videlicet eos, qui expresse, specialiter, & nominatim, sunt denunciati; & eos qui notoriè percussores Clericorum fuerint, quamuis denunciati non sint: non obstante decteto dicti Concilii Basiliensis, etiamsi postea fuerit innouatum in Concilio Lateranensi à Leone X. *sess. 11.*

Probat, Primò ab aliquibus. Quia hac in re standum est potius decreto Concilii Constantiens. quam Basiliensis & Lateranens. licet decretum horum fuerit posterius. Primò, quia Concilium Basiliense non potuit abrogare, aut restringere decretum Constantiensis, cum ad hoc potestatem non habuerit, nec in hoc fuerit à Nicolao V. approbatum, vt bene Suarez probat. Decretum etiam Leonis X. quo videbatur decretum Basiliensis confirmari, solum fuit pro Gallis, vt etiam probat Suarez cum aliis: ergo.

Secundò. Quia dato, quod prædicta Basiliensis, & Lateranens. Concil. constitutio, esset legitima, & vniuersalis, adhuc standum est nunc Constitutioni Constantiens. Concilij, quia illa vniuersali consuetudine abrogata est; & hæc generali applausu recepta, & praxi rotius Ecclesiæ approbata, cum videamus apertè per totam Germaniam, Galliam, & Angliam Catholicos, sine vllò serupulo cum notoriis hæreticis, & consequenter cum notoriis excommunicatis communicare, & conuersari. Et ideo sic tenent D. Anton. 3. part. tit. 25. cap. 3. & tract. de Censur. cap. 83. aliàs de excomm. cap. 79. Caiet. verb. excomm. minor. & 22. q. 12. art. 2. Victoria de excomm. n. 10. Adrian. in 4. in materia de Euchar. q. penult. & de Clauib. q. 3. Maior in 4. dist. 18. q. 3. Sotus dist. 22. q. 1. art. 4. Turrecremata, qui interfuit Concilio Basiliensi. 2. p. sum. Eccles. cap. 100. Gutierrez lib. 1. Canon. cap. 1. qui & refert, hoc ipsum tenuisse postea Syluestrum in *constatorio Epistolarum*, postquam vidit in Turrecremata illud decretum Basiliense conditum fuisse, postquam Eugenius VI. reuocauerat idem Concilium. Sic etiam tenet Doctissim. Nauarr. in nouis impress. cap. 9. num. 8. in fine. & cap. 27. n. 35. in fine. & de Oratione, cap. 22. Miscell. 2. num. 5. Suarez disp. 9. sect. 2. Henriquez lib. 13. cap. 5. num. 1. & 3. & penes ipsum, vltra fere omnes citatos, Petrus Soto de excomm. lect. 3. Ledesina q. 25. art. 1. col. 3. Medina C. de pœnit. tract. 2. q. de Confess. facta excommunicato. Taper art. 1. contra Luther. Angel. excomm. 8. §. 7. Perez l. 3. tit. 4. lib. 8. ordin. Corduba lib. 3. q. 6. & casus 142. Frat. Medina lib. 1. instruct. cap. 11. §. 7. Cano, Peña, & alij. Sic deinde Viualdus de excomm. n. 70. & 74. Angles dist. 18. q. vnica, art. 3. Alterius libro 1. disp. 6. cap. 1. dicens, nunc non esse authorem, qui ab hac sententia recedat. Driedo de libert. Christ. pag. 88. Ægidius disp. 14. dub. 2. num. 9. Auila part. 2. cap. 9. disp. 2. dub. 1. Bauny de Censur. in communi, q. 13. pag. 63. Hurtadus disp. 2. de excomm. diff. 3. Corneio disp. 10. de excomm. dubio vlt. pag. 708. Bonac. disp. 2. quest. 2. punct. 1. §. 1. num. 2. & disp. 8. q. 2. punct. 1. n. 9. Filliuc. tr. 12. c. 2. à num. 39. & tract. 13. num. 63. Vasquez de excomm. dub. 2. à num. 5. vsque ad nonum. Layman. tract. 5. part. 2. cap. 4. in principio. Llamas 1. p. method. cap. 9. §. 12. & 21. Villalob. tom. 1. tract. 17. diff. 3. num. 1. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. dpcum. 3. num. 1. Sanchez lib. 2. sum. cap. 9. num. 3. 4. & 5. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 21. q. 1. Palao disp. 2. punct. 4. n. 5. Miranda in Manuali Pralator. tom. 2. q. 35. art. 5. concl. 2. & alij communiter. Qui omnes ex dicta extrauag. colligunt, & vt iam certum docent, nullum excommunicatum esse necessariò vitandum, quamuis certò constet incurrisse excommunicationem à iure, vel ab homine, siue specialiter, siue generaliter latam, si non sit nominatim declaratus excommunicatus (imò & denunciatus vt *infra*) aut publicus percussor Clerici, itaut adeo notoriè constet in excommunicationem latam à Canone incidisse, quod eius factum non possit aliqua tergiuerfatione celari: nec aliquo suffragio excusari.

* * *

QVÆSTIO

QVÆSTIO VII.

An qui expresse, & nominatim est declaratus excommunicatus, sit necessariò vitandus, antequam denunciatur, seu vt excommunicatus publicetur?

Affirmant Adrianus in 4. in materia de Confessione, quæst. 9. Medina C. de Confess. quæst. de Confessione Confessori excomm. scient. facta, & Petr. de Soto lect. 6. de Confess. & lect. ultima de excomm. §. *Iam verò*. Ita dicens: tamen post declarationem Concilij Constanciensis certè omnibus consideratis, tutò credere possumus, tantum incurri hanc excommunicationem (intellige, minorem) ex participatione cum excommunicatis; ex participatione (inquam) illicita, hoc est, vel cum nominatim excommunicati sunt, vel denunciati, extra casus illos, in quibus permittitur participatio: vel etiam per participationem cum illo, qui manus violentas iniicit in Clericum, & excommunicationem incurrit tam apertè, vt nulla possit tergiversatione celari. Hunc enim Concilium Constanciense declarauit vitandum sicut nominatim excommunicatum. Huc vsque Pet. Soro.

Sed probabilius longè respondeo dicendum, quod excommunicatus à iure, quantumuis publicus, nullo modo est necessariò vitandus, donec sit nominatim denunciatus, excepto casu percussiois notoriæ, Clerici, vt est supra habitum. Idemque est dicendum, loquendo de excommunicato per sententiam generalem, siue specialem; neque enim hic est vitandus, donec vt excommunicatus publicetur, & nominatim declaratur, proprio expresso nomine, aut officio, vel in templo, vel affigendo literas in publico loco, iuxta dicta supra tract. 1. disp. 7. q. 22.

Ratio est. Primò. Quia consuetudo sic declarauit, & acceptauit dictam Concilij Constanciensis Extrauagantem. Secundò. Quia huic declarationi fauent, & satis, verba dicta decreti, tam Constanciensis quam Basileensis: nam postquam dixit, quod ratione Censuræ, aut excommunicationis generalis, nemo teneretur vitare excommunicatum, addit: *Nisi sententia, vel Censura huiusmodi fuerit in, vel contra personam, Collegium, &c. à Iudice publicata, vel denunciata specialiter & expresse*: ergo ex dicto decreto, clarè colligitur, quod vt quis vitetur, necessariò debeat esse nominatim denunciatus. Ex quo etiam constat, quod ille, cui data est Censura excommunicationis in scripto contra aliquem, vt dum denunciatur, non teneatur illum vitare ante factam denunciationem. Sic Nauar. in Manuali, cap. 27. num. 35. (non 51. vt leges apud Suarium) *vers. Nota primò. &c. & in d. cap. 1. de pœnit. dist. 6. §. labore. num. 22. aliàs 23.* Couarru. in cap. Alma mater. 1. part. §. 2. (non 6. vt inuenies apud Auilam) num. 7. *vers. Quarto ex eadem.* Henriquez lib. 13. cap. 5. num. 3. in fine. Suarez disp. 9. sect. 2. n. 8. Vasquez de excomm. dub. 2. num. 10. Egidius disp. 14. dub. 2. n. 10. Auila 2. part. cap. 6. disp. 2. dub. 3. concl. 2. Sanchez in sum. lib. 2. à num. 4. Caiet. verb. Absolutionis impedim. Syluest. excomm. 5. num. 24. Gutierrez lib. 1. Can. c. 1. n. 29. Vgol. §. 7. cit. n. 7. Hurtad. Bauny, & alij supra citati. Luyfius etiam lib. 2. de Censur. disp. 9. dub. 2. Villalob. loc. cit. n. 3. Alterius lib. 1. disp. 6. c. 2.

QVÆSTIO VIII.

An ille, qui de heresi, aut de crimine, cui constat annecti excommunicationem, est denunciatus; statim sit vitandus, tanquam nominatim excommunicatus?

Affirmant quidam Doctores. Quia (inquiunt) cum sit manifestum heresi esse annexam excomm. R. P. Leand. de Censuris.

municationem; perinde est aliquem hereticam denunciare, aut declarare, ac excommunicatum. Sic Suarez disp. 9. de Censur. sect. 2. num. 10. his verbis: Denique aduertunt Couarru. d. §. 2. num. 6. & Soro dist. 1. q. 5. art. 6. dist. 13. q. 1. artic. 3. dist. 22. q. 1. art. 4. Satis esse, vt aliquis censeatur nominatim excommunicatus, quod in eum lata, & publicata sit sententia declaratoria criminis commissi; cui iure ipso annexa est excommunicatio: quando videlicet, tale ius certum, & indubitatum est, nam tunc perinde est, declarare illum commisisse tale crimen, ac declarare incurrisse Censuras illi crimini annexas: imò is videtur scopus talis sententia declaratoria. Ita Suarez. His authoribus addi possunt Henriquez lib. 9. de Missa, cap. 15. num. 4. & lib. 13. de excomm. cap. 5. num. etiam 4. & penes ipsum lit. Z. Perez l. 3. tit. 4. lib. 8. de ordin. pag. 113. & Bannes 2. 2. q. 12. art. 2. Ita etiam Medina C. de Confess. quæst. sup. cit. §. *Per hæc pater.* Gutierrez q. Canon. lib. 1. cap. 1. num. 42. & Rodriguez tom. 1. sum. cap. 82. in sect. edit. n. 6. & in Bulla §. 9. numero 28. His addi possunt Auila 2. part. capite 6. dub. 3. *vers. Sed est primo notandum post 3. conclus.* Villalob. tractatu 17. diff. 3. numero 4.

Sed probabilius respondeo: Non esse vitandum donec expresse denunciatur excommunicatus, quia quoad vsque id fiat, non censeatur nominatim excommunicatus. Ratio est. Quia in decreto vtriusque Concilij Constanc. & Basileens. expresse dicitur, neminem teneri vitare excommunicatum, nisi Censura fuerit à Iudice denunciata contra personam, &c. specialiter, & expresse: at quoties quis denunciatur de solo crimine, cui constat excommunicationem annecti, non est denunciata Censura specialiter, & expresse, sed solum virtute, & per quandam consequentiam: ergo. Sic optimè Sanchez libro 2. sum. capite 9. numero 4. & sequenti, & penes illum, Nauarr. capite. Quando. de consecr. dist. 1. latine in 1. edit. cap. 22. n. 6. & in 2. in Miscell. 47. de orat. numero 2. & Grassius in 1. part. decis. libro 4. capite 11. in fine. His addi possunt, Hurtadus disputatione 2. de excommunic. diff. 3. *vers. Addimus.* Filliuc. tractatu 13. capite 4. quæst. 5. & 6. Bauny tractatu 1. de Censuris, quæst. 13. pag. 63. Alterius tom. 1. libro 1. disputatione 6. capite 2. *vers. Hæ rarationes.* Bonacina disputatione 2. questione 2. puncto 1. §. 1. numero 2. *vers. Aduertendum.* Ex dictis colligens, quod si Pontifex excommunicet Titium cum fautoribus suis, Titium vitandum esse, non verò fautores, quia non sunt denunciati. Reginaldus libro 1. numero 118. Viuald. de excommunic. numero mihi 75. *versu.* Pro cuius constitutionis, Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 3. n. 3. Diana parte 5. tract. 9. resol. 62. Palao puncto 4. cit. numero 5.

QVÆSTIO IX.

An, vt quis teneatur vitare excommunicatum iam denunciatum, sufficiat dubium; aut saltem, quauis fama dictæ denunciationis?

Respondeo: Neutrum horum sufficere, sed necessariò requiri adeo publicam famam, vt conferat, notitiam certam moraliter dictæ denunciationis. Quia intentio dictæ Extrauagantis Concilij Constant. fuit omnino dubia, & solum obligare in re certa. Sic Suarez disp. 9. sect. 2. n. 9. Filliuc. tract. 13. c. 4. quæst. 6. numero 4. Nauarr. libro 5. concil. de sentent. excomm. consil. 54. Bonacina disputatione 2. de Censuris, questione 2. puncto 1. §. 1. numero 9. *vers. Sed modo.* Hurtadus disputatione 2. de excommunication. difficultat. 3. *versu.* Addit Suarez. Qui & notat, quod idem quod dictum est, de his excommunicatis, videlicet,

H 2 quod

quod non sint necessariò vitandi, quo vsque denunciati sint, etiam sit verum de suspensis & interdictis, non solum personis, sed etiam locis, vt constat ex ipsamet Extrauaganti citata. Sed qua ratione sit intelligendum, vt habeat verum, hoc additum dicemus tract. de suspensione, & interdicto.

QVÆSTIO X.

An qui notorietate iuris, est notorius percussor Clerici, sit excommunicatus vitandus?

Respondeo tanquam certum; Non esse vitandum; nisi aliàs sit etiam notorius percussor Clerici, notorietate facti. Quia id expressè habetur in dicto Decreto Concilij Constanc. Vbi hanc notorietatem facti, eiusque euidenciam requirit ad tollenda dubia, & ad pacandas fidelium conscientias, ne pro quolibet dubio cogentur euitare excommunicatos, & subirent peccandi periculum. Sic Suarez *disp. 9. sect. 2. num. 11.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 1. §. 1. num. 3.* per hæc verba: Aduertendum tamen est, aliquem dici posse notorium Clerici percussorem dupliciter. Primò, notorietate iuris. Secundò, notorietate facti. Notorietas iuris contingit, quando quis confessus est in iudicio se Clericum percussisse, aut quando fama constat ipsum percussisse Clericum. Notorietate facti contingit, quando aliquis percussit Clericum in præsentia multorum, itaut percussorem nequeat vlla tergiuersatione celare, nec aliquo suffragio excusare. Hoc posito assero, illum, qui notoriè percussit Clericum notorietate iuris, non esse excommunicatum vitandum, sed illum dici vitandum, cuius percussio notoria est, notorietate facti, itaut non possit suam percussorem vlla tergiuersatione celare. Sic ille. Hurtadus *disp. 2. de excomm. diff. 3. vers. Circa posteriores.* Palao *disp. 2. punct. 4. num. 7.*

QVÆSTIO XI.

An vs percussor Clerici sit excommunicatus vitandus sit necessum, quod & percussio sit coram multis testibus; & quod nulla possit tergiuersatione celari, aut excusari?

Respondeo tanquam certum: vtrumque esse necessarium, vt constat ex citata Extrauaganti, & nuper habitum est. Requiritur ergo in primis aliquis numerus testium, de quarum quantitate *infra* dicemus, & requiritur deinde, quod nulla possit tergiuersatione celari, aut excusari. Vnde si percussor possit percussorem a se factam aliquo titulo, aut apparenti indicio, ac suffragio excusare, non diceretur, aut esset excommunicatus vitandus. Continget autem hoc si percussor excuset se dicendo, percussisse illum titulo defensionis; aut nesciuisse illum esse Clericum; eo quod habitum Clericalem non gestaret: aut se ioco percussisse, aut alio modo quo percussio non censeatur mortaliter sacrilega. Sic Auila 2. parte *cap. 6. disp. 2. dub. 4. in fine*, his verbis: Tertiò sequitur quod licet factum sit notorium, tamen si est aliquod dubium iuris, non tenemur eum vitare, x. g. Petrus notoriè percussit Clericum, tamen allegat non incurrisse, excommunicationem, quia ille non gestabat habitum Clericalem, & Petrus nesciebat esse Clericum: vel allegat solum percussisse vim vi repellendo, vel aliquid huiusmodi. Sic ille. Et ante illum Gutierrez *lib. Can. qq. cap. 1. n. 12.* Corduba *in sum. q. 187. punct. 4.* Aragon 2. 2. q. 10. art. 9. & Bonac. *loc. cit. n. 3.* addens, quod prædicta excusatio debeat esse probabilis, aut probabile dubium ingerere; nam si contingeret eam fictam esse adhuc esset excommunicatus vi-

tandus, cum ficta excusatio non tollat certitudinem facti. Sic etiam Hurtad. *loco citato.* Alterius libro 1. *disputatione 6. cap. 2. vers. Quamobrem.* Palao *loco citato, numero 7.*

QVÆSTIO XII.

Quot testes requirantur, vt percussor Clerici, dicatur, notorius, notorietate facti, percussor; & consequenter sit, vt excommunicatus vitandus?

Affirmant quidam Doctores, esse necessarium, & sufficere, quod percussio fiat coram decem testibus. Quia, inquiunt, vt aliquid dicatur notorium notorietate, aut euidencia facti, requiritur quod sciatur à tota ciuitate, vel oppido, vel à maiori parte: ac sic est quod decem personæ faciunt populum; ergo vt aliquod factum dicatur notorium necessum est, & sufficit, quod fiat coram decem personis. Sic docent Adrianus *in 4 in mat. de Euchar. ante vltim. dub. §. oritur quando.* Sotus *dist. 12. q. 1. art. 6. vers. Ambiguitas. post 4. concl.* citans Archidiac. *super cap. Cum dilectus. extra. de purgat. Canon. & Panormit. super cap. Vestra. de cohabit. cler. & mulier.* Ita etiam sentiunt, apud Bonacina, Grauet, Cynus, & Baldus. Armilla etiam, *verb. Notorium. n. 1.* & penes ipsum, Raym. Angel. *eo. verb. vers. Sed quot hominum.* Vbi docet ita hoc esse verum, quod si vicinia non habeat decem homines, seu personas, non potest oriri notorium, Si verò habeat decem personas solum itaut omnes sciant: si autem habeat plus, quod omnes sciant, vel maior pars; & illa pars non sit minor decem personis. Ita etiam sentit Nauar. *cap. 25. n. 73.*

Alij autem tenent esse necessum, & sufficere quod delictum, seu factum, fiat coram sex personis: Quia, inquiunt, est maior pars eorum, qui requiruntur ad constituendum populum, licet de facto non sit maior pars populi: Ita Syluest. *vers. Notorium,* & penes ipsum.

Alii tandem putant, nullum, in hac re, numerum testium assignari posse, qui semper necessarius sit; sed secundum eorum qualitatem, & particulares circumstantias, interdum maiorem numerum; interdum minorem requiri, & sufficere posse. Nam vt constat, maior numerus testium requiri videtur respectu magnæ ciuitatis, quam respectu oppiduli, aut collegij, &c. Et ita concludunt, in hac re nullam certiore regulam assignari posse, quam prudentis arbitrij. Ita Suarez *disp. 9. sect. 2. n. 11.* Auila 2. p. *cap. 6. disp. 2. dub. 4.* & penes ipsum, Panorm. Ioan. Andreas Cardin. Hostiens. Anton. Gomez, & alij. Bonacina *disputatione 2. de Censuris, quæst. 2. puncto 1. §. 1. numero 5.* & penes ipsum. Ægidius *disputatione 14. dub. 2. numero 11.* Filliuc. *tract. 13. cap. 3. quæst. 5.* & alij. Sed ex his Ægidius, certè id non relinquit prudentis arbitrio, vt *infra*: & quamuis bene Filliuc. non tamen *cap. 3. sed 4. num. 66.*

Sed clarius, & certius respondeo, dicendo, Primò. Ille dicatur publicus, seu notorius percussor Clerici, qui vt excommunicatus vitari debet, qui delictum patrauit, coram maiori parte vicinæ, collegij, aut oppidi. Hæc responsio est communis omnium. Et expressa Henrici libro 13. *de excomm. cap. 5. num. 2.* Vbi sic ait: Iuber item Concilium vitari notorium Clerici percussorem. Notorius dicitur peccator, qui in maiori parte Vicinæ aut Collegij, aut etiam oppidi, notus est per testes oculares: vt de notorio concubinario asserunt Doctores, quamuis non esset per sententiam denunciatus. Sic ille. Et penes ipsum *Lit. H. Sot. Sylu. Nau. Angel. Ledesma, & alij. Id & non aliud docet Ægid. disp. 14. dub. 2. n. 11.* Sic dicès. Nota 3. quosdam

quosdam variè disputare quando percussio Clerici sit ita publica, vt percussor debeat vitari. Sed hac in re dicendum est, tunc dici absolutè talem quando plurimis in ciuitate nota est, itaut negari non possit, neque vlla ratione probabiliter defendi iure facta, & tunc per totam ciuitatem publicè debet vitari: respectiue verò dicitur publica, quando nota est maiori parti collegij, in quo habitat, modò saltem decem ibi sint, & tunc in illo collegio debet vitari, non tamen publicè, donec factum publicè innotescat. Sic ille. Non ergo bene citatur à Bonacina.

Respondeo *Secundò*. Si percussio Clerici fiat in magna Vrbe, seu oppido, tunc non est satis vt dicatur notoria, quod fiat coram paucis testibus, nempe sex, octo, aut decem: vt bene Henriquez *loc. cit.* nec minus requiritur, quod patrata sit coram maiori parte vt bene Nauarr. & alij *infra* citandi; sed sat est, & requiritur, quod percussio fiat coram pluribus ad arbitrium viri prudentis, attenta qualitate testium, tempore & loco: quia si fiat coram grauibus personis, & in foro, & diù, sufficiet quod fiat coram paucioribus; quàm si fiat coram non grauibus, & in alio loco, non tam publico, & noctu. Sic Hurtad. *diff. 2. de excommunic. diff. 3.* Nauarr. *cap. 25. num. 73.* vbi ait, quod ad hoc, quod percussio Clerici dicatur in Vrbe magna notoria, non requiratur quod toti ei sit notoria, vt posset contingere si fieret in foro, tota ciuitate ipsa in festo aliquo, vidente, sed sufficiat quod sit notoria regioni, vicinæ, aut Collegio, vt notoria dicatur. Sic etiam Bonacina *loc. cit. num. 6.* ita dicens: Hinc sequitur, delictum commissum coram decem non esse notorium respectu magnæ ciuitatis: quamuis sit notorium respectu Collegij, aut vicinæ.

QVÆSTIO XIII.

An si quis, coram me, & alijs paucis testibus, non sufficientibus ad faciendum delictum notorium, percutiat Clericum; teneat illum, saltem in occulto, tanquam excommunicatum vitare?

Affirmant quidam Doctores, teneri in eo casu, omnes, qui interfuerunt percussioni, occultè percussorem vitare, quandiù delictum non publicatur, eo quod notoriè constat ipsis commissum fuisse tale delictum: Suarez *diff. 9. sect. 2.* Duard. *in exposit. Bullæ quæst. 7. num. 4.* & Filliuc. *tract. 13. cap. 4. quæst. 5. vers. Dices præterea. num. 66.* Villalobos *tract. 17. diff. 3. num. 5.* Alterius *tom. 1. lib. 1. disp. 6. cap. 2. vers. Si querat aliquis. pag. 58.*

Sed probabilius respondeo: Necadhuc occultè teneri in dicto actu percussorem vitare; donec crimen factum sit publicum, quia tunc vitandusest etiam publicè. Ratio est. Quia licet dicta percussio mihi, & alijs paucis testibus conscijs, sit notoria, non tamen absolutè est talis quod requirit dicta extrauagans, cum absolutè & sine restrictione vlla id petat; ergo qui illam patrauit non erit, nec dicetur pro tunc notorius percussor, ac proinde nec occultè erit necessariò vitandus. Sic Couarru. *in cap. Alma mater. 1. p. §. 2. n. 7.* Nauarr. *cap. 25. num. 73.* quatenus ait, quod scientia pauciorum quàm sex, non facit rem notoriam. Aragon *2. 2. quæst. 10. art. 9. col. 7.* quos citat, & sequitur Auila *2. part. cap. 6. disp. 2. dub. 4. vers. Secundo sequitur.* Bonacina *disput. 2. quæst. 2. punct. 1. §. 1. num. 7.* Hurtad. *disput. 2. de excommunic. diff. 2. in fine.* Laymann *tract. 5. part. 2. capite 3. numero 2.* his verbis: Si quis Clericum, re alijsque tribus, aut quatuor testibus præsentibus, in domo priuata percussit, non erit ille tibi, alijsque tribus, nec priuatim quidem euitandus: quia

R. P. Leand. de Censuris.

licet factum his notorium sit, non tamen absolutè notorium, siue publicum existit, vt nulla tergiuersatione celari possit. Sic Laymann, & penes ipsum etiam Gomez *3. resol. cap. 1. num. 42.*

QVÆSTIO XIV.

An ipsi excommunicati tolerati, seu non necessariò vitandi; possint licitè ex se incipere, & se ingerere ad communicandum cum alijs fidelibus?

Respondeo tanquam certum: Quod nullo modo. Quia huiusmodi excommunicatis propriè, nihil fauoris fuit concessum per Concil Basileense in Extrauag. *ad euitanda scandala*, vt ex contextu illius patet: ergo ipsi ex parte sua eodem modo tenentur alios fideles vitare, atque ante illud Concilium tenebantur euitare. Verum est, quod per accidens, & ex consequenti aliquid eis commodi eueniat, vt iam dicemus. Sic Filliuc. *tractatu 13. capite 3. quæstione 9. numero 53.* Sic dicens: Dico 2. Si loquamur de toleratis, vel occultis, etiam ij tenentur ex seipsis vitare alios: in gratiam tamen aliorum, si ij cum ipsis agant, possunt & ipsi vicissim agere, quantum postulat aliorum causa. Primum probatur ex Extrau. *Ad euitanda*, quæ declarat in fine non esse suæ intentionis in aliquo suffragari ipsis excommunicatis: consequenter remanent in prohibitione iuris antiqui, quæ neminem excipiebat, & æquè se extendebat ad denunciatos, & ad occultos. Secundum patet ex eadem, & necessaria ratione: nam cum illa concedat alijs facultatem communicandi cum ipsis, ne hæc sit frustratoria, debet necessaria consequentia inferri, & ipsos requisitos à non excommunicatis posse vicissim agere in fauorem ipsorum. Sic ille, & omnes. Ægidius *disputatione 14. dub. 2. in fine.* Hurtad. *disputatione 2. de Excommunicat. diff. 4.* Viuald. *de excommunic. num. 76. & 77. & 78.*

QVÆSTIO XV.

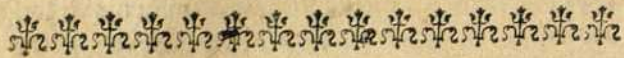
An etiam ipsi fideles peccent communicando cum Excommunicatis toleratis, seu non vitandis?

Affirmatiuam sententiam tenere aliquos innuit Ægidius *diff. 14. dub. 3. num. 12.* Fundamentum eorum potuit esse. Quia si excommunicatis est prohibitum nobiscum communicare: ac proinde peccant nobiscum loquendo: ergo, & nos cum cooperemur peccatis illorum.

Sed, vt certum respondeo: Nullo modo peccare dictos fideles communicando cum dictis excommunicatis in rebus ciuilibus (nam quid dicendum de communicatione in diuinis, diximus supra, & ex *infra* dicendis constabit) Ratio est. Quia ad minus concessit Ecclesia suis fidelibus ad pacandas conscientias, in prædicta Extrauag. In hac responsione conueniunt omnes, vt ait Ægidius *loc. cit.* Illamque optimè explicat & probat Viuald. *loc. cit.* ex Ledesma & Soto, & respondet rationi dubitandi sic: Aut enim (inquit) fidelis ipse prius incipit communicare cum Excommunicato, aut è diuersò: si sit primus, neuter peccat, quia fidelis habet priuilegium: Excommunicatus similiter non peccat respondendo, quod conceditur illi in fauorem fidelis. Quando verò ipse excommunicatus prior incipit, communicare cum fidele, peccat sicut olim. Sic ille.

Hurtad. *diff. 2. cit. diff. 4.*

& alij penes ipsos.

DISPUTATIO III.

De primo effectu Excommunicationis
maioris, nempe: De priuatione
communium suffragiorum
Ecclesie.

QVÆSTIO PRIMA.

Quenam dicantur suffragia communia Ecclesie;
& quid, suffragium priuatum?

RESPONDEO: Quod suffragium commune Ecclesie, nil aliud sit, quam communis totius Ecclesie oratio; qualis est sacrificium Missæ, recitatio horarum Canonicarum, & ceteræ preces, quæ in Ecclesia publicè fiunt, vt Matutinæ, Vesperæ, &c. benedictiones, & aliæ orationes, quæ fiunt ab eiusdem Ecclesie Ministris, nomine & persona totius Ecclesie, ad impetrandum suis fidelibus auxilium spirituale, quo iuuentur in spiritu, vel ad satisfactionem pro pœna temporali, vel quoad meritum de congruo, aut impetrationem aliquorum bonorum, præsertim spiritualium, vel quæ ad spiritualia conferant, &c. Potest etiam suffragij nomine intelligi, auxilium quoddam quod vnus fidelis confert alteri, ei meritum operis communicando, siue, vt pro eo satisfiat, quod ad iustitiam commutatiuam attinet; siue vt ei aliquid imperetur, quod est iustitiæ distributiue.

Suffragium verò priuatum, seu particulare, nil aliud est quàm hominis priuati, seu particularis oratio, Ieiunia, Eleemosynæ, &c. quæ quidem fiunt ab illo, non tanquam ab Ecclesie ministro, sed tanquam à particulari persona, intendente, vt horum operum fructum aliquem manet ad eos, qui communibus charitatis cum ipso deuincti sunt vinculis: applicando per hoc tacite sua merita, vt eorum intuitu Deus eos adiuuet. Priuari ergo communibus Ecclesie suffragijs, est carere fructu, qui ex communibus sacrificijs, & orationibus Ministrorum Ecclesie ad fideles abundanti copia deriuatur. Sic Suarez *disp. 9. de Censuris, sect. 1. num. 1.* Auila *part. 2. cap. 6. disp. 4. dub. 1.* Alterius *tom. 1. lib. 1. disp. 5. cap. 1.* Filliuc. *tract. 12. c. 2. quæst. 1.* Bonacina *disp. 2. q. 2. punct. 1. num. 1.* Bauny *de excomm. disp. 7. q. 12.* Ægid. *disp. 14. dub. 6.* Hurtad. *disp. 3. de excomm. diff. 1.* Corneio *tract. 5. disp. 10. de excomm. §. 3. dub. 1.* Palao *disp. 2. punct. 6.* & omnes,

QVÆSTIO II.

An Ecclesia possit priuare excommunicatum, communibus eiusdem Ecclesie suffragijs,
& commodis?

RESPONDEO tanquam certissimum: Possè. *Primò.* Quia de facto id facit, vt *infra. Secundò.* Quia Ecclesia est bonorum suorum domina, seu Christi nomine, meritorum eius dispensatrix: ergo sicut ea potest applicare dignis, ita & indignis negare. Sic omnes legantur. Bauny *quæst. 12. cit. assertione 1.* Suarez *sect. 1. cit.* & alij mox citandi.

QVÆSTIO III.

An Ecclesia de facto priuet Excommunicatum non toleratum communibus Ecclesie commodis & suffragijs?

RESPONDEO tanquam quid certum: Affirmatiuè. Quia hæc est voluntas Ecclesie, expressa in *cap. A nobis. 28. & cap. Sacris. 38. de sentent. excomm.* Vbi Innocentio III. placuit, vt excommunicato nihil esset nobiscum commune, tam in vita, & congressu, quàm in suffragijs, & orationibus communibus. Sic omnes DD. Theologi in *4. dist. 18.* Vbi Magister, & D. Thom. *q. 2. art. 1.* Bonau. Gabriel, Palud. & alij. Sotus *dist. 22. q. 1. art. 4.* Nauarr. *cap. 17. n. 17. & sequent.* Couarru. in *cap. Alma. 1. part. initio, à numero 3. & §. 7. 5. & 6.* Syluest. *excomm. 1. Tabiena 3. & Angel. vlt. Henriq. lib. 13. cap. 12. n. 3.* Suarez *disp. 9. sect. 1. n. 2.* Valquez *tract. de excomm. dub. 2.* Filliuc. *tract. 12. cap. 2. n. 25.* Alterius *tom. 1. lib. 1. disp. 5. cap. 1.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 1. num. 3.* Ægidius *disp. 14. dub. 6.* Bauny *loc. cit. Assertione 2.* Hurtad. *de excomm. disp. 3. diff. 1.* Palao *disp. 2. punct. 6. n. 3.* Auila *2. p. cap. 6. disputatione 4. dubit. 2.* & alij.

QVÆSTIO IV.

An etiam priuet Ecclesia Excommunicatum non toleratum, suffragijs priuatis, & particularibus?

Affirmarunt aliqui Doctores, existimantes, Excommunicatum, non solum priuari suffragijs publicis, & communibus ecclesie, sed etiam priuatis, & particularibus. Quia Canones *A nobis, & Sacris, de sent. excomm.* absolute definiunt excommunicatum esse priuatum communionem fidelium: at sic est, quod in communionem fidelium: quæ explicatur in symbolo Apostolorum, *Sanctorum communionem*, non solum includuntur suffragia communia & publica Ecclesie, vt sunt sacrificia, Orationes publicæ, &c. Sed etiam suffragia priuata, & particularia, vt ieiunia, macerationes, & alia similia, quæ ab vnoquoque fidelium priuatum fiunt. ergo. Ita tenuit Latomus (non Iacobus, vt leges apud Petrum Corneio) *art. 7. contra Lutherum.* cuius sententiam, vt probabilem sequutus fuit postea Philippus Faber in *4. distinct. 25. disp. 4. dub. 151.*

Sed vt certum ferè respondeo: Non priuare Ecclesiam excommunicatum suffragijs particularibus & priuatis vniuscuiusque fidelis, sed solum suffragijs communibus. Vnde licitum erit priuatum pro excommunicatis orare, propriam & personalem orationem pro illis offerendo, & modo, quo inter membra Ecclesie fieri potest. Quia ferè certum est, hanc communionem non esse de facto prohibitam ab Ecclesia, vt praxis, & consuetudo id satis ostendunt. Et quidem, si hoc modo licet orare pro Ethnicis, & publicanis, & quibuscumque infidelibus, meliori iure licebit etiam pro excommunicatis. Sic D. Thom. in *4. dist. 18. q. 2. art. 1. quæstion. 1.* Durand. *ibi q. 3.* Ricard. *art. 7. q. 2.* Palud. *q. 1. art. 1.* & Gabriel *q. 2. dub. 1.* quos omnes refert, & sequitur Suarez *disp. 9. sect. 5. n. 3.* Sotus *dist. 22. q. 1. art. 4.* Vbi videtur sentire, nec posse Ecclesiam priuare excommunicatum huiusmodi priuatis orationibus, quia pertinent ad illam Sanctorum Communionem, quæ in sola charitate fundatur. Auila *2. part. cap. 6. disp. 4. dub. 1. concl. 1.* Nauarr. in *Man. cap. 27. n. 36. vers. Ad Quintum.* Vbi id varijs rationibus confirmat. Abbas in *dicto cap. A nobis n. 6.* ex mente Innocentij. Alterius *tom. 1. lib. 1. disp. 5. c. 9.* Hurtad. *disp. 3. de excomm. diff. 6. in principio.* Valquez *de excomm. dub. 2. n. 2.* vbi ait, hanc esse communem opinionem

opinionem omnium. Bonacina *disp. 2. quest. 2. punct. 1. §. 3. num. 6. 7. & 8.* Henriquez *lib. 13. cap. 12. num. 3.* Ægidius *disp. 14. dub. 6. num. 37.* Vgolinus *tab. 2. c. 9. §. 3.* Filliuc. *tract. 12. cap. 2. quest. 8. num. 51.* Corneio *tract. 5. de excomm. disp. 10. §. 3. dub. 3.* Bauny *de excomm. disp. 7. quest. 12. assertione 3. & 4.* Vbi latè probat, non solum mente & animo, verum etiam ore fidelibus licere priuatim pro excommunicato Deo preces fundere. Citatque pro hac parte D. Thomam & Auilam *loc. cit.* Hostiensem in *summa lib. 5. de sentent. excomm. num. 17.* Syluestrum *verb. excomm. 1. n. 2. & verb. Missa 1. §. 4.* & Sayrum *lib. 2. Theauri, cap. 4.* Sic etiam Diana *part. 6. tract. 9. resol. 77.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 4. num. 3.* Palao *punct. 6. citato numero 3.*

Nec obest fundamentum contrariorum. Respondetur namque, quod Canones citati non prohibent hanc communicationem priuatam; nam solum prohibent communicationem in oratione cum excommunicato per orationem autem priuatam non dicitur quis propriè communicare cum excommunicato: quia communicatio dicitur illa, per quam plures sunt participes bonorum communium. Vnde huiusmodi oratio priuata, non dicitur propriè, nec est communicatio cum illo, sed est quoddam opus misericordiæ, & spiritualis eleemosyna, quæ fit ex bonis proprijs & priuatis, quæ quidem non est prohibita, sed licita, sicuti est eleemosyna corporalis excommunicata facta. Sic respondet Suarez, & ex illo, non citato, Alterius & Corneio.

QVÆSTIO V.

An peccet mortaliter, qui suffragia communia Ecclesie pro Excommunicatis non toleratis in particulari, offert?

Respondeo tanquam certum: Peccare; & mortaliter. Primum constat; nam facit contra prohibitionem Ecclesie, vt patet ex dictis q. 3. Secundum etiam liquet. Quia facit contra prohibitionem Ecclesie in materia graui; pertinet enim ad maiestatem Ecclesie, vt eius bona non communicentur ingratis ac immorigeris, ea repugnante, & cum ratione. Sic omnes communiter. Bauny *quest. 12. cit. Assertione 2. pag. 271.* Qui & citat Henriquez *lib. 9. cap. 15. §. 3. lit. P.* Nauarrum *de horis, cap. 19. num. 67.* & Sayrum *lib. 2. cap. 3. num. 15.* Sed ex his Henriquez, solum ait, dictum offerentem, peccare. Scribit namque sic, *cap. 15. cit. §. 3. non 13. lit. P.* At si Sacerdos speciali intentione offerat pro denunciato, peccat: sed prodest ei, quatenus offert nomine Christi; non verò nomine Ecclesie. Sic ille. Tenent etiam nostram sententiam Couarru. in *cap. Alma. 1. p. §. 6. num. 4.* & rursus ex D. Thoma *quodlib. 11. art. 9.* Nauar. in *Man. cap. 27. n. 36.* Suarez *disp. 9. sect. 1. n. 4. concl. 2.* Filliuc. *tract. 12. cap. 2. quest. 3. n. 37.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 1. n. 4.* Alterius *tom. 1. lib. 1. disp. 5. cap. 1. in fine.* Ægidius *disp. 14. dub. 6. n. 38. vers. Nota tertio.* & Palao *disp. 2. punct. 6. numero 4.* Qui tamen solum ait, id fieri nullatenus licere.

QVÆSTIO VI.

An etiam peccaret mortaliter, qui suffragia Ecclesie offerret pro Excommunicatis quasi in communi, eadem intentione, qua solent offerri pro cæteris peccatoribus non excommunicatis?

Negat Ledesma in 4. parte 2. q. 23. existimans, solum peccare venialiter. Huius authoris opinio-

nem refert Alterius *loco citato*, innuens clarè esse probabilem.

Sed certè, vt certum mihi respondeo: Peccare etiam mortaliter. Quia etiam offerendo pro excommunicatis dicto modo facit contra iustam prohibitionem Ecclesie in re graui, vt ex dictis constat: ergo peccat mortaliter. Sic Alterius *tom. 1. lib. 1. disput. 5. capite 1. in fine.* Legatur etiam Hurtadus *disp. 3. cit. diff. 2. in principio.*

QVÆSTIO VII.

An item peccaret mortaliter, qui offerret suffragia communia Ecclesie, pro Excommunicatis omnibus in vniuersali, tanquam pro exteris, ad impetrandum eis reductionem ad obedientiam Ecclesie?

Negant nonnulli Doctores, & ita negant, vt existiment, nec peccare venialiter prædictum, tali modo pro excommunicatis suffragia Ecclesie, offerentem. Quia ipsamet Ecclesia in Parasceus publicè orat pro Hæreticis & Schismaticis, qui excommunicati sunt: ergo & quilibet licitè, & absque vilo peccato, potest pro illis publicè orare, ac proinde offerre pro illis suffragia Ecclesie ad impetrandam eis reductionem ad obedientiam Ecclesie. Ita Syluestri *verb. Excommunicatio 1. num. 2. & verb. Missa 1. n. 8. versu. Quartum;* & penes ipsum *Sum. Confessor. lib. 3. tit. 33. quest. 169.* & Hostiensi. & apud Corneio, Marianus Socinus in *cap. Sacris, de sent. excomm. n. 142.* & Hostiensi. etiam *cap. Cum voluntate. cod. lit. & penes Alterium, Maiolus de irregularit. lib. 3. cap. 25. num. 3.* Et tandem ex sententia Hurtadi & Auilæ, Nauarr. *tr. de Orat. cap. 19. concl. 6. n. 70.* & Couarruias in *cap. Alma mater. 1. p. §. 6. num. 3.* Sed certè ex his authoribus, Couarruias saltem, nullo modo docet esse licitum vnicuique fidelium offerre suffragia communia pro Excommunicatis, adxuc ex intentione, vt Deus illos conuertat, & Ecclesie obediant; nam solum ait, Ecclesiam Catholicam quandoque, hoc est, in die Veneris sancti, pro Excommunicatis Hæreticis, nec-non Paganis, Iudæis, & Infidelibus, vt exteris, & ab vnione Ecclesie alienis, quibusdam orationibus ad id ordinatis, vt Deus ad Ecclesie vnitatem, & penitentiam reducat, orare. Deinde, nec hac sententiam docet meus Nauarrus; cum expressè illam impugnet *loc. cit. n. 69.* his verbis: Ad quod dubium, dicit fortè aliquis, illud dilui ab Hostiensi in *d. c. Cum voluntate. col. 2.* communiter recepto per Doctores, & eruditum Ioannem de Triburgo in *sum. Confess. lib. 3. tit. 33. q. 159.* quatenus ait, nos non posse specialiter orare pro excommunicatis, generaliter tamen sic. Nam & Ecclesia, ipso die Veneris sancto pro Hæreticis orat. Cæterum id emunctioris naris viro non satisfaciet, si perpenderit, quod secundum hoc posset quis applicate orationes Ecclesie legitimè excommunicatis generaliter, quod est absurdum. Sic Nauar.

Vnde vt certum ferè respondeo peccare, & mortaliter illum, qui etiam ad illum finem pro excommunicatis offert suffragia communia Ecclesie. Quia certum fere est, quod Ecclesie intentio est, vt nullo modo publicè fiat oratio pro Excommunicatis: ergo nullus fidelis, absque mortali peccato poterit contra intentionem Ecclesie, publicè, aut nomine eius prædictis Excommunicatis orare. Sic omnes communiter. Hurtad. *loc. cit. disp. 3. diff. 2. n. 4.* per hæc verba: Ecclesia simpliciter & absolutè, & absque vlla restrictione priuat excommunicatos suffragijs communibus ad eos directis, & ideo nunquam pro excommunicatis, adhuc in communi sub nomine excommunicatorum publicè orat, quamuis feria illa sexta, quia

in ea Christus pro omnibus mortuus est, orat publicè pro Hæreticis, Schismaticis (quamvis excommunicati sint) auferendo pro ea vice exclusionem ab ea oratione, quo Ecclesia tacitè prohibet, ne extra eam vicem pro Hæreticis & Schismaticis, quamvis excommunicatis toleratis, publicè oretur, & ne aliquando pro eis alia communia suffragia offerantur: & tacitè significat esse priuatos illis. Sic ille. Ex quo patet ad fundamentum pro contraria opinione adductum. Sic etiam Suarez *disp. 9. sect. 1. n. 5.* Filliuc. *tr. 12. cap. 2. q. 3.* Alterius *lib. 1. disp. 5. cap. 4.* quamvis expressè affirmet oppositum esse probabile. Vasquez *de excomm. dub. 2. n. 3.* Auila *2. parte cap. 6. disp. 9. dub. 3.* & penes ipsum, Sotus *dist. 22. q. 1. art. 1. col. 12. & art. 4. col. 7. & lib. 9. de Inst. q. 2. art. 2. ad. 3.* Palud. *in 4. dist. 18. q. 1. concl. 2.* Angel. *excomm. vlt. n. 15.* Ledesma *2. p. 4. q. 23. art. 1. dub. penult. & Medina lib. 1. sum. cap. 11. §. 1.* sed ex his Authoribus, quos citat Ledesma, solum dicit esse peccatum veniale, offerre pro dictis excommunicatis, vt diximus *q. 6.* Tenent etiam Corneio *disp. 10. de excomm. §. 3. dub. 1.* Villalob. *tract. 17. diff. 4. num. 3.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 4. n. 2.* Palao *loc. cit. num. 5.*

QVÆSTIO VIII.

An saltem licitè possit Sacerdos dicere in alijs diebus in Missa, Orationem illam pro Hæreticis & Schismaticis, quam pro solo die Veneris sancti, & officio, Ecclesia instituit?

Affirmatiuam sententiam tenere Nauarrum *c. 19. de Orat. cit. num. 71.* ait Alterius, vbi *infra.* Eo quod Nauarrus dicit: *Quod licet nemo debeat, vel possit orare nomine Ecclesia, & velut persona publica, pro infidelibus & excommunicatis, orationibus deputatis ad orandum pro suis membris: sed sic orationibus, quas habet illa compositas ad orandum pro infidelibus & excommunicatis, & alijs per ipsummet orantem componendis & eligendis.* Ita ille. Sentit ergo quod licitè possit Sacerdos in alijs diebus vti in Missis, illa oratione, pro die Veneris ad orandum pro Hæreticis, ab Ecclesia assignata,

Sed vt certum respondeo: Non posse licitè, imò absque graui mortali, dicere in alijs Missis, aut Officijs, prædictam orationem pro Hæreticis, aut Schismaticis. Ratio est. Quia prædictus Sacerdos verè participaret in Sacris cum excommunicatis: ergo peccaret, & mortaliter. Consequentia est certa. Antecedens probata. Quia Ecclesia non instituit eam orationem tali intentione, nec dedit licentiam suis Ministris vtendi illa suo nomine, nisi in tali officio & die. Secus verò est dicendum si quis priuatim & propria deuotione vteretur illa oratione ad orandum pro Hæreticis, & Apostatis, vt priuata persona, quia ita id facere potest illa oratione sicut quibuscumque alijs verbis ab ipso compositis. Et hoc solum voluit Nauarr. vt explicat Suarez. Sic iste *disp. 9. sect. 1. n. 5.* Alterius *lib. 1. disput. 5. capit. 2. col. 3. vers. Quamvis Nauarrus.*

QVÆSTIO IX.

An ad minus possit quis offerre indirectè sacrificium, & alia suffragia communia Ecclesia pro Hæreticis, Schismaticis, &c. in communi?

Respondeo tanquam certum: Quod sic. Quia licitum omnino est, offerre Deo sacrificium, & fundere alias orationes publicè, pro augmento & extensione Ecclesia & Fidei &c. ergo consequenter erit licitum pro Hæreticis & alijs excommunicatis indi-

rectè prædicta suffragia offerre: Patet, quia Ecclesia non aliter potest augeri, quàm per Hæreticorum, & aliorum Infidelium reductionem, & conuersionem: ergo applicando dicta suffragia directè pro augmento Ecclesia; applicatur consequenter indirectè pro dictis Hæreticis, modo explicato. Sic Azor. Bellarm. Nauarr. Fagundez & alij, quos citauimus *2. parte tr. 8. de sacrif. Missæ, disput. 2. quæst. 22.* Alterius *tom. 1. de Censuris, libro 1. disp. 5. cap. 2.* Hurtad. *disp. 3. de excomm. dif. 2. num. 6.* Palao *puncto 6. citato, num. 6.* & omnes.

QVÆSTIO X.

An liceat offerre suffragia Ecclesia pro excommunicatis non toleratis (hoc est, pro excommunicatis nominatim denunciatis, aut publicis Clericorum percussoribus) casu quo per contritionem sint iustificati ante obtentam excommunicationis absolutionem?

Affirmant posse, id dicto casu, suffragia Ecclesia communia pro excommunicatis, non toleratis offerre, eo quod Ecclesia non videatur velle sua suffragia subtrahere ijs, qui Deo sunt reconciliati, apud Dianam, Henriquez *lib. 9. cap. 15. num. 3. in Glossa, lit. P.* Sayrus *de Censuris, lib. 2. cap. 3. num. 5.* Auila *de Censur. part. 2. cap. 6. disput. 4. dub. 2. concl. 1.* Nauarr. *cap. 27. num. 36.* Couarru. *in cap. Alma. part. 1. §. 6. n. 4. concl. 9.* Megalius *in 3. p. lib. 2. cap. 2. n. 18.* & Faber *in 4. dist. 25. q. 1. disp. 4. cap. 4. n. 142.*

Sed ex his authoribus, oppositum docet Henriquez *loc. cit.* à Diana, per hæc verba: At si Sacerdos speciali intentione offerat pro denunciato, peccat: sed prodest ei quatenus offert nomine Christi, non verò nomine Ecclesia. Sic ille. Auila tamen, licet doceat posse quem offerre pro dictis excommunicatis communia suffragia Ecclesia; addit verò, non posse pro illis nominatim orare. Nauarrus deinde licet hanc partem teneat, est tamen cum aliqua limitatione: Ait namque *num. 56. cit. vers. Duodecimo.* non esse mortale orare pro excommunicato nulliter, seu inualidè, nec pro excommunicato validè, sed ex iniusta causa; nec pro excommunicato iustè, quem credimus verè pœnitere; *modo non fiat expressè publicè pro illo.* Ita Nauarr. Quem in omnibus sequitur Couarru. *loco cit.* vt ex his eiusdem verbis constat: Poterit quis, vt Ecclesia minister, vel, vt persona publica secretè tamen orare, aut sacrificium applicate illi excommunicato, qui mortalis criminis iam pœnituit, & diligenter absolutionem impetrare curauerit, licet nondum sit absolutus. Ita ille ex Hostiensis, *cap. Cum voluntate, de sent. excomm. & Nauarro cap. Quando, de consecr. dist. 1. notab. 19. num. 68.* Turrecremata *in cap. Si quis Episcopus. 11. q. 3.* Riccardo *in 4. dist. 18.* & D. Antonio *3. p. tit. 24. cap. 76.* His Doëtoribus addi possunt Palac. *dist. 18. disp. 3. col. 22.* & Ledesma *4. p. 2. q. 23. art. 3.* Valent. *tom. 4. disp. 7. quæst. 17. punct. 8.*

Sed ijs grauissimis Authoribus non obstantibus, probabilius respondeo: Nullo modo, nec publice, nec secretè, licere offerre suffragia communia Ecclesia pro excommunicatis non toleratis, etiam per contritionem iustificatis, antequam absolutionem excommunicationis obtineant, quamuisque non stet per ipsos, quod non sint à tali Censura absoluti.

Ratio est. Quia cum excommunicatio non auferatur per solam interiorem pœnitentiam, vt apud omnes est notum, semper prædicti remanent excommunicati, quamdiu non sunt absoluti: ergo & consequenter priuati communibus Ecclesia suffragijs. Neque dici potest (vt ab aliquibus dicitur) quod excommunicatio tollatur quoad istum effectum, licet non quoad

quoad alios : Quia contra est, Primò, quod hoc est voluntariè dictum, cum nullo iure constat, Secundò, quia oppositum innuit Innoc. III. *cap. Sacris, de sent. excomm.* significans pro talibus excommunicatis ante absolutionem, nec oblationes recipiendas, neque orationes Deo offerendas esse.

Nec potest dici, secundò, hoc esse verum loquendo de suffragijs & orationibus publicè pro excommunicatis factis, non verò de illis factis occultè, & secretè. Quia contra est, primò, quia hæc distinctio in nullo iure fundatur. Secundò, quia ea, quæ decent Ministros Christi in occulto, etiam in publico decere debent. Ideo hanc nostram sententiam commuiter sentiunt Doctores. Adrianus *in materia de clauib. q. 3. ad 1. & ultim. Sotus in 4. dist. 22. quest. 1. art. 1. in fine in solut. dubij 2.* Alanus *lib. 2. de sacrif. Missæ cap. 31.* quos citant, & sequuntur Suarez *disp. 9. sect. 3. num. 2.* & Alterius *tom. 1. lib. 1. disp. 5. cap. 9. col. 2.* Vasquez *de excomm. dub. 2. num. 2.* (non 4. vt leges apud Dianam. Filliuc. *tract. 12. cap. 2. num. 45.* Layman *lib. 2. tract. 5. part. 2. cap. 2. numero 4.* Egidius *disputatione 14. dub. 6.* (non 7. vt inuenies apud Laymanium) *diff. 2. num. 49.* Luysius *lib. 2. de Censuris disputat. 9. dub. 2.* Hurtad. *disp. 3. de excomm. diff. 5.* vbi ad fundamentum contrariorum respondet, quod ex eo quod Ecclesia sit pia mater, non colligitur ipsam velle, vt sine absolutione cesset excommunicatio quoad effectum aliquem, præsertim principalißimum, quia id non expedit, vt sic excommunicatio magis timeatur. Addo & ego, quod id, neque coniecturaliter possit colligi ex intentione Ecclesiæ; cum expressè Clem. III. *cap. Cum desideres. de sent. excomm.* dicat, quod dum constet reum *excommunicatum esse, non tamen absolutum, nec Episcopus, nec alij debent communicare eidem, nisi fuerit secundum formam Ecclesiæ absolutus.* Sic etiam docent Præpositus *in 3. p. quest. 2. de excomm. dub. 6. num. 48.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 8. cap. 1. num. 7.* Corneio *de excomm. disput. 20. §. 3. dub. 2.* Mercerus *de Sacram. in 3. p. q. 21. dub. 3. n. 2.* quos citat, & sequitur Diana *part. 5. tract. 9. res. 75.* His addi adhuc possunt Bauny *disp. 7. de excomm. maiori, q. 13. per totam,* vbi ait, hanc nostram sententiam, esse certam. Villalob. *tr. 17. de Censur. diff. 4. n. 5.* Et, ni fallor, Machado *lib. 1. part. 3. tr. 3. docum. 4. n. 5.* Bassæus *verb. Excommunicatio. 3. num. 2.* & alij cum quibus id antea diximus, licet obiter. *part. 2. tr. 8. de sacrif. Missæ, disp. 2. quest. 9.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 1. §. 2. n. 2.* vbi n. 1. citat Reginald. pro parte contraria *lib. 32. n. 13. & n. 2.* citat illum pro se eodem libro *n. 11. Palao disp. 2. punct. 6. numero 8. & alij.*

QVÆSTIO XI.

An saltem liceat applicare communia Ecclesiæ suffragia pro excommunicato occulto defuncto in gratia?

Affirmat Diana *resol. 75. cit.* ita dicens. Certum est autem apud me quod etiam non improbabile putant Præpositus *vbi sup. n. 37.* & Suarez *disp. 7. sect. 1. n. 7. in fine.* licere applicare communia suffragia Ecclesiæ ei, cuius excommunicatio est occulta, si mortuus est in gratia: cum enim in eo casu communis, moraliter loquendo, non possit imperrari absolutio, sine aliqua defuncti infamia, potest sine peccato negligi; non videtur autem Ecclesiam velle priuare hominem communibus suffragijs, quo casu non possit absque nota absolui ab excommunicatione. Capitula (intellige, *iuris*) citata (hoc est, *pro opposito*) aperte agunt de eo, cuius publica, & nota erit excommunicatio. Huc vsque Diana, nullum pro se referens authorem, cum posset Nauarrum *in Man. c. 27.*

num. 271. vers. Nec obstat prædictum cap. & Alterium lib. 1. disp. 5. cap. 6. col. 3. citans (& bene) pro se Nauarrum *cap. 27. cit. n. 36. versu, Ad secundum.* Imò & Suarium; cum in hanc sententiam, se valde inclinet, vt hæc eius verba demonstrant. Neque existimo (*ait loc. cit.*) eum, qui bona fide, & sine culpa excommunicatus moritur occulta Censura; si alioqui decedit in gratia, priuari fructu communium suffragiorum Ecclesiæ, ex intentione eiusdem Ecclesiæ. Nihilominus tamen, si occultè etiam posset absolui, & absque vlla infamiæ, alicuius periculi, seu nocimenti, optimum esset illam absolutionem procurare, & aliquid veritatis afferre posset, si fortè verius est, absque absolutione non frui Ecclesiæ suffragijs. Huc vsque Suarez.

Sed probabilius respondeo: Quod non liceat. Quia probabilius existimo, esse prohibitum, absolute, & absque vlla distinctione per iuris capita, applicare suffragia communia Ecclesiæ, Excommunicato etiam tolerato, seu occulto, viuo per contritionem in gratia, siue defuncto cum illa ante obtentam absolutionem, ergo. Antecedens constat ex cap. *Cum desideres.* nuper citato. & ex cap. *A nobis. de sent. excommunic.* Vbi nulla fit exceptio excommunicati, viui, siue defuncti; contriti, aut non contriti: ergo quomodo-cumque existat, necessaria est, illi absolutio à Censura, vt fiat suffragiorum communium capax.

QVÆSTIO XII.

An liceat publicè orare, & sacrificia offerre pro Excommunicatis publicè toleratis?

Affirmant plures Doctores. Quia, inquit, Concilium Constantiense absolute concedit, vt possimus cum talibus communicare in omnibus officijs diuinis: atqui sub hac communicatione comprehendit illam oblationem, & applicationem suffragiorum, quia cum sit fauorabilis, est extendenda quantum verba patiuntur: ergo. Ita docent Nauarr. *cap. 27. n. 36.* Henriquez *lib. 1. cap. 11. n. 2.* & penes ipsum. *li. K. Hostiens. in cap. Cum voluntate. de sentent. excomm. D. Anton. 3. p. cap. 25. n. 76.* Angel. *excomm. vlt. Victoria §. 332. Sum. Confess. lib. 3. tit. 33. q. 159. & Ledesma q. 25.* His addi possunt Egidius *disp. 14. dub. 6. num. 40.* Hurtadus *disp. 3. de excomm. diff. 4.* Megalaïn *3. part. lib. 2. cap. 2. n. 20.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 74.* Saytus *lib. 2. cap. 4. n. 6.* Reginald. *lib. 32. numero 79.* & (ni fallor) Machado *libro 1. part. 3. tract. 3. docum. 4. n. 4.* & Villalob. *tr. 17. diff. 4. concl. 3. n. 8.* Vgolin. *tab. 2. §. 2. n. 3.* Palao *disp. 2. punct. 6. n. 10.* & alij.

Sed probabilius, & satis respondeo: Nullo modo licere alicui Ministro Ecclesiæ, oratione publica, orare, nec sacrificium offerre, aut aliud suffragium commune, pro Excommunicatis publicè toleratis. Ratio est. Quia Concilium Constanc. nullum fauorem voluit concedere huiusmodi Excommunicatis, vt constat ex his Concilij verbis: *Per hoc tamen huiusmodi excommunicatos non intendit in aliquo releuare, nec eis quomodolibet suffragari:* ac sic est, quod iure antiquo, omnes excommunicati, tam tolerati, quam non tolerati, excluderentur ab oratione publica, sacrificio, & cæteris suffragijs communibus Ecclesiæ: ergo & modò debent excludi tolerati, quia ius antiquum, quoad hos excommunicatos nihil est innouatum. Tunc vltèrius; ergo si Ecclesia excludit huiusmodi excommunicatos à communibus suffragijs eiusdem, taliter quod reddat eos inhabiles ad illa participanda, clarè sequitur quod Ministri Ecclesiæ nequeant licitè offerre pro dictis excommunicatis toleratis. Sic Sotus *lib. 10. de Iust. quest. 5. art. 3. col. 6. & in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. concl. 2.* Ricard. *dist. 18. Adrian. tit. de Clauib. quest.*

quest. 3. pag. 113. Suarez disp. 9. sect. 2. à num. 17. Alterius tom. 1. lib. 1. disp. 5. cap. 5. Valquez de excomm. dub. 2. Valent. tom. 4. disp. 7. q. 17. punct. 2. Auila 2. part. disp. 4. dub. 1. concl. 3. & clarius cap. 6. disp. 9. dub. 6. Couarru. in cap. Alma mater. 1. p. §. 6. num. 4. & penes illum D. Thom. Gabriel, & Communis. Sic etiam Bonacina disp. 2. q. 2. punct. 1. §. 1. num. 1. Filliuc. tr. 12. cap. 2. quest. 4. dicto. 2. num. 40. Gordonus tom. 2. lib. 7. q. 8. cap. 1. num. 4. Mercerus in 3. part. q. 21. dub. 3. Bassæus verb. excommunicatio, 3. num. 1. vers. Contentunt autem. & alij quos citauimus, & sequuti fuimus 2. parte, tractatu 8. de sacrif. Missæ, disputatione 2. q. 10. Quibus adhuc adde Bellarminum libro 2. de Missa, cap. 6. Scortiam lib. 2. de sacrif. Missæ, cap. 2. num. 4. & Alanum lib. 2. de Eucharistia, cap. 33.

QVÆSTIO XIII.

An saltem, possit quis licitè, & cum fructu, orare nomine Ecclesia, pro dictis Excommunicatis toleratis, si iam sint per contritionem iustificati, ante obtentam absolutionem?

Affirmant, & potiori iure, omnes authores, quos supra quest. 10. pro prima sententia adduximus. Sed probabilius respondeo: Nec licitè, nec cum fructu posse quem pro illis publicè, seu nomine Ecclesiæ orare. Quia quantum ad hunc effectum, eadem ratio militat, respectu vtriusque excommunicati, nempe non tolerati, & tolerati; sed neque licite, neque cum fructu, potest pro non tolerato, etiam contrito, nomine Ecclesiæ orare, vt habitum est, quest. 10. neque pro tolerato contrito; quod si de facto oratio pro ipso fiat, minimè illi erit profutura: eo quod vterque est priuatus communicatione passiuus horum suffragiorum, Sic omnes authores ferè, citati pro nostra sententia. quest. 10. & 12. Legatur inter illos, Corneio disp. 10. de excomm. §. 3. dub. 2. quest. 1.

QVÆSTIO XIV.

An fructuosè, & licitè, possit offerri sacrificium Missæ à Sacerdote, nomine Ecclesiæ, pro Excommunicato quolibet, iam contrito; ante obtentam absolutionem ab excommunicatione?

Affirmant etiam omnes authores citati pro prima sententia quest. 10. & inter illos expressius. Faber in 4. sent. dist. 25. q. 1. dist. 4. cap. 4. n. 148. quem citat Diana part. 5. tract. 9. resol. 76. dicens eius sententiam esse satis probabilem. Ait igitur Faber duo. Primum est, quod Sacerdos offerens Missam pro excommunicato contrito, non peccet mortaliter, nec venialiter, quia non est prohibitum offerre Missam pro Excommunicato tali. Secundum est, quod huiusmodi Missæ sacrificium valeat, & profit ipsi excommunicato pœnitenti, siue Sacerdos offerat in persona Christi, siue in persona Ecclesiæ, seu, vt particularis persona. Ratio est. Quia Ecclesia non intendit hunc pœnitentem excludere ab his suffragijs, sed solum contumacem; neque ipse, vt particularis persona peccat, sed opus bonum & rectè facit, & ideo, vt est ab illo, vt etiam est particularis persona valet, & ei prodest. Ita Faber.

Sed probabilius respondeo: Nec fructuosè, nec licitè posse nomine Ecclesiæ sacrificium pro dictis excommunicatis, etiam contritis, offerre. Patet. Quia hoc sacrificium Missæ, oblatum à Sacerdote nomine Ecclesiæ, pro dictis excommunicatis, non habet effectum ex merito ipsius Ecclesiæ; cum hæc expressè nolit suam intercessionem, & meritum interponere pro talibus excommunicatis, vt habitum est sup. q. 10.

ergo nihil eis proderit quantum est ex hac parte. Deinde Sacerdos, sic nomine Ecclesiæ sacrificium Missæ offerens, peccat (& mortaliter, vt sup. est habitum) cum faciat contra prohibitionem ipsius Ecclesiæ: ergo clarè sequitur, quod nec fructuosè, nec licitè, possit nomine Ecclesiæ pro talibus Excommunicatis à Sacerdote offerri. Sic debent sentire omnes authores citati quest. 10. pro nostra sententia. Et expressè illam tenent Henriquez lib. 9. cap. 13. §. 3. lit. P. Sotus dist. 22. q. 1. art. 3. Suarez disp. 9. sect. 4. n. 5. Valquez de excomm. dub. 11. num. 13. (non dub. 71. n. 73. vt citat Diana) Luyfius lib. 2. de Censuris, disp. 9. dub. 2. Hurtad. disp. 3. de excomm. diff. 3. Corneio disp. 10. de excomm. §. 3. dub. 2. quest. 2. Quorum sententia placuit Dianæ, resol. 76. cir. licet in fine resolutionis putet, vtramque sententiam esse satis probabilem. Tenent deinde nostram sententiam Auila 2. part. cap. 6. disp. 4. dub. 1. concl. 3. Bauny disp. 7. de excomm. q. 12. Assertionem 3. Bonacina disp. 2. quest. 2. punct. 1. §. 3. n. 5. Ægidius tom. 1. q. 83. art. 1. dub. 9. & de Censur. disp. 14. dub. 6. vers. Nota tertio. num. 38. Palao de Censuris, disp. 2. puncto 6. num. 8.

QVÆSTIO XV.

An saltem, possit Sacerdos nomine, & persona Christi, applicare fructuosè sacrificium Missæ cuiuscumque Excommunicato, siue existat in peccato, siue per contritionem in gratia?

Affirmant quàm plures Doctores. Quia, inquiunt in hac casu, concurrunt omnia necessaria, vt sacrificium sit fructuosum: nam datur verus minister applicans; & verum sacrificium; & subiectum cui applicatur est aptum ad recipiendum fructum: nam ex propria natura huius sacrificij, quæ est ex institutione Christi habet posse efficaciter prodesse, quibus à Ministro, ab eodem Christo Domino deputato offeratur: certum est enim, efficaciam eorum, quæ à Christi institutione pendent, non posse ab Ecclesia auferri: ergo planè sequitur quod Missæ sacrificium oblatum nomine Christi profit cuiuscumque excommunicato, nempe in peccato existenti, quantum ad intercessionem, aut impetrationem remissionis peccatorum: existenti verò in gratia per contritionem, quantum ad satisfactionem, Ita Suarez disp. 9. sect. 4. numero 4. Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. Auila 2. p. cap. 6. disp. 4. dub. 1. Filliuc. tract. 12. cap. 2. q. 7. num. 48. Reginald. libro 32. numero 13. quos omnes sic citat, & sequitur Bonacina disp. 2. quest. 2. puncto 1. §. 3. numero 3. & 4. His addi possunt Henriquez libro 9. capite 15. §. 3. litera P. Hurtadus disp. 3. citata, Corneio dub. 2. citat. quest. 2. pag. 684. (qui omnino malè citatur à Diana pro opposita parte.) Ægidius disput. 14. de Censuris, dub. 6. cit.

Sed æque probabiliter respondeo: Non posse Sacerdotem applicare fructuosè sacrificium Missæ Excommunicatis, etiamsi id faciat nomine, & persona Christi. Ratio est. Quia Ecclesia omnino prohibet Sacerdoti offerre sacrificium Missæ, tam nomine Ecclesiæ, quàm nomine Christi, pro excommunicatis; vt omnes concedunt: ergo si Ecclesia habet potestatem excommunicandi, vt omnes, tanquam certum de fide, fatentur, necessum est dicere, quod per excommunicationis Censuram reddat hominem incapax effectus sacrificij, præsertim præcipui.

Nec obest fundamentum contrariorum; Negandum enim est, quod subiectum, cui sacrificium applicatur, quando per excommunicationem est ligatum, sit capax fructus illius. Est namque omnino incapax, cum Ecclesia habeat potestatem à Christo Domino acceptam, ad excommunicandos contumaces eiusdem Ecclesiæ;

Ecclesiæ; & consequenter ad reddendos illos incapaces omnis fructus sacrificii Missæ. Et ita nostram sententiam docent Vasquez, Luysius de Torres, & Diana *locis nuper citatis*. Et multi ex Doctoribus, quos generalius tractando de hac materia, citauimus pro nostra sententia 2. part. tract. 8. disp. 2. q. 9.

QVÆSTIO XVI.

An liceat Sacerdoti in Memento Missæ orare pro excommunicatis, etiam non toleratis?

NEgant nonnulli Doctores absolutè; quia existimant, quod Sacerdos in Memento Missæ orat ut persona publica, & ut Minister Ecclesiæ: at sic est, quod est prohibitum Sacerdoti, orare pro excommunicatis, ut est persona publica, seu Minister Ecclesiæ ut supra est habitum; ergo. Maior probatur: quia *Memento* est pars Missæ, ut constat, sed quælibet pars Missæ celebratur à Sacerdote tanquam à persona publica: ergo. Ita Ledesma 2. part. 4. q. 23. art. 3. in fine. Medina in sum. libro 1. capite 11. §. 1. & Cano quos citat, & tandem sequitur Auila 2. p. cap. 6. disp. 9. dub. 5. in fine dubij.

Affirmant verò è contrà absolutè alij; quia per oppositum omnino putant, quod Sacerdos in *Memento*, orat, ut persona priuata & particularis: sed orare hoc modo pro excommunicatis, non est prohibitum Sacerdoti, ut ex supra dictis liquet: ergo. Sic apud Auilam *loc. cit.* tenent Syluest. *excommunicatio* 1. num. 2. & *Missæ* 1. q. 8. Tabiena *verb. excommunicatio* 1. n. 5. Armilla *eod. verb. n.* 4. Sotus *dist. 22. q. 1. art. 1. col. 12.* Palac. in 4. dist. 18. disp. 3. Nauarr. *tractatu de orat. capite 19. concl. 6. numero 71.* & Couarruias *capite Alma mater. 1. p. §. 9. numero 4. concl. 7.* Ita etiam Henriquez libro 15. capite 12. num. 13. in fine, per hæc verba: Sacerdos potest Deo in Memento Missæ commendare etiam denunciatum: agit enim ut priuatus homo.

Sed distinctius, & probabilius respondeo: licere Sacerdoti, in *Memento* Missæ (imò & in alijs eius partibus) suo nomine, & quatenus est priuata persona, secretas & priuatas orationes, & preces, pro excommunicatis, etiam non toleratis, effundere: non tamen licere ei id facere, ut persona publica, seu nomine Ecclesiæ, aut exprimendo, ita ut possit audiri, nomina Excommunicatorum. Pro qua responsione nota, quod Sacerdos in *Memento* & in alijs partibus Missæ, potest dupliciter orare; primo modo, ut Minister Ecclesiæ, intendens applicare excommunicatis sacrificium, & orationes, quæ dicuntur in Missa, & in hoc sensu, verum est, quod dicit prima opinio. Secundo modo, ut persona particularis & priuata, non intendens applicare excommunicatis sacrificium, nec orationes Missæ, sed solum commendare eos Deo; & hoc modo, non solum in *Memento*, sed in alijs partibus Missæ, potest Sacerdos eleuare cor ad Deum, & orare pro excommunicatis non toleratis, ut constat, tum ex dictis, tum etiam, quia quamuis Sacerdos in Missa exerceat ministerium publicum, non tamen definit esse persona priuata, & ideo, ut talis optimè potest orare pro dictis excommunicatis. Sic docent authores citati pro secunda sententia: Necnon Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 1. §. 3. Proposit. 3. n. 6. & 7.* qui tamen & citat pro se Auilam *dub. 5. cit. sed non ita bene*: nam quamuis propè finem dubij, *vers. Hæc opinio*, hæc nostra sententia ei placeat; in fine tamen concludit, quod absolutè loquendo tenenda sit prima opinio, à nobis relata. Suarez *disp. 9. sect. 5. numero 5.* Vasquez *de excomm. dub. 2. n. 3.* Filliuc. *tract. 12. cap. 2. q. 8.* Egid. *disp. 14. dub. 6. n. 17. vers. Item potest.* Hurtad. *disp. 3. de excomm. diff. 6. vers. Non tamen.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 8. cap. 1. §. 5. n. 19.* Corneio *de excomm. disp. 10.*

§. 3. dub. 3. Diana *part. 5. tract. 9. resol. 77. vers. Sed difficultas est.* Sotus Sayrus, Lugo, Philibertus, Villalobus, & alij, quos citauimus *tom. 2. tract. 8. de sacrific. Missæ, disp. 2. quæst. 11.*

Nec obstat argumentum factum pro prima opinione. Respondendum est enim, quod quamuis Sacerdos in *Memento* Missæ, oret ut persona publica, & ut Minister Ecclesiæ; non tamen ita exiit personam priuata, quin possit, ut persona priuata, & nomine proprio, orare pro quibus ipse voluerit, ac proinde etiam pro excommunicatis, quamuis non toleratis, & hoc simul cum oratione nomine Ecclesiæ facta, & in qualibet parte Missæ.

QVÆSTIO XVII.

An Indulgentia obtineri possint ab excommunicato contrito, ante obtentam excommunicationis absolutionem?

NEgant Suarez, Vgolinus, Syluest. Nuñus & Sotus, quos refert, & sequitur Faustus *de Iubil. libro 3. q. 35.* Filliuc. Layman, Pollacus, Lauorius, Sanctarell. Nuñus & Moure, quos citat, & sequitur Diana *part. 5. tract. 12. resol. 13.* Et nos omnes pro hac parte adduximus *tract. 5. de pœnit. disp. 1. q. 39.* Et nunc his addimus Bonacinam *de Censur. disp. 1. q. 2. punct. 1. §. 3. in fine.* Alterium *lib. 1. disp. 5. cap. 6. dub. 3.* Antonium de Quintanaduénas *tract. de Iubil. cap. 24. n. 11. pag. 299.* ita dicentem: Si por no satisfacer à la parte ó otra causa vn descomulgado no alcançaua absolucion de su Censura, y haze vn acto de contrition, aunque haga los ayunos, oracion, limosna, &c. y sele comutara si puede la Confession, ò se escusara della por imposible, y la Comunion se comutara, no ganaua este Iubileo, por ser enesto miembro apartado de Iglesia, y que no puede gozar su espiritual influxo, como es la Indulgencia. Ita Antonius.

Horum Authorum sententia potest probari, seu confirmari, ex à nobis supra concessis. Ut probabilius namque asseruimus. *quæst. 10. & 12.* nullo modo posse aliquem offerre suffragia communia Ecclesiæ pro excommunicatis adhuc toleratis, etiam iustificatis per contritionem, ante absolutionem ab excommunicatione, eo quod semper remaneant verè excommunicati, & consequenter incapaces Ecclesiæ suffragiorum communium: ergo idem omnino est asserendum in casu præsentis, & consequenter dicendum, quod nullo modo possint excommunicati contriti adhuc, consequi Indulgentias à Prælati concessas, antequam absolutionem ab excommunicatione obtineant.

Sed certè, his non obstantibus, æquè probabiliter respondeo nunc, sicut antea 1. part. *loc. cit.* respondi: Possè obtineri ab Excommunicato contrito Indulgentias à Prælati concessas, etiam ante obtentam excommunicationes, dummodo faciat ieiunia, orationes, elemosynas, & alias actiones, quæ illi per excommunicationem minimè sunt prohibita: licet alij fideles nequeant dicto Excommunicato Indulgentias applicare.

Prima pars huius responsionis suadetur *Primò*. Quia piè credi potest, hanc esse mentem concedentis Indulgentias. *Secundò*. Quia excommunicatus nullo præcepto prohibetur præstare opera pro quibus datur Indulgentia; potest enim orare in Ecclesia, ieiunare, elemosynam pauperibus erogare; & licet non possit recipere Sacramenta, nec assistere publicis officijs Ecclesiæ, possunt tamen illi hæc omnia in alia pia opera commutari: ergo si excommunicatus contritus impleat opera iniuncta pro lucrando iubileo, aut Indulgentia, rectè poterit acquirere Indulgentias.

Vnde

Vnde hanc partem nostræ responsionis expressè docent Nauarr. *tract. de Iubil. notab.* 18. n. 14. Et ex illo Henriquez *lib. 7. cap. 18. n. 2. in fine.* Sà *verb. Indulgentia. n. 2.* Bossius, Alphonfus de Leone, & Zerola, quos adduximus *1. p. loc. cit. quæst. 39.* Et dicunt valde probabilem Alterius, Diana, & Quintanaduenas *loc. cit.*

Secunda verò pars apertius probatur. Quia iure communi prohibitum est fidelibus applicare excommunicato, licet contrito, communia Ecclesiæ suffragia: sed inter communia Ecclesiæ suffragia connumerantur Indulgentiæ: ergo has nequeunt fideles excommunicato applicare. Et dato, quod illicitè eas excommunicato applicarent, esset sine fructu, ob defectum capacitatis subiecti, vt ex dictis constat. Sic tenent communiter omnes: & à fortiori authores pro prima sententia adducti.

Vnde ad fundamentum oppositæ sententiæ, in quantum nostræ contrariantur, respondeo. Ad primum, quod est Antonij, dico, quod licet Excommunicatus contritus, ante obtentam absolutionem ab excommunicatione, sit membrum separatum ab Ecclesia, non tamen ita, vt nequeat participare aliquod influxum spirituale manans ab ipsa, præstando videlicet, per seipsum, quidquid Ecclesia præstare iubet. Vnde sicut excommunicatus contritus, per sua opera bona, vt potè facta in gratia, meretur augmentum eius, & satisfactionem pro pœna suorum peccatorum, &c. etiam ante obtentam absolutionem à Censuris; ita absque dubio, poterit consequi per Indulgentiam eandem satisfactionem, per eademmet opera, si illis sit adiuncta Indulgentia.

Ad Confirmationem respondeo: Negando consequentiam seu paritatem. Discrimen est, quod excommunicatus, quamuis contritus, semper remanet excommunicatus ante obtentam ab excommunicatione absolutionem, & consequenter omnino incapax, vt illi applicentur à fidelibus suffragia communia Ecclesiæ, & consequenter Indulgentiæ, cum hæc sit præcipua pœna, seu effectus excommunicationis. Non verò manet incapax, vt ipsemet per sua bona opera consequatur Indulgentiam concessam illa præstantibus: tum quia per hoc non dicitur propriè, quod applicentur ei à reliquis fidelibus suffragia communia Ecclesiæ; cum potius ipsemet excommunicatus, illa sibi applicet præstando opera iniuncta pro Indulgentia lucranda. Tum etiam. Quia quod Ecclesia per excommunicationem intendit, est reddere excommunicatos incapaces fruendi communibus Ecclesiæ suffragijs, applicatis illis nomine Ecclesiæ à fidelibus, & ideo id eis sub graui culpa prohibuit, vt q. 10. est ostensum; non tamen intendit reddere illos incapaces fruendi Ecclesiæ suffragijs, casu quo ipsemet excommunicati iam contriti, per sua opera priuata & personalia, vt potè facta in gratia, id mereantur. Id namque piè colligitur, primò ex pia mente concedentis Indulgentiarum suffragia. Secundo, quia id non vetuit Ecclesia, nec aliquo præcepto prohibuit excommunicato, vt præstet opera pro quibus datur Indulgentia, sibi que illam applicet, sicut prohibuit alijs fidelibus, ne talis Indulgentiæ suffragia excommunicato applicent. Tertio tandem. Quia vt excommunicatio fortiatur suum effectum, sufficit vt priuet excommunicatum applicatione suffragiorum Ecclesiæ facta à fidelibus per opera ab ipsis nomine Ecclesiæ præstita, etiam si careat priuatione particulari suffragiorum, qua gaudet excommunicatus fruendo Indulgentijs datis pro operibus à se exhibitis.

QVÆSTIO XVIII.

An orans publicè pro excommunicandis vitandis peccet mortaliter, & incurrat minorem excommunicationem?

NEgat incurrere excommunicationem minorem, licet affirmet peccare mortaliter Auila *2. part. capite 6. disp. 9. dub. 4.* per hæc verba: Sit conclusio, quamuis peccet mortaliter, vt dixi, non tamen incurrit minorem excommunicationem. Sic tenent aliqui Viri docti. Et probatur; nam orare pro excommunicato, non est communicare cum illo, quia non est orare cum illo, nec coram illo, vt dicunt Caiet. & Syluester statim citandi. Ita Auila.

Sed probabilius respondeo: Non solum peccare mortaliter, vt supra cum communi diximus; sed etiam minorem excommunicationem incurrere. Sic Doctiss. Nauarr. *cap. 27. n. 36.* ita scribens: Ad tertium, quod incurrit minorem excommunicationem, qui, vt Minister Ecclesiæ, aut nomine eius, orat pro excommunicato denunciato: quia ex dictis S. Thomæ *art. 9. & in 4. dist. 18. q. 2. art. 1. q. 1.* colligitur, quod non solum est vetitum orare cum excommunicato, vt prædictum est, sed etiam orare pro eo oratione publica Ecclesiæ nomine facta. Sic ille. Ex quo responsum manet fundamento Auilæ. Sic etiam Bonacina *disp. 2. q. 2. punct. 1. num. 5.*

DISPVATIO IV.

De secundo effectu maioris Excommunicationis, qui est priuatio passiuæ participationis Sacramentorum?

QVÆSTIO PRIMA.

An peccet mortaliter Excommunicatus, quodlibet suscipiendo Sacramentum?

RESPONDEO tanquam certum: Peccare mortaliter per se loquendo. Quia facit contra prohibitionem Ecclesiæ in materia graui, vt potè pertinente ad cultum Sacramentorum. Est namque hæc prohibitio in iure expressa, *cap. cum illorum. & cap. Si quem. de sent. excomm. In cap. Illud. & cap. Si celebrat. de Cler. excomm. ministran.* Et ideo sic docent omnes Doctores. Canonista *in cap. cit.* præcipuè Glossa *in cap. Illud. dist. 95. verb. Negantur.* Vbi ait ad intelligendum de receptione singulorum & omnium Sacramentorum: quia cum omnia Sacramenta sint eiusdem generis, eodem iure censi debent; *arg. cap. Denique. dist. 4. & alijs iuribus per Gloss. citatis. Theologi in 4. dist. 18. vbi D. Thom. D. Bonau. Ricard. Palud. & alij. Argentina dist. 19. art. 4. Sotus dist. 22. art. 1. Nauar. c. 27. n. 18. Couar. in c. Alma. parte 1. §. 6. num. 5. Suarez disp. 10. sect. 1. Alterius lib. 1. disp. 6. c. 3. Filliuc. tr. 12. c. 3. Aegid. disp. 14. dub. 5. Henr. lib. 13. c. 10. & 12. Auila 2. part. c. 6. disp. 3. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 2. Valq. de excom. dub. 4. Hurt. disp. 4. de excom. Layman lib. 2. tr. 5. part. 2. Bauny disp. 7. de excom. maiori à q. 1. Luysius lib. 2. de Cens. disp. 9. Machado lib. 1. part. 3. tr. 3. docum. 5. Villal. tr. 17. diff. 5. Toletus lib. 1. cap. 11. Archangel. dist. 18. & 19. à pagina 225. & alij Summistæ. Qui omnes affirmant tale peccatum ad speciem sacrilegij pertinere. Meritoque id affirmant, cum versetur circa moralem Sacramenti profanationem.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO II.

An, non solum Excommunicatus denunciatus, & publicus percussor Clerici; sed etiam quilibet alius excommunicatus publicus, seu occultus, peccet mort. quodlibet recipiendo Sacramentum?

Respondeo tanquam certum: omnes peccare mortaliter. Quia non cogimur ad limitationem aliquam adhibendam ob Extrauag. *Ad euitanda*, quia per illam, ut diximus *suprà*, nullus fauor tribuitur excommunicato: ergo nullus excommunicatus, quantumuis occultus, est liber à priuatione passiuæ Sacramentorum, alioqui magnus, & gratia illi fieret: manet ergo etiam respectu illius, sicut & aliorum excommunicatorum, integrum ius antiquum per quod priuantur participatione Sacramentorum. Sic omnes. Legantur Nauarr. Couar. Suarez, Alterius *loc. cit.* & Castro Palao *de Censur. disput. 2. puncto 7. num. 1.*

QVÆSTIO III.

An duo committat peccata, in confessione explicanda, excommunicatus, qui scienter Sacramentum aliquod sumit?

Affirmant Suarez, Henriquez, Bonac. Nugnus, Molfes, & alij, quos citauimus *1. p. tract. 5. disp. 8. §. 8. q. 14.* Quia huiusmodi, & exercet actum prohibitum, & indignè sumit Sacramentum: ergo duo committit peccata in confessione explicanda.

Sed æquè probabiliter respondeo: non committere duo peccata, & ideo non teneri, nisi de vnicò confiteri. Quia æquè probabile est, in eo casu non efficere contra duas obligationes specie distinctas, cum lex humana sub eadem ratione formali religionis prohibeat sub excommunicatione, idem quod lege diuina erat prohibitum. Sic Vasquez, Alterius, Fagundez, Corduba, & Diana, quos adduximus, *quæstione 14. citata.*

QVÆSTIO IV.

An Excommunicatus recipiens aliquod Sacramentum; pœnam aliquam, aut Censuram, ipso iure incurrat?

Affirmandum absolutè videtur. Quia Excommunicatus ex officio administrans solemniter Sacramentum, incurrit ipso iure irregularitatem: ergo, & recipiens: quia cum sint correlatiua, eadem est ipsorum ratio.

Sed tanquam certum respondeo: Excommunicatum recipientem generaliter quodcumque Sacramentum, non incurrere, ipso iure, aliquam pœnam, aut Censuram; benè tamen suscipientem Ordinis tantummodo Sacramentum, contra quem lata est pœna irregularitatis.

Prima pars habetur *cap. 1. de excomm. in 6.* & probatur: quia in iure nulla pœna, Censura, vel irregularitas est posita generaliter contra excommunicatos præsumentes suscipere Sacramentum quodlibet; ergo tales solum debent puniri arbitrio superioris pro qualitate criminis, & qualitate personæ.

Secunda verò pars constat. Quia Excommunicatus suscipiens Ordinis Sacramentum, ipso iure incurrit irregularitatem, ut *infra* cum communi dicemus: ergo. Sic docent omnes. Legantur pro nunc Suarez *disput. 10. sect. 1. num. 5.* Vgolinus *tab. 1. cap. 14. num. 22.* Alterius *lib. 1. disputat. 6. cap. 3. vers. Secundò queri potest.* Bonacina *disput. 2. quest. 2. punct. 2. §. 1. in*
R. P. Leand. de Censuris.

fine. Palao *disput. 2. punct. 7. num. 6.* Ægidius *disput. 14. dub. 5. num. 32.* & Hurtadus *disput. 4. de excommunicat. difficultate 1.*

Ad rationem dubitandi, neganda est consequentia. Quia ius commune non posuit pœnam irregularitatis contra excommunicatum recipientem quodlibet Sacramentum; sed contra Ministrantem: & in pœnis, iuxta veriorum legum interpretationem, fieri non debet extensio, etiam respectu relatiuorum, ut colligitur clarè ex cap. *Latores, de Cler. excomm. ministrante.*

QVÆSTIO V.

An saltem Excommunicatus possit in aliquo casu recipere Sacramenta, sine peccato?

Respondeo tanquam certum: posse. *Primò*, in casu, quo excommunicatus ignoraret inuincibiliter huiusmodi ius, seu prohibitionem. *Secundò*, si ignoraret, se esse excommunicatum, aut id non aduerteret, quæ esset ignorantia facti. *Tertiò*, si vrgeret necessitas recipendi Sacramentum, ob vitandam grauem infamiam, vel scandalum, vel mortis periculum, etiam extrinsecus illatum, vel etiam ob eminentem mortis articulum & quid simile. Sic omnes. Suarez *disputat. 16. sect. 1. num. 4.* Filliucius *tract. 12. cap. 3. quæsto 2. num. 56.* Præpositus *in 3. part. quest. 2. de excomm. dub. 7. num. 39.* Mercerus *in 3. part. q. 21. dub. 4.* Diana *parte 5. tract. 9. resol. 81.* Bauny *disput. 7. de excomm. quest. 1. versu, sunt tamen.* Qui ex Reginaldo *lib. 3. 2. cap. 1. n. 2.* addit, quod in his casibus, non modo excommunicatus non peccet in receptione Sacramentorum, sed & eorum gratiam recipiat, eo quod ei non apponit obicem, ut potè de admissis dolens ex animo, Deique causa, ut supponimus, retinensque cum eo dolore, habilitatem ad Sacramenta, non obstante excommunicatione, cum hic eius effectus, voluntate Ecclesiæ in postremo euentu, scilicet, scandalum, & mortis, quæ timetur, cesset, in priori autem re ipsa, ac naturæ iure. Sic ille. Hurtad. *disput. 4. de excomm. diff. 1.* Machado *lib. 1. parte 3. tract. 3. docum. 5. num. 2.* & latè Alterius *lib. 1. disput. 6. à cap. 6. Palao puncto 7. cit. num. 1. & alij.*

QVÆSTIO VI.

An Sacramenta Confirmationis, Eucharistiæ, Ordinis, Matrimonij, & Vnctionis Extreme, recepta ab Excommunicato, sint valida?

Respondeo tanquam certum: esse valida, quantum ad substantiam, etiamsi extante excommunicatione, ab Excommunicato recipiantur. Quia ut hæc Sacramenta rata sint, ac valida, solum requiritur debita materia, cum forma præscripta, intentio Ministri, & recipientis necessaria: sed hæc omnia possunt reperiri in Sacramentis excommunicato collatis: ergo tunc rata, & valida erunt. Etiam casu, quo ab excommunicato spontè, malæque fide recipiantur: quia etsi illicitè, validè tamen reciperentur; eo quod Ecclesia nec per excommunicationem possit id impedire, cum Sacramentorum natura, & virtus à Christi institutione dependeat. Sic omnes. Nauar. *cap. 27. num. 67.* Couarruias *in cap. Alma, parte 1. §. 6. num. 5. vers. Ceterum.* Suarez *disput. 10. sect. 3. à n. 1.* Grassis *lib. 1. decis. cap. 18.* Henriq. *lib. 1. 3. cap. 10. n. 1.* ita dicens: Sacramenta conferuntur validè homini excommunicato. Non quidem Baptismus, ante quem nemo excómmunicatur; sed Cónfirmatio, Eucharistia, Vnctio, & Matrimonium, (de absolute dicetur postea) sed conferens, aut recipiens scienter peccat mortaliter. Et excómmunicatus
I qui

qui sic recipit Ordines, etiam minores fit irregularis, &c. Sic ille, & apud ipsum *lit. A. D. Thom. Sotus, Victoria, & alij. Bauny disput. 7. cit. quest. 2. assertione 1.* Qui id latè probat inductione facta per dicta quinque Sacramenta. Diana *parte 5. tract. 9. resolut. 82.* Alterius *lib. 1. disput. 6. cap. 5. pag. 63.* Bonacina *disput. 2. quest. 2. punct. 2. §. 1. num. 1.* Valquez *de excomm. dub. 4.* Auila *cap. 6. disput. 3. dub. 4.* dicens, id certum esse apud omnes. Filliucius *cap. 3. cit. quas. 3. num. 57.* Reginaldus *lib. 3. 2. num. 4.* Hurtadus *disput. 4. de excomm. diff. 3.* Qui etiam id de singulis Sacramentis præfatis probat, præcipuè de Matrimonio, (contra Martinum de Magistris) ex cap. *Significasti, de eo qui duxit in matrimon. quam polluit.* Et alij omnes.

QVÆSTIO VII.

An Excommunicatus, qui sic matrimonium contraxit, possit licitè solemmem in Ecclesia benedictionem recipere, ante excommunicationis absolutionem?

Respondeo tanquam certum: quod non. Quia illa benedictio, est quædam spiritualis communicatio, & veluti quoddam Ecclesiæ suffragium, quibus bonis priuatus est excommunicatus. Sic docent Doctores in cap. *Significasti, nuper cit. Nauar. in cap. Consideret, §. Cautus, de pœnit. dist. 5. num. 16.* Couar. *in cap. Alma, part. 1. §. 6.* Suarez *disput. 10. sect. 3. num. 4.* Alterius *lib. 1. disput. 6. cap. 5. vers. Si interrogas.* Qui secus dicendum affirmant, loquendo de vlu ipsius Matrimonij, qui est ipsa copula ad procreationem liberorum, nam hæc per excommunicationem non impeditur, nec cohabitatio aut petitio, seu redditio debiti.

QVÆSTIO VIII.

An Excommunicatus suscipiens Sacramentum Ordinis maneat suspensus ab usu Ordinis suscepti?

Respondeo tanquam certum. Manere suspensum; ita vt, etiam obrenta absolutione ab excommunicatione, nullo modo possit exercere actus illius donec dispensatus fuerit, etiam si ignorans culpabiliter ordines susceperit. Sic habetur in cap. *Præter hoc, §. verum, distinct. 32. & in cap. 1. & vlt. de eo, qui furtiuè Ordin. suscept.* Sic communis omnium. Suarez, & Alterius *loc. cit.* Legantur dicenda à nobis *tract. de suspens.*

QVÆSTIO IX.

An Pœnitentiæ Sacramentum, bona fide, vel in necessitate, aut cum inuincibili ignorantia, ab Excommunicato susceptum, sit ratum, ac validum?

Negant esse validum, ac ratum plures Doctores. *Primò*, quia excommunicatio priuat vsu, aut receptione Sacramentorum; cap. *Si celebrat. de Clerico excommunicat. ministrante:* Ergo homini excommunicato collata non erunt valida. *Secundò*, quia Minister excommunicatus nequit absoluerè validè; vt *infra:* ergo nec pœnitentiæ Sacramentum ab excommunicato validè recipi. Ita tenent Syluester *verb. Confess. 1. quest. 3. Confessor. 3. num. 12.* & *verb. excommunic. 4. num. 1.* Adrianus *quest. 3. de Clauibus.* Paludan. *in 4. distinct. 17. quest. 6. artic. 1. & dist. 18. q. 9. artic. 2.* Gabriel *quest. 1. art. 3. dub. 2.* Maior *quest. 9. Sot. dist. 22. quest. 1. art. 1.* Ledesma *2. p. 4. q. 23. artic. 1.* Petrus Le-

desma *in summa cap. 20. de pœnit. §. la segunda duda.* Valquez *de excomm. dub. 4. num. 8.* Sancius *in selectis disput. 32. num. 11.* Hurtado *disput. 8. de pœnit. diff. 7. & de excomm. disput. 4. diff. 3.* & Megala *in 1. parte lib. 5. cap. 19. quest. 4.* Quos omnes pro hac parte retulimus *1. part. tract. 5. disput. 5. quest. 77.* His addi possunt Viualdus *2. parte candelab. de excomm. n. 30. concl. 1.* qui quamuis *in 2. conclus.* dicat oppositam sententiam esse probabilem, & in praxi tutam, in prima tamen affirmat, hanc esse communiorè, & valde probabilem. D. Anton. *3. part. tit. 14. cap. 19. §. 4.* Felinus, Ioan. de Medina, Gerson, Rosella, Tabiena, & alij quos citat Henriquez *lib. 16. cap. 12. lit. E.* Ita etiam Archangelus *distinct. 18. col. 29. lit. C.* Luyfius Turrian. *lib. 2. disput. 9. dub. 4.*

Sed probabilius respondeo: validum, ac ratum esse dictum pœnitentiæ Sacramentum; & ideo non teneri pœnitentem illud reiterandum, casu quo, vt supponit quæstio, bona fide, aut in necessitate, aut naturali obliuione, aut inuincibili ignorantia excommunicationis, processit, & absolutus fuit à peccatis, antequam ab excommunicatione. Quia quamuis absolutio à peccatis, ante absolutionem ab excommunicatione sit prohibita, ita vt, qui illam dat, & qui illam recipit scienter, mortale sacrilegium committant, nullo tamen iure est irrita; & iure quidem optimo, cum nullo modo sit de essentia huius Sacramenti, quod pœnitens prius absoluat ab excommunicatione, quàm à peccatis. Sic Nauar. *in cap. 1. de pœnit. §. Cautus, num. 23.* & *cap. vlt. num. 38. & 45.* Pet. Sotus *lect. 4. de excomm. Couar. in cap. Alma mater, 1. p. §. 2. & §. 6. à num. 7.* Suarez *de pœnit. disp. 3. 1. sect. 3. num. 6. & de Censur. disput. 10. sect. 3. num. 9.* Vbi pro hac parte citat Adrianum, Paludanum, & Medinam. Sanchez *lib. 2. sum. cap. 8. n. 5.* Tolet. *lib. 3. cap. 10.* Laymann *lib. 5. tract. 6. cap. 12. num. 12. & lib. 1. tract. 3. parte 2. cap. 2. num. 1.* Ægid. *1. parte disput. 8. num. 104.* & *de Censur. disput. 14. dub. 5. num. 28.* Lugo *disput. 16. de pœnit. num. 614.* Villalobos *tom. 1. tract. 9. diff. 40. num. 7.* Diana *5. part. tract. 4. resolut. 78. & tractatu 5. resolut. 68. & part. 5. tract. 9. resolut. 82.* Bonacina, Coriolanus, & Thomas à Iesu, quos omnes citauimus *1. parte quest. 77. cit.* Quibus nunc addi possunt, Alterius *lib. 1. disput. 6. cap. 5.* Auila *2. parte cap. 6. disput. 3. dub. 4. vers. Tertia opinio, & vers. Prima concl.* Victoria *in sum. tit. de excomm. n. 3.* Henriquez *lib. 13. cap. 12. num. 2.* ita benè dicens: Secundò, si nihil ex necessariis ad Sacramentum desit ex parte pœnitentis, valet peccatorum absolutio, impenfa excommunicato: & confert ei effectum gratiæ, vt si confessio sit integra, & cum dolore, ac debito proposito: & ab eo præcepto (ne excommunicatus indignè recipiat) excusetur per ignorantiam. Sic ille. Et penes illum, *num. 1. lit. B.* Angel. Angles, Ricard. Monal. & alij. Sic etiam Valentia *tom. 4. disput. 7. quest. 17. puncto 2.* Sayrus *tom. 1. lib. 2. cap. 2. num. 3.* Raynaudus *de monit. parte 2. cap. 2. num. 8.* Bauny *disput. 7. de excomm. q. 2. Assertione 2.* Graffius *lib. 1. decis. cap. 18.* Llamas *1. p. method. cap. 9. §. 13. pag. 123.* vbi reddit rationem nostræ opinionis, ita dicens: Quia Mater pietissima Ecclesia, in casu inculpabilis ignorantia, vel obliuionis, vel naturalis inaduertentiæ, neminem intendit iurisdictione priuare, vel absolutione incapacem reddere. Sic Llamas, Vgolinus *tab. 1. cap. 7. §. 2.* Reginaldus *lib. 6. num. 162.* Machad. *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 5. num. 4.* Syluius *in supplem. quest. 21. artic. 4.* Bassaus *excommunic. 3. num. 4. vers. Sed grauissima,* qui tamen malè citat pro hac parte Valquium *eodem loco à nobis pro opposita citato.* Cornejo *disput. 10. de excomm. §. 2. dub. vlt.* Palao *disput. 2. puncto 7. num. 4.* & alij communiter.

QVÆSTIO X.

An Sacramentum Pœnitentiæ receptum ab Excommunicato sit validum, etiam quando hic ad illud accessit volens prius à peccatis quam ab excommunicatione absolui?

Affirmant adhuc in hoc casu esse validum tale Sacramentum, licet informe, Caiet. in sum. verb. Absolutionis impedim. quem citat, & sequitur Couar. in cap. Alma 1. part. §. 6. num. 7. vers. Caterum Caietanus. Ita dicens: Planè ubi excommunicatus non confitetur, nec manifestat Sacerdoti statum eius, & peccatum, quod vel ex scientia iuris, vel ex supina ignorantia contraxit, volens absolui à peccatis priusquam ab excommunicatione, dubio procul confessio integra non est, & hac ratione sacramentalis absolutio minimè confertur, eritque iteranda confessio. Quod si excommunicatus manifestet Sacerdoti excommunicationem, & culpam illam, qua afficitur, vel scientia iuris, vel ignorantia supina; volens, prius à peccatis, quam ab excommunicatione absolui, & nihilominus absoluat, dicendum erit absolutionem sacramentalem esse, non obstante obice, qui eius effectui oppositus est, atque ob id minimè iterandam esse confessionem, si sequamur opinionem, quam ex D Thoma in dicto numero decimotertio adduximus. At si contrariam ex Adriano, Medina, & aliis probauerimus, satis itidem probari debet & hæc quarta conclusio contra Caietanum, cuius tandem opinio, ut inibi diximus, frequentiori Theologorum iudicio probatur. Hucusque Couarruias.

Sed probabilius longè, imò ut mihi certum respondeo: tale Sacramentum, sic ab excommunicato receptum, omnino esse inualidum, ideòque reiterandum consequenter. Sic optimè Nauarrus cap. 9. citat. num. mihi 5. ita dicens: Secundò deducitur, inanem esse absolutionem concessam illi excommunicato, qui non solum intelligit se esse excommunicatum, sed etiam nouit esse lethalem culpam, vel recipere, vel procurare sibi dari absolutionem à peccatis, antequam ab excommunicatione absoluat. Quoniam huiusmodi defectus est substantialis, non quia absolutio excommunicato impenditur scienti se talem esse, sed potius, quia integram confessionem non facit, siquidem non confitetur peccatum illud, quod perpetrat, petendo sibi absolutionem conferri, sciens, se peccare petendo, & accipiendo eam, & Sacerdotem impendendo. Et quamuis integra fuisset confessio; putà si ipse confiteretur illud peccatum, quod in expectanda absolutione committit, tamen adhuc nihil valeret, quia deficit contritio, vel attritio debita, qua confessionem comitari debuisset, ut constat ex supradictis in cap. 1. num. 37. & seq. Hucusque Doctiss. Nauarr. Et post illum, Henriquez lib. 13. cap. 12. num. 2. per hæc verba: Si ligatus excommunicatione etiam minori velit scienter absolui à peccatis sine absolutione excommunicationis, (& præsertim si confessarium induxit, ut ita ageret) irrita est absolutio, quia confessio non est integra & cum dolore, & proposito debito. Sic ille. Viualdus de excommunicat. num. 31. conclus. 3. pag. mihi 11. his verbis: Quando excommunicatus maiori excommunicatione accedit scienter, & intelligit se malè facere, tunc confessio est nulla, siue confiteatur illud peccatum, quod ibi committit, siue non. Communis, ut notat Nauarrus supra. Et hoc modo limitandus est Caiet. qui locutus est generaliter. Ita Viuald. Qui certè benè explicat Caietanum, Auila 2. parte cap. 6. disputat. 3. dub. 4. conclus. 3. Alterius cap. 5. cit. pag. 66. Bauny dissertatione 7. de excommunicat. quest. 2. vers. Dixi in assertione.

R. P. Leand. de Censuris.

QVÆSTIO XI.

An etiam Sacramentum Pœnitentiæ sit inualidum si suscipiatur ab excommunicato culpabiliter mortaliter ignorante se esse excommunicatum, vel quod est mortale sic accedere?

Negant plures Doctores, existimantes in hoc casu confessionem esse validam, sed informem; hoc est, quod pœnitens talis non recipit fructum seu gratiam Sacramenti; non tamen tenetur repetere peccata, sed dumtaxat illud, quod committit accedendo dicto modo ad confessionem. Ita Caietanus verb. Absolutionis impedim. & verb. Confessionis iteratio, & tom. 1. opusc. 5. quest. 2. quem citat, & sequitur Nauarrus in cap. Fratres, de pœnit. num. 45. & in manuali cap. 9. num. mihi 4. Ricardus distinct. 19. artic. 9. q. 2. Auila 10. nuper cit. Viualdus loco etiam cit. conclus. 4. Henriquez lib. 13. cap. 12. num. 2. ita scribens: Quintò: admissa vera sententia, interdum dari confessionem informem, quæ iteranda non sit. Si pœnitens ex ignorantia vincibili, quæ sit peccatum mortale, sed non crassa, omisit confiteri propriam excommunicationem, aut monere Confessarium, ut prius absoluat ab illa, quam à peccatis, hic recipit verum absolutio- nis Sacramentum, sed informe, & absque effectu gratiæ: nec tenetur iterare amplius confessionem illorum peccatorum. Ita Henriquez, & penes illum, Nauarrus loc. cit. Couar. Sotus, Canus, & alij.

Sed multò longè probabilius respondeo: etiam tale Sacramentum sic susceptum ab excommunicato, esse inane, & inualidum, ac proinde omnino reiterandum. Primò, quia prædictus excommunicatus culpabiliter mortaliter ponit obicem gratiæ: ergo nec recipit Sacramentum, nec consequenter fructum eius. Secundò, quia confessio facta cum conscientia mortalis culpæ, est mortalis, & consequenter nulla omnino: ergo talis etiam erit confessio facta ab excommunicato sciente verè suum impedimentum, aut si illo ignorante, non nisi vitiosè, ac cum mortali culpa. Sic docent communiter Doctores, præcipuè, & à fortiori omnes citati pro prima sententia quest. 9. Suarez disput. 9. sect. 3. num. 9. Vgolinus tab. 2. cap. 7. §. 2. n. 6. Sayrus lib. 2. cap. 2. num. 2. Egidius disputat. 14. dub. 5. num. 29. Filliucius tract. 12. cap. 3. à num. 58. Bonacina disput. 2. quest. 2. puncto 2. §. 1. num. 1. vers. Si vero culpabiliter. Qui tamen malè citat, pro hac parte, Henriquez, eodem loco, quo nos pro contraria adduximus, ut ex eius verbis constat. Bauny disput. 7. de excommun. quest. 2. Diana parte 5. tract. 9. resolut. 82.

QVÆSTIO XII.

An Absolutio data à peccatis, & non ab excommunicatione, sit per se, & directè, ac ex natura rei, valida?

Negare debent, qui negant, absolutionem peccatorum valere, casu, quo pœnitens, manente excommunicatione, etiam minori, absoluat à peccatis. Sunt autem Syluest. Gabr. Palud. Adrian. Maior, & alij pro prima sententia sup. q. 9. relati. Et probatur. Quia Ecclesia potuit per excommunicationem à passio Sacramentorum vsu ita arcere aliquem, ut attentata receptio eorum esset inanis & irrita, sicut potuit Sacramentum Matrimonij inter affines, & consanguineos irritare: at id non posset, si ex natura rei, & per se esset valida absolutio à peccatis data ante absolutionem excommunicationis: ergo.

Sed oppositum omnino respondeo: dicendum, quod talis absolutio, per se, absolutè, directè, & ex natura rei sit valida. Probat. Nam omnium opi-
nione,

nione, ac sensu, possunt Sacerdotes, cum ad eos pœnitentes adeunt, casibus referuatis impediti, qui excommunicationem annexam habent, vrgētque necessitas absoluendi, nec est facilis, ad eum, qui excommunicauit, additus, possunt (inquam) à peccatis absoluere, & eos pro absolutione Censuræ ad Superiorem remittere, vt docet praxis Ecclesiæ, & constat ex dictis 1. parte tract. 5. disputat. 12. quæst. 33. ergo ex praxi Ecclesiæ constat, excommunicationem per se, & directè vim, aut effectum Sacramenti non impedire. Sic sentire debent Authores citati supra pro nostra sententia quæst. 9. Legantur Bauny disputat. 7. de excommunicat. quæst. 3. dicto 2. pag. 254. Qui ad argumentum pto opposito adductum, negat Ecclesiæ posse per se primò, ac directè, sic aliquem à passiuo Sacramentorum vsu arcere, vt hæc sint, cum suscipiuntur inualida: quia eorum valor à materia, forma, eorumque applicatione cum intentione debita pendeat: at hæc, cum sint iuris diuini, non subsunt Ecclesiæ, aut Pontifici: ergo directè & per se primò, facere nequeunt, ne suscepta operentur in anima, id cuius causa sunt à Deo instituta. Possunt tamen per accidens vsum illum impedire, & de facto id faciunt, quando, occasione peccati, quod Censura plectitur, iurisdictionem actualem excommunicato adimunt, sine qua, pœnitentiæ vis ad productionem gratiæ, est nulla. Sic Bauny. Et ante illum, Alterius lib. 1. disput. 6. cap. 5. Ad quintum. Qui secundò respondet, quod gratis concessio, quod Ecclesia possit ita priuare excommunicatum passiuam receptione Sacramentorum, vt Sacramenta per ipsum recepta, sint irrita, & nulla; non tamen hinc infertur necessariò, quod ita de facto disposuit; quia nullibi reperitur in iure statutum, & effectus excommunicationis, pendent ex voluntate Ecclesiæ. Vnde voluit, vt suffragia communia, non prodesent excommunicato, de quo poterat disponere; de Sacramentorum verò receptione, nihil dixit, nec decreuit, quia sunt iuris diuini.

Ad instantiam verò de Matrimonio dicendum, quod ex eo quod Ecclesia statuerit, Matrimonium inter consanguineos vsque ad quartum gradum contractum esse inualidum, non ideo disposuit de illo, vt Sacramentum est, sed quia Matrimonium, inter alia Sacramenta, habet hoc peculiare, nempe, vt sit contractus, sub hac ratione declarat Ecclesia, quas conditiones debeant habere, qui contrahere volunt matrimonium, vt talis contractus sit validus, & subsistat.

Q V Æ S T I O XIII.

An, quando excommunicatio in foro interiori est nulla, possit excommunicatus, prius à peccatis, quam ab Excommunicatione, absolui?

Respondeo posse: Quia talis excómmunicatio, verè, & simpliciter non est excommunicatio, sed tantum in foro externo, vt supra est habitum: ergo pro foro conscientiæ, non est eius quærenda absolutio: ergo, quæ est à peccatis anteponi potest ei, quæ est à Censuris. Sic Bauny *disp. 7. de excomm. quæst. 3. dicto 3.*

Q V Æ S T I O XIV.

An Ministri Ecclesiæ, mortaliter, ex vi Censuræ, peccent, dando Sacramentum aliquod excommunicato euitando, seu, non tolerato ab Ecclesia?

Respondeo tanquam certum: mortaliter, etiam ex vi Censuræ, peccare. Quia sic in primis colli-

gitur ex *cap. Episcoporum, de priuileg. in 6. ex cap. Significasti, & cap. Cum desideres, de sent. excomm.* vbi generaliter omnibus sub graui pœna interdicitur communicatio cum excommunicatis in rebus sacris, & præcipuè in vsu Sacramentorum: ergo manifestum est, mortaliter peccare Ministrum dâdo excommunicato euitando Sacramentum quodlibet: nisi aliàs illum aliqua necessitas, vel alia causa grauis excuset; vt *infra. Secundò*, quia per Extrauag. Concilij Constanc. nihil innouatum est circa excommunicatos euitandos, hoc est, denuntiatos, & publicos percussores Clericorum, vt *sup.* est habitum: sed sic est quod ante dictum Concilium, prohibitum erat Ministris Sacramentorum, præbere illa excommunicatis quibuscumque, vt constat ex multis decretis 11. q. 3. ergo & nunc prohibitum manet illis tribuere Sacramenta excommunicatis euitandis. Sic docent omnes. Legantur Suarez *disp. 10. sect. 2. n. 2. Alter. lib. 1. disp. 6. cap. 4. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 2. n. 5. Filliuc. tract. 12. c. 3. quæst. 4. n. 62. Vgolin. tab. 2. cap. 7. §. 1. Palao disput. 2. punct. 7. num. 7.*

Q V Æ S T I O XV.

An Minister peccet mortaliter, administrando aliquod Sacramentum excommunicato laboranti ignorantia inuincibili, seu obliuione, se esse excommunicatum?

Respondeo tanquam certum: peccare mort. talem Ministrum, si conscius esset talis excommunicationis, etiam si non peccaret ipse excommunicatus recipiens, à dicto Ministro, Sacramentum. Ratio primi est, quia propter ignorantiam subditi non liberatur Minister à transgressione præcepti Ecclesiæ de non communicando in diuinis cum excómmunicato. *Ratio verò secundi est.* Quia ignorantia, si inuincibilis est, ipsius excommunicationis, seu si illius oblitus sit, ipsum excommunicatum excusat. Sic Suarez *num. 5. Alterius loc. cit. vers. Potest tandem.* Bonacina *num. 5.*

Q V Æ S T I O XVI.

An, quoties Excommunicato est licitum, recipere Sacramentum; licitum sit quoque Ministro, illud ei conferre?

Negatiuam sententiam tenere Vasquez *de excomm. dub. 4. num. 8.* ait Bonacina *vbi infra.* Sed certè falsò hoc illi tribuit; nam ibi Vasquez solum docet, quod non liceat excommunicato, propter scandalum vitandum nec dare, nec recipere Sacramenta; de quo *infra.* Vnde

Tanquam certum respódeo: licitum esse Ministro. Quia tota ratio prohibitionis ministrandi Sacramenta excommunicato, quam habet Minister, oritur ex indigna petitione subditi: ergo quoties subditus excommunicatus, non obstante Censura, non peccat petendo, & recipiendo Sacramenta; nec alter peccabit ministrando. Imò, si Ordinarius est Pastor, tenebitur ex iustitia administrare Sacramenta excommunicato in necessitate cõstituto; si verò nõ sit Ordinarius, tenebitur ex charitate, pro ratione necessitatis; quæ quidem debet esse talis, vt excommunicatus non possit prius absolui ab excommunicatione, antequam recipiat Sacramentum, quia si ipse Minister possit prius absoluere ab excommunicatione, quam conferre Sacramentum, non potest sine peccato, ante absolutionem, administrare Sacramentum, quamuis reus, non peccaret si in tali necessitate constitutus reciperet Sacramentum ante absolutionem ab excommunicatione, vbi Minister recusaret absoluere. Sic Alterius *lib. 1. disputat. 6. cap. 4. in principio.* Bonac.

Bonac. *disp.* 2. *q.* 2. *punct.* 2. §. 2. *num.* 4. Filliuc. *tract.* 12. *cap.* 3. *ques.* 4. Suarez *disput.* 10. *sect.* 2. *num.* 5. & 6. & 13.

QVÆSTIO XVII.

An si Excommunicatus, ita sit proximus morti, ut non possit prius ab excommunicatione, quam à peccatis absolui; possit tunc licite prius à peccatis absolui?

Affirmat Adrianus *q.* 2. *principali, de clauib. dub. penult.* & Medina *tract.* 2. *de Confessione ab excommunic. facta,* & Filliuc. *loc. cit.* quod in hoc casu absoluendus sit prius à peccatis, quia necessitas excusat.

Sed clarius respondeo. *Primò,* quod vix contingere possit casus, ut quis dum confitetur sit ad eò proximus morti, ut animam iam exhalet antequam Sacerdos tradat absolutionem ab excommunicatione prius, & deinde à peccatis. *Secundò,* quod dato tali casu necessitatis, dico, quod nulla dari potest, ut cogat Sacerdotem absolueri à peccatis priusquam ab excommunicatione. Quia eisdem verbis potest uti ad absoluendum ab utroque; nempe. *Ego te absoluo,* cum intentione absoluendi à censura, & à peccatis; & tunc simul tempore utraque tollet, prius tamen natura ipsam censuram, ut diximus *1. p. tract. 5. disp. 2. q. 38.* Sic Sorus *dist. 22. art. 1. vers. Postremum tamen dubium,* Suarez *disp. 10. sect. 2. num. 7.* Alterius *lib. 1. disp. 6. cap. 6. in fine.* & alij.

QVÆSTIO XVIII.

An Ministrans Sacramenta Excommunicato vitando, peccet mortaliter; & pœnam aliquam, aut censuram incurrat?

Respondeo peccare, & contra religionem, mortaliter: Et incurrere aliquas censuras, & pœnas. *Primum* constat. Quia admittit ad Sacramenta quem his priuari Ecclesia præcipit, in *cap. Si celebrat. de Clerico excomm. ministrante,* & *cap. 3. de priuilegijs.*

Secundum etiam est manifestum. Nam qui excommunicatis vitandis Sacramenta ministrant, & incurrunt excommunicationem minorem, quæ generatim lata est propter communicationem cum excommunicatis in sacris; & interdictum ab ingressu Ecclesiæ donec ad arbitrium eius, cuius sententiam contempserat, satisfaciatur competentem. Sic habetur. *in cap. Episcoporum, de priuileg. in 6.* per hæc verba: *Qui verò contra præsumperint, præter alias pœnas à iure statutas ingressum Ecclesiæ sibi nouerint interdictum, donec de transgressione huiusmodi ad arbitrium eius, cuius sententiam contempserunt, satisfecerint competentem.* Sic Bonifac. VIII.

Addit Clemens III. in *cap. significauit, de sentent. excomm.* quod Clerici, qui scienter, & spontè participauerunt cum excommunicatis ab ipso Pontifice, & ipsos in officiis receperunt, eadem excommunicationis sententia cum ipsis inuolui. Hoc est eadem excommunicatione cum excommunicatis incurrant: ut explicat ex Abbate, *Glossa in d. cap.* Sed aduerte, quod ut hæc pœna incurratur, quinque conditiones requiruntur. *Prima,* quod excommunicatio sit Papalis. *Secunda,* quod participatio sit in officiis diuinis. *Tertia* quod participans sit Clericus. *Quarta,* & *quinta* ut scienter, & spontè id faciat, hoc est, quod sciat se participare in diuinis cum excommunicatis à Papa, & nec vi, nec metu id faciant, alioqui non spontè fieret. Quæ omnia expressè continentur in textu dicti capituli, & docet *Glossa in cap. statumus, de sentent. R. P. Leand. de Censuris.*

excommunicat. in 6. Addit sextam conditionem Caiet. *verb. excommunicatio, cap. 58.* ex rationabili vñ receptam, & est, quod sit excommunicatus nominatim, vel æquiualeter ad nominatim. Legantur Suarez *disputat. 10. sect. 2. num. 9.* Diana *parte 5. tractat. 9. resolut. 82.* Filliucius *tractat. 12. cap. 3. numero 58.* & 59.

QVÆSTIO XIX.

An etiam peccent mortaliter, ex vi censure, Ministri Ecclesiæ, ministrando Sacramenta excommunicatis occultis, seu toleratis ab Ecclesiæ.

Respondeo tanquam certum: Non peccare ex vi Censuræ, seu præcepti Ecclesiastici. Quia nulla extat prohibitio Ecclesiæ, qua Sacerdos prohibeatur ministrare excommunicatis toleratis Sacramenta. Cum potius Concilium Constant. in Extrauag. *Ad euitanda,* quæ ab Ecclesiæ est recepta, facultas detur fidelibus communicandi cum excommunicatis toleratis in rebus sacris, & Sacramentis: ergo ex vi præcepti, aut censure Ecclesiasticæ, non peccabunt Ministri Ecclesiæ, ministrando excommunicatis toleratis Sacramenta, (quamuis peccent excommunicati recipientes illa.) Et consequenter non incurrunt pœnas, aut censuras, quæ iure antiquo erant positæ contra conferentes Sacramenta excommunicatis. Sic omnes. Legantur Suarez *disp. 10. sect. 2. n. 10.* Alterius *lib. 1. disp. 6. cap. 4. vers. si verò queratur.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 1. §. 2. n. 1.*

QVÆSTIO XX.

An saltem peccet Minister, contra ius naturale, & diuinum, conferendo Sacramenta Excommunicatis toleratis, quamuis non peccet contra prohibitionem Ecclesiæ?

Negandum videtur. Quia, ut insuper est habitum, Concilium Constantiense concessit fidelibus communicare cum excommunicatis toleratis in rebus diuinis, & Sacramentis: ergo hæc ministrans illis non peccabit, aliàs nullus fauor redundaret ex tali concessione ad Ministros Ecclesiæ, si in re manet eadem prohibitio, quamuis ex alio capite.

Sed, ut certum, respondeo peccare, & mortaliter, absolute loquendo, in assignato casu, contra ius naturale & diuinum. Quia confert Sacramenta indignè petenti. Nam excommunicatus occultus, aut toleratus, ex sui genere, rem malam agit, cum accedit ad Sacramentum indignè: ergo & malè aget Minister cooperans ad hanc actionem, dando ei Sacramentum.

Confirmatur. Nam Ecclesia non potest auferre obligationem, quæ prouenit ex intrinseca natura Sacramenti quod administratur qualis est, quod Minister teneatur iure naturæ Sacramenta tradere tantum dignis, & dispositis: at excommunicatus etiam toleratus, & occultus petens Sacramentum est indignus ad illud recipiendum, & peccat mortaliter recipiendo, ergo & Minister, ei Sacramentum conferendo. Sic omnes. Adrianus *in 4. q. 3. de Clauib. Driedon. de libert. Christ. pag. 89.* quos citat, & sequitur Couarr. *in cap. Alma mater. 1. p. §. 2. in fine.* Suarez *disp. 10. sect. 2. n. 10.* Alterius *lib. 1. disp. 6. cap. 4. versu, Secundo dicendum est.* Vasquez *de excomm. dub. 2. num. 12.* Filliuc. *loc. cit. n. 65.* Bonacina *disp. 2. q. 2. punct. 2. §. 2. n. 1.*

Et ad rationem dubitandi respondeo: *Primò* fauorem Concilij non fuisse factum ipsis excommunicatis

uenies citatum apud eundem Suarium *num. 4. cit.*) Vbi late id probat. Alterius *lib. 1. disp. 6. cap. 8. in fine*, & *disp. 7. cap. 1. prope finem*. Ægid. *disp. 14. dub. 5. n. 34. vers.* Ad vitandam autem infamiam. Bauny *disp. 7. de excomm. q. 4.* per hæc verba: Dixi, *extra casum necessitatis moralis*, hæc enim cum adest, siue sit intrinseca ratione scandali, aut infamiæ, quam sibi excommunicatus apud plebem metuit, nisi celebret (maximè si in eo loco degat vbi eius excommunicatio non est nota, nam vbi est cognita, infamia iustè timeri nequit) siue extrinseca ratione mortis, quæ ei proponitur, nisi pareat, iusta est illi causa, Sacramenta non negandi postulanti. Sic ille. Layman *lib. 1. tract. 5. cap. 2. num. 5.* Præpositus *in 3. p. q. 2. de excomm. dub. 8. n. 44.* Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 1. dub. 1. Palao disp. 2. punct. 8. num. 4.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 83.* & alij communiter penes ipsos. Legantur dicta à nobis *supra tract. 1. disp. 9. q. 2. 5. & sequent. & part. 2. tract. 7. q. 39.*

QVÆSTIO IV.

An Excommunicatus non toleratus, aut vitandus, possit ministrare Sacramenta ob mortis periculum vitandum?

Negat expressè Vasquez *de excomm. dub. 7. n. 15.* his verbis: Mihi videtur, quod non liceret, etiam ob mortem vitandam, cum excommunicato communicare in communione Sacramentorum: quia siue ab excommunicato conferantur, siue illi dentur, semper fit iniuria Sacramento, & hac ratione Herminigildus ab hæretico Eucharistiam noluit fumere, sed potius mori, vt refertur *cap. Herminigildus 24. q. 1.* Sic ille. ibi. & antea *eod. tom. 4. q. 93. art. 1. n. 16 & 17. & 1. 2. disp. 161. cap. ult. n. 27.* Cuius doctrinam sequitur Luysius, suus doctus Discipulus *lib. 2. disp. 10. dub. 3.* referens pro hac eadem sententia Syluestrum *excomm. 5. n. 6.* & Nauarum *cap. inter verba 11. q. 3. praludio 3. (non practica 3. vt leges apud Dianam) & alios.*

Sed, iuxta dicta, probabilius longè respondeo: posse in dicto casu ministrare Sacramenta alicui, habita contritione, prius. Quia lex Ecclesiastica nec obligat cum tanto mortis periculo; nec pia Ecclesia mater id intendit, sed potius in eo casu effectum excommunicationis suspendit. Est communis sententia Doctorum. Suarez, Alterius, Ægidius, Præpositus, Cornejo, Palao *loc. cit.* Bauny *loco etiam cit.* Quia (inquiens) non videtur Ecclesia, feueritate tanta imperare suarum legum custodiam, vt has seruari velit, cum periculo infamiæ, scandali, aut capitis. Diana *resol. 83. cit.* & expressius *resol. 96.* Faber *in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. cap. 4. num. 165.* & alij communiter. Imo tandem, ipsimet Vasquez & Luysius, nobiscum sentiunt dicendo: Possemus dicere, licitum hoc esse, non quia licitum fit, manente excommunicatione, sed quia pro tali euentu, Ecclesia non vult aliquem excommunicare. Sic illi, & alij supra citati. Qui benè addunt hanc resolutionem esse intelligendam casu, quo ex tali Sacramentorum administratione, (aut receptione) nec scandalum sequatur, nec Religioni inferatur iniuria, quia tunc prius debet quis mori, quam Sacramenta ministrare, aut recipere, vt fecit ob hæc, Herminigildus Rex, vt colligitur clarè ex Glossa *in d. cap. cæpit Herminigildus*, ex quo soluta manet instantia ex dicto cap.

à Vasquio pro se adducta.

QVÆSTIO V.

An Sacerdos excommunicatus vitandus, possit, casu, quo sit morti vicinus, & non habeat alium, cui possit confiteri, licitè ministrare sibi Eucharistiam, siue celebrando Missam, siue sumendo formam ex præconsecratis?

Negant, vel saltem dubitant, nonnulli quos superpressis nominibus, refert Suarez *disp. 11. sect. 1. n. 3.* eo quod Sacramentum Eucharistiæ non sit simpliciter necessarium ad salutem. Et quidem apertè tenet hoc ipsum, in casu simillimo, Auila *2. part. cap. 6. dub. 3. conclus. 4.* & penes ipsum, Victoria, Cano, & Palacios.

Sed longè probabilius, imo vt mihi certum, respondeo: Possè licitè sibi Eucharistiam, quouis modo ex dictis ministrare (habita prius contritione) quia licèt hoc Sacramentum in re sumptum, non sit simpliciter necessarium ad salutem, satis est, quod sit valde vtile, & ex præcepto diuino necessarium, vt non teneatur tunc Sacerdos ab eo abstinere, cum tanto sui detrimento. Præsertim, quia si talis Sacerdos fortè non est contritus, sed tantum attritus; tunc tale Sacramentum erit ei vnica, & efficax causa salutis, ac proinde ei talis Sacramenti receptio simpliciter erit necessaria ad salutem. Quod à fortiori constabit ex dicendis de necessitate tertiæ personæ. Sic Suarez *disp. 11. sect. 1. n. 3.* Alterius *lib. 1. disp. 7. cap. 1. vers. si autem.* Præpositus *in 3. p. q. 2. de excomm. dub. 8. n. 44.* Hurtadus *disp. 4. de excomm. diff. 2. vers. Circa hanc difficultatem.* Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 1. dub. 1. num. 4. vers. Infero tertio.* Filliucius *tract. 12. c. 3. quas. 6. n. 68. dicto 2. Diana resol. 83. cit.*

QVÆSTIO VI.

An Excommunicatus vitandus possit, urgente extrema necessitate alterius, licitè ministrare Sacramentum Baptismi?

Respondeo tanquam certum, posse. Quia in hoc euentu strictius obligat præceptum naturale subueniendi proximo in eo periculo, quam prohibitio humana non administrandi Sacramentum illud. Sic habetur definitum *in cap. si quem fortè 24. q. 1. & in cap. Præter. §. Verum, dist. 32.* vbi hæc verba habentur: *Subito morituro prius Baptismate, quam Dominici corporis communionem, vel alijs Sacramentis consulitur, & dum fortè Catholicus non inuenitur, satius est ab hæretico Baptismi Sacramentum sumere, quam in aeternum perire.* Sic omnes. Legantur D. Thom. *3. p. q. 64. art. 6. ad 3. & in 4. dist. 5. q. 2. art. 2. q. 5.* vbi Riccard. Sotus, & alij Scholastici. Suarez *tom. 3. disp. 71. sect. 5. & tom. 5. disp. 11. sect. 1. n. 5.* Alterius *lib. 1. disput. 7. cap. 3.* & alij nuper citati.

QVÆSTIO VII.

An dictus excommunicatus vitandus, non solum possit, sed etiam teneatur sub mortali, ministrare Baptismum paruulo, aut adulto non baptizato, animam agenti?

Respondeo tanquam certum: Non solum posse, sed & teneri sub mortali. Quia iste verè tenetur subuenire pereunti fame ad saluandam eius vitam corporalem, *cap. Pasce, dist. 89.* ergo à fortiori tenebitur baptizare moriturum sine baptismo, ad saluandam eius vitam spiritualem. Sic Scot. *in 4. dist. 5. q. 2.* Nauar. *c. 22.* (non 21. vt citatum inuenies apud Petrum Cornejo) *n. 6.* vbi sic ait: Tertiò (subintellige, peccat mortaliter,) qui est in causa, aut in notabili culpa, vt aliquis sine

Baptismo moriatur, aut renuit dare Baptismum peccanti in articulo mortis, cum nullus eo aptior ipsum baptizare velit. Sic ille. Cornejo *disputat.* 10. *de excommun.* §. 1. *dub.* 2. *vers.* *Qua conclusio*, & antea Paludanus *in 4. distinct.* 5. *quæst.* 2. *art.* 1. & Reginaldus *lib.* 2. 7. *num.* 45. Quos nos citauimus; & pro hac eademmet parte 1. *parte tract.* 2. *de Baptismo*, *disputat.* 4. *quæst.* 5. *vers.* *Nota hic*. Legantur etiam Sayrus *lib.* 2. *Theauri cap.* 2. *num.* 11. & 18. Suarez *disput.* 21. *sect.* 2. *num.* 14. Auila 2. *parte cap.* 6. *disput.* 3. *dub.* 3. & Palao *disput.* 2. *de Censur.* *puncto* 8. *num.* 4.

Q V Æ S T I O VIII.

An Sacerdos Excommunicatus vitandus, baptizans aliquem in extrema necessitate, cum solemnitate, & ceremonijs, peccet mortaliter?

Respondeo tanquam certum: peccare mortaliter. Quia solemnitas non est necessaria ad essentiam Baptismi: at sic est, quod excommunicato solum permittitur in necessitate id, quod ad essentiam Sacramenti spectat: ergo si adhibeat solemnitatem, reus erit mortalis criminis. Sic Vgolinus *tab.* 1. *cap.* 13. §. 17. *num.* 16. Alterius *tom.* 1. *lib.* 1. *disput.* 7. *cap.* 3. *col.* 1. & 2. *pag.* 79. *loc. cit.* *vers.* *Aduertit tamen*.

Q V Æ S T I O IX.

An licitè posset Sacerdos excommunicatus ministrare Baptismum, in dicto casu necessitatis, si adesset laicus non excommunicatus, qui baptizare posset?

Negant Suarez eò ductus; quia, videlicet, Sacerdos excommunicatus est suspensus à munere etiam baptizandi: ergo non licebit vsurpare hoc ministerium, nisi quando ex inopia alterius conferentis, proximus est in necessitate: tunc vterius, sed in dicto articulo non est talis inopia, cum possit Baptismum à laico conferri: ergo. Ita Suarez *disputat.* 11. *sect.* 1. *num.* 12. citans pro se Syluestrum *verb.* *Baptismus* 3. *num.* 1. & Nauarrum *in summa cap.* 22. *num.* 7. Sed ex his, Syluester solum ait, quod eo casu sit melius baptizari à laico, dicit namque sic: Addo etiam, nisi maior esset ab Ecclesia præcisus; ita quod præsentente Sacerdote excommunicato, vel hæretico, vel suspensio, melius est baptizari à laico. Ita Syluester. Ex eius ergo sententia, licet melius esset baptizari, in eo articulo mortis, à laico, non tamen esset malum, sed minus bonum baptizari à Sacerdote excommunicato. Nauarrus verò, solum affirmat, in præassignato casu, non peccare laicum baptizantem, præsentente Sacerdote excommunicato; Ait namque sic: Peccat autem laicus, qui (etiam in necessitate) baptizat, præsentente Clerico; & Clericus minor, præsentente Presbytero; & mulier, præsentente viro; & infidelis præsentente fideli: nisi aptior sit excommunicatus, aut alio modo impeditus. Hæc meus Nauarrus. Solum ergo docet, quod tunc non peccaret laicus baptizando; non verò quod non posset etiam, imò potius, licitè baptizare Sacerdos. Sed quidquid velint hi Doctores: addi tamen possunt pro sententia hac Suarj, Alterius *lib.* 1. *disputat.* 7. *cap.* 4. *col.* 1. *vers.* *Sed contra*. Bauny *disputat.* 7. *de excommunic.* *quæst.* 4. *vers.* *Quamquam*.

Sed probabilius respondeo: licitè posse, in dicto casu, excommunicatum Sacerdotem, ministrare Baptismum; etiam præsentente laico non excommunicato. Ratio est, quia quando pluribus conceditur priuilegium, seruandum est inter ipsos ius commune l. *Assi-*

duis, *Cod. qui portionem in pignore habeant*: sed iure communi, munus baptizandi, solum competit Sacerdotibus ratione suæ Ordinationis: vt habetur *cap. Diaconos*, *distinct.* 93. & *cap. Constat*, *de consecr. dist.* 4. ergo cum in extrema necessitate concedatur vniuersis, siue excommunicatis, siue non, facultas licitè baptizandi, seruandum est ius commune, & sic præferendus est laico Sacerdos. Sic Henriq. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 3. ita scribens. Debitus ordo inter ministros seruandus est; non enim debet fœmina si præsens sit vir: nec vir laicus, etiam in necessitate, baptizare, præsentente Clerico, etiam excommunicato. Sic ille, & penes ipsum, *lit. G. Victoria* §. 30. Quibus addi possunt Vgolinus *tab.* 1. *cap.* 13. §. 27. *num.* 10. Sayr. *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 17. & Cornejo *disput.* 10. *de excommunicat.* §. 1. *dub.* 2. *quæstio* 4.

Nec obstat argumentum Suarj. Negandum enim est illi, quod in dicto necessitatis casu, sit Sacerdos excommunicatus, suspensus à munere baptizandi, vt constat ex ratione pro nostra responsione adducta.

Q V Æ S T I O X.

An in eodem mortis articulo, liceat excommunicato vitando, ministrare Sacramentum pœnitentiæ, quando non est alius minister præter ipsum?

Negant quamplures Doctores. Quorum ratio est, quia excommunicatus manet priuatus iurisdictione, quam omnino requirit Sacramentum Pœnitentiæ in suo Ministro, vt habetur *cap. Si celebrat. de Cler. excommunic. ministrante*: ergo neque validè, & consequenter, neque licitè, potest, etiam in necessitate extrema, illud administrare. Ita Adrianus 9. 3. *de Baptismo*, *in 2. argument. ad oppositum*. Paludanus *in 4. distinct.* 17. *quæst.* 3. Marfil. *quæst.* 12. *art.* 4. *memb.* 3. Nauarrus *de pœnit. distinct.* 6. *cap.* 1. *in princip.* *num.* 87. & *in man. cap.* 26. *num.* 26. Turrecrem. *in cap. Verbum Dei*, *quæst.* 5. *de pœnit. distinct.* 1. Couarruias *in cap. Alma mater* 1. *parte*, §. 6. *num.* 8. Medina *Cod. de Confess. quæst. de Confessione excommunicato ignoranter facta*. Vgolinus *tab.* 1. *cap.* 13. §. 16. *num.* 9.

Sed probabilius longè respondeo: licere omnino Sacerdoti excommunicato vitando, ministrare in articulo mortis Sacramentum Pœnitentiæ, dummodo talis Sacerdos iam sit contritus. Ratio est, quia in articulo mortis, omnes Sacerdotes possunt absoluere quoslibet pœnitentes à quibusuis peccatis, quacumque Censura affectis: ergo si omnes Sacerdotes, etiam illi qui sunt quacumque Censura ligati; nam ly omnes, quoscumque comprehendit. Consequentia patet. Antecedens verò probant verba Concilij Tridentini *sess.* 14. *cap.* 7. quæ sunt huiusmodi: *Verumtamen pie admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis: atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusuis peccatis, & Censuris absolute possunt*. Sic Concilium.

Ex quo constat quid respondendum sit ad rationem contrariorum. Dicendum namque est, quod Sacerdos excommunicatus nullo modo maneat priuatus iurisdictione pro articulo mortis pœnitentis, nam pro eo articulo ex voluntate Ecclesiæ suspenditur excommunicatio, quoad priuationem iurisdictionis, & quoad prohibitionem absolutionis. Et ideo hanc nostram sententiam, post Concilium præcipuè Tridentinum, tenent communiter Doctores, vt fateretur Doctissimus Nauarrus *in man. cap.* 27. *num.* 272. mutando sententiam, quam loco citato tenuerat, sic dicens: *Septimo, quod per eadem verba (nempe, Concilij) ausim dicere quod Sacerdos etiam excommunicatus, & denunciatus*

nunciatus potest hodie absoluerè licitè constitutum in prædicto articulo, sicut non excommunicatus. Tum, quia Concil. vniuersaliter nullum excipiendo loquitur. Tum, quia non obstat, quod per excommunicationem tollatur, vel certè suspendatur iurisdictione, quam saltem habitualem habet iure diuino. §. *Eccles. 16. q. 2.* sine qua non potest consistere absolutio; quia probabiliter credi potest, piam matrem Ecclesiam non auferre illi, nec suspendere iurisdictionem, quoad talis articuli tempus. Et *infra.* Ausim inquam id nunc dicere, quamuis ante prædictum Conciliū Communis contra tenuerit in *cap. Non est, de sponsal. & S. Thomas in 4. lib. sent. dist. 17. q. 3. & 3. p. q. 82. art. 7. ad 2.* quam ipse quoque immemor prædicti Concilij sequutus fuit supra *cap. 26. n. 26.* Hucusque Nauarr. Syluester etiam *verb. Cōfessor. 1. §. ult. Angel. cōfessio 3. n. 2. Durand. in 4. dist. 19. q. 2. Maior ibi, q. 1. Sotus dist. 18. q. 4. art. 4. Cano in relect. de pœnit. p. 5. Ruard. art. 3. contra Luther. Ledesma 2. p. q. 21. art. 6. & q. 22. art. 1. Quos citant & sequuntur Suarez *disp. 11. sect. 1. à n. 7. & Alterius lib. 1. disp. 7. cap. 3. versu, Sed hac sententia. Caiet. in summ. verb. Absolutio, & Palac. in 4. §. & 6. dist. disp. 3. col. 15. concl. 4. Quos citat, & sequitur Auila 2. p. cap. 6. disp. 3. dub. 1. concl. 4. & dub. 3. concl. 3. Filliuc. tract. 12. cap. 3. quas. 8. n. 74. dicens, videri sibi rem certam. Egidius tom. 1. in 3. p. q. 64. art. 6. dub. 2. concl. 2. n. 46. (vbi citat Syluestrum *loc. cit.* & apud ipsum Palud. Aureol. & Archidiac.) & tom. 2. disp. 14. dub. 5. n. 34. Bauny *disp. 7. de excomm. q. 4. pag. 255. assert. 1. & 2. & penes ipsum, Palud. in 4. dist. 17. q. 3. art. 2. D. Anton. 3. p. tit. 14. cap. 19. Tabiena Absolutio 1. num. 32. & alij magnæ authoritatis Theologi. Henriquez lib. 3. de pœnit. cap. 4. n. 2. & lib. 3. de excomm. cap. 11. n. 2. ibi: Sacerdos excommunicatus, & contritus potest absque periculo irregularitatis, & debet morientem absoluerè à peccatis. Sic ille. Qui *lit. M.* ait, id planè colligi ex Tridentino *loc. cit.* citatque pro hac parte, vltra Victoriā, Caietan. & Nauarrum, & omnes Recentiores, D. Thomam in *addit. q. 8. art. 6. Sic etiam Hurtad. disp. 4. de excomm. diff. 2. Cornejo disp. 10. de excomm. §. 1. dub. 3. Vivaldus 1. p. candelab. vbi de Absolutione, n. 79. Vasquez tom. 4. in 3. p. q. 93. art. 1. (non 2. vt inueni citatum apud Luyfium) *dub. 4. Qui & citat D. Thomam in 4. dist. 19. q. 1. art. 3. quas. 1. Capreolum, & alios. Bassæus excommunic. 3. num. 6. & 7. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 2. §. 4. n. 8. vers. Secundò. Villalob. tom. 1. tract. 17. diff. 6. num. 3. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 6. n. 4. Diana part. 5. tract. 9. resolut. 83. Layman lib. 5. part. 2. cap. 2. num. 5. Necnon Sanchez, Granados, Lugo, Trullench, & alij quos citauimus 1. part. tract. 5. de pœnit. *disp. 11. quest. 16. Palao disp. 2. de Censuris, punct. 8. num. 2. & alij.******

QVÆSTIO XI.

An etiam si quis Sacerdos sit excommunicatus propter hæresim, possit licitè administrare pœnitentiam existenti in articulo mortis?

NEgant tunc, dictos hæreticos posse, eo quod careant fide, in qua iurisdictione Ecclesiastica fundatur, ac proinde sint incapaces priuilegij concessi Sacerdoti pro articulo mortis, Glossa in *cap. Præter hoc. §. Ad hoc. verb. Per manus, dist. 32. Abbas in cap. Non est, de sponsal. n. 9. Sotus in 4. dist. 18. q. 4. art. 4. vers. At verò. & Ledesma 2. p. q. 21. art. 5. Castro lib. 2. de iusta hæret. punit. cap. 23. & tenuit Nauarr. in *Mân. cap. 26. num. 26. & ideo pro illa citant illum, Suarius, & Vasq. & nos eodem modo, 1. p. tract. 5. disp. 11. q. 16. Et benè, quia quamuis in nouioribus impressionibus, id concedat excommunicatis etiam denunciatis, & etiam Schismaticis, negat tamen hæreticis, per hæc verba: Quamuis**

autem hæc fuerit opinio communis ante Conciliū Tridentinum, post illud tamen videtur verius contrarium, scilicet, quod omnis Sacerdos Catholicus, etiam si sit excommunicatus, interdictus, vel suspensus, etiam denunciatus, potest in articulo mortis absoluerè ab omni peccato, & censura, vt dicimus *infra cap. 27. num. 272.* vbi ponderantur verba Concilij ibidem relata: & idem credimus de Schismatico, si non esset hæreticus, licet non de hæretico. Sic ille.

Sed probabilius longè, (ne dicam vt aliàs certissimè) respondeo etiam Sacerdotem hæreticum, (quantum attinet ad vim excommunicationis contractæ ob hæresim) licitè posse absoluerè pœnitentem in articulo mortis: si aliàs interius conuersus fuerit ad fidem, & pœnitentiam, quia id manifestè conuincunt verba Concilij nuper adducta, nempe: *Atque ideo omnes Sacerdotes, quoslibet pœnitentes, à quibusvis peccatis, & Censuris absoluerè possunt.* In quibus verbis, tria signa vniuersalia inueniuntur, nempe: *Omnes Sacerdotes: Quoslibet pœnitentes: & à quibusvis peccatis:* sed in omnium sententia, hoc vltimum signum comprehendit quæcumque peccata, affecta quacumque Censura: secundum verò, omnes pœnitentes excommunicatos etiam & hæreticos: ergo & primum signum debet similiter amplecti, & continere, omnes Sacerdotes quacumque Censura etiam propter peccatum ob hæresim contractam alligatos.

Vnde ad fundamentum contrariorum dicendum est, quod licet iurisdictione ad absoluendum à peccatis, in sua prima acquisitione, pendeat à fide; cum supponat necessariò Sacramentum Ordinis, & hoc supponat Baptismum; cum sit caput cæterorum omnium Sacramentorū, tamen in sui conseruatione nõ pendet iurisdictione à fide, aliàs per hæresim mentalem perderetur, quod est falsum: neque etiam dependet à fide in sui restitutione, quando postquam semel fuit per hæresim externam amissa iterum conceditur ei in articulo proximo mortis. Vnde iura, in quibus dicitur, hæreticos carere potestate iurisdictionis ligandi, atque soluendi, intelligenda sunt extra mortis articulum. Sic Palud. Dur. Maior, Capreol. Syluest. Victoria, Armilla, & alij, quos citat & sequitur Suarez *disp. 11. sect. 1. Qui tamen malè citat pro hac parte Nauarrum. Vasquez loc. cit. Alterius cap. 3. cit. vers. Ego tamen, & vers. Quamobrem* (inquiens) satis clarum esse arbitror ex his, quæ dicta sunt, Sacramentum Pœnitentiæ ob eius necessitatem licitè administrari posse in articulo mortis, ab excommunicato etiam præciso, & denunciato, quamuis sit hæreticus, Schismaticus, & apostata: & eodem modo sine vlla culpa peti posse, imò debere per se loquendo, si ab alio Sacerdote recipi nequeat. Sic ille, & omnes nuper pro nostra sententia *quest. 10. adducti. Legantur dicta à nobis 1. p. tract. 5. disp. 11. q. 16. & seqq.*

QVÆSTIO XII.

An presente Sacerdote simplici non excommunicato, possit licitè Sacerdos excommunicatus vitandus, absoluerè pœnitentem in articulo mortis?

NEgant tunc posse, eo quod tunc ministerium excommunicati non sit necessarium, Suarez *tom. 4. in 3. p. disp. 26. sect. 4. n. 4. & tom. 5. disp. 11. sect. 1. num. 10. & 11. Zambrian. de casib. in art. mortis, cap. 4. dub. 4. n. 16. Sanchez lib. 2. sum. cap. 13. num. 10. Alterius lib. 1. disp. 7. cap. 3. Palao punct. 8. cit. n. 2. & alij addentes id esse verum, etiam in casu quo excommunicatus esset doctus & prudens, minime verò non excommunicatus.*

Sed probabilius respondeo posse etiam in dicto casu. Quia non est maior ratio vnus quam alterius, cum

cum uterque sint Confessores tunc ex priuilegio, pro articulo mortis. Sic Cardin. Lugo de *pœnitent. disp. 18. sect. 2. num. 37.* ubi post relatam sententiam Suarij & aliorum Doctorum, sic ait: Hanc graduationem, & ordinem, maximè cum ea necessitate, qua ab iis Auctoribus adstruitur, ut absolutio aliter data non valeat ex defectu iurisdictionis, nimis scrupulosam existimo: incredibile enim est, Ecclesiam noluisse dare in eo articulo facultatem, nisi obseruaretur ille ordo, quem ne doctissimi quidem homines sciunt, nec nisi cum magno studio, & attentione cognoscere possunt; quomodo infirmus: aut moribundus ad eam subtilitatem speculandam obligari prudenter poterat? Dicendum ergo est, Ecclesiam, posita necessitate, quod, scilicet, periculum sit mortis, & proprij Confessarij copia non sit, omnibus aliis indifferenter facultatem concedere: nam omnes ibi enumerati, si verè iurisdictione carent, Sacerdotes simplices sunt: nec refert, quod hic Sacerdos, alibi fortè expositus sit, vel iurisdictionem habeat, nam hic, & nunc est simplex Sacerdos, & verba Tridentini vniuersalia sunt, ut in casu necessitatis omnis Sacerdos possit absoluere. Hucusque Lugo. Quem nos in eodem casu sequuti sumus *1. p. tract. 5. disp. 11. quest. 21.*

QVÆSTIO XIII.

An licitum sit Excommunicato non tolerato, Eucharistiam in articulo mortis administrare?

Negant, eo quod hoc Sacramentum non videatur, tam necessarium ad salutem, sicut Baptismus, & Pœnitentia, Victoria, Cano, & Palac. *in 4. dist. 5. disp. 3. col. 23. §. Scito tamen.* Quos citat, & sequitur Auila *2. p. cap. 6. disp. 3. conclus. 4.* (non 3. ut leges apud Dianam) cum hac tamen limitatione, quod intelligatur, in casu, quo infirmus receperit Sacramentum Pœnitentiæ: quia, si non potest hoc Sacramentum recipere, vel quia non potest loqui, nec confiteri per signa, vel quia Sacerdos non toleratus est mutus, nec potest illum absoluere, tunc, (inquit hic author) licitè poterit ministrare Eucharistiam. Cuius opinionem amplectitur Hurtad. *disp. 4. diff. 2.* Bassæus *verb. excomm. 3. num. 7.* & Egidius *tom. 1. quest. 64. art. 6. dub. 2. num. 48.* Hanc eandem sententiam absolutè & sine vlla limitatione, docet Sayrus *lib. 2. cap. 2. num. 21.* & apud illum alij grauissimi Doctores. Vasquez *tom. 4. in 3. p. 93. art. 1. dub. 4. num. 18.* Pro illaque potest citari Alterius *lib. 1. disp. 7. cap. 6. per totum*, quatenus latè defendit cum Adriano, Durando, Paludano, & Syluestro, minimè posse recipi Sacramentum Eucharistiæ in articulo etiam mortis à Sacerdote excommunicato, non tolerato ab Ecclesia.

Sed probabilius respondeo licitum esse Excommunicato non tolerato, administrare Eucharistiam in articulo mortis, si non est alius, cui competat illam ministrare. Ratio est, quia hoc Sacramentum, ad minus, est necessarium necessitate præcepti diuini, iuxta illud, *Nisi manducaueritis carnem filij hominis*, quod quidem obligat semper pro articulo mortis, ut diximus *2. part. tract. 7. disp. 2. quest. 4.* ergo vrget tunc necessitas implendi præceptum diuinum, quod strictius obligat quam humanum: ergo, non obstante prohibitione facta ab Ecclesia ratione excommunicationis, potest quis in articulo mortis licitè Eucharistia peti à dicto excommunicato; & ab eo licitè administrari, eo quod tale Sacramentum valdè sit necessarium homini in mortis articulo constituto; tum propter fructum & iuuamen illius diuini Sacramenti: tum etiam, quia accidere potest, ut quis per illud Sacramentum recipiat primam gratiam, quam antea non habebat. Quod

contingere potest in duobus præcipuè casibus, nempe: vel accedendo infirmus ad Eucharistiam, inculpabiliter ignorando statum peccati, quem habet; aut quia ritè se existimat absolutum fuisse, cum non fuerit: vel etiam accedendo ad Eucharistiam, cognoscendo quidem peccatum mortale, quod commisit, sed cum sola attritione, reputata contritione, tunc enim virtute huius Sacramenti fiet ex attrito contritus, & primam gratiam recipiet, ut cum Suario, Henriquez, Palud. Soto, Tolero, Granado & aliis diximus *2. part. tract. 7. disp. 11. quest. 4. & 5.* ergo non est verisimile piam Matrem Ecclesiam velle suam prohibitionem cum tanto rigore, & damno salutis suorum filiorum obligare. Sic docent Nauarr. *cap. 22. num. 4.* Suarius *3. part. quest. 82. disp. 72. sect. 4. & tom. 5. disp. 11. sect. 1. à num. 17.* Bonacina *disp. 2. quest. 2. punct. 2. §. 4. sub num. 8.* Filliucius *tract. 12. cap. 3. quest. 8. dicto 2. num. 75.* Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 1. dub. 4.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 83.* Layman *tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 5.* Sic etiam quidam Recentiores, quos suppressis nominibus citat Henriquez *lib. 13. cap. 11. §. 2. lit. N.* & videtur sequi casu quo infirmus confiteri non posset. Villalob. *tract. 17. diff. 6. num. 1.* Machado *lib. 1. part. 3. tractat. 3. document. 6. num. 2.* Castro Palao de *Censuris, disput. 2. punct. 8. num. 7.*

QVÆSTIO XIV.

An etiam sit licitum Excommunicato non tolerato, ministrare infirmo constituto in mortis articulo, Sacramentum Extrema Vnctionis; etiam casu, quo Sacramentum Pœnitentiæ, vel Eucharistiæ receperit?

Affirmat Præpositus in *3. part. quest. unica, de Sacrament. Extrem. Vnctionis, dub. 6. num. 144.* Quia licet in tali casu (inquit) non sit ad salutem infirmi necessarium, est tamen maximè vtile, & conducens ad remissionem venialium, & ad robur contra diabolicos insultus maximè necessarium: ergo Ecclesia, quæ propter longe inferiorem vtilitatem permittit commercium cum nominatim excommunicato, non censetur in nostro casu illud prohibere, ergo licebit Pastori in alterius fauorem ministrare. Ita ille. Quem sic relatum sequitur Diana *part. 5. tract. 3. resol. 81.* his verbis: Nota tamen quod contrariam sententiam tenet cum Suarez, Ochagaui de *Sacram. Extrem. Vnct. 9. 10. n. 3.* Sed tu ne deseras sententiam Præpositi. Sic ibi Diana aliter alibi, ut *infra.* Citat etiam Alterius pro hac parte, Victoriam *in sum. n. 145.* & Nauarrum *c. 25. num. 131.* Sed Nauarrus non loquitur ibi de Ministro excommunicato, vnde malè pro hac parte adducitur.

Sed tanquam ferè certum, respondeo non esse illi licitum, casu saltem quo infirmus receperit Sacramentum Pœnitentiæ, vel Eucharistiæ. Ratio est, quia tunc, Sacramentum Vnctionis Extremæ, non est necessarium ad salutem infirmi: ergo solùm propter maiorem vtilitatem infirmi, non est asserendum velle Ecclesiam conferre Excommunicato vitando priuilegium ministrandi moribundo Sacramentum Vnctionis Extremæ; aliàs id deberemus fateri loquendo de aliis Sacramentis, Pœnitentiæ videlicet, & Eucharistiæ in aliis casibus extra articulum mortis, cum in omnibus, hæc Sacramenta valdè sint vtilia, illa sumentibus. Negant communiter DD. Suarez, Bonac. Filliuc. Ortiz, & alij plures, quos citauimus *1. part. tract. 4. disput. 3. quest. 18. & disp. 9. quest. 6.* & est communis, ut ex statim dicendis constabit. Et tenet expressè Diana *eadem p. 5. cit. tract. 9. resol. 83. sine, & tract. 10. resol. 77.* Alterius *lib. 1. disp. 7. cap. 8. vers. de Extrema Vnctione.* Palao *loc. cit. num. 9.* & alij.

QVÆSTIO XV.

An saltem casu, quo moribundus non possit Sacramentum Pœnitentiæ, vel Eucharistiæ recipere; possit tunc Pastor excommunicatus vitandus, Sacramentum Extremæ Vnctionis, licitè dicto moribundo tribuere?

Negant adhuc Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 44. sect. 3. num. 6. Bonacina, Torreblanca, Filliuc. Villalob. & alij 1. p. tract. 4. disp. 4. quest. 6. citati, & Sayrus apud Bonacinam ubi infra. Et nescio, an id teneat Henriquez lib. 13. cap. 11. num. 2. quia certè suam mentem obscure hic indicat. Sentiunt tamen clarè Alterius cap. 8. cit. vers. Sed dubitari. Nauarrus statim citandus.

Sed probabilius respondeo posse tunc licitè, Excommunicatum dictum, Sacramentum Extremæ Vnctionis, moribundo ministrare. Quia, cum hoc Sacramentum faciat etiam de attrito contritum, (vt cum communi diximus 1. part. tract. 1. de Sacrament. in gener. disput. 3. quest. 5. & tract. 4. de Extrema Vnctione, disput. 4. quest. 13.) fieri potest, secundum ea, quæ frequentius accidunt, vt æterna salus moribundi hominis pendeat, ex receptione istius Sacramenti, si fortè erat tantum attritus, ideòque hoc Sacramentum iam erit illi in hoc casu, simpliciter, & absolutè ad salutem necessarium, & consequenter eadem ratione, qua potest ministrare pœnitentiam, potest & hoc Sacramentum. Sic expressè tenet iam in præsentī casu Suarez tom. 5. de Censuris, disp. 11. sect. 1. num. 23. vers. De alijs autem. Bonacina disput. 2. de Censuris, punct. 2. quest. 2. §. 4. num. 8. in fine. Filliucius tract. 12. cap. 3. quest. 8. dicto 3. num. 76. Auila 2. part. cap. 6. disp. 3. dub. 3. conclus. 5. Ægidius disp. 14. de Censuris, dub. 5. num. 34. Hurtad. disp. 4. diff. 2. vers. Et ob supra dictam. Cornejo disp. 10. de Censuris, §. 1. dub. 4. vers. Queres. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 6. num. 2. Layman tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 5. vers. Tertius effectus, citans Suarium, & Auilam loc. cit. necnon & Nauarrum cap. 22. num. 4. Sed tunc, malè, cum oppositum iis verbis doceat, ibi: Tertio peccat qui suscipit aliquod Sacramentum à Sacerdote excommunicato, interdicto, aut ab eius administratione suspenso, & denunciato pro tali, vel à notorio concubinario, excepto Baptismo, & Communionē, tempore necessitatis. Sic ille. In hanc notam sententiam inclinat Bassæus excommunicatio 3. num. 7. & tenet expressè Diana part. 5. tract. 3. resol. 89. & tract. 9. resol. 82. vers. Igitur. vbi sic ait: Igitur ex omnibus supradictis apparet, in articulo mortis posse excommunicatum, etiam non toleratum conferre Sacramentum Baptismi, Pœnitentiæ & Eucharistiæ. Restat modo inquirere, quid dicendum de alijs quatuor Sacramentis? Respondetur, nec licitè peti, nec dari posse in eodem mortis articulo ab excommunicato denunciato. Ratio est, quia non sunt necessaria ad salutem. Hoc tamen intelligendum est per se, & regulariter loquendo, nam contingere possunt aliqui casus, in quibus liceat aliqua ex illis Sacramentis ministrare. Primus est, quando existens in articulo mortis, non potest Sacramentum Pœnitentiæ, neque Eucharistiæ recipere, quia nullum dedit contritionis, neque motus signum, nam tunc probabilius iudico licitum esse ministrari illi à tali excommunicato Sacramentum Extremæ Vnctionis, &c. Sic ibi Diana, & etiam tract. 10. resol. 77. & penes ipsum Trullench in Bulla Cruc. lib. 1. §. 3. dub. 7. num. 2. Aufonius verb. excommunic. effectus, n. 19. Palao disp. 2. de Censur. punct. 8. n. 5. vbi verissimum putat, in eo casu, non solum posse excommunicatum Extremam Vnctionem agrotò conferre, sed adhuc debere.

QVÆSTIO XVI.

An Episcopus excommunicatus vitandus, possit in aliquo casu, licitè Sacramentum Ordinis alicui ministrare?

Negant communiter Doctores pro vtraque parte nuper citati, sed præcipuè Alterius lib. 1. disp. 7. cap. 5. vers. De alijs tribus. Quia, (inquiunt) non potest excogitari casus, moraliter loquendo, in quo necessarium simpliciter sit, recipere Ordines ab Episcopo ab Ecclesia non tolerato, cum hoc Sacramentum non sit medium necessarium ad salutem respectu singulorum hominum.

Sed probabilius respondeo posse in aliquo casu. Veluti si contingeret (vt potest) quod in aliqua Prouincia remota, esset magna necessitas Sacerdotum, seu Clericorum, & non esset nisi vnus Episcopus excommunicatus non toleratus: tunc enim ob bonum commune, quod semper est præferendum priuato, licitè posset Sacramentum Ordinis aliquibus ministrare: quia credendum est in hoc casu, ex voluntate Ecclesiæ suspendi Excommunicationem quoad priuationem iurisdictionis, sic Suarez disp. 11. sect. 1. num. 25. Cornejo disp. 10. §. 1. dub. 4. vers. Secundus est, & Diana part. 5. tract. 9. resol. 83. & indicat Henriquez lib. 13. cap. 11. n. 2. in fine: cum solum dicat; ob illum tantum finem, vt fiat de attrito contritus, non debere Pastorem denunciatum ministrare infirmo Sacramentum Ordinis, & Matrimonij. Indicat ergo, posse ob alium finem.

QVÆSTIO XVII.

An Parochus excommunicatus vitandus, validè possit assistere Matrimonio eius, qui in mortis articulo ducit uxorem, quam vsque ad illum, in concubinam habuerat?

Negabunt necessariò, qui affirmant Parochum esse Ministrum Matrimonij. Hi sunt, vt vidimus 2. p. tract. 9. de Matrim. disput. 4. q. 10. & disp. 7. q. 25. Canus, Guillerm. Parisiens. Estius, & Syluius.

Sed multò longe probabilius respondeo validè posse Matrimonio assistere. Quia longe multò probabilius est, quod Parochus non sit Minister Matrimonij, vt quest. 10. cit. diximus. Deinde Parochus nullo modo priuatur per excommunicationem quamcunque officio Parochi: ergo validè assistere poterit Matrimonio. Sic Sanchez lib. 1. disp. 2. 1. num. 4. & penes ipsum, Nauarr. Salzedo, Petr. de Ledesma, & Henriquez, sic etiam Basilius, Vasquez, Suarez, Ægidius, Hurtado, & alij quamplures, quos adduximus disput. 7. cit. q. 25. & est communis.

QVÆSTIO XVIII.

An saltem Parochus ille excommunicatus vitandus peccet, assistens Matrimonij Sacramento, in casu assignato?

Affirmat peccare, & mortaliter, Basilius lib. 5. de Matrim. cap. 17. num. 11. & apud ipsum Couarr. Quia in eo casu, communicat cum alijs in factis, quod est grauitè interdictum excommunicato: ergo.

Alij verò affirmant etiam, peccare: sed non mortaliter, sed venialiter tantum. Ita Vasquez de excomm. dub. 7. num. 7. & Possseuinus cap. 10. num. 21. His accedit Sanchez lib. 3. de Matrim. disp. 21. num. 8. docens, peccare quidem in eo casu Parochum, venialiter, non quia communicat cum alijs, cum id faciat, non solum ob vtilitatem, sed etiam ob necessitatem contrahentium, sed

lida omnino erunt, si omnia necessaria concurrant, & fortientur suum effectum, si recipiens obicem non ponat. Sic tenent omnes Catholici. Nec obstat quod excommunicatus non sit membrum Ecclesie, eo, quod sit priuatus, bonis spiritualibus, quae sunt communia fidelibus; quia quando confert Sacramenta, se gerit ut Minister Christi, qui etiam per membra a se abscissa operatur. Verum, ut haec in genere dicta, clarius innotescant per singula Sacramenta discurremus.

Q V A E S T I O II.

An Baptismus collatus ab Excommunicato vitando, saltem extra casum necessitatis sit validus?

Negandum videtur. Quia Baptismus collatus a non baptizato, non est validus; ergo neque erit, collatus ab Excommunicato ab Ecclesia praeciso. Consequentia est manifesta ex paritate rationis. Antecedens etiam, ex D. Isidoro relato in cap. Si quis ignorantiam 1. q. 1. sic dicente: *Si quis per ignorantiam ordinatur antequam baptizetur, debent ab eo baptizati iterum baptizari, & ipse ulterius non ordinetur.*

Sed de fide respondeo esse validum baptismum collatum a dicto excommunicato, si requisita adsint, etiam extra casum necessitatis. Quia de fide, quod Baptismus collatus ab infideli & a fortiori ab haeretico, est validus, dummodo habeat intentionem faciendi, (saltem) quod Catholica Ecclesia facit: ergo meliori iure, erit validus, si conferatur ab excommunicato vitando, etiam extra casum necessitatis. Consequentia est legitima, & antecedens definitum in Concil. Florent. sub Eugenio IV. cap. 5. Lateranen. sub Innoc. III. & Trid. sess. 7. can. 4. & in cap. A quodam Iudaeo, de Consecr. dist. 4. definit Nicolaus Papa, esse verum baptismum datum a Iudaeo, quamuis non sit membrum Ecclesiae, & etiam ibidem cap. Tunc valere. cap. Sive haeticus. cap. Si quis apud haeticos, & cap. ostenditur. Et sic docent omnes PP. & Doctores, ut diximus 1. part. tract. 2. de Baptism. disp. 4. quest. 4.

Vnde ad argumentum in oppositum, negandum est omnino antecedens, cum oppositum sit de fide. Vnde ad eius probationem, bene respondet Glossa, quod relata verba, dicta fuerint a B. Isidoro, non ex propria sententia, sed ex aliorum, qui falso existimarunt, quod Baptizati a non Baptizatis sint rebaptizandi. Et ideo statim, Sanctus posuit veram solutionem subiungendo haec verba: *Sed Romanus Pontifex non hominem iudicat, qui baptizat, sed Spiritum Dei subministrare gratiam baptismi, licet Paganus sit, qui baptizat.* Legantur D. Thom. 3. p. 9. 67. art. 3. & ibi omnes Theologi. Alterius lib. 1. de Censur. disp. 8 c. 2. per totum. Cornejo disp. 10. de excomm. §. 1. dub. 5. & alij.

Q V A E S T I O III.

An etiam Sacramentum Confirmationis collatum ab Episcopo excommunicato vitando, extra casum necessitatis, sit validum?

Negant Magist. dist. 13. cap. 4. & dist. 25. Innocent. & Panormitan. in cap. Quanto, de consuetud. Glossa in cap. Accedens, dist. 50. ut referunt Castro de iusta haeret. punit. cap. 21. pag. mibi 251. & Couarr. 1. p. var. cap. 10. n. 8. Et esse probabilem horum sententiam, innuit Ludouicus de S. Iuan. q. 1. de Confirm. art. 7. dub. 4. pag. 100.

Sed certissime omnino respondeo: Tale Sacramentum collatum ab Episcopo excommunicato nominatum, aut haeretico, esse validum: licet mortaliter peccet Episcopus praedictus illud conferendo. Ratio est, quia nulla excommunicatio, neque degradatio, neque haeresis, tollere potest characterem, aut ordinem Episcopi. R. P. Leand. de Censuris.

palem, in quo fundatur potestas confirmandi: ergo etiam illicite, quia contra prohibitionem Ecclesiae, valide tamen efficeret hoc Sacramentum, si id intentaret. Sic Castro loc. cit. dicens hanc nostram sententiam esse certam de fide. Alterius lib. de Censur. disp. 8. c. 3. per totum, ubi ait, contrariam sententiam, non solum esse falsam, sed etiam erroneam. Henriquez lib. 3. cap. 6. n. 2. Suarez, Aegidius, Filliucius, Bonacina, Ochaguaia, Lublinus, & alij, quos citauimus 1. part. tract. 3. disp. 1. q. 5. agendo de eademmet difficultate, ubi de alijs concernentibus illam egimus.

Q V A E S T I O IV.

An deinde Sacramentum Eucharistiae sit ratum, si extra casum necessitatis, conficiatur ab excommunicato vitando?

Negarunt etiam Magist. in 4. dist. 13. cap. 1. & Gratian. in cap. Quod quidem 1. quest. 1. & 24. quest. 1. in 2. part. quest. quae post cap. Audiuimus, incipit, ibi: *Si autem, ut refert Castro loc. cit. cap. 21. fol. 248. pag. 2. Quorum fundamentum fuit. Quia excommunicatus & est extra Ecclesiam, & etiam separatus ab unitate Christi, maxime si sit haeticus: ergo nihil agere potest nomine Ecclesiae, & Christi: tunc sic, sed Sacerdos consecrans Eucharistiam, hoc agit in persona Christi, & totius Ecclesiae: ergo qui sunt separati a Christo, & extra Ecclesiam ut excommunicatus, non poterit valide consecrare.*

Sed, ut quid certissimum respondeo esse validum Sacramentum Eucharistiae, etiam si conficiatur a Sacerdote excommunicato vitando, & quomodolibet ab Ecclesia praeciso. Ratio est nuper assignata, quia Sacerdos, nec propter haesim, excommunicationem, degradationem, aut quamcunque aliam Ecclesiae censuram, amittit characterem in ordinatione acceptum, nec est incapax illius, ut constat ex Concil. Trident. sess. 7. can. 9. sed per characterem Sacerdotalem datur potestas ad conficiendum Eucharistiae Sacramentum: ergo, si his, qui habet huiusmodi characterem, quamuis praecisus ab Ecclesia per eius censuram sit, rite proferat consecrationis verba, super debitam materiam, omnino conficiet hoc Sacramentum; licet aliis mortaliter peccet, & ideo fructum huius Sacramenti non percipiat. Sic tenent cum D. Thoma 3. part. 9. 82. art. 7. omnes Theologi. Legantur Suarez ibi disp. 77. sect. 2. Valquez disp. 226. & alij quos citauimus pro hac nostra sententia 2. part. tract. 8. disp. 2. q. 2. Castro loc. cit. dicens; oppositum, esse manifestissimum errorem. Alterius de Censur. lib. 1. disp. 8. cap. 4. dicens, contrariam sententiam esse erroneam.

Q V A E S T I O V.

An rursus Sacramentum Ordinis, sit validum, si conferatur ab Episcopo excommunicato, haeretico, aut alio quocumque modo, praeciso ab Ecclesia, extra casum necessitatis?

Negarunt rursus, Magister dist. 13. cit. cap. 4. & dist. 21. Guillelm. Parisiens. in sacramentali, & Gratianus 1. quest. 1. & causa 9. quest. 1. existimantes, Episcopum haeticum valide non posse Ordinis Sacramentum conferre. His accedunt Ioan. Andreas in cap. Accedens, dist. 50. Glossa ibidem, & in cap. Degradatio, de poenis in 6. & alij Canonistae defendentes, Episcopum degradatum, non posse valide Ordines conferre. Et horum sententiam esse probabilem innuit Alterius ubi infra.

Sed, ut quid certissimum respondeo. Esse validum tale Ordinis Sacramentum, etiam si conferatur ab Episcopo

Episcopo degradato. Quia (vt nuper est habitum) potestas ordines conferendi, est annexa characteri Episcopali: at hic, nec per excommunicationem, nec per haresim, nec per degradationem, nec per quodlibet aliud peccatum deleri potest, vt diximus *1. part. tract. 1. disp. 3. quest. 21. & 22.* & ex Conciliis, & Patribus: ergo Episcopus nequit priuari per hominem dignitate Episcopali, & consequenter, neque à valide, licet benè à licitè, conferendi Ordinem sacrum. Sic D. Thom. Sotus, Henriquez, Vasquez, Granados, Hurtad. Layman, & alij, quos adduximus *2. part. tract. 6. de Ordine, disp. 4. quest. 3.* quibus addi possunt Alterius *disp. 8. cit. cap. 5.* Sayrus *lib. 2. cap. 1. num. 10.* Suarez *disp. 9. sect. 2. num. 5.* Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 1. dub. 5.* & alij.

QVÆSTIO VI.

An matrimonium inter excommunicatos, extra casum necessitatis contractum, sit validum?

Respondeo tanquam certum: Esse validum, & ratum, quamuis ipsi contrahentes, eo quod sint excommunicati, peccent contrahendo. Sic definitur ab Innocent. III. in cap. *Significasti, de eo, qui duxit in matrim.* declarans, validum fuisse Matrimonium contractum à quodam excommunicato. Vbi Glossa in *summ. casus*, inquit. Nota, quod excommunicatus contrahere potest Matrimonium: licet alia Sacramenta deneantur eidem. Ex quibus clarè constat, Matrimonium non solum in ratione contractus, sed etiam quatenus Sacramentum, inter excommunicatos celebratum etiam extra casum necessitatis (de quo loquitur textus) validum & ratum esse. Sic omnes DD. Glossa *cit.* & Glossa margin. monens, vt de hac re videatur Felin. in *cap. 1. vt lit. non contest.* Alterius *lib. 1. disp. 8. cap. 6.* & alij omnes.

QVÆSTIO VII.

An Sacramentum Extreme Vnctionis collatum moribundo à Parocho excommunicato vitando, sit validum, si illud conferat, extra casum absolutæ necessitatis?

Respondeo tanquam certum: Esse validum: (quamuis Parochus grauius in eo casu peccet, iuxta infra dicenda.) Ratio est, quia collatio huius Sacramenti est actus Ordinis Sacerdotalis, qui quidem fundatur in characterè Sacerdotali, qui indelebilis est, vt supra est habitum: ergo per nullam censuram potest Sacerdos reddi inhabilis, ad validè conferendum hoc Sacramentum, cum non pendeat ex potestate iurisdictionis, sed ordinis. Sic omnes. Legatur Alterius *disp. 8. cit. cap. 5. vers. De Sacramento Extreme Vnctionis.* Hurtad. *disp. 4. diff. 4.* & alij.

QVÆSTIO VIII.

An Sacramentum Pœnitentiæ collatum ab Excommunicato Parocho non tolerato, extra articulum necessitatis, & circa materiam necessariam, sit validum?

Affirmarunt nonnulli Doctores, etsi Catholici, eo quod existimarunt, omnes Sacerdotes ex vi suæ ordinationis, institutos esse Ministros sufficientes huius Sacramenti, per illa verba: *Accipite Spiritum sanctum, quorum remisistis peccata, &c.* ergo nequit Ecclesia illos mutare, neque eorum actum irritare, magis quam in aliis Sacramentis. Ita tenuit Armacanus *lib. 11. de quest. Armenorum, cap. 4.* in cuius senten-

tiam inclinat Almain. *dist. 17. art. 4.* & reputauit probabilem Durand. *dist. 19. q. 2.*

Sed, vt quid certissimum, respondeo quod Sacramentum Pœnitentiæ collatum à prædicto Parocho excommunicato non tolerato, extra casum extremæ necessitatis ipsius pœnitentis, de quo supra est habitum, esse inualidum, & nullum. Ratio est, quia de essentia huius Sacramenti est, quod Minister illius habeat iurisdictionem; patet ex *cap. omnis utriusque sexus,* & ex decretis Concilij Florent. & Trident. *sess. 14. c. 7.* Sed sic est, quod omnis Excommunicatus est priuatus iurisdictione omni, vt habetur in *cap. Ad probandum, de re iudicata, cap. Romana, de offic. Vicar. in 6. cap. si is, cui, de offic. deleg. in 6. cap. Duobus, de sent. excommunicat. cap. Audiuimus 14. quest. 1. cap. Si celebrat. de cler. excomm. ministrante:* ergo Sacerdos excommunicatus non erit minister sufficiens ad validè conficiendum Sacramentum Pœnitentiæ; patet, quia per excommunicationem non tantum prohibetur Excommunicatis Ministris, ne possint licitè absoluere; sed auferetur ab illis potestas necessaria ad valorem talis actus, nempe iurisdictionis, quæ quidem & dari, & auferri potest per hominem.

Vnde ad fundamentum contrariorum, negandum omnino antecedens est. Quia in ordinatione, vel solum accipit Sacerdos iurisdictionem in habitu, sed non in actu, nam hanc solum habet à Papa, vel à Prælato cum eligitur ad munus absoluendi, vt volunt Palud. *dist. 17. q. 3. art. 3.* Syluester *Confessor 1. §. 2.* & Nauar. in *Man. cap. 4. num. 20.* vel si accipiunt in sua ordinatione veram potestatem iurisdictionis, hæc solum est inchoata, & incompleta: nam illa completur in ratione iurisdictionis per applicationem, & subiectionem materiae, id est, subditorum, quæ fit per Summum Pontificem, & Prælatos Ecclesiæ, vt docent Maior in *4. dist. 19. quest. 1.* D. Anton. *3. part. tit. 17. cap. 4.* & Angel. *confessio 3. num. 4.* & alij. Vel tandem dicendum est secundum alios, quod potestas iurisdictionis in Sacerdote, est distincta à potestate ordinis tam in essentia, quam in modo, seu tempore, quo confertur: nam potestas ordinis datur per impressionem characteris, & ideò manet immutabilis, potestas verò iurisdictionis datur moraliter per extrinsecam concessionem, aut alicuius Ecclesiastici numeris traditionem, per quam aliquis Pastor, & ideò mutari, & tolli potest per hominem, vt fit quando Prælatus excommunicat nominatim Sacerdotem, ideòque si huiusmodi Sacerdos excommunicatus intentet aliquem absoluere, erit absolutio nulla ex defectu iurisdictionis. Hic modus philosophandus est D. Thomæ *2. 2. quest. 39. art. 3. & in 4. dist. 17. quest. 3. art. 3. quest. 4.* D. Bonauent. *dist. 19. art. 3. quest. 1.* Soti *dist. 18. quest. 4. art. 2.* & aliorum. Et ideo nostram responsionem tenet Communis Theolog. D. Thom. *dist. 17. cit. & dist. 19. quest. 1. art. 3. quest. 1.* Palud. *dist. 17. quest. 3. art. 1. & dist. 19. quest. 2. art. 3.* & ibi Capreol. Gabriel, Sot. & alij Scholastici. Nauar. in *Man. cap. 9. num. 8. & cap. 27. num. 259.* Couarr. in *cap. Alma mater, p. 1. §. 6. num. 7. vers. Sexta conclusio.* dicens, esse omnium concordem sententiam. Angel. Syluest. & D. Anton. quos citat, & sequitur Alterius *lib. 1. disp. 8. cap. 7.* Suarez *disp. 11. sect. 3. num. 12.* Vasquez *de excommunicatione, dub. 4.* Henriquez *lib. 13. cap. 10. n. 2.* Egidius *de Censur. disput. 14. dub. 5. num. 34.* Filliucius *tract. 12. cap. 3. quest. 9.* Palao *disput. 2. punct. 8. num. 2.* Sayrus, Reginaldus, Vgolinus quos affert, & sequitur Bonacina *disp. 2. quest. 2. punct. 2. §. 4. n. 1.* Hurtad. *disp. 4. de excommunicat. diff. 4.* Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 1. dub. 5.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 83.*

& alij omnes. Et nos etiam cum aliis

1. part. tract. 5. disp. 5. quest. 78.

QVÆSTIO IX.

An saltem Prælatus excommunicatus vitandus, esto non possit per se validè, extra necessitatis casum, absoluerè, possit alteri suas vices committere?

Affirmant Henriquez lib. 6. de pœnit. cap. 6. num. 3. & cap. 7. in fine, Palud. in 4. dist. 23. quæst. 2. art. 2. num. 17. Nauarrus in cap. Placuit, num. 51. Ledesma vterque, Tabiena, Armilla, & alij quos citat, & sequitur Fagundez de quinque præcept. præcept. 2. lib. 7. cap. 2. num. 49. (citans, sed malè, pro se Thomam Sanchez lib. 3. de Matrimonio, cap. 21. num. 7. cum oppositum ibi doceat num. 9.) Basil. lib. 5. de Matrimonio, cap. 17. §. unico, num. 14. Bossius, & Rodriquez, quos omnes pro hac sententia adduximus 1. part. tract. 5. de pœnitentia, disput. 11. quæst. 53. citat etiam Suarez pro eadem sententia, Syluestrum verb. Vnctio, num. 4. & benè. Sed non aduertit, quod oppositum alibi doceat, ut infra. Fundamentum horum authorum est, quod dare prædictam licentiam, non est actus iurisdictionis, sed ordinis: ergo quantumvis sit excommunicatus, validè poterit illam dare.

Sed probabilius longè respondeo dicendum, quod, neque Episcopus excommunicatus, possit aliquem Sacerdotem in Confessorem approbare, aut exponere; nec minus Parochus excommunicatus dare licentiam alteri audiendi confessiones suas vices ei committendo.

Prima huius responsionis pars, ut probabilior tradita fuit à nobis 1. part. loc. cit. Quia videlicet, probabilius iudicauimus, sicut & nunc facimus, quod approbare aliquem ad confessiones audiendas, non sit actus ordinis, sed iurisdictionis: at sic est, quod Episcopus excommunicatus caret omni iurisdictione: ergo inualidè concederetur talis approbatio ab ipso. Sic Sanchez loc. cit. num. 9. dicens, hanc sententiam esse verissimam, & num. 7. citat pro hac parte, & benè, Syluestrum verb. absolutio 2. quæst. 6. & verb. Confessor 2. quæst. 4. Sotum dist. 18. quæst. 4. art. 3. Victoriam, & Gutierrez. Sic etiam Suarez de pœnitentia disp. 28. sect. 5. & de Censur. disp. 11. sect. 3. in fine. Alterius lib. 1. disp. 8. cap. 1. & alij.

Secunda verò pars, etiam clarius constat. Quia delegare suas vices, audiendi confessiones alteri, est actus iurisdictionis, & non ordinis, sed Prælatus, seu Parochus excommunicatus non toleratus est priuatus omni iurisdictione: ergo non potest ad hunc finem audiendi confessiones vices suas alteri committere, quia nemo dat, quod non habet. Maior in qua potest esse solum difficultas, constat; quia interdum non Sacerdos dat facultatem audiendi confessiones, ut constat: ergo talis actus non est ordinis, sed iurisdictionis. Sic Suarez loc. cit. dicens oppositam sententiam esse falsam. Alterius loco citato, & ibidem cap. 7. in fine.

QVÆSTIO X.

An ad minus, Confessarius excommunicatus non toleratus, possit absoluerè validè à venialibus?

Affirmat Vasquez tom. 4. in 3. part. quæst. 93. art. 1. dub. 6. à num. 5. Quia existimat iure diuino, & non tantum concessione superiorum, esse concessum cuilibet Sacerdoti, ut possit absoluerè à venialibus peccatis. Vnde sequitur (ait ipse Vasquez num. 8.) quod quamuis aliquis prohiberi meritò possit lege aliqua, aut præcepto, ne etiam circa venialia administret Sacramentum, sicut de facto prohibitus est excommu-

R. P. Leand. de Censuris.

natus, quia ei interdicitur omnis Sacramenti administratio, tamen si de facto absoluat à venialibus, absolutio rata est, si autem posset tantum iure humano, concessa materia absoluerè, à venialibus, posset omnino irritari absolutio, & alicui denegari iurisdictionis. Hucusque Vasquez dicens num. 1. sic teneri necessario dicere, qui docent, iure diuino esse concessum Sacerdoti absoluerè à quibusvis peccatis venialibus. Sunt autem apud ipsum, Sotus in 4. dist. 18. q. 4. art. 2. ad 3. Ruard. Tapet. art. 3. contra Cal. pag. 100. Caiet. verb. Absolutio, cap. 2. Canus, Ledesma, Palud. & Capreol. quos etiam sic pro hac parte adduximus part. 1. tract. 5. disp. 11. quæst. 11.

Sed probabilius respondeo: Non posse validè adhuc à venialibus absoluerè. Quia probabilius omnino est, iurisdictionem, respectu etiam venialium, non iure diuino, sed solum iure Ecclesiastico, Sacerdotibus competere, ut cum Nauarro, Suario, Ægidio, Henriquez, Medina, Valentia, Granado, & aliis pluribus diximus 1. part. tract. 5. disp. 11. quæst. 11. cit. & disput. 12. quæst. 6. ergo talem iurisdictionem potest Ecclesia suspendere, at sic est, quod de facto id facit cum excommunicato non tolerato: ergo validè à venialibus tunc nequibit, ob defectum iurisdictionis, absoluerè. Sic expressè Alterius lib. 1. disput. 8. cap. 8. vers. Nihilominus. Auila 2. part. cap. 6. dub. 1. conclus. 3. Præpositus in 3. part. q. 2. dub. 8. num. 49. Raynaud. de monit. part. 2. cap. 2. num. 23. & Diana part. 5. tract. 9. resol. 84.

QVÆSTIO XI.

An confessio peccatorum mortalium, facta cum excommunicato vitando, sit inualida, & necessariò iteranda, etiamsi pœnitens inuincibiliter ignoret Confessorem esse excommunicatum?

Affirmat absolutè, & absque vlla distinctione, apud Auilam, Palacius in 4. dist. 17. disp. 7. col. 12. eo quod Excommunicatus vitandus caret iurisdictione, quæ, ut nuper diximus, est omnino necessaria ad validam absolutionem.

Sed distinctione aliqua vtendo, sic verissimè respondeo esse quidem omnino inualidam, & iterandam confessionem, casu, quo pœnitens, inuincibili etiam ignorantia, procedente ex priuato, & particulari errore ipsius, ignoraret Confessorem esse excommunicatum: secus verò si talis ignorantia procederet ex publico, & communi errore, quia tunc confessio verè esset valida, & rata, & ideo non repetenda. Quia in hoc secundo casu, propter bonum commune, confert Ecclesia tali excommunicato iurisdictionem: quam non confert in primo casu, cum in illo cesset ratio boni communis, & solum reperitur ratio boni particularis, quod non attenditur à legibus. Sic Sanchez lib. 3. de Matrimonio, disp. 22. num. 46. Bonacina de Matrimonio, quæst. 2. punct. 8. num. 31. & 32. & de Censur. disp. 2. quæst. 2. punct. 2. §. 4. num. 2. & 3. Trullench in Bullam, lib. 1. §. 7. cap. 1. dub. 4. quos nos citauimus, & sequuti sumus 1. part. tract. 5. de pœnitentia, disp. 5. quæst. 79. quibus nunc addi possunt, Suarez disp. 11. sect. 2. n. 14. Couarr. & Vgolius penes ipsum. Auila 2. part. cap. 6. disp. 3. dub. 1. conclus. 3. vers. Hinc sequitur, & apud ipsum Victoria de excommunicatione, quæst. 333. Caietanus verb. Absolut. impediment. & verb. Confessionis iteratio. Nauarrus cap. 9. num. 4. Ægidius disp. 14. dub. 10. num. 88. Filliucius tract. 12. cap. 3. num. 78. Cornejo disp. 10. de excomm. dub. 5. vers. sed quæres. Hurtad. disp. 4. de excomm. disp. 4. vers. Circa quam. Alterius lib. 1. disput. 8. cap. 8. & communis.

QVÆSTIO XII.

An Sacramenta Confirmationis, Ordinis, Eucharistie, Matrimonij, & Vnctionis-extrema, collata ab excommunicato tolerato, (hoc est, non nominatim denunciato, nec publico percussore Clerici) etiam extra casum necessitatis, sint valida, ac rata?

Respondeo tanquam quid certum: Esse omnino valida. Ratio est, quia hæc Sacramenta, etiam collata ab excommunicato non tolerato, sunt valida, casu quo adsit materia, forma, & intentio ministri, vt supra est ostensum: ergo à fortiori erunt valida, si cum his omnibus requisitis, sint ab excommunicato tolerato collata. Sic docent omnes Doctores. Quare solum potest esse difficultas de Sacramento dumtaxat Pœnitentiæ, an scilicet, sit validum, si conferatur, extra casum necessitatis, ab excommunicato tolerato. Pro cuius resolutione, sit

QVÆSTIO XIII.

An etiam Sacramentum Pœnitentiæ collatum ab excommunicato tolerato extra articulum necessitatis, sit validum, ac ratum?

Negatiuam sententiam tenuisse Paludanum in 4. dist. 17. q. 6. art. 3. & D. Anton. 3. p. tit. 23. cap. 7. ait Alterius lib. 1. disp. 8. cap. 8. vers. Probant ex cap. 2. Sed certè ex his, D. Anton. (quem pro nunc solum vidi) malè citatur pro hac parte, nam tit. 23. citatus, non continet nisi quinque capita. Et in tit. 24. cap. 7. in quo fortassis voluit Alterius citare illum, solum ait, Ecclesiam etiam occulta crimina ligare: de hac tamen nostra quæstione nil definit, quia nec de illa dubitauit.

Probat tamen hæc pars, quia excommunicatus, quantumuis sit occultus, & toleratus ab Ecclesia, re vera manet priuatus iurisdictione, quæ est omnino necessaria ad absolendum, vt supra est habitum: ergo Sacramentum Pœnitentiæ ab illo collatum omnino inane erit.

Sed, vt quid certissimum, respondeo Sacramentum Pœnitentiæ collatum à Sacerdote excommunicato tolerato, etiam extra casum necessitatis, esse per se loquendo, validum, ac ratum.

Probat, quia absolutio data ab huiusmodi Confessore, nec est inualida ex defectu ipsius Confessoris excommunicati: nec ex defectu pœnitentis: ergo ex omni parte est valida. Antecedens quoad primam partem, constat: quia si ex defectu ipsius Confessoris foret inualida, esset, quia ille careret iurisdictione ad absolendum: at hac post Concilium Constant. non caret; vt constat, cum ipsummet Concilium concedat fidelibus, vt non teneantur vitare huiusmodi excommunicatos in vsu Sacramentorum, quo priuilegio concessò, consequenter relinquit ipsis excommunicatis potestatem necessariam ad ipsa Sacramenta conficienda: ergo ex defectu Ministri non erit inualida absolutio à peccatis data. Ex qua doctrina soluta manet ratio pro contrariis adducta, falsum enim est antecedens, post Constant. Concilium.

Secundavèrò pars antecedentis, etiam constat. Quia pœnitens non peccat recipiendo Sacramentum ab huiusmodi excommunicato tolerato; cum adhuc in receptione Sacramentorum, post Constant. Concilium non teneatur illum vitare, vt nuper est dictum: ergo si aliàs, vt potest, debite dispositus accedat, validè ab illo recipiet Sacramentum. Sic omnes communiter. Henriquez lib. 13. cap. 6. num. 3. & cap. 10. n. 3. vbi sic ait: Si Sacerdos à quo petit absolutionem non

fit denunciatus, aut notorius Clerici percussor (aut denunciatus sit toleratus) valet sententia, & absolutio ab eo data: nisi fortè pœnitens peccet, non paratum, qui non est suus pastor, scienter inducendo, fictamque confessionem faceret. Sic ille. Couarr. cap. Alma mater, 1. part. §. 6. num. 7. conclus. 5. & penes ipsum, suus Doctus Magister Nauarr. in cap. 1. §. labore, de pœnit. dist. 6. à n. 10. Adrian. Caiet. & Ioan. de Medina, Suarez disp. 11. sect. 4. Alterius loc. cit. Filliucius tract. 12. cap. 3. ques. 7. num. 70. Sayrus lib. 2. cap. 2. num. 8. Auila 2. part. cap. 6. disp. 2. dub. 2. concl. 3. Bonacina disp. 2. q. 2. punct. 2. §. 3. punct. 3. Hurrad. disp. 4. diff. 4. in fine. Cornejo disp. 10. de excomm. §. 1. dub. vlt. Valquez tract. de excomm. dub. 3. Bassæus excomm. 3. num. 6. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 6. n. 7. & docum. 12. n. 2. Villalob. tract. 17. diff. 6. num. 6. Diana part. 5. tract. 9. resol. 83. & penes illum, Raynaud. de monit. part. 2. cap. 2. num. 24. & omnes communiter.

QVÆSTIO XIV.

An huiusmodi excommunicati tolerati possint non solum validè, sed & licitè conferre Sacramenta, quando fideles illa postulant ab eis?

Negant Adrianus quest. 3. de Baptismo in 2. argum. ad oppositum, & Caiet. in summ. verb. Absolutionis impedimenta. vbi loquendo de his excommunicatis toleratis, ita ait: Nam ibi (nempe in Extranaug. Concilij Constant.) conceditur receptio Sacramentorum ab excommunicatis ministris, nisi altero dictorum modorum (nempe, aut per notoriam percussorem Clerici, aut propter publicam nominatim denunciationem) fuerint excommunicati, & hoc in fauorem animarum, & innocentum; non in releuamen ipsorum excommunicatorum, licet enim ipsi Ministri excommunicati absoluentes, damnationem incurrant: pœnitentes tamen absolutionis beneficium consequuntur. Et hoc quantum ad fructum absolutionis spectat, intellige, si, & quando pœnitens excusatur à peccato inducendi Confessorem excommunicatum ad Sacramenti ministrationem. Hucusque Cardin. Caiet.

Sed certè longè multò probabilius, imò & mihi ferè certum respondeo. Non solum validè, vt supra est habitum, sed & licitè posse huiusmodi Confessarios excommunicatos toleratos, ministrare Sacramenta toties quoties ab eis ministrari fideles postulerint. Quod intellige, ex vi excommunicationis præcisè; nam ex alio capite, si talis excommunicatus sit in peccato mortali, indignè ministrabit Sacramenta, (nisi aliàs per contritionem reddatur ad statum gratiæ antequam illa administret) ob prauam dispositionem.

Ratio huius responsionis formatur sic ex dictis. Nam fideles post Concil. Constant. possunt licitè petere, & recipere ab huiusmodi excommunicatis toleratis Sacramenta: ergo etiam erit licitum ipsis excommunicatis, à quibus petuntur ea ministrare, patet consequentia, quia eo ipso quod mihi conceditur communicatio cum altero, necessum est, quod alteri non sit prohibita; cum repugnare videatur mihi esse licitum, quod sine peccato alterius facere non possum. Sic communis sententia. Sotus in 4. dist. 1. quest. 5. art. 6. & dist. 22. quest. 1. art. 4. Couarr. in cap. Alma mater, 1. part. §. 2. & 6. num. 7. Driedo lib. 1. de libertate Christiana, cap. 8. & Victoria quest. 3. de excommunic. quos citat, & sequitur Suarez disput. 11. sect. 4. num. 2. & seq. Sanchez lib. 7. de Matrimonio, disput. 9. num. 8. qui optimè & latè id probat, & citat Ledesnam 1. part. quest. 5. art. 6. dub. penult. & Lopez 2. part. instruct. vbi de Sacrament. in gener. cap. 59. col. 18.

Bauny *disp. 7. de excomm. q. 4. assertione 2.* quamuis illam non directè probet. Raynaud. *de monit. part. 2. cap. 2. n. 24.* Præpositus in 3. p. *quæst. 2. de excomm. dub. 8. n. 44.* Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 1. dub. ult. Diana part. 5. tract. 9. resol. 83.* Et communis.

Q V Æ S T I O X V.

An ad hoc ut excommunicatus toleratus licitè possit conferre petentibus Sacramenta, debeant hi habere aliquam, saltem communem, necessitatem, aut utilitatem?

Affirmant communiter Doctores. Bauny *loc. cit.* scribens: Toleratum licitè conferre Sacramenta, quoties, aut ipsius grauis necessitas, aut notabilis proximi utilitas exigit, indubitati est iuris. Ita ille. Filliuc. *tract. 12. cap. 3. q. 7. num. 72.* ita loquens: Si pertineat ad fauorem petentis, aut moraliter sit necessarium, vel utile, ut excommunicatus conferat Sacramenta, tunc potest sine peccato. Cornejo *dub. ult. cit.* & alij communiter.

Sed probabilius respondeo licitè posse prædictos excommunicatos Sacramenta conferre petentibus, etiam sine speciali causa, aut necessitate; dummodo licitè Sacramenta ab ipsis petant (de quo infra dicemus.) Ratio est, quia quoties alicui aliquis actus conceditur ut licitus, necessarium est ut eidem concedantur omnia, sine quibus talis actus licitus esse non potest: sed licitum est fidelibus post Concil. Constant. petere ab huiusmodi excommunicatis Sacramenta, adhuc non interueniente speciali necessitate, aut utilitate, ut *infra*: ergo & licitum erit his excommunicatis, tunc Sacramenta illis ministrare; patet consequentia, nam si isti non possent licitè ministrare, non possent illi licitè petere, ut ministrarent, propter inductionem ad malum: ergo quotiescumque licitè illi petunt Sacramenta, possunt & hi licitè ipsa eisdem administrare. Sic tenet expressè Raynaudus, (citatus *vbi supra* à Diana *resol. 83.*) per hæc verba: Quamuis nonnulli Doctores de quocumque Ministro excommunicato pronunciant, eum prohiberi ministrare quæcumque Sacramenta, tamen mollior nunc sententia sentit de excommunicato tolerato, quem negat quidem posse se inferre ad Sacramentorum administrationem: admittit tamen posse illa administrare si adeatur, etiam absque necessitate, siue sit Pastor, siue non sit: neque item fideles eum adeuntes, & iure suo videntes, peccant, siue aduersus legem de non communicando, quæ post Martinum V. non vrget; siue ob cooperationem in peccatum Ministri, non enim ibi vlla cernitur cooperatio ad peccatum, quia non peccat Minister toleratus, si requisitus ministret. Hæc Raynaudus.

Q V Æ S T I O X V I.

An licitum sit his excommunicatis toleratis, se ingerere, & inuitare ad Sacramenta fidelibus ministranda?

Respondeo tanquam certum: Non esse eis id licitum. Quia per Extrauag. *Ad euitanda.* Martini V. & Concilij Constantiensis nullus fauor, aut releuamen aliquod, est dictis excommunicatis concessum: ergo non est data eis facultas communicandi, siue in diuinis, siue in humanis cum aliis: sed solum est data facultas aliis fidelibus communicandi in dictis rebus, cum ipsis. Possunt ergo dumtaxat huiusmodi excommunicati tolerati admittere alios, ut si velint, secum communicent; ipsi verò tenentur

R. P. Leand. de Censuris.

alios vitare, licet possint non vitari ab aliis. Sic Suarez *disp. 11. sect. 4. num. 10.* Raynaudus *loco cit.* Cornejo *disp. 10. de excommunicat. §. 1. dub. ult. vers. Tertio nota.* Filliucius *tract. 12. cap. 3. quæst. 7. dicto 4. num. 72.* Sanchez *lib. 7. de Matrimonio, disput. 9. num. 8.* Henriquez *lib. 13. cap. 6. num. 4. littera A, & B.* Bauny *disp. 7. de excommunicatione, quæst. 6. assert. 4.* Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 2. in princip. ex Nauarro cap. 25. num. 93. & cap. 27. num. 20 & 244.*

Q V Æ S T I O X V I I.

An licitum sit alicui, petere etiam absque necessitate Sacramenta à Ministro excommunicato tolerato, parato sua sponte administrare, si, illa administrando, peccaturus sit?

Negant Sotus *dist. 1. quæst. 5. art. 6.* Reginaldus *lib. 1. num. 165.* Suarez *de Sacrament. disput. 18. sect. 2.* Bonacina *de Sacrament. in genere, disp. 1. quæst. 6. punct. 5. num. 2. & Granad. de Sacrament. tract. 5. disp. ult. a num. 4.* Quos omnes pro hac parte citauimus 1. p. *tract. 1. de Sacram. in gen. disp. 5. quæst. 9.* Fundamentum eorum est. Quia in tali casu petens Sacramenta ab excommunicato ministrante in mortali, cooperatur peccato illius: sed qui cooperatur peccato alterius peccat: ergo.

Sed probabilius respondeo licitum illi esse. Quia tunc petens, ex vna parte, vitatur iure suo; & ex alia, nullo modo inducit Ministrum ad illi Sacramenta ministranda, cum ad id paratus sit, ergo nullo modo cooperatur peccato illius: ergo nulla ex parte erit illicitum illi, petere Sacramenta ab excommunicato tolerato, etiam extra casum necessitatis, quando paratus est Sacramenta ministrare. Sic Vasquez *de excommunicatione, dub. 3. à num. 2.* Sanchez *lib. 7. de Matrimonio, disput. 9. num. 8.* D. Thom. Viuald. Ioann. de Cruce, Becan. & alij quos citauimus 1. *part. loc. cit.* imò idem docet Bonacina *de Censuris, disp. 2. quæst. 2. punct. 2. §. 3. in fine.* Henriquez *num. 4. cit. vbi littera C,* id probat exemplo vsurarij parati, à quo (inquit) licet petere mutuum sub vsuris; & petens non censetur illum moraliter inducere ad malum, sed vitur malitia hominis parati ad effectum, quem ille posset inculpate facere. Sic ille. Bauny *disp. 7. de excomm. q. 6. assert. 2.*

Q V Æ S T I O X V I I I.

An item liceat petere Sacramenta à Ministro (etiam non Pastore) excommunicato tolerato extra casum necessitatis, aut maioris utilitatis, si aliàs non sit ad administrandam paratus?

Negant absolutè apud Bonacinam, Henriquez *lib. 13. cap. 6. num. 3.* Vasquez *de excommunicatione, dub. 3. num. 2.* Nauarrus *cap. 9. num. 10.* Suarez *disp. 11. sect. 4.* Sayrus *lib. 2. cap. 2. num. 9.* & Valentia *tom. 4. disp. 7. quæst. 11. punct. 3. vers. Aliàs autem.* Sed his Henriquez, oppositum sentit loquendo in casu, quo petatur Sacramentum à Parocho excommunicato occultè. Nam eodem *num. 3. in princip.* ita ait: Ex hoc fauore Concilij Constant. colligitur primo subditos licitè inducere Parochum occultè excommunicatum, ut sibi Sacramenta ministret, quem subditi extra tempora etiam præcepti possunt per iudicem Ecclesiasticum iure compellere, ut Sacramenta ministret, cum sit ratione officij publici obligatus. *Et infra.* At re vera Concil. Constant. concedit absolutè priuilegium, ut etiam extra necessitatem liceat inducere Parochum: & colligitur in fauorem ouium, Parochum posse

posse inculpate, & absque irregularitatis pœna ministrare solemniter baptismum, & alia Sacramenta petentibus omnibus: & tunc fruitur alieno priuilegio subditorum iure petentium. Censetur verò ad hunc effectum ne peccet, absolui per inuisibilem Sacerdotem Christum; seu Ecclesia in tali casu limitat excommunicationem quantum ad hunc effectum. Hucusque Henriquez. Non ergo in totum, benè citatur pro hac parte. Cum eadem limitatione loqui videtur Nauarrus *loc. cit. num. 10.* dum in fine hæc loquutus fuit verba: Huiusmodi autem inductio, siue persuasio, tunc est peccatum mortale, quando absque vlla necessitate, vel debito quo alius teneretur (*vt Parochus*) illum induxit ad faciendum sacrum, vel ministrandum aliquod Sacramentum, quem scit mortali crimine infectum. Ita Nauarr. Igitur non benè absolute, pro hac negatiua sententia citari debet. Valentia item, licet hanc sententiam teneat, non est ita absolute, vt non admittat aliquem casum, in quo quis possit ab excommunicato dicto licite Sacramenta postulare. Ait enim id efficere posse; si subsit (verba sunt Valentia) aliqua rationalis causa confitendi tali, propter quam censeatur quis rectè, & meritò posse sui commodi spiritualis causâ, lapsum proximi negligere: vt si nimirum non posset alteri confiteri. Ita Valentia, & Layman *lib. 1. Theolog. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 4.* Grassius *lib. 1. decis. cap. 16. num. 21.*

Negant etiam alij plures Doctores; loquendo specialiter de Excommunicato tolerato, qui non est Parochus, à quo vllò modo licere Sacramenta petere absolute negat Henriquez *loc. cit. n. 4.* his verbis: Quare homo non deberet Sacramenta petere à Sacerdote non pastore occultè excommunicato, vt quem non potest iure compellere: nisi fortè ille Sacerdos conferre omnibus paratus esset. Hæc Henriquez, & penes illum *lit. A, & B. Cano, Nauarr. cap. 22. n. 11.* & multi recent. Thomistæ. Sed certè meus Nauarrus non loquitur ibi, de excommunicato tolerato, sed de non tolerato ab Ecclesia: Ait namque quod peccat ille, qui existens excommunicatus, ante absolutionem ab excommunicatione, absolutionem sacramentalem procurat, aut vult absolui ab aliquo non Presbytero, aut ab excommunicato denunciato, aut suspenso, &c. Sic ille. Tenent tamen alij, vt Viuald. *de excommun. n. 79.* Auila *2. p. cap. 6. disp. 8. dub. 2. vers. Quarta opinio.*

Sed probabilius respondeo licitum esse petere Sacramenta ab excommunicato tolerato, etiam absque vlla necessitate, siue excommunicatus sit Parochus, aut alius Pastor: siue alius Sacerdos, etiam casu, quo non sit paratus administrare Sacramenta.

Probat *primò*, quia petens absolute potest vt iure, quòd habet ad postulanda Sacramenta à quouis excommunicato tolerato.

Secundò, quia Concilium Constant. sine vlla restrictione, & nulla iusta exigente causa indulget fidelibus priuilegium communicandi cum huiusmodi excommunicatis, etiam in participatione Sacramentorum: ergo non est cur ad communicationem solum cum Parocho, seu Pastore alio & hoc ex iusta, & rationabili causa, restringi debeat: Et re vera, vt bene Vasquez *num. 4.* qui esse licitum à Pastore petere Sacramenta concedunt, & esse licitum debent, à quocumque alio Sacerdote, qui licentiam habet absoluendi, quia in vtroque par est ratio, cum vterque sit excommunicatus toleratus. Sic optimè Sanchez *lib. 7. de matrim. disp. 9. num. 8.* Qui latè id probat citans pro se Sotum, Ledesnam, & Lopezium *locis supra quest. 14. citatis.* Bonacina *disp. 2. de Censuris, quest. 2. punct. 2. §. 3. num. 4.* Raynaudus *de monit. part. 2. cap. 2. num. 24.* Cuius verba retuli *quest. 15.* Victoria, & Peña, quos pro hac parte refert Henriquez *lib. 13. cap. 6. num. 4.* *Glossa lit. B.*

Præpositus *quest. 2. de excommun. dub. 8. num. 52.* vbi sic ait: Vnde Sotus *in 4. dist. 1. quest. 5. art. 6. in 6. propositione*, censet, Pastorem excommunicatum posse induci ad Sacramentum ministrandum: quamuis *proposit. 7.* existimet non posse induci eum, qui non est Pastor. Verùm ex ratione à nobis facta patet vtrumque posse induci, quia non fundamur in eo, quod Pastor teneatur Sacramenta suo parœciano ministrare, sed in eo, quod alij possint cum eo conuersari, absque violatione Censuræ, iuxta qualitatem actionis, in qua conuersari cupiunt, & quod Sacerdos non se ingerens, sed conuersans, rogatus ab aliis, non peccet: quæ ratio etiam locum habet in eo, qui non est Pastor. Vnde non solum Pastor rogatus potest absque peccato præbere Eucharistiam suo parœciano petenti, sed etiam alius Sacerdos toleratus, à quo similiter Sacramentum petitur. Hæc Præpositus. Quem refert, ac sequi videtur Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 83.* Machado *lib. 1. part. 3. tractat. 3. document. 6. num. 5.* & alij.

Et expressè affirmant esse probabilem sententiam hanc Layman *loc. cit. num. 5.* & Bauny *quest. 6. cit. in fine.* Qui & probat dicens: quia cum Concil. Constant. absolute concessam facultatem fidelibus esse voluerit, communicandi cum præcisus, tam in sacris, quàm politicis, consequenter & his integrum, ac impunè esse voluit, Sacramenta dare, in eoque non peccare, si ea rogati administrarent, & non ad id ministerium vltro, ac volentes venirent. Sic ille. Et benè. Legantur dicta à nobis *1. p. tract. 1. disp. 5. q. 10.*

QVÆSTIO XIX.

An etiam sit licitum, Sacramenta ab excommunicato tolerato petere, casu quo sit alius Minister non excommunicatus à quo, aequè utiliter recipi possint?

Affirmant Sotus *in 4. dist. 1. q. 5. art. 6. propositione 1. pag. mibi 121.* & Ioann. de Cruce *de Sacrament. in genere, quest. 4. dub. 4. conclus. 2.* Quorum sententia non displicet Henriquez *lib. 1. cap. 30. num. 2. lit. F.* vt diximus *1. part. loc. cit. quest. 11.* Quibus nunc addo Præpositum *loc. cit.* expressè fatentes hanc sententiam esse probabilem.

Sed, vt ibi diximus, longè multò probabilius, imò certissimè ferè, respondeo in eo casu minimè licere, sed peccatum committi mortale, non contra prohibitionem Censuræ, sed contra charitatem; cum sine vlla rationabili causa, aut vtilitate speciali, petendo ab excommunicato Sacramentum, sit petens causa, vt ille mortaliter peccet, aliàs non peccaturus. Sic communiter Doctores. Suarez *disp. 11. sect. 4. n. 12.* Quia in huiusmodi casu (inquiens) malè faceret fidelis petens Sacramentum ab huiusmodi excommunicato, cum possit illud à non excommunicato obrinere: quia licet hoc non sit ei directè prohibitum propter dictam Extravag. *Ad euitanda*, tamen ex natura rei sequitur, supposito grauamine, quod ipsis excommunicatis relictum est abstinendi quantum moraliter possunt ab huiusmodi ministerio. Sic ille. Bauny *quest. 6. cit. assert. 3. pag. 258.* Sanchez, Sayrus, Vasquez, Valentia, & alij, quos adduximus *1. p. loc. cit. quest. 11.*

QVÆSTIO XX.

An tandem licitum sit, aliquando petere Sacramenta ab excommunicato non tolerato, seu vitando?

Respondeo tanquam certum: Nullo modo esse licitum, sed graue peccatum, cum id sit contra prohibi

prohibitionem, & obligationem Censuræ in materia graui. Excipe casum vrgentis necessitatis, quia Ecclesia non intendit obligare cum tanto incommodo. Sic omnes Doctores. Et constat ex suprâ habitis disputat. 5. per totam.

QVÆSTIO XXI.

An Excommunicatus, administrando Sacramenta illicitè, incurrat aliquam pœnam?

RESPONDEO incurrere irregularitatem, si Sacramenta Ordinis, Confirmationis, Eucharistiæ, Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, & etiam Baptismi solemniter cum sacrâ vestibus, &c. ministret illicitè. Quia omnis excommunicatus exercens illicitè actum Ordinis sacri fit irregularis. Secus dicendum est si id licitè faciat ex vi fauoris aliis concessi per Concil. Constant. quia cum tunc nullam violet Censuram, nullam irregularitatem incurreret.

Addo, quod neque aliquam pœnam incurrat ille, qui ab excommunicato tolerato Sacramenta accipit, propter eandem rationem. Benè tamen ille, qui ab excommunicato non tolerato Sacramenta illicitè recipit, nam incurrat excommunicationem minorem, vt infra dicemus. Sic omnes DD. Legantur Suar. *disp.* 11. *sect.* 4. n. 19. Bonac. *disput.* 2. q. 2. *punct.* 2. §. 4. num. 6. & 9. Cornejo *disp.* 10. de *excomm.* §. 1. *dub. vlt. in fine.* Bauny *disput.* 7. *cit. quest.* 7. *dicto* 2. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 7. num. 1. Palao *disput.* 2. *punct.* 8. à num. 9.

QVÆSTIO XXII.

An etiam, qui Sacramenta excommunicatis non toleratis largiuntur, incurrant aliquam pœnam?

RESPONDEO incurrere interdictum ab Ecclesiæ ingressu. Quia sic decernitur in *cap. Cum Episcoporum, de priuileg. in 6.* Sic omnes, præcipuè Bauny *loc. cit. dicto* 3. vbi addit, quod si dicti non tolerati sint excommunicati à Papa, tunc is, qui eis confert Sacramenta, aut cum iis communicat in diuinis Officiis, est excommunicatus excommunicatione Papæ reseruata, *cap. Significauit, de sentent. excomm.* quem adiri tamen, absolutionis obtinendæ causa, vt sit necesse, requiritur, vt participans sit Clericus. Secundò, vt scienter hoc faciat. Tertiò, vt spontè. Sic ille. Et nos latius suprâ *disput.* 4. *quest.* 18.

DISPUTATIO VII.

De tertio effectu Excommunicationis, qui est, priuatio Diuinorum Officiorum, & aliarum rerum sacrarum.

QVÆSTIO PRIMA.

An quicumque Excommunicatus priuetur, ex vi Censuræ, omni communicatione Ecclesiastica in rebus diuinis?

RESPONDEO tanquam quid certissimum: priuari. Quia id est expressum in *cap. Responso, & cap. Nuper, cum alijs, de sent. excomm. & cap. Alma mater, eod. tit. in 6. cap.* Sicut Apostoli, cum tribus

seq. 11. q. 3. *cap. Quod in te, de pœnit. & remiss.* Et ratio est, quia excommunicato cuicumque, hoc est, tam non tolerato, quàm tolerato, est prohibita simpliciter communicatio fidelium: ergo à fortiori in rebus diuinis. Sic omnes Doctores. Legantur Nauarr. *cap.* 27. n. 19. Sotus *distinct.* 22. *quest.* 1. *art.* 4. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 7. & 11. Suarez *disput.* 12. à *sect.* 1. Filliuc. *tract.* 12. *cap.* 4. Alterius *lib.* 1. *disputat.* 10. à *cap.* 2. Egidius *disputat.* 14. *dub.* 7. Vasquez de *excomm.* *dub.* 8. Luyfius Turrianus *lib.* 2. *disput.* 11. Viualdus de *excommunicat.* num. 81. Bonacina *disput.* 2. *quest.* 2. *punct.* 3. Hurtadus de *excomm.* *disp.* 5. Bauny *disput.* 7. à q. 9. Laymann *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 2. à num. 6. Palao de *Censur. disputat.* 2. *puncto* 9. & alij citandi.

QVÆSTIO II.

An Excommunicatis ingredi Ecclesiam liceat, saltem eo tempore, quo diuina officia non celebrantur?

NEGANT Glossa in *cap. Cleros, dist.* 21. *verb. Et resp.* *puunt infideles*, id est, (inquit,) excommunicatos. Et ita Ostiaris remouet excommunicatos ab Ecclesia. Et Glossa *margin. ibid.* idem docent, ex Hug. Host. in *sum. num.* 17. *vers. Sed nunquid, de sent. excomm.* vbi sic ait: Sed nunquid excommunicatus potest intrare Ecclesiam? Dicas quod non debet hoc facere vllò tempore, si sit ligatus maiori excommunicatione, & idem intelligas de interdicto, & suspenso ab ingressu Ecclesiæ. Sic Hostiens. pro cuius sententia citat eius Additionator, Glossam in *cap. Qui studet*, (nò *cap. studet*, vt ait Additionator) 1. q. 1. & Ioannem de Imola in *cap. 1. de vita & honest. Cleric.* Tenet etiam Abbas in *cap. 2. num. 1. de foro competenti*, apud Dianam. Quibus adde eundem Abbatem, & Henricum in *cap. Responso, sup. cit.* & Felinum quos ibi sequitur, & Nicolaum Ploue *tract. de excomm.* vbi, de *participat, cum excommunicato*, num. 9.

Sed vt quid verum respondeo: licitum esse Excommunicatis Ecclesiam ingredi, saltem eo tempore, quo officia diuina in illa non celebrantur. Quia id nullo iure est excommunicatis prohibutum. Sic docent communiter Doctores, vt fatetur Couar. in *cap. Alma mater*, §. 3. num. 7. in *fine.* Et sic tenet ibi ipse (licet statim num. 8. dicat peccare venialiter excommunicatum ingredientem Ecclesias eo tempore quo diuina officia non celebrantur. Sed certè hîc minus benè.) Sic tenent, & alij quamplures mox citandi; præcipuè D. Thom. in 4. *distinct.* 18. *quest.* 6. *art.* 1. & ex illo Luyfius *lib.* 2. *disputat.* 11. *dub.* 3. Alterius *lib.* 1. *disputat.* 10. *cap.* 5. Nauarrus, Sotus, & alij.

QVÆSTIO III.

An etiam liceat excommunicatis, ingredi Ecclesiam, eo tempore, quo officia diuina in ea celebrantur?

NEGABUNT, & à fortiori, Authores nuper pro prima sententia adducti. Quibus adhæret cum alijs, Couar. *loc. cit.* eo quod in his diuinis communicatio interdicta est excommunicatis. Ideòque, Excommunicatus (inquit) non potest ingredi Ecclesiam, eo tempore, quo diuina officia celebrantur, text. in *capitulo, Responso de sentent. excomm.* *Capitul. Quod in te, de pœnitent. & remiss. capit. Alma mater.* Cuius statim in secunda huius relectionis parte, interpretationem explicabimus. Glossa expressim hoc ipsum tradens in *cap. Qui studet.* Et ibi Præpos. 1. *quest.* 1. Innocentius, Antonius, & alij in dicto *cap. Responso.* Felinus in *cap. 2. de except.* Decius in *cap. Ad presentiam, de Appell.*

Anton. Imola, Abbas in cap. 1. ad finem, de vita, & honest. Cleric. Idem Abbas Clement. Grauis, de sent. excommun. Ex quibus apparet, communiter receptum esse, excommunicatum posse absque vlla culpa Ecclesiam ingredi causa orandi: eo tamen tempore, quo diuina officia non celebrantur: tametsi Panorm. & Henric. in dicto cap. Responso, teneant, non esse licitum excommunicato Ecclesiam ingredi, etiam eo tempore, quo diuina officia non celebrantur, quos Felin. ibi sequitur. Hucusque Couarruias. Ita etiam sentiunt Llamas 1. parte Method. cap. 9. §. 6. pag. 113. Palao disput. 2. puncto 9. num. 14.

Sed clarius, & probabilius respondeo: omnino etiam licere excommunicatis ingredi Ecclesiam, eo tempore, quo ibi celebrantur diuina officia, dummodo id non faciant causa orandi oratione communi, aut assistendi officiis diuinis, sed ob aliquod aliud negotium, veluti si transeant per Ecclesiam ob commoditatem itineris, &c. Quia ingrediendo Ecclesiam his de causis, non dicuntur communicare in diuinis. Sic in primis tenet Innoc. in cap. Nuper, de sentent. excommun. num. 3. his verbis: Item si in Ecclesia esset excommunicatus non causa orandi, sed pro alio suo negotio, non video quare in eadem Ecclesia orare non posset, quia sibi non communico in oratione, quia non orat. Sic ibi. Angelus excomm. 8. §. 4. Paludanus in 4. distinct. 18. quest. 4. & 6. artic. 1. Caietanus in sum. cap. de Participatio, cum excommun. §. Illicita autem. Vbi addit, hoc verum esse, etiam casu, quo transeundo per Ecclesiam genuflectat, & priuatim oret, his verbis: Et hinc fit, vt si excommunicatus transit per Ecclesiam, aut est ibi, non vt intersit vesperis, sed propter negotium aliquod, licet transeundo genuflectat, & oret priuata oratione, non propterea communicant dicentes vesperas cum illo, sicut nec ipse communicat cum illis, & ideo nullus in hoc peccat. Sic Caietanus, Henric. lib. 13. cap. 7. num. 2. Sotus in 4. dist. 22. quest. 1. art. 4. §. Sed verum. Gordonus in sum. tom. 2. lib. 7. quest. 8. cap. 1. §. 4. n. 27. Diana 3. part. tract. 9. resolut. 86. & antea Durand. in 4. distinct. 18. quest. 5. in fine. Auila 2. part. cap. 6. disp. 9. dub. 7. conclus. 1. vers. Secundo nota, & alij.

QVÆSTIO IV.

An liceat Excommunicatis ingredi Ecclesiam, & ibi Deum orare, etiam casu, quo sint alij fideles ibi priuatim orantes?

Negabunt planè Authores prima sententiæ q. 2. adducti.

Sed probabilius longè multò respondeo: licere eis. Quia sic priuatim orantes, non communicant in oratione, cum non sit ibi communis oratio. Sic Nauar. in man. cap. 27. n. 19. ibi. Quamquam bene potest solus precari etiam in Ecclesia; licet alij presententur seiuncti ab eo, iuxta Innoc. receptum cap. Nuper, de sent. excommunic. & sic Henric. lib. 13. cap. 7. n. 2. cit. his verbis: Dum in Ecclesia non fiunt officia, potest denunciatus sine socio recitare priuatas orationes, aut horas canonicas, quamuis in eadem Ecclesia adsint alij suas horas priuatim recitantes, dummodo excommunicatus non audiat horas alterius, nec cum eo recitet alternatiuè. Sic ille. Et apud ipsum ibi lit. X. Sotus dist. 22. q. 1. art. 4. & communiter Recent. Diana resol. 86. cit. Raynaudus de monit. p. 2. cap. 2. n. 21. Caiet. loc. cit. Qui addit omnes prædictos posse simul priuatim orare in eodem loco, nempe facello, cubiculo, &c. quia in huiusmodi (inquit Caiet.) non attenditur propinquitas, aut etiam identitas loci, in quo vterque orat, aut comedit, quoniam in eadem camera possunt ambo seorsum comedere, & orare, absque eo, quod com-

municent in comedendo, aut in orando, vt contingit quando pulsatur ad Aue Maria, & singuli seorsum dicunt; quoniam non pulsatur ad orationem communem, sed priuatam. Hæc Doctiss. Cardinalis.

QVÆSTIO V.

An prohibitum sit excommunicatis omnibus, Horas canonicas cum alijs publicè, seu nomine Ecclesia, recitare; & etiam eisdem horis, quas alij recitant, interesse?

Respondeo tanquam certum: esse prohibitum: Et sub mortali. Primum habemus definitum à Clement. III. in cap. Significauit, & ab Innoc. III. in cap. Nuper, & cap. Responso, de sentent. excomm. Sic etiam in cap. Quod in re, de pœnit. & remiss. cap. Si quis Episcopus, & cap. Clerici, & tribus seq. de Clerico excomm. ministrante. Et ideo id docent omnes Doctores. Legantur Innoc. Abbas, Felin. Nauarr. Couar. loc. supra citatis. Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 2. Suarez disp. 12. sect. 2. Alterius lib. 1. disp. 10. cap. 3. Filiucius tract. 12. cap. 4. à quest. 4. Bauny disputat. 7. de excommunicat. quest. 9. Hurtadus disput. 5. difficult. 2. Cornejo disp. 10. de excommunicat. §. 8. dub. 1. Palao disputat. 2. puncto 9. num. 6. & alij.

Secundum verò etiam apud omnes est notum. Nam est transgressio prohibitionis in re graui: ergo est mortalis. Antecedens probatur, quia excommunicatus est præcisus, & reiectus ab Ecclesia: ergo grauis deformitas est, se ingerere ad publicas functiones nomine Ecclesiæ peragendas. Sic tenent communis sententia scholasticorum in 4. distinct. 18. vbi D. Thom. quest. 2. art. 4. quest. 3. ad 1. Durandi quest. 5. Gabriel quest. 3. dub. 4. Caietan. 2. 2. quest. 96. art. 4. Soti distinct. 22. quest. 1. art. 4. Nauar. cap. 25. num. 23. Couarruias cap. Alma, 1. part. §. 2. & 3. & §. 7. num. 5. Quos citat, & sequitur Suarez loc. cit. n. 6. Sic etiam Bauny loco citato, Assert. 1. Cornejo dub. 1. cit. quest. 2. Bonacina disputatione 2. quest. 2. puncto 3. §. 2. num. 1. Alterius cap. 3. cit. vers. Hoc autem. Palao loc. cit. & alij.

QVÆSTIO VI.

An saltem liceat excommunicato, vt persona priuata, cum aliquo socio Horas Canonicas recitare?

Affirmatiuam sententiam tenere Nauarum, ait Diana vbi infra, per hæc verba: In tali casu Nauarrus cap. 27. num. 36. §. ad 5. putat excommunicatum non peccare legendo Horas Canonicas, aut alias preces priuatim cum aliquo alio; quia non orat, vt minister Ecclesiæ, & aliàs potest esse hæc communicatio utilis ad conuersionem excommunicati. Sic Diana. Sed certè non ita bene citat meum Nauarum pro hac parte negatiua; cum ibi, loco à Diana citato, non loquatur expressè & clarè, de Excommunicato legente cum alio horas Canonicas, sed alias priuatas orationes, quæ tempore interdicti non sunt prohibitæ, qualis est (inquit Nauarrus) salutatio Angelica matutina, meridiana, vespertina, qualis est benedictio simplex mensæ, & aliæ similes quæ non sunt prohibitæ tempore interdicti, vt dicitur infra num. 117. imò videtur quod neque venialiter peccatur in aliquibus earum. Sic meus Nauarrus. Non ergo omnino bene, absolūtè pro affirmatiua parte citatur, & dato quod in hoc loco id voluerit, quod valde dubito, oppositum postea docuit, vt statim videbimus, vnde absque proposita sententia est citandus. Igitur.

Tanquam certum respondeo: non licere excommunicato,

municato, adhuc, vt persona priuata horas Canonicas cum socio etiam laico, recitare. Quia id illis est prohibitum *cap. Excommunicatos, & duo sequentia* 11. *quest. 3.* Sic Nauarrus de *Oratione, & horis Canonicis, cap. 7. num. 16.* vbi ita ait: Vndecimo, sequitur, excommunicatum non excusari ob excommunicationem ab onere dicendi horas: Tum, quod excommunicatio non tollit ordinem neque beneficium, neque professionem, tum quod excommunicatio non liberat debitorem à soluendo, *capitul. intelleximus, de indic. cap. Verè, de sentent. excomm.* quæ conclusio est *Glossarum cap. Presbyterum, 22. distinct. & cap. 1. de Cleric. excommun. recepta,* non tamen debet eas recitare, officium peragendo in sua Ecclesia, *cap. Si quis Episcopus* 11. *quest. 3.* nec cum alio, *cap. Cum excommun.* 11. *quest. 3.* nec dicendo, Dominus vobiscum, vt determinat *Archidiacon. in dict. cap. Presbyterum, 28. dist.* cum Cardinal. Alexand. & communi; nec si Abbas fuerit, vel Abbatissa, cum suo Monacho, vel Moniali, vt hoc anno respondi. Hæc meus Nauarrus, Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 2.* Couarruias *cap. Alma mater, 1. p. §. 3. num. 8.* Suarez *disput. 12. sect. 2. num. 17.* Egidius *disput. 14. dub. 7. num. 55.* Bonacina *disput. 2. quest. 2. punct. 3. §. 2. num. 4.* & alij statim citandi. Qui idem dicunt, casu quo dictæ horæ Canonicae, non ex obligatione, sed ex deuotione dicantur.

QVÆSTIO VII.

An ad minus liceat excommunicato, priuatè officium B. Virginis, vel defunctorum, aut aliud officium priuatum cum alio recitare?

Affirmatiuè respondere Nauarrum *cap. 37. n. 26.* *cit. ait Suarez loco citato, num. 18.* & etiam aiunt Cernejo, & Diana statim citandi. Sed adhuc meo videri, nec de his officiis loquendo, id affirmat Nauarr. sed potius oppositum indicat: Ait namque sic loco pro hac parte citato; *Ad quintum,* quod illud vulgatum superius positum, scilicet, peccare mortaliter, qui communicat cum excommunicato in oratione, intelligendum est de oratione publica, quæ fit nomine Ecclesiæ; quales sunt Missæ, Horæ Canonicae, quas cantant, vel dicunt sui Ministri, nomine ipsius, qualis est, consecratio Ecclesiæ, Altaris, & Virginum; benedictio solemniter Episcopi, & aquæ benedictæ, & Officia defunctorum, & sepulturarum: non autem de oratione priuata, qualis est salutatio Angelica matutina, meridiana, & vespertina, qualis est simplex benedictio mensæ, & aliæ similes, quæ non sunt prohibita tempore interdicti, vt dicitur *infra num. 177.* imò videtur, quod neque venialiter peccatur in aliquibus earum. Ita Nauarr. Ex cuius verbis constat oppositum dicere in loquendo de Officio defunctorum, cum inter Horas Canonicas, quantum ad effectum peccandi in communicatione illius cum excommunicato, connumerat.

Vt certum igitur similiter respondeo: nec vllò modo licere excommunicato prædicta Officia B. Virginis, defunctorum, &c. recitare cum socio non excommunicato; aut è contra, non excommunicato cum excommunicato. Quia dicere huiusmodi officia cum alio, etiam est quædam communicatio in oratione: sed hæc communicatio, quamuis sit in oratione priuata, & ex deuotione, clarè prohibetur excommunicatis, aut aliis cum ipsis, per *cap. Excommunicatos* 11. *q. 3. ibi: Nec eis in oratione, aut cibo, aut potu, aut osculo communicet, & cap. seq. (quod est 18.)* ita dicitur: *Cum excommunicato neque orare, &c. & cap. seq. 19. Qui communicauerit, vel orauerit cum excommunicato si laicus est, excommunicetur si Clericus deponatur.* In quibus iuribus, (vt bene Suar. ait) sine dubio est sermo de com-

municatione in oratione priuata, nam coniungitur cum communicatione cum cibo, & potu, & communi sermone; ergo, &c. Sic Suar. *loc. cit.* Cornejo *disput. 10. de excomm. §. 8. dub. 1. q. 3.* Diana *p. 5. tract. 9. resol. 89.* Alter. *lib. 1. disput. 17. cap. 4. vers. Interdictum est* Auila *2. p. cap. 6. disputat. 9. dub. 7. conclus. 2. & alij.*

QVÆSTIO VIII.

An peccet mortaliter excommunicatus officium diuinum, cum socio, vt priuata persona, recitando?

Affirmat Caiet. *in sum. verb. excomm. circa finem, §. Illicita autem,* & clarius id affirmat Sotus *in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. vers. Sed quantum,* vbi loquendo de recitantibus cum excommunicatis non toleratis, hæc ait: Quare non possumus coram ipsis Missas, aut diuina officia celebrare, neque eorum audire Sacra, nec alternatim cum illis recitare soluendo Horas Ecclesiæ. Et quodecumque istorum esset peccatum mortale, vt patet *cap. Nuper, de sent. excomm. & cap. Sacris, de his, quæ vismetusue causa sunt.* Ita Sotus. Vnde Henriquez utrosque hos Doctores pro hac parte, *vbi infra,* citat. Et illam tenere aliquos viros doctos, dicit Auila *mox citandus.*

Sed multò probabilius respondeo: non peccare mortaliter, sed venialiter tantum. Quia huiusmodi communicatio non est grauis, sed leuis respectu præcepti, cum fiat priuatim: ergo non est materia peccati mort. Antecedens probatur, nam licet actio recitandi, grauis sit, tamen in ea iuari ab alio, vel alium iuare priuatim, leue esse videtur in ratione communicationis. Sic Henricus *lib. 13. cap. 7. n. 2.* Couar. *cap. Alma, §. 3. n. 8.* Suarez *disput. 12. sect. 2. n. 18.* Filliuc. *tract. 12. cap. 4. quest. 4. n. 93. vers. Tertio.* Vgolinus *tab. 1. cap. 13. §. 14. dub. 7. n. 55.* Bonac. *disput. 2. q. 2. punct. 3. §. 2. num. 4.* Auila *2. part. cap. 6. disput. 8. dub. 4.* Cornejo *disput. 10. de excomm. §. 8. dub. 1. vers. Et si roges.* Alterius *loc. cit. vers. Dico 2.* Villalobos *tract. 17. diff. 7. n. 3.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 8. num. 5.* Palao *disputat. 2. de Censur. punct. 9. n. 9.* & Diana *part. 5. tract. 9. resol. 89.* citans pro hac parte etiam, Gordonum *tom. 2. lib. 7. quest. 8. cap. 2. n. 23.* Mercerum *de Sacram. in 3. p. q. 21. dub. 6.* Præpositum *in 3. part. quest. 2. de excomm. dub. 9. num. 56.* Megalum *in 3. part. vol. 2. cap. 2. q. 4. num. 52. & 53.* & Luylium Turrianum *lib. 2. disputat. 11. dub. 2.* Sed hic vltimus Author, solum ait, quod sit prohibitum excommunicato priuatim recitare Horas Canonicas cum socio: an verò sit veniale, aut mortale contra hanc prohibitionem facere, non resoluit, quia nec dubitat in particulari de hoc. His adhuc addi possunt, Peña, Victoria, Felician. & Alcocer, quos citat Henriquez *loco citato.* Et alij communiter. Qui tamen, vt certum contrarium dicunt, si excommunicatus recitaret cum aliis publicè, & solemniter; nam tunc peccaret mortaliter.

QVÆSTIO IX.

An etiam excusetur ab hoc culpa veniali, ille, qui antequam excommunicationem incurreret, ratione sui muneris solitus erat recitare cum alio v.g. Canonicus cum suo Capellano; vel famulo?

Respondeo vt quid probabilius: excusari etiam, in Reo euentu, à culpa veniali. Nam excommunicatus (ait Suarez) non priuatur communicatione eius, quantum ad ea, in quibus sibi inferuire tenetur, iuxta *cap. Inter alia, de sent. excomm. iuncto capite, quoniam multos* 11. *q. 3.* & ideo si Canonicus: v.g. Capellanum, vel

vel famulum habeat, qui hoc ministerium antea illi exhibebat, etiamsi excommunicatus sit, poterit illo uti; & è conuersò, licet Capellanus ipse excommunicatus sit, poterit patrono suo illud ministerium exhibere, quia hoc propriè ac per se non est ministerium Ecclesiasticum, & ex officio, sed priuatum, & quasi corporale. Hæc Suarez, dicens hanc sententiam sibi verisimilem videri. Sed certè, melius diceret, probabilior, cum id eius ratio conuincat. Tenent tamen Bonacina *loc. cit. num. 5. vers. Hinc sequitur.* Et clarius antea Vgolinus §. 14. *cit. num. 1. Filliucius loc. cit. n. 93. vers. Tertio.* Alterius *lib. 1. disput. 10. cap. 4. versu, Putarem tamen.* Villalobos *loc. cit. & alij.*

QVÆSTIO X.

An Excommunicatus Religiosus professus, aut Clericus insignitus Ordine sacro, non solum possit, verum etiam teneatur priuatim horas Canonicas soluere?

Respondeo tanquam certum: non solum posse, verum & teneri ad persoluendas Horas Canonicas. Quia excommunicatus licet potest Horas Canonicas recitare priuatim, cum id nullo iure ei vetitum sit: ergo si alias habet obligationem ortam ex sacro Ordine, aut professione Religionis, ad id tenebitur. Patet consequentia, quia excommunicatio non tollit obligationem huiusmodi, alias tolleretur onus non leue, ac proinde excommunicatus, commodum ex sua contumacia reportaret, quod est absurdum. Sic omnes. Nauarrus *in cap. Quando, de consecr. dist. 1. notab. 7. num. 18. & in sum. cap. 25. num. 102. & de Orat. & horis, num. 16.* Sotus *lib. 10. de iust. quest. 5. artic. 3.* Couarr. *lib. 3. variar. cap. 13. num. 8. vers. Duodecimo, & in cap. Alma, part. 1. §. 3. num. 8. & penes ipsum, Cardin. Hieronym. Gigas, Decius, Abbas, Ioan. de Ligniano, & Albert. de Ferrariis, Syluester verb. Hora, num. 4. D. Anton. 3 p. tit. 24. cap. 76. Sandoual del offic. Eccles. part. 5. cap. 5. Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 2. Suarez disput. 12. sect. 2. num. 13. & 14. Filliucius tract. 12. c. 4. quest. 4. num. 92. Sayrus lib. 2. cap. 3. num. 3. Ægidius disput. 14. dub. 7. num. 53. Alterius lib. 1. disput. 10. cap. 4. col. 1. & 2. Bonacina disput. 2. quest. 2. punct. 3. §. 2. n. 3. Cornejo disput. 10. de excommunic. §. 8. dub. 1. quest. 4. Vasquez de excommun. dub. 8. n. 9. dicens in hoc omnes conuenire. Bauny disput. 7. de excommun. quest. 6. vers. Interim nosse. Auila 2. part. cap. 6. disputat. 4. dubio 6. Villalobos *loc. cit. num. 5. Palao punct. 9. cit. num. 7.**

QVÆSTIO XI.

An, qui non ratione Ordinis sacri, aut Professionis, sed tantum ratione beneficij, tenetur ad Horas Canonicas, si est excommunicatus teneatur ad illas recitandas?

Negauit Ioannes Briaert, post quodlibet Adriani *quest. 4. Proposit. 5.* cuius fundamentum fuit; Nam excommunicatus priuatur fructibus sui beneficij, *cap. Pastoralis, in fine, de Appellat.* at sic est, quod eorum perceptione oritur obligatio recitandi Horas Canonicas: ergo si tales fructus pro rata non recipit excommunicatus, non tenebitur officium præstare diuinum.

Sed tanquam verum respondeo: etiam teneri ad recitandas horas. Ratio est, quia Beneficiarius, non solum tenetur ad officium diuinum, ratione fructuum, quos ex beneficio percipit, sed etiam ratione tituli beneficij, & possessionis illius, quam etiam postquam excommunicatus est, retinet, siquidem constat, ius habere licet impeditum ad perceptionem fructuum, quos

si actu non percipit, sua culpa contingit. Sic Paludan. *in 4. dist. 15. quest. 5. art. 1.* Nauarrus *in man. cap. 25. num. 103. & 104. & tract. de Orat. cap. 7. n. 28.* Couarr. *lib. 13. variar. cap. 13. num. 8. vers. Duodecimo; prope medium,* cum Cardin. Hieronym. Gigante, Decio, Abbate, & aliis. Henriquez *lib. 13. cap. 2. in Glossa lit. I.* Suarez *loc. cit. num. 15.* Angelus, & Syluester, penes illum. Alterius *cap. 4. cit. vers. Propter hanc rationem.* Vasquez, Bonacina, Cornejo *loc. cit. & communis.*

QVÆSTIO XII.

An huiusmodi excommunicati, priuatim horas dicentes, teneantur ita occultè illas dicere, ut ab alijs audiri non possint?

Affirmare videtur Bauny *quest. 9. cit. Assert. 2.* per hæc, licet non clara, verba: *Ex more, dixi,* ut innuerem ab hac esse pœna liberum, qui domi suæ preces Canonicas decurrit, aut alibi, priuatim tamen, ac solus, nam publicè operam his nauare, non est tutum. Ita Bauny.

Sed probabilius longè respondeo: ad id non teneri. Quia solum est illis prohibitum, ut cum socio horas persoluant, minime vero, quod domi, aut alibi in occulto, & ita ut à nemine audiantur, illas recitent quia id non est illis cautum iure aliquo: ergo sine causa non est hoc onus illis imponendum. Sic Suarez *disput. 12. sect. 2. num. 16. & clarius Filliucius tract. 12. cap. 4. quest. 4. in fine,* ita scribens. Quartò, ut possit officium dicere, etsi priuatim, tamen voce tam alta, ut etiam ab alijs exaudiri possit: hinc enim non infurget per se communicatio aliqua. Hæc ille.

QVÆSTIO XIII.

An sit licitum excommunicatis, quando recitant officium diuinum, dicere Dominus vobiscum?

Affirmat Auila 2. part. cap. 6. disput. 4. dub. 6. per hæc verba: Tertia conclusio, dato quod peccet dicendo *Dominus vobiscum,* non tamen peccabit mortaliter, quia materia est parua. Imò teneo cum Nauarro *in sum. Hispana, cap. 27. num. 45. & quibusdam viris doctis,* quod non peccabit, si dicat recitando solus. Hæc Auila. Quem citat, & sequitur Hurtado *disput. 5. de excommun. diff. 2. num. 3.* vbi sic ait: Nec est prohibitus Horas Canonicas priuatim recitare, & tunc potest absque peccato dicere *Dominus vobiscum,* ut contra non paucos aduertit Auila (*loc. cit.*) quia potest illud dicere ut priuata persona, sicut etiam potest dicere, *venite adoremus.* Hæc Hurtadus. Cuius opinionem refert, nec reprobat Pal. *loc. cit. n. 7.*

Sed probabilius multò respondeo: non esse eis licitum dicere *Dominus vobiscum,* sed loco illius debent dicere *Domine exaudi orationem meam:* more laicorum. Primò, quia iste versiculus *Dominus vobiscum,* iuxta vsu Ecclesiæ, à solis Sacerdotibus, & Diaconis dici potest, quia pertinet ad dignitatem Ordinis, sed per excommunicationem homo impeditur hac Ordinis dignitate: ergo.

Secundò, quia hæc salutatio *Dominus vobiscum,* pertinet ad personam publicam, & consequenter ad eum, qui ut Minister Ecclesiæ recitat Horas Canonicas: sed excommunicatis est prohibitum orare, ut persona publica: ergo nec potest dicere *Dominus vobiscum.* Ex quibus manet solutum argumentum Hurtadi, hæc namque verba, ex vsu Ecclesiæ solum pertinent ad Sacerdotes, & Diaconos tanquam Ministros publicos Ecclesiæ, & ideo ab illis solum vsurpari queunt; alia vero ad omnes etiam seculares, ut constat. Vnde sic Nauar. *cap. 7.*

cap. 7. de orat. n. 16. hæc dicens: Non tamen debeat eas (nempe, horas) recitare officium peragendo in sua Ecclesia cap. Si quis Episcopus 11. q. 3. nec dicendo Dominus vobiscum, vt determinat Archidiaconus in d. cap. Presbyterum 18. dist. cum Cardin. Alexand. & communi. Hæc Nauarrus ibi: & cap. Quando, de Censur. dist. 1. notab. 7. n. 18. Couar. cap. Alma 1 p. §. 3. n. 7. Henriquez lib. 13. cap. 7. n. 2. Suarez disp. 12. sect. 1. num. 13. Ægidius disp. 14. dub. 7. n. 54. Filliuc. tract. 12. cap. 4. n. 93. Laymann lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 2. n. 6. Vasq. de excomm. dub. 8. n. 9. Bauny disp. 7. de excomm. q. 9. vers. Secundò meminisse. Cornejo disp. 10. de excomm. §. 8. dub. 1. quas. 4. Alterius latè lib. 1. disput. 10. cap. 4. col. 1. Bonacina disputat. 2. quas. 2. puncto 3. §. 2. num. 6. Raynaudus, Gordonus, & Præpositus, quos affert, & sequitur Diana parte 5. tractatu 9. resolut. 93.

QVÆSTIO XIV.

An Sacerdos, aut Diaconus excommunicatus, pronuncians in recitatione officij, Dominus vobiscum, peccet mortaliter, & incurrat irregularitatem?

Affirmatiuam sententiam tenere Nauarrum in lib. de oratione, cap. 7. num. 16. aiunt Suarez, Bonacina, Cornejo, Diana, & alij loc. statim citandis. Sed profecto omnes, illum pro hac parte pessimè citant: quia in toto illo numero, in quo de prohibitione dicendi Dominus vobiscum ab excommunicatis, agit, minimè agit de pœna quam incurrunt excommunicati illum versiculum dicentes, nec quomodo nominat in suo ore irregularitatem, vt constare potest cuilibet, si legat eius verba relata à nobis supra quas. 6.

Deinde Cornejo, & Diana citant etiam pro affirmatiua parte Maiorem; sed reuera hi Authores Maiolum debebant scribere, non Maiorem. Nam ille, non iste tenuit hanc pattem lib. 3. de irregul. cap. 21. num. 6. vt testatur Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 2. in Glossa lit. I.

Rursus citat Bonacina pro eadem parte Suarium disp. 12. sect. 2. num. 13. Sed non benè adhuc, quia licet Suarius in principio, dicat ex aliquorum Doctorum sententia, quod fiat irregularis Sacerdos, aut Diaconus, dicendo Dominus vobiscum, sed statim subiungit; quod hoc est limitandum (verba sunt Suarij) nisi interdicit excusatio à culpa: hæc enim irregularitas, quæ est pœna, non incurritur, nisi propter culpam, vt ratio pœnæ postulat: & significatur in cap. penult. de sentent. excomm. Et quoniam illa pœna grauis est, censeo non incurri sine culpa mortali. In hoc ergo potest facile excusari culpa mortalis ex inaduertentia cum leui negligentia, item si fiat ex quadam verecundia, sine contemptu, licet fiat aduertendo, ex leuitate materiæ potest esse venialis culpa: quia est actio valde priuata, & nihil fere offendens Ecclesiam. In his ergo casibus non incurretur irregularitas. Hæc Suarius. Qui vt constat, potius citari debet pro opposita parte, & sententia, vt de facto citat Filliucius ubi infra. Ex quibus constat, quod solus Maiolus, quem ego viderim, hanc sententiam tuetur, ac defendit: eo quod pronuncians excommunicatus, Dominus vobiscum, exercet actum Ordinis: ergo fit irregularis.

Sed probabilius longè respondeo: quod Sacerdos, & Diaconus, qui in recitatione priuata diuini Officij vtuntur illo versiculo Dominus vobiscum, nullo modo peccent mortaliter, sed venialiter tantum; & consequenter per hoc non fiant irregulares. Ratio est, quia irregularitas, quæ in pœnam infligitur non incurritur, nisi ob mortale, at esse mortale proferre in

priuata recitatione has duas voces Dominus vobiscum quis dicit? Nemo profecto: quia materiam in his reperiri ad mortale idoneam, nemo est tam parum cogitans, qui dicere velit, & ausit. Non ergo hæc culpa est in excommunicato plusquam venialis: ergo per commissionem illius non fiet quis irregularis. Secus est dicendum, casu quo quis has voces Dominus vobiscum publicè, ac solemni ritu pronunciatet, quia cum tunc exerceret actum Ordinis facti, peccaret mortaliter, & consequenter incurreret irregularitatem. Et hoc solum probat fundamentum pro sententia Maioli adductum. Sic communis fere omnium sententia tenet. Ægidius disput. 14. dub. 7. n. 54. Filliucius tractatu 12. cap. 4. quas. 4. num. 93. Qui tamen solum dicit, esse probabile non incurri irregularitatem, eo quod dicendo Dominus vobiscum non committitur culpa grauis, ex leuitate materiæ ex Suarrio num. 13. Sic Bonacina, Laymann, Bauny supra citati. Præpositus, Raynaudus, Gordonus, & Mercerus, quos affert, & sequitur Diana resolut. 93. cit. Qui ipse, Cornejo, & alij, citant pro hac parte, Henriquez lib. 13. (non 3. vt vterque citat) de excommunicat. cap. 7. §. 2. Sed non benè. Nam in corpore capitis, solum ait, quod excommunicatus, ratione Ordinis facti, aut beneficij, tenetur Horas Canonicas priuatim recitare, absque Dominus vobiscum. Nec quid amplius dicit. In Glossa autem lit. L. dumtaxat ad rem hæc verba habet. Addit Maiol. lib. 5. cap. 21. num. 6. si Sacerdos excommunicat. dicat, Dominus vobiscum, fit irregularis. Sed Nauarrus addit. Hisp. cap. 27. num. 45. negat peccatum esse dicere. Hæc tantum Henriquez. Vnde meritò dixit Bonacina, se non inuenisse id apud Henriquez. Tenent rursus Villalobos tract. 17. difficult. 7. num. 7. Sayrus lib. 2. cap. 3. num. 5. Machado lib. 1. part. 3. tractatu 3. docum. 7. num. 2. Qui etiam citat, sicuti multi alij, pro parte contraria Nauarrum, & Suarium, sed omnes, malè. Palao disp. 2. de Censur. punct. 9. num. 8. Laymann lib. 1. tractatu 5. part. 2. cap. 2. num. 7. & à fortiori Auila, & Hurtadus quas. 13. citati.

QVÆSTIO XV.

An sit permissum Excommunicatis, ire cum alijs in publica processione, aut Litanijs publicis, ad quas populus fidelis, cum Sacerdote cantante, concurrat?

Respondeo tanquam certum: non esse illis id permissum; sed potius prohibitum sub mortali. Quia omnis excommunicatus est priuatus actuali celebratione diuinorum Officiorum, & auditione eorumdem: at sic est, quod sub nomine diuinorum Officiorum, comprehenduntur, omnes sacræ functiones, quæ ab Ecclesia publicè, & solemniter ex institutione Christi, aut eius Sponsæ, fiunt, vt omnes fatentur: ergo cum inter has sacræ functiones, numeranda sit publica processio, etiam Litaniarum, quæ solemnitate consueta Crucis leuata, superpelliciorum, & ordinis procedendi, fit; planè sequitur, quod illi ininteresse sit sub mortali prohibitum excommunicatis. Sic Caietanus in summ. verb. Excommunicatio, prope finem, vers. Illicita, ibi: Communicarent autem si ambo interessent vespere, aut vni Missæ, aut vni processioni, etiam si vnus esset in capite, & alter in cauda processione extense per duo milliaria. Sic ille. Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 2. qui sequendo Caietanum, ita dicit: Non licet huic (excommunicato) ire cum alijs etiam vltimo loco in publica processione, aut in publicis Litanijs, quæ à Sacerdote cantantur: aliàs cessandum est, donec denunciatus expellatur à processione, aut alijs officijs. Hæc Henriquez, & penes

penes ipsum, Nauarrus *cap. 27. num. 176. fine, & n. 163.* (sed malè in hoc ultimo numero) Alcocer, Palac. D. Anton. & Syluest. Sic etiam Suarez *disputatione 12. sect. 2. num. 2.* iuncto *num. 6.* D. Thom. Durand. Gabriel, Adrianus, Conarruias, & alij penes ipsum. Filliucius *loc. cit. quæst. 5. num. 94.* Bonacina *disput. 2. quæst. 2. puncto 3. §. 2. num. 2.* Alterius *lib. 1. disputat. 10. cap. 3.* Llamas *1. part. Meth. cap. 9. §. 6. pag. 113.* Auila *2. part. cap. 6. disput. 9. dub. 7. conclus. 1.* Palao *disputat. 2. puncto 9. num. 6.*

QVÆSTIO XVI.

An etiam sit prohibitum excommunicatis, comitari sacram Eucharistiam, quando ad infirmos defertur?

Affirmat absolutè Palacius, casu tamen, quo non recitentur Psalmi *distinct. 18. quæst. 3. pag. 341.* vt refert, & transit, Henriquez *lib. 13. cap. 7. §. 2. in Glossa lit. N.* Adiungens illi Nauarrum *cap. 27. n. 179.* cum Calderino, hoc ipsum docentes, loquendo, tempore interdicti. Sed certè Nauarrus ibi, solum ait; quod tempore interdicti, non sit prohibitum pulsare campanulam, quando viaticum defertur ad infirmos, & etiam ostendere ipsum in reditu vbi mos est. Calder. *vbi supra memb. 6. col. 19.* partim quia videretur iustum & decorum, *d. cap. Quoniam,* partim, quia non est de actibus prohibitis per interdictum, conspectus S. Sacramenti, nisi in Missa. Hæc tantum meus Nauarrus, vt videas, nil de nostra quæstione agere; licet aliquantulum de concernenti. Non tamen Bonacina *§. 2. cit. num. 9.* vbi ait, posse excommunicatum adorare Eucharistiam, aut etiam illam comitari dum ad infirmos defertur, modo non recitentur Psalmi iuxta Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 2.* & Sayrum *cap. 3. num. 13.* hoc enim modo non dicitur excommunicatus propriè participare in diuinis. Sic Bonacina. Sed malè in hoc quod dicit esse sententiam Henrici *cap. 2. num. 2.* nam ibi, nil de hac quæst. Et in margine *lit. N.* vbi de illa transeuntur agit, solum ait, hoc docere Palacium, ipse verò transit. Vnde Bonacina, Palacium debebat pro sua citare sententia, non Henriquez. Melius posset citare Auilam *2. part. cap. 6. disput. 9. dubio 7. conclus. in fine.* Id expressè cum Palatio docentem, & addentem, tunc progrediendum esse silentio, sine vllis precibus, ne excommunicatus respondeat simul cum reliquis fidelibus.

Sed absolutè omnino respondeo: etiam esse hanc sacram functionem excommunicatis prohibitam. Quia reuera, sub nomine diuinorum Officiorum, quibus interesse est excommunicatis prohibitum, absque dubio comprehenditur. *Primo,* quia fit à Sacerdote solemnè pompa, indictò superpelliceo, & stola, turmq; fidelium comitante. *Secundo,* quia in delatione S. Sacramenti, etiam ad infirmos, semper recitantur Psalmi, vt praxis Ecclesiæ testatur: ergo, adhuc in opinione Palacij, semper remanet talis actio excommunicatis prohibita. Sic expressè Llamas *1. part. Method. cap. 9. §. 6.* ibi: Excommunicatus non potest sacram Eucharistiam comitari, cum processionaliter defertur, etiam ad infirmos: quod quid merito aliqui dixerint: neque ire in processionibus, vbi preces, siue Litanie pro necessitatibus, siue gratiarum actionibus decantantur: quia tales sunt solemnes Ecclesiæ orationes. Sic Llamas.

QVÆSTIO XVII.

An, item sit prohibitum Excommunicatis, Aquam, Oliuas, aut Candelas solemniter benedicere; Epistolam, aut Euangelium solemniter cantare; aut aliam functionem propriam alicuius Ordinis, solemniter, & ex officio exercere?

Respondeo tanquam certum: omnia hæc esse illis sub mortali culpa prohibita. Quia certum est omnia hæc sub diuinis Officiis comprehendi. Quod constat, partim ex iure; partim ex communi sensu Ecclesiæ, & partim ex interpretatione communi Doctorum. Sic omnes. Legantur Suar. *disput. 12. sect. 2. n. 2. & 6.* Alterius *lib. 1. disput. 10. cap. 3.* omnino ex Suar. illo non citato, quod quidem semper ferè facit. Bauny *disput. 7. de excommunicat. quæst. 9. in principio.* Palao *disputat. 1. puncto 9. num. 6.* & alij.

QVÆSTIO XVIII.

An deinde, Excommunicato sit vetitum, sacra concioni interesse?

Respondeo tanquam certum: quod nullo modo. Quia sic habetur *in cap. Responsò, de sentent. excommunicat.* vbi interrogatus Pontifex ab Episcopo Ferrariensi, an ad populum sententiis excommunicationis, & interdicti ligatum, quot hebdomadibus dicere ipse conciones posset? respondit, *sine scrupulo conscientia hoc cum facere posse, cum viderit expedire, dummodo contra formam interdicti, nullum ei diuinum Officium celebretur.* Concio igitur non venit nomine diuinorum Officiorum, quæ excommunicato sunt prohibita; sic omnes. Paludan. *dist. 18. q. 4.* Caiet. *in verb. Excommunicato, §. Illicita.* Sotus *distinct. 22. quæst. 1. artic. 4. col. 8.* D. Anton. *3. part. tit. 24. cap. 70. col. 2.* Summa Confess. *lib. 3. tit. 33. q. 251.* & Nauarrus *cap. 27. n. 36. ad 5.* quos omnes citat ac sequitur Henriquez *lib. 13. cap. 12. num. 3.* Suarez *disputat. 12. sect. 2. num. 3.* Alter. *lib. 1. disputat. 10. cap. 3. vers. Si quis querat.* Vgolinus *tab. 2. cap. 8. §. 3.* Reginaldus *lib. 32. n. 20.* Ægid. *disp. 14. dub. 7. n. 58.* Filliucius *tract. 12. cap. 4. quæst. 2. num. 86.* Bonacina *disput. 2. quæst. 2. punct. 3. §. 2. num. 10.* Bauny *disputat. 7. de excommunicat. quæst. 9. in fine.* Hurtadus *disput. 5. de excomm. diff. 2.* & Cornejo *disput. 10. de excomm. §. 4. dub. 4.* Palao *disput. 2. punct. 9. num. 11.*

QVÆSTIO XIX.

An saltem, sit vetitum ipsis Excommunicatis concionem audientibus, dicere in principio, & in fine concionis, Ave Maria, cum alijs simul?

Respondeo id nullo modo adhuc esse vetitum. Quia cum talis oratio sit priuata & non communis, non datur inter ipsos recitantes communicatio in oratione. Nam licet simul assistant, vnus tamen nullo modo adiuuat alterum ad eandem orationem, sed quisque separatim, seorsim, & priuatim orat. Sic Nauarrus *loc. cit.* Henriquez *loco citato, num. 4. in fine.* Alterius *disputatione 10. cit. capit. 4. vers. Non erit autem.*

QVÆSTIO XX.

An etiam Excommunicati, saltem tolerati, possint, absque mortali, alijs concionari?

Affirmat Sot. *dist. 22. q. 2. art. 4. col. mibi 8.* per hæc verba: Prædicatio autem, vt habetur *can. Episc. 9. de*

de consecr. dist. 1. & lectio quantumcumque sit Theologia, fieri potest coram excommunicato. Quare & Doctor respondere potest discipulo excommunicato interroganti circa lectionem. Ipsi autem excommunicati eosdem actus solemniter exercere non valent in publico, saltem si sint ex illis duabus excommunicatorum speciebus expressis in Concilio Constant. Nam si sunt occulti, & generaliter excommunicati, nullum est peccatum eorum interesse concionibus, & lectionibus. Neque ipsi peccarent, mortaliter saltem, dum ex officio eis eiusmodi munera incumbunt. Ita Sotus. Quem citat, & sequitur Auila 2. p. c. 6. dist. 11. dub. 3. concl. 2.

Sed clarius, distinctius, & certius respondeo. Nullo modo posse excommunicatos toleratos concionari, absque labe mort. casu, quo ipsimet, sponte, & non inuitati, se ingerant ad concionandum; bene tamen casu, quo ab alijs ad concionandum petantur, & inuitentur. Ratio est. Quia in primo casu, ipsi excommunicati, se ingerunt ad communicandum cum alijs fidelibus, quod quidem est illis sub mortali prohibitum. In secundo verò, quando inuitantur ab alijs qui non tenentur vitare eos, tunc nullo modo peccant eorum petitioni correspondentes, atque annuentes, cum hac correspondentia non sit illis prohibita, vt ex dictis supra constat. Sic Nauar. cap. 27. n. 163. vers. Octauò inferitur. Suarez dist. 12. sect. 2. n. 4. Alterius lib. 1. dist. 10. cap. 3. vers. Non licet. Filliuc. tract. 12. cap. 4. quest. 2. n. 86. Bonac. dist. 2. q. 2. puncto 3. §. 2. num. 11. Corneio dist. 10. cit. §. 4. dub. 4. Palao loc. cit. n. 10. Qui omnes, & Sotus etiam, secus omnino dicunt dicendum, loquendo de Excommunicato vitando, & non tolerato ab Ecclesia, quia hic etiam inuitatus, si fortè illicite fieret, non potest sine peccato graui Prædicatoris munere fungi.

QVÆSTIO XXI.

An si Excommunicatus, solemniter, & quasi ex officio, prædicet; non solum mort. peccet, verum etiam fiat irregularis?

Affirmat Nauar. loc. cit. his verbis: Octauò inferitur, quod licet suspensus ab officio prædicandi, celebrando non peccet, nec fiat irregularis secundum Panorm. & communem in d. Clem. cupientes. concionando tamen peccat, & est irregularis secundum opinionem quam sequimur supra cap. 25. num. 141. quod actus prædicandi est lege diuina, vel humana, vel consuetudine, actus peculiariter Diaconatus deputatus: quia licet institutione diuina sit soli Sacerdotio peculiaris, iuxta cap. Adycimus 16. q. 1. lege tamen, & consuetudine humana videtur deputatus Diaconatus, vt tandem Caiet. ubi supra, concludit, quando saltem solemniter vti ex officio suo tanquam Sacerdos prædicat. Hæc Doctus Nauarrus.

Sed probabilius respondeo: Non fieri irregularem. Quia probabilius est, quod actus prædicandi, potius sit actus iurisdictionis, quam ordinis. Quia Christus Dominus, cum dixit *Pasce oues meas*; aut, *Prædicare Euangelium omni creature*, non dedit Apostolis potestatem ordinis, sed iurisdictionis. Non ergo iure diuino, hic actus prædicandi requirit ordinem, sed auctoritatem Pastoris, iuxta illud Apostoli, *Quomodo prædicabunt nisi mittantur?* & Innoc. III. cap. *Excommunicamus* (non *excommunicatus*, vt leges apud Sarrum) §. *Quia vero, de hereticis*. mandat vt excommunicationis vinculo innodentur, qui officium prædicandi publicè, vel priuatim vsurpare præsumperint, nisi à Sede Apostolica, vel Catholico Episcopo loci, licentiam obtinuerit. Igitur cum actus prædicandi non sit actus ordinis, sed iurisdictionis (vnde in neces-

R. P. Leand. de Censuris.

sitate laico etiam committi potest) planè sequitur, quod excommunicatus, qui illum exercet, etiam in casu, quo grauius peccet, non fiat irregularis, nam irregularitas non incurritur ab excommunicato, nisi dum exercet actum ordinis. Sic Suarez, Alterius, Bonacina, & Filliuc. loc. cit.

QVÆSTIO XXII.

An liceat Excommunicato, interesse lectioni sacrae Theologiae, vel Scripturae?

Affirmat Henriquez lib. 13. cap. 12. n. 4. his verbis: Denunciatus non prohibetur audire cum alijs concionem publicam in Ecclesia, quamuis specialiter interdicta. Nec audire publicas lectiones etiam sacras: nec eas discipulis perlegere: quia concio, & lectio non est officium ecclesiasticum, quod & excommunicato & tempore interdicti prohibetur. Hæc ille.

Sed probabilius longè respondeo: Non esse illi licitum lectioni dictæ interesse. Non quidem ex eo quod auditio lectionis sacrae, comprehendatur sub Officio diuino; cum ita non sit; sed ex eo quod sit prohibita ratione communicationis. Nam excommunicato, & communicare, & quantum in ipso est, & communicari, est prohibitum iure, cap. *Illud, de Cler. excomm. ministr.* at sic est, quod hæc communicatio est magna inter humanas, licet diuina non sit: ergo. Sic Filliuc. tr. 12. c. 4. q. 2. n. 87. per hæc verba: Ipsi tamen excommunicati, siue sint vitandi, siue occulti, non possunt absque peccato lectioni interesse. cap. *Illud, de Cler. excomm.* Est enim communicatio quædam. Nec excusat vtilitas spiritualis, vt excusat in concione: nam lectio non ordinatur ad permouendum affectum, vt concio; sed ad intellectum. Et de conceptione ius est expressum in cap. *Responsio cit.* non de lectione. Sic Filliuc. Ex quo patet ad fundamentum quod pro sua sententia haud implicitè nimis, adducit Henriquez. Sic antea Suarez dist. 12. sect. 2. n. 5. Alterius c. 3. cit. vers. *Si quis ulterius, &c.* Palao dist. 2. punct. 9. n. 11. & alij.

QVÆSTIO XXIII.

An Lector excommunicatus vitandus, possit licitè publicas lectiones suis discipulis prælegere?

Affirmare videtur Henriquez, vt denotant eius verba, nuper à nobis pro prima sententia relata.

Sed tanquam certum respondeo: Nec dictum Lectorem posse licitè, publicas Lectiones suis discipulis prælegere: Nec discipulos, lectorem hoc modo excommunicatum, audire. Quia re vera in huiusmodi lectura, & assistentia ad illam, esset mutua communicatio contra prohibitionem Ecclesiæ. cap. *Illud, citato*. Sic Suarez, Alterius, Filliuc. loc. cit. Et ante illos, Sotus (citatus contra se ab Henriquez num. 4. cit. in *Glossa, lit. X.*) in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. col. 8. qui ait, Discipulos si audiant lectorem denunciatum, participare cum illo: nempe in humanis. Palao loc. cit. Qui tamen malè citat Henriquez pro nobis.

QVÆSTIO XXIV.

An Lector non excommunicatus, possit licitè legere publicam lectionem coram multis, casu, quo vnus ex auditoribus sit excommunicatus vitandus?

Negat Auila 2. p. capite 6. disputatione 11. dub. 3. conclusione 28. quem citat, & sequitur Bonacina, disputatione 2. questione 2. puncto 3. §. secundo, L num.

num. 12. dicens, teneri Magistrum, seu Lectorem, in dicto casu, relinquere opus incœptum, ut vitetur excommunicatus vitandus. Ratio eorum est. Quia vetitum est iure fidelibus, communicare cum excommunicato vitando: at sic est, quod omnes, qui conveniunt ad eandem lectionem audiendam, in ea videntur participare; sicuti Missæ auditores participant in ea, & cum Sacerdote, & inter se: ergo. Sic præter citatos DD. tenent quamplurimi Thomistæ apud Auilam *loc. cit.* & apud Henriquez numero 4. *cit. litera Y. Nauarr. cap. 25. n. 56.* & D. Anton. 3. *p. tit. 5. c. 2. §. 10.* Sed ex his certè meus Nau. oppositum sentit *ut infra.*

Sed æquè probabiliter respondeo in eo casu licitè posse legere, unde nec lector, nec condiscipuli tenebuntur cessare à munere suo propter præsentiam excommunicati. Quia re vera, neque humano modo loquendo, propriè communicant cum illo. Neque in hoc est æquiparanda hæc actio cum coassistencia in Missæ, quia ibi auditores Missæ, communicant in Missæ, & cum Sacerdote, & inter se tanquam cooperatores in offerendo sacrificium. Hic verò auditores non communicant cum excommunicato cooperando ad eandem auditionem, cum unusquisque seorsum audiat. Sic Nauarr. *loc. cit.* ab Henrico Henriquez pro opposita parte: ut constat ex his eiusdem Doctoris verbis: *Peccat* item qui ad Scholas admittit excommunicatos, aut pravis moribus vtentes, iuxta mentem S. Anton. *in d. §. 10.* quod non videtur verum, quoad excommunicatos, nisi essent excommunicati cum participantibus, expresso Doctore, iuxta *cap. Statuimus. cap. constitutionem. cap. Presenti. de sentent. excomm lib. 6.* nec quoad prava exercentes, si Doctor non habet iurisdictionem ad eiciendos eos à Scholis, quam communiter hodie Doctores in magnis Vniuersitatibus non habent: quidquid *in authent. habita. C. ne fil. pro patr. statuatur;* licet præcepto correctionis ad id procurandum plusquam alij teneri posset. Sic Nauarr. Henric. *loc. cit.* Suarez *disput. 12. sect. 2. n. 5.* Alterius *lib. 1. disput. 10. cap. 3. in fine.* Sayrus *lib. 2. cap. 3. num. 14.* Filliuc. *loc. cit. num. 87.* Ægidius *disput. 14. dub. 7. n. 58.* Et ante eos Sotus *disput. 22. q. 1. art. 8. col. 8.* Palac. *disput. 18. qu. 3. pag. 341.* & alij. Quibus tandem adhæret Palao *loc. cit. n. 13.*

QVÆSTIO XXV.

An etiam sit licitum Doctori, respondere Discipulo excommunicato interroganti circa lectionem?

Affirmat expressè Sotus, ut vidimus supra *qu. 18.* Non Henriquez ut inaduertenter scripsit Bonacina *infra.*

Sed oppositum omninò respondeo dicendum: Non esse illi licitum: (nisi aliàs interrogatio esset talis, ut responsio posset ad vilitatem animæ, & conuersionem eius ordinari) quia illa communicatio iam esset iudiuidua & particularis, ac mutua, quæ quidem à iure prohibita est; nisi in aliquibus casibus ab ipso expressis, *ut infra.* Sic Suarez & Alterius *loc. cit.* Bonac. *n. 12. vers. Addit Henriquez.* Auila *2. p. c. 6. disput. 11. dub. 3. concl. 7. & 8.* & alij.

QVÆSTIO XXVI.

An Magister excommunicatus toleratus, possit lectionem publicam, ad quam ex officio tenetur, facere?

Respondeo tanquam certum: Posse talem lectionem suis Discipulis perlegere: & hi illum audire, cum illoque communicare, si aliàs per alium

non posset satisfacere suo muneri. Quia tunc bonum commune, & vtilitas publica excusat illum à peccato. Sic Suarez, Alterius, Filliucius & Bonac. *loc. cit. Palao disput. 2. punct. 9. n. 10.* & alij.

QVÆSTIO XXVII.

An omni Excommunicato sit prohibitum sub mortali, interesse Missæ; aut Sacerdoti illam dicenti inferuire?

Respondeo tanquam certum: Esse illi prohibitum; & sub mortali. Primum constat. Tum quia sic expressè habetur *in cap. Illud. de Cler. excomm. ministrante. & cap. Is qui. de sent. excomm. in 6. & cap. Episcoporum. de privilegijs.* Tum etiam: quia omnis excommunicatus generatim priuatur omni communicatione fidelium, *cap. Nihil. & cap. Engeltrudam.* cum alijs, *q. 1.* at sic est, quod vna ex præcipuis communicationibus, & maximè in sacris, inter fideles, est in eo quod ad sacrificium Missæ pergendum conueniant: ergo.

Secundum etiam patet. Quia transgressio huius prohibitionis est grauis, cum sit de materia graui, & circa materiam valdè sacram, ergo de se, & ex genere suo erit mortalis. Sic docent omnes Doctores. Legantur Henriquez *lib. 13. cap. 7. n. 2.* Suarez *disput. 12. sect. 1.* Alterius *lib. 1. disput. 10. cap. 2.* Filliuc. *tractatu 12. cap. 4. quest. 3. n. 88.* Bonac. *disput. 2. q. 2. punct. 3. §. 1.* Ægidius *disput. 14. dub. 7.* Bauny *disput. 7. de excomm. quest. 10.* Luyfius *lib. 2. de Censur. disput. 11. dub. 1.* Palao *puncto 9. cit. n. 2.* & alij.

QVÆSTIO XXVIII.

An saltem, sit licitum excommunicato occulto, seu tolerato, inferuire Sacerdoti non excommunicato volenti Missam ex necessitate celebrare, casu, quo non sit alius Minister, qui inferuiat?

Respondeo tunc esse licitum ei, si inducatur à Sacerdote, ut sibi ministret. Ratio est. Quia Sacerdos licitè potest inducere talem excommunicatum toleratum, (secus, si non toleratus foret) ut sibi ministret in sacrificio Missæ, cum post Concil. Constant. non teneatur eius commercium cauere, quousque sit denunciatus, &c. & aliàs id faciat ex causa rationabili: ergo etiam excommunicatus ab eo inuitatus poterit licitè eidem sacrificium offerenti inferuire. Sic Suarez, Alterius, & Filliuc. Luyfius, Palao *loco citato.* Bonacina *loco citato, numero 3.* Henriquez *libro 13. capite 7. numero 2.* sed malè, quia ibi nec verbum de hac quæstione habet.

QVÆSTIO XXIX.

An Excommunicatus quilibet, peccet mortaliter, non audiendo Missam in die Festo?

Affirmant nonnulli apud Azorium, *vbi infra,* existimantes denuò peccare mortaliter excommunicatum abstinentem se ab auditione Missæ in die Festo.

Sed tanquam certum respondeo, sicut iam semel aliàs respondi, Nullo modo peccare de nouo Missam non audiendo. Quia nemo obligatur ad id quod sine peccato facere nequit: & qui est excommunicatus nequit sine peccato Missæ assistere: ergo. Sic Azor. *1. p. libro 7. cap. 7. quest. 1.* Angel. Syluester, Nauarr. Suarez, Henriquez, Reginaldus, Fagundez, Bonacina, Scottia, Hurtad, Grassius, Filliuc. Layman, Trullench,

Trullench, & alij quos retuli parte 3. tract. 2. disp. 2. q. 4. Quod cum iisdem authoribus, verum existimaui, etiam casu quo quis excommunicationem sua contraxerit culpa. Legatur etiam Alterius lib. 1. de Censur. disp. 10. cap. 2. vers. Quæret quis.

QVÆSTIO XXX.

An saltem peccet mortaliter excommunicatus, qui non procurat absolutionem à Censura, ut Missam in festo audiat?

Affirmant Nuñus 3. p. q. 83. art. 6. post 2. dubium. versu. Dubium tamen, & alij recentiores.

Sed probabilius respondeo, Adhuc non peccare in hoc casu contra præceptum audiendi in festo Missam. Quia hoc præceptum solum obligat eos, qui non sunt impediti, at excommunicati sunt impediti ab Ecclesia participare in diuinis: ergo. Sic Bonac. de Censur. disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 1. num. 4. & penes ipsum Nauarr. Henriq. Suarez, Auila, Sayrus, Hugolin. & Ægidius, & alij quamplurimi quos pro eadem opinione citauimus 3. part. disput. 2. cit. quest. 5. Quibus addi potest Palao punct. 9. cit. n. 3. & alij.

QVÆSTIO XXXI.

An Excommunicatus audiens Missam, incurrat aliquam pœnam?

Respondeo tanquam certum: Nullam incurrere. Primò, Quia in iure nulla est lata pœna contra huiusmodi excommunicatum audientem Missam. Secundò, probatur. Nam in primis non incurrit irregularitatem, cum actus assistendi Missæ, non sit actus Ordinis. Nec incurrit excommunicationem minorem, (quidquid velit Palao infra citand.) quia hæc solum est imposita fidelibus communicantibus cum excommunicato, non verò ipsi excommunicato communicante cum fidelibus: ergo, &c. Sic expressè Corneio disp. 10. de excomm. §. 4. dub. 2. quest. ultimo. Et ex illo Diana parte 5. tract. 9. resol. 95. Et ante ipsos Suarez disp. 12. sect. 1. n. 4. Bonac. disp. 2. q. 2. puncto 3. §. 1. n. 6. Filliuc. tract. 12. c. 4. q. 6. n. 97. Palao disput. 2. puncto 9. num. 4. & alij.

QVÆSTIO XXXII.

An saltem, excommunicatus, qui non solum assistit Missæ, sed etiam auctor est, & causa, ut Missa coram ipso celebretur, incurrat irregularitatem?

Negat adhuc in hoc casu incurrere irregularitatem, Ioan. Andreas, vt refert Panormitan. in cap. Tanta. de excessib. Pralator. cuius sententiam, in rigore iuris fortè posse defendi, eo quod nullo iure satis probatur latam esse huiusmodi irregularitatem, ait Suarez loco nuper cit.

Sed probabilius multò longè respondeo: In dicto casu, incurrere excommunicatum irregularitatem, saltem si sit Sacerdos. Quia longè multò probabilius est talem pœnam esse latam contra prædictum in iure, cap. Illud. de Cler. excomm. ministrante. Et ratio est, Quia qui auctor est, vt coram ipso Missa celebretur, æquiparatur illi, qui Missam per seipsum celebrat: at sic est, quod excommunicatus qui Missam celebrat, incurrit irregularitatem: ergo etiam incurret illam, is qui auctor est, & causa vt alter celebret. Sic Couar. in cap. Alma mater. 1. p. §. 6. & penes illum Glossa celebris in Clem. 2. verb. celebrari. de priuileg. Panormit. in d. cap. Illud. numero 8. Francus in cap. 1. de re iudi. R. P. Leand. de Censuris.

cata in 6. col. 3. Villadiego de Irregular. capite 2. col. 3. Raue. in d. Clem. 2. & ibi Cardin. num. 11. Imola numero 9. Guillelm. Bonifac. Hostiens. & alij. Suarez etiam loc. cit. num. 5. Bonac. num. 7. & Filliucius numero 97. cit. Et ante hos Nauarr. capite 27. num. 244. Palao etiam, numero 4. cit. Sayrus libro 2. thesauri capite 3. numero 14. Vgolinus tab. 2. capite 8. §. 3. numero 3. & alij.

QVÆSTIO XXXIII.

An, non solum Sacerdos, sed quilibet alius excommunicatus, faciens coram se celebrare, incurrat irregularitatem?

Affirmare videntur, cum absolute, & sine distinctione loquantur, Glossa, Panorm. & Couar. loc. cit. & expressius Doctiss. Nauarr. cum expressè exemplum, non solum in Pralato, verum etiam in Domino, apponat, sic dicendo: Dixi, Aut audit auctorando, ad includendum Prælatum, aut Dominum, qui ligatus aliqua Censura, coram se celebrare facit aliquem, siue sit ligatus ea, siue non, aut aliquem ligatum, licet ipse non sit ligatus, iuxta Glos. singul. in Clem. 2. de priuileg. verb. celebrare, commendatam per plurimos. Hæc ille.

Sed mitius respondeo, Solum incurrere Sacerdotem excommunicatum facientem coram se celebrare; non alium quemlibet non Sacerdotem. Ratio est. Quia, vt benè Suarez, si incipiamus textum in illo cap. Illud. sup. cit. solum loquitur de Episcopo excommunicato, qui coram se fecit celebrare: Si verò consideremus rationem fundamentalem huius irregularitatis, ea est, quod is, qui facit coram se celebrare, mortaliter se gerit, ac si ipse celebraret: at verò solus Sacerdos celebrans incurrit irregularitatem: ergo etiam solus Sacerdos faciens coram se celebrare, illam incurret. Denique cum pœnæ ex suo genere restringendæ sint, multò magis hæc, quæ obcurissimè ex iure colligitur. Hæc Suarez, & post illum Bonac. & Filliucius loc. cit. Vgolinus etiam tab. 2. capite 8. §. 3. num. 3. Sayrus lib. 2. cap. 3. numero 15. Palao disputat. 2. puncto 9. numero 4.

QVÆSTIO XXXIV.

An si Excommunicatus admonitus à celebrante, vt ab Ecclesia exeat, nolit exire, incurrat nouam excommunicationem?

Respondeo tanquam certum: Incurrere nouam excommunicationem & reseruatam Papæ. Quia sic decreuit Clemens V. in Concil. Viennensi, vt refertur in Clemen. Gravis. de sentent. excomm. his verbis: Qui excommunicati publicè, aut interdicti, de Ecclesijs, dum in ipsis Missarum aguntur solennia à celebrantibus moniti vt exeat, prohibere: Necnon excommunicatos publicè, & interdictos, qui in ipsis ecclesijs nominatim à celebrantibus vt exeat, moniti, remanere præsumpserint: excommunicationis sententia (à qua per Sedem dumtaxat Apostolicam possint absolui) sacro approbante Concilio, innodamus. Hæc in dicto Concilio Clemens. Et cum eo omnes Doctores. Glossa in d. Clem. in sum. Suarez disp. 12. sect. 1. num. 11. Qui addunt, quod in casu, quo ipse excommunicatus monitus noluit de Ecclesia exire, debeat ipse Sacerdos realiter extrahere absque vlla iniuria, ab Ecclesia: & si non possit, debeat vocare præfentes in auxilium. Bonacina disputatione 2. de Censuris, questione 2. puncto 3. §. 1. numero 8. Qui addit tamen & benè, eadem supra dicta Censura affici illum, qui prohibet, quominus publicè excommunicati, vel interdicti de Ecclesia exeat,

eo tempore quo Missa celebratur, si admoniti fuerint à celebrantibus exire. Quia id constat ex verbis adductis nuper, ex Clement. *Gravis*.

QVÆSTIO XXXV.

An sit licitum Sacerdoti prosequi Missam, si illi adsit excommunicatus toleratus, seu non vitandus?

Respondeo tanquam certum: esse illi licitum. Quia post Concil. Constantiense nullus tenetur vitare excommunicatum toleratum. Sic communis. Legantur Suarez *disp. 12. sect. 1. num. 11.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. n. 2. & cap. 10. num. 4.* (non 14. vt leges apud Bonacinam) Sayrus *lib. 2. cap. 3. num. 19. & 20.* Vgolin. *tab. 2. cap. 8. §. 4.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 1. num. 11.* & alij mox citandi.

QVÆSTIO XXXVI.

An etiam sit licitum Sacerdoti prosequi Officium diuinum, Benedictionem oliuarum, & similes sacras actiones, dum ibi adest excommunicatus vitandus, & non toleratus, & non vult de Ecclesia exire; nec ab illa sine periculo expelli potest?

Respondeo tanquam certum: Non esse illi licitum prosequi dictas actiones sacras; sed debere inchoatam relinquere. Quia grauius præceptum est illud, de euitando excommunicato non tolerato; quam illud, de perficiendo in Ecclesia Officio diuino, Benedictione solemnī, & simili sacra actione: ergo. Sic omnes Doctores: præcipuè citati: & mox citandi, inter quos Henriquez *cap. 7. n. 2. cit.* Sic dicens: Non licet huic ire cum alijs etiam vltimo loco in publica Processione, aut in publicis Litanijs, quæ à Sacerdote cantantur: aliàs cessandum est donec denunciatus expellatur à Processione, aut alijs Officijs. Sic ille. Auila 2. parte capite 6. *disputatione 9. dub. 8. concl. 2.*

QVÆSTIO XXXVII.

An etiam teneatur Sacerdos relinquere Missam inceptam, casu, quo Canonem non inchoauerit, si aduertat ibi adeste excommunicatum vitandum, & non possit illum expellere de Ecclesia sine periculo?

Respondeo tanquam certum: etiam teneri Missam inchoatam relinquere, casu quo Canonem non inchoauerit. Quia certum est, tunc potiùs teneri Sacerdotem Missam inchoatam relinquere, quam illam coram excommunicato perficere. Id namque clarè colligitur ex Clementina *Gravis. cit.* ibi: *ex quo frequenter contingit, quod non sine Dei offensa Clerique, ac populi scandalo, ipsa Missarum solennia remanent inexplata.* Sic communiter omnes Doctores, præcipuè Glossa *in d. Clem. verb. Inexplata.* Ita dicens: Debet enim Sacerdos dimittere Officium Missæ propter præsentiam excommunicati, nisi iam inceperit Canonem Missæ. De quo scripsi post modernos, *cod. tit. capite Nuper.* & facit 7. *quest. 1. Illud. & cap. Nihil, &c.* Sic Glossa. Suarez *disp. 12. sect. 1. numero 11.* Bonacina *disputatione 2. questione 2. puncto 3. §. 1. num. 13.* Diana parte 5. *tractatu 9. resolut. 92.* Auila loco citato, dicens, in hoc omnes conuenire.

Palao loco citato, numero 5.

& alij.

QVÆSTIO XXXVIII.

An, item debeat Sacerdos relinquere Missam inceptam, si excommunicatus vitandus intret in Ecclesiam postquam ipse Sacerdos inchoauit Canonem, non tamen Consecrationem?

Negat Bonac. *loc. nuper cit.* his verbis: Imò aliqui Doctores existimant Sacerdotem non debere omittere sacrificium, quando excommunicatus vitandus aduenit, vel aduertitur aduenisse, tunc temporis, quo inchoatus est Canon Missæ ab ijs verbis: *Te igitur Clementissime Pater.* Ita Suarez *disp. 12. sect. 1.* Henriquez *libro 13. cap. 10. n. 4.* Reginald. *n. 71.* & alij, contra Sayrum *loc. cit. n. 19.* quorum sententia mihi videtur satis probabilis, eo quod ab ijs verbis videatur aliqua ratione inchoata consecratio: Sacerdos autem non debet sacrificium omittere, si inchoata consecratione aduertit excommunicatum adesse, sed debet prosequi vsque ad summptionem, qua perfecta poterit se in Sacristiam, vel in alium locum recipere, ibique reliquas Orationes persolvere. Huc vsque Bonacina. Sed ex Doctoribus pro se adductis, Henriquez, non benè ab illo citatur, *vt infra.* Suarez verò, benè; sed non omninò. Nam hic post relatas contrarias sententias, clarè faretur, rem esse vtrinque dubiam, & vtrinque probabilem, ideoque liberum esse Sacerdoti, quam voluerit partem, eligere: tutius tamen videri, iuxta D. Thomæ sententiam, si nondum fuerit cœpta consecratio, et si Canon sit inceptus, Missam omittere.

Possunt etiam pro hac sententia citari Glossa *in d. Clem. Gravis.* & cum alijs, Nauarr. *in sum. cap. 27. n. 33.* Vbi sic ait: Nonò, quod excommunicato ingrediente Ecclesiam ad orandum, debent exire, qui sunt intra eam; aut rogatu, vel vi eum cogere egredi; alioqui cessare ab Officijs diuinis, etiam Missæ cœptæ; si nondum inceptus est Canon, id est, *Te igitur.* Nam si esset cœptus, perficienda est ad finem vsque, cum vno tantum ministro, sumendo etiam Sacramentum. Hostiens. *in sum. de sent. excomm. §. Et qua sit poena. vers. Sed nunquid. iuxta Clem. Gravis. adiuncta Glossa recep. de sentent. excomm. & Innoc. in d. cap. Nuper. S. Thomas & comm. in 4. dist. 18.* Huc vsque Nauarr. Quibus adhuc addi possunt Machado *libro 1. parte 3. tractatu 3. docum. 8. num. 2.* Alterius *tom. 1. lib. 1. disputatione 12. capite 5. col. 2. vers. Incepto verò Canone.* Et antea Armilla *verb. excommunicatio. n. 39.* his verbis: si autem incepta Missa intrat (*excommunicatus*) & est occultus, Sacerdos non debet Missam dimittere. *cap. Nihil. 7. quest. 1.* Si publicus, Sacerdos publicè eum moneat, qui si nolit exire, vel expelli non possit commodè, & Canonem Sacerdos non inchoauit antequam eum viderit, dimittatur Missa. arg. In Canon. *Omnia. 14. quest. 1.* Et Canon incipit ibi: *Te igitur, &c.* secundum Arch. *de consecrat. d. 2. c. de hymnis.* Secundum autem Innoc. incipit à consecratione. Quod si inceptus Canonem, sequatur vsque ad summptionem Sacramenti. &c. Ita ille.

Affirmant verò contra alij, existimantes, debere Sacerdotem relinquere Missam inceptam, etiam si Canon sit inceptus, dummodo consecratio inchoata non sit, Sayrus *lib. 2. de Censur. cap. 3. n. 19.* & Corneio *disp. 10. de excomm. §. 4. dub. 2. vers. Respondetur, quod si Missa, in fine, vbi absolute ait; quod si nondum sit incepta consecratio, omissenda est prorsus Missa, si verò incepta sit, perficienda est solum vsque ad specierum summptionem.* Potest etiam citari pro hac parte, ex eo quod in illam valdè inclinēt, Sotus *in 4. distinctione 22. questione 1. articulo 4. versiculo Hic autem. post 2. conclusionem.* Vbi interroganti, quid

quid sit faciendum casu quo dum Sacerdos celebrat, excommunicatus vitandus Ecclesiam ingrederetur? Et respondet: Cessandum esse quo vsque exeat, quod si exire noluerit, expellatur, sine scandalo tamen, & percussione. Si autem id fieri non potuerit, & Canon non fuerit inceptus, cessandum omnino. Imò forsan, vt Innocent. insinuat super *cap. Nuper. nisi Consecratio incepta fuerit, cessandum est, quia illic incipit sacrificium. Facta autem Consecratione necesse est, vsque ad sumptionem procedere: quia strictius præceptum est integritatis Sacramenti, quàm excommunicatos excludere. Sic Sotus, quem citat, sed non ita clarè, & sequitur Vasquez *dub. 8. de excomm. vers. Secundo: Non licet.* Citat etiam Suarius pro hac sententia Innocentium in *capite Nuper.* & Nauarrum, & licet non citet vbi id doceat, citant alij, nempe *c. 16. de Oratione num. 60.* Sed certè ex his duobus authoribus, Nauarrus firmiter adhæret sententiæ negatiuæ, non solum in *Manuali cap. 27. n. 33. citato: sed etiam cap. 16. de Oratione citato num. 59.* quamuis verum sit quod *num. 60.* aliquantulum stet pro hac parte, & pro illa adducat Innocentium. Tenet tamen expresse hanc partem Auila *2. parte cap. 6. disp. 9. dub. 8. concl. 2.* Vbi etiam citat Sotum & Nauarrum *loc. cit.* & Armillam. *verb. excommunicatio. numero 39.* Sed certè Armilla primam potius sequitur sententiam, vt vidimus.*

Ego autem in hac quæstione resp. deo quod quamuis vtraque sententia, sit satis probabilis, & ideo quamlibet illarum possit Sacerdos, in casu contingenti, sequi; nihilominus tamen adhuc probabilior mihi est sententia Henrici dicentis, teneri Sacerdotem, in casu nostræ quæstionis, relinquere Missam, etiam inchoato Canone, si nondum cepit proferre illa verba, *Qui pridie quam pateretur:* lecus verò si iam hæc verba inceptit dicere; quia tunc, etiam si nondum sit inchoata formaliter consecratio, tenetur Missam proficere vsque ad sumptionem vtriusque speciei. Sic per hæc verba Henriquez *libro 13. capite 10. numero 4.* Si ante illa Canonis verba, *Qui pridie quam pateretur,* intret denunciatus ad Missam ceptam, & rogatus exire nolit, nec excludi possit sine violento tumultu: debet dimittere ceptam Missam. Nec est periculum scandali apud assistentes, si rationem reddat, id fieri ne participet cum excommunicato. Dum quidam negant cepto Canone proficere Missam, interpretandi sunt de Canone, *Te igitur.* At si iam cepit dicere, *Qui pridie,* tenetur proficere. Quia, quod tam prope consecrationem est, reputatur incipere consecratio, quæ pertinet ad substantiam Missæ. Quo posito, si rogatus denunciatus, exire nolit, exire debent alij fideles, relicto Sacerdote, etiam si esset dies festus, nec sit alia Missa, cuius auditione possint implere præceptum. Sacerdos verò cum vnico Ministro proficatur Missam, vsque ad consumptionem vtriusque speciei. Deinde iterum moneat exire, & recurrat ad auxilium brachij specularis: sed eo nolente, omittat postremas orationes, vel eas dicat in sacristia. Illæ enim Orationes ab Ecclesia institutæ, non pertinent ad substantiam Missæ iam perfectæ: & arctius est præceptum de Missa integra perficienda cepto Canone, quam humanum de vitando excommunicato. Huc vsque Henriquez. Ex cuius verbis constat, non benè citari, vt diximus, à Bonacina pro sua sententia; cum mediam inter relatas, sequatur. Cui adde Filliucium *tractatu 12. capite 4. quæstione 3. vers. Dices. numero 90.* & Alterium *loco citato,* dicentem hanc sententiam esse valdè probabilem. Omnium tamen Doctorum concors est sententia, quod si inchoata sit consecratio, & communicatus rogatus, aut alio modo, nolit exire de Ecclesia non solum possit, verum & debeat Sacerdos Missam vsque ad sumptionem vtriusque speciei perficere, quia de perficiendo sacrificio

R.P. Leand. de Censuris.

incepto extat arctius præceptum, quàm de non communicando cum excommunicato.

QVÆSTIO XXXIX.

An liceat simul cum excommunicato vitando, audire eandem Missam?

Affirmat licet cum timore, Durandus in *4. distinctione 18. quæstione 5. numero 7.* Quia sentit, hanc in rigore non esse communicationem: Nam si participatio in diuinis (verba sunt Durandi) correspondeat proportionabiliter participationi in humanis: celebrans enim cum audiente participat, & è conuerso: sed sicut duo, quorum vnus est excommunicatus, & alius non, si salutentur simul à Titio non excommunicato, non propter hoc dicerentur inter se communicare, sed solum cum Titio: sic, vt videtur, si excommunicatus, & non excommunicatus simul audiant diuina ab eodem Præsbytero, non oportet propter hoc: quod participant inter se, sed solum cum Præsbytero. Et confirmatur: quia si in die Paschæ veniant ad perceptionem Eucharistiæ duo, vnus excommunicatus, & alius non excommunicatus, & Præsbyter fatuus vtrique ministraret Eucharistiæ, nunquid diceretur propter hoc, quod paracianus non excommunicatus participauit in perceptione Eucharistiæ cum illo excommunicato, cuius præsentia fortè displicet? Non videtur, nisi Ecclesia alium modum participandi cum excommunicatis determinauerit circa diuina, quàm circa humana, quod non memini me legisse. Hæc, & acutè satis, Durandus.

Sed oppositum respondeo dicendum, nempe, non licere cum excommunicato vitando, simul eandem Missam audire. Quia, iuxta communem vsum & sensum Ecclesiæ, hæc coniunctio fidelium ad idem sacrificium suo modo offerendum, vel ad eandem mensam spirituales, est quædam exterior significatio mutua vnionis & coniunctionis in eodem corpore à quo præcisus est excommunicatus: & ideo illa communicatio est, inter alias, prohibita, ex vi Censuræ excommunicationis. Sic omnino Suarez *disp. 12. sect. 1. numero 16. Palud. dist. 18. quæst. 6. Sotus dist. 22. qu. 1. artic. 6. Henriquez libro 13. capite 7. numero 2. Syluest. excommunicatio 5. num. 6. Ledesma quæst. 25. artic. 1. Caiet. verb. excommunicatio 5. Nauar. in sum. capite 27. numero 19. cum Innoc. in capite Nuper. de sententia excommunicationis. Bonacina disput. 2. quæst. 2. puncto 3. §. 1. num. 9. Filliucius tract. 22. capite 4. quæst. 3. n. 90. in fine. Egidius disp. 14. de Censuris, cap. 7. numero 52. Vasquez dub. 8. de Censuris. vers. Secundo non licet. Luylius libro 2. de Censuris, disput. 11. dub. 1. vers. Rursus. Alterius tom. 1. lib. 1. disputat. 12. capite 5. col. 6. vers. Contraria tamen sententia. Machadus lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 8. numero 3. Villalob. tractatu 17. diff. 7. numero 11. Corneio disputatione 10. §. 4. dub. 4. Auila part. 2. capite 6. disput. 9. dub. 7. concl. 1. Vbi per errorem Typographi ait; Durandum docere, quod audire Missam semel cum excommunicato, non sit communicare cum illo. Durandus enim non dicit, *semel, sed simul.* Tenent & alij communiter. Imò & ipse Durandus, non audet ab hac communi nostra sententia discedere. Sic enim proficere *loc. cit. Quia in talibus non sunt relaxanda habens in elusionem interdictionis Ecclesiæ, ideo nemini consulerem, quod audires diuina, præsentate excommunicato ad audiendum.* Hæc Durandus. Conueniunt ergo Doctores, quod peccet saltem venialiter & incurrat excommunicationem minorem, qui simul cum excommunicato vitando audit eandem Missam. Difficultas ergo solum manet; An peccet mortaliter. Pro qua soluenda, sit*

QVÆSTIO XL.

An non solum peccet venialiter, sed etiam mortaliter, qui audit simul cum excommunicato vitando, eandem Missam?

Affirmant communiter Doctores, inter quos expressè Bonacina *loc. cit.* & quamvis non ita clarè. Henriq. Filliuc. Machad. & alij communiter.

Consonant his Doctoribus alij, docentes, prædictum coaudientem Missam cum excommunicato vitando, peccare quidem mortaliter ex se, & incurrere excommunicationem minorem: posse tamen excusari à mortali, (licet non à veniali, & excommunicatione minori) si aliqua necessitate, aut pietate compulsus, sine vlla cooperatione, & sine contemptu, aut scandalo, simul cum excommunicato vitando, audiat eandem Missam. Sic docent Corneio *dub. 4. cit.* & Mercerus *in 3. p. q. 21. dub. 6.* quem citat, & sequi videtur Diana *part. 5. tract. 9. resol. 92.* Vbi ex illo nota, prohiberi ne quis simul cum excommunicato audiat Missam eandem. Sed quia hæc cōmunio eorum, qui simul Missam eandem audiunt, est minima inter eas, quæ respectu talis rei esse possunt, non habet peculiarem pœnam impositam, præter excommunicationem minorem, poteritque à mortali excusari, si careat inductione & cooperatione, & fiat absque contemptu & scandalo, ex necessitate, aut pietate. Hæc ex Mercero, Diana.

Sed sanè æque probabiliter respondeo, Ex se, & ex suo genere solum peccare venialiter, & incurrere pœnam excommunicationis minoris, coaudientem eandem Missam (aut alia officia diuina; cum omnium sit eadem ratio, apud omnes) cum excommunicato vitando. Quia cum hæc communicatio coaudientium eandem Missam absolutè, & secundum se, sit minima omnium, quæ esse possunt, respectu talis rei, vt constat ex rationibus, quas pro probanda sua sententia adducit Durandus, vt vidimus quæst. antecedenti, quæ admissus hanc nostram, haud leuiter probant: ergo.

Notanter dixi *Ex se, aut ex suo genere*, peccare solum venialiter. Quia posset certè mortaliter, si suo facto aliquam circumstantiam grauem adiungeret; qualis esset, si non excommunicatus inuitaret excommunicatum ad eandem Missam audiendam; aut è conuerso, si excommunicatus inuitaret non excommunicatum ad idem, & consentiret illi; & similiter si non excommunicatus coassisteret eidem Missæ cum excommunicato, cum scandalo fidelium; aut id faceret ex contemptu: quia in his casibus, non solum venialiter, verum etiam mortaliter peccaret coaudiens Missam eandem cum excommunicato vitando, & minorem excommunicationem etiam incurreret. Sic explicatam nostram sententiam, tenet absque dubio Suarez *disp. 12. sect. 2. in fine*, quatenus ait, quod fortassis possit à mortali culpa excusari communicatio coaudientium eandem Missam, si fiat sine vlla inductione, vel cooperatione, & sine contemptu & scandalo, & præsertim, si aliqua necessitate, vel pietatis specie fiat. Hæc Suarez. Vnde pro hac nostra sententia absolutè & meritò, citatur à Machado *docum. 8. cit. n. 3.* his verbis: y Suarez siente que no es peccado mortal, quando no ay escandalo, menosprecio ò cooperacion con el descomulgado. Ita Machad. Qui & citat Mercerum etiam. Sed non ita benè, vt ex eius verbis nuper ex Diana relatis, vidimus. Melius posset citare Alterium *tom. 1. lib. 1. disp. 12. cap. 5. in fine.* Sic dicentem: Hæc autem communicatio coaudientium, eandem Missam est infima in ordine ad alias, quæ contingere possunt in eodem genere, & idcirco nulla alia pœna imposita est contra

illos, nisi quod ex tali communicatione incurritur excommunicatio minor, & aliquando potest accidere sine peccato mortali, si fiat sine vlla cooperatione, & sine contemptu & scandalo; maximè, si aliqua necessitas, vel rationabilis causa occurrat. Sic ille.

QVÆSTIO XLI.

An, Non excommunicatus participet cum excommunicato vitando in diuinis, & consequenter peccet, & incurrat excommunicationem minorem, etiam casu, quo hic in eadem Ecclesia audiat aliam Missam, quam non excommunicatus audit?

Respondeo tanquam certū: Quod nullo modo, in hoc casu, participet in diuinis non cōmunicatus cum excommunicato vitando, & consequenter nec peccet, nec incurrat excommunicationem vllam. Sic omnes. Nauarr. *de oratione cap. 22. num. 8.* sic dicens: Admonemus 4. quod quamvis liceat orare, & audire Missam in Ecclesia, transeunte per illam excommunicato, & manente illo, & orante, & aliam Missam audiente in alia eius parte ex mente Innoc. communiter recepti in cap. *Nuper de sent. excomm.* non tamen licet cum eo audire vnam Missam, vel aliam horam quidquid dicat Durandus, &c. Sic Nauarr. Henriq. *lib. 13. cap. 7. num. 2.* illis verbis: Non tamen participat (nempe, in diuinis) si denunciatus adsit ad templi angulum non attendens ad officia, aut si in alia Cappella, aut distanti Altari audiret. Vgolinus *tab. 2. c. 8. §. 2. num. 3.* Valquez *cap. 8. de excomm. vers. Secundò non licet.* Suarez *disp. 12. sect. 1. in fine.* per hæc verba: Oporteret autem, vt omnes aduertunt, vt excommunicatus adsit formaliter (vt sic dicam) ad audiendam eandem Missam: nam licet ibi, vel propè, adsit aliud agens, non propterea communicabitur cum illo. Et idem est, si in eadem Ecclesia audiat aliam Missam, quia tunc cessat supra dicta ratio: quod non solum procedit inter audientes, sed etiam inter Sacerdotem dicentem, & excommunicatum: nam licet excommunicatus in vno Altari eiusdem Ecclesiæ Missam audiat, non propterea communicabit cum illo Sacerdos, qui eodem tempore in alio loco eiusdem Ecclesiæ Missam dixerit. Hæc Suarez, Filliuc. *tract. 12. c. 4. quæst. 3. num. 90.* Auila *2. part. cap. 6. disp. 9. dub. 7. concl. 1. vers. Primo.* Sotus *in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. §. Sed vtrum.* Agidius *disp. 14. c. 7. vers. Nota primo.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 1. num. 16.* Qui benè cum alijs docet, & constat ex nunc dictis, quod minimè teneatur Sacerdos, aut alij audientes, Missam relinquere, ex eo quod excommunicatus vitandus ingrediatur Ecclesiam, non vt ibi Missam audiat, vel diuina Officia, sed titulo transeundi per Ecclesiam, vel confugiendi ad illam securitatis causa, vel seorsim, & priuatim orandi, &c. Quia in hoc casu, nec Sacerdos, nec alij astantes dicuntur communicare cum excommunicato, cum hic non adsit formaliter ad audiendam eandem Missam, vel diuina Officia.

QVÆSTIO XLII.

An sit licitum Non excommunicato, sumere Eucharistiam in eadem Missa ab eodem Sacerdote, simul cum Excommunicato vitando?

Affirmat Durandus, vt constat ex eiusdemmet verbis, à nobis relatis *supra quæst. 39.* Quia isti non videntur inter se communicare aliquo modo: ergo non est prohibitum non excommunicato, in eadem

eadem Missa ab eodem Sacerdote Eucharistiam simul cum excommunicato sumere. Huic sententiæ adhæret, ni fallor, Petrus de Soto *lect. de excommun. fol. 222. pag. 2.* cum hæc verba scribat: Vbi circa ista diligenter traditur à Doctõribus propter diuersos casus contingentes, qualis intelligatur participatio Orationum, Sacramentorum, vel mensæ aut locietatis humanæ: & multa specialiter traduntur, quæ mediocris iudicij arbitrio potiùs relinquenda sunt. Vt est illud; si quis in eodem fortè hospitio, & mensa cum excommunicato, nec inuitatus ab eo, neque contrà, ipsum inuitans. Vbi certum est, non esse communicationem veram voluntatum & animorum, quanquam casu in eodem loco conueuiant. Propriè itaque participatio mensæ, est vel inuitasse, vel inuitatum fuisse ab excommunicato, vel cum illo simul inuitatum eidem conuiuio interesse, etiam si sint diuersæ mensæ, vel etiam loca. Et hoc quidem de participatione Orationum & Sacramentorum sentiendum, vbi non loca consideranda sunt, sed actus, & intentiones. Huc vsque Petrus Sotus.

Sed cum communi consensu Doctõrum respondeo, Non esse licitum, non excommunicato, in eadem Missa sumere Eucharistiam simul cum excommunicato vitando. Quia ex communi vsu & sensu, dicuntur isti, in eadem Missa, & Mensa spiritali participare, & vnionem aliquam moralem, saltem exterius significatam inter se habere: ergo. Sic communiter Doctõres.

Quod si hîc inquiras, An hæc communicatio in sumenda simul Eucharistia ab vno Sacerdote, sit peccatum mortale? Respondent communiter Doctõres. Quod sic, eo quod sit transgressio prohibitionis Ecclesiæ in re graui. Ita expressè Vasquez *cap. 8. de excommuni. numero 7.* per hæc verba: Notandum tamen quod hæc participatio est in diuinis, sed non est ea, (vt mihi videtur) quæ dicitur participatio in Sacramentis; hæc enim tantum est inter sumentem, & eum, qui administrat, sed est participatio in diuinis, sicut participatio in audienda Missa, & ita esset mortale peccatum: posset tamen à culpa excusari, si metu mortis id fieret, vt supra vidimus, eum illud non sit communicare in Sacramentis. Hæc Vasquez. Quem citat, & sequitur Luysius *lib. 2. disp. 11. dub. 1.* & tenent etiam penes illum, Palud. Sotus, & alij.

Sed, iuxta supra dicta 9. 39. æquè probabiliter respondeo esse tantum peccatum veniale, & propter illud incurri excommunicationem minorem à recipiente Eucharistiam simul cum excommunicato, casu quo, nec hic illum ad Cœnam agni inuitauerit, aut è contra: quia in hoc casu sane etiam peccaret mortaliter. Sic profecto Suarez & alij citati pro nostra sententiâ *quest. 39.* & id solum, & benè probant fundamenta Durandi, & Petri Soti.

QVÆSTIO XLIII.

An Sacerdos non excommunicatus celebrans scienter coram excommunicato vitando, non solum peccet mortaliter, & incurrat minorem excommunicationem, verùm etiam incurrat irregularitatem?

Respondeo tanquam quid certum: Solum peccare mortaliter, ob transgressionem prohibitionis Ecclesiæ in materia graui, necnon incurrere excommunicationem minorem, propter participationem cum dicto excommunicato; non tamen incurrere irregularitatem. Quia id expressè cautum est in cap. *Is qui de sententiâ excommun. in 6.* his verbis: *Is qui in Ecclesia, sanguinis, aut seminis effusione polluta: vel qui, presentibus maiori excommunicatione notatis, scienter ce-*

lebrare presumit: licet in hoc temerariè agat, irregularitatis tamen (cum id non sit expressum in iure) laqueum non incurrit. Sic Bonif. VIII. Et sic omnes Doctõres. Legantur Glossa in *summ. cap. citati.* & ibi Ioan. Andr. & Domin. Suarez *disp. 12. sect. 1. num. 10.* Couarruuias in *cap. Alma. part. 1. §. 6. num. 9. vers. Qui verò.* Ægid. *disp. 14. dub. 7. num. 50.* Sayrus *lib. 1. cap. 3.* Vgolin. *tab. 2. cap. 8. §. 4.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 1. num. 10.* qui & citat Henriquez *lib. 13. cap. 7. n. 2.* sed malè, quia ibi nil de hac re ille. An autem celebrans coram excommunicato incurrat interdictum *ex cap. Episcoporum. de priuileg. in 6.* dicemus, cum de Interdicto.

QVÆSTIO XLIV.

An vsus Aqua benedictæ sit prohibitus omni excommunicato?

Affirmat absolutè Bonacina *disp. 2. de Censur. q. 2. punct. 3. §. 2. n. 8.* his verbis: Benè tamen addit Vgolinus *loc. cit. cap. 13. §. 14. num. 6.* contra Filliuc. *loc. cit.* & alios, Excommunicatum non posse sumere aquam benedictam eo quod aqua sit quoddam sacramentale, & habeat valorem ex meritis Ecclesiæ, excommunicatus autem priuatur meritis, & suffragiis Ecclesiæ. Hæc Bonac. Qui tamen haud benè citat absolutè pro contraria sententiâ Filliucium, vt *infra.* Tenent tamen alij Doctõres, quorum placitum, vt magis probabile, tuetur Luysius *lib. 2. de Censur. disp. 11. dub. 3.* Ex eo quod dicta aqua sit benedicta per orationem Ecclesiæ, vt ex impetratione Ecclesiæ pro fit fidelibus; ergo cum Ecclesia priuet excommunicatum omni oratione, videtur planè priuare vsu aquæ benedictæ.

Alij è contra absolutè negant, vsu aquæ benedictæ esse excommunicato prohibutum. Quia hoc, nulla Ecclesiæ lege, est expressum: ergo licitum erit excommunicato aqua benedicta vti. Consequentia est nota. Et etiam antecedens: quia, quod Ecclesia priuet excommunicatum meritis & suffragiis, & oratione publica, intelligitur ita, vt scilicet, tempore excommunicationis, non fiant suffragia communia Ecclesiæ, pro excommunicato; non verò per hoc priuat illum vsu aquæ benedictæ. Ita docent aliqui, quos suppressis nominibus, refert Luysius, vbi supra, dicens, hanc opinionem esse piam, licet primam, magis probabilem. Et expressè hanc sententiam tenet Machado *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 7. num. vlt.* his verbis. Finalmente es doctrina comun, y assi parece que consta del derecho in *cap. Episcopus. de Consecr. dist. 1.* que el sermon, lecciones de Teologia, la entrada de la Iglesia quando no se celebran los Oficios diuinos, adorar el sanctissimo Sacramento, acõpañarle quando no se reñan los Salmos, bendecir la Messa, vsar de las cosas sacramentales, &c. no se comprehenden en los Oficios diuinos, y assi los podra exercitar el descomulgado Si bien acerca de la entrada de la Iglesia, y cosas sacramentales ay autores que lo niegan, vt sunt quoad sacramentalia Vgolin. quem sequitur Bonac. *sup. n. 8.* Huc vsque Machado.

Sed probabilius, media incedendo via, respondeo dicendum, quod excommunicatus nullo modo potest vti licitè aqua benedicta, vt est ab Ecclesiâ instituta, hoc est, applicando sibi Ecclesiæ deprecationis effectum, quia vtendo hac intentione aqua benedicta, se immiscet Ecclesiasticæ communioni, & vult esse particeps suffragiorum Ecclesiæ, quibus excommunicatus est priuatus: Potest tamen vti prædicta aqua benedicta, non supra dicta intentione, sed intentione peculiari operantis, nempe quatenus eidem excommunicato potest deseruire priuatæ deuotioni, & veluti cuidam memoriali, quo ad actum pœnitentiæ ex-

citetur & prouocetur. Sic Suarez *disp. 12. sect. 3. n. 8. vers. Atque hinc infertur.* Filliuc. *traët. 12. cap. 4. qu. 7. dicto 1. adiuncto dicto 2.* Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 5. in fine.* Hurtad. *disp. 5. de excomm. diff. 3.* Legantur Diana *part. 5. traët. 9. resol. 90.* qui omnes hos modos dicendos referens nulli firmiter adhæret, Gordonus *tom. 2. lib. 7. quæst. 8. cap. 3. n. 36.*

QVÆSTIO XLV.

An Excommunicatus possit licitè benedicere mensam; munire se signo Crucis; adorare Eucharistiam; vti imaginibus, & alijs similibus rebus?

Respondeo tanquam certum, Possè. Quia id non est prohibitum excommunicatis. Sic Alterius *loc. cit.* his verbis: Non est tamen priuatus excommunicatus vsu rei sacræ, quatenus priuata deuotioni & Religioni deseruit. Quare poterit vti sacris imaginibus, signo Crucis, aqua benedicta, & cæteris huiusmodi, vt his ad deuotionem excitetur, & ad pœnitentiam prouocetur. Sic ille, ibi. Et etiam *cap. 4. vers. Non erit autem.* Bonacina §. 2. *cit. num. 9.* his verbis: Addo, excommunicatum, non solùm posse priuatim recitare diuinum Officium, aut ingredi templum, ibique priuatim orare; sed etiam posse, more laicorum, benedicere mensæ, munire se signo Crucis, adorare Eucharistiam, &c. Legantur Nauarr. *cap. 27. n. 36.* Ad quintum. Suarez, Filliuc. & alij citati.

DISPUTATIO VIII.

De eodem tertio effectu, videlicet, de Sepultura sacra, qua Excommunicatus priuatur.

QVÆSTIO PRIMA.

An Excommunicatus Ecclesiastica Sepultura priuatur?

NEGANDVM videtur ex supra habitis. Quia corpus Excommunicati viui, non prohibetur esse in Ecclesia: ergo neque corpus defuncti, ibi reponi prohibendum est.

Sed, tanquam certum respondeo, quod Excommunicatus priuatur Ecclesiastica sepultura. Vnde si dictus, ante absolutionem à Censura moriatur, non potest eius corpus in loco sacro, more Christianorum, sepeliri, nisi prius à Censura quæ innodatus perijt, absoluaatur. Et ratio est. Quia hoc expressè est prohibitum: vt constat *ex cap. Sacris. de Sepulturis.* vbi sic dicitur. *Sacris est Canonibus institutum, vt quibus non communicauimus viuis, non communicemus defunctis. & vt careant Ecclesiastica sepultura, qui prius erant ab Ecclesiastica vnitæ præcisi, nec in articulo mortis Ecclesia reconciliati fuerint.* Sic ibi Innocen. III. non Clementis III. vt ait Bauny. Et idem habetur, in Clem. 1. *eod. titulo. & in capite Consuluisti, de consecr. Eccles. vel Altaris. & in cap. Placuit. 23. q. 5.* Et in specie de Hæreticis loquendo, idem definitur *in cap. Quicunque. de Hæreticis in 6.* Et sic docent omnes Doctores. Glossa *in cap. citatis & ibi Canonistæ.* Castro *de iusta Hæret. punit. lib. 2. cap. 18. fol. mibi. 233. pag. 2. vers. Ex ista pœna.* Nauarr. *cap. 27. num. 23.* Henriquez *lib. 13. cap. 11. num. 3.* Saytus *lib. 2. cap. 3. n. 10.* Vgolin.

tab. 2. cap. 9. §. 5. Suarez *disp. 12. sect. 4.* Auila 2. *parte cap. 6. disp. 10. dub. 6. & antea eod. cap. 6. disp. 4. dub. 8.* Sotus *in 4. dist. 22. q. 2. art. 2.* Alterius *tom. 1. lib. 1. disp. 10. cap. 6.* Tolet. *lib. 1. cap. 13.* Filliuc. *traët. 12. cap. 4. q. 8.* Ægidius *disp. 14. de Censuris, dub. 8. n. 59.* Reginald. *lib. 3. 2. n. 16.* Bonac. *disp. 2. quæst. 2. punct. 3. §. 3. num. 1.* Hurtad. *disp. 5. de excomm. diff. 4.* Corneio *disp. 10. de excomm. §. 8. pag. 697.* Valquez *de excomm. dub. 7. n. 10.* Luylius *lib. 2. de Censur. disp. 11. dub. 3.* Bassæus *excommunicatio 3.* Machado *lib. 1. part. 3. docum. 9.* Bauny *disp. 7. de excomm. quæst. 11. pag. 266. & alij.*

QVÆSTIO II.

An licitum sit Excommunicato infirmo, petere, vt in hoc, vel illo loco sacro sepeliatur?

Respondeo tanquam certum: Quod nullo modo. Quia velle à lege Ecclesiæ abire, ac eniti, vt violetur ab alio, nulli potest accidere sine crimine: at sic est, quod illatio corporis excommunicati mortui in locum sacrum, est prohibita Ecclesiæ legibus, vt nuper est habitum: ergo excommunicatus nequaquam licitè petere potest, vt sepeliatur in loco sacro; nec hoc ei ab aliquo licitè concedi potest. Sic Bauny *loc. cit.* qui & latè probat. Et antea Alterius *loc. cit. c. 7. versu. Quamobrem.* Ita dicens: Ipse autem excommunicatus, etiamsi occultus sit, peccat, si iubet corpus eius sepeliri post mortem in loco sacro; quia ingerit se illicitè diuinis, ex quorum genere est ecclesiastica sepultura. Sic ille. Et omnes.

QVÆSTIO III.

An sepelientes excommunicatum vitandum in loco sacro, grauiter peccent?

Respondeo tanquam certum: Affirmatiuè. Primò. Quia participans in diuinis cum excommunicato vitando peccat grauiter: at sic est, quod procuratio sepulturæ, si fiat in loco sacro, pertinet ad res diuinas; cum ius ad illam habeant soli fideles, & hi Ecclesiæ obedientes; nec emi, aut vendi possit, sine simonia: ergo sepeliens excommunicatum vitandum in loco sacro peccat grauiter.

Secundò. Quia sepeliens excommunicatum, saltem vitandum, in loco sacro, facit contra prohibitionem Ecclesiæ in re graui: ergo peccat grauiter. Antecedens in quo potest esse difficultas constat ex dictis *quæst. 1.* Vbi vidimus prohibitum esse, per *cap. Sacris. & Clemen. 1.* & per *cap. Consuluisti.* Excommunicatos sepeliri in loco sacro, sub qua prohibitionem, necessariò includi, ad minus, debent, excommunicati vitandi, & non tolerati: ergo. Sic docent omnes Doctores, præcipuè statim citandi, inter quos solum est difficultas, an sub hac dicta prohibitionem comprehendantur etiam excommunicati tolerati. Pro qua decidendâ, sit

QVÆSTIO IV.

An etiam sepelientes excommunicatum non vitandum, seu toleratum, in loco sacro, grauiter peccent?

Affirmatiuam sententiam tenere Caietanum in *sum. verb. excommunicatio cap. 46.* ait Diana, *vbi infra,* & ante illum, Henriquez *lib. 13. cap. 11. num. 3.* (non Nauarrum in *Manuali, cap. 27. num. 137.* Sotum *dist. 22. q. 1. art. 4. col. 3.* Gabrielem *sect. 26. col. 7.* Co-uarr. *cap. Alma. 1. p. §. 6. n. 4.* Syluestrum, Angelum, & Armillam. Sed An bene omnes hos authores citet, *infra*

infra videbimus. Deinde citatur pro hac parte Auila, & benè, nam illam docet 2. parte cap. 6. disp. 4. dub. 8. concl. 2. & disp. 9. dub. 6. vers. Ad primum. & disp. 10. (in ordine 11.) dub. 1. concl. 3. sub fine. & dub. 6. dicto 3. Quamuis hic author addat, sepelientes tales excommunicatos toleratos, non incurrere Censuram aliquam. Tenet rursus hanc sententiam, loquendo de excommunicatis toleratis, quos publicè constat mortuos esse impœnitentes, Ægidius disp. 14. de Censuris, dub. 8. concl. 3. num. 65. & Bauny disp. 7. de excommuni. q. 11. versu, Dixi denunciato.

Alij verò contra negant, sepelientes excommunicatum non vitandum, seu toleratum, grauitè peccare. Quia (inquiunt) in Concilio Constantiensi prohibitum est tantummodò fidelibus communicare cum excommunicatis nominatim denunciatis, & notorijs Clericorum percussoribus, non verò cum excommunicatis toleratis. Sic Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 3. n. 2. Henriq. Suarez, Regin. & Filliuc. penes ipsum. Qui quidem, dum ait huiusmodi sepelientes, non videri in hoc casu grauitè peccare, haud obscure insinuat, peccare saltem leuiter.

Sed clariùs respondeo, dicendum. Quod, quamuis olim ante Concilium Constantiense, sepelientes excommunicatum quemcunq; etiam toleratum tantummodò, peccarent grauitè, & mortaliter; quia faciebant contra prohibitionem contentam in capite Sacris. & Clemen. 1. de sepult. & alijs citatis iuribus, quæ vt constat, indifferenter de omnibus loquuntur: Nunc verò, post extrauagantem editam in dicto Concilio, nec leuiter adhuc peccant, qui excommunicatum non toleratum in loco sacro sepeliunt.

Primam partem huius responsionis probant ipsa iura: cum, vt vidimus, indifferenter de omnibus excommunicatis loquantur. Et fortè id tantum volunt Caietanus, & nonnulli alij, ex citatis ab Henriquez pro prima sententia.

Secundam verò partem probat ratio facta pro sua sententia à Bonacina, quæ sic à nobis formatur. Nam prohibitio sepeliendi excommunicatum in loco sacro, non cadit propriè & directè supra ipsum corpus excommunicati, cum non possit seipsum sepelire, sed cadit supra alios fideles, ne cum excommunicato communicent, eius corpus in loco sacro sepeliendo. Sed sic est, quod, propter priuilegium Extrauagantis dicti Constantiens. Concilij, nunc iam licet fidelibus cum excommunicato tolerato, aut non vitando, communicare: ergo etiam est licitum eis iam; corpus dicti excommunicati sepelire. Sic in primis tenet Doctissimus Nauarr. cap. 27. num. 36. vers. Ad secundum. Vbi sic ait: Ad secundum, quod pro excommunicato non denunciato, nec notorio, potest orari publicè, per prædictam Extrauagantem, quæ post S. Thomam, lata fuit, per quam nunc non negatur sepultura ijs, qui excommunicati moriuntur: nisi sint denunciati. Sic ibi meus Nauarr. Quod idem docet num. 137. (Vbi pro contraria parte citatur ab Henriquez, vt *infra* videbimus.) & consil. 15. tit. 38. de pœnit. & remiss. lib. 5. vnde, vt tandem fatetur ipse Henriquez lib. 13. cap. 11. n. 3. lit. n. expressè Nauarrus est pro hac sententia. Sicut sunt etiam Sotus, Gabr. & Couarru. citati. Sic etiam ipse Henriquez num. 3. cit. his verbis: Prohibentur Christiani proprijs tantum manibus deponere in sepulchro loci sacri cadauer eius, qui fuerat publicè denunciatus: & incurrunt excommunicationem maiorem si id scienter præsumant. Si tamen denunciatus non fuerat, non peccat sepeliens: quia sepultura pertinet ad diuinum Officium, in quo tunc tantum peccat, cum inducit excommunicatum non paratum: in proposito autem constat, non peccare cadauer defuncti. Sub eadem excommunicatione prohibetur sepelire Hæreticos, vel illorum fautores. Qui

casus sub priori comprehenditur: quia oportet fuisse denunciatos de hæresi. Huc vsque Henriquez, Suarez disp. 12. sect. 4. num. 5. Filliuc. tract. 12. cap. 4. quest. 8. dicto 2. num. 106. & penes ipsum, Victoria in sum. de Euchar. q. 90. Vgolinus cap. 9. §. 5. & 6. & Sayrus lib. 2. cap. 3. num. 10. Luyfius Turrian. lib. 2. de Censur. disp. 11. dub. 3. Hurtadus disp. 5. de excommuni. diff. 4. vers. Hoc tamen. Corneio disp. 10. de excomm. §. 7. q. 3. Mercerus de Sacram. in 3. p. q. 21. dub. 7. Gordonus lib. 7. tom. 2. q. 8. cap. 3. n. 38. Diana parte 5. tract. 9. resol. 97. Bassæus 5. excommunicatio 3. num. 14. Machado lib. 1. parte 3. tract. 3. docum. 7. in fine. Layman lib. 2. tract. 5. parte 2. cap. 4. n. 8. Toletus lib. 1. sum. cap. 39.

Q V Æ S T I O V.

An Excommunicatus vitandus solum prohibeatur per iura sepeliri in Cæmeterio; non verò in Ecclesia, seu in Templo, id est, intra ambitum illorum?

Affirmandum videtur ex Clement. 1. de sepult. Vbi solum innodantur excommunicatione illi, qui excommunicatos in Cæmeterijs sepeliunt: ergo cum hæc sit grauissima pœna, non est extendenda.

Sed tanquam certum respondeo, Quod excommunicatus vitandus, non solum prohibetur à iure sepeliri à Christianis in Cæmeterio; verum etiam intra ambitum templi, seu Ecclesiæ. Ratio est. Quia iura expressè prohibent, ne Christiani sepeliant excommunicatos in loco sacro: at sic est, quod nomine loci sacri, principaliter, ac præcipuè venit Ecclesia, seu Templum: ergo.

Nec obstat ratio dubitandi. Quia quamuis in dicta Clementina solum expressè innodetur excommunicatione Christianus, qui in Cæmeterijs excommunicatum sepelit, hoc fecit Pontifex, quia à fortiori censetur excommunicatus, qui talem in Ecclesia ipsa, seu Templo sepeliret, quia quando prohibetur quod est minus, necessario manet prohibitum quod est intra idem genus, quod est maius. Accedit ad hoc quod alia iura clarè prohibent, ne dicti excommunicati sepeliantur in loco sacro, in cuius appellatione, in proposita quæstione intelligitur primò Ecclesia, vnà cum atrio, seu vestibulo; deinde intelligitur Cæmeterium, quod aliquando est coniunctum, & contiguum Ecclesiæ; aliquando verò disiunctum & separatam. Tertiò intelligitur omnis locus, in quo Missa celebratur; aut diuina celebrantur Officia, etiam si solemnè ritu non fuerit consecratus ab Episcopo, aut benedictus. Et tandem intelligitur locus ille, qui etiam absque vlla approbatione, aut benedictione Episcopi, sola consuetudine est destinatus sepulturæ fidelium. Ideoque in nullo ex his locis recensitis potest humari corpus excommunicati vitandi, eo quod sacri Canones simpliciter vetant, ne excommunicatus sepeliatur in loco sacro, aut ei Ecclesiastica sepultura tribuatur. Sic omnes DD. præcipuè Nauarr. cap. 27. num. 137. Vbi citat Cardinalem. Suarez disp. 12. sect. 4. n. 6. Alterius lib. 1. disp. 10. cap. 7 Bonacina loco citato. n. 3. Vgolin. Reginald. Filliuc. Ægid. & alij loc. cit.

Q V Æ S T I O VI.

An saltem, liceat sepelire Excommunicatum non toleratum in loco, non sacro, etiam si sit proximus Ecclesiæ, vel Cæmeterio, aut alteri sacro loco?

Negatiuam sententiam tenere Panormitanum in cap. Sacris. cit. n. 2. & Abbatem n. 3. ac alios, eo quod in eo capite dicatur, quod excommunicatus in loco

loco sacro sepultus, exhumandus est, & procul ab ecclesiastica sepultura iactandus, ac reiiciendus, ait Corneio *disp. 10. cit. §. 8. q. 1. vers. Oppositum docuerunt.*

Sed certe, vt certum respondeo: licere sanè sepelire dictum excommunicatum in loco non sacro, seu profano, quantumuis hic vicinus, & contiguus sit Ecclesiæ, vel Cemeterio eius; cum verè, & in rigore non sit locus sacer; & pœna potius restringi, quam extendi debent. Sic tenet expressè Glossa *in d. Clem. 1. de sepulturis. verb. Cœmeterijs.* ita dicens: Sic igitur in Campis & locis priuatis eos sepeliant, non est locus huic pœnæ, quod intelligo, etiamsi locus ille esset vicinus, vel contiguus Ecclesiæ, vel Cemeterio, quia ex quo ad vsum Cemeterii non est per Episcopum benedictus, non erit locus huic pœnæ. Sic Glossa. Et post illam, Nauarr. *cap. 27. num. 137.* Vbi ait incurtere excommunicationem latam *in d. Clement. sepelientes excommunicatum in Ecclesia,* quamuis textus non loquatur, nisi de sepelientibus in Cemeterio, non tamen de sepultis in agris & locis profanis, etiamsi si sint coniuncta sacratis. Suarez *disp. 12. sect. 4. num. 7.* Bonac. *§. 3. cit. n. 4.* Corneio *loc. cit. Alterius c. 7. cit. vers. verum hoc dictum, & disp. 14. c. 1. vers. Tertia conditio.*

Ad fundamentum autem Abbatis respondeo, quod cum in cap. *Sacris,* dicitur, corpora excommunicatorum *exhumari debere, & procul ab ecclesiastica Sepultura iactari,* id non est intelligendum, vt habeat sensum illum, quod corpus excommunicati debet sepeliri longius & distantius ab Ecclesia, & propius humari non possit, sed est phrasis sermonis latini, & idem valet, ac si dixisset, extra Ecclesiam proijci debere. Sic Suar. & ex illo, non citato, Alter. respondent.

QVÆSTIO VII.

An ossa excommunicati vitandi, sint è loco sacro proyicienda, casu, quo discerni possint ab ossibus aliorum fidelium?

Respondeo affirmatiuè. Quia sic expressè decernitur *in cap. Sacris. de Sepult.* his verbis: *Si contingat interdum, quod vel excommunicatorum corpora, per violentiam aliquorum, vel alio casu, in Cemeterio Ecclesiastico tumultentur, si ab aliorum corporibus discerni poterunt, exhumari debent, & procul ab ecclesiastica sepultura iactari. Quod si discerni non poterunt, expedire non credimus, vt cum excommunicatorum ossibus corpora extumulentur fidelium; cum licet non obsit iustis sepultura nulla, vel vilis, impijs tamen celebris, vel speciosa non proficit.* Sic textus. Ex quo clarè constat, quid faciendum sit in casu quo excommunicatus vitandus, seu toleratus in loco sacro sit sepultus. Si enim discerni possit ab alijs, extumulandus est, & procul reiiciendus: si verò ab alijs discerni nequeat, tunc non est extumulandus, sed relinquendus est ibi: quia minus malum est, quod in loco sacro maneat ossa excommunicati, quàm quod inde corpora fidelium eijciantur. In vtroque tamen casu, locus sacer est recõciliandus & expurgandus solemni aspersione aquæ benedictæ, vt habetur *in cap. Consulisti. de consecr. Eccles. & Altaris,* quia per talem sepelitionem excommunicati, fuit locus sacer pollutus. Sic docent omnes Doctores Suarez *disp. 12. sect. 4. n. 4.* Filliucius *tract. 12. c. 4. quest. 8. n. 105.* Bonac. *disp. 2. q. 1. punct. 3. §. 3. n. 5.* Corn. *disp. 10. de excom. §. 8. q. 2. pag. 697.* Henr. *lib. 13. c. 11. n. 3.* Alterius *lib. 1. disp. 10. c. 6. pag. 119.*

QVÆSTIO VIII.

An Excommunicatus vitandus priuetur etiam ex vi Censuræ, omni honore ecclesiastico, qui in tumultatione fidelium fieri solet?

Respondeo tanquam certum, etiam huiusmodi priuari honore. Primò, quia hic honor totus or-

dinator ad Ecclesiasticam sepulturam, qua ex vi Censuræ est priuatus excommunicatus vitandus. *Secundo,* quia hæc est quædam moralis communicatio cum defuncto excommunicato, quæ quidem ex vi Censuræ est prohibita fidelibus. *Tertiò,* quia sic habetur *in cap. Placuit. 23. q. 5.* Ex quo clarè colligitur eos peccare, qui cadauer excommunicati vitandi, cum honore ecclesiastico, aut pompa funeris ecclesiastica, nempe cum Psalmis, Orationibus & Precibus, Cruce, Ornamentis, & alijs, quibus funus fidelium honestatur, deferunt ad sepulturam non sacram, sed (vt inquit Glossa *in d. cap. Placuit.*) caninam: quia indecens valdè est, vt ad locum profanum, & ad sepulturam quodammodo communem cum bestijs, cum pompa tali deferatur corpus. Sic docent omnes Suarez *disp. 12. sect. 4. n. 14. Qui. & num. 15. ex cap. Sacris. de sepult. & ex cap. A nobis. 2. de sent. excomm.* addit, etiam esse prohibitum Clericis pro huiusmodi excommunicatis defunctis eleemosynas recipere, aut oblationes offerre. Alterius *cap. 6. cit. vers. Triā enim. pag. 118.* Bonacina *loc. cit. num. 6.* Corneio *loc. cit. qu. 4. p. 698.* quia licet verbis, negatiuè respondeat, hoc est per errorem, vt ex rationibus quas ipse pro nostra sententia affert, clarè constat.

QVÆSTIO IX.

An Clerici exhibentes Excommunicato vitando dictum honorem, seu pompam funeris ecclesiasticam, fiant irregulares?

Affirmandum videtur ex cap. *Super eo. de raptor.* Vbi de Presbyteris & Clericis, qui sepultura raptoris interesse, vel eleemosynas accipere attentauerint, dicitur: *Ordinis sui damnium irrecuperabiliter patiantur, & ecclesiastico beneficio careant: ergo.*

Sed, vt certum respondeo: Non fieri irregulares. Quia nulla, propter delictum exhibendi pompam funeris ecclesiasticam Excommunicato, est in iure expressè lata irregularitas: ergo à nullo propter commissum delictum dictum, incurritur. Antecedens in quo potest esse difficultas constat; quia *cap. super eo. cit.* nullo modo continet pœnam irregularitatis, quæ ipso facto incurratur, sed depositio, vel suspensio perpetua per Episcopum imponenda, vt ibi notat Abbas *num. 2.* Deinde hæc pœna est specialis in eo casu de raptoribus in odium illius delicti; & ideo non est ad alios casus extendenda. Sic omnino Suarez *disp. 12. sect. 4. in fine* Bonac. *loc. cit. Filliuc. tract. 12. c. 4. quest. 10. dicto 3. num. 112.*

QVÆSTIO X.

An sepeliens excommunicatum vitandum in loco sacro, non solum peccet mortaliter, verum etiam incurrat excommunicationem maiorem?

Respondeo tanquam certum: Et peccare mortaliter, necnon incurtere maiorem excommunicationem. *Prima pars* constat ex dictis *sup. quest. 3.* nam sepeliens excommunicatum vitandum in loco sacro violat legem in re graui: ergo peccat mortaliter. *Secunda* etiam pars, patet; ex *Clement. 1. de sepult.* Vbi ipso iure, excommunicantur excommunicatione maiori illi, qui excommunicatos in locis sacris sepeliunt; & cum eo grauamine, vt nullatenus absoluantur, nisi prius ad arbitrium Diæcesani Episcopi, eis, quibus per id fuerit iniuria irrogata, satisfactionem exhibuerint competentem. Sic Abbas *in cap. Sacris. de sepult.* Suarez *disp. 12. sect. 4. num. 8.* Henriquez *libro 13. capite 11. numero 3.* & penes illum *lit. M. Caietanus 5. excommun. cap. 46.* Syluest. *excommunicat. 9. casu 37.* Angel. & Tabienas. Castro

Castro lib. 2. de iusta heret. punit. cap. 18. Sandoual de Offic. Eccles. 4. p. cap. 6. Couarru. 2. Variar. cap. 1. n. 12. & Nauar. cap. 27. n. 137. Sic etiam Sayrus libro 3. cap. 35. n. 12. Auila 2. parte cap. 6. disp. 10. dub. 6. Alterius lib. 1. disp. 14. cap. 1. Bonac. disp. 2. q. 2. puncto 3. §. 3. n. 8. Bauny disp. 7. de excomm. q. 11. Assert. 4. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 9. n. 4.

QVÆSTIO XI.

An sepeliens excommunicatum vitandum in loco sacro, non solum incurrat excommunicationem maiorem latam in d. Clement. sed etiam minorem latam iure communi, contra communicantes cum excommunicato vitando?

NEgat Bonacina loc. cit. n. 9. Qui & citat pro se Suarium disp. 12. sect. 2. n. 13. & bene, si corrigamus sectionem, nam id docet non sect. 2. sed 4. n. 13. his verbis: Adde denique, eos qui hanc excommunicationem maiorem incurunt, sepeliendo excommunicatum in loco sacro, non incurere simul aliam excommunicationem minorem, quam diximus incurri iure ordinario propter hanc communicationem cum excommunicato: quia per hoc speciale ius, commutata videtur excommunicatio minor in maiorem, vel ita aucta, vt ex minori maior sit effecta: non verò est multiplicata excommunicatio: quia nulla est necessitas ita interpretandi, aut multiplicandi Censuras. Ita Suarez.

Sed probabilius respondeo: Non solum maiorem, sed simul etiam minorem excommunicationem incurere illos, qui excommunicatum vitandum sepeliunt in loco sacro. Quia sepeliendo in loco sacro excommunicatum vitandum communicant cum illo: ergo incurunt illam generalem pœnam excommunicationis minoris latam generaliter contra communicantes cum excommunicato vitando. Sic ex Nauar. cap. 27. n. 36. ad 2. & 3. docet Auila 2. parte, capite 6. disp. 4. dub. 8. Corneio disp. 10. de excomm. §. 8. qu. ult. pag. 698. Filliucius tract. 12. cap. 4. quest. 10. dicto 1. numero 110. & Armilla 5. excomm. num. 49. Alterius tom. 1. lib. 1. disp. 14. cap. 1. Imò & ipsemet Suarez hoc ipsum docuerat prius, in eadem sect. 4. num. 8. ijs verbis: Primo ergo iure communi incurritur propter hanc transgressionem excommunicatio minor, vt notauit Abbas in cap. Sacris. de sepult. id colligens ex illis verbis, *Non communicamus defunctis*: inde enim constat, hanc esse communicationem quandam, & consequenter illi respondere generalem pœnam impositam communicantibus cum excommunicato. Hæc Suar. Propter quod, aliqui illi pro hac parte referunt.

QVÆSTIO XII.

An etiam hanc pœnam maioris excommunicationis incurant, qui excommunicatum vitandum, cum solemnibus pompis sepeliunt in loco omnino prophano?

Affirmant aliqui, quos suppressis nominibus, refert Ægidius disputat. 14. dub. 8. numero 60. vers. Nota secundo.

Sed, vt certum ferè, respondeo: Non incurere hanc maioris excommunicationis pœnam. Quia expressè in d. Clement. 1. de sepulturis, hæc imponitur pœna contra eos, qui excommunicatos in Cæmeterijs, hoc est, in locis sacris, sepeliunt: ergo nullo modo illam incurunt (licet aliàs peccent iuxta supra q. 8. dicta) qui in loco, seu sepultura omnino prophana, etiam cum solemnibus pompis sepeliunt. Sic Caietan. Nauar. cum Cardin. quos citat, & sequitur Hen-

riquez lib. 13. cap. 11. n. 3. lit. M. Suarez, Alterius, Bonacina & Corneio citati à nobis supra quest. 8. Armilla verb. excomm. casu 44. fol. 176. col. 1. Ægidius loco citato, dicens, contrarium nullo iure probari. Bauny quest. 11. cit. his verbis. Tertio, excusat ab hac Censura (lata videlicet in d. Clement.) locus, qui si sacer non erit, hæc sepelientem non afficiet, in sacris autem habentur Templum & Cæmeterium, vt potè communi vsu Ecclesiæ, sepulturæ deputata defunctorum. Sic ille. Et antea Alterius tom. 1. lib. 1. disp. 14. cap. 1. vers. Hinc sequitur.

QVÆSTIO XIII.

An dicta Constitutio Clementis V. sit generalis, & comprehendat omnes sine villo discrimine?

Respondeo tanquam quid certum: Comprehendere omnes, videlicet, Clericos, & Laicos, Regulares & Seculares, exemptos & non exemptos, tam viros quam fœminas. Quia omnes comprehenduntur sub illis verbis Pontificis, *Eos qui propria temeritati audacia defunctorum corpora, non sine contemptu clauium Ecclesiæ in Cæmeterijs interdicti tempore, in casibus non concessis à iure, vel excommunicatos publice, aut nominatim interdictos, vel usurarios manifestos scienter sepelire præsumunt: Decernimus ipso facto excommunicationis sententia subiaceret, &c.* Sic Pontifex in d. Clem. 1. de sepult. Igitur clarè comprehenduntur, sine discrimine, omnes. Et ita docent Glossa in d. Clem. verb. *Eos qui*, his verbis: Et per hoc quod dicit, *Eos*, includit cuiuscumque professionis viros, Clericos & Laicos: includit etiam mulieres. Sic Glossa. & sic Anchar. ibid. in princip. & Alterius lib. 1. disp. 14. cap. 1. col. 3. Qui & probant, ex eo, quod sub dictione *Qui*, continetur dicitio *Que*, quia masculinum concipit fœmininum. Glossa in cap. Generali. vers. Vniuersos. de elect. in 6. argum. cap. Si quis suadente. 16. questione 4. Sic etiam Nauar. cap. 27. n. 137. & omnes.

QVÆSTIO XIV.

An, vt sepeliens excommunicatum vitandum incurrat excommunicationem maiorem, latam in d. Clement. 1. de sepultur. sit necessum, quod id faciat scienter, hoc est, non ignorans mortuum esse excommunicatum?

Respondeo affirmatiuè. Quia expressè vult Pontifex, quod, vt incurtatur huiusmodi excommunicatio, scienter, & cum præsumptione, mandetur excommunicatus terræ, vt constat ex illis verbis, *scienter sepelire præsumunt*, ergo ignorans mortuum esse excommunicatum, verè excusatur ab excommunicatione lata in dicta Clem. Sic Nauar. cap. 27. num. 137. in sexta declaratione huius Clementine, sic dicens: Sexta, quod neque sepelientes incurunt, nisi scienter, & præsumptiuè id faciant: & ita, qui crederent, eos fuisse absolutos, aut dedisse cautionem iustam non incurrent eam. Caiet. vbi supra. Huc vsque Nauar. Suarez disp. 12. sect. 4. num. 9. vbi ita ait: Hanc excommunicationem non incurunt, qui ex ignorantia etiam culpabili hoc præstant, propter particulam illam, *scienter præsumunt*; neque etiam qui graui metu coacti id efficiunt, propter verbum illud, *Qui proprie temeritatis audacia*. Sic ille. Bonacina disputatione 2. questione 2. puncto 3. §. 3. numero 8. Auila 2. p. cap. 6. disputatione 10. dub. 6. dicto 1. Bauny questione 11. cit. vers. Ab ea tamen.

QVÆSTIO XV.

An ad incurrendam Clementina dictæ excommunicationem, requiratur quod excommunicatus, qui sepelitur, sit excommunicatus vitandus, non toleratus?

NEgant nonnulli Doctores, existimantes, sufficere ad incurrendam dictam excommunicationem, quod ille qui sepelitur, sit excommunicatus publicus, quamvis non sit denunciatus, aut notorius Clerici percussor. Quia dicta Clem. 1. de sepult. tantum requirit, vt publicè excommunicatus sepeliatur: ergo ad incurrendam dictam pœnam non est necessaria denunciatio. Ita tenent Abbas in cap. Exceptionem. num. 27. & Glossa in d. Clement. verb. Publicè, quos citat, & sequitur Alterius lib. 1. disp. 14. cap. 1. vers. Propter has rationes.

Sed probabilius longè respondeo: Quod verè iam requiratur ad incurrendam dictam excommunicationis maioris pœnam, quod excommunicatus, qui sepelitur, sit vitandus, hoc est, nominatim denunciatus, aut publicus Clerici percussor. Quia dispositio iuris antiqui, & consequenter huius Clementinæ 1. de sepult. quoad communicationem cum excommunicato, coarctata fuit per Extrauagantem Ad euitanda Martini V. in concil. Constant. ad communicationem solùm prædictorum, ne vdelicet fideles cum illis communicent: ergo iam hoc tempore solum erit interdictum fidelibus sepelire excommunicatos nominatim denunciatos, aut publicos Clerici percussores, non alios: ergo vt fideles sepelientes excommunicatos prædictam pœnam incurrant, necessario nunc requiritur (licet secus olim) quod excommunicati, qui sepeliuntur, sint vitandi. Sic Nauar. Henriquez, Suarez, Filliuc. Victoria, Vgolin. Sayrus, Luyfius Hurt. Corneio, Mercerus, Gordonus, Diana, Bassæus, Machado, Laymann, Toletus, quod citauimus sup. q. 4. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 3. n. 8. Auila 2. part. c. 6. disp. 10. dub. 6. dicto 3. Bauny disp. 7. de excom. q. 11. assert. 2. & communis.

QVÆSTIO XVI.

An huiusmodi pœnam excommunicationis Clement. 1. de sep. latam contra sepelientes excommunicatos, solum illi homines, qui proprijs manibus cadauer excommunicati in sepulchrum immittunt, aut in fossam inferunt, non alij, qui comitantur funus, incurrant?

Affirmant Caietanus in sum. verb. excomm. cap. 46. Nauar. 27. n. 137. Henriquez lib. 13. c. 11. n. 3. & c. 43. n. 3. Auila 2. p. c. 6. disp. 10. dub. 6. dicto 2. Bonacina disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 3. n. 8. Hurt. disp. 5. de excom. diff. 4. n. 11. Villalob. tr. 17. diff. 30. n. 2.

Alij verò è contra docent, Non solum illos homines, qui proprijs manibus cadauer excommunicati vitandi, in foueam, aut fossam inferunt, humo, tumuloue condunt; verùm & alios, præter dictos, pœnes latas in dicta Clem. contra sepelientes excommunicatos, incurrere. Sic Alterius lib. 1. disp. 14. cap. 3. dicens, sed certè improbabiliter, opinionem contrariam esse improbabilem. Suarez, Ægid. Filliucius, & alij statim citandi.

Quid ergo nobis in hac quæstione (adeo difficili, & ardua, vt ad eam dissoluendam, dixerit Glossa cit. magis desiderandam esse Principis declarationem, quam Interpretis opinionem) sit respondendum, & resoluendum, ex resolutione sequentium, constabit. Sit ergo.

QVÆSTIO XVII.

An innodentur excommunicationis d. Clement. Censura, illi, qui lauant corpus excommunicati; qui induunt illud vestibus; & qui pulsant campanas, commonefaciendo populum de precibus pro dicto excommunicato faciendis?

Affirmandum videtur. Quia omnes isti videntur participare sepelientibus in crimine damnato sepeliendi: ergo eadem Censuræ sententia obstringuntur.

Sed, vt certum respondeo: Non innodari dicta Censura. Quia huiusmodi actiones, non proximè, sed valdè remotè, ad opus sepeliendi referuntur, cum illis adhuc non adhibitis, sepeliri Christiano more excommunicatus possit. Vnde negadum est, adhibentes prædicta opera, participare propriè & in rigore in crimine damnato sepeliendi excommunicato per d. Clement. ac per consequens, negandum, incurrere dictam Censuram. Sic Alterius tom. 1. lib. 1. disp. 14. cap. 3. prope finem. Bauny disp. 7. de excom. q. 11. & alios omnes authores citari quæst. antecedenti.

QVÆSTIO XVIII.

An, qui cruces, cereos & alia ad funus excommunicati spectantia, ferunt, incurrant Censuram d. Clem. latam contra sepeliētes excommunicatos?

Affirmat Anchar. in d. Clem. 1. de sepult. num. 10. ex sententia Stephani, dicens, esse indubitabile prædictos talem Censuram incurrere. Affirmat etiam Faber in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. num. 188.

Sed probabilius respondeo: Non incurrere Censuram Clementinæ. Quia etiam huiusmodi actiones valde remotè referuntur ad opus sepeliendi. Vnde etiam si contingat fidelem in Ecclesia sepeliri prætermisissis, ferendi cruces, seu lumina, actionibus, non propterea diceretur, sepeliri Christiano, vel ecclesiastico ritu omnino prætermisso, dummodo alij ritus Ecclesiæ, vt Officium diuinum, seu recitatio Psalmorum non prætermittentur. Sic Alterius, & Bauny loc. cit. Suarez disp. 12. sect. 4. n. 10. his verbis: Illi verò, qui solum comitantur funus, vel etiam, qui cantant, & Crucem, aut Lumina deferunt, ibi non comprehenduntur: quia illi reuera non sepeliunt cum proprietate, etiam si aliquando vulgari, & transfata significatione, ita loquamur. Sic Suarez. Ægid. disp. 14. dub. 8. n. 68. Filliuc. tr. 12. c. 4. q. 10. n. 111. Diana parte 5. tr. 9. resol. 98. Henriquez, Auila, Bonac. & Nauar. Caiet. q. 16. cit. Hurt. disp. 5. de excom. diff. 4. vers. Circa quam.

QVÆSTIO XIX.

An omnes, qui funus comitantur ad sepulchrum, Censura d. Clement. comprehendantur?

Affirmant Anchar. & Stephanus loc. cit. & apud Syluestrum excommunicatio 9. n. 70. vers. Nonò quaritur. Paul. Angel. & Ioan. Cald. Sed certè ex his, Angel. oppositum sentit, vt infra. Affirmant vltra hos authores, Faber in 4. dist. 25. q. 1. disp. 4. n. 188 & alij.

Sed probabilius respondeo: Non comprehenduntur. Quia huiusmodi verè non sepeliunt cadauer excommunicati cum proprietate: ergo non comprehenduntur sub Censura lata contra excommunicati cadauer sepelientes. Sic expressè Suarez, Alterius, Filliucius, Ægid. Bauny. Hurtad. Villal. Diana, Caiet. Hent. Auila, Nauar. & Bonac. Sic etiam Angel. verb. excom. casu 36. num. 5. Vbi huic quæstioni, quam proponit, nempe, *virum hac pœna liget solum humo, vel tumulo imponentes,*

ponentes, an comitantes, vel portantes, seu officiales. Sic satisfacit. Respondet Pau. 13. quod omnes, etiam concomitantes. Ego credo nisi fiat fraudulentè, quod solum est excommunicatus imponens in tumulo, cum mandantibus, & auctoritatem præstantibus simul cum Prælati dolosè non prohibentibus, sed permittentibus sepelire, non officiantibus secundum morem sepulturæ. Sic Angelus, & sic etiam Armilla *verb. excommun.* 44. fol. 176.

QVÆSTIO XX.

An saltem dictam excommunicationem incurrant, qui deferunt corpus Excommunicati ad sepulchrum, non tamen sepeliunt?

Affirmant quamplures; quia existimant, eos omnes in dictam excommunicationem incidere, qui eas operas ad sepeliendum excommunicatum præstant, sine quibus non sepeliretur mortuus: at sic est, quod sine delatione excommunicati mortui, ad sepulchrum, non posset ille sepeliri: ergo illum ad sepulchrum deferentes, ut sepeliatur, in excommunicationem incidunt. Ita docent Anchar. & Steph. *suprà citati*. Alter. *lib. 1. disp. 14. cap. 3. col. 3. vers. Quamobrem*. Faber *loc. cit.* Vgolinus *tab. 2. cap. 8. §. 6. num. 3.*

Sed probabilius respondeo: non incurtere. Quia deferentes corpus ad sepulchrum, dummodo postea illud in sepulchrum non inferant, nec terra operiant, non possunt dici propriè sepelire, quod requirit Pontifex; cum (ut Glossa ait in *d. Clement. verb. sepelire*) sepelire sit mortuum humo, vel tumulo condere: ergo.

Nec fundamentum contrarium obstat, negandum enim est, sufficere præstare ad incurrendam dictam excommunicationem, eas operas, sine quibus excommunicatus sepeliri non potest, cum ultra hoc requiratur opus sepeliendi, ut colligitur ex ipsa Clementina. Unde sic tenent à fortiori Caiet. Nauarr. Henriquez Auila, Bonac. Hurtado, & Villalob. citati *suprà* q. 16. Suarez *disput. 12. sect. 4. num. 11. vers. Imò ulterius*, & *num. 12. vers. Dices*. Ægidius *disput. 14. dub. 3. in fine*. Filliuc. *loc. cit. n. 111*. Bassæus *excomm. 3. n. 14*. Mercerus *de Sacram. q. 21. dub. 7*. Megalius in *3. part. lib. 2. cap. 6. quest. 1. num. 15*. Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 98*.

QVÆSTIO XXI.

An adminus, dictam excommunicationem incurrant fodientes, & aperientes sepulchrum; etiam si postea in illud cadaver excommunicati non inferant, nec terra operiant?

Affirmant Anchar. Stephan. Alterius, Faber & Vgolin. nuper citati; ducti fundamèto adducto.

Sed probabilius respondeo: nec prædictos homines incurtere dictam excommunicationem: Quia nec illi possunt propriè dici sepelire excommunicatum, cum tantum aperiant sepulchrum in quo sepeliri possit. Sic Caiet. Nauarr. Henriq. Auila, Bonac. Hurt. Villalob. Suar. Ægid. Filliuc. Bass. Mercet. Megal. & Dian. *loc. cit.*

QVÆSTIO XXII.

An saltem, dictam Censuram incurrant Clerici, aut alij Ecclesiarum Ministri, qui (cum teneantur impedire,) corpus excommunicati, sepelire in suis Ecclesiis permittunt?

Affirmant Anchar. Steph. Alterius, Faber, Vgolin. *sup. cit. eod. fundamèto*. Quibus adhærere videntur in hac parte, Henriquez *lib. 13. cap. 43. num. 3*. in Glossa *lit. C. & D.* & Reginaldus *lib. 3. n. 19*.

R. P. Leand. de Censuris.

Sed adhuc probabilius respondeo: nec hos incurtere. Quia permittere sepelire, non est propriè, & positivè sepelire; cum merè negativè ad talem actionem sepeliendi se habeant, qui sepelire permittunt. Sic Caiet. Nauarr. Henriquez, Auila, Bonac. Hurtado, & Villalobos, Suarez etiam, Ægidius, Filliuc. Bassæus, Mercerus, Megalius, & Diana *locis citatis*.

QVÆSTIO XXIII.

An adminus, consulentes, fautores, vel cooperatores ad collocandum cadaver excommunicati in sepultura Ecclesiastica, innodentur vinculo excommunicationis lata in d. Clementina?

Affirmant, & à fortiori, omnes Authores citati nuper pro prima sententia.

Sed adhuc probabilius respondeo: neque has personas incurtere. Quia nec huiusmodi personas propriè dici non possunt sepelire; ergo non oportet pœnalem Canonem extendere ad omnes fautores, vel cooperatores quando Author Canonis id non exprimit, neque ex verbis eius satis colligi potest. Sic expressè Suar. *loc. cit. n. 10*. Caiet. Nauarr. Henriq. Auila, Bonac. Hurtad. & Villalob. & alij *suprà citati*.

QVÆSTIO XXIV.

An tandem saltem qui mandant, aut procurant, ut corpus excommunicati sepultura sacra tradatur, in dictam excommunicationem incidant?

Affirmant, ultra Anchar. Stephanum, Alterium Fabrum, & Vgolinum, Cardinalis in *d. Clement. n. 28. in fine*, vbi docet, solos sepelientes, & mandantes excommunicatum sepelire in loco sacro, esse excommunicatos. Quia sic (inquit) dicta Clementina non erit ludibrio; cum satis provisum sit huic incommodo excommunicando ipsos sepelientes, hoc est, eos, qui actu mortuum humo, aut tumulo condunt, & auctoritatem præstantes. Ita etiam tenent Angel. & Armilla citati *sup.* q. 19. Suar. *disput. 12. sect. 4. n. 10. & seq.* Ægid. *disp. 14. dub. 8. n. 68*. Filliuc. *tract. 12. cap. 4. quest. 10. dict. 2. n. 111*. Mercerus, & Megalius, quos citat, & sequitur Diana *p. 5. tract. 9. resolut. 98*. vbi sic ait: Quid ego sentiam accipe. Dico igitur per eos, qui sepeliunt, etsi in rigore, qui propriis manibus tradunt sepulturæ intelligi videantur, attamen ex consueto usu, comprehenduntur etiam mandantes, non autem comitantes, & alij, qui deferunt Crucem, & lumina, vel etiam cantant, propriè enim hi non dicuntur sepelire. Nec etiam cooperantes remotè, aut negativè, quia scilicet, non impediunt, cum possent, nisi favor tantus esset, ut iure dicerentur Auctores. Sic Diana, omnino ex Filliucio. Bassæus *excommunicat. 3. num. 14*.

Sed certè, æquè probabiliter, & magis consequenter respondeo: nec huiusmodi personas, mandantes, & procurantes, ut corpus excommunicati in Ecclesia sepeliatur, incidere in excommunicationem latam in *d. Clement.* contra sepelientes in loco sacro excommunicatos. Primò, quia si consulentes, cooperantes, fautores, aut favorem aliquem dantes, ad hoc ut excommunicatus in sacro loco sepeliatur, non incidunt in dictam Clementinæ excommunicationem, ut concedunt Suarez, Ægid. Filliuc. Mercerus, Megalius, & Diana, cur potius incident in illam, mandantes, aut procurantes dictum excommunicatum sepelire; cum omnium sit vna, eadèque ratio, ut constat. Omnes enim ad sepeliendū excommunicatū, æqualiter concurrunt, tam consulentes, cooperantes, fautoresque dantes, M quàm

quàm procurantes, & mandantes: ergo si illi non incurrunt dictam excommunicationem, eo quod in proprietate sermonis, & in rigore, non dicuntur, sepelire excommunicatum, vt dicti fatentur Authores; nec isti ob eandem rationem, incurrunt illam.

Secundò, quia sepelire, in rigore sermonis, est mortuum humo, vel tumulo condere, vt ait Glossa in d. Clem. verb. sepelire, at sic est, quod nec mandantes, nec procurantes, vt mortuus sepeliatur, eo ipso quod hæc faciant, tumulo condunt mortuum: ergo nec propriè, & in rigore sepeliunt: ergo nec in excommunicationem latam contra sepelientes mortuum excommunicatum incident. Sic tenent Caiet. Nauarr. Henriquez, Auila, Bonac. Hurtado, Villalob. loc. cit.

Q V Æ S T I O XXV.

An tantummodo incidant in dictam excommunicationem qui proprijs manibus cadauer excommunicati in sepulchrum inferunt, & terra cooperiunt?

NEgant, vt vidimus, omnes Authores. relati nuper pro prima sententia. Anchar. Steph. Alter. Faber, & Vgolin. Cardin. etiam, Angel. Armilla, Suarez, Ægid. Filliuc. Mercer. Megal. Diana, Bassæus.

Sed probabiliter certè, & aequè respondeo: tantummodo dictas personas in Clem. excommunicationem incidere. Quia illæ solum dicuntur, propriè, & in rigore sepelire. Sic tenent in primis Caietanus in sum. verb. excommun. n. 46. vbi explicans dictam Clementinam, ita ait: Nota tertio, quod appellatione *presumentium sepelire*, soli sepelientes, de quibus verè dicatur, isti sepeliunt, comprehenduntur. Et licet communiter illi, qui sepeliunt (hoc est, humo, vel tumulo immittunt cadauer) sint personæ maiores in Ecclesia, non tamen propterea Canon iste ludibrio exponitur: quoniam Conditor Canonis noluit extendere ipsum ad facientes, aut mandantes sepeliri, nec ad dantes ad hoc consilium, seu fauorem, sicuti in multis Canonibus fit. Quia igitur pœnæ non sunt extendendæ, ita infra proprietatem significationis Canonis huius, sicuti in cæteris, & solo sepelientes ligari dicito. Sic Caietan. Ex quo iam patet responsio ad fundamentum contrariorum. Sic etiam Nauar. cap. 27. n. 137. vbi in declaratione quinta, quam ad d. Clement. explanandam affert, ita scripsit: Quinta, quod solum, qui sepeliunt, & collocant corpus in sepultura incurrunt hanc Censuram, & non qui efferunt, aut prosequuntur, aut diuina officia peragunt, iuxta Gloss. eiusd. Clement. verb. sepelire, quamuis solus baiulus sepeliret, iuxta Caietan. Quod videretur defendi posse per adducta supra, quamuis glossa singul. cum communi refragetur in ead. Clem. eo quod constitutio esset ludibrio, contra cap. Commissa de Cler. lib. 6. pro qua facit limitatio quædam ibi tacta, & fundata in cap. Significauit, de Iuda. At quis audeat dicere mille prosequentes funus excommunicari, vno solo baiulo sepulturæ inferente, quod consequeretur, &c. Sic meus Nauarrus.

Henriquez lib. 13. cap. 11. num. 3. ita dicens: Prohibentur Christiani propriis tantum manibus deponere in sepulchro loci sacri cadauer eius, qui fuerat publicè denunciatus: & incurrunt excommunicationem maiorem, si id scienter præsumant. Et cap. 43. num. 3. vbi sic ait: Tertio. Clericus aut Regularis, etiam exemptus, aut laicus vir, vel fœmina, non debet suis manibus solemniter in loco sacro sepelire denunciatum de excommunicatione, aut interdicto, aliàs si ita sepelire præsumat suis manibus in loco sacro, etiam non interdicto, incurrit excommunicationem Episcopo reseruatam. Sic Henriquez, ibi.

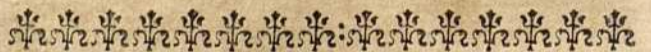
Et in marg. lit. C. hæc: Clericus, qui suis manibus non sepelit, non fit excommunicatus.

Auila 2. p. cap. 6. disput. 10. dub. 6. vbi explicando casum præsentem contentum in d. Clement. 1. de sepult. ita inquit: Dico secundò, quod hæc excommunicatio solum comprehendit eos, qui sepeliunt actione physica & reali, id est, qui propriis manibus accipiunt defunctum, & deponunt in sepultura. Quia Papa noluit extendere hanc excommunicationem ad mandantes, vel consulentes, neque ad prosequentes funus, & pœnæ sunt restringendæ. Sic Auila ibi. Et certè consequenter ad ea, quæ docuit cap. 5. disput. 3. dub. 2. vbi latè probat, quod quando excommunicatio fertur contra facientes, non comprehendat mandantes, nec consulentes, nec cooperantes, nisi casu quo lex id aliquo modo declarat. Quod quidem non facit Pontifex in dicta Clementina.

Bonacina disput. 2. quest. 2. punct. 3. §. 3. num. 8. Sic loquens: Secundò requiritur, &c. vt propriis manibus sepeliat excommunicatum. Nam excommunicatio videtur lata contra sepelientes: propterea comitantes cadauer, vel cantantes, vel Crucem portantes, vel foueam extruentes, vel mandantes, vel consulentes, non videntur affici hac Censura: nam Censura lata contra facientes, non comprehendit mandantes, vel consulentes. Sic Bonacina.

Gaspar Hurtadus disp. 5. de excommunic. diff. 4. per hæc verba: Imò solum, qui propriis manibus sepeliunt incurrunt hanc excommunicationem: non verò qui id mandant, vt contra Suarez, & Ægidium docet Auila 2. part. cap. 6. disput. 10. dub. 6. Quia licet qui mandant sepelire, dicantur absolutè sepelire; non tamen omnino strictè; ad quod dicta Clementina, vt potè pœnalis, restringenda est. Et ob eandem rationem multò minus eam excommunicationem incurrunt, qui comitantur, & qui cantant, & qui deferunt lumina, & Crucem. Sic ille.

Villalobos etiam tom. 1. tract. 17. diff. 30. num. 2. in quo explicando dictam Clement. hæc habet verba: Tambien se aduierde con Caiet. Nauarro, y la Glossa, que solo incurrer esta Censura los que entierren y ponen el cuerpo en la sepultura, y no los que lo lleuan, acompanan ò hacen el officio, ni aun los que le entierran, sino lo hacen à sabiendas ò con presuncion, sino que creen que estaban absueltos, como dicen Caietan. y Nauarro el qual añade, que si estos fuessen absueltos sin la deuida satisfacion, la absolucion seria nulla, porque dice: *Nullatenus absoluantur*, que significa nulidad ipso iure. Sic Villalobos, & benè, exceptò quod malè citat Glossam pro nostra parte, cum, vt notat Syluester excommun. 9. num. 70. Glossa in d. Clement. verb. sepelire, arguit pro vtraque parte sed non determinat vllam.

DISPUTATIO IX.

De quarto effectu excommunicationis maioris, qui est priuatio, seu inhabilitas ad obtinenda Ecclesiastica beneficia, & eorum fructus.

Q V Æ S T I O PRIMA.

An excommunicatio maior priuet, ipso facto, hominem, beneficijs, ante ipsam, legitime obtentis?

RESPONDEO tanquam quid certum: non priuare. Quia nullo iure peculiariter hoc cauetur Potius,

Potius contrarium, in cap. Pastoralis, §. verum de Appellat. quatenus ibi, solum priuatur excommunicatus fructibus beneficij, quos, durante excommunicatione, obtinuit. Supponit ergo ibi Pontifex, non amittere excōmunicatum, ipso iure, beneficium propter excommunicationem. Vnde ita sentiunt omnes DD. Innoc. in cap. Cum bone, n. 3. de atat. & qualitat. Archidiac. in cap. Cum contumacia, n. 2. de heret. in 6. Abbas in cap. 1. n. 24 de Iudic. Decius ibid. Syluest. verò, excommunicat. 3. §. 1. vers. Nonò. Quos citat & sequitur Alterius lib. 2. de Censur. disput. 6. cap. 1. Suarez disput. 13. de Censur. sect. 1. numero 1. Filliucius tract. 12. cap. 5. quæst. 1. dicto 2. num. 114. Auila 2. part. de Censuris, cap. 6. disput. 6. in principio. Hurtadus disputat. 6. de excommun. diff. 1. Castro Palao tom. 6. de Censur. disp. 2. punct. 11. num. 2. & penes ipsum, Ripa, Angel. Gonzalez, Garcia, Laymann, & alij.

QVÆSTIO II.

An saltem, priuari possit excommunicatus, beneficijs, quæ ante excommunicationem legitime obtinebat?

Affirmant, posse absolute priuari excommunicationem, quam post ipsam, si per annum in excommunicatione inforduerit, Innoc. in cap. Cum bone, n. 2. de atat. & qualitat. Ordin. & alij communiter Doctores, vt ait Alterius tom. 1. lib. 2. disput. 6. cap. 1. col. 2. & tenent Auila ex parte loc. cit. per hæc verba: Supponendum est, quod excommunicatio maior non priuat ipso facto beneficijs legitime acquisitis, ante excommunicationem; nihilominus priuandus est si per multum temporis perseueret in excommunicatione, iuxta cap. Cum bonæ memoria, de atat. & qualitat. ordinand. Ita Auila.

Sed clarius, & probabilius respondeo: dicendum. Quod excommunicatus, qui, etiam per mille annos, perseuerat in excommunicatione lata, ratione contumaciæ in causa ciuili, nullo modo est priuatus beneficio, nec est priuandus, quia id nullo iure est expressum. Si verò est excommunicatus pro crimine hæresis, vel alio, ipso iure priuante reum beneficio, & in excommunicatione per integrum annum perseuerat, tunc ipso iure est priuatus beneficijs. Si tandem excommunicatus perseuerat per annum in excommunicatione lata ob contumaciam super crimine, quod dignum est priuatione beneficij per sententiam, non tamen illam habet annexam ipso iure, puta propter homicidium, tunc non est priuatus beneficijs post annum, sed est per sententiam priuandus, eo quod tunc habeatur pro conuicto, vel confesso. Sic ex Nauarro cap. 27. num. 23. Rebuffo in repet. in cap. Postulastis à num. 242. & ex alijs Doctoribus docet Alterius loc. cit. col. 6. vers. Ex dictis igitur. Palao disp. 2. punct. 11. num. 2. & alij penes ipsum.

QVÆSTIO III.

An collatio Beneficij facta Excommunicato, sit ipso iure inualida, & nulla?

Respondeo tanquam certum: collationem beneficij factam Excommunicato, tempore, quo excommunicationis vinculo manet astrictus, esse ipso iure in vtroque foro nullam. Quia sic decreuit Innocent. III. in cap. Postulastis, de Clerico excommun. ministr. his claris verbis: Clericis excommunicationis vinculo innodatis, Ecclesiastica beneficia conferri non possunt, nec illi valent ea retinere licite, nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum, cum ea non

R. P. Leand. de Censuris.

fuerint canonice consecuti. Sic Pontifex. Cuius decreti hæc potuit esse ratio. Nam beneficium potissime datur propter officium Ecclesiasticum, cap. Cum secundum, de prebend. at sic est, quod excommunicatus est suspensus ab omni officio Ecclesiastico, nempe ab administratione rerum sacrarum, & diuinorum officiorum, vt sup. est habitum: ergo beneficium Ecclesiasticum ei conferri non potest. Sic Rota in Antiquis decif. 363. Canonista in d. cap. Postulastis, Nauar. in cap. Si quando, de rescript. exceptione nona, alias decima, & in sum. cap. 27. n. 21. Couar. in cap. Alma mater, 1. p. §. 7. n. 1. & 8. & penes illum, Ioannes Staphilæus, Archidiac. Berthacin. Specul. & communis. Theologi etiam in 4. dist. 18. Ricard. dist. 18. art. 7. q. 4. Palud. q. 4. Anton. 3. p. tit. 24. cap. 76. Sot. dist. 22. q. 1. art. 4. Suar. disp. 13. sect. 1. n. 2. Alter. lib. 2. disput. 6. cap. 2. in princip. Henriq. lib. 13. cap. 13. n. 1. & penes ipsum, lit. B. Gabr. Caiet. Victoria, Angel. Syluest. & alij. Auila 2. p. c. 6. disp. 5. dub. 2. Sayrus lib. 2. cap. 5. n. 5. Vgolin. tab. 2. cap. 13. §. 1. Ægid. disp. 14. dub. 9. Filliuc. tract. 12. cap. 5. quæst. 1. n. 113. Reginaldus lib. 72. n. 43. Vasq. tract. de excomm. dub. 6. Luyt. lib. 2. de Censur. disp. 16. dub. 1. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 1. n. 1. Hurtad. disp. 6. de excomm. diff. 2. Sà verb. excommunic. n. 28. Bauny disp. 7. de excomm. q. 18. in princip. & etiam dict. 3. Cornejo disp. 10. de excomm. §. 7. dub. 1. Machado lib. 1. p. 3. tract. 3. docum. 10. n. 2. & alij. Qui omnes cum Rota citata conueniunt, hanc resolutionem intelligendam esse, tam de excommunicato à iure, quam de excommunicato ab homine; quia iura absolute & indistincte loquuntur.

QVÆSTIO IV.

An saltem, collatio Beneficij facta excommunicato tolerato, & non vitando, sit valida, & rata?

Affirmat Gaspar Hurtad. disp. 6. de excomm. diff. 2. n. 6. & 7. his verbis: Et nomine Excommunicati, quem dicimus inhabilem ad beneficium obtinendum, communiter intelligitur à DD. etiam toleratus, quia per Extrauag. Ad euitanda scandala, per quam toleratur, nullus intenditur fieri fauor tolerato: fieret autem si non esset inhabilis, et si collatio beneficij ei facta esset valida. Id tamen difficile existimamus, quia si collatori licitum est excommunicato tolerato beneficium conferre, iuxta dictam Extrauagantem, non minus quam Sacramenta administrare, vt diximus disp. 2. diff. 4. quomodo collatio illi facta erit nulla cum iure naturali illicitum sit beneficium conferri inhabili. Quando verò in Extrauagante dicitur, quod nullus ei intenditur fieri fauor, est verum quantum fiat, aut maneat habilis: quia hoc non fit, vt ei faueatur, sed vt faueatur fidelibus, vt absque scrupulo possint cum illo communicare. Hucusque Hurtadus. Quem (post relaram sententiam contrariam) refert, & videtur sequi (nescio) Diana p. 5. tract. 9. resolut. 99.

His Authoribus addo nouissime Stephanum Bauny, eandem sententiam iis verbis docentem: Secundus casus, in quo beneficij collatio excommunicato facta, est valida, est cum eius Censura est occulta: nam Canon ille Postulastis, de eo, quem excommunicatum esse certò constat, non autem de occulto capi debet: est enim hoc Iurisperitorum axioma longè certissimum, quod quando in Canone, aut lege exprimitur eius ratio, quantumcunque sit hæc generalis, lateque patens, restringendam tamen hanc esse, iuxta rationem in ea expressam; ex quo sequi aiunt, quod vbi isti nullus est locus, nullum quoque esse legi, aut Canoni. Ita Nauarrus consil. 5. de testament. Azorius tomo 1. lib. 5. capite 16. quaestione 9. Agè ergo, videamus quid rationis, ac causæ Pontifici extitit;

excommunicati à beneficiis excludendi: Nempe, quod cum excommunicato communicari non debeat, cap. Postulastis 7. de Clerico excomm ministr. at non habet hæc ratio locum in occulto, cum vitari non debeat, sed nominatim excommunicatus, ac denunciatus, vt est, in concordat, tit. de excommunicatis non vitandis, & in Extrauag. Ad vitanda. Hæc Bauny disput. 7. de excomm. quest. 18. dicto 3. vers. Secundus casus.

Sed probabilius respondeo: dicendum, quod etiam si collatio beneficii facta sit excommunicato tolerato, & non vitando, sit adhuc inualida, ac nulla, eodem modo, ac ratione, ac est inualida, facta excommunicato non tolerato, & vitando. Ratio est, quia ex vna parte, iura vetera de omnibus excommunicatis, tam de publicis, quàm de occultis, tam de toleratis, quàm de non toleratis, vt omnes fatentur, loquuntur: ex alia verò, Extrauagans Martini V. Ad vitanda, nullo priuilegio afficit ipsos excommunicatos, nec aliquam vtilitatem, aut commodum illis affert: ergo etiam quantum ad eos iura antiqua sunt seruanda: sed iuxta iura antiqua collatio beneficii facta cuiuscunque excommunicato, est nulla, & inualida: ergo.

Nec obstat fundamentum Hurtadi. Nam in primis falsum est, licitum esse collatori, beneficium excommunicato tolerato conferre, vt latè, & benè probant Suar. disp. 13 sect. 1. à n. 26. & Alter. tom. 1. lib. 2. disput. 6. cap. 2. vers. Sed difficultas est. Rursum etiam est falsum, quod non sit fauor & maximus conferre beneficium excommunicato, vt constat. Ruit ergo.

Nec item obest quid fundamentum Stephani Bauny. Primò, quia licet Pontifex rationem propter quam excommunicati à beneficiis excludendi sunt, hanc esse dixerit, nempe, quod cum excommunicatis communicari non debeat; non tamen inde colligitur, quod collatio beneficii facta excommunicato tolerato sit valida, tum quia huiusmodi ratio, quam assignauit ad constituendam hanc legem pœnalem Pontifex, tunc temporis comprehendebat omnes excommunicatos, tam occultos, quàm publicos, tam toleratos, quàm non toleratos, cum omnes hos tenerentur fideles vitare, & sic fuit sufficiens tunc, & nunc erit etiam, quantum ad effectum præsentis quæstionis; cum per Extrauag. Martini V. nullo modo eis fuit aliquod priuilegium, aut beneficium concessum. Secundò, quia alia vltra assignatam, fuit ratio, seu congruentia priuandi excommunicatos beneficiorum obtentione, & collatione, vt habitum est, quest. 3. quæ quidem omnes excommunicatos comprehendit.

Vnde hanc nostram sententiam tenent communiter DD. Abbas in cap. Postulastis, cit. n. 4. Couar. in cap. Alma mater, 1. p. §. 7. n. 2. vers. Sextò hæc principalis conclusio. Caslad. decis. 1. n. 4. §. 5. de præbend. Henric. lib. 13. cap. 3. §. 3. & cap. 7. §. 3. vbi lit. Z. citat pro hac parte Caiet. de excomm. fin. §. vbi scito. Paludanum dist. 18. q. 4. n. 5. Gabrielem q. 2. art. 3. dub. 1. Nauar. cap. 25. n. 133. in fine, & cap. 27. n. 21. §. Nonò. Sotum dist. 22. q. 1. art. 2. Victoriam de excomm. §. 16. Syluest. excomm. 3. §. 9. Angel. excomm. ult. §. 8. & Armillam §. 9. Eandemque sententiam repetit cap. 13. §. 1. illis verbis: Si non excommunicatus conferat (beneficia Ecclesiastica, intellige,) excommunicato etiam occulto, receptio & titulus est vtroque foro irritus, & pari iuris ratione, excommunicatus, est incapax vt eligatur. Sic ille. Suarez disp. 13. sect. 1. à num. 25. Alterius lib. 2. disputat. 6. cap. 2. secundo dub. Auila 2. part. cap. 6. disputat. 5. conclus. 1. vers. Primò, quod conclusio. Valquez tract. de excommunic. dub. 6. n. 4. vers. Tertio notandum est. Agid. disp. 14. dub. 9. ita dicens: Nota hæc vera esse, etiam si excommunicatus sit toleratus. Nam etsi Concilium Constantiense permittat nobis cum talibus communicare, non tamen reddit eos habiles ad beneficia acquirenda, quia

sic immediatè iis magnum fauorem prestaret. Sic ille. Filiucius tract. 12. cap. 5. quas. 1. dicto 3. num. 115. Bonacina disput. 2. q. 2. punct. 4. §. 1. n. 1. & penes illum, Sayrus, Vgolimus, & Reginaldus quas. 3. citati. Cornejo disput. 10. de excomm. §. 7. dub. 1. Luysius lib. 2. de Censur. disputat. 16. dub. 1. vers. Item sciendum est. Villalobos tom. 1. tract. 27. diff. 9. num. 5. Laymann tom. 1. lib. 1. tractatu 5. part. 2. cap. 2. num. 8. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 10. num. 1. Bassæus excomm. 3. num. 15. Candidus disquisit. 18. artic. 25. dubit. 5. dicto 7. Palao disput. 2. quest. 11. num. 3.

Q V Æ S T I O V.

An collatio beneficii facta excommunicato inuincibiliter ignoranti, se esse excommunicatione maiori ligatum, sit etiam inualida, ac nulla?

NEgat apud Lessium, & Bonacinam, & alios Doctissimus Nauarrus in cap. Fratres, de penit. dist. 5. num. 45. cum Glossa 2. in cap. Apostolica, de Cler. excomm. ministrand. Felino, & Cardin. existimans, esse talem electionem, ratam, ac validam. Hæc sententiam esse in foro conscientie (non in externo) veram, probat Bauny disput. 7. de excomm. quest. 18. vers. Casus tertius. Quia inhabilitas, inquit, ad acquirenda beneficia, est pœna maior, ac actior, quàm irregularitas: eam ergo non nisi ob culpam infligi conuenit, eamque grauem: At qui ignorans aliquid agit, aut recipit, non peccat: collato ergo sibi beneficio non excidit, qui cum excommunicatum se nesciret, aut esse se talem oblitus esset, eo donari se est passus. Hæc Bauny. Imò in vtroque foro esse probabilior sententiam Nauarri, in casu, quo excommunicatus, cui facta est collatio beneficii, laboret probabili ignorantia de sua excommunicatione, sentit Diana parte 5. tract. 9. resolut. 99. vt dicunt hæc sua verba: Notandum est etiam contra Coninch, Turrianum, Villalob. & Sanchez vbi supra, quod si prouisus ignoret se esse excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio, & collatio beneficii, non erit irrita. Et hanc sententiam probabilem esse docent ipsimet aduersarij, vt Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 22. n. 117. & illam absolutè tenet contra Suarez, Philippus Faber de Censur. in 4. sentent. distinct. 25. quest. 1. disput. 5. cap. 4. num. 191. Hæc Diana.

Sed probabilius respondeo: adhuc talem collationem beneficii factam excommunicato ignorantem esse se excommunicatum, esse inualidam, ac nullam. Primò, quia licet ignorantia probabilis possit excusare à culpa, & ex consequenti à pœna; non tamen potest tribuere valorem actui aliàs inualido, nec potest suspendere effectum excommunicationis legitime lata, vt collatio beneficii, quæ propter excommunicationem nulla est, subsistere valeat ex causa ignorantie excommunicationis. Ignorantia igitur excommunicationis solum est consideranda ad effugiendas pœnas iuris, statutas quidem aduersus excommunicatos aliquid prohibitum agentes, non tamen quoad valorem ipsius actus, vt notatur à DD. in cap. penult. de Cler. excommunic. ministr. Ex quo iam patet quid ad fundamentum contrarium sit respondendum.

Secundò, quia excommunicatus maior, absolutè est factus à iure inhabilis Ecclesiastici beneficii, neque in iure fit exceptio de ignorante: ergo ignorantia non potest illum reddere habilem ad beneficium Ecclesiasticum obtinendum; quia ignorantia eum, cui inest, excusat, vt diximus à peccato, non tamen facit habilem. Sic tenent communiter Doctores in cap. Pastoralis, de Appellat. & in cap. Apostolica, de Cleric. excomm. ministri. Vbi Glossa verb. Pastoralis, & ibi Abbas,

Abbas, & Cardin. quos citat, & sequitur Couarruias in cap. *Alma mater* 1. p. §. 7. num. 3. *vers. Decimo* hac in controuersa. Rebuff. in cap. *postulastis*, de Cler. excomm. ministr. num. 62. Nauarrus cap. 27. n. 272. *versu*, octauo, quod; vt infra Suarez disput. 13. sect. 1. n. 3. dicens, hanc sententiam sibi certam videri. Henriquez lib. 13. c. 3. num. 3. ibi: Collatio facta excommunicato maiori, etiam ignoranti, est vtroque foro irrita, & cap. 7. §. 3. ibi: Excommunicatus etiam occultus peccat mort. si recipiat collationem beneficij. Nam illius est incapax, etiam ignorans propriam excommunicationem. Quia (*addit lit. A.*) in hac re, quæ est iuris Ecclesiastici, Ecclesia potuit, & voluit facere incapacem. Sic ille. Qui cap. 3. cit. num. 3. lit. T. citat pro hac parte Nauarrum in sum. cap. 25. num. 133. *fine*, & cap. 27. num. 21. *vers. Nonò*. Sed non benè. Nam num. 133. cit. potius insinuat oppositum, dum ait, quod peccat mortaliter, qui beneficium Ecclesiasticum accipit sciens, aut scire debens, se irregularem, suspensum, excommunicatum, aut interdictum esse; & titulus eius est nullus. Sciens, aut, scire debens, ait Nauarrus: non ergo id de ignorante excommunicationem concedit. Nec rursus, cap. 27. num. 21. cit. expresse pro hac est sententia; cum solum dicat, quod excommunicatio *privat facultate eligendi actiua, & passiva*. Tenent etiam nostram resolutionem, Alterius lib. 2. disput. 6. cap. 2. col. 3. *vers. Adhuc hac conclusio*. Valquez de excommunicat. dub. 6. *vers. Sextò id non solum*. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 22. num. 117. (non 127. vt leges apud Bonacinam) dicens, ita seruari in praxi: Nam Papa ad cautelam solet absolueri à Censura dum alicui de beneficio prouidet; scilicet ad effectum dumtaxat presentis collationis consequendum. Sanch. tom. 1. opusc. lib. 2. cap. 2. dub. 10. num. 7. Sayrus lib. 2. cap. 5. num. 8. Auila 2. part. cap. 9. disput. 5. dub. 2. *conclus. 1. vers. Primò*, quod conclusio. vbi citat Nauarrum cap. 27. num. 271. dict. 8. & benè quidem. Ait enim ibi (*mibi num. 272.*) sic: Octauo, quod illud dictum de collatione beneficij facta alicui excommunicato, quod sit nulla, procedit etiam in eo qui se excommunicatum ignorat. Secundum glof. Panormit. & com. in cap. *penult. de Cler. excommunic. ministr.* Nam licet ignotantia excuset à pœna transgressionis, non tamen efficit capacitatem acquisitionis; cuius excommunicatus est incapax, cap. *Postulatis*, eod. tit. sufficeret tamen dispensatio Episcopi, si ad eum spectabat collatio, secundum omnes, non tamen si ad alium, quidquid dicat Panorm. in dicto cap. *Pastoralis*. Quod tamen non procedit in collatione facta à Papa, vel legato cum clausula absolutionis, quoad effectum presentium consequendum in literis eorum apponi solita de qua Felinus in cap. *Apostolica*, col. 1. *de except.* & alij alibi. Hæc meus Nauarrus. Quid clarius, vt iam non pro contraria, sed pro nostra sententia citari debeat. Filiucius tract. 12. cap. 5. *ques. 1. dicto 3. num. 115.* Ægidius disput. 14. dub. 9. n. 70. *vers. Nota*. Bonacina disput. 2. *quest. 2. punct. 4. §. 1. n. 2.* Raynaudus de monit. part. 2. cap. 2. num. 29. Faber in 4. distinct. 25. *quest. 1. disput. 4. cap. 4. num. 193.* Luyfius lib. 2. disput. 16. dub. 1. Cornejo disput. 10. de excomm. §. 7. dub. 1. Laymann lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. n. 8. *vers. Quintus effectus*. Bassæus excommunicat. 3. num. 15. qui tamen malè citat Dianam pro hac parte, loco citato à nobis pro contraria, Villalobos tract. 17. *diffic. 9. num. 5.* Candidus in *disquisit. mortal. disquisit. 18. art. 15. dubit. 5. dicto 6.* Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 10. num. 5. Palao disput. 2. punct. 10. num. 4. Garcias de benef. part. 7. cap. 13. numero 9. & alij.

R. P. Leand. de Censuris.

QVÆSTIO VI.

An saltem sit valida beneficij collatio, facta illi, qui tempore collationis, credebatur, sed falsò, esse excommunicatus?

Respondeo tanquam certum: esse omnino validam, ac ratam. Quia inhabilitas ad obtinenda Ecclesiastica beneficia, est effectus excommunicationis maioris: ergo vbi reuera, excommunicatio non est, neque effectus eius erit. *Confirmatur*. Nam iura pronunciant, excommunicatum esse inhabilem ad beneficia: at qui hominum solum opinione existimatur excommunicatus, reuera non est excommunicatus: ergo non est inhabilis ad beneficia. Sic communis. Vgolin. tab. 2. cap. 13. §. 1. num. 2. Suarez disput. 13. sect. 1. n. 32. & sect. 2. num. 19. Alterius lib. 2. disput. 6. cap. 6. in princip. Bonacina disput. 2. *quest. 2. punct. 4. §. 1. num. 8.*

QVÆSTIO VII.

An similiter, valida, ac rata sit electio, aut collatio beneficij facta ei, qui per sententiam fuit excommunicatus, sed reuera nulliter?

Respondeo tanquam certum: etiam esse validam, ac ratam. Sic habetur in cap. *Dilectis*, de appellat. & in cap. *Licet*, de sent. excomm. in 6. & cap. *solet*, eod. tit. & lib. Et ratio est, quia quod nullum est, nullum parit effectum, cap. *Cum contingat*, de offic. Deleg. & cap. *Per tuas*, de sentent. excomm. ergo excommunicatio nulla, non potest inferre aliquam inhabilitatem. Vnde quotiescumque postea in iudicio nullitas sententiæ probetur, collatio beneficij, facta post sententiam Censuræ, rata iudicari debet. Sic Glossa in cap. *Sapè*, verb. *Rata manet*, de Appellat. Innocent. & Ioan. Andr. in cap. *Dilectis*, de Appellat. Rebuffus de excomm. non vitan. fol. 731. *vers. Primò fallit* Nauarr. in cap. *Cum contingat*, de rescript. remed. 2. num. 9. & seq. Couarruias in cap. *Alma mater*, part. 1. §. 7. n. 5. *vers. Decimoterio*, & penes ipsum, Abbas in cap. *Ita quorundam*, de Iudicis. Henricus in cap. *Dilectis*, citat. Suarez, & Alterius locis nuper citatis, & alij communiter.

QVÆSTIO VIII.

An item, sit valida, ac rata collatio beneficij, facta illi, qui per sententiam Iudicis, iniuste, validè tamen, fuit excommunicatus?

Respondeo tanquam certum: in hoc casu, nullo modo esse validam, sed inuvalidam, ac irritam. Quia cum in hoc casu, sententia sit simpliciter valida, vt supponimus, quamuis iniusta, veram infert excommunicationem, ac consequenter eius effectum. Sic Couarruias loc. cit. num. 7. in fine, *vers. Hinc decimoquarto*. Suarez loc. cit. num. 33.

QVÆSTIO IX.

An sit valida collatio beneficij, facta alicui, tempore, quo non est maiori excommunicatione ligatus, postea tamen dum est maiori excommunicatione adstrictus, collationem acceptat?

Negant (apud Couar.) Cardinalis in cap. *Postulastis*, de Cler. excomm. ministr. & Andr. Alciat. in cap. 1. de Iudic. num. 12. Suarez etiam disput. 13. sect. 1. num. 17. & disp. 14. sect. 2. num. 34. Valquez de beneficijs cap. 4. dub. 2. Ægidius disputat. 14. de Censur. dubio 9. num. 78. *vers. qua in re*. Lessius lib. 2. capite 34. de benef. dubio 22. num. 118.

num. 118. & apud Auilam, *vbi infra*, Victoria, & Cano. Negat etiam Hurtadus *disput. 6. de excomm. difficult. 3.* Laymann *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 11.* Raynaldus *de monit. part. 2. cap. 2. num. 29.* & apud Henriquez *infra*. Sotus, & alij Recent.

Fundamentum horum Doctorum est. Quia etsi per collationem beneficij acquirat non excommunicatus ius ad rem, non tamen in re, & ideo non facit illud completè suum, donec ts collationem ratam habuerit, & acceptauerit, vt expressus est text. *in cap. Si tibi absenti, de prebend. lib. 6. l. Absenti, ff. de Donat. l. Qui absenti, ff. de acquir. possess.* At sic est, quod excommunicatus est incapax ad ius acquirendum præsertim spirituale, & Ecclesiasticum, quale est ius ad beneficium; ergo acceptatio beneficij facta per excommunicatum est nulla, ac consequenter collatio beneficij facta eo tempore, quo is non erat excommunicatus.

Sed æquè probabiliter respondeo: talem collationem esse validam. Quia æquè probabile est, validè talem collationem ab existenti in communicatione maiori, posse acceptari. Itaque si hodie conferatur beneficium Petro, & ipsemet, crastina die, excommunicationem incurrat, eaque contracta & nondum ablata acceptet beneficium, validè acceptabit, fietque omnino in re collatio absolutè valida.

Ratio est. Primò, nam consuetudo, & stylus ita seruat, vt probant multæ decisiones Rotæ. In nouis 195. in antiquis vltima *de sentent. excommun. 126.* & 720. quas refert Couarruias *in cap. Alma, 1. part. §. 7. num. 4. vers. Duodecimo admonendum est*: ergo

Secundò, quia iura solùm prohibent, & irritant collationem beneficij factam excommunicato, non verò acceptationem beneficij: ergo acceptatio valida est; patet, quia dispositio legis, quod scilicet, collatio beneficij facta excommunicato non teneat, est odiosa, & pœnalis: ergo potius est coarctanda, & non extendenda ad casus non expressos in iure. *Confirmatur*, quia excommunicatus in actu acceptationis beneficij, se habet, vt priuatus, cum nec conferat sibi, nec eligat se, sed exprimendo consensum, & acceptando ponit conditionem, & dispositionem, sine qua collatio non haberet plenum effectum: ergo excommunicatus validè poterit acceptare beneficium collatum sibi, tempore quo non erat Censura ligatus. Sic sentiunt ex Canonistis, Rebuff. *in Rub. de excommun. non vitand. vers. Tertiò fallit.* Gigas *de penson. qu. 63. num. 15.* & penes ipsum, Domin. & Francus *in cap. fin. de consuetud. lib. 6.* Ludouic. Gomeius *in tract. de expectat. num. 60.* Nauarr. *in cap. Si quando, de rescript. exceptione 10. col. 13.* Couarru. *in cap. Alma mater. loc. cit. & antea lib. 3. variar. resolut. cap. 16. num. 4.* vbi licet contrariam opinionem non improbet, imò pluribus probet, non vult tamen ab hac nostra recepta, frequentiori consensu, opinione, recedere. Quod idem facit Alterius *lib. 2. disp. 6. c. 5. vers. Ab hac communi sententia*, adhibita declaratione quadam. Vgolinus *tab. 1. cap. 13. §. 1. n. 2.* Sayrus *lib. 2. cap. 5. num. 11.* Auila 2. parte *cap. 6. disput. 5. dub. 6.* (non 8. vt leges apud Bonac.) *vers. Secunda opinio.* Vbi ad fundamentum contrariorum respondet, quod concessio quod per acceptationem acquiratur aliquo modo ius in beneficio (quod alij adhuc negant) nihilominus acceptatio sit valida, non quantum ad iuris acquisitionem, sed quantum ad declarationem consensus, taliter, quod si post talem declarationem, absoluat ab excommunicatione, non est opus alia electione, collatione, aut acceptatione, eo quod cum primùm absoluitur, acquirit ius in beneficio, & non antea, & ita si post absolutionem moriatur, illud beneficium vacat de nouo. Sic ille. Tenent rursus hanc nostram sententiam Vasquez (sibi, quod est mirum

contrarius) *tract. de excomm. dub. 6. num. 9. vers. Ex his opinionibus* (inquiens) mihi videtur vera ea, quæ est Nauarri, quod talis acceptatio sit vera, & non irrita ipso iure, &c. *Et infra* reddit rationem dicens: Quia hoc tantum pendet ex iure, & in illo non videmus excommunicatum priuari acceptationis iure, sed tantum iure collationis: ergo non est cur ad acceptationem iura extendamus, cum tantum de collatione loquatur. Vnde licet priuetur per Canones iure, quod excommunicato datur per collationem, non tamen iure, quod ipse acquirit per acceptationem, & explanationem sui consensus. Sic ille. Et bene. Azor etiam *p. 2. lib. 7. cap. 23. q. 5. sub finem*, & hanc sententiam vt probabilem sequitur Filliuc. *tract. 12. cap. 5. quæst. 3. versu, Eademque ratione.* Et vt veriore adhuc, Candidus *disquis. 18. art. 14. dubit. 3.* Luyf. *lib. 2. de Censur. disp. 16. dub. 2. vers. Mihi placet.* Cornejo *disp. 10. de excommun. §. 7. dub. vnic. quæst. 5.* Bassæus *verb. Excommunicatio 3. n. 15. vers. secundum tamen communem.* Qui & citat pro hac parte Ægidium *disp. 14. dub. 9. cit. n. 54.* sed malè omnino. Tum, quia illud dubium nonum incipit à n. 69. tum quia expressè oppositum tenet n. 78. *sup. cit.* Toletus *lib. 1. summ. cap. 13. n. 5. vers. Aduerte tamen.* Henriquez *lib. 13. cap. 13. n. 3.* vbi *lit. H.* dicit, hanc sententiam, esse certam in praxi. De hac quæst. etiam tractat Machado *lib. 1. p. 3. tract. 3. docum. 10. n. 4.* sed suo more. Tenet tamen positiuè, & clarè, Diana *p. 4. tract. 4. resolut. 56. & p. 5. tract. 9. resolut. 102.* Præpositus *in 3. p. 9. 3. de excommun. dub. 11. n. 67.* & Palao *disp. 2. punct. 10. n. 10.*

QVÆSTIO X.

An saltem, sic acceptans beneficium in excommunicatione, peccet?

Affirmant peccare, & mortaliter aliqui, quos, super pressis nominibus, referunt Suarez, & Alterius, *infra.*

Sed probabilius respondeo: nullo modo peccare, adhuc venialiter: nisi aliàs animum habeat exercendi munia acquisiti beneficij, absque absolutione excommunicationis. Quia (vt nuper est habitum) acceptatio beneficij, nõ est prohibita excommunicato: ergo absque villo peccato fieri potest. Sic Henriq. *cap. 13. cit. n. 3.* Qui & *lit. K.* citat Caietanum *excommun. ad finem.* Sayr. *lib. 2. cap. 5. n. 11.* Suar. *disp. 13. sect. 1. n. 22.* Alterius *lib. 1. disp. 6. cap. 5. in fine.* Candid. *dubit. 13. cit.* Filliucius *tract. 12. cap. 5. quæst. 5. dicto 1.* per hæc verba: De eo autem, qui acceptat in excommunicatione, pro tempore obtentæ absolutionis, beneficium ad quod est electus, ante excommunicationem; dic, non peccare. Tum, quia acceptatio illa pro tempore habili, non est prohibita ex vi excommunicationis. Tum, quia nulla est cooperatio ad iniustitiam, cum & electio facta fuerit personæ tunc dignæ, & habilis, & acceptatio etiam pro tempore habili, & licito. Hæc ille. Luyfius etiam *lib. 2. disput. 16. dub. 2. in fine.*

QVÆSTIO XI.

An etiam sit valida collatio beneficij, facta Excommunicato maiori, casu quo talem collationem acceptet, post absolutionem ab excommunicatione?

Affirmant plures Doctores esse validam, talem collationem beneficij, acceptatam post obtentam absolutionem excommunicationis; dummodo, tempore acceptationis, electores, aut Collatores, in sua prima voluntate permaneant. Quia tunc (inquiunt) prior electio, & collatio, rificatur, & approbatur per continuationem, seu permanetiam in prima voluntate.

Ita sentiunt apud Bonacinam, & Dianam, Henricus, Henricus & Couarr. & alij, quos citat Sanch. de Matr. lib. 8. disp. 7. n. 12. Sed ex his Doctoribus, solus Henricus tenet hanc sententiam lib. 13. cap. 13. num. 1. his verbis: Satis tamen videtur si ita electus, aut presentatus, antequam acceptet, aut fiat sibi collatio, absoluitur, & fiat capax. Ita ille. Qui pro se lit. D. citat Lapum alleg. 8. & Couarruiam in cap. Alma mater 1. p. §. 7. n. 4. Sed profecto male citat hunc vltimum Doctorem. Quia n. 4. nil habet ad propositum. Bene tamen n. 8. vbi tamen solum ait, talem collationem beneficii factam existenti in maiori excommunicatione esse validam, casu quo intercedat dispensatio Episcopi: ait namque sic: Et si verum sit, excommunicationem hunc effectum producere, quod efficiat nullam collationem beneficii factam excommunicato, dispensatio tamen Episcopo concessa est, vt is post absolutionem ab excommunicatione permittat beneficium illud obtineri ab eo, cui collatum fuit. Ita ille, & alij, quos loco cit. citat Sanchez. Qui omnes, non de quaestione à nobis proposita, sed infra proponenda, agunt. Male ergo pro hac citantur. Et licet sententia Henrici, vt aiunt Lessius, Bonacina, & Diana, sit probabilis.

Probabilius tamen, & multò longè, respondeo minimè esse validam talem collationem beneficii, etiam casu, quo, post obtentam absolutionem excommunicationis, ab electo acceptetur: (saltem non interueniente dispensatione Episcopi, de quo infra.) Ratio est, quia collatio, quæ ab initio nulla fuit, non potest validari ex absolutione sequuta, iuxta regulam iuris: *Quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis conualescere, ff. de reg. iuris, l. 1.* Sed collatio beneficii facta excommunicato maiori est inualida ab initio: ergo. Sic in primis tenet Couarruias eod. §. 7. cit. pro contraria parte ab Henrico, Bonacina, & Diana, vt patet ex his verbis ab ipso num. 2. prolatis. Septimo idem respondendum erit, etiam si postmodum sequuta sit legitima absolutio ab excommunicatione. Etenim cum collatio beneficii, ex eo nulla sit, quod eo tempore, is cui beneficium confertur, sit excommunicatus, minimè hæc collatio ab initio nulla vires assumeret absolutione sequuta. cap. non firmaretur, de reg. iur. in 6. cum similibus. Notant Archidiaz. in cap. Nullus 63. dist. & Anchar. in d. cap. Postulastis, de Cler. excomm. ministr. Nec video posse in hoc vllam contingere dubitationem, si quidem hæc illatio manifestè colligitur ex his, quæ communi omnium consensu, hac in quaestione traduntur. Sic Couarr. Et ante illum suus doctus Magister, Nauarr. in Manual. cap. 27. num. 21. sic dicens: Octauò facit (nempe, excommunicatio,) collationem beneficii Ecclesiastici aded nullam, vt non conualescat per absolutionem, nisi reuocetur. cap. Bone atate & qualit. & cap. Postulastis, cum Gloss. & ei annot. de Cler. excomm. ministr. & consequenter tenetur relinquere illud, & restituere fructus ad id vsque tempus perceptos. Hæc Nauarr. Abbas etiam in d. cap. Postulastis, num. 2. Cassad. decis. 1. num. 7. de præbend. Palud. in 4. dist. 18. quæst. 4. Gabr. quæst. 2. art. 3. Alterius lib. 2. disp. 6. cap. 7. initio. dicens, id non reuocari in controuersiam. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 22. num. 119. Ægidius disp. 14. dub. 9. num. 74. Bonacina disp. 2. quæst. 2. punct. 4. §. 1. num. 10. Candid. disquis. 18. art. 15. dubit. 4. Hurtad. disp. 6. de excomm. diff. 3. Auila 2. part. cap. 6. disp. 5. dub. 2. vers. Tertiò nota, post 1. conclus. Diana part. 4. tract. 4. resol. 56. vers. Sed maior difficultas, & p. 5. tract. 9. resol. 101.

Bauny disp. 7. de excomm. quæst. 19. Garcia part. 7.

de benef. cap. 13. num. 43. Lessius lib. 2. de iust.

cap. 34. num. 129. & Palao disp. 2.

de Censuris, punct. 10.

num. 20.

QVÆSTIO XII.

An saltem possit Papa, seu Episcopus, absque noua collatione, & expeditione literarum, dispensare, vt is, qui absolutus est ab excommunicatione, licitè retineat beneficium, quod ei, tempore excommunicationis, fuit collatum?

Affirmant quamplures Doctores. Quia (inquiunt) hæc dispensatio, est virtualis collatio beneficii: ergo dispensatione concessa, non postulatur alia collatio: ergo licitum erit excommunicato, impetrata dispensatione ab Episcopo (vel saltem à Papa) post obtentam excommunicationis absolutionem, retinere tuta conscientia beneficium tempore excommunicationis impetratum. Ita sentiunt Speculator, Innoc. Hostiens. Ioann. Andr. Anton. Butrius, Anchar. Sapia, Calderin. Milis, Felinus, Nauarrus, & Borgasius, quos refert Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 7. num. 12. Quibus addi possunt Couarr. §. 7. cit. num. 8. vt nuper vidimus, & Alterius lib. 2. disp. 6. cap. 2. vbi ait, id esse affirmandum ex communi consensu omnium Doctorum.

Hanc sententiam (etsi contrariam putet ipse Sanchez probabilior) dicit tamen, non esse improbabilem, propter tot, tantorumque Doctorum auctoritatem adhibita triplici limitatione. Prima est, vt impedimentum sit occultum; vt ita collatio, saltem in foro externo sit valida. Secunda, vt dispensatio, in nullius cedat præiudicium. Si enim duo electi essent, præferendus est, qui caret impedimento, cum hic solus, absolute ius habeat. Tertia, vt beneficiarius ille, aut electus non acceperit possessionem beneficii ante absolutionem; quia tunc esset intrusus: ac proinde oporteret non tantum prioris vitij dispensationem obtinere, sed etiam illius intrusionis.

Alij verò contra negatiuè respondent absolute, dicendo, quod in casu proposito, nequeant Prælati dispensare, vt dictus beneficiarius ita electus, retineat licitè beneficium, absque noua collatione, & noua expeditione literarum, ita ex Abbate Sanchez loc. cit. per hæc verba: Sed Abbas d. cap. innovit, num. 11. recedit ab hac doctrina, & ita distinguendum censet. Si vitium electi erat eius generis, vt non reddat nullam ipso iure præsentationem, collationem, electionem, vel confirmationem, sed facultatem cassandi concedat, tunc sufficit dispensatio sequens absque nouo consensu eorum, quibus præsentatio, electio, confirmatio, vel collatio incumbunt. Aut reddit nullam ipso iure, & tunc ait posse sustinere prædictam doctrinam, dummodo id vitium notum esset his. Quia non possunt allegare nullitatem ex facto ipsis cognito, argumento ex cap. Nulli, de elect. in 6. sed debent in priori consensu perseverare. Si autem ignorabant id vitium tempore præsentationis, electionis, confirmationis, collationis, ait non sufficere dispensationem, sed nouum eorum consensum desiderari, quo velint stare priori illo actu: quia ex d. cap. Nulli, constat posse electores impugnare electionem propriam ex facto eis de nouo detecto. Et quidem hæc sententia Abbatis est probabilior. Quia prior caret solido fundamento. Hucusque Sanchez. Quem citant & sequuntur Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 22. num. 119. & Ægidius disp. 14. dub. 9. num. 73. Qui vterque pro eadem sententia citat Nauarrum in Manual. cap. 27. num. 194. sed vterque malè. Nam ibi non agit de hac materia.

Sed ego in hac quaestione, clarius, ac distinctius, forsitan concordando ambas sententias, respondeo sufficere quidem dispensationem, post acceptam ab excommunicatione absolutionem, vt licitè possit, qui tempore excommunicationis obtinuit beneficium, retinere illud: dummodo dispensationem præstent illi,

ad quos collatio beneficij pertinet: aliàs minimè. Sic intellecta responsio.

Prima pars probatur primò efficaciter ex cap. *Postulastis*, de Cler. excomm. ministr. vbi Innocent. III. statuit, beneficia Ecclesiastica licitè retineri non posse ab excommunicato, etiam post absolutionem obtentam: *Nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum*: ergo interueniente dispensatione, licitè poterit excommunicatus, post absolutionem à censura obtentam, beneficia Ecclesiastica retinere.

Secundò, quia hæc dispensatio, nil aliud est, quam quedam virtualis ipsius beneficij secunda collatio; vt benè cum authoribus primæ sententiæ sentit Ægidius *loc. cit. num. 75.* ergo hæc absolutè erit sufficiens, cum sit, eo modo, collatio noua; ergo per talem dispensationem inuenitur collatio secunda beneficij, quam authores secundæ sententiæ requirunt.

Secunda verò pars nostræ responsionis, constat ex nuper dictis. Quia, cum talis dispensatio, sit modo explicato, secunda collatio beneficij, ille, & solus, qui conferre illud non excommunicato potest, poterit ei, qui in excommunicationem est lapsus, post eius absolutionem habitam. Audi pro hac nostra secunda responsionis parte, ino, & pro prima, Ægidium *loc. cit.* sic dicentem: Hinc sequitur primò, neminem cum tali posse, post absolutionem dispensare, nisi habeat aliqua ratione, potestatem hoc beneficium ei conferendi qualis est Pontifex, & omnis is ad quem pertinet illius beneficij collatio. Ratio est, quia talis dispensatio, nihil est aliud, quàm virtualis quedam ipsius beneficij secunda collatio. Communiter autem obtenta absolutione is poterit tali hoc beneficium secundo conferre qui primo contulit, nisi ipse iure conferendi priuatus sit, aut collatio ad alium sit deuoluta, aut collatarius se in beneficij possessionem intruserit. Sic Ægidius. Legatur Alterius *loco citato*, qui latè, & doctè hanc tractat difficultatem: sed ex Suario non citato *disp. 13. sect. 1. à n. 34.* Palao *disp. 2. de Censur. punct. 10. à n. 21.*

QVÆSTIO XIII.

An qui obtinuit beneficium, eo tempore, quo erat maiori excommunicatione ligatus, teneatur resignare illud?

Respondeo teneri quidem primò, absolutionem à Censura petere. Et deinde resignare beneficium in manibus illius ad quem pro tunc spectat illud conferre, & tandem, si tale beneficium retinere vult, debet petere dispensationem, aut quod idem est, nouam collationem illius, ab eo ad quem tunc temporis pertinet beneficij collatio. Ratio est manifesta ex dictis, quia prior collatio fuit inualida: ergo ac si facta non fuisset: ergo qui in excommunicatione existenti dictum beneficium per collationem illi factam obtinuit, non habet ius ad illud, ergo non potest illud sibi retinere: ergo consequenter tenetur illud resignare in manibus illius ad quem spectat conferre. Cuius beneficij resignatio debet simpliciter fieri: ideoque non sufficiet causa permutationis, aut absolute in fauorem tertij resignare; nec ei licebit alteri conferre; nec adhuc illud cum altero permutare. Sic omnes. Legantur Nauarrus *cap. 27. num. 21.* Suarez *disp. 13. sect. 2.* Bonacina *disp. 2. quest. 2. punct. 4. §. 1. num. 11.* Cornejo *disput. 10. de excommunicat. §. 7. dub. vnic. quas. 1.* qui ait ex Syluestro, hanc esse regulam Cancellariæ.

QVÆSTIO XIV.

An Excommunicatus occultus teneatur manifestare suam excommunicationem, si aliter non possit se retrahere ab acceptance beneficij ad quod eligitur?

Respondeo teneri quidem in primis, se alio titulo honesto, & apparenti se excusare; cum non teneatur se ipsum prodere. Quod si id non sufficiat, & excommunicatio sit talis, vt ex eius manifestatione nulla sequatur infamia, vel scandalum, tunc non solum potest (vt inquit Cornejo) verum tenetur se excusare manifestando excommunicationem; cum quilibet teneatur obedire Ecclesiæ, & obseruare effectus Censuræ, quoties potest absque graui suo, vel proximi detrimento: Secus verò si scandalum, vel infamia sequatur, quia tunc, ne se ipsum famet, consequens ius naturæ, quod strictius obligat, non tenetur suam excommunicationem prodere, sed potest acceptare beneficium, & postea quàm primum secretè dispensationem querere. Sic Suarez *disp. 13. sect. 2. n. 11.* Bonacina *loc. cit. n. 12.* Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 7. dub. vnic. vers. Sed quid faciet.* Diana *part. 4. tract. 4. resol. 56. in fine.*

QVÆSTIO XV.

An collatio pensionis spiritualis, quæ fundatur in titulo spirituali, & dicitur præstimonium, facta excommunicato maiori, sit rata, ac valida?

Affirmant nonnulli Doctores. *Primo*, quia iura annullantia collationem factam excommunicato maiori, solum loquuntur de beneficio Ecclesiastico, vt constat ex cap. *Postulastis*, de Cler. excomm. ministr. & ex cap. 1. de Postulatione Prælatorum: at sic est, quod nomine beneficij Ecclesiastici propriè, & in rigore sumpti, non venit prædicta pensio spiritualis, seu præstimonium, vt probat autoritate Ioan. Andree, Abbatis, & Felini, Mando sius *in reg. 34. de Annal. quest. 12.* ergo eius collatio facta excommunicato non est ex iure irrita, & inualida.

Secundò, quia odia sunt restringenda, non amplianda: ergo lex annullans collationem beneficij factam excommunicato, non debet extendi ad collationem pensionis, etiam spiritualis, cum propriè, & in rigore non sit beneficium.

Pro hac sententia citat Diana *part. 4. tract. 4. resol. 55.* Auilam (quem etiam citat Bonacina) *2. part. cap. 6. disp. 5. dub. 5. concl. 2.* Hurtadum *disp. 6. de excommunicat. diff. 3. num. 6.* & Præpositum in *3. part. D. Thom. quest. de excomm. dub. 11. num. 64.* Quorum sententiam iudicat ipse probabilem. Sed ex his authoribus malè citat Auilam. Nam expressè, *loco ab ipso cit.* oppositum his verbis docet: *Secunda conclusio*: loquendo de pensione spirituali, quæ fundatur in titulo spirituali, licet sit probabile, quod collata excommunicato sit valida, oppositum tamen est probabilius. Ita multi viri docti: Probat. Nam habet rationem beneficij Ecclesiastici, in quantum datur propter officium Ecclesiasticum: sed excommunicatus est inhabilis ad huiusmodi officium: ergo. Et ita dicunt nonnulli seruare praxim Romanam. Hucusque Auila. Ex quo constat quàm malè à dictis authoribus pro hac affirmatiua sententia citetur. Tenent tamen alij adducti, quibus addi possunt Bauny *disp. 7. de excomm. quest. 19. dub. 6.* & Gomez. Texeda, & Petr. Greg. apud Machado *vbi infra.* Palao *punct. 10. n. 8.* qui citat pro se Laymannum *lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 2. num. 8.* & Sa *verb. Homicidium, num. 21.*

Sed cerrè probabilius longe respondeo huiusmodi collationem pensionis spiritualis, aut præstimonij, factam maiori excommunicato, esse inualidam, ac nullam. Probat manifestè. Quia collatio beneficij facta excommunicato maiori, est irrita ipso iure, vt supra habitum est: sed huiusmodi pensio spiritualis, quæ est, & dicitur præstimonium, est beneficium Ecclesiasticum: ergo si conferatur excommunicato maiori, collatio erit ipso iure irrita, ac nulla. Minor in qua est difficultas probatur: quia hæc pensio, nil aliud est, quàm quædam portio, quæ extrahitur ex pingui beneficio, vt deinceps perpetuò conferatur in titulum beneficij cum onere alicuius ministerij Ecclesiastici: ergo certum est tale præstimonium esse beneficium, & nomine beneficij Ecclesiastici venire. Quod optimè, & latè probant Sotus lib. 10. de instit. quest. 5. art. 3. Calderinus in cap. In nostra, de rescript. & Rebuff. in praxi benefic. titul. secularia beneficia. Et ideo sic sentiunt communiter DD. Suarez disp. 13. sect. 1. num. 7. dicens in hoc, non esse difficultatem. Alterius tom. 1. lib. 2. disp. 6. cap. 4. dicens eodem modo, hanc rem carere omni difficultate. Vasquez tract. de excommunicat. dub. 6. num. 4. vers. Quinto adnotat. Auila loc. cit. Luyfius lib. 2. de Censur. disp. 16. dub. 1. vers. Sed P. Vasquez. Henriquez lib. 13. cap. 13. num. 2. (non 3. vt citatum inuenies apud Bonacinam & Dianam) ita dicens: Pensio collata excommunicato Clerico est irrita: quia post Pium V. datur titulo Ecclesiastico: nec sine licentia Papæ licet redimere: & pensionem fruens tenetur ad recitandas horas B. Mariæ, aliàs pro quadam rata temporis amittit fructus, vt de beneficiario statim dicitur. Sic ille. Sayrus lib. 2. cap. 5. num. 15. Lessius lib. 2. de iust. cap. 34. dub. 22. num. 127. Filliucius tract. 12. cap. 5. quest. 4. dicto 1. num. 123. per hæc verba: Si pensio datur in titulum, & sit perpetua, non est dubium, eius esse incapacem excommunicatum: Ratio, quia talis pensio est propriè beneficium, sicut est præstimonium in Hispania, portio, videlicet, quædam beneficij pinguioris, quæ confertur in subsidium adolescentium studioforum. Abbas & alij in cap. Conquerentem, de Cler. non residen. Couarr. in practic. qq. cap. 26. num. 10. Gigas de pens. quest. 28. in fine. & alij. Hucusque Filliucius, Reginaldus tom. 2. lib. 32. cap. 7. num. 41. Bonacina disp. 2. quest. 2. punct. 4. §. 1. num. 4. Layman lib. 1. tract. 2. part. 2. cap. 2. quare non omnino bene citat illum Palao, Villalob. tract. 17. diff. 9. num. 3. Gordonus tom. 2. sum. lib. 7. quest. 9. num. 45. Diana tom. 4. tract. 4. resol. 55. & part. 5. tract. 9. resol. 103. Raynaud. de monit. part. 2. cap. 2. num. 29. Cornejo disp. 10. de excomm. §. 7. dub. vnic. quest. 4. Quia quamuis hic author oppositum insinuet in scriptis, hoc est errore Typographiæ, vt ex contextu responsionis facilè colligi potest. Azor tom. 2. lib. 3. cap. 7. q. 1. Garcia de benef. 1. p. cap. 2. n. 117. Barbosa de iure Eccles. lib. 3. cap. 8. num. 4. & 5. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 10. in fine, adiuncto docum. 2. lib. 3. part. 3. tract. 1. sic dicens: A cerca de los Prestimonios, que vulgarmente llamamos Prestameras, se ha de aduertir que antiguamente, (constat ex cap. fin. de concess. prebend. in 6.) no tenian raçon de beneficio Ecclesiastico; por que muchas vezes, no le dauan por titulo, sino por tiempo determinado, ni tenian anexo a si algun oficio, ni ministerio espiritual; porque solo eran vnos frutos sacados de algun beneficio para sustento de estudiantes. La duda pues es, si despues de vna constitucion de Pio V. qua incipit: in primo Lateranen. en que puso obligacion del oficio de Nuestra Señora, a estas Prestameras, y de vn decreto del Concilio Tridentino sess. 14. cap. 9. de reform. & sess. 13. cap. 18. que parece los comprehende de ba jo de nombre de beneficios, lo sean. Algunos Authores mas probablemente afirman que son beneficios Ecclesiasticos, fundados en la Constitucion de Pio V. y decreto del Con-

cilio referidos, que los comprehende debaxo de beneficios Ecclesiasticos como ya hemos dicho. Hucusque Machado.

QVÆSTIO XVI.

An saltem collatio pensionis communiter dictæ, quæ scilicet, vacat morte pensionarij, datur tamen Clericis, ob munus aliquod spirituale, vt ob dicendum officium B. Mariæ Virginis, facta Excommunicato maiori, sit rata, ac valida?

Affirmant, & à fortiori, Præpositus, Hurtadus, Palao loc. cit. & Bauny, qui & probat suam sententiam. Quia (inquit) huiusmodi pensio, non venit nomine beneficij, ad quod solum obtinendum, excommunicato sunt omnes aditus occlusi: ergo eius collatio facta excommunicato non erit inualida. Antecedens probat: quia beneficium, est perpetuum, & habet adiunctum onus recitandi officium diuinum: at nihil horum incumbit ex officio pensionario: ergo ideo est quia pensio, qua gaudet, non venit nomine beneficij. Quod & notant Toletus lib. 5. cap. 83. à n. 2. Azor tom. 2. loc. cit. quest. 2. & lib. 8. cap. 5. q. 4. & 5. & alij apud Machad. loc. cit.

Sed multo probabilius respondeo adhuc collationem huiusmodi pensionis factam excommunicato esse nullam, & inualidam. Primo, quia multo probabilius est, etiam hanc pensionem venire nomine beneficij, ad quod obtinendum, est excommunicatus inhabilis: vt docent Gutierrez de iuram. 1. part. cap. 13. Menoch. lib. 1. de arbitr. lib. 80. num. 122. Gambar. de offic. leg. lib. 6. n. 309. Paul. Rom. de pens. cap. 6. n. 34. & alij apud Machad. loc. cit.

Secundò, quia huiusmodi pensio est spiritualis, & datur ob munus spirituale, nempe ob dicendum officium B. Mariæ. Nec potest dari aliis, quàm Clericis habentibus saltem tonsuram. Rursus talis pensio est perpetua, cum duret vita superstite Clerici, cui collata fuit, hoc namque dicitur perpetuum, iuxta Gloss. in cap. vnic. de rescript. lib. 6. in not. post casum, ex l. 1. ff. pro soc. Deinde non potest vendi, nec commutari, pro beneficio, sine licentia Papæ. Quæ omnia sunt proprietates beneficij: ergo pensio huiusmodi, vel est beneficium propriè, & in rigore, vt aliqui volunt, vel saltem, vt alij melius, nomine beneficij venire debet.

Sic docent Couarr. in cap. Alma, 1. part. §. 7. num. 2. vers. Nono. Egidius disp. 14. dub. 9. Suarez, Vasquez, Henriquez, Filliucius, Bonacina, Layman, Lessius, Alterius, Luyfius, Auila, Reginaldus, Sayrus, Cornejo, Diana, Raynaudus supra citati, & communis. Qui idem affirmant dicendum, de pensionibus, quæ dantur ob coadiutoriam Episcopatus vel Parochiatus, & similes.

Ad fundamentum autem Bauny, negandum est ex dictis, antecedens: ad cuius probationem dicendum, quod etiam pensio est perpetua, & habet onus adiunctum recitandi, si non officium diuinum, magnum, bene tamen paruum B. Mariæ, quod sufficit.

QVÆSTIO XVII.

An ad minus, collatio pensionis temporalis, facta Excommunicato maiori, sit rata, & valida?

Affirmant, multo maiori ratione, omnes Doctores relati pro primis sententiis quest. 15. & 16. propositis. Et præter illos, alij mox citandi. Idque asserunt ducti hac ratione. Quia pensiones temporales, quæ sunt illæ (quæ dantur pro aliquo ministerio temporali

temporali erga Ecclesiam exhibito, vel exhibendo: vt Duci, vel militi pro Ecclesia pugnanti; pro munere Aduocandi, aut Procurandi pro eadem Ecclesia: aut pro officio pulsandi campanas, aperiendi fores Ecclesiae, &c.) nec sunt beneficia, nec per se dantur in titulum, nec habent annexum ministerium, & officium spirituale; ergo validè possunt recipi ab excommunicato. Antecedens probatur. Quia praedictae pensiones conceduntur laicis, absque onere aliquo spirituali, vt constat; rursus ex se non sunt perpetuae, cum solum durent, quandiu pensionarius exhibet officium, ministerium, seu munus, ratione cuius concessa est pensio, vt si detur Aduocato pro patrocinio in causis Ecclesiae praestando, cessante patrocinio admittitur pensio, &c. ergo nec sunt beneficia, nec possunt nomine illorum, nisi latissimè accipiantur, venire: ergo, &c.

Propter hanc rationem sic, vltra dictos authores, docent Vasquez de excomm. dub. 6. num. 4. vers. Quintò adnotat. Luyfius lib. 2. disp. 16. dub. 1. Auila 2. part. cap. 6. disp. 5. dub. 5. conclus. 1. Layman lib. 2. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 8. Cornejo disp. 10. de excomm. §. 7. dub. 1. quas. 4. Diana part. 5. tract. 9. resol. 103. citans Henriquez lib. 13. cap. 13. num. 2. qui tamen licet innuat, non dicit expressè. Bonacina punct. 4. §. 1. num. 4. Qui inter alios, citat pro hac parte, Suarium, & Filliucium, sed non benè, vt infra. Et licet hæc sit satis probabilis opinio.

Ego, non minùs probabiliter respondeo adhuc esse inualidam collationem pensionis temporalis, factam excommunicato. Sic Suarez disp. 13. sect. 1. num. 9. his verbis: Dico primò: Nunquam esse licitum dare pensionem Ecclesiasticam excommunicato, cuiuscunque generis illa sit: & à fortiori, neque illi esse licitum eam recipere. Hoc probatur ratione in d. cap. Postulatus, quia scilicet, cum excommunicatis communicari non debet: sed assignatio pensionis Ecclesiastica, est quaedam communicatio Ecclesiastica; imò & spiritualis dici potest: nam licet illi fructus temporales sint, per quandam tamen relationem moralem, sunt quid spirituale, quatenus sunt bona Ecclesiae, & Deo dicata: ergo non est licita talis communicatio. Deinde cenfeo excommunicatum, quandiu est censura ligatus, non posse iure exigere pensionem, imò repelli posse si exceptio excommunicationis illi opponatur, iuxta cap. Exceptionem, de except. Et ratio est: quia illa est quaedam communicatio; ille autem omni communicatione priuatus est. Sic Suarez, qui adhuc hanc pensionem latius probat. Et bene. Eandem sententiam docet Filliucius tract. 12. cap. 5. quas. 4. num. 115. ita dicens: Infertur secundò: Pensiones, quæ dantur propter seruitium parentum in militia, vel alia promerita, eodem modo acquiri non posse ab excommunicato. Sic ille. Ex quo constat malè citari hi duo authores à Bonacina pro se.

Sic etiam Alterius lib. 2. disp. 6. cap. 4. vers. Ex his diuersis modis. Qui ex Suario non citato, probat secundò hanc sententiam, sic. Nam excommunicatus, quandiu est excommunicationis vinculo astrictus, non potest licitè exigere fructus pensionis, quam obtinuit ante excommunicationem: ergo, fortiori ratione, non poterit ius ipsum pensionis recipere. Sic ille. Couarr. in cap. Alma, 1. part. §. 7. num. 2. vers. Nonò, & Gigas de pension. quest. 15. in fine. vbi ait hanc opinionem in praxi amplecti Romanam Curiam.

Ad argumentum contrariorum ex dictis, respondeo primò, quod licet pensio hæc temporalis, non sit strictè beneficium; benè tamen, si latissimè nomen beneficij sumatur, & ita non repugnat nomine beneficij venire. Secundò respondeo cum Couarr. quod licet pensio temporalis, non sit beneficium Ecclesiasticum, cum non detur propter officium, & ministerium spi-

rituale, sicut datur beneficium; & idcirco, non ob hanc rationem assignatio pensionis facta excommunicato, sit inualida, sicut est collatio beneficij: Tamen est inualida, eo quòd hoc statutum est in odium excommunicatorum; & quia pensiones sunt redditus Ecclesiastici.

Q V Æ S T I O XVIII.

An non solum collatio beneficij, verum etiam electio, postulatio, presentatio, aut alia quacunque prouisio illius, facta excommunicato, sit nulla, ac inualida?

Respondeo tanquam certum: Esse etiam nullam, & inualidam. Quia de his omnibus eadem est ratio: & rursus, idem est de singulis à iure definitum. Ratio est, quia per omnes, in titulo recensitos modos, peruenitur ad obtinendum beneficium, quod est prohibitum excommunicato: at sic est, quod prohibito principali, etiam prohibentur viae perueniendi ad illud: ergo.

Quod verò de singulis modis, quibus ius beneficij, in aliquem transfertur, extent iura, quibus transferri in excommunicatum caueatur, constat. Primò, de collatione ipsa, ex dictis supra, quas. 3. de electione, est textus in cap. cum dilectus, de consuetud. cap. si celebrat. de Cler. celebr. ministr. De Postulatione, & Nominatione, in cap. 1. de Postul. Pralat. ex quo clarè, colligitur, quod vilo modo valeat postulari à superiore, vt excommunicatus ad beneficium eligatur; & si postuletur quod postulatio sit nulla. De Presentatione, licet non sit textus in specie expressus, infertur tamen ex iisdem; quia est via per quam peruenitur ad beneficium prohibitum. Et ideo conueniunt DD. quod excommunicatus non potest presentari à patrono laico, vel Clerico ad beneficium iuris patronatus. Sic omnes DD. Legantur Suarez disp. 13. sect. 1. num. 10. Alterius lib. 2. disput. 6. cap. 3. Filliucius tract. 12. cap. 5. quas. 3. num. 120. Cornejo disp. 10. de excomm. §. 7. dub. vnic. quas. 2.

Q V Æ S T I O XIX.

An electio Excommunicati ad secularem dignitatem; veluti ad Imperialem, Regalem, vel Ducalem, sit item inualida, ac nulla?

Negant plures DD. quia dicunt, electionem excommunicati ad temporales dignitates nullo modo irritari per iura, sicut irritatur electio ipsius ad spirituales dignitates. Ita Suarez disput. 16. sect. 2. n. 1. Filliucius tract. 12. cap. 6. q. 10. num. 165. & clarius cap. 7. q. 3. num. 173. Aegidius disp. 14. dub. 11. num. 106. Palao punct. 10. num. 11. & alij.

Sed probabilius respondeo: Etiam esse nullam: ideòque excommunicatus electus nullum consequitur ius ad illam, ad quam electus est, dignitatem. Quia sic cauetur in cap. Venerabilem, de elect. §. Sunt enim notoria. Et ita tenent Glossa in cap. cit. verb. Electus. Abbas num. 11. Syluest. excomm. 3. §. 1. (non 8. vt leges apud Henriquez) vers. Octauò non potest eligere, nec eligi. vbi sic ait: Item quia excommunicatus maior, secundum Bal. est infamis, 16. q. 1. Infames. Et intelligitur de excommunicatione notoria. Infamibus autem, portæ patent dignitatum, vt dicit reg. iuris lib. 6. quod secundum Petr. de Pal. intelligitur de dignitate Ecclesiastica, & etiam laica. Sic ille. Armilla excomm. §. 9. Tabiena excomm. 1. num. 1. Henriquez lib. 13. cap. 13. n. 1. & in Glossa lit. H. Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. Alterius lib. 2. disp. 6. cap. 3. vers. Quæ confirmatur, in fine. licet oppositum

oppositum docuerat eod. lib. disp. 2. cap. 1. vers. Alij sentiunt. Vgolinus tab. 2. cap. 13. §. 3. Auila 2. p. cap. 6. disp. 6. dub. 7. in fine. Cornejo disp. 10. de excommuni. §. 7. dub. vnic. in princip. qui pro hac parte citat Suarium disput. 12. sect. 2. num. 4. Sed omnino malè: quia in hoc loco nil dicit ad propositum: & oppositum expressè docet loco à nobis cit. Sayrus lib. 2. cap. 6. n. 1. Bonacina disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 1. n. 3. & punct. 7. n. 4.

Vnde ad fundamentum contrariorum, dicendum ex dictis, falsum esse, non irritari per iura electionem prædictam, irritatur enim per d. cap. venerabilem, & quidem ipso iure, vt ait Glossa citata.

QVÆSTIO XX.

An electio excommunicati ad dignitatem Summi Pontificatus sit inualida, ac nulla?

Affirmant apud Syluestrum, Hostiens. Panormit. & Sum. Rosella vltimo in excommunicatione 10. §. 15. existimantes, talem electionem non valere; quia Cardinales eligentes, consentire non possunt in excommunicatum.

Sed probabilius respondeo non esse inualidam, sed ratam. Quia à regula, & doctrina generali, hæc tantum ad dignitatem Pontificiam excipitur electio, quæ exceptione excommunicationis, non redditur irrita. Sic Syluest. excommuni. 9. num. 5. vers. Et sexto. Vbi proposita opposita sententia; nostram his verbis adstruit, & probat: Sed contrarium tenuit ead. Sum. Primo ibi, in §. 3. quia inquit in hoc casu videntur illi constitutioni renunciare, & derogare, cum Princeps agens contra legem, in dubio videatur dispensare, vt supra dispensatio, §. 3. & hoc verum. Primo, quia electus non repellitur hic, etiam si esset simoniacus, dist. 79. si quis pecuniam; & tamen aliquando simoniacus est excommunicatus, &c. Sic Syluest. Et, eo citato, Alterius lib. 2. disp. 6. cap. 2. vers. Ab hac tamen. Palao rom. 6. disp. 2. punct. 13. n. 11.

QVÆSTIO XXI.

An collatio beneficij, aut alterius dignitatis Ecclesiastica, aut secularis, facta ei, quem Pontifex scit esse excommunicatum sit valida, & rata?

Respondeo affirmatiuè, quia præsumitur tunc velle Pontificem cum eo dispensare. Sic Couarr. in cap. Alma mater, 2. part. §. 7. num. 2. vers. Quarto hæc ipsa. his verbis: Ex quibus illud minimè negari poterit Romanum Pontificem, ex eo, dispensatione quadam tacita, tollere vitium, quod quis habet, si sciens, illius vitij non ignarus, beneficium illi contulerit. Quod probatur in l. 2. & ibi Glossa C. de crim. sacrileg. l. quidam consulebant ff. de re iud. vbi Alexand. post alios. Notant Roman. in consil. 327. Bartol. & alij in l. Barbarius, col. 5. ff. de offic. Prætor. Panorm. in cap. Innotuit, col. 4. & in cap. Cum in cunctis, §. Inferiora, col. 3. de elect. & in cap. 2. col. 2. de Schismat. Felin. in cap. Præterea, num. 9. de iestib. cogend. & Ioann. Staphilæus in d. fol. 83. Hucusque Couarr. Bonacina disp. 2. quest. 2. punct. 4. §. 1. num. 3. vers. Prima est. Cornejo disp. 10. cit. §. 7. dub. vnic. versu Excipiunt tamen. Vbi malè citat Couarruuiam in d. cap. Alma, 1. part. §. 1. num. 1. quia ibi, nec verbum ad rem dicit. Henriquez lib. 13. cap. 13. num. 3. his verbis: Si Papa beneficium conferat ei, quem nouit excommunicatum, aut irregularem, censetur ipso facto dispensare, quia non eget causæ cognitione, cum sit supra ius commune. Sic ille. Et penes illum, lit. A. vltra citatos à Couarruuiâ, Gomez, Nauarr. Mandof. Sarmiento,

Dueñas, Syluest. & alij. Alterius lib. 2. disp. 6. cap. 2. fine. & communis.

QVÆSTIO XXII.

An saltem, si non per electionem, aut collationem, sed ex testamento, aut ab intestato, aut titulo emptionis, acquirat excommunicatus dignitatem aliquam laicalem, aut officium, cui adnexa est iurisdictio, possit valide, & licitè eam retinere?

Respondeo posse illam licitè retinere, non obstante excommunicatione, qua ligatus est. Quia iura non irritant acquisitionem dominij temporalis per prædictos modos assignatos: ergo consequenter nec irritant iurisditionem illi adnexam. Quamuis excommunicatione durante, non possit actus iurisditionis exercere. Sic Bonacina, & Cornejo loc. cit. Vgolinus tab. 2. cap. 13. §. 3. n. 2. Sayrus lib. 2. cap. 5. n. 37. Suarez disp. 16. sect. 2. num. 6. Palao disp. 2. punct. 10. n. 12. & alij.

QVÆSTIO XXIII.

An impetratio literarum ab Excommunicato obtenta, ad beneficia vacatura, sit ipso iure nulla?

Respondeo tanquam certum. Esse ipso iure nullam. Quia impetratio literarum ad lites ab excommunicato obtenta, est ipso iure nulla, vt habetur in cap. Ab excommunicato, de rescript. & cap. 1. eod. tit. in 6. ergo multò minùs valebit impetratio literarum ad beneficia ab excommunicato obtenta. Hanc illationem probat Couarr. ex cap. Ad audientiam, de rescript. & ex cap. Quamuis, de præbend. in 6. Et certè nulla potest reddi ratio (ait Alterius) cur Gregor. IX. maluerit declarare impetrationem literarum ab excommunicato obtentam, esse irritam, si tractetur de litibus, & controuersis, non autem si agatur de beneficiis, vel in quocumque alio rerum genere. Bic Couarruuias in cap. Alma mater, 1. part. §. 7. num. 2. vers. Vndecimo non tantum. vbi citat Cardinalem in Clement. 1. §. 1. quest. 3. de relig. domib. Et addit hanc responsonem procedere, etiam casu quo impetrans ipse inscius sit excommunicationis, quod expressim notat Abbas in cap. penult. de Cler. excomm. ministran. cum communi Doctorum. Quamuis Glossa in d. cap. penult. Cardin. in consil. 40. Felinus & alij contra hoc aditum teneant. Et ideo ad effugiendas has Doctorum concertationes, iam Curia Romana, quoties fit alicuius beneficij collatio, aut dantur literæ ad beneficia, dat itidem absolutio impetranti, vt ei, cui confertur beneficium, à quacunque excommunicatione, ad eum tantum effectum. Sic etiam tenent Alterius lib. 2. disp. 6. cap. 3. vers. Ex dictis etiam. Sayrus lib. 2. cap. 5. num. 13. Cornejo disp. 10. cit. §. 7. dub. vnic. quest. 3. Suarez disp. 13. sect. 1. num. 12. Filliucius tract. 12. cap. 5. quest. 3. dicto 2. n. 122. Vasquez cap. 6. de excomm. n. 5. vers. Septimò videtur. Luylius lib. 2. disp. 16. dub. 1. vers. Item docet. Auila part. 2. cap. 6. disp. 5. dub. 2. concl. 4.

QVÆSTIO XXIV.

An Commenda, seu commendatio beneficij, parochialis, seu Ecclesie, facta Excommunicato, sit etiam inualida?

Respondeo esse inualidam omnino. Patet, quia commendare alicui beneficium parochiale est, vt illius regimen, & curam suscipiat, & in eo functiones exercent

exercendas Ecclesiasticas : at sic est, quod ad has actiones exercendas est excommunicatus inhabilis, & incapax, vt supra est habitum : ergo nulla erit Commendatio beneficij parochiali, seu Ecclesiæ ei facta. *Confirmatur.* Nam collatio Ecclesiæ facta excommunicato est nulla: ergo etiam erit talis, Commendatio. Sic Rebuff. *in cap. Postulastis, de Cleric. excommunic. ministr. num. 213.* Suarez *sect. 1. cit. num. 14.* Alterius *cap. 3. cit. in fine.* Filliucius *num. 122. cit.* Cornejo *loc. cit. quæst. 2. vers. Et denique.*

QVÆSTIO XXV.

An permutatio beneficiorum facta per Excommunicatum, sit etiam irrita, ac nulla?

Respondeo esse omnino irritam, ac inualem. Quia si vterque est excommunicatus, nulla est collatio, cum vterque sit incapax beneficij, quod de nouo confertur : si verd alter tantum est excommunicatus, etiam est nulla, quia ipse saltem, est incapax recipere alterius beneficium, vnde non fit permutatio. Sic omnino Vasquez *cap. 6. de excomm. num. 4. vers. Secundò notandum.* Luyfius *loc. cit. vers. Addendum est.* Couarr. *cap. Alma mater, 1. part. §. 7. num. 2. vers. Quintò hinc constat.* Cardin. & Cosmus, penes ipsum. Sayrus *lib. 2. cap. 5. num. 14.* Sanchez *lib. 2. oper. moral. cap. 28. num. 33.* Filliucius *num. 122. cit.* Auila *2. part. cap. 6. dub. 2. conclus. 1. vers. Secundò.* ita dicens : Secundò, nota, quod conclusio etiam habet verum in permutatione beneficij. Ita Couarr. Probatur : nam in tali permutatione interuenit mutua collatio beneficij. Ita ille. Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 1. n. 6.* Suarez *disp. 13. sect. 1. n. 11.* Azor *2. p. lib. 6. cap. 7. q. 8. Palao disp. 2. punct. 10. n. 2. & alij.*

QVÆSTIO XXVI.

An Excommunicatus sit priuatus fructibus suorum beneficiorum, quorum collationem accepit, tempore excommunicationis?

Respondeo tanquam certum. Esse priuatum. Ratio est, quia collatio prædicta beneficiorum, est nulla, ac irrita, & consequenter prouisus illa beneficia retinere non potest, vt habitum est supra *quæst. 3.* ergo nec poterit suos fructus facere, ac retinere. Nisi alias cum ipso dispensatum fuerit : quia tunc quantum ad fructus perceptos, potest idem beneficiarius, obtenta reualidatione tituli, obtinere : nam fructus referuantur successori. Quod si dispensationem obtinere non possit, & dimittat beneficium; tunc si per se ipsum, aut vicarium exhibuit seruitium beneficio annexum, licitè poterit eam partem fructuum sibi retinere, quæ ad honestam sustentationem, iuxta prædictum seruitium debebatur. Sic Alterius *lib. 2. de Censur. disp. 6. cap. 8. in principio,* & ante illum Henriquez *lib. 13. cap. 14. n. 3. in fine.* Palao *disp. 2. punct. 11. in princip. & alij penes ipsum.*

QVÆSTIO XXVII.

An Excommunicatus quandiu in excommunicatione persenerat, etiam sit priuatus fructibus illorum beneficiorum, quæ legitime ante excommunicationem possidebat?

Respondeo tanquam certum : Etiam fructibus horum beneficiorum priuatum esse : nec posse percipere fructus dictorum beneficiorum, quandiu in excommunicatione persenerat. *Primò,* quia sic colligitur

ex *cap. Pastoralis, §. Verum, de appellat.* vbi Innoc. III. loquendo de excommunicato, hæc ait : *Illi prouentus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesiæ communitio denegatur.*

Secundò, quia beneficium datur propter officium, & fructus beneficij assignantur, vt beneficiarius liberè, & expedite possit exercere debitum officium, *cap. Cum secundum, de præbend.* at sic est, quod excommunicatus remanet suspensus ab officio, & consequenter ad exercendas Ecclesiasticas functiones, est interdictus : ergo merito remanet priuatus fructibus beneficij. In hac responsione ita absolute prolata conueniunt omnes. Abbas *in d. cap. Pastoralis, num. 28. & ibi Decius num. 5.* Archidiaconus *in cap. Ad hæc, dist. 32.* Caiet. *verb. excommunicatio in fine, vers. Vbi scito.* Syluest. *Clericus 4. §. 25. & excommunicatio 3. §. 1.* Nauarrus *cap. 25. n. 124. & cap. 27. n. 21.* Couarr. *lib. 3. variar. c. 13. n. 8. vers. Duodecimo hinc,* & apud eundem Glossa communiter recepta *in d. cap. Pastoralis.* Glossa *in l. inter quos §. damn. ff. de damno infect.* & Regia *l. 31. tit. 9. part. 1.* Turrecrem. *cap. Contumacia 30. dist. num. 2. & alij Canonistæ.* Et ex Theologis Palud. *dist. 18. quæst. 4.* Gabriel. *q. 2. art. 3.* Adrianus *de Clauis, quæst. 3.* Suarez *disp. 13. sect. 2. num. 2.* Alterius *lib. 2. disp. 6. cap. 8. in princip.* Henriquez *lib. 13. cap. 13. num. 4.* Victoria *tit. de excomm. §. 16. alias 345. & Polanco in director. Confessor. Aragon. 2. 2. quæst. 12. art. 2.* Gutierrez *can. qq. cap. 7. num. 92.* Auila *2. part. c. 6. disp. 6. dub. 1.* Bauny *disp. 7. de excomm. quæst. 19. dub. 7.* Egidius *disput. 14. dub. 9. à num. 81.* Layman *1. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 9.* Bonacina *disp. 2. quæst. 2. punct. 4. §. 1. num. 9. & alij infra citandi,* inter quos omnes, solum est controuersia, & certè grauissima, an videlicet, ad incurrendam excommunicatus hanc priuationem fructuum, sit necessaria iudicis sententia, an non. Pro qua difficultate dissoluenda sit.

QVÆSTIO XXVIII.

An Excommunicatus tam toleratus, quam non toleratus, sit, propter excommunicationem priuatus, ipso iure, & facto, fructibus beneficiorum, non expectata iudicis sententia?

Negant quamplures Doctores, docentes, quod beneficiarius excommunicatus, nullo modo sit ipso iure priuatus fructibus sui beneficij, nec teneatur consequenter eos à se sponte, & ante sententiam declaratoriam iudicis, abdicare, dummodo exequatur onera, & officia beneficij.

Ducuntur, quia nullibi reperitur iure cautum, excommunicatum ipso facto priuatum esse fructibus beneficij : ergo licitè poterit illos retinere, antequam sequatur sententia. Antecedens probatur. Nam si hoc esset iure cautum, maximè esset *in Canone Pastoralis, quæst. antecedenti citato;* at non cauetur in hoc; nam verba illa, *Prouentus Ecclesiastici subtrahuntur,* intelligi possunt, de subtractione facienda per sententiam iudicis, vt ait *ibi* Glossa *in verb. subtrahuntur,* ergo, &c. Ita sentiunt apud Sanchez, Henriquez *lib. 13. cap. 13. num. 3. & cap. 32. num. 3. in comment. lit. X.* Nauarra *lib. 2. de restitut. cap. 2. p. 2. diff. 5. n. 243.* quos citat & sequitur Sanchez *lib. 3. de matrim. disp. 51.* (non 5. vt inuenies apud Machado) *num. 12. vers. Tandem probatur.* Egidius *disp. 14. dub. 9. num. 81.* Vasquez *de beneficijs, cap. 4. §. 3. dub. 4. num. 229.* Auila *part. 2. cap. 6. disp. 6. dub. 1. concl. 2.* Bonacina *disput. 2. quæst. 2. punct. 4. §. 2. num. 2.* Hurtad. *disp. 6. de excomm. diff. 1.* Præpositus *in 3. part. quæst. 2. de excommunicatione, dub. 11 n. 68.* Diana *part. 4. tract. 4. resol. 54. & part. 5. tract. 9. resol. 104.* Candidus *disquis. 18. de benefic. art. 15. dubit. 2. dicto 3.* Palao *disp. 2. punct. 11. num. 4.* Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 9.* Et ante hos, meus Nauarrus *lib. 5. consil. de sent. excomm. consil. 50.*

consil. 50. n. 2. Et licet hæc sententia sit satis probabilis, & in conscientia tuta:

Probabilius tamen respondeo, Beneficiarium priuatum esse ex vi iuris, fructibus beneficij correspondentibus durationi excommunicationis, eo ipso, quod excommunicationem incurrat, quamuis per sententiam Iudicis ad amissionem illorum non fuerit condemnatus.

Primo. Quia sic habetur in d.c. *Pastoralis*. §. *Verum*. ubi, ex communi interpretatione Doctorum Canonistarum, quæ in huiusmodi rebus magnam habet auctoritatem, non est sermo de fructuum priuatione per Iudicem faciendâ; sed ipso facto inducta per excommunicationem, ergo.

Secundo. Quia huiusmodi fructuum priuatio est immediatus effectus excommunicationis; ergo ad incurrendam hanc pœnam, nullo modo est necessaria sententia Iudicis. Probatur consequentia. Tum, quia aliàs non esset effectus immediatus excommunicationis, sed sententiæ. Tum etiam quia ita Excommunicato sunt sui beneficij fructus subtracti, sicut denegatur Ecclesiæ communitio: at hæc illi, iure ipso, ac facto negatur, ante sententiam declaratoriam Iudicis: ergo & fructus. *Confirmatur.* Quia, vt dicitur in d. §. *Verum*. excommunicatio trahit secum executionem, & ideo vt vim suam in reum exerat, non requirit sententiam declaratoriam Iudicis: ergo ante illius sententiam, priuat Beneficiarium fructibus sui beneficij. Sic & latè Abbas in d. §. *Verum*. ubi n. 17. miratur Glossam contrarium sensisse. Innoc. in c. 1. de *Iudic*. Couat. lib. 3. *variar.* c. 13. n. 8. *vers.* *Duodecimo hinc etiam*. Vgol. tab. 2. c. 12. *Monera de distributionibus par.* 2. q. 15 n. 22. Sayrus lib. 2. c. 5. n. 14. Suarez *disp.* 13. *sect.* 2. à n. 4. Alterius lib. 2. *disp.* 6. c. 8. *per totum*. Garcias de *benef.* part. 7. c. 13. n. 90. Toletus lib. 1. c. 13. n. 14. & penes ipsum, *Glossa in cap. Studeat. in fine. dist.* 50. Holtienf. in *Sum. rubr. de sent. excom.* n. 11. *vers.* *Item. Put. decif.* 280. lib. 1. Palud. *dist.* 18. q. 4. Sylu. *Clericus*, 4. q. 25. Ioan. de Ligna in c. *Quia diuersitatem. de concess. Præbend.* Decius in c. *Pastoralis*. §. *Verum*, col. 3. Armilla *vers.* *excom.* n. 9. & *Sum. Confess.* lib. 3. tit. 5. q. 81. *vers.* *Effectus*. Tenent item Mercerus in 3. part. q. 21. *dub.* 8. n. 6. Filliuc. *tr.* 12. *cap.* 5. q. 6. n. 129. *dicto* 1. Bauny *disp.* 7. de *excom.* *disp.* 19. *dub.* 7. *dicto* 2. Corneio *disp.* 10. de *excom.* §. 6. *dub.* *unic.* q. 1. Villal. *tr.* 17. *diff.* 10. n. 1. Bassæus *verb.* *excom.* 3. num. 18. Qui & citat Manuelem Sa *verb.* *Beneficium*. num. 48. & Henricum Henriquez (quem etiam citat Bonac.) lib. 13. *cap.* 13. num. 4. Et certè uterque benè pro hac parte citatur. Nam licet Sa *verb.* *cit.* num. *mibi*. 48. nil ad propositum afferat, num. *verò* 50. hæc dicit: Excommunicatus, vel suspensus à beneficio, interim dum quærit absolui, potest fructibus vti sibi, & suis necessariis. Sic Sa, vnde quamuis non exprimat hanc partem, inuinit tamen, quod idem facit Henriquez, limitando, vt tantum sit hoc verum, in casu quo excommunicatus est negligens in procuranda absolutione excommunicationis. Verum est quod Sa *verb.* *suspensio*. n. 7. oppositum clarè teneat, vt videbimus *infra tr.* 4. de *suspens.* *disp.* 5. q. 27. Sic deinde Reginald. *tom.* 2. lib. 32. *tract.* 1. *cap.* 7. num. 36. & etiam Nauar. in *Summ.* *cap.* 25. n. 123. *vers.* *Nota quintò, adiuncto num.* 121. *vers.* *Decimo tertio peccat.* quamuis num. 224. *vers.* *Decimo quinto peccat.* solum velit habere id verum loquendo de excommunicato per quem stat, quominus absoluitur, non de aliis excommunicatis pœnitentibus, nec per quæ stat, quominus absoluantur, de quibus forsitan loquutus fuit in suis *Consiliis loc. cit.* vt sic se tantum Doctorem contradicere negemus. Horum Authorum oppositas sententias refert Machado lib. 1. *parte* 3. *docum.* 10. in *fine*, ipse verò, vel vtrique, vel nulli adhæret.

An etiam ex vi iuris, priuetur, ipso facto, fructibus sui beneficij, excommunicatus, quem pœnitet, & non stat per ipsum, vt absoluitur?

Negant, & à fortiori, omnes authores nuper pro prima sententia adducti. Et ex adductis pro nostra, Nauarrus *loc. cit.* & Henriquez etiam, his verbis: Si excommunicatus pœniteat, nec per eum stat quominus absoluitur, ex pia Ecclesiæ voluntate fructus facit suos in conscientia: sicut & fruitur iis suffragiis Ecclesiæ, quæ pro eo specialiter offeruntur. Quia reus priuatur fructibus, non solum quia deest modus supra dictus, sed simul in pœnam contumaciæ; cessante verò causa contumaciæ cessat, in foro conscientiæ, hic effectus pœnalis, & gaudet fructibus: quia præstat officium per se, vel per alium expeditum, & recitat horas, & habet titulum cum possessione, & est operarius dignus mercede sua. At in foro exteriori per sententiam saltem criminis declaratoriam, priuabitur fructibus, quia præsumitur contumax. Hæc Henriquez *cap.* 3. *cit.* *numero* 4. & penes ipsum *lit. P.* Hostienf. Altensf. Syluest. Caiet. Armilla, & alij. Sayrus etiam *loc. cit.* n. 29. Alterius c. 8. *cit.* *vers.* *Quamobrem*. Candid. *disquis.* 18. *art.* 15. *dubit.* 2. & alij.

Sed probabilius respondeo: etiam in proposito casu priuari excommunicatum, ipso facto, ex vi iuris fructibus sui beneficij. Quia vt effectus excommunicationis tollatur, non sufficit à contumacia recedere, & absolutionem procurare, nisi Censura re ipsa per absolutionem auferatur: ergo Beneficiarius quandiu vinculo excommunicationis est ligatus, tandiu manebit fructibus sui beneficij priuatus. *Confirmatur.* Quia durante excommunicatione semper est quis inhabilis ad nouum beneficium obtinendum, etiam si à contumacia recesserit, & absolutionem procurare inceperit: ergo etiam erit inhabilis ad proprij beneficij fructus suos faciendos. Sic Suarez *disp.* 13. *sect.* 2. n. 17. Corneio *disp.* 10. de *excom.* §. 6. *dub.* *unico, vers.* *Sed quid si excommunicatus*. addentes hoc maxime habere verum, quando absolutio à Censura absque noua iniuria differtur: nam si dilatio esset iniuriosa, daretur actio beneficiario, fructus illius temporis recuperandi. Filliuc. *tract.* 12. *cap.* 5. *quest.* 9. n. 136. & 137. Bonac. *disp.* 2. *quest.* 2. *punct.* 4. §. 2.

QVÆSTIO XXX.

An, supposito quod excommunicatus, ipso iure, & ante omnem sententiam, est priuatus fructibus sui beneficij; teneatur in conscientia seipsum spoliare his fructibus, eosque restituere, etiam ante sententiam declaratoriam Iudicis?

Negatiua sententia sic probari potest. Nam illæ pœnæ, quæ in sui executione requirunt actionem rei delinquentis, neminem obligant ad eas exequendas ante sententiam Iudicis, saltem declaratoriam criminis commissi, propter quod hæreticus, non tenetur se spoliare bonis suis, donec per Ecclesiam condemnatur, *cap. Cum secundum leges. de Her. in 6* ergo similiter excommunicatus Beneficiarius, non tenebitur ante Iudicis sententiam seipsum spoliare fructibus sui beneficij. Sic docent omnes Doctores qui docent excommunicatum non priuari ipso facto, & ante sententiam Iudicis fructibus sui beneficij. Legantur citati q. 28. pro prima sententia.

Contra verò authores eadem *quest.* *cit.* pro secunda sententia absolute oppositum sentiunt docentes, quemcumque excommunicatum, etiam occultum, teneri per se loquendo, fructus beneficij non recipere, & receptos ante sententiam Iudicis, restituere. *Ratio est.* Quia nemo

mo potest retinere in conscientia quod suum non est: at sic est quod excommunicatus, ex vi Censuræ, non potest beneficij fructus, suos facere, nec aliquod dominium eorum acquirere: ergo nec potest eos percipere, nec retinere: ergo lege naturali tenebitur statim eos restituere, sicut ceteras res alienas. Sic docent authores statim citandi. Qui.

Ad argumentum factum pro parte negatiua, respondent, & bene negando consequentiam. Quia re vera magnum discrimen est inter hanc pœnam, quam incurrit excommunicatus, & illam, qua quis aliqua lege priuatur suis proprijs bonis. Nam in isto casu de hæretico, & similibus supponitur, reum habuisse verum dominium talium bonorum, & consequenter legitimam eorum possessionem & vsum; & ideo licet ex rigore legis à tempore delicti priuetur dominio directo talium bonorum, tamen ex benignitate legis, non cogitur se ipsum possessione, & vtu talium bonorum priuare donec per sententiam Iudicis de crimine condemnetur. At verò Excommunicatum nunquam habuit dominium eorum fructuum, qui post incursum excommunicationem ex beneficio prauenerint; quia neque ante excommunicationem tale dominium habuit, non enim habuit ante ius in illis, sed ad illos, & hoc ius fuit impeditum per excommunicationem; & ideo post eam contractam, non acquisiuit tale dominium, lege illud impediente: ergo excommunicatus nullo tempore habuit dominium talium fructuum, neque legitimam possessionem, aut vsum eorum, & ideo in conscientia illos restituere tenetur. Sic Suarez *disp. 13. sect. 2. à n. 7.* Alterius *lib. 2. disp. 6. c. 8. vers. Sed postulabit.* Corneio *disp. 10. de excomm. §. 6. dub. unico. q. 2.* Villalob. *tr. 17. diff. 10. n. 4.* per hæc verba: De lo dicho se infiere, que como el descomulgado no hace los frutos suyos, si de echo los recibe, tiene obligacion de restituïrlos, aun antes de la sententia del Iuez. Y esto aunque sea tolerado: porque la Extrauagante *Ad euitanda*, en nada reliera al descomulgado, como en ella se ve. Sic ille. & communiter alij DD. pro nostra sententia nuper q. 28. relati.

Sed ego clarius cum distinctione respondeo, quod, attento rigore iuris, & vi præcisè Censuræ excommunicationis, dicendum sit, cum authoribus huius secundæ sententiæ, excommunicatum non facere in conscientia fructus beneficij, ideòque absque alia sententia teneri illos restituere; vel curare eorum condonationem à sacra Pœnitentiaria, exposita aliqua causa, vt paupertatis, ignorantia, &c. Attamen attendenda consuetudine, vbi legitimè est introducta asserendum est, non teneri in conscientia Excommunicatum spoliare se bonis beneficij tempore excommunicationis acquisiti, ante sententiam Iudicis; ac consequenter posse ante illam talibus fructibus gaudere, dummodo per se, vel per alium expeditum præstet officium beneficij, recitet horas, &c.

Primam partem huius nostræ responsionis probat satis efficaciter ratio facta pro secunda sententia. Secundam verò. Quia vsus & consuetudo in hac parte Iuri communi derogare quit, vt fatetur Filliuc. *tr. 12. cap. 5. q. 6. vers. Hinc infertur.* Vbi, postquam proposuit & docuit primam partem nostræ responsionis, hæc addit: Id tamen intelligendum est, nisi consuetudo alicubi contrarium induxisset, quod scilicet, excommunicati fructus non amittant, ex Rebuff. Vgol. & alijs relatis à Garcia *de Benef. part. 7. c. 13. num. 128.* Et eam esse in Hispania idem testatur *n. sequent.* Ideoque stante probabili sententia Petri Nauar. Armillæ & Sanchez, ex eodem, *ibidem num. 91.* quod excommunicatus non priuetur fructibus, nisi id sententia exprimat; Confessarij possunt relinquere pœnitentes in bona fide, nec eos obligare ad restitutionem, nisi aliter ex circumstantiis, vel viridi obseruantia

iuris communis, iudicarent agendum esse. Sic Filliuc. Et clarius Gaspar. Hurtad. *disp. 6. de excomm. diff. 1. in fine*, ita dicens: Addimus, quod quamuis de rigore Iuris, excommunicatus eo ipso, absque noua sententia Iudicis, esset priuatus fructibus sui beneficij; consuetudine tamen non priuatur, quia dicto iuri, quamuis esset, fuisset dicta consuetudine derogatum. Hæc Hurtadus. Et ex illo Diana *parte 4. tr. 4. resolut. 54. & part. 5. tr. 9. resol. 104.* dicens, ita etiam sentire Mercerus *in 3. p. q. 21. dub. 8. n. 6.* Qui licet suam & nostram opinionem putet esse veram ex dispositione Iuris, addit tamen, quod quia non solet excommunicatus priuari fructibus beneficij sui, potest se conformare huic consuetudini; quia cum ius illud sit positium, potest derogari per contrariam consuetudinem, Sic iuxta Dianam, Mercerus. Et ante hos omnes Rebuff. & alij, vt refert Suarius *disp. 13. sect. 2. num. 21. in fine.* per hæc verba: Sunt verò, qui dicant, quamuis hæc de rigore Iuris vera sint, ex recepta tamen consuetudine, non solere excommunicatum priuari fructibus beneficij, vt videre est apud Rebuff. *in repetit. c. Postulatis. n. 84. de Cler. excomm. ministr.* Et quidem cum hoc ius positium sit, non est dubium, quin potuerit per contrariam consuetudinem derogari. Mihi tamen non constat, talem consuetudinem vniuersalem esse: vbi tamen de illa constiterit, poterit quis cum ea conformari: alioqui quæ diximus de iure obseruanda sunt. Huc vsque Suarez.

Q V Æ S T I O XXXI.

An stando etiam in rigore Iuris, quando excommunicatus est pauper, non habens aliàs unde viuat, possit retinere ex fructibus sui beneficij, quidquid fuerit necessarium, ad sustentationem sui, & suorum, et si sit negligens in procuranda absolute?

Affirmat Auila *2. p. c. 6. disp. 6. dub. 1.* (non 5. vt leges apud Dianam, & Corneio) *concl. 3.* Quia iste excommunicatus, non est (inquit) peioris conditionis, quam alij pauperes: sed fructus restituendos, potest dare pauperibus: ergo etiam sibi. Hanc conclusionem limitat Nauar. *cap. 25. n. 124.* dummodo non fuerit negligens in procuranda absolute. Sed alij tenent conclusionem absolute, vt iacet; & meritò quia hæc retentio fructuum est per modum elemosynæ; ad quam non requiritur diligentia in procuranda absolute. Huc vsque Auila. Et ante ipsum Henr. *lib. 14. c. 13. n. 4.* his verbis: Illos verò fructus sui sustentationi necessarios retinere potest, etiam qui fuit in mora. Sic ille. Et penes ipsum, *lit. S. Panor. Glos. Sylu. Astens. & Armilla.*

Sed probabilius longè respondeo: nullo modo posse ipsum excommunicatum, qui est negligens in procuranda absolute, aliquid de fructibus sui beneficij sibi vsurpare, etiam vt subueniat sui, & suorum indigentia & egestati. Ratio est. Quia excommunicatus est priuatus ab Ecclesia dominio fructuum sui beneficij, & ideo spectant ad Ecclesiam: ergo cum huiusmodi fructus non sint bona sua, sed Ecclesiæ, non poterit contra eius voluntatem ea sibi vsurpare, quouis prætextu necessitatis non extremæ, quæ hic esse non potest, cum excommunicatus iste, possit semper, si velit ab illo statu contumaciæ resipiscere, & ab excommunicatione immunis effici, & sic fructus percipere; vel etiam alio modo sibi victum procurare.

Ad fundamentum Auilæ respondeo, quod hic non agimus de restituendo, sed de non vsurpando alienum, quod valdè diuersum est, & magis vrgens, ac necessarium: præsertim cum necessitas, in qua iste excommunicatus existit, sit necessitas omnino voluntaria, & ita ratione suæ contumaciæ peioris conditionis, quam ceteri pauperes. Sic Gl. *in d. §. Verū.* vbi Abb. *n. 16.* ex Ioa. And.

Decius ibidem, n. 9. Felin. in cap. Apostolica, n. 12. de except. Syluest. excommun. 3. §. 1. vers. Nono, beneficium. & Clericus, 4. §. 17. Vigesimo quinto quaritur. Nauarr. c. 25. n. 124. Couar. lib. 3. variar. cap. 13. n. 8. vers. Duodecimo hinc. vbi ait hanc sententiam frequentissimo omnium consensu esse receptam. Suarez disp. 13. sect. 2. n. 13. Alterius lib. 2. disp. 6. cap. 9. dub. 1. Filliuc. tr. 12. cap. 5. §. 9. n. 136. Corneio disp. 10. de excommunic. §. 6. dub. unico, vers. Et si rogas. Diana (ni fallor) ex illo part. 5. tract. 9. resol. 104. in fine. Villalob. tract. 17. diff. 9. n. 4. sic dicens: Tambien se infiere, que aunque tenga necesidad el descomulgado de los frutos para su sustentatione natural, ò para la decencia de su estado, no se puede sustentare con ellos: porque voluntariamente se dexo el caer en tan mal estado, y assi no ay raçon para que la Iglesia le alimente. Ita ille.

QVÆSTIO XXXII.

An saltem, casu, quo excommunicatus non sit in mora petendi absolutionem à Censura, sed potius illam petit; possit ipsemet excommunicatus propria autoritate, ex fructibus beneficij suæ inopia occurrere, si aliunde non potest se alere?

Respondeo: Tunc posse, etiam propria sua autoritate sibi, & suis pro suo statu de fructibus sui beneficij succurrere, dummodo per ipsum non steterit quominus absolutionem habuerit, & alia alimenta non habeat, aut ea comparare sibi aliter possit. Sic ex Nauarr. cap. 25. n. 124. & Syluestro excommunicatio 3. num. 1. vers. Nono. & vers. Clericus, 4. n. 17. quæst. 25. docent Suarez disp. 13. sect. 2. n. 16. & 17. Alterius & Filliuc. loc. cit. Et Villalob. loc. cit. qui verbis ipsiusmet, numper adductus, hæc addit sequentia verba: Mas ha de se limitar con Suarez, que no se entienda quando el Clerigo que esta puesto en esta necesidad, dexo y a la contumacia, que en tal caso podra por su propria autoridad sustentarse de los frutos del beneficio, quando la descomunion es oculta, y aun tambien quando es publica, y no puede de otra manera alimentarse, como se colige del derecho (per argum. à simili, cap. Qui diuersitatem. de Concess. Præbendæ. & cap. Studet, dist. 50.) porque no sea fuerza mendigar. Y aun podria el Iuez aplicarle algo para la sustentacion en este caso, y debe hazerlo, mas no, si no se ha apartado de la contumacia. Sic Villalobos. Corneio etiam loc. cit. vers. Sed quid. & vers. Si autem inquiras.

QVÆSTIO XXXIII.

An teneatur Superior Excommunicatum contumacem, de fructibus beneficij eius sustentare, si excommunicatus inopia, & egestate labore?

Respondeo: Minimè teneri: imò nec debere regulariter loquendo. Quia Prælati non tenentur alere ipsum excommunicatum bonis Ecclesiæ, quibus iuste priuatus est ob suam contumaciam. Nam ipsa actualis contumacia, & mora petendi absolutionem, meretur hanc pœnam, vt Ecclesia non debeat de bonis suis alere excommunicatum, etiam si indigeat, & mendicare cogatur, & quidquid dedecoris inde provenire potest, in personam potius excommunicati, quam in ordinem redundat, & totum id permittitur, propter maius Ecclesiæ bonum, quod est contumaciæ reiectio: & quia sua culpa caret, necessarijs sibi ad sustentationem. Sic Couar. Glossa, Abbas, & Decius sup. 9. 31. citati. Suarez disp. 13. sect. 2. n. 14. dicens, id esse certum. Alterius omnino ex illo non citato, lib. 2. disp. 6. c. 9. vers. Primo dicendum est. Corneio disp. 10. de excom. R. P. Leand. de Censuris.

§. 6. dub. unico, vers. Si autem inquiras. Filliuc. tr. 12. c. 5. §. 6. n. 136. licet addat, quod in tali casu possit superior, si velit, aliquam partem dictorum fructuum applicare dicto excommunicato, tanquam pauperi, quod idem docet Suarez loc. cit. & bene, quidquid renuat Alterius, docens, id non posse facere Iudicem, aut superiorem sine peccato mortali.

QVÆSTIO XXXIV.

An si Excommunicatus, ignorans inuincibiliter suam excommunicationem, fructus percipiat, teneatur postea certior suæ excommunicationis factus, fructus perceptos restituere?

Negatiuam sententiam fortè tenebunt, qui tenent collationem beneficij factam excommunicato inuincibiliter suam excommunicationem ignorantem, esse ratam, ac validam, ac consequenter per eam acquirere excommunicatum præfatum, ius percipiendi, & retinendi beneficij fructus. Sunt autè citati sup. q. 5.

Sed omnino ex dictis ibi, oppositum respondeo dicendo; Teneri postea fructus perceptos restituere: Quia ignorantia excommunicationis non contulit dominium, nec ius retinendi fructus, cum, vt ibidem diximus, non impediatur effectum excommunicationis legitime incursum: ergo postquam excommunicatus cognouit se in excommunicatione existente, beneficij fructus percepisse, tenebitur illos restituere: exceptis tamen his casibus.

Primus est, si excommunicatus bona fide accepit huiusmodi fructus, & eadem bona fide eos consumpsit, itaut propterea non sit factus ditior: quia tunc non tenebitur restituere, vt patet, quia nec ratione iniustæ acceptionis, cum fuerit facta bona fide; nec ratione rei acceptæ, cum illa iam non existat, neque in se, neque in alia loco sui: & alioqui sine culpa sui, vel iniuria alterius consumpta fuit: ergo.

Secundus casus est, si excommunicatus eadem bona fide Ecclesiæ seruiuit; nam tunc potest fructus beneficij retinere; nisi fortè essent pinguissimi; nam tunc solum posset retinere eos, qui sibi, & suæ familiæ essent necessarij ad decentem sustentationem sui status, attendita seruitij ratione. Sic debent docere omnes DD. supra qu. 5. relati. Et in specie id docent Suarez sect. 2. cit. n. 10. & 11. Corneio loc. cit. q. 3.

QVÆSTIO XXXV.

An Excommunicatus sit priuatus omnibus fructibus, qui nomine Ecclesiasticorum prouentuum, comprehenduntur?

Respondeo affirmatiuè. Quia id constat ex cap. Pastoralis. §. Verum, de appellat. vbi sic dicit Pontifex: Nos itaque respondemus, quod cum executionem excommunicatio secum trahat, & excommunicatus per denunciationem amplius non ligetur, ipsum excommunicatum denunciare potes, vt ab alijs euitetur. Et illi prouentus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesia communio denegatur. Sic Innocent. III. Et cum eo omnes Doctores, tam Canonistæ, quam Theologi. Qui omnes conueniunt in hoc, quod, sub nomine prouentuum Ecclesiasticorum, comprehenduntur omnes fructus, qui sunt adnexi spirituali titulo, aut procedunt ex proprijs bonis Ecclesiæ; vt sunt fructus ipsius beneficij; fructus Præbendæ; fructus oblationum & decimarum; redditus ob Emphyteusim Ecclesiæ, vel ob alium contractum procedentes: & demique Ecclesiasticæ pensiones; nam hæc omnia, nomine fructuum, seu prouentuum ecclesiasticorum, comprehenduntur. Legantur Couarru lib. 3. variar. capite 13. in principio. Suarez disp. 13. sect. 2. num. 21. Alterius lib. 2. disp. 6. c. 9. dub. 2.

Filliuc. tract. 12. c. 5. q. 6. dicto 2. n. 130. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 2. num. 2. & alij.

QVÆSTIO XXXVI.

An fructibus patrimonij, in titulum alicui Clerico, assignati, sit priuatus excommunicatus?

Respondeo tanquam certum: Quod non. Quia certum est tale patrimonium, etiam assignatum pro titulo, ad quem est ordinatus, non esse beneficium ecclesiasticum: ergo fructus ab ipso prouenientes, non sunt prouentus ecclesiastici, cum non percipiantur ex rebus Deo dicatis: ergo tales fructus non amittit excommunicatus per excommunicationem, cum solum amittat prouentus ecclesiasticos, vt constat ex cap. Pastoralis. citato. Sic Suar. Filliuc. & Bonac. loc. cit. Candidus disquis. 18. art. 15. dubit. 1. & seqq.

QVÆSTIO XXXVII.

An Excommunicatus sit priuatus distributionibus quotidianis, hoc est, illis fructibus, seu prouentibus, qui conferri solent solum assistentibus Choro?

Respondeo tanquam certum: Etiam esse priuatum distributionibus quotidianis. Primo, quia excommunicatus est priuatus ministerio quotidiano in celebrandis diuinis Officiis Choro, seu Ecclesie deseruientibus: at sic est quod propter hoc ministerium & assistentiam Choro, sunt illa distributiones assignata: ergo merito illis priuantur. Secundo, quia huiusmodi distributiones comprehenduntur nomine prouentus ecclesiastici, cum sint extractæ ex fructibus Ecclesie, tanquam potior illorum portio. Tercio, quia sic tenent praxis & consensus omnium Doctorum. Legantur Suarez disp. 13. sect. 2. n. 22. & disp. 17. sect. 1. n. 29. Alterius lib. 2. disp. 6. c. 9. dubit. 2. Filliuc. tract. 12. c. 5. q. 7. n. 132. Bonac. & Candid. locis citatis. Vasquez de Benef. c. 4. §. 3. n. 231. Palao tom. 2. tract. 7. disp. 3. punct. 9. §. 2. n. 4. & alij penes ipsos.

QVÆSTIO XXXVIII.

An fructus beneficij, quibus Excommunicati priuantur, sint expendendi in utilitatem Ecclesie, ad quam beneficium spectat?

Respondeo affirmatiue. Quia sic colligitur ex cap. Cum ad hoc, de Cleric. non resid. & tenent communiter Doctores ibi, & cap. Pastoralis. §. Verum. Vbi Glossa & Abbas. Suarez disp. 13. sect. 2. n. 24. & 25. vbi sub Ecclesie utilitate comprehendit ait, subuentionem pauperum & egenorum. Nauar. c. 25. n. 123. Corneio disp. 10. de excom. §. 6. dub. unico in fine. Candidus art. 15. citat o dubit. 4. Alterius lib. 2. disp. 6. c. 9. vers. Si verò sit sermo. Filliuc. tract. 12. cap. 5. q. 7. dicto 2. Qui simul enim aliis hanc conclusionem intelligunt, casu, quo diuersa non sit consuetudo, aut institutio Ecclesie: nam si ex consuetudine aut institutione fructus ad alios pertineant Clericos; hinc ad hos absque noua alia applicatione transibunt. Si verò ex eadem Ecclesie ordinatione statutum sit, vt applicentur fabricæ Ecclesie, aut alteri pio loco, eodem modo illi applicandi erunt. In omni tamen euentu, pars fructuum, qui Pensionario adiudicata est, semper manet reseruata ex fructibus beneficij, vt illi soluatur cuius est pensio, quia excommunicatus non est cogendus ad soluendam pensionem ex propriis bonis, cum pensio non sit imposta super personam, sed super beneficium. Legatur Suarez loc. cit.

QVÆSTIO XXXIX.

An etiam distributiones quotidianæ, quas excommunicatus amittit, debeant expendi in utilitatem Ecclesie, aut pauperum; an verò in utilitatem eorum qui Choro assistunt?

Respondeo quod in applicatione harum distributionum, standum sit etiam ordinationi, & consuetudini Ecclesie. Vnde si ex consuetudine, distributiones quotidianæ, quæ absentibus, si præsentibus forent, competere, accrescunt (vt ferè semper contingit) præsentibus Choro; ita quoque eisdem accrescunt portiones eorum, qui propter excommunicationem Choro interesse non possunt, & ita assistentes transibunt absque noua applicatione, vt dictum est. In casu verò quod singuli Ministri Ecclesie sint excommunicati, & non possint in Ecclesia ministrare omnes distributiones, quæ illis forent dandæ, ad Ecclesiam ipsam pertinent. Sic Suar. Alterius, Filliuc. Corneio, Candid. & communis.

QVÆSTIO XL.

An iniuste excommunicatus possit (postquam excommunicatio declarata fuerit iniusta) repetere fructus beneficij, quos amisit, tempore excommunicationis?

Respondeo: Possit tales fructus repetere, postquam per sententiam declaretur excommunicationem iniustam fuisse, etiam si aliàs valida. Quia cum huiusmodi priuatio sit pœna, & grauis fatis, ea affici non debet, qui non deliquit. Et licet sufficienter deliquerit, vt talis excommunicatio possit esse valida, non tamen vt fructibus priuetur, cum iniuste illa puniatur. Quod intelligendum est, dummodo in mora non sit petendi absolutionem; quia aliàs sua culpa in excommunicatione maneret, & sic fructus amissos, tempore moræ, non recuperabit. Sic Glossa in cap. Super causa, 2. q. 5. verb. Beneficia. Glossa in cap. Pastoralis. §. Verum. de appellat. Abbas, Imola in d. cap. Super causa. Felinus in cap. Apostolica. de except. num. 13. Nauar. consil. 11. n. 6. & 7. de Cler. non resid. & in capite Si quando. remed. 2. n. 32. de rescript. Couar. lib. 3. variar. resol. cap. 13. num. 8. vers. Duodecimo hinc. Gabr. in 4. dist. 15. q. 8. art. 3. Henriquez lib. 13. cap. 13. num. 4. in fine, & penes illum lit V, Palud. Syluest. Rayn. Goffr. & alij. Suarez disp. 13. sect. 2. num. 19. Alterius libro 2. disp. 6. cap. 9. dubitatione 4. Auila 2. p. cap. 6. disp. 6. dub. 1. concl. 1. Petr. Nauar. lib. 2. de restit. cap. 2. disp. 4. n. 238. Filliuc. tract. 12. cap. 5. quest. 9. n. 140. Bonac. disput. 2. quest. 2. punct. 4. §. 2. n. 5. Qui & citat Manuelem Sa verb. Beneficium, n. 48. & Monetam de distribut. part. 2. q. 15. Sed ex his, Sa non loquitur de iniuste excommunicato; sed de iuste impedito, ait enim sic: Distributiones quotidianæ debentur iuste impedito, modo adsit in eo oppido, & soleat, cum sanus est, Officiis interesse. Sic ille. Corneio disp. 10. de excomm. §. 6. dub. unico. vers. Limitanda. qui attentè est legendus propter errorem Typographiæ.

QVÆSTIO XLI.

An similiter possit iniuste excommunicatus repetere distributiones quotidianas, quas tempore excommunicationis amisit?

Affirmant absolute, & indistinctè Auila, Corneio, & nonnulli alii. Sed præcipuè Petr. Nau. loc. cit. dicens, id esse verum, loquendo de omnibus iniuste excommunicatis, etiam de illo, qui ante excommunicationem non consueuerat interesse Officiis diuinis.

diuinis. Quia quamuis aliàs non confueuerat interesse, nihilominus mutata voluntate poterat interesse: & quamuis antea haberet animum non assistendi, nihilominus poterat animo deposito assistere: ergo.

Neger verò contra Dominicus in cap. Contumaces. 50. dist.

Sed probabilius cum distinctione respondeo. Posse quidem iniuste excommunicatum distributiones quotidianas, quas tempore excommunicationis, amisit, repetere, casu, quo ipse iniuste excommunicatus, esset præfens in loco, vbi beneficium habebat, & item, esset solitus frequentare chorum, & assistere diuinis Officijs: secus aliàs. Ratio est. Quia eadem est ratio de excommunicato, ac est de infirmo, qui vt habetur in cap. Ad audientiam. de Cler. non resident. debet percipere omnes fructus beneficij: quia, vt ibi ait Glossa verb. infirmitas, hoc ipse satis punitur, nec addenda est afflictio afflictio. Vbi Abbas n. 5. & communiter alij Doctores quærent, an etiam quilibet infirmus debeat lucrari: sed probabilius longè est, quod non quilibet infirmus potest lucrari distributiones quotidianas, sed solum ille potest illas percipere, qui causa infirmitatis dumtaxat est impeditus à residentia; vt docet Abbas cum communi in cap. Ad audientiam. de Cler. non resid. num. 5. ergo qui abest à loco beneficij tempore infirmitatis, vel qui non erat solitus interesse diuinis Officijs, si morbo correptus fuerit, & non valeat assistere Officijs diuinis, non acquirit distributiones, quia infirmitas non fuit causa non residendi: ergo idem est asserendum de excommunicato. Sic Couar. lib. 13. variar. c. 13. n. 8. vers. Duodecimo hinc. per hæc verba: Cæterum inique excommunicatus tunc demum quotidianas distributiones exigere poterit; cum tempore ipso excommunicationis præfens fuerit in loco, vbi beneficium habebat, eratque solitus diuinis Officijs ante excommunicationis impedimentum adesse, secundum Felin. in d. c. Apostolica. n. 12. quamuis Dominicus in d. cap. Contumaces, teneat contrarium. Cuius opinio vera est, in eo, qui ante excommunicationem non cõsueuerat diuinis Officijs adesse. Etenim is, nequaquam habebit quotidianas distributiones eius temporis, quo inique fuerat excommunicatus. Sic ille. Henriquez etiam lib. 13. c. 13. n. 4. in fine. & penes illum in Glossa lit. Y. vltra Felinum & Couar. Ioan. Andr. Gemin. Panorm. Nauar. Gabriel. Padilla, Armilla, Sandoual, Syluest. Angel. Rosel. & alij. Quibus addendi sunt, Suar. disp. 13. sect. 2. n. 20. Alterius lib. 2. disp. 6. c. 9. vers. Quod quidem. Filliuc. tract. 12. c. 5. q. 9. n. 133. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 2. n. 5.

QVÆSTIO XLII.

An etiam iuste excommunicatus possit post absolutionem à Censura, recuperare fructus, quos perdidit, tempore excommunicationis?

Respondeo tanquam certum: Non posse illos fructus recuperare etiam post absolutionem. Primò. Quia iustissime ob excommunicationem est huiusmodi ab Ecclesia ijs fructibus priuatus; & alteri legitime applicati: ergo non est ratio cur iste ijs fructibus priuandus sit. Secundò. Quia alioquin spe restitutionis facilius delinqueretur. c. 1. dist. 50. quia facilitas veniæ excitat cupiditatem delinquendi. c. Est iniusta. 23. q. 4. Sic omnes. Glossa in c. Pastoralis. §. Verum. de appellat. verb. subtrahuntur. Abbas ibid. n. 22. Rebuff. in repet. c. Postulastis. n. 82. de Cler. excom. ministr. Felin. in c. Apostolica. n. 13. & in c. Cum inter. n. 18. de except. Nauar. Consil. 50. de sent. excomm. Couar. lib. 3. variar. c. 13. n. 8. vers. Duodecimo hinc. Suarez disp. 13. sect. 2. n. 20. Alterius lib. 2. disp. 6. c. 9. vers. Quarta dubitatio. Filliuc. tract. 12. cap. 5. q. 10. n. 139. & communis.

R. P. Leand. de Censuris.

QVÆSTIO XLIII.

An saltem prædictus iuste excommunicatus possit recipere, ac recuperare, post absolutionem, distributiones quotidianas, quæ dantur assistentibus Choro, si per ipsum non stet, ne absoluetur, & ne intersit Choro?

Affirmat Candidus disquis. 18. art. 15. dub. 3. ijs verbis. Dico quartò. Beneficiarius iuste excommunicatus, qui non assistit diuinis Officijs, qui tamen consueuit adesse Choro, potest recipere distributiones, quæ dantur assistentibus Choro, si per ipsum non stet, quominus absoluetur, & ne intersit diuinis Officijs; quia cum per ipsum non stet, ne absoluetur, videtur legitime impeditus: at legitime impeditus, potest distributiones & fructus percipere: ergo, &c. Ita Candidus. Et penes illum, Nauar. consil. 50. de sent. excom. n. 1. Sayrus lib. 2. de Censur. c. 5. n. 29. & Sà verb. Beneficiarius, n. 50. Quibus addi possunt alij citati supra q. 29. pro prima sententia. Sed iuxta ibidem dicta.

Probabilius respondeo: Non posse prædictum iuste excommunicatum distributiones quotidianas recipere, & consequenter illas post absolutionem recuperare; nisi solum casu, quo iniuste, & per iniuriam denegetur ei excommunicationis absolutio; quia tunc verè daretur ei actio recuperandi distributiones illius temporis; cum iam tunc tanquam iniuste excommunicatus sit habendus. Hæc responsio constat ex ratione facta ad probandam nostram sententiam habitam sup. q. 29. Quam cum præfenti docent Suarez disp. 13. sect. 2. n. 17. licet sub aliquo dubio; Bonac. etiam disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 2. n. 7. & de Horis Canon. disp. 2. q. 5. punct. 2. §. 2. n. 1. & penes illum Gonzalez ad Regul. 8. Glossa 5. §. 9. n. 123. Palao tom. 2. tract. 7. disp. 3. punct. 9. §. 2. n. 4. vers. Si verò.

QVÆSTIO XLIV.

An iniuste excommunicatus possit ab Ecclesia repetere fructus beneficiorum, quos tempore excommunicationis amisit iniuste?

Respondeo tanquam certum: Posse ab Ecclesia tales fructus repetere. Ratio est. Quia huiusmodi fructus pertinent ad Ecclesiam: ergo ab eadem poterit Beneficiarius repetere. Sic Alterius lib. 2. disp. 6. c. 9. vers. Sed hic querere dicens, Quod loquendo de his beneficiorum fructibus nulla sit difficultas; maxima verò loquendo de distributionibus quotidianis, quæ si amittuntur ab excommunicato, accrescunt aliis deseruentibus; de his ergo loquendo sit

QVÆSTIO XLV.

An etiam, iniuste excommunicatus debeat repetere distributiones, quas amisit, ab ipsis, quibus applicata fuerunt?

Negant plures Doctores, docentes non ab ipsis Canonicis, seu aliis Choro assistentibus, quibus adiudicata distributiones sunt; sed potius ab ipso Præfato, seu Iudice, qui iniustam tulit excommunicationis sententiam, esse petendas & recuperandas. Ratio eorum est. Quia per absentiam excommunicati, fuerunt eius distributiones applicata & adiudicata aliis assistentibus Choro tanquam stipendium, & merces sui ministerij & officij: ergo acquisitum est illis ius super huiusmodi distributiones: ergo non tenentur illas restituere; ergo nec excommunicatus poterit ab illis distributiones amissas repetere. Sic Suarez (quem nescio ob quã causam, non explicato nomine, refert Alter.) disp. 13. sect. 2. n. 23. vers. Querere. Filliuc. tr. 12. c. 5. N 3 quas.

vna iurisdictione, vt habetur *in cap. 1. de Offic. Vicarij in 6.* Vnde excommunicato Episcopo Vicarius, qui eius gerit vices, neque licite, neque valide potest beneficia conferre. Sic Suarez *loc. cit.* Alterius *loc. cit. vers. Tandem postulabis.* Filliuc. *tract. 12. cap. 6. quest. 4. dicto 2. numero 149.*

QVÆSTIO V.

An ad quæcunque Beneficia Ecclesiastica conferenda, sit excommunicatus vitandus priuatus iurisdictione?

Respondeo tanquam certum: Ad quæcunq; conferenda esse iurisdictione priuatum. Et ideo ab excommunicato vitando, neque licite, neque valide conferri possunt dignitas aliqua, Præbenda, Beneficium, siue simplex sit, siue cum cura: quia hæc omnia nomine beneficij ecclesiastici veniunt, vt constat ex supra dictis *disp. 9. q. 15. & sequent.* & docent Glossa *in Reg. 1. Beneficium. de regul. iur. in 6.* & ibi Francus, & alij Suarez *sect. 2. cit. n. 3.* Alterius *loc. cit. vers. Secunda dubitatio.* Qui addit in præsentiarum, nomine beneficij, non venire pensionem: quia vera pensio tantum constitui potest à Papa: sed Papa nequit vinculo excommunicationis constringi: ergo.

QVÆSTIO VI.

An, quando ius conferendi beneficium pertinet ad plures coniunctim, collatio reddatur nulla, si ex conferentibus aliquis sit excommunicatus vitandus?

Respondeo tanquam certum: Reddi nullam. Quare si collatio beneficij conueniat Episcopo & Capitulo, & Canonici sint excommunicati vitandi, nec licite, nec valide possunt cum Episcopo beneficium conferre, vt habetur, *in cap. unico. Ne Sede vacante in 6.* Secus si essent excommunicati non vitandi: quia tunc valeret collatio beneficij, quia Capitulum confert ratione publici officij. Sic ex Franc. Innocent. & Ioan. Andrea, docet Alterius *lib. 2. disp. 5. cap. 1. in fine.*

QVÆSTIO VII.

An etiam Excommunicatus vitandus, sit priuatus iurisdictione eligendi.

Respondeo tanquam certum: Esse etiam priuatum. *Primò*, quia sic colligitur ex *cap. Cum inter. 1. de Electione.* Vbi sermo est de electione facta à suspensis, & cassata dicitur, (non cassanda, vt scribunt Suarez & Filliucius) vnde Glossa *in sum. cap.* Sic ait: Item electio de suspensis, & à suspensis non tenet. & in verb. *Cassata.* sic dicit: *Cassata*, id est, *cassa* nunciata: quia suspensi eligere non possunt. Sic Glossa. Nunc ego. Ergo id asserendum est de excommunicatis, vt ait Glossa *in cap. Constitutis. 1. de appellat. verb. excommunicationis.* his verbis. Idem esset si suspensus esset. Nam suspensi & excommunicati, nec eligere, nec eligi possunt. *sup. de consuetud. Cum dilectus. &c.* Sic Glossa.

Secundò, quia electio est actus iurisdictionis; at excommunicatus est priuatus potestate iurisdictionis, quam habet ratione publici Officij: ergo nec licite, nec valide potest eligere.

Ex quo sequitur, quod electio facta ab vno tantum, vel à multis, vt à Capitulo, & singula personæ sint excommunicati, quod electio sit irrita ac nulla. Sic omnes. Glossæ & Doctores *in citatis Capitulis.* Innoc. & Abbas *in cap. 2. de postulat. Pralatorum.* Couarr. *in*

cap. Alma mater. 1. p. §. 7. n. 9. vers. Duodecimus. Suarez *disp. 14. sect. 2. n. 6.* Alterius *lib. 2. disp. 5. cap. 2. in principio.* Filliuc. *tract. 12. cap. 6. q. 5. n. 150.* Auila *2. p. c. 6. disp. 5. dub. 1.* Ægid. *disp. 14. dub. 10. n. 92.* Palao *punct. 13. cit. num. 11.* Hentiquez *lib. 13. cap. 7. num. 2. in Glossa lit. B. & alij citandi.*

QVÆSTIO VIII.

An si Excommunicatus vitandus, non eligat solus, sed cum alijs non excommunicatis; valida tunc sit electio, casu, quo votum excommunicati necessarium fuerit ad effectum electionis?

Respondeo tanquam certum: Minimè tunc fuisse validam. *Primò*, quia tale votum excommunicati tanquam nullum computandum est, cum alij non excommunicati coëligentes cum excommunicato non habilitent illum ad suffragandum: ergo ex defectu sufficientis numeri suffragiorum ad legitimam electionem faciendam, talis electio erit nulla.

Secundò, quia casus est expressus *in cap. Ad probandum, de re iudic.* vbi sententia lata à duobus iudicibus, quorum vnus erat excommunicatus, declaratur irrita, eo quod facultas pronunciandi, delegata fuit illis non infolidum, sed coniunctim, sicut facultas eligendi conceditur electoribus: ergo casu, quo votum vnus excommunicati adhuc, sit necessarium ad valorem actionis, seu electionis, sufficiens erit ad irritandam illam. Sic omnes. Glossa *in summa dicti cap. & verb. cassata.* Nauar. *lib. 1. Concil. tit. de elect. consil. 1.* (non 11. vt inuenies apud Auilam) Couarru. *in cap. Alma mater. 1. p. §. 7. num. 9.* (non 1. vt inuenies apud Hentiquez) Suarez *disp. 14. sect. 2. n. 9. & 10.* his verbis: Atque hinc fieri videtur: vt si ad valorem electionis, necessarius sit omnium suffragiorum consensus, non possit esse valida, si vel vnus eligentium excommunicatus sit: Patet, quia si vnus dissentiret, electio esset nulla: ergo eadem ratione, si vnus suffragium inualidum est, erit electio nulla. Sic ille. Henriqu. *lib. 13. cap. 7. n. 2. in Glossa, lit. B.* Auila *2. p. cap. 6. disp. 5. dub. 1. concl. 3.* Filliuc. *tract. 12. cap. 6. q. 5. n. 151.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 5. v. 6. vers. Ex quo fit.* Ægidius *dub. 10. cit. dicto 2. n. 93.* Hurtad. *disp. 7. de excomm. diff. 3.* Corneio *disp. 10. §. 5. dub. 1. vers. Sed quid si non solus.* Alterius *lib. 2. disp. 5. cap. 2. vers. Tertio dicunt.* Valquez *de excomm. dub. 5.* Luylius *lib. 2. disp. 15. dub. 2.* Palao *disp. 2. punct. 3. num. 12.* Qui omnes in hoc conueniunt, quod quando aliàs non constat fuisse suffragia sufficientia absque suffragio excommunicati, sit censenda electio nulla.

QVÆSTIO IX.

An etiam sit inualida electio, casu, quo votum excommunicati non fuerit necessarium ad effectum electionis, eo quod ad illam legitime faciendam, sufficiens esset numerus suffragiorum?

Respondeo tanquam quid certum: tunc non esse inualidam electionem, sed validam; casu, quo excommunicatus ad suffragandum se ingesserit, & ab alijs coëligentibus, ignorantibus illum esse excommunicatum, admissus fuerit (de casu autem quo scienter esset admissus, dicemus *infra*) Ratio est. Quia excommunicatus occultus non est vitandus; quoniam cum nemo cogatur diuinare de occultis. *capite. Vt nostrum, vt Eccles. Benef. vnusquisque debet haberi secundum communem opinionem, vt liber, & non excommunicatus; ergo ex hac parte electio ab eo facta valida erit.* Sic colligitur *ex cap. Apostolica, de Cler. excomm. ministrante,* & tenet Glossa *vlr. in c. Si quando, de elect. in 6.* Vbi huic, quam proponit, questionem, an videlicet,

delicet, teneat electio, quando aliquis ex eligentibus excommunicatus erat? Respondet, quod, *Non, si scienter ei communicauerunt; alias sic, de sent. & re iud. Ad probandum.* Sic Glossa. *Quam sequuntur Gemin. num. 3. Anchar. num. 2. & Francus num. 3. Alterius cap. 2. cit. vers. Primò quando plures.* Henric. lib. 13. c. 7. n. 2. *in Glossa, lit. B.* sic dicens: Non solum si vnus eligat, sed cum aliis electoribus (*Sic lege; non electionibus*) simul eligat, itaut sine ipsius voto non valeret electio, est irrita. Si autem votum eius ab effectu constat, non fuisse necessarium, peccat se ingerens excommunicatus, sed valet electio. Couarru. §. 7. n. 1. (*lege 9.*) ita ille. Auila 2. p. cap. 6. disp. 5. dub. 1. concl. 3. Suarez, Filliuc. Corneio, & alij citati & communis, vt videre est apud Couarru. loc. cit. num. 9. vers. *Duodecimus excommunicatus.* & vers. *Quid autem.* Valquez & Luysius loc. cit. Palao disp. 2. de Censur. punct. 13. n. 13.

QVÆSTIO X.

An etiam sit valida electio, casu dato, quod votum excommunicati non sit necessarium ad effectum electionis, si ipse excommunicatus vitandus scienter fuerit admissus ab alijs veris, & habilibus electoribus?

Affirmat Gasp. Hurt. disp. 7. de excom. diff. 3. Quia dicta (inquit) admissio, nullo iure inuadat electionem. Sic ille. Qui & citat pro se Henriquez lib. 13. cap. 7. cit. in annotat. & Ægidium disp. 14. dub. 10. Et bene; licet ex illis, clarius doceat hanc partem hic vltimus: Ait namque sic dub. 10. cit. n. 93. Addunt multi talem electionem esse irritam, si non excommunicati excommunicatos non toleratos sponte admiserint ad electionem: quia cap. vlt. de Procuratoribus, dicitur repellendus Procurator, quem constituit communitas vna cum suis rectoribus, quos sciebat esse excommunicatos. Quæ opinio satis probabilis est, ob Doctorum auctoritatem. Illud tamen caput, solum conuincit talem electionem irritandam, siue posse rejici à confirmatore: nam illo capite tantum dicitur, talem Procuratorem debere repelli: vnde non sequitur eum inualidè admitti, siue eius acta esse inualida si admittatur. Ita Ægidius. Quibus auctoribus satis fauere videntur Valquez & Luysius loc. cit. quia eodem modo loquuntur, ac Henriquez, quem pro se citat Hurtadus. Ita etiam sentit Palao num. 13. cit. & penes ipsum, Layman, Bonac. & Suarez.

Sed probabilius respondeo in dicto casu, minime esse validam electionem, sed inualidam ac irritam. Quia probabilius est, quod ius, in odium excommunicatorum, talem electionem irritam, ipso facto, faciat. Quod satis clarè colligitur ex cap. Ad probandum, de sent. & re iud. & ex cap. Cum super. de Offic. Deleg. & expressius ex cap. consulti, quod est vltimum, de Procurator. Vbi Procurator electus & constitutus ab Vniuersitate, in qua Maiores & Iurati, per quos communitas regebatur, excommunicati erant, repellendus à procuratore dicitur, si communitas sciens eos esse excommunicatos, illos ad talem Procuratorem constituendum admisit. Vbi notandum est, quod hoc statutum non est, in eo speciali negotio, propter specialem rationem, quæ in Procuratore constituendo consideretur, & quæ multo maior non sit in constituendo, vel eligendo Prelato, aut beneficio ecclesiastico, sed statutum est solum ob voluntariam admissionem excommunicatorum ad eligendum: ergo ex iure omnis electio illo modo facta est irrita ipso facto.

Nec obstat, quod textus dicat, quod in dicto casu talis Procurator sit repellendus à procuratore; ex quo solum sequi videretur talem electionem esse irri-

tandam, non verò quod ipso facto sit irrita, vt vult Ægidius. Quia contra est planum argumentum ex contextu capitis desumptum; Nam ideo (dicit Innocent. III. vel, vt alij volunt Greg. IX.) quod talis Procurator sit repellendus à procuratore, quia videlicet eius electio, ob admissionem voluntariam excommunicatorum fuit irrita, ac nulla, ipso facto: ergo. Sic clarè sentit Glossa in summa dicti capitis, vt constat ex his eius verbis *Nota quod si maior pars scienter admittit indignum, nihil valet quod agitur: sed si ignoranter propter paucos, non vitiat factum maioris partis.* Hæc ibi Glossa, & ibidem verb. *Iurati, hæc: Per hoc videbatur quod procuratio non valebat: quia Maiores & Iurati per quos communitas regebatur, erant excommunicati.* Et paulo infra. *Vnde videtur quod institutio Procuratoris non valeat, & sic ille Procurator debet repelli.* Sic Glossa. Quid clariùs? Ideo hanc sententiam tenent communiter omnes Canonistæ, vt fatetur, princeps inter illos, meus Nauar. lib. 1. Consil. tit. de elect. consil. 1. vbi quæstioni nostræ, sic responderet: Respondeo quod electio est nulla, eo solo casu, si excommunicatus erat denunciatus, & constabat illis qui simul eligebant, & erat notoria, & legitima excommunicatio, & non fuit appellatum legitime ante excommunicationem, per cap. fin. de Procurator. Vbi Innocentius, Cardinalis, Panormit. & communis. Sic ille. Suarez disp. 14. sect. 2. num. 17. Filliuc. tr. 12. c. 6. q. 5. vers. *Quinto, electio.* Auila 2. p. cap. 6. disp. 5. dub. 1. concl. 3. & penes illum, Couarru. loco citato. Corneio disp. 10. de excomm. §. 5. dub. 1. vers. *Sed quid quando.* Alterius lib. 2. disp. 5. cap. 2. vers. *Tertio dicunt.*

QVÆSTIO XI.

An saltem, casu, quo excommunicati admittantur ad electionem ad alijs coelectoribus scienter, & non eligant vnã personam; sed non excommunicati vnã, aliam verò excommunicati, tunc electio facta à non excommunicatis sit valida?

Affirmabunt à fortiori, omnes authores pro prima sententia nuper adducti.

Sed ego etiam consequenter loquendo respondeo: Nec in dicto casu esse talem electionem validam. Quia non excommunicati scienter admiserunt excommunicatos ad electionem, & cum eis coeligere intenderunt: ergo ex vi dicti capitis fin. de Procurator. talis electio irrita, & inualida est. Sic Innocent. in cap. Illa, de elect. Alterius loc. cit. vers. *Postulabis.*

QVÆSTIO XII.

An etiam, sit electio inualida, quando Electores coguntur admittere excommunicatos vitandos ad simul eligendum?

Affirmabunt, & maiori multò ratione, omnes authores citati sup. q. 10. videlicet, Hurtadus, Henriquez, Ægidius, & alij. Quibus fauent Innoc. in cap. Illa. n. 5. ex illo Alterius loc. cit. versu, *Verum quid sit.* dicentes talem electionem valere, casu, quo non excommunicati, non consenserint expressè, quod excommunicati vocarentur ad electionem.

Sed clariùs, & distinctiùs respondeo: Valere quidem talem electionem, si veri electores nequirent excommunicatos à dicta electione expellere; nam tunc validè possunt eligere, protestando per hoc nullum ius eligendi intendere excommunicato dare. Et ratio est. Quia non debet quis suum ius negligere vt euitet participationem excommunicati, quem sine sui iuris damno euitare non potest. argum. cap. Si iure. de

de sent. excom. ergo, &c. Sic Corneio *disp. 10. de excom. §. 5. dub. 1. vers. Sed quid si excommunicatus*, & à fortiori omnes Doctores primæ sententiæ.

QVÆSTIO XIII.

An saltem, Electio Summi Pontificis, facta ab excommunicatis electoribus, sit valida?

Respondeo tanquam certum: Esse validam. Quoniam sic placuit Sum. Pontifici Clem. V. in *Clem. Ne Romani*, §. *Ceterum, de electione* (vbi Constitutionem Greg. X. in Concil. Lygdunenſi editam, circa electionem Romani Pontificis innouauit & confirmauit) sic per hac verba dicenti: *Ceterum, vt circa electionem prædictam, eò magis vitentur dissensiones, & schismata, quominus eligentibus aderit dissidendi facultas. Decernimus, vt nullus Cardinalium cuiuslibet excommunicationis, suspensionis, aut interdicti prætextu à dicta valeat electione repelli.* Sic Clemens. Sic omnes. Legantur Suarez *disp. 14. sect. 2. n. 19.* Alterius *lib. 2. disp. 5. cap. 2. vers. Hac autem regula.* Filliuc. Corneio, & alij *loc. cit.*

QVÆSTIO XIV.

An Patronus excommunicatus, licitè possit ad Ecclesiasticum beneficium præsentare aliquem?

Respondeo tanquam certum: Non posse licitè. Quia Excommunicato, nulla (præsertim ecclesiastica) licet communicatio: at sic est, quod præsentare ad beneficium non potest fieri sine ecclesiastica communicatione: ergo præsentare non licebit excommunicato. Sic omnes. Legantur Suarez *disp. 14. sect. 2. n. 21.* Alterius *lib. 2. disp. 5. c. 3. in principio.* Filliuc. *tr. 12. c. 6. q. 6. n. 152.* Hurt. *disp. 7. de excom. diff. 3. n. 9. vers. Præsentatio quoque.* & alij mox citandi.

QVÆSTIO XV.

An Præsentatio ad beneficium Ecclesie, à Patrono Clerico excommunicato vitando facta, sit valida?

Affirmant aliqui, quos, suppressis nominibus, referunt Suarez, Alterius *vbi infra.* Quia nullum reperitur expressum ius, quo talis præsentatio irritetur. Pro hac affirmatiua sententia refert Luyſius (& ex illo Diana) Couar. *in c. Alma mater. 1. p. §. 7. n. 9. vers. Duodecimus.* & alios penes ipsum; his verbis. Tertia opinio simpliciter docet talem præsentationem esse validam. Hanc tenet Couar. *in c. Alma mater. 1. p. §. 7. n. 9.* & alij, quos citat Couarruias. Ita Luyſius. Sed certè, hinc error Typographiæ apparet. Nam Luyſius, talem præsentationem esse inualidam voluit dicere, aliàs non pro tertia opinione, sed pro prima nuper relata citaret Couarruiam. Licet vt verum fatear, posset absque graui culpa, pro illa citari: eo quod satis lubricè pro vtraque parte loquatur; quamuis tandem clarè sit pro negatiua, pro illaque citetur à Suar. Vasquio, Alterio, & ab alijs communiter. Vnde hoc supposito,

Tanquam mihi certum respondeo: Talem præsentationem factam à Clerico Patrono, esse omninò inualidam. An verò, si de facto Episcopus conferat beneficium aliquod alicui, ad præsentationem Clerici Patroni excommunicati, collatio sit nulla *infra* dicemus.

Ratio est. Quia præsentatio facta à Clerico habet vim electionis, *argum. ex c. Cum autem. c. Nobis. & c. penult. de Iure patr.* at sic est quod ab electio facta excommunicato vitando, non tenet: ergo neque præsentatio. *Confirmo hanc partem.* Nam ius præsentandi, semper competit Clerico ratione alicuius beneficii, vel

dignitatis Ecclesiasticæ: sed ab his omninò est suspensus excommunicatus: ergo talem actum præsentandi non potest validè exercere. Sic omnes communiter. Abbas *in c. Nobis. n. 3. de Iure Patron.* Lambertinus *de Iure Patr. 1. p. 2. lib. 2. q. 1. art. 2.* Lapus *allegat. 8.* Roccus Curtius *de Iure Patron. verb. Competens. q. 8.* Rota 161. & 707. *in antiquis.* Berthachinus *tr. de Episcopo 1. lib. 3. part. 9. §. 1.* Quos citat, & sequitur Couar. *n. 9. cit. vers. Duodecimus. in fine.* Quia quamuis hic author in medio huius numeri, dicat, *quod institutio Episcopi facta ad præsentationem Patroni Clerici excommunicati valet omninò*, hoc dicit per errorem Typographiæ; debet namque legi, *non valet omninò.* Quod ex eo clarè constat; quia videlicet, & citat Rotam citatam, quæ non valere talem donationem asserit; & id in fine numeri, negat de præsentatione facta à Patrono laico excommunicato, quod est amplius. Tenet igitur Couar. nostram sententiam. Et pro illa citatum, sequuntur Henricus. *lib. 13. c. 7. n. 2. in Glossa. lit. B.* Suarez *disp. 14. sect. 2. n. 28.* dicens, hanc sententiam sibi videri certam & contrariam, non probabilem. Alterius *lib. 2. disp. 5. c. 2. vers. Ex his tribus sententijs.* Vasquez *dub. 5. de excom. n. 3. vers. Secundo circa hoc.* Nauar. *lib. 3. consil. mihi 1.* Auila 7. *de Iure Patronatus*, & penes ipsum, Ioan. Andr. Antonius, & alij. Auila 2. *p. c. 6. disp. 5. concl. 4.* Sayrus, quem citat, & sequitur Corneio *disp. 10. de excom. §. 5. dub. 1. vers. Infero septimò.* vbi aduertenter eum lege, & propter errorem Typographiæ, vbi scriptum inuenies, à laico excommunicato, lege, à Clerico excommunicato. Ægidius *disp. 14. dub. 10. n. 94.* Filliuc. *tr. 12. c. 6. q. 6. dicto 2. n. 153.* Luyſius *lib. 2. de Censur. disp. 15. dub. 3.* Bauny *disp. 7. de excom. q. 16. dicto 3.* Villal. *tr. 17. diff. 12. n. 3.* Diana *part. 5. resol. 105.* Machado *lib. 1. part. 3. tr. 3. docum. 11.* & penes ipsos, Gomez *in tr. expectatiuarum. n. 60.* Rebuff. *in cap. Postulasti. de Cler. excom. ministrante. n. 104.* Layman *lib. 1. tr. 5. part. 2. c. 2. n. 13.* Palao *disp. 2. punct. 13. n. 15.* Vgol. *tab. 2. cap. 13. §. 2. num. 13.*

QVÆSTIO XVI.

An item, Præsentatio ad Beneficium facta à Patrono laico excommunicato vitando, sit etiam inualida?

Affirmant ex authoribus pro nostra sententia adductis, Couarruias *loc. cit.* his verbis: Ego verò non video congruam in hoc discriminis huius rationem: atque ideo existimo institutionem factam ab Episcopo ad præsentationem Patroni laici excommunicati nullam esse: sequorque in hoc Lambertinum *de Iure Patronat. 3. part. 2. lib. 9. §. 3. art. 4.* Ita ille, & post illum, Vasquez, Hurtadus, Luyſius, Auila, Layman, Ægidius, & Filliuc. Qui & citat Henriquez pro se *lib. 13. cap. 9. n. 2.* Sed non bene, quia in dicto cap. nil de hac re tractat: bene tamen *c. 7. n. 2. in Glossa lit. B.* in quo loco solum dicit, id esse probabile *vt infra.* Ita etiam Alterius *loc. cit. vers. Ex his tribus. in fine.*

Ratio pro illis, est. Quia in iure, electio, & præsentatio æquiparantur. *capite Quærebam, de elect. libro 6.* & ibi Ioan. Andr. sed laicus excommunicatus non potest eligere, vt nuper est habitum: ergo neque præsentare, sicut de Clerico excommunicato dictum est.

Sed probabilius respondeo: Talem præsentationem esse validam ac ratam absolutè loquendo. Ratio est. Quia laicus non præsentat ex officio; sed vt quid ad suum patrimonium spectans, quod ipse administrare potest validè etiam excommunicatus non toleratur: ergo præsentatio ab ipso facta valida erit, cum dumtaxat sit expressio voluntatis, quod non est quid iuris, sed facti. Ex quo constat ratio discriminis inter Patronum Clericum & laicum: quod Patronus laicus, nihil iuris confert ad beneficium præsentato, sed solum

solum ex quadam gratia permittitur ei, vt possit nominare personam, quæ sit instituenda ab Episcopo *cap. Quoniam de Iure Patr. & ideo concessum est Patrono laico, vt possit variare præsentationem, itaut, vno præsentato, possit, eo non reprobato, alium idoneum præsentare, cap. Cum autem, de Iure Patron.* quoniam talis actus est merè facti & totalis dispositio ad beneficium dependet ab institutione Episcopo, & tanquam sola ius in beneficio tribuens est consideranda potius quàm præsentatio Patroni excommunicati: At præsentatio Patroni Clerici habet vim electionis, *cap. Cum autem, cit.* & ideo ex illa transfertur ius in præsentatum, & non est liberum tali Patrono variare præsentationem: quare Episcopus non confert totale ius in beneficium. Quamobrem cum talis præsentatio habeat vim, & efficaciam partim à persona inhabili, nempe à Patrono Clerico excommunicato, & partim ab institutione Episcopi, & sit actus indiuiduus, ex consequenti, secundum vtramque rationem infectus manet.

Vnde ad rationem contrariorum ex dictis constat. Respondendum enim est, antecedens esse verum, loquendo de præsentatione facta à Clerico: quia, sicut Clericus confert ius: falsum verò, loquendo de præsentatione facta à laico, quia cum non habeat potestatem conferendi ius spirituale, eius præsentatio ad ecclesiasticum beneficium nullum ius confert, & sic non habet rationem electionis, vt satis clarè colligitur *ex cap. Cum autem, citato.* Propterea hanc nostram sententiam tenent Rota, & Rochus Curt. nuper citati. Ludou. Gomez *loc. cit.* dicens, ita fuisse decisum in vna Zamorensi, ipso præsentate, Suarez, Sayrus, Corneio, Villal. Diana. Machado *loc. cit.* Palao *disp. 2. punct. 13. n. 17.* Vgolin. Garcia, & alij penes ipsum.

Huic sententiæ videtur etiam adherere Henriqu. loco pro se à Filliuc. *cit.* cum hæc dicit verba: Patronus ecclesiasticus excommunicatus non potest præsentare; Couar. Panormit. Lopus, Rochus, Lambert. Idem de Patrono laico est probabilis; Couar. *num. 9.* Lambert. *q. 3. art. 4.* At valere præsentationem à laico excommunicato factam, tenent Rocchus, Rota, Gomez, eo quod sit quid facti, potius quam iuris: vt collatio ignorantia facta ab executore Apostolico occultè excommunicato valet, quia est quid facti, vt fatetur Couarru. cum Rota. Sic Henriquez. Ex quo constat malè citari pro se à Filliucio.

Verum est, Quod secundum aliquam rationem respectiuam ad Episcopum conferentem beneficium præsentato ab excommunicato vitando, possit dici huiusmodi præsentatio nulla, eo quod ab Episcopi voluntate pendeat, talem præsentationem in re habere effectum, *vt infra q. 18. dicitur.*

QVÆSTIO XVII.

An Præsentatio huiusmodi à Patrono laico excommunicato vitando facta, sit ita valida, vt teneatur Episcopus eam admittere, si persona præsentata digna sit?

Respondeo: Non teneri Episcopum talem præsentationem admittere; Imò nec licitè posse; ne eam admittendo, cum excommunicato vitando communicet. Sic Suarez *disp. 14. sect. 2. n. 28.* his verbis: Dicendum in primis censeo, talem præsentationem ita esse sufficientem, vt si Episcopus velit illam admittere, & præsentatum instituere, institutio & collatio valeat. Addo verò deinde præsentationem illam, non esse ita efficacem (vt sic dicam) quin possit Episcopus illam repudiare, & non admittere, quamuis persona præsentata digna sit, neque aliam habeat causam, nisi quod præsentans excommunicatus est. Sic Suarez. Et

ex illo Corneio & Diana *loc. cit.* Hurt. *disp. 7. diff. 3.* Qui quamuis (vt supra vidimus) sustineat cum Vasqu. Couarru. & alijs, præsentationem factam à Patrono etiam laico, excommunicato vitando, esse illicitam & nullam; nihilominus, contra dictos Vasqu. & Couar. tenet, quod institutio, seu collatio beneficij, facta ab Episcopo ad præsentationem dicti excommunicati sit valida. Quia (inquit) talis institutio, neque iure positio irritatur, quia nullum extat, nec naturali, cum fiat absque iniuria Patroni, quia non fit contra eius voluntatem: peccat tamen Episcopus acceptando præsentationem dicti excommunicati, quia id est communicare cum illo. Sic Hurt. Propositus etiam in *3. part. q. 2. de excom. dub. 11. n. 69.* Villal. *loc. cit. n. 3. vers. Ha se de aduertir,* & etiam Suarez *loc. cit. num. 31.* Palao *disp. 2. punct. 13. n. 19.* Layman. *lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 1. n. 3.* Garcia *5. parte de benef. c. 4.* & alij.

QVÆSTIO XVIII.

An, si Patronus laicus excommunicatus vitandus, in mora sit præsentandi; possit Episcopus tunc, alteri, cui voluerit, collationem beneficij facere?

Respondeo: Posse. Quia ob moram, (non, ob morem, vt leges in Corneio & Diana) ius præsentandi ad Episcopum deuoluitur. Sic Corneio *disp. 10. de excom. §. 5. dub. 1. vers. Sed dubitatur.* & ex illo Diana *part. 5. tr. 9. resol. 105. vers. Sed dubitatur.* Suarez etiam *loc. cit.* per hæc verba: Si talis Patronus sit in mora, ita legitime præsentandi intra tempus, in quo secundum ius, aut secundum specialem institutionem, tenetur; tunc posse Episcopum liberè prouidere beneficium, nulla ratione habita præsentationis sibi factæ ab excommunicato, quandoquidem nec cum illo communicare, nec contractum aliquem cum illo inire tenetur. Vnde tandem concludo, talem præsentationem, secundum hanc rationem, potius dicendam esse nullam, quàm validam; quandoquidem efficaciam non habet, sed repudiari potest. Sic Suarez. Filliuc. *tr. 12. c. 6. dicto 3. n. 154.* & alij nuper citati.

QVÆSTIO XIX.

An saltem, casu, quo Patronus laicus sit excommunicatus toleratus possit obligare Episcopum, vt acceptet præsentationem ab eo factam?

Affirmandum videtur. Quia tunc Episcopus licitè potest cum prædicto excommunicato communicare, iuxta Extrauag. *Ad euitanda.* ergo & excommunicatus obligare illum, vt acceptet præsentationem ab eo factam, cum hæc sit valida.

Sed respondeo dicendum; quod licet Episcopus licitè, & à fortiori validè, possit admittere præsentationem ab excommunicato tolerato factam: Non tamen poterit cogi ab ipso excommunicato ad illam acceptandam.

Prima pars constat. Quia Episcopus non tenetur vitare dictum excommunicatum post Extrauag. citatam: ergo non prohibetur hoc titulo acceptare talem præsentationem: sed ex nullo alio capite est illi id prohibitum: ergo & validè & licitè potest, si velit talem præsentationem acceptare.

Secunda verò pars, etiam constat. Quia etsi, post dictam Extrauag. liceat cuilibet cum excommunicato tolerato communicare; nullus tamen ad hoc obligatur, vt patet: ergo nec Episcopus ad acceptandam præsentationem ab excommunicato adhuc tolerato factam. Sic Suarez *disp. 14. sect. 2. n. 30.* Corneio *disp. 10. de excom. §. 5. dub. 1. vers. Sed dubitatur.* Diana *part. 5. tr. 9. resol.*

resol. 105. vers. Sed dubitatur. Filliuc. tr. 12. c. 6. q. 6. dicto 4. n. 155. Layman. tr. 5. cit. part. 2. cap. 1. n. 3. Garcia de benef. part. 5. c. 4. Hurtad. disp. 7. diff. 3. Aegidius disp. 14. dub. 10. num. 95. Palao disput. 2. punct. 13. n. 19. & alij.

QVÆSTIO XX.

An, casu, quo Episcopus acceptet præsentationem factam à Clerico excommunicato vitando, valida sit, ac rata collatio, & institutio beneficij?

NEgant Couarr. in cap. Alma mater. 1. p. §. 7. n. 9. Valquez dub. 5. de excommun. n. 3. Alterius lib. 2. disp. 5. cap. 3. vers. Iterum quæret. Quorum fundamentum est, quia huiusmodi præsentatio, iure est inuvalida, vt supra quæst. 15. est habitum: ergo & collatio beneficij ad talem præsentationem Patroni Clerici excommunicati, etiam erit nulla & inuvalida.

Sed æquè probabiliter respondeo dicendum, quod quamuis in prædicto casu peccet Episcopus acceptando Clerici excommunicati vitandi præsentationem, propter communicationem cum illo; nihilominus valida sit collatio talis beneficij. Ratio est. Quia quamuis dicta præsentatio sit nulla, quoad hoc vt non possit ius conferre præsentato, vt supra est dictum; at verò si Episcopus sciens defectum præsentationis, illam voluntariè acceptet, & beneficium conferat, valida est talis collatio, quia nec ius illam irritat, nec habet defectum substantialem, quem Episcopus non possit sua voluntate & potestate supplere. Sic Bauny disp. 7. de excommun. q. 16. dicto 6. probans hanc responsionem his verbis, Quia, videlicet, in assignato casu, datur beneficium ab eo, qui potest, non cuiuslibet, sed digno, ac præsentato, iure non contradicente, alioqui ius de illo extaret aliquod, aut Apostolica constitutio. Peccat tamen Episcopus, cum sciens præsentantis defectum, ei in collatione beneficij acquiescit, ad quod tamen offert idoneum, quia sic cum excommunicato communicat: non est tamen hæc culpa nisi venialis, in sententia Suarij, nulla autem si ratio, publicaque Ecclesiæ commoda, beneficium vacare non sinerent. Hæc Bauny. Ex Suariorum disp. 14. sect. 2. n. 31. & Aegidio disp. 14. dub. 10. n. 95. Sic tenent etiam Filliuc. tract. 12. cap. 6. num. 155. cit. Hurtad. disput. 7. diff. 3. numero 9. Luylius libro 2. disputatione 15. dub. 3. vers. Sed potest quæri. Palao loc. cit. numero 20. & Layman penes ipsum.

QVÆSTIO XXI.

An admissio, seu sumptio possessionis beneficij, legitime sibi collati, facta ab excommunicato, sit valida?

Affirmant aliqui Doctores existimantes talem possessionem esse validam, imo & licitam. Quia nec admissione, nec sumptione confertur, nec acquiritur ius ad beneficium; sed solum acquiritur, & sumitur ab excommunicato, id quod iam est suum: at sic est quod comparare rem suam, aut acquirere possessionem rei propriæ, non est communicato prohibitum: ergo. Ita tenet Hurtadus disp. 7. de excommun. diff. 3. vers. Admissio tamen.

Sed probabilius respondeo: Nec esse licitam, nec validam. *Primo.* Quia excommunicatus est suspensus ab omni vsu sui beneficij, & priuatus omnibus fructibus & commodis eius: ergo est etiam priuatus à possessione capienda si illam non habet, quia non est dubium, quin ille vsus sit valde utilis & commodus beneficij. Nam licet possessio non conferat nouum ius, multum tamen illud firmat, & securius reddit.

Secundo. Quia actus huiusmodi beneficij possessionem accipiendi, est iuris spiritualis: ergo prohibitus excommunicato. Sic omnino Suarez disp. 14. sect. 2. n. 34. (ex cuius doctrina solutum manet fundamentum Hurt.) Filliuc. tr. 12. c. 6. q. 8. n. 162. vers. Quod sit valida.

QVÆSTIO XXII.

An saltem, actus intromittendi aliquem in possessionem beneficij, ab excommunicato factus, sit validus?

NEgandum omnino videtur. Nam actus recipienti possessionem ab excommunicato factus, est omnino inuvalidus, vt nuper est habitum: ergo etiam erit inuvalidus actus intromittendi aliquem in beneficij possessionem, ab excommunicato factus.

Sed cum distinctione respondeo dicendum, quod, vel talis actus sit ab executeore mero, qui quidem nulla vitur iurisdictione ad immittendum Prouisum in possessionem, vel sit ab executeore mixto, qui debet exercere actum aliquem iurisdictionis, vt immittat aliquem in possessionem; vt contingit quando Iudex Ecclesiasticus vitur potestate sui officij ad immittendum aliquem in possessionem. Si fiat ab executeore mero, dicendum est, talem actum factum ab excommunicato esse validum: secus verò, si fiat ab executeore mixto excommunicato.

Prima pars huius responsionis habetur expressè, & in terminis in cap. Pro illorum. in fine, de Præbend. Vbi Sum. Pontifex mandat, vt non absoluantur Canonici cuiusdam Ecclesiæ, qui innodati fuerant vinculo excommunicationis ab Episcopo; quoniam recusabant recipere in Canonicum quemdam prouisum à Papa, antequam admittant prouisum ad ius Canonice: ergo ex iure talis admissio, seu intromissio in possessionem exercita ab excommunicato est valida, vt expressè docet Glossa in d. cap. verb. in Canonicum dicens: Excommunicatos posse recipere aliquem in Canonicum, & valere talem receptionem: quia ea (inquit) quæ faciunt excommunicati in eorum præiudicium benè valent. Sic Glossa, Abbas, Innocent. Suarez, Alterius, & alij mox citandi, estque omnium sententia.

Secunda verò nostræ responsionis pars, est etiam communis. Ratio est. Quia vt sæpè dictum est, vsus iurisdictionis manet per excommunicationem suspensus: ergo collatio possessionis, si sit cum actu iurisdictionis facta ab excommunicato, inuvalida omnino erit. Sic tenent Abbas in cap. Fraternitatis. de testib. num. 9. & in cap. Veritatis. de dicto, & cantum. num. 42. & in cap. Pro illorum. cit. n. 16. Innocent. in cap. Eam te, de rescript. Suarez disput. 14. sect. 2. num. 33. & 34. Alterius libro 2. disput. 5. cap. 3. vers. Quantum attinet. Filliuc. tract. 12. cap. 6. quæst. 8. num. 161. & 162. Hurtadus disput. 7. de excommunic. diff. 3. in fine. Luylius lib. 2. disput. 15. dub. 3. vers. De collatione. & penes ipsum, Valquez de excommunic. dub. 6. num. 9. Sayrus libro 2. Thesauri capite 6. numero 12. Palao puncto 13. cit. n. 24. & alij.

Ad rationem dubitandi respondent Suarez & Filliuc. negando consequentiam. Quia disparitas est, quod recipere possessionem beneficij, est fauor & magnus, ipsius excommunicati, at verò dare beneficij possessionem, non excommunicato, non est fauor ipsius excommunicati dantis, sed accipientis non excommunicati, & ideo, non mirum quod actus recipientis possessionem beneficij factus ab excommunicato, sit inuvalidus; validus verò actus dantis possessionem factus ab excommunicato.

QVÆSTIO XXIII.

An Resignatio beneficij simpliciter facta ab excommunicato quolibet, in manibus Prælati, à quo confertur beneficium, sit valida?

Respondeo tanquam certum apud omnes: Esse validam, ac omnino licitam. *Primò.* Quia Excommunicatus, licet non possit acquirere beneficium, potest tamen liberè dimittere illud simpliciter in manibus Prælati, quo dimisso, si Prælati illud conferat alteri, valida est collatio: ergo eodem modo licitè ac validè poterit illud sic resignare. *Confirmatur* nam excommunicatus per hunc resignandi actum, non confert aliquod ius alteri, sed tantum abdicat à se ius, quod habet in beneficium: at hoc est permissum excommunicato: ergo. Sic omnes Doctores. Inter quos solum est differentia, an resignatio sit valida, quando fit non liberè & simpliciter, sed in fauorem tertiæ personæ, vt statim videbimus. Sit ergo.

QVÆSTIO XXIV.

An etiam, Resignatio beneficij ab excommunicato vitando facta, in fauorem tertiæ personæ, hoc est, sub conditione, vt conferatur personæ à se assignatæ, sit rata, ac valida?

Affirmant Luyfius *lib. 2. de Censur. disput. 15. dub. 3. vers. Tandem quaritur.* & ex illo Diana *parte 5. tr. 9. resol. 106.* Qui probant: nam resignatio, etiam sic facta, nec est præsentatio, neque electio, neque institutio beneficij; ergo. Non est electio, vt patet. Non præsentatio, quia ille non habet ius Patronatus ad præsentandum, sed solum vult relinquere beneficium sub conditione, vt detur alteri. Et licet iste posset peccare in communicatione; tamen non apparet ius, ob quod dicamus nullam esse resignationem. Ita illi. Et antea Bonac. *disp. 2. de Censur. q. 2. punct. 5. n. 7.* & postea Palao *tom. 6. disp. 2. de Censur. punct. 13. n. 26.*

Sed probabilius respondeo: Resignationem beneficij sic factam, non esse validam & ratam; sed potiùs inuvalidam ac irritam. Quia probabilius est, quod per hunc modum resignandi, resignans non abdicat simpliciter à se ius, quod habet in beneficio, sed transfert illud in tertiam personam, quantum pertinet ad ipsum: hoc est, consentit, vt beneficium conferatur à Prælato illi personæ per ipsum nominatæ, & non alteri: ergo resignans, in hoc casu, concurrat ad collationem beneficij, præbendo consensum talem, sine quo Prælati non posset beneficium conferre: sed sic est, quod excommunicatus vitandus, est priuatus omni iure spirituali: ergo & potestate resignandi beneficium in fauorem tertiæ personæ, cum per hanc resignationem acquiratur aliquod ius nominatæ personæ, & ideo æquiualeat præsentationi facta à Clerico, quæ sicut illa est inuvalida ab excommunicato facta, vt supra est habitum; ita, & hæc. Et per hoc patet quid respondendum sit fundamento contrariorum. Sic docent Couarr. *in c. Alma mater. 1. p. §. 7. num. 9. vers. Quid autem.* Suarez *disp. 14. sect. 1. n. 35.* Alterius *lib. 2. disp. 5. c. 3. vers. Ad secundam dubitationem.* Filliuc. *tr. 12. c. 6. q. 9. n. 163.* Villal. *tr. 17. diff. 12. n. 5.* & (ni fallor) Machado *lib. 1. part. 3. tr. 3. docum. 11. num. 4.*

QVÆSTIO XXV.

An item, sit inuvalida beneficij resignatio in fauorem tertiæ personæ, si fiat ab excommunicato occulto, & non vitando?

Affirmant etiam esse inuvalidam, Couarr. Alterius, Innocent. Abbas, & alij citati *quest. 2. in fine.*

Quia, inquit, resignare beneficium proprium, non est opus publici officij, sed priuatæ personæ: at sic est, quod gesta ab aliquo, vt à priuata persona, non sunt valida, siue ille sit excommunicatus publicus, siue occultus: ergo.

Sed probabilius respondeo: in hoc casu non esse inuvalidam talem resignationem, sed validam, ac ratam. Ratio est. Quia huiusmodi excommunicatus non est vitandus in cæteris actibus, seu negotiis: ergo neque in hoc actu: ergo validè (imò & licitè, si ab aliis requiratur) poterit eius resignatio acceptari, in fauorem eius, cui resignatio fit. Et ita etiam seruatur intentio Extrauag. *Ad euitanda*, quia non fit fauor excommunicato, sed alteri, quem non esse excommunicatum supponimus. Nec argumentum contrariorum est efficax post dictam Extrauagantem, vt constat ex dictis *q. 2.* loquendo de excommunicato conferente beneficium, quia eadem est de vtroque ratio. Sic Suarez *loc. cit. n. 36.* Filliuc. *n. 164. dicto 2.* Vasquez & Luyfius *q. 2. adducti Diana etiam parte 5. tr. 9. resol. 106. versu Notandum est.* Villalob. *loc. cit.*

QVÆSTIO XXVI.

An institutio, aut confirmatio beneficij, facta ab excommunicato vitando, sit nulla?

Respondeo tanquam certum: Esse nullam. Quia institutio beneficij, non est aliud, quàm quædam collatio beneficij facta personæ præsentatæ: at sic est, quod collatio beneficij facta ab excommunicato vitando non valet, vt *sup. q. 2.* est habitum: ergo nec valebit institutio beneficij. Sic Suarez *disp. 14. sect. 2. num. 32.* per hæc verba. De institutione autem idem iudicium est, quod de collatione beneficij; nam licet hæc à Iurisperitis distinguatur ab illa, re tamen vera, est collatio quædam; sed accommodata est illa vox ad significandam collationem beneficij pertinentis ad ius patronatus, quæ non est omnino libera collatori, sed facere illam debet in personam nominatam, seu præsentatam, vt exposuit Abbas *in tit. de Institution. cap. Ex frequentibus, & alijs.* Constat ergo etiam Institutionem esse proprium actum potestatis spiritualis, ac proinde factam ab excommunicato nullam esse. Atque eadem ratio est de confirmatione beneficij, quæ etiam est actus Iurisdictionis, & de omnibus similibus. Sic Suarez. Alterius item *lib. 2. disp. 5. c. 3. vers. Eadem aptari.* Filliuc. *tr. 12. c. 6. q. 7. dicto 4. num. 160.* Villalob. *tract. 17. diff. 12. num. 4.* Couarr. Henriquez, Vgolinus, Rebuff. & Sayrus, quos citat, & sequitur Palao *disp. 2. de Censur. punct. 13. num. 21.*

QVÆSTIO XXVII.

An postulatio solemniter facta ab excommunicato vitando, sit nulla & inuvalida?

Respondeo tanquam certum: Esse inuvalidam. Quia postulatio solemniter habet vim electionis; nam ea admittitur, nulla alia electio requiritur *cap. Gratum. de postulat. Prælator.* & sic seruatur Romana Curia teste Abbate *loc. cit.* at electio facta ab excommunicato est irrita, vt *suprà qu. 7.* est habitum: ergo & postulatio solemniter, talis erit. Pro maiori intelligentia responsionis notandum est. Quod postulatio est, eius qui eligi non potest in Prælatum, consors Capituli facta petitio. Hæc autem postulatio seu petitio, est duplex. vna solemniter, quando postulat quis in Prælatum ab eo, qui potest super omni impedimento Postulati dispensare, & confirmare postulationem factam; vt contingit, quando Canonici conuenientes in vnum postulant aliquem pro suo Episcopo à Papa: &

mandato, fuerint promulgata, inanes, & irritæ habeantur, nullæ vnquam tempore valitura. Sic Innocent. III. in Concil. general. Lateran. cap. 46. vbi Glossa *verb. tempore valitura*, ita ait: Sic ergo patet quod sententia tempore excommunicationis lata, nulla est. *infra de hæret. excommunicamus*, §. *Credentes*. Nec etiam conualescere potest, vt hic patet. Imò si detegatur, post sententiam, quia aliquis fuerit publice excommunicatus, retractatur sententia, *supra de re iud. Ad probandum*; quia hæc exceptio in qualibet parte litis potest opponi *supra de excessib. Exceptionem*. Imò nec priuilegium ipsorum valet 3. q. 4. *Nullus*. Hæc Glossa. Quam sequuntur omnes. Legantur Suarez *disp. 14. sect. 2. à num. 4.* Filiucius *tract. 12. cap. 6. q. 2.* Cornejo *disp. 10. de excommunicat. §. 7. dub. 1.* Hurtadus *disp. 8. de excommun. diff. 2.* & alij. Legantur dicta à nobis, pro iis, quæ desiderari in hac materia possunt, *tract. 1. disput. 2.* vbi de causa efficienti censurarum egimus.

QVÆSTIO V.

An subditus teneatur obedire mandatis superioris sui excommunicati non tolerati?

Respondeo tanquam certum: Non solum non teneatur; verum nec posse id licite facere. Quia mandati eius obedire, esset communicare cum eo aliquo modo in diuinis, & recognoscere in illo potestatem iurisdictionis, quam Ecclesia ab eo auferre intendit per excommunicationem. Verum est, quod excusaretur subditus à mortali, si non animo obediendi, sed ex quadam vrbantate, aut humana verecundia, secluso scandalo id faceret. Sic Suarez *loc. cit. n. 5. versu*, *Atque hinc fit*. Cornejo *loc. cit. vers. Ex quo infero*. Filiucius *loc. cit. n. 145. in fine*.

QVÆSTIO VI.

An Episcopus excommunicatus non toleratus, valide possit approbare aliquem ad confessiones audiendas?

Affirmant Henriquez *lib. 6. cap. 6. num. 3. & cap. 7. in fine*, & *lib. 13. cap. 7. num. 7. in principio*. Palud. Nauarr. Bartholomæus, & Petrus de Ledesma, Tabiena, Armilla, Boffius, Rodriguez, Basilus, & alij, quos omnes citauit *1. part. tract. 5. disp. 11. quest. 11*. Quia existimant, hunc actum non esse propriæ iurisdictionis vsum.

Sed probabilius iterum respondeo non posse. Quia probabilius est, quod approbare aliquem ad confessiones audiendas sit actus, & vsum propriæ iurisdictionis: at Episcopus excommunicatus non toleratus caret omni iurisdictione: ergo talis approbationis actus, irritus, & inualidus esset. Sic Sanchez *lib. 3. de matrimon. cap. 21. num. 9.* Syluest. Sotus, Victoria, Martinus de Ledesma, Gutierrez, Suarez & Fagundez, quos adduxi *loc. cit.*

QVÆSTIO VII.

An Parochus nominatim excommunicatus possit dare licentiam alicui Sacerdoti ad conferendum Sacramentum Extreme Vnctionis?

Negat Suarez *disp. 14. sect. 2. n. 7.* & ita acriter vt dicat oppositum esse improbabile. Negant etiam Sa *verb. Extrema Vnctio. n. 8.* & Rodriguez *in sum. c. 192. n. 10.* quos citauit *1. p. tract. 4. disp. 4. q. 5.* Quia existimant dare talem licentiam esse actum iurisdictionis.

Sed probabilius respondeo posse. Quia probabilius

est, quod dare dictam licentiam non sit actus iurisdictionis propriæ: ergo etiam ab ea suspensus potest conficere. Sic Henriquez *lib. 3. cap. 13. n. 3. & lib. 13. c. 7. n. 7.* Syluest. Armilla, Tabiena, Palud. Possuinus, Victor. Filiuc. Ortiz, Ludou. de S. Iuan, quos citauit *loc. cit.* Imò, vt ibi notaui, ipse Suarius hanc sententiam docuit prius *tom. 4. disp. 44.*

QVÆSTIO VIII.

An etiam Parochus excommunicatus vitandus, possit dare licentiam alicui Sacerdoti, vt assistat Matrimonio?

Negant Petr. Ledesma, Ægidius, & Layman adducti à nobis *2. p. tract. 9. disp. 7. q. 26.*

Sed probabilius respondeo, posse etiam. Quia probabilius est, quod probatio dictæ licentiæ non sit actus iurisdictionis, sed solum substitutio testis, quam expressè illi concessit Trident. Sic Sanchez *lib. 3. de matrimon. disp. 21. n. 7.* Basilus *lib. 5. cap. 17. num. 14.* Sa, Henriquez, Rebellus, possuinus, Hurtad. Diana, Machado, & Bonacina quos citauit *q. 26. cit.*

QVÆSTIO IX.

An item ipsemet Parochus excommunicatus vitandus, possit valide assistere Matrimonio?

Negant Auila, Estius, Syluius, Sa, & alij quos citauit *2. p. tract. 9. disp. 7. quest. 25.*

Sed longè multò probabilius, respondeo posse. Quia longè multò probabilius est, quod Parochus non est Minister Sacramenti Matrimonij: rursus nec est per excommunicationem priuatus officio Parochi: ergo valide assistere Matrimonio poterit. Sic Sanchez, Nauarr. Salzed Henriquez, Basil. Suarez, Vasquez, Riccius, Ægid. Rebell. Ochagau. Hurtad. Possuinus. Gutierrez, Bonac. & Diana, quos omnes adduxi *quest. 25. citata.*

QVÆSTIO X.

An acta à Iudice Ecclesiastico excommunicato tolerato, & non vitando, sint irrita, & inualida?

Affirmarunt esse inualida, & irrita, Glossa *in §. Verumtamen, post cap. Infamis 3. q. 7. verb. Dum putaretur. ex Ioan. Andr. Syluest. excommunicatio 1. n. 6. in fin. & excommunic. 2. n. 1. casu 2.* & penes ipsum, Panorm. Raymund. & Archid. Et etiam Cano, Caietan. & Ledesma apud Henriquez *lib. 13. cap. 7. n. 6. in Glossa lit. T. & alij.*

Sed vt quid verum respondeo: Iam omnia acta seu gesta, à Iudice excommunicato tolerato, & non vitando, esse valida, ac rata. Ratio est, quia ob bonum commune, supplet Ecclesia defectum huiusmodi Iudicis excommunicati tolerati; & iure optimo, cum aliàs sequeretur, quod multæ collationes, electiones, & præsentationes beneficiorum essent irritæ. *Confirmatur*. Nam sententia in foro interiori, nempe, absolutio sacramentalis, lata ab excommunicato tolerato, est valida, secundum communem omnium sententiam: ergo à fortiori erit valida sententia lata de re ad forum exterius pertinente. Sic iam omnes, Nauarrus *cap. 27. num. 7.* vbi ait, quod excommunicatio lata ab excommunicato non denunciato valeat, secundum Panorm. *in cap. Ab excommunicato, num. 5. de rescript. cap. Cum dilecti, de dolo, & contum. sub fin. & Felin. in cap. Ad probandum, col. 3. de re iudic.* quamuis eam ferat in fauorem eius, qui scit eum excommunicatum, vt dixi *in cap. dilectus 2. de prabend. in respon-*
sione

sione ad contraria per Extrauag. ad euitanda. Sic Nauarr. *ibi*, & num. 21. & 36. Henriquez lib. 13. cap. 7. (non 8. vt leges apud Auilam) num. 6. his verbis: Quidam aiunt occultè excommunicatum non posse excommunicare. At re vera valet excommunicatio post Concil. Constantiense, lata etiam à notorio, si denunciatus non sit, licèt feratur in fauorem scientis illum esse excommunicatum. Sic ille: & penes ipsum, Couarr. in cap. Alma, 1. part. §. 6. num. 6. & 7. & §. 7. n. 9. & §. 11. num. 4. Victor. Castro, Sotus, & alij. Sic etiam Suarez *disput.* 14. *sect.* 2. à num. 8. Alterius lib. 2. *disput.* 2. cap. 2. Auila 2. part. cap. 6. *disput.* 6. dub. 3. *vers.* Tertia opinio. Gutierrez Canon. qq. cap. 1. num. 82. Filliucius *tract.* 12. cap. 6. *quest.* 2. Luyfius lib. 2. *disput.* 14. dub. 1. Valquez *de excommunic.* dub. 5. Hurtadus *disput.* 8. *diff.* 2. Bauny *disput.* 7. *de excommunicat.* *quest.* 20. & alij *infra* citandi.

QVÆSTIO XI.

An Excommunicatus non toleratus possit licitè exercere officium Iudicis in foro seculari?

Respondeo tanquam certum: Quod non possit. *Primò*, ob communem rationem, nam est exclusus ab humana cum aliis communicatione; & alij à communicatione cum illo. *Secundò*, quia in cap. *Decernimus*, *de sentent. excommunic.* in 6. repellitur à foro, seu Iudicio sæculari Actor, Patronus, & Testis, *vt infra*: ergo ratione maiori Iudex, cum maior ratio sit in Iudice, quàm in illis. Sic omnes. Legantur Sanchez lib. 3. *de matrim. disp.* 22. n. 36. Suarez *disp.* 16. *sect.* 1. n. 1. Alterius lib. 2. *disp.* 2. cap. 1. Filliucius *tract.* 12. cap. 7. à *quest.* 2. Hurtad. & Bauny *loc. cit.* Lugo *de Inst.* tom. 2. *disp.* 37. *sect.* 2. & alij.

QVÆSTIO XII.

An saltem si non licitè, validè tamen possit exercere officium Iudicis in foro, seu iudicio seculari, dictus excommunicatus non toleratus, si in excommunicatione per annum inforuerit?

Respondeo tanquam certum: Quod non possit validè exercere officium iudicis in dicto casu: & ideo sententia ab illo data nullius roboris sit habenda. Quia sic expressè habetur in cap. *Excommunicatus*, *el. 1. de heret. §. Credentes*. Vbi postquam credentes, receptatores, defensores, & fautores hæreticorum excommunicantur, additur pro sæcularibus, quod si per annum non satisfecerit, & Iudex fuerit, eius sententia nullam habeat firmitatem. Sic enim ait ibi Pontifex. *Credentes præterea, receptatores, defensores, & fautores hæreticorum, excommunicationi decernimus subiaccere. Firmiter statuentes, vt postquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, si satisfacere contempserit infra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia, seu consilia, nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium admittatur: Sit etiam interstabilis, vt nec testandi liberam habeat facultatem, nec hereditatis successionem accedat. Nullus præterea ipsi super quocumque negotio, sed ipse alijs respondere cogatur. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam obtineat firmitatem, nec causa aliqua ad eius audientiam perferantur.* Sic Innocent. III. in Concil. gener. Lateran. Et ideo omnes Doctores, tanquam certum supponunt, quod actus exerciti à Iudice sæculari excommunicato vitando, si in excommunicatione per annum inforuerit, non solum sint illiciti, verum etiam inualidi. Quare difficultas tantum est an etiam tales sint, quando non inforuerit per annum, pro quo sit.

R. P. Leand. de Censuris.

QVÆSTIO XIII.

An etiam si Iudex secularis non inforuerit per annum excommunicatus vitandus, actus eius in iudicio exerciti, sint adhuc inualidi, ac nulli?

Negat Victoria, existimans, quod non eo ipso, quod Iudex sæcularis sit excommunicatus vitandus, eius actus iudiciales sint nulli, si non infordeat per annum. Ait namque sic (*quest.* 16. *de excommunic.* num. mibi 345. *versu*, Dico denique.) Ad hoc respondetur, publicè excommunicatum suspensum esse ab officio, & beneficio Ecclesiastico, de iure communi; Ecclesiastico tamen, nam à ciuili non est suspensus, ita quod sententiæ non valeant: nisi cum per annum perseuerat in excommunicatione, vt habetur *extra, de hereticis, cap. excommunicamus, §. Credentes*. Ita ille. Cuius fundamentum potuit esse, quod, vt nuper vidimus, in dicto capite, præter excommunicationem latam pro delictis ibi assignatis, additur pœna annulationis sententiæ, & aliorum actuum Iudicis: ergo præcisè hæc pœna, non est inclusa in excommunicatione, sed addita Iudici sæculari infordescenti per annum: ergo, non eo ipso, quod Iudex sæcularis sit excommunicatus, eius sententia, & alij iudiciales actus sunt nulli, si non infordeat per annum.

Sed, vt certum, respondeo dicendum, quod omnes actus iudiciales facti à Iudice sæculari excommunicato vitando, eo ipso quod sic sit excommunicatus, etiam si non infordeat per annum, sint nulli, ac inualidi. Probari potest hæc responsio *primò*. *Ex cap. Ait Cælestinus, cap. Apertè, & cap. Miramur* 24. *quest.* 1. vbi Nicolaus Papa docet excommunicatos notorios, non posse iudicare, nec eorum sententias esse validas.

Secundò; quia, quæ fiunt à suspensis à suo officio, sunt inualida: at sic est, quod excommunicati vitandi, sunt suspensi ab omni officio, & actu publico, cap. *Pia, de except.* in 6. ergo nullum est quidquid agunt ratione publici officij.

Tertid, quia communi consuetudine, & consensu communi omnium Doctorum (vno Victoria excepto) ita est in Ecclesia receptus, & explicatus hic excommunicationis effectus, quod quidem sufficeret, etiam si alia deessent.

Nec obest argumentum Victoria. Nam in dicto cap. (vt bene notat Hurtadus) plures exprimentur pœnæ pro dictis delictis ex quibus non pauca generaliter inclusa sunt in ipsa excommunicatione; vt priuatio Ecclesiasticæ sepulturæ; non admissio ad publica officia, & repulsio ab aduocando, & alia sunt pœnæ particulares & superadditæ excommunicationi; vt quod excommunicatus sit infamis, & quod sit interstabilis, & quod non possit accedere ad successionem hereditatis, omnes tamen simul non incurruntur ab excommunicato pro dictis, nisi per annum inforuerit, & hoc est, quod in eo capite decernitur. Sic tenet communis Iurisperitorum sententia. Quam sequuntur Suarez *disp.* 14. *sect.* 1. num. 2. & 5. Alterius lib. 2. *disput.* 2. cap. 1. Auila 2. part. cap. 6. *disput.* 6. dub. 3. *vers.* Ex quo sequitur. Vbi sententiam Victoria appellat falsam; Filliucius *tract.* 12. cap. 7. *quest.* 2. dicto 2. à num. 169. Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 6. Sanchez lib. 3. *de matrim. disp.* 22. num. 36. Hurtadus *disp.* 8. *diff.* 2. Valquez dub. 5. *de excommunic.* num. 8. Luyfius lib. 2. *de Censur. disp.* 14. dub. 1. Bonac. *disp.* 2. *quest.* 2. *punct.* 7. num. 1. Præpositus in 3. part. *quest.* 2. *de excommunicatione* dub. 12. num. 75. Malderus *tract.* 6. *de iustitia, cap.* 1. dub. 11. Diana part. 5. *tractat.* 9. *resolut.* 108. Bauny *disputat.* 7. *de excommunicatione, quest.* 20. dicto 2.

Layman lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 14. vers. *Alia verò ratio.* Villalob. tract. 17. diff. 14. n. 1. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 11. num. 5. Cardin. Lugo disp. 37. cit. sect. 2. num. 6. & 8. Palao disp. 2. de Censur. punct. 14. §. 2. num. 2. & penes ipsum, Innocent. Abbas, Socinus, & Ægidius.

QVÆSTIO XIV.

An Iudex, tam Ecclesiasticus, quàm secularis, excommunicatus vitandus, peccet mortaliter exercendo officium iudicis?

Respondeo tanquam certum: Peccare mortaliter, quia in primis, agit in re graui, nempe in actione publica iudicandi, contra prohibitionem Ecclesiæ. Deinde agit contra iustitiam commutatiuam, & legalem vsurpando iurisdictionem, quam non habet, & actus nullos efficiendo: ergo clarè constat, quod iudex quilibet excommunicatus vitandus, seu non toleratus peccet mortaliter officium iudicis exercendo. Sic communis sententia. Suarez loc. cit. à num. 8. Filliucius loc. cit. cap. 6. n. 147. & cap. 7. Henriquez n. 6. cit. & penes illum, Felinus, Decius, Caiet. Sotus, Nauarr. & alij. Alterius cap. 1. cit. Bonac. loc. cit. n. 3. Luysius, Villalobos, & Machad. loc. cit. Bauny loc. cit. his verbis: Dico tertio, peccare mortaliter iudicem, qui in excommunicatione non tolerata, iudicat, eligit, testes audit. Assertionis hæc est causa, quod iudicando, alienum sibi vendicet ius, ac potestatem alteri debitam occupet; cum enim vti sua ei per censuram non liceat, vis ea iudicandi, qua erat instructus, ad illum reuoluitur, à quo eam acceperat, proindeque illi iniuriam, vsurpatione rei, qua est eius, non sua, irrogat. Idem est de aliis actionibus iudicium. Enimvero facit auditio testium merces illis, vt sit à litigantibus, debita: ergo cum in foro fori, eorum testimonium sit nullum, eis iustum operæ suæ stipendium numerantibus, iniuriam facit, cum restitutionis de re accepta faciendæ obligatione. Hucusque Bauny.

QVÆSTIO XV.

An Gesta à Iudice seculari excommunicato tolerato, & non vitando, sint valida, & rata?

Negarunt olim nonnulli Doctores, vt in simili vidimus nuper quest. 10.

Sed post Concil. Constantiense, vt certum, respondeo esse valida & rata. Quia Ecclesia, ob bonum commune, non vult priuare iudices excommunicatos excommunicatione tolerata, sua iurisdictione: cum igitur illam in suo vigore conferuent, valide possunt illa vti, & consequenter ab eis gesta valida ac rata sunt. Sic tenent communiter iam omnes. Qui & probant manifestè ex l. Barbarius, ff. de offic. Pratoris. Legantur Nauarr. cap. 17. n. 7. & cap. 21. num. 10. Couarr. in cap. Alma mater, 1. part. §. 7. num. 10. & alij citati supra quest. 10. Quoniam in hac re eadem est de iudice Ecclesiastico, ac seculari ratio.

QVÆSTIO XVI.

An Iudex quilibet excommunicatus toleratus, & non vitandus, peccet mortaliter, sicut peccat non toleratus, ferendo sententiam, & exercendo alia officia Iudicis?

Negat Diana part. 5. tract. 9. resol. 131. Cuius ratio est, quia cum Concilium non suspendat talem iudicem ab officio, nec priuet vsu istius potestatis, solum videtur illum actum prohibere, quatenus est com-

municatio quædam humana, non autem præcisè quatenus est actus iurisdictionis, & potestatis iudiciariæ. Ita Diana citans pro se Nauarrum cap. 29. num. 28. & sequent. Caietanum verb. excommunicato vetita, & Barthol. Ledesma de excomm. dub. 9. His addi possunt Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 2. n. 6. Auila 2. part. cap. 6. disp. 6. dub. 3. Villalobos tract. 17. diff. 14. cit. num. 1. ita dicens: Y si el descomulgado es tolerado, no peca en dar la sententia por decir que vsurpa juicio ageno, como dice vna Glossa, Ricardo, Couarrubias, Soto, y Lessio, sino solo pecara venialmente como dice Caietano, en el comunicar con los otros, aunque Suarez siente que peca mortalmente, mas a mi no me lo parece. Hæc ille. Citant etiam pro hac parte Lessius, & Bonacina, Henricum Henriquez lib. 13. cap. 7. & quidem bene, nam id videtur docere cap. 7. n. 3. his verbis: At si non esset denunciatus, non peccat mortaliter in his actibus iurisdictionis, secluso scandalo; quia secundario prohibentur, vt pertinentes ad communicationem in humanis; & post Concil. Constant facta à non denunciato valent in fauorem aliorum. Hæc ibi Henriquez. Quamuis eodem cap. num. 6. contrarium videatur docere.

Sed probabilius respondeo peccare etiam mortaliter; nisi aliàs ignorantia, vel inconsideratio, aut functionis breuitas excuset. Sic Lessius lib. 2. de inst. cap. 29. dubit. 7. n. 59. Quia (inquit) Ecclesia prohibet communicationem iudicis excommunicati in iudicando, non solum generali ratione communicationis humanæ; sed etiam, vt est vsus iurisdictionis, & potestatis, dignitatem quamdam continens. Vnde cum illa sit res grauis, & magni momenti, non video cur præceptum non obliget sub peccato mortali. Nec obstat quod Concilium non suspendat iudices ab officio; quia id fit propter bonum aliorum: non tamen idcirco intendit ipsos iudices in aliquo reuelare, vt expressè idem Concilium testatur. Si tamen partes iustitiam exigant, vel ratio postulet, vt in aliquo casu, ex officio procedat, non peccabit: quia Concilium concedit, vt incommodum aliorum suo munere fangi possit. Sic Lessius. Et sic etiam Suarez disp. 16. sect. 1. n. 10. Alterius lib. 2. disp. 2. cap. 1. ita dicens: Ego putarem esse peccatum mortale: quia actio iudicandi per se sumpta est grauis, & grauius erit, si iudicium, quod excommunicatus vsurpat, sit Ecclesiasticum; nisi sit de re admodum leui, vt moraliter quasi non existimetur. Hæc ille. Bonacina etiam disp. 2. quest. 2. punct. 5. n. 3. Filliucius tract. 12. cap. 6. quest. 3. num. 147. Ægidius disput. 14. dub. 14. num. 148.

QVÆSTIO XVII.

An sententia, & alij actus Iudicis excommunicati tolerati, sint etiam validi, casu quo partes illum excipiant, quod sit excommunicatus?

Respondeo tunc non esse validos, sed irritos ac nullos. Ratio est, quia nullus tenetur excommunicati, quantumvis tolerati, iurisdictionem admittere: ergo quilibet potest eum repellere, eiusque iudicium declinare, opponendo excommunicationem, cuius tamen speciem, & authorem debet exprimere, & intra octo dies eam euidenter probare, vt habetur cap. 1. de exception. in 6. Sic Lessius de iustitia, cap. 29. dub. 7. num. 58. ita dicens: Aduerte tamen, neminem teneri admittere iudicem excommunicatum: potest enim contra illum excipere, quod sit excommunicatus, vt patet cap. Exceptionem in fine, de exception. Quod verum est, etiamsi eius excommunicatio hoc loco non sit manifesta, modo tamen alibi sit publica, vt colligitur ex eod. cap. iuncta Glossa v. Publicè, vel ipse possit

cationem fuisse inualidam; aut sibi iniuste denegari absolutionem, quam petit. Potest excipere, si iudicem suspectum habeat; & appellare si credat se iniuste esse condemnatum; & similiter potest obiiicere excommunicationem, Accusatori, Testi, &c. dicendo, illos esse excommunicatos. Sic omnes. Abbas *in cap. Cum inter, de except. num. 10.* Nauarr. *lib. 1. consil. tit. de corpore vitiat, consil. unico, num. 8.* Suarez *disp. 16. sect. 3.* Alterius *lib. 2. disp. 3. cap. 1. vers. Non tamen, & vers. Cum autem.* Filliuc. *tract. 12. cap. 7. quas. 4. n. 174 & 175.* Auila *2. p. c. 6. disp. 7. in princip.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 7. n. 7.* Hurtad. *disp. 8. de excommuni. diff. 3.* Luylius *lib. 2. disp. 14. dub. 3. vers. Sed non negatur, & communis.*

QVÆSTIO IV.

An reus excommunicatus possit esse Reactor, aut Reconuentor sui Actoris, in iudicio?

Respondeo tanquam certum: Non posse, nisi aliàs in defensionem propriam. Ratio est, quia reconuentio est noua actio, vt dicitur *in cap. Cum inter, de exceptio*: ergo debet esse de re distincta ab illa, quæ agitur in iudicio: ergo non potest fieri à Reo excommunicato, cum non sit necessaria ad defensionem illius rei, de qua in iudicio agitur. Sic omnes. Præcipuè Alterius his verbis: Excommunicatus enim conuentus, & vocatus in iudicio tanquam Reus, non potest suum Actorem reconuenire: Reconuenire enim est agere, seu reagere. *cap. 2. de mutuis petit. & cap. 2. de Ord. cognit.* Et habetur expressè *in cap. Cum inter, in fine, de except.* & ibi Glossa *verb. Reconuentione.* Glossa *in cap. 1. verb. rescriptum, de rescript. lib. 6. &c.* Sic ille. Legantur etiam Suarez, Filliucius, Bonacina, & alij *loc. cit.* Palao *disp. 2. punct. 14. n. 10.*

QVÆSTIO V.

An Excommunicatus agens in iudicio publico, repelli debeat à iudice, quando exceptio excommunicationis non opponitur ab aduersario?

Negandum videtur, eò quòd, vt ait Couarr. *lib. 1. variar. cap. 18.* (non 19. vt inuenies apud Auilam) *num. 5. & regul. Peccatum, 1. part. in principio, num. 8.* tam in Gallia, quam in Hispania passim admittuntur excommunicati à iudicibus sæcularibus ad agendum. Ait enim sic *num. 5. cit.* In Gallia sanè moribus, & iudiciali, ac forenti stylo inductum est, vt huius exceptionis nemo ab agendo repellatur. Teste Fabro *in §. ult. Institut. de Curator.* Andrea Tiraquello *lib. 1. de retract. §. 1. glossa 9. num. 275.* & Ioanne Rupellano *lib. 1. Foren. Institut. cap. 35.* Sic ille. *Et infra.* Apud Hispanos etiam videmus passim à iudicibus sæcularibus, non obstante exceptione excommunicationis Actorem ad agendum admitti. Hæc Couarruuias. Et idem ex illo, Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 4. in Glossa, lit. I.* & Auila *2. part. cap. 6. disput. 7. dub. 1. vers. Duo restant.*

Et quidem non teneri necessariò iudicem, in dicto casu, repellere ab agendo excommunicatum, adhuc non toleratum, insinuat clarè Machado *tom. 2. lib. 6. part. 4. tract. 1. docum. 3. num. 2.* dicens hæc verba: Y aun en caso que por el reo, no se le opusiese al Actor la excepcion de que estaua descomulgado, dispone el Derecho en los lugares citados, que el Iuez de officio le pueda repeler. Todo lo qual como hemos dicho se entiende y ha lugar quando el descomulgado es vitando. Ita Machado.

Sed oppositum omnino, cum distinctione respondeo dicendum. Quod etiam in casu, quo exceptio ex-

communicationis non opponatur, non solum possit iudex, sed etiam teneatur ex officio, repellere actorem à iudicio, quando excommunicatus est vitandus, & non toleratus: (nisi aliàs vrgeat aliqua grauis causa vt dicemus *quæst. 7.*) quando verò est toleratus, & non vitandus, licet possit à iudice repelli, quia potest non communicare cum illo, non tamen tenetur eum, quamuis publicum, reiciere, (nisi ad petitionem partis sufficienter probantis excommunicationem) quia non tenetur eum vitare.

Vtramque responsionis nostræ partem, tenent communiter DD. & colligitur apertè ex *cap. Pia, de exceptio.* & *cap. Decernimus, quæst. 1. cit.* Sic Auila *2. p. cap. 6. disput. 7. dub. 1.* his verbis. Secunda conclusio. Quando Actor est publicè excommunicatus, debet Iudex ex officio illum repellere ab agendo, licet Reus hoc non excipiat *d. cap. Pia*, quod ego intelligo, post Concilium Constant. de excommunicato non tolerato: nam ratio huius textus est, euitare peccatum communicationis, vt habetur ex Geminian. *ibi num. 2. & 5.* & vt constat ex *cap. Decernimus, de sentent. excomm. in 6.* Hæc conclusio etiam habet locum in iudice sæculari, qui quidem de causa spiritali excommunicationis non cognoscit principaliter, nec incidenter, sed tantum de factò excommunicationis, quod non prohibetur iudici sæculari, vt ait Bart. *l. Titia, ff. soluti matrim.* Hæc Auila. Et etiam Suarez *disp. 16. sect. 3. num. 2.* (non *sect. 4. num. 6.* vt leges apud Bonacinam) Alterius *lib. 2. disp. 3. cap. 1. vers. Notandum est secundò.* Filliuc. *tract. 12. cap. 7. quas. 4. dicto 4. n. 177.* Ægidius *disput. 14. dub. 11. num. 101.* Bonacina *disp. 2. quæst. 2. punct. 7. n. 9.* Hurtad. *disp. 8. de excomm. diff. 3. num. 6.* Luylius *lib. 2. disput. 14. dub. 3. vers. Secundò excommunicatus.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 110.* Palao *disput. 2. de Censur. punct. 14. n. 6. & alij.*

QVÆSTIO VI.

An ita sit prohibitum excommunicato vitando, in iudicio agere; vt tamen si agat, & non repellatur à iudice, nec ei exceptio excommunicationis opponatur, gesta per ipsum valida sint?

Negandum videtur. Quia gesta per iudicem excommunicatum vitandum sunt nulla, vt *suprà disp. 11. q. 4.* est habitum, etiam si excommunicatio non fuerit in iudicio opposita: ergo idem est dicendum de gestis ab Actore excommunicato vitando.

Sed, vt quid verum, respondeo valida esse omnia ab illo, in dicto casu, gesta. Quia sic videtur definitum ab Innocent. IV. in *cap. Pia, de exception. in 6.* his verbis: *Sed si post rem iudicatam talis exceptio proponatur, executionem impedit: sed sententia que præcessit, non minus robur debitum obtinebit:* subintellige, quam si tempore litis, & lata sententia excommunicatus non fuisset, hic enim est simplex sensus, vt Glossa & Interpretes exponunt: ergo non obstante dicta excommunicatione, gesta in iudicio valida sunt. Sic Glossa *cap. Pia, cit. verb. Pia, & verb. Obtinebit.* Abbas *in cap. Intelleximus, de iudicys,* & alij Interpretes, Suarez *disput. 14. sect. 3. num. 7.* Alterius *lib. 2. disput. 3. cap. 1. vers. Sed queri potest.* Auila *2. part. cap. 6. disput. 7. dub. 1. conclus. 5.* Filliucius *tract. 12. cap. 7. quas. 4. dicto 5. num. 178.* Bonacina *loc. cit. num. 10.* Cornejo *disput. 10. de excommunic. §. 9. vers. Et si inquiras.* Hurtado *diff. 3. cit. vers. Sed quamuis.* Luylius *dub. 3. cit. vers. Item principaliter.* Machado *lib. 6. p. 4. tract. 1. docum. 3. n. 4.* Villalob. *tract. 17. diff. 14. n. 4.* Legatur in simili Palao *disp. 2. punct. 14. n. 15.*

Ad rationem dubitandi respondeo diuersam esse rationem de Iudice, ac de Actore: nam in iudice requiritur iurisdictio, sine qua, acta sunt nulla, hæc autem tollitur per excommunicationem vitandam:

at ex parte Actoris, nulla requiritur iurisdicatio, & sic eius gesta valent. Sic Alterius.

QVÆSTIO VII.

An, Actor excommunicatus peccet ius suum in Iudicio petens; ante quàm à Iudice expellatur ab illo?

Negare posset aliquis; eo quod, vt vidimus, q. 5. tam in Hispania, quàm in Gallia, passim à Iudicibus sæcularibus admittuntur excommunicati ad agendum.

Sed respondeo dicendum, quod Actor excommunicatus ius suum in Iudicio petens, licet, per se loquendo, & ex vi solius excommunicationis, mortaliter non peccet, peccet tamen venialiter, nisi vigeat aliqua causa iusta. Sic Alterius *cap. 1. cit. vers. Sed quæret aliquis*, his verbis: Respondeo: peccare excommunicatum Actorem, si petat ius in Iudicio, quoniam violet sacros Canones, quibus hoc ei interdictum est: regulariter tamen non erit peccatum mortale ex vi solius excommunicationis, nisi interueniat iniustitia, quia petat rem iniustam, vel vtatur fraude, & dolo, sed agat bona fide, absque contemptu Ecclesiæ, maxime si causa litis, non sit admodum grauis, nec diuturna, & sine continua communicatione agi possit. Denique tales possunt concurrere causæ, vt Iudex præsertim sæcularis, qui non potest absoluerè, valeat, & debeat admittere excommunicatum ad agendum, ne graue aliquod detrimentum, & præiudicium imminens ex mora & dilatione, si prius procuranda esset absolutio, patiatur: vt si timeatur de fuga Debitoris, nisi ex mandato Iudicis ad instantiam Actoris capiatur. Nam in his casibus, non tam diceretur ex agere, quàm se defendere & ad sui defensionem implorare Iudicis officium, quod licitum est, vt vidimus, & affirmant Doctores iuribus supra citatis. Hucusque Alterius, omnino ex Suario (quem non citat) *disput. 14. sect. 3. num. 9.* qui vltius hanc partem probat sic. Quia ob vitandum graue damnum licitum est excommunicato communicare cum aliis, & aliis, cum ipso, quando est periculum in mora, si expectetur absolutio: ergo eodem titulo licebit tali excommunicato agere, & Iudici illum admittere. Quod etiam Abbas, & alij Canonistæ concedunt *in d. cap. Cum inter, de except. & in aliis, locis sup. citatis.* Hæc Suarez, & etiam Filliucius, Villalob. Cornejo, Luyfius, & Diana *loc. nuper citatis. Pal. punct. 14. cit. num. 11.* Couarruias *lib. 1. variar. cap. 13.* & Bonacina *disput. 2. de excomm. quest. 2. punct. 7. num. 8.*

QVÆSTIO VIII.

An reus excommunicatus vitandus, possit ad Iudicium cogi, & vocari?

Respondeo tanquam certum: posse talem reum excommunicatum vocari, cogi, & trahi ad iudicium, non solum in causa excommunicationis, sed etiam in quacumque alia causa, in qua fuerit prouocatus, & postulatus. Quia ita definitur in cap. *Intelleximus, de Iudicij* ab Alexand. III. vbi rationem decisionis reddit, inquit: *Ne videatur de sua malitia commodum reportare.* Ac si Pontifex diceret: Excommunicatus non debet ex sua culpa, & malitia commodum reportare: at sic est, quod si excommunicatus non posset compelli, & trahi ad iudicium, ex sua malitia, & culpa, magnum commodum reportaret, cum magnum illi esset, si vel pro debito, vel pro crimine, cogi ad iudicium non posset, & compelli ad comparandum: ergo. Sic omnes Canonistæ *in d.*

cap. Legantur Glossa ibi. Nauarrus cap. 27. num. 23. Suarez disput. 14. sect. 4. num. 1. dicens esse communem & certam sententiam. Alterius lib. 2. disput. 3. cap. 2. in princip. Auila 2. parte cap. 6. disput. 7. dub. 1. vers. Præterea. Filliucius tract. 12. cap. 7. quest. 5. dicto 2. num. 180. Hurtadus disput. 8. de excomm. diff. 4. Luyfius lib. 2. disput. 14. dub. 13. vers. Restat explicandum. Bauny disputatione 7. de excomm. quest. 21. versu, Verum enim. Egidius disputat. 14. dub. 11. num. 115. Laymann lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 15. (non 5. vt leges apud Bauny,) Palao disput. 2. de Censur. punct. 14. num. 23. Villalobos tract. 17. diff. 14. num. 5. Machado lib. 6. part. 4. tract. 1. docum. 4. num. 1. & alij. Qui omnes in hac re concludunt, quod reus excommunicatus, etiam vitandus, cogi, ac compelli possit, vt in iudicio cum effectu appareat, & respondeat ad ea, quæ in ius vocatus est, & faciat omnia alia, quæ si non esset excommunicatus, præstare teneretur. Sicut è contra licitum erit reo excommunicato efficere ea omnia ad sui defensionem, quæ cuilibet reo non excommunicato minimè denegantur, quia defensio iure naturæ cuilibet est permilla: & ideo poterit respondere, negare, probare, appellare, & similia agere.

QVÆSTIO IX.

An reus excommunicatus vitandus, in ius vocatus, possit validè, non per seipsum, sed per Procuratorem à se constitutum, respondere?

Respondeo tanquam certum: posse. Quia sic expressè decernitur in cap. *Intelleximus, cit. his verbis: Quia postulasti à nobis, vtrum excommunicatus in Iudicio stare possit. Respondemus quod conueniri potest, & debet per alium in iudicio respondere: Ne videatur de sua malitia commodum reportare.* Sic totus textus. Potest ergo excommunicatus validè per Procuratorem in Iudicio respondere; & consequenter validè & licitè ad hunc effectum Procuratorem pro se constituere; & Procurator similiter validè & licitè potest pro illo causam agere, eumque defendere: nam hæc omnia sese consequuntur. Sic omnes. Legantur Suarez *loc. cit. num. 5.* Alterius *loc. cit. vers. Sed hic quæri potest*, & alij citandi. Qui id tanquam certum supponunt.

QVÆSTIO X.

An huiusmodi reus excommunicatus, non solum possit, verum etiam teneatur, respondere in Iudicio per suum Procuratorem; itaut, nequeat per seipsum respondere, casu quo inueniat idoneum Procuratorem?

Affirmat teneri reum in dicto casu semper per suum Procuratorem in iudicio respondere, Auila *part. 2. cap. 6. disput. 7. dub. 2.* his verbis: Tertia opinio, & tenenda est, quod etiam in causis arduis non potest respondere per seipsum, si inuenit idoneum Procuratorem: bene tamen si non inueniat. Ita Felinus *d. cap. Intelleximus, num. 3.* Decius *num. 7.* Arétin. *n. 18.* Syluester *verb. excommunicatio 3. num. 1. effectu 12.* Et probatur ex *d. cap. Intelleximus*, ibi: *Etiam debet per alium respondere.* Et textus loquitur de causa matrimoniali, quæ est grauissima. Nec placet explicatio Glossæ, quod verbum, *debet*, non inducit necessitatem: quoniam vt ait Calderinus, verba propriè sunt accipienda, nisi resultet sensus absonus. Quando autem non inuenit idoneum Procuratorem, licitè potest comparere in iudicio: quia Ecclesia pro sua pietate non vult auferre illi defensionem naturalem: & tunc reliqui,

qui necessariò interueniunt in iudicio, licetè possunt cum illo communicare, nec incurrunt minorem excommunicationem. Ita Glossa *d. cap. Intelleximus, verb. conuenire*, & est textus *cap. Si verè, de sentent. excommun.* Hæc Auila. Cui addi possunt Hurtadus *disput. 8. de excommun. diffic. 4.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 5.* Villalobos *tract. 17. diffic. 14. num. 5.* Laymann *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 15.* ibi: Debet tamen tunc non per seipsum, sed per Aduocatum respondere, si idoneum reperiri possit, & causa ardua sit. Vnde non benè citat hunc Authorem, Stephanus Bauny pro opposita parte. Luysius etiam in hanc inclinat sententiam *dub. 3. cit. vers. Mihi autem videtur.* Vgolinus *tab. 2. cap. 16. §. 8. num. 1.* & alij. Et licet hæc sententia sit satis probabilis.

Sed non minus probabiliter respondeo: posse prædictum reum excommunicatum, respondere in iudicio, etiam per seipsum: non solum casu quo non inueniat idoneum Procuratorem, in quo omnes conueniunt, verum etiam casu quo illum inueniat idoneum. *Primò*, quia in *cap. Cum inter, & cap. Dilecti, & cap. Venerabilem, de exceptionibus*, expressè, absque vlla restrictione permittitur excommunicato, vt possit seipsum in iudicio defendere: ergo non videtur coactus constituere Procuratorem, etsi sit idoneus, si velit per seipsum iudicio stare.

Secundò, quia, vt benè Ægidius, nimis videtur durum, & coniunctum multis incommodis constringere excommunicatum, vt compareat per alium quoties id facere potest: quia sic semper erit anxius, an poterit per se comparere, & antequam poterit admitti, vt seipsum defendat, debet prius probare, se non posse per alium comparere, quia nisi de hoc constet, Iudex eum non poterit admittere: quod ei sapè erit difficile, & inutiles moras iudiciis adferet.

Ad caput *intelleximus cit. ommissa* responsione Glossæ, quam multi vt congruam, & meritò, sequuntur, dicendum est, quod particula illa, *per alium*, non excludat ipsum reum, quasi per se respondere non possit, sed per eam, Summum Pontificem velle, quod saltem per alium, si nolit per seipsum, vel non sit idoneus, debeat respondere. Sic docent Innocent. Abbas, & Hostiens. quos citat, & sequitur Suarez *disput. 14. sect. 4. num. 6.* Glossa etiam *in d. cap. Intellexistis, verb. conueniri potest.* Alterius *lib. 2. disputat. 3. cap. 2. vers. Sed licet.* Ægidius *disput. 14. dub. 11. n. 116. & 117.* Præpositus *quest. 2. de excommunicat. dub. 13. num. 87.* Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 111.* Machado *lib. 6. part. 4. tract. 1. docum. 4. num. 2.* dicens, hanc esse communiorem, & in praxi receptam, sententiam, & illam, vt probabilem, sequitur Bauny *disputat. 7. de excommunicat. quest. 21. vers. Communis responsio*, & talem esse, fatetur etiam Laymann *loc. cit.* Tenent etiam Sayrus *lib. 2. de excommun. cap. 8.* Filliucius *tractatu 12. cap. 7. quest. 5. num. 181.* Bonacina *disput. 2. de excommunicat. quest. 2. punct. 7. num. 8.* & Palao *disput. 2. de Censur. puncto 14. num. 26.*

QVÆSTIO XI.

An reus excommunicatus possit in iudicio ad suam defensionem, ante absolutionem admitti; casu, quo, si velit, potest illam obtinere?

NEgat posse reum in iudicio, tunc ante absolutionem admitti, Felinus *in cap. Intelleximus, de Indicijs, num. 19.* eo quod non appareat ratio iusta illum admittendi, sine absolutione, quando illum potest obtinere.

Sed præbabiliùs respondeo: posse admitti, adhuc

dato casu quo non sit absolutus, licet potuerit. Quia sacri Canones absolutè concedunt excommunicato, absque vlla restrictione, facultatem se defendendi, *cap. Cum inter, cap. Dilecti, & cap. Venerabilem, de except. ergo.* Sic Suarez *loc. cit. num. 8.* Alterius *loc. cit. vers. Secundò quari potest.* Luysius *dub. 3. cit. in fine.*

QVÆSTIO XII.

An reus excommunicatus, si voluntarius sit, debeat audiri in iudicio?

Respondeo tanquam certum. Non debere audiri. *Primò*, quia *cap. Intelleximus, de Indicijs*, vbi reum in ius venire compellitur, loquitur de reo necessario, hoc est, de reo, qui cogitur respondere in iudicio, & vocatur in iudicium inuitus, vt grauetur de re aliqua, & ne incommodum patiatur cogitur comparere, & se defendere; & de hoc reo necessariò, est sermo habitus in superioribus quæstionibus. At voluntarius reus excommunicatus, de quo in præsentiarum agitur, non compellitur comparere ab aliquo, sed ad iudicium suo commodo venit, non propter Actoris vtilitatem: & ideo Ecclesia horum reorum generi fauere nullo modo vult, sed agitare potius, ac vexare, vt resipiscant. Rei verò necessarij in ius venire compelluntur, ne eis sua malitia sit utilis, ac commoda, eisque defendere permittitur, vt ex *cap. Intelleximus, cit. diximus quest. 8.*

Secundò, quia reus voluntarius, potius habet vim Actoris, quàm rei, cum ipse prouocet ad iudicium, & compellat Actorem ad agendum, nempe, vt suum iudicium prosequatur, &c. At Actor non auditur in iudicio, vt supra *quest. 1. & 2.* est habitum: ergo. Sic Abbas *in cap. Cum inter, de except. num. 12.* Suarez *disputat. 14. sect. 4. num. 12.* Alterius *lib. 2. disput. 3. cap. 2. vers. Quarto quari potest.* Filliuc. *tract. 12. cap. 7. quest. 5. dicto 1.* Bauny *disput. 7. de excommunicat. quest. 21. vers. Quamquam*, & Cornejo *loc. cit. vers. Sed quid.*

QVÆSTIO XIII.

An excommunicatus, licetè possit officium Notarij, seu Tabellionis, exercere?

Respondeo tanquam certum: non posse licetè: ob prohibitionem generalem, ciuilibus communicationis, quæ habetur *in cap. 1. de except. in 6.* cum ergo officium Notarij, seu Tabellionis, nequeat exerceri sine communicatione hominum; & similiter alij non possint vti opera Notarij excommunicati ad facienda instrumenta, cum id non possint consequi, nisi communicando cum Notario ipso excommunicato, hinc est, quod omnes sint rei culpæ, si id facere intentent. Sic docent omnes. Glossa *in cap. Decernimus, de sentent. excommun. in 6. verb. Et testificando*, & Francus *ibi num. 7.* Abbas *in cap. Intelleximus, de Indic. num. 2.* Decius *ibi, n. 4.* Domin. *in cap. Nullus 3. quest. 4.* Cardin. *in cap. Perpendimus, de sentent. excomm. in 39. quest.* Quos omnes citat ac sequitur Alterius *lib. 2. disput. 3. cap. 4. in princip.* Suarez *disput. 16. sect. 5. num. 1.* Filliucius *tract. 12. cap. 7. quest. 6. dicto 3. n. 186.* Hurtadus *disputat. 8. diffic. 5.* Luysius *lib. 2. disputat. 4. dub. 4.* & alij mox citandi.

QVÆSTIO XIV.

An grauiter peccet excommunicatus, munus Notarij, seu Tabellionis exercendo?

Respondeo grauiter mort. peccare. Quia exercere munus Notarij in excommunicatione est res satis grauis,

gravis, cum sit actio publici muneris & officij, vt habetur *ex cap. Ad audientiam, de prescript.* Præterquam, quod ex huiusmodi abusu multa possunt sequi incommoda, & lites inter partes ipsas. Hanc responsionem communiter docent Doctores. Illamque ex mente omnium sic tenet & explicat Filliucius *loc. cit.* his verbis: Peccabit grauius Tabellio exercendo munus Tabellionis in excommunicatione. Et quidem si vitandus sit, non est dubium; tum propter communionem illi denegatam: tum propter dubium faciendi actus irritos, & expositos nullitati, & litibus. Si non est vitandus, peccabit si se ingerat. Si tamen requisitus, aliquid sui muneris faciat, non peccabit: possunt enim alij cum ipso agere, & consequenter etiam ipse in tali casu cum alijs, vt supra sæpè diximus. Sic ille. Et etiam Suarez *loc. cit. n. 6. & 7.* Alterius *loc. cit.* Luylius *dub. 4. cit. vers. Duo addenda sunt.* Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 112.* Faber *de Censur. in 4. sentent. distinct. 23. quest. 1. disput. 4. cap. 6. num. 201.* Machado *lib. 6. part. 3. tractatu 2. docum. 4. num. 5.* & Palao *disputatione 2. de Censuris puncto 14. num. 20. & 21. & communis.*

QVÆSTIO XV.

An instrumenta, acta, seu scripta facta à Notario, siue Scriba publico, vel Tabellione, excommunicato non tolerato, sint valida, & ideo illis adhibenda fides, que instrumentis authenticis præstatur?

Affirmat absolutè Rebuff. *in Concordia tit. de excommunicatis vitandis, vers. 7.* Cuius sententiam tenuere alij, quos suppressis nominibus, refert Glossa *in cap. Decernimus, de sentent. excommun. in 6. verb. Et testificando.* Qui & probant argument. *ex cap. Excommunicamus, §. Credentes, de Heretic.* vbi dicitur de excommunicato, quod si satisfacere contempserit infra annum, ex tunc instrumenta per ipsum confecta, non valent: ergo à contrario, prius, id est, ante annum confecta valebunt, licet Notarius esset excommunicatus.

Negant contrà absolutè alij apud eandem Glossam, sentientes instrumenta seu acta, facta ab excommunicato quocumque nullam vim habere. Pro quorum opinione facit optimè *cap. Nullus 3. quest. 4.* vbi hæc habentur: *Nullus Anathematizatorum suscipiatur, nec à quoquam credantur, quæ ab eis dicuntur, vel conscribuntur:* at si valida essent eorum Scripturæ deberet eis fides adhiberi: ergo. Ita apud Palao, sentiunt Henriquez *lib. 13. cap. 9.* Auila *2. part. cap. 6. disp. 6. dub. 5.* & Hurtad. *disput. 3. de excommun. diff. 5.*

Alij tandem media incedunt via, dicentes, acta, seu scripta à Notario excommunicato facta, esse valida, & obligare in foro conscientia, si fiant ex consensu partium non ignorantium Notarij excommunicationem; quia in hoc casu, iam partes, siue licitè, siue illicitè, dici possunt credere excommunicato, illum admittendo vt fide dignum ad scripturam faciendam, & quoad hoc iam violarunt legem latam in dicto *cap. Nullus*, & ideo videtur, postea non posse illam Scripturam reiicere vt inuvalidam, quia iam cesserunt iuri suo, & quod semel placuit, amplius displicere non potest. vt dicitur Regula 21. *iuris in 6.* Secus vero, inquit, si instrumenta fiant à Notario excommunicato vitando apud eos qui eius excommunicationem ignorant; quia tunc erunt omnino inuvalida. Ita Suarez *disp. 16. sect. 5. num. 4. & 5.* Præpositus *in 3. part. quest. 2. de excommunic. dub. 13. num. 89.* & Luylius Turrianus *lib. 2. disput. 14. dub. 4.* Quos citat, & sequitur Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 112.* Quibus addi possunt Filliuc. *tract. 12. cap. 7. ques. 6. dicto 2. num. 185.* Ægidius *disp. 14. dub. 11.*

conclus. 2. & 3. Bonacina *disput. 2. de excomm. quest. 2. punct. 5. num. 8. & punct. 7. num. 4. & Palao disputat. 2. punct. 14. num. 22.*

Sed ego probabilius respondeo: dicendum, quod omnia acta, instrumenta, vel scripta, facta à Notario seu Tabellione excommunicato non tolerato, sint irrita, & inuvalida, non solum in foro fori, sed etiam in foro conscientia; etiam casu quo partes non ignorantes excommunicationem Notarij admittant illum ad conscribendam scripturam publicam.

Probat *prima pars.* Primò, tum *ex cap. Licet, de sentent. excommun. in 6.* vbi vniuersaliter expellitur excommunicatus ab omnibus actibus legitimis. Tum, & clarius, *ex cap. Nullus cit.* pro secunda sententia, vbi cautum est; ne fides adhibeatur ijs, quæ conscripta sunt ab excommunicato: at sic est, quod totus valor scripturæ confectæ à publico Notario consistit in eo quod ei fides adhibeatur: ergo.

Secundò, quia excommunicato Notario, verè interdicitur ne possit exercere suum officium publicum: ergo omnia acta, gesta ab eo ratione officij contra hanc prohibitionem, erunt inuvalida: aliàs prohibitio esset elusoria quod est absurdum *l. si Prator. ff. de Iudic. cap. Commissa, de elect. in 6.*

Secunda verò pars, quæ directè contra Authores tertiæ sententiæ militat, ex dictis facile probatur. Quia consensus partium admittentium excommunicatum Notarium ad conficiendam scripturam, non potest reddere illam authenticam, nam talis consensus non confirmat actum contra prohibitionem attentatum, vt in eisdem terminis de instrumento celebrato à Clerico, cui vetitum est, ne possit officium Notarij exercere, notat Abbas *in cap. Sicut te, ne Cler. vel Monast. ex Bartol. in l. Prator ait, ff. de Noui operis nunciacione.* Sic omnino Alterius *lib. 2. disput. 3. cap. 4. col. 2. & seq.* ex Abbate, Hostiens. Innocent. Decio, & alijs Canonistis. Quibus addi possunt Auila *2. p. cap. 6. disp. 6. dub. 5.* & penes illum, Federicus *consil. 74.* Ripa *lib. 3. respons.* Glossa *cit. in cap. Decernimus.* Francus *ibi num. 7.* Geminianus *num. 6.* Anchar. *col. ante penult.* Syluester *verb. excommunicat. 3. num. 2. circa finem,* & Henriquez *lib. 13. cap. 9. num. 3.* Sic etiam Ægidius *disput. 14. dub. 11. conclus. 4. num. 113.* Hurtad. *disp. 7. de excommun. diff. 5.* Bauny *disput. 7. de excommun. q. 22. vers. Reliquus est Scriba.* Faber *in 4. distinct. 25. quest. 1. disput. 4. cap. 6. num. 201.* Laymann *lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 2. num. 15.* Villalobos *tract. 17. difficult. 14. num. 6.* Cornejo *disput. 10. de excommunicat. §. 9.*

QVÆSTIO XVI.

An etiam sint inuvalida instrumenta, seu scripta, facta à Notario, seu Tabellione excommunicato tolerato?

Affirmant aliqui DD. ex adductis pro sententia secunda, præcipuè Hurtado *loc. cit.* vbi postquam dixit, quod instrumenta quæ ab excommunicatis Notariis conscribuntur sint nulla, addit; quod est verum etiam de instrumentis factis à tolerato, quia non est obligatio ei credendi, sicut nec communicandi cum illo. Instrumentum ergo ab excommunicato adhuc tolerato factum, reiici potest in iudicio, vt potè nullum. Ita ille.

Alij verò concedunt, instrumenta facta ab excommunicato Notario tolerato, esse valida, casu, quo non reiiciantur, & repellantur; minimè verò si repellantur. Ita limitat primam sententiam Laymann *loc. cit.* ita dicens: Nam instrumentum confectum ab excommunicato non tolerato, non censetur authenticum: cum is à publicis actibus, tum iure ipso, tum Iudicis officio repellatur. Imò, tamen tale instrumentum

mentum à tolerato confectum fit, nihilominus in foro externo infirmari poterit, si opponens excommunicationem sufficienter probare queat. Hæc Layman. Cui adde Ægidium, & alios nonnullos apud Hurtadum.

Alij tandem huic quæstioni cum distinctione respondent, dicendo quod casu quo partes, quarum voluntate scriptura fit, scientes Notarium esse excommunicatum ad tale ministerium admittant, tunc valida erit scriptura, & instrumentum factum, & partes tenebuntur illud acceptare etiam in foro exteriori: si verò ex ignorantia excommunicationis illum admiserint, liberum erit eis, illud in foro exteriori acceptare, vel non: quia per privilegium Extrauag. *Ad evitanda*, non coguntur, sed solum permittuntur communicare cum tali excommunicato, atque ita relinquunt in eorum potestate fidem præstare prædictis instrumentis. Ita sentiunt Suarez *sect. 5. cit. num. 8.* & ex illo non citato, Cornejo §. 9. *cit. versu, Sed quid si sit toleratus?*

Sed absolutè probabiliùs respondeo: non esse inualida, sed valida potius & firma instrumenta, & scripta facta à Notario excommunicato tolerato. Sic communiter Doctores. Auila *dub. 5. cit.* his verbis: Dubitatur 5. utrum instrumenta facta à Tabellione non tolerato sint valida? Dico, non tolerato; nam facta à tolerato, certum est, esse valida post Concil. Constant. ut tenet Didac. Perez *lib. 2. ordinamenti tit. 5. leg. 2. quæst. 19.* & patet ex dictis: unde solum est dubium de non tolerato. Hæc Auila. Luyfius *lib. 2. disput. 14. dub. 4.* ita dicens: Alterum est (*subintellige, notandum*) post Concil. Constant. antequam iste Tabellio sit denunciatus, posse alios uti officio illius, & valida esse instrumenta in utilitatem eorum; quæ prohibitio respectu eorum ablata est. Sic Luyfius. Et ex illo Diana *resolut. 112. cit.* Bauny *quæst. 22. cit.* ibi: Occulti tamen si erunt, vim sunt in gratiam populi habitura (*subintellige, instrumenta*), cui favere Ecclesia in Extrauaganti *Ad evitanda*, voluit. Sic ille. Villalobos *num. 6. cit.* dicens, instrumenta ab huiusmodi excommunicato tolerato facta, in utroque foro valida esse. Machado etiam *lib. 6. part. 3. tract. 2. docum. 4. num. 5.*

QVÆSTIO XVII.

An, si quis excommunicatus existens, creetur Notarius, seu Tabellio, valeat hæc institutio; & acta ab ipso, post ablatam Censuram, facta, valida sint?

Negant quidam Canonistæ, quos suppressis nominibus referunt Suarez, & Alterius, *ubi infra*: existimantes acta facta à dicto Notario, etiam post ablatam excommunicationem, esse inualida, ac nulla: quia existimant electionem in Notarium esse nullam: ergo & eius acta: nam interdicto aliquo actu, interdictum intelligitur omne id, quod ad executionem illius actus dirigitur cap. *Si celebrat, de Cler. excommun. ministran.*

Sed multò longè probabiliùs respondeo: valere dictam Notarij electionem; & consequenter, acta ab ipso, post obtentam excommunicationis absolutionem, facta. Quia nullus extat in iure Canon, quo talis electio declaratur irrita. Unde quamvis peccent, qui scienter officium Notariatus excommunicato conferunt, & ideo ad summum talis collatio irritari possit per superiorem, quod solum probari potest ex illo cap. *Si celebrat*; nihilominus tamen, ante irritationem tenet, & est valida, & consequenter instrumenta, quæ à tali Notario, post absolutionem, conficiuntur, valida, & authentica sunt, & fidem faciunt. Sic Suarez *disput. 16. sect. 5. num. 9.* Alterius *lib. 2. disp. 3.*

cap. 4. vers. Posset tamen. Cornejo *disput. 10. de excommunic. §. 9. dub. unic. vers. Et si rursus inquiras.* Villalobos *tract. 17. difficult. 14. num. 6. in fine.*

QVÆSTIO XVIII.

An Excommunicatus vitandus possit in Iudicio licitè officium Procuratoris gerere?

Respondeo tanquam certum apud omnes: non posse licitè. *Primò*, quia excommunicatus nequit communicare cum aliis: sed officium Procuratoris, nequit exerceri sine excommunicatione: ergo excommunicatus nequit esse Procurator, aut licitè officium Procuratoris exercere. *Secundò*, quia plus est, esse Procuratorem, quam testem: sed excommunicatus non admittitur in iudicio tanquam Testis, ex cap. *Decernimus, de sentent. excommun. in 6.* ergo multò minus admittendus erit tanquam Procurator. Sic omnes DD. Canonistæ in cap. *Post cessionem, de probat.* Legantur Suarez *disputat. 16. sect. 7. num. 4.* Alterius *lib. 2. disput. 3. cap. 3. in princip.* Filiuc. *tract. 12. cap. 7. quæst. 9.* Henriquez *lib. 13. cap. 9. num. 3.* Bonacina *disputat. 1. quæst. 2. punct. 7. num. 13.* Auila *part. 2. cap. 6. disputat. 7. in princip.* Luyfius *lib. 2. disp. 14. dub. 5.* Cornejo *disput. 10. de excommunic. §. 9. dub. unico, quæst. 4.* Diana *parte 5. tractatu 9. resolut. 114.*

QVÆSTIO XIX.

An saltem in casu necessitatis, possit excommunicatus exercere officium Procuratoris pro reo?

Respondeo tanquam quid certum: posse tunc. Quia necessitas à transgressione legis excusabit. Sic Suarez *loc. cit. num. 5.* his verbis: Addo vero, si fingatur casus, in quo, nec reus per seipsum, se defendere, nec Procuratorem alium pro se possit substituere, præter eum, qui excommunicatus est, tunc ob articulum necessitatis, excommunicatum posse alterius causam agere, ut ipsum defendat: nam in aliis rebus communicare cum excommunicato licitum est, propter necessitatem, vel magnam utilitatem; præsertim eius, qui excommunicatus non est: ergo ob hanc necessitatem licebit. Sic Suarez; & ex illo, Luyfius *dub. 5. cit. vers. Addit P. Suarez.*

QVÆSTIO XX.

An etiam licitè possit excommunicatus gerere officium Procuratoris pro socio, & litis consorti?

Respondeo tanquam certum: quod non. Quia excommunicatus nequit stare in iudicio in causa propria, cap. *Intelleximus, de Iudic.* ergo multò minus ei licebit in causa aliena, etiam si consortis in lite; nisi aliàs causa esset indiuidua, quia tunc in illis casibus, in quibus ei permissum esset agere in iudicio ratione sui ad defendendam causam suam, liceret quoque defendere consortem absque aliquo mandato l. 2. §. *ex his, de verb. oblig.* Sic Abbas in cap. *Post Cessionem, de probat. n. 20.* Et ex illo Alter. *lib. 2. disp. 3. c. 3. vers. Queret aliquis.*

QVÆSTIO XXI.

An peccet dumtaxat venialiter Excommunicatus vitandus, munus Procuratoris exercendo?

Affirmat Villalobos *tract. 17. diff. 14. n. 9. concl. 8.* his verbis: Tampoco puede ser (el descomulgado) Procurador

Procurador en Juicio, que esto es manera de comunicacion, y tambien se collige del derecho, y de parte del descomulgado sera pecado venial, de parte del que se elige, no lo sera si es tolerado, Ita ille.

Alij verò contrà dicunt, quod licet exercere vnam, vel aliam actionem in iudicio possit excusari à culpa graui ob leuitatem materiae; assumere tamen officium Procuratoris animo illud prosequendi, mortale peccatum sit censendum. Ita Suarez *disput. 16. sect. 7. n. 7. Alterius cap. 3. cit. vers. Quanta verò. Filliuc. tract. 12. cap. 7. quas. 9. num. 191. in fine.*

Sed probabilius absolutè respondeo: non solum venialiter, sed mortaliter peccare excommunicatum vitandum, exercendo munus Procuratoris, etiam si id faciat dumtaxat semel, aut iterum. Ratio est, quia facit contra prohibitionem Ecclesiae in re graui: ergo peccat mortaliter, etiam si semel solum aut iterum faciat. *Confirmatur.* Nam Actor excommunicatus vitandus nequit per seipsum, nec semel, in iudicio comparere, sine culpa mort. ergo minus poterit Procurator excommunicatus vitandus pro illo sine eadem mortali culpa comparere: quia grauius est agere pro alio, quàm pro seipso. Sic aliqui DD. quos videtur sequi Machado *lib. 6. part. 3. tract. 1. docum. 16. iuncto docum. 8. num. 1.* Et cum restrictione assignata Alterius, Suarez, & Filliuc. Qui benè vterius limitant hanc nostram responsionem, dicendo, eam sic esse intelligendam: nisi aliàs occurrat talis necessitas, vel ratio charitatis, vt culpam, vel excusare, vel ita minuere valeat, vt leuis, & venialis transgressio censetur.

QVÆSTIO XXII.

An etiam excommunicatus non vitandus, seu toleratus, peccet mortaliter, officium Procuratoris agendo?

Respondeo dicendum, quod etiam peccet mortaliter, si se, non requisitus, ingerat, & exercent pro Actore, vel pro reo, officium Procuratoris; secus si requisitus, & ad instantiam partis id faciat. Id constat ex dictis *quas. 14.* vbi, idem loquendo de Notario excommunicato exercente suum officium, asseruimus. Et tenet expressè Suarez loquendo in terminis nostræ quaestionis, his verbis: Atque ex dictis sequitur, per se loquendo, & secluso dicto casu necessitatis, peccatum esse vel ipsum excommunicatum huic numeri Procuratoris se ingerere, vel alios ipsum admittere, aut cum eo causam agere. Hoc tamen diuersa ratione nunc locum habet in diuersis excommunicatis: nam ex parte excommunicati, semper hoc est illicitum, etiam si occultus sit: ex parte verò aliorum, solum si denunciatus seu vitandus sit, iuxta Extrauag. *Ad euitanda.* Hæc Suarez *disput. 16. sect. 3. n. 6.*

QVÆSTIO XXIII.

An acta à Procuratore excommunicato tam tolerato, quàm non tolerato, facta, sint valida, & rata?

Respondeo esse valida, quamdiù à limine Iudicij, per exceptionem excommunicationis, à Iudice non repellantur. Itaque, si quando quis constituitur Procurator, non erat excommunicatus, valida censenda sunt acta per huiusmodi Procuratorem facta, etiam postquam fuit excommunicatus, quamdiù à Iudice non repelluntur. *Primò,* quia id docent omnes Canonistæ, partim in *cap. 1. de exception. in 6.* & partim, *cap. Post cessionem, de probat.* vbi Abbas *num. 17.*

Secundò, quia Procurator legitimam accepit pote-

statem ad exercendam Procuracionem: at sic est quod per excommunicationem non amittit illam: ergo quamuis per excommunicationem prohibeatur illa potestate vti, si tamen vtatur, factum tenebit. *Tertiò,* quia pro hoc euentu, nullum est ius quod faciat irrita hæc acta. Secus dicendum casu quo à Iudice, vt diximus, repellantur; quia tunc probata excommunicatione, suspenditur potestas agendi; & nihil validè fit, ex dictis iuribus citatis. Sic omnes. Legantur Suarez *disput. 16. sect. 3. num. 8. 9. & 16. Alterius lib. 2. disput. 3. cap. 3. vers. De peccato igitur.* Vbi ait hanc responsionem ab omnibus admitti. Filliuc. *tract. 12. cap. 7. quas. 9. dicto 2. num. 192.* Luyfius *lib. 2. disput. 14. dub. 5. vers. Secundò dicendum.* Bonacina *disput. 2. quas. 2. punct. 7. num. 13.* Cornejo *disput. 10. §. 9. dub. vnic. quas. 4.* Faber in *4. distinct. 25. quas. 1. disput. 4. cap. 6. num. 203.* Præpositus in *3. part. quas. 2. de excommunicat. dub. 13. num. 91.* Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 114.* Villalobos *tract. 17. diff. 14. num. 9.*

Hinc optimè colligentes, matrimonium celebratum per Procuratorem excommunicatum, esse validum, & ratum.

QVÆSTIO XXIV.

An, qui Excommunicatus est, licitè possit in Procuratorem constitui?

Respondeo tanquam certum: quod nec possit licitè ab aliis in Procuratorem constitui: nec ipse possit officium illud licitè accipere. Sic tenet, & probat Alterius, sic: Quoniam hæc fieri non possunt sine communicatione, quæ prohibita est, tam respectu fidelium erga excommunicatum; sicut è contra, nisi necessitate urgente, aut nisi Procuratio detur conditione non exercendi eam, durante excommunicatione, sed post obtentam absolutionem. Vnde ex his constat peccatum esse, & graue constituere excommunicatum ad officium Procuratoris exercendum. Sic Alterius *cap. 3. cit. vers. Verum quid sentiendum.* Ex Suariorum *non cit. sect. 7. cit. num. 10.* Filliucius *quas. 9. cit. dicto 3. num. 193.* Palao *disputat. 2. de Censur. puncto 14. num. 15. & alij.*

QVÆSTIO XXV.

An, non solum sit illicita constitutio Procuratoris excommunicati, verum etiam inualida; ita vt ex vi illius, talis persona, reuera nec accipiat potestatem, nec maneat Procurator constitutus?

Affirmant, & esse illicitam huiusmodi constitutionem Procuratoris excommunicati, & etiam inualidam, ac nullam, ipso facto, Specul. in *tit. de Procurat. in princip.* Cald. Ioann. Andr. Felin. Butr. & alij, quos refert, ac sequitur Abbas in *cap. Post cessionem, de probat. num. 17. & in capite veritatis, de dolo, & consum. n. 34.* Glossa in *d. cap. Post cessionem.* Auila *2. part. cap. 6. disput. 7. dub. 2.* & alij Canonistæ communiter. Horum fundamentum præcipuum est textus in *cap. Post cessionem, de probat.* vbi ab Innocent. III. definitur, quod quotiescumque per litteras ordinarij probatur excommunicatus quis, procuracione repellitur: Ait enim sic Pontifex: *Cum igitur per litteras Iudicis ordinarij (quibus standum est, donec probeatur contrarium) nobis constiterit, quod V. excommunicatus erat cum procuracionis officium assumpsit. Ipsum tanquam Procuratorem non duximus admittendum.* Sic totus textus. Supra quem Glossa, sic ait: Nota, quod eo tempore quo quis est excommunicatus, non potest cõstitui Procurator: & si constituatur, non valet, etiam si

etiamsi postea fuerit absolutus. Hæc Glossa. Quam sequuntur etiam Vgolinus *tab. 2. de Censur. cap. 19. §. 3.* & Sayrus *lib. 2. de excommun. cap. 8. à num. 7.*

Sed probabilius respondeo: dictam constitutionem Procuratoris excommunicati, esse, licet illicitam, validam, & legitimam; ideoque talem personam verè manere Procuratorem cum potestate ad exercendum licitè officium procurationis, sublata excommunicatione, sine nouo consensu constituentis. Ratio est, quia reuera nullum adest ius expressum, quod casset, & irritet talem Procuratoris constitutionem. Nam ex verbis textus, *ex cap. Post cessionem*, allatis, nullo modo concludi potest, constitutionem Procuratoris excommunicati fuisse ipso iure nullam, sed solum esse prohibitam, & fore ab Ecclesia irritandam tanquam factam in ordine ad actum prohibitum, & propterea talem Procuratorem esse suspendendum ab illo munere. Igitur acta per Procuratorem huiusmodi facta, verè valent, quousque ab officio priuatus fuerit, vel reiectus ab executione illius, cum talis Procurator veram ab initio acceperit potestatem. Sic docent Innocent. & Decius *in d. cap. Post cessionem*. Quos sequuntur Nauarrus *in man. cap. 27. num. 23.* Suarez *disput. 16. sect. 7. n. 15.* Alterius *lib. 2. disp. 3. cap. 3. vers. His rationibus ductus*. Filliucius *tract. 12. cap. 7. quæst. 9. dicto 3. num. 193.* Luysius *lib. 2. disput. 14. dub. 5. vers. Disputat. verò, &c.* Cornejo *disputat. 10. de excommun. §. 9. quæst. 4.* Faber, Præposit. & Diana *loc. sup. quæst. 23. citatis*. Villalobos *tract. 17. diff. 14. num. 10.* his verbis: El poder que se da al Procurador, vale, como dicen Decio, y otros, aunque este descomulgado, como diximos, en la eleccion del Escriuano, que como lo que hace no es irritado, tampoco es irritada la eleccion por dõde se va para alla, que basta que se pueda irritar, y no prueuan mas vnos textos, que se alegan por la parte contraria, como aduertie Suarez. Sic ille. Et Palao *disput. 2. de Censur. punct. 14. §. 2. num. 16.* Egidius *disput. 14. dub. 11. n. 110.* Qui omnes, hanc nostram responsionem intelligunt, de constitutione Procuratoris excommunicati tam ad negotia extraiudicialia, quàm ad actus iudiciales, & lites.

QVÆSTIO XXVI.

An Iurisconsultus excommunicatus vitandus, licitè possit esse Aduocatus, seu aduocare in Iudicio, pro Reo, vel Actore?

Respondeo tanquam certum: non posse licitè. *Primò*, quia hoc munus exerceri non potest absque communicatione cum non excommunicatis, quæ illis iure est prohibita. *Secundò*, quia id expressè interdicitur est excommunicato in *cap. Decernimus, de sentent. excommun. in 6.* cuius textus verba retulimus *sup. quæst. 1.* ergo, &c. Sic omnes Doctores. Canonistæ *in d. cap. Decernimus*. Suarez *disputat. 16. sect. 7. num. 1.* Alterius *lib. 2. disput. 3. cap. 3. vers. Et quantum ad Aduocatum*. Filliucius *tract. 12. cap. 7. quæst. 8.* Auila *2. part. cap. 6. disput. 7. dub. 3. conclus. 1.* Valquez *dub. 5. de excommun. num. 8.* Luysius *lib. 2. disput. 14. dub. 5. in princ.* Hurtadus *disputatione 8. de excommunicat. difficult. 7.* Bonacina *disputatione 2. quæsto 2. puncto 7. numero 13.* Villalobos *tractatu 17. difficultate 14. numero 8.* Machado *lib. 6. part. 3. tract. 1. docum. 8. num. 1.* Palao *disp. 2. punct. 14. §. 2. numero 13.* & alij.

QVÆSTIO XXVII.

An Iurisconsultus excommunicatus vitandus, peccet solum venialiter, aduocando pro alio in Iudicio?

Affirmat Villalobos *num. 8. cit.* his verbis: Tampoco puede el descomulgado ser Abogado, que esto es comunicacion, y especialmente le esta prohibido en derecho, y assi le puede el Iuez repeler, y lo deue hacer si fuesse denunciado, ò notorio percusor de Clerigo. Mas si de echo abogase, lo que hiziere valdra, que no esta irritado por derecho, y solo en esso pecara venialmente. Ita ille, & antea Suarez *disput. 16. sect. 7. num. 9. in fine.* iuncto *num. 10. sect. 6.* & Filliucius *quæst. 8. cit. num. 190. iuncto num. 188. antecedenti.*

Sed probabilius respondeo: peccare, & mortaliter. Quia in re graui facit contra expressum textum prohibentem excommunicato aduocare in iudicio, vt nuper vidimus. Sic expressè Valquez *dubio 5. de excommun. num. 8.* Machado, licet suo indeciso more, *loc. cit.* & constat ex dictis in simili *quæst. 14. & 22.* Quamuis secus sit dicendum de excommunicato tolerato requisito à Reo, vel Actore, vt pro illis patrocinetur, iuxta loco citato dicta.

QVÆSTIO XXVIII.

An valida sint ea, que ab Aduocato excommunicato vitando fiunt?

Respondeo tanquam quid certum: valere. Quia nullibi irritantur: ergo quamdiù à Iudice non reiiciuntur patrocinia à dicto excommunicato facta, valida erunt. *Confirmatur*. Nam munus Aduocati est consilium præbere, & tueri causam, secundum iura, & rationes: ergo si consilium ab eo datum sit rectum, & iuri consentaneum, & allegationes firmæ ac solidæ, non habebunt minorem vim, nec carent aliqua efficacia, eo quod prodeant ab ore Aduocati excommunicati. Verum est, quod si patrocinia hæc sint excommunicati vitandi, debeat Iudex ex officio ea repellere: si verò sint tolerati, & non vitandi; tunc licet possint reiici à parte se opponente, vel à Iudice, si constet de excommunicatione, non tamen ad id tenentur, sed possunt licitè illamittere. Sic communiter Doctores. Suarez *disput. 16. sect. 7. num. 1.* Alterius *lib. 2. disput. 3. cap. 3.* Filliucius, Bonacina, Palao, Hurtad, Diana, Cornejo, Villalobos, Machado, & Luysius *loc. cit.* & alij. Legantur dicta de Procuratore, & Notario excommunicato.

QVÆSTIO XXIX.

An Aduocatus excommunicatus vitandus, teneatur restituere stipendium, quod pro aduocatione accepit?

Affirmatiuam sententiam tenent aliqui Canonistæ, censentes tale stipendium restituendum, aut erogandum esse pauperibus. Ita Ioann. Andreas *in cap. Decernimus, de sentent. excommun. in 6.* Bustos *ibid.* & Hostiens. *in cap. Pia, de exception. lib. 6.*

Sed probabilius longè respondeo: non teneri dictum Aduocatum ad restitutionem iusti stipendij pro labore aduocationis acceptæ. Ratio est, quia talis labor est pretio æstimabilis; & est utilis parti, & aliàs nullum reperitur ius, quod reddat Aduocatum inhabilem ad iustum stipendium recipiendum: ergo. Sic Suarez *disput. 16. sect. 7. num. 3.* & Alterius *lib. 2. disp. 3. c. 3. in fine.* Qui benè aduertunt, hanc nostram responsionem

tionem solum habere verum casu, quo ministerium Aduocati in iudicio admissum sit; nam si tale ministerium inutile, & infructuosum reddatur ipsi Cliēti, ob Aduocati excommunicationem, tunc Aduocatus non potest licitè petere stipēdium, nisi aliàs excōmunicatio Aduocati nota fuisset ipsi petenti patrociniū, & nihilominus eius operā vti voluisset; nam tunc & Aduocatus potest stipēdium petere, & Cliens tenetur soluere, quia sibi imputare debet si tali periculo se exposuerit. Auila etiam p. 2. cap. 6. disput. 7. dub. 3. concl. 3. Hurtad. disputat. 8. de excomm. diff. 7. Luyfius lib. 2. disp. 14. dub. 5. in princ. Bonac. disp. 2. quæf. 2. punct. 7. n. 16. Cornejo disput. 10. de excomm. §. 9. quæf. 3. vers. Si querat. Diana part. 5. tract. 9. resolut. 114.

QVÆSTIO XXX.

An Excommunicatus non toleratus, licitè possit esse testis in iudicio, & extra?

Respondeo tanquam certum: nō posse licitè. Primò Rob rationem generalem: quia videlicet, omnis communicatio est prohibita excommunicato. Secundo, quia in specie id prohibetur in cap. Decernimus, de sent. excom. in 6. vt visum est sup. q. 1. vbi etiam statuitur, Iudices sæculares per Censuram compellendos esse, vt excommunicatos in testes non admittant. Tenentur ergo ipsi ex officio eos repellere, etiam si partes nihil obiciant, vel eos voluntariè admittant. Sic etiam colligitur ex cap. Veniens 2. de testib. in fine. Et tenent ibi Abbas n. 5. & 28. Felin. n. 3. Syluester excomm. 3. n. 1. vers. Undecimò interdictus est. Suar. disput. 16. sect. 6. n. 1. Alter. lib. 2. disp. 3. cap. 5. in princip. Auila 2. p. cap. 6. disp. 7. dub. 4. concl. 3. Henriquez lib. 3. cap. 9. n. 3. Vasquez de excommunic. dub. 5. num. 8. Filliuc. tract. 12. cap. 7. quæf. 7. n. 187. Bonacina disput. 2. quæf. 2. punct. 7. n. 11. Luyfius lib. 2. disput. 14. dub. 4. vers. Circa secundam partem. Hurtadus disputat. 8. de excomm. difficult. 6. Egidius disput. 14. dub. 11. concl. 1. num. 109. Villalobos tract. 17. diff. 14. num. 7. concl. 6. Machado lib. 6. part. 4. tract. 2. docum. 4. num. 1. Diana part. 5. tract. 9. resolut. 113. Cornejo disput. 10. de excommunic. §. 9. quæf. 6. Palao disput. 2. punct. 14. §. 2. num. 17. & alij.

QVÆSTIO XXXI.

An Excommunicatus non toleratus, peccet solum venialiter, ferendo testimonium in Iudicio, vel extra?

Affirmat Filliuc. loc. cit. n. 188. his verbis: Dices primò. Quod peccatum committet si excommunicatus sit testis in iudicio, vel extra? Respondeo. Si sit iniustus, quia falsus, vel contra iustitiam peccabit mortaliter: si verus, est iustus, tantum peccabit venialiter, etiam si vitandus sit: quia tantum est communicatio humana. Ita ille. Et ante illum Sotus in 4. dist. 22. quæf. 1. art. 4. pag. mihi 1013. vers. Nec potest accusare aut testis esse in iudicio. Sà verb. excommunic. n. 27. Caiet. quem refert ac sequitur Suarez disput. 16. sect. 6. (non disp. 14. sect. 2. vt citat Machado) n. 10. Villal. tr. 17. diff. 14. n. 7. cit. Mach. loc. cit. n. 3. his verbis: Mas si el testigo es descomulgado denunciado ò vitando, que es todo vno, comunmente afirmen los Doctores, que no excede su culpa de venial porque la comunicacion viene à ser en cosas humanas, y no Diuinas. Ita ille. Diana etiam part. 5. tract. 9. resolut. 113. Palao punct. 14. cit. §. 2. num. 17. & alij.

Sed probabilius respondeo: peccare mortaliter. Quia in re graui, contra prohibitionem specialem iuris facit. Sic Vasq. disput. de excomm. dub. 5. n. 8. ita dicens: Quod de collatione actiua beneficij diximus,

R. P. Leand. de Censuris.

dicendum est, de actu quocumque publico, & legitimo, etiam sæculari, vt habetur in cap. Decernimus, de sent. excomm. in 6. priuatur enim ab agēdo, patrocinando, & testificando. Et quamuis dicat Sotus supra art. 4. quod tantum peccabit venialiter testificando: tamen verius videtur, quod mortaliter: quia priuatur hac communicatione peculiariter per textum citatum. Et sic sentit Nauar. cap. 27. n. 28. Sic ille. Et infra ita ait: sed hæc iudicialia facere mortale videtur mihi, quia in iure specialiter prohibetur in cap. cit. & in cap. Veniens 2. de testib. dicitur, quod vt aliquis testificetur qui erat excommunicatus, absoluitur: sed si tantum prohiberetur testis à testimonio, sicut ab aliis humanis communicationibus, non egeret absolutione, quia propter vtile liceret communicare; qualis vtilitas esset testificando: & ita in cap. cit. Decernimus, non præciperetur specialiter, quod Iudex expellatur ab agendo, patrocinando, &c. si tantum sicut ab aliis rebus, prohibiti essent abstinere, quia propter vtile liceret patrocinari, &c. nec peccat tantum, vt dicit Nauar. qui iudicat, quia vsurpat iurisdictionem, quam non habet, sed quia specialiter prohibetur, sicut ij, quos diximus. Hucusque Doctus Vasquez.

QVÆSTIO XXXII.

An saltem excommunicatus toleratus, licitè possit esse in Iudicio testis?

Negant Franc. Butt. Gabr. Mascard. & Puteus, quos refert, & sequitur Alterius lib. 2. disputat. 3. cap. 5. vers. Quod intelligitur.

Sed vt certum iam respōdeo: quod quamuis secundum ius antiquum potuit habere verum horū authorum sentētia, nunc verò secundum ius nouum Extrauag. Ad euitanda, minimè. Ideoque iuxta sapius repetita dicendum est, quod quāuis non liceat ipsi testi non requisito ferre in iudicio testimonium, cum ei non sit ablata prohibitio non cōmunicandi cum aliis; licebit tamen si id faciat rogatus, & requisitus; iuxta d. Extrauag. Sic Suar. disp. 16. sect. 6. n. 4. in fine Filliuc. tr. 12. c. 7. quæf. 7. n. 188. vers. Dices secundo. Præposit. in 3. p. quæf. 2. de excomm. dub. 13. n. 90. Hurtad. disp. 8. de excommunic. diff. 6. Luyfius lib. 2. disp. 14. dub. 4. vers. Occurrit verò. Cornejo disput. 10. de excomm. §. 9. quæf. 6. vers. Et si rursus inquiras Diana p. 5. tract. 9. resolut. 113. Villalob. tract. 17. diff. 14. n. 7. concl. 6. Machado lib. 6. part. 4. tract. 2. docum. 4. num. 2. & antea Auila 2. part. cap. 6. disp. 7. dub. 4. sic loquens: Secunda conclusio. Etiam ante absolutionem toleratus licitè potest esse testis. Sic Bustos d. cap. Statuimus. Et probatur: nam actus testificandi natura sua ordinatur in fauorem partis, non in fauorem testificantis: sed Concil. Constantiense tolerat prædictos excommunicatos, quantum ad ea, quæ tangunt commodum aliorum: ergo. Sic Auila, & Palao disput. 2. punct. 14. §. 2. num. 17.

QVÆSTIO XXXIII.

An validum sit testimonium testis excommunicati non tolerati; casu, quo non repellatur à Iudice?

Affirmant Filliuc. tract. 12. cap. 7. quæf. 7. n. 188. ibi: Valet tamen eius testimonium, etiam si vitandus sit, donec contra eum fiat exceptio. Ita ille. Cuius sententia videtur esse Suar. sect. 6. cit. num. 5. quatenus ait, tale testimonium non fore validum si repellatur ab eo contra quem producit: ergo in eius sententia, validum erit, si non repellatur. Ita cum Suar. tenet etiam Luyfius lib. 2. disputatione 14. dubio 4. vers. Dubium verò. Villalobos num. 7. cit. concl. 6. ita dicens:

Y aunque el descomulgado sea denunciando, sino le repelen en el Juicio, vale su dicho, que no esta irritado por derecho. Ita ille. Et Sayrus *lib. 2. cap. 8. n. 1.* Ægidius *disput. 14. dub. 11. num. 110.* Palao *loc. cit. num. 18.* & alij.

Sed probabilius respondeo: minimè esse validum, etiam casu, quo non repellatur testimonium dicti testis in iudicio. *Primò*, quia sic colligitur ex cap. *Licet, de sent. excomm. in 6.* vbi aperte statuitur quod excommunicatus, tam in iudicialibus: quam extraiudicialibus, sit à legitimis actibus remouendus. *Secundo*, clarius id probatur, ex cap. *Nullus 3. quest. 4.* vbi, vt vidimus, *quest. 15.* aperte statuitur, quod nullo modo credatur testimonio excommunicati, aut testimonio Notarij: at sic est, quod, vt *ibidem* probauimus, quod testimonium Notarij excommunicati vitandi, est omnino nullum, etiam si à Iudice non repellatur: ergo idem dicendum est de testimonio testis excommunicati vitandi. Sic docent Vasquez *de excomm. dub. 5.* Socin. *in cap. Sacris, n. 405. de sentent. excomm.* Cornejo *disput. 10. de excomm. §. 9. quest. 6.* Faber *in 4. distinct. 25. quest. 1. disputat. 4. cap. 6. num. 202.* & Bauny *disputat. 7. de excommunicat. quest. 21. versu, Possuntque, & ex citatis sup. quest. 15.* Hurtadus *quest. 36.* citandus, & alij.

Q V Æ S T I O XXXIV.

An saltem testimonium testis excommunicati non tolerati, sit validum, casu, quo, non solum non repellitur; verum etiam de consensu Iudicis, & vtriusque partis admittitur?

Affirmant & à fortiori Suar. Filliuc. Luyf. Villalobosque *locis nuper citatis.* Quibus addi possunt Diana *p. 5. tract. 9. ref. 113.* ita dicens: Verum ego puto, quod excommunicatus non potest esse testis, vt patet cap. *Decernimus, de sentent. excomm. in 6.* vbi etiam decernitur, vt Iudices sæculares per Censuras Ecclesiasticas compellantur tales repellere. Si tamen admittatur eius testimonium, est validum, quia non apparet vllum ius irritans eius testimonium quando admittitur. Hæc Diana.

Sed probabilius, iuxta dicta *sup. q. 5.* respondeo: etiam in proposito casu esse nullum, & cassum testimonium dicti excommunicati. Quia consensus partium, & Iudicis admittentium testimonium, non possunt illud reddere authenticum, & fide dignum, vt loquendo de instrumento facto à Notario excommunicato vitando *loc. citat.* diximus. Sic ex Authoribus ibi citatis, tenent Vasq. *de excomm. dub. 5. cit.* Hurtado *disp. 8. diff. 6.* Faber *loc. cit.* Cornejo etiam, vbi quærens, quid si de facto admittatur in Iudicio testimonium testis excommunicati vitandi eritne validum? Et respondet sic. Respondeo: negatiuè *in d. cap. Nullus 3. quest. 4.* ex quo, eadem ratione, debent esse inuvalida, quæ ab excommunicato dicuntur vt testis, & quæ scribuntur, vt Tabellio. Sic ille.

Q V Æ S T I O XXXV.

An etiam sit inuvalidum, testimonium testis excommunicati tolerati, & non vitandi?

Affirmant Hurtad. *disput. 8. de excomm. diff. 6.* his verbis: Addimus contra nonnullos, vt optimè Vasq. *dub. 5.* testimonium excommunicati esse nullum, cum ei credendum non sit, vt dicitur in Can. *Nullus 3. q. 4.* quod contra Ægidium, & alios verum existimamus, etiam si non repellatur (vt potest non repelli, quando testis est toleratus) sicut diximus de instrumento Tabellionis, qui est testis qualificatus. Et id etiam existimamus verum, quamuis testis sit tolera-

tus: quia ei, quamuis tolerato, non est obligatio credendi; valor autem testimonij consistit in eo, quod et debeat credi. Ita ille.

Sed iuxta à nobis dicta loquendo de instrumento facto à Notario seu Tabellione excommunicato tolerato, probabilius resp. nullo modo esse inuvalidum; sed validum ac ratum testimonium prolatum à teste excommunicato tolerato. Quia huic, post Concilium Constantiense, credendum esse est notum. Sic Cornejo, & Faber *vbi supra*, quos sequi videtur Machado *lib. 6. part. 4. tract. 2. docum. 4. num. 2.* sic dicens: Se ha de aduertir que si el testigo esta descomulgado tolerado, si siendo requerido testifica en Juicio, y fuera del firme de tal en escritura, testamentos, &c. no solo es valido, sino tambien licito por la Extrauagante de Martino V. si bien algunos son de contrario parecer, fundados en que la prohibicion del derecho comprehende no solo a los denunciados, sino tambien a los tolerados. Hæc ille. Citarique possunt pro hac parte, omnes quos in simili etiam pro nostra citauimus *supra quest. 16.*

Q V Æ S T I O XXXVI.

An Excommunicatus possit esse testis in causis fidei?

Respondeo tanquam certum: posse. Quia in fauorem eius admittuntur testes etiam excommunicati contra hæreticos, receptatores, & defensores eorum, in defectu aliarum probationum, vt habetur in cap. *In fidei, de Hæretic. lib. 6.* Quod non solum verum est, quando in illa causa via Inquisitionis proceditur, vt vult Glossa (malè) sed etiam quando proceditur via accusationis, vt bene Suar. *disp. 16. sect. 6. n. 2.* Alter. *lib. 2. disp. 3. cap. 5. in fine.* Luyf. *lib. 2. disp. 14. dub. 4.* Auila *2. p. cap. 6. disp. 7. dub. 4. concl. 3.* Filliuc. *tract. 12. cap. 7. quest. 7. num. 187.* Cornejo *disp. 10. §. 9. quest. 6.* Sanchez *lib. 3. de Matrim. disp. 41. n. 5.* Geminian. Anchar. Francus, Sayrus, Bonacina, quos citat & sequitur Palao *disput. 2. de Censur. puncto 14. §. 2. num. 19.*

Q V Æ S T I O XXXVII.

An etiam, possit excommunicatus esse testis in contractu Matrimonij?

Negant Couar. *4. decr. 2. p. cap. 8. §. 12. n. 1.* & penes ipsum, Bernard. Corsetus, Albertin. Alex. Decius, & alij. Quibus videtur assentire Suar. *loc. cit.* dicit enim, quod extra casum concessum, *q. antecedenti*, nunquam potest excommunicatus in testem admitti in iudicio, quia generalis prohibitio communicationis, & specialis de non admittendis testibus; vniuersalis est *in d. cap. Decernimus*, & in iure nulla alia exceptio inuenitur. Ita ille. Quem videtur sequi Filliucius, & Alterius *loc. cit.*

Sed probabilius respondeo: posse esse testem in dicto Matrimonij contractu. Ratio est, quia in causa fauorabili admittuntur testes, etiam excommunicati, ob fidei fauorem, vt decernitur cap. *In fidei fauorem, cit.* at sic est, quod causa Matrimonij est valde fauorabilis, vt habetur cap. *fin. de sent. & re iudic.* & ideo ad testificandum in ea admittuntur fœminæ cap. *Super eod. el. 2. de testib. & consang. cap. Videtur, qui Matrim. accusat. pos. & l. 15. tit. 9. p. 4.* ergo etiam possunt admitti testes excommunicati. Sic Sanchez *disput. 41. cit. n. 5.* Auila *2. parte cap. 6. disputatione 7. dubio 4. conclus. 3.* quos refert, & sequitur Cornejo *disputatione 10. cit. §. 9. quest. 6.*

Et antea nos etiam *part. 2. tractatu 9. de Matrim. disputat. 7. quest. 44.*

QVÆSTIO XXXVIII.

An item, in alijs casibus, in quibus admittitur infamis in testem, admitti & possit excommunicatus?

Respondeo probabiliter: posse. Quia horum eadem videtur ratio. Vnde aduersus Simoniacas admitti potest in testem, excommunicatus, quia aduersus tales, admittuntur serui, meretrix, & alij quilibet criminosi, vt habetur in cap. Tanta, de Simonia. Sic Alter. lib. 2. disp. 3. cap. 5. in fine. Addens ex Baldo, idem esse dicendum, de excommunicato sub conditione; casu, quo, illa pendente, testimonium tulerit; nam tunc huiusmodi, esset ratum, etiamsi postea conditio purificetur; quia non ita retrahitur, vt possit testimonium la tum reddere nullum, vt ait Mascardus conclus. 705. num. 16. de probat.

QVÆSTIO XXXIX.

An deinde possit Excommunicatus esse testis, contra Excommunicatum?

Respondeo quod minimè. Quia nulla est ratio, quæ ad asserendum cõtra generalem prohibitionem communicationis, & specialem de non admittendis testibus excommunicatis in cap. Decernimus, nos cogat. Et ideo ita docent Specul. in tit. de testib. §. 1. col. 14. vers. Sed nunquid excommunicatus. Gabr. lib. 1. commun. de testib. conclus. 19. num. 4. & ex illis Alterius cap. 3. cit. in princip.

QVÆSTIO XL.

An saltem, possit esse testis, qui est excommunicatus, quia non fuit confessus semel in anno, iuxta præceptum cap. Omnis vtriusque sexus, de Pœnitent.

Affirmant Marian. Iun. conf. 32. col. penult. vol. 2. & Ruin. consil. 106. col. 1. in fine, & col. 4. volum. 5. Sed probabilius respondeo: dicendum, quod nec huiusmodi excommunicatus, si est denunciatus, possit esse testis. Quia verè est excommunicatus: ergo & est priuatus iure proferendi in iudicio testimonium, sicut sunt alij excommunicati. Sic Felin. in cap. Testimonium, de testib. col. 1. Parisius consil. 58. col. 10. volum. 4. & Alterius loc. cit. vers. Habet locum.

QVÆSTIO XLI.

An Excommunicatus possit licitè ferre testimonium in contractibus, testamentis, & alijs Scripturis extraiudicialibus?

Respondeo tanquam certum: non posse licitè. Quia excommunicatus caret communicatione hominũ: ergo nequit esse testis in dictis instrumentis extraiudicialibus, cum sine hominum cõmunicatione fieri nequeunt. Sic habetur expressè in c. Licet, de sent. excom. in 6. vbi dicitur, quod excomunicatus, nõ solum in iudicialibus, sed etiã in extraiudicialibus euitari, & c. debeat iis verbis: Lapsò eodem tempore excommunicatus publicè nunciari, & nedum in iudicialibus, sed etiam in extraiudicialibus euitari, ac à legitimis actibus remouere debet. Sic textus. Qui locum habet, tã in excõmunicato vitando, & non tolerato; quàm in nõ vitado, & tolerato, si aliàs iste non fuerit rogatus, & requisitus, iuxta dicta quæst. 32. Sic omnes DD. Legantur Abbas in cap. testimonium, de testib. Franc. b. Decernimus, de sent. excom. in 6. Felin. in c. Rodolphus, de rescript. Suar. disp. 16. sect. 6. n. 7. Alter. lib. 2. disp. 3. c. 5. vers. Neque solum. Filliuc. tr. 12. R. P. L. eand. de Censuris,

c. 7. quæst. 7. dict. 2. n. 188. Cornejo disp. 10. de excomm. §. 9. quæst. 6. vers. Et si inquiras. Luyfius lib. 2. disput. 14. dub. 4. Diana part. 5. tract. 9. resolut. 113.

QVÆSTIO XLII.

An saltem sit validum testimonium excommunicati denunciati, seu vitandi, in scripturis, contractibus, testamentis, & alijs instrumentis extraiudicialibus?

Affirmant Suar. Alter. Filliuc. Cornejo, Luyfius, & Diana loc. cit. Fundamentum Suarij, (inquit Faber, relatus à Diana loc. cit.) est: quia licet iure prohibeatur, vt non licitè fiat, non tamen cauetur, vt validè non fiat in scripturis priuatis. Ita Suar. apud Fabrum, qui his verbis impugnat illum: verum hoc non intelligo. Nam omnis Scriptura facta per Tabellionem, autoritate tabellionatus mihi videtur publica: quia autoritas Tabellionis est publica. Vnde testis testificans in tali scriptura mihi videtur testificare publicè: quia licet actu non sit deducta ad iudicium, tamen potest deduci, & est apta nata deduci. Itaque mihi videtur includi in illis actibus, de quibus dicitur cap. Licet, de sent. excom. in 6. in quo dicitur excõmunicatum, tam in iudicialibus, quàm extraiudicialibus, à legitimis actibus esse remouendum. Hucusque Faber, apud Dianam dist. 25. q. 1. disp. 4. c. 6. n. 102. Sed certè hic Author, vt impugnet Suar. finxit fundamentũ adductum quasi ab illo prolatum. Nam Suarius, licet affirmet validum esse testimonij excommunicati in cõtractibus, testamentis, & alijs scripturis extraiudicialibus, nullo tamen modo dixit, id euenire, ex eo quod, iure nõ caueatur id fieri in scripturis priuatis. Sed ex eo quod si testimonium excommunicati facti in iudicio est validum, quia iure non irritatur; à fortiori erit validũ testimonium in contractibus, testamentis, & alijs scripturis. Adde quod Suar. expressè vocat has scripturas extraiudiciales, publicas. Ait enim sic n. 8. Igitur regula constituta de excõmunicato, quod in iudicio testis esse non debeat, in contractibus, & testamētis, & quibuslibet instrumentis publicis locum habet. Ita ille. In vanum ergo inuehit Faber contra illum impugnano rationem, quam non dedit. Quod non aduertit Diana. Nihilominus tamen.

Probabilius respondeo: etiam esse inualidum, & nullum testimonium excommunicati vitandi, in contractibus, testamētis, & alijs scripturis extraiudicialibus. Ratio est, quia probabilius est, quod testimonium testis excõmunicati vitandi in iudicio est inualidum, ac nullum, vt habitum est supra q. 33. & 34. ergo & testimonium in contractibus, testamentis, & alijs scripturis extraiudicialibus; quia de iis omnibus idem est ius, & consequenter, ratio; vt ex citatis quæstionibus constat. Sic Faber loc. cit. & loquendo de testamentis, idem sentit Vgolin. tab. 2. cap. 17. §. 1. (licet loquendo de contractibus oppositum absque idonea ratione sentiat,) & alij plures apud ipsum.

QVÆSTIO XLIII.

An Excommunicatus possit esse Tutor, vel Curator?

Respondeo tanquam certum: non posse. Primò, ob generalem prohibitionem communicandi cū alijs. Secundo, quia excommunicatus non potest publicum officium habere. Vnde cõstat, quod Tutor, seu Curator excõmunicatus peccet, exercèdo tale officium, siue in iudicio, siue extra: & simili modo ille, qui tale officium excommunicato confert. Idque semper est intelligendum iuxta dispositionem Extrauagantis Ad euitanda, id est, vt publicè denunciatus, sit excommunicatus quantum

quantum ad alios, qui excommunicatum deputarent Tutorem aut Curatorem: sed quoad ipsum excommunicatum etiam si sit toleratus, peccet si suspiciat tale officium, non rogatus, aut nuntiatus, & sic illud exerceat. Sic omnes. Legatur Suar. *disp. 16. sect. 8.* Alter. *lib. 2. disp. 4. cap. 3.* Filliuc. *tract. 12. cap. 7. quæst. 10.* Vgolin. *tab. 2. cap. 14.* Cornejo *disput. 10. de excommunicat. §. 9. quæst. ult.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 115.*

QVÆSTIO XLIV.

An gesta à Tutore, vel Curatore excommunicato vitando, sint valida, & rata?

Negant plures DD. existimantes, contractus, & alios actus, qui fiunt ab excommunicato vitando ratione Tutelæ, & Curæ, nullos esse, nullamque habere vim, & efficaciam. Quia (inquiunt) officium Tutoris, & Curatoris, est publicum, cum sit publica auctoritate Iudicis collata: sed quidquid fit ab excommunicato titulo publico officij, est nullum, vt colligitur ex *cap. Ad probandum, de re Iud.* ergo. Ita Abbas *in cap. Veritatis, de dolo, & contum. n. 34.* Syluest. *excommunicat. 3. num. 2.* Tabiena *excommunic. 2. §. 14.* Vgolinus *tab. 2. cap. 14.* & communiter Canonistæ.

Sed probabilius respondeo: gesta per Tutorem, aut Curatorem excommunicatum (etiam vitandum) nomine pupilli esse valida, quamdiu per exceptionem non repellatur, sicut diximus de Procuratore *quæst. 23.* Ratio est, quia nullum extat peculiare ius, quo gesta à Tutore, vel Curatore excommunicato irritentur: ergo id non est affirmandum.

Ad fundamentum oppositæ sententiæ dicendum est, quod officium Tutoris licet sit aliquo modo publicum eo quod ad illud suscipiendum quis indigeat auctoritate legis, & Iudicis ministerio; non tamen est publicum includens iurisdictionem, & est publica auctoritate, & utilitate, & cuius actus dicuntur ciuiles, & de iis solum loquendo, verificatur minor, nam tales actus non valent, nisi ad sit communis error excommunicationis vt *sup.* est habitum. Vnde nostram sententiam tenent Suar. *disp. 16. sect. 8.* Filliuc. *tr. 12. cap. 7. quæst. 10. n. 194.* Alter. *lib. 2. disp. 4. cap. 3. vers. His rationibus.* Luyf. *lib. 2. disp. 14. dub. 5. in fine.* Cornejo *disput. 10. de excomm. §. 9. quæst. ult.* Villalobos *tract. 17. diff. 14. num. 10.* cuius verba inuenies *supra quæst. 25.* Diana *part. 5. tractatu 9. resol. 115.*

QVÆSTIO XLV.

An Excommunicatus licitè possit condere Testamentum, & Codicillum facere?

Respondeo tanquam certum: non posse licitè. Quia hæc non possunt fieri sine communicatione humana, qua priuatus est omnis excommunicatus, vt sæpè est habitum: ergo. Sic omnes Doctores. Præcipuè statim citandi.

QVÆSTIO XLVI.

An saltem, validum, ac firmum sit Testamentum factum ab Excommunicato?

Negant Glossa *in cap. Decernimus, de sent. excomm. in 6. verb. Et testificando.* Hostiens. *in cap. Pia, de except. in 6.* Ioan. Monach. *in cap. Quamquam, de vsuris.* Perez *lib. 1. tit. 2. lib. 5. ordin. p. 64.* Gabriel etiam *in 4. dist. 18. q. 2. art. 1. dub. 1.* & alij, quos refert Glossa. *cit.* Cuius fundamentum est. Quia excommunicatus est similis Deportato: sed Deportatus nequit testari *ff. de Testam. l. eius cui, §. 1.* ergo neque excommunicatus.

Sed probabilius longè multò respondeo: validū, ac firmum esset estamentum, seu codicillum conditum, & factum ab excommunicato, (dummodo excommunicatus non sit ob hæresim, aut ob percussione Cardinialis, quia tunc, saltem in foro exteriori, non valebit.) Ratio est, quia omnes testari possunt, qui iure expressè non prohibentur, vt habetur *in l. si queramus, ff. de testam.* & ibi Glossa *Instit. quibus est permiss. facere testam. l. 1. C. de Sacros. Eccl.* Sed excommunicatus regulariter non prohibetur testari: ergo Excommunicatus validè poterit testari. *Confirmatur.* Nam speciale est in excommunicato propter hæresim, quod hic non possit testari, *cap. Excommunicatus, §. Credentes, de hæret. Authent. Credentes, C. de Hæret.* sicuti est etiam in excommunicato ex percussione Cardin. *c. Felicitis, de pœnit. in 6.* ergo excommunicatus regulariter, ob alias causas non est interdicta testandi potestas, licet, vt supra diximus, in testando peccet. Sic Innoc. *cap. Cum voluntate, de sent. excomm. in 6.* Abbas *in cap. Ad probandum, de re Iud. n. 9.* Gemin. Anchar. & Ioan. Andr. *in cap. Decernimus, cit. Archid. in d. cap. Pia.* Frederic. *consil. 74.* Bart. Bald. Imola, Guillelm. Benedic. Felin. Franc. & alij, quos refert, ac sequitur Couar. *tom. 2. in tract. de testam. part. 2. n. 18. pag. mihi 16.* Nauarr. *cap. 27. num. 36. Ad 6.* Anton. Gomez, & Ant. Gabr. quos citat, & sequitur Henriquez *lib. 13. cap. 7. n. 7.* Alterius *lib. 2. disp. 4. cap. 2.* & alij. Ex quibus ad fundamentum contrarium, dicendum est, falsum esse, nam in hoc non æquiparatur excommunicatus, Deportato.

QVÆSTIO XLVII.

An Excommunicatus institui possit hæres; ita vt, institutio in eum facta, teneat?

Negant Angel. *verb. Hæres, n. 24.* (mihi, Alterio 22.) vbi expressè ait, quod excommunicatus non potest hæres institui, his verbis: Octauo, excommunicatus. Nam qui tempore institutionis, vel mortis, vel aditionis hæreditatis erat excommunicatus non valet institutio. Secus si post mortem fuit excommunicatus, sed ante mortem absolutus: vel post mortem fuit excommunicatus, & ante aditionem absolutus, tenet institutio, *ff. de hæret. instituend. l. sed et si conditioni, §. solemus, & l. Si alienum, §. In extraneis.* Hæc Angel. Et etiam Tabiena *eod. v. Hæres, n. 20.* Syluest. *verb. Hæreditas 3. §. 2.* & Armilla *n. 26.* & penes illos Hostiensis.

Sed probabilius longè respondeo: posse validè excommunicatum institui hæredem, & consequenter hic poterit adire etiam licitè hæreditatem, si hominum communione non vtatur. Quod contingere potest cum animo quis hæreditatem adit, vt per tacitam acceptionem hæreditatis, vel per realem possessionem rei, aut alio simili modo: secus si Iudicis opera vtatur, quamuis aditio nihilominus valeat.

Ratio huius responsionis, eadem est omnino ac præcedentis. Nam, non omnibus excommunicatis est prohibitum hæredes institui; sed solum iis, qui tales sunt propter hæresim, aut percussione Cardinalium: ergo cæteri excommunicati institui validè possunt. Sic Authores supra adducti, & specialiter Henriquez *cap. 7. n. 7. cit.* & Alterius *cap. 2. cit.* Qui ad fundamentum contrarium respondet, quod iura pro sua sententia adducta solum probant, ad valorem Testamenti, tempus ipsius institutionis inspiciendum esse, vt eo tempore hæres institutus habilis sit, & capax, quod quidem verissimum est: sed excommunicatio, qua obstringitur hæres, tempore, quo instituitur, non reddit ipsum incapacem, vt habitum est, & ideo illi textus non faciunt ad rem. Legantur Palao *disp. 2. punct. 16. num. 7.* Auila, Ægidius, & Sayrus penes ipsum.

QVÆSTIO XLVIII.

An licitum sit Excommunicatis, inire cum alijs contractus?

Respondeo tanquam certum: nullo modo esse licitum excommunicatis vitandis, inire cum alijs contractus: Quia id fieri nequit sine communicatione cum alijs fidelibus, quæ quidem prohibita est illis. Et idem dicendum est de excommunicatis non vitandis, nempe, non esse illis licitum, casu, quo ipsi se ingerant, inchoentque contractum, atque prouocent alios ad contrahendum: secus verò casu, quo ipsimet sint ab alijs prouocati; quia tunc licitum est huiusmodi excommunicatis non vitandis cum alijs inire, & celebrare contractus. Sic docent sine controuersia, omnes.

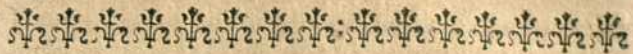
QVÆSTIO XLIX.

An saltem, contractus initi cum Excommunicatis vitandis, sint validi, si alium defectum non habeant, præter excommunicationem?

Negant Hostiens. in cap. Veritatis, de dolo & contumacia. & Fortun. in l. Gallus, §. Et quid si tantum, ff. de liberis & posthum. col. 21.

Sed probabilius longè respondeo: esse omnino validos. Quia hæc pœna, nempe, quod contractus ab excommunicato celebratus, sit nullus, nullibi in iure statuta est, nec probatur: ergo nullo modo, id est asserendum. Confirmatur. Quia potius oppositum colligitur ex iure, nempe, ex textu in cap. Felicis, de Pœnit. in 6. §. Verum. Vbi Bonifac. VIII. videtur concedere cuidam excommunicato repetitionem eorum, quæ acquisierat per excommunicationem: ergo supponit contractus ab illo factos, durante excommunicatione validos fuisse. Sic Innocent. & Panormitan. num. 35. in cap. Virtutis, cit. Felinus in cap. Ad probandum, de re Indic. Ioann. de Selua in tract. de Benefic. 3. part. quest. 4. col. 3. & Alphons. à Castro de potest. legis pœnal. lib. 2. cap. ult. conclus. 2. Quos citat, & sequitur Couarruias in cap. Alma mater 1. p. §. 1. num. 9. Ioanna. de Ligna tract. de Censuris, §. 15. Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 7. vbi congerendo omnia à nobis dicta sic ait: Denunciatus repellitur etiam ab actu extraiudiciali legitimo, cum sibi ex officio componit. At valet contractus priuatus cum illo initus, vt emptio, venditio, locatio, &c. & contractus Matrimonij: Professio istius valet, quia est contractus, quo homo se tradit Deo, & Prælati Religionis. Testamentum eius, qui ob hæresim, aut ob percussione[m] Cardinalis, excommunicatus est, non valet in foro exteriori. Si ob aliam causam sit denunciatus, valet testamentum eius, & hæredis institutio in eo facta; cum sit contractus ciuili priuatus, vt valet donatio inter viuos. Hæc ille. Alterius etiam lib. 2. disputatione 4. cap. 1. vers. Hucusque Filliucius tractatu 12. cap. 8. quas. 4. num. 204. Suarez disputatione 16. sectione 8. Cornejo disputatione 10. de excommunicat. §. 10. quasito 4. vers. Sed difficultas est. Sayrus lib. 2. cap. 9. à num. 11. Valquez de excommunicat. dubio 8. num. 8. Bauny disputatione 7. de excommunicat. quest. 15. Assert. 2. Hurtadus disputatione 9. de excommunicat. diffic. 1. num. 5. Egidius disp. 14. dub. 12. num. 119. Palao disputatione 2. de Censur. punct. 16. num. 2. & alij.

R. P. Leand. de Censuris.

DISPUTATIO XIII.

De septimo effectu Excommunicationis, qui est priuatio ciuili, politica, seu humane communicationis, aut conuersationis.

QVÆSTIO PRIMA.

An omni Excommunicato maiori sit, per se loquendo, prohibitum, excommunicare, seu conuersare, cum alijs fidelibus?

Respondeo tanquam certum: affirmatiuè. Quia proprius effectus excommunicationis maioris est, priuare excommunicatum communicatione, & cõmuni congressu aliorum fidelium, vt constat ex dictis disp. 1. & ex ipso iure, cap. Cum excommunicato, & seqq. 1. 9. 3. cap. Nuper, & cap. Si aliquando, de sent. excommun. ergo per se loquendo, & seclusa omni necessitate, &c. de quo infra, omnis excommunicatus est priuatus communi congressu, & humane conuersatione aliorum fidelium. Sic omnes. Canonistæ in citatis iuribus. Theologi in 4. dist. 18. vbi D. Thom. q. 4. artic. 1. Ricard. & Palud. Sotus dist. 22. & alij Nauarr. cap. 27. à num. 17. Couarruias in cap. Alma mater 1. part. §. 1. Henriquez lib. 13. cap. 7. Suarez disp. 15. sect. 1. Alterius lib. 1. disput. 9. cap. 1. & 2. Auila 2. part. cap. 6. disput. 8. & 9. Bonacina disput. 2. quas. 2. punct. 6. §. 1. Hurtadus disp. 9. de excom. diffic. 1. & Pal. disp. 2. de Cens. punct. 17. & alij.

QVÆSTIO II.

An sit prohibitum Excommunicatis, ex vi Censuræ, cum infidelibus communicare, & conuersare?

Affirmat Glossa in margin. in cap. Deuotam 27. q. 1. Sed respondeo tanquam certum: non esse prohibitum. Quia per excommunicationem solum separatur excommunicatus à consortio, à communionem fidelium, & Christianorum cap. omnis Christianus, cap. Engeltrudam 3. q. 4. & c. penult. de sent. excom. ergo non separatur ab infidelium communicatione. Sic omnes communiter. Vgolin. tab. 2. c. 22. §. 1. Suar. disp. 15. sect. 1. n. 11. Sayr. lib. 2. cap. 11. n. 35. Egid. disp. 13. dub. 1. n. 10. Filliuc. tract. 13. cap. 5. quas. 2. dicto 2. num. 83. Bonacina disputat. 2. quas. 2. punct. 6. §. 1. num. 3. Alterius lib. 1. disputat. 9. cap. 1. vers. Tertio potest.

QVÆSTIO III.

An etiam non sit prohibitum, sed licitum, excommunicato, cum altero excommunicato communicare?

Affirmant, adhuc non esse id prohibitum excommunicato, Glossa in cap. Deuotam 27. quas. 1. verb. Christiana, & alij. Quorum fundamentum esse potest. Quod excommunicati non sunt iam de corpore mystico Ecclesiæ, à quo separat excommunicatio: ergo possunt adinuicem colloqui, & conuersari.

Sed vt quid certum respondeo: minimè esse licitum, sed potius prohibitum excommunicato communicare cum alio excommunicato. Quia in iuribus citatis, simpliciter, & absolutè prohibetur, ne quis excommunicatus communicet cum alio fidei, hoc

est, baptizato, seu Christiano: at sic est quod per excommunicationem quancumque, nō definit excommunicatus esse fidelis: ergo. *Confirmatur.* Quoniam aliās excommunicati essent melioris conditionis, vt sic, quā non excommunicati, qui quidem priuantur illa communicatione: at hoc non est dicendum: ergo. Sic tenent Abbas *in cap. Illud, de Cler. excomm. ministr.* n. 6. Hostiens. *in sum. tit. de sent. excomm. n. 11.* & Ioan. de Lignano *de Censur.* §. 27. n. 2. Quos citat, & sequitur Suarez *disp. 15. sect. 1. n. 12.* quibus addi possunt Felinus *cap. Nulli, de sentent. excomm.* Victoria *de excomm.* quest. 16. num. mihi 143. Alterius *lib. 1. disput. 9. cap. 1. vers. Nec excommunicatus.*

Ad argumentum ergo in contrarium, dicendum est, quod excommunicati, non sunt ita extra Ecclesiam sicut infideles; quia adhuc sunt membra Ecclesiae per Baptismum, & fidem, & ideo non sunt exempti à legibus, & præceptis Pontificis, & consequenter tenentur illi parere, sicuti alij fideles. Vnde si excommunicati adinuicem se communicent, & peccant æquè ac si communicarent cum alijs fidelibus non excommunicatis, & excommunicationem minorem incurrunt.

QVÆSTIO IV.

An item, sit prohibitum fidelibus, communicare cum Excommunicatis?

Respondeo tāquam certum: esse illis prohibitum, communicare cum excommunicatis vitandis, hoc est, nominatim denunciatis, aut publicis Clericorum percussoribus: non verò cum excommunicatis non vitandis, seu toleratis. Hæc responsio constans est iam post Concil. Constant. in Extrauag. *Ad euitanda.* Vbi concessum est fidelibus priuilegium communicandi cum excommunicatis toleratis, non verò cum vitandis. Ideoque participans cum excommunicato vitando, & peccat, & incurrit excommunicationem minorem, vt infra: non verò participans cum excommunicato non vitando, seu tolerato. Sic omnes DD. Legantur Suarez *disp. 9. sect. 2.* Filliuc. *tract. 13. cap. 4.* Alterius *lib. 1. disput. 9. cap. 2.* Bonacina *disputat. 2. quest. 2. punct. 6. §. 1.* Et etiam à nobis dicta supra.

QVÆSTIO V.

Quibus in rebus, seu actionibus prohibitus sit fidelis communicare cum Excommunicatis vitandis, hoc est, nominatim denunciatis, & publicis Clericorum percussoribus?

Respondeo quod est prohibitus communicare in omnibus contentis in illis versiculis Glossæ, *cap. statumimus, de sentent. excomm. in 6. verb. Alijs,* nempe:

Si pro delictis anathema quis efficiatur,

Os, orare, vale, communitio, mensa negatur.

Quos versus attigerunt, & collegerunt ex multis iuribus præcipuè ex *quest. 1. citatis.* Hostiens. *in sum. de sentent. excomm. §. exquisita pœna.* Nauart. *cap. 27. n. 20.* & vt ipse ait, alij Canonistæ mille in locis. Theologi *in 4. dist. 18. vbi D. Thom. q. 21. in addit. art. 1.* Palud. *q. 6. art. 1.* Durand. *quest. 5. n. 6.* & 7. Gabriel *quest. 2. art. 1.* Sotus *dist. 22. q. 1. art. 4. concl. 2.* Summistæ *verb. excommunic.* Suarez *disp. 25. sect. 1.* Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 1.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. n. 3.* Filliucius *tract. 13. cap. 5.* Auila *part. 2. cap. 6. disputat. 9.* Egidius *disputat. 14. dub. 4. & 12.* Valquez *de excommunic. dub. 7. & 8.* Bonacina *disput. 2. quest. 1. punct. 6. §. 2.* Hurtadus *disput. 9. diff. 1.* Cornejo *disput. 10. de excomm. §. 10.* Luyfius *lib. 2. disput. 12.* Bauny *disput. 7. de excomm. quest. 15.* Palao *disput. 2. punct. 17.* Laymann *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. à n. 16.* Villalobos *tract. 17. diff. 13.* Machado

lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 16. Et alij cum quibus in sequentibus explicabimus quæstionibus, quid per dictas particulas, & voces prohibeatur. Sic ergo.

QVÆSTIO VI.

An prohibitum sit fidelibus, osculari, aut amplexari Excommunicatum vitandum?

Respondeo tanquam certum: esse prohibitum, non solum illū osculari, aut amplexari, sed etiam aliud quodlibet signum specialis amicitiae, & beneuolentiae illi demonstrare. Quia sic habetur *in cap. Excommunicatos 11. q. 3.* per hæc verba: *Excommunicatos quoscumque à Sacerdotibus nullus recipiat, ante utriusque partis iustam examinationem: nec cum eis in oratione, aut cibo, aut potu, aut osculo communicet, nec Aue eis dicat; quia quicumque in his, vel alijs prohibitis scienter excommunicatis communicauerit, iuxta Apostolorum institutionem, & ipse simili excommunicationi subiaceat.* Sic Calixtus Pontifex. Et cum eo omnes. Legantur citati, præcipuè Nauar. Suar. Alter. Auila, Filliuc. Cornejo, Hurt. & Bonac. *loc. cit.* Qui tamen benè addit, quod si daretur casus, vt Titius excommunicatus oscularetur Sesium, & hunc etiam Caius; tunc hic, non diceretur communicare cum Titio excommunicato; nisi forte conuentionem aliquam fecerit, simul osculandi.

QVÆSTIO VII.

An etiam sit prohibitum, cum Excommunicato vitando, loqui, aut confabulari?

Respondeo tāquam certum: esse prohibitum cum illo loqui, non modo palam, sed neque clam; & etiam si excommunicatus non respondeat, & quamuis ab illo prouocemur. Quia sic habetur *in cap. Cum excommunicato 11. q. 3.* his verbis: *Cum excommunicato, neque orare, neque loqui (nisi quæ ad eandem excommunicationem pertinent) nec uesci liceat. Si quis enim cum eo aut palam, aut absconsè locutus fuerit, statim cum eo communionem excommunicationis contrahet pœnam.* Sic textus, ex Isidoro in regula Monachor. *cap. 18.* Et omnes. Legantur Suarez, Filliuc. Alterius, Hurtad. Cornejo, Palao, Auila, & alij citati. Conarruuias *in cap. Almamater 1. part. §. 2. num. 1.* Caietan. *verb. communitio,* & alij.

QVÆSTIO VIII.

An saltem, sit licitum fidelibus, loqui cum excommunicatis, per signa, aut nutus?

Respondeo tanquam quid certum: nec id esse licitum. Quia signis, & nutibus verè etiā loquimur, & animi nostri sensa aperimus. Sic Suar. *disp. 15. sect. 1. n. 2.* ita scribens: Rursus extenditur hæc pars ad locutionem per litteras, vel per nuncium, vel per nutus: quacumque enim ratione fiat, est humana collocutio, & communicatio, quæ licet per os significetur, quia vox est præcipuum instrumentum huius communicationis, tamen sub illa comprehenditur omne instrumentum, quod loco vocis vsurpari solet. Atque hæc est etiam communis sententia. Sic Suar. Et etiam Filliuc. Auila, Hurtad. Bauny, Palao *sup. cit.* & cōmunis.

QVÆSTIO IX.

An sit licitum fidelibus, loqui cum excommunicato, vitando, per scripturam, aut litteras, vel nuncium?

Respondeo tanquam quid certum: nec id licere. Quia paria sunt quidquam tractari verbo, nūcio, &

& epistola. Textus optimus in cap. Si aliquando, de sentent. excommun. textus in cap. Clericus 81. dist. & in cap. ubi periculum, §. Nulli, de elect. in 6. Et sic docent Glossæ, Felinus, Romanus, Iafon, & Decius, quos citat, ac sequitur Couarr. in cap. Alma, 1. part. §. 2. num. 1. dicens, id communi omnium sententia receptum esse. Legantur etiam Nauarrus, Suarez, Alterius, Filliucius, Auila, supra citati, & Cornejo loc. cit. sic dicens: Tertium est prohibitum, locutio per scripturam, ita ut ad eum scriberetur, neque eius literas legere, liceat. Sic ille. Zerola in praxi Episcop. part. 1. verb. excommunic. causa, pag. 319. & Henriquez lib. 23. cap. 7. num. 3. & penes illum, Syluest. Armilla, & alij. Palao punct. 18. cit. n. 2. & communis.

Q V Æ S T I O X.

An saltem licitum sit, rescribere excommunicato vitando?

Affirmat Henricus Henriquez cap. cit. num. 3. ita scribens: Resalutare, aut rescribere non prohibetur, quia est solutio debiti, quæ etiam respectu inimici obligat. Ita ille. Et penes ipsum *ibidem* lit. O. D. Thom. olim addit. quest. 23. art. 1. Syluest. & F. Medina, atque olim Nauarr. Hispan. num. 34. sic etiam Ioan. Henriquez in compend. casuum moral. cap. 20. n. 20. ita dicens: Aduerte, que quando el descomulgado saluda a otra persona, ò escriue alguna carta, se le puede voluer à saludar y responder a la carta, por que esto, no es saludarle, ni escriuirle, sino pagarle vna deuda lo qual no se prohibe por derecho alguno. Ita ille. Citant etiam pro hac parte Bonacina, & Machado, Filliucium tract. 13. cap. 5. num. 84. Sed malè, quia Filliucius oppositum docet, his verbis: quamuis Henriquez loc. cit. concedat posse rescribi, sicut resalutari, quod alij negant: quia sic etiam posset responderi interroganti, ideo tantum concedenda est resalutatio, ex consuetudine. Hæc Filliucius. Malè ergo citatur ab his authoribus. Videtur tamen (ni fallor) hanc sententiam docere Machado lib. 1. 3. part. tract. 3. docum. 16. num. 2. cum sic scribat: Si sea licito responder a las que el descomulgado escriuio antes, es controuerso entre los Doctores. Bonacina, y otros defienden que no lo es. Pero Filliucio, y otros afirman que si; por que esta es accion que se le deue al enemigo. Ita ille. Et tenet expressè Sà verb. excommunicatio, num. 39. his verbis: Os, id est, sermo, litteræ, nuntij, munera: missa tamen ab eo munera, possunt mitti pauperibus. Potes & salutantem salutare, & scribenti rescribere: est enim id debitum ei quoddam soluere. Ita Sà. Ita etiam Palao disput. 3. punct. 17. num. 2. ex Sayro cap. 13. num. 2.

Sed probabilius respondeo: Non esse licitum rescribere excommunicato vitando. Primo, quia, nullo modo est licitum nobis, respondere excommunicato, quamuis ab ipso prouocemur, ut diximus *supr. quest. 3.* cum authoribus ibi citatis: ergo neque erit licitum ei rescribere; nam paria sunt, verbo, & epistola quidquam agere, ut habitum est *quest. 5.* Secundo, quia rescribere excommunicato, verè est communicare cum illo; at hoc generaliter est prohibitum fidelibus in pœnam delicti commissi ab excommunicato: propter quod manet priuatus huiusmodi obsequiis, & honoribus, qui quidem aliàs, seclusa excommunicatione verè deberentur: ergo. Sic Bonacina *disp. 2. quest. 2. punct. 6. §. 2. num. 4. vers. Sed mihi,* & Filliucius *loc. cit. num. 84.* Auila etiam *part. 2. cap. 6. disp. 9. dub. 6.* Suarez *sect. 1. cit. n. 3.* Alterius, Cornejo, & alij *infra* citandi, quatenus negant, esse licitum excommunicatum salutantem, resalutare.

Q V Æ S T I O XI.

An sit licitum, munera excommunicato vitando, mittere?

Respondeo tanquam certum: Non esse licitum, quia hoc, est signum beneuolentiæ, & amicitia specialis, quod quidem tribuere excommunicato vitando, est prohibitum. Et meritò, cum his signis aliis communicemus. Sic Guido, & Hug. in cap. Quoniam multos 11. quest. 3. quos citat, & sequitur Angelus excommunicatio 8. num. 4. & Syluest. excommunicatio 5. n. 2. Henriquez lib. 13. cap. 7. num. 3. Alterius lib. 1. disput. 10. cap. 1. Filliucius tract. 13. cap. 5. quest. 3. num. 84. Auila 2. part. cap. 6. disput. 9. dub. 2. Palao punct. 17. cit. num. 2. & alij.

Q V Æ S T I O XII.

An saltem, sit licitum, munera ab excommunicato vitando recipere?

Respondeo tanquam certum: Adhuc non esse licitum, quia id etiam est communicare cum excommunicato: ergo etiam prohibitum fidelibus. Sic docent ex Guid. & Hug. Angel. & Syluest. loc. cit. Bonacina *disp. 2. quest. 2. punct. 6. §. 1. n. 2.* Auila, & Filliuc. loc. cit. Cornejo *disput. 10. de excommunicat. §. 10. quest. 1.* & omnes.

Q V Æ S T I O XIII.

An munera, quæ quis illicitè ab excommunicato recepit, teneatur ea excommunicato reddere, vel dare pauperibus?

Affirmat, apud Filliucium loc. cit. Glossa, Ang. excommun. 8. num. 4. lit. G. cuius sententiæ assentire videtur Auila 2. part. cap. 6. disp. 9. dub. 2. dum hæc verba profert: Respondeo, quod per hanc particulam denotatur, quod non possumus alloqui excommunicatum, nec per verba, nec per nutum, nec per literas missas, nec receptas, nec amplexando, vel osculando in signum amicitia, nec etiam mittendo, nec recipiendo munera: Vnde si excommunicatus mittat munera, non possunt retineri, sed vel remittantur illi ad confusionem eius, & ruborem, vel mittantur ad eius vxorem, vel dentur pauperibus. Ita Syluester. Hucusque Auila. Sed an benè citet Syluestrum, constabit statim.

Sed probabilius longè multò respondeo non teneri necessariò illum, qui munera ab excommunicato recepit, reddere, vel dare pro eleemosyna (licet peccet ea scienter recipiendo, & incurrat minorem excommunicationem) benè tamen faceret ea remittendo, maximè tamen quando ille nihil sciens de excommunicatione dicta munera recepisset. Ratio *primi*, est; quia non datur radix à qua oriatur obligatio restituendi munera ab excommunicato accepta. Ratio *verò secundi*, est quam dat Auila. Sic expressè tenet Syluester *excommunicatio 5. num. 2.* per hæc verba: Os, inquam, negatur primo, id est, osculum, secundum S. Thomam, & consequenter, locutio secundum alios, quæ solet esse inter amicos, sub qua comprehenduntur, secundum Guid. & Hug. in cap. quoniam multos 11. quest. 3. etiam literæ receptæ, vel missæ, & nuntij, & munera; quæ, ut idem Guid. dicit, qui ab excommunicato recipit, reddere non tenetur: sed ex consilio sunt danda pauperibus; vel remittenda ad ruborem excommunicati. Hæc Syluester. Malè ergo illum citat Auila pro se. Sic etiam videtur cum Syluestro sentire Henriquez lib. 13. c. 7. n. 3. in Glossa lit. I. & clarè

fentit Filliuc. num. 84. cit. Bonacina disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 1. num. 2.

QVÆSTIO XIV.

An saltem, sit licitum, ab uxore, filio, vel familia excommunicati, munera accipere?

Respondeo tanquam certum: Nec adhuc esse licitum, si nomine excommunicati ab uxore, filio, vel à familia mittantur: secus si suo. Sic Syluest. *excommunicatio* 5. num. 13. dub. 4. vbi hanc quæstionem proponens; *utrum ab uxore, vel familia excommunicati possimus aliquid accipere?* sic respondet. Dico secundum Veru. quod sic, si sua, & suo nomine dederint: secus si nomine excommunicati, & suo simul, vel excommunicati solum. Item, secus si dederint de communibus bonis, aut propriis excommunicati: nisi fortè ille concessisset, quod suo proprio nomine possent dare. Et intelligo, nisi hoc concesserit in fraudem; putà, quia sciebat, quod aliter talia acceptata non fuissent. Et si dubitatur, quæ, vel quo nomine dentur: tenendum est certum, secundum eundem Veru. nisi, scilicet, esset tanta necessitas in accipiente, quod excusaret, vt in *sum. Confess. eod. tit. quæst. 146*. Hucusque Syluester. Quem citant, & sequuntur Henriquez, & Filliuc. *loc. cit.* Et hæc sufficiant pro explicacione particulæ *os*. Quid deinde intelligatur per verbum *orare*, diximus *suprà* disp. 7. quali per totam, intelligi quidem esse prohibitam participationem cum excommunicato, tum in Sacramentis, tum in sacrificio Missæ, tum in officiis diuinis, tum denique in aliis precibus & orationibus. Propter quod illo omisso, quod significetur, & prohibeatur per verbum *Vale*, sequentibus explicabimus quæstionibus. Sit ergo

QVÆSTIO XV.

An per verbum Vale, prohibitum sit fidelibus, salutare excommunicatum, verbis honorificis, Hispanè, Tenga vñ buenos dias: Veso a vñ su mano, &c.

Respondeo tanquam certum. Prohibitum esse. Constat ex *cap. Excommunicatos*, & *cap. Cum excommunicato* 11. *quæst. 3*. Quorum verba relata inuenies *quæst. 2. & 3*. Et ideo, id tanquam certum supponit Machado *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 16. n. 4*. ita dicens: Por la palabra *Vale*, prohibe el derecho qualquera salucion cortes, hecha por palabras. Sic ille. Et omnes. Legantur Suarez *disp. 15. sect. 1. num. 3*. Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 1*. Filliucius *tract. 13. cap. 5. quæst. 5*. Bonacina *disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 1. num. 4*. Auila *2. part. cap. 6. disp. 9. dub. 9*. Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 3*. & alij *infra* citandi.

QVÆSTIO XVI.

An saltem, sit licitum, salutare Excommunicatum, verbis deprecatorijs, veluti dicendo: Deus te illuminet, vel, Deus te conuertat?

Negate ex parte videtur Filliucius *cap. 5. cit. quæst. 3. num. 84. & quæst. 5. num. 86*. dum solum concedit, posse sic resalutare, non salutare; his verbis: Salutare autem non possumus, ex *cap. Excommunicatos* 11. *q. 3*. *Nec dicatur ei Ave*. At resalutare dicendo; *Deus te illuminet*, vel, *Deus te conuertat*, possumus, magis ex consuetudine, quam ex rigore iuris. Sic *num. 84. & num. 86*. sic: Possent tamen salutanti excommunicato, respondere, *Dominus te conuertat*, vt *suprà* diximus. Hæc Filliucius.

Sed probabilius absolutè respondeo licitum esse, non solum resalutare, verum & salutare excommunicatum, dictis verbis deprecatorijs. Quia probabilius est, quod solum est prohibitum à iure salutare verbis honorificis excommunicatum; non verò, verbis deprecatorijs, & ordinatis ad emendationem illius. Sic Suarez *loc. cit. num. 4*. per hæc verba: Locutus sum autem de honorifica salutatione, quia, vt omnes authores dicunt, verbis deprecatorijs, & præsertim iis, quæ ad emendationem, & resipiscentiam postulandam, pertineant, licitum est salutare excommunicatos, quoniam & pro excommunicato orare priuatim licet; vt *suprà* diximus, & de iis, quæ ad excommunicationem pertinent, & iuuare possunt ad conuersionem excommunicati, loqui etiam cum illo possumus: vt utrumque autem horum virtute continetur in illo saluandi modo. Hæc Suarez. Bonacina etiam *loc. cit.* Henriquez *num. 3. cit.* & alij penes ipsos. Hurtad. *disp. 9. diff. 1. vers. Per particulam vale*, Palao *disp. 2. punct. 17. n. 4*. Nauarr. Sotus, & Sayrus penes ipsum, Machado *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 16. num. 5*. his verbis: Mas hafe de aduertir, que decirle: *Dios te conuertat, y te alumbre*, &c. todos conuienen en que no es illicito. Sic ille.

QVÆSTIO XVII.

An etiam sit licitum, resalutare excommunicatum, salutantem prius, verbis etiam honorificis?

Affirmant vterque Henriquez, Sà, & alij citati *suprà* q. 6. quibus addi possunt Ægidius *disp. 14. dub. 4. in fine*. Præpositus *in 3. part. quæst. 2. de excommuni. diff. 14. num. 95*. Ioan. Franc. Suarez *in Enchirid. lib. 6. verb. excommunicatio, §. Vale*. Reginald. *lib. 32. disp. 1. cap. 12. num. 81*. quos citat, & sequitur Diana *part. 5. tract. 15. resol. 116*. citans etiam Filliucium. (Sed malè.) Palao *loc. cit.* & alij existimantes, non solum esse licitum rescribere excommunicato vitando (de hoc enim procedunt omnes hæc difficultates) sed etiam illum resalutare verbis honorificis, eo quo ista videatur solutio debiti, quæ ex debito præstanda debet etiam inimico. Citant etiam pro hac parte (vt *loc. cit.* notauimus) Bonacina, & Machado, Vincentium Filliucium, sed non benè. Nam hic author, tantum concedit quod salutanti excommunicato, potest quis respondere, *Dominus te conuertat, Deus te illuminet*, at hoc non est resalutare verbis honorificis, de quo est difficultas. Vnde, iuxta q. 6. dicta.

Probabilius respondeo dicendum, quod non sit licitum, excommunicatum salutantem, resalutare honorificè. Quia si non est licitum scripto respondere; ita neque verbis erit honorificis resalutare; quia vtriusque eadem est ratio. *Confirmatur*. Quia in honorifica resalutatione, verè demonstratur amicitia, & beneuolentia, erga excommunicatum, quam omnia iura illi significare vetant: ergo. Sic docent Bonacina, Suarez, & Auila *locis quæst. 6. citatis*. Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 1. vers. Sequitur verbum Vale, in fine*. Machado *num. 5. citato*, ita scribens: Tambien es dudoso, si sea licito resaludar al descomulgado. Probable opinion es la afirmatiua. Si bien la negatiua se tiene por mas probable, por que qualquiera comunicacion con el descomulgado es prohibida en pena de su delito. Sic ille. Et antea Hurtadus *disp. 9. de excommuni. diff. 1. in fin.* Gordonus *in summ. rom. 2. lib. 7. quæst. 10. cap. 5. num. 60*. citatur etiam à Diana, Toletus *lib. 1. cap. 12. num. 3*. sed omnino malè, quia ibi nil tractat ad propositum, & *cap. 11. num. 3*. vbi hoc *Vale* verbum explicat, solum ait, quod per *Vale*, salutationes, donaria, honoris exhibitiones, aperiendo caput, & similia, prohibeantur,

QVÆSTIO XVIII.

An saltem, sit licitum fidelibus, resalutare excommunicatum vitandum, absque verbis, v. g. aperiendo caput; ei assurgendo; dando ei locum in sedili; vel similia signa præbendo in signum urbanitatis?

Affirmant id esse licitum, quàm plures Doctores. *Primò*, quia ius solum verat verbalem salutationem, *Nec ei Aue dixeritis*. *Secundò*, quia pœnæ sunt restringendæ: ergo quamuis quis reuerentiam exhibeat excommunicato, quocumque signo, dummodo non loquatur, non peccabit, nec incurreret excommunicationem minorem. Ita Angel. *verb. excommunicatio 8. num. mibi 4.* (Suario 5.) sic scribens: Assurgere autem, vel ei reuerentiam facere, aut inclinare se salutanti, vel mouere labia, dummodo nihil dicat, non inducunt minorem excommunicationem, secundum Rodo. cum pœnæ sint restringendæ per *regul. odia*, de *reg. iur. in 6.* Ita Angel. Et etiam Antonin. 3. *part. tit. 2 5. cap. 2. in princip.* Sotus in 4. *dist. 22. quest. 1. art. 4.* Graffius *lib. 4. casuum conscient. cap. 12. num. 5.* Quos pro hac parte refert Suarez. Quibus addi possunt apud Auilam, Tabiena *excommunicatio, num. 5.* Maior in 4. *dist. 18. q. 2.* Palat. *ead. dist. disp. 3. col. 32.* & Mexia *difficultate 10. de excommunicatione.* His rursus adiungi possunt, Sà *verb. excommunicatio, num. 41.* ita loquens: Vale, id est, salutare, scilicet, verbo, vel scripto: nam assurgere, vel caput aperire, non videtur prohibitum. Ita Sà. Sayrus etiam *lib. 2. cap. 3. num. 7.* Megalius in 3. *part. lib. 2. cap. 5. q. 3. num. 19.* & Luysius *lib. 2. de Censur. disp. 12.* (non 13. vt leges apud Dianam) *dub. 1.* Quorum doctrinam vt probabilem defendit Diana *part. 5. tract. 9. resol. 116.* vt dicit Aufonius in *sua summa, verb. excommunicationis effectus, num. 25.* atque Palao *dispur. 2. punct. 17. num. 4.*

Sed probabilius respondeo: Nullo modo esse licitum, huiusmodi modum resalutandi excommunicatum vitandum. *Primò*, quia omnia prædicta signa reuerentiæ, sunt salutationis indicia. *Secundò*, quia in iure, absolute, & simpliciter prohibetur omnis excommunicatio: sed sic est, quod prædicta reuerentiæ significatio, etiam si solis nutibus fiat, est quædam communicatio, non minus, quàm alia facta voce: ergo. Ita Syluest. *verb. excommunicatio 5. §. 3.* (non 1. vt inuenies apud Auilam) per hæc verba: Si autem salutanti quis assurgat, vel exhibet reuerentiam, aut inclinatur, aut mouet labia, quasi resalutans, nihil tamen dicens, secundum Gul. non incidit: quia pœnæ sunt restringendæ de *pœnit. dist. 1. §. Pœnæ, & in regul. odia, lib. 6.* Et ita determinat Sum. Ang. Sed Dir. *lib. 3. tenet, quod per hæc incurratur excommunicatio minor.* Et in effectu idem tenet Gul. de *mon. laud. & Zenze. & Steph. & Card. & Imol. Clement. fin. de sentent. excommunicat.* Et ita determinat Sum. Rosell. Et hoc est verius: quia ista sunt quædam salutatio, non verbo, sed opere, & communicatio quædam quæ generaliter prohibetur, etiam tacendo, vt in oratione, vel cibo. 11. *q. 3. excommunicatos.* & cap. *Qui communicauerit, & cap. Sicut Apostoli.* Et quod dicitur de motione labiorum est ridiculum, quia Ecclesia non intendit prohibere salutationem interiorem, sed exteriorem ad punitiorem Rei, & terrorem aliorum. Hucusque Syluester. Cui addi possunt Nauarr. *cap. 27. n. 20.* Vasquez *dub. 8. de excommunicatione, num. 5.* Suarez *disp. 15. sect. 1. n. 3.* Qui tamen addit quod forsitan ex consuetudine, nonnullæ ex præfatis actiones excusari possint. Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 3. & cap. 22. in fine.* Egidius *disp. 14. dub. 4.* Hurtad. *disp. 9. diff. 1. vers. Per particulam Vale.* Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 16. versu Nomine*

autem. Bonacina *disp. 2. quest. 2. punct. 6. §. 1. num. 4. vers. sententia istorum.* Cornejo *disp. 10. de excommunicatione, §. 10. quest. 3.* Vgolinus, & alij penes ipsos. Et tenent etiam Auila 2. *part. cap. 6. disp. 8. dub. 9. concl. 3.* casu, quo præfata signa fiant animo salutandi excommunicatum, & Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 1. vers. Sequitur verbum, & Palao loc. cit.* dicens, id esse consulendum, vt securius, & probabilius.

QVÆSTIO XIX.

An saltem, sit licitum, caput excommunicatis detegere, eis assurgere, &c. si hæc signa non fiant, animo eis honorem præstandi, sed solum ad evitandum scandalum, vel, ob urbanitatis indicia?

Affirmant Henriquez *lib. 13. cap. 7. n. 3. & cap. 22. num. 4. in fine.* Nauarrus *cap. 27. num. 20.* Auila 2. *p. cap. 6. disp. 9. dub. 9. conclus. 2.* Alterius, & Bonacina *loc. cit.* Probâtque Henriquez *num. 4. cit.* Quia factum externum detegendi caput, & assurgendi, non est per se signum, sed res de se indifferens, & absque scandalo, quæ potest interna intentione auferri à ratione salutationis: & verba iuris, quæ verant salutationem, debent in proprietate, & strictè accipi, tanquam odium. Ita Henriquez.

Sed adhuc probabilius respondeo: Necdum esse id licitum, quia Ecclesia, vt bene dixit Syluester, non prohibet salutationem interiorem, sed exteriorem, quæ quidem dari potest, etiam deficiente animo salutandi. *Confirmatur.* Tum (quia vt bene Suarez) idem possent contrarij dicere de salutatione, voce, aut scripto exhibita, quod non faciunt. Tum etiam: quia exhibere signa honoris sine intentione honorandi, est fictio quædam, & moraliter provt nunc fit, continet mendacium: ac denique etiam prohibetur eademmet lege, qua simpliciter vetatur talis honoris exhibitio: sicut exhibere honorem idolo absque intentione honorandi, eadem lege religionis prohibetur: ergo, &c. Sic Suarez *loc. cit. num. 4.* Hurtadus *diff. 1. cit.* Nauarrus, Vasquez, & Layman, quos citat, & vt quid probabilius, sequitur Palao *loc. cit.* qui tamen malè citat Bonacina pro hac parte.

Ex quibus constat quid sit respondendum ad fundamentum Henrici. Negandum enim est, prædicta signa, pro hîc & nunc, non esse signa salutationis; sunt etenim salutationes exteriores, & communicationes, quæ verè ab Ecclesia interduntur.

QVÆSTIO XX.

An ad minus, sit licitum, aperire caput, Prætori, Iudici, aut Magnati, excommunicato vitando?

Respondeo dicendum, quod quamuis non sit licitum, ex vi iuris; cum iura absolute, & sine distinctione personarum interdunt fidelibus communicationem cum excommunicato vitando, sit tamen licitum ex vi consuetudinis introductæ ob vtilitatem fidelium. Sic communiter Doctores. Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 3. in Glossa lit. N. & cap. 22. num. 4.* ita dicens: Prætori denunciato vice Regis innocentis, quem representat, aperire caput, & assurgere licet, (præsertim si quis ei tacitè dicat: *Deus te conuertat, aut sit tecum.*) qui actus exterior à culpa excusatur: quia vtile nobis est iudicem habere beneuolum, cum facile sit incidere in manus eius. Sic ille. Zerola in *praxi Episcopali, 1. p. verb. excommunicationis causa formalis, dud. 11.* id probans, quia alioqui magnum esset periculum scandali, hodie, quod tanti fit bireti amorio apud nobiles. Additque,

Additque, se ita audiuisse fuisse practicum Neapol. quando fuerunt declarati excommunicati quidam regij officiales ab Archiepiscopo illius ciuitatis. Filliucius *tract. 13. cap. 5. quæst. 5. n. 86.* Bonacina *disp. 2. q. 2. punct. 6. num. 4. vers. Addo.* Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 1. vers. Imò quando.*

QVÆSTIO XXI.

Quid intelligatur per particulam, Communio, quæ est quarta vox illius versiculi?

Respondeo dicendum, quod secundum aliquos Doctores, per hanc vocem *Communio*, intelligitur vsus Eucharistiæ, & alia, quæ pertinent ad suffragia. Ita D. Thom. *in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 1.* Syluester, Medina, & alij apud Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 3. in corp. & in Glossa lit. P.* Sed sic sumpta hæc vox, non spectat huc, sed ad spirituales communicationem, de qua egimus *suprà disp. 7.* quasi per totam. Ideoque alij communiter per hanc vocem, intelligunt communicationem externam in habitatione, societate, contractu, & huiusmodi, quæ vitantur haberi cum excommunicato vitando. Sic explicant hanc vocem Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 3.* ita dicens: In versu, *Communio* intelligitur non illa, quæ pertinet ad Sacramenta, & suffragia, vt quidam putant: sed primùm pertinet ad communicationem cooperationis, si cum excommunicato simul exerceat artificium, aut contractum, & negotia, etiam turpia: Secundò si habitent in eadem domo, & cubiculo, vt socij pro eodem negotio; secus si in diuerso cubili, lecto, vel mensa, & pro diuerso negotio. Sic ille. Et antea Nauarr. *cap. 27. num. 20.* Syluester *verb. excommunicatio 5. num. 3.* Angel. *excommunicatio 8. num. 4.* Suarez *disp. 15. sect. 1. num. 5.* Filliucius *tract. 13. cap. 5. quæst. 6.* Bonacina *disp. 2. q. 2. punct. 6. n. 5.* Luyfius *lib. 2. disp. 12. dub. 1.* Sayrus *lib. 2. cap. 13. n. 8.* Cornejo *disp. 10. de excommunic. §. 10. quæst. 4.* & alij communiter. Qui circa dictam particulam sequentes mouent difficultates.

QVÆSTIO XXII.

An licitum sit fideli non excommunicato, cum excommunicato vitando, in eadem domo habitare?

Negare absolutè videtur Nauarr. *cap. 27. num. 20.* his verbis: Per *Communio* intelligitur, participatio quæ habetur in operando, exercendo, aut faciendo aliquid simul cum eo, aut habitando in eadem domo, aut in aliqua eiusdem parte, aut conuersando cum alijs modis. Ita ille. Et ex illo, non citato, idem eisdemque verbis docet Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 1. vers. verbum Communio.*

Sed clarius cum distinctione respondeo: Non quidem esse licitum fideli non excommunicato, habitare cum excommunicato in eadem domo, cum aliqua societate, id est, quando est pro eodem negotio: bene tamen quando est pro diuerso negotio. Sic Angel. *excommun. 8. num. 4.* his verbis: *Communio*, per hoc prohibetur, ne quis facto communicet excommunicato: puta, cooperando in aliquo exercitio, vel habitando in domo cum excommunicato. Dicit tamen Innoc. *in d. cap. Nuper*, quod si ego & excommunicatus sumus in aliqua domo, ego pro meis negotiis, & ipse pro suis, quod non dicor communicare eis, sed quando ego & ipse simul pro eodem negotio cohabitamus. Sic ille. Et etiam Syluester *loc. cit.* Armilla *verb. excommunicatio, n. 42.* Tabiena *excommunicatio 8. n. 6.* Henriquez *loc. cit.* & penes ipsum, Caiet. Sotus, & alij. Sà *verb. excommunicatio, num. 42.* Suarez *sect. 1. cit. num. 8.* trahens

Nauarrum ad nostrum sensum. Auila *2. part. cap. 6. disput. 9. dub. 9.* Bonacina *disp. 2. quæst. 2. punct. 6. num. 5.* Viualdus *de excommun. num. mihi 88.* Filliucius *tract. 13. cap. 5. quæst. 6. num. 87.* & Palao *disput. 2. punct. 17. num. 5.* & alij.

QVÆSTIO XXIII.

An non solum in eadem domo, sed etiam in eodem cubiculo, vel camera, licitum sit non excommunicato habitare cum excommunicato vitando?

Negare, & à fortiori, videntur Nauarr. & Alterius verbis nuper adductis.

Sed adhuc, iuxta à nobis dicta, respondeo etiam esse licitum non excommunicato, habitare cum excommunicato in eodem cubiculo, vel camera, casu tamen quo non cohabitaret cum illo, tanquam socius, & pro eodem negotio, sed pro diuerso. Ratio est, quia quando cohabitatio est pro diuerso negotio, non adest, propriè loquendo, communicatio. Secus si essent ibi simul pro eodem negotio. Sic Syluest. *loc. cit.* ita dicens: Si tamen ego & ille (*nempe, excommunicatus*) sumus in vna domo, vel camera pro diuersis negotiis; non participo secund. Innoc. *in cap. Nuper. eod. tit.* secus pro eodem. Sic ille. Et Angel. Armilla, Tabiena, Suarez, Auila, Bonacina, Viualdus, & Filliuc. *loc. cit.* & omnes. Et, vt bene Suarez, id, & non aliud, vult Nauarrus.

QVÆSTIO XXIV.

An etiam sit licitum non excommunicato, non solum habitare in eadem camera; verum etiam in eodem lecto, cum excommunicato vitando dormire?

Negarunt communiter Doctores: quia existimant in tali condormitione in eodem lecto, verè communicationem interuenire, quam prohibitam esse vtrisque ex dictis constat. Ita expressè Angel. *n. 4. cit.* docet ex Innoc. dicens: Similiter dicit (*Innocentius, videlicet*) quod si ego & ipse (*nempe, excommunicatus*) haberemus vnam solam cameram communem: quod liceret mihi in ea cum eodem excommunicato iacere, comedere, & huiusmodi: dummodo non communem ei in eadem mensa, nec in eodem lecto, aut locutione, vel oratione. Ita Angelus. Et etiam Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 3.* Auila *2. part. c. 6. disp. 9. dub. 9. vers. Circa habitationem, & dub. 10. in princip.* Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 1. vers. Postrema tandem.*

Alij affirmant, dicentes esse licitum cum excommunicato in eodem lecto condormire; dummodo id fiat sine intentione communicandi. Sic docet Sà *verb. excommunicatio, num. 34.* his verbis: *Mensa*, scilicet, communis, itémque lectus. Qui tamen simul ederet, aut dormiret, sine intentione communicandi, non peccaret. Ita Sà, & Petrus Sotus apud ipsum. Quibus satis fauent authores pro prima sententia *quæst. 15. citati.* Sed certè, vt *ibidem* diximus, parum refert non habere intentionem communicandi, si in actione externa, quam Ecclesia vitare intendit, communicatio intercedat. Vnde

Clarius cum distinctione respondeo. Non esse licitum fideli non excommunicato, cum excommunicato in eodem lecto condormire; nisi casu interueniente necessitatis, vtilitatis, & contingentie. Ratio primi est, quia in eodem lecto condormire, extra prædictos casus, non fit absque mutua societate, & communicatione, vt bene notauit Nicolaus de Ploue *de excomm. §. de participatione cum excommunicatis, fol. mihi 68.* his

QVÆSTIO XXVIII.

An saltem, sit licitum, comedere cum excommunicato in vna, & eadem mensa formaliter, si id fiat, absque mutua societate?

Affirmat, contra Auilam, asserentem non esse licitum manducare cum excommunicato in aliqua mensa paruula, eo quod tunc censeatur communicatio in mensa, Diana *part. 5. traët. 9. resol. 121*. his verbis: Hæc Auila. Sed quoad hoc vltimum tu cogita. Quia, quando casu, & absque societate conceditur, quamuis fiat in eadem mensa, licet paruula, tunc verè vnus non communicat cum altero per modum societatis: ergo. Et ideo, ex Suarez, Hurtado *disp. 9. de excomm. diff. 1. n. 6.* docet, loquens de cohabitatione significata per particulam, *Communio*, quod non prohibita sit, quando casu, & saltem materialiter accedit, etiam in eodem lecto. Si igitur quis non dicitur communicare cum excommunicato, si casu communicat, & dormiat cum illo in eodem lecto, dicendum est, etiam non communicare cum illo, si comedat in eadem mensa, licet paruula, quando, v.g. si aliquis in eodem hospitio pernoctaret, & vna mensa, licet paruula, assignaretur simul cum excommunicato, vt de eodem lecto diximus cum Hurtado *suprà*, & dicit Mercerus *de Sacram. in 3. p. q. 21. dub. 10.* Præpositus *in 3. p. q. 2. de excomm. dub. 1. n. 96.* & Faber *de Censur. in 4. sentent. dist. 25. q. 1. disp. 4. cap. 6. n. 207.* Hucusque Diana Suarez etiam *disp. 15. sect. 1. n. 6.* Bonacina *disp. 2. q. 2. punct. 6. n. 6.* & Viuald. *de excomm. n. 89.* His accedit Petrus Sotus *loc. q. 23. cit.* dicens, licitum esse comedere in eadem mensa, si non inuitat, nec inuitatur ab excommunicato.

Sed probabilius respondeo: Nullo modo esse licitum comedere cum excommunicato vitando, in vna & eadem mensa formaliter, sen in vna & eadem mensa paruula etiam casu, quo nec inuitet quis, nec inuitetur ab excommunicato: Secus verò in vna mensa materialiter vna, & formaliter multiplex. *Primò*, quia in iure absolute prohibetur fidei cum excommunicato vesci, aut ad mensam eius accedere, *c. excommunicatos, cap. Cum excommunicato, & cap. Ad mensam 11. q. 3.* vt vidimus *suprà. q. 2. & 3.* ergo ad minus hæc prohibitio intelligenda est de comestione, & potatione in eadem mensa formaliter, vt est mensa paruula.

Secundò, quia, qui cum excommunicato vescitur in eadem mensa paruula, verè dicitur communicare cum illo in mensa, & in foro exteriori, habere cum illo societatem externam, quam iura solum prohibent: ergo, ablata etiam alia quacumque societate animorum, aut inuitatione, illa sufficet, vt incurratur, & peccatum, & censura. Sic Archidiac. & Ploue *sup. q. 20. cit.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. n. 3.* his verbis: Mensa prohibetur, nempe, ne cum excommunicato comedat in eadem mensa formaliter. *Et infra adiungit.* At in diuersorio, vbi est longa tabula pro mensa, licebit comedere separatim in diuersa parte tabulæ: quia moraliter reputatur alia mensa. Sic Henriquez. Auila etiam *2. p. cap. 6. disp. 9. dub. 11.* sic scribens: Et nota, quod non tam est consideranda vnitas materialis mensæ, quam vnitas moralis mensæ, seu prandij ad arbitrium viri prudentis. Hinc sequitur *primò*, quod si in aliquo hospitio sit aliqua mensa mediocris longitudinis, & in vna parte mensæ comedat excommunicatus non toleratus, & in altera parte comedat alter non excommunicatus in eodem tempore, nullam facientes societatem, sed vnusquisque per se, non censentur communicare in mensa quamuis iidem cibi apponantur illis, quia illa sunt veluti diuersa prandia. Sic aliqui viri docti. Dixi, *mediocris longitudinis*: nam quando mensa est paruula, censebitur communicatio in mensa. Hucusque Auila. Quibus addi possunt, Alterius *cap. 1. cit. in fine.* Nauarr. D. Anton. &

Syluester apud ipsum Villalob. *traët. 17. diff. 13. num. 1. in fine.*

Ad casum hospitis pernoctantis in hospitio iam dico *quest. sequenti.*

QVÆSTIO XXIX.

An liceat iter agenti, sedere in hospitio, in eadem, etiam paruula, mensa, cum excommunicato vitando?

Affirmant, vt vidimus, Suarez, Hurtad. Mercerus, Præpositus, Faber, Diana, Bonacina, & Viualdus, qui quærens, an si quis in alio hospitio iter agens, & stans ad mensam, accedat excommunicatus, & sedeat in eadem mensa, vel in diuersa, ad manducandum? Respondet, Illud non esse communicare in mensa; nam si in diuersis mensis sedeant, patet non communicare: Si verò sedeant in eadem mensa, illud esset, diuersa prandia formaliter sumere, licet idem prandium materialiter. Ita Viualdus.

Negant contra alij dicentes minimè id, etiam in proposito casu licere, iter agenti, sed teneri non excommunicatum surgere à mensa, & fugere ad aliam ipsius hospitiij partem. Ita D. Antonin. *3. part. tit. 25. cap. 2.* sic loquens: *Quartò* prohibetur cum excommunicato participare in mensa. Sed si hospitatus sum in aliqua domo ad mensam, & superueniat, & ingerat se excommunicatus, secundum Guil. si est publicè excommunicatus, teneor fugere, non obstante cuiuscumque scandalo. Si vero est excommunicatus occultus, & non possum, sine eius nota, surgere, non teneor surgere. Item superueniente publicè excommunicato, non teneor exire de domo. Imo etiam si scirem aliquem publicè excommunicatum receptum esse in aliqua domo, possum ibi hospitari, si tantæ capacitatis sit locus, quod possum eius communionem vitare. Nam licet mihi cum excommunicato in eadem camera comedere, sed non in eadem mensa; similiter, nec in eodem lecto iacere. Hucusque D. Anton. Quem sequuntur Syluest. *excomm. 5. n. 3.* & Nauarr. *cap. 27. num. 20.* Henriquez, & Auila *locis nuper citatis.*

Sed ego consequenter ad resolutionem in simili casu datam, *suprà quest. 24.* Respondeo dicendum: licere quidem iter agenti sedere in hospitio in eadem mensa, etiam paruula cum excommunicato vitando, vt aiunt Authores primæ sententiæ, non ob rationem ab illis assignatam, nempe, quia ibi non reperitur communicatio in eadem mensa formaliter, neque comedatur cum societate; cum contra hoc sit, quod reperitur communicatio in eadem mensa, vna formaliter, modò à nobis explicato: sed quia necessitas itineris, hospitatio in aliena domo, compellit itinerantem, vt tam in lecto, quam in mensa hospitanti obtemperet: ob quam causam ab incursione censuræ in tali casu excusatur. Necessitas namque excusat quem ab incurrenda censura, vt *infra* dicemus. Sic innuit Filliucius *cap. 5. cit. q. 7. n. 88.*

QVÆSTIO XXX.

An liceat alicui, comedere cum excommunicato, in conuiuio alicuius tertij, à quo vterque est inuitatus?

Negant quidam absolute, & sine distinctione vlla. Quia existimant, non solum vitandum esse huiusmodi conuiuium cum excommunicato in eadem mensa, sed etiam in diuersis, si sit in eadem domo, quamuis essent in diuersis cubiculis. Ita docet Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 10. quest. vlt.* his verbis: Vnde non liceat comedere & bibere simul cum excommunicato

tionem, quæ habetur cum excommunicato, in diuinis, in crimine, vel in contemptum; non de illa quæ cum illo in humanis habetur.

Ad secundum concedendum est, & quod per communicationem cum excommunicato vitando, seu non tolerato, incurrat quis excommunicationem minorem, per quam priuatur passiuæ receptione Sacramentorum; & rursum, quod per peccatum veniale præcisè, & nudè sumptum, nemo excludatur à perceptione Sacramentorum: negandum tamen est, quod necessariò debeat priuari quis à dicta perceptione solum per peccatum mortale: cum & priuari queat per censuram, & sententiam excommunicationis minoris contractæ ob solum peccatum veniale: nam hoc verè est in potestate Ecclesiæ, infligentis in inobedientes sui pœnam priuationis passiuæ receptionis Sacramentorum, ob censuram incursum solum ob veniale. Vnde licet priuatio participationis passiuæ Sacramentorum sit graue damnum, quia tamen potest quis ab hac pœna facillimè liberari, idèò regulariter excommunicatio minor incurritur ob peccatum veniale.

QVÆSTIO II.

An saltem, peccet mortaliter quis, casu quo frequenter cum excommunicato vitando, in dictis actionibus humanis communicet?

Affirmant absolutè, & sine distinctione Suarez *disp. 15. sect. 2. num. 11.* Ægidius *disp. 14. num. 149.* & Filliucius *traët. 13. cap. 3. quæst. 3. num. 43. & cap. 5. quæst. 9. num. 92.* Quos refert, ac sequitur Bonacina *disp. 2. quæst. 2. §. 1. num. 6.* & etiam Villalob. *traët. 17. diff. 13. num. 4.* Quorum fundamentum est, quia quamuis singuli actus communicationis sint materia leuis: nihilominus multitudo actuum, si sumantur per modum vnius, potest constituere materiam grauem sufficientem ad mortale.

His authoribus addi possunt alij antiqui, qui existimarunt, frequentiam actuum esse quendam contemptum; adeò quidem, vt si quis frequenter legem transgrediat, id facere dicatur ex contemptu: ergo iuxta horum sententiam si ista communicatio cum excommunicato fieret adeò frequenter ac si non esset excommunicatus, esset peccatum mortale. Ita Ioan. And. *in cap. Sacris, cit.* Hostiens. *in summa, tit. de sentent. excommunicat. §. Neesse* & Durand *in 4. dist. 18. quæst. 5.* Quibus adherere videtur Nauarrus *cap. 27. num. 29.*

Sed probabilius respondeo: Adhuc non peccare mortaliter; sed venialiter tantum. Quia probabilius est, quod neque frequens legis transgressio sit contemptus, vt expressè docet D. Thom. 2. 2. *quæst. 136. art. 9.* sic dicens: *Quando autem propter aliquam causam, puta concupiscentiam, vel iram, quis inducitur ad aliquid faciendum contra statuta legis, non peccet ex contemptu, etiamsi frequenter ex eadem causa, vel alia simili, peccatum iteret.* Sic Doctor Sanctus, & cum eo omnes Discipuli: Neque multitudo actuum venialium constituit materiam grauem in hac materia, in qua dicti actus non coalescunt inter se ad constituendam vnam materiam. Ideòque hanc nostram sententiam tenet apud Bonacinam, Auila 2. *part. cap. 6. disput. 8. dub. 3. conclus. 2. vers. Nota secundò.* Sayrus *lib. 2. cap. 11. num. 4.* & Reginaldus *lib. 32. num. 92.* quibus addi possunt

Henriquez *lib. 13. cap. 8. n. 1. in Glossa lit. B. vbi ait,*
rarè hîc dari contemptum cum peccato
mortali. Alterius *lib. 1. disp. 12. c. 6.*

Diana *p. 5. traët. 9. resol. 2.*

& alij.

QVÆSTIO III.

An ad minus, peccet mortaliter, qui in huiusmodi humanis actionibus communicat cum excommunicato vitando, ex contemptu formali excommunicationis, & Clauium Ecclesiæ?

Respondeo tanquam certum: Tunc peccare mortaliter. Sic communiter Doctores. Ex quibus præcipuè ex D. Thom. 2. 2. *q. 136. art. 9. ad 3. & q. 105. art. 1. ad 1. & 2. & ibi Caiet. & in summ. verb. contemptus.* Adrian. Castro, & aliis, quos refert, & citat Alterius *loc. cit.* Notandum est, quod duo requirantur, vt verè, & propriè quis dicatur delinquere ex contemptu. Primum est legis transgressio, quæ est actus ipse peccati. Secundum est, contemptus legislatoris, id est, causa peccandi; idcirco enim vult transgredi legem, quia Superior prohibuit. Et huiusmodi contemptus est causa peccati mortalis, etiam in illis præceptis, quorum transgressio, solum esset peccatum veniale: vt contingit in præsentiarum. Ideòque hanc responsonem docent citati Doctores. Et etiam Cornejo *disp. 10. de excomm. post §. 10. dub. 1.*

QVÆSTIO IV.

An qui communicat cum excommunicato vitando, contra præceptum Superioris interdicens, sub pœna excommunicationis, huiusmodi communicationem, peccet mortaliter?

Respondeo tanquam certum: Peccare mortaliter, & excommunicationem incurtere. Quia tunc, talis transgreditur præceptum superioris id sub mortali præcipientis. Vnde ibi duplex reperitur peccatum, nempe contra obedientiam iuris, & iudicis: & primum, vt sic, est veniale; secundum verò mortale. Quia vt supra est habitum, mitius agitur cum lege quam cum homine. Sic Nauarr. *cap. 27. n. 31. vers. Quarta, & n. 36. vers. Ad quartum.* Henriquez *lib. 13. cap. 8. n. 1. vers. Secundo quando.* Suarez *disp. 15. sect. 2. n. 12. & 17.* Alterius *lib. 1. disp. 12. cap. 7. in princip.* Filliuc. *traët. 13. c. 3. quæst. 3. dicto 2. n. 43.* Villalob. *traët. 27. diff. 13. n. 5.* ita dicens: Si el Iuez pusièsse precepto de descomunion mayor à alguno, que no tratasse con el descomulgado, feria pecado mortal hazer lo contrario: porque es toda la materia de aquel precepto, y obliga à pecado mortal. Mas no puede el Iuez poner esta descomunion, sino es por sentencia especial, y contra personas ciertas, auiendo precedido monicion, que de otra manera feria nula conforme à derecho. *cap. statuiimus, de sent. excomm. in 6.* Sic ille.

QVÆSTIO V.

An etiam peccet mortaliter, qui communicat cum excommunicato vitando, in crimine criminoso?

Respondeo tanquam certum: Et peccare mortaliter, & incurtere excommunicationem maiorem. Quia incidit in eandem materiam excommunicationis: & in eandem maiorem excommunicationem, ex *c. Nuper, & ex c. Concubina, de sent. excomm.* quam incurtere non posset, si talis communicatio peccatum mortale non esset. Vnde si quis, v. g. est excommunicatus vitandus, quousque soluat debitum, quicumque illi consilium, fauorem, aut auxilium præstat, ne tale soluat debitum, mortaliter peccat, & incurrit in eandem maiorem excommunicationem, quia est participans in eodem casu, & peccato pro quo lata fuit excommunicatio. Sic omnes Doctores. Legantur D. Thom. *in 4. dist. 18. q. 2. art. 4. quæstiunc. 3. ad 4. & in addit. q. 23. art. 2.* Nauarrus, Henriquez, Suarez, & Filliucius *loc. cit.* Alterius

Alterius *loc. cit. cap. 9. Palao disp. 2. punct. 18. num. 5. Bonacina disp. 2. quest. 2. punct. 6. §. 1. num. 8. Sotus dist. 22. quest. 1. art. 4. Couarr. in cap. Alma mater, 1. part. §. 3. n. 6. Cornejo disp. 10. de excommunic. §. 10. dub. 1. Auila 2. part. cap. 6. disp. 10. dub. 1. & 3. Villalob. loc. cit. num. 6. Hurtad. disp. 9. diff. 2. & 3. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 15. & alij omnes. Qui tamen aliquas exigunt conditiones, vt quis hanc excommunicationis pœnam incurrat, de quibus iam dicam.*

QVÆSTIO VI.

An requirantur aliqua conditiones, vt quis, participans in crimine cum excommunicato, peccet mortaliter, & incurrat excommunicationem maiorem?

Respondeo requiri conditiones quinque. *Prima* est, quod communicet cum excommunicato in crimine, postquam criminofus excommunicationem contraxit propter tale crimen. Et ex hac conditione sequitur, prædictam excommunicationem non incurri ab eo, qui communicat in primo actu, propter quem criminofus principalis incurrit excommunicationem; quia non communicat cum excommunicato pro tunc. Vnde si aliquis persuadeat, aut cooperetur Religioso, vt temerè dimittat habitum, non incurret hanc specialem, de qua nunc loquimur, excommunicationem; incurret tamen illam, si postquam Religiosus manet excommunicatus propter dimissionem habitus, persuadeat illi, vt non reassumat habitum.

Secunda conditio, quæ requiritur, est: quod communicatio, seu participatio sit in eodem crimine, propter quod alter iam fuit excommunicatus. Ex qua conditione sequitur: quod si quis sciens Petrum esse excommunicatum, quia non soluit quod debet, & consulat illi, ne soluat, cum commodè possit, tunc verè communicat cum illo in crimine criminofus, & incurrit eandem excommunicationem maiorem: Secus verò si adiuuaret excommunicatum ad hoc, vt non caperetur à Iudice, eo animo, vt non suspendatur, vel vapulet ab illo propter tale furtum (non verò eo animo, vt non restituat) quia tunc non communicat in eodem crimine, propter quod principalis fuit excommunicatus, & ideo non incurrit huiusmodi maiorem excommunicationem.

Tertia est, quod communicet cum criminofus, sciens illum iam incurrisse excommunicationem propter tale crimen: aliàs excusabitur à transgressione prohibitionis communicationis in crimine iam punito ipsa excommunicatione, & consequenter ab excommunicatione, quæ contra ipsum communicantem fertur. Nam in *cap. Nuper, de sentent. excommun.* dicitur; quod *participet scienter.*

Quarta est, quod is cum quo communicat in crimine, sit nominatim excommunicatus, & denunciatus. Constat ex dicto *cap. Nuper.* Equae conditione colligitur (contra Victoriam *de excommun. n. 10.* & alios) quod participans cum notorio percussore Clerici, non incurrat prædictam excommunicationem, nisi aliàs talis percussor denunciatus fuerit excommunicatus: eo quod in dicto *cap. Nuper,* solum fit mentio de participante cum nominatim excommunicato: ibi: *Vtrum qui nominatim excommunicatis scienter communicant, &c.* Et infra: *In secunda verò questione, credimus distinguendum: An is, qui nominatim excommunicato communicat, scienter in crimine communicet criminofus, ei consilium impèdendo, auxilium, & fauorè, &c.* Sic loquitur Innoc. III.

Quinta est, quod communicatio, aut cooperatio in crimine, non sit aded leuis, vt pro nihilo habeatur: nam ad incurrendam maiorem excommunicationem requiritur materia grauis, & sufficiens ad peccatum

R. P. Leand. de Censuris.

mortale. Sic docent communiter Doctores tam Theologi, quàm Canonistæ. Qui addunt, eadem excommunicatione ligari ipsum Episcopum, aut alium Prælatum excommunicantem, excepto Papa, eo quod huiusmodi teneantur seruare ius commune, quale est *cap. Nuper, citatum,* & ideo transgrediendo illud, afficiuntur excommunicatione iure communi lata, de quo nos statim. Legantur Nauarrus *cap. 27. n. 33 & 11. Couarr. in cap. Alma mater, p. 1. §. 3. n. 5. Henriquez lib. 13. c. 9. per totum. Suarez disp. 15. sect. 2. num. 7. & sect. 7. n. 4. Alterius lib. 1. disp. 12. cap. 9. per totum. Vasquez dub. 7. de excomm. Auila 2. p. cap. 6. disp. 10. Sayrus lib. 2. cap. 11. n. 6. Vgolin. tab. 1. cap. 13. §. 8. Filliuc. tract. 12. cap. 9. quest. 8. n. 222. & tract. 13. cap. 3. quest. 5. num. 46. Reginald. lib. 32. n. 96. Sanchez lib. 2. summ. cap. 10. Bonac. disp. 2. quest. 2. punct. 6. §. 1. n. 9. Hurtad. disp. 9. de excommun. diff. 3. Egidius disp. 14. dub. 13. Villalob. tract. 17. diff. 13. n. 6. Machado lib. 1. p. 3. tract. 13. docum. 15. Palao disp. 2. punct. 18. n. 5. & alij.*

QVÆSTIO VII.

An huiusmodi excommunicatio lata in participantes in crimine criminofus, sit iuris?

Negat Glossa in *cap. statumimus, de sent. excomm. in 6. verb. Constitutionibus.* ex Ber. ita dicens: Notat autem hic Ber. quod si Episcopus communicat in crimine cum excommunicato à se, quod non incurrit maiorem excommunicationem: quia sic communicans peccat in eo qui damnauit, & ab eo est absoluendus *suprà eod. Nuper.* Sed iste sua sententia se ligare non potuit, *ff. de arb. l. pen. ff. de Ind. l. Iulianus.* Tamen dicit quod minori excommunicatione ligatus est, quæ à iure contrahitur, &c. Et infra, ergo non est sententia Canonis, quia tunc absoluetur à proprio Ordinario. Hæc Glossa.

Sed probabilius longè multo respondeo dictam excommunicationem esse iuris, non hominis: & ideo si Prælatus inferior Papa excommunicans, communicet cum excommunicato à se, verè incurrit excommunicationem maiorem; quia ligatur autoritate iuris. Hæc responsio constat apertè ex his verbis *cap. Nuper, citati,* videlicet: *Quamuis enim & tunc, non iudicis, sed iuris sententia excommunicato communicans sit ligatus, &c.* ergo ex iure constat, dictam excommunicationem esse iuris, non hominis, & consequenter omnem Prælatum inferiorem Pontifice communicantem cum excommunicato à se, dictam excommunicationem incurtere. Sic D. Thom. 3. part. tit. 24. (non 25. vt leges apud Auilam) *cap. 35.* & penes illum, Anchar. Innocent. & Ioan. Andreas. Sic etiam Syluester *excom. 8. num. 11. Abbas in d. cap. Nuper.* vbi fatetur hanc esse opinionem communem. Cardin. *ibidem,* & Couarr. in *cap. Alma mater, 1. part. §. 3. n. 5. Auila 2. p. cap. 6. disp. 10. dub. 3. concl. 3. Suarez disp. 15. sect. 7. n. 4. Vasquez dub. 7. de excommun. n. 5. & dub. 10. n. 6. Filliuc. & Hurtad. loc. cit. Bonac. loc. cit. n. 8.*

QVÆSTIO VIII.

An huiusmodi excommunicatio incurratur toties, quoties quis participat cum excommunicato in crimine criminofus?

Respondeo affirmatiuè, modò participationes sint moraliter diuersæ. Sic Nauart. *cap. 27. num. 112.* ita dicens: Tertia declaratio in solutione propriij dubij, quod sicut qui percutit pluries Clericum, ita vt appellentur diuersæ percussiones, iuxta dicta *suprà eod. cap. 6. num. 16. & seqq.* singulis vicibus incurrit excommunicationem: sic qui participat in crimine multoties cum excommunicato, ita vt dicantur iteratæ

Q 2 participa

participationes, singulis vicibus incurrit excommunicationem. Sic Doctus Nauarrus. Et post illum, Henriquez sic: Si verò sæpe participet, in crimine cum denunciato, augentur excommunicationes ex multiplici causa: sed quia reputantur quasi vna, moraliter grauior, solent vna absolutione auferri. Sic ille *lib. 13. cap. 9. in fine.* Bonacina etiam *disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 1. n. 8.*

QVÆSTIO IX.

Quisnam potest absolvere ab excommunicatione incurſa, ob communicationem cum excommunicato in crimine criminoso?

Respondeo tanquam certum: Quod potest ille solus, qui potest absolvere principalem cum quo communicauit, vt patet ex *cap. Nuper, citato*, & ideo si excommunicatio Principalis fuerit referuata, etiam erit referuata excommunicato participantis: si verò illa nulli fuerit referuata, nec ista erit. Sic ex dicto capite *Nuper*, docent omnes Doctores. Legantur Nauarrus *cap. 27. num. 112.* Henriquez *lib. 13. cap. 9. num. 1.* vbi sic ait: Hanc participantis excommunicationem extendit ius ad eum, qui consilio, auxilio, vel fauore participat: & absolutio ab excommunicatione sic participantis referuatur ei, cui alterius complicitis excommunicatio erat referuata. Sic Henriquez. Et penes ipsum Armilla §. 50. Syluester *excomm. 8. num. 11.* & Couarr. *num. 5. citato.* Qui & addunt, non teneri nos vitare sic participantem eo quod non sit nominatim denunciatus, sed à iure. Sic etiam Auila, Bonacina, & alij *supra citati.*

QVÆSTIO X.

An item peccent mortaliter, & incurrat excommunicationem maiorem, Clericus, qui scienter, & spontè admittit ad officia diuina excommunicatum nominatim à Papa?

Respondeo affirmatiuè, quia sic decreuit Clemens III. *in cap. significauit, de sentent. excomm.* his verbis: *Verum Clericos, qui scienter, & spontè participauerunt excommunicatis à nobis, & ipsos in officijs receperunt: eadem excommunicationis sententia cum ipsis non dubitamus inuolui: quos etiam pro beneficio absolutionis habendo, ad nos volumus cum litterarum tuarum insinuatione remitti.* Sic textus totus. Et sic omnes Doctores explicantes dictum textum: & colligentes ex illo, has quinque necessarias condiciones, vt quis incurrat huiusmodi maiorem excommunicationem Pontifici referuatam. *Prima* est, quod communicans sit Clericus. Vnde laicus participans cum dicto excommunicato in diuinis, licet peccaret mortaliter, non incurreret maiorem excommunicationem, quia dictus textus de solis Clericis loquitur. Syluester *excomm. 5. §. 22.* Alterius *lib. 1. disp. 12. cap. 8.* & alij.

Secunda est. Quod communicet scienter, hoc est, sciens illum, cum quo communicat, esse excommunicatum à Papa. Ex qua conditione colligitur, quod excusetur ab excommunicatione Clericus, qui ignorat, etiam ignorantia crassa, illum cui communicat, esse denunciatum à Papa. Caiet. *in sum. verb. excommunicatione, cap. 58.* Syluester *loc. cit.* Nauarr. *cap. 27. n. 93.* Alterius *loc. cit.* & alij.

Tertia est. Quod communicet spontè, hoc est, non motus metu aliquo, aut vi adhuc leui. Ex qua conditione infertur, quod in foro conscientie excusetur à dicta excommunicatione Clericus, qui excommunicato à Papa communicet ductus metu, etiam leuiori, alicuius grauis damni, dummodo metus sit causa illi communicandi, quia non censetur id spontè facere,

vt textus requirit. Nauarrus, Syluester, Alterius *citati.* Et Hurtad. *disp. 9. de excommunic. diff. 3.* Palao *punct. 18. num. 4.*

Quarta est. Quod excommunicatus, cui Clericus, scienter & spontè communicat, sit excommunicatus à Papa, & tanquam ab homine. Ex qua conditione sequitur, quod non sufficiat, quod excommunicatio sit contenta in iure; aut in bulla Cœnæ: sed est necessarium, quod sit excommunicatus denunciatus à Papa tanquam ab homine. Syluest. Caiet. Alterius, Hurtad. *loc. cit.*

Quinta tandem est, quod Clericus, qui scienter, & spontè communicat excommunicato denunciato à Pontifice, id faciat, in diuinis officijs, hoc est, admitendo illum ad officia Ecclesiastica. Ex qua conditione deducitur *Primò*, quod excusetur à dicta excommunicatione Clericus, qui non admittit talem excommunicatum ad officia diuina, quamuis cum illo assistat diuinis officijs, sicut vnus de populo (quidquid repugnet Couarruias.) *Secundò* deducitur, quod si dictus Clericus, talem denunciatum à Papa in humanis participet, nec peccet mortaliter; nec maiorem excommunicationem incurrat, quidquid nonnulli citati ab Henrico Henriquez contrarium sentiant. Sic communiter Doctores. Legantur Caiet. Syluest. Nauarr. Alterius, & Hurtad. *loc. cit.* Couarr. *in cap. Alma, part. 1. §. 3 à n. 3.* Sotus *dist. 22. quest. 1. art. 4.* Henriquez *lib. 13. cap. 8. n. 2.* Qui plurimos pro hac quæst. citat in marg. *lit. H. & seqq. & num. 3. in corpore, & lit. Q. & seqq.* Valquez *dub. 10. de excomm. n. 2. vers. oppositam sententiam.* Palao *n. 4. cit.*

QVÆSTIO XI.

An deinde peccet mortaliter, qui communicat in officijs diuinis solemniter celebratis, cum excommunicato vitando?

Respondeo tanquam certum: Affirmatiuè, quia præceptum de euitandis excommunicatis directè respicit spiritualia: ergo qui excommunicatum ad diuina admittit, & cum eo communicat, directè facit contra præceptum: ergo peccat mortaliter, saltem ex suo genere. Igitur quicumque communicat cum dicto excommunicato vitando, in Sacramentis ministrandis, & recipiendis, in Missa, in officijs diuinis solemniter, & publicè celebratis, & in Ecclesiastica sepultura peccat mortaliter ex suo genere, vt constat ex à nobis dictis *suprà.*

Sic omnes DD. S. Thom. *in 4. dist. 18. q. 2.* S. Anton. *3. part. tit. 25. cap. 1.* Adrian. *in 4. in materia de Claub. quest. 3.* Abbas & alij Canonistæ *in cap. Sacris, de his que vi, metusve causa fiunt, & in cap. Sacris, de sentent. excommunic.*

QVÆSTIO XII.

An ex paruitate materiae, possit quis excusari à mortali, communicans excommunicato vitando in officijs diuinis solemniter celebratis?

Respondeo: Possè, quia in huiusmodi præceptorum transgressione, paruitas materiae à mortali excusat: vt communiter docent omnes. Et in terminis nostræ quæstionis, ita tenet Auila *2. part. cap. 6. disp. 8. dub. 3.* his verbis: *Primò* ergo dico quod si communicent cum illo in rebus secundi generis est peccatum mortale ex genere suo. Dico, *ex genere suo*: nam ex paruitate materiae erit veniale, vt si audiret simul cum excommunicato non tolerato paruam partem Missæ, v. g. vsque ad Euangelium: vel illud quod dicitur post consumptio

consumptionem Corporis, & Sanguinis Christi. Sic ille. Sed certè exemplum quod ponit de Missa, potius pertinet ad res primi generis, quam secundi, ut constat ex ab ipso ibi notatis, *vers. In primis supponendum est.* Sic etiam ex illo, *Ægidius disp. 14. de Censur. dub. 14. n. 146.* & Diana ex utroque *p. 5. tr. 5. resol. 21.* Quibus addi possunt *Hurtadus disp. 9. de excomm. diff. 2. ibi:* Addimus primò, *ex suo genere;* quia pro leuitate communicationis, potest esse tantum peccatum veniale; ut si communicatio sit in parua parte Missæ, aut officij diuini. Sic *Hurtadus. Bonacina quoque disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 1. n. 5.* his verbis. Communicando verò in diuinis, ut in sepultura, in Sacramentis, & officiis publicè celebratis, grauius peccant, ut accidit, quando quis Missam audit cum excommunicato vitando, aut cum eo assistit diuinis Officiis, nisi paruitas materiæ excuset, qualis videtur esse, quando quis audit principium Missæ cum Excommunicato vsque ad Epistolam: aut quando aliquis assistit in Ecclesia cum Excommunicato eo tempore quo canitur vnus breuis Psalmus. Sic hic *Author. Filliucius etiam tract. 13. cap. 3. ques. 4. dicto 2. n. 45.* *Suares disp. 5. sect. 2. n. 8.* & alij.

QVÆSTIO XIII.

An etiam excusetur à mortali, qui participat cum vitando Excommunicato, in officijs diuinis, priuata communicatione?

Negatiuam sententiam esse satis probabilem clarè innuit *Palao disp. 2. punct. 18. num. 2.* dum affirmat, probabile esse non esse culpam mortalem, communicare in officio diuino priuatim dicto.

Sed certè ego respondeo quod non solum est probabile, sed contrario probabilius, excusari quidem in eo casu, à culpa mortali, licet à veniali non. Sic *Couarr. in cap. Alma mater. 1. p. §. 3. n. 8.* (quamuis non sine timore quodam) *Vasquez dub. 7. de excomm. n. 9. & dub. 10. n. 2.* Et ex illis *Hurtadus diff. 2. citata,* his verbis, quæ suismet nuper relatis addit: Secundò addimus, *in officijs diuinis solemniter celebratis:* quia communicatio in officio diuino priuatim dicto, ut quando excommunicatus, & alter recitant horas canonicas, tantum est venialis, ut docent *Couarr. Vasquez,* & communiter Doctores, quia in ordine ad finem quem Ecclesia intendit priuatione communicationis non est grauis in ratione communicationis, quamuis sit in ratione actionis. Sic *Hurtadus.* His authoribus addi possunt *Nauarr. cap. 27. n. 36. ad 5.* quem citat, & sequitur *Filliucius quas. 4. cit. n. 44.* *Auila loc. cit. concl. 1.* & ex illo, *Ægidius,* & *Diana loc. cit.* *Bonacina loc. cit. vers. Aduertendum est.* Alterius *lib. 1. disp. 12. cap. 2. vers. Couarruuias.* *Palao loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO XIV.

An saltem sit licitum, communicare cum Excommunicato non vitando, seu tolerato, ac si non esset excommunicatus?

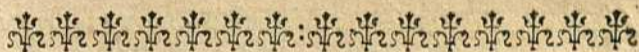
Negat *Auila 2. part. cap. 6. disp. 8. dub. 1. concl. 3.* ita dicens: Quando ipse excommunicatus toleratus non se ingerit, nec est paratus ad communicandum cum alijs, non est licitum fidelibus illum prouocare, vel inuitare ad communicandum in diuinis, neque in humanis, sed ipse peccabit in hoc, & excommunicatus ipse peccabit communicando, quamuis sit inductus, vel inuitatus. Hanc tenet expressè *Caietan. verb. Absolutionis impedim.* *Syluester verb. excommunicatio 5. dub. 19. dicto 4.* *Cano,* & *Mexic. diff. 10. de excomm. ante quintum casum.* & multi viri docti. Hæc *Auila.* Qui tamen *conclus. 4.* addit, quod licet fideles peccent inuitando Excommunicatum toleratum non *R. P. Leand. de Censuris.*

paratum ad communicandum, siue peccent venialiter, siue mortaliter, iuxta dicenda *dub. 3.* non tamen incurrant minorem excommunicationem, quia ex vi decreti Constantiensis, solum tenemur vitare excommunicatos non toleratos. Vnde si tenemur abstinere à communicatione in casibus tertiæ conclusionis, est ex vi legis naturalis, & diuinæ prohibentis, ne inducamus aliquem ad peccandum. Ita ille.

Affirmat contra *Diana part. 5. tract. 9. resol. 117.* sic contra *Auilam* dicendo: Sed ego contrariam sententiam tenendam esse puto cum *Hurtado disp. 2. de excomm. diff. 4. n. 13.* vbi docet, fideles posse licitè absque vlla prohibitione, adhuc diuina & naturali, communicare cum excommunicato tolerato, ac si non esset excommunicatus, non solum in humanis, etiam eum prouocando, in quo Doctores conuenire videntur, sed etiam in Sacramentis, & in quibuscumque alijs diuinis. Quia Ecclesia in *Extravag. Ad euitanda scandala,* id concessit, & indulsit fidelibus dum dixit: *Nemo prætectu Censuræ abstinere teneatur,* &c. Quia si supposita excommunicatione fideles indirectè, ne coeherentur cum excommunicato, aut ne illum inducant ad communicationem actiuam, vel passiuam, teneantur abstinere, non diceretur in *Extravag.* ita simpliciter, & absque vlla restrictione, *neminem teneri abstinere à communicatione prætectu Censuræ:* id est, quamuis ille, cum quo communicat sit censura innodatus. Et confirmatur, quia si fideles non possent omnino liberè absque peccato aliquo cum excommunicato tolerato communicare, ac si non esset excommunicatus, non satis consultum fuisset serupulis conscientiarum timoratarum, ut ibi consuli intenditur. Et hanc sententiam docet *Ledesma in 1. p. 4. quest. 5. art. 6. dub. 13.* & probabilem fatetur ipsemet *Auila loc. cit.* Hucusque *Diana.*

Sed ego clarius respondeo primò, quod fideles licitè omnino possunt communicare in rebus humanis, & ciuilibus cum excommunicato tolerato, & non vitando, ac si non esset excommunicatus. Quia id indulsit fidelibus *Concil. Constantiense,* ut constat ex *Extravaganti citata,* & benè probat contra *Auilam, Hurtad.*

Respondeo secundò, quod etiam possint fideles, communicare in rebus diuinis dicto excommunicato tolerato, absque eo quod peccent, nec venialiter contra censuram, & prohibitionem Ecclesiasticam, & absque eo quod minorem excommunicationem incurrant, ut bene probat *Auila concl. 4. cit.* & consentiunt illi omnes Doctores. An verò peccent contra legem naturalem, & diuinam, casu quo talem excommunicatum prouocent ad Sacramenta ministranda, diximus *supra disp. 7.*

DISPUTATIO XV.

De eodem septimo effectu, nempe, de causis excusantibus à culpa, & à censura in participatione & communicatione cum Excommunicato vitando.

QVÆSTIO PRIMA.

An dentur aliqua causa, propter quas licitum sit, participare, & communicare cum excommunicato vitando?

RESPONDEO tanquam certum: Dari, & quinque. Quæ quidem hoc versiculo significantur, Q 3 &

& refertur à Glossa in cap. *Cum desideres, de sent. excom. verb. Præstitum.*

Vtile, lex, humile, res ignorata, necesse.

Hæc quinque soluunt Anathema, ne possit obesse.

Has causas colligunt Doctores ex cap. *Quoniam multos* 11. *quæst. 1.* vbi Gregorius VII. cum videret quotidie excommunicationis causa, homines illaqueari, volens huic malo opportunè prouidete, censuram ex excommunicatione cum excommunicato prouenientem, temperauit prudenter, vt non incurreretur, si causa communicationis esset vtilitas, necessitas, aut alius titulus legitimus. Item ex cap. *Responsio, & cap. Cum voluntate, de sentent. excommunic.* vbi Canonistæ. Legantur inter alios, Nauarrus cap. 37. num. 26. & seqq. Couarr. in cap. *Alma* 1. p. §. 1. num. 8. & 10. & alij penes ipsos. Ex Theolog. & Summistis D. August. in *Psalm. 54.* D. Thomas in 4. dist. 8. *quæst. 2. art. 4. & 2. 2. q. 39. art. 4. concl. 5.* Adrian. de *Clanib. quæst. 3.* Maior. dist. 18. *quæst. 2. argum. 4.* Henriquez lib. 13. cap. 22. §. 1. Suarez disp. 15. *sect. 3.* Valquez *dub. 5. de excomm.* Alterius lib. 1. *disp. 15. per totam.* Filliucius tract. 13. cap. 6. à *quæst. 2.* Auila p. 2. cap. 6. *disp. 11.* Ægidius *disp. 14. dub. 12.* Bonacina *disp. 2. quæst. 1. punct. 6. §. 2. à num. 7.* Hurtadus *disp. 9. de excomm. diff. 4.* Luyfius lib. 2. de *Censur. disp. 13. dub. 1.* Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 10. dub. 2.* Ballæus *excommunicatio 3. à num. 7.* Palao *disp. 10. de Censuris, puncto 19.* Reginaldus lib. 32. num. 98. Bauny in *Epitome de excomm. cap. 17. pag. 342.* Layman lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. de *excomm. a n. 16. pag. 135.* Villalob. tract. 17. *diff. 13. à num. 8.* Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. *docum. 17.* & alij citandi. Cum quibus particulas relatas sigillatim explicabimus. Et primò de prima, nempe, *Vtile.*

QVÆSTIO II.

An per particulam Vtile, intelligatur vtilitas specialis, tam spiritualis, quàm temporalis; tam ipsius excommunicati vitandi, quàm aliorum participantium cum illo?

Respondeo tanquam certum. Id totum intelligi. Sic omnes Authores, vt fatetur Valquez *dub. 9. cit.* his verbis: *Vtilis* nomine, intelligunt Authores, siue sit vtilitas spiritualis excommunicati, siue propria, siue temporalis, &c. Sic ille, & alij citati, qui omnes id explicant esse verum, casu, quo vtilitas sit vera, non ficta. Quando autem ita euenit, sequentibus quæstionibus explicabimus. Sit ergo

QVÆSTIO III.

An ob spiritualem vtilitatem excommunicati vitandi, licitum sit Confessori, audire confessionem illius, priusquam eum absoluat à Censura?

Negat Abulensis *Matth. 16. quæst. 5.* Quia putat in Neo casu participare Confessorem cum excommunicato in Sacramento, quod non licet. Eandem sententiam tenet Rosella *confessio 1. §. 10.* citans pro se, falsò tamen, Innocentium, & Clem. 1. de *Præuil.*

Sed, vt certum, respondeo: licitum esse Confessori audire confessionem excommunicati vitandi, antequam illum à censura absoluat. Quæ quidem responsio est vera adhuc casu, quo excommunicatus non sit absoluendus, quia, v. g. manet in concubinato. Sic Doctissimus Nauarrus cap. 10. num. 2. *aliàs 3.* his verbis: Non est etiam necessarium interrogare, an sit excommunicatus in hunc finem, vt confessarius vitet excommunicationem minorem, quam incurrunt qui excommunicato communicant; quia non incurrunt illam communicando in his, quæ ad eius

animæ salutem conducunt, cap. *Cum voluntate, de sentent. excomm.* talis autem est Confessarij cum pœnitente colloquutio, & communicatio circa peccatorum confessionem. Neque Clement. 1. de *privileg.* neque Innocent. post quem facta fuit illa, citatus malè à Rosella *verb. Confessus 2. §. 10.* aliud senserunt. Quoniam satis est, vt absoluta iam confessione, prius pœnitens ab excommunicatione, quam à peccatis absoluat. Hucusque Nauarrus. Cui adde Henriquez lib. 13. cap. 12. §. 4. in *Glossa lit. T. & cap. 25. §. 1.* Sic dicentem: Dum vtile est ob salutem specialem vtriusvis: vt audire eius confessionem, licet ille ob indispositionem, aut aliam causam, non esset absoluendus. Sic ille. Quibus addi possunt Auila 2. part. cap. 6. *disp. 11. dub. 2. vers. Tertio licitum est.* Hurtadus *disp. 9. de excommunic. diff. 4. num. 19.* Filliucius tract. 13. cap. 6. *quæst. 3. num. 100.* Cornejo *disp. 10. de excommunic. §. 10. dub. 2. vers. Infero primò.* Medina lib. 2. *summ. cap. 7. vers. Assi mesmo, pag. 279.* & alij communiter. Citat etiam Henriquez in *Glossa cit. litera T.* Caietanum *verb. Absolutio, cap. 3. & Couarr. in cap. Alma, 1. part. §. 2. num. 2.* Sed non bene.

QVÆSTIO IV.

An etiam ob vtilitatem spiritualem Excommunicati, possimus illum ad audiendam concionem admittere?

Respondeo tanquam certum: Possè, quia admisso ad concionem ordinatur per se ad vtilitatem animæ excommunicati. Et ita expressè significauit Innocent. III. in cap. *Responsio, de sentent. excommunic.* his verbis: *Responsio nostro postulas edoceri, an cum Ferrariens. ciues excommunicationis, & interdicti sententis sint ligati, liceat tibi viros, & mulieres semel in hebdomada, vel in mense, apud aliquam Ecclesiam conuocare, quibus prædices verbum Dei, & eosdem ad correctionem inducas. Super quo respondemus, quod sine scrupulo conscientia hoc facere poteris cum videris expedire: dummodo contra formam interdicti nullum eis diuinum officium celebretur.* Sic Innocentius. Et cum eo omnes Doctores. Legantur Nauarr. Henriquez, Auila, Hurtad. Medina, & Cornejo *loc. cit.* Suarez *disp. 15. sect. 3. num. 11.* Alterius lib. 1. *disp. 15. cap. 1.* Filliucius *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO V.

An item ob eandem vtilitatem, possit quis priuatim admonere excommunicatum, vt respiciat, & ob id, etiam interponere aliqua verba urbana ad captandam benevolentiam?

Respondeo tanquam certum: Possè omnino, quia sic expressè habetur in cap. *Cum voluntate, de sentent. excomm.* per hæc verba: *Cum voluntate ac proposito maleficia distinguantur, excommunicationis sententiam non incurrit, qui excommunicato, in his quæ ad absolutionem, vel alias ad salutem animæ pertinent, in locutione participat: licet etiam alia verba incidenter (vt apud eum magis proficiat) interponat.* Sic Gregor. IX. Et cum eo omnes Doctores. Legantur citati.

QVÆSTIO VI.

An si quis admoneat excommunicatum per Epistolam, possit in principio eius, ponere solitam salutationem?

Negant Armilla *verb. Excommunicatio, num. 49.* Archid. & Syluest. *verb. Excommunicatio §. num. 3.* vbi

vbi sic ait: Imò si ei (*id est, excommunicato*) licitè scribatur in casibus, de quibus infra, non est salutandus, sed loco salutationis scribatur, *Spiritum consilij senioris*, secundum Archidiac. ita Syluest. Pro cuius sententia citat Hurtadus, Auilam; sed ompino male, vt iam videbis.

Sed vt ferè certum respondeo: posse illum ponere consueta salutationem. Quia sic colligitur ex verbis textus in *cap. Cum voluntate*, vt nuper vidimus. Sic in primis, tenet Auila 2. part. cap. 6. disp. 11. dub. 2. his verbis: Secundò potest aliquis illi consilere, quod conuenit eius saluti spirituali, & potest ad hoc interponere aliqua verba urbana, ad captandam beneuolentiam, vt sic efficacius persuadeat. Ita Soto *dist. 22. quæst. 1. art. 4.* Nauarrus *cap. 27. num. 27.* Couarruias *cap. Alma mater, part. 1. §. 1. num. 20.* Et est textus *cap. Cum voluntate, de sentent. excommuni.* Et similiter erit licitum exhibere illi aliqua signa exteriora beneuolentiæ, & amicitia, vt eum salutare, detegere caput, & si mittat ei consilium in scriptis, potest in principio Epistolæ ponere solitam salutationem. Hoc est contra Syluestrum, & Armillam (*loc. cit.*) dicentes, quod scribitur excommunicato in casibus concessis, non licet ponere solitam salutationem, sed loco salutationis, ponere *spiritum consilij*, vel aliquid simile. Sed nostra sententia probatur efficaciter ex *cap. Cum voluntate*, vbi dicitur, quod licet interponere alia verba, vt magis proficiat. Præterea. Nam concessio aliquo fine, conceduntur media conducentia ad finem: & propter eandem rationem, credo cum aliis viris dictis idem licere, quando propter aliàs causas licitum est scribere excommunicato, vt ad petendum consilium, & aliis statim dicendis. Hucusque Auila. Et antea Henriquez *lib. 13. cap. 22. n. 1.* Hurtadus *disput. 9. de excommuni. difficult. 4.* Nauar. *cap. 27. num. 27.* Bonacina *disput. 2. quæst. 2. punct. 6. §. 2. num. 10.* Cornejo *disput. 10. cit. §. 10. dub. 2. quæst. 1. vers. In foro primò.* Vbi aduertit & bene, in hoc casu esse limitandum id, quod dixerat, non esse excommunicato dicendum *Aue*, quamuis liceat ei scribere.

QVÆSTIO VII.

An deinde, licitè possit quis, monere excommunicatum; etiamsi sciat, talem monitionem nihil profuturam?

Respondeo tanquam certum: non posse licitè tunc. Quia tunc cessat vtilitas, propter quam erat monitio licita. Sic Couarruias in *cap. Alma* 1. p. §. 1. num. 10. his verbis: Vnde constat non prohiberi cum excommunicatis colloquium, quod ex charitate procedit, & ad charitatem ordinatur: modo id syncerè fiat absque cautela & simulatione: nam si quis alloquatur excommunicatum sciens nihil id colloquium ad salutem conducturum, simulatione quadam potius, quàm animo fraternæ dilectionis, se ipsum decipit, nec pœnam iure statutam euadit. Quod in specie notat Ioan. Major in 4. *sentent. dist. 18. quæst. 2. argum. 4.* Hæc Couarruias, Henriquez, Auila, Cornejo loco citato, Syluester *excommunicatio 5. numero 4.*

QVÆSTIO VIII.

An sit licitum alicui, legere pium librum, aut sacram Scripturam, coram excommunicato; vt illum ad salutem animæ conducat?

Respondeo tanquam certum: esse licitum. Quia in omnibus his, quæ ad excommunicatorum cor-

rectionem, & ad salutem animarum eorum pertinent, licitum est, imò pium, cum illis communicare, siue verbis, siue scriptis, siue lectione etiam: vt constat ex *cap. Responso*, & ex *cap. Cum voluntate*, citatis. Sic communiter Doctores. Inter quos optimè Henriquez *lib. 13. cap. 22. num. 1.* qui, comprehendens omnia à nobis nuper tradita, sic ait: Sic licet concionem habere ad excommunicatos, & hæreticos: & consilere spiritualia, licet admisceat alia verba (quibus beneuolentia, & attentio captari solet, vt verba urbanitatis) & saluet, & caput detegat: aut si scribit, ponere in principio Epistolæ consueta salutationem. Id tamen, non nisi quamdiu sperat illius correctionem, quia aliàs cessat vtilitas: legere pium librum, vel sacram Scripturam, vt ille vtiliter audiat, recitare cum illo priuatam orationem, vt iuuet ad conuersionem illius. Hucusque ille.

QVÆSTIO IX.

An licitum sit nobis, eleemosynam pauperi excommunicato erogare?

Respondeo tanquam certum: esse licitum. Quia non solum ob spirituales salutem animæ ipsius excommunicati, sed etiam propter indigentiam corporis eiusdem, est nobis communicatio permessa: ergo licitum est nobis, illi eleemosynam largiri, etiam ob communem indigentiam si sit pauper ad exercendam misericordiam, quam fideles exhibere solent erga communes inopes. Sic habetur expressè in *cap. Quoniam multas* 11. *quæst. 3.* his verbis: *Et si quis excommunicatis non in sustentationem superbia*, (aut, vt aliàs legitur, in sustentationem, non superbiæ,) *sed humanitatis causa, dare aliquid voluerit, non prohibemus.* Sic Gregor. VII. Et bene. Quia (vt ibi notat Glossa verbo, *Dare*, eleemosyna, nulli est deneganda, 86. *dist. cap. Pasce.*) Sic omnes. Ricardus *dist. 18. art. 11.* Adrianus *quæst. 3. de clauib. Suarez disputat. 15. sect. 3. num. 10.* Alterius *lib. 1. disput. 15. cap. 1.* Fithuc. *tract. 13. cap. 6. quæst. 3. num. 100.* Palao *disp. 2. punct. 9. num. 2.* Hurtadus *disp. 9. diff. 4. n. 19.* Cornejo *disp. 10. de excommuni. §. 10. dub. 2. vers. Secundò infero, etiam esse.* Auila 2. part. cap. 6. *disput. 11. dub. 13.* & alij contra Syluestrum *verb. excommuni. 3. num. 1. part. 5.* requirentem necessitatem extremam vel grauem in paupere excommunicato, vt nobis licitum sit illi erogare eleemosynam. Sed rigorosè id requisitum hic, vt postea amplectendo nostram sententiam melius vidit, *excommunicatio 5. num. 5.*

QVÆSTIO X.

An etiam sit nobis licitum, nostra ope, auxilio, aut defensione, excommunicato subuenire; ne aliquod graue damnum, in corpore, aut in fama, aut in alijs bonis temporalibus, patiat?

Respondeo tanquam certum: etiam esse licitum. Quia communicatio, quæ verè ex charitate procedit, & ad charitatem ordinatur, non prohibetur cum excommunicatis haberi. Nam Ecclesia, quæ ab excommunicato indixit separationem, non præcidit dilectionem: vt bene Augustin. in *Psal. 54.* Igitur nobis licita est cum excommunicato communicatio, quoties opera, & industria nostra est illis utilis ad aliquod graue damnum vitandum. Et ideo, vt diximus, possumus ei eleemosynam dare, & illum ab iniulto inuafore defendere; quod aded verum est, vt si quis Clericum excommunicatum percutere aggrediatur, & alius non defendat, commodè possit, hic

in excommunicationem latam in cap. *Quanta de sentent. excommunicat.* incurrat. Sic omnes. Ricardus, Adrianus, Suarez, Filliucius, Hurtadus, & Cornejo loco citato.

QVÆSTIO XI.

An item, ob propriam utilitatem spiritualem, possit quis cum excommunicato communicare?

Affirmat absolutè Cornejo *dub. 2. cit.* ita dicens: Secundò infero, etiam ad nostram spiritualem salutem, posse nos cum excommunicato communicare, ab eoque consilium, & instructionem petere: Imò ad salutem alicuius tertij possumus uti medio ipsius excommunicati, ut notauit Sayrus *lib. 2. c. 14. num. 3. in fine.* Ita Cornejo.

Sed clarius cum distinctione respondeo: dicendum, posse quidem quem cum excommunicato, ob propriam spiritualem salutem, communicare; ab eoque consilium, tam pro se, quam pro aliis petere; dummodo non adsit alius, qui hoc munus æquè bene valeat præstare: aliàs non. Ratio est: quia excommunicatio non debet esse magis incommoda non excommunicatis, quam ipsi excommunicato: at huic est licitum, ob propriam spiritualem salutem, cum aliis fidelibus non excommunicatis communicare: ergo etiam his, ob propriam spiritualem salutem, erit licitum cum excommunicatis vitandis (de his enim est difficultas) communicare. Sic Suarez *disputat. 15. sect. 3. num. 9.* his verbis: Itaque propter utilitatem nostram uti possumus hac communicatione cum communicato. Nam si ab alio æquè idoneo consilium non speramus, ab illo petere possumus, argumento capitis *Cum voluntate*, & cap. *Responsio, de sentent. excommun.* & notauit Paludanus in 4. d. 18. *quest. 6.* Gabriel *quest. 3.* Angelus *verb. excommunicatio 8. num. 6.* Caietanus in *sum. cap. De participatione*, &c. Sic Suarez, & sic etiam Nauarrus *cap. 27. n. 26.* (non 2. ut leges apud Auilam,) Syluester *excommunicatio 5. num. 4.* Hurtadus *diffic. 4. cit.* Alterius *lib. 1. disputat. 15. cap. 1.* Bonacina *disputat. 2. quest. 2. punct. 6. §. 2. num. 12.* & omnes.

QVÆSTIO XII.

An deinde, ob utilitatem temporalem, cuiilibet liceat cum excommunicato vitando communicare?

Respondeo distinctione data: Cuiilibet licere. Et Rita (ait Suarez loco citato,) si æger indigeat corporis curatione, potest Medicum excommunicatum vocare, si magis idoneum illum reputet. Item, potest ab illo eleemosynam petere, si indigeat, vel necessaria emere, ut dicitur in dicto cap. *Quoniam multos*, si aliunde habere non possit, vel certè non æquè comoda, vel vtilia. Sic etiam possumus, eadem ratione, ab excommunicato debitum exigere cap. *Intelleximus, de Iudicijs*, cap. *Si verè, de sentent. excommun.* Ac denique quoties eius opera nobis necessaria fuerit ad nos, vel nostra tuenda, talis communicatio nobis prohibita non est: quia excommunicatio, non est lata in nocentum aliorum fidelium, & ideo per illam eis non prohibentur, quæ necessitatibus huius vitæ humano modo necessaria sunt. Sic ille. Nauar. etiam, Syluest. Auila, Bonacina, Alterius, & Hurtad. *loc. cit.* & omnes.

QVÆSTIO XIII.

An rursus, ipsismet excommunicatis, ob suam utilitatem spiritualem, aut temporalem sit licitum, cum alijs communicare; sicuti est licitum alijs, cum ipsis?

Negandum videtur. Quia in Extrauag. *Ad uitanda*, solùm conceditur alijs fidelibus communicatio cum excommunicato tolerato, & non vitando, quod tamen ipsi excommunicato non est licitum: ergo.

Sed ut quid certum respondeo: etiam ipsis excommunicatis esse licitum in dictis casibus, communicare cum alijs fidelibus non excommunicatis, unde & poterunt conciones aliorum audire; & ab alijs petere consilium, eo modo, quo alij possunt ab excommunicatis. Similiter poterunt petere ab alijs ut intercedant pro ipsis, præsertim ad absolutionem obtinendam; & tandem sicut excommunicatio indigenti corporali subsidio licitè subuenimus, ut nuper est habitum, ita ipse indigens licitè potest tale subsidium procurare cum magis naturale sit, ut quis sibi succurrat, quam ut alij id præstent. Sic communiter omnes. Gabriel in 4. *distinct. 18. quest. 3. dub. 5.* Suarez *disputat. 14. sect. 3. num. 11.* & ex illo non citato, Alterius *lib. 1. disput. 15. cap. 1.* Filliucius *tract. 13. cap. 6. quest. 3. dicto 3. num. 101.* Auila 2. *parte cap. 6. disputatione 11. dub. 4. conclus. 2.* Hurtadus *disputat. 9. de excommun. difficult. 4. vers. Et non minus.* Cornejo *disputat. 10. §. 10. dub. 2. vers. Tertio in foro.*

An autem possit debitum priuatim exigere, ià dicam.

Ad rationem autem dubitandi respondeo: esse diuersam rationem, quia hæ actiones, quas concedimus excommunicatis etiam vitandis, pertinent ex lege naturali ad bonum ipsorum excommunicatorum: at concessio Extrauagantis est priuilegium concessum non excommunicatis communicandi cum excommunicatis non vitandis, in omni genere actionum. Legantur Suarez, Alterius, & Filliucius.

QVÆSTIO XIV.

An tandem sit licitum excommunicato, etiam vitando, petere à suo debitore suum creditum priuatim?

Negant aliqui, quos citat, ac sequitur Sayrus *lib. 2. cap. 9. num. 20.* Et ideo existimant, debitorem posse licitè solutionem differre donec excommunicatus ab excommunicatione absoluat. Ratio eorum est. Quia communicare cum dictis excommunicatis non licet. Tenet etiam hanc ex parte sententiam Medina *Cod. de restitut. quest. 3. causa 9.* docens, id esse verum, casu, quo debitum sit contractum voluntaria obligatione, nempe, ex libera promissione, etiam iurata; non verò si debitum est contractum iure diuino aut naturali, ut per contractum emptio-nis, mutui, &c.

Sed probabilius respondeo: licitum esse excommunicato dicto petere priuatim debitum à suo debitore; & hunc teneri in conscientia illud soluere, nec posse solutionem differre. Ratio est, quia obligatio soluendi debitum post elapsum terminum, est iuris naturalis: ergo nullo modo potest tolli per ius positium, quod est minus: ergo si debitor tenetur in conscientia soluere debitum excommunicato, etiam huic erit licitum, illud à suo debitore priuatim exigere. (An verò possit etiam illud exigere in iudicio, diximus supra *disput. 12. quest. 7.*) sic latè Couarruias *reg. Peccatum 1. p. relect. n. 8.* Syluester *excommunic. 3. n. 1. & excom. 5. n. 21. dub. 12.* Soto in 4. *dist. 22. q. 1. art. 4.* Auila 2. *p. cap. 6. disp. 11. dub. 4. concl. 2.* Alter. *lib. 2. disp. 4. cap. 1.*

cap. 1. *Leff. lib. 2. cap. 16. dub. 9. n. 79.* Bonac. *disp. 2. quæst. 2. punct. 6. §. 2. n. 15.* Diana *p. 5. tr. 9. ref. 130.* Hurt. *disp. 9. de excom. diff. 4.* Suar. *disp. 15. sect. 8. n. 4.* Cornejo *loc. cit. & Henriq. lib. 13. cap. 22. in fine,* & penes illum *in marg. lit. G.* Nauarrus, Caietan. Paludanus, Maior, Syluest. Armilla, Anton. Pefantius, Archidiacon. Innocent. Franc. Fortun. Lapus, & Perez.

QVÆSTIO XV.

Quid intelligatur per secundam particulam, Lex?

Respondeo intelligi, legem Matrimonij. Matrimonium namque dicitur lex, eo quod vxor sit sub lege viri. Argum. *cap. 1. & 2. de secund. Nuptijs.* Ita explicant hanc particulam omnes Doctores: & propter illam (defumptâ ex cap. *Quoniam multos* 11. q. 3.) excipiuntur vxores ne teneantur hac lege non communicandi cum marito excommunicato etiam vitando. Legantur S. Th. *in add. q. 23. art. 1. Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 4.* Syluest. *excomm. 5. §. 4.* Angel. *excomm. 8. n. 1.* Angles *in florib. quæst. de excomm. art. 3. diff. 6. dub. 2. pag. 40.* Suarez *disp. 15. sect. 4.* Sanchez *lib. 9. de matrim. disputat. 14. per totam.* Henriquez *lib. 13. cap. 22. §. 2.* Nauarrus *cap. 27. n. 27.* Alterius *lib. 1. disput. 15. cap. 2.* Filliucius *tract. 13. cap. 6. quæst. 4.* Auila *2. p. cap. 6. dub. 5.* Diana *part. 5. tr. 9. resol. 122.* Palao *disput. 2. punct. 19. n. 3.* Bonac. *disp. 2. quæst. 2. punct. 6. §. 2. à num. 17.* Hurtadus *disp. 9. de excomm. difficult. 4. num. 21.* Cornejo *disputat. 10. de excommunicat. §. 10. dub. 2. & in ordine 3. quæst. 2.* & alij. Qui omnes in primis docent, ex dicto cap. *Quoniam multos*, quod vxor licitè possit permanere cum marito excommunicato.

QVÆSTIO XVI.

An vxor possit communicare cum marito excommunicato non tolerato, in redditione, & petitione debiti coniugalis?

Respondeo tanquam certum: posse. Quia cuiilibet licet petere debitum pecuniarum à suo debitore excommunicato: ergo & vxori, debitum coniugale à suo marito. Rursus, cuiilibet est licitum reddere debitum pecuniarum creditori excommunicato: ergo & vxoti debitum coniugale. Sic Nauarrus, Henriquez, Suarez, Alterius, Auila, Cornejo, Diana, & alij. Qui benè addunt, hoc esse verum, nisi aliàs excommunicatio sit lata in causa Matrimonij, quia lis erat, an esset legitime contractum: quia tunc abstinere debet vxor, tam à petitione, quam à redditione debiti, ne fortè incidat in fornicationem.

QVÆSTIO XVII.

An vxori liceat communicare cum marito excommunicato non tolerato, non solum in debito coniugale; sed etiam in colloquijs, mensa, & alijs omnibus, ac si excommunicatus non esset?

Negant nonnulli Doctores, quos per hæc verba refert Henriquez, *vbi infra*: Quibusdam videtur hæc esse nimia licentia data per vocem, *Lex*, (aliàs similis licentia concederetur reliquis contentis in versiculo) atque ita negant licitum vxori participare cum marito denunciato, nisi in necessarijs, Syluester *excommunicatio 5. §. 2. dicto 5. seu num. 4. vers. 2. & num. 17.* Armilla *excommunicatio, §. 47.* & Caietan. *excomm. a d. finem, §. circa 3.*

Sed vt ferè certum respondeo: licere vxori communicare cum marito excommunicato non tolerato, non solum in debito coniugale, sed etiam generaliter

in omnibus alijs, ac si non esset excommunicatus. Quia in cap. *Quoniam multos* 11. quæst. 3. absolutè, & sine vlla limitatione concedit Pontifex vxori, quod possit communicare cum viro excommunicato: ergo cum sit fauor non est restringendus, sed potius ampliandus. Antecedens constat ex illis verbis textus: *Apostolica itaque auctoritate ab anathematis vinculo hos subtrahimus: videlicet, vxores, liberos, seruos, ancillas, seu mancipia, necnon rusticos seruientes, &c.* ergo. Sic Glossa *in d. capite.* Henriquez *lib. 13. cap. 22. num. 2. & in marg. lit. M.* Suarez *disput. 15. sect. 4. num. 1.* Auila *2. part. cap. 6. disput. 11. dub. 5. conclus. 2.* Bonacina *disp. 2. quæst. 2. punct. 6.* quorum duo citant pro hac parte Caietanum *verb. excommunicatio circa finem, §. Illicita autem,* & Syluestrum *excommunicatio 5. num. 4.* quos authores citat Henriquez, vt vidimus pro contraria parte. Sed in primis Caietanus, non benè citatur ab Auila *in d. §. Illicita*: quia ibi nil ad propositum habet. Benè tamen *in §. Circa tertium*, in quo citatur ab Henriquez; quamuis ibi solum hæc verba ad intentum dicat, videlicet: Lex matrimonij: quia vxor licitè communicat marito excommunicato, vt Canon dicit. Et eadem ratione vir communicat vxori excommunicatæ, saltem in his, quæ debet illi. Hæc Caietanus. Tu vide, quibus faueat. Syluester autem, *in loco citato*, loquendo de vxore, nostræ sententiæ fauet; loquendo verò de marito, contrariæ. Et eadem est mens Caietani, vt constat. Tenent rursus nostram sententiam, Vgolinus *tab. 2. cap. 23. §. 6. n. 1.* Filliucius *tract. 13. cap. 6. quæst. 4. num. 105.* Alterius *cap. 1. citato.* Hurtad. *disp. 9. de excomm. diff. 4. vers. Secundò ob legem.* Cornejo *disput. 10. §. 10. dub. 3.* Diana *parte 5. tract. 9. resolut. 122.* Villalobos *tract. 17. diff. 13. n. 12.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 17. num. 2.* optimè Sanchez *lib. 9. de matrim. disputat. 14. num. 4.* & penes ipsum, Hostiens. Palud. Gabr. Turrecrem. Nauarrus, Vgolin. Manuel, Petr. Ledesma, vidual. & Sà. Sic etiam Palao *disput. 2. punct. 19. num. 3.* & communis.

QVÆSTIO XVIII.

An etiam, casu, quo mulier scienter contraheret matrimonium cum excommunicato, posset, eodem modo, quo est dictum, cum illo communicare?

Negant D. Thom. *in 4. distinct. 18. quæst. 2. artic. 4.* quem citat & sequitur Suarez *disput. 15. sect. 4. num. 6.* Filliucius *tract. 13. cap. 6. quæst. 3. num. 103.* Gordonus *in sum. tom. 2. lib. 7. quæst. 10. cap. 6. num. 72.* Faber *in 4. distinct. 25. quæst. 1. disput. 4. cap. 7. n. 217.* Mercurius *in 3. part. quæst. 21. dub. 11.* Cornejo *disput. 10. §. 10. dub. 2. vers. Sed difficultas est.* Vbi sic ait: vxor, quæ virum excommunicatum non toleratum duxit, non poterit licitè cohabitare, neque ei debitum reddere, aut ab eo petere, donec ab excommunicatione absoluat: & idem est de viro versus vxorem: & ratio est, quia non videtur, vt contractus factus in iniuriam excommunicationis, tribuat ius ad communicationem per ipsam Censuram prohibitam. Ita Cornejo.

Sed probabilius respondeo: posse eodem modo, ac dictum est, communicare. Ratio est. Nam matrimonium contractum cum excommunicato, est validum, vt constat ex cap. *Significasti, de eo qui duxit,* &c. ergo illa est vera vxor: ergo cum in dicto cap. *Quoniam multos*, permittatur vxoribus absolutè, & sine limitatione cum viris excommunicatis communicare, licitè poterit illa. *Confirmatur.* Quia postquam illud matrimonium initum cum excommunicato validum fuit; iam vinculum, quod ex illo oritur est naturale: ergo tolli non potest per prohibitionem positiuâ: ergo hæc etiam

etiam extante, poterit prædicta vxor cum suo viro sic excommunicato communicare. Vnde vxor in hoc casu non accipit ius ad communicandum, solum ex iure positiuo, sed ex iure etiam naturali. Vnde Glossa in cap. *Inter alia, de sentent. excomm. verb. Agente*, bene dixit quod capitulum, *Quoniam multos*, (vbi Gregorius permittit quædam genera personarum posse communicare cum excommunicatis sine periculo Anathematis, nempe, vxores, liberos, seruos, Ancillas, seu Mancipia, necnon rusticos seruientes, &c.) non constituat aliquid noui, sed solum declarat ius naturale, quantum ad aliquas personas in dicto capite enumeratas, nempe, quantum ad vxores, filios, seruos, & ancillas; quantum verò ad rusticos, & mercenarios, qui iure humano alteri subiiciuntur, constituat nouum ius. Ex quo solum manet fundamentum oppositæ sententiæ. Et ideo hanc nostrâ tenent Vgolinus *tab. 2. de Censur. cap. 23. §. 6. n. 1.* Quem citat, & sequitur Sanchez *lib. 9. de Matrim. disp. 14. n. 3.* Alterius etiam *lib. 1. disput. 15. cap. 2. vers. Sed oppositum est probabilius.* Ægidius *disputat. 14. dub. 12. num. 129. iuncto num. 125.* Bonacina *disputat. 2. quæst. 2. punct. 6. §. 2. n. 18.* Luyfius *lib. 2. de Censur. disputat. 13. dubio 2. vers. Sed mihi.* Diana *part. 5. tractatu 9. resolut. 122.* Qui & citat Auilam *2. part. cap. 6. disput. 11.* sed ego non inueni vbi id Auila doceat. Tenent deinde Villalobos *tractatu 17. diff. 13. num. 12.* Machado *lib. 1. p. 3. tract. 3. docum. 17. num. 3.* & ante hos omnes Nauarrus *cap. 27. num. 27.* vt bene vidit Ægidius. Palao etiam *disput. 2. de Censuris puncto 19. num. 3.*

QVÆSTIO XIX.

An etiam, Sponsa de præsentis possit gaudere priuilegio d. cap. Quoniam multos, & ita communicare cum sponso excommunicato vitando?

NEgant Vgolinus *tab. 2. cap. 13. §. 6. num. 4.* Alterius *lib. 1. disputat. 15. cap. 2. vers. Non potest tamen*, & alij. Quorum fundamentum est, quia dictum cap. *Quoniam*, concedens hoc priuilegium, expressè loquitur de vxoribus: at sic est, quod vxoris nomine, non venit Sponsa *l. Si qua, §. 1. ff. de ritu nup. ergo.*

Sed probabilius longè respondeo: posse Sponsam de præsentis communicare cum suo sponso excommunicato vitando. Quia probabilius longè est, quod in fauorabilibus, quale est decretum dicti capituli *Quoniam multos*, excipiens vxorem, vxoris nomine, sponsa de præsentis veniat: ergo vt talis gaudet priuilegio illius, communicandi scilicet, cum Sponso excommunicato. *Confirmatur.* Quia per matrimonium nondum consummatum, facta est mutua corporum traditio inter coniuges & ad cohabitandum, aliâque obsequia sibi astricci sunt: ergo si à communicatione arceantur, maximo expositi sunt periculo incontinentiæ, &c. cuius euitatio fuit causa decisionis *dict. cap. Quoniam*: ergo. Sic Sanchez *disputat. 14. citat. num. 8.* Qui bene ait, contrarium esse asserendum, loquendo de Sponsa de futuro.

QVÆSTIO XX.

An sit licitum vxori, simul prandere cum suo viro, qui illicitè, ad mensam excommunicatum vitandum admittit?

Respondeo tanquam certum: non esse illi licitum. Quia solo priuilegio participandi cum viro excommunicato, ob matrimonij vinculum, fruitur, vt constat ex præcit. cap. *Quoniam*: at sic est, quod, si viro cœnante cum excommunicato denunciato, vxor

accumberet eidem mensæ, communicaret cum dicto excommunicato: ergo. Sic Henriq. *lib. 13. cap. 22. n. 2.* Vgolin. *loc. cit.* Palud. Armilla, Astenf. Monal. D. Ant. Syluester, Angelus, Rosella, & Tabiena, quos citat, & sequitur Sanchez *loc. cit. num. 12.*

QVÆSTIO XXI.

An vxor non solum possit, verum etiam teneatur, esse, & communicare cum viro excommunicato, eodem modo, quoad id, ante excommunicationem, astricta erat?

Respondeo tanquam certum teneri. Quia ita declarauit Innocent. III. *cap. Inter alia, de sentent. excomm.* explicans caput *Quoniam multos* 11. *quæst. 3.* his verbis: quibus quæstioni à nobis proposita sic respondet: *Vt igitur vnde ius prodit, interpretatio quoque procedat, ambiguitatem huiusmodi taliter duximus absoluendam; quod cum quædam persone in præmisso capitulo denotata, illis, in quos lata fuerit excommunicationis sententia, ante prolationem ipsius, obsequio tenerentur familiariter adherere; neque postmodum ad contrarium teneantur (cum adhuc debitum daret) beneficio Canonis id agente, a priori non sunt obnoxietate soluta; sed ad familiare tenentur obsequium: & ita per consequens ad communionem tenentur, sine qua, illud nequeunt exhibere.* Sic Innocent. Magnus. Et sic docent in *d. cap. Ioan. Andr. Abbas, Felinus, & Henric. Vgolinus etiam loc. cit. n. 3.* quos omnes citat, & sequitur Sanch. *disp. 14. cit. n. 13.* Quibus adde Suarium *disp. 15. sect. 4. num. 2.* Ægidium, Auilam, Sayrum, & Laymann, quos citat, & sequitur Palao *disput. 2. punct. 19. num. 7.*

QVÆSTIO XXII.

An licitum sit viro non excommunicato, communicare cum vxore nominatim excommunicata, in omnibus, & eodem modo, quo licitum est vxori cum viro nominatim excommunicato?

NEgant plures Doctores, existimâtes non esse viro licitum, communicare cum vxore excommunicata, nisi solum in debito coniugali. *Primò*, quia cap. *Quoniam multos* 11. *quæst. 3.* vbi id priuilegium conceditur, solum fit sermo de vxoribus. *Secundò*, quia in cap. *De filia* 27. *quæst. 1.* Pater Clericus esse prohibetur cum filia Deo dicata, quæ nupsit: ergo similiter, nec vir esse poterit cum vxore excommunicata. Ita docent Glossa in *d. cap. Quoniam multos, verb. vxores.* Goffred. in *sum. tit. de sent. excomm. num. 30.* Ioan. Monach. *cap. Statuimus, num. 2. vers. Contradic. de sentent. excommunicat. in 6.* Hostienf. in *summ. tit. de sentent. excomm. §. Quæ sit pœna participantium, n. 15.* Rosella *excommunicatio 6. num. 4.* Summa Pisana, & Raynerius, quos sex Authores citat, & sequitur Syluester *verb. excommunicatio 5. num. 4. vers. Secundò excusat.* vbi addit, quod ad summum possit participare cum dicta vxore excommunicata in debitis, tantum, hoc est, in his, quæ ipsa tenetur, vt in copula, & in ordinando de regimine domus: non autem in comestione, aut familiari colloquio, & huiusmodi. Cuius sententiam tenere videtur Caietan. *verb. excommunicatio, ad finem, cap. Participatio cum excommunicatis quibus casibus permittatur, in princip.* quatenus ait: hanc communicationem licitam esse, saltem in his, quæ vxor viro debet. Negant etiam Armilla *verb. excommunicatio n. 45. & l. 34. tit. 9. part. 1.* & ibi Gregor. Lopez *verb. El. Astenf. Henric. Archid. Alexand. D. Anton. & alij*, quos pro hac parte citant Henriquez *lib. 13. cap. 22. num. 2. lit. P.* & Sanchez *lib. 9. de Matrimon. disput. 14. num. 14.*

Sed probabilius multò respondeo: licitum esse viro non excommunicato in omnibus participare, & communicare cum vxore nominatim excommunicata, eodem modo, quo licet vxori cum viro nominatim excommunicatio. Ratio est, quia vxor & vir sunt correlatiua: at sic est, quod correlatiuorum eadem est ratio: ergo quidquid de vno disponitur, dispositum censetur de alio, *l. fin. Cod. de indict. viduit. & l. fin. ff. de accept. Confirmatur*, quia in nostro casu, eadem est ratio in vtroque: ergo quidquid disponitur de vno, dispositum est de alio. Antecedens constat. Nam ratio dispositionis in vxore (vt habetur *in dict. cap. Quoniam multos*) est, ad scrupulos, & pericula animarum vitanda, quæ passim suborirentur, si vxor nequireret cum viro excommunicato communicare: item propter obsequia præstanda marito: propter difficile separationem, & fornicationis periculum: at sic est, quod hæc omnes rationes æquè habent locum respectu viri, si vxor excommunicata sit: ergo.

Nec obstat quod in cap. *Quoniam*, solum excipiantur expressè vxor, & non vir: quoniam ideo fuit, quia frequentius viri, quàm vxores in excommunicationem incidunt: per hoc tamen non excluditur casus, quo ipsa vxor excommunicatione innodata sit; quia vbi lex alicuius casus meminit, eo quod frequentius accidat, casus similes minus frequentes non excludit, sed potius virtute includit, vt docent Glossa 1. *verb. Indei, C. de his, qui ad Eccles. confug.* & Glossa in *Clem. 1. de rescript. verb. Præsidentes* Imola, Rebuff. Peralta, Valascus, Vgolin. apud Sanchez *loc. cit.* Nec rursus obstat textus in cap. *De filia*, quia ibi nulla de excommunicatione fit mentio: & ideo id minimè ad rem nostram facit. Vnde hanc sententiam tenent Sotus in 4. *dist. 22. q. 1. art. 4. concl. 5. casu 2.* Petrus Soto *lect. 3. de excomm. vers. Secundum sit.* Nauarr. *cap. 27. n. 27. super vers. Humile.* Couatr. in *cap. Alma mater, 1. part. §. 1. n. 8.* Vgolin. *tab. 2. cap. 23. §. 6. n. 6.* Henriq. *lib. 13. cap. 22. n. 2.* Graffis 1. *p. decis. lib. 4. cap. 13. n. 6.* Petr. Ledesma in *sum. vbi de excomm. cap. 7. casu 2.* Viuald. in *candelab. 2. p. de excomm. n. 100.* Ludou. Lopez 2. *p. instruct. de excomm. cap. 16.* Metina *lib. 1. summa cap. 11. §. 5.* Paludan, Gabr. Maior, Adrian. Angel. Tabiena, & alij plures, quos refert ac sequitur Sanchez *lib. 9. de matrim. disp. 14. n. 16.* Quibus addi possunt Suarez *disp. 15. sect. 4. n. 14.* Sayrus *lib. 2. cap. 14. num. 6.* Alterius *lib. 1. disput. 15. cap. 2. vers. Si verò vxor,* & penes ipsum D. Thom. in *addit. 3. p. q. 23. art. 1.* Vasquez etiam *dub. 9. de excomm. n. 3.* Egidius *disp. 14. dub. 12. num. 123.* Luyfius *lib. 2. disp. 13. dub. 3.* Hurtadus *disp. 9. diff. 4. n. 23.* Faber in 4. *dist. 25. disput. 4. cap. 7. num. 219.* Præpositus in 3. *p. q. 2. dub. 17. num. 125.* Mercerus in 3. *p. q. 21. dubio 11.* Cornejo in 3. *p. disput. 10. de excomm. §. 10. dub. 2.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 10. cap. 6. n. 70.* Villalobos *tract. 17. diff. 13. n. 14.* quos omnes citat, & sequitur Diana *part. 5. tract. 9. resol. 123.* Quamuis ex tribus argumentis, quæ pro parte contraria adducit, vni soli respondeat. Sic rursus Filliuc. *tract. 13. cap. 6. num. 104.* Bonac. *disput. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 24.* Reginald. *lib. 3. num. 102.* Machad. *lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 17. n. 2.* Palao *disput. 2. cit. punct. 19. n. 5.* Auila 2. *part. cap. 6. disputat. 11. dub. 6.* Laymann *lib. 1. summe tractatu 5. part. 2. cap. 2. num. 16.* & alij.

QVÆSTIO XXIII.

An, si vterque coniux sit excommunicatus, sit etiam illis licita communicatio in debito, mensa, colloquio, & alijs communibus?

Respondeo affirmatiuè. Quia effectus excommunicationis non crescit in vno, ex eo quod alter sit excommunicatus. In quo tamen casu aduertendum

est, ne contingat, vt per mutuam communicationem, alter alterius foueat contumaciam, maximè si propter idem crimen sunt excommunicati, nam tunc esset communicatio in crimine, & consequenter nouum peccatum mortale. Quod etiam accidere potest, si alter coniugum tantum est excommunicatus, & vnus est in causa, vt alter in excommunicatione obdurescat; nam etiam tunc erit communicatio in crimine, atque ita nouum mortale: quod præcipuè contingere potest, quando vxor est excommunicata, si maritus negligat illam corrigere. Sic Alterius *cap. 2. cit. in fine.* Sanchez *disputat. 14. cit. n. 3. & 22.* Auila 2. *part. cap. 6. disput. 9. dub. 5. conclus. 1. & conclus. 2. ad 2.* Cornejo, Diana *loc. cit.* & omnes.

QVÆSTIO XXIV.

An permissio, quam ius tribuit vxori communicandi cum marito excommunicato, extendatur ad diuina?

Negant Caietan. in *summ. verb. excommunicatio ad finem, cap. Participatio cum excommunicatis quibus casibus permittatur*, & Armilla *cod. verb. n. 44.* dum dicunt, extra diuina, licere participationem cum excommunicatis in casibus contentis in eo versiculo *Vtile, lex humile*, &c. quod esse tutius ait Henriquez *lib. 13. cap. 22. n. 3. in fine*, ibi: Sed tutius in praxi est, ne ratione legis, vel humilis, denunciatus communicet in diuinis: sed temperatè vtendum est fauore, quia iure expresso non conceditur participare in diuinis. Ita ille, & antea Syluester *citatus supra quest. 17. pro prima sententia.* Ita etiam Bonacina *disput. 2. q. 2. puncto 6. §. 2. num. 22.*

Sed probabilius longè respondeo: talem communicationem extendi etiam ad diuina. Quia exceptio, quæ fit in d. cap. *Quoniam multos*, nempe, vt vxor non cõprehendatur sub præcepto interdicti participationem cum viro excommunicato, est generalis: ergo generaliter debet intelligi, & sic extèdi etiam ad diuina, iuxta cap. *Soliti, de maiorib. & obed.* Sic Henriq. *cap. 22. cit. n. 1. in marg. lit. L.* vbi sic ait: Nam si vxor participet etiam in diuinis cum marito, aut filius cum patre, etiam nominatim denunciato (dummodo illum non inducat) non peccat. Quia cap. *Quoniam multos*, concedit eum fauorem absque restrictione, vt ait Nauarr. *add. Hisp. cap. 27. num. 27.* & ita generaliter loquuntur Maior, Adrian. *de clauib. q. 3.* Soto, Nauarr. & Recent. Hucusque Henriquez. Sic etiam Sanchez *lib. 9. de matrim. disp. 14. num. 5.* Sa *verb. excommunicatio num. 44. iuncto num. 46.* Cornejo *disput. 10. de excomm. §. 10. dub. 2. aliàs 3. vers. Et si roges.* Auila 2. *part. cap. 6. disputat. 11. dub. 6. vers. Vtrum verò.*

QVÆSTIO XXV.

An coniux excommunicatus possit licitè debitum petere ab vxore non excommunicata?

Negant quidam Doctores. Quia in d. cap. *Quoniam multos*, nihil conceditur ipsis excommunicatis, sed solum aliis, qui cum ipsis communicant: & aliàs in cap. *Decernimus, de sentent. excomm. in 6.* generaliter negatur excommunicato actio petendi debitum: ergo. Ita docent Glossa in *dict. cap. Quoniam multos, verb. Vxores*, & ibi Archidiac. & Graffis 1. *part. decis. lib. 4. cap. 13. num. 6.* Syluester etiam *verb. excomm. 5. num. 4. vers. Secundò excusat.* & Gregor. Lopez 1. 34. *verb. Acl. tit. 9. part. 1.* vbi dicunt vtrumque coniugem excusari quoad debiti redditionem, quoad petitionem verò, eum qui excommunicatus non est.

Sed probabilius respondeo: posse licitum debitum petere.

petere. Quia coniux non excommunicatus tenetur ad præstanda obsequia excommunicato, sicut ante excommunicationem, ut supra q. 17. est habitum: at sic est, quod inter hæc primas tenet hoc quod est proprium coniugum, quatenus coniuges sunt: ergo. Sic DD. citati sup. q. 16. Et Sanch. disp. 14. cit. n. 20. Cornejo loc. cit. vers. Et si rursus inquiras. Qui ad fundamentum contrariorum responderet, permissionem in d. cap. Quoniam multos, mutuam esse ex parte utriusque, quia valde onerosum esset uxori, eam obligare ad petendum debitum, quoties in se, vel in marito sentit periculum incontinentiæ. Et quamvis dicamus esse prohibitum marito petere in iudicio debitum, & cohabitationem, ex d. cap. Decernimus, minimè tamen est prohibita petitio priuata extra iudicium, quia cum excommunicatus non priuetur iure priuato suorum bonorum, poterit licitè uti uxore sua. Ita ille. Et alij. Dicamus iam de tertia particula *Humile*, de qua sit

QVÆSTIO XXVI.

Quæ personæ excipiantur per Verbum, Humile?

Respondeo excipi omnes illas, quæ sunt in humilitate subiectionis, hoc est, quæ aliqua legis obligatione subiiciuntur alteri. Vnde excipiuntur filij, serui, familiarisque, & ita huiusmodi licitè possunt communicare cum parentibus, ac dominis excommunicatis, ut concessum est illis in dicto cap. Quoniam multos 11. q. 3. & in cap. Si verè, de sentent. excommun. Et ita docent omnes Doctores. Legantur D. Anton. in cap. de Minore excommunic. Syluester excommunicatio 5. num. 4. Armilla verb. excommunicatio, num. 46. Angelus excommunicatio 8. num. 11. Sotus distinct. 22. quest. 1. artic. 4. Nauarrus cap. 27. num. 26. Suarez disput. 15. sect. 5. Alterius lib. 1. disput. 15. cap. 3. & 4. Auila 2. part. cap. 6. disputat. 11. à dub. 6. Bonac. disput. 2. quest. 2. punct. 6. §. 2. à num. 25. Filliuc. tract. 13. cap. 6. à quest. 5. & alij, cum quibus de singulis personis in d. cap. exceptis sigillatim dicemus.

QVÆSTIO XXVII.

An filij legitimi, & sub cura parentum existentes, licitè possint communicare cum patribus excommunicatis vitandis?

Respondeo tanquam certum: posse. Quia, ex quatuor vel quinque generibus personarum, quæ priuilegio cap. Quoniam multos gaudent, primò enumerantur filij, ibi: *Filij, serui, ancilla, seu mancipia, & rustici seruientes, & omnes alij, qui non adeò curiales sunt, ut eorum consilio scelera perpetrentur*: at sic est, quod nomine filij, primo loco veniunt filij legitimi sub cura parentum existentes: ergo. Sic omnes. Legantur inter alios Suarez, & Filliucius loc. cit. Qui benè addunt, etiam ut certum, filiorum nomine, filias etiam comprehendendi, tam respectu patris, quam matris, eo quod textus absolutè loquatur de filiis, qui æqualiter dicunt respectum ad vtrumque parentem, & filiorum nomine constat vtrumque sexum comprehendendi, ut vulgare est apud Iuristas, & omnes consentiunt.

QVÆSTIO XXVIII.

An etiam, filij legitimi, emancipati tamen, possint communicare cum suis parentibus excommunicatis vitandis?

Negant in primis absolutè quidam. Quorum fundamentum est: quia filius emancipatus, iam non est sub cura, & potestate parentis, estque quasi ex-

traneus; & ideo nulla indiget communicatione cum parente: ergo non est cur concedatur communicatio cum illo, si ille excommunicatus sit: & ita nil obstat, quod in d. cap. Quoniam multos, absolutè filij eximantur, & non sit cum limitatione ad eos solum, qui sub patria potestate sunt. Ita D. Thom. in 4. d. 18. q. 2. art. 4. Ricard. ibi, art. 6. q. 1. Gabriel quest. 3. notab. 3. Sotus dist. 22. q. 1. art. 4. Nauarrus cap. 27. n. 27. Hostiens. Turrecrem, Angel. Syluester, Armilla, quos omnes pro hac parte citat Suarez ubi infra. Quibus addi possunt Faber in 4. dist. 25. q. 1. disp. 4. cap. 7. num. 221. Vasquez disput. de excommun. dub. 9. Luyfius lib. 2. disp. 13. dub. 4. Villalobos tract. 17. diff. 13. num. 15. Henriquez lib. 13. cap. 22. num. 22. & alij, quamvis ex his Doctoribus, Angel. Syluest. Armilla, Sotus, & Henriquez, limitent hanc sententiam dicendo esse intelligendam de filio emancipato, qui non est commensalis patris: Ita enim ait Henriq. Humile pertinet primò ad filios nondum emancipatos: vel ad illos emancipatos, qui tamen sunt comensales patris: Quia hic emancipatus (addit in Gloss. lit. S.) manet sub patris iurisdictione. Auila etiam part. 2. cap. 6. disp. 11. dub. 6. ita dicens: Excusantur filij, & non solum mancipati, sed etiam emancipati, si sint commensales illius, & recipiant ab eo necessaria. Ita Auila.

Concedunt contrà alij, non absolutè, sed cum distinctione, asserendo, quod filius emancipatus licitè possit communicare cum patre excommunicato in his, quæ pertinent ad filium, ut filius est, & ideo nullo modo peccabit in exhibenda obedientia, reuerentia, & subsidio patri excommunicato; quia ista debita sunt iure filiationis: non tamen poterit communicare cum illo, quoad alias actiones in quibus non communicat, ut emancipatus est: & ita non poterit dictus filius emancipatus, habitans extra domum patris, habitare in eadem domo, mensa, &c. cum illo, nec exercere alias familiares actiones: quia in his non est illi subiectus. Ita Suarez disputat. 15. sect. 5. num. 4. Alterius lib. 1. disputat. 15. cap. 4. dubit. 1. Filliucius tract. 13. cap. 6. quest. 5. num. 108. Bonacina disput. 2. quest. 2. punct. 6. §. 2. num. 28. Cornejo disput. 1. §. 10. dub. 3. quest. 3. Machado lib. 1. part. 3. tract. 3. docum. 17. n. 5. Ægidius disp. 14. dub. 12. num. 132. & alij. Sed æquè probabilius respondeo: filium emancipatum, etiamsi non sit commensalis, nec sub cura parentis, posse absolutè communicare cum illo excommunicato, in omnibus rebus; ac alij filij non emancipati possunt. Primò, quia Gregorius VII. in d. cap. Quoniam multos, absque vlla limitatione excipit filios: ergo absolutè veniunt in exceptione filij emancipati; quia cum sit fauor, ampliandus est, non restringendus.

Secundò, quia filius emancipatus, etiamsi non sit sub cura parentum, retinet semper debitum naturale obsequendi patri: ergo credendum est, Ecclesiam noluisse huius debiti vsum perturbare, cum neque decuerit, neque expedierit: ergo, &c. Sic Palud. in 4. dist. 18. q. 6. art. 2. Vgolin. tab. 2. cap. 23. Mercer. in 3. part. q. 21. dub. 11. Præposit. q. 2. de excomm. dub. 17. n. 6. Hurt. disp. 9. de excomm. diff. 4. num. 21. Quos citat, & sequitur Diana part. 5. tract. 9. resolut. 118. Quibus adde Reginaldum lib. 32. n. 109. & Palao disput. 2. punct. 19. n. 10. & dicunt esse probabile Suarez, & Villalobos loc. cit.

QVÆSTIO XXIX.

An etiam, filij illegitimi, possint licitè cum parentibus excommunicatis vitandis communicare?

Respondet quidam, posse communicare cum illis: in omnibus, (sicut communicare possunt filij legitimi)

legitimi) si sunt sub cura parentum, & cohabitent. Si verò sint emancipati, tunc solum posse communicare in illis rebus, quæ pertinent ad filium, vt filius est. Ita Suarez, Filliuc. Alterius, & alij authores secundæ sententiæ ratati quæst. antecedenti.

Sed absolutè, iuxta à nobis dicta, respondeo posse dictos filios cum parentibus excommunicatis in omnibus, ac possunt filij legitimi communicare; siue in parentum potestate sint, siue extra. Quia appellatio filij est generalis: ergo etiam hos illegitimos filios comprehendit. Adde quod etiam in illis est naturale debitum exhibendi obsequium parentibus: ergo. Sic Palud. Vgolin. Mercer. Præpositus, Hurtad. & Diana loc. cit. Imo & Corneio id ipsum docet loc. cit. vers. Sed quid si filij legitimi non sint. Palao n. 10. cit.

QVÆSTIO XXX.

An item, filij adoptiui possint communicare, eodem modo, ac filij legitimi, cum parentibus excommunicatis?

Affirmat absolutè Castro Palao disp. 2. puncto 19. num. 10. Sed cum distinctione respondeo: Non posse communicare, casu quo tales filij sint emancipati, & non cohabitent cum parentibus, secus verò casu, quo tales filij adoptiui sint sub cura parentum, & cum illis versentur, quia tunc possunt communicare cum parentibus excommunicatis eodem modo ac alij. Prima pars huius responsionis probatur: quia post emancipationem, non remanet in his filiis vinculum naturale, & peculiaris ratio obsequendi parentibus, quam diximus manere in aliis filiis naturalibus, vnde iure ciuili filij adoptiui emancipati, non connumerantur inter filios, seu liberos. §. Adoptiui. Instit. de exhered. libero.

Secunda verò pars probatur. Quia filij adoptiui etiam comprehenduntur appellatione absoluta filiorum. l. Adoptiuum, ff. de in l. ius vocando: ergo gaudere debent eodem priuilegio communicandi cum parentibus excommunicatis, quo gaudent alij filij naturales. Sic tenent Palud. Hugolin. Mercer. Præpos. Diana loc. cit. & Hurtado præcipuè his verbis: Nominè liberorum etiam comprehenduntur filij emancipati, quamuis non sint commensales; vt contra non paucos docent Palud. & Vgolin. (loc. sup. cit.) quia verè sint filij: & etiam comprehenduntur illegitimi: ob eandem rationem: & etiam comprehenduntur adoptiui quandiu non sunt emancipati, quia quandiu non sunt, verè dicuntur filij. Sic Hurtadus. Imo & Suarez, Filliuc. & alij Doctores supra cit.

QVÆSTIO XXXI.

An Nepotes, & Pronepotes comprehendantur etiam sub nomine filiorum, & ita possint, cum Auo & Proauo, excommunicatis, communicare?

Respondent Suarez, Alterius, Filliucius, Palao, Bonac. & alij citati sup. quæstione 28. comprehendendi nomine filiorum, & ita, si maneant sub cura Auorum & aliorum progenitorum, & cohabitent, possunt communicare cum illis sicuti filij: Si verò separati viuunt tantum poterunt communicare cum illis, quæ necessaria sunt ad explendam obligationem huiusmodi, ad instar filiorum emancipatorum.

Sed, iuxta Doctrinam à nobis quæstione 28. traditam respondeo dicendum, quod verè comprehendantur sub appellatione filiorum: & ideo semper poterunt communicare cum dictis progenitoribus excommunicatis, sicuti possunt filij, quamuis emancipati, R. P. Leand. de Censuris.

& separati ab illis viuunt. Ratio est: quia Nepos, & Pronepos, verè veniunt appellatione filiorum, quoad Auos & Progenitores suos, l. Filij appellatione. & l. liberorum, de verbor. signif. ergo eodem modo ac filij gaudere debent priuilegio cap. Quoniam multos. at sic est, quod filij, virtute dicti priuilegij, possunt communicare cum suis parentibus excommunicatis in omnibus rebus, etiam casu quo separati ab illis viuunt: ergo eodem modo poterunt Nepotes & Pronepotes cum suis Proauis excommunicatis, siquidem eodem vinculo naturali ad illis obedientiam exhibendam sunt astricti. Sic Hurtadus disputat. 9. diff. 4. numero 27. Corneio dub. 3. cit. quæstione 3. vers. etsi roges. Diana parte 5. tractatu 9. res. 119. Palao loco citato, & alij supra quæstione 28.

QVÆSTIO XXXII.

An Nurus, & Gener, possint communicare cum Socero, & Socro excommunicatis: & Priuignus, & Priuigna cum Nouerca & Vitrico?

Affirmant posse communicare, sicuti filij parentibus, si cohabitent cum illis: non verò, si sunt sicuti emancipati; quia nunc nullum vinculum naturale remanet, sed sola affinitas, quæ non est sufficiens principium inducens naturalem obligationem adeo intrinsecam, vt sit licita talis communicatio, seclusa actuali subiectione & cohabitatione, Suarez disputatione 15. sect. 5. numero 7. Alterius disputat. 15. capite 4. dubit. 4. Filliuc. tract. 13. capite 6. quæstione 5. numero 111. Corneio loco cit. vers. Si inquiras. Luyfius libro 2. de Censuris, disputatione 13. dub. 4. vers. Idem iudicium. Diana loc. cit. Villalob. tractatu 17. diff. 13. numero 15. ita dicens: Lo mismo se ha de decir de la Nuera y Yerno, respecto del Suegro; y el Ahijado, y Ahijada respecto del Padrastro y Madrastra, que estos, si comen en casa, se jurgan por hijos quanto a estos fauores.

Sed æquè probabiliter respondeo: Non solum posse communicare Nurus & Generum, Priuignum & Priuignam, cum Socero & Socro, & cum Nouerca & Vitrico excommunicatis, casu, quo habitent cum illis; sed etiam casu, quo quasi emancipati ab illis viuunt. Quod possint communicare casu quo cum illis habitent, constat: quia omnes dictæ personæ, ratione specialis affinitatis, habentur loco filiorum, & sic sub eali nomine comprehenduntur §. Affinitatis, Institut. de Nuptijs: ergo gaudent eodem priuilegio, ac gaudent filij respectu suorum parentum. Quod verò etiam possint cum illis communicare casu, quo huiusmodi personæ, nempe, Nurus & Gener: Priuignus & Priuigna, sint quasi emancipati, & extra conuictus suorum correlatiuorum, etiam constare videtur; nam adhuc in hoc casu manet vinculum affinitatis, propter quod semper sunt habendi veluti filij, ac per consequens, suo ordine gaudere debent semper priuilegio communicandi cum suis correlatiuis, nempe cum Socero & Socro; ac cum Nouerca & Vitrico excommunicatis, veluti cum suis; aliquo modo, parentibus: quamuis, vt verum fateamur, non maneat in his æquale vinculum, & par obligatio parendi suis correlatiuis; sicut manet, & est in filiis respectu suorum parentum. Sic Gordonus tomo 2. libro 7. quæst. 10. capite 6. numero 76. & Hurtado diff. 4. cit. vbi, ex Sayro libro 2. capite 14. Sic ait; Imo, vt aduertit Sayrus etiam comprehenduntur Nurus & Gener, & Priuignus, & Priuigna, quia ratione affinitatis habentur vt filij: & in dicto Can. Quoniam multos, priuilegiantur liberi absque vlla restrictione. Sic ille.

Q V Æ S T I O XXXIII.

An Pupillus possit communicare cum suo Tutore excommunicato vitando?

Respondeo posse absolutè communicare cum illo (sicut filius cum suo patre) si sit sub eius cura, & commensalis illi; quia tunc eius parentis vicem gerit: si autem viuat separatus, solùm ei communicare poterit in illis rebus, quæ ad munus Tutoris pertinent, & sine quibus conuenienter peragi non potest. Sic Suarez *disp. 15. sect. 3. n. 9.* Alterius libro 1. *disp. 15. c. 4.* Filliuc. *tract. 13. c. 6. q. 5. n. 112.* Corneio *disp. 10. §. 10. dub. 3. q. 3. vers. Si autem iterum.* Luylius *lib. 2. disp. 13. dub. 4. vers. Tandem docet.* Diana parte 5. *tractatu 9. resolut. 119.* Bonacina *disputatione 2. questione 2. puncto 6. §. 2. numero 33.* & Palao *disputatione 2. puncto 19. numero 9.*

Q V Æ S T I O XXXIV.

An filij spirituales possint communicare cum patribus spiritualibus excommunicatis vitandis?

Respondeo quod non. Quia hi non veniunt nomine filiorum, de quibus loquitur textus in cap. *Quoniam multos citato.* Sic Suarez *loc. cit.* his verbis. Et hæc videntur sufficere ad declarationem illius vocis filij; nam aliud genus filiationis spiritualis, quod à Theologis consideratur inter baptizantem & baptizatum, suscipientem & susceptum, iuxta titulum *de cognatione spirituali*, aut inter subditum spirituale, & Prælatum suum: hoc, inquam, filiationis genus ad præsens non spectat: quia nec mens Gregorij fuit de his loqui, vt per se constat; neque etiam ex illo nascitur necessitas aliqua huius ciuilibus communicationis, de qua nunc agitur, præcisè considerando ratione talis filiationis. Hæc Suarez, & ex illo Filliuc. *loc. cit. n. 112. vers. Octauò, non extenditur.*

Q V Æ S T I O XXXV.

An Superiores non excommunicati, possint cum suis inferioribus excommunicatis communicare verbi gratia, Pater, vel Mater cum filijs; auus, aut Proauus cum Nepotibus & Pronepotibus, &c?

Negat Glossa in cap. *Quoniam multos, 11. q. 3. verb. uxores.* his verbis: Hoc tamen scias, quod si filius est excommunicatus, vel seruus, non debet Pater, vel Dominus communicare ei, vt 27. q. 1. *de filia.* Sic Glossa: quam esse communiter receptam testatur Nauarr. *cap. 27. n. 27.* Huic sententiæ adhæret Angel. *excommunicatio 8. n. 10.* & penes illum, Hurt. & Innoc, quamuis contrarium sentiant, casu, quo filij à patre accipiant alimenta.

Sed probabilius respondeo: Posse communicare cum suis inferioribus excommunicatis. Quia ius superiorum non est minus validum, ac potens, quam ius inferiorum: ergo si hoc priuilegium est concessum inferioribus, à fortiori debemus sentire esse concessum superioribus, præsertim vbi eadem est ratio decisionis iuris, nempe idem animarum periculum, quod ius euitare præterit. *Confirmatur*, quia correlatiuorum eadem est dispositio, iuxta regulam iuris *C. in l. fin. ff. de accept.* & ita quod de vno correlatiuo disponitur, de altero dispositum esse censetur.

Nec obstat cap. *De filia 27. quest. 2.* (non *dist. 27.* vt Corneio & Diana referunt) quod opponit Glossa, vbi, iuxta explicationem ipsius Glossæ habetur, quod

excommunicationem incurrunt parentes communicantes cum filia excommunicata, eo quod post professionem matrimonij duxerat; nam respondetur ex eadem Glossa ibi, verb. *Receperunt*, id esse verum solum, in casu quo parentes foueant illam in crimine criminoso, in quo casu nec filio licet cum parentibus communicare. Accipe verba Glossæ in *Sum. c. Dicitur, quod si filia Episcopi, vel alterius, post votum nupsit, & pater, vel mater hoc approbauerit, omnes excommunicentur.* Hæc Glossa, ibi. Et *infra verb. Receperit hæc: vel dicatur, receperit, id est adeò dilexerit, quod in errorem eam foueat, & secundum hoc, non est contra cap. Quoniam multos.* Hæc hinc. Quid clarius pro nobis? Vnde hanc sententiam tenent Nauarr. *cap. 27. cit. numero 27.* his verbis: E quamuis iuxta *Glossa d. cap. Quoniam*, communiter receptam, maritus, pater, dominus, & herus, non possunt communicare vxori, filiis, mancipiis, & famulis excommunicatis, nobis tamen verius videtur oppositum, quod sentit Adr. in 4. *de Clauib. q. 3. col. 5.* quos rectius ait, excludi per verbum *utile*, quam per verbum *lex*, per illud enim excluditur creditor, qui potest suum debitum petere à debitore excommunicato, & omnes istæ personæ subiectæ sunt debitores mariti, patris, domini, & heri, quatenus debent eis debitum coniugale, aut victus, aut stipendium. Sic Doctus Nauarrus, Henriquez libro 13. *cap. 22. num. 3.* & penes illum, *lit. E. D. Thom. in add. q. 23. art. 1. Sotus dist. 22. art. 4. concl. 5.* Syluest. *excommunic. 5. n. 17.* & alij. Auila 2. p. *cap. 6. disput. 11. dub. 7.* & apud ipsum, Caiet. Suarez *disputat. 15. sect. 5. num. 18.* Alterius *lib. 1. disp. 15. cap. 4.* Filliuc. *tract. 13. capite 6. questione 7. numero 118.* Corneio *disputatione 10. §. 10. dubit. 3. versu, sed an vice versa.* Gordonus *tomo 2. libro 7. questione 10. capite 6. numero 85.* Diana *parte 5. tractatu 9. resolut. 120.* & communis.

Q V Æ S T I O XXXVI.

An etiam, quando Superiores sunt excommunicati, possint cum suis inferioribus non excommunicatis communicare?

Respondeo: etiam posse. Quia etiam in hoc casu hi intelliguntur excepti in cap. *Quoniam multos*, per quandam consecutionem necessariam ex ratione correlatiuorum: Nam aliàs inutilis esset facultas concessa inferioribus non excommunicatis ad communicandum cum suis superioribus excommunicatis, si hi non possent vicissim communicare cum ipsis, vt ex dictis supra loquendo de marito & vxore est habitum. Sic Suarez, Alterius, Filliucius, Palao *loc. cit.* & alij communiter. Qui benè dicunt, eiusmodi personis omnem communicationem cõmunem, & vsualem saltem, concedi; eam videlicet, quam conuictus & mutua cohabitatio requirit. An etiam concedatur illis communicatio in diuinis? ex supra habitis constat, quid sit dicendum. Et hæc p̄dicta sufficiant pro declaratione vocis, *filij*, dicamus nunc de vocibus, *serui, ancilla, mancipij, rustici, &c.*

Q V Æ S T I O XXXVII.

An serui, vel famuli, quocunque titulo tales sint, possint communicare cum Dominis excommunicatis vitandis?

Respondeo tanquam certum: Posse. Quia ita habetur expressum, in capite *Quoniam multos citat.* iuxta quod, omnes serui, ancilla, mancipia, & famuli, tam vrbanis, quam rusticis, qui, ante excommunicationem saltem, erant subiecti dominis excommunicatis, possunt communicare cum dominis excommunicatis, dummodo

dummodo non communicent, & participant in his, propter quæ Domini fuerunt excommunicati. In hac responsione conueniunt omnes. Legantur Suarez *disp. 15. sect. 5. à num. 9. Alterius lib. 1. disp. 15. c. 3. Henr. lib. 13. c. 22. n. 3. Auila 2. p. c. 6. disp. 11. dub. 6. Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. à n. 32. Filliuc. tr. 13. c. 6. q. 5. Palao *disp. 2. de Censur. punct. 19. n. 11. & alij.***

QVÆSTIO XXXVIII.

An, vt famuli, serui, &c. possint communicare cum suis Dominis excommunicatis; necessum sit, quod ante excommunicationem Dominorum intrauerint ad seruiendum illis?

Affirmant id esse necessarium, vt quidam DD. vnde existimant, quod serui, vel famuli, qui post excommunicationem dominorum, scienter, & absque necessitate cœperunt inseruire dominis excommunicatis, non possunt cum eis communicare. Fundamentum huius sententiæ, est textus in *cap. Inter alia, de sent. excomm.* in quo dicitur, quod ideo prædicti serui, & famuli teneantur ad familiare obsequium excommunicati, quia ante excommunicationem ad id tenebantur, quod debitum, adhuc post excommunicationem durat: ergo cum hæc ratio deficiat in seruis, qui alteris non obligabantur ante excommunicationem, ipsi non videntur prædictis excommunicatis posse communicare. Ita Nauarr. *cap. 27 n. 27. Syluest. excommunicatio 5. n. 4. Caiet. & Turrecrem. Angel. & Armilla, quos citat, & sequitur Suarez *disp. 15. sect. 5. n. 13. Alterius lib. 1. disp. 15. capite 3. Sayrus lib. 2. cap. 14. n. 8. Vgolin. tab. 2. cap. 23. §. 9. Filliuc. tract. 13. cap. 6. quest. 6. num. 117. Auila loc. citato. Præpositus in 3. part. q. 2. de excomm. dub. 17. n. 126. Faber *dist. 25. q. 1. disp. 4. cap. 7. n. 223. Megala in 3. p. lib. 2. cap. 5. q. 4. n. 53. Layman lib. 2. tract. 5. part. 2. c. 2. n. 17. Mercerus in 3. p. questione 21. dub. 11. Gordonus in Summ. tomo 2. libro 7. questione 10. capite 6. num. 79. Henriquez libro 13. capite 22. numero 3. in principio. Villalob. tractatu 17. difficult. 13. numero 25. in fine, & alij communiter.***

Sed æquè probabiliter respondeo, non esse necessariam dictam conditionem, vt famuli possint communicare cum suis dominis excommunicatis: & ita asserendum iudico, hos absolutè, & simpliciter posse communicare cum dominis excommunicatis, quamuis scientes hos esse excommunicatos, inceperint illi inseruire (licet non negemus peccasse obligando se ad illis inseruiendum) Ratio est. Quia Gregor. VII. in *d. cap. Quoniam multos 11. q. 3.* absolutè, & simpliciter loquitur, & nullo modo dictam conditionem requirit, vt constat; cum absolutè concedat filiis, seruis, & ancillis, & aliis subditis facultatem communicandi cum suis patribus, dominis, heris, &c. modò non seruiant in crimine criminoso, aut cum periculo propriæ subuersionis, vel cum periculo, vt excommunicatus perseueret in sua contumacia: ergo. Quod si Innocent. III. in *cap. Inter alia*, id affirmauit de ijs, qui ante excommunicationem tale debitum contraxerunt; non tamen negauit de alijs, & meritò cum post contractam seruitutem eadem sit omnium horum ratio. Vnde sic sentiunt Bonacina *disput. 2. qu. 2. punct. 6. §. 2. n. 32.* Vbi benè addit, idem esse dicendum, de filiis genitis, eo tempore, quo pater erat excommunicatus, & de coniugibus, qui contraxerunt in excommunicatione, de quo supra diximus. Egidius etiam *disp. 14. dub. 12. n. 129. Hurtad. *disp. 9. de excomm. diff. 4. n. 24. vers. eximunt autem. Diana part. 5. tract. 9. resol. 124. Luylius lib. 2. disp. 13. dub. 5. vers. Sed nos. Legantur Egidius loc. cit. Qui optimè satisfacit capiti Inter alia, pro parte contraria adducto, R. P. Leand. de Censuris.**

& Palao *puncto 19. cit. numero 15.* qui ex eo hanc nostram sententiam etiam docet.

QVÆSTIO XXXIX.

An prædicti serui, & famuli, possint generaliter communicare in omnibus rebus, tam humanis, quam diuinis, cum suis dominis excommunicatis vitandis?

Negat Syluest. *verb. excommunicatio 5. num. 4. vers. Tertio excusat humile*, his verbis: Et quod dicitur de rusticis, secundum Veruec. de colentibus terras intelligitur, & vt dicit, etiam ad eos extenditur qui dicuntur *mediatary*, quia communicare possunt quantum exigit cultura, & huiusmodi. Ita Syluest. Tenent & alij loquendo de communicatione in diuinis iuxta sententiam, quam retulimus in simili *sup. q. 24.*

Sed probabilius respondeo: Possè generaliter in omnibus rebus, etiam diuinis communicare cum dominis excommunicatis, ac si illi non essent excommunicati. Quia prædictus Canon *Quoniam*, absolutè & sine vlla limitatione concedit seruis, famulis, ancillis, &c. quod possint communicare cum dominis excommunicatis (sicut diximus de viro & vxore *q. 24.*) ergo cum sit fauor, non est restringendus. Sic Henriquez *libro 13. cap. 22. num. 3.* his verbis: Seruitores rustici, qui sunt commensales, & famuli, quamuis extra domum domini excommunicati habitent, possunt cum domino excommunicato agere, non tantum in rebus necessarijs, sed generaliter in omnibus humanis: quia ius eum fauorem sine restrictione concedit. Sic ille. Egidius etiam *dub. 12. cit. num. 132.* vbi quærenti, an dictæ personæ possint generatim in omnibus communicare cum dictis excommunicatis; sic respondet: Quidam putant eos non posse communicare in omnibus rebus alijs licitis, præsertim in sacris. Sed alij verius aiunt eos posse: quia cum ius generatim iis communicationem concedat, non debemus hanc restringere. Ita Sanchez *lib. 9. de matrim. disp. 14. n. 4. & 5. Eman. Sà 5. excommunicatio num. 45. (alijs 46.) Henriquez lib. 13. cap. 22. num. 2. in Comment. lit. I. & alij, quos citant. Hinc famulus potest dominum excommunicatum euntem ad sacrum comitari, sicut etiam eius vxor, aut liberî: item Sacellanus poterit cum suo Episcopo legere horas, aut famulus domino celebranti inseruire, quia huiusmodi obsequia, & communicatio à talibus ex officio iis debita sunt ante excommunicationem, nec per hanc ea obligatio eliditur, vt patet *ex cap. Inter alia 31. de sententia excommunicationis.* Huc vsque Egidius. Sotus etiam Caietanus & Nauarr. apud Henriquez *num. 3. citato, in Glossa litera A. Layman tractatu 5. parte 2. capite 2. numero 16. Diana parte 5. tractatu 9. resol. 124. & Auila 2. p. capite 6. disputatione 11. dub. 6. vers. Virum verò.**

QVÆSTIO XL.

An etiam vassalli possint communicare cum Domino suo excommunicato vitando; & Dominus cum illis?

Negat absolutè Hurtad. *disput. 9. de excomm. diff. 4. num. 24.* his verbis: Ob dictam tamen subiectionem significatam particula *Humile*, non excipiuntur vassalli à prohibitione communicationis cum domino temporali excommunicato, nec è contra: quid vassalli non sunt filij, nec serui, nec aliter de familia domini temporalis. Ita ille.

Sed probabilius, seu clarius, cum distinctione respondeo:

pondeo: Possè quidem vassallos communicare cum Domino temporali excommunicato vitando in solutione tributorum: minimè verò in aliis rebus humanis. *Prima pars* constat: Nam debitor non solum potest, verum etiam tenetur soluere debitum excommunicato, vt habitum est supra: sed tributa sunt quædam debita: ergo poterunt vassalli; imò & tenebuntur, illa soluere Domino excommunicato, quandiu dominium temporale non perdidit. *Secunda verò pars*, etiam patet; nam quantum ad communicationem in aliis rebus eadem est ratio de vassallis, & de omnibus aliis, vt benè probat Hurtadus: ergo. Sic Suarez *disp. 15. sect. 6. à n. 2.* Auila *2. part. cap. 6. disp. 11. dub. 9.* Filliuc. *tr. 13. c. 6. q. 9. à n. 122.* Vgol. *c. 23. §. 9.* Regin. *lib. 32. num. 115.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. n. 40.* Henriq. *libro 13. c. 7. n. 4. & cap. 22. n. 3.* Corneio *disp. 10. de excomm. §. 10. dub. 3. qu. 3. vers. Circa tamen seruos.* Sayrus *lib. 2. de excommunicat. capite 14. num. 20.* Palao *disput. 2. de Censur. punct. 19. n. 20. & alij.*

Q V Æ S T I O X L I.

An inferiores eiusdem familiae, vt fratres, sorores, serui, & similes, si vnus horum sit excommunicatus, possint ceteri communicare cum illo?

Affirmant absolutè quidam, quos, suppressis nominibus, referunt Suarez & Alterius. Quorum fundamentum est. Quia cum huiusmodi interiores simul cohabitent, non possunt moraliter vitare consortium excommunicati; neque enim frater tenetur recedere à Patre, neque seruus à Domino, eo quod alter frater, vel seruus sit excommunicatus.

Sed, distinctione vtendo, respondeo: Nullo modo posse per se, & directè dictas personas communicare cum suis confratribus, consorioribus, aut conseruis excommunicatis; quia ad id non habent priuilegium: ergo non poterunt hæ personæ inter se liberè omnino communicare, quasi proprio priuilegio, aut exemptione vtentes: Poterunt tamen indirectè, & quasi per accidens mutuam communicationem habere in ordine ad eundem superiorem: quia supposita cohabitatione communi, & communicatione cum eodem superiori, moraliter non potest vitari hæc communicatio. (Et hoc solum probat ratio facta pro parte contraria) *Et confirmatur.* Quia concesso principali, id quoque quod est accessorium, & consequens intelligitur concessum: at sic est, quod conceditur inferioribus communicatio cum superioribus, & his cum illis: ergo etiam inferioribus inter se. Sic Felin. *in cap. Inter alia. de sentent. excommunic.* Suarez *disp. 15. sect. 5. n. 23.* Nauarr. *cap. 27. num. 27.* Alterius *lib. 1. disp. 15. cap. 4. vers. Sexta dubitatio.* Filliuc. *loc. cit. q. 8. n. 121.* Vgolin. *tab. 2. cap. 23. §. 8.* Reginald. *num. 120.* Bonacina *loc. cit. num. 35.* Hurtad. *disputatione 9. diff. 4. num. 25.* Luylius *lib. 2. disput. 13. dub. 5. vers. Dubitant verò.* Corneio *loc. cit. vers. Quarta difficultas.* Mercerus *de Sacram. q. 21. dub. 11.* Gordonus *tomo 2. libro 7. quæst. 10. capite 6. numero 88.* Villalob. *tractatu 17. diff. 13. numero 17.* Diana *parte 5. tract. 9. resol. 125.* Sayrus *lib. 2. de excommunicatione, cap. 14. numero 17.* Palao *disputatione 2. de Censuris, puncto 19. numero 23. & communis.*

Q V Æ S T I O X L I I.

An sit licitum Clericis, communicare cum suo Episcopo excommunicato vitando?

Affirmant Medina *c. de restitut. q. 3. (vel 6.) causa 9.* vbi generaliter concedit Clericis, præsertim

Presbyteris, communicare in omnibus cum proprio Episcopo excommunicato. Quia Clerici, inquit, dum initiantur, promittunt suo Episcopo obedientiam: ergo verè sunt subditi illius: at subditi possunt communicare cum suis superioribus excommunicatis: ergo.

Sed, vt certum, respondeo dicendum, quod nullo modo sit licitum, Clericis, qui non sunt de familia, aut seruitio Episcopi, sed tantum sunt ei subiecti subiectione communi, communicare cum suo Episcopo excommunicato non tolerato (nisi in his, quæ alias sunt promissa iure communi.) Quia nullum est ius, quod concedat tale priuilegium. Secus verò dicendum loquendo de Clericis, qui sunt de familia Episcopi, quia hi titulo famulatus poterunt cum illo communicare in his omnibus, quæ domestica sunt, & familiaria, non verò in Episcopalibus, cum his priuatus sit Episcopus, & consequenter eius subditi sunt priuati omni vsu spiritualis subiectionis respondententi tali iurisdictioni. Sic colligitur ex cap. *Miratus 93. dist. & ex cap. ult. de excess. Prælat.* & tenent communiter DD. Henr. *lib. 13. c. 22. n. 3.* his verbis. Secundo, Clerici qui sunt in hospitio, & seruitio Episcopo (possunt, subintellige, communicare cum illo excommunicato) non autem qui extra illius familiam sunt: quia hi non sunt Episcopo, tam strictè subiecti, vt filius, aut seruus. Hæc ille. Et penes ipsum, *lit. C. & D. Palud. Sylu. Ricard. & Armilla.* Suarez etiam *disp. 15. sect. 7. num. 1.* Alterius *lib. 1. disp. 15. c. 3. vers. Et idem dicendum.* Vgol. *loc. cit. §. 9.* Sayrus *lib. 2. c. 14. n. 15.* Auila *part. 2. c. 6. disp. 11. dub. 8.* Filliuc. *tr. 13. c. 6. q. 10.* Regin. *lib. 32. num. 113.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. n. 36.* Luylius *lib. 2. disput. 13. dub. 6.* Hurtad. *disp. 9. de excomm. diff. 4. n. 24.* Corneio *disputat. 10. de excommunic. §. 10. dub. 3. difficult. 2.* Palao *puncto 19. cit. n. 17. & communis.*

Q V Æ S T I O X L I I I.

An Religiosi possint communicare cum suis Prælati excommunicatis vitandis?

Negant Palud. *in dist. 18. q. 6. art. 4.* Ricard. *ibid.* Astenf. *in Sum. p. 2. lib. 7. tit. 12. q. 13. & alij existimantes,* non posse communicare: quia Prælati excommunicati habet suspensam iurisdictionem spirituales: ergo nullum actum Prælati exercere potest: ergo simpliciter de Prælati loquendo, non poterit subditus illi communicare.

Affirmant verò alij, docentes, posse quidem Religiosos communicare cum suis Prælati excommunicatis, non tamen in omnibus rebus, sed in his tantum, quas moralitet requirit cohabitatio. Sic in Sum. Suarez *loc. cit. n. 2.* his verbis: At verò cum persona Prælati cohabitare sine dubio possunt alij Religiosi, non verò aliter cum illo communicare, quam possent cum alio Religioso eiusdem domus, si excomm unicatus esset. Sic ille. Alterius etiam *capite 3. cit. vers. Maior controuersia.* Filliuc. *loc. cit. n. 125.* Diana *part. 5. tractatu 9. resol. 127. & penes ipsum Gordonus, Faber, & Villalob.*

Sed ego absolutè respondeo: Possè Religiosos simpliciter communicare cum suis Prælati excommunicatis, etiam vitandis. Quia Supetior per excommunicationem non amittit potestatem ad gubernandam domum & Religionem, ac per consequens, nec inferior eximitur à subiectione illius: ergo poterit communicare cum illo, in omnibus, sicuti potest filius cum suo patre excommunicato.

Ex quo constat ad argumentum Paludani, & aliorum. Dicendum namq; est, quod Prælati non solum habet iurisdictionem spirituales, sed etiam potestatem temporalem, & oppositam ad gubernationem domus & Religiosorum,

Religiosorum, unde ex hac parte licite poterunt Religiosi dictis Prælatibus excommunicatis communicare in omnibus, sicuti filij, & serui, cum Parentibus & Dominis excommunicatis. Sic Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. concl. 5. illis verbis: Et idem censetur de subditis in Religionibus respectu Prælatorum: tamen si hoc Ricardus & Paludanus gratis negent. Sic ille. Et etiam Armilla *verb. excommunicatio*, n. 46. Auila 2. p. capite 6. disp. 11. dub. 6. in fine. Vasquez *de excomm. c. 9. vers. Tertius casus est*. Luylius lib. 2. disp. 13. dub. 6. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. n. 26. Sayrus, quem citat & sequitur Corneio *loc. cit.* ubi dicit Suarium scrupulose in hac materia esse locutum, & alij. Imo addunt, & bene Auila & Bonacina idem esse dicendum de Nouitiis Religiosis respectu suorum Prælatorum: Adde & ego, & etiam respectu Magistri Nouitiorum; quia hic etiam est Pedagogus, & Pater spiritualis. Et oppositum esset radix multorum scrupulorum. Legantur Auila *loc. cit.* dub. 7. in fine. & Bonac. *loc. cit.* n. 39. ubi aperte docent Magistrum Nouitiorum posse in omnibus communicare cum Nouitiis excommunicatis, quia censetur eorum Pater spiritualis: ergo è contra, quia Nouitij sunt filij spirituales, poterunt liberè communicare cum suis Magistris excommunicatis, tanquam cum suis Patribus. Tenet etiam nostram sententiam, Palao puncto 19. citato, n. 18. licet non bene citet Suarium pro se.

QVÆSTIO XLIV.

An Milites possint communicare in bello cum Duce excommunicato vitando?

Respondeo: Posse cum illo communicare, eumque in bello iusto sequi, & defendere. Quia vere sunt subiecti illi. Sic habetur in cap. Iulianus. 11. quest. 3. Sic Bonac. §. 2. cit. num. 27. Corneio *loc. cit.* & penes ipsum Sayrus libro 2. capite 14. numero 19. Syluest. *excommunicatio* 5. numero 4. & Palao *disputatione* 2. de Censur. disp. 19. num. 19.

QVÆSTIO XLV.

Quid intelligatur per illam particulam, Res ignorata?

Respondeo, quod ignorantia inuincibilis, siue iuris, siue facti excuset à peccato communicandi cum excommunicato, & consequenter à pœna iure statuta, nempe ab excommunicatione minori. De quo latè diximus tractatu 1. de Censur. in genere *disputatione* 9. Legantur Nauar. capite 27. num. 27. Caiet. *verb. excommunicatio*. in fine, §. Circa tertium. Auila 2. p. cap. 6. *disputatione* 11. dub. 10. Suarez *disputat.* 15. sectione 3. à numero 2. Alterius libro 1. *disputatione* 15. capite 5. Filliucius tractatu 13. capite 6. questione 11. Bonacina *disputatione* 2. questione 2. punct. 6. §. 2. à numero 41. & alij.

QVÆSTIO XLVI.

An, qui dubitat, an alius excommunicatus denunciatus sit, illum statim vitare debeat?

Respondeo: Non debere. Quia in dubio melior est conditio possidentis: ergo propter solum dubium, non possum ego priuare alium communicatione ad quam ex se ius habet: nam fieri potest, vt non sit excommunicatus. Sic Adrian. in 4. q. 3. de Clauib. Maior in 4. dist. 18. q. 2. col. 8. quem citat, & sequitur Nauar. c. 27. n. 27. ibi: Sed qui dubitat, non tenetur vitare, præsertim in præsentia aliorum: quia R. P. Leand. de Censuris.

inferret illi iniuriam. Suarez *disp.* 15. sect. 3. numero 4. Sanchez in Sum. libro 1. cap. 10. n. 56. in fine. (non 69. vt inuenies citatum apud Bonacinam) Filliuc. *loc. cit.* num. 129. Bonac. §. 2. cit. n. 42. Auila 2. p. cap. 6. disp. 11. dub. 11. ante 6. concl. Palao *disp.* 2. puncto 19. num. 25. & alij communiter.

QVÆSTIO XLVII.

An saltem, qui certò scit alium esse excommunicatum, dubitat tamen, an denunciatus sit, teneatur tunc illum vitare?

Respondeo, non teneri illum adhuc vitare: posse tamen, si velit. Primum patet: quia post Concil. Constant. non tenetur quis vitare excommunicatum, nisi aliàs sit denunciatus, vel publicus percussor Clerici. Secundum etiam constat: quia cum quis certò scit alium esse excommunicatum, non tenetur cum illo communicare: nam Concil. Constant. quamuis det facultatem non vitandi excommunicatum non denunciatum, non tamen obligat ad non vitandum illum: ergo licet propter dubitationem de denunciatione possit quis vti illo priuilegio non vitandi, non tamen ad id obligatur. Sic Suarez, Filliuc. & Bonac. *loc. cit.* Auila 2. p. cap. 6. disp. 11. dub. 11. Corneio *disp.* 10. de excom. §. 10. dub. 3. q. 4. & alij.

QVÆSTIO XLVIII.

An Confessarius teneatur vitare illum, quem per Confessionem scit esse excommunicatum non toleratum?

Negant quidam teneri vitare illum: nec posse; non solum in publico, verum nec in secreto: eo quod Confessarius nequeat scientia Confessionis vti extra Confessionem absque violatione sigilli: Idemque existimant dicendum de aliis, qui tenentur ad sigillum vt de Interprete, ac de Doctore à quo Confessarius petit consilium, & de Prælato à quo petitur licentia ad absoluendum à reseruatis, casu, quo fortuitò veniant in cognitionem excommunicati. Sic Auila, & Corneio *loc. cit.* Couarr. in cap. Alma mater. 1. p. §. 2. n. 3. Suarez *disp.* 15. sect. 3. n. 6. Henriq. libro 13. capite 6. numero 1. Sayrus lib. 2. cap. 14. n. 26. Bonac. *disp.* 2. q. 2. punct. 6. §. 2. n. 45. Sa, Medina, Nuñez, Lugo, & alij, quos pro hac parte adduxi 1. parte, tract. 5. de pœnit. disp. 10. q. 72.

Sed, iuxta ibi dicta respondeo dicendum, quod licet Confessarius, nec teneatur, nec possit vitare in publico prædictum excommunicatum, ob rationem assignatam: in secreto tamen possit vitare illum, quamuis adhuc ad id non teneatur. Sic ex Nauarro & aliis diximus, 1. p. *loc. cit.* quest. 71. & 72. Legantur ibi dicta.

QVÆSTIO XLIX.

An ego tenear vitare illum, qui extrà Confessionem mihi dixit, se esse excommunicatum non toleratum?

Respondeo, me teneri vitare illum omnino. Quia testimonium proprium contra seipsum, facit moralem certitudinem, itaut excludat ignorantiam; imò, & dubium. Sic Syluester *verb. excommunicatio* 5. num. 28. qui secus dicit, si hoc audirem ab aduersario. ex 22. q. 5. cap. Hoc videtur. Auila 2. p. capite 6. *disputatione* 11. dub. 11. conclus. 2. Bonacina *disputatione* 2. questione 2. puncto 6. §. 2. num. 43.

QVÆSTIO L.

An teneatur quis vitare eum, quem per famam publicam nouit esse excommunicatum denunciatum, aut publicum percussorem Clerici?

NEgant Decius in cap. Prudentiam. §. Sexta, de offic. deleg. & alij apud Alterium, vbi infra. Quorum fundamentum est. Quia fama, tantum habet vim vnus testis, vt constat ex 4. q. 3. §. Item. Sed vnus testis non sufficit ad probandam excommunicationem, vt colligitur ex cap. 1. de except. in 6. ergo neq; fama, vt teneatur quis euitare ab alio, tanquam excommunicatus.

Sed, vt certum respondeo: Teneri vitare eum, in omnibus actibus communibus; tam humanis, quam diuinis. Quia certum est ad hoc solam famam excommunicationis sufficere, cum hoc definitum sit in cap. Cum desideres. §. Secunda, de sent. excommunic. his verbis: *Secunda questioni hunc finem duximus imponendum, quod si publica fama est, aliquem verberasse Clericum; nec Episcopus, nec alius sibi communicare debet; nisi ad arbitrium Episcopi de hoc se purgauerit: vel ad cautelam, absolutionis beneficium consequatur.* Ergo Pontifex absolute definiuit, excommunicatum vitandum esse propter solam famam excommunicationis, donec seipsum purgauerit. Et idem habetur in capite Illud. de Cler. excomm. ministrant. Et ideo sic sentiunt communiter DD. Glossa in d. cap. Cum desideres. verb. Si publica fama. & ibi Abbas n. 6. Fe lin. in cap. Prudentiam. §. Sexta. n. 17. Nauarr. cap. 27. n. 27. Couarr. in cap. Alma mater. 1. p. §. 2. à num. 4. Specul. Dominic. Archid & alij Canonista, quos citat, & sequitur Alterius lib. 1. disp. 11. cap. 1. D. Thom. quodlib. 4. artic. 14. & in 4. dist. 18. q. 2. art. 4. quæstionum. 2. & 3. Palud. ibid. q. 6. art. 5. vers. Res ignorata. Sanchez lib. 1. Sum. c. 10. n. 63. Auila 2. p. cap. 6. disp. 11. dub. 11. concl. 3. Bonacina disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. n. 44. Corneio disp. 10. §. 10. dub. 3. quæst. 4. Hurtad. disp. 9. difficult. 4. num. 27. Palao disp. 1. de Censur. punct. 19. numero 26. & alij. Ad fundamentum Decij, ex statim dicendis constabit quid sit respondendum.

QVÆSTIO LI.

An etiam, sola fama excommunicationis sufficiat ad hoc, vt infamatus repellatur à iudicio; aut, vt puniatur ille, qui excommunicatum non vitauerit, & c?

Affirmat adhuc Roman. consil. 349. Dum quaritur. numero 4.

Sed, vt certum ferè respondeo: Non sufficere solam formam excommunicationis ad hoc vt infamatus de excommunicatione repellatur à iudicio, & c.

Primò. Nam id expresse & clare probatur ex cap. 1. de excep. lib. 6. vbi habetur excommunicationem probari debere apertissimis documentis: ergo in foro iudiciali, non est sufficiens fama ad repellendum infamatum de excommunicatione. Et in hoc sensu accepta vera est sententia Decij sup. adducta.

Secundò, id comprobatur ratione: quia quando agitur de graui damno & præiudicio alicuius, fama non probat contra illum: ergo cum in nostro casu agatur de damno graui, & præiudicio infamati,

fama nil contra illum probabit. Sic communis sententia. Specul. Archid.

Felinus & Mascard. quos affert, & sequitur Alter.

cap. 1. cit. vers. Secunda pars.

QVÆSTIO LII.

An, si quis, non per famam publicam, sed à paucis, audiat, aliquem esse excommunicatum vitandum, teneatur eum vitare?

NEgat, ex Paludano dist. 18. q. 6. art. 2. vers. Res ignorata, Auila disp. 11. cit. dub. 11. concl. 3. his verbis: Dixi, fama publica; nam si tantum audiui à paucis hominibus, præsertim si sint eius contrarij, non teneor vitare, quoniam notitia paucorum, non sufficit ad famam publicam. Ita Paludanus supra. Dico, non teneor, quia non teneor credere illum esse non toleratum: at verò si credo, teneor quandiu non depono conscientiam. Huc vsque Auila.

Sed probabilius, & distinctius respondeo dicendum, quod si quis à paucis hominibus, dummodo sint viri probi, & fide digni, audiat Petrum, v. g. esse excommunicatum vitandum, aut non toleratum, tunc teneatur illum vitare: quia duobus testibus fide dignis & probis, etiamsi contrarij sint diffamati, credendum est. Secus verò si tales testes non essent fide digni, nec probi, & essent aduersarij ipsius diffamati; quia tunc non teneretur quis vitare Petrum, quia tunc non teneretur credere illum esse excommunicatum vitandum. Sic Nauarr. cap. 27. num. 27. his verbis: Verum est tamen, quod qui à fide dignis audiui illum, vel illum denunciatum, debet euitare. argum. c. Illud, de Cler. excomm. minis. Sic Nauarr. & ex illo Alterius lib. 1. disp. 11. cap. 1. col. 2. lit. D. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 44. per hæc verba: Mihi probabilius dicendum videtur esse vitandum si à duobus fide dignis audiui esse excommunicatum vitandum: nam duobus testibus fide dignis credendum est. Llamas etiam 1. parte Methodi, c. 10. §. 1. pag. 148. Castro Palao disputat. 2. punct. 19. n. 26. & alij Doctores communiter.

QVÆSTIO LIII.

An, si quis, adhuc per vnicum testem fide dignum, verbi gratia, Parochum, sciret, Petrum, verbi gratia, esse excommunicatum denunciatum, teneretur vitare illum?

Affirmat Llamas, vbi supra, his verbis: Quicumque audiens à fide digno Petrum esse excommunicatum denunciatum, tenetur illum vitare, quo vsque contrarium constet ei, vel esse absolutum, etiam testimonio fide digno, vel, quod magis est, experientia. Sic Hieron. Llamas. Et post illum, loquendo solum de Parocho, Alterius lib. 1. disput. 11. capite 3. his verbis: Non sufficit autem ad inducendam obligationem ad euitandum excommunicatum, dictum cuiusuis priuati dicentis talem esse denunciatum: neque enim facile omnibus est fides adhibenda. Sylu. excomm. 5. num. 26. Nauarr. in Man. cap. 27. numero 27. cum Mai. dist. 17. quæst. 2. Et licet quidam negent credendum esse Pastori asserenti, se pronunciasse sententiam excommunicationis contra aliquem, nisi ostendat scripturam manu Notarij confectam; oppositum est verius, fidem præstandam esse Episcopo affirmanti de excommunicatione subditi sui, nisi obftet rationalis causa dubitandi. Palud. dist. 18. qu. 6. art. 2. Huc vsque Alterius.

Sed probabilius respondeo in dicto casu, non teneri quem vitare Petrum. Quia nemo tenetur necessariò credere vni testi, etiam fide digno etiam Parocho præsertim in damnum tertij: vt docet Nauarr. cap. 22. num. 82. his verbis: Non tenetur quis, ad credendum subesse impedimentum, eo quod vnus testis, etiam fide dignus & iuratus, & amicus & proprius parochus

rochus id ei assereret : quia licet dictum vnus fide digni sufficiat, vt iuste credere possit, secundum Gloss. *singul. in l. Titio fundus, ff. de condit. & demonstrat.* non tamen sufficit ad inducendum necessitatem credendi, ad id enim oportet esse duos, iuxta cap. *Cum à nobis. de testibus.* Huc vsque Doctus Nauarr. Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. n. 46.* Corneio *disp. 10. de excomm. §. 10. dub. 3. q. 4. dicto 4. & alij.* Et facit doctrina, quam tradit Sanchez *lib. 2. de matrim. disp. ult. q. 3. num. 16.* (non *disp. 93. num. 36.* vt citat Bonac. cum ille 2. liber non includat nisi 46. disputationes) vbi quamplures pro hac parte inuenies Doctores. Inter quos tu enumera Auilam *part. 2. cap. 6. disp. 11. dub. 11. concl. 5.* Palao *loc. cit. & alios.*

QVÆSTIO LIV.

An saltem, teneatur quis vitare illum, quem Episcopus, vel Parochus, testificatur esse nominatim denunciatum, ostendendo ei litteras denunciationis?

Respondeo tanquam certum: tunc teneri illum, tanquam excommunicatum vitare. Quia Pastor ostendendo simul litteras denunciatorias, maiorem fidem facit denunciationis, quam fama publica. Sic Corneio *loc. cit.* qui, complectens simul resolutionem à nobis nuper datam, hanc iis verbis docet. Dico 4. ex testimonio Episcopi, vel Parochi affirmantis, Petrum esse excommunicatum, non teneor illum vitare. Probat, quia non teneor credere vni testi, etiam fide digno, præsertim in damnum tertij, vt docet Nauarr. *in Sum. cap. 28. num. 82.* Si tamen de facto credam, teneor vitare, vt supra diximus: quod si maneam dubius, non teneor vitare, vt docet Nauar. *cap. 27. num. 27. & diximus in tractatu de Conscientia.* Doctrina verò huius dubij intelligenda est, nisi mihi ostendantur litteræ denunciationis: quia tunc tenebor eum vitare, vt docet Syluest. *verb. excommunicatio 5. num. 28.* quia illæ litteræ cum testimonio Pastoris, maiorem fidem faciunt quam fama publica. Sic Corneio. Et ante illum, Auila *2. p. cap. 6. disp. 11. dub. 11. concl. 4.* Bonac. *num. 46. cit. Alterius lib. 1. disputat. 11. cap. 3.* Palao *loc. cit. & communis.*

QVÆSTIO LV.

An quis teneatur vitare illum, quem, fama publica, constat, percussisse Clericum; sed non constat fama publica, quod notorie percussit?

Respondeo non teneri, nisi constet etiam quod notorie percussit. Quia post Concil. Constant. vtrumque requiritur, ad hoc vt quis teneatur vitare percussorem Clerici: ergo quamuis fama sit quod percussit, si non sit quod notorie percussit notorietate facti, itaut non possit vlla tergiversatione celari, non tenetur quis illum vt excommunicatum vitare. *Confirmatur.* Quia, vt supra est habitum, nullus tenetur vitare eum, quem constat esse excommunicatum, si aliàs simul ei non constet, esse etiam nominatim denunciatum: ergo similiter, nullus tenebitur vitare eum, quem constat percussisse Clericum, & ob hoc contraxisse excommunicationem, si ei non constet eam percussorem fuisse notoriam notorietate facti. Sic Auila *loco citato, conclus. 3.* Bonacina *loco citato, numero 47.* Corneio *loco citato, dicto 3. vers. Vnde notandum est.*

* * *

QVÆSTIO LVI.

An, si quis sciat, Petrum, verbi gratia, esse excommunicatum nominatim in vna Prouincia, teneatur illum vitare in alia, vbi est occultum?

Affirmat absolute Bonacina *disp. 2. quest. 2. puncto 6. §. 2. num. 48.* Quia tenemur, inquit, obedire præcepto Superioris præcipientis vitandum esse excommunicatum non toleratum. Citatque pro sua sententia Vasquium *dub. 8. de excommunic. num. 2.*

Alij sub distinctione respondent, teneri quidem illum vitare in publico; casu, quo in hac alia Prouincia, testibus aut instrumentis probari possit, esse in alia excommunicatum denunciatum; at verò si id probari non possit, teneri vitare illum in occulto, si non sit periculum scandali aut damni, sed non in publico, quia tunc diffamaret illum publicè vitando. Sic Syluest. *ver. excommunicatio. 5. num. 26.* Couarr. *in cap. Alma mater. 1. p. §. 2. num. 3. & 6. & §. 3. num. 2.* Palac. Durand. D. Anton. Tabiena, & alij quos citat Henriquez *libro 13. capite 6. numero 1. in Glossa lit. B.*

Alij verò censent, nec teneri, nec posse vitare dictum Petrum in publico, quamuis possit probari testibus, vel instrumentis alibi esse excommunicatum denunciatum: benè tamen teneri vitare illum in occulto, etiam si non possit probari, Ita Auila *1. p. c. 6. disp. 11. dub. 12.* Qui primam partem sic probat: Nam ex hoc quod possit probari testibus, aut instrumentis, non sequitur, quod in hac ciuitate sit publicus excommunicatus non toleratus: ergo non licet eum vitare in publico, quia esset illum diffamare. *Confirmatur.* Nam si aliquis esset publicè diffamatus in vna ciuitate, etiam per authoritatem Iudicis, si ego diffamem eum in alia Prouincia distantia, vbi id est occultum, neque est verosimile, quod de proximo diuulgabitur, pecco, saltem contra charitatem: ergo etiam pecco in præsentia. *Secundam verò partem,* sic probat. Quia ille est verè excommunicatus, & non toleratus, & ego id scio: ergo teneor vitare in occulto, iuxta cap. *Cum non ab homine, de sent. excomm.* vbi definitur quod publicè excommunicatus, est publicè vitandus; occultus autem, occultè. Huc vsque Auila. Qui citat pro se Palud. *in 4. dist. 18. qu. 6. art. 2.* Mexica *difficult. 11. de excommunic. in fine.* P. Henric. *sup. num. 1.* Armillam *verb. excommunicatio. num. 61. & communem.*

Alij tandem sentiunt, nullo modo teneri quem, dictum Petrum, vt excommunicatum vitare in alia Prouincia, vbi id est occultum. Quia vbi est occultus, est innocens: ergo habet ius petendi quamcunque rem externam, & consequenter nemo tenebitur illi eam negare: ergo consequenter, nec vitare eum, non solum in publico, sed nec in secreto. Sic apud Henriquez *cap. 6. cit. lit. C.* Verue. Sum. Confessor. Pisana, Henr. Cosina & alij. Quibus fauet satis Vasq. *dub. 8. cit. n. 2.* Legatur.

Ego autem iuxta dicta supra, existimo omnes has sententias esse probabiles, cum habeant suos Auctores, & Patronos, & rationes efficaces,

QVÆSTIO LVII.

An qui semel sciuit, aliquem esse excommunicatum non toleratum; semper teneatur vitare illum, donec ei constet de absolute?

Respondeo affirmatiuè. Quia in hoc casu, constat de excommunicatione, & stat possessio pro ea: nec ius præsumit absolute fuisse collatam, nisi aliquo

aliquo modo probetur. Sic Syluest. *excommunicatio* 5. num. 26. Palud. in 4. dist. 18. q. 6. art. 2. Nauarr. cap. 27. n. 36. ex *Glossa in cap. Proposuit. de Cler. excom. ministr.* In Sum. & verb. de *absolutione*. Couarr. in cap. *Alma mater*. 1. p. §. 2. n. 7. ex cap. *A nobis. de sent. excommun.* & penes ipsum, Abbas, Rota, Anchar. Felin. & alij. Suarez *disp.* 15. *sect.* 3. n. 7. Auila 2. p. capite 6. *disput.* 11. *dub.* 11. *concl.* 6. Bonac. *disp.* 2. q. 2. *punct.* 6. §. 2. n. 54. Corneio *disp.* 10. §. 10. *dub.* 3. in *fine*. Hurtad. *disput.* 9. *difficult.* 4. Palao *disp.* 2. *punct.* 19. n. 27. & communis.

QVÆSTIO LVIII.

Quando excommunicatus presumi absolutus debeat, sic quis cum eo licitè communicare valeat?

Respondeo quod absolutus censeri debet. *Primò*, quando excommunicatus ipse, qui aliàs est bonæ famæ & fide dignus, affirmat se iam absolutum esse. Sic Nauarr. Suarez, Auila, Bonac. Palao, & Corneio *loco citato*. Angel. *verb. excommunicatio* 8. numero 16. & alij.

Secundò, quando testes fide digni, pro certò afferunt illum esse absolutum. Imo etiam quando vnus testis grauis, & omni exceptione maior, id affirmat, tanquam testis oculatus, vel alio modo æquivalenti: quia in re fauorabili id satis est, ad generandam fidem à Deo probabilem, vt secundum illam operari liceat. Suarez, Bonac. & Palao *locis citatis*.

Tertiò, quando communi opinione, & fama publica, habetur pro absoluto, & liber ab excommunicatione. Couarr. Suarez, Auila, Bonac. Corneio & Palao.

Quartò, quando multum temporis pertransiit post latam excommunicationem: quia tunc probabiliter præsumere possum, attenta qualitate personæ, eum iam absolutum fuisse, & ad gremium Ecclesiæ rediisse. Quia verisimile, non est, toto illo tempore, verbi gratia, per annum, in excommunicatione insorduisse. Syluest. Abbas Couarr. Suarez, Auila, Bonac. Palao, Corneio *loc. cit.* & communis Canonistarum in *d. capite Proposuit*.

Quintò, quando noui ipsum excommunicatum, tempore Iubilei, aut Sacerdoti facultatem habenti circa talem excommunicationem, confessum fuisse. Sic Bonac. & omnes Doctores. In his ergo omnibus casibus, licitum est communicare cum excommunicato, quia creditur absolutus. Quod si fortasse in re ipsa contigerit errare, talis ignorantia & Censuram, & culpam excusabit, vt bene Suarez n. 7. *cit.*

QVÆSTIO LIX.

Quid intelligatur per particulam Necessè, quæ est vltima causa excusans?

Respondeo quod intelligitur, necessitas, tam ipsius excommunicati, quam aliorum; siue extrema sit, siue gravis, siue communis, siue sit spiritualis, siue corporalis. Nam si vtilitas, vt supra diximus, est iusta excusationis causa, à fortiori erit necessitas. Sic habetur in cap. *Quoniam multos*. 11. q. 3. & cap. *Inter alia, de sent. excommun.* Vnde licitum erit Peregrino, qui aliunde non potest, ab excommunicato ad vitium necessaria emere. Et cuiuslibet, sustentationis, vel elemosinæ causa, aliquid excommunicato dare; illunque hospitio recipere, &c. Sic omnes. Legantur Alterius *lib.* 1. *disp.* 15. *cap.* 5. Filliuc. *tract.* 13. c. 6. q. 10. Bonac. *disp.* 2. q. 2. *punct.* 6. §. 2. à num. 57. Auila 2. p. *cap.* 6. *disp.* 11. *dub.* 13. Henriquez *libro* 13. *cap.* 23. num. 4. Suarez *disputatione* 15. *sección* 3. à numero 8.

Hurtadus *disputatione* 9. *diffic.* 4. Palao *disputatione* 2. *puncto* 19. numero 28. & alij.

QVÆSTIO LX.

An possit quis excommunicato vitando equum gratis, vel pretio tradere; vt prosequatur iter incaptum?

Respondeo posse: si alioquin sit debilis, aut aliàs non soleat iter facere pedester. Quia illo opus habet. Similiterque è contrà, poterit quis petere equum, aut hospitium ab excommunicato vitando, vt diximus, ob eandem rationem. Sic omnes. Henriquez, Auila, Bonac. *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO LXI.

An non excommunicatus possit petere elemosynam ab excommunicato vitando?

Respondeo non posse, nisi in casu, quo non esset alius, à quo possit commodè petere. Quia sic colligitur ex cap. *Quoniam multos, cit.* Sic Henriquez, Auila, & Bonac. *loc. cit.* Ex quibus primi colligunt, quod casu quo pauper non possit commodè habere sustentationem, nisi sedeat ad mensam simul cum excommunicato vitando, tunc possit licitè ad mensam federe. Quod prius notauit Palud. *distinct.* 18. *quæst.* 6. *artic.* 2. numero 6.

QVÆSTIO LXII.

An saltem, Prædicatores, & Confessores possint licitè petere elemosynam ab excommunicato vitando, etiamsi aliàs possent aliunde sibi prouidere?

Negant Abbas, & Innocent. in cap. *Cum voluntate, de sent. excommun.* quos sequitur Syluest. *verb. excommunicatio* 5. *dub.* 5. num. 14. cum quadam tamen limitatione: Dicit namque hoc esse verum, quando ex hoc quod non acciperent elemosynam ab excommunicato, impeditur fructus prædicationis in ipso excommunicato.

Sed absolutè, & sine limitatione vlla respondeo; Possè prædictos Prædicatores, & Confessores elemosynam ab excommunicato petere etiamsi aliàs possent sibi commodè prouidere. Quia id absolutè concedit illis ius; eo quod pro spiritali ministerio debetur eis temporalis sustentatio. Sic enim habetur in cap. *Cum voluntate. cit. ibi: Præsertim si aliàs non valeant in illo loco sustentationem habere.* Vbi Gloss. *verb. Præsertim*; sic ait: *Præsertim*, potest exponi pro maxime; quia aliàs tempore necessitatis ab excommunicatis possunt recipi necessaria, & emi. 11. q. 3. *Quoniam multos*. Sic Glossa. Palud. *dist.* 18. *quæst.* 6. *artic.* 2. D. Anton. 3. p. *tit.* 26. *cap.* 1. §. 1. Quod citat, & sequitur Henriquez *lib.* 13. *cap.* 23. num. 4. lit. N. Auila 2. p. *cap.* 6. *disp.* 11. *dub.* 13. *concl.* 3. Sayrus *lib.* 2. c. 14. n. 30. Bonac. *disp.* 2. q. 2. *punct.* 6. §. 2. n. 59. *vers. Excipiuntur*. Palao n. 27. *citato in fine*.

QVÆSTIO LXIII.

An licitum sit, communicare cum excommunicato vitando, ratione euitandi aliquod graue damnum?

Respondeo esse licitum. Patet per verbum *Vtile*. Sic omnes Doctores. Ex quo colligitur, esse omnino licitum, continuare cum excommunicato contractum

tractum vtilem, quem cepit ante illius excommunicationem, vt docent Caiet. *verb. excommunicatio. circa finem. §. Circa tertium.* Syluest. *excommun. 3. n. 3. Co-uarr. in cap. Alma mater. 1. p. §. 1. n. 8.* Henriq. *lib. 13. cap. 23. n. 4.* Auila *2. p. cap. 6. disp. 11. dub. 13. concl. 4. & alij id probantes ex cap. Si vere, de sent. excomm.*

Secundò ex dictis colligunt, esse omnino licitum communicare cum excommunicato vitando, ob vitandum metum mortis incussum, vt concedunt omnes, similitérque ob vitanda minora detrimenta rei familiaris, veluti si Dominus pro libidine sua, vel vt se ostendat non reputandum excommunicatum, dicat Capellano suo, vt celebret; potest vt vitet damni periculum, nisi id faceret in contemptum fidei, vel potestatis ecclesiasticæ. Sic Syluest. Caiet. Armilla, Soto & alij, quos citat, & sequitur Henr. *loc. cit.*

QVÆSTIO LXIV.

An sit licitum, erogari elemosynam excommunicato, vt tali iuuamine securius persistat in excommunicatione?

Respondeo, quod nullo modo. Quia, vt habetur *cap. Non omnis. 5. q. 5. vtilius esurienti panis tollitur, si de cibo securus iustitiam negligat.* Idem docet Glossa *in cap. Quiescamus. dist. 42. vers. Postulat.* dicens, omnibus elargiendam esse elemosynam; *Nisi quis per securitatem cibi negligat iustitiam, quia tunc subtrahenda est ei. cap. Non omnis 5. q. 5. Nisi iam fame moriatur.* Sic Glossa. Et sic Alterius *lib. 1. disp. 15. cap. 5. & alij.*

QVÆSTIO LXV.

An ceteris paribus, prius sit elargienda elemosyna, non excommunicato, quàm excommunicato?

Respondeo affirmatiuè. Quia magis debemus subuenire iusto & bono viro, quàm impio, & peccatori, *cap. Non satis. dist. 86.* ergo magis non excommunicato, quàm excommunicato. Sic ex communi omnium sententia; Alterius *cap. 5. citato.* Qui tamen vt probabilius, addit, contrarium esse dicendum casu, quo excommunicatus esset frater aut consanguineus, & non excommunicatus esset extraneus; quia tunc si æqualiter indigeant, præponendi sunt, cæteris paribus, consanguinei. Secus si extraneus magis indigeret.

QVÆSTIO LXVI.

An, in casibus, quibus permessa est communicatio cum excommunicatis vitandis, possit Superior præcipere, vt quacunque necessitate occurrente, eorum communicatio euitetur?

Respondeo, posse. Quia sic habetur in *cap. Constitutionem, de sent. excommun. lib. 6.* & docent communiter Doctores. Qui tamen excipiunt communicationem, quæ naturali, aut diuino iure præcipitur. Vnde benè potest Superior prohibere, ne filij communicent Parentibus, ne vxor Marito: non tamen prohibere potest, vt hæc debitum reddat Marito; illi obsequium, & honorem iure naturæ Parentibus debitum præstent.

Sic Gabriel *dist. 18. q. 3. art. 1.*

Alterius *lib. 1. disp. 15.*

cap. 5. ques. 4.

* * *

QVÆSTIO LXVII.

An, si Pontifex, sub pœna excommunicationis præciperet; ne quis Sicarijs, seu Bannitis subueniret, posset aliquis in extrema necessitate illis existentibus, subuenire, absque incurso Censuræ?

Respondeo, Non posse adhuc tunc, illis subuenire. Quia, sicut non potest quis eripere de manu Iudicis damnatos ad mortem quando ad necem ducuntur: ita non posset in hoc casu liberare huiusmodi excommunicatos ab ea necessitate qua premerentur, etiam si esset mortis; quia Pontificis propositum esset hoc modo punire mortis supplicio illos Sicarios. Sic omnino Alterius *loc. cit. vers. Quid si Romanus Pontifex.* Et hæc sufficiant de causis, quæ possunt excusare fideles, si communicent cum excommunicatis vitandis.

DISPUTATIO XVI.

De alijs effectibus Excommunicationis maioris.

QVÆSTIO PRIMA.

An Rescripta quacunque, à Pontifice, per Excommunicatum maiorem, impetrata; sint inualida, & nihil ei prosint?

Respondeo affirmatiuè. Quia Gregor. IX. *cap. 1. de Rescript. in 6.* decreuit Rescriptum impetratum ab excommunicato, & processum virtute illius habitum, esse ipso iure nullum: præterquam super excommunicationis, vel appellationis articulo. Verba Gregorij sunt: *Ipso iure rescriptum, vel processum per ipsum habitus, non valent, si ab excommunicato super alio, quàm excommunicationis, vel appellationis articulo fuerit impetratum:* ergo rescripta Pontificis ab excommunicato impetrata, & processus virtute illorum factus super alio, quàm super excommunicationis, vel appellationis articulo inualida sunt, & nihil excommunicato profunt, nisi casu quo rescripta dentur cum clausula absolutionis, vt iam semper fit, ad effectum validationis eorum. Sic omnes DD. Legantur Canonistæ *in cap. cit. Nauarr. in cap. Ita quorundam, de Iudæis. notab. 11. n. 14. & lib. 5. consil. tit. de sent. excomm. cons. 44. n. 4.* Suarez *disp. 17. sect. 1. à n. 2.* Alterius *lib. 2. disp. 7. c. 1. Egjd. disput. 4. dub. 10.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 8. & vlt. Hurtad. disp. 10. de excomm. diff. vnica.* Toletus *lib. 1. c. 11. Filliuc. tr. 12. c. 9. q. 1. n. 110. & Palao disp. 2. de Censur. puncto 12.*

QVÆSTIO II.

An etiam, Rescripta Episcoporum, & aliorum Prælatorum Papa inferiorum, obtenta per excommunicatum, sint inualida, & nullius efficacia?

Affirmant quidam, ducti ex eo, quod Greg. IX. *in d. c. 1. de Rescriptis.* de omnibus rescriptis in genere loquitur, sine vlla distinctione: ergo de omnibus debet intelligi: quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Ita Alterius *lib. 2. disp. 7. c. 1. & alij communiter penes ipsum.*

Sed probabilius respondeo dicendum, quod rescripta

cripta Episcoporum, & aliorum Prælatorum inferiorum Papa, obtenta per excommunicatos, sint valida, & efficacia. Quia probabilius est, quod Gregorius in dicto cap. Solum loquatur de rescriptis Apostolicis, ut ex contextu capitis, & ex discursu tituli deducitur: necnon, & communi interpretatione Doctorum, & communi consuetudine. Sic Nauarr. *consil.* 44. citato. Suarez *disp.* 17. *cit.* n. 2. Filliuc. Bonac. & Hurt. *loc. cit.* Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tr.* 3. *docum.* 18. n. 1. Sylu. *verb. Rescriptum.* & Villal. *tr.* 17. *diff.* 15. n. 1. Palao *punct.* 12. *cit.* n. 4. Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *part.* 2. c. 2. n. 11. & alij.

QVÆSTIO III.

An item sint valida Rescripta, priuilegia, seu gratia, impetrata à supremo Principe seculari per Excommunicatum?

Negant Alterius *loc. cit.* & alij penes ipsum. Quibus adhæret Nauarr. *consil.* 44. citato, existimans Constitutionem D. Gregorij Papæ comprehendere etiam rescripta, literas, priuilegia, & gratias (nam hæc omnia, dicuntur *rescripta*) supremorum Principum secularium; Imperatoris, videlicet, Regis, &c. Ideoque esse inualida concessa excommunicatis tempore concessionis.

Sed probabilius respondeo: Etiam huiusmodi rescripta esse valida. Quia probabilius est, dictam Constitutionem solum loqui de rescriptis concessis à Pontifice, non ab alijs, ut colligitur ex ratione facta pro nostra sententia *quest. antecedenti*. Sic Suarez, Filiucius, Bonac. Hurtad. Palao & Machado *loc. cit.* n. 2. ubi ait hanc nostram sententiam esse probabiliozem, Por ser (inquiens) contra Derecho ampliar las penas, è introducir las que por el no estan establecidas, in *cap. odia de reg. iur. in 6. l. factum cuique §. in pœnalibus. ff. eod. cap. Pœna, de pœnit. dist. 5.* y assi lo tiene declarado la costumbre que como consta del derecho, *cap. Cum dilectus. de consuet. l. Minimè, ff. de legib.* Est optima legum interpres.

QVÆSTIO IV.

An si excommunicatus est omnino occultus, rescriptum, per eum impetratum à Papa, sit etiam nullum?

Negat Archidiac. in *d. cap. 1. de Rescript. n. 1.* Quia existimat Constitutionem latam in *d. cap.* non comprehendere excommunicatum occultum, sed solum publicum; & consequenter, rescripta impetrata ab excommunicato occulto, non esse inualida.

Sed probabilius respondeo: Etiam esse nullum. Quia probabilius est, quod illa Constitutio comprehendat vtrumque excommunicatum, tam publicum, quam occultum: cum textus *d. cap.* simpliciter, & absolute de excommunicato loquatur, & ideò sine fundamento restringitur ad excommunicatum solum publicum. Præsertim cum lex illa in odium excommunicationis lata sit, & excommunicato occulto nullus fauor fiat, argum. Extrauagantis, *Ad euitanda*. Sic Abbas, & alij, quos citat, & sequitur Alterius *lib.* 2. *disp.* 7. *cap.* Nauarr. in *cap. Ita quorundam. de Ind. n. 8.* (vnde malè Filiucius ait, contrarium docere) Glossa, Directorium, & Syluester, quos sequitur Suarez *disp.*

17. *sect.* 1. numero 4. Filiuc. *tract.* 12. *cap.* 9. *questione* 1. numero 2 12. Bonacina *puncto ultimo*

cit. in fine. Machado *lib.* 1. *p.* 3. *docum.*

18. n. 3. Palao *disp.* 2. *de Censur.*

punct. 12. num. 1. & alij.

* * *

QVÆSTIO V.

An clausula absolutionis, qua in Rescriptis Apostolicis præmittitur ad valorem eorum, sit adeo vniuersalis, ut per illam impetrantes ab omnibus Censuris, etiam reseruatissimis absoluantur?

Respondeo absolui per illam ab omnibus Censuris, etiam si sint reseruatæ Pontifici, & contentæ in Bulla Cœnæ Domini, & capaces reddi ad effectum gratiæ dumtaxat consequendum. Sic Nauarr. in *cap. In quorundam, de Iudæis. n. 14. alias 21. notab. 11.* Suarez *disp.* 17. *sect.* 1. n. 2. Alterius *lib.* 2. *disp.* 7. c. 1. ubi ab hac generali regula aliquos casus excludit.

QVÆSTIO VI.

An Rescriptum Pontificis impetratum ab Excommunicato in fauorem tertiæ personæ, sit etiam nullum?

Negant Iason in *l. Vniuersis. C. de Precib. imper. offeren.* & Dominicus, ac Archidiac. in *cap. 1. de Rescript. libro 6.*

Sed probabilius respondeo: Etiam esse nullum. *Primò.* Quia dictum *cap. de Rescript.* generaliter loquitur: ergo debet intelligi generaliter, & sic, siue pro se, siue pro alio rescriptum impetratur. *Secundò.* Quia in vtroque casu currit eadem ratio: Nam ideo excommunicatus prohibetur, ne possit impetrare Rescriptum, nec comparere in iudicio propter periculum communicationis, & etiam ne ex malitia sua commodum reportet: at sic est quod hæc omnia ita verificantur, quando excommunicatus impetrat Rescriptum pro alio exercendo officium Procuratoris & Defensoris, ac quando pro se impetrat; cum in vtroque casu consequatur aliquod commodum, & vtatur aliorum commercio; ergo. Sic Abbas in *c. fin. de Procurator. n. 11.* & in *cap. Ad probandum. de re iud. n. 14.* & in *cap. Pastoralis. §. Verum, de appellat. n. 15.* Felinus etiam, & Bald. quos citat, & sequitur Alterius *disp.* 7. *cit. c. 2.*

QVÆSTIO VII.

An Excommunicatus, qui per annum in excommunicatione, obdurato animo, persistit; fiat suspectus de hæresi, & ut talis puniri possit?

Respondeo affirmatiuè. Quia ita expressè habetur in Trident. *sess.* 25. c. 3. *de reform.* per hæc verba: *Excommunicatus quicumque, si post legitimas monitiones non resipuerit, non solum ad Sacramenta, & communionem fidelium non recipiatur, sed si obdurato animo, Censuris annexis, in illis per annum in sorduerit, etiam contra eum, tanquam de hæresi suspectum, procedi possit.* Hæc Concilium. Cuius decreti fundamentum fuit: Quia prædictus excommunicatus, & claus Ecclesiæ, & suffragia, & Sacramenta contemnere videtur, ideòque in suspicionem venit, quod malè de illis sentiat; ac per hoc suspectus de fide efficitur.

Circa hoc decretum Concilij, sunt aliqua notanda. *Primò,* quod locum habet in excommunicato quocumque, & ita siue talis sit, ob causam criminalem, siue civilem: nam Concilium vtitur dictione illa vniuersali: *excommunicatus quicumque*, ut omnes comprehendat. *Secundò,* quod Concilium notanter dicat, *obdurato animo*, quia si quis ignorantia, aut impotentia in excommunicatione perseueret, non fiet suspectus de hæresi, & consequenter, nec vt talis punietur. *Tertiò,* quod quando Concilium ait, *per annum in sorduerit*, debet intelligi, de anno completo. *l. Urbana familia*

milia §. Pernoctare, ff. de verb. signif. Quarto, quod ista contumacia per annum in excommunicatione, est coniectura, vt excommunicatus habeatur suspectus de hæresi, non tamen potest condemnari, aut puniri tanquam hæreticus. Gloss. in cap. Contingit de dolo, & contum. verb. constituatur. Quinto. Quod quamuis hæc suspicio de hæresi sit leuis, vt aiunt Directorium Inquisit. lib. 2. Schol. 61. & lib. 3. Schol. 31. & Couarr. in cap. Alma. 1. p. §. 7. notab. 4. nihilominus sufficit ad inducendam purgationem, quam si excommunicatus subire noluerit, sed adhuc in excommunicatione permanserit, tunc veluti impœnitens, pertinax, & hæreticus condemnari potest. cap. excommunicamus. §. Qui autem. de hæret. vtdocent Host. Innoc. & alij, in c. ult. de poenit. & alij apud Couarr. Sexto, nota, quod qui per aliquod tempus, etiam infra annum pertinaciter perseuerauerit in excommunicatione, debet puniri aliqua poena temporali, de quo sunt leges nostri Regni, quas affert Couarr. loc. cit. Legantur ipse loco cit. & alij Canonista in cap. Contingit. cit. Vgol. tab. 2. de Censur. c. 14. §. 3. n. 3. Simanc. in Cathol. inst. cap. 27. Bern. Diaz in Pract. Canon. c. 116. n. 12. Suarez disp. 17. sect. 1. n. 6. Alterius lib. 2. disp. 8. c. 3. Henr. lib. 13. c. 4. n. 5. Auila 2. p. c. 6. disp. 10. dub. vlt. concl. 2. Filliuc. tr. 12. c. 9. q. 4. n. 214. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. vlt. n. 2. Hurt. disp. 11. diff. vnica. Villal. tract. 17. diff. 15. & alij.

QVÆSTIO VIII.

An qui conuenitur super aliquo crimine, & ob contumaciam in ea causa excommunicatur; si in ea excommunicatione per annum perseueret, censeatur conuictus de crimine, de quo fuit accusatus?

Respondeo affirmatiuè. Quia sic habetur in cap. Rursus. & cap. Quicumque. 11. q. 3. Et ex ipsis cap. Nauarr. c. 27. n. 23. Couarr. in c. Alma. 1. p. §. 7. n. 10. Auila loc. cit. concl. 1. Hurt. loc. cit. & alij. Hinc benè inferentes, quod si aliquis suspectus de hæresi vocetur ab Inquisitoribus, vt respondeat de fide, & non compareat, & ob id in excommunicatione in eum lata, per annum perseueret, censeatur conuictus de hæresi, & vt talis puniendus: vt expressè habetur in cap. Cum contumacia, de heret. in 6. Sic omnes Alterius, Couar. Auila, Hurt. & Villalob. loc. cit. n. 3. vbi sic ait: Quando los Inquisidores llaman à vno por sospechofo de herefia, y le descomulgan por que no quiere comparecer, y esta contumaz, si se queda vn año descomulgado, le han de declarar por hereje, como si estubiera conuenido della; como consta de vn texto (cap. Cum contumacia cit.) y su Glossa. Y aduertete Gonzalo de Villa Diego que ha lugar esto, quando es verdaderamente contumaz: porque si tubo iusto impedimento, por el qual no podia parecer en Iuicio, no le han de condenar por hereje. Sic ille. Et benè. Quia impeditis non currit tempus. l. 1. §. fin. c. de annali except.

QVÆSTIO IX.

An Clericus persistens in excommunicatione per annum, priuari possit beneficijs quæ possidet?

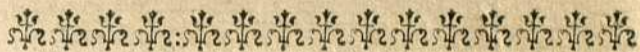
Respondeo posse priuari per sententiam, saltem quando crimen est tale, quod priuat beneficijs, vt est homicidium. Sic communiter DD. docent ex cap. Cum bonæ, de atate & qualit. Couarr. in c. Alma mater. 1. p. §. 7. n. 10. Bonac. Villal. Filliuc. loc. cit. Mach. etiam lib. 1. p. 3. tr. 3. docum. 18. n. 7. ita dicens: El quinto, effecto, y que consta del Derecho, cap. Cum bonæ cit. es que el descomulgado, que como hemos dicho perseuera vn año en la descomunion, le pueden priuar de

los beneficios ecclesiasticos. Lo qual entiendo Bonac. y otros, quando el delito sobre que fue descomulgado, merecia aliàs priuacion del beneficio. Si bien otros, lo conceden en todo acontecimiento: vt Glossa in c. Rursus. 11. q. 3. Couarr. loc. cit. vers. Tertio. & alij.

QVÆSTIO X.

An Excommunicatus reddatur per excommunicationem infamis?

Respondeo affirmatiuè. Quia ita habetur ex Clement. Rom. lib. 2. Apostol. in 1. c. 47. vbi decernit, iuste excommunicatum à vita mortali, & gloria æterna reiectum esse: & apud iustos & pios homines inhonoratum, & inglorium haberi. Deinde Stephanus Papa in cap. Infames. 6. q. 1. inter personas, quæ secundum Canones habentur infames, excommunicatos, iis verbis, enumerat: Et omnes Anathematizatos, vel pro suis sceleribus ab Ecclesia pulsos. Sic Pontifex. Et cum eo omnes. Syluest. excomm. 3. §. 1. vers. Octauo. & vers. Decimo septimo. D. Anton. 3. p. tit. 24. c. 76. Rebuff. in repetit. in c. Postulastis. de Cler. excomm. ministr. à num. 44. Nauarr. c. 27. n. 21. vers. Septimò facit, & alij quos citat & sequitur Alterius lib. 2. disp. 8. c. 2. Per totum late, & benè Filliuc. tr. 12. c. 9. q. 4. & alij. Et hæc sufficiant pro effectibus excommunicationis maioris: vt transitum faciamus ad disputationem de absolutione eiusdem.

DISPUTATIO XVII.

De Absolutione ab Excommunicatione. Et primò de ijs, qui ab excommunicatione maiori absolueri possunt.

§. I.

QVÆSTIO PRIMA.

Qui sunt Iudices, qui potestate ordinaria, hoc est, iure proprio, absolueri à Censuris possunt?

Respondeo quod sunt omnes illi, qui potestate ordinaria, hoc est, suo iure, non alieno mandato, excommunicare possunt. Vnde

In primis Papa in vniuersa Ecclesia, etiam contradicentibus Episcopis, potest absolueri quemcumque ab omni Censura. Deinde eandem potestatem ordinariam absoluendi habent Legati Apostolici, Nuncij, aut alij Commissarij, quos in Prouincias Pontifex mittit, vnde omnes in eisdem Prouincijs degentes absolueri valent. Idemq; est dicendum de Vicario Papæ.

Secundò, Patriarchæ, seu Primates, Archiepiscopi & Episcopi, eorumque Vicarij generales, habentes subditos, possunt eos absolueri, etiam extra proprias Dioceses.

Tertio, eadem potestas absoluendi residet penes Concil. generale quoad omnes fideles, & similiter penes Prouinciale, Diocesanum, erga subditos: & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ post obitum sui Pastoris.

Quarto, absolueri possunt Cardinales in Ecclesijs, quæ eis assignatæ sunt pro titulo. ex cap. his que pro Ecclesia. de maiorit. & obed. Inquisitores etiam sancti Officij, iuxta dicta sup. tr. 1. disp. 2. q. 14.

Quinto, absolueri possunt suos subditos Abbates, Priores, Ministri, & alij Prælati regulares.

Sexto,

Sextò, Vicarius à Capitulo electus, quando vacat Pastore Cathedralis Ecclesiæ ex Trident. *sess. 14. c. 16.* Qui omnes supra relati habent iurisdictionem absoluendi (sicut & censurandi) ab excommunicatione, & aliis Censuris, auctoritate ordinaria, manante ab ipso Summo Pontifice, qui potest illam coarctare, vel ex causa auferre. Legantur dicta à nobis sup. *tr. 1. disp. 2. à quest. 8. usque ad 26. Suatez disp. 7. sect. 2. Alterius lib. 4. disp. 2. cap. 1. Bauny tract. 2. de Censuris, disput. 3. quest. 2. & 4. Nauarr. capite 27. à numero 39. Henriquez libro 12. à capite 27. Auila 2. p. capite 7. disp. 1.*

QVÆSTIO II.

Qui sunt Indices, qui potestate delegata, absolute à Censuris possunt?

Respondeo quod omnes illi, quibus potestas, seu iurisdictione absoluendi commissa est ab ipsis Ordinariis, vel ab ipso Legato Summi Pontificis, vel ab eo qui à Principe habet priuilegium perpetuum ratione dignitatis Officij: quod priuilegium si iuri communi insertum sit, non tollitur per clausulam generalem derogatoriam, vt aiunt Nauarr. *capite 27. n. 45. Glossa in cap. fin. de offic. ordin. Henriquez lib. 13. cap. 27. n. 5. Alterius libro 4. disp. 2. c. 1.* Addentes, quod etiam Delegatus ad vniuersitatem causarum cum vi causarum, & iurisdictione in vtroque foro, possit delegare hanc absoluendi facultatem, quales sunt Varios Episcopi, Prælati Monasteriorum, & qui in absentia Prælatorum, gerunt eorum vices.

QVÆSTIO III.

Quibus personis possit delegari potestas absoluendi à Censuris?

Respondeo quod omnibus illis, quibus delegari potest potestas ferendi Censuras. Sunt autem, iuxta dicta sup. *tractatu 1. disputatione 2. à questione 27. & sequent.* non solum Clerici, sed etiam laici, tam viri, quam feminae, etiam si sint infideles. Nam hi, sicut ex commissione, saltem extraordinaria Pontificis, possunt ferre Censuras, ita & poterunt, eiusdem commissione si gaudent, ab illis validè absolute. Qui autem de facto hanc potestatem delegatam habeant, ex dicendis fiet manifestum.

QVÆSTIO IV.

An non solum Sacerdos, sed etiam Clericus primæ Tonsuræ, qui habet iurisdictionem Ecclesiasticam in foro exteriori, ac proinde, in eodem foro potest excommunicare; possit etiam, non solum in foro exteriori absolute à Censuris, verum etiam in foro interiori?

Negant quidam existimantes, quod licet prædictus possit absolute à Censuris in foro exteriori, non tamen in interiori, seu in foro conscientiae, aut pœnitentia. Quia ita videtur colligi ex cap. *Canonica, de sentent. excommunic.* vbi dicitur: *Statuentes, vt in tali casu, per Priorem vestrum, qui Presbyter esse debet, fratribus vestris absolutionis beneficium impendatur.* Idemque colligitur ex cap. *A nobis, & 2. eod. tit.* Ita sentiunt Hostiens. *in d. capite, & in Sum. tit. de sentent. excommunic. §. Quis possit absolute.* Syluester *verb. Absolutio. 1. §. 3. vers. Quintus est in illo.* Armilla *verb. Absolutio. n. 38. & 42. vers. Octauo,* ita diuens: Octauò, in eo, qui non Sacerdos excommunicauit, qui licet possit absolute quoad forum contentiosum, non tamen quoad pœnitentiale, quod

solum Sacerdos potest. Ita ille. Eandemque sententiam sequuntur Monald. *tit. excommunicatio, & Angel. verb. Absolutio. 1.* & alij apud Henricum *in capite A nobis. cit.* Et quidem si huiusmodi Doctores agere intentant de absolutione excommunicati à culpa, & peccato, propter quod iure fuit excommunicatus, aut censuratus; tunc certum est apud omnes, quod solum Sacerdos habens ad id iurisdictionem, absolute ab illo peccato possit; Si verò loquantur, vt nos in presentiarum loquimur, de absolutione à vinculo Censurarum: v. g. excommunicationis; tunc,

Respondeo dicendum, vt quid certum, quod absolutio ab excommunicatione, & ab aliis Censuris, administrari, & concedi possit, quoad omne eius vinculum, ab habente potestatem excommunicandi, etiam si his, nec Presbyter, nec Diaconus, nec Subdiaconus, &c. sed solum Clericus primæ Tonsuræ sit. Et idè non solum potest habitare excommunicatum, vt valeat comparere in iudicio, & communicare cum fidelibus in communicatione politica; sed etiam, vt fruatur communibus Ecclesiæ suffragiis.

Probatur. Quia regulariter, qui potest ligare, potest & absolute, *cap. Inferior, dist. 21. l. Qui condemnare, ff. de re iud.* Sed Clericus, nondum Presbyter, habens iurisdictionem, potest per excommunicationem, etiam in foro interiori ligare; ergo similiter poterit absolute. Nec contrarium probatur per dict. cap. *Canonica.* Quia ibi, ideo requiritur Presbyter ad absoluendum ab excommunicatione, quia in eo etiam est sermo de absolutione à culpa reseruata Sum. Pontifici, ob quam incurfa est excommunicatio; à culpa autem, nullus qui non sit Presbyter potest absolute. Hanc solutionem ad textum affert Hurtadus; aliam etiam inuenies apud Conarr. Sic sentiunt apud hunc, Ioan. Andr. Henric. Cardin. Collectar. & D. Anton. Quos ipse sequitur *in cap. Alma mater. 1. p. §. 11. n. 10.* vbi id latè probat. Nauarr. *in Man. cap. 27. numero 41.* Vbi sic ait: Sextò, quod si qui excommunicauit, non est Sacerdos, non potest absolute in foro conscientiae, quanquam potest in exteriori, secundum aliquos, quos Syluester sequutus est *verb. Absolutio. 1. notab. 4.* quod restringendum est ad absolutionem conuictam cum peccatorum absolutione: nam ab excommunicatione sola potest absolute, etiam quoad conscientiae forum, etiam sola prima Tonsura initiatus, vt affirmat S. Thom. *in 4. dist. 18. receptus à S. Anton. 3. p. tit. 24. cap. 77.* & Ioan. Tabiena *verb. Absolutio ab excommunicat. &c.* Sic Nauarrus. Auila etiam *2. parte, capite 7. disp. 1. dub. 2.* Alterius *lib. 4. disput. 4. c. 1. vers. Sed superest.* Hurt. *disp. 15. de excomm. diff. 1.* Suatez *disp. 7. sect. 6. n. 2.*

QVÆSTIO V.

An laicus, non tonsuratus, possit, absque speciali commissione, absolute à Censuris in articulo mortis, deficiente Sacerdote?

Affirmant quamplures Doctores. Quia Pontifex potest hanc facultatem laico, etiam non tonsurato, concedere, vt constat ex dictis *tr. 1. disp. 2. qu. 27. & sequent.* ergo credendum est piè, ita concessisse. Ita sentiunt Glossa, Armilla, Tabiena, Panormit. Ioann. Valerus, & Ioan. de la Cruz, Ioan. Sancius, Barthol. de Lesma, Ragutius, Margarita Confessorum, & D. Anton. citati à nobis pro hac sententia, *1. part. de Sacram. tract. 5. disp. 11. q. 7.* His addi potest nouissimè Bauny *tractatu 1. de Censuris in communi, questione 8. & 9.* & expressius *tractatu 2. de Absolue ab excommunic. disputatione 3. questione 30. pagina 160.* vbi id hoc argumento confirmat. Nam Rex Galliae, de

de facto habet hanc absoluendi potestatem delegatam à Papa, etiam extra periculum mortis censurati: ergo credendum est, etiam cuilibet laico esse concessam pro mortis articulo censurati. Pia certè consequentia. Antecedens ergo probatur. Quia qui ligare Censuris potest; potest ab illis solvere, vt supra est habitum: at sic est, quod Rex Gallia habet potestatem & delegatam à Papa ferendi Censuras; ergo & ab illis absoluendi. Minorem probant verba Caroli de Grassaliis, quæ habentur *lib. 2. Regalium iure 9.* & sunt hæc: *Hinc est tertio, quod nedum Rex Christianissimus ab alijs excommunicari non potest, imò ipse alios, saltem laicos, ex iusta causa excommunicare potest, secundum Vincent. Cygn. in allegation. suis de bello Ital. cap. Regali, vers. Superest videndum.* Et in hanc sententiam videtur iam inclinare Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 7.* licet contrariam probabiliorum dixerit *3. part. tract. 4. resolut. 133.* & expressè tenet Candidus *disquisit. 22. artic. 55. dubit. 2. dicto 6.*

Sed probabilius iterum respondeo: non posse absolute speciali commissione. Quia, nec ex iure aliquo, aut consuetudine habemus, quod Ecclesia, aut Summus Pontifex, hanc potestatem absoluendi à Censuris laico concesserit, etiam pro articulo mortis. Vnde in hac parte nulla est adhibenda fides dictis Caroli de Grassaliis, vt benè ait Bauny. Sic Suarez *disp. 7. sect. 6. n. 6. & seq.* Sanchez *lib. 2. Summa cap. 13. num. 13.* Valquez *dub. 18. de excomm. n. 9.* Ægidius *disp. 14. dub. 16. n. 236.* Nauarr. Sotus, Palud. Vgolinus, Couarr. Graffius, Corduba, Laymann, Auila, Hurtad. & Lugo, quos pro hac eadem sententia retulimus *1. part. loc. cit.* Quibus adhuc addi possunt Bonacina *disp. 1. de Censur. q. 3. punct. 3. num. 1.* Alterius *lib. 4. disp. 5. cap. 2.* Henriq. *lib. 13. cap. 27. num. 4.* Faber *in 4. dist. 25. q. 1. disp. 4. cap. 8. n. 257.* Luylius *lib. 2. de Censur. disp. 24. dub. 4.* Præposit. *in 3. part. quest. 1. de Censur. in communi dub. 14. num. 95.* Sayrus *lib. 2. cap. 21. num. 13.* Cornejo *de Censuris in genere disputat. 11. dub. 4.* Filliucius *tractatu 11. cap. 10. questio 5. numero 318.*

Ad fundamentum contrariorum, concedendum est antecedens, negandum tamen, esse contra pietatem Ecclesiæ, quod potestatem absoluendi à Censuris existentem in articulo mortis, non concedat laico: tum quia Censura quæcunque, ratione sui, non impedit saluationem: tum etiam, quia auferri potest post mortem ipsius Censurati.

QVÆSTIO VI.

An saltem, quilibet Clericus, etiamsi solum habeat primam tonsuram, possit, etiam sine speciali commissione, absoluere ab excommunicatione, & ab alijs Censuris, existentem in articulo mortis?

Affirmant, & à fortiori, Authores primæ sententia nuper citati, & ultra illos ex nostra Palud. *in 4. dist. 17. q. 3. art. 1. concl. 3. in fine.* Henriq. *lib. 13. cap. 24. num. 1.* in Glossa *lit. C.* per hæc verba: Sic in articulo mortis Clericus etiam solius tonsuræ, posset absente Sacerdote, absoluere ab excommunicatione, etiam reseruata Papæ, & concedere Indulgentias etiam Bullæ Cruciatæ, & dicitur latè Confessarius in hoc fauore *sup. lib. 3. lege 6. de pœnitent. cap. 9. §. 3. 4. D. Th. addit. q. 24. 1.* (Palud. *dist. 20. q. 1. 2.* & Soto *distinct. 18. quest. 4.* dicunt probabile) & tenet Anton. Syluester, Armilla, Nauarrus *cap. 27. num. 270. §. 6. & cap. 26. num. 32.* prodesse, vt sic decedens sepeliatur. Hucusque Henriquez ibi. Quod & repetit *cap. 27. num. 4.* quamuis in fine, in contrariam sententiam magis propendere dicit Auila: ait namque Henriquez sic: Vicarius Episcopi, quamuis non Sacerdos sit, sed tan-

R. P. Leand. de Censuris.

tum tonsuratus; vt potest in vtroque foro absolueri ab excommunicatione reseruata Episcopo: ita pro eo articulo mortis probati Auctores benè idem concedunt omni viro tonsurato absente Sacerdote: nam Tonsurato solet Ecclesia committere facultatem absoluendi ab excommunicatione. Quamuis receptior sententia sit, ne tunc absoluat nisi à Sacerdote, aut Vicario Episcopi, licet Sacerdos non sit. Hæc Henriquez. Sed certè licet hinc aliquantulum in hanc sententiam propendat, oppositam expressè tenet præcipuè *lib. 6. cit. cap. 9. num. 3. & 4.*

Sed probabilius respondeo: adhuc non posse, sine speciali commissione. Quia ratio nuper assignata, *quest. antecedenti*, quatenus fundatur in vsu, vel consuetudine, etiam procedit de Tonsurato, & de alio quolibet Ordinato non Sacerdote: & iura etiam, quæ de hac re loquuntur semper nominant Sacerdotem, vt patet ex Concil. Trident. *sess. 14. cap. 7.* Sic Suarez *disput. 7. sect. 6. n. 10.* Couarr. *in cap. Alma mater 1. p. §. 11. n. 9. & 10.* Nauarrus *in summ. cap. 26. n. 26.* his verbis: Dixi Presbyter; alius enim, etiam deficiente Presbytero, non potest à peccatis absoluere, iuxta Gloss. *singul. recept. in cap. Pastoralis, §. Præterea, de offic. Ordin.* neque ab excommunicatione, vt probamus, & defendimus à *num. 83.* cum prædicta gloss. recepta ibi ab omnibus & ab Imol. *in l. 1. col. 3. ff. de publ. iudic. &c.* Sic Nauarrus, ibi, & expressius *cap. 27. num. 270.* Henrico, *mibi 272. vers. Sextò quod per hoc videtur.* Vnde malè citatur ab Henriquez pro opposita parte. Auila *2. part. cap. 7. disputat. 1. dub. 2.* Filliucius *loc. citato*, & alij citati pro nostra sententia *quest. antecedenti.*

QVÆSTIO VII.

An adminus, Iudex Ecclesiasticus, qui potestatem habet excommunicandi, & absoluendi, possit, licet Sacerdos non sit, absoluere in articulo mortis à quacunque Censura quemcunque etiam non subditum?

Affirmant, & à fortiori quidem, Doctores pro prima sententia adducti *quest. 5. & 6.* Sed in specie de hac difficultate loquendo, id docent Paludan. *in 4. dist. 18. q. 5. num. 10.* & Vgolinus *tab. 1. cap. 4. §. ult. num. 6.* vt refert Suarez *ubi infra*: & Filliuc. probans esse probabile, licet probabilius oppositum.

Fundamentum eorum est. Quia sicut iurisdictio absoluendi à peccatis, quam Parochus ordinariè habet in suos subditos, extenditur ad alienos quoscunque in articulo mortis: ita iurisdictio, quam Iudex Ecclesiasticus habet ad absoluendos suos subditos, extendi videtur, ex pia Ecclesiæ interpretatione, ad non subditos in articulo mortis.

Sed probabilius respondeo: nec præfatum Iudicem posse absoluere in articulo adhuc mortis non subditum, si Sacerdos non sit. Quia vt absolutio Censurarum sit valida, requirit in Absolvente iurisditionem erga Censurarum: at hæc non habet Iudex non Sacerdos, erga personam non subditam: ergo.

Nec obest fundamentum contrariæ opinionis; quia illa coniectura, & similitudo, non sufficit ad stabiliendam hanc iurisditionem necessariam ad absoluendos non subditos: benè tamen ad hoc, quod sicut conceditur Parocho facultatem absoluendi à peccatis alienos subditos in articulo mortis; ita conceditur Sacerdoti cuilibet nullam iurisditionem habenti, circa peccata mortalia, in eodem mortis articulo. Sic Suarez *disputat. 7. sect. 6. num. 11.* Alterius *lib. 4. disput. 5. cap. 1. in fine.* Filliucius *tract. 11. cap. 10. quest. 5. num. 318.*

QVÆSTIO VIII.

An omnes Sacerdotes, nulla exceptione facta possint in articulo mortis absoluere ab omnibus peccatis & Censuris, etiam Papæ reservatis?

Negarunt in primis Medina *C. de Confess. quest. 32.* Couarr. *in cap. Alma mater 1. part. §. 6. num. 8.* & Marsilius *in 4. quest. 12. artic. 2. 4. part. conclus. 2.* quos sic retulimus *1. part. de Sacram. tractatu 15. disput. 11. quest. 16.* Quia existimant, nullum excommunicatum vitandum habere iurisdictionem in penitentes etiam in articulo mortis.

Negarunt deinde Sotus, Nauarr. & Ledesma *loc. cit.* adducti; quia putarunt hanc facultatem non esse concessam hæreticis licet sit excommunicatis, & quomodocumque suspensis.

Sed ut quid certissimum respondeo: dicendum. Quod omnes Sacerdotes, siue sint simplices, siue excommunicati, suspensi, irregulares, Delegati, & etiam Hæretici, possint absoluere quemlibet in articulo mortis, à quolibet peccato & Censura etiã Papæ quomodolibet reservata. Quia sic habetur in *Trid. sess. 14. cap. 7.* Cuius verba retulimus *1. part. loc. cit.* Et tenent communiter Doctores. D. Th. Canus, Durand. Palud. Maior, Ruard. Syluest. & Angelus, quos refert, & sequitur Vasq. *tom. 4. q. 93. art. 1. dub. 4. & de excommunicatione dub. 10. n. 1.* Suarez *tom. 4. disp. 26. sect. 4. & tom. 5. de Censur. disp. 7. sect. 6.* Lugo Hurtad. Granados, Sanchez, Ægidius, & alij, quos *loc. cit.* adduximus. Vbi de aliis quæstionibus ad hæc cõcernentibus fusè tractauimus, ibi videantur, & *disputat. 12. quest. 69. & seq.*

QVÆSTIO IX.

An sit illicitum, absolutionem Censurarum per errorem, aut dolum, à Iudice extorquere?

Respondeo tanquam certum: affirmatiuè. Quia irrogatur iniuria Iudici à quo per dolum, aut errorem absolutio Censurarum extorquetur. Sic omnes. Legantur Bonacina *disputat. 1. quest. 3. punct. 8. num. 1.* & alij, mox citandi.

QVÆSTIO X.

An, non solum sit illicita, verum etiam inualida, Absolutio Censurarum, per dolum, aut errorem extorta?

Affirmare videtur absolutè Sà *verb. Absolutio ab excommunic. num. 14.* quatenus ita ait: Absolutio ex causa falsa valet. Nauarrus *cap. 27. num. 38.* Et si id quædam negent. Ita ille.

Sed distinctius respondeo: etiam esse inualidam, si absolutio fuit extorta per dolum, fraudem, aut errorem versantem, circa causam finalem: secus verò si fuerit extorta per fraudem, dolum, seu errorem versantem tantummodo, circa causam impulsiuam. Quia in primo casu, Iudex non intendit absoluere à Censuris, nisi iuxta causam sibi propositam: ergo si hæc non subsistit, inualida erit absolutio. Secus in secundo casu, quia in illo, verè Iudex intendit absoluere ob causam finalem, quam supponimus subsistere, etiam si non subsistat impulsua.

Ex hoc fit, quod si reus dicat Iudici, se satisfacisse parti læsæ, cum reuera non satisfecerit: vel Confessori dicat se non posse satisfacere, cum tamen possit; tunc absolutio concessa erit nulla; quia reuera non subsistit causa finalis Iudici, aut Confessario expressa,

propter quam Iudex, vel Confessarius intendunt absoluere. Idemque est dicendum de Hæretico, qui se fingens conuersum, petit excommunicationis reservationem; nam ob eandem rationem, absolutio à tali Censura data, etiam per Inquisitores, erit nulla. Et ideo, etiam si dictus Hæreticus postea resipiscat interius, nihilominus peccatum hæresis, ita remanet reservatum, sicut erat ante absolutionem: quia permanente eadem Censura, perseverat eadem reservatio; at sic est, quod manet eadem Censura, cum absolutio fuerit nulla ex defectu voluntatis Absoluentis: ergo. Sic omnes communiter. Legatur Suarez *disput. 7. sect. 6. num. 12.* Alterius *lib. 4. disputat. 5. cap. 2.* Sanchez *lib. 2. summa cap. 12. num. 8.* Filliucius *tractatu 11. cap. 10. quest. 5. num. 321. & quest. 6. num. 327. in fine.* Reginaldus *lib. 9. num. 47.* Bonacina *disputat. 1. quest. 3. punct. 8. num. 2.* & antea Nauarrus, *loco à Sà citato*, his verbis: Tum, quia excommunicatio lata ex falsa causa valet, & non absolutio, iuxta *Gloss. cap. ex parte, de offic. Ordin. & in cap. Quod super ijs, de fide instrument.* Hæc Nauarrus. Nec Sà oppositum docet, nam intelligendus est in sensu secundæ nostræ responsionis partis & ita pro illa citat eum Bonacina *loco citato.* Bauny *tractatu 2. disputatione 3. questione 45. dubio 1. & 2.*

QVÆSTIO XI.

An etiam, non solum sit illicita, sed etiam inualida, Censurarum Absolutio, extorta per vim, vel metum iniuriosum cadentem in constantem virum?

Negandum videtur. Quia Censura lata ex vi, vel metu cadente in constantem virum, per se, & ex natura rei est valida, ut diximus supra *tractatu 1. disput. 2. quest. 47.* contra nonnullos Doctores: ergo etiam erit valida absolutio excommunicationis, & alterius cuiuscunque Censuræ extorta per vim, & metum cadentem in constantem virum; patet consequentia ex paritate rationis.

Sed tanquam certum respondeo: dicendum, quod absolutio excommunicationis, & cuiuscunque alterius Censuræ, extorta per vim, vel metum cadentem in constantem virum, sit omnino nulla & inualida, non ex natura rei, sed ex iure positiuo, & humano cap. *unico de his, qua vi, metusve, cap. fin. lib. 6.* vbi Pontifex Gregor. X. decreuit Absolutionem à quacunque Censura metu extorta, esse nullam, per hæc verba: *Absolutionis beneficium ab excommunicationis sententia, vel quamcunque reuocationem ipsius, aut suspensionis, seu etiam interdicti per vim, vel metum extorta: presentis constitutionis auctoritate omnino viribus vacuumus.* Sic Pontifex. Et sic omnes. Legantur Suar. Nauar. Bauny, Alter. Filliuc. & Bonac. *loc. cit.* vbi inuenies causas, ob quas potius voluerit Pontifex irritare Absolutionem; quàm excommunicationem latam ex metu, vel vi. Legantur etiam dicta à nobis supra *disput. 2. cit. quest. 47.*

QVÆSTIO XII.

An item, sit inualida Absolutio Censurarum, extorta à Iudice, per vim, vel metum leuem?

Affirmat adhuc esse inualidam, si talis metus fuit causa extorquendi à Iudice absolutionem, Caietanus *in sum. verb. excommunicatio cap. 41.* vbi sic ait: Nota primo quod vis, seu metus illatus, non distinguitur inter magnum, & paruum: qualemcunque enim vim, aut qualemcunque metum intulerit, sufficit, si inde subsequutus est effectus absolutionis, seu reuocationis: quia

quia Canon non distinguit (vt dictum est) inter magnum & paruum. Ita Caietan. cuius sententiam, quoad forum conscientiae, esse tenendam, docet Nauarrus cap. 27. num. 125. *vers. Decima septima.*

Sed probabilius respondeo: tunc non esse inuolidam, sed ratam, & validam. Quia in iure non habetur ratio metus leuis, *l. Nec timorem, ff. de eo, quod metus causa*, quia non dicitur simpliciter talis, cum non causet inuoluntarium morale. Pœna autem Iuris humani restringitur ad casum expressum. Sic Suarez disp. 7. sect. 6. n. 14. Alter. lib. 4. disp. 5. cap. 2. Henriq. lib. 13. cap. 30. n. 1. Filliuc. tract. 11. cap. 10. quas. 5. n. 322. Ægidius disp. 14. dub. 16. n. 223. Bonac. disp. 1. quas. 3. punct. 8. n. 4. *vers. Dixi, cadentem in constantem virum*, & alij communiter cum Glossa in cap. unico, de his, quæ vi, &c. cit. *verb. Subiacere.*

Q V Æ S T I O XIII.

An, qui per metum grauem, seu vim, impetrat absolutionem à Censura, incurrat nouam excommunicationem?

Respondeo vt quid certum: incurrere. Quia sic decreuit dict. Gregor. X. in d. cap. unico, de his, quæ vi, metusue cap. fin. his verbis: *Ne autem sine vindicta, violentia crescat audacia: eos, qui absolutionem, seu reuocationem huiusmodi vi, vel metu extorserint, excommunicationis sententia decernimus subiacere.* Sic Pontifex. Et Concil. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 3. ad fin. ait; *Nefas esse, vt Magistratus compellat Iudicem Ecclesiasticum absolueri.* Sic Glossa, & alij Canonistæ in d. cap. dicentes, extorquentes sic absolutionem à Censura, esse per hunc textum ipso iure excommunicatos. Nauarr. cap. 27. n. 125. cit. Caiet. loc. etiam cit. Angelus excommunicatio 5. casu 15. Henriquez, Alterius, & Bonacina locis citatis.

Q V Æ S T I O XIV.

An huius decreti excommunicationem incurrant Iudices Regij; quando ad tollendam vim, rogant, & iure compellunt Iudicem Ecclesiasticum, vt absoluat excommunicatum ab ipso, ad tempus?

Respondeo non incurrere. Quia sic tenet vsus, & praxis in Regia, & castellana republica, propter maximam vtilitatem, quæ ei accedit; cum alioqui, nisi remedium hoc, & auxilium aduersus Iudices Ecclesiasticos, casu, quo nolunt deferre appellationi ad Sedem Apostolicam, ad quam reus appellauit, grauissimè opprimerentur Innocentes à Iudicibus Ecclesiasticis, qui procul à Romana Curia, passim Iurisdictione, & potestate Ecclesiæ abuterentur. Sic optimè Couarr. pract. quas. cap. 35. num. 3. vbi sic ait: In hac Regia, & Castellana Republica illud obseruatissimum est, & diu obtinuit à tempore, quod memoriam hominum excedit, posse ab his, qui à Iudicibus Ecclesiasticis, vi, & Censuris opprimuntur, Regios Auditores, & Consiliarios, qui apud Regia suprema prætoria, iura litigantibus reddunt, omnino adiri, vt vim auferant, & compellant Iudices Ecclesiasticos ab ea inferenda cessare, & Paulo infra. Nam vbi lis agitur apud Iudicem Ecclesiasticum, etiam inter Ecclesiasticos, qui per sententiam condemnatus appellat, Iudexque non vult deferre appellationi, & ideo pro executione multis afficitur Censuris, & grauaminibus, conqueritur simplici querela coram Regiis Auditoribus ex eo quod non deferatur appellatio, quam ad Sedem Apostolicam proposuit: tunc sanè statim ex sola simplici querela

R. P. Leand. de Censuris.

dantur litteræ Regiæ, quibus præcipitur Tabellioni, sub certa pœna, quod intra breue tempus mittat ad Curiam acta causæ, & processum, & rogatur Iudex Ecclesiasticus, vt absoluat excommunicatum ad aliquot dies, qui sufficiant missioni, & examinationi processus. Quod si contumax Iudex sit, dantur secundæ litteræ, ac tandem tertiæ, & id agere cogitur pœnis quibusdam, &c. Hucusque, & amplius Couar. Cuius sententiam approbant Henriq. lib. 13. cap. 30. & penes ipsum, lit. H. Caiet. in sum. verb. excommunic. cap. 19. & 30. Driedo lib. 1. de libert. Christ. pag. 143. Sot. in lib. de secret. membr. 2. q. 5. & Perez l. 5. & 9. tit. 1. lib. 3. ordinat. & l. 14. tit. 3. lib. 1. recopilat. Legantur etiam Nauarrus cap. 27. num. 69. & 70. Alterius lib. 4. disputat. 5. cap. 2.

Q V Æ S T I O XV.

An ab excommunicatione ab homine lata, possit absolueri ipse, qui illam tulit?

Respondeo posse, regulariter loquendo. Quia reius est soluere, cuius est ligare: ergo qui per excommunicationem ligare potest, potest & absolueri. Sic constat ex cap. Inferior, dist. 21. vbi Glossa *verb. inferior, capite verbum, de Pœnitent. distinct. 1.* vbi definitum est, par, & æquale ius esse soluendi & ligandi. Sic, vt quid certum, supponunt omnes Doctores, qui solum excipiunt aliquos casus, in quibus Iudex, qui excommunicauit, non potest absolueri: ideòque consultò in responsione diximus, *regulariter loquendo.* Legantur Suarez disput. 7. sect. 2. Alterius lib. 4. disput. 2. cap. 2. Auila 2. part. cap. 7. disputat. 1. à dubio 4. Bonacina disput. 1. quas. 3. punct. 1. Angelus *verb. Absolutio 2. in princip.* Armilla eod. *verb. num. 42.* Henriquez lib. 13. cap. 28. num. 6.

Q V Æ S T I O XVI.

In quibus casibus non potest absolueri ab excommunicatione ipse, qui excommunicauit?

Respondeo quod in quinque casibus. *Primus* accidit. In Delegato Papæ, qui inobedientem suæ sententiæ potest excommunicare, sed post annum à sententia diffinitiuâ, non potest absolueri, cap. *Querenti, de offic. deleg.* Angel. & Armilla *loc. cit.* Auila *loc. cit. dub. 9. versu, Tertius casus.* Qui ex Angelo, & Innocent. notat, quod si dictus Delegatus excommunicat ante sententiam diffinitiuam, semper poterit absolueri, vsque ad diffinitiuam sententiam, etiam post annum, vsque ad hanc: quia perpetua est iurisdictionis. Suarez disput. 7. sect. 2. num. 7. Bonacina disput. 1. quas. 3. punct. 1. num. 1. & alij.

Secundus, in Incendiariis, quos Episcopus potest excommunicare, sed post denunciationem non potest absolueri, cap. *Tua nos, de sentent. excommunicat.* Sic Henriquez lib. 13. cap. 28. num. 6. ita dicens: Si Iudex Incendiarium (qui iure ipso non est excommunicatus) excommunicet, referuatur Papæ. Sic ille. Caietan. *verb. excommunicatio, cap. 22.* Nauarrus cap. 27. num. 94. & 256. & cap. 17. num. 100. Sotus *distinct. 22. quas. 2. art. 3. concl. 2.* Angel. & Armilla *loc. cit.* Auila *loc. cit. vers. Dixi regulariter.*

Tertius, quando qui excommunicauit, incidit in maiorem excommunicationem, ita vt sit denunciatus, & non toleratus: quia tunc, cum priueretur vsu Iurisdictionis, non potest iam absolueri: secus si sit toleratus, aut in minorem excommunicationem incidat, quia tunc posset. Nauarrus cap. 27. num. 40. Angelus, Armilla, & Henriquez *loc. cit.* Auila *loc. cit. vers. Secundus casus.*

Quartus, quando Papa committit alteri, ut absque ulla causæ cognitione, excommunicet aliquem: quia cum talis sit merus executor, non poterit absolvere. Secus si mandat ei, ut excommunicet cum cognitione causæ, quia tunc posset absolvere. Sic Angelus *loc. cit.* & penes ipsum, Ioan. Andr. Archidiaconus. Hostiensis. & Bernard. Nauarrus *num. 44.* Armilla, Henriquez, & Auila *loc. loc.*

Quintus, quando excommunicationem ab inferiori latam confirmat Papa ex certa scientia; quia tunc solus Papa potest absolvere, eo quod talis confirmatio est idem ac si ipse Papa ferret excommunicationem. Sic Henricus *lib. 13. cap. 28. n. 6.* & penes ipsum, Nauarrus, Ioan. Andr. Syluester. & Angelus, qui addunt, secus dicendum, si Papa non confirmauit sententiam inferioris ex certa scientia, & cum cognitione causæ: aut si sententia esset per statutum, quia quantumcunque confirmatum, poterit inferior absolvere nisi in confirmatione sibi, vel alteri reseruasset. Auila etiam *dub. 9. cit. vers. Quintus casus est.* Vbi ex Syluestro notat, quod tunc confirmatio ex certa scientia fiat, quando in ea infertur totus tenor rei confirmatæ; aut quando Papa utitur istis, vel similibus verbis, *ex certa scientia*, &c. aut quando confirmat aliquid quod vidit. Legantur ultra citatos Authores, Alterius *lib. 4. disputatione 2. cap. 5. dub. 5.*

QVÆSTIO XVII.

An ab excommunicatione ab homine lata, non tantum possit absolvere qui illam tulit, verum etiam eius successor?

Respondeo tanquam certum: posse etiam eius successorem. Quia moraliter censentur eadem persona, cum idem gerant officium, & eadem fungantur dignitate. Sic textus *in cap. Si Episcopus ante 11. q. 3.* & omnes. Suarez *disp. 7. sect. 2. à n. 3.* Alterius *lib. 4. disput. 2. cap. 2.* Bonacina *disp. 1. q. 3. punct. 1. à num. 1.* & alij Hinc colligentes quod non solum Episcopus successor poterit absolvere ab excommunicatione lata per Prædecessorem, sed etiam Capitulum Sede vacante, cum hoc succedat in iurisdictionem Episcopi mortui, vel communicati, vel suspensi, aut vincti apud infideles, &c. *cap. 1. de maior. & obed. lib. 6. cap. Si Episcopus, de supplen. neglig. Prælat. eod. lib.*

QVÆSTIO XVIII.

An non solum possit absolvere ab excommunicatione, qui per sententiam illam tulit, aut eius successor; verum etiam, Superior eius?

Negant Decius *in cap. Ceterum, de Iudicijs, num. 5.* Carol. Ruin. *consil. 7. num. 6. lib. 4.* & Glossa *in cap. Pastoralis, in princip. de Offic. Ordin.* Quos pro hac parte refert Couarruuias *in cap. Alma mater 1. p. §. 12. num. 3.* Et illam, ipsum sequi, existimant Bonacina, & Auila, *vbi infra.* Sed non existimant bene. Nam oppositam partem, absolute docet, ut *infra.* Vnde

Probabilius respondeo: quod etiam Prælati Superior, non dignitate, sed iurisdictione, possit, absolute loquendo, absolvere ab excommunicatione lata à suo inferiori. Ideoque Episcopus valide poterit absolvere ab excommunicatione lata ab aliquo Abbate sibi inferiori, vel Archidiacono, aut Parocho sibi subditis, casu, quo hi ex consuetudine excommunicent. Ratio est, quia iurdictio competens Prælati inferiori, non datur ei priuatiue, sed accumulatiue: hoc est, non datur ei priuatiue, sed Superiori iurisdictione ordinaria quam habet, sed ei datur

ad hunc effectum, quod possit hac iurisdictione uti, sicuti Prælati Superior: ergo. Sic D. Thom. *in 4. dist. 18. quest. 2. art. 5. quest. 1. ibi,* Paludanus *q. 5. art. 1.* Syluester *verb. Absolutio 1. quest. 1. notab. 2.* Hostiensis. Abbas, Imola, Bal. & alij, quos refert, & sequitur Couar. *loc. cit. §. 12. n. 2. & 3.* dicens esse id commune. His addi possunt, Sotus *distinct. 22. in fine.* Angelus *verb. excommunicatio 4. num. 1.* Tabiena *n. 8.* Armilla *verb. num. 22.* Nauarrus *cap. 27. num. 40.* Quos omnes, simul cum Couarruuias, citant, & sectantur Suarez *disput. 7. sect. 2. num. 12.* & Alterius *lib. 4. disput. 2. cap. 3.* Sic etiam Henriquez *lib. 13. cap. 27.* (non 28. ut leges apud Auilam, & Bonacinam) *num. 3.* qui etiam ait, Couarruuias in oppositum propendere, sed etiam non bene, & Auila *2. part. cap. 7. disput. 1. dub. 11.* Vgolinus *tab. 1. cap. 4.* Filiucius *tractatu 11. cap. 9. quest. 5. num. 286.* & *quest. 9. num. 296.* Sayus *lib. 1. cap. 20. n. 1.* Ægidius *disput. 14. dub. 16. num. 233.* Bonacina *disp. 1. quest. 3. punct. 1. num. 3.* Hurtadus *disput. 15. difficult. 6. num. 19.* & communis. Additque Auila *loc. cit.* quod dato, quod prima sententia esset vera, in Prælati sæcularibus, secus tamen esset dicendum in Prælati regularibus *infra.*

QVÆSTIO XIX.

An Archiepiscopus possit valide, & licite absolvere ab excommunicatione, & alia quauis Censura lata per suffraganeum Episcopum, in causa appellationis?

Respondeo tanquam certum: posse in causa appellationis. Quia sic colligitur ex *cap. Per tuas, de sentent. excommunic.* vbi Innocent. III. reiecta opinione aliquorum existimantium, non posse Archiepiscopum absolvere ab excommunicatione lata per Episcopum suffraganeum, adhuc in causa appellationis; contrarium definiuit Alexandro Papa. Quod idem fecit, Innocent. IV. *in cap. Venerabilibus, eodem tit. lib. 6.* ibi: *Excommunicatos autem ab ipsis suffraganeis, vel eorum Officialibus possunt absolvere, si ab ipsis litigantibus ad eos fuerit pronocatum.* Sic omnes. Abbas *in cap. In litteris, de offic. deleg. & ibi Decius, & alij Canonistæ,* vbi notant quod quando per appellationem defertur causa ab Episcopo ad Archiepiscopum, debeat hic priusquam à Censura absoluat, seruare formam & modum præscriptum in *cap. Ad reprimendam, de offic. Ordin. & in cap. Prudentiam, §. Sexta, de offic. Deleg. & in cap. Venerabilibus, cit. §. Sanè, & §. Porrò.* Henriquez *lib. 13. cap. 27. n. 3.* & antea *cap. 24. num. 2.* vbi sic ait: Archiepiscopus suffraganeorum subditos non excommunicat, vel absoluit, nisi in causa appellationis, vel dum iure concedente visitat illos. Sic ille. Et penes ipsum Pauorm. Felin. Nauarr. Syluester, Dueñas, & Couarruuias. Sic etiam Suarez *disputat. 7. sect. 2. num. 16.* Alterius *cap. 3. cit. vers. Alio modo.* Filiucius *loc. cit. num. 297.* Syluester *vers. Absolutio 2. §. 1.*

QVÆSTIO XX.

An Episcopus possit absolvere à Censuris latis ab Abbatibus quibusdam, Archidiaconis, & Archipresbyteris, sibi inferioribus, etiam casu, quo ad ipsum facta non sit à parte appellatio?

Negant quidam existimantes, non posse Episcopum absolvere à Censuris latis, ab Abbatibus, Archidiaconis, &c. sibi subditis, nisi quando ad ipsum per viam appellationis, aut querelæ defertur. Quia in capite *Cum ab Ecclesiarum, de Offic. Iudicij Ordinarij,* statutum est ab Alexandro III. quod

quod si Plebanus, seu Ordinarius subiectus Episcopo, in Clericos, vel laicos parochianos suos, interdicti, vel excommunicationis sententiam rationabiliter ferat, Episcopus illam seruare debeat, & illam sine congrua satisfactione, & absque eiusdem Plebani, seu Ordinarij conscientia, non relaxet. Ergo casu, quo Episcopus dictam interdicti, seu excommunicationis sententiam, Plebano irrequisito, nec aliqua satisfactione præmissa, relaxet, non tenebit relaxatio, seu absolutio. Ita sentiunt Decius, Carol. Ruinus, & Glossa citati *questione* 18. pro prima sententia; necnon Paludanus, & Couartuias, citati pro secunda.

Sed probabilius respondeo: dicendum, quod Episcopus potest relaxare Censuram latam ab Abbatibus, &c. duobus modis. *Primò*, cum conscientia Plebani, qui illam tulit, & satisfactione præmissa; & tunc, non solum erit valida absolutio, seu relaxatio, sed & licita, vt constat ex dicto cap. *Cum ab Ecclesiarum*. *Secundò*, sine conscientia Plebani, & sine satisfactione præmissa; & tunc licet esset illicita absolutio, seu relaxatio Censuræ, esset tamen valida: tum, quia in textu pro prima sententia adducto, nullum est verbum irritans talem actum. Tum etiam, quia Episcopus verè est Superior, & Ordinarius suæ Diocesis, cap. *De persona* 11. q. 3. ergo valida erit absolutio ab illo data. Sic Glossa *in d. cap. Cum ab Ecclesiarum*, verb. *Non relaxes*. Syluester verb. *Absolutio* 2. §. 1. Tabiena n. 14. Angel. n. 3. Armilla n. 43. Qui intelligunt, id esse verum, nisi alias ex consuetudine haberent Plebani, vt excommunicati, aut interdicti per ipsos, non possint ab Episcopo absolui, quia tunc non posset, cap. *Dilecto*, de *Offic. Archid.* Suarez *disputat.* 7. *sect.* 2. num. 17.

QVÆSTIO XXI.

An Prouincialis Ordinis Mendicantium, possit absoluere illum, quem Inferior Prælatus, v. g. Minister, seu, Prior Conuentualis, excommunicauit?

Respondeo tanquam certum: posse absoluere, imò raduocare ad se causam coram Inferiori Prælato inchoatam; quia iurisdictio inferioris Prælati huius, verè est subordinata Superiori. Sic Abbas *in cap. Si quis contra Clericum, in repet.* n. 42. & *in cap. Cum contingat*, n. 21. de foro *compet.* & *in cap. Cum ab Ecclesiarum, de offic. Iud. Ordin.* Couar. *in cap. Alma mater* 1. p. §. 12. n. 3. Syluester, & Suarez nuper citati. Auila 2. *part. cap.* 7. *disput.* 2. *dub.* 11. *conclus.* 3. dicens, id esse certum in omnium opinione.

QVÆSTIO XXII.

An Excommunicatio lata per sententiam generalem, pro peccatis futuris, possit etiam relaxari, & absolui, non solum à Prælato, qui illam tulit, & Superiore; sed etiam ab alijs, qui possunt absoluere ab excommunicatione lata ab ipso iure?

Affirmant, non solum posse absolui à Prælato qui excommunicationem tulit, & eius Superiori; sed etiam ab alijs, qui possunt absoluere à Censuris iuris nulli reseruatis; vt sunt Episcopi quicumque, Parochus proprius, & omnis Sacerdos, qui potest à mortalibus. Quia talis sententia ab homine lata, cum sit generalis, æquipollet Canonis, & statuto, Nauarrus *in cap. Ita quorundam, de Iudeis*, & *in summ. cap.* 27. n. 44. Ioan. Andr. Card. & Imola *in cap. Graue, de præbend.* Couart. *in cap. Alma mater* 1. p. §. 12. n. 4. Henricus *in cap. Ex frequentibus, de Institut.* Villalobos *de Irregular. quest.* 13. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 28. num. 5. R. P. Leand. de Censuris,

& penes ipsum, *lit.* T. Abbas, & Felinus (qui ab alijs citantur proposita parte) Syluest. Armilla, Alaua, & alij. Ita etiam Egidius *disput.* 14. *dub.* 16. n. 257. Hurtad. *disputat.* 15. de *excommun. diff.* 6. n. 21. Auila 2. *p. cap.* 7. *disput.* 1. *dub.* 8. *Sà verb. absolutio ab excommun. num.* 15. Laymann *tract.* 5. *part.* 1. *cap.* 7. n. 3. Cornejo *tract.* 5. *disput.* 11. de *excomm. dub.* 3. Diana *part.* 5. *tractatu* 9. *resolut.* 4. Præpositus *in* 3. *part.* 9. *dub.* 13. n. 90. Bauny *tract.* 2. de *excommun. disput.* 3. *quest.* 20. *vers.* *Quid si Censura.* Bonacina *disput.* 1. *quest.* 1. *punct.* 1. à num. 5.

Negant verò alij, existimantes, solum posse absolui dicta excommunicatio lata per generalem sententiam, ab eo, qui ab excommunicatione lata ab homine specialiter potest; videlicet, à Prælato, qui illam tulit, vel ab eius Superiore. Ratio horum est. Quia talis excommunicationis sententia, simpliciter est ab homine, non à Iure: sed sic est, quod iuxta generalem regulam in iure fundatam, quæcunque excommunicatio lata ab homine, solum potest tolli ab ipso ferente, vel à Superiore: ergo & in illa hæc regula locum habet; patet, quia nulla apparet ratio diuersitatis, in eo quod sit generalis, vel particularis sententia, cum semper remaneat sententia hominis, & nunquam dici potest, excommunicatio Iuris. Sic Glossa *ult. in cap. Ex frequentibus*, cit. Abbas *in cap. Graue*, cit. Felin. *in cap. Pastoralis*, §. *Præterea, de offic. Ordin.* Caietan. *verb. Absolutio ab excommun.* Ioan. *in sum. Confessor. lib.* 3. *tit.* 33. *quest.* 86. Vgolinus *tab.* 1. *cap.* 4. num. 3. Vasquez *dub.* 19. de *excommunicat. num.* 9. *vers.* *Addit Couarruias.* Faber *distinet.* 25. q. 1. *disput.* 4. *cap.* 8. num. 241. Alterius *lib.* 4. *disput.* 2. *cap.* 4. Suarez *disput.* 7. *sect.* 2. num. 23. Filiucius *tractatu* 11. *cap.* 9. *quest.* 10. num. 302. Villalobos *tractatu* 17. *diff.* 18. num. 12. & 13.

Sed iis consideratis sententijs, ego respondeo: vtramque esse æquè probabilem: Sed priorem eligendam, eo quod fauorabilior, & benignior sit. Pro qua parte facit quartum argumentum pro ea à Bauny, his verbis, confectum: Quia cum odia in mitiorem partem trahi oporteat, verbaque legis, quæ pœnam irrogat, propriè capi debeant, hoc est, in ea notione, quæ illis, ex hominum instituto, conuenit, excommunicatio generaliter lata in fures, v. c. reseruata Episcopo non erit, si vniuersè sic concepta, non sit propriè in hominem: at verum est prius: quæro enim, quem voces denotent? quem extra Ecclesiam speciatim collocent; qui *furatus est, sit excommunicatus?* ergo non est generalis excommunicatio, de eorum genere, quæ sint eius Auctori reseruata. Sic Stephanus Bauny.

QVÆSTIO XXIII.

An, qui excommunicatus fuit à suo Episcopo per sententiam generalem, & postea domicilium in aliam diocesium translulit; non solum possit absolui ab Episcopo, qui illum excommunicauit, sed etiam ab illo, cuius iam subditus est?

Negare debent Authores nuper pro secunda sententia adducti, eo quod existiment, quod excommunicatus per sententiam generalem latam ab homine, nequeat absolui, nisi ab illo, qui potest ab excommunicatione ab homine specialiter lata, nempe ab eo qui eam tulit, vel ab eius Superiore. Et sic sentit inter alios Filiucius *loc. cit.* num. 303.

Sed iuxta sententiam à nobis nuper electam, respondeo: dicendum, quod etiam possit absolui ab alio Episcopo, ad cuius diocesium domicilium translulit, & iam subditus est. Quia illa excommunicatio lata per sententiam generalem, est valde similis, & æquiparatur excommunicationi latæ per Canonem, aut statutum: at ab hac potest quis absolui per

Episcopum loci, quò transtulit domicilium, cum possit absolui ab excommunicatione iuris: ergo. Sic omnes Doctores pro prima sententia *quest. antecedenti* relati, necnon & Suarez *sect. 2. cit. n. 26.* & Alter. *cap. 5. vers. Secundum dubium*, cum huic quæstioni, iuxta hanc nostram sententiam, fiant satis.

Q V Æ S T I O XXIV.

An etiam, qui à suo Episcopo fuit excommunicatus per sententiam particularem, possit adhuc absolui ab alio Episcopo, in cuius diæcesim domicilium transtulit?

Respondeo iuxta omnes Authores, vtriusque sententiæ *quest. 22.* relati: Non posse absolui, nisi à priori Episcopo à quo fuit speciatim excommunicatus. Quia iudicium fuit inceptum coram illo, & sic acquisiuit permanentem iurisdictionem in illa causa, & in iis, quæ ad illam spectant, inter quæ sunt Censura, & absolutio ab illa. Iurisdicção autem sic confirmata non aufertur per mutationem domicilij, vt constat ex cap. *Proposuiti, de foro compet.* vbi Gloss. vltima docet, illum, qui coram Iudice competenti conuenitur, coactum esse vsque ad finem persistere, etiam si mutauerit forum, quia præuentus est. Legantur Suarez *disp. 7. sect. 2. n. 26.* Alterius *lib. 4. disp. 2. cap. 5. vers. Ad primam dubitationem.* Bonac. *disp. 1. quest. 3. puncto 5. numero 5. vers. Dixi per sententiam generalem.* Filliucius *num. 303. citat. & alij.*

Q V Æ S T I O XXV.

An, qui manens in Territorio alterius Episcopi, incidit in excommunicationem latam ab illo, vel ratione delicti, vel ex alio capite; debeat absolui ab eodem; vel possit etiam absolui à suo Episcopo, rediens postea ad suum Episcopatum?

Respondeo dicendum, quod, vel peregrinus incidit in excommunicationem latam ab Episcopo per statutum pro futuris culpis; vel per sententiam particularem ratione delicti commissi in illius diæcesi: Si incidit in excommunicationem per statutum, tunc dicendum est, quod possit absolui etiam ab Episcopo suo (nisi aliàs fuisset reseruata) quia de hac Censura iudicandum est, sicut de Censura lata à iure, & non ab homine. Si verò incidit in excommunicationem latam per sententiam particularem ratione delicti in Territorio alterius Episcopi commissi, tunc dicendum est, non posse absolui à suo proprio Episcopo, sed ab illo solum, qui excommunicationem tulit: quia ratione delicti factus est subiectus Episcopi loci, vbi commisit delictum, & ideo ab eodem est absolueudus, quia in tali casu ille solus est Iudex. Sic Abbas in cap. *Grane nimis, de præbend. num. 14.* Suarez *loc. cit. num. 27.* Alterius *cap. 5. cit. vers. Ad secundam dubitationem. loc. cit. num. 304.*

Q V Æ S T I O XXVI.

An, qui excommunicatus est ad instantiam partis ab vno Pralato; possit, consentiente parte, absolui validè ab alio Pralato?

Respondeo tanquam certum: non posse. Quia consensus partis non tribuit iurisdictionem Pralato, illa ad absoluendum carenti: ergo. Sic ex cap. *De causis, de offic. Deleg.* docent Doctores. Legantur Alterius *lib. 2. disp. 2. cap. 5. dubitat. 3.* Suarez *loc. cit. 34.*

Q V Æ S T I O XXVII.

An post factam, & admissam appellationem, possit Pralatus, à quo appellatum est, absolue appellansem ab excommunicatione, quam contra ipsum tulerat?

Respondeo tanquam certum: posse. Quia licet per appellationem causæ cognitio deuoluatur ad Superiorem Prælato, non idcirco, qui protulit sententiam excommunicationis, amittit iurisdictionem ordinariam, quam habet in ipsum excommunicatum, sed suspèditur post admissam appellationem, ne quippiam agere possit, quod impediatur effectum appellationis: at sic est, quod per absolutionem, quam traderet inferior Prælatus à quo appellatum est, nil innouaret in dicta causa in damnum ipsius excommunicati: ergo valida esset talis absolutio. Sic ex Abbate, & aliis Canonistis docent Suarez *disp. 7. sect. 2. n. 33.* Alter. *loc. cit. dub. 4.* Filliucius *tract. 11. cap. 9. quest. 10. n. 306.* Bonacina *disp. 1. quest. 3. punct. 1. num. 8.*

Qui addunt vt certissimum, idem esse dicendum de Iudice, aut Pralato ad quem appellatum est, videlicet, quod hic à fortiori possit absolue ab excommunicatione lata ab Inferiori Pralato à quo est appellatum; quamuis non debeat, nisi iuxta modum præscriptum in cap. *Ad reprimendam, de offic. Iudic. Ord.* de quo diximus supra.

Q V Æ S T I O XXVIII.

An, si quis excommunicatus per sententiam generalem ab aliquo Iudice, ingrediatur Religionem; possit absolui à Pralato Religionis, ex vi iuris communis, secluso que omni priuilegio Religionis?

Negare debent, (vt ait Alterius *vbi infra,*) qui affirmant, solum posse absolui ab excommunicatione lata per generalem sententiam, ab illo, qui illam tulit, sunt autem Abbas, Felin. Caietan. Vgolin. Vasq. Faber, Suarez, & Filliucius, relati *suprà quest. 22.* & Alterius *cap. 4. ibi cit. & cap. 5. seq. vers. Quare aliter.*

Sed iuxta sententiam contrariam ibi à nobis selectam respondeo: dicendum, posse absolui à Pralato Religionis, cui pro tunc est subiectus, omni etiam priuilegio Religionis secluso. Ratio est, quia tunc ille est Ordinarius suus. Et idem à fortiori est dicendum, si excommunicatus fuit, quia incidit in excommunicationem latam per statutum à Iudice cum hæc non sit ab homine, sed à iure. Sic Nauarr. Couarr. Hentiquez, Syluester, Armilla, & alij quam plures *citati q. 22.* Imò sic respondent Suarez *disp. 7. sect. 2. num. 29.* & Filliucius *n. 305.* Et omnes vtriusque sententiæ Doctores id affirmant, loquendo ex vi priuilegiorum Religionum. Nam id saltem concessum est mendicantibus à Clemente IV. & Martino V. vt fateatur Suar. *n. 30.* his verbis: Mendicantium Superiores ordinarij priuilegium habent ad absoluendum ab omni Censura ab homine lata, & contracta ante ingressum Religionis dummodo, talis Censura generaliter lata sit. Sic ille. Et omnes.

Q V Æ S T I O XXIX.

An etiam excommunicatus, per sententiam particularem à suo Iudice, ingrediens Religionem, possit absolui à Superiori dictæ Religionis, secluso etiam priuilegio?

Affirmat Lupus *alleg. 48. vers. Alia regula est, quod excommunicatus*, asserens, propter ingressum Religionis

Religionis posse quemcumque absolui per Prælatum talis Religionis à quacumque Censura lata per Episcopum, vel alium Iudicem, ne detur Religioso occasio vagandi extra Religionem.

Sed vt certum, respondeo non posse absolui, secluso priuilegio, à Prælato Religionis, sed à Iudice à quo specialiter fuit excommunicatus. *Primò*, quia, vt supra est habitum, ratione litis, seu causæ inchoatæ, pertinet secundum ius commune ad priorem Prælatum. *Secundò*, quia nullo iure probari potest, talem iurisdictionem, quantum ad absolutionem excommunicationis, translata esse per ingressum Religionis in Prælatum Religionis. Nam licet ratio adducta à lapis sit satis congrua vt detur talis iurisdictione Religionum Prælatis; de facto tamen datam illis esse nullo iure constat. Ex iure ergo, & secluso priuilegio, nequit dictus excommunicatus absolui, nisi à primo Prælato à quo particulariter fuit excommunicatus. Sic Suarez *disp. 7. sect. 2.* Vgolinus *tab. 1. cap. 4. num. 10.* Alterius *lib. 4. disput. 2. cap. 5. dub. 1.* Filliucius *tract. 11. cap. 9. quest. 10. num. 305.* Bonacina *disput. 1. quest. 3. punct. 1. num. 7.*

QVÆSTIO XXX.

An saltem, ex vi priuilegij specialis Religionis, possint Prælati illius absoluerè excommunicatum, ab excommunicatione ab homine per sententiam particularem lata, & contracta ante ingressum Religionis?

Negant Suarez, & Alterius *loc. cit.* Quia existimant, quod priuilegia concessa à Clemente IV. & Martino V. aliquibus Ordinibus, vt possint absoluerè ab omni censura ab homine lata, etiam contracta ante ingressum Religionis, intelligenda sunt de censura per sententiam generalem, non verò de censura lata per particularem sententiam.

Sed æquè probabiliter respondeo: Posse Prælatos Religionum ex vi suorum priuilegiorum, absoluerè excommunicatum ab excommunicatione lata ab homine per sententiam particularem, etiam contracta ante ingressum Religionis, dummodo satisfacta sit pars. Quia æquè probabile est, quod prædicta priuilegia, cum generaliter loquantur de omni censura lata ab homine, generaliter sunt intelligenda; & ideo, tam de censura lata ab homine per generalem sententiam, quàm lata ab homine per sententiam particularem. Imò addo, quod præcipuè de hac vltima intelligi debeant; tum, quia hæc præcipuè dicitur sententia lata ab homine, vt ex habitis *quest. 22.* constat. Tum etiam, quia iuxta nostram sententiam *loc. cit.* habitam, absque vllò priuilegio potest quis absolui à quocumque Confessario à censura contracta per sententiam generalem: ergo vt aliquid de nouo operentur priuilegia dicta, de absolutione à censura lata etiam per particularem sententiam sunt intelligenda. Sic, & à fortiori docebit Lopus *loco citato.* Legantur Nauarr. *lib. 5. consil. tit. de sentent. excommun. consil. 47. n. 4. & 5.* Medina *in sua sum. lib. 2. cap. 12. Ledefma 2. p. sui 4. q. 16. art. 1. dub. vlt.* Couarr. *in cap. Alma mater, 1. part. §. 11. num. 16.* Gutierrez *in suis qq. cap. 5. in fine.* Miranda *in manual. Prælator. tom. 2. quest. 30. art. 22.*

QVÆSTIO XXXI.

An Episcopus possit absoluerè ab omni censura iuris, nemini reseruata?

Respondeo tanquam certum: Posse Episcopum, & Prælatum Episcopalem iurisdictionem haben-

tem, necnon & illum, qui eius vicem gerit. Sic expressè definitur ab Innocent. III. *in cap. Nuper, de sentent. excommunic.* Vbi concedit facultatem Episcopis absoluerè ab excommunicatione iuris. Quod clarius ex infra dicendis constabit. Sic omnes Doctores. Legantur Nauarrus *cap. 27. num. 39.* Syluester *verb. Absolutio 1. num. 4.* Henriquez *lib. 13. cap. 28. num. 5.* Auila *part. 2. cap. 7. disput. 1. dub. 4.* Suarez *disp. 7. sect. 3.* Vgolinus *tab. 1. cap. 18. §. 1.* Alterius *lib. 4. disp. 3. cap. 1.* Filliucius *tract. 11. cap. 9. quest. 4. num. 281.* Bonacina *disp. 1. quest. 3. punct. 1. n. 9.* Bauny *tract. 2. disp. 3. quest. 4. pag. 116.* Egidius *disput. 14. dub. 16. num. 250.* Hurtad. *disp. 15. de excommun. diff. 2.* Cornejo *tract. 5. de excomm. disp. 11. dub. 1.* Sayrus *cap. 19. n. 7. & 8.* Diana *p. 5. tract. 9. resol. 5. & omnes Theologi cum D. Thom. in addit. quest. 24. & 21.*

QVÆSTIO XXXII.

An etiam Vicarius Generalis Episcopi, & Capituli Sede vacante, possit absoluerè ab omni Censura iuris, sicuti potest Episcopus, & Capitulum Sede vacante?

Respondeo tanquam certum: Etiam posse, quia hi omnes nomine Episcopi comprehenduntur. Sic authores citati, præcipuè Suarez, Alterius, & Bauny, qui cum aliis alios Prælatos iis verbis addit: Pari cum isto fruuntur iure Prælati Religionum, vt Abbates, Portellius *de dubijs Regul. verbo. Abbas.* Ordinum Generales, quasi Prælati, vt Prouinciales, Priores Conuentuales, Rectores, Correctores apud Minimos. Ita Abbas *in cap. Possessionum, num. 1. de probat.* Geminianus *in cap. 2. de constit. in 6.* Vicarij Generales Episcoporum, &c.

QVÆSTIO XXXIII.

An item Parochus possit absoluerè ab omni censura iuris non reseruata; sicuti alij Prælati, supra recensiti, possunt?

Negant quamplures Doctores; eo quod Parochus non habet ex suo officio iurisdictionem in foro exteriori: at hæc omnino est necessaria ad absolutionem ab excommunicatione maiori iuris: ergo. Ita tenent Couarr. *in cap. Alma mater, 1. part. §. 12. num. 5.* & penes ipsum, Glossa *in cap. 2. de penitent. & remiss.* Panormit. *in cap. Nuper, de sentent. excommun.* Felin. *in cap. Pastoralis. §. Præterea, col. 3. de offic. iudic. ordin.* Imola *in cap. Ab excommunicato, de rescript. col. 5.* Henric. Botteus *in tract. de Synodo 3. part. art. 5.* Bitterens. *in opere de excommun. & interdicto, Durand. in 4. dist. 18. quest. 4.* Palud. *ibi, quest. 5. art. 4.* His addi possunt Piafecius *in casibus reseruatis,* Barbosa *de offic. Episcopi, part. 3.* Abulens. *Math. 16. quest. 87. ad 2.* Caiet. *verb. Absolutio ab excommun. cap. 4. in fine.* Tabiena *verbo Absolutio 1. n. 4. & verb. Dispensatio, n. 16.* D. Anton. *3. part. tit. 17. cap. 11.* Rosella *verb. Confessor 1. num. 3.* Comitol. *1. respons. q. 26.* Faber *dist. 25. quest. 1. disp. 4. cap. 8. num. 250. & alij.* Accedit denique, quod maximæ authoritatis est, id quod testantur Biterens. & ex illo Durand. nempe, ita sensisse Bonifacium VIII. Ebredunen. & Ricardum de Senis Vice-Cancellarium Romanæ Ecclesiæ, viros eruditione, & doctrina præstantissimos: à quorum sententia nemini licebit diuertere: ergo.

Sed, hoc non obstante, probabilius respondeo etiam Parochos posse absoluerè à quacumque censura iuris non reseruata, & ideo à quacumque iuris maiori excommunicatione, dummodo reseruata non sit. *Primò*, quia ita docuit, & indulgit Innocent. III. *in cap. Nuper 29. de sentent. excommun.* In quo cap. expressè

dixit : Excommunicatum excommunicatione non referuata, absolui ab Episcopo, aut proprio Sacerdote posse. Verba capituli sunt : *In secundo vero casu, à suo Episcopo, vel à proprio Sacerdote poterit absolutionis beneficium obtinere : quamuis enim & tunc non iudicis, sed iuris sententia Excommunicato communicans sit ligatus : quia tamen Conditor Canonis eius absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem alijs relaxandi.* At sic est, quod nomine proprii Sacerdotis, in omnium sententia, intelligitur Parochus : ergo etiam hic, sicuti potest Episcopus, potest absolvere à quacumque excommunicatione iuris non referuata, in foro pœnitentia; nam quoad hoc Episcopus, & proprius Parochus æquiparantur.

Nec obstat, quod textus tantum loquatur de excommunicatione minori ; nam ratio ibi assignata, etiam currit in excommunicatione maiori, & in quavis alia censura : Ratio namque textus hæc est : *Quia tamen Conditor Canonis, eius absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem alijs relaxandi.* Vnde Angel. Syluest. Nauarr. & alij, meritò dicunt, textum hunc esse quasi expressum pro hac parte.

Nec obstat secundò, ratio pro contrariis adducta. Quia ad absolendum à censuris, non est necessario iurisdictionis exterior ex officio, sed sufficit concessio potestatis exterioris ad id, data à Pontifice, *in dicto cap. Nuper.*

Ad auctoritatem etiam Bonifacij VIII. respondet Bauny. Primò, quod nullus dicti Pontificis extet Canon; nec nulla appareat litteris testata fides, præter quam in opere, quod, *de excommun. & interd.* Biterens. seu Berengarius, scripsit. Secundò respondet : Alium à nobis stare Pontificem, contra Bonifacium, virtutum æquè, ingenique laude præstantem, cum eoque lectissimam Theologorum sobolem, quos errare in re tanta quis credat? Tenent namque hanc sententiam in primis D. Thom. *in 4. dist. 18. quest. 2. art. 2. & in addit. quest. 24. art. 1.* D. Bonavent. *dist. 18. quest. 6. Maior quest. 2. dub. 3. Ledesma quest. 26. art. 1.* Sotus *dist. 22. quest. 3. art. 3. conclus. 3.* Syluester *verb. Absolutio 1. num. 4. & §. 5. num. 7. & verb. casus 1. num. 3.* (licet *verb. excommunicatio 8. casu 9. num. 1.* dicat solum Ordinarium posse absolvere) Angel. *Absolutio 1. §. 2. & 8.* Armilla *verb. Absolutio, num. 35.* Nauarr. *cap. 27. n. 39. & 257 Summa Confess. lib. 3. tit. 33. quest. 85.* Hostiens. & Innocent. *in d. cap. Nuper.* Henriquez *lib. 14. cap. 27. num. 3. & cap. 28. num. 5.* Medina *in summ. lib. 1. §. 11. §. 7.* Suarez *disput. 7. sect. 3. num. 23.* Alterius *lib. 4. disput. 3. cap. 3.* Valquez *de excommunicatione, dub. 19.* Auila *2. parte, cap. 7. disput. 1. dub. 4.* Egidius *disput. 14. dub. 16. num. 230.* Filliucius *tract. 11. cap. 9. quest. 4. num. 283.* Toletus *lib. 1. cap. 16. Tannerus tom. 4. disput. 6. quest. 10. dub. 6. num. 115.* Præpositus *3. part. quest. 1. de Censur. in comm. quest. 1. dub. 4.* Luyfius *de Censur. lib. 2. disput. 19. dub. 6.* Reginaldus *lib. 9. cap. 5. sect. 5. num. 15.* Layman *tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 1.* Bauny *tract. 2. disput. 3. de Absolvente, quest. 5.* (Qui tamen malè citat pro hac parte Couarruiam.) Hurtad. *disput. 15. de excommunic. diff. 2. n. 6.* Cornejo *in 3. part. tract. 5. disput. 11. de excommunicatione, dub. 1.* Bonacina *disput. 1. quest. 3. puncto 1. num. 9.* Sayrus *lib. 5. cap. 15. n. 22.* Vgolinus *tab. 1. cap. 18.* Villalob. *tract. 17. diff. 17. num. 8.* Moscoso *in sum tract. 16. cap. 4. n. 7.* Diana *part. 5. tract. 9. resolut. 5.*

QVÆSTIO XXXIV.

An denique, non solum Parochi, sed etiam omnes alij Sacerdotes, habentes, quocumque modo, facultatem absolendi à peccatis mortalibus; possint etiam absolvere ab omni excommunicatione, & alia quavis Censura iuris, non referuata?

Negabunt & à fortiori Doctores citati, nuper pro prima sententia, & negat implicite etiam Medina *loc. cit.* cum potestatem hanc absolendi, solum concedat Episcopis, & Parochis.

Sed probabilius respondeo : Adhuc posse absolvere à prædictis Censuris. Quia hæc absolendi facultas committitur Episcopo, & proprio Sacerdote, *in d. cap. Nuper*, vt supra vidimus : at sic est, quod non solum Parochus, sed quilibet alius Sacerdos potens absolvere aliquem à mortalibus, dicitur proprius Sacerdos illius, vt colligitur ex *cap. Omnis vtriusque sexus, de pœnitent. & remiss.* ergo. Sic communiter Doctores citati nuper pro nostra sententia. Suarez *disput. 7. cit. sect. 4. num. 9.* Alterius *cap. 4.* Nauarrus, Sayrus, Hurtadus, Bauny, Auila, Bonacina, Filliucius, Sotus, Armilla, Cornejo, Diana, Villalob. & alij.

QVÆSTIO XXXV.

An, cap. Nuper, concedens Episcopis, & Parochis facultatem ad absolendum à Censura iuris, per contrariam consuetudinem abrogatum sit?

Affirmat Vgolinus *loc. cit.* nuper pro nostra sententia, eò quòd Couarruias dicat, contrariam consuetudinem (nempe, quod Parochi nequeant absolvere à censuris iuris) communi praxi esse receptam.

Sed respondeo dicendum, nullo modo constare de tali consuetudine, saltem generaliter recepta; & ideo vbi recepta non est, semper posse Parochos, & alios Sacerdotes habentes facultatem absolendi à peccatis absolere à censuris iuris non referuatis. Sic Alterius *lib. 4. disput. 3. cap. 3. pag. 409.* ex Suatio non citato, *sect. 4. num. 20.* per hæc verba : Ad quintam de consuetudine, & praxi, quam Couarruias testatur recepisse contrariam opinionem : In primis dicendum est, non constare de tali consuetudine contraria. Deinde non sequitur, in aliquibus locis Parochi non exercent hanc iurisdictionem : ergo est inducta contraria consuetudo, vt non possit absolvere. Quia non agendo post longum tempus, non inducitur consuetudo. Tandem in illis locis, vbi viget talis consuetudo, illa seruetur : quia consuetudo potest dare, & auferre iurisdictionem. Hucusque Alterius.

QVÆSTIO XXXVI.

Quis potest absolvere ab Excommunicatione, & alia quavis censura iuris, referuata?

Respondeo tanquam certum : Quod potest absolvere ipsemet legis, aut Canonis Conditor, seu Author, vel eius Superior, vel ille, qui ab eis, potestatem delegatam habuerit. Alius verò minime, nisi in articulo mortis. Sic colligunt omnes Doctores ex *cap. Nuper, de sentent. excommunicat.* Legantur Suarez *disput. 7. sect. 5.* Alterius *lib. 4. disput. 4. cap. 2.* Filliucius *tract. 11. cap. 9. quest. 5. n. 286.* Bonac *disput. 1. q. 3. punct. 1. n. 9.* Hurtad. *disput. 15. de excomm. diff. 3.* Cornejo *tract. 5. de excomm. diff. 11.*

disp. 11. dub. 2. Auila 2. part. cap. 7. disp. 1. dub. 5. Diana part. 5. tract. 9. resol. 6.

QVÆSTIO XXXVII.

An obtinens facultatem à Papa ad Absoluendum ab omnibus Censuris; possit absolvere à Censuris iuris reseruatiss?

NEgant quidam DD. existimantes, facultatem generalem absoluendi ab omnibus censuris, non comprehendere censuras reseruatiss in iure. Et eodem modo, si fuerit concessa ad omnes excommunicationes, non complecti excommunicationes reseruatiss in iure. Quia (inquiunt) *in generali concessione, non veniunt ea, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus. Regul. iur. in 6. & habetur in cap. ult. de offic. Vicar. cod. lib.* Ita sentit ex S. Thom. 3. p. tit. 24. cap. 77. §. 1. Suarez disp. 7. sect. 5. num. 10.

Sed probabilius respondeo posse absolvere. Quia aliàs tale priuilegium, nullum haberet effectum, si non posset, qui illud obtinuit, absolvere ab excommunicationibus, & aliis Censuris iuris reseruatiss; nam quilibet Sacerdos approbatus, absque noua facultate, potest absolvere ab excommunicationibus, & aliis censuris non reseruatiss. Sic Azor. 1. part. lib. 8. cap. 10. quæst. 12. Sà verbo *Absolutio*, num. 20. & Graffius, quos refert ac sequitur Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 1. num. 11. Quibus addi possunt Alterius lib. 4. disp. 4. cap. 2. pag. 413. Nauarr. in cap. *Ita quorundam, de iudic. notab. 11.* num. 21. Candidus *disquis.* 22. art. 51. dubit. 4. dicto 10. & penes ipsum D. Thom. in 4. dist. 18. quæst. 12. art. 5. in corp. & Syluest. *Absolutio* 1. num. 4. §. *Et simpliciter. vers. Sed in adde.*

QVÆSTIO XXXVIII.

An etiam obtinens facultatem absoluendi à Censuris Papæ reseruatiss; possit absolvere à casibus contentis in Bulla Cœnæ, quando non est facta mentio huius Bullæ?

Respondeo tanquam certum: Non posse, quia certum est, sub concessione generali casuum Pontifici reseruatorum, non comprehendi casus Bullæ Cœnæ. Nam cum in ea specialissimè referentur, speciali expressione indigent exprimendo casus Bullæ. Sic Vgolinus *tab. 1. cap. 10. §. 4. num. 8.* Nauarrus *cap. 27. num. 275.* Couarr. in cap. *Alma mater*, 1. part. §. 11. n. 15. Graffius lib. 4. *decis. cap. 18. num. 2. & cap. 15. num. 56.* Suarez disp. 7. sect. 5. num. 11. & disp. 21. sect. 3. num. 3. Sanchez lib. 2. *Summa*, cap. 12. num. 13. Alterius lib. 4. disp. 4. cap. 2. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 1. num. 12. Hurtad. *disput. 15. de excommunicatione*, diff. 3. num. 13. Candidus *loc. cit. dicto 11.* Bartholom. à S. Fausto *de Iubil. lib. 4. quæst. 104.* Bardi in *Bullam*, 2. part. tract. 6. cap. 2. sect. 3. num. 33.

QVÆSTIO XXXIX.

An eo ipso, quod quis obtineat facultatem absoluendi ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ, possit absolvere ab excommunicatione ob hæresim contracta?

Affirmarunt olim quidam DD. existimantes, quod possit quis virtute Bullæ, aut Iubilei concedentis illi facultatem absoluendi à casibus Bullæ Cœnæ, absolvere ab excommunicatione ob hæresim contracta, adhuc casu, quo in facultate, non fiat expressa mentio hæresis. Ita tenuere apud Henriquez *vbi infra*, Panorm. *cap. de catero, de sentent. excommun.* Ledesma

2. part. quæst. 26. art. 1. fol. 353. Sotus *dist. 22. quæst. 2. art. 3. post 5. conclus. in 1. casu Cœnæ.* & Corduba in *summa*, casu 8. in fine, & alij Recent. Quibus addi possunt Filliuc. *tract. 8. cap. 10. n. 265.* vbi id latè probat. Et Bauny *de Censur. disput. de Bulla Cœnæ, quæst. 1. §. Explicantur dubia*, dub. 5. pag. 307. & penes ipsum Farinac. *de hæresi*, quæst. 192. num. 62. & (loquendo de hæresi omnino occulta) Reginald. *lib. 8. cap. 5. num. 53.* & Fagundez *de præcept. Eccles. tract. 2. lib. 8. num. 38.* Molfesius *tom. 1. summi. tract. 7. cap. 21. num. 62.* Alfonsus de Leone *tract. de Iubileo*, part. 2. quæst. 11. num. 43. Peirinus *de priuileg. tom. 1. constit. 4. Sixti IV. §. 5. num. 20.* Lorca in 2. 2. quæst. 11. art. 4. disp. 45. num. 3. Polancus *de Iubil. sect. 42. num. 65.* & Quintanadueñas in *tract. de Iubil. duarum hebdom. cap. 25. num. 1.* Qui tamen malè citat Viualdum pro hac parte; cum oppositam apertè amplectatur, *vbi infra*, & apud Suarium, loquendo de absolutione ab hæresi occulta, Graffius lib. 4. *decis. cap. 15. num. 25.* & apud Bonacinam, Peñam in *director. part. 3. comment. 23. vers. Quod si* & apud Franciscum Bardi in *Bullam Cruc. part. 2. tract. 6. cap. 2. sect. 3.* Sà in *excommun. Bullæ Cœnæ*, num. 17. (mibi 20.) Quem ipsemet sequitur num. 26. vbi addit ex Sà; sic declaratum fuisse à Sacra Congregatione (sed certè ego apud meum Sà talem declarationem non inueni) & ex Filliuc. *tract. 8. cap. 19. n. 265.* ita fuisse responsum à Sacra Pœnitentiaria anno 1617, occasione cuiusdam Iubilei. Hanc sententiam esse probabilem, innuit clarè Couarr. Diana, Alterius, & Luyfius *infra*.

Fundamentum horum Doctorum est. Primò, quia priuilegium Principis, latissimè est interpretandum, iuxta cap. *Quamuis plenissima, de præbend.* Quæ regula maximè procedit in his beneficiis, quæ bonum animæ respiciunt, qualis est facultas absoluendi à reseruatiss.

Secundò probatur ex more, & consuetudine Romanæ Ecclesiæ, quæ solet in Bullis Iubilei (necon & Cruciatæ) quando conceditur facultas absoluendi ab omnibus criminibus, quantumuis enormibus, excipere expressè hæresim: ergo vbi non exprimitur, intelligitur comprehensa sub generali clausula continente omnes casus Bullæ, iuxta *l. si Chorus, ff. de legat. 3. Generalis concessio, aut dispositio omnes species sub se contentas continet.*

Sed alij probabiliter respondent. Non posse in dicto casu absolvere ab excommunicatione ob hæresim, adhuc occultam, contracta. Sic Henriquez lib. 6. (non 8. vt inuenies citatum apud Sanchez, & Bonacinam) cap. 16. num. 2. his verbis. A casu hæresis exterioris per clausulam generalem Bullæ Cruciatæ, aut plenissimi Iubilei, nisi aliter in ipso expressè declaratur, Confessarius absolvere non potest. Quia Urbanus IV. Paulus IV. Pius V. & Gregorius XIII. Pontif. ita expresserunt, per Bullam, cum consilio Cardinalium, amplissimè Censoribus fidei concessam. Nam & generalis commissio, non extenditur ad illa, quæ solent in speciali concedi. Sic Henriquez. Et apud illum, in Glossa *lit. I.* Couarr. in cap. *Alma mater*, 1. part. §. 11. num. 15. Qui latè id probat. Simancas *de Carhol. instit. cap. 3. num. 2.* Perez l. 3. tit. 4. lib. 8. *ordin. pag. 85.* Medina lib. 1. *Summa*, cap. 10. §. 1. & cap. 11. §. 7. Angles *flor. Theol. pag. 206.* Caiet. *excommun. cap. 1.* Nauarr. *cap. 27. num. 271. §. 15. & in noua, num. 275.* Palac. *cap. 4. disp. 20. quæst. 3.* Quintil. *Mandol. in praxi signaturæ, verb. Absolutio ab hæresi.* Rojas *tract. de priuileg. inquisit. §. 416. & de hæret. 2. part. assert. 39.* vbi addit id declaratum esse proprio motu Pij V. anno 72. die 30. *Ianuarij.* Aragon. 2. 2. quæst. 11. art. 3. Man. Rodrig. in *explicat. Bullæ*, §. 9. num. 7. vbi etiam refert, ita declarasse Gregor. XIII. anno 84. & olim Urbanus IV. Et ita esse praxim in Romana Curia concludit. His addi possunt Gutierrez *quæst. Canon. lib. 1. cap. 13. num. 26.* Azor. *tom. 1. lib. 8.*

lib. 8. cap. 10. quæst. 12. & cap. 19. quæst. 2. Auila 2. part. cap. 7. (non 2. vt leges apud Bonacinam) disp. 1. dub. 7. conclus. 2. Sanchez lib. 2. summa, cap. 12. num. 10. Suarez disp. 7. sect. 5. num. 12. Vgolinus tab. 1. cap. 13. §. 4. num. 10. Alterius lib. 4. disp. 4. cap. 2. vers. Et similiter. Valquez de excommunic. dub. 19. num. 5. & 6. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 1. num. 13. Hurtad. disp. 15. de excommunic. diff. 3. vers. Et ob eandem rationem. Candidus disquis. 22. art. 51. dubit. 4. dicto 12. Luyfius lib. 2. de Censur. disp. 25. dub. 2. Viualdus cap. de Absolutione Sacrament. num. 16. Barbosa de potest. Episcopi, alleg. 40. num. 31. Ludouic. à Cruce in Bullam, disp. 1. cap. 3. dub. 6. num. 4. Ttullench ibid. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 7. n. 9. Palao tom. 1. tract. 4. disp. 4. punct. 3. §. 4. num. 2. Diana 1. part. tract. 5. resol. 1. & penes ipsum, etiam Floronus, Syluius, Ragucius, Nouarius, Homobonus, Torreblanca, Ricciullus, & alij.

Ego verò vtramque sententiam in concordiam redigendo: respondeo quod ille qui obtinuit facultatem absoluendi ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ, licet, & validè poterit absoluerè ab excommunicatione ob hæresim occultam exteriorè contractam, etiam si in facultate Bullæ, aut Iubilei, non fiat expressa mentio hæresis, dummodo per talem facultatem concessa sit Confessario facultas absoluendi ab omnibus casibus, & Censuris Episcopis referuatis, & non sit restricta per aliam Bullam, seu decretum Pontificum: minimè tamen poterit absoluerè ab excommunicatione ob hæresim publicam contractam ob rationes secundæ sententiæ. Legatur à quæst. 81.

Et ad fundamentum huius secundæ sententiæ, in quantum opponuntur nostræ, dicendum est, vel non constare authenticè de declarationibus Pontificum; aut intelligi de absolutione ab hæresi publica. Et ad stylum Curia, quod variatur pro varietate Pontificum, & fundatur in probabilitate oppositæ opinionis, quæ ob id non tollit probabilitatem alterius.

QVÆSTIO XL.

An qui à Papa obtinuit facultatem absoluendi à Censuris, & casibus illi referuatis; possit absoluerè à Censuris, & casibus, quos sibi Episcopi referuarunt?

NEgat Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 1. num. 10. qui & refert pro se Nauarrum in cap. Ita quorundam, de Iudæis, notab. 11. num. 71. & in Man. cap. 27. num. 261. Graffium lib. 4. decis. cap. 15. num. 28. & Farinacium de hæres. quæst. 92. num. 63. Ratio Bonacina est, quia dum Pontifex condit aliquam legem, non intendit derogare statutis, & consuetudinibus particularibus locorum cap. 1. de constitut. in 6. adde & tu, Nec statutis Episcoporum: ergo, &c.

Sed cum distinctione verissimè respondeo dicendum, quod licet stando in rigore iuris, qui virtute alicuius priuilegij, Iubilei, aut Bullæ, obtinuit à Pontifice facultatem absoluendi ab omnibus censuris, & casibus sibi referuatis, non ideo possit absoluerè à referuatis specificè ab Episcopis: at verò stando consuetudini, & vsui, contrarium est dicendum. Sic Alterius lib. 4. disp. 4. cap. 2. dicens, id, & non aliud, sentire Nauarrum, his verbis: Respondendum est huic dubitationi, Confessarium habentem generalem facultatem à Papa absoluendi ab omnibus excommunicationibus, & censuris referuatis Sedi Apostolicæ posse absoluerè etiam à casibus in specie Episcopo referuatis. Ita sentit Nauarr. in d. num. 261. vbi licet dicat, oppositum fundari in ipso iure, tamè vsu, & consuetudinem fuisse ita interpretatum ius, vt sublata censura Papali, intelligatur sublata referuatio, & censura Episcopalis. Et num. 263. fusius redarguit contrariam opinionem cuiusdam Doctoris, qui asserbat, non

posse pœnitentem virtute priuilegij, & Bullæ Papalis, absolui à casibus referuatis Episcopis, ipsi inconsultis; nam Papa habet super omnes Christianos iurisdictionem, per Extrauag. *Vnam Sanctam*, de maior. & obed. immediatam, quoad omnia spiritualia, quam nemo potest ab illo tollere, vel diminuere, cap. *Cuncta per modum*, cap. *Per principalem* 6. quæst. 3. Deinde ex contraria opinione tollerentur omnes Bullæ Iubilei, quibus conceditur amplissima facultas eligendi Confessarios, cum potestate absoluendi ab omnibus peccatis, & censuris referuatis qui enim essent innodati censuris Episcopalis, virtute Iubilei non possent absolui, ex consequenti non possent lucrari Indulgentias, & Iubileum: atque ita Bulla Iubilei careret effectu suo contra voluntatem Summi Pontificis. Hucusque Alterius. Cuius sententiam prius docuerat P. Suarez disp. 7. sect. 5. num. 13. adducens in sensum à nobis explicatum, Nauarrum, & Graffium, vnde absolute non bene citat illos Bonacina pro se. Sic etiam Vgolinus tab. 1. cap. 13. §. 4. n. 10. Hurtad. disp. 15. de excomm. diff. 3. in fine.

§. II.

De potestate Episcoporum, & Prælatorum Regularium, circa Absolutionem ab excommunicationibus, & alijs Censuris referuatis Papæ.

QVÆSTIO XLI.

An Episcopus possit absoluerè ab excommunicatione referuata Papæ, ex delicto occulto contracta?

Respondeo tanquam certum: Possè Episcopum, tam per se, quam per suum Vicarium ad id specialiter deputatum, absoluerè suum subditum, non alienum, à quacumque excommunicatione, ex delicto occulto orta, quantumuis Papæ sit referuata. Quia sic fuit Episcopis concessum per Concilium Trident. sess. 24. cap. 6. his verbis: *In quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ referuatis, delinquentes quoscumque sibi subditos in Diocesi sua, per se ipsos, aut Vicarium, ad id specialiter deputandum in foro conscientie, gratis absoluerè, imposita pœnitentia saluari. Idem & in hæresis crimine, in eodem foro conscientie eis tantum, non eorum Vicarijs sit permissum.* Hæc Concilium. Et ex illo docent omnes. Legantur Nauarr. lib. 1. consil. de offic. Ordinarj, consil. 8. Henriquez lib. 6. de pœnitent. cap. 14. n. 7. & cap. 16. num. 1. Auila part. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 6. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 2. Bauny tract. 2. disp. 3. de Absoluerè, quæst. 21. Sanchez lib. 2. summa, cap. 11. num. 2. Hurtad. disp. 15. de excommunic. diff. 3. vers. Deinde Episcopis. Granados de fide, controuers. 1. tract. 15. disp. 14. sect. 1. & 2. Castro Palao tom. 1. tract. 4. disp. 4. punct. 3. §. 1. num. 1. & alij.

QVÆSTIO XLII.

An nomine Episcopi, cui, in dicto Tridentini decreto, conceditur facultas absoluendi à referuatis Papæ, veniat quicumque Episcopus, dummodo sit consecratus?

Respondeo tanquam certum: Non venire quemcumque. Nam in primis, non satis est, quod Episcopus sit consecratus, si diocesi, ac subditis careat. Tales sunt Episcopi titulares, vulgò *de anillo*. Quia vt ex contextu dicti decreti constat, non conceditur dicta

dicta absoluendi facultas Episcopo respectu omnium fidelium, sed respectu subditorum in propria diocesi, Suarez *disp.* 41. *sect.* 2. *n.* 7. Sanchez *lib.* 2. *Summa*, *cap.* 11. *n.* 3. Granados *sect.* 2. *cit.* *n.* 4.

Rursus. Non potest ea facultate absoluendi vti Episcopus earum Religionum, in quibus Tridentinum, quoad totum non fuerit receptum (secus esset, si solum quoad partem) etiam si subditos habeat. Quia par debet esse fauorum, & onerum ratio: ergo vbi Tridentinum, non est receptum quoad leges & onera, nequit acceptari quoad fauores. Suarez, & Sanchez *loc. cit.* Alterius *tom.* 2. *disp.* 8. *de suspens. cap.* 3. *conclus.* 4. vbi ait, ita declarasse Sacr. Congregat. Cardinal. super Concilio.

Venit ergo, nomine Episcopi, in dicto decreto, quicumque Episcopus electus, & confirmatus, etiam si consecratus non sit, nec Sacerdos, dummodo habeat diocesim, in qua Tridentinum receptum sit. Sic Suarez *tom.* 4. *in 3. part. disp.* 30. *sect.* 2. *num.* 4. Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 2. *num.* 11. & *lib.* 2. *summa*, *cap.* 11. *cit. num.* 3. Et colligitur ex à nobis dictis 1. *part. tract.* 5. *de Pœnit. disp.* 11. *quest.* 51. & 52. Granados *sect.* 2. *cit.* *n.* 4. Palao *loc. cit.* *n.* 2.

Q V Æ S T I O XLIII.

An etiam Capitulum, Sede Episcopali vacante, possit, virtute dicti Decreti Tridentini, absolvere à censuris reseruatis Papa, ex delicto occulto ortis?

Negant apud Bonacinam *vbi infra*, Aragonius 2. 2. *quest.* 88. *art.* 12. *concl.* 4. *col.* 7. Toletus *lib.* 1. *cap.* 83. *num.* 5. & alij apud Barbofam *in remissionibus*, *sess.* 24. *cap.* 6. *num.* 2. Sed certè ex his authoribus, Aragonius, oppositum docet apud Sanchez *vbi infra*, & Toletus, nec verbum de hac re habet *loc. cit.* Negat tamen Suarez *disp.* 41. *sect.* 2. *num.* 13. quem è contrà, malè citat Bonacina pro parte opposita, & Palao *loc. cit.* loquendo dumtaxat de absolutione ab hæresi.

Fundamentum Suarij est. Quia sic declarauit Congregatio Cardinalium dicens, hanc facultatem esse solius Episcopi priuatiuè, quoad omnes alios: ergo excludit etiam Capitulum Sede vacante.

Sed probabilius respondeo dictam facultatem absoluendi, etiam transire ad Capitulum Sede vacante. Quia Capitulum iure communi, succedit in omnibus his, quæ iure ordinario competunt Episcopis: at sic est, quod dicta absoluendi facultas competit Episcopis iure ordinario speciali, cum competat, non eorum personis, sed dignitati eorum, & officio, vt bene probat Sanchez *vbi infra*: ergo. Sic Cenedo *Collect.* 4. *ad decretal.* *num.* 3. Aragon. 2. 2. *quest.* 88. *art.* 12. *col.* 7. *conclus.* 5. *fol.* 1042. & Manuël *quest. Regul.* *tom.* 1. *q.* 61. *art.* 9. quos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 8. *de Matrimonio*, *disp.* 2. *num.* 10. & *lib.* 2. *summa*, *cap.* 11. *num.* 4. vbi pro hac parte citat Suarium *tom.* 4. *in 3. p. disp.* 30. *sect.* 2. *num.* 4. Henriquez etiam *lib.* 6. *de pœnit. cap.* 16. *n.* 1. & penes ipsum *lit.* D. Nauarrus *cap.* 27. *n.* 39. Syluester *verb. Capitulum.* §. 2. Angel. §. 2. cum Panormitano, & Gemin. & alij. Bonacina *disp.* 1. *quest.* 3. *punct.* 2. *num.* 1. qui citat etiam Auilam *part.* 7. *disp.* 10. *dub.* 6. & Sayrum *lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 83. & bene. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 9. *num.* 5. Fagundez *lib.* 1. *in decal.* *cap.* 15. *n.* 19. Granados *loc. cit.*

Nec obstat declaratio Cardinalium in contrarium à Suario adducta. Quia de ea non constat authenticè, vt bene Sanchez, addens, nec esse necessariò illi standum, quamuis magnam auctoritatem habeat.

Q V Æ S T I O XLIV.

An deinde, ex vi dicti decreti, possint etiam Abbates, & alij Prælati habentes iurisdictionem, quasi Episcopalem, & diocesim propriam, vt sunt Abbas Metinen. & Ascala Regia; absolvere suos subditos à prædictis Censuris reseruatis?

Negant apud Henriquez *vbi infra*, Syluester *verb. Dispensatio*, §. 4. *fin.* & §. 14. cum Panormitano, Innocent. & Hostiens. Angel. *eod. verb.* §. 7. & 8. Quibus addi possunt Cenedo *loc. cit.* & Suarez, allegata quadam declaratione Cardinal. *tom.* 4. *in 3. part. disput.* 30. *sect.* 2. *num.* 6. Aragon. 2. 2. *quest.* 88. *art.* 12. *conclus.* 4. Petrus Ledesma 2. *tomo, summa, tract.* 1. *cap.* 6. *post 20. conclus. disp.* 2. Bonacina *disp.* 7. *de Censur. quest.* 5. *punct.* 5. *n.* 7. (sibi *vbi infra* contrarius) Garcia de Beneficijs, & Barbofa, apud Palaum citandum.

Sed probabilius respondeo etiam hos Prælatos posse à prædictis censuris absolvere. Quia probabilius est hos Prælatos nomine Episcopi in dicto Tridentini decreto venire. Sic Henriquez *lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 1. ita dicens: de Abbate magno exempto, qui potestate quasi Episcopali est præditus: quidam negant posse: quasi solum habeat iurisdictionem ex priuilegio, non ipso iure; quæ proinde restringenda est ad ea, quæ expressè sibi sunt concessa. At praxis cum ratione, & Sapientum auctoritate, idem huic permittit, quod Episcopo. Sic Henriquez. Qui id amplius prosequitur *in marg. lit.* G. & *lib.* 14. *de irregul. cap.* 18. *num.* 2. *in marg. lit.* P. Manuël Rodriq. *tom.* 2. *sum. cap.* 10. *num.* 6. *concl.* 6. & *tom.* 1. *quest. Regul. quest.* 61. *art.* 9. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 83. *fine.* Auila *part.* 7. *disp.* 80. *dub.* 6. quos omnes citat, ac sequitur Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 2. *num.* 12. & *lib.* 2. *sum. cap.* 11. *num.* 5. Bonacina *punct.* 2. *cit. num.* 1. Alterius *tom.* 2. *disp.* 8. *de suspens. cap.* 3. *vers.* Sed hic queri potest. Granados *sect.* 2. *cit. num.* 4. Palao *tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 4. *punct.* 3. §. 1. *num.* 4. Flores de Mena *variæ lib.* 3. *q.* 24. *n.* 18.

Q V Æ S T I O XLV.

An Episcopi possint, ex vi dicti decreti Tridentini, absolvere etiam à casibus Bullæ Cænæ, & ab excommunicationibus eis annexis, (excepta saltem hæresi) ortis ex delictis occultis?

Negant quamplures DD. eo quod existiment, facultatem concessam Episcopis in præcitato Tridentini decreto, reuocatam esse per Bullam Cænæ, non solum quoad absolutionem ab hæresi, sed etiam quoad absolutionem à cæteris casibus dictæ Bullæ Cænæ: vt declararunt Congregatio Cardinalium, Consistorium Sanctæ generalis Inquisitionis, in Prætorio Romano, imò ipsimet Pontifices, vt referunt aliqui ex Doctores mox citandi. Ita Nauarr. *cap.* 27. *num.* 275. *vers.* 14. dicens, sic declarasse Pium V. & Gregor. XIII. Peña *in director. inquisit.* 3. *p.* 92. *commento* 141. *vers. penult.* vbi ait, sic sæpe pronunciatum esse in supremo Consistorio Romano Sanctæ generalis Inquisitionis. Suarez *tom.* 4. *in 3. part. disp.* 30. *sect.* 2. *n.* 11. referens, sic declarasse Congregationem Cardinalium, & *tom.* 5. *disp.* 21. *sect.* 4. *num.* 5. Maiolus *lib.* 5. *de irregularit. cap.* 46. *num.* 6. Toledo *in summ. in Bulla Cænæ, excommun.* 14. *fine.* Gutierrez *quest. Canon. lib.* 1. *c.* 13. *in fine.* Felician. *in suo Enchirid. de excommunic. cap.* 18. Paul. Fuscus *in tract. de Visitat. lib.* 2. *cap.* 31. *n.* 5. Barthol. ab Angelo *in examine Confessor. dialogo* 5. §. 554. Antonutius *in sua Catechesi, lib.* 1. *cap.* 25. *annot.* 9. & *lib.* 3. *c.* 2.

Azor tom. 1. lib. 8. cap. 19. q. 3. & cap. 10. quæst. 10. Vivald. in edit. notiori, 1. part. tit. 11. de absolut. Sacrament. num. 13. Paramus de Origine Inquisitionis, lib. 3. quæst. 9. n. 191. Molina tom. 4. de iust. disp. 64. num. 8. Vgolinus de casibus Pontifici referu. in 2. part. cap. 2. §. 4. num. 3. Philarchus de offic. Sacerdotis, tom. 1. part. 2. lib. 2. cap. 25. Quos omnes citat, ac sequitur Sanchez lib. 2. sum. cap. 11. n. 27. in fine, dicens, contrariam sententiam esse valde dubiam, & parum tutam. His authoribus addi adhuc possunt Fatinac. de heresi, quæst. 92. §. 4. num. 52. & 61. Garcias de benef. part. 11. cap. 10. n. 115. Bonacina disp. 1. quæst. 3. punct. 2. num. 1. vers. Occasione decreti. (vbi pro hac parte citat Ægidium disp. 14. dub. 16. num. 243. Sed non bene, vt infra) Alterius tom. 1. lib. 5. disp. 22. cap. 2. vers. Ex his duabus sententijs, quamuis vers. Tertio dico, addat, Posse Episcopos vti dicta facultate, in partibus remotioribus quando difficilis est accessus ad Summ. Pontificem. Piasec. 2. part. praxis, cap. 1. art. 2. num. 4. Comitulus in respons. moral. Riccius part. 3. decis. 180. num. 1. Ragucius in Lucerna Parochor. quæst. 225. Faber de Sacrament. Ordin. dub. 25. quæst. 1. disp. 3. cap. 4. Floronus de casib. referu. part. 1. cap. 1. §. 22. Torreblanca de Magia, disput. 3. cap. 10. Villalob. part. 1. tract. 9. diff. 61. num. 2. Trullench in Bulla, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 7. n. 4. & 1. lib. Decalog. cap. 2. dub. 4. num. 11. Gratianus in disceptat. tom. 3. cap. 41. num. 20. Bellochius de casibus referuat. part. 2. quæst. 11. num. 275. Sanctarellus tract. de heresi, Scortia in Constitut. Pontif. epit. 166. theor. 431. Nouarius in singular. conclus. 3. num. 5. Syluius in 2. 2. quæst. 11. art. 3. quæst. 2. in fine. Homobonus de examinat. Eccles. part. 2. tract. 12. cap. 4. quæst. 16. Megala part. 1. lib. 1. cap. 13. num. 10. & 15. Valerus in differ. triusque fori, verb. heresis, diff. 5. num. 1. Lezana in summ. quæst. Regul. tom. 3. verb. Bulla Cœnæ, num. 55. Luysius lib. 2. disp. 25. dub. 1. in fine, addens, se audiuisse ab aliquibus Inquisitoribus doctis, & pijs Sanctæ Inquisitionis, Tribunal habere Bullam à Pontificibus concessam, in qua reuocatur ea facultas concessa Episcopis in Concilio Trident. Noui etiam Episcopos valde doctos, qui noluerunt ea vti, rati eam esse reuocatam: & P. Vafquez dub. 19. num. 6. & 7. planè sentit, eam facultatem non esse in vsu. Hucusque Luysius. Franciscus Bardus in explicat. Bulla Cruciatæ, part. 2. tract. 6. cap. 2. sect. 1. num. 5. Diana 1. part. tract. 5. resol. 2. & part. 4. tract. 4. resol. 239.

Sed æquè probabiliter respondeo: Posse Episcopos, vigore dicti decreti Concilij Tridentini absoluere à casibus Bullæ Cœnæ, & ab excommunicationibus eis annexis (excepta saltem heresi, de qua infra) ortis ex delictis occultis. Quia æquè probabile est, quod facultas Concilij Tridentini concessa Episcopis, non fit reuocata per clausulam Bullæ Cœnæ, qua interdictur omnibus, ne à casibus, & censuris in dicta Bulla contentis, alius quam Romanus Pontifex absoluere valeat: Nam in prædicta Bullæ clausula, non fit expressa mentio Concilij Tridentini: ergo per illam non derogatur facultati, & priuilegio absoluendi à casibus referuatis Episcopis per Concilium Tridentinum, concessio. Antecedens, constat; quoniam in clausula Bullæ, solum ponitur derogatio generalis, hoc modo: *Etiam præterea quarumuis facultatum, &c. per Nos, & dictam Sedem, ac cuiusvis Concilij decreta, &c.* ergo in illa non fit expressa mentio Concilij Tridentini. Consequentia verò probatur, quia per clausulam generalem, non intelligitur derogatum facultati, & priuilegio alicuius Concilij generalis (præcipuè Concilij Tridentini, quod celeberrimum est, & maximam habet authoritatem in Republica Christiana, & proximè est celebratum) vt constat ex cap. Ex parte, de Capell. Monach. & ibi Glossa verb. Nulla mentio, cap. Nonnulli, de rescript. & ibi Glossa verb. Fecerint mentionem, & ibi Felinus

num. 7. Archidiaconus, Baldus, Selua, Decius, & alij apud Alterium loc. cit. versu In hac controuersia: ergo, &c. Ideò hanc sententiam tuentur Nauarr. lib. 1. consil. tit. de Constit. consil. 1. quæst. ult. & lib. 5. consil. in 1. edit. tit. de sententia excommunicatione, consil. 15. quæst. 1. & in 2. tit. de priuileg. consil. 11. quæst. 1. Simanc. in Enchirid. Iudicium, cap. 51. num. 5. & Cathol. Instit. tit. 3. num. 6. Vela de pœnis delictorum, cap. 14. versu iure verò Canonico. Henriquez lib. 6. de pœnitentia, cap. 14. num. 7. & penes ipsum lit. M. Corduba lib. 1. quæst. 11. art. 1. & in sum. casu 8. Palacios 3. dist. 25. quæst. 7. pag. 301. Bannes 2. 2. quæst. 12. art. 4. dub. 2. pag. 656. Angles tit. de Confess. quæst. 4. cap. 5. diff. 6. Rodrig. in Bulla, §. 9. n. 70. vbi refert Cardinal. Quirogam Inquisitorem generalem facta consultatione cum Episcopis in Concilio Toletano anno 1586. ita dixisse. Sic etiam Zauar. in commun. opinionib. tom. 3. quæst. 802. Bartholom. de Ledesma in sum. Sacram. vbi de excommunicatione, diff. 13. col. penult. Llamas 3. part. Methodi, cap. 1. §. 16. fine. Antonius Gomez in Bulla Cruciatæ, clausula 10. n. 44. fine. Gutierrez 99. Can. lib. 1. cap. 13. fine. Aragon. 2. 2. quæst. 11. art. 3. vers. Sed dubium est. Sà verb. Episcopus, num. 37. Petrus Ledesma in sum. tom. 2. tract. 1. cap. 6. post 20. conclus. diff. 7. Vega 2. tom. sum. cap. 125. casu 11. Benzoni tract. de fuga, lib. 1. disp. 1. quæst. 6. ante ultimam conclus. Putaneus in 2. 2. quæst. 11. artic. 4. dub. 2. Fagundez de præcept. Eccles. tract. 2. lib. 8. cap. 8. num. 32. & 33. & in præcept. Decalogi, lib. 1. cap. 15. Portel. in addit. ad dub. regul. verb. Episcopus, num. 1. Sousa in Bulla Cœnæ, cap. 23. disp. 100. conclus. 3. num. 7. Lorca in 2. 2. quæst. 11. art. 4. disput. 45. num. 10. Nuñus tom. 2. in addit. ad 3. part. quæst. 8. art. 5. dub. 10. in fine. Auila 2. part. cap. 7. disput. 1. dub. 6. conclus. 1. Ægidius disp. 14. dub. 16. num. 243. Qui tamen excipit hæresis casum. Becanus tom. 2. cap. 15. de pœnis hereticorum, quæst. 2. n. 5. versu 4. Bauny tract. 2. disp. 3. de Absolvente, quæst. 22. & in explicat. Bullæ Cœnæ, dub. 1. circa 1. casum, dub. 2. dicto 2. pag. 505. Granados controu. 1. de fide, tract. 15. disput. 14. sect. 2.

Ad fundamentum contrariorum quæst. sequenti responderetur.

QVÆSTIO XLVI.

An etiam possint Episcopi absoluere sibi subditos ab heresi externa occulta, vigore dicti decreti Tridentini?

Negant, & à fortiori, omnes Authores pro prima sententia, quæstione antecedenti, adducti. Et ex nostris Ægidius num. 223. citato, vbi sic ait: Nota, dubium esse inter Doctores, vtrum huic concessioni sit derogatum per Bullam Cœnæ, quoad casus in ea contentos. Henriquez lib. 6. de Sacrament. cap. 14. num. 7. negat esse derogatum. Cui fauet Auila 2. part. cap. 7. disp. 1. dub. 6. & Nauarr. cap. 27. num. 275. & alij, quos citat Henriquez. Congregatio autem Cardinalium dicitur, respondiisse, ei esse derogatum quoad absolutionem ab heresi: & ira videtur praxis Ecclesiæ Romanæ. Quare non videtur ei derogatum quoad alios casus. Ita ille.

Fundamentum huius sententiæ est idemmet quod retulimus pro prima, quæstionis antecedentis.

Sed æquè probabiliter respondeo etiam posse absoluere suos subditos ab heresi externa occulta. Quia æquè probabile est, quod, neque quoad absolutionem ab occulta heresi, concessam Episcopis, per Concilij Tridentini decretum, sit derogatum per Bullam Cœnæ. Primò, quia illa verba Bullæ Cœnæ: *Etiam si casus hi in genere, vel in specie, in prædictis facultatibus concedantur*, intelligi debent, de casibus Bullæ publicis, non occultis, vt sentiunt Fagundez, Becanus,

Becanus, Granados, & Bauny *loc. cit.* At sic est quod Concilij facultas concessa Episcopis ad absoluendum ab omnibus casibus referuatis, etiam hæresi, loquitur de absolutione casuum occultorum, qui sunt Sedi Apostolicæ referuati, vt notant ipsimet Doctores, & Sanchez *n. 27. cit.* ergo hæc facultas adhuc quoad absolutionem ab hæresi, non reuocatur per dictam clausulam Bullæ.

Secundò. Probatur autoritate Cardinalis Caraffæ, à quo, nomine Congregationis, sibi Comitulus esse responsum affirmat, nihil videlicet, per Bullam Cœnæ derogatum esse, aut hoc tempore derogari antiquis Episcoporum priuilegiis: quod idem fecisse Pium V. docet Vivald. *loc. cit.* & alij quamplures Doctores nostræ sententiæ: ergo, &c.

Ad ea autem, quæ ex responsis Pontificum Pij V. & Gregorij XIII. & Congregationis, opponerentur *quæst. antecedenti*, dicendum est, de iis authenticè non constare quantum est neccesse ad spoliandos Episcopos sua possessione, & ita non obstante quocumque posse eos ab hæresi, & aliis casibus occultis Bullæ absoluere. Sic Nauarr. Simanc. Zauillos, Vela, Corduba, Palacios, Angles, Soufa, Henriquez, Bauny, Sà, Fagundez, Portel. Ledesma, Lorca, Nuño, Bañez, & alij ferè omnes citati *quæst. antecedenti*, pro nostra sententia, præcipuè Granados *loco cit. sect. 2. num. 10.* Vbi ad obiecta ex decretis Generalis Inquisitionis, & Congregationis Cardinalium, per ordinem, his verbis respondet: Ad tertium responderetur, id pronunciatum esse, in hoc grauissimo, & sanctissimo Tribunali, secundum oppositam sententiam, quæ probabilissima est: sed quoniam nondum nobis præcepit eam amplecti, licitum est contrariam reputare etiam valdè probabilem, sicut & multi reputarunt. Ad quartum similiter dicendum est, ea responsa Cardinalium, esse magnæ autoritatis, sed non sufficere ad tollendam contrariæ sententiæ probabilitatem. Sic Granados.

QVÆSTIO XLVII.

Quid intelligatur per delictum, aut casum occultum referuatum, à quo Episcopi possunt absoluere vigore dicti decreti Concilij Tridentini?

Respondent quidam, quod per delictum, & casum occultum appositum in Tridentini decreto, intelligatur illud delictum, quod in ratione delicti, est per accidens occultum, eo quod nullus interfuit testis, & sola delinquentis confessione manifestari potest. In quo casu tantum, aiunt, potest ab Episcopis absolui. Ita Gutierr. *qq. can. lib. 1. cap. 13. num. 27.* & Rodrig. *in Bullam Cruc. §. 9. n. 69.*

Sed probabilius respondeo dicendum, quod per casum, aut delictum occultum, intelligitur non solum illud, quod est per accidens occultum, modo ab his authoribus explanato, sed etiam illud delictum, quod non est publicum, aut notorium, aut famosum, vnde si casus referuatus non est huiusmodi, potest optimè, iuxta dictum Tridentini decretum per Episcopum absolui. Sic Henriquez *lib. 14. cap. 20. & vlt. de irregular. n. 4.* Auila ex illo *2. part. cap. 7. disput. 2. dub. 11. vers. Petis quid intelligatur.* Bauny *quæst. 22. cit.* Vbi docet, quod, vt prædicti casus referuati, dicantur publici, & sic ponantur extra potestatem Episcopi, requirantur tria.

Primò, notitia maioris partis personarum, quæ communitatem, viciniam, Collegium, aut urbem componunt, in qua tales casus sunt admissi. Quare, si ea decem constet hominibus, non est satis crimen

R. P. Leand. de Censuris.

esse notum quinque ex illis, sex minimum eius habere notitiam debent.

Secundò requiritur, vt tales casus non sint deducti ad forum contentiosum, aut si sunt, ne sit probati ab vnico saltem teste, vt *infra §. 54.*

Tertiò requiritur, vt reo sit intimata delatio, seu deductio ad forum externum; si enim ei significata non fuerit, quantumuis crimen sit deductum ad forum illud, & in eo aliquo modo probatum, saltem vnico teste, dicitur tamen casus occultus, in ordine ad absolutionem Episcopi, & dispensatione in irregularitate, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, in qua etsi sit occulta, solus Papa dispensat. Sic Bauny, ex Graffio *lib. 1. decis. cap. 13. num. 32.* Sanchez *lib. 2. summa, cap. 11. num. 21.* & Auila *loc. cit.* Legantur Henriquez *loc. cit. & eod. lib. 14. cap. 7. num. 5.* Sayrus *lib. 4. Thesauri, cap. 17. num. 21.* Barbosa *de officio, & potestate Episcopi, allegat. 39.* Palao *de legibus, tract. 3. disput. 6. punct. 15. §. 1. num. 1.* Trullench *in Bulla, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 6.* Fagundez, & Portel. *loc. supra cit.* Bonacina *disput. 1. quæst. 3. punct. 2. num. 2. versu. Quartò.* (Qui simul cum Auila, malè citat Henriquez *lib. 14. cap. 22.* cum dictus liber non habent nisi capita 20.) Sanchez *lib. 8. de Matrimonio, disput. 3. 4. num. 55. & 56. & lib. 2. summa, cap. 11. num. 19.* & alij, quidquid velit Alterius *tom. 2. disput. 8. de dispens. cap. 3.* dicens, tunc dici delictum deductum ad forum contentiosum statim ac denunciato, aut accusatio de illo coram legitimo iudice facta est.

QVÆSTIO XLVIII.

An Absolutionem ab occulta hæresis censura, committere possit Episcopus alicui?

Negant quidam Doctores, quia Tridentinum, in decreto capitis 6. *sess. 24.* apertè constituit discrimen inter cæteros Papæ referuatos casus, & hæresim; vt illos concedat Episcopo, per se, aut per Vicarium ad id deputandum, hæresim verò, per se, & non per Vicarium: At si absolutionem ab hac posset Episcopus committere Vicario specialiter deputato, non esset discrimen aliquod, inter cæteros referuatos, & hæresim: ergo. Propter id, ita sentiunt Gutierrez *lib. 1. quæst. Canon. cap. 13. num. 29.* Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 30. sect. 2. num. 9. & 15. & de fide. spe, &c. disp. 21. sect. 4. num. 8.* Petrus Ledesma *tom. 2. sum. tract. 1. cap. 6. post 20. conclus. diff. 6.* dicens hoc esse ferè certum, Molina *tract. 5. de iust. disp. 18. n. 2.* Garcia *de benef. p. 11. cap. 10. num. 113.*

Sed probabilius respondeo: Posse Episcopum committere absolutionem ab hæresi occulta alicui, specialiter ad eum hæresis casum deputato: licet non possit generaliter committere alicui vices suas ad absoluendum ab hæresi. Ratio est, quia ille, qui potestatem habet ordinariam absoluendi iure sui officij, ac dignitatis, potest illam per alterum exercere *cap. vlt. de offic. iud. ordin.* at sic est quod Episcopo conuenit ex officio, & ex propria dignitate absoluere ab hæresi occulta, vigore Concilij Tridentini, vt supra est habitum: ergo poterit illam specialiter alteri committere, non ad omnes generaliter hæresis casus, sicut potest ad cæteros casus referuatos Papæ, sed ad solum specialem oblatum hæresis casum, per quod optimè saluatur differentia in Tridentino tradita. Sic optimè Nauarr. *lib. 1. consil. tit. de constitut. consil. 1. quæst. vlt. num. 89. & lib. 5. in 1. edit. tit. de sentent. excomm. consil. 15. quæst. 2. & 3. & in 2. edit. tit. de priuileg. consil. 11. quæst. 2. & 3.* Corduba *in summa, quæst. 8.* Azor *lib. 8. instit. moral. cap. 10. quæst. 11.* Henriquez *lib. 6. cap. 14. num. 7. in textu, & in comment. litt. O.* Sà *verb. Episcopus, num. 37.* Vega *tom. 2. summa, cap. 125. casu 12.* Rodriguez

in Bulla Cruc. §. 9. num. 79. fine, & in summ. tom. 1. in 2. edit. cap. 131. num. 5. & quest. Regul. tom. 1. quest. 30. art. 11. Quos omnes refert sic, ac sequitur Sanchez lib. 2. summ. cap. 11. num. 23. Diana 1. part. tract. 5. resol. 2. Alterius tom. 1. lib. 5. disp. 22. cap. 2. versu, Respondet Nauarrus. Bauny tractat. 2. disputat. 3. quest. 25. pagina 163. Granados de fide, controuers. 1. tract. 15. disp. 14. sect. 2. num. 7.

QVÆSTIO XLIX.

An Episcopi possint absoluere ab hæresi, & ab alijs casibus occultis reseruatis Papæ, extra Sacramentum Confessionis?

Negat Viuald. part. 3. candelabri aurei, cap. 1. num. 2. Primò, quia facultas absoluendi à prædictis casibus fuit concessa Episcopis in dicto Tridentini decreto, in foro conscientie; ergo id intra solam confessionem possunt facere. Secundò, quia, vt refert Sanctarell. tract. de hæresi. cap. 5. dub. 5. num. 23. Sacra Congregatio Concilij Tridentini declarauit, Episcopos absoluentes à peccatis reseruatis occultis vigore dicti decreti Concilij, posse solum hoc facere in confessione sacramentali, & non extra illam: ergo.

Sed omnino respondeo: Possè absoluere à prædictis casibus extra Sacramentum Confessionis, non obstante præfata clausula dicti decreti. Quia illa particula, in foro conscientie, solum importat, vt ea absolutio, non profit pro foro externo, si contingat hæreticum illum, aut alterius delicti reum ad iudicium trahi. Possunt ergo, extra confessionem, Episcopi, à dictis casibus absoluere, vt in praxi id faciunt, vt testatur Sanchez, statim citandus. Sic Nauary. consil. 11. de priuileg. cit. & in summ. cap. 27. num. 41. cum D. Thom. 3. part. tit. 24. cap. 77. Suarez tom. 5. disput. 41. sect. 2. num. 11. Sà verb. Absolutio ab excommunicat. num. 1. Rodriguez in summa, cap. 131. citat. num. 6. Petr. Ledesma in summa, tom. 2. tract. 1. cap. 6. diff. 8. post 20. conclus. Quos omnes refert ac sequitur Sanchez lib. 8. de Matrimonio, disput. 34. num. 29. & in summa, lib. 2. cap. 11. num. 13. Bonacina disput. 1. quest. 3. punct. 2. num. 1. versu Tertio, Homobonus de exam. Eccles. part. 1. tract. 5. cap. 5. quest. 31. Claudius Soleri de potest. Confessor. cap. 30. §. 1. Diana 1. part. tract. 5. resol. 2. in fine. Bauny disp. 3. cit. quest. 28. pag. 167. Præpositus dub. 14. de Censuris in communi, num. 100. Candidus disquis. 22. art. 50. dubit. 4. dicto 7. Qui ad secundum argumentum factum pro opposita parte, respondet; talem declarationem nobis authenticè non constare.

QVÆSTIO L.

An possit Episcopus absoluere in absentia à prædicta occultis hæresis, aut alterius cuiusvis criminis, reseruata excommunicatione?

Respondeo posse certè, quia absolutè absolutio ab excommunicatione potest, ex omnium mente, in absentia impendi: ergo cum Tridentinum non restringat, vt in præsentia ab his casibus absoluatur: potest certè absolutio ab iis in absentia impendi. Quia excommunicatione, aut censura sublata sic, poterit quilibet Confessarius à peccato, per quod fuit contracta, absolui. Sic Suarez, Rodriguez, P. de Ledesma loc. cit. quos refert, & sequitur Sanchez loc. cit.

summ. num. 14. Henriquez lib. 6.

cap. 14. num. 7. Diana

loco citato.

* * *

QVÆSTIO LI.

An sit necesse, tam Episcopum, quàm subditum esse intra diocesim; vt possit Episcopus illum ab hæresi, & ab alijs casibus reseruatis, in d. Tridentini decreto contentis, absoluere?

Afirmare videtur Machado tom. 2. lib. 4. p. 6. tr. 12. docum. 3. n. 4. pag. 296.

Sed respondeo tanquam certum: Non esse necesse, vt vterque sit intra diocesim, quia licet in dicto Concilij decreto, dicatur, quod in diocesi sua possit à dictis casibus absoluere Episcopus subditum suum, non ob id requiritur necessariò, vt vterque intra diocesim existat: quoniam, nec ex vi dictæ particulæ, id significatur: nec oportet concessionem fauorabilem restringere plusquam verbo eius cogant. Sic Sanchez lib. 2. sum. cap. 11. cit. num. 15. ex Suario tom. 5. in 3. part. disp. 41. sect. 2. n. 11.

QVÆSTIO LII.

An saltem sit necesse, vt Episcopus sit intra suam diocesim, vt possit suum subditum, ab hæresi occultis, & ab alijs reseruatis absoluere?

Afirmat Henriquez lib. 14. cap. 20. num. 5. ita dicens: Addit Concilium, vt dispensare debeat in diocesi sua. At extra diocesim, & territorium non conceditur id Episcopo; sicut nec exercere pontificalia, iuxta Concil. Trident. sess. 6. rel. cap. 6. nec excommunicare. Ita ille, & Rodriguez tom. 2. summ. cap. 69. num. 1. fine. Bonacina disput. 1. quest. 3. punct. 2. num. 1. versu Tertio, & disput. 7. quest. 5. punct. 1. num. 5, citans pro hac parte vltra Henriquez, & Rodriguez, Auilam part. 7. disp. 10. dub. 6. Suarium disput. 45. sect. 2. num. 10. & Fillucium tract. 20. cap. 10. num. 271. Sed ex his, oppositum docet, Suarez, vt mox dicemus. Candidus etiam disquis. 22. art. 50. dubit. 6. Bauny in explicatione Bullæ Cæne, dub. 3. pag. 306. Qui etiam citat pro se Suarium; sed malè etiam Villalob. tract. 21. diff. 9. n. 13. Machado loc. cit.

Sed aequè probabiliter respondeo: Non esse necesse; sed optimè posse Episcopum, extra suam diocesim existentem, absoluere subditos suos, vigore Concilij Tridentini ab hæresi, & ab alijs censuris, & casibus occultis Pontifici reseruatis, casu saltem, quo subditi intra diocesim existant, sic in primis expressè tenet Suarez tom. 5. disput. 41. sect. 2. num. 10. & 11. vbi ita ait: At verò è contrario, si Episcopus existat extra suam diocesim, videtur posse mittere subdito intra diocesim existenti absolutionem à censura, ex vi huius facultatis: quia non est necesse verbum illud Concilij, In diocesi sua, referre ad vtramque personam: quia neque ex vi verborum id significatur, neque oportet concessionem restringere plusquam verba cogant. Sic Suarez. Et idem tenet, licet non ita clarè, tom. 4. in 3. part. disp. 30. sect. 2. num. 3. fine. Malè ergo citat illum Bonacina pro se. Sic etiam Petr. Ledesma 2. tom. summ. cap. 6. diff. 1. post 20. conclusionem. Sanchez lib. 2. summa, cap. 11. num. 16. 17. & 18. Diana 1. parte tract. 5. resol. 2. in fine.

QVÆSTIO LIII.

An ad minus, necesse sit, vt subditus sit intra diocesim, quando Episcopus est extra, vt hic possit prædicta absoluendi facultate vti?

Afirmant, & à forriori, omnes Doctores nuper pro prima sententia adducti. Quibus adheret Suarez

Suarez *disput.* 41. *cit. sect.* 2. *num.* 11. vbi sic ait. Quo fit, vt intra suam diœcesim possit Episcopus absoluerè immediatè, & per se ipsum, à tali censura reseruata, & occulta subditum absentem in alio oppido eiusdem diœcesis existentem: nihil est enim, quod obstat, cum Concilium dicat: *intra eandem diœcesim*. E contrariò verò sequitur, non posse Episcopum vi huius facultatis absoluerè subditum extra diœcesim existentem, etiamsi ipse ibidem existeret, & possit ibi ab aliis peccatis eum absoluerè, atque etiam à censuris non reseruatis Papæ, propter limitationem Concilij positam. Hucusque Suarez.

Sed probabiliter respondeo: Adhuc non esse necesse. Sed posse Episcopum vti facultate absoluendi suum subditum ab hæresi occulta, & ab aliis casibus Papæ reseruatis, etiam casu, quo, tam ipse, quam subditi sint extra diœcesim. Quia (inquit Sanchez) per verba tam ambigua, & commodè sanum sensum patientia, non est credendum Tridentinum voluisse, ita arctari facultatem Episcopi, ac omnia iura corrigere, quæ iurisdictionem voluntariam, extra propriam diœcesim exerceri posse, docent. Legitimus autem sensus horum Concilij verborum: *Quoscumque sibi subditos, in diœcesi sua*, hic est, nempe, Quod Episcopus possit absoluerè quoscumque sibi subditos, & quomodocumque sibi subdantur: nempe, vel quia sunt ordinarij subditi, vtpote, qui ibi domicilium habent: vel quia subduntur quoad solum pœnitentiæ forum, eo quod in sua diœcesi inueniuntur, tanquam aduenæ, & peregrini. Sic Sanchez *num.* 16. 17. & 18. *cit.* & Petr. Ledesma *diff.* 1. *citata*, Diana *loco etiam citato*. Luyfius *lib.* 2. *diff.* 25. *dub.* 1. ita dicens: Mihi placet asserere Concilium concedens facultatem erga subditos, posuisse eam particulam; *In sua diœcesi*, non quasi limitans facultatem: sed affirmasse, quod est certum de absolutione Prælati existentis in sua diœcesi; sed non negavit Concilium posse illa vti extra territorium, erga suum subditum, sicut alia facultate absoluendi ab aliis peccatis: & hoc modo explicatur opinio P. Thomæ Sanchez; & defendi potest, non esse necessarium Episcopum vel subditum esse intra locum Episcopatus. Sic ille.

QVÆSTIO LIV.

An possint Episcopi absoluerè à prædictis delictis occultis Papæ reseruatis, etiamsi hæc ad forum contentiosum sint deducta?

Respondeo tanquam certum: Tunc non posse, quia sic decreuit Tridentinum *sess.* 24. *de reformat.* *cap.* 6. *cit.* Sic Auila 2. *part.* *cap.* 7. *diff.* 1. *dub.* 11. *concl.* 3. ita scribens: Sed nota quod Tridentinum excipit delictum deductum ad forum contentiosum, vnde si delictum deductum est ad forum contentiosum, etiam cum vnico teste, non potest absolui per Episcopum. Sic ille, ibi, & *part.* 7. *diff.* 10. *dub.* 6. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 7. *num.* 5. Sanchez *lib.* 2. *sum.* *cap.* 11. *num.* 21. (non 11. vt leges apud Bonac.) & *lib.* 8. *de Matrim.* *diff.* 34. *num.* 57. & 58. Bonacina *diff.* 1. *quest.* 3. *punct.* 2. *num.* 1. *vers.* *Quintò delicta*, & alij. Notantes ad id non referre quod iuste, vel iniuste res sit ad forum contentiosum, siue in iudicium delata. Benè tamen quod Reo sit intimata delatio, vt q. 47. est habitum.

QVÆSTIO LV.

An saltem si delictum fuit deductum ad forum contentiosum, Reus tamen non conuictus in eo, possit Episcopus absoluerè à tali delicto reum?

Respondeo posse tunc, quia in illo casu cessat ratio, ob quam crimen dicatur deductum ad forum

R. P. Leaml. de Censur. is.

contentiosum: nam perinde est, ac si non fuisset deductum: cum enim non fuerit probatum, & non deductum ad forum contentiosum cum effectu, verè censetur occultum. Sic Sanchez *num.* 21. *cit.* ita dicens. Quod si delinquens sit defectu plenæ probationis in foro externo absolutus, etsi falsis testibus defenderit se, siue definitiuè absolutus sit, siue ab instantia, seu obseruatione iudicij, non dicatur delictum ad forum externum delatum. Insuper si duo eiusdem criminis consortes sint, ac alter solum ad iudicium deferatur: delictum alterius Rei nondum delatum erit occultum, ac subdetur huic potestati Episcopi. Quia res inter alios acta, aliis præiudicare nequit, quibus res iudicata non nocet, l. 1. *C. res inter alios acta*. Sic Sanch. ex Nauarr. *lib.* 2. *consil.* in 2. *edit.* *tit.* de sent. & re ind. *consil.* 2. Sic etiam Henriquez *lib.* 14. *cap.* 7. *n.* 5. & clarius *cap.* 20. *n.* 4. Auila *loc. cit.* Bonac. *punct.* 2. *cit.* *n.* 2. & penes illum Molina, Praxis Neapolit. Barbosa, & alij. Villalob. *tract.* 21. *diff.* 9. *n.* 11.

QVÆSTIO LVI.

An item possit Episcopus absoluerè suum subditum à delicto deducto ad forum contentiosum, casu, quo, finito iudicio, punitus fuit?

Negant quidam: Primò, quia Concilium absolutè dicit: *dummodo delictum non sit deductum ad forum contentiosum*: sed sic est quod tale delictum verè fuerit deductum ad tale forum, nec Concilium distinguit: ergo. Item: quia Concilium dicit, *In delictis occultis*: at hoc est iam publicum: ergo ab illo nequit Episcopus absoluerè. Ita Gutierrez *lib.* 1. *quest.* *Can.* *cap.* 3. *in fine*. Rodrig. in 2. *edit.* *sum.* *cap.* 168. *fine*. Suarez *disput.* 41. *sect.* 2. *n.* 5. & Garcias *p.* 7. *cap.* 11. *n.* 50. quos citat & sequitur Bonacina *diff.* 1. *q.* 3. *punct.* 2. *vers.* *Utrum verò Episcopus*, & *diff.* 7. *q.* 5. *punct.* 1. *n.* 6. Palao *tom.* 1. *tract.* 4. *diff.* 4. *p.* 3. §. 1. *n.* 18.

Sed probabilius respondeo etiam posse, quia intentum Concilij, solum fuit, conseruare authoritatem iudicibus de illo delicto cognoscentibus: sed in hoc casu, nihil authoritatis detrahitur iudicibus, vtpote qui iam functi sunt officio suo, delictum illud puniendo: ergo optimè potest Episcopus tunc à tali delicto absoluerè. Et per hoc argumentum sufficientissimè soluitur primum in contrarium.

Ad secundum respondeo, quod ideo requirit Concilium, delictum esse occultum, vt vitetur publicum scandalum, quod facile sequeretur, si condonarentur delicta publica: sed scandalum publicum cessat, per punitionem factam per iudicem, humiliter toleratam à delinquenti. Per illam enim purgat delictum, & satisfacit Reipublicæ offensæ per tale delictum: ergo. Sic omnino Auila *part.* 7. *diff.* 10. *dub.* 7. vbi ait, se vidisse id in praxi in casu simili sæpe obseruatum, nempe absoluendo per Bullam ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum, finito iam iudicio. Citatque pro hac parte Henriquez *lib.* 14. *cap.* 7. *num.* 5. in illis verbis: *Quandiu manet deductum ad forum contentiosum*. Idemque facit Sanchez his verbis: Id apertè videtur sentire Henriquez (*loc. cit.*) vbi dicens, nequire Episcopum in delicto deducto ad forum contentiosum, addit hæc verba: *quandiu manet deductum ad forum contentiosum*. Sed certè Henriquez, apud me, non habet, *Quandiu manet*: sed, *quando manet*. Ait enim, sic: olim dispensatio huius (*irregularitatis cuiusdam, intellige*) reseruabatur soli Pontifici, nunc post Concilium Tridentinum reseruatur, si procedat ex delicto publico: aut quando manet deductum ad forum contentiosum, quamuis vno tantum

teste probetur. Sic Henriquez *ibi*, & idem habet, æquiualentibus verbis, *cap. 20. num. 4.* dum sic ait: Excipit etiam Concil. Trident. vt non sit deductum ad forum contentiosum, durante lite, & *cap. 17. n. 3. lit. H. & cap. 18. num. 1. lit. M.* Sentiat quidquid his verbis velit. Sentiunt clarè nobiscum Sanchez *lib. 2. sum. cap. 11. num. 21.* Reginald. *lib. 30. n. 29.* Legatur Machado *tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 12. docum. 4. n. 4.* vbi refert vtramque sententiam, nulli earum adharens.

QVÆSTIO LVII.

An Episcopus possit absolvere eum, qui in vno loco commisit delictum publicum, & notorium, Papa reservatum; sed postea se transtulit ad alium locum, vbi est occultum, & ibi absolutionem à tali delicto petit?

Negant quidam, quia huiusmodi delicta verè, & simpliciter sunt publica: at sic est, quod Episcopus non potest absolvere à delictis publicis Papæ reservatis, sed ab occultis tantum, vt ex supra dictis constat: ergo. Ita Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 10. sect. 2. num. 2.* Bonacina *disp. 1. quest. 3. punct. 2. num. 3.* Nauarr. *consil. 43. de tempor. ordin. Sanctarell. de heresi, cap. 5. dub. 6. num. 26.*

Sed probabiliter certè respondeo: Posse absolvere, casu saltem, quo delictum, ita in loco distante sit publicum, vt non sit spes, quod ad alium locum, vbi absolutio petitur, deferatur. Ratio est, quia tale delictum verè est occultum in eo loco in quo absolutio petitur: ergo verè subiicitur facultati Episcopi in dicto decreto Tridentini *cap. 6. cit. sibi concessæ.* Antecedens constat, quia (vt benè Durand. *in 4. disp. 18. quest. 5. fine. & ibi Palud. quest. 6. art. 1. num. 5.* & Sanchez *mox citand.*) non ex hoc quod aliquis sit publicus excommunicatus in vno loco, ceteri debet publicus in alio: ergo. Sic Auila *2. part. cap. 7. disp. 1. dub. 11. conclus. 3.* vbi ait ita sensisse aliquos viros doctissimos Theologos, & Iuristas Salmanticenses de hac re consultos, quorum consilio Episcopus Salmanticensis de facto absoluit ab huiusmodi delicto. Sanchez *lib. 2. sum. cap. 11. num. 20.* Duardus *in Bulla Cœna, lib. 3. §. 2. quest. 11. num. 10.* Trullench *in Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 6. num. 2.* Barbosa *in Collect. ad Trident. cap. 6. sess. 24. de reformat. n. 31.*

QVÆSTIO LVIII.

An Episcopus possit iure ordinario, absolvere ab excommunicatione publica, etiam reservata Papæ, quando excommunicatus est impeditus recurrere ad Papam?

Respondeo tanquam certum: Posse, quia sic habetur *in cap. Eos qui, cap. Ea noscitur, & cap. De cetero, cap. Quamuis, cap. Mulieres, & cap. Quod his, de sentent. excommunicat.* Sic Henriquez *lib. 6. cap. 9. num. 7. & cap. 16. num. 1.* Syluester *verb. Absolutio 4. num. 7.* Nauarrus *cap. 27. num. 89. ad 7. & num. 11. & 257.* Auila *2. part. cap. 7. disp. 1. dub. 6. conclus. 3.* Reginaldus *lib. 9. num. 2.* Vasquez *de poenitentia, quest. 91. artic. 3. dub. 8. à num. 1.* Bonacina *disp. 1. quest. 3. punct. 2. num. 4.* Egidius *disp. 14. dub. 16. num. 240.* Bauny *tract. 2. disp. 3. de Absolvente ab excommunicatione, quest. 21.* Hurtadus *disp. 15. de excommunicatione, disp. 3.* Cornejo *tract. 5. de excommunicatione, disp. 11. dub. 2.* Suarez *disp. 22. sect. 1. à n. 61.* Alerius *lib. 5. disp. 22. cap. 2.* Diana *tom. 5. tract. 9. resol. 6.* Luyfius *lib. 3. de Censur. disp. 29. dub. 4. & 5.*

QVÆSTIO LIX.

Quot, & quanam sint impedimenta legitima, propter qua nequeat quis Papam adire; & consequenter, possit Episcopus, illis interuenientibus, absolvere à censura publica Papæ reservata?

Respondeo esse quàm plurima. Nam primum impedimentum est, periculum mortis in itinere; aut grauis alicuius incommodi incurrendi. *cap. Si quis suadente 17. q. 4. cap. Non dubium, cap. Ea noscitur, cap. De cetero, & cap. Quamuis, de sentent. excommun.*

Secundum est, infirmitas longa, etiam si periculosa non sit, ex *cap. Quod de his, & cap. Quamuis, cit.*

Tertium. Sexus fragilitas, vt femina cuiuscunque conditionis, *cap. Mulieres, cap. Quamuis, cap. Ea noscitur, de sent. excommun.* Inter quas præcipuè numerantur Moniales, *cap. de Monialibus, eod. tit.*

Quartum, impotentia ad iter faciendum, qualis inuenitur in claudis, aut podagra laborantibus, *cap. Ea noscitur, cit.* Hos omnes namque, posse absolui ab Episcopo absque recursum ad Pontificem, docet ex præcitatis iuribus, Nauarr. *cap. 27. num. 88.* his verbis: Porro multi possunt ab Episcopo ab excommunicatione absolui; putà morti propinquus, per idem *cap. Si quis suadente.* Mulier cuiuscunque conditionis sit, *cap. Mulieres, de sentent. excommunicat.* membra sua captus, scilicet, claudus, cæcus, &c. iuxta Com. *ibid.* Ægrotus perpetua, vel diuturna ægitudine, nequiens iter facere, putà tertiana, quartana, vel podagra. Sic ille.

Quintum est, Paupertas. *cap. Quod de his, & cap. Quamuis, de sentent. excommunicat.* Quia nemo tenetur mendicare, vt ad curiam vadat pro absolutione à reservatis; nisi aliàs, vt quidam volunt, mendicus esset & mendicando ire posset Romam, quia tunc non excusaretur Romam ire, cum non propterea caderet à suo statu. Et sic explicant *cap. Ea noscitur, eod. tit.* cuius oppositum videtur definitum, illis verbis: *Alios autem, siue pauperes, siue diuites Sedi Apostolica, vel Legato eius, vt beneficium absolutionis obtineant, necesse est presentari.* Sed hanc limitationem sic nudè sumptam, non existimo absolutè veram; nam certè considerari debent aliæ circumstantiæ dicti hominis, an habeant familiam, & an facile posset in via inuenire elemosynam, &c. Legantur Nauarrus *cap. 27. num. 88.* Suarez *disp. 22. sect. 1. num. 65.* Toletus *lib. 1. cap. 35.* Luyfius *lib. 3. disp. 29. dub. 5.* & Glossa *in cap. Ea noscitur*, vbi hæc, quæ videntur contraria, capta, sic explicat, nempe, quod *in cap. Quod de his, & in cap. Quamuis*, loquatur Pontifex de his, qui tanta paupertate laborant, quod ad Curiam ire non possunt, in *cap. verò Ea noscitur*, de his, qui possunt ire, licet pauperes sint. Iuxta quam Glossæ explicationem; illi absolui possunt ab alio quàm à Romano Pontifice; hi verò, minimè.

Sextum est, obligatio alendi vxorem, filios, & familiam, propria arte, ac labore. Vnde qui hos tenetur alere, & aliàs non sit adeò diues, vt iter agendo, possit id ex propriis bonis facere sufficienter censebitur pauper, vt per iura citata ire Romam excusetur. Nauarr. *loc. cit.* ex Ioan. Andrea, & Panormit. Suarez, Luyfius, Diana, Cornejo *loc. cit.*

Septimum est, ætas senis, vel impuberis. *cap. Ea noscitur, cap. Quod de his, & cap. Quamuis, de sent. excomm.* Quod est verum etiam casu, quo impubes, petat post pubertatem absolutionem ab excommunicatione reservata, quàm ante pubertatem incurrerat. Vnde malè dixit Piafeciis *2. part. cap. 1. art. 3.* Impuberi huic, cum vir factus fuerit, absolutionis causa, adeundum esse Pontificem, cum *cap. Quamuis, citato, & cap. Pueris, eod. tit.* eum, ab itinere in urbem, cum

cum adoleuerit, Gregorius IX. excuset. Nauarr. Auila, Bauny, Diana, Cornejo, & alij.

Octauum est, cura animarum, vel temporale dominium; quando videlicet, timetur, quod per eius absentiam, oues, aut vasalli detrimentum patientur. *cap. Mulieres, cap. De catero, & c. Ne pro dilatione, de pœnit. & remiss.* Auila, Cornejo, Diana.

Nonum est, esse sub cura parentum, aut alteri adstrictus, qui sui iuris non est, veluti filiusfamilias, aut seruus, quando Papam adire non possunt sine præiudicio parentis, vel Domini, *cap. Mulieres, de sent. excom.* Nisi aliàs Pater, aut Dominus consentiat; aut filius emancipetur; & seruus manumittatur. *cap. Relatum, eod. tit.* Nauarr. Auila, Cornejo, Diana.

Decimum est, debilitas in viris delicatis, qui labores itineris sustinere minimè possunt, *cap. Mulieres, & cap. Quamuis, cit.* Auila, Cornejo.

Vndecimum est, quodlibet aliud impedimentum, quod viri prudentis iudicio, moram proficiendi in vibem, facere potest excommunicato. Habetur in *cap. De catero, cit. ibi: Vel alias iustas excusationes, quibus ab itinere rationabiliter excusetur, ita vt sine periculo, Apostolico se nequeat conspectui presentare.* Nauarrus *cap. 27. cit. num. 88. Suarez num. 66. Alterius lib. 5. disp. 22. cap. 2.* Auila, Cornejo, Diana, & alij. Qui, omnia hæc impedimenta sumpsere, ex Gregorio IX. *cap. Quamuis, de sentent. excommunic.* & ex Clemente III. *cap. Ea noscitur, & cap. Quod de his, eod. tit.* De quibus omnibus etiam nos breuiter diximus 1. p. de Sacram. tract. 5. disp. 12. quest. 73.

QVÆSTIO LX.

An qui propter aliquod ex prærecensitis impedimentis, non potest Romam adire, teneatur mittere Procuratorem, aut Epistolam, pro absolutione à casibus publicis Papæ reseruatis?

Affirmat Bonacina *disp. 1. quest. 3. punct. 2. num. 4.* Ita dicens: Ego verò existimo teneri mittere saltem epistolam, si commodè potest pro absolutione obtinenda, vt patet à simili de impedimentis Matrimonij: non enim credibile est, Papam velle ab Episcopo absolutionem impendi, quando patet recursus ad Sedem Apostolicam per Procuratorem, vel per Epistolam. Hæc ille.

Sed probabilius longè respondeo non teneri; sed posse immediatè ad Episcopum recurrere pro absolutione à dictis casibus. Quia iura solum exigunt, vt personaliter Reus eat ad Papam, si potest, cessante impedimento, vt benè aduertit Nauarrus *cap. 27. n. 90. ad 5.* his verbis: Ad quintam, quod iustum habet impedimentum is, qui ire non potest, licet pro absolutione mittere possit: non enim ad id ius eum obligat, sed vult, vt si possit, vadat. Sic ille. Henriquez *lib. 6. cap. 9. num. 7. & lib. 12. cap. 3. num. 1. sine.* Syluester *excommunicatio 8. §. 7.* Corduba *casu 18.* Auila *2. part. disp. 1. dub. 6. vers. Secundo nota, post 3. concl.* Ægidius *disp. 14. dub. 16. num. 241. vers. Nota secundo.* Cornejo *tract. 5. disp. 11. de excommunicatione, dub. 2. vers. Secundo nota.* Bauny *tract. 2. disp. 3. de Absolvente, quest. 21. vers. Quid si ante.* Hurtad. *disp. 15. de excommunicatione, disp. 3. num. 10.* Alterius *lib. 5. disput. 22. cap. 2. vers. Postulabit aliquis.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 6. in fine.* Vgolinus *tab. 1. cap. 4. §. 2. num. 13.* Sayrus *tom. 1. lib. 2. cap. 16. num. 13.* & Sanchez *lib. 2. summ. cap. 13.*

num. 14. Qui id probat ex cap. Quamuis, cap. Quod de his, & cap. De catero, de sent. excomm.

* * *

R. P. Leand. de Censuris.

An si Reus, ita impeditus, non possit adire Pontificem, possit tamen adire legatum, aut ad alium habentem priuilegium ad absoluendum à censura reseruata; tunc possit absolui ab Episcopo?

Affirmant multi DD. Quia extraordinaria potestas concessa legato, aut Religiosis, non tollit ordinariam Episcoporum, quibus ius commune, vt vidimus, potestatem in necessitate, circa censuras Papæ reseruatas, tribuit. Ita Henriquez *lib. 6. cap. 10. num. 1. & lib. 13. cap. 3. num. 1. lit. H.* & penes ipsum aliqui Recent. Auila *part. 2. cap. 7. disput. 1. dub. 6. conclus. 3. vers. Quarto nota.* Hurtad. *disp. 15. diff. 3. num. 11.* Cornejo *dub. 2. cit. vers. Sed quæres tertio.* Diana *part. 5. tract. 9. resol. 6. vers. Notandum est.* citat etiam pro hac parte Bauny, Ægidium *disp. 4. dub. 16. num. 240.* Sed malè, cum oppositum cum Nauarro sentiat. Et licet hæc opinio sit satis probabilis, & in praxi consequenter tuta.

Probabilius tamen respondeo: Tunc non posse Episcopum à prædictis publicis reseruatis Papæ censuris absolue. Quia facultas absoluendi à recensitis censuris, iure communi facta Episcopis, ortum habuit à necessitate, vt ex dictis nuper constat: at hæc cessat, quando adest, qui ordinaria, aut delegata facultate absoluendi à reseruatis est instructus: ergo. Sic Nauarr. *cap. 27. num. 90. ad 4.* Corduba *casu 18.* Panorm. Felin. & Anton. Gabr. *1. part. 213.* Bernard. Diaz *reg. 7. Syluester absolutio 4. §. 1. Armilla excomm. 1. §. 9.* Quos omnes pro hac parte refert Henriquez *loc. cit.* Bonacina *disp. 1. de Censur. q. 3. punct. 2. num. 4. vers. Rursus addit.* Lugo *de pœnit. disp. 20. num. 221. pag. 497.* Ægidius *loc. cit. num. 242. vers. Nota quarto.* Bauny *tract. 2. disp. 3. de Absolvente, q. 21. fine.* Candid. *disquis. 22. art. 51. dubit. 3. dicto 5.* Tannerus statim citand. Et nos etiam *1. part. tract. 5. disp. 12. quest. 74 & 2. part. tract. 9. disp. 24. q. 21.*

QVÆSTIO LXII.

An si Reus, non possit recurrere ad legatum, nec ad Episcopum, possit tunc absolui à Parocho, aut ab alio legitimo Confessore, à præfatis casibus publicis Papæ reseruatis?

Affirmat Syluester *verb. Absolutio 3. in fine.* Henriquez *lib. 6. cap. 9. num. 7.* per hæc verba: Qui impeditus est personaliter adire Papam, potest absolui ab Episcopo, & absente Episcopo, fortè posset absolue Parochus. Ita ille *ibi.* Quod repetit *cap. 10. n. 1. & nouissimè Tannerus tom. 4. disp. 6. q. 10. dub. 6. num. 122.* vbi sic ait: Similiter, si excommunicatus excommunicatione Papæ reseruata, propter legitimum impedimentum Papam, aut alium ab eo facultatem habentem, adire non possit, potest absolue Episcopus; quod si nec Episcopum possit adire, Parochus; eoque deficiente, quivis approbatus Confessarius. Ita Tannerus. Quem refert, nec repugnat, Diana *p. 5. tract. 9. resol. 6. §. Nec desinam,* & ex illo Aufonius *in sua summa, verb. Absolutio à censuris, num. 39.* Et licet hæc sententia sit probabilis:

Sed probabilius respondeo: Non posse Reum in prædicto casu absolui à Parocho, quia Pontifex solum concessit Reo recursum ad Episcopum, eo quod rectè existimarit, rarò contingere posse, vt extra articulum mortis, ad Episcopum non possit recurri. Sic Suarez *tom. 4. in 3. p. disp. 30. sect. 2. n. 12. & 13.* Ludou. de S. Ioanne *in sua sum. q. 5. art. 18. diff. 4. pag. 436.* Lugo *de pœnit. disp. 20. n. 225.* Quos pro eadem responsione citauimus *1. p. loc. cit. q. 75.* Granados etiam *de fide, controu. 1. tract. 15. disp. 14. sect. 4.* & Sanchez *lib. 2. summ. cap. 13. n. 37.*

QVÆSTIO LXIII.

An qui ratione articuli mortis, aut alterius impedimenti legitimi, est absolutus per Episcopum, ab excommunicatione Papæ reseruata, teneatur postea, cessante impedimento, se præsentare Pontifici?

Respondeo teneri se præsentare, quàm citò commodè poterit: aliàs si in mora fuerit, reincidet, ipso iure, in eandem excommunicationem, vt habetur in *cap. Eos qui, de sentent. excommunic. in 6. & in cap. De cætero, & cap. Ea noscitur, de sentent. excomm.* vbi decernitur quod Confessor debet pœnitenti, seu Reo iniungere, vt cessante impedimento; se præsentet Pontifici. Sic docent omnes Doctores. Addentes quod quando casui reseruato non est annexa excommunicatio, tunc onus comparendi non est impendendum Reo, eo quod nullo iure id caueatur. Legantur Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 30. sect. 3. num. 6.* & Sanchez *lib. 2. summ. cap. 17. n. 24.*

QVÆSTIO LXIV.

An hoc onus se præsentandi Papæ, sit imponendum sub iuramento omnibus excommunicatis prædictis?

Negat Auila *2. part. cap. 7. disp. 3. dub. 4.* dicens, id non esse necessarium, nisi solum percussoribus Clericorum, quia de his solum expressè determinatur in *cap. de Cætero, & cap. Ea noscitur, de sentent. excomm.*

Sed probabilius respondeo omnibus esse imponendum (exceptis pueris, vt *supr. q. 59.* est habitum.) Quia sic colligitur ex prædictis iuribus citatis, & docent Nauarr. *cap. 27. n. 89. in fine.* Corduba in *summ. quæst. 18. punct. 1. dicto 2.* Manuel in *Bulla Cruc. §. 9. n. 55.* & Sanchez *lib. 2. summ. cap. 13. n. 26.*

QVÆSTIO LXV.

An etiam à mulieribus sit exigendum hoc, comparendi Pontifici, iuramentum?

Negat Auila *2. part. dub. 9. cit.* Quia existimat, Fœminas non teneri se præsentare Pontifici. Citatque Nauarrum *lib. 5. consil. de sentent. excomm. cons. 14.* id ipsum docentem. Quod prius fecit Syluester *verb. Absolutio 1. n. 3.* quatenus docet, mulieres habere impedimentum perpetuum adeundi Pontificem, & ideo posse absolui ab Episcopo à censura Canonis, sine onere illi comparendi.

Sed probabilius longè absolutè respondeo etiam à mulieribus esse, regulariter loquendo, exigendum iuramentum comparendi Summo Pontifici. Quia ab hoc onere solum eximuntur pueri seu impubes, hoc est, minores quatuordecim annorum, quibus non est iniungendum, vt Papæ se post pubertatem se præsentent, vt probauimus *supr. q. 59.* & docet Sanchez ex Nauarro, Cordoua, & Rodrig *loc. cit.*

Nec Nauarrus docet oppositum firmiter, sed satis cum formidine, ait enim sic, *num. 4.* Secundò, quod longè maior est difficultas, an sicut mulier percutiens Clericum propter sexus fragilitatem potest absolui ab excommunicatione, (*cap. Si quis suadente.*) non imposito ei onere veniendi ad Sedem Apostolicam; possit absolui ab excommunicatione ita simpliciter, vt non teneatur venire per se, vel saltem per alium ad Sedem Apostolicam pro mandato eius suscipiendo. Nam pro negante facit, quod alioqui nulla erit excommunicatio Papalis mulieribus, quod videtur iuxta *cap. Mulieres, de sentent. excommunic.* Et sicuti

impubes percutiens Clericum, simili modo potest absolui (iuxta *cap. 1. eod. tit. & cap. ult.*) Hucusque meus Nauarrus. Cui in hac parte non assentio; cum (vt ipsemet fatetur) praxis stet pro opposita, cum quotidie videamus, mitti mulieres Romam pro absolutione excommunicationum Papæ reseruatarum.

QVÆSTIO LXVI.

An huiusmodi presentatio, quæ Papæ est faciendæ, sit ad obtinendam aliam absolutionem de nouo?

Respondeo quod non, cum iam Reus plenè absolutus sit; habetur in *cap. Quamuis, & cap. De cætero, de sentent. excommunicat.* & docent Henriquez, & Suarez, quos citat, & sequitur Sanchez *vbi infra.* Sed ad obediendum mandato Pontificis; & vt constet, vtrum satisfecerit parti. Vnde affirmat Nauarr. *cap. 26. num. 26. §. An autem,* quod si constet iam satisfecisse parti, non teneatur se præsentare Papæ: Quia non videtur (ait ille) teneri ad parendum iudici, si cum parte concordauerit, vel aliàs satisfecerit tantum, quantum debebat coram Deo: quia mens præfati *cap. Eos*, illa videtur esse, quæ magis est attendenda, quàm verba, præfertim in foro conscientie. *cap. penult. de regul. iur. lib. 6. & l. In conditionibus, ff. de condit. & demonstrat.* Sic Nauarrus. Et ex illo, sic Auila *dub. 4. cit. vers. Secundò nota.* Henriquez *lib. 13. cap. 29. num. 2.* & Cornejo *disp. 11. de excommunicatione, dub. 2. vers. Nota secundò.* Sed hanc limitationem non admittunt Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 30. sect. 3. num. 6.* nec Sanchez *lib. 2. summ. cap. 13. num. 29.* Quia existimant adhuc in illo casu teneri excommunicatum se præsentare, eo quod satisfactio partis, non sit huius præsentationis adæquatus effectus finis: cum etiam prædictum, onus comparendi, sit etiam pars pœnæ ab Ecclesia tali delicto impositæ, & ordinatur ad specialem modum satisfactionis, & obedientie Ecclesie exhibendum.

QVÆSTIO LXVII.

An qui tenetur se præsentare Papæ, sufficiat id facere per Procuratorem?

Negat Hostiens. apud Syluestrum *excommunicat. 8. num. 8. vers. Septimò,* existimans, quod qui tenetur se præsentare personaliter absolutori, pro absolutione obtinenda, cessante impedimento accessus ad eum, non possit talem absolutionem per Procuratorem petere. Quod idem sentit Innoc. licèt hic concedat, posse, existente iusta causa, absolutionem per Procuratorem peti. Citat etiam Sanchez pro hac parte, Abbatem in *cap. Decreto, num. 1.* Anchar. *cap. Eos, qui, de sentent. excomm. in 6. & ibi Costam num. 16.* Nauarrum *cap. 27. num. 90. vers. Ad 5.* Vgolinum *tab. 1. cap. 14. §. 5. n. 4.* & Sayrum *tom. 1. lib. 2. cap. 16. n. 13.* Sed ex his milè citat meum Nauarrum, *vt infra.*

Sed probabilius respondeo sufficere se præsentare per Procuratorem regulariter loquendo: Quia ius benignè concedit, non quidem, vt teneatur impeditus mittere Procuratorem, sed, vt non impeditus possit per se ipsum, vel Procuratorem ire. Sic Caiet. in *summa, verb. excommunicatio, cap. 69.* Syluester *loc. cit.* cum Archidiacon. & Specul. Armilla *verb. excommunicatio, §. 59.* Tabiena *excommunicatio 5. num. 5.* Henriquez *lib. 6. cap. 9. num. 7. in fine, & lib. 19. cap. 29. n. 2.* Qui dicunt, ita seruari in Curia. Auila *1. part. cap. 7. disp. 3. dub. 4. vers. Tertiò nota.* Cornejo *dub. 2. citat. vers. Nota tertio.* Diana *part. 5. tractat. 9. resolut. 6. vers. Notandum est.* Et sic Nauarrus in *summa, cap. 27. n. 46.*

num.46. per hæc verba: Nonò, quod excommunicati à iure, vel homine, qui ob grauem morbum, aut ob aliud iustum, impedimentum faciunt se absoluerè ab eo, qui sine illo non poterat, debent se præsentare cessante impedimento, quàm cito commodè possunt ei, qui eos iure poterat absoluerè: alioquin recidunt in eandem excommunicationem, cap. *Eos, de sent. excomm. lib. 6.* Idem de iis, quos absoluunt Legati Sedis Apostolicæ, cum onere præsentandi se suis Ordinariis, aut aliis quibuslibet, ad suscipiendam pœnitentiam, aut satisfaciendum ei, quem iniuria affecerunt: sed non tenentur regulariter se præsentare personaliter, sed satis est mittere Procuratores ad id idoneos, secundum Caietanum in *sum. verb. excomm. cap. 69.* Hucusque Nauarr. Non ergo est, vt vult Sanchez, pro opposita parte. Nec oppositum docet num.90. *vers. Ad 5.* sed potiùs confirmat hanc eandem partem, vt constat ex verbis ipsius adductis, q.60. Tenet tandem hanc nostram sententiam, ipsemet Sanchez *lib. 2. sum. cap. 13. num. 33.* loquendo de aliis casibus reseruatis, excepto casu excommunicationis, ob Clerici percussorem. Legantur dicta à nobis *tractatu 1. disputat. 11. quest. 21.*

QVÆSTIO LXVIII.

Quale censeatur tempus commodum, intra quod reus absolutus se præsentare debeat, ne in Censuram reincidat?

Respondeo quod, quoad forum exterius, relinquatur prudentis arbitrio, habita consideratione personæ, temporis, & loci, argum. l. 1. ff. de iur. delib. cap. de causis, de offic. Deleg. Quoad forum autem interius, relinquatur conscientie rei absoluti, argum. Gloss. cap. Significasti 2. de homicid. Sic ex Nauarro, Auila *part. 2. cap. 7. disput. 3. dub. 4.* his verbis: Quartò nota, quod tempus intra quod, quàm cito commodè potest, tenetur se præsentare, in foro exteriori, pensandum est arbitrio boni viri. Sic Nauarrus *cap. 27. num. 113.* nempe, ita vt, cessante impedimento, concedatur sibi aliquod modicum tempus, vt sibi prouideat de necessariis, habita ratione personæ, temporis, & locorum: In foro autem interiori, relinquatur conscientie absoluti. Hucusque Auila, ex Nauarro. Sic etiam D. Anton. 3. *part. tit. 24. cap. 47.* Syluester *verb. excommunic. 8. §. 5.* Saytus *tom. 1. Thefauri, lib. 3. cap. 28. in fine.* Qui, id benigne esse interpretandum, itaut fat sit, non adesse negligentiam, & fraudem, docent. Sanchez *lib. 2. sum. cap. 13. num. 25.* Henriquez *lib. 13. cap. 29. num. 2.*

QVÆSTIO LXIX.

An hoc onus se præsentandi, iniungendum sit reo, quando absoluitur virtute Bullæ, aut Iubilæi, vel alterius priuilegij concedentis, absolutio- nem à reseruatis?

Respondeo quod nullo modo. Quia, cum tunc absoluitur directè, & absolutè, virtute Bullæ, Iubilæi, &c. non tenetur se Superiori præsentare. Sic Cornejo *disput. 11. de excomm. dub. 2. pagin. 712.* his verbis: Nota vltimò, hanc obligationem se præsentandi Superiori, solùm intelligi, quando quis absoluitur, solo titulo periculi mortis, vel legitimi impedimenti, ab eo, qui aliàs absoluerè non poterat: nam si absoluitur per Bullam Cruciatæ, aut Iubilæum, etiam in nullo existente impedimento, & (addo ego) Metina *lib. 2. sum. cap. 12.* Henriquez *lib. 6. cap. 2. num. 2. & lib. 13. cap. 29. num. 3.* Suarez *tom. 4. in 3. part. 30. sect. 1. num. 6.* Rodrig. in *addit. ad Bull. Cruc.*

§.9. num.4. Sanchez *lib. 2. sum. cap. 13. num. 31.* Qui benè excipit absolutionem hæretici externi præstitam in mortis articulo habenti Bullam Cruciatæ. Quia cum hæc, nil circa eam concedat, perinde est, ac si is Bulla careret. Ideòque iniungendum est ei, vt si euaserit, se præsentet. Auila *2. part. cap. 7. disp. 3. dub. 4. vers. Quintò maximè nota.*

QVÆSTIO LXX.

An Episcopus possit absoluerè Religiosos, (vel Religiosas) exemptos, ab omnibus casibus reseruatis, qui conceduntur in Trident. sess. 24. cap. 6. Episcopis, erga subditos suos?

Negant plures DD. Quia manifestum est, quod Episcopus id facere nequeat, nisi Religiosus, (vel Religiosa) exemptus, se subiiciat Episcopo, vt ipsum à reseruatis absoluat: at sic est, quod Religiosus non potest cedere priuilegio exemptionis; cum in hac exemptione, non solum fit fauor exempti, sed etiam Superioris, hoc est, Pontificis eximentis, per quam exemptos sibi immediatè subiecit, quare sua interest conseruare hanc immediatam subiectionem: ergo in hoc casu, non valet regula textus in *cap. Ad Apostolicam, de Regular.* vt valeat quis renunciare fauori pro se introducto; illa enim habet locum, quando pro se solo est introductus. Et ideo ita sentiunt Rosella *verb. Absolutio 3. num. vlt.* Angelus *excommunicat. 5. casu 1. num. 40.* Armilla *verb. exempt. num. 9.* Rodriguez *tom. 2. qq. regul. quest. 63. artic. 10. & tom. 1. quest. 36. art. 5.* Suarez *tom. 2. de Relig. tract. de voto lib. 6. cap. 11. num. 7.* Petr. Ledesma *tom. 2. sum. tract. 1. cap. 6. diff. 3. post 20. conclus.* Glossa, & Imola, in Clement. *penult. de sentent. excommunic.* Ioann. Andr. Francus, Antonius, Abbas, Alexand. de Neuo, Soccinus, Dominicus, Decius, Felixus, Henricus, quos citat Sanchez *lib. 4. sum. cap. 39. num. 29.* & alij Recent. apud Auilam *vbi infra.*

Sed probabiliùs respondeo: posse Episcopum absoluerè dictos Religiosos, (& Religiosas) exemptos, ab omnibus casibus reseruatis occultis, concessis in d. Trident. decreto Episcopis, erga suos subditos: dummodo illi se subiiciant de licentia suorum Prælatorum.

Primò, quia probabilius est, quod Religiosus exemptus possit ex licentia sui Prælati subiici Episcopo, vt in prædictis casibus eum absoluat. Quia exemptio Religiosorum est indicta potissimè in fauorem Religionis, vt eius Religiosi quietius Deo famulentur, & ne passim ab Ordinariis perturbentur: ergo in iis, quæ quietem, & fauorem Religionis concernunt, non debent esse peioris conditionis, quàm alij non exempti. Nec rationi consonat, vt exemptionis priuilegium in hoc casu contra eius finem operetur, impediens hanc subiectionem.

Secundò, quia sunt priuilegia Pontificum concedentia hanc subiectionem Episcopo, de Superiorum licentia faciendam, vt ab ipso impetretur absolutio, vt affirmant Cordaba in *compend. priuileg. Mendic. in Addit. verb. Absolutio Ordin. quoad fratres, §. 1. & ex illo, Sanchez vbi infra:* ergo quidquid sit de iure, saltem Religiosi fruente priuilegiis Mendicantium, possunt virtute eorum priuilegiorum se subiicere Episcopis ad eum effectum, obtenta Superioris licentia. Sic Federicus Senens. *consil. 14. à num. 5.* Rodriguez *tom. 1. summ. in 2. edit. cap. 131. num. 2.* Molina *tom. 4. de Iustit. disput. 61. num. 4.* Suarez *tom. 4. de pœnitent. disput. 30. sect. 2. num. 3.* vbi affirmat ita praxi receptum, & *tom. 5. disput. 41. sect. 2. num. 12.* Henriquez *lib. 6. cap. 16. num. 8. & lib. 7. cap. 25. num. 2. & lib. 10. cap. 20. num. 2. iuncto commen. lit. H. & lib. 14. cap. vlt.*

fine. Auila 2. part. cap. 7. disput. 1. dub. 6. conclus. 2. Sanchez lib. 2. summ. cap. 11. num. 10. & latè lib. 4. cap. 39. num. 32. & 33. & penes ipsum, Barbatius, Lapus, Ancharanus, Albericus, Iason, Corneus, Ioann. de Lignauo, Verbetius, Directorium, Summa Pisana, & alij. Quibus addi possunt Zerolla in praxi Episc. 1. part. verb. Vicarius, §. 18. dub. 4. Congregatio Cardinal. teste Petro Marzilla sess. 24. cap. 6. Concil. Trident. Bonacina disput. 1. quest. 3. punct. 2. num. 5. Hurtadus disputat. 15. de excomm. difficult. 3. num. 11. vers. Deinde Episcopus. Diana 1. part. tract. 5. resolut. 6. cum Finellio tract. de casibus reseruat. cap. 7. num. 7. & part. 8. tract. 3. resolut. 48. cum Basilio lib. 8. de Matrim. cap. 5. num. 14. & Merolla tom. 2. disput. 4. cap. 6. num. 145.

QVÆSTIO LXXI.

An, si Prælatus negaret licentiam Religioso, subiiciendi se Episcopo; posset tunc hic, eum à reseruat. absoluerè?

NEgat Megala 1. part. lib. 1. cap. 13. num. 10. cui fauent Henriquez lib. 7. cap. 25. num. 2. citat. & ex illo, Auila loc. cit. quatenus absolutè affirmant; non posse Religiosum ab Episcopo absolui, si ille non habeat sui Prælati regularis licentiam, quia ita decreuit Paulus III. anno 1545.

Sed probabilius cum distinctione respondeo: non posse quidem Religiosum absolui ab Episcopo à reseruat. casu, quo Prælatus regularis, Religioso iustè denegaret licentiam subiiciendi se Episcopo, quoad hunc effectum, (quod quidem, & non aliud, voluit Paulus III.) secus verò casu, quo iniustè talem illi scientiam petitam denegaret. Quia in hoc casu, per epicheiam, non est censendum voluntatem Summi Pontificis, & Religionis esse, vt Episcopus talem Religiosum exemptum non absoluat, ne is cogatur vagari, & accedere ad Sedem Apostolicam, gratia absolutionis impetrandæ. Sic Molina tom. 4. de Iustit. disput. 61. num. 5. Quem citat, & sequitur Sanchez lib. 4. summ. cap. 39. num. 36. Basilius Legion. lib. 8. de Matrim. cap. 15. num. 14. Suarez tom. 4. in 3. parte disput. 30. sect. 2. num. 3. Diana resolut. 6. cit. in fine.

QVÆSTIO LXXII.

An Prælati Regulares possint absoluerè suos subditos, ab omnibus casibus occultis etiam Bullæ Cœnæ, Papæ reseruat. vigore decreti Trident. sess. 24. cap. 6.

NEgant communiter Doctores. Quia Concilium, id solum concedit Episcopis, aut habentibus iurisdictionem Ecclesiasticam, quasi Episcopalem; non Regularem: ergo Prælati huiusmodi regulares, non possunt, vigore dicti decreti, absoluerè suos subditos à casibus occultis Papæ reseruat. sicuti possunt Episcopi, cum nomine Episcopi, non veniant Prælati Regulares. Ita, & à fortiori, sentiunt Syluester, Abbas, Innocent. Hostiens. Angel. Cenedo, Suarez, Aragon, & Petr. Ledesma, citati supra q. 44. Quibus addi possunt Auila part. 7. disputat. 10. dub. 6. notab. 3. Sanchez tom. 1. summ. lib. 2. cap. 11. numero 7. Garcias de Benef. part. 7. cap. 11. n. 13. & 20. Armenda in addit. ad recopilationem legum Nauarra, tit. 18. lib. 7. de irregularit. num. 10. Fagundez lib. 1. in primo pracept. Decal. cap. 15. num. 21. Hurtadus disput. 2. de irregularit. difficult. 20. num. 67. vers. Nomine autem Episcopi. Barbosa 2. part. allegat. 39. num. 18. & Castro Palao tom. 1. tract. 4. disput. 4. punct. 3. §. 1. num. 5.

Sed probabiliter certè respondeo: posse Prælatos regulares absoluerè suos subditos à prædictis casibus

occultis reseruat. vigore dicti decreti Tridentini (si aliàs non sit reuocatum, de quo infra.) Quia probabile sanè est, quod nomine Episcoporum, in dicto decreto veniant Generales, & Prouinciales Regularium: cum habeant iurisdictionem quasi Episcopalem: ergo sicuti Episcopi possunt absoluerè suos subditos, vigore dicti decreti à casibus occultis, etiam Bullæ Cœnæ, Papæ reseruat. ita eodem modo poterunt Prælati Regulares absoluerè à similibus suos subditos. Maiorem, in qua est difficultas, docent quàm plures DD. vt fatetur Villalobos tract. 21. diff. 9. num. 7. per hæc verba: Lo quarto se aduertè, que ay dificultad si se entienden en esta cõcession por Obispo, los que tienen Iurisdiccion quasi Episcopal, quales son los Prouinciales, y algunos Abades essentos, y arriba referi vna opinion de Suarez por vna declaracion de Cardenales, en que tiene la parte negatiua, y lo mismo tiene aqui, de Censur. disput. 41. sect. 2. à n. 7. y fundase en que esta Concession por la parte que derogar al derecho comun, se hade interpretar estrechamente.

Otros dicen que se estiende esta concession à los Generales, Prouinciales, y Abades essentos, que tienen Iurisdiccion quasi Episcopal, la qual sententia es comun, como dice el P. Fray Manuel Rodriguez tom. 1. qq. regul. quest. 61. art. 9. Sanchez lib. 8. de Matrim. num. 13. & 14. Henriquez lib. 10. cap. 20. num. 2. y otros muchos, la raçon es, porque la facultad de dispensar se ha de interpretar latamente, como diximos arriba, aunque sea delegada porque es fauorable: y como esta concession compete por derecho ordinario, y esta puesta en el cuerpo del derecho (porque el Concilio Tridentino tambien lo es) y de aqui tambien le dice, que se ha de interpretar latamente. Y ten, porque todos estos, respecto de sus subditos tienen plenaria Iurisdiccion que solo difieren de los Obispos en la Consagracion, y ansi pueden aprouar confesores para sus Inferiores, aunque es proprio de los Obispos conforme al Concilio Tridentino sess. 23. cap. 15. de reformat. Esta segunda sententia, tambien es probable, como dice Suarez, y es muy conforme à derecho, y estando en ella à la raçon de la contraria, se responde, que el Concilio Tridentino haze nuevo derecho; y assi no se ha de interpretar estrechamente. Hucusque Villalobos. Qui tamen malè citat Henriquez, pro hac parte lib. 10. cap. 20. num. 2. cum ibi non de potestate Prælati Regularis; sed de potestate Episcopi respectu Regularium circa eorum irregularitates dispensandas, loquatur. Tenent nihilominus Granados controuer. 1. de fide tract. 15. disput. 14. sect. 2. n. 4. ita scribens: Imò valde probabile est comprehendere Prælatos Religionum habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, vt Generales, & Prouinciales: quia licet non dicantur ita rigorosè habere diocesim, habent tamen in aliquo sensu, cum domus, & Prouinciæ Religionis illis subdantur, & ab Episcopo sint exempti. Hucusque Granados. Et etiam Bauny tract. 2. de Censur. disput. 3. de absoluerè ab excommunicatione, quest. 26. Qui ad antecedens argumenti pro contraria sententia adducti, his verbis, respondet. Ad antecedens dicendum: Episcopi nomen bipartitò sumitur: primò, propriè; pro his dumtaxat, qui Episcopi sunt caractere insignes: Secundò, latè, vt ad eos quoque pertinet, qui iurisdictionem quasi Episcopalem habent, occasione Prouinciæ, quam obeunt, munetis quod faciunt. Episcopi nomen primo modo acceptum, Regulares non amplectitur, sed altero tantum. Sic Bauny. Sic etiam Magister Antonius de Hinojosa Ordinis Prædicatorum in directorio Decisionum Regularium, verb. Absolutio 1. vbi sic dicit: Absolutio à quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reseruat. ac dispensatio in irregularitatibus

tibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, (excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum) quæ in foro conscientiæ licet Episcopis per Concilium Trident. *sess. 24. cap. 6.* vel cui specialiter duxerint committendum, super sibi subditos: licet quoque Prælati Ordinariis, Prouincialibus, Prioribus, &c. ex declaratione ipsius Iuris, Concilij, *vt infra confirmatio priuilegiorum.* Sic Hinojosa ibi. *Quod latè probat, verbo, Confirmatio gratia. statuti, vel priuilegij, fol. 121. vers. Prima assertio,* (cuius probationem, *infra quest. 76.* referemus.) Sic etiam §. *De potestate quæ secundum iura canonica competit Prælati Ordinis, in Fratres, fol. 361.* Tenent etiam alij. Et id esse probabile clarè affirmant, seu insinuant, Sanchez, & Suarez *loc. cit.* & nouissimè Frater Ioannes de Soria *in Epilogo Summarum 2. part. tract. 1. sect. 1. disput. 6. §. circa casus reseruatos,* per hæc verba: Probabile est quod Episcopi, & qui per concessionem Tridentini vtuntur hoc priuilegio, vt sunt Generales, Prouinciales, & Custodes, qui curam fratrum habent, possunt absoluere à peccatis omnibus reseruatis, quamuis contenta sint in Bulla Cœnæ Domini: quia priuilegium Principis censendum est firmum, & constans. Sic ille. *Quintanadueñas tom. 1. Theolog. Moral. tract. 8. dub. 16.* vbi nostram sententiam esse probabiliorem his verbis affirmat: Secunda Conclusio. Facultates, quas iure communi, & ratione sui officij habent Prælati Regulares, Generales, scilicet, Prouinciales, & Superiores locales ad absoluendos suos subditos à peccatis, & Censuris Papæ, & Episcopis reseruatis: necnon ad dispensandum in irregularitatibus & votis, ac ea commutandum, non suspenduntur per Bullam huius Iubilæi. Ratio est eadem, cum facultates hæc ordinariæ sint in his Prælati, vt probant Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disput. 3. num. 9.* Nauarrus *lib. 1. consil. de temp. Ordin. consil. 62. n. 9.* & alij. Hi ergo Superiores habent circa suos subditos hoc anno (*sancto, intellige*) omnes facultates absoluendi, commutandi, dispensandique, quas circa suos habent Episcopi, possuntque eas delegare. Et licet Sanchez *lib. 8. de Matrimon. disput. 1. num. 13.* Suarius *tom. 4. in 3. part. disputat. 30. sect. 2. num. 7.* & alij apud Barbosam *in Trid. sess. 24. cap. 6.* existiment hanc facultatem illis competere saltem Generalibus, & Prouincialibus per communicationem priuilegij concessi à Pio V. Patribus Dominicanis: probabilius est, facultatem, quam Tridentinum sibi concedit Episcopis, extendi ad Prælatos Religionum exemptarum. Sunt enim hi, respectu suorum subditorum, Pastores ordinarij, sicut Episcopi respectu sæcularium, habentque quasi Episcopalem Iurisdictionem. Ita Emman. *tom. 1. quest. 61. art. 9.* Nauarrus *lib. 5. consil. 23. de priuileg.* Beja *4. part. casu 17.* & alij. Enimverò Pius V. non ideo his Prælati hoc concessit, quia iam non esset concessum per Tridentinum, sed ad tollendas opiniones, & scrupulos, & ad extendendum hoc cum maiori certitudine ad Superiores locales. Si igitur ex iure communi Tridentini hanc facultatem habent, per hanc generalem suspensionem, nec illa suspenditur, nec reuocatur, nec minuitur. Nam verba generalia rescriptorum, aut statutorum, restringuntur secundum ius commune, vt probat Garcia Gironda *de priuileg. explicat. numero 275.*

& 276. Hucusque Quintanadueñas, Santor. etiam *in Coment.*

ad Constit. Minor. cap. 2.

stat. 14. §. 1. & 5.

quest. 5.

An, non solum vigore dicti Tridentini decreti, sed etiam aliorum priuilegiorum, possint præfati Prælati Regulares absoluere suos subditos à recensitis casibus occultis Pontifici reseruatis?

NEgant omnes Doctores, quos pro prima sententia *quest. 45.* relata citauimus, generaliter loquendo. Quos, in specie nostræ quæstionis fando, sequitur Sigismundus à Bonac. *tract. de elect. dub. 69. num. 13.* Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 2. disputat. 14. quest. 15. num. 13.* Ioann. de Cruce *de statu Relig. lib. 1. cap. 6. dub. 1. conclus. 1.* Zanardus *in director. Theolog. part. 2. cap. 7.* Naldus *in summ. verb. Nouitius, num. 7.* Vechius *in praxi nouit. disput. 9. dub. 6. n. 3.* & Graffius *in Append. lib. 1. cap. 7. num. 22.* Quos omnes pro hac parte refert Diana *3. part. tract. 2. resolut. 71.* vbi dicit, se in hoc tam graui quæstione, nolle officium Iudicis agere, possunt. Dictis DD. addi possunt Mach. *tom. 2. lib. 5. p. 3. tract. 2. docum. 5. num. 1.* & penes illum Laymann *lib. 5. tract. 1. cap. 10. num. 20.* Barbofa *in summa decis. Apostolicarum, verb. Absoluere, collect. 9. num. 7.* Fundamentum eorum est. Quia omnia priuilegia Regularium pro absolutione à dictis casibus concessa, iam sunt à Sum. Pontificibus reuocata: ergo.

Sed probabilius respondeo: posse Prælatos Regulares, non solum vigore Concilij Tridentini; verum etiam virtute aliorum priuilegiorum specialium, absoluere suos subditos ab omnibus casibus occultis Papæ reseruatis, etiam Bullæ Cœnæ; excepta admixta hæresi, de quo casu in specie, *infra.*

Ratio est, quia certum est, quod Prælati Regulares habent per sua priuilegia, erga suos subditos, in foro conscientiæ, omnem auctoritatem absoluendi, & dispensandi, quam habent Episcopi, vigore Concilij Tridentini *sess. 24. cap. 6.* erga suos subditos: sed Episcopi possunt absoluere suos subditos ab omnibus casibus Papæ reseruatis, etiam Bullæ Cœnæ, & ab omnibus excommunicationibus, eis annexis, ortis ex delictis occultis: ergo idem poterunt erga suos subditos Prælati Regulares, casu, quo dicta priuilegia non sint reuocata, vt pro nunc probabilius supponimus. Maior est certa. Quia Sanctissimus Pius V. concessit priuilegium Dominicanis Prioribus, tam Prouincialibus, quam Conuentualibus, vt ipsi per se ipsos, idem omnino possint in fratres, & Moniales dicti Ordinis, sibi subditos, quoad absoluendi, & dispensandi in foro animæ, seu conscientiæ, quod possunt Episcopi in suos subditos vigore Concil. Tridentini *sess. 24. cap. 6.* Hoc priuilegium, quod incipit, *Romanus Pontifex* referunt Parafel. *in compend. §. 10. fol. 175.* Rodriguez *in Bullario, in fine, fol. 920. & tom. 1. 99. Regul. quest. 69. artic. 9.* Miranda *tom. 1. questione 46.* Villalobos *1. part. tract. 9. diffic. 60.* & Hinojosa *in director. decisionum regul. verb. Confirmatio gratia. fol. 121.* Et tale priuilegium extitisse fatentur omnes, etiam contrariæ sententiæ, Doctores.

Rursus idem priuilegium concessere eidem Ordini alij Pontifices, vt testatur idem Hinojosa *verb. Absolutio 1. fol. 6.* ita dicens: Absoluere possunt per priuilegia Apostolica, non solum Magister Ordinis, & Prior Prouincialis, & Conuentualis, ac Sede vacante, Superiores, vel Vicarius electus à tribus patribus antiquioribus, vel qui datur à Prouinciali, vel Capitulo in regimen Conuentus, ob defectum Prioris, vel etiam Vicarij domorum, quæ non sunt Prioratus; Fratres suos, vel alios eiusdem Ordinis, vndecumque ad eos declinantes, ab omni excommunicatione, suspensione, interdicto, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, etiam de Cœna Domini (exceptis hæreticis elapsis, schismaticis, literas Papæ falsificantibus, vel

ad Infideles prohibita deferētibus, vel in Papam conspirantibus. Prædicta omnia concessere Clemens I V. Sixtus IV. & Iulius II. Hucusque Hinojosa. De quibus priuilegiis etiam faciunt mentionem Rodrig. in *Bullario*, pag. 589. & tom. 1. q. regul. q. 20. art. 9. Villalob. 1. p. sum. tr. 9. diffic. 61. n. 6. Frater Franciscus à S. Bernardino in *Regul. S. Francisci* cap. 7. controu. 20. sect. 5. Martin. à S. Ioseph cap. 7. quæst. 3. & Leander à Murcia in *Regul. S. Franc. cap. 21. super 7. Regule.*

Qui addit, quod Martino V. que fue criado Pontifice el año de 1417. concedio, como lo refiere Casarrubios in *compend. tit. Absolutio ordinaria quoad fratres.* al Prior del Monasterio de San Benito el Real de Valladolid: *Vt ipse in foro conscientia possit absolvere Monachos ab omni excommunicationis sententia, etiamsi talis esset, quam ipse Summus Pontifex reseruare consuevit, & cum eis in omni irregularitate etiam in illis casibus, in quibus Papa sibi vicem reseruauit, in morte, videlicet, & in membrorum truncatione, & enormi sanguinis effusione, valeat dispensare, dum tamen aliquod horum trium, non sit notorium.* Y esta Concesion se esliende por Eugenio I V. à todos los Monasterios de la Orden, como refiere Casarrubios. Hucusque Leander. De quo priuilegio etiam agunt Hinojosa loc. citat. Rodriguez in *Bullar. fol. 816. & tom. 1. q. regul. q. 24. art. 12.* Villalobos tract. 21. diffic. 9. Bauny tract. 4. de pœnit. q. 3. 2. & alij. Quia quæ plura referunt priuilegia, de quibus adhuc infra.

Propter quæ hanc nostram responsionem sustinent Bañez 2. 2. q. 4. dub. 2. post 2. concl. & ibi Aragon artic. 3. vers. Sed dubium est. Rodrig. tom. 1. q. 20. art. 9. Ledesma in sum. 2. p. tr. 1. cap. 6. diffic. 7. post 20. concl. Viald. 1. p. tr. de Absolut. n. 13. & 2. p. in explicat. Bullæ Cœnæ n. 141. Sousa ad eandem Bullam disp. 100. concl. 3. Quos omnes refert, & sequitur Villal diffic. 61. cit. Quibus addi possunt Francisc. à S. Bern. Martin. à S. Iosepho, & Leander à Murcia loc. cit. Suar. tom. 4. de Regul. tr. 8. lib. 2. c. 21. per totum. Hieron. Rodrig. in comp. q. Regul. resolut. 3. n. 3. Peyrin. in priuileg. Minim. tom. 1. constit. 4. Sixti IV. §. 5. n. 6. Portel in addit. ad dub. Regul. verb. Abbas, n. 8. Vega tom. 1. sum. c. 49. casu 1. Hinojosa loc. cit. Candid. disquis. 22. artic. 50. dubit. 6. & 8. Sanch. lib. 6. oper. moral. cap. 8. n. 33. & lib. 8. de Matrim. disp. 2. n. 13. Bassæus verb. Heresis, n. 18. vers. Quinto, & penes ipsum Croulers ad cap. 7. Regule S. Franc. lect. 12. fol. 588. & 602. Barbosa 2. part. allegat. 39. num. 18. Castro Palao tom. 1. tract. 1. disputat. 4. panct. 3. §. 1. num. 5.

Q V Æ S T I O LXXIV.

An adhuc, Prælati Regulares possint absolvere suos subditos ab heresi occulta, tam vigore Concilij Tridentini, quam priuilegij Pij V.

NEgant quamplures Doctores, in primis Sanchez lib. 2. sum. cap. 11. n. 7. docent, Prælatos Regulares, etiam Generales, neque vigore Concilij Tridentini, neque virtute priuilegij Pij V. posse absolvere suos subditos ab heresi, adhuc occulta: Quia in decreto Concilij Tridentini, solum id concessum fuit Episcopis habentibus diocesim. Deinde in Pij V. concessione, non fit specialis mentio heresis: at sic est, quod in nulla generali concessione censetur heresis absolutio comprehendi, nisi specialis eius mentio fiat: ergo. Citat Sanchez, pro hac parte Auilam de Censur. part. 7. disp. 10. dub. 6. Rodrig. 2. tom. sum. c. 29. n. 4. & q. Regul. tom. 1. q. 30. art. 10. & Vegam 2. tom. sum. cap. 125. cas. 12. sine. Rursus eandem sententiam tenent Sanctarellus tract. de heresi cap. 5. dub. 1. n. 9. Megala consil. 21. num. 6. Nouarius in singular. concl. 3. n. 10. Tamburinus de iure Abbat. tom. 2. disp. 14. q. 17. n. 3. Quos omnes citat ac sequitur Diana 1. part. tract. 5. resolut. 6. & part. 3. tract. 2.

resolut. 122. & part. 6. tract. 1. resolut. 54. & tract. 7. resolut. 63. & part. 8. tract. 7. resolut. 50. vbi ait, contrariam sententiam omnino esse refellendam, stante Decreto sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium præpositæ, facto verbo cum Sanctissimo, die 17. Nouembris 1628. Et Superiores Regulares dictam opinionem sequentes, esse seuerè puniendos in sacro Tribunali.

His Auctoribus adhuc addi possunt Villalobos in sum. 1. p. tract. 9. resolut. 61. n. 3. & 5. vers. Ambas opiniones. Leander de Murcia in cap. 7. Reg. S. Franc. cap. 20. n. 12. & 16. & cap. 21. n. 12. Santorus in comment. ad constit. Minor. cap. 2. stat. 14. §. 1. & 5. q. 5. Portel in dub. Regul. verb. Prælatus, & verb. Heresis. Fagundez in 1. præcept. Decal. cap. 15. n. 21. vbi docet, de iure, nequaquam posse Prælatos absolvere Religiosos suos subditos ab heresi occulta, & ab aliis peccatis etiam occultis contentis in Bulla Cœnæ Domini: quia, nomine Episcoporum, non comprehenduntur in decreto Tridentini. De priuilegio verò (addit) an illud speciale habeant, non est huius loci disputare. Consulenda sunt verba priuilegij, & an reuocata sint, sedulo inuestigandum. Miranda tom. 2. Directorij Prælator. Regular. q. 35. art. 19. concl. 5. licet antea q. 7. art. 2. concl. 3. in fine, propositis sententiis contrariis, & pro vnaquaque, validis fundamentis, sic, per hæc verba, concludat: Hæc omnia referre, ac dicere libuit, vt harum opinionum aliqualis habeatur notitia, sub Censura, & correctione Sacrosanctæ Matris Ecclesiæ, & cuiuslibet melius sentientis: de reliquo nolo hac in re iudicem agere: teneat quilibet quod probabile magis sibi visum fuerit. Sic ille, ibi. Tenent etiam, & à fortiori, Sigismundus, Ioann. à Cruce, Zanardus, Naldus, Vechius, Graffius, Machado, & Laymann, citati supra q. 73. Trullench in 1. præcept. Decal. cap. 3. dub. 6. Barbosa in Summa Apostolicarum decisionum, verb. Heresis, collect. 407. ita dicens: Heresis à crimine Regulares absolui nequeunt ab eorum Prælati. Urbanus VIII. in decreto die 17. Nouembris 1628. cuius meminit Ioan. Maria Nouarius in lucerna Regul. verbo heresis, n. 6. Nam ad Episcopos tantum Ordinarios, & ad Inquisitores Delegatos spectat ius cognoscendi de hoc crimine: nec licet Superioribus Regularibus iudicare suos subditos in heresis causa. Sacra Congreg. Concilij, teste Ioan. Maria Nauar. d. verb. Heresis, num. 3. & 4. Hucusque Barbosa, & alij censentes, neque vigore dicti decreti Tridentini, neque priuilegij Pij V. posse Prælatos absolvere suos subditos ab heresi occulta, vel quia absolutio ad hoc heresis crimine, non conceditur Prælati Regularibus, in præhabito decreto, & priuilegio, vel dato quod olim concessa fuerit, iam per subsequentes Bullas Cœnæ, & noua decreta Pontificum, reuocata sit.

Respondeo primò. Probabile est, quod Prælati Regulares possint absolvere suos subditos ab occulta heresis crimine, tam vigore decreti Concilij Trid. quam priuilegij Pij V. si aliàs his nondum derogauerint Pontifices, respectu Regularium, de quo infra.

Probatur primum, efficaciter. Quia per Concilium datur facultas Episcopi absoluedi suos subditos ab occulta heresi, vt habitum est supra quæst. 41. 45. & 46. at sic est, quod est probabile, quod nomine Episcopi, veniant etiam Prælati Regulares, in præhabito Concilij decreto, vt habitum est, quæst. 72. ergo probabile omnino est, quod, si dictum decretum respectu Regularium Prælatorum, non sit reuocatum, & cassatum, possint etiam huiusmodi Prælati, virtute dicti decreti, absolvere suos Religiosos ab occulta heresi.

Probatur secundum, quia Prælati Regulares ex concessione Sanctissimi Pij V. habent, in foro conscientie, omnem facultatem absoluedi, & dispensandi cum

cum suis subditis, quam habent Episcopi erga suos subditos, vigore Tridentini decreti; vt supra *quest. 73.* est habitum: At sic est, quod Episcopi possunt etiam modò, absoluerè suos subditos ab hæresi occulta, vt supra *q. 48.* est habitum: ergo & Prælati Regulares, si dictum priuilegium reuocatum non sit. Sic loquendo iuxta priuilegium Pij V. sentit cum aliis Palao *loc. cit. cit. num. 6.* quamuis addat, hoc priuilegio non posse vti Prælatos in Hispania saltem, vt infra *quest. 79.*

Nec obstat argumētum Sancij, & aliorum. Nam ad primum dicendū est, quod nomine Episcopi etiā veniant Prælati Regulares. Ad secundum verò, dicendum est primo, maiorem esse falsam. Quia cū in ea Pij cōcessione, expressè dicatur tantumdem licere Prælati Ordinis Dominici (& consequēter, per cōmunicatiōnem, aliis) quātum est permissum Episcopis erga suos subditos in *Trid. sess. 24. cap. 6.* & ibi expressè Concilium meminerit hæresis: virtute censetur ea comprehensā in dicta Pij V. concessione. *Secundò dico* quod nec minor est vniuersaliter vera; tum, quia in Iubilæo non exprimitur hæresis, & tamen probabile est, quod per facultatem, quæ datur absolutè absoluendi à casibus contentis in Bulla Cœnæ, possit Confessarius virtute dicti Iubilæi, hæreticos occultos absoluerè. Tum etiam, quia quando Pontifices volunt à generali concessione hæresim excipere, illam nominatim excipiunt, vt patet in concessione Bullæ Cruciatæ, & in concessione facta à Gregorio XIII. Monachis S. Bernardi in Hispania apud Portel *verb. Abbas, n. 6.* & in aliis concessionibus; sic respondent Suarez *tom. 4. de Relig. lib. 2. cao. 20. num. 10. & 11.* Portel *loc. cit. Diana 1. part. tract. 5. resolut. 6.* & Bauny *1. parte tractatu 4. de Pœnitent. quest. 32.*

QVÆSTIO LXXV.

An etiam virtute aliorum priuilegiorum, possint Prælati Regulares absoluerè ab hæresi occulta, non solum suos Religiosos subditos, verum etiam seculares, ad eos, causa absolutio- nis, recurrentes?

Negant communiter Doctores, & præcipuè citati pro prima sententia, *quest. antecedenti.* Quia si quæ fuere concessa priuilegia de hac materia Regularibus, vel iam non sunt in vsu, vel sunt reuocata à Pontificibus.

Sed nihilominus tamen respondeo: posse etiam Prælatos Regulares, virtute aliorum priuilegiorum absoluerè ab hæresi occulta, tam Religiosos suos, quàm seculares, dato tamen quod nondum sint reuocata, de quo *infra.*

*Probat*ur, quia certum est, concessa fuisse à Pontificibus priuilegia huiusmodi Prælati Regularibus: ergo si non sunt reuocata à Successoribus Pontificibus, licitum erit eis vti illis, & consequenter virtute illorum, absoluerè ab hæresi occulta, tam Religiosos, quàm seculares. Antecedens probatur. Nam in primis Alexand. IV. concessit Minoritis facultatem absoluendi subditos suos de hæresi occulta, vt referunt Villalobos *tract. 9. diff. 61. in fine.* Societatis Compendium, *verb. Bulla Cœna, §. 8.* Portel *verb. hæresis, num. 2.* Diana *1. part. tract. 5. resolut. 6.* Leander de Murcia *c. 27. in septimum Regula S. Francisci,* per hæc verba:

Alexandro VI. que fue criado Pontifice el año de 1492. concedio al General, Prouincial, y Custodios de la Orden de los Menores de la Obseruancia Ultramontanos plenaria facultad, y autoridad; *Vt quoscumque subditos suos Fratres videlicet, & Moniales S. Clara, ac vniuersosque sexus Tertiarios, de pœnitentia nuncupatos, inuenerint in aliquo hæresis, vel apostasia crimine*

lapsos, etiamsi sint relapsi, possint eos absoluerè, & cum eis dispensare: necnon prælatorum relapsorum pœnas à iure constitutas commutare, pensatis qualitate, & quantitate, aliisque debitis circumstantiis, augendo, aggravando, vel diminuendo, toties, quoties opus fuerit, & prout secundum Deum viderint expedire: dummodo talium relapsorum crimina, publica, & notoria, quoad seculares non sint; nec ex hoc scandalum oriri possit. Y se deue notar, que hereges relapsos se llaman, y son, los que despues de auer abjurado la herefia en el fuero exterior ante Iuez competente tornan otra vez à caer en la heregia; pero nõ lo son aquellos que despues de auerla abjurado, aunque sea publicamente, como no sea ante Iuez competente, de nueuo caen en la heregia. Assi lo declararon los Eminentissimos Cardenales de la Sacra Congregacion a los Padres Congregados en Roma en nuestro Capitulo general de los Capuchinos, el año de 1608. à 9. de Junio. Hucusque Leander.

Deinde Gregor. XIII. concessit Superioribus Societatis IESU, (hoc est, Generali, & Prouinciali), vt possent absoluerè ab hæresi occulta, ac eius relapsu, subditos suos. Ita habetur in Compendio Societatis, *verb. Absolut. §. 3. 7. & 8.* & docent Ortiz *in sum. cap. 5. num. 29.* Peyrinus *de priuileg. Minor. tom. 1. Constit. 4. Sixti IV. §. 5. num. 20.* Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 9. cap. 2. num. 17.* Vbi docet, posse Prouinciales, ex causa, vices suas alteri committere, in casibus particularibus, non omnibus, nisi ad id facultatem à Generali habeant. Sed pace eius sit dictum, (*adiungit Bauny,*) non videtur hæc necessaria. Nam quis nescit, Ordinariis communi iure fas esse, subrogare sibi idoneos homines, per quos, quæ sunt officij sui, Prouinciæque, obeant: at ab Ordinariorum numero, Prouinciæ Præpositi, remoueri nec possunt, nec debent: ergo in eorum est iure (nisi fortè cohibitum est, ac restrictum à Generali) eius voluntate, ac licentia non quæsitæ, designare hominem, qui eius vice fungatur per totam Prouinciam, in absoluendis subditis ab occulta hæresi. Hæc Bauny *1. part. tract. 4. de pœnit. quest. 32.* Diana *1. part. tract. 5. resolut. 6.* Peregrinus *in compend. priuileg. part. 2. tit. Absolut. §. 2.*

Deinde Urbanus IV. concessit Patribus Dominicis, vt omnes eius Confessores expositi, possint absoluerè omnes Christi fideles ad eos occurrentes, ab omnibus peccatis, & Censuris, nisi talia essent, propter quæ consulenda meritò esset Apostolica Sedes. At sic est quod pro absolutione ab hæresi occulta, non est necessariò Sedes Apostolica consulenda; nam, vt explicat Sixtus IV. declarando quasdam literas Clementis IV. vt habetur in Monumentis Ordinis Minorum *fol. 143. alias 59. conclus. 345.* casus pro quibus Sedes est consulenda Apostolica, quatuor sunt tantum, nempe, si hæretici sint relapsi; si schismatici; si litteras Apostolicas falsificassent, & denique, si ad infideles prohibita detulissent. Sic referunt Hinojosa *in Directorio decis. Regular. verbo, Absolut. 3.* Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. quest. 20. artic. 9.* Villalobos *tom. 1. sum. tract. 9. resolut. 61. n. 6.* Miranda *tom. 2. Directorij Prælator. quest. 7. artic. 3.*

QVÆSTIO LXXVI.

An præfata priuilegia, à Tridentino, Pio V. & ab alijs Pontificibus, pro absolutione à peccatis, & Censuris Papæ reseruatis, Regularibus concessa; sint iam omnino reuocata, pro promulgatione annua Bullæ Cœnæ?

Affirmant omnes Authores citati pro prima sententia, relata *quest. 45.* Existimantes facultatem concessam Episcopis à Tridentino *sess. 24. cap. 6.* quoad absolutionem

absolutionem ab hæresi, & à cæteri casibus reservatis etiam in Bulla Cœnæ, esse iam reuocatam in promulgatione annua eiusdem Bullæ. Nam si huiusmodi facultas Episcoporum reuocata est per dictam Cœnæ Bullam, à fortiori dicendum est, esse etiam reuocatam concessam Regularibus per idem decretum, & per priuilegia Pij V. & aliorum Pontificum. Nam (quidquid Megala in 1. p. lib. 1. cap. 13. n. 10. velit, dicens posse Regulares vti priuilegio Pij V. non obstante, quod facultas tributa Episcopis fuerit ex vi dictæ Bullæ Cœnæ sublata Pius V. non vult, vt Regulares habeant in hac parte maiorem iurisdictionem quàm Episcopi, sed tantum vt non sint peioris conditionis: ergo concessio quod sit sublata autoritas Episcoporum, etiam erit per consequens Regularium facultas suspensa, vt bene docet etiam Suarez tom. 4. de Relig. tract. 9. lib. 2. cap. 21. n. 10. Portel in dubijs regul. verb. Abbas, n. 11. addentes, quod dato, & non concessio, quod Episcopi possint nunc absolueri ab hæresi occulta, & à reliquis casibus reservatis in Bulla Cœnæ, negandum sit idem posse Regulares ex dicto motu Pij V. aut aliorum Pontificum; eo quod per Bullam Cœnæ, omnia priuilegia reuocantur. Sic expressius, ex *ibidem* citatis, Suarez, Nauarrus, Azor, Sanchez, Toledo, & alij.

Sed æquè probabiliter respondeo: præfata priuilegia Regularibus à Tridentino, Pio V. & ab aliis Pontificibus concessa, nullatenus esse reuocata in promulgatione Bullæ Cœnæ; & ideo dicendum est, consequenter, quod, si aliàs per alia decreta Pontificum non sint reuocata, possint prædicti Prælati Regulares absolueri suos subditos, & alios ad se occurrentes, ab hæresi occulta, & ab aliis Censuris, & casibus occultis, etiam Bullæ Cœnæ, Papæ reservatis.

Probatum primò hæc responsio. Nam probabile, & satis est, quod facultas absoluendi à dictis casibus Papæ reservatis, concessa Episcopis per Tridentinum, non sit reuocata in promulgatione Bullæ Cœnæ: ergo neque facultas concessa Regularibus. Antecedens constat ex habitis *quest. 45.* consequentia verò probatur: Quia probabile est quod in dicto decreto, nomine Episcopi, veniant Prælati Regulares, vt habitum est, *quest. 72.* ergo si Episcopis non est reuocata absoluendi facultas, & nomine Episcopi, veniunt Prælati Regulares, euidens est, quod neque his est reuocata.

Secundò, quia ferè certum est, quod priuilegium Pij V. in quo conceditur Prælati Regularibus omnis facultas absoluendi, & dispensandi, quam habent Episcopi, vigore Concilij Tridentini *cap. 6. citato*, non reuocetur per promulgationem Bullæ Cœnæ: ergo si aliàs per aliud Pontificis decretum non reuocetur, licitum erit dictis Prælati tali priuilegio vti. Antecedens optimè probat Hinojosa in *Directorio decis. Regular. verb. Confirmatio gratia, fol. 121.* per hæc verba: Pro certo habendum est, nunquam fuisse reuocatam declarationem illam Pij V. 21. *de Iulio, millesimo quingentesimo septuagesimo primo* in gratiam Ordinis nostri factam, cuius meminimus supra *verbo Absolutio 1.* & est *infrascripti tenoris: Quia sacrum Concilium Tridentinum concessit Episcopis, vt absolueri possint in foro conscientie tantum, ab omnibus peccatis & dispensare super irregularitate (vt habetur sess. 24. cap. 6.) Ne Priores Conuentuales, & alij Superiores deterioris conditionis sint, quàm laici, & Clerici, concedimus eis, vt ipsi per seipsos, idem omnino possint in Fratres, & Moniales, sibi subditos, quod possunt Episcopi in Clericos, & laicos sibi subiectos, quoad absoluendum, & dispensandum, & alia *ibidem* concessa.*

Hæc igitur potestas concessa Episcopis iure communi, quia per legem communem Concilij generalis

indulta, declaratur in prædictis verbis pertinere etiam ad nostri Ordinis Prælatos: non quidem vi priuilegij, sed interpretatione ipsius iuris, & Concilij, propter bonum Ecclesiæ regimen; ne scilicet, deterioris conditionis sint professores perfectioris status, quàm Clerici, & laici. Et propterea, quia potestas hæc, non est concessa dignitati Episcopali, sed officio, in bonum spirituale subditorum. Quod cum militet etiam in Prælati Regularium, censendum est, eisdem quoque concedi. Ecclesia enim, quæ Regulares à potestate Episcoporum exemit, minimè de futura erat prouidentia spirituali eorum, curans diligenter de Clericis, & laicis. Tum maximè, quia Priores in Monasterio, post prædictam exemptionem, subrogantur loco Episcoporum, ac proinde sapere debent eorum naturam. Illud autem verbum, *Per seipsos*, nõ tollit, quin præfata potestas delegari possit à Prælato, sicut ab ipso. Quia est potestas concessa à lege.

Superior igitur regularis habet eandem iurisdictionem in suos subditos, quàm Episcopus in suos simpliciter, vt Episcopus (exceptis actibus Pontificalibus) non tamen, vt Inquisitor, vel Legatus Sedis Apostolicæ in cæteris casibus. Quæcunque ergo literæ Apostolicæ reuocatoriæ priuilegiorum aduersantium decretis Concilij Tridentini, non derogant huic concessioni immixta, non priuilegio, sed iuri communi. Quod probant verba Pontificis eiusdem; cum ait: *Falsa, seu minus vera intelligentia decretorum Concilij Tridentini, præmissa grauamina (hoc est, Fratribus ab Ordinarijs illata) irrepperunt. Et cum eiusmodi decretorum declaratio, non nisi ad nos spectet; modo, & forma infrascriptis declaranda censuimus.* Relinquitur ergo, quod circa hoc, non veniunt quæstiones intelligendæ; cum prædicta concessio, non sit ex priuilegio, sed ex iure Concilij per Pontificem declarato. Hucusque Hinojosa. Constat igitur quod dictum priuilegium Pij V. non est reuocatum per clausulam generalem Bullæ Cœnæ, cum per ipsam non derogetur decreto Concilij Tridentini, vt diximus supra *quest. 45.* ergo, si aliàs per aliud speciale decretum, dictum priuilegium non reuocetur, licitè adhuc poterunt Prælati Regulares illo vti.

Tertiò probatur vniuersè de omnibus aliis priuilegijs loquendo. Quia non est credibile, Pontificem velle Regularibus illudere; quod tamen faceret, si priuilegia, quæ, cum ad Ecclesiæ gubernacula vocatur, ad petitionem Regularium, vult esse rata, illicitè per promulgationem Bullæ Cœnæ reuocaret.

Tandem, probatur. Quia Gregor. XIII. anno 1584. (non 64. vt leges apud Dianam) die 18. Martij, indulgit Patribus Societatis IESV, vt priuilegia illis concessa, non censeantur per Bullam Cœnæ reuocata, vt referunt, Suarez tom. 4. de Religion. tractatu 10. lib. 9. cap. 20. numero 18. Compend. Societatis, verbo Bulla Cœnæ, §. 2. Portel in dub. regul. eod. verb. num. 2. Bauny tomo 1. tractatu 4. de penitent. quest. 32. & tom. de Censuris disput. 3. de absolvente, tractatu 2. quest. 26. & Diana 1. parte tract. 5. resolut. 6.

Vnde nostram resolutionem sustinentem, per Bullam Cœnæ non derogari Regularium priuilegijs, & ideo illam non obstare, quominus illis Regulares vtantur, si aliàs per aliud decretum speciale non reuocentur, sustinent, ac defendunt Bañez 2. 2. quest. 4. dubio 2. post 2. conclus. Aragon *ibid* artic. 3. Rodriguez tom. 1. qq. regul. quest. 61. artic. 9. & in Bullar. fol. 920. Sousa in Bulla Cœnæ cap. 23. disput. 100. concl. 7. num. 13. Peyrin. de priuileg. Minimor. tom. 1. constit. 4. Sixti IV. §. 5. à num. 6. Candidus tomo 1. disquisit. 22. artic. 49. Sanchez de Matrimonio, lib. 8. disputatione 2. & 3. numero 9. & lib. 6. Summa cap. 15. numero 78. Suarez tomo 4. in 3. parte disputatione 30. sectione 2. numero 7. (licet postea contrarium dicat tom. 5. de Censur. disp. 21. sect. 3.)

sect. 3. n. 4. & tomo 4. de Relig. tract. 9. lib. 2. cap. 20. numero 11. Bauny locis nuper citatis. Villalob. tract. 9. diff. 61. n. 5. Hinojosa loc. cit. Leander de Murcia c. 21. in 7. Regula S. Franc. & Franciscus à Sancto Bernardino in Regul. Sancti Francisci capite 7. controuers. 20. sectione 5. Croufers ad cap. 7. eiusdem Regula lect. 12. Diana 1. p. tractatu 5. resol. 6. Bassæus verb. Hæresis. numero 18. vers. Sexto.

QVÆSTIO LXXVII.

An saltem, dicta priuilegia Regularibus concessa, sint iam reuocata per decretum Urb. VIII.

latum die 17. Nouembris, anno 1628.

Affirmat Diana 1. p. tract. 5. resol. 6. & 3. p. tract. 2. resol. 122. & p. 6. tract. 6. resol. 54. & tract. 7. resol. 63. & parte 8. tract. 7. resol. 50. Quia existimat per dictum decretum reuocari in ampla forma omnia priuilegia Regularium absoluendi à casibus contentis in Bulla Cœnæ, vt est hæresis, &c. Idem docet post illum Barbosa in Summ. Apostolicarum decisionum, verb. hæresis. & latius, verbo, Absolutio. collect. 9. n. 7. per hæc verba: Absolueret quemquam à casibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci reseruatis, non possunt Regulares, cuiusuis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti etiam necessariò exprimendi, tam citra, quàm extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationem huiusmodi, quos vel hæcenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt: at si secus egerint, absolutiones nullæ, ac irritæ erunt. Ab alijs vero casibus & Censuris Sedi Apost. reseruatis, siquidem Regulares habent à Sede Apost. absoluendi facultatem, illa extra Italiam minimè sublata fuit. S. Congr. Episc. & Regular. 17. Nouemb. 1628. quam citat Lezana in Summ. 99. Regular. tomo 1. cap. 19. numero 17. Anton. Diana moral. resol. p. 1. tract. de Absolut. ab hæresi, resol. 6. circa finem. Ioan. Maria Nauarr. in lucerna Regul. verb. Absolutio. n. 1. Huc vsque Barbosa. His addi possunt Machado tomo 2. lib. 5. p. 3. tractatu 2. docum. 5. n. 1. & (ex parte) Leander de Murcia in 7. cap. Regula S. Franc. cap. 20. n. 12. & cap. 21. num. etiam 12. Tenent etiam Ludou. à Cruce disput. 1. in Cruc. cap. 3. dub. 4. & 5. Trullench libro 1. in Bullam Cruciatam, §. 9. dub. 3. ita illud concludens: Eadem tamen sacra Congregatio ad tollendam omnem difficultatem, iussu Urbani VIII. anno 1628. 17. Nouembr. declarauit dicta decreta habere, non (vim, lege) tam intra, quàm extra Italiam; prohibens expressè, ne Regulares possint absoluere à casibus Bullæ Cœnæ, aut Ordinarijs reseruatis. Quia declaratione extante, nullo modo sustineri potest opposita sententia. Ita Trullench, & alij.

Sed antequam meum sensum propalem, placuit decretum Urbani VIII. de verbo ad verbum referre. Nam sic se habet. *Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, censuit per confirmationes priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica, post sacrum Concil. Tridentinum obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia, prius ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipsius Congregationis decretis sublata, atque extincta, si que habebant, absoluendi à casibus Ordinario reseruatis: quemadmodum, nec indulta absoluendi à casibus contentis in Bulla, qua in die Cœnæ Domini legi consuevit, utpotè sublata per annuam ipsius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquisuisse ex sequentibus priuilegiorum confirmationibus: ac proinde Regulares cuiusuis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti etiam necessariò exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationum eiusmodi, quas vel hæcenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, posse quemquam absoluere ab eisdem casibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci reseruatis: ac si secus egerint, absolutiones, nullas, atque irritas fuisse, ac fore: Ab alijs vero casibus & Censuris Sedi Apostolica reseruatis, siquidem Regulares habent à Sede Apostolica absoluendi facultatem, illam extra Italiam minimè sublata fuisse, ipsdem sacra Congregationis decretis hac de re editis iussu sanctæ Mem. Clementis VIII. Quam sac. Congregationis sententiam sanctitas sua ad se reuocata approbauit, mandauitque ab omnibus, ad quos pertinet, inuolabiliter obseruari. Roma 17. Nouemb. 1628. F. A. Cardinal. S. Onufr.*

Sic, hoc decretum refert Bassæus in Summ. verb. casus reseruatus. n. 38. vers. Ex quibus. Nec non Ludou. à Cruce disp. 1. in Bull. Cruc. cap. 4. & Quintanaduen. in Sum. Theolog. moral. tract. 3. singul. 15.

Sed, illo non obstante, probabiliter certè respondeo: Nec per relatum decretum Urbani VIII. reuocata fuisse priuilegia, seu facultatem, quam Regulares, vi illorum, habebant ad absoluendum ab omnibus casibus Papæ reseruatis, etiam Bullæ Cœnæ, ac proinde, si aliquid aliud non obstat, posse adhuc ab illis, dummodo occulti sint, licitè & liberè absoluere.

Quod id sit probabile, probo primò euidenter. Nam plusquam probabile est, quod per præfatum decretum Urbani, non reuocetur saltem priuilegium absoluendi ab omnibus casibus occultis Papæ reseruatis, concessum illis per Concilium Tridentinum sess. 24. capite 6. iuxta declarationem Pij V. habitam nuper quæst. 76. ergo si aliquid aliud non obstat, adhuc post dictum decretum, possunt Regulares absoluere suos subditos ab omnibus casibus occultis Papæ reseruatis. Consequentia est euidentis. Antecedens verò probatur manifestè. Tum, quia in illo decreto, nulla, nec explicita, nec implicita, facultatis, seu priuilegij, concessi per Concilium Tridentinum, mentio fit: ergo per illud, nullo modo derogatur facultati, seu priuilegio, absoluendi à casibus occultis Papæ reseruatis, Prælati Regularibus à Tridentino concessis. Patet consequentia: quia per clausulam generalem, nullo modo censetur derogari facultati, seu priuilegio alicuius Concilij generalis, præcipuè Tridentini, vt diximus supra quæst. 45. Tum etiam. Quia probabile, (& satis) est, quod dictum priuilegium Concilij, & Pij V. non reuocetur per promulgationem annuam Bullæ Cœnæ, vt probauimus quæst. 45. cit. etiam si in clausula reuocatoria fiat mentio facultatis, seu priuilegij concessi per decretum cuiusuis Concilij; ergo cum in hoc decreto Urbani, nec adhuc in generali fiat mentio reuocatoria alicuius priuilegij, concessi ab aliquo generali Concilio, à fortiori est dicendum non reuocari per illud, facultas, seu priuilegium concessum Regularibus à Concilio Trident.

Secundò, sic nostram responsionem, ex visceribus ipsiusmet Urbani decreti, probo. Quia per illud, tantum reuocantur priuilegia aliunde à Tridentino extincta, licet post illud confirmata fuerint, vt ex illis verbis patet: *Censuit per confirmationes priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica, post sacrum Concilium Trident. obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia prius ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipsius Congregationis decretis sublata, atque extincta, si que habebant, absoluendi à casibus Ordinario reseruatis, quemadmodum, nec indulta absoluendi à casibus contentis in Bulla, qua in die Cœnæ Domini legi consuevit, &c.* ergo cum prædictum priuilegium absoluendi ab occultis reseruatis, Regularibus concessum, non solum, non sit, per Tridentinum extinctum, sed potius ab eo emanatum, vt ex supradictis constat, planè sequitur, quod decretum Urb. VIII. nec circa illud priuilegium, nec circa declarationem illius à Pio V. factâ, versetur, ac proinde, neq; hanc, nec illud reuocet, seu annullet.